Universidad de Deusto
Biblioteca

1
33

habeo ap̄d̄ p̄fore sexcegalia vsq; ad p̄f̄ dies q̄ dugesse

Universidad de Deusto
Biblioteca

180396

UNIVERSIDAD DE DEUSTO
BIBLIOTECA

Quartus sentẽtiarũ Johannis Maioris bim.

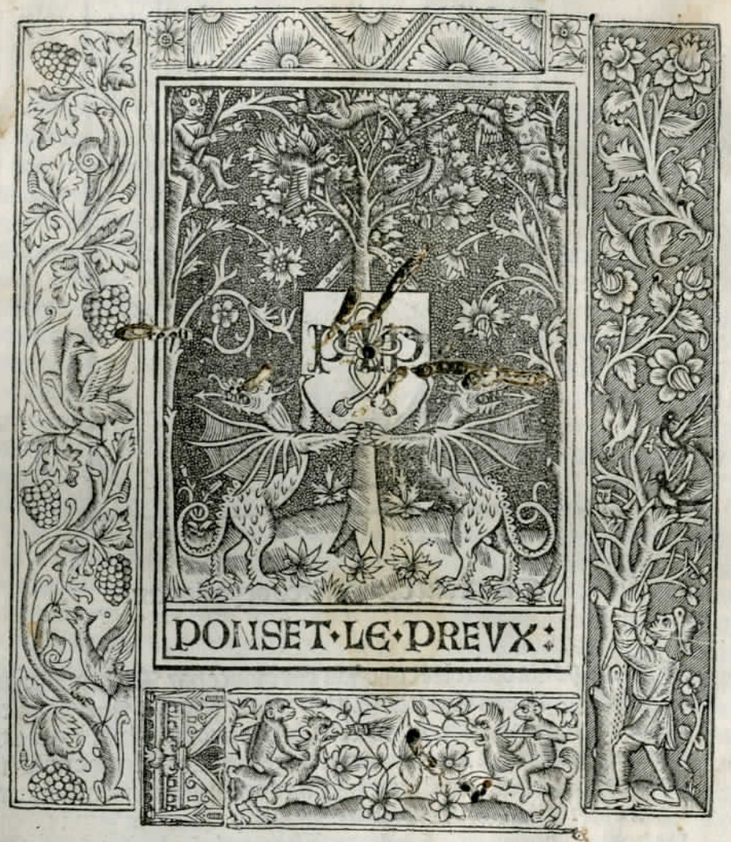

¶ Venundantur parrhisiis a Ponceto le preux eiusdem ciuitatis bibliopola: ad signum poti stagnei i vico sancti Jacobi prope diui yuonis edem commorante.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Extraict des registres de parlement.

¶ Veue par la court la requeste a elle baillee par Poncet le preux/ et Jehan grangeon libraires demourans a Paris. Par la quelle et pour les causes cõtenuez en icelle ilz requeroint inhibitions ⁊ defenses estre faictes a tous libraires/et imprimeurs/ tant de ceste ville de Paris que dailleurs de ne imprimer ou faire imprimer iusques a quatre ans le liure nouuellement compose par maistre Jehã Maioris docteur/regent en la faculte de Theologie sur les sentẽces et par iceulx Lepreux/et Grangeon commence a imprimer. veuz aussi au cuns arrestz donnez en pareil cas/ Et tout considere la dicte court a ordonne et ordonne inhibitions ⁊ defenses estre faictes a tous libraires/imprimeurs/et aultres quelconques de ne imprimer/ou faire imprimer/ne vendre ledit liure sur sentences de puys le iour quil sera acheue de imprimer iusques a deulx ans apres ensuyuans sur peine de confiscation desdictz liures et damende arbitraire. Faict en parlement le huytiesme iour de May. Lan mil cinq cens neuf.

Collation est faicte. Robert.

¶ Generosissimo nec minus erudito et imprimis obseruando dño Alexandro Stevvard diui Andree archipresuli et Scotie primati: Johannes Maior theologorum minimus cũ omni veneratione salutem dicit.

Etm annis hiis pteritis aliquas lucubratiunculas in sentẽtiis nostro auditorio tradidcrimus et aliquas penes nos domi seruauerimus pluscu los dies volutabam eruditissime presul an eas impressas lectum iri sinerem tandem expandimus vela ventis sed quia aurum argentum et cetera id genus in gazophilatium domini offerre nequiuimus pro virili cum muliere cananea micas de mensa domini cadentes/et cum moabitide spicas manus messorũ effugientes simul colligere gestiebamus et munia in tabernaculum domini secũ dum talentum nobis traditũ offerre. Veni cui vigiliolas dicarem post longam explorationem te prae occurrebat neminem tum opus ipsuz propter te partim excudimus tum vt tibi in studiis currenti calcaria [illegible] currendi ministrarem et ad theologiam (que prouinete tibi imposita maxime opere conducit) incenderem tum quia conterraneus et in lauacro tue dyocesis regeneratus sum et vt apud Tullium primo officiorum preclare scriptum est non solum nobis nati sumus sed partem patria vendicat et amici. At nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit ⁊ immemores non sinit esse sui. Et si hec sub verborũ lenocinio ad mulcendas tuas aures delicatissimas non dedimus non demirabere michi satis erit more patrum et neotericorum nostre professionis omne illud quod venit in mentem memoria dignum sub verbis theosophie primo occurrentibus raptim committere calamo nec fucatorũ verborũ indiga est theologia dom̃ marmorea superficietenus non querit dealbari ymo si dealbetur nitorem amittit ⁊ terminos peculiares quelibet scientia sibi vendicat nostros viros quos barbaros appellitant invenere dicendi non illepidus iohãnes picus legere ⁊ adamus sim relegere non erubuit quorum partes contra hermolaum barbarum (vt in quadam eius epistola tibi peculiari liquet) elaborat tueri. Rursus si a veritatis tramite me labi contigerit canere palinodiam (sicut par est) studebo. Sed hiis qui nos minus probabiliter in materia ancipiti opinari censent dictũ velim velle suum cuiq; est et domus que apud eorum extructa est q̃ editior sit vel depressior (q̃ equum videatur) sepe contenditur que dicunt medulitus decoquãt anteqũ nos a tergo feriant maledicorum censuras aspernamur iudicium proborum nõ declinamus dummodo sit lusco qui possit dicere lusce loripedem rectus deride at ethiopem albus. sed nobis consolationi erit paucissimis scriptoribus non canonicis multa frabricantibus in nullo aberrare concessum est nichil est ex omni parte beatum et quandoq; bonus dormitat homerus sancte matris ecclesie ⁊ sacre facultatis theologie parisiensis et vbiuis gentium doctorum determinationi omnia committo. nec stupendum est q̃ ego homuncio crassa minerua p̃ditus ancer inter olores obstripens dauus non edippus nunc titubem condimẽtum cibo pro aduerbium dubitandi apponens nunc ieiune et aride tricas nodosas pertransio circa immensum opus nostris humeris impar et legendo et scri-

bendo insudamus. Quocirca multa tangere ad perpendiculuz non poteramus aliis occasionem indagãde veritatis enucleatius impartiuisse sufficiat e dumo lepozem exiguus canis venaticus excitat quem ad iugum montis conscendentẽ magnus cum oblectamento capit ac filuz vnus facit et telam alius ozditur. Accipe igitur hoc munusculum accipe quantillum sit tuo faustissimo nomini nuncupatum. Valẽ. Ex collegio montis acuti pridie kalendas Januarias. Anno domini Millesimo quingentesimo octauo.

Jliber haud vllo decoratus pumice gressum
Flecte celer nostra carbasa solue domo
Curre per oceanum te mitto videre britannos
Andree sacri limina tutus adi
Hic manet antistes humili quem voce salutes
Eius custodes sintq; precare deos
Qui cum maiore referet tibi gaudia vultu
Una dies mecum q̃ tibi [illegible] darent.

Dialogus inter duos magistros Johannẽ formã precentorem glasguensem et Petrum sandelands rectorẽ de calder.

Johannes. quas nudiustertius accepi litteras de patria michi persocunde fuerunt die rector quare remigrare in patriam ocissime vrgeor vt michi comes sis itineris te exoratum facio. Pe. Iares nunc patrios visere recuso aureliã vl' andegauos ppediẽ suz petiturus vt legibus vacem. Jo. pbe agis vt te cura quã habes dignũ reddas. Pe. ad hoc si fata sinant enitar nec in hac parte magistri nostri ꝓsilio acquiescere institui q̃ studium theologicũ michi suadẽs ad kalendas grecas psuadebit humilis sorꝫ tñ viros theologie se dedere intueor. Jo. nec voto viuitur vno mille hoim species z rerũ discolor vsus nullum caput omis homo habet opinet vt volet tecũ assentior studiũ legũ nobilibus z bilis qui ad honorũ apicẽ cõscendere anhelant ipmis petendũ Sz cũ inter loquendũ de viro illo incidim⁹ cedo nõnulla que de eo sum indagaturus inter mortales quid mente gerat optime nosti dum sub eo manũ ferule subduxim⁹ in artibus z meũ discessum diu mozam traxistis familiariter mutuo. Pe. Licet ei modus sit vt melius me nosti fido amico archana sue mẽtis detegere tñ quo ad aliqua est coopertus Sz venare inbilis que intellexi z respondere (si cõducat) curabo. Jo. Quare nõ proficiscitur in natale solum hercule mirandũ est pro eius aĝ̃etu in patriam pia mater flagrat z dũ de eo sermo habetur suspiria cũ singultib⁹ ab imo pectore trahit geãs lacrimis frequenter irrorans. Pe. causam sue moze michi hactenus occuluit ampl' bologice suo moze me querẽte ad hoc ruẽt ipsum vigesimũ annũ nunc inchoare asserit pegrinationis sue extra ꝓsiam z cum illũ cõpleuerit vnã medietatẽ in patria alteram extra patriã absoluisse putat laborẽ nunc Ydragenari⁹ repsentat vt in .xv. disti. inferius in eo cõsiderabis si spiritus inquit suos regat artus ille curriculo extincto lucidius q̃d dicere velit explicabit Si aliud exoptes oraculũ apollinis cõsulito ad locũ sue originis nisi interim itereat suapte natura salmo tendit. Jo. Cum tua respõsio in hac pte sit tenebrosa aqua in nubib⁹ aeris eam missam facientes quid in ocio litterario faciat aperias. Pe. Ortũ sententiarũ olim ab eo cõflatũ calcographis dari ꝑmendũ vnã partem adhuc habet in incude z id cause fuit dum vnã partẽ impzimẽdaz daret nõ ab re mutant propositũ ab exordio questiones nõnullas solũ in materiis scolasticis tractauit nunc autẽ super singulas distinctiões q̃stionẽ vnã vel plures scribere satagit z potissimũ i .xv. distinct .xxiiij .z .xxxviij .ne opus mãcũ in potioribus mẽbris appareret. Jo. Proth iupr̃ opus contortum z incõculcatũ ex hiis liquet emittere necesse est cũ nũq̃ integrũ exemplar simul pze manibus haberet. Pe. Hoc vehemẽter verek Sz postq̃ ipe libũ publice vt proponit legerit ꝑm exẽplar tersius euadet. Jo. Et tecũ familiariter colloquar a plerisq; recta putak ſſita comici nichil dictũ de nouo Si mel ab alijs apibus mellificatũ colligat earum surda aure pertransiens iuria earũ diues putabitur. Pe. De dicto terentii modica est danda fides qui dixere aliq̃ de nouo venemur z q̃n fuit status noua dolandi z quare citius illo tempore q̃ alio Ex isto nec euangeliũ nec ethnicũ aliquẽ in prophanis scribentẽ nec ecclie doctores post id temporis aliquid inauditum fabricare concludes quod non minus est absonũ q̃ falsum Aliud obiectum eneruare nõ est difficile q modum inter non incelebres viros vulgarem cum ab emulis q homerũ ad litterã nõnunq̃ mutaretur mãtuanus vates carperetur magnaruz dicebat esse virtũ clauã de manu herculis surripere z cum priori de equali palma dimicabat ꝑm illud iuuenalicũ cõditor iliades cãtabitur atq; meronis vtrinq; ambiguã facietia carmina palmã sic a grecis marcus tullius latine lingue parens repetundarum accusak idẽtidẽ in predicamentis architam z pithagorã i primis libris probleumatũ hypocratẽ phorum princeps insequi nõ erubuit eoz noia silentio pertransiens a quibus multa frugifera colligerat. Hoc ipsum sue ꝓfessionis fecere viri semel in quarta parte raymũdi mentionẽ facit alexander alenſ quẽ irrefragabilẽ appellitant quotiens reminiscitur altisiodorẽsi cõtemplaberis sic albertus /aquinas/ nr̃ cõterrane⁹/ z iunumeri heroici (quos ciere longuz foret) factitarunt z haud iniuria aliorum id actum putes nõ ideo q maiores sic rati sũt dixere sz qz vel eis ꝓbabili ratione vl' auctoritate aliũde cõstabat aliis adinuẽtionibus cõclusiones obstipantes z eas acrius oppugnantes z illud lucemeridiei est splendidi⁹ cũ aliorum mẽdis emũctis bñdicta sumpsere Rursus opinationẽ aliquã ob elencũ sophisticum prim⁹ ponit quã validiori argumẽtatiõe secũdus munit paucis tamẽ rationibus z quidẽ tenuibus quatit sed eam solidius tertius roborat argutiis magne molis ferit quas medullitus eneruat tunc palã est hãc opinionẽ nõ magis ꝓmo q̃ secundo secundo q̃ tertio ascribendam foze huius tempestatis viris quare non dabis veniã faciendi quod sapientibus vbiuis gentium cõcessum est Ceterum magistrũ nostrum augure positiones maiorum noiatim recensere si ei occurrãt nec vlli hominũ extra ea q̃ fidei sunt in opinando esse addictum argumenta quedẽ vulgaria que nodosioza esse solent nulli hominum

merito attribuit licet a multis doctorellis qui ea eluere nequibant assumantur sicut in rerum possessio
ne quod in nullius hominis est potestate licet sit apud aliū animantem id occupanti cōceditur vt pu
ta de talibus de dilectione dei ante a instans de ablatione successiua granorum de voluntate inume=
ros homines interimēdi ꝛ ceteris id genus ꝛ si a theologie primordibus huiuscemodi argumentatio=
nes pretermisse sunt nō vicio dandū putauerim ſz necessarium eas colligere ideo eas preteriere no=
lentes a precipuis obsenticosa argumenta impediri Forte etiā suam famā que magna erat ꝛ merito
apud vulgus expona e discrimini pro enodatione taliū tricay nolebant. dic sodes mi iohannes quas
fabricasti obiectiones baculo arundineo inituntur. Jo. Hac lege cuilibet facile erit libū ioui dignū
posteritati tradere optima queque deserpendo posthabitis erroribus. Pde. Illationē euestigio eo insi
cias erit ne ignanus censor inter vera ꝛ tenebrosa falsa qua via zizaniā a tritico enucleabit cū quedā
falsa multis veris non refert esse probabiliora est enim via que videtur homini recta ꝛ nouissima eius
ducunt ad mortem hanc rationem in calce ethices aristoteles diluit. Jo. Et si tuas rēsp̄siones equi
tati consentaneas admittam tamē satius fuisse auguror magistrū nostrum ob dicaculos nugigerulos
nasutos ꝛ susurrones tacuisse debere illotis sermonibus hii oia fedant vt docti apud vulgꝰ emineāt
Pde. Nonne fugit optime p̄centor nasum renocerotis habēs more pice blacterās se coturnicē cre=
dens omnia sinistre interpretabitur nec eā ob rem nomē docti viri sed inuidi nanciscetur scite apud
iuuenalē legitur inuidet figulus figulo ꝛc̄. lingua eius manifestū eum facit ꝛ a fructibus eius eum co=
gnoscetis ideo maledicit qz benedicere nesc̄it pro pane lapidē ꝛ pro ouo dās scorpiū in oculo fratris
festucā a remotis in proprio egre trabē cōtemplamur nimirū fm fictionem esopi alior errata a fronte
ꝛ nostra a tergo ferimus amplius aliorum vultus per lineā rectā nostros solum p reflexā ꝛ in corpo=
re leni cōtemplamur talibus canibus os marcialicū rodendum damus qui tuis vultus ꝛ nō vides
ista libenter omnibus inuideas liuide nemo tibi ꝓpter tales grumētes porcos maiores nostri nō ta=
cuerunt quare quos ex suo oblatione libros viri presentes fabricāt in lucē emittere ꝓpter zoilos ve=
rebuntur qui considerat ventum nunq̄ seminat ꝛ qui nubes formidat non metet. Jo. Perbelle facis
amici partes in re honesta tutans nec pertinaciter obloquor vt virum a scriptura deterream eum rei
publice ꝓdesse velle reor ꝛ nō segniter vitā degere dii cepta secundent ꝓpetuo nexu amoris nos iun
ctos esse nosti verum si non sim tibi tedio mi suauissime petre edissere cur diui andree archipresuli
hunc librum deuouere instituit qz apud nostras aures sic rumor increbuit. Pde. Dii boni gratissima
sunt michi tua q̄sita colloqui de rebus amici cōmunis est voluptuosum ea proter libēs respōdebo ra
tionibus nō aspernēdis opinatione mea ducitur cui librum citius nūcupare debeat q̄ illi cuius gra=
tia illum confauit ampliꝰ antistitez magno adiumēto ecclie scotice futurum si vitā protrahant supi
existimat cum stematibus maiorum ad virtute inflammabitur cum ab vnguiculis et a teneris annis
sub circumspecta tutela ꝛ litteratissimis preceptoribus religiosissime educatus sit sic q̄ in angusto tē
poris curriculo oīm iudicio qui nouere in virū opido eruditum euasit potissimū in romana lingua
greca ꝛ legibus reliquum est theologie ꝛ altioribus studiis suo officio cōgruentibꝰ sese accomodare
Et cū supremo britannorum sanguini de quo noster p̄mas satus est multam doctrinā ꝛ morū probi=
tatē (que indies coalescit) adiecerit cui eo neglecto sine iniuria p̄mitias sui laboris in theologia dica=
re poterat. Jo. Ingenue fateor rationibus nō caducis ducitur et meis rogationibus mediusfidius
ita scite respōdisti vt tediū fozet vlterius obicere ꝛ quia dño meo me vocante per litteras vt nosti ci=
tissime discedere cogor verū si librorum aut pecunie egeas michi resera ꝛ meā oia sicut propria acci=
pias. Pde. Quāuis scolasticorū mos vt aiūt peculiaris sit egestas habentibus bñficiū pecunie ra=
ro aut nūq̄ desunt ad votū et pecuniam ꝛ libros meo studio sufficientes habeo ſz de tua liberalitate
immensas gratias habeo sed si vestes aut alia munuscula parisii vel rothomagi vt moris est emptu
rus es vt domi in noue aduētu largiaris amicis si nō satis pecuniarū habes expete audacter ꝛ nō ne
gabo. Jo. michi deest nichil sed tibi regratior vale petre vita longa ꝛ bona nestoreos petre tibi iupi=
ter erroget annos Si non sufficiant mathusalem superes. Pde. Et bñ valeas mi iohannes carā ma=
trem amicos ꝛ magistrum Robertum vvalterson magistro nostro amicissimum meo nomine et suo
salutem dices.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Incipit quartus sententiarū Johānis maioris.

¶ Questio prologi.

Notabile primum.

Nolo questionem vnam de opinionum varietate tractare. Quid in contrarietate opinionū (potissimuz motes tangentium) faciendum est. Et an scientie peregrine inserēde sint ī theologia. Propterea queram hunc questionis titulū: cui parti adherendum est in materia opinionū. ¶ Pro solutione questionis notabis q̄ propter hoim ignorantiam tanta introducta est opinionum pluralitas post peccatū primi parentis: q̄ nostruz scire nichil est ad nostrū ignorare. Aliquid tamen remedij compertum est vt ingenioſiores exercitatioes z boni sint sibiipsis: z alijs ppendiculuz viuendi et docendi. Juxta illud iob primo. Boues arabant et asine pascebantur iuxta eos. Verum cōtingit opinari contraria/vel in materia fidei et morum: et hoc dupliciter: vel in his que scire quis tenetur explicite/vel in his que non tenetur scire explicite sz iplicite. Et hoc dupl'r: vel post lōgā idagine hō nō pōt attigere portū vitatis: ita q̄ sint ꝯrie opiatiões doctoꝝ famosoꝝ in illa materia: hinc bachalarii concurrentes in actibus theologicis precepto maiorum habent contradicere sibi inuicem: exercitationis gratia hoc adiecto q̄ pro vtraq; parte sint doctores solennes vel saltem rationes. Rursus contingit opinari contraria in aliis materiis: vt in philosophia: vt puta An ēntitas est res ēnta: vel ab ea distinguatur de intentione forme: et huiuscemodi. Circa materiam motum contingit opinari diffoꝛmiter: sic scilicet q̄ vna opinio tenet partem vbi non est peccatum. Et altera tenet eam que secundum istam opinionem est peccatum: sed non secundum propriam opinationem. vt verbi gratia conferre beneficium bono relicto meliori secundū vnam opinionem non est peccatum: secūdum aliā est peccatum: secundum vtranq; conferendo melioꝛi bono relicto nō est peccatū. Ecce facere vnū extremum iudicatur esse peccatum secundum aliquos/faciendo secundum aliud/nullum est peccatum secundum omnes. Contigit interdum secundum hominum opinionem: quicquid homo facit peccat: siue insequatur hoc extremum: siue illud. Exempli cā iudicare fm allegata et pbata vbi hsitur testes oīm exceptiõe maiozes oſidētes ticiū esse innocentē: alexāder et tho. dicerēt: iudicē peccare si nō iudicet fm allegata et pbata. Alii oppositeopiniõis dicerēt iudicē peccare si pdēnet innocentē scitum esse talem: esto q̄ testes oīm exceptione maiozes ostendant illum esse nocentē. Tunc iudex nescit ad quā partem declinabit. Similiter post votū de non esu carnium an in extrema necessitate carthusiensis debeat et comedere: interdum difficile est iudicare quid pro quo est acceptandum et difficilius in illo manere. tertio ethico. ¶ Secundo notandum est q̄ stat doctoꝛem theologum iserere philoz vel scientias peregrinas duobus modis in theolo vnomō scientias necessarias ad intelligenda theologalia/vt puta in hoc.iiij.qz btūs aug.z doctoꝛes passim hic petunt: An creatura possit creare. diffinitur sacramentum et baptismus. In sacramento eucharistie dubium est an albedo/sapoꝛ/et huiusmodi sunt in quantitate continua tanq̄m in subiecto vel non. de actione accidentium separatoꝛum. an attritio et contritio specie differant. pro quo illi termini supponant. De beatitudine: an anima actiue concurrit ad suā btitudinē vel nō. An est status in maxima beatitudine quam anima pōt habere. vel in minima quam non potest habere. An sit aliq̄ pena insensibilis ꝓpter puitatē seoꝛsū. Quo coꝛpora hoīm possunt esse cum celo. Quo coꝛpus xpi poterat exire monumētū lapide desup exīte. Et ad hoc oꝛtet videre penetrationē. Et an aia in ꝓmo istāti separata/sit beata vel puita: et hoc iacet in illo. An creatura pōt aliq̄d producere ī instanti. ¶ Aliqua sunt ipertinentia cognitioni theologie: interi cōtingit illa recēſere prolixe vel succite ipugnare: vel recitare opiniones de lana caprina. vt an btitudo sit in essentia ꝑie vel in eius potētiis: z ceteris id genꝰ questionibus. ¶ Istis notaciūculis ꝓlibatis pono conclu°nes. Prima. Non obscenū est introducere philosophiā et ceteras sciētias sine quibus theologia non pōt bene capi. hec ꝓ° probatiõe non eget. Si aliquid est necessariū: mediū ad illud est necessariū. Theologia doctoꝛi theologo est necessaria. igitur. Et esto q̄ tanguntur talia in ceteris facultatibus: non tñ fortassis sufficienter. hic breuiter tāgenda sunt. ¶ Scda ꝓ°. non illaudabile est extraneas scientias ad theologiā non mō necessarias: sz ad decoꝛem theologie conducentes introducere. Probatur. facta venerabilium patrum et basium in doctrina theologica sunt imitanda. sed sic est q̄ beatus iheronimus augustin⁹ et alii doctoꝛes marci tullii vergilii philosophoꝝ et poetarum introduxerunt scripta. patet legenti. vide beatum augustinum super genesim ad litteram: z in aliis eiꝰ scriptis. ergo illud nobis licet. Itez alia ꝓpter theologiam valēnt. patet. xxxvij.d. de quibusdam z turbat. Proueꝛbioꝝ nono. Sapientia edificauit sibi domum: excidit colūnas septem. et sequitur. misit ancillas suas vt vocarent ad arcem: et ad menia ciuitatis. non refert de qua campo colligatur reu barbarum: dum bene purgat patientem a colera. Preterea fortassis veritas fidei posita ab infideli ea que sunt fidei confirmet. xj. de ciuitate dei et. ij. de doctria christiana dicitur. Si qua forte fidei nostre accommoda dixerint: non solum formidanda non sunt: sed ab eis tanq̄m iniustis possessoꝛibus in vsum nostrum vendicanda. Ponit exemplum de iudeis spoliantibus egiptos. ad hoc introducit cypriani hylarii z alios q̄ ita fecerūt. et dama. li. iiij. de oꝛthodoxa fiē. ca. xviij. Postq̄ locut⁹ est de laude sacre scripture inqt ad ꝓpositū. Si aūt ab his q̄ foris sunt quippiam vtile decerpere valuerim⁹: nō aspernable ē: efficiamur ꝓbati trapezete fz illō bo

Prima ꝓclusio.

Secda ꝓclusio.

nota. fm.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ratil. Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci. Vide beatum iheronimum respondentem magno oratori vrbis rome: quereti. Cur sanctus pater seculares litteras totiēs introduceret. Epistola est circa finem virorum illustrium: et in sua responsione locupletissimos habebis testes quos ipse citat ad nostrum propositum. Et deutero. xxj. Si videris in numero captiuorum mulierem pulchram: et adamaueris eam: introduces eam in domū tuam: quę radet cesariem: et circūcidet vngues et deponet vestem in qua capta est. hec mulier est gentiliū scientia: cuius superuacanea rescindere oportet reliquum assumendo in societatem. vt ex moabitide generetur israelita: quomodo quis inermis poterit prodire in bellum cum infidelib⁹ z hereticis gētilium armatura stipatis? licet de spinis colligere vuas: et de petra mel suggere: oleumq; de saxo durissimo et de thesauris egiptiorū extruere tabernaculum federis. scdz illud nasonis. Phas est ab hoste doceri, Romunq; congruit achademiam parisiensem colligere manipulos in messe atheniēsi cui successit dicente baptista lib. ij. in vita diui dionysii Illa tue quibus in celū tollunt athene: Tertia cōclusio. Tē sophie secunda bonis: tot lucida claris Scriptorū ingeniis: q̄ tanq̄ sydera lumē. Eterno splendore ferūt gymnasmata primus: transferet ad gallos. ¶ Tertia conclusio. licet parui sit pctī/ aut nulli in ipertinentibus fidei et bonis moribus hanc positionez vel illam imitari: quilibet liber dz eam amplecti q̄ est rationi pformior. Prima pars pz auctoritа. augustin in enchyridiō. z recitatur. xxij. q. ij. in q̄bus rebus nichil interest ad capescendū dei regnū: vtr credantur/an nō: z vtrū vera putentur: an falsa. in his errare. aliud p alio putare: nō est arbitranduz esse pctī: aut si est minimuz esse / atq; leuissimum. Nullū est pctī: dūmodo affectio vel finis ordinatus/vel medium non inuoluitur. ōr liber. irrationabile non est q̄ thomiste btī thomā: scotiste doctorem subtilem: et reliqui suos duces insectent. ore pr̄o: sic contingit in rebus maioribus. z bī beatus franciscus in horis minor. in letania ꝓponitur btō dūico. ptra. apud predicatores. Procuratori i sua natione cedit rector paris. in cancro luna. in leone: sol. et in sua domo planeta quilibet maiorē vigorē habet: dūmodo hoc quod tenent sit probabile: q̄ posteriores in plerisq; rationabil⁹ q̄s multi istoꝝ scripserint: q̄s dubitat? patz: homines rōne viuūt: z hoc differunt a pecudibus. Itē. lxviij. d. Cor ēpi quod ratione caret necesse est extirpare. ¶ Quarta conclusio. licet assentiens oppositо ꝓpositionis catholice/cuius oppositū tenetur explicite scire / peccet: tñ assentiens contradictorio ꝓpositiōis/cuius ōdictoriam non tenet scire explicite: nō peccat. q̄ hec ꝓclusio est contra alias. et aliquos alios: inferi⁹ pl̄ius tangetur. d. xj. q. ij. An licet cathegorice adorare corpus xpi in sacramento eucha. et de cypria no martyre: an errando circa sacramētū baptismi ab heretico peccauerit. ¶ Quinta ꝓclusio. Sicut nō peccam⁹ tenendo hanc opinionē vel illaz circa ma

Quarta ꝓclusio.

Quinta cō clusio.

baptisatus unus vel caperet

teriam fidem concernētem: dū modo non constat nobis sufficienter propter arduitatē vtra pars est vera: sic non semper in materia morū securior ps est acceptanda firmiter: sic q̄ oppositum non sit pbabile. Prior pars patet: quia dato opposito multa inconuenientia sequerent. q̄ hec cōclusiones sequuntur q̄ beatus bernardus et omnes ante determinationē ecclesie et facultatis tenentes q̄ btā virgo fuit concepta in peccato originali peccabāt: q̄ liquet esse falsum. Idē patet: vbi aliqui dicūt. nulla est causa reprobationis in reprobato et nituntur astruere ex sacris litteris. Alii tenent oppositū Nō est dicendum q̄ isti vel illi peccant: postq̄ non constat que pars est vera. Idem nōnunq̄ contingit inter doctores famatissimos: puta inter beatos ihero nimū et augustinum: etiam h̄ contingebat iter magistrum sententiarū et abbatem ioachim: vt p̄z extra de summa trinita. et fide catholica/ damnam⁹. et abbas ioachim non reputatur hereticus: quia ste t in deliberatione ecclesie. Dixi concernentē fidez et cetera: quia vbi est inconcussa fides vel talis ostē sa: nullatenus licet tenere oppositum. Secunda ps patet. stat q̄ securior opinio sit minus rationi consentanea: vt puta q̄cunq; hō in pctō mortali est et hz copiā confessoris tenet adire confessorē. Sequē da est illa opinio vbi non ꝓstat de vna parte que ē rationi conformior. imo sequit̄ q̄ galli peccāt non iejunantes ꝓfestum iacobi: cū aliqui dicant ita: vt p̄z per statutū illud extra de observa. ieiu. Consiliuz. Exponunt se periculo: cū vnus dicat q̄ peccēt: alii dicunt q̄ non. ¶ Sexta ꝓclusio. licet ceteris paribus quilibet dz sequi eā opinionē quā multi experti tenent citius q̄s pauci: tñ insequēdo hanc opinionem vel istā vbi equales apparentie sunt post sufficientē inquisitionē nulluz est pctī. Prior pars pz. qr rarius tota multitudo decipit: q̄ vnus tot⁹ multitudinis. Plura vident oculi q̄s oculus. non alias argus custodiebat vaccā iunonis q̄s empedocles/ vel binos h̄is oculos: vt fingunt poete. Et nō al's aristo. consuluit in vna ep'la alexandro plures medicos q̄s vnū accersire ad curandū morbum. Nec alias robur habent articuli vniuersitatis /q̄s vnius doctoris scriptum. Illud pz etiam ꝓ sapientē. Me imitaris prudentie tue. Prouerb. iij. et ex. de cōsti. Me imitar's. Et ecclias. vj. In multitudie presbyterorum prudentiū sta: et sapientie illorū ex corde cōiungere. non alias p̄sumatur q̄ ille est canonice electus q̄ est electus a maiori parte capituli citi⁹ q̄s a pauciorib⁹: sed in talibus multitudini est standuz ex. de electioni. Licet. et. vij. dist. Sit transitus. bene profecto Johannes buridanus in principio ethicorum dixit: q̄ in materia morali vult insequi opinionem patrum et cōmunem: quia frequenter i nouis inuentionibus repperit se falsum. Prime machabeorum octauo/ in laude romanorum dicitur. et quia curiam fecerunt sibi: et quotidie consulebant ducentos trecentos viginti consilium semper agentes. de multitudine Prouer. xj. Sal⁹ vbi cōsilia multa, quando multi sapientes conueniunt in

Sexta cō clusio.

deceptuz

vnuz: ibi est multorum testimonium. dictum est ceteris paribus. stat q̄ vnus homo exercitatione cōperiat opinionem cōem falsam: et rationes insolubiles habet contra eā/vel difficiles/ et opposituz est verisimiliuz. debet tunc propie opinionimiti. Nec obuiat dicto sapientis: initendo propē prudētie/hoc est fantasie: sed rationi. q̄ad modū fecit solus hiero. qui opposuit se cōsilio aquisgrani quod determinauit q̄ raptor raptam vxorē ducere neḡt xxxij. q. ij. Placuit. sed tangit bene casum apparatus: qr auctoritate veteris testamēti z cōsilii meldensis suum modū roborauit: ad quod non satis aduertens martinus de magi. in de temperantia in materia. raptus: ponit sextam cōclusionem et q̄ sequuntur falsas: et glosam cum auctore gratis damnat: sed de hoc. d. xxix. cōclu. iij. Scdam partē probo q̄ homo potest vbi rōnes sunt eque apparentes vel auctoritates: puta tot sunt famati viri ex vna parte sicut ex alia: licet in materia quacūq; hāc partem capere/vel illam. ¶ Arguo sic. nullus faciēs indaginem tantam ēē tam potest/ vbi est necesse alteram ptem facere: sic faciendo peccat. sed stat q̄ sint rationes ad vtramq; ptem eque ponderande i materia morum/vel viri equalis auctoritatis. Forte dices scōm illud Ecclesiast. xix. Qui cito credit, leuis est corde, neutri parti credēdum est. nec p cōsequens scōm illā faciendo. secundū illud Iob. xxix. Causam quā nesciebam diligentissime inuestigabā. Contra: post longam indaginē omnia illa contingunt. Accipe exēplū de termino eufratis /z origine nili apud ethnicos cosmographos/vel de situ thile Et capiatur illō q̄ iudex videt sortem innocentem sit iudex sup̄mus/et sortes ꝓbatur esse nocens/vel potius ostenditur p testes omni exceptione maiores esse nocēs: z sint eque plures equaliter famati vtrī q̄ argumententur coraz iudice. oportet sortem cōdemnare/vel non condēnare. Judex sicut supponit libenter concluderet scōm iustiorem partem q̄ eū i casu latet. ergo quicq̄d facit i casu illo nō peccat. ¶ Cōfirmatur. p̄ratis duobus eque idoneis epō conferendo huic vel illi beneficium: non peccat. ergo iudex ꝓdēnans hūc vel non: nō peccat. Nec valet dicere. q̄ reus z actor habēt testes equales oppositos iudex debet liberare eum/et non eū condēnare. qr cetera nō sunt pária. vt ppulchre per octo discrimia ostēdit aristoteles in ꝓbleu. particl'a. xxij. Itē illud sit gratia exēpli dictū/et exēplum. non est extraneū cape materiā vbi illa contingūt equaliter Rursus de duobus licenciādis pibus / vnus magistrorum nostroꝝ preponit vnū alteri: alius contra et sine offensa. Preterea extra de cōstitutionibus: ne innitaris. Innocētius quartus ōr. q̄s doctores ecclesie ōdicunt in̄ se possumus hanc opinionēm / vel illam indifferēter imitari: z hoc non nisi qr sunt equalis auctoritatis: igit̄. Ponit exēplum de salomone an sit dānatus. Rursus contraria fiunt et cōsuluntur in variis partibus. absit q̄ tales consulentes vel facientes peccant: quia in tali casu vnusq̄sq; in suo sensu abūdat, Ad roma. xiiij. in talibus illud satyricū verū continet. Sic volo / sic iubeo / sit pro ratione voluntas. z in grāmatica. quare hō homine: z asinus asinum repsentat sic placuit impositori. Et illud iurisconsulti in. ff. de constitu. principum. l. qō principi. Quod principi placuit legis habet vigorem; non modo iure fori / sed iure poli. ¶ Et confirmatur per illud deutero. xvij. si difficile et ambiguum apud te iudicium esse prosperis inter sanguinem/et sanguinē/causam/z causam lepram z non lepram; z iudicium intra ptes tuas videris verba variari: surge et ascende ad locum quē elegerit dominus deus tuus: veniesq; ad sacerdotes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tempore: quereq; ab eis que iudicabunt tibi iudicii veritatem / et facies quecunq; dixerint q̄ presunt loco quem elegerit dns. cui Mantuanus baptista libro scdo parthenices mariane astipulatur/introducens casum btē virginis deductum ad doctores legis an virginitatem seruare poterat sic inquiens. Res randē prolata palam/peruenit ad ipsas sacrorum et templi doctas antistitis aures. quem penes arbitriuz modos aperire latētes: iuris z obscuros legum dissoluere casus. Ad hoc prio ethi. aristote. hesiodi sententiam introduxit sic inquiens. Is rursus bonus est paret qui recta monenti. ¶ Contra primam conclusionem et secundam arguitur sim' quia ex probatione secunde conclusionis licet p facta patrum scientias peregrinas inserere. ¶ Contra sequitur q̄ ille modus scribendi in theologia per. arguitur sic. ¶ Conclusiones propositiones et correlaria non valerent. p̄ns est inconueniens et contra processum omnium neotericoꝝ: et patet consequentia: quia beatus augustinus et hieronimus non ita scripserunt/ymo nec aristoteles plato z alij philosophi: ergo inanis est illa modernorum curiositas: vel antiqui intrincate scripserunt. Johannes gerson venerabilis cancellarius parisiensis in secunda lectione supra marcuz circa medium defiet quia in arguendo logica /phisica/ vel metaphisica inuoluatur. et sequitur illud frequenter contingit in anglia/et dolor nisi prouideatur conualescet in gallia. dicit. non ob aliud theologi nostri temporis sophiste/et verbosi/imo z fantastici: nunc de intentione forme/nunc de diuisione continui/nunc prioritates quasdam/in diuinis mensuris durationes/instantia/signa natura et similia inserunt. et in prima epistola ad collegium nauarre ferme similē sententiam introducit. et propterea verificatur illa senece sententia. Necessaria nesciunt: quia superuacanea didicerunt. de materia futili inutiliter contendunt: et necessaria negligunt. ¶ Contra illud ecclesia. vij. Quid necesse est homini maiora se querere cū ignoret quid conducat sibi in vita sua: nūero dierū peregrinationis sue franciscus petrarcha libro primo epistolaruz deflet siciliam eē britannie flēdo in istis laberinthis nō soluz in triāgulari sita trinacrie. Nunquid stultum est tendere artificiose rethia, p capiendis muscis post habita optima prēda vite humane propicia. ¶ Ad primuz respondeaij

ad primo ꝓ primā ꝓclusionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Respõsio ad pmũ.

tur q̃ non nocet q̃ idez scribatur differenti via: qõ vni difficile captu apparet/alteri puium apparebit. primo de trinitate capite tertio, quisquis ergo cum legit dicit: non bene dictum est: qm̃ non intelligo. et paulo post sequitur. nõ tamen propterea putet me tacere debuisse/quia nõ tam expedite ac dilucide q̃ illi quos intellexit eloqui potui. neq; enim omnia que ab oĩbus conscribuntur/in omnium manus veniunt: et fieri põt vt nonnulli qui etiam hec nostra intelligere valent: illos planiores nõ inueniant libros: et in istos saltem incident. et sequit ad propositum. Ideoq; vtile est plures a pluribus fieri diuerso stilo/non diuersa fide: et de questionibus eisdẽ/vt ad plurimos res ipsa perueniat ad alios sic/ad alios autem sic/et videre meo scribentes in forma arguẽdi: vti posteriores/ita clare/imo enucleatius q̃ patres antiqui scripserunt: more nature que ab imperfecto ad perfectum/vel a perfecto ad magis perfectum procedit: sic scientie successu temporis incremẽtum acceperunt. ij. elenchorum vltimo. et primi ethicor̃. vij. Non patrũ auctoritates denigrat si quis lucidius dicat sicut q̃si. z multa alia tangantur q̃ ipsis non occurrebant. quẽadmodum nobis sepultis multa posterioribus occurrent. Nunquid in hac tempestate americus vespusius terras repperit: ptolomeo/plinio/z reliq̃s cosmographis ante hec secula incognitas? quare non potest ita contingere in aliis. si nullus sciuerit scribere lucidius antiquis quomodo adiecta sunt tot cõmentaria in libris aristotelis/beati augusti. in de ciuitate dei/et in multis aliis? origenes/augustin⁹/grego. et maiores concionãdo usi sunt omelijs: posteriores tamen modum aliũ non minus vtilem acceperunt. ¶ Ad aliud de modo subtili parisien. nõ facile est respondere. in primis non approbo horũ sententiam qui dicũt theologos auctoritatibus solum uti biblie: quia si sic: existens extra vniuersitatem esset facile theologus. hac via parisiense studium nõ nactum est celebrem famã. sepulta acrimonia rationum in disputãdo: solis auctoritatibus inhiando: idem studiũ aliis cedere necesse est. Et licet doctor subtilis. xxiiij. d. tercii/illum modum inserendi ad quem posteriores deuenerunt et potissimum methafisice grãdificiat: ex altera parte hos non approbo qui prolixe in theologia questiões inutiles in artibus inserunt ad longũ opiniones friuolas verborum prodigalitate impugnant. tãtum aqueũ vinum infundũt: vt totum aqueum et insipidum gustui videatur. scõm prouerbium varonis. veritas nimis altercãdo amittitur. Et damascen⁹ vbi supra. legittimũ et purum aurum aceruantes: adulteratum autem refutãtes. sumamus autẽ sermones optimos. deos autem ridiculos et fabulas alienas canibus proiiciamus. ¶ Contra quos bene dicit gerson. illa prolixitas inutiliũ facit multa volumina/in quibus bona inseruntur. non legi in scolis et plura adhuc faceret si affectio sectarum non accideret. Aliqui questioli sibi videntur. iactant se quasdam subtilitates methafisicas callere: vt dicit anthonin⁹ in sũma: quos irridet: que nec i schola prosunt: nec ad populum. si ingenium acuere vo lueris: hoc in mathematicis et aristo. facere debebis. vel amplius in vtroq; iure et in ipsa theologia que meandros dedaleos continet. vix spicas a quiq; panibus ordeaceis euangelicis toto euo euelles cum sit in loco illos comedendi multitudo feni et duo pisces ita q̃ distribuerunt viri quasi quinq; milia et adhuc manserunt fragmenta in eodem prato bos gramẽ/ciconia lacertũ/canis leporem querit. scõe ad thimothe. scõo. noli verbis contendere: ad nichil em̃ vtile contẽditur nisi ad subuersionem audientium. crebro hoc timotheo dr. et iterũ addit eandem sentẽtiam tito/scõe ad thimoth. tertio de scriptura loquens dicit. Tu vero permane in his que didicisti et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris: Et quia ab infantia sacras litteras nosti que te possunt istruere ad salutem. et sequitur. Omnis em̃ scriptura diuinitus inspirata/vtilis est ad docẽdum/ad arguendum/ad corripiẽdum/ad erudiendum in iusticia. Et eccl̃ia. xxiiij. Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. sed error in hoc latuit: vt de michi similibus loquor: cum mox relictis artium voticibus ad theologiam adolarunt/in cuius palestra non tãtum olei sicut vini consumpserunt: nimis cito se ponentes ad scribendũ in theologia quisquillias porcinas artiũ in theologiã iniecerunt. nimirum alioquin ante repletas papiros dispositas pertinentia scribentes ante medium fons exhaustus fuisset/et fundus aridus⁊ arenosus. in cuius argumẽtum vide multorum sententiarum primos z secũdos artibus et nonnunq; superstitiosis refertos quotũ aliqui in preclaros viros/tandem improbo laboze euasere (quorum nominib⁹ pco) aliqui in oĩ tempore steriles auenas et palleas collegerunt. isti laneorũ canibus comparabiles sunt/qui integra bestia relicta ad exta currũtant precipites. logica est ianitrix sorbone. ergo nõ debet intrare scolam sed sedere in porta/nisi per accidens ad querendum bacchalarium. sic theolog⁹ per accidens vtitur ianitrice et eam introducit cũ negatur discursus euidens in schola/vel aliud logicale incidẽs in argumento. de per se non citat logicam in medium. adhuc iste ineptiole in aliis studiis plus honoris adepte sunt q̃ parisii/et plus parisii olim q̃ in istis annis octuaginta. Patz: de alia censie/gersono et nostro vicino martio de magistr̃ Insuper si res sit oĩno lucidaet prio obtuitu cuilibet quia contẽnitur/eiicitur/et deniq; a theologie tirunculis exploditur. quocirca tenere mediũ tentandum est. paulo maiora canamus non oĩes arbusta iuuant/humiles q̃ mirice. Relinquentes ex teris theologis disceptationẽ de vniuersalibus/de scõis intentionibus/complexe significabilibus/de vniuocatione entis/subiecto attribut̃is/praxi/et potentijs anime scõm modum aliquozũ/elucidanda est z nõ obfuscanda theologia: vt vitam eternã promereamur. Juxta illud Ecclesiastici. xliij. Qui me elucidant vitam eternam possidebunt.

Af primo ptra tertiam cõclu.

¶ Contra tertiam cõclusio. af. Circa illud pũctũ qlibz liber dz sequi opinionẽ apparẽtioẽ. aristo. vij ethi. ca. scõo et nono laudat neoptolemũ eo q̃ non pmansit in opinione quam suaserat ei ulixes. Et ad hoc roborãdum introducit sophoclẽ in philocte. ergo scotiste et thomiste non sunt laudandi fixe pmanentes in oppinionibus suozum magistrozum

Rñsio ad argumẽtũ 3 tertiam cõclusio.

¶ Respondetur q̃ ulixes suaserat neoptolemo in honestum in quo nõ permansit: scõm illud isidori. in turpi promisso muta decretum. secus est de istis sectas insequentibus extra materiã fidei. Non insiciz plures eoz sunt crebro nimis obnoxii suis opinionibus/et crebro pertinaces. nullam doctrinã suis sectis ptrariã, pbabilẽ putãt. q̃ alicq; legũt z asseruantur: contra illud horatii. Nullius addictus iurare in verba magistri. non considerãt illud maronis. Dicite pierides: non omnia possumus oĩes Hinc tullius in plogo primi officiozum dicit se eẽ socraticũ et platonicum. Quo fit vt est multo difficilius respondere talibus/in sozonicis/et in aliis actibus: q̃ aliis: quia ex oĩbus dictis eozum trahitur in eos sufficiens argumentum. sed hoc bonã habent: vnius doctrinam in radice callent: vbi alii transeunt (instar murẽ super farinam legentes) nisi bene se regant sciunt in oi aliquid/et in toto nichil. Quocirca in toto satius est vnius theologi profundi doctrinam bene capere/et vbi preter rationem loquitur vel suum ingenium/vel alios imitari qui rationabilius loquũtur: id non est animaduersione indignum. isti sectas imitantes cõcionantes populo/exorbitant/z male edificant. hic tangens positionem probabilem in sermone/dicit illum doctorem melius dicere. quiimo verum dicere/et alium aberrare. ille eidem populo predicans dicit oppositum. accipe exemplũ/an christus incarnatus fuisset adã nõ peccante. satius est dicere multi docti viri sic existimant/vel est verisimile/vel aliquid tale. et tamẽ creberrime positiones erãt publice anteq̃ eozũ duces surrexerunt inter natos mulierũ: in palestra literaria audentioz permittitur sermo. ¶ Contra vltimam partem ãnte conclusionis arguitur/in qua dicitur: non oportet semper certiozem partem imitari. contra. Tene certũ et dimitte incertum scõm consilium sapientis. recitatur de penitẽtia. d. vij. c. ij. ¶ item. et extra de homicidio ad audientiam. et xxiij. d. habuisse. propterea eop⁹ canem irridet q̃ pro umbra que erat carne maioz carnẽ reliquit. dicens. Non igitur debent pro vanis certa relinqui. Nam sua si quis amet mox caret ipse suis. ¶ Itez talis contrauenit cõscientie sue: modo scõm apl'm ad romanos. xiiij. oĩe quod nõ est ex fide peccatũ est. glosa iterlinea. illud exponẽs dr. ex fide. i. ex cõ

Af cõtra vlti. ptem ãnte pclu.

solutio ad argumẽtũ 3 vltimaz ptẽ. v. conclusionis.

scientia. ¶ Ad primum dicitur q̃ sanum est in materia morum certiozem ptem eligere. propterea auctoritates similes sunt consilii et hoc quando est tenuior apparentia de certo: sed quãdo sunt equales apparẽtie vel plures, p parte certa stultũ est ptẽ certã relinq̃re. eccl̃. iij. Qui amat picula pibit in illis. ¶ Ad alid deponat pscìam: qz si p̃trauenit conscie peccat secũdum consiliũ prudẽtũ et deuotoriũ: alioquin non sufficienter sibi consulet et aĩe sue saluti.

Af cõtra clusionez.

¶ Contra sextam cõclusionem arguitur: capiatur exemplũ de iudice: dubitabit in casu proposito an sextã conclusionez debet iudicare innocentẽ. per te quicquid facit non peccat. ¶ Contra faciendo vnã partem facit id quod non debet: ergo peccat. Hate dices concedendo q̃ facit qõ non debet. sed negas cõsequẽtiam: qz in illo casu nec debet hanc partem neq; illã amplecti: sed põt quãcũq; voluerit sine peccato. ¶ Contraponatur q̃ multi tibi dicant q̃ tu potes emere episcopatũ vel licite tenere alienũ quos tu reputas bonos/doctos/z prudentes: seqũtur q̃ in isto casu esses oĩs sceleris expers. ¶ Confirmatur: quia sequeretur q̃ illa via macometista esset excusatus adherendo sue heresi vel erroi. põs est falsum: igitur et antecedẽs. ¶ Consequentiã, pbo: quia tanta multitudo dicit et fortasse maioz q̃ nos q̃ ipsi habent verã fidem et nos heresim: sicut sunt dicentes oppositũ et citius est credendũ vni multitudini q̃ vni homini: ergo eadẽ ratiõe plus credẽdum est maiozi multitudini q̃ minozi. vt patet in electionibus. ¶ Ad argumentũ sufficienter tactũ est vsq; ad illud licet emere epatum. nego q̃ inuenies oĩs homines depauatos qui tibi suadebunt illud. imo suadebunt oppositum. tu non debes cõsulere malos/sed doctos et prudentes. tertij regum. xix. Derelinquam michi in israel septem milia virorũ quorum genua non sunt incuruata ante baal. sic est in hac tẽpestate Et ecclesiast. xxxvij. Anima viri sancti enunciat aliquando vera plusq̃ septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. ¶ Ad confirmationem de machometistis: nego consequentiã: a pluralitate non capitur argumentum. Stultorum infinitus est numerus. Eccl̃. j. et in tertio topicorũ Boies vt in pbl⁹ sunt mali. Illud argumentũ de multitudine est modici momẽti/q̃ clarum est tẽpore moysi et ante/plures erant infideles q̃ fideles.

Beatus iheronim⁹ post̃q̃ locutus est de lõgitudine terre promissionis in epla ad dardanũ de lõgitudie tangens inter dan et bersabeã q̃ vix continet centũ et sexaginta milliaria (nõ tm̃ sicut inter ediburgũ et scti̇n̄ duchatum) de latitudine inquit pudet loqui: et tamẽ claret q̃ macometiste met dicerent q̃ iudei habebãt verũ deum/et alii opera manuũ hominũ sicut psalmista declarat psalmo. cxij. ad longum. Nolo dicere q̃ nulla ideo torum testimonia preferẽda sunt iudicio triuz/vel vnius prudẽtis. Etiam non minoz est multitudo christianozũ q̃ quozũcunq; cuiusq; cunq; secte. India tertia pars orbis diu credita: fere me per totam/colit christum. alij non colentes sunt ydolatre. magnus cam tartarozũ est ydolatra: z populus ei innumerus subiectus in varia specie ydolatrie: et sic sunt de nouo reperti vltra equatozem: antarticum versus. non sunt machometiste nisi in affrica vsq; ad ethiopiam/et in asia/sub dittione turchi que bithiniam/galaciã/paphiliam/litiam/ciliciam continet partes/licet famegeratas/tamẽ paruas: que simul iuncte vix attingũt q̃titatem insule

Universidad de Deusto
Biblioteca

bitannie non plurimos i respectu habet turchus. In europa sunt omnes In parua asia siue turcia/ affrica/egypto/arabia vel syria/et in grecia cuius partem nos habemus: et sub eis sunt plurimi christiani:plurimos habemus hereticos quos nō reputo ita malos sicut sunt machometiste vel idolatre. eandem partem nobiscū capient contra quoscūq; in precipuis fidei: nolo eos excusare quin grauiter delinquāt.etiam concedo q; veri malmaluci existimātes sicut machometiste sunt peiores eis ꝓpter relictam fidem susceptam.voco veros malmalucos eos qui erant xpiani adulti: sicut nati in europa vel india:et eorū pauciss̄imi sunt.vix reperiūtur quinq; vt a fide dignis accepi in cairo in quo oēs malmaluci nostri regulariter residēt:et de istis ēt vnum ostendūt exterius/aliud interius habēt/vel a christianis proscribuntur/vel sunt homicide viri belial grauati ere alieno:vel hoīes perditi qui eadē via starent sub plutone in erebo:vt miseram vitam pertranseant sicut sub soldano. nimirū: canaan fuit maledictus a noe.geneosos nono. Filij eius affricam maiorem egyptum et omnē arabiā in sortem ceperunt vt lucidum est ex geneseos decio capite: et glosa interliniali eiusdē. hoc intueri potes in oī terra que vulgatiori vocabulo vocabatur chanaan:nomē paganorū alludit probe eorū stolidicasti: paganū agrestem/inciuilem remur omnes .cōsidera quāte estimationis erant accole meothidis/bosphori/cimeree z bosphori/tracij/z toti⁹ maris mediterranei fiexi in arctō.apō aristotelē thales egit deo gratias q; grecus esset et non barbarus/insinuans de efferatis schitis z similibus .a ferdinādo aragonie mochometiste a grānato eijciūtur:z ab emanuele lusitanie in terris incognitis fides xpi plātatur:qui adhuc studiose huic sctō operi incumbūt: z vt spero ceteris erunt exēplo qui sequentur. Propter nostra peccata et vecordiā christianorū multa amissa sunt.sic de nobis est sicut achior iudich holoferni respondit.etiam ꝓpter nostrū exam̄e an diligamus deum et nr̄am exercitationē dereliquūtur:sicut erat de multis infidelibus in terra promissionis. Judicū tertio et Josue.xiij. Nunquid reliq; tribus israel habebant iustā causam belladi cōtra bēiamin propter scelus perpetratuz in gabaa: et tamen bis ceciderunt in ore gladij /vel quia confidebant nimis in viribus/vel idolatria mansit impunita in dan quod peccatū in ore gladij deus voluit ꝓmo puniri. simile et penis contigit inter nos Etiam per has tribulationes purgātur boni a malis. Justi a principio mundi ab iniustis premebantur .locupletiss̄imum testimoniū in medium ciere possum ex veteri testamento et nouo incipiēdo ab abele/iacob/iosepho/dauide/ a saule/iob/thobia/ iheremia/daniele et sic de alijs ꝓphetis. In nouo testamento hoc est lucidiss̄imū incipiendo a christo apostolis et colūnis ecclesie .multas crudeles persecutiones a principio passa est ecclesia q̄ cto magis premebatur:magis proficiebat fide z moribus eam tyranni expugnare nequibant. s̄m illud psalmi. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: et non potuerunt michi.psal.xij.voluta quam fidem greci seruarunt latinis qui nixi sūt oppugnare machometistas et inuenies eos ꝓtinus his miserijs quibus premuntur dignos/et maioribus .constantino politanus imperator et trapezuntin⁹/exercitū godofridi et suorum attenuare et penit⁹ eneruare satagebant. lege ānales quotiens latini mare mediterraneum tranare studuerunt ad expellēdos machometanos:sēper greci tanq; versipelles occulte et non nunq; plano marte resistebāt:se deniq; a romane ecclesie obedientia traxerunt .nunquid propter osue et phinees archa federis ē capta a philisteis:primi regū.iiij.cū regius propheta psal.c.v. peccata populi recitasset:subiungit.propterea tradidit eos in manus gentium:z dominati sunt eorū qui oderunt eos .nostri etiā ob intestina bella auaritiam et secordiam non faciūt qō in eis est hos puniuit deus per familiam othomānī:licet othomānū fugiat q; deus hanc penā malis christianis superindixit sicut crebro in veteri lege in vsu erat per reges sirie/assirie/z egipti puniebatur populus dei.z tanō flagellū in ignez mittit.Quo fit mirādo nō est grecos in has erumnas merito illaqueatos/et constantinopolim grecie columē amisisse.Et licet baptista lib.pri.calamitatum id superbie ascribere elaborat:ista est potissima causa et sua adiuentia vt apparet:sicut reges assiriorum partim contra iudeos iuire atrocia bella impulit/in quibus plerūq; iudei succumbebāt:sed potissima causa erat:flagitia preterita non sinebat deus inulta .vnā causam partialem tangit baptista dicens. Hinc est orta lues que thratia regna/vetusq;/Grecorum imperium vertit bizantia regū/vrbs opibus constructa mari preterita duobus Egeo enpmo q; fretis stipata sedebat/Sceptra tenens: paruo qua gurgite bosphoros vndam:Coligit:hanc stithica irrumpēs othomanus ab arcto insidijs captam ferro violault/et igni.Arx erat europes/et inexpugnabl'e quōdam: Romane fidei vallum machometica contra: Arma/minas asie frenans/libieq; tumultū.Et summatī quāq; nullum fidelem fugit qm̄ de⁹ iuste omnia facit/et sinit:tamen in his omnibus peccata patentia demeruerut has penas/et multo acriores. temporibus beati aug. arriana rabies/et vandali candida affrice denigrabant.arabes/z patriarcha alexandrinus romane ecclesie obtemperare nolebant et iherosolomitan⁹ patriarcha se grecis cōiūxit.ānales hispaniarum causā quare tāta lues machometistarum in hispaniā venerit luculenter enucleant.semper horrida peccata non consumpta penitudine sunt presagiū alicuius magne pene futurę. Item sicut apostol⁹ dicit scō ad thimotheum scō. In magna aūt domo non solū sunt vasa aurea et argentea:sed et lignea/et fictilia:z quedā qui dē in honorem:quedā autem in contumeliā. Itez scipio nasica nolebat carthaginem penitus euerti vt eius metus romanos in transquillitate et bonis moribus contineret.deus est potens nobis restitue

re cum sue misericordie placebit:qui totū orbem p solos duodecī ad fidem conuertit. Contra illud vbi dicitur q̄ doctores sibi contradicunt: vt puta beatus augustinus z hieronimus: possumus hunc vel illum imitari scripta bti augustini et beati hieronymi recipiūtur ab ecclesia.xv.d. Sancta romana ecclesia.ergo oīa eorum scripta sunt vera.ergo sibi non contradicunt: quia ꝓmo periarmenias secundū legē contradictoriarū: si vna ꝓpositio est vera sua contradictoria si est est falsa. Respondetur distinguendo q; scripta illorū sanctorū recipiuntur ab ecclesia vel tanq; vtilia z salutifera:z sic conceditur.vel in omni parte vera: et sic negatur. Solius sacre biblie et determinationes sctē matris ecclesie sic recipiuntur qō declarat btūs augustin⁹ ad hieronymū. Ego solis eis scriptorū q̄ canonice appellantur didici hunc honorē q; referre: vt nullū eorum scribendo errasse creditur audeaz. at si aliquid in eis asserendo quod videatur cōtrarium veritati:nichil aliud existimē q; mendosū ee codicem/vel nō esse assecutum interpretez quod dictum est vel me minime intellexisse non ambigam Alios autem lego vt quantalibet sanctitate q̄ tave doctrina polleant:non ideo verū putaui quia ipsi ita senserunt :sed q; nichil /vel per alios auctores vl'per canonicas/vel probabiles rationes(quod a vero non abhorret) persuadere potuerunt .Et in prologo tertij libri de trinita.noli meis litteris q̄si canonicis scripturis deseruire:sed in illis q̄ nō credebas cum inueneris incūctanter crede:in istis autē quod certum nō habebas nisi certum intellexeris noli firmū tenere. Idem dicit in epl'a ad vincentium/z in epl'a ad fortunatū.q; isti sibi contradicūt patet. Hieronimus ad occeanū dicit q; habēs vxorem ante baptismū (et si ipsa moritur post baptismum ducens aliā non est bigamus. Oppositus dicit btūs augu.in epistola ad titū.et gratianus illud recitat.xxvj.d.capitul' vnius et acutius apparet⁹ exponens primū caput dicit.male sentit hic hieronimus.vnde augustinus corrigit eū in proximo capitulo puta acutius. Itez p3 de illis magnis epl'is missis ad seinuicē super isto pūcto inter petrum et paulū ad galathas scō. Forte dicis sicut altiꝰ dicit circa principiū sui quarti q; inter eos non est cōtrarietas.btūs augu.dixit petrum peccasse vna ratione:et hieronim⁹ ipsum peccasse alia rōne:z sic si bi non cōtradixerunt.illud nō valet. Tū primo:q; duo oculati viri se impugnarēt et rūderent ad longum si in sitia conuenirent et solo verbo differrent est inde eorū. Tum scō.nunq; duo contradictoria possunt verificari p varias rationes plusq; p eandē beatus augustinus dixit cathegorice petrum esse reprehensibilē.hieronim⁹ hoc negauit.et esto q; beatus agustinus bene arguebat cōtra beatum hieronimum/vt infra argumentū eius recitando dicetur: hieronimus subtilissime conat⁹ est euadere:et cum lasso boue fortius figere pedē. Idem patet inter illos q; aliqui viri non morientur in tpe iudicij: vt in de resurrectione inferius tractabitur. Nicolaus de lyra circa principiū psalmorū allegat btm̄ augustin. dicentem dauidē fuisse auctorē oīm psalmorū. Sz subdit non sic credendū est:quia btūs hieronimus qui diligenti⁹ studuit circa textum sacre scripture propter q; magis ei credēdū est:dicit cōtrariū. Et laurentius valla in prologo secundi libri elegantiarum de isidoro loquens sic dicit:q; est indoctorum arrogantissimus: qui cum nichil sciat omnia precipit et tamen eius scripta approbantur:et licet satyricum mos laurentii impudēter prolatū existimen contra illum graue patrem:tamen stat q; aliqua dicta eius s̄n non sint accipienda. Idem p3 de dictis cipriani ab ecclesia approbatis in determinatione gelasii pape.xv.d.cap̄.sancta romana ecclesia.et tamen beatus augustinus in aliquib⁹ eum castigauit:vt de baptisato ab heretico.p3 de cōsecra. d.iiij.cap̄.quomodo. In omnibus habere memoriam et in nullo penitus errare:potius est diuinitatis q; humanitatis. C. de veteri iure enucle. le.ii. §. Si quid autem. Doctrina aliqua tripharian admittur. Unomodo tanq; probabilis et vtilis.tota cathegoricematice ē ꝓbabilis quādo nō ꝓtinet manifeste falsa. Interdum cōtinet heresim:et tota recipitur legenda:sed cum pertinacia non tenetur heresis.patet ex decreto gratiani .xxxiij.q.iiij.capi. Sed obiicitur. dicit gratianus q; tpe regis achab fuerunt missi duo quinquagenarii ad heliam:z tamen hoc accidit tempore ozahie mortuo achab:vt p3 quarti regū primo. Si dicas nullibi legitur approbatio decreti sicut de decretalibus et iure moderniori verum non approbatur in forma sed tacite:cum ecclesia lib.vtitur.libri isti non recipiuntur q; non contineant fl'm in vna parte ymo q̄ minus est q; non contineant heresim. fm illud beati aug. errare possum hereticus non ero. Contra illud arguitur/ ergo licet michi negare dicta augustini:z hieroni.sicut aug.arguit contra hieroni.si vna ꝓpositio sacri canonis sit falsa quid soliditatis manebit in alijs:si non licet recipere nisi in veris:eoq; scripta non plus erunt recipienda q̄ opera sortis/ vel platonis. Respondeo per propositiones.

Prima quando aug.z hieronimus contradicūt inter se:videndū est quis rationabilius dicit:et ille est imitandus. Et si quis dicat: quis homo sciet dicere alteruter eorum melius respondit? Respondeo inuenies vbi sibi cōtradixerunt.in casibus conscientie quid faciendum est.vel ne raro licet interdum in exponendis sacris eloquijs et in oīb⁹ talibus longe inferiores possunt iudicare.nonne vides vnus rudis in aliquibus pōt melius iudicare q̄ vnus acutiss̄imus:sicut grāmatici dicūt: aliquis reperit errorē in carmie alteri⁹ qui tamen nescit ita bene componere.z multi sciūt soluere rationes quos cudere neq̄unt .distinctiōe .xxij. C. decretales.quo em̄ vnusq̄sq; magis rationi inititur:eo magis auctoritatis eius verba videtur. Simile tangit diuus iustinianus.institu. de emptione z vēditione §. Item pciū et §. diuerse scole .dicit q; sabinus/et cassius/moti aliquibus rōnibus/et ꝛ̄sibus homeri

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis dixerunt rex permutationem esse emptionem/ et venditionē sed proculus stipatus aliquibus ver sibus eiusdem homeri/cum melioribus rationib⁹ dixit contrarium. Sententiā proculi imperator cō firmauit propter validiores rationes. ¶ Secūda propositio: potes opinari cuz eis quando dubitas et apparet tibi etiā oppositū prima fronte. p3. erāt exercitatissimi/pariter et argutissimi. Stultus tu/ et tardus ingenio esses proferēdo vnā sophisticam captiunculam eorum dictis. erat vnum relictum a btō bernar. suis ffīb⁹ i testamēto/ q⁹ plus credidit sensui alieno cū proprio. illud scite/et būlliter erat dictum. Nec opinandū est/q⁹ inter oēs approbatos equalis sit auctoritas. patet de aug. z hierony. propter exercitationē/et ingenium prepositis multis aliis. et illa patent. xx. dist. per totum. sed qñ ita continget q⁹ vna multitudo multorum doctor. virorum tenet contra beatum Aug. in materia probabili. nullum est preiudiciuz. videtur Gregorio de arimino in. iij. d. sui secundi: q⁹ beatus aug. vult dicere paruulos decedentes cū solo originali crucia ri pena sensus: sed quia omnes doctores theologi moderniores tenuerunt opposituz/neutri parti as sentire audet. Et si omnium recentiorum auctoritatem solius aug. auctoritati preponeret: nō finali ter dubitaret. sed nullum est preiudiciū tenere op positum. hoc gratia exempli. iij. dictum Qñ homo tenendo positionem min⁹ probabilem/publice ne garet altiſ. alexan. et posteros scolasticos. non iudicabitur temerarius. secus est de beato aug. vbi vir magne auctoritatis non tenet oppositum / vbi hierony. rationabiliter tenet oppositum: potes dicere nego beatum aug. in hoc pro me habeo hiero. et bonam probabilitatem. vbi aug. videtur tibi ex presse oppositus/et famatum virum non habes p te/ duz modo probabile tenes: debes aug. expone re. Si dicas sine cōmento: hec fuit opinio beati au gustini: michi in hac parte propter has rationes et illas non placz: propterea eum in hoc nego. nō p= pterea es hereticus/nec tenens heresim. multa re= revocauit. patet. i libro retractationum. Et quis scit si omnia retractibilia in tam immenso pelago sue menti occurrerunt. Ille tamen sic negans vbi po test glosā rationabilē dare: irreuerēter / et perperā agit. si caput marmoreum haberet negans Aristo telem vbi fidei non contradicat: a fortiori qui do ctores sanctos quibus longitudo tpis auctoritatē dedit non sequitur sortes est ita doctus sicut beat⁹ augu. et ita bene scripsit / ergo non est negandus plusq̄ beat⁹ augustin⁹. ans est possibile de sorte vi uente. Datur auctoritas a maioribus nostris et nō alijs pl⁹ auctoritatis dandū est positionibus inspi ratis q̄ doctoribus inflatis. dicis sed vbi iste esset magne sanctimonie adhuc non crederet ei sicut sā cto augustino. ¶ Contra vltimam particulam in q̄ dicitur in quacunq⁹ materia insequendo hanc opi= scō ar. 3 sextā pclu sionem. nionē vel illam vbi sunt equales apparētie, pytra= dz pte non delinquitur. Capiatur ille iudex titius/ cui assistunt alexand⁹. et thomas/dicentes: q⁹ debet iudicare scōm allegata. tot tāte auctoritatis dicāt oppositum/ et q⁹ iudex equilibret rationes vtriuz ¶ Arguitur sic p legem cōtradictoriaz vna illarū partium est vera/et altera falsa. ergo si iudex cōfor met se parti false/peccat. Negas cōsequētiaz/z be ne. q⁹ illud prouenit ex ignorantia inuincibili. erra re erroe speculatiuo in via peō parum offuit. mul tum tamen offuit errare in via mor. ¶ Contra. sed= tur q⁹ si oēs docti cōsuluissent ei dimittere a princi pio innocentem et ipse noluit acquiescere/sed sol⁹ opposuit se omnibus habendo partem veram etiā q⁹ peccaret pñs est incōueniens: igitur. ¶ Respon deo in illo casu/ vna partium est vera/et altera fal sa: et placet iudicare secūdum partem veram si co gnoscceret. sed non potest eam dignoscere. secūdū quācunq⁹ partem iudicat: bene facit/et meretur si sit in gratia cōcludendo pro parte falsa/sicut pro p te vera. z quādo infertur iudex primo inuitēdo pro prie opinioni zc. concedo q⁹ iudex iudicans scōm partem veram a proprio capite relinquens opinio nem multorum prudētium peccat. talis non initiē veritati rationabiliter/sed fantasie proprie. z cōce ditur q⁹ propter multos superuenientes secū opinā tes non peccat. qz tantū apparētie interest ex sua parte sicut ex parte alioz. z q⁹ dixi de vno: intelli gendum est qñ illevnus non est certus q⁹ multitu do aberret. si sic non debet acquiescere multitudi ni/sed caueat ne ipse solus certitudinem exploratā putet habere: et ignoāte multitudine. qz illa est he reticorum conditio. sed suas rationes cōferat cum alijs: et fortassis cōperietur q⁹ multitudinis opini onem sue rationes oppugnant/et expugnant. Sed contra illud argumentor vel talis est occidendus/ vel nō/ si primum/faciens oppositum cōformat se errori. sed nemo bene facit cōformiter faciens ad dictamē erroneum. quilibet actus iusticie debet eē cōformis dictamini prudētiali. Item monstratis his duabus: ille est dignus occidi ille nō est dign⁹ occidi altera est vera/et reliqua falsa. Ad primum dico vtriq⁹ probabilem. do q⁹ ille est occidendus z, q⁹ illa est falsa et me latēs. An actus cōformis er= rori sit bonus alibi locupletius nudatur. Ad aliud in 3. sen. vna positio cōcederet affirmatiuam/reliqua nega tiuam. et cōcedere quālibet illaz est probabile. sed si deus ostenderet nobis partem veram/illam am plecti debemus. ¶ Tertio arguitur. Judex in Tertio ar tali casu peccat sequēdo vnam partem. qō probo guit cō sex si rationes sunt eque apparentes neutri parti assē= tam con= tire potest. quēadmodum homo non potest assēti= clusionē. re huic astra sūt paria/nisi habeat rationem ad as sentiēdum. ad hoc est experiētia et auctoritas phi scō de anima textu cōmēti quinquagesimitertii. Imagiari possum⁹ cū volum⁹. opinari aūt nō pos sum⁹ cū volum⁹/si neutri pti pōt assētire/z pnūci ans sūiam exteri⁹ oz eten⁹ nō hz sic fa assensū i mē tem imo non habet assensum. ¶ Respondetur ne Solutio gando q⁹ iudex neutri parti assētire potest. imo cū ad tertiaz pia affectione potest huic vel illi assentire. hoc est cō sextā cō per actum voluntatis. non est simile assentire sine clusionez.

ratione. voluntas non potest imperare intellectui vt assentiat alicui complexo siue motiuo: potest ta men imperare intellectui vt inter duo motiua eq̄ lia vnū plus reliquo ponderet. Sed qz hoc non va cat vorticibus et protinus ruit impugnatio/de hoc in prologo primi: de generatione fidei latius vt no bis occurrebat balbutiendo disseruimus. Secūdo dicitur q⁹ esto q⁹ non assentiet nec assentire potest. potest proferre sentētiam/et dicere q⁹ lex talem dā nat ad mortē/vel ego dānō te. loquitur loco legis. sed si sua conscientia ei dictet q⁹ peccam agit iudi cando: negotium infectum relinquet. ¶ Ex his in fero propositiones. duo iudices in diuersis parti bus dant sententias contrarias circa eandē mā teriā: et ambo bene iudicant. p3. Si in francia mul titudo doctorū dicat iudici q⁹ liberet innocentem: in Scotia dicat oppositum/suppositio semp q⁹ iu dex sit paratus iudicare fm veritatem si ei innote sceret/et studiose querat informari a prudentibus vel ab his quos prudentes existimat. hoc p3 math. xxiij. Super cathedram moysi sederunt scribe: et pharisei/que dicunt vobis facere facite. Secūdo se quitur q⁹ in eodem loco sentētia contraria dabitur circa eandem materiā successiue. hoc p3. sicut ari stoteles dicit primo de celo. infinities eēs redeunt opiniones. nunc vna opinione sepulta/surgit alia p3/de multis opinionibus paritius inter nomina les/et reales/et inter plures eosdem successiue. et primi ethicorum. iiij. per sepe etiam vnus idem. cū egrotat sanitatem cum pauper est diuitias. hoc est idem homo variis temporibus variem opina= quarto ar tur felicitatē. ¶ Quarto arguitur: ponatur q⁹ a est guit cōtra mortale sed docti dicunt platoni q⁹ solum est venia sextā pclu le/vel est non peccatum/et iconcusse credat ita pla sionem. to: tunc sequitur q⁹ non tenetur ad confessionem cu iuslibet sui peccati mortalis. qz non de a. non tene= tur confiteri sua peccata venialia: per illud statutū Innocētii tertii extra de pe. et re. Omnis vtriusq̄ sexus: et credit a esse veniale/vel non peccatum. er= go non tenetur cōfiteri de a. Forte dicis. non iputa bitur ei ad mortale. et sic non sequitur q⁹ non om nis tenetur confiteri sua peccata mortalia. ¶ Contra dedit operam rei illicite faciendo a. ergo ei iputa bitur ad mortale/quicquid alii ei dicūt: propter no strum affirmare/vel negare/nihil mutatur in re. pri mo periarmenias. Item faciendo a peccat morta liter. et non displicet de a sicut de mortali. ergo sem Cōfirma per manebit in mortali noxa. ¶ Et confirmatur. tio quarti sit aliquis casus dubius inter doctores de vsura/ vl argumēti symonia/multis tenentibus q⁹ casus datus non est cōtra sex= vsurarius vel symoniacus/aliis multis tenentibus tam con= oppositum/q⁹ est contractus labefactus/de quozū clusionē. opinione sit curatus confessor. Tunc sic / curatus non potest absoluere talem: qz agit contra conscien Respon= tiam/igitur. ¶ Ad primum vir admitto casum. sio ad qr= Inuenies aliquos ptos qui tibi verum significa tum cōtra bunt/vel saltem tecum dubitabunt/et tunc condi= sextā con= tionaliter illud confiteberis/et detestaberis/saltem clusionē. detestatione communi vt facis peccatum oblitum tibi non occurrens post sufficientem indaginem. bene factum est ipsum detestari/dato q⁹ sit non pec catum. ¶ Ad confirmationem que tangit aliquid Solutio non perspicuum. In primis vel sūt notabiliter plu cōfirma res prudentes dicentes contractum non esse illici tionis ad tum et contaminatum/tunc quicqd sit in re hoc est qtū cōtra fuisset si iste consultasset/deus non reputabit istum sextā con contractum vitiosum: nec tenetur ad restitutionem clusionē. vel detestationem: et in illo casu debet eum absol uere curatus deponendo suam conscientiam: alic= quin insciteageret suam pticularem oppinionem (vbi non cōstat ei de opposito quā pauci initūt) de fendendo. vel sunt tot apparentie q⁹ cōtractus est coiquinatus sicut q⁹ est candidus / et tunc augetur difficultas/et ita vtrobiq⁹ vt explicite loquar vbi sunt vtriq⁹ equales apparentie ad facere vl non facere et in vtroq⁹ membro est peccatum/fm opi nionem oppositam/licet non suam/vt de liberādo innocente et dānando/in casu supradicto confor mans se cuicunq⁹ opinioni voluerit/oīs peccati est expers. et illa est vna cōclusio quā ante tenuim⁹ Sed si sunt tot apparentie pro parte certa sicut pro parte incerta maior est difficultas. Octo viri repu tati dicunt b. contractum vitiosum quē facit Titi⁹ cum octo rationibus. Rursus octo tante auctori tatis cum totidem apparentiis/scz octo/dicūt b cō tractum titii licitum. Questio est. vtrū titius tene tur ad restitutionem/et detestationem. et mihi ap paret hec conclusio concedenda. titius de necessi tate salutis tenetur restituere. quam conclusionem probo. sunt octo testimonia q⁹ b contractus est licī tus. quelibet ratio ponderanda est tanq̄ vnum te stimonium/sicut vnus homo doct⁹/et assertio vnius⁹ viri docti est etiam testimonium. ergo sexdeci sunt testimonia pro cōtractu licito. totidē sunt scz sexde cim pro contractu illicito. Sic arguo. vtriq⁹ illa te stimonia sunt equalia. xxxii. testimonia conueniunt in hoc q⁹ non est peccatum restituere et detestari. so lum. xvi. in tenendo contractum et certitudo est te stimonium multum valens fm auctoritates prius adductas. Tene certum dimitte incertum. certitu do videtur valere multa testimonia/et potissimum vbi sunt apparentie. quid aliud sonant auctoritates de certitudine/ppterea reges frācorum sibi ca uent pertransire pontem sancti clodoualdi prope parisium. Item idem rex anglie cauent ab ingres su oxonie. ¶ Sed contra hanc conclusionem ar guitur. hec cōclusio repugnat scōe parti quinte con clusionis in qua dictum est q⁹ non semper securior pars est tenēda. ergo male ponitur. Forte tergiuer saris circa antecedens qz intelligo scōam partem quinte vbi pauci conueniūt pro parte certa/que est valde rigorosa/et pauce sunt apparentie pro ea/hic autem pono equales apparentias et equilibres et certitudinē. ¶ Sed cōtra istud arguitur. stante ca su de b. contractu adducantur octo dicentes con tractum esse licitum. septem dicentes contractum esse illicitum. vel tunc titius cum salute potest te nere contractum/vel nō/si sic videtur q⁹ vn⁹ homo

Universidad de Deusto
Biblioteca

plus valet q̄ certitudo:et pone illum hominem nō esse magne auctoritatis.qz est nisi proportio sexq̄ septia. Si dicas q tenetur restituere.pono ꝓ parte certa sex/et octo pro incerta/et sic consequenter vsq; ad ꝓportionem quadruplam/vel quadruplā sexquiseptimam/et sic habebitur directe contra secundam partem secūde conclusionis q quando est sent.xvi.pro parte incerta solus vnus pro certa q homo de necessitate salutis tenetur se conformare opinioni certiori/et sic homo de necessitate salutis tenetur imediate post peccatum adire confessionē q̄cunq; potest habere opportunitatem sacerdotis sicut aliqui tenuerunt.et eodēmodo in contractib⁹ tenetur imitari mod̄ rigorosum gandenſ/et vlteri⁹ q galli non ōim apostolor̄ nouem profesta ieiunantes exorbitant/qz illa pars est securior. Non oportet dicere q romanus pontifex non potest iubere/vel vitare sub pena peccati mortalis/sicut gerson videt sonare in de vita spirituali aīme.qz claret illud esse falsum/et pīmo ꝛ icōuenientiū illaqueatiuum.et hoc ostendetur iferius in de ieiunio. ¶ Et confirmatur qz dictum est de equalibus apparentiis/et auctoritas viri docti rationē valet/vel oportet colligere tot doctores pro vna parte sicut ꝓ alia et si sic/semper erit confusio cōtra doctrinam thopicam philosophi.de quolibet cōtraria proferente opinionibus sollicitum esse/stultum est.et primo ethicorum pertractans de vltimo fine dicit philosophus. Omnes igitur opiniones scrutari superuacaneū est. fortasse oportet compellare doctores viuos iherosolimis/et in monte synai arabie/propter causam parisius/similiter reuoluētur mortuorum monumēta quor̄ multa cum magna difficultate habentur. Si dicas.non oportet habere ī eq̄li numero/qz vnus⁹ exercitati ingeniosi prudentis/et humilis auctoritas/alior̄ q̄tuor auctoritates vz. auctoritatem hic voco dictum. ¶ Cōtra.vel plus oz aspicere ad mortuos/vel viuos/et rōnem assigna. ℟ Respōdetur/suppositio quid in pīsētiarum vocam⁹ certitudinē:puta q est conuenientia īq̄ ea parte quā homines vnanimiter nō dicunt esse pīm̄ catum.nec petimus hic certitudinem mathematicā/sed moralem quam materia sinit.sicut dicit phūs. Est em̄ eruditi viri exactum eatenus in vno quoq; genere flagitare quatenus fert ipius rei natura. Tūc dico est dare aliquam latitudinem hōinū vel rōnū/in q̄ stanō ē siue sit certitudo siue nō.declarat exo.octo in francia p̄cipiūt iudici facere a:et si reliquat peccat.totiō dicunt tenetur relinquere.dictū est q iudex cuicūq; parti applaudit secluſa certitudine nō peccat.tunc si sint octo pro vna pte et septem pro alia in scotia circa eandē materiā potest pro vtrauis parte diffinire sine peccato qz adhuc non est decrementum de latitudine sufficiēte.oz vēire ad maximam multitudinem que nō sufficit ad reddēdū iudicē a peccato immunē.sit gratia exēpli vt quīq; hoc est quīq; non sufficiūt/sed plures q̄ quīnq; sufficiunt.vel possum⁹ dare minimū numerū q̄ sufficit et sint sex:qz sufficiūt sex/et nō minores.sed plerūq; latet pitos in phia et non min⁹ facile dare sententiam.q̄ de discrimine montis caucasi et tauri. vel causā q̄re nil⁹ turget in cācro exīte sole sic crebro in vsu est in aliis scibilib⁹ dare statum / vt patet de minimo naturali/et maximo qō non licet in aliquibus vsus statum ipōit. vt populus in decē/et nō citra.hoc ꝓz in aliis virtutibus/vbi mediū non est indiuisibl'e.in temperātia/est queō latitudo fm varias ꝓplectiones varia.vt de milone/et ludi magistro.ij.ethicor̄.viij. Intra quā homo se tenens tempate agit.sic de iusticia cōmutatia in contractibus et in pīia/aliqui prudentes dicunt a vlnā panni valere scutū/aliqui.xxxiiij.ß.aliq̄.xxxvj.dūmō homo tenet se in illa latitudie vēdēdo sorti.xxxiiij. platoni scuto.ciceroni.xxxvj.contractus est licit⁹ et manet recta latitudo iusticie cōmutatiue i venditione et emptione. Simil'r pro a/mortali.est aliq̄ pena respondens non adequata:quia illam raro diuosceret confessor/vel nunq; puta inter dicere vigesies pater nr̄ et vigesies quater hoc est si prebiter iungat illi pro a.vigesies bis pater nr̄. deus acceptat/vel vigesies semel/vel vigesies ter. et ita deniq; in oibus latitudinibus virtutum sicut ī mari est medium inter scillam/z caribdin.q̄uis in extremis viciosis in infinitū fm pithagoricos z recte procedatur. Sic recte in proposito sentiendū est/q dari possunt vtrinq; ad consulēdū vel precipiendū et iterum vel illa ęqualitas est in latitudine ad reddendū hominē liberum/vt ad voluntatem iudicet et tūc eodē modo dicatur ac si esset equalitas/z illa latitudo cognoscenda venit fm consiliū prudentū:qz aliam regulam habere nequis qua in diffinitione virtutis vtitur aristo.in.ij.ethicor̄.vj.capō eodem modo q̄ certitudo est ex vna parte :oz videre ad imaginationem an sit plus ponderanda q̄ duo homines/et due rationes/z vnus homo z vna ratio fm consiliū sapientū / et fm hoc est procedendū. Et q̄tūcunq; quispiam parū a latitudine signata deuiat/pperam agit/et peccat.sed fm q̄ numerus recedit a medio/tanto numerus exorbitat si vnus homo ad instar vnius fabe plus comedat vltra latitudinem sue temperantie peccat.sed parum est peccatum.sicut super additū est pusillum. Nec respiciendum est ad.v.cōclusionem questionis.vj.de temperantia martini de magistris.ī qua dicit q non q̄libet excessus regule temperantie date facit intemperatum/sed oz q excessus sit notabiliter sensibilis/hoc inq̄ non valet.si habeat omnes rectas circunstantias iam non excedit latitudinem temperantie/et actus est bonus.si non habeat:act⁹ est malus. Introducit aristo.in.ij.ad hoc.q nō quilibet recessus a medio vicium facit.aristo.hoc non habet.ij.ethicor̄.vltimo sic dicit nos eos qui deficiunt interdum laudamus/et mites dicimus esse insensos appellamus viriles. Immediate sequitur. verum:qui parum a peccato exorbitat:non carpitur siue ad exuperationem/siue ad defectionem se flectat.qui vero multum vituperatur et sequitur causa non enim latet facile autem non est excipere

ratione quousq; et ad q̄tum a recto quispiā egressus carpendus.volens dicere non est facile reperire mediū.qō duo expresse hz aristoteles.iiij.ethicorū quinto in fine Ecce verba argiropili.exuperationes autem defectionesq; vituperandas/atq; si parum distent a medio leuiter/si plus magl/si medium nimium vehemēter esse carpendas. Si consideraſſet aristotelē in his locis/nō ita cēsuisset propter laudari / non sequitur quī actus sit vitiosus. Est modus loquendi parisius in fine prandii dicere pfem familias/vel facientem conuiuiū prodigaliter processisse:et tamen ex illo sequitur.q vitiose agit:tamen q̄tū ad reputationem hōnum talis nō carpitur. Item difficile est prudentibus cognoscere que est latitudo:et per cōsequēs quando homo non sensibiliter recedit a medio nō carpitur. z hoc voluit aristoteles vt patet ex dictis qz sicut ratio suggerit illa ꝯclusio est falsa.et eodem mō dico in nr̄o casu/cui suffragatur illud horatii. Est modus in rebus/sūt certi deniq; fines:Quos vltra/citraq; nequit consistere rectum.per modum/medium/et fines extrema intelligit. Rursus oz te dare punctū infra quod est non peccatum.et vltra q̄ō est peccatum et rationabile/imo verū est quod illud mediat inter virtutē et vitiū.et nō habet immediate a tergo/et a fronte peccatum. Difficile est dare latitudinem quot pautiores/quot plures oportet habere ad hoc q assentiamus:sed iterum debemus vti cōsilio prudentum/et maioris multitudinis/ad inueniendam istā latitudinem:qz fortassis varie opiniones contingent circa inuentionem eius sicut princi pale negotiū. ¶ Sed contra istud arguitur:qz ex illa solutione et processu sequitur q homo tenetur de necessitate salutis dare illud quod realiter est suum vni diuiti.consequens est inconueniens.igr. et probo q sequitur suppositio q̄ sempronius⁹ per prescriptionem vel vsucapionem acquirat aliquid. Jā illud est eius post tempus prefixum a iure vt nunc supponitur.et si multi anguste cōscientie vel theologi illius opinionis/q̄ pscriptio non acquirit alicui verum titulum/dicunt ei q de necessitate salutis tenetur restituere antiquo dño: Jste sempronius⁹ tenetur restituere.z ita tenebitur dare suum diuiti. ℟ Respondetur.homines non sunt propēsi dare sua sine matura indagine. Sed qz punctum rei cōsistit in hoc q homo tenetur relicta opinione vera quā non certitudinaliter cognoscit veram/conformari se falso in casu/propter prudentum consilium(q̄ō conceditur) tenetur dare suum vbi hic casus emergeret. Ad confirmationem que tangit quos doctores oz consulere. ℟ Respondetur : q non oportet q homo in partes remotas proficiscatur pro talibus agendis. Jn q̄libet patria sunt aliqui docti potentes de materia diffinire. Sed si casus fuerit tante arduitatis non est procedendum vbi in multis ad maximum pontificem itur:et circa positiones subtiles ad vniuersitates famosas. quod tangitur de doctoribus viuis et mortuis. Dī q nō oportet pl⁹ credere mortuis nisi ab ecclesia approbatis/nec illis omnibus vbi apparentie magne sunt in oppositum.et quēadmodum posteriores pontifices maximi restrinxerunt z reuocarunt cōstitutiones priorum quia nouis superuenientib⁹ morbis/opus erat nouis remediis:sic posteriores possunt consulere recte oppositum multorum/ad deliberationes patrum.nam interdū itellecq⁹ iuuenis est pspicetior q̄ senis.le.gallus.ff.de libe.et postu. Nunquid interdū scripserūt homines ī foliis palmar̄/ postea in libris arborum:postea in cera:demū in papiro : ī pressio nouissime in diebus nostris a teutonibus inuenta:ꝓz ex aristotele decio lib.probleumatū particula.xv.de pictoribus antiquis qui rudi minerua pinxerunt respectu posteriorū.perdix ī multis correxit facta a dedalo.gerson miratur quō homines non credunt viuētibus sicut laruis cu.a tamen cōstat plerosq; superstites opera ita decora posse conflare sicut multi predecessores. Rursus si etas dat eis auctoritatem/tunc qui vita excessit anno preterito maioris momenti erit q̄ heri extinctus.et rogo in qua proportione . tandem concludes pulchras conclusiones. Sed ponderet iudex/vel veritatem querens cōditiones viror̄ quos cōsulit/an timeāt deum/vel sunt inuoluti in cā quā querit/z tunc nō sufficit vti reputator̄ numero maiori:sed consulat indifferentes et bonos.x.ethicor̄.ij.in fine primę rationis eudoxi Aristo.dicit propter auctoritatem dicentis qz erat temperatus plus ei creditur/q̄ ratio valeat. Illud idem probat ꝓ auctoritatem solonis/et anaxagore.x.ethicor̄.viij.veritas tamen in his que in actionem veniūt ex operibus iudicatur et vita. ¶ Consule ambitiosum/et pluralē iam actu/vel anhelantem:an liceat tenere duo vel tria beneficia.et cum sana conscientia. Finaliter a bibis vl' de⁹ est. ¶ Quinto arguitur.mulier habens discretam et prudentem conscientiam q vir eius ē in aliquo gradu consanguinitatis prohibito/potest debitum reddere/vt pz de sententia excōicationis inquisitionis.ergo habens rationes oppositas in eqlibri non tenetur partem securiorem eligere. Argumentum potest duci de secundis nuptiis/dūs. ℟ Respōdetur argumentum non infirmat propositum.ibi dūs innocentius tertius dicit.q si conscientia fuerit leuis et temeraria debet deponere/si fuerit discreta/et ꝓbabilis/esto q in eqlibri vtrinq; videtur esse peccatum non reddere pro loco et tempore / est peccatū et propterea qucuscq; fuerit certioratus vlterius potest reddere/licet non expetere. Sed contra illud arguitur.quando vtrinq; rationes sunt equales et ex vtraq; parte videtur esse peccatum.quis potest sine peccato hanc partem capere/vel illā.ergo ipa potest non reddere debitum cuius oppositum precipit romanus pontifex. ℟ Respondetur.non est certum q precipiat reddere.Ifa satis quadrat quando cōsulerit/ sed quicquid sit/fauore matrimonii veri vel putati/potest debitū reddere. et argumentum est pro me. Ipsa non potest petere debitum.esto q sint tot rationes ī oppositū q ille est verus cōiunx postq̄ illa pars est securior non petere debitum.

Quīto arguitur cō tra sextaz ꝯclusionē

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arguitur sexto contra sextaz ꝯclusionē

¶ Vltimo arguitur. nulle sunt oppiniones contrarie. ergo questio pro illa parte falsum presuppomit. Assumptum pz. qz si alique maxime essent opiniones platonis et Aristotelis. sed ille non sūt contrarie. Joannes picus intendebat illas opiniones redigere in vnum vt pz in prologo sue apologie.

Respondetur considerans casum istius argumēti qđ non est huic negotio impertinēs: satis apud me ipm miratus sum pro parte negatiua. erat hec ratio quā plitaul/et adhuc magnipendo/q aristote. ita doctus ingeniosus/et vt apparet (licet in tenebris gentilitatis incidens bonis moribus preditus ꝑm hoc q natura suadebat) mirabile est q ipse platonis auditor tot annos: non intellexit preceptoris modum dicendi: etiam qliūcunqz numeroꝝ nube erat inuolutas. et si intellexerit quemō eum impugnaret ad longū. cū solo nomine differrent. Item scđo et tertio politicoꝝ aristo. contra socratem et platonem tenet q vxores non debēt esse cōmunes nec omnia cōmunia. Alii oppositum tenuerunt et clarum est ex thimeo platonis. non video ego quo modo aliquis potest facere has opiniones conuenire in vnum. non sufficit dicere q ioannes picus voluit vtriusqz opinionem deffendere more gorgie leontini quālibet opinionem tutantis dūmodo famem aucupari posset. hoc non est facere eos conuenire in vnum qđ tamen ioannes picus intendebat. In oppositum erat ratio nostra. secula et nobiles decorauit ioannes picus/q̄ qz in vna facultate doctiorem repires in aggregato scientie nobilitate parentele/etate/et moꝝ grauitate et similem inuenires neminem. testes sunt qui tempore meo versati sunt cum viro pisii/et postea in italia. Insuper ne illud credatur iane et non solus ioannis pici testimonio fidem demus/id simplicius grecus promisit reducere ad concordiam. Et ioannes grammaticus eos non discordare opinatur/ boetius id idem inter latinos facere intendebat. Et beatus aug. in achademicis dicit. multi alii conati sunt illud efficere. quicquid sit placet mihi ratio q realiter plato et aristo. contradixerunt sibi in opinionibus/et non solum ad nomen luctati sunt. Hec est possibile eoꝝ sententias in vnum reducere. quēadmodū nō est possibile facere quadrare i vnū aristo. cum antiquis/quis faciet cum thalete ferme submerso pontho aristotelem quadrare/cum heraclito/Jam pene combusto cum democrito athomis stipato conuenire? bene volo q in multis id fecisset sicut plerisqz visum est de vniuersalibus. sed hoc ē bene verum aristoteles valde obscure veterū opiniones recitat auctoritas beati aug. ad partem negatiuam post oppositum est pro me. dicit. multi subtiles id tentarunt/sed repererunt illud impossibilius q̄ quadrare circulum/vel facere mare rubrum mediterraneum intrare cum regibus egipti a cepto desistentibus. quod dico pz a signo cū rumoꝝ vagabatur diu per italiam inter doctos/q̄n illo labore insudaret nulla fragmenta venerant ad posteros: cum tamen docti omnes hoc postulabāt et sicut arthurum britanni/desiderabant. pz̄ quadam epistola baptiste mantuani ad dūm ioannem franciscum picum: in qua distichum in laudē ioannis pici ponit sic. Picus ioannes: celos/elementa deumqz: Doctus adbuc iuuenis sanctificatus obit. Non me fugit q multi articuli ꝑinxerūt: q ad aucupandā gloriam aristoteles platoni cōtradixit/interdum ꝓterue/nō nunqz ad nomen/aliquādo superflue scripsit ea que sufficienter tacta erant a platone: vt dicit albebalzar/recitante commētatore. x. ethicoꝝ/vltimo cōmento. Et illud roborari potest per ablationem librorꝝ theodocte discipuli/cui assentire videtur beatus aug. vlij. de trinitate. color est in oppositum cum platonem et socratem inter heroas enumerat ī probleumatibus particl'a. xxx. Sed existimo ioannē picum motum ad istud tentandum ꝓpter multos qui de hoc ante locuti sunt existimantem illud fieri posse tandē cū tota hoc peteret italia. hoc difficilius repperit q̄ rudibus (quo ad caperent) detegere motus planetarum in eccentricis/et epicyclis. nihil in hoc peregit. Taceo quid dicit dūs iohannes franciscus in prologo quid intendebat de conuenientia scoti/et thome/aueroys et auicenne. in aliquibus hoc poterat. sed non i omnibus: quod forte poterat inter platonem/et aristotelem. si qñqz bonus dormitat homerus: in aliquibus aristoteles poterat non sane capere platonem In omnibus bene dicere: et in nullis aberrare: potius est diuinum/q̄ humanum. An dūo platoni aristoteles cum peruicatia resisteret: non est incredibile. sapiēnbus cupido glie difficile eluitur. quod scite in entello. v. eneidos notauit maro inquiens. Hic victor superans animis/tauroqz superbus: Nate dea: vosqz hec inquit: cognoscite teucri. Et michi que fuerint iuuenili in corpore vires. id idē platoni aliqui impingūt/contra zenophontem.

¶ Quarti sententiarum Johannis Maiozis distinctionis prime. Questio prima.

Notabile primum.

Trum creatura potest creare. ¶ Pro solutione questionis est notandum q creare vel creatura capitur multis modis/equoce. hoc patet per regulam inueniende equiuocationis Multe affirmatiue conceduntur de creare/et multe negatiue: et ratio est in concedendo et repugnantia non possunt esse vera/que cuadi non possunt nisi per equiuocationem. dicim⁹. iste pontifex istum doctum creauit. Similiter parisius dicitur. Intrantes rectorem creant. Intrantes sunt creature (et quales deus nouit) Ex istis consequens ē creatura potest creare. Rursus hec negatiua conceditur coiter a theologis. Creatura non potest creare. nec stant in hoc q scōa est indefinita/Imo loco vlis accipiunt. Cōis modus loquendi sufficit pro affirmatiua: et theologi cōiter scribentes pro parte negatiua. Sic poete et grāmatici/et ceteraꝝ scientiaꝝ professores suas equiuocationes ostendunt. ¶ Creare capitur multis modis. Primo

aliqđ de nō ee adec

modo idē est q ꝓmouere vel eleuare: et sic canonista vtunt. Scōo modo idē ē q ꝓducere. et sic capit cōmentator tertio de aīa. Intellectus creat intellectionē. i. ꝓducit. Ille acceptiōes non sunt ad ꝓpositum. Si petas quare illas acceptiones dedi cū nō sint ad ꝓpositū. Rñdetur. sunt ad ꝓpositū doctrine sz nō ad ꝓpositū qstionis: qz sic nō capimus terminū in processu qstionis. ¶ Istis acceptionib⁹ seclusis creatura vel creare est res in ꝓposito q ꝓducitur ab agente qđ passum nō presupponit. Et tot modis capit annichillare: qz quot modis ꝺz vnum oppositorū tot modis ꝺz reliquum/qñ in oñi acceptione aduersanꝫ p regulā topicam/et quinti ethicorum ꝑmo. ¶ Ex isto sequit q eadē res numero generat et creatur respectu diuersarū causarū. forma equi ꝯgnatur ab equo et creat a deo. hoc pz: qz equus ꝓsupponit influxum materie deus aūt nō ꝓsupponit. Nec hoc est maius incōueniens q̄ q eadē res natural'r generetur ab vno agente et libere ab alio quēadmodū de volitiōe ꝓtingit q̄ natural'r ꝓducitur a cognitione et libere a volūtate. ¶ Et si arguas forma equi est creatura respectu dei. ḡ est creatura. et vltra sequit ꝙ non est creatura ab equo. ḡ est non creatura. et sic eadem res esset creatura et nō creatura copulatiue. ¶ Rñdetur q scōa consequētia est nulla: qz aſ a parte in modo ad suū totū cum dictione infinitāte. Aia intellectiua gra fides spes angeli materia ꝑua caracteres sacramentoꝝ sunt creature ab oi causa scōa īmunes: qz solus de⁹ concurrit ad illarū rerum ꝓductionem. Et sz ꝓducanꝫ in subiecto nō tñ ex subiecto hoc est nec materia hominis nec hois aīa ad illa ꝓcurrit in gñe cause materialis: sicut est de forma equi. Isto modo pauce res creanꝫ. nec oñis res est creator vel creatura ꝺ modo. An homo creet a deo ponendo vnā aiaz intellectiuā in eo hoc mō capiēdo creare? ꝺr q sic: illud sufficere videt q materia interdum creabat: et nunc aīa creat. secus est de forma equi respectu alterius. Isz ꝑma aīa equi creetur a deo. q creatura potest creare idependent nunqz erat difficultas inter theologos. nō pōt esse creatura q̄n depēdeat a deo De ꝓposita qstione multe sunt opiniones. Auicenna dicebat creaturā posse creare: vt pz de cathena aurea nono sue methaꝭ. Theologi multi partem negatiuā tenent: et isti inter se digladianꝫ aliquib⁹ dicentibus q deus potest potentiā creādi impiri creature: sz creatura hoc non hz ex se. Hui⁹ opinionis visus est esse Magister sñiar. d. v. hui⁹ quarti. Alii tenent q nec principaliter nec istrumentaliter pōt creare. Doctor subtilis in ꝓncipio quarti impugnat sanctū thomā/henricū/et egidium. eorum rationes insufficientes ostendit. Postea variis argumentis specialibus et non communibus concludere remittitur nullas creaturas posse creare. De angelis capit tres probationes ex quibus concludit contra auicennam q angelus non potest creare angelum. Prima est. nullū accidens requirit ad causandam substantiam. Scōa. intellectio angeli ab eo distinguitur. Tertia. ad quodcunqz producendum extra requiritur intellectio et voluntas. difficile primam probare valet/ potest dici q accidens partialiter producit substātiam. nec est inconueniens q causa partialis equiuoca sit minus perfecta suo effectu: vt obiectum qđ est accidens corporeū respectu noticie. Secunda propositio seclusa fide probari non potest: defendi potest cum pertinacia naturaliter: q intellectio angeli est angelus: quemadmodum motus est mobile. Nec probabis ꝓptera q semper angelus intelligit: quēadmodū mobile non semper mouetur. Secunda tamen est rationabilis in lumine naturali circa aliq̄ in fide. Tertia ꝓpositio difficilius potest probari. malus angelus naturaliter producit suam noticiam/ siue velit siue nolit. dicitur ab aduersario hoc est perfectiōis producere suum simile. vbi nec est apparentia rationis in oppositum vel experientia. ignis producit ignem. bos bouem. homo generat hominem. seclusa fide dicetur angelum/ angelū producere posse: postq̄ nulla videtur contradictio sequi/ pluſq̄ ignis ignem producit. et quia angelus nō informat naturaliter angelus creat. Additur vbi non ē apparentia rationis in oppositum vel experientia. deus naturaliter non potest producere alium deum: qz xij. methaphisice. Pluralitas principū mala. vnus est mundus. ergo est vnus mundi princeps. Dicit expiētia. mula vt videm⁹ nec producit mulā/ nec albedo albedinem/nec anguilla anguillā/putāt aliqui: sed calor producit calorem. ¶ Sed ad illā que stionem arguit ockam in. ij. sic. Principium naturale equaliter se habens ad plura eiusdem rōnis vel producit oñia vel nichil. sed si creatura potest creare aliqđ idiuiduū: qua ratiōe vnū: et infinita ex quo est agens naturale eq̄liter respiciēs oia. ḡ de facto crearet infinita idiuidua qđ est falsuꝫ. Et eodēmō arguit de cā libera: qz volūtas pōt velle infinita. ḡ si esset libera potest velle infinita. Et si dicas nō potest velle infinita singularia: potest velle vnum vniuersale quod respicit infinita vel nullum. hac probatione vtitur de aliaco in quarto post ockam. Sz modus arguendi nullus est. concludit illud argumentum falsum sicut et verum. ꝓbaret equaliter q ignis ꝓducerz infinitos ignes i materia: et loquor de totalibus formis. Capio suā maiorē. Principiū naturale eq̄liter hūs. ꝛc. Si dicas agēs naturale determinatur a cā ꝑma: aliqui non potes dare rationem q̄re filum vniformiter forte frangit i vna pte et non in alia. nec q̄re corrūpit vnus gradꝰ i remissione forme ante aliū. Eodez mō tibi dicetur hic. Si dicas ē determinatio a causis superioribus et inferioribus q vnū agens potest producere eundē effectum numero: cum semper redeunt oēs cause eedem numero: vt opinatus est plato. variatis causis sed aliquibus positis generabitur similis effectus in specie numero distinctus. Eodemmodo tibi dicē de forma corporali. ¶ Arguitur sic. si forma potest producere formā extra subiectū: produceret aliquid perfectius se: quia forma absoluta a subiecto est perfectior forma informāte. ¶ Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

forma non potest producere materiam. hoc patet. quia dependet a materia: ergo non potest producere materiā. ¶Consequentia tenet: quia repugnantia videtur q̄ dependeat per se ab aliquo eiusdem rationis cum termino ad quem productionis. ¶Ad primum respondetur q̄ non concludit in sacramēto eucharistie: tenēdo q̄ q̄ntas est res q̄ta. albedo est extra subiectū/ et tū nō est perfectior alia albedine in niue. Item non quodlibet non informans est perfectius informante ex natura rei. celum non informat: tamen minus perfectum est anima intellectiua. Simile contingit de materia que non informat. ¶Ad aliud dicitur q̄ non concludit. aduersarius negaret añs. diceret q̄ forma non dependet a materia. et illo concesso negaret cōsequentiam: forma ignis dependet naturaliter a calore et calorem producit eiusdem speciei cum calore a quo dependet. ¶Istis tamen non obstantibus teneo partem negatiuam questionis: propter auctoritates et communē opinionem doctorū: a qua gratis abeundum non arbitror. Unde beatus agu. xij. de ciuitate dei capite quarto. similiter tenet partē negatiuā q̄ angeli non sunt creatores cōtra platonem qui tenuit illud q̄ Auicenna tenet nono sue methaᵉ et expressius illud tangit. iij. de trini. capite. ix. vbi loq̄t de demonū productione subita circa ranas et muscas fęz mīutissimas muscas non poterant facere quia non permittebatur. ℙbat illud per dictum magorū. exodi. viij. Digit⁹ dei est hic. non curo de expositione nicolai de lyra. Ibidē probat sic digitū dei esse ibidem: quia quicquid pōt in maius/ pōt in minus. illa est distinguēda vel est sensus. quicquid potest producere difficilius/ pōt producere facili⁹ et hoc est verum. et hoc nichil concludit cōtra hebreos qui dicūt q̄ creatura non pōt producere animal minus grano ordei: q̄ forte difficilius est producere paruū q̄ magnum. Alius sensus est. quicquid producere pōt corpus magnum potest paruū producere. et hoc est falsum. elephas potest producere elephantem ꝛ nō hominē vel pigmeum. et sic probatio sua nichil facit: quia arguendo cōtra eos capiendo maiorem in ꝑmo sensu minor esset petitoria principij: quia facilius est producere paruum animal. cuius oppositum dicerent. Etiā non nego qui irrationabiliter exponunt. q̄ demon relict⁹ sue nature potest applicare [illegible]tiua passiuis in generatione paruorū et magnorum: quod patet ex auctoritate beati augustini prenotata. Idem dicit iohannes damascenus scō libro de orthodoxa fide/ capitulo. iij. quicunq̄ autem dicunt angelos conditores esse cuiuscunq̄ substantie ipsi os diaboli sunt.

¶Ratione etiam arguitur sic ad ꝑmum. Si esset vacuum inter ignem et lignum: ignis non calefaceret illud lignum q̄tacunq̄ sit modica distantia: et hoc quia calor non est sine subiecto. g̃ si essent multe hostie locum replentes inter ignē et lignū ignis non produceret calorem in lignū. ¶Cōsequentia tenet: quia vtrobiq̄ nichil suscipit calorē. et hoc tenēdo q̄ q̄ntitas non est subiectū qualitatis sicut multorum scola non insulse tenet. ergo nil producere extra subiectum potest. ergo ignis non potest creare. sed illa probatio non vniuersaliter concludit in creatis. ¶Sed contra conclusionez arguit q̄ creatura potest creare. hostia calefacta producit calorē in hostiam non calidam: et ignis annichillat frigus in hostia consecrata. et non est dicendū q̄ deus illa facit: cum videmus q̄ per approximationē illarum causarum ille contingit. Non alias probauit aristoteles de gñatione q̄ sol in obliquo circulo est causa generationis/et corruptionis. Hec sunt multiplicanda miracula post q̄s ratio nature sufficit. ¶Et confirmatur philosophi negarunt q̄ idem pōt moueri motibus contrariis/ et negamus cōter. Sed dato isto supernaturaliter q̄ idem sit in duobus locis: simul et semel potest ascendere et descendere. vt patet de anima in duabus manibus. Nec valet dicere de per accidens sicut grego. xvij. distin. primi dicit/et burleus in tractatu suo de intentione: q̄ si esset in duobus locis de separata idem contingit ergo dato q̄ forma substantialis vel accidentalis sit extra subiectum debemus tenere q̄ inter ipsam et sibi contrariā sit actio et passio: et cum contrarietas et actio a forma prodit et materia nichil agit.

¶Ad primum nego q̄ aliqua creatura pōt producere calorem in hostiā consecratā: q̄ ille calor esset extra subiectum non ponēdo q̄ntitatem distingui a substantia q̄ est susceptiua qualitatū. Etiā eo inficias q̄ ignis potest corrūpere frigus in hostia frigida. quia tunc annichillaret. sed deus hoc facit ad presentiam cause secunde ne euacuetur meritū fidei. et sic pono regulam talem. Ad applicationem causarū secundarū in sacramento eucharistie. semper deus facit illud quod apparet esse per causas secundas ac si essent panis ꝛ vinum. ¶Solutio argumenti sequentis est probatio regule. et nego q̄ sit idem de sole in obliquo circulo. quia sol ex natura rei germinare facit quando cōius accedit. secus est hic ratio discriminis patebit per sequentia Ad aliud puta non alias probauit aristoteles. ꝛc. q̄ omnia sic possēt saluari bene quidē esset. sed hoc est falsum. videmus si hostia diu conseruetur generantur vermes et oportet q̄ deus producat nouaz materiam/vel materiam panis que prius erat: ac si realiter panis semper existeret. et opinor q̄ comedens hostias consecratas ita diu viueret sicut comedens hostias non consecratas. et per rem gestā in sacramēto eucha. declarabit. hostia ꝑsecrata ita cito distēdit sicut non ꝑsecrata. ꝛ ꝯmes ex accidēte eē non pōt: esto q̄ de argētina. d. xij. teneat q̄ sic. q̄ indubie iplicat. nec accidētia nutrire pōt bñdictus deus in scꝛa hec facit ad meritū fidei. et ista est ꝓbatio regule: postq̄ in aliq̄bus facit ita videt dicēduz in aliis. ¶Sed ꝓ illud añ. ponatur hostia frigida. voco hostiā frigidaz cui coexistit frigiditas. ꝛ applicet ignis. naturaliꝛ q̄ te ignis nō pōt corrūpere frig⁹ in hostia. g̃ illud frig⁹ ꝓpetuabit: si deus illud nō ānichillet. Ad ꝫ ꝛndet ꝓcedēdo illatū: ex quo est ꝓclusio seq̄ns. nec ex ꝫ seq̄tur q̄ frig⁹ ē maioris

Añ primo ꝓ cōclu. responsiuā.

Cōfirmatio ꝑmi argumenti.

Respōsio ad cōfirmationē ꝑmi argumenti.

Respōsio ad arguꝫtū ꝑmum ꝓ ꝛsiuaz cōclusio.

resistentie extra subiectum q̄ in subiecto. sed soluz hoc prouenit quia natura non potest aliquid destruere nisi esset subiectum. Forte dices hostia consecrata citius putrescit in loco immundo/ q̄ in loco mundo. et hoc nisi propter actionē corporis circunstantis. igitur. ¶Respondetur. corpus circunstās nichil facit ad illam corruptionem. sed deus sic facit ac si cause secunde agerent propter meritū fidei et alias causas quas ipse nouit. Illud colorat nostram regulam. quando alique cause secunde citi⁹ corrumperēt q̄ alie. etiam ad alterationē totalem specierum/corpus christi desinit esse sub illis speciebus. ¶Ad confirmationē concesso añte negat consequentia et ratio diuersitatis est. quia ex ꝑmo nichil sequitur repugnans dictis sanctorum ex secundo vero sic vt ostensum est. ¶Secundo contra conclusionem arguitur creatura corrūpit aliā/ vt puta formā: sic q̄ nichil eius manet. ergo ānichil lat. tenet ꝑma: quia annichillare nichil aliud importare videtur nisi quod nunc est ens/ desinit scōm se et quodlibet sui. et eodēmodo de creari deducere possumus. vt de forma que de nouo producitur.

Respōsio ad ꝑmā conclu. rationalem.

Cōfirmatio arguꝫti secundi

¶Et confirmatur. capiatur lumen productum a sole in hoc aere. corrumpat deus in hoc instanti aerem. adhuc sol conseruabit suum lumē: quia nō desinit lumen per vltimum sui esse. sed per ꝑmū nō esse. ergo conseruabit lumen sine subiecto. et cōseruare est causare. ergo causat lumen sine subiecto. ergo creat. ¶Ad secundū respondeꝛ concedendo antecedēs. sed nego ꝑmam. annichillare vt doctores vtuntur cōotat q̄ non requiritur materia (loquendum est vt plures scōo de celo) ad hoc q̄ corrumpatur. modo licet ignis formā stupe scōm se ꝛ quodlibet sui corrumpit. sed q̄ agit in materiam/ et extra eam agere non potest nō dicit annichillare. et eodē modo dicatur de creare. etiam oportet q̄ nichil succedat loco forme corrupte. ¶Sed cōtra hoc arguitur. ponatur minimū naturale stupe prope ignē (suppositā illa opinione) corrumpatur ista forma in instanti. ℙponatur q̄ deus in eodē instanti annichillet materiā. tunc ignis ānichillat formam illam paruā stupe. ¶Ad hoc respondetur. si deus in ꝑ instanti destruat materiam stupe forma ignis nō agit in illam formā. imo si forma stupe esset in igne perpetuo: non corrumperetur ab igne. alioquin esset annichillatio. ¶Ad confirmationez et casu admisso dicitur q̄ si aer corrūpatur i aliquo instanti dato. cum accidēs non potest esse sine subiecto. naturaliter sol non conseruat amplius illud lumen. ¶Et q̄ñ ita esset q̄ per breue tempus conseruaret non tamen potest producere tale lumen de nouo. sed eum conseruare ad essentiā reducitur: plus placet primū. Illud argumentū non probat q̄ creatura potest creare: sed illud fiet propterea (si apparentiā haberet) q̄ natura/ nāliꝛ res non desinit q̄ vltimum instans sui esse. Forte aristoteles diceret illud accidens non posse esse sine subiecto per vnū instans. quicquid sit argumentū non est ad propositum directe q̄re corrūpatur sol ꝛ petatur q̄diu durabit illud lumen/ posito q̄ hoc instans in quo sumus sit vltimū instans esse solis/et habebitur eadē difficultas sicut supra. Nec opineris materiā aliaz causalitatem vsurpare in pñtiarum/ nisi esse passum. ℙpotest esse argumentū. verba quorum actus soli dei competūt dicuntur accepte actionis et deū includunt vt tonitruat/ rorat/ grandinat/ pruinat/ creat non est huiꝰ materiei: igit: sed illud non ē magni momenti. ¶Tertio arguitur. Aliqua creatura pōt producere materiā. ergo potest creare. Cōsequentia tenet. q̄ materia non presupponit materiam ad hoc q̄ producatur: q̄ si sic processus erit in infinitum. Antecedēs patz. Creatura producit formam. ergo materiam potest. tenet ꝑma. quia forma est materia perfectior. ¶Et confirmatur. ois effectus non adequans sibi suā causam potest a causa minori produci. sed nulla creatura adequat sibi actiuitatem dei: quia quacūq̄ data potest maiorē producere. ergo creatura potest creari ab aliquo citra deum. et quodlibet est creatura. igitur. ¶Ad tertium dr negādo añs. ꝛ ad probationē negatur cōsequentia. equus potest producere equum et nō mulam: et tamen equus est perfectior. videmus materiam manere sub vtroq̄ termino transmutationis naturalis: et nulla creatura eam corrumpit vel generat. corrupto ligno manēt cineres. nec aliqua creatura potest aliter facere. ¶Ad confirmationē nego maiorem. noticia producitur ab vna causa scilicet anima intellectiua que talem effectum exuperat nec ei adequatur nec similis produci potest ab aliqua inferiori. ¶Quarto arguitur. creatura potest producere gratiaz. ergo creare. tenet ꝑma. quia gratia est qualitas infusa. Antecedens patet. Actꝰ meritorius est causa gratie. Item demeritū destruit gratiam. ergo annichillat. ¶Ad quartum distingo de gratia vel gratiam infusaz que est gratia gratum faciens et sic negatur. vel amorem acquisitum que est gratia vel charitas acquisita vel feruor charitatis: et sic concedo. et hoc semper est in materia quia materia capitur vt tantum valet sicut passum quo fit in infinitum est difficilius producere fidem infusam q̄ acquisitam. ¶Unde iste terminus materia quadrifariam accipitur. Uno modo pro altera parte compositi. sic solet capi scō philosophorum Interdum quelibet res extensa vocatur materia vel res materialis. Nonnunq̄ materia capitur ꝑ iº circa quod aliquid versat pro materia circa quā et sic capitur in philosophia morali cōmuniter vt pecunia est materia liberalitatis et ita in aliis virtutibus. Istis tribus modis non capitur hic. Quarto modo capitur pro passo: et sic in nostra theorica terminū vsurpamus. ꝛ q̄ñ añs probat in sensu neco q̄ actus meritoꝛ⁹ est cā gr̃e distingo vel causa efficiens ꝓprie dicta ꝛ sic nego. vel cā sine qua non ex pacto diuino concedo. deus pepigit nobiscum ex sua immensa bonitate quando facimus quod i nobis est confert nobis gratiam. Eodem modo negatur q̄ demeritum corrumpit effectiue gratiam. ſz solū demeritorie. hoc ē deꝰ q̄ñ ꝯemeremur mortaliꝛ

Respōsio ad quartū

quarto añ ꝓ eādē cōclusionez.

Tertio añ ꝓ ꝑclusio. respōsiuā

Cōfirmatio arguꝫti tertii.

Respōsio ad tertiuz argumen. ꝓ conclu. respōsiuā

Rñ ad ꝓfirma. ttii argumen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

annichillat nostraz gratiā scōm illō ezechie. xviij.

Quito aī ꝫ cōclu. responsiuā.

¶Quinto arguitur. Homo potest producere animam intellectiuam. ergo creare. Cōsequentia tenet: quia aīa intellectiua licet producatur i materia tamen materiā non presupponit naturaliter / cum post mortem homis manet separata. aīs patet. alias homo non potest producere hominē / sicut bos bouem/et supponatur vna anima in homie. ¶Et confirmatur. capio aignē qui corrumpit b formaz que erat i materia. Arguitur sic. a ignis rursus potest producere aliquā formam in c materia. et non est maior ratio q̄ d formā potest producere q̄ b. ſz aliquam potest producere puta d vel e vel f. ergo potest reproducere b. q̄ creare. tenet ꝓña. quia natura sine creatione non potest reproducere corruptum. ¶Ad primū respondetur in. xvj. distinc. ij.

Cōfirmat argumētū quintum.

Rño ad quintū argumentū.

¶Ad confirmationē respondebitur in de resurrectione inferius. Concedendū est tamen q̄ effectus creature potest esse de nichilo. sed ipossibile est effectum creature esse de nichilo. Aliqui sic arguūt. producatur lumē in a parte medii a deo supplente vicem solis et non aliter agente. et producatur in b parte alia a deo creante. z producaī in c alia a sole. Tunc sic. lumē in b est vere creatum. ergo et in a. tenet ꝓsequentia / quia illa lumina sunt eodēmodo genita. ergo in c lumen/ in a et in b. respectu dei creatur quia potest produci extra materiā. sed sol non potest producere c extra subiectum / lumē in c creatur a deo et producitur a sole. Epilogo summatim in epithomate totā materiā. viso quot modis capitur creare et qualiter materia in proposito q̄ ea virtus que sine passo producet creat z non aliter/et qz videmus q̄ ignis non producitur sine materia nec aliquis alius effectus et argumenta circa sacramētum eucharistie non cōcludunt / et auctoritates sanctozū sonant in partem negatiuā conclusio tenenda videtur. Opinabile tamen est q̄ deꝰ potest producere creaturas que sine materia producere possunt. et per ꝓña creare/et eodem modo reannichillare: nulla cōtradictio videtur ad hoc: ſz hoc non videtur de conditionibꝰ rerum nobis datarū adhuc. Et si dicas: auctores colligēdo errores magistri sententiarū hoc colligunt pro errore q̄ creatura potest creare. Respondetur colligūt non colligenda de ratione erroris colligendi debet esse indubitatū falsum quod in hoc non contingit. difficille nimis est errores colligere et hereses/sicut beatus augu. dicit in libro d e heresibus. Probat hoc optime a signo. qz duo scriptores celeberrimi scilz epiphanius z philastrꝰ dum scriberent de heresibus inueniendis in illis multū digladiati sunt/non ob aliud nisi q̄ vni videbatur hereticū alteri nō videbatur. Ex hoc patet q̄ ad hoc q̄ hō hereses et errores colligat debet considerare si in materia fluant opiniones. qz si sic nichil est colligendū sed vacuis manibus abeundum.

Respōsio ad cōfir. quinti.

¶Distinctionis prime questio secunda.

Utrum hec sit bona diffinitio sacramenti. Sacramētum est inuisibilis gratie visibilis forma. ¶Circa hanc ꝗstionem anteq̄ ad eam respondeatur: veniunt aliqui termini declarandi. Primo q̄d diffinitio. z postea quid sacramentum. Unō doctores cōiter hic determinat de diffinitione/sed quia materia est logica decozū non cēsui insistere scōm magistros realiū. sacramentū est relatio rōnis causata per actū instituentis ipsius dei signi sensibilis. quo ꝓcurrit ad suū signatū. et vnum purum nichil. quēadmodum est quelibet scōa intētio per eos. et tunc ꝓiter dicendum est q̄ nō potest diffiniri diffinitione q̄d rei. Non placet michi ille modus relationum non pono res absolutas nec relatiuas nisi qz per terminos significatas eadez res puta sortes significatur per terminū de predicamēto substantie et relationis. et tunc dicitur q̄ tediosum est dare in singulis sacramentis que entia sūt posq̄ sacramenta dicuntur constare ex materia et forma que equiuoce capiuntur hic/z i philosophia naturali. et materia nō vnifozmiī i penitētia et matrimonio accipiꝫ/et aliter in baptismo vt suis in locis videbitur. Jn baptismo aqua est materia methaphisice. qz ſm aristotelem: materia sub vtroq̄ extremo trās mutationis naturalis manet recedēte forma. Sic aqua elemētata. abeuntibus verbis z intentione. quare verba et intentio forme nomen nā ciscunz aqua materie Tunc oz icidere in hanc diſiunctiuam q̄ baptismus pro aqua verbis et intentione supponit. vel aliquo eozum/sed de hoc infra. Pro quo nunc supponitur q̄ aqua est baptismus sed ille terminus baptismus non absolute supponit pro aqua. et sic suo modo in aliis sacramentis dicetur. et sic scōm terminos quos habemus non diffinitur diffinitione quidditatiua sed diffinitione descriptiua. et licet ponatur verum genus non tamen differentia magis propria. Quare cōtritio nō est sacramentum. esto q̄ significet gratiam siue sit signum sensibile sensu auditus. vt verba/siue sensu visus vt aqua. Ex isto sequitur q̄ lingue ignis non erant sacramenta actuum scōo. quia non erant causa effectiua gratie virtute operis operati. eodēmodo de columba Luce. iij. nec serpens numeri. xxj. nec agnus paschalis exodi duodecimo. Ex isto sequitur q̄ sacramenta efficaciā ab homīe habere nō possunt: quia homo non potest concurrere efficaciter ad gratiaz. licet terminos instituere possit. Ponitur sensibile quod okam relinquit. et causa est inquit. quia licet sacramenta sint nunc sensibilia. tamen possunt esse insensibilia/et diffinitio debet conuerti cum diffinito mediante quacūq̄ copula hoc grandefacit aliacenꝫ sed non valet. Tum primo. peum contritio esset sacramentum nisi aliud superaddat. Tum secundo. in istis mutabilibus non requiritur conuertibilitas nisi scōm q̄ nunc inter diffinitionem et diffinitum. diffinitio vniuersalis non conuenit cuilibet. quod aliqui ex successione temporis vniuersale vocant: et ita diffiniendo propositiones de modo loquendi ꝓsueto z in multis aliis Tū tertio sufficit cōuertibilitas ſm legē quēadmodū aliqua ꝓña publice concedīt in scolis (et bene)

Dicto sacramēto ſ. sensibile q̄ dēt efficaciter signare ſ. significare

ſ. significabant gratiā

ſ. indifferēt pour loco generis
ſ. sensible pour loco differētie

ſ. efficaciter signans ad deferendā gratiā. ymo forte ex q̄ ꝓpter signat. ſ. hīc est efficax hoc est. nō est causa q̄ dē sine causa sine qua nō ſ. ꝓpter dicta

quam logicus negaret: quia simpliciter oppositum consequentis stat cū ante. Nichil est magis ridiculum in theologia q̄ in illis labzustis figere pedem. Aliqui falso rentur cōditiones diffinitionū methaphisicarum debere quadrare cum his que a cōsuetudine vel voluntate dependent. ¶Ex isto patet q̄ diffinitio magistri est bona: tamen visibile capit pro sensibili. propter antonomasiam sensus primo methaphisice sensum visus pro aliis sensibus delegimus. Est modus loquendi hoīm regens dicit discipulo vides esto q̄ sit sermo de auditu. et in scriptura exodi. xx. cūctus populus videbat voces. id patet apocalip. primo. ¶Contra diffinitionem sacramenti argumentor. sacramentum non confert gratiam sed solus deus. ergo male ponitur a magistro et eius causa existat. Forte dicis intelligit deꝰ dat gratiam accipienti tale signum. Contra. tunc actus exterior bonus vt genuflexio erit sacramentum quia est signum sensibile ratione cuius confertur gratia. dicis nō ratione operis operati sed operantis. Contra. tunc contritio per hoc remouet cū est opus ipsius operātis etiā actus exterior est bonus vt genuflexio coram imagine: ergo ratione illius operis operati confertur gratia: alioquin dabit actus bonus relatus in finem cum oīibus circūstantiis debitis ratione cuius nō dabitur gratia habenti charitatem quod reputatur absurdū. Dicis forte non datur alia gratia ab illa que datur ratione boni actus interioris. secus est in sacramentis. Contra. est actus bonus meritorius realiter distinctus ab actu interiori. ergo ei respōdit noua gratia et noua gloria ab actu interiori. etiam scōm illos qui dicunt q̄ actus exterior aliq̄d bonitatis addit super actum interiorem argumentum currit.

Aī primo ꝓ diffi. sacramenti.

Respōsio ad argumētū primū.

¶Responsum est sufficienter in prosequutione argumenti demptis aliquibus punctis. siue ex diffinitione olzam et aliacenꝫ sequitur contritionē cē sacramentum vel ne parum mea interest cū expositione quando isti diffinitioni sufficit/ q̄ preter rationem loquuntur contra beatū aug. magistrū. et cōiter loquentes. agminatim omnes ponunt signum sensibile. dico q̄ eadem gratia datur ratione actus interioris eliciti/et actus exterioris ab eo imperati: z illatio est nulla. interior actus et exterior realiter distinguntur. ergo gratia et gloria respondeus. vt patet in suo loco/in scōo vbi queritur an actus exterior laudē vel vituperiū actui interiori superaddit. Si dicas argumentum esse grandius cōtra positionem illam que tenet actum exteriorem bonitatez habere super interiorē mea nō refert cū positionem illam non teneo. etiā hec ratio ab eis eluipotest. bonitas actus exterioris dependet ab interiore. et licet in sacramento eucharistie penitentie et matrimonii non conferatur gratia nisi prehabito bono actu interiori. tamen adhuc datur gratia ratione operis operati super actum interiorē et exteriorē: pz: eant duo ad sacramētū ritus et nimis titio deē eucha. nimio putatata eucha. titi maiorē grām habebit q̄ alter. z sic vbi est verū matrionū inter titiū et bertam z putatū matrionium ex ignoratione inuincibili inter sempronii et tibergā existentes in quarto gradu consanguineitatis: quo ad actum exteriorē vnus suscipit sacramentū non alt.

¶Contra dicis. sempronio nō conferī gratia matrimonialis. dispensat maximꝰ pontifex manet matrimonium. nec dabitur illa gratia si nō de nouo cōsentiant. ¶Dico q̄ datur gratia matrimonialis q̄n incipit esse matrimonium. ¶Secundo argumentor ex tota diffinitione aqua benedicta esset sacramentum. et sic essent plura q̄ septem quod est falsum. Patet currendo per totam diffinitionem. tollit venale peccatum. ergo confert gratiam. idem patet in benedictione eporum et abbatum. ¶Rursus. vnꝰ diffiniti debet esse vnica diffinitio. modo beatus augustinus dat aliam inquiens. Sacramentum est in quo sub tegmēto rerum visibilium virtꝰ diuina salutem hois secretius operatur. ¶Ad primum istorum respondetur in. xxiij. distinctione.

Scōo aī ꝓ diffiniti onē sacramenti.

Cōfirmatio secūdi argumēti

Respōsio ad secūdū argumen.

¶Ad scōm dicitur. oīes diffinitiones coincidūt non requiritur sinonimitas. sed sufficit convertibilitas in diffinitione quidditatiua hois metha^ca potest poni genus. primuz impositum vel quodcūq̄ genus remotum. ¶Tertio argumentor probādo q̄ non debet esse signum sensibile. contraria cōtrariis curantur. non alias quartana laborans vtī vino et calido et cōtinua vel quotidiana laborās vtitur frigiō. sed adam peccauit per sensum et signa sensibilia. Genesis. iij. ergo remediū debet applicari per insensibilia. ¶Ad tertium negatur maior vtrobiq̄. doloz est medicina dolozis. nōnunq̄s patz de illo qui habet digitum cōbustum quem protinꝰ cōminꝰ ad ignem dirigit. etiam in his que ad populum instituuntur maior non habet verum. lateret nos semper de remedio insensibili. ea propter opus erat remediis nos nō fugientibꝰ. ¶Sed cōtra dicis. corpus christi sub hostia est sacramentum et res scōm magistrū. vtij. distinctione idem dicit communiter de caractere in baptismo q̄ est res et sacramentum. ¶Dicitur q̄ ibi capitur sacramentum pro signo vel signato rei sacre. sicut imago crucifixi vel alme virginis. et non sicut capimus in proposito. ¶Quarto argumentor. sacramentum est signum vel demonstratiuum et hoc non. quia q̄diu sacramentum est gratia non est in anima vel preno sticum et hoc non. quādo sacramentum non est nichil facit respectu gratie. ¶Respondetur sacramentū aliquod est signum rememoratiuū vt eucharistia et baptismus respectu passionis/respectu gratie est signum prenosticum: in primo non esse sacramenti gratia infunditur: non a sacramento: ſz a deo ex pacto post complementum sacramenti nisi fuerit obex in suscipiente. potest esse argumentū q̄ nō est de ratione sacramenti q̄ virtute operis operati conferatur gratia per matrimonium. sed de hoc inferius distinctione. xxvj. ¶Ex omnibus patet q̄ sacramentū noue legis bene diffinitur per hoc cōplexū. Sacrāmētū ē signū sēsibile ad cuiꝰ acceptionē i dispōsito vtute operis operati a deo ꝓferī gra

Quarto aī ꝓ diffi. sacramenti.

Respōsio ad quartū

Tertio aī ꝓ diffi. sacramenti.

Respōsio ad tertiuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia. Relinquo illam clausulā quaz ponit magister vt eius imaginem gerat et causa existat. vltima pticula aliquos existimare fecit (vt ex subiecta materia eluceſcet) q̄ sacramenta causalitatem aliquam habent ad caracterē et ad ornatū: enucleata est sufficienter diffinitio ex dictis. quo sit hec non est diffinitio sacramenti vt in proposito capitur. Sacramētum est alicuius rei sacre signum. p3. hoc conuenit imagini crucifixi. nec columba que apparuit in baptismo est sacramēntū. ¶ Distinctio. prime. q. tertia.

nota. pri.

Queritur vtz sacramenta noue legis causalitatem aliquam habeant respectu caracteris vel ornatus in anima. ¶ Pro solutione questionis notabis pritam esse positionem Doctores antiquitante alexandrū de hales tenuerunt sacramenta nullam actiuitatem habere. sed ese causas sine quibus non. Alexander de hales in iiij. parte questione octaua membro tertio articlo quinto quē sequitur beatus thomas et eius schola tenent sacramēta habere causalitatē proprie dictā. ¶ Pro intelligentia illius positionis notabis. duo sunt effectus sacramenti. vnus est caracter in tribus sacramentis impressus vel ornatus in quattuor aliis impressus alius est gratia respectu caracteris vel ornatus. sacramenta causalitatem proprie dictam hūt et nō respectu gre. Colozak po° instrumētū dū mouet ꝑ principali agentem recipit ab eo virtutē aliquā p aquā, ꝓducit aliq̄d vltra illo qō fm suā naturā ꝓduceret: illud est qdā forma vltima. quā doc aliq̄ dispositio pueia. declaratur exēplariter calor ex natura sua producit calorem. sed pro quanto est instrumentum forme substantialis concurrit ad productionem forme substantialis. virtus in semine non attingit productionem forme substantialis anime rationalis. sed dispositiones ꝓuiā. modo sacramenta sunt instrumenta dei: et recipiūt ab eo quendam influxum per quem agunt vltra actionem eis naturalem. aqua in baptismo madefacit. et mundat ex propria natura et per influxum inhe. ētem aque concurrit ad productionem caracteris i anima baptizati. scom illud beati augustini omel'. lxxx. super iohannem. Que est ista virtus aque que tangit et corpus abluit. ¶ Contra istam positionem argumentor. vel iste influxus sacramēto inherens est accidens corporeum vel incorporeum. si scom non apparet q̄ potest inherere subiecto tali tate corporeo. Si ꝑmu non apparet quomodo ꝑe dictam agit in animā caracterem. et est contra beatū augu respe. gre stinū sexto musice q̄ corpus pōt agere in spiritum. hac via tenebo q̄ ignis inferni potest causare quandā q̄litatē spiritualez nociuā demoni et aīe dānate. qō nō admittunt bene intelligentes. nec multi tenētes illam positionem. ¶ Rursus vel iste influxus inheret verbis et sic accidentis est accidens. cōtra Cōfirmatio ꝑmi argumenti. tio ꝑmi aristotē. i vltima propietate substātie. maxime. ꝑ. primum est substantie cum sit vna et eadem numero q̄ sit susceptiua contrariorū. Si inhereat verbis et aque in baptismo hoc videtur extraneum q̄ vnum accidens inhereat duobus subiectis specie distinctis. non facientibus aliquod vnum. et queritur an inhereat toti aque marſ sincathego«: posito q̄ ds baptisatur in mari: et cuilibet sillabe illius oronis ego te baptiso/vel vltime sillabe si nouissime sillabe/alie partes superfluunt. ¶ Preterea cum sortes contrahit cum berta per verba de ꝑsenti capio te in meam. et contra. vel illa verba effectiue concurrunt ad ornatum mrimonii vel non. si scōm posi° nulla. si primū ponatur nutus vel taciturnitas. vt patet in verecunda puella. ponatur matrimonium contractum inter sortē in britannia et berta in liuonia: et queritur. quo° possunt verba illa ad tantam distantiam causare ornatum? Non puto has rationes radicitus posse dissolui? esto q̄ duo sollēpnes doctores hanc positionem posuerunt cum eorum sequacibus/vtrūq; tamē respondere conabimur: q̄q̄ luctātur viri illius positionis aliquibus dicentibus accidens esse corporeum/aliquibus oppositum. dicam ipm esse incorporeum. non admittim° q̄ corpus agat aliquam actionem vltra noticiam i subſtantiam iptibilem. ¶ Et dico non incōuenire accidens iptibile inherere subiecto diuisibili. patz in relationibus intrinsecus aduenientibus. pariter et extrinsec°. pnitas inheret toti patri et nulli parti eius. et pr̄ est corporeus. Et si dicas vnā partem sortis esse indiuisibilem accipito bunellū pfez totaliter diuisibilem. ió patet in accidentibus abſolutis. quantitas discreta est accidens indiuisibile/z subiecto diuisibiliter inheret. taceo de secundis intentionibus habentibus esse diminutū: existentib° quasi in denominato. ¶ Ad secundū dicitur q̄ iste influxus in baptismo inheret verbis et aque copulatim. et non est improbabile cōsequenter/q̄ ministro verbis et aque inhereat/tenendo q̄ numerus formalis distinguitur a rebus numeratis. est accidens indiuisibile inherens pluribus subiectis copulatim/et non copulatiue. q̄ nisi sic. dabis eandē rem naturaliter esse motam ad diuersas differentias positionum: vel moueri et quiescere. p3. numero. iiij. capto hoīm mouentiū ad partes oppositas vel duobus quiescentibus/et duobus motis. magis illud accidens capit inhesionem in vltima sillaba forme verborum: et in aqua proxime tangenti baptisatum. accidens inheret accidēti tanq̄ subiecto quo: sed non tanq̄ subiecto qō naturaliter vltimate accidens inheret eidem subiecto cui inheret accidens in quo est. simlitudo inheret albedini tanq̄ subiecto proximo/et eidem subiecto radicaliter cui albedo inheret. idem patet de qualitate/et q̄titate. Et sicut non datur locus adequat° in quo est numerus formalis/ita non datur locus adequatus in quo est illud accidens. sed copulati est in mlt'is/eo modo quo ei competit esse in loco. ¶ Ad aliud argumentum de matrimonio dicitur q̄ verba hec ego capio te in meam ꝛc. causant ornatus quosdam in animabus cōiugū. et si fecerint nutus et nō verba idem faciunt. et si fuerint in distantia mille leucarum idem faciunt. non requiritur tact° propie dictus ad talem actionē. hoc non incōuenit in

Rfio ad ꝑmū argu.

Respōsio ad ꝑmam cōfir. ꝑmi argumēti

Ad. iij. cōfirmatiōnē ꝑmi argumenti.

instrumento dei. vel verbum causat ornatum in anima proferentis in confirmatione/ordine et extrema unctione/virtus inheret verbo et materie/p quam illa instrumēta cōferuntur. et vt apparet melius/ipsi ministro: cum est necessari° ad collationē sacramenti. in ꝑsa/in ministro et verbis. In sacramento eucharistie verba causāt ornatum in anima. ecce quomō datur via euadendi et facilius, est eis de secta realiū abire sine inconuenienti reputato q̄s nominalibus pro me multa que dicebam soluendo puto commenta nec opinor q̄titatē discretam distingui a rebus numeratis nec pono secūdas intentiones distinctas a terminis/nec relationes distinctas a fundamētis. ¶ Propterea teneo antiquam opinionem cum aliis neotricis. nec hoc est contradicere sanctis. doctor seraphicus vtrāq; positionē resistans declinat in hanc q̄ sacramenta noue legis nullam causalitatem habent respectu caracteris/vel ornatus dicit eam fauere pietati fidei et q̄drare rationi. sunt cause. sicut denarius plumbeus respectu elemosine regis vel panis habēdi q̄si panis fracta pecunia emitur venditor dat signum plumbeum pro habendo alio pane. vt qui illud signū affert habebit panez. sic de elemosinario regis. sic ex pacto diuino qui capit sacramenta habebit gratiā a deo creatam nisi sit obex. et deus etiam caracteres in sacramentis inuterabilibus creat. Cui suffragatur illud beati bernardi in sermone de cena dñi dicentis. sicut canonicus inuestitur per librum/ab bas per baculum/epus per baculum et annulū/sic diuerse gratie diuersis sunt tradite sacramentis. Non pono tales ornatus. virtutes et earum actus animam ornant. nec per causalitatem sacramenta noue legis a sacramentis veteris distinguūt. sed q̄ maiorem gratiam et apertionem fauue. z sic baptismus est solum causa sue qua non caracteris et gratie. et ita in aliis sacramentis. Rationes aliorū nichil momenti habent. Instrumentuz dū mouetur ab agente vt securis. nichil in se recipit per motum localem. nulla virtus recipitur in mobili. vt dicitur octauo phisicorum. Meliuse est dicere q̄ motus localis non distinguitur a mobili quod mouetur. cuz est corpus durum pellit minutatim aliud corpus ab eodem loco: cum nō possunt in simul manere. resistentia corporis duri est maior in magna parte q̄s parua. Propterea difficilius est magnam expellere. quodlibet corpus q̄tū pōt resistit sue corruptioni et diuisioni. Propterea clauus per violentiā intrans asserem difficulter potest euelli ob latera hostiū diuisioni resistentia. vbi res non potest continuari resistit discontumationi non alias frutex impositus quo impedit ne cibus rarefactus currat i ignē cum continuatur frutici: Successu temporis securis vel serra quercum diuidit. nimirū ferreus assidue consumitur annullus vsu/et gutta cadens silicidio partem lapidis aufert scom illud. Gutta cauat lapidem non vi sed sepe cadendo. Nec ē dāda aliqua virtus securi vel serre inherens nec aliō accidens tpe motus q̄s ante motum extendendo terminū instrumēti ad causā q̄ ab alia dependet. quo modo q̄libet creatura pōt dici instrumentū. z calor ignis est instrumētū forme substātialis ignis. nullū accidens suscipitur quod non habebat ante actionem. Si teneatur q̄ accidens vt calor ignis attingat partialiter formā ignis in ligno genito quod est probabile. tunc videtur q̄ calor separatus vt in eucha«. potest auxiliari ignem vicinū ad corrum pendū b lignū et ad introducendam formā substātialē ignis. Iz nō dependeat ab a igne. ¶ Sed forte dicis. ignis corporeus inferni causat tristiciā i aiaz dampnati tanq̄s instrumentum punitiuum dei. ergo hoc non est negandum a sacramentis. ¶ Insuper adam in semine si non peccasset trāsfudisset iusticiam originalem in animam. et tamen semen est corporeum. et anima que est susceptiua iusticie originalis impartibilis. igitur. ¶ Ad primam patebit responsio in. xliij. distinctione de modo puniendi in infer'. ¶ Ad scom dr̄. q̄ si adam non peccasset deus creasset iusticiam originalem in animam ex pacto diuino. Amplius illud qō fit p accidens dimittitur ab arte nec ponitur in diffinitione/vt dicitur sexto methaphisice. edificator per se edificat. et album per accidens. j. phisicorum. sed doctores ponunt in diffinitione sacramenti. Sacramētum ē inuisibilis gratie visibil' forma vt eius imaginē gerit et causa existit. ¶ Respondetur. illud quod est per accidens imptinens relinquendum est ab arte sicut musica respectu edificatoris. Sed quod communiter vel semper ponitur non est sic q̄ accidens modo in digne suscipiente sacramētū cōfertur gratia/et sic est causa sine qua nō gratie. Scio dico nō reperitur hoc positū in diffinitione sacramēti ante magistrum: qui se exponēs dicit in fra q̄ homo nō querit salutem in sacramentis quasi ab eis. Sed arguitur q̄ sacramenta propie erant cause gratie et hoc sic. non aliter arguebat aristo. solem in obliquo circulo. ij. de gnatione esse causam in istis inferioribus nisi q̄z videbat q̄si sol intrauit arietem: terram istis climatibus inferioribus pullulat sole existente in capricorno omnia sunt arida. Non alias probatur duplex accessus solis in diameroe/et inter tropicum cancri/et capzinozni esse causam q̄re bis colligantur segetes/vel duas esse vmbras in austrū z aquilonē proiectas. et sole exīte in signis septētrionalibus sex mēsibus vmbram in austrum proiicere/et totidem in boream in signis meridionalibus. et ita vmbras varietatem accipere a magnitudine tēporis/scom accessum vel recessum ab equatore/q̄ cū ad presentiā solis sequitur iste effectus/et ad eius absentiam quocūq; alio secluso nō sequitur/oz q̄ sol aliquid causalitatis habeat. sed sic est in istis sacramentis. ¶ Forte dices hoc non est ex natura rei quemadmodū est de sole. si baptismus qui est realiter aqua/vel aqua/verba et intentio/causarent gratiam ex naturis rez/a principio mundi causassent quod est falsum. ¶ Contra. nec est ex natura rei q̄ calor causat calorem. p3 in camino ignis Daniel'. iij. vbi deus impediuit calorem

Ꝛ opinionē cōmunē arguit.

Respōsio ad primū argumen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ignis ne calefaceret/sed deus non potest agere contra naturas rer. igr. ¶ Item non potest nisi cōstare de deus semper ad pītiam ignis producit calorem. et ita cū qlibz alia causa quā tu vocas scām q̄ quelt causa talis est causa sine q̄ non. ¶ Respondetur negando q̄ calor non calefacit ex natura rei. deus suspendebat eius actionem miraculose ibidē vel melius. non concurrebat cum igne ad producendum calorem in pueros. licet actiue conseruabat entitatem ipsius ignis. modo nulla causa potest agere q̄liter cunq; nisi p̄ma causa secum coagat ¶ Ad aliud vbi dicis non potest michi cōstare qui nulla est causa scā propie dicta. ¶ Respondetur de facto hoc est verum non est michi euidēs. sēper dicetur licet ad presentiā ignis passū calefiat: tñ illud de⁹ facit ad pītiam ignis: et nō q̄ ignis ex sua natura calefacit. quēadmodū de sacramētis respectu gratie: homo huius etatis quidā dict⁹ gabriel dicit. q̄ vult ponere vnum modum quē lectori offert p̄ma. q. iiij. et dicit q̄ licet verbaliter ab alijs distat pum tamen in re. Modus est ille q̄ nulla est causa secunda ex natura rei/sed ex voluntate dei.

Ita deus potest facere calorem frigefacere/et frigus calefacere. non p antiphrasim/sed actione directa. michil hic loquitur. Tum primo. si in sententia cum alijs conuenit et solo verbo differt inaniter laborat. qō offerendum est lectori gregi. et aliqui alii illud idem habent dicere quos pre manibus habebat. Et non habent pro inconuenienti q̄ iudiciū huius antichristus erit. postq̄ causatur a deo sit assensus sui contradictorii. et sic non maius haberēt inconueniens dicere q̄ noticia sortis repītat vnum asinū respectu dei: et calor potest frigefacere et sic dicere habent cōsequēter q̄ ū deus voluerit calor potest frigefacere. Sed ex illo videt remoueri omnis causalitas a causis secūdis. ¶ Propterea aliter respōdetur. licet non sit michi euidens/ habeo tamen certitudinem sufficientē/q̄ calor suapte natura calefacit. et sacramētum non causat gr̄am. omnis calor et semper passo applicato causat calorem ergo si semel vel raro sit impedimētū oportet ascribere miraculo. non est sic de sacramētis. nō q̄libet aqua sufficit ad penitentiā gr̄e/et semper: et hoc debet michi sufficere q̄ calor calorem producit/ et albedo nō albedinē producit. si de⁹ ab eterno ad presentiaz albedinis produceret albedinem/ et mihi nō cōstaret de oppōsito dicēm q̄ alio producit albedinem. ¶ Sed contra dicta arguitur. deus potest impedire calorem ne calefaciat contra eius naturā ergo potest calorem facere frigescere. probo cōsequentiam. q̄ vtrūq; est contra naturam caloris/ et vtrūq; equaliter in potestate dei. ergo vnum nō est magis negandū q̄ alterum. ¶ Et confirmatur. angelus potest intueri archana cordis. vt doctor subtilis tenet cum quo conuenio in hac parte in secundo/et tamen impeditur a tota spē a deo/et sol⁹ de⁹ hoc cognoscit. iij. palipomenō. vj. Tu solus nosti corda filioz hoim. ergo eodem modo et eadē facilitate dicetur q̄ albedo potest producere albedinē ex natura. et quelibet res creata potest similē i spē producere: sed deus res aliquas ipedit. ¶ Itē. iiij. regum. xx. deus curauit morbū ezechie p ficus qui erant nutritiui morbi. q̄ potest facere contrarium producere oppositum. ¶ Respondetur negando consequentiam. et ratio est. antecedēs constat nobis ex fide. et concesso cōsequēte negant omnē causalitatē a causis secundis: quam tamen sancti post philosophos eis tribuunt. Unde iohannes damascenus lib. ij. cap. vij. de orthodoxa fide loquens quomodo luna lumē a sole acceptat dicit/ causalitatem cause secunde. licet oia solus potest efficere ad nos docēdos q̄ debeam⁹ nos iuuez iuuare de⁹ potest aliquid facere contra ordinē rer. institutaz. ptim fide/ptim ratione nobis constat. Nō tamen hoīnem potest facere esse asinum. ¶ Ad confirmationem conceditur antecedens. et negatur consequentia. secus est de albedine. nullam expientiam nec rationem apparentem habem⁹ pro nobis ad concludendum q̄ albedo producat albedinē. Rationes validas habemus q̄ angel⁹ relictus sue nature potest hoīm secreta intueri magni pōderis ad soluendum. et fide nobis constat q̄ deus eos impedit. ergo oportet dicere q̄ aliquas causas impedit alias vero non. ¶ Ad illud de ezechia dicendum ē q̄ deus miraculose curauit eum. et ad hoc magis manifestandum/ ficus fecit apponi qui erant morbi nutritiui. ¶ Secundo arguitur contra istud argumentum quo philosophi repererūt aliquaz esse causam respectu alterius. q̄ ex illo sol nō esset causa asini. cōsequēs est falsū. Sol et homo generant hoiem. ij. physicoz. Eodem modo sol et asinus generant asinum. sed probo q̄ non siue sol sit presens siue non. non minus generatur homo. videm⁹ hominēs genitos sole exīte in signis meridionalib⁹ apud nos sicut in septētrionalibus/ apud taprobanenses et auream thersanesum/ ergo pītia solis nichil facit. ergo a sole negabitur talis causalitas respectu animaliū. ¶ Si dicas requiritur q̄ sol sit in rerum natura. eodem modo debes dicere q̄ quelibet pars celi cuiuslibet effectus esset causa scōm philosophos. imo z materia prima. ¶ Forte dicis: requiritur influentia. eodem modo tibi dicam requiritur influentia respectu alterius partis celi. ¶ Et confirmatur per illud medium habes dicere q̄ forma remissa est causa efficiens respectu forme intense. q̄ ipsa requiritur ad hoc q̄ forma intensa sit.

¶ Respondetur. videtur mihi q̄ naturaliter bene possum⁹ negare omnem causalitatem respectu animalium a sole. vt argumentum arguit. sed non respectu herbaz que producuntur ad eius pītiam. etiam nimia pītia solis iterdum impedit. videm⁹ q̄ sol est in thauro in septio climate. et in post climatibus herbe multe generantur: q̄ non generarentur sole exīte in cancro cum est nobis vicinior. Fortasse dicis. si herbe non essent produce sole exīte i tauro illas produceret dum est i cancro. de hoc nō insisto. clarū est q̄ nimia eius approximatio ad terram generationem indisponit. patet in libia. huic

datur apparens ratio q̄ sol in oppōsito auges eccē trici reddit zonam terre inhabitabilē inter tropicū capricorni/et circulum antarticū/et non in auge inter tropicum cancri et circulum articum. Etiam michi sufficit q̄ eius pītia/et absentia est causa herbaz. ¶ Ad confirmationem respōdetur: q̄ argumentum non est contra me. nō dī q̄ hic modus arguendi valet. hoc non potest esse sine illo. et potest esse cum illo. q̄ illud habet aliquid causalitatis respectu hui⁹. q̄ tūc quelibet pars essētialis esset causa efficiens respectu totius cōpositi. et quelibet ps celi et materia prima naturaliter loquendo respectu cuiuslibet effectus. Sed sic arguebatur. illo posito ponitur talis effectus. ipo nō posito et quolibet alio posito non ponitur talis effectus. et hoc ex natura rei. nec apparet ratio negande causalitatis ab illo. sic solem in zodiaco. pbamus esse actiuum respectu fructuum terre. sed licet ad presentiā partis celi solis prope corpus solis hoc ponatur. hoc non sufficit/ cum nulla ratio causalitatis enumerat sic partialem causam volitionis noticiā arguim⁹. omnibus noticie intuitiue et abstractiue prope dicte. capim⁹ aliquod mediū ad concludendū q̄ habitus aliq̄d causalitatis habet. q̄ p̄opti⁹ eximus in actum post habitū q̄s ante. ergo aliquid causalitatis habet. de charitate probam⁹ causalitatem. q̄ quod perfectionis est in alijs a tā notabili qualitate non est negandum. vbi non constat de oppōsito. ergo ei dabitur aliquid causalitatis. et sic in alijs materijs concludimus. ¶ Ex omnibus patet. per difficile est concludere aliquid esse causam ppie dictam respectu alterius. et signum est cum frequēter illud q̄ vocatur causa ppie dicta apud alios causa sine qua nō vel dispositio vocat ab alijs. Potes tamē sic dicere i° posito ponitur illud z hoc sēper/ hoc est eternaliter/ si non sit ipedimentum. ipo nō posito nō ponitur illud quolibet alio posito. nec apparet ratio quare debeāt negari causalitates ab hoc. ergo hec est causa illius partialis vel totalis. an ista debeant exponi per dum/ si vel q̄ non insisto dixi eternaliter ad excludenda sacramēta pr⁹ erat aqua/ et similia materialia/ et non causabāt gratiā. et loquor scm legem. vt nos discrimē cognoscam⁹ hoc dixerim ne sophista oia et seipm confundens: ponat sacramēta fuisse ab eterno. et gratiam contulisse sicut nunc conferunt. q̄ rudi minerua scm legem. scōm q̄ materia patitur loqui propono. Ponitur si non sit impedimētum/ vel ex parte passi/ vt medij/ qō fide partim dinoscitur. Addr̄/ nec appareat ratio quare debeant negari zc̄. propter materiā pceniam que nulli⁹ ponitur actiuitatis realis/ vel ad excludendas partes remissas forme/ cum sint partes totius: modo non est apparens ratio q̄ ps causet/ nec q̄ pars quelibet celi fructus generet. de dispositione passi non oportet loqui: cum eius dispositio passiua michil aliud est q̄ passum dispositū abiectio contrarij de dispositione positiua puta introductione caloris in ligno vel similibus respectu forme ignis. potest dici q̄ calor effectiue pcurrit ad productionem forme substantialis: tanq̄ causa eq̄uoca partialis minus perfecta q̄s forma substantialis. Sed q̄ magister dicit circūcisio auferebat culpam/ et non conferebat gratiā et male. licet aliquarū auctoritatum voces ad hoc introducat. petitur quomodo conferebat gratiā. cū nūq̄ post peccatū primi parentis erat aliquis qui esset in originali vl̄ mortali/ vl̄ gratia. non q̄ sit oppositio formalis/ sed solum de lege. si deus poterat creare adā sine peccato z sine gratia/ sicut scm aliquos eum creauit. sic potest nūc facere sortem post peccatum. non valet illud qō dicunt añ nouū diem catulus nec est cec⁹ nec videns. sec⁹ est post nouū diem. sic in proposito. si sortes in nullo peccato exīs habeat gratiam deus potest illam gratiam remittere de potētia ei⁹ absoluta/ et totam aufferre sine peccato. ¶ Ad ista dicitur q̄ circumcisio paruam gratiam contulit respectu baptismi. modo parua gratia i respectu nulla reputatur. est modus loquendi hoīm. et scripture gen̄. xix. nec possum in monte saluari ne forte apprehendat me malū/ et moriar. per montem/ vt hebrei dicunt loth abraham intellexit. volens dicere in sodoma/ ego videoz bonus/ prope abraham malus. Similem modum habemus. iij. regum. xvij. de muliere saraptana que dixit ad helyam. ingressus es ad me vt recordarentur iniquitates mee/ et interficeres filium meum. Sili modo vtitur philosophus hoc phisicoz pallidū comparatum ad nigrum est album et ad album nigrū. Et quito ethicoz min⁹ de malo/ pro bono. Aliter dicūt aliqui q̄ si circūcisio inuenit gratiā intensam in aliquo/ forte nullam gratiam cōferebat virtute operis operati/ sed deffectus non erat ex parte sacramenti qui erat signum efficax/ sed q̄ recipiens sacramentum habuit gratiam intensam in tali gradu vltra quem nichil circūcisio conferebat. hoc est dubium q̄ virtute operis operati non confert gratiam habēti magnam gratiam sicut habenti paruam. Et si dicas i aliquibus vt puta in virgine maria disposuit ei tantam gratiā in p̄mo instanti sui esse sicut vnq̄s daturus ei erat hoc non vz q̄ tunc idem est de baptismo. Et si non ponit discrimē inter circūcisionem et baptismum. Itē icōueniens est et gratis dicere q̄ sacramentum virtute operis operati habēti paruam gratiam: gratiam daret/ vel non habenti z cū daret michil habenti magnam gratiam. Item hoc gratis dicitur de beata virgine xp̄s tamen non habuit intensiorem gratiam in fine. xxxiij. annoz sue peregrinationis scm carnem quam habuit a principio ideo ponitur ratio extra de baptismo et eius effectu maiores qui et si originalis culpa remittebatur q̄ circūcisionis misterium et dānationis periculum vitabatur. non tamen promouebatur ad regnum celorum quousq̄ ad mortem xp̄i omnibus fuit obseratum: sed per sacramentum baptismi xp̄i sanguinis rubricati culpa remittitur. vitatur periculum et ad regnum celoz mox q̄uenitur. cui⁹ ianuam xp̄i sanguis fidelibus suis misericorditer reserauit. ¶ Sed contra istud arguitur. si maioz gra

Universidad de Deusto
Biblioteca

conferatur in baptismo q̄ in circūcisione. Eodem modo maior gratia conferri debet in circuncisione q̄ in sacramentis legis nature. Et si sic maior gratia dabatur eis de domo abrahe q̄ ipsi iob/et aliis virtute operis operati/sed q̄ sequatur p̄z qz deus perfecte agens ab imperfecto ad perfectum trāsit dictum est de sacramentis/ergo similiter cū gratia quam dat dando sc̄m maiorem gratiam virtute operis operati in sacramentis posteriorib⁹ q̄ in priorib⁹ q̄ contedimus.

¶ Questio tertia distinctionis prime.

Utrum p̄o tempore cuiuslibet legis/vl' vt rectius petatur p̄o cuiuslibet legis tempore/debeant esse alia et alia sacramenta.

¶ P̄o cuius questionis dissolutione duo termini declarabuntur. Postea respōdebitur ad questionē

Notandū primo. p̄im⁹ termin⁹ tempus. Circa entitatem temporis due sunt opiniones famose nec super hoc mireris cū beatus aug. lib. xj. confessionuz qui circa huius questionis intelligentiam maximopere insudauit subiungit in fine. Cōfiteor me dñe ignorare adhuc quid sit tempus. et cum considerauerit philosophoz principem. iiij. phisicoz. erit p̄ difficile arguitur quā rem tempus appellauerit. hoc non obstante sunt due positiones vulgares/q̄z vna nominalium. nullā rē successiuam a permanentibus distinctam asserit. dicit q̄ idē numero est tempus/et instans/puta celū/primū mobile/vel celum solis/ Sed alia est ratio quare est tempus/et quare est instans/dicitur instans. qz respicit aliquid q̄ō non immediate respiciebat/nec immediate post hoc respiciet. Ex hac opinione ifero aliqua/sequitur q̄ dies est annus. probatur aliquid est dies/vel nichil. secundū non est dicendum. detur primū. est p̄mū mobile. et tūc expositiōe arguo. hoc celū est dies. hoc celum est annus. ergo annus est dies. Ex eodem sequitur q̄ septimana ē dies. Secūdo sequitur. dies non est pars mensis. probatur. nichil est pars suimet. sed dies est mensis. ex prima. igitur. Tertio dies natalis christi erit festū pascaſ. probatur. hoc erit festum paschatis demonstrando primum mobile. et hoc est vel erit festum natalis xp̄i. igitur.

Et eodem modo probatur q̄ quadragesima erit festum carnis preuie. Quarto sequitur q̄ cras antixp̄s erit. hoc celum cras erit. hoc celū est vel erit crastina dies. ergo crastina die antixp̄s erit. maiore de obliquo minore de recto/eandem obliquitatem concludendo. propter has rationes non pessimalik hec positio. istas conclusiones concedere oportet.

¶ Circa secundā propositionē dicit q̄ connotatio huius termini dies. est partialis ad cōnotationem huius termini annus. dies supponit p̄o celo/connotando q̄ semel moueatur circa terram cū tanta parte quantā sol motu proprio describit contra primum mobile. et loquor de die naturali. Annus connotat q̄ celum faciat circuitionem circa terram trecenties sexagesies quinq̄es/cum aliqua fractione. Ad aliam que concedit q̄ dies natalis erit festum pasche non tamen conceditur vnū q̄ dies natalis est pascha. nec illa est sua de inesse. oportet tollere subiectum/et ponere illum terminū celum. vel hoc pronomen hoc. et ex altera non sequitur. licet comedere carnes in quadragesima. Circa quartam licet crastina die ātixp̄s erit tū nō erit antixp̄s cras sed sequitur q̄ dies naturalis est dies artificialis. Item hec opinio concedit voces/accidentia/successiua/et sic argumenta okam in reales sunt ensis aiacis. ¶ Alia positio est q̄ tempus est vnū accidens celo inherens/habēs plures partes simul ad diuisionem subiecti extensum in celo/et ei inherēs sicut albedo in pariete. et nichil aliud est q̄ motus p̄mi mobilis. sed per nulla duo instantia remanet idem motus/vel tēpus numero. sed partibus aliq̄bus abeuntibus succedunt alie. et sicut motus quo celum mouetur. vno die est pars motus quo celū mouetur vno mense vel anno/sic dies de ☉tute sermonis est pars anni et pars mensis. Et quēadmodum motus quo celum mouetur die natali non est motus quo mouetur in festo paschatis/neq̄z hec de futuro vnq̄ conceditur. festum natale christi erit festum paschatis. Ad saluandas tales. annus est cursus opus est vti supponere synoca. z equaliter currit contra omnes opiniones. nec motus celi est carus/nec ipsum celum. de talibus dies est pulchra/dies est turbulēta/dies ibi capitur p̄o aere. qui q̄ est serenus/vel lucidus bene celū videmus. et sic dicimus est pulchra dies. vtraq̄z harum positionū est defēsabilis. sufficit quod est dictum raptim p̄o terminorum enucleatione. vt theologi vtūtur tempore. ¶ Et ad propositum triplex est tēpus quoddam legis nature. et durat ab adam vsq̄ ad moysen quouisq̄ accepit legem scriptā in monte exodi. xxxij. fm tempus legis mosaice scripte durauit a moyse vsq̄ ad aduentum xp̄i. et tunc inchoat fm tempus sc̄z legis gratie/vel legis euangelice q̄ durat in eternum. Et adhuc/istud totale tempus diuiditur a principio mundi/vel ade vsq̄ ad tempus i quo peccauit. quod valde parum erat. et istud tempus vocatur tempus nature integre. totum residuū tempus nature lapse. ¶ Secundus terminus lex. et dicitur a ligando. qz ligat subditos et est duplex increata. sc̄z deus. Creata z sic diffinitur. Lex obligatoria/est signum rationi cōforme. creaturam rationis capacem ad aliquid agendum/vel non agendum obligans. et triplex est signum mentale/vocale et scriptum/dr rationi cōforme. alioquin principum institutа interdum irrationabilia decerentur leges quod non est dicendum. dr creaturam rationis capacē/et non creaturā rationalem. ppter demētes et pueros/qui proprie non ligantur proprie illi ligantur q̄ astringuntur ad aliquid sub pena noui peccati/vel pene non obligātur ad baptisma sub pena noua. Obligans ponitur ad differentiam consiliozum. ea quēadmodū hec diffinitio proprie non conuenit conscientie erronee/nec dictum. qz nō nunq̄ de per accidens ligat/lex tripbariam scinditur/in legem nature diuinā et humanam. et quia super istis mēbris theologi se lacerant. ¶ Canoniste

Notandū secundo.

Notandū tertio.

et legiste/quasi similli distinctione vtuntur. qz materia est vtilis paulū imorabor. Triplex est ius. dicunt iurisperiti naturale/gentiū et ciuile. ius naturale est quod natura omnia animalia docuit inst. de iure naturali gentiū/et ciuili ius naturale. Idē dicitur. ff. de iusticia et iure le. ij. gratianus in prima distinctione. sic dicit. ius naturale ē quod in lege et in euangelio cōtinetur. quo quisq̄ iubetur alii facere/quod sibi vult fieri. Taceo de superfluis equiuocationibus accursii in glo. de natura. qui voluerit acceptiones termini natura videre consideret aristo. in phisico auditu/et artistas/an logica sit naturalis. hec sunt iania. Sic diffinio. ius naturale est instinctus nature/conueniēs toti speciei. vt genera re suū simile quod conuenit hominibus et brutis fm aristotelē. ij. de anima naturalissimū opus tē. Non dixi omnia animalia tū propter aliqua q̄ sine generatione. pducuntur per putrefactionem et de iumento per ventum. teste marone in georgicis: dicere q̄ est distributio p̄o generibus singuloz. z non singul' genez. sicut glosa dicit facile potest ipugnari. insuper ignis calefacit naturaliter/et de iure nature. v. ethicoz. sicut declarat aristoteles de igne apud persas et greciam. Ex quo palam ē q̄ bene extenditur terminus lex/vel ius nature/ad res pure naturales. alio modo proprie capitur ius nature et tunc quicquid dicant hōines conuertitur cū iure gentium/et sit diffinitio. ius nature est assensus propositionis practice. euidentis/ex terminis/vl' propositio ipsa/vel que potest ex tali/vel talibus deduci. vnde sicut in speculabilibus sunt alique animi conceptiones/cognite ex terminis q̄ ab ap.le i posterioribus vocantur dignitates/vel q̄ ex his possunt deduci. Cōmunes animi conceptiones apud campanum cōmentatorem euclidis. vel cōes sententie apud theonē. Ita sunt i operabilibus alique eis respondētes/vel que ex his deduci possunt.

¶ Ex quo p̄z q̄ assensus est lex nature et propositio ipsa vocatur proprie obiectū legis nature. licet propositio in cōmuni modo potest appellari lex nature. sic proprie logica est assens⁹ conclusionis logicalis/et nō nunq̄ propositio logica. logica vocatur Lex nature potest capi collectiue/et non collectiue et sicut dictum est in. ij. de entitate sinderes ita proportionabiliter hic dicatur. ¶ Secundo. ex his patet non propterea dicitur ius gētiū qz est apud omnem gentem si baptismus vel circuncisio iret per totum mundum non est propterea de iure gētium. patet. est idē q̄ ius naturale. proprie captum. ¶ Tertio sequitur: q̄ ius naturale proprie captum. et ius gentium. sunt termini inferiores ad ius naturale extense captum. et hoc est qō dicit legispitus vulpianus. ff. de iusti. et iure le. ij. ius gentiū est quo gētes humane vtuntur. quod a naturali recedere facile intelligere licet. qz oibus illud animalibus. hoc solis hominibus inter se cōmune sit. ¶ Quarto sequitur. quicquid sequitur ex propositionib⁹ iuris nature siue ex vna/siue ex pluribus/est de iure nature. Sed si aliqua seq̄tur ex vna de iure nature. et vna de iure diuino/vel humano/hoc non oportet titius insequitur debiliorem partē. sed aduerte ius naturale habet gradus. p̄mus et potissimus quādo propositio euidenter sequitur. siue in materiali cōsequentia/siue in formali apud omnem intellectum vtentem ratione. Secundus gradus. quando sequitur apud sanū ingeniū/nō depravatū euidēter. licet nō sic eēt discurs⁹ euidēs apud discholū/z male educatum. olim furta in germania putabāt licita et garamantides vt perhibetur adhuc habent vxores cōes et machometiste habent plures et tamen ista sunt contra legem nature saltem in scō gradu hoc est apud sanum intellectum. hoc modo fornicatio simpler deducitur contra legē nature. apud sanum intellectū beneficiozum pluralitas vbi non est rationabilis causa quod ab alio male habituato negaretur. Ita q̄ sicut interdum certatur ab exercitatis theologis de vna propositione an est de iure diuino sic hic et citius an propositio est de iure nature in isto scō gradu. istud ius est lex nature de q̄ apostolus loquitur ad romanos scō. gentes que legē non habent ipse sibi sunt lex. et psalmista psalmo. iiij. Signatum est super nos lumen vultus tui dñe. Circa diffinitionem gratiani de lege nature solent multi theologoz dicere eum aberrare i suo dicto placet aliis in suam defensionem dicere/vocat legem nature eam que posita est ab auctore nature vel a natura naturante. neutrū istorum michi placet videtur michi sane dicere in hoc dicto non vult ibi diffinire ius nature sed tangit aliqua i euāgelio q̄ vocat de iure nature sicut quod vis tibi fieri alios fac/vel de preceptis decalogi et profecto illa sunt de lege nature vt in destinct. xxxvij. tertii dictum est non tamen nego quin gratianus multa dissute posuerit in suo libro nimirum opus est imensū sed nemo est dānandus gratis. de exemplis iuris gentium de seruitute nūc non insisto. fortasse ab aristo. primo politicoz et ab aliquib⁹ aliis diceretur illa lex tūc iniqua. ¶ Jus ciuile est ius positum ab aliqua cōitate vel principe vt lex hebreoz a moyse grecoz a phoroneo/egiptioz a trimegisto/athenēsium a solone/lacedemonioz a ligurgo/romanoz a numa pompilio. vt p̄z. vij. di. c. moyses et plen⁹ apud aristo. in politicis. et istos tangit baptista. ij. calamitatum in querimonia virtutis. Ipsa soligenas leges precepta ligurgi plebiscita nume magni consulta draconis bissoloscq̄ dedi tabulas. ¶ Ex istis infero. stat idē esse ius naturale gentiū et ciuile duo prima coincidunt vt supra dictum est et tertiū cum ill'. si aliquis princeps hoc iuberet. sufficit distintio rationis hoc est alia ē ratio quare ē ius nature ab illa quare ē ius ciuile et hoc intelligo siue sit consuetudo more lacedemonioz que ē ius nō scriptum siue ius scriptum more atheniensiū. quando ius ciuile distingr a naturali vocatur positiuum ab aristo. v. ethicoz. vj. vt exemplificat inima captiuos redimi vel capra diis sed non duas oues mactare vt sacra bersaide facere. sufficit ibi illud iurisconsulti quod p̄cipi placuit legis habet vigorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

sdem pz.ff.de leg.et senatusc̄ōsul. lege nō oīm que constituta sunt.ratio reddi potest quare citius constituitur tēpus trium annorum ī vsucapione q̄ꝫ.iiij. annoꝝ huic pure positiuo iuri satis est se molliter appodiare super ius nature et ei non aduersari/et humani iuris quoddam canonicū quoddam vero temporale lex diuina q̄ꝫ q̄ꝫ ad ii vtātur/vno modo loquendi non videtur michi conformis et discrepantia patebit ex dicendis. ¶Lex diuina ē propositio vel assensus in sacro canone cōtenta nūc robur habens ligandi vel in bona consequentia sequēs vel tradita a xp̄o per alios intelligo vnam propositionem vel plures sed breuiꝰ opus est cudere diffinitiones.q̄re dixeri propositio vel assensus pz ex dictis.dixi in sacro canone ad excludendum decretū quod apud aliquos vocatur canō sed hic est sacer canon in bona ꝓsequētia siue illa fuerit materialis siue formalis in idem redit.Dictū est robur nunc habens propter multa iudicialia et cerimonialia reuocata a xp̄o in noua lege pro tempore quo currebant erāt de iure diuino lex talionis erat de iure diuino tempore quo lex mosaica currebat ita q̄ consilia captantur tanq̄ consilia et de maioꝛe bono.preceptaq̄ tāq̄ preceptiones.Additur tradita a christo propter aliqua que prouulgarunt apostoli q̄ a christo acceperunt fm illud iohannis vltimo. Multa quiō signa fecit ihesus que nō sunt scripta in liº hoc ita q̄ in effectu sunt duo gradꝰ iuris diuini.Primꝰ est quando aliquid continetur in sacro canone vel deducitur ex illo vel illis et iste gradus est certus. Secundus gradus est/quādo capimus a traditione apostolorꝝ vel similium et iste gradus est incertꝰ vt de multis cōtingit.declaratur exº. An aliq̄s existens in sacris p̄mo postea vxoretur/vel an ieiunīū quadragesimale sit de iure diuino q̄ in isto nō conueniunt omnes. ¶Ex his sequitur q̄ aliquod in contractum est de iure diuino et tū ipsum sup̄tū cū limitatione est de iure humano: pz confiteri sacerdoti peccata est de iure diuino.confiteri in festo pascha tis est de iure humano fm iº de pe.ꝛ re.omnis vtriusq̄ sexus.idem patet de iure nature.et humano:patet.punire furē est de iure nature/sed punire furē pena capitis vel ad restituendū duplū pro furto ī manifesto et quadruplum pro manifesto vl aliquod tale est de iure humano. ¶Secūdo sequitur q̄ hec consequentia est nulla iste peccat mortaliter ergo ꝑuenit iuri diuino.patet de illo qui peccat ex transgressione legis pure humane. ¶Contra ista argumētoꝝ. sequitur q̄ hec propositio sortes possibiliter dabit elemosinā plato dabit vel non dabit elemosynam esset de iure diuino et deniq̄ quelibet propositio necessaria consequēs videtur absurdū. probo consequentiam q̄ sequitur ex illa deus est. Negatur consequentia non sufficit sequi per locū extrinsecum ꝓpter solam necessitatem cōsequētis sed requiritur q̄ sequatur per locum intrinsecum Hec propositio xp̄s habuit cerebrum vel caput sequitur per locum intrinsecū ex hac xp̄s erat homo et eodem modo cum copula de presenti. Istis notatis ponam conclusiones. ¶Prima est. pro cuius- ꝑ prima cōclusio
cunq̄ legis tempore post peccatū erant aliqua sacramenta/vel vicē sacramentoꝝ supplentia aliqua alie protestationes hoc probatur q̄ quocunq̄ tempore erat morbus in natura erat medicina contra illū morbum.sed quolibet tempore post peccatum ade erat morbus in natura:igitur. discursus tenet cum minore et maioꝛ apparet q̄ deus qui summe est misericors non relinquit humanū genus sine remedio pro paruulis saltem videtur q̄ nullum erat aliud remediū. ¶Secunda cōclusio pro alia ꝛ alia lege congruum fuit habere aliud et aliud sacramē- Secunda
tum et ita factum est q̄ congruum fuit probatur.q̄ cōclusio
in processu generationis hūane semper creuit noticia veritatis vt patet per gregoriū sup ezechielem omelia iiij.deus ordinate agens procedit de perfecto ī perfectius lex ergo posterioꝛ est perfectioꝛ ergo cōgruum erat habere alia sacramenta perfectioꝛa q̄ꝫ lex aliqua precedens. ¶Ex illo sequitur.licet non de directo sed per locum a contrario sensu nec in statu innocētie nec ī statu patrie erāt aut erūt sacramenta. Contra primā cōclusionem arguitur primo sic.probatio nō concludit nisi de medicina curatiua et non preseruatiua.aliquis nō habēs morbum capit medicinam preseruatiuam. ¶Et confirmatur.matrimoniū erat institutum inter adam et euam et est sacramētum.igitur male dictum est. ¶Preterea in tempore legis nature nullum erat sacramentum.igitur.assumptum patet auctoritate beati gregorii.iiij.moraliū et recitatur de consecratione distin.iiij.cap̄.q̄ autem apud nos valet aqua baptismatis hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides.ergo sola fides parentū saluabit eos Ad primam respōdetur negando q̄ probatio non concludit fm exigentiam materie. medicina p̄seruatiua non capitur nisi quando timetur de morbo modo in statu innocētie ,ptheoplausus habuit iusticiam originalem et non ceciderat in morbum si voluisset.secus est post peccatum. ¶Ad confirmationem dicitur q̄ matrimonium in officium tantū institutum erat sed non erat sacramentum q̄ nō erat contra morbum. ¶Sed contra hoc arguitur tota diffinitio sacramenti conuenit matrimonio ipsius ade. ¶Respondetur negando.q̄ forte non contulit gratiam virtute operis operati/et quādo gratiā contulisset opus esset supplere diffinitionem addēdo contra morbum. ¶Ad aliud an fuerit aliquod sacramentum pro tempore legis nature partita est positio/vna q̄ sic aliquibus dicentibus q̄ erant sacramenta Geneſis.xvij.glo. que est hieronimi et strabi dicunt femine saluabantur q̄ non circuncidebantur fide scz et hostiaꝝ oblatione sicut ante circuncisionem viri sancti mundabantur et ille oblationes equiualebāt sacramētis ꝓplacet aliis q̄ sola fides parentum sufficiebat pro salute puuloꝝ cui positioni occasionem dedit dictum beati greg. iiij.moralium.q̄ requirātur signa exteriora videt rationabilius:ratio est :q̄ licet fides requiratur et sufficiat in adulto non tamen in paruulo nec fuisset

certum parentibus an paruuli eorum essent saluati nisi deus eos certificasset/et hoc videtur per sensibile signum quod ducit in cognitionem cui alludit illud beati augusti.xix.cōtra faustum in nullum nomen religionis seu verū siue falsum coadiuuari hoīes possunt nisi aliquo signaculoꝝ vel sacramentoꝝ visibilium consortio colligantur sicut oues vnius gregis discernuntur ab ouibus alterius gregis per varia signa sic penula dabatur romanis et patri scti pauli vt dicit glosa.cap. Si ī adiutoriū distinctione decima.insuper si sola fides parentū sufficiebat ꝛ requirebatur illis paruulis/quero quorū pentum an patrū vel matꝝ abauoꝝ vel proauoꝝ Item tunc paruuli in statu legis nature fuissent in securioꝛ statu q̄ꝫ nunc.ad illud beati gregorij pōt dici fides parētū cū applicatione signoꝝ extrīsecorum sufficere etiam et illi erant boni parentes qui sufragabantur paruulis.p fidem ecclesie nec actū fidei nec habitum ītelligas in ipso offerente sicut nunc de baptismo dicimꝰ.hereticus baptisans baptisat in fide ecclesie. sufficit q̄ offerēs intendebat illud offerre pro paruulo.

¶Distinctionis prime questio vltima.

Notabile

¶Queritur de circuncisione ꝛ de eius obligatione. ꝓ solutione notabis ¶Circuncisio diffinit a iohan.damasce.lib.iiij. ortho.doxe fidei capi.xxvj.sic. ¶Circuncisio est signū discriminans israel a gentibꝰ. dabatur abrahe añ legem gene.xvij.ꝛ conuenienter lex est data vni populo fides est fundamentū diuine legis ꝛ sic congruebat q̄ populus accepturus legem debuit distingui ab ī fidelibus aliquo signo fidei ꝛ q̄ primus abrahā segregauit se a societate infideliū ꝛ familiā suam propterea ei ꝛ eius familie data est p̄mo circuncisio secundū id roma.iiij.q̄ signum accipit circūcisionis signaculum iusticie fidei. ¶Istis notatis ponunt cōclusiones.ꝓma est soli masculi de domo abra
ꝑ° prima. be tenebantur ad circuncisionē. ¶Scōa ꝑclusio:
ꝑ° scōa. non oīs qui descenderūt ab abrahaꝫ tenebant ad
ꝑ° tertia. circuncisionem. ¶Tertia ꝑ°.licet non erat de essētia sacramenti circuncidere in octauo die necessarium tū erat de necessitate ministri. ¶ꝓma ꝑclu. que est virtualiter ipothetica pz prioꝛ exponens q̄ est hec masculi tenebantur per illud gene.xvij.masculus cuius preputij caro circūcisa nō fuerit delebitur anīa illa de ppl'o suo q̄ꝛ pactum meum irritū fecit. Scōa pars pz nulli nō masculi de domo abrahe tenebantur.hec iterum duas imbibit partes q̄ꝫ vna est.filie de domo abrahe non tenebantur. Alia est masculi de alia domo non tenebantur. prioꝛ pz patet per locum a contrario sensu de masculo. sed dicis locus a cōtrario sensu parum ponderatur extra leges et iura.patet aliter.deficit necessariū eis membrū ad circumcisionem/ergo circuncidi nō poterāt et istud congruebat.generatio perpetua vocatur circularis et q̄ pctīn originale descendit in oēs propagatos per propagationem seminis dēpta be
ata virgine igitur. Item si adaz peccasset et nō eua fuissemus concepti in originali ꝛ ade potissimū est data custodia iusticie originalis igitur. alia pars pz q̄ gentiles non tenebantur/bene tamen poterāt vt pz exodi.xij.Quod si quis peregrinoꝝ in tuamvo luerit transire colonia et facere phase dñi circūcidetur prius omne masculinum eius ꝛ tunc celebrabit phase eritq̄ sicut indigena terre. Item iob fuit saluatus et tamē non apparet q̄ circuncisus fuerit igitur.idē potest ostendi de gentibus romanis ad romanos scō.gentes que legez non habent sibiipsis sunt lex.idem erat de omnibus gentibus. et hugo circuncisio non est data nisi semini abrahe vt in carne significarentur que in carne vnirentur amplius tunc colebatur deus hiero solymis et de tribu leui erant ministri hoc designat particularitatem illius legis.et psal.cxlvij. Qui annunciat verbum suum iacob iusticias et iudicia sua israel non fecit taliter omni nationi et iudicia sua non manifestauit eis.

¶Secunda conclusio patet Job descēdit de abraham per esau scōm beatum gregorium in prologo iob. ¶Tertia cōclusio patet de proselitis conuersis ad iudaismum et de achioꝛ iudicum nono et ismaele circunciso decimotertio anno sue etatis qō hodie hismaelite seruant et de abrahamo. eēia sacramenti est inuariabilis. Alia pars patet ex littera geneseos.magister tamen tenet in littera q̄ poterant preuenire diem octauam si puer esset in periculo.oppositum vsum in hodiernum diem obseruant iudei et id pz per glo.q̄ habeꝫ p̄ouer.iiij. sup verbo vnigenitꝰ erā cozā matre mea ōt q̄ alius filius bersabee non pputabaꝫ qz non circuncisus nec nominatus cū in circuncisione nomē imponebatur vt apparet luce p̄mo de iohāne ꝛ luce scōo de christo nullum animal offerebatur ante octauum diez Exodi.xxij.non licuit parentibus anticipare octauum nec differre nisi dispensante dño vt in deserto et hoc erat rationabile nesciebatur quando erant descessuri cum mouebantur ad columpnam nubis de cuius motu erant incerti et paruuli fuissent lesi propterea erant inepti ad motum/et erant separati a gentibus. ¶Contra diffinitionem circunci- Aꝛ primo
sionis arguitur.multa erant alia signa per que israel distiguebatur a gētibus:ergo diffinitio nichil va- ꝯ diffi. circūcisionis
let. ¶Insuper ponatur q̄ omnes gentes sint con- Aꝛ scōo.
uerse ad iudaismum. Rursus gētes habebant sua signa ergo per non signum poterant distingui iudei.sicut si oīes oues in pago essent signate oues mee cognoscuntur per non signaturam. ¶Respondere potes bene.addendum est deleris originale et licet hoc totum nunc conueniat baptismo tūc sufficiebat pro diffinitione secundum legem. Ad secundum dicitur quod est signum aptitudine faciens distinctionem. nec stes in distinctione logicali ponenti constantiam extremoꝝ quicq̄d sit de possibili ꝓgruebat populū dei habere ꝓpriū signū ouis non signata requirit maiozem indaginem q̄ꝫ ouis signata alique signantur a fronte alie a tergo et ad varias differentias positionū et oīes ptes in

Rño ad ꝑmum.

Respōsio ad scōm.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tueri oportet ad cognoscendā quē non signatā sec⁹ est de signata applica ad ꝓpositum. Item priuatio non cognoscitur nisi per positiuū. porphirius dans duas diffinitiones accidentis dicit q̄ illa est peior ī qua dicitur. Accidēs est qō neq; est genus neq; species neq; differentia q̄ pro illa cognoscenda operepretium est cognoscere genus speciem et differē tiam/sed q̄ ibi aliquo modo tuam quē cognoscere potes luctare in hoc non sigatum est signatum/in qua michi immorari est peregrinum. ¶Contra p̄ mam conclusionem argumētor. mozbus fuit communis feminis sicut masculis/ergo et remediū debuit esse cōmune/et illud probat idem debere esse apud gentes cum erant concepti in peccato originali sicut iudei. ¶Insuper heremie. ix. viuificabo super eum qui circūcisum habet preputiū super egyptum et super filios amō et super moab. vbi glosa beati hieronimi/multitudo gentium maxime iudee et palestine ꝓfinis vsq; hodie circuncidētur et precipue egyptii et idumei amonite et moabite et oīs regio sarracenorū qui habitāt in solitudie. ergo circuncisio fuit inter alios multos a semine abzahe. Ō patz ex modo precepti genesis. xvij. de vernaculis et seruis empticiis. ¶Ad primum nego ꝓñam/decuit q̄ populus peculiaris dei haberet signū distinctum a populo infideli. femine saluabantur per sacramenta ante legem sicut paruuli iudeorū ante octauum diem morientes z sicut de gētilibus. ¶Ad aliud cōceditur assumptū ſz ad Ō non tenebant sed erat ad imitationē ritus iudeorū visibilibus q̄ deus dedit iudeis sicut legit q̄ multi de egyptiis exierunt de egypto cū iudeis visis mirabilibus q̄ deus fecit ad liberationem iudeorum. Exodi. xiij. Sz et vulg⁹ promiscui sex⁹ innumerabile ascendit cū eis. De vernaculis et seruis pōt dici. decens erat q̄ cōformarent se modo viuendi dñi. scōm illud eccl'ia. decimo. secundū iudicē populi sic et ministri eius et q̄n illi essent obligati q̄diu erant de familia abzahe non sequitur de aliis. Dicis tunc alii erant liberioris cōditionis q̄ iudei: ḡ ex infidelitate z nequitia importarent cōmodū. ꝓñam nego ꝫm illud comici Licētia deteriores sum⁹. Illud ꝓclu[illegible]et religiosos eē in peiori statu q̄ laicos et presbiteros q̄ laicos. ¶Contra secundam conclusionem argumentor: vel aliqui tenebantur et aliqui non vel omnes. Si primum detur qui obligabantur si illi qui manserunt in ritu viuendi abzahe et alii non tenebantur tunc ex culpa regulam latiozem viuendi caperent. si secūdū cōtra cōclusionē. argumentum est solutū inter arguendum cuz solutione argumēti precedentis. stat populum peccare transgrediendo vnum preceptum ecclesie et successu tamen tēporis populus posterioz non peccabit. lex gratie que est plenitudinis obligat oīes ad baptismum et ad illa que legis diuine sunt omnes obligabantur. Marci vltimo. Ite docete omnes gentes et euangelium predicate omni creature. christus lapis angularis coniunxit duos parietes in vnum et sicut est vnus pastor ita vnum ouile esse debet et licet ante incarnationez esset vnus pastor nō adhuc erat lapis angularis ꝓiungēs vtrunq; testamentuz nunc nō solū hierosolymis vel rome solū colit⁹ de⁹ sed vsq; quaq; venerari publice ſz sīr eius ministri non accipiunt de vna tribu tm̄ ſz de oī gente q̄ sub celo est. ¶Cultellus petrin⁹ videt fuisse congruitat ad circuncisionez et non necessitatis petra aūt erat christus. Item populus iste erat dure ceruicis z sic erat congruitas non necessitas.

¶Distinctionis secunde questio vnica.

Circa d⁹nem scōaz quaritur q̄d est baptismus z de ipsius materia et forma. vij. metha. et. j. posterio. q̄d nois et quid rei ē principiuz artis et scientie. p̄mo offi. Mar. tullius in. hoc panetiū admiratur qui non p̄misit diffinitionē inquiens. Oīs em̄ que a ratione suscipitur de reliq̄ re institutio debet a diffinitione proficisci. et vt intelligatur que res est de qua disputet rimemur q̄ ille est modus educati in phia. quēadmodū theologum decet. aliqui vocant baptismum lotionē/aliq̄ vt magister tinctionē non audent confiteri q̄ sit aq̄ vt alexan. halenſ. et multi alii. ſz petatur ab eis que res est illa tinctio vel aqua abluens. minister verba vel intentio ministri vel congeries oīm istoruz vel ptium. Placet aliis dicere baptismū esse relationē rationis z vnum purum nichil et fundatur in aqua et verbis eo modo quo scde intentiones habent eē sacramenta habent esse. sed non adhereo modo illi ponendi secūdas intentiōes. sacramenta eccl'ie realiter sunt z verū esse habent z signa sensibilia sunt in recto vt pz p diffinitionē magistri et bti aug. q̄ scōis intentionibus secūdū eos nequaq; conuenit. ¶Dico q̄ baptism⁹ est aqua hoc patet p diffinitionem hugonis. baptismus est aqua, p abluendis criminibus sāctificata. Insuper est tinctio et ablutio more aliorū sed illa ablutio est aqua abluens quod si aduersarius potissimū nominalis vel nulli secte addictus neget petatur ab eo q̄ res est baptismus vel diffiniatur sic. baptismus est sacramētum mundatiuum a pctō originali. In hac diffinitione ponitur verū genus differentia accidentaria quā hz q̄ sit mūdatiuū a pctō originali seiugat ab aliis sacramentis z ſz ab olim hec diffinitio circuncisioni conueniebat nūc non conuenit q̄ ad diffinitiones (quibus vtimur) sufficit. non capio mundatiuū amplia tiue de materiali sed solum de formali. Nulla materia conuenientioz assumi poterat q̄ aqua que cōmunis sēsibilis z purgatiua est. Ō aeri et terre nō conueniunt. damascenus libro scdo capitulo nono de elemento aqua loquēs sic in fine capitis dicit optimum ergo elementū aqua et plurio vsu accōmoō sordis purgatiuum non modo corporis sed et anime modo spiritussancti gratia assumpserit remittitur cōcupiscentia in originali z Cus libidinis q̄ bene imporatur per aquam que est frigida in summo cuius natura est in locum ita altū excurrere sicut erat origo a qua scatebat sic baptismus de celo

veniens hoiem ad celū ducit dū modo nichil aliud obstat. non requiritur q̄ aqua benedicatur pro baptismo. christus tactu sue carnis in iordane sufficienter aquā sāctificauit secūdum illud sedulii limphas q̄ beauit gurgitis et proprijs sacrauit flumina membris. ¶Contra istam diffinitionem arguitur: probando q̄ baptismus nō sit aqua: q̄ beatus aug. omelia. viij. super iohannē z recitatur p̄ma. q. j. detrahe. detrahe inquit verbū ab aqua quid erit nisi aqua. accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. ergo aqua sola non est baptismus sed verba et aqua. ¶Et confirmat. q̄ tunc asinus sacramentū pōt bibere. ꝓñs est falsum et ridiculosuz Doctor subtilis vocat illā dubitationē bernardi asinā sed deberet esse gandulphi. Et q̄ sequatur arguitur sic expositorie/banc aquā asinus pōt bibere hec aqua est vel pōt esse sacrametū baptismi/ḡ sacramentū baptismi asinus potest bibere. ¶Rūdetur concedēdo auctoritatē aug. sed p eam nō infirmātur dicta. Tum p̄mo q̄n esset illud copulatum q̄d ad b parū cōtra nos. ¶Scdo dicitur q̄ beat⁹ aug. vult dicere aqua non semp est sacramentū baptismi. istā ꝓstructionem transitiuam loco vni⁹ intransitiue intelligas/sed tempore illo quo aliquis non regeneratus immergitur ab alio verba debita proferente intentionē debitā hūte deficiente verbo aq̄ non amplius est sacramentū z hoc est dictu/ille terminus baptismus supponit ,p aqua oīnia ista cōnotando mō deficiente ꝓnotato termini positiui deficit eius suppō. in obliquo i⁹ connotat quēadmodū ipsemet beatus aug. xix. de ciui. dei. capi. iij. dicit. eques nō solū hoiem dicit sed ēt equū hoc est habitudinē ad equū et tamen ille terminus eques ,p solo hoie supponit ꝓnotando q̄ taliter ad equū se habeat. sic de hoc termino pedes z innumeris id genus. ¶Tertio dico q̄ illa ,ppositio sic exponitur/detrahe verbum. i. filium et tunc non est aqua baptismus sed nuda aqua aliq̄ baptisabant in noīe patris et spūscti. ¶Quarto exponitur/detrahe ꝟbū hoc est formam. baptismus est in aqua intransitiue vel esse in capiē scde intentionaliter. ¶Ad confirmationem doctor subtilis vocat illam q̄stionem asininam et bene scōm sua principia qui ponit baptismum esse relationem rationis. Propterea magis admiror noīalū z huius gabrielis in hac distin. dicentis q̄ est lotio. non audet dicere q̄ est aqua quia tunc esset res permanēs q̄ reputat inconueniēs ſz dico q̄ baptis. est res ꝑmanēs. ſz bapti. nō diu ꝑmanet baptism⁹. Sz ,p ꝓfirmatiōe pono propositiōes Prima est. sacramentū baptismi asinus pōt bibere. hanc p̄clusionem efficaciter probat sillogismus expositor⁹ adductus. ¶Scda ,ppō data p̄ma et q̄ brunellus aquā illā bibat non oz q̄ bibat sacrāmentum vel baptis. hoc pz: q̄ ante verba et intentionez et cetera requisita z ēt post nō est sacra. aut baptis. ¶Tertia propō est ponenda ab apparatu decreti q̄ illa aqua est sacrām. p̄cise p vnū instans. puer nō est baptisatus quousq; oīa verba hec desinunt esse. ego te baptiso in no. pa. ꝛc. que desinunt p primum instans non esse in illo istanti puer est baptisatus p̄mo et gratia infunditur in illo instanti quēadmodū in instanti terminante verba in cōsecratione eucharistie primo incipit esse corpus christi. ¶Forte dicis. tunc si aqua non tangat in illo instanti eum qui debet baptisari videtur q̄ non sit baptisatus quod videtur durum. ¶Rūdet vna opinio quā recitat apparatus quam etiā tenet. i. q. j. in ca. detrahe/cōcedendo illatuz. nemo est baptisatus nisi quē aqua tangit in illo instanti. patet: quia in illo solo est baptismus. sed istud est p̄ter rationē. in illo instanti nichil verboz est cū est primū instans non esse eoruz ergo tunc aqua non est baptismus. si dicas tunc est p̄mo baptisatus eodēmodo debes dicere post illō instans q̄ aqua est baptismus cū ille est baptisatus Item ridiculum esset dicere q̄ deus obligaret ad talem modum abluendi aquam in illo instanti: sed tunc est questio quo tempore est baptismus. Forte dicis in quolibet tempore prolationis verborum. Contra/ḡ qui quis dicit baptiso tunc baptism⁹ est et puerum abluit. ergo in prolatione primi termini puer est baptisat⁹. Item ponatur q̄ alii termini nō proferantur videtur q̄ puer est baptisatus cum ei baptismus applicetur. Potest dici in prolatione p̄mi termini aqua non est baptismus nisi reliqui termini proferantur/et si non proferantur nego q̄ tūc aqua est baptismus proprie. in prolatione primi termini forme dubito an aqua sit tunc baptism⁹ quia hoc dependet ex vna de futuro q̄ reliqui termini proferanť cuz ceteris requisitis. Ad aliud argu. ꝓcedit[illegible] q̄ alicui applicatur baptismus qui non est baptisatus oportet habere completam formam cū ceteris requisitis. vel dicatur sic. aqua non est baptismus nisi quādo forma sufficiens est complet[illegible] q̄ ē in instanti et quod est illud/patebit in solutione vnius argumenti. sed in hoc nego apparatum q̄ sit necessarium ad quēpiam baptisandum q̄ ei applicetur baptismus in illo instanti. sed sufficit q̄ applicetur pro quocunq; tempore prolationis cuiuscunq; verbi. et sic baptismus istum abluet a peccato originali et eodēmodo in aliis extrinsecis tpibus. sed illa de presenti non erit vera saltem non oportet. baptismus istum mundat: oportet tollere terminū connotatiuum dicendo. aqua istum mundat vel ħ vel hec, dicendo consequenter ad istud oportet cōcedere aliquis mundabitur a peccato originali sine baptismo flaminis et sanguinis cui baptismus nūq̄ applicabitur nec vnq̄ applicabatur. quod patet si in prolatione p̄mi termini vel scōi puer abluatur aqua quā deus corrūpat vel annichillat ita instans de quo loquimur vel interim mutetur in aerē et sic iste ē mūdus a peccato originali et non per baptismum. et sic concedere oportebit non destruendo aquam licet baptismus non suscipiat et desinat in eodem instanti / tamen incipit et desinit esse baptismus in eodem instanti. Ad primum forte cōcedis illatum sufficit q̄ aqua fuisset baptismus si fuisset in illo instanti. ¶Scda ,ppositio non est icōueniēs sed q̄ absonū videtur q̄ aliquis hac via sit mūdus

Cōtra diffinitionez baptis. ar̄ primo.

Cōfirmatio argumenti primi.

Rño ad p̄mum.

Respōsio ad confirmationē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

et non ꝙ baptismum dicatur ꝙ a qua est baptism⁹ pro toto tꝫe prolationis nec inconuenit pl⁹ baptismū bibere ꝯ iudas vel brutū potest capere sacramētū eucharistie. Ad argumētū apparati aliꝫ potest in eodem instanti incipere et desinere esse dña. patz ff. de do. inf vi. et vxo. ꝙ aūt. §. vltio dicitur ꝙ vxor ꝙ aliquod tempus est dña famuli manumissi pot⁹ manumittendi requiritur tempus anteꝯ dominiū sui pōt capere ꝛ dato ꝙ in instanti terminate illō tēpus sit dña serui requirit tēpus ad manumittendū et sic ē dña pro tꝫe. Et qñ ita esset in casu assignato non videt ꝙ deus alligaret nos ad ita difficilē modum baptisandi. Eodēmō rndere potes ad illud ꝙ in eodem instanti incipit et desinit esse debitum ff. de accept. l. añpenultia ꝛ. l. ꝙ in die. Forte dicis verba requiruntur esse tꝫe quo quis est baptisatus et baptisandus ergo aqua: nego ꝓñam. nemo est baptisatus quousqꝫ caracterem baptismalez recipiat licet baptismus fuerit ei antea applicatus et oportet necessariam formam esse complete applicatam et per cōsequens prolataz a ministro et sic ministerit. secus est de aqua / licet difficultas potest ingeri si aliquis tunc primo non sit quando caracter est impmendus. ¶ Secundo / si aqua esset baptismus vel aqua que imediate tangit corpus abluti et hoc non quia nulla talis est. diuidatur aqua circūstans baptisatum per partes proportionales partib⁹ minoribus terminatis ad baptisatū nulla est aqua ꝓxima: quia quacūqꝫ propinqua datur pars eius ꝓpinquior postꝫ nulla est superficialis aqua: nec est tota aqua. patet: quia tunc totum mare esset baptismus si aliquis baptisaretur in mari / hoc non videtur dicendum quia tūc super baptismū possunt nauigare naues. in baptismo pñt nutriri pisces q̄ sunt absurda. Si dicas baptismus est verba et aqua infero ad idem quia pisces possunt nutriri i parte baptismi puta i aqua ergo in toto. tenet ꝓña / si sortes est respondens in angulo sorbone sortes est in sorbona. ¶ Ad scām dicitur ꝙ non est aqua q̄ immediate tangit corpus baptisati qz nulla talis est affirmatiue hoc est ante quanlibet aquam / bene tamen est aqua anteꝯ nulla alia est propinquior sicut sola terra que tangit corpus hois est religiosa. ff. de reli. l. ij. §. celsus. Et tunc oz deuenire in hanc disiunctiuā vel ꝙ baptismus est aqua determinata et propinqua pars aquevel tota aqua cōponens aliquod vnū cum parte q̄ tangit baptisatuz ꝛ vtrūqꝫ potest dici non tamē copulatiue. Si dicatur tota aq̄ oportet concedere in sacramento baptismi sunt naues / ḋa eo tempore vel instāti quo aq̄ est baptismus naues nauigant vel sunt in aq̄. Sed potes etiam dicere ꝙ est vna determiata propinq̄ pars baptisato secundum exigētiam materie / dinosci potest in ecclesia vel in loco paruo est tota aq̄ ibidem in mari est vna determinata pars q̄ circa baptisatuz mouetur ratione baptisationis interdum in talibus ꝑdifficile est dare pūctualē statum sicut in multis aliis contingit. in aliꝫ distantia beda presbr potest corp⁹ xpi facere esse sub speciebus panis et vini et in aliꝫ nō

Scdo aī. ad idem.

Respōsio ad scām.

potest ꝓpter distantiā sed vbi est precisus terminus nos omnes latet. Jam viso pro quo supponit baptism⁹ de forma ꝛ materia est dicēdū. ¶ Unde in sacramentis est aliqd necessariū pbro ad hunc sensum ꝙ si non seruet illud peccat. illō seruando non peccat sed mereri potest. forma in ecclesia latina est. Ego te baptiso in no. pa. ꝛ fi. ꝛ spi. sed greci interdum mutarunt hanc formā vt pz ꝑmi corinth. primo. Aliqui gloriabantur ꝙ appollo eos baptisabat aliꝫ quia paulus aliꝫ quia cephas quem errorē paulus ibidem reprhēdit. propterea placuit grecis mutare pronomen prime persone in verbū optatiui modi et futuri tpis. baptisetur seruus xpi in no. pa. ꝛc. ne alicui baptisanti ministerialiter baptism⁹ ascriberetur. et hoc videtur ꝙ hoc eis sufficit postꝯ nō legit vetitū ab eccla romana. si dicatur quō ergo dicit baptism⁹ ioh⁹is. dicit ꝙz solus iohannes baptisabat. non legitur ꝙ aliquis discipulor ei⁹ ab eo baptisauerit fuit ꝑmarius institutor ministerialiter fuit actor totius quod fuit in i⁹ baptismo secūdū illud mathei. iij. Ego baptiso vos in aqua in penitentiā ipse baptisabit vos in spūsctō. ꝓpterea baptisati baptismo iohānis tenebant ad baptisma xpi pz de ꝑse. d. iiij. Aliud est ꝛ est beati aug. super ioh. dicit. baptisauit iudas et est baptisatus / baptisat iohannes et non est baptisatus / vnum fuit sacramentum noue legis et non aliud. si iohannes aliqua forma vsus est ī certū puto. si dicak vt est opinio vulgaris baptisauit i noīe venturi. non appet ꝙ sic xpz baptisauerit. in baptismo iohannis non tenetur magr ꝙsuetudo loci sufficit in istis in aliquibus locis puer ter imergitur in aqua. alicubi semel / vterqꝫ modus sufficit. pz de conse. d. iiij. de terna immersiōe. Triplex imersio designat ꝙ xps tertio die resurrexit a mortuis. pz etiam in ca. postꝯ vos crede. vnica etiā immersio sigt vnitatem essentie diuine. amē non ponit ab alexan. iij. eī. de baptis. et eius effec. si quis baptisat. ꝓpterea presbr omittens nichil relinquit de forma necessario requisita. dicit ꝙ pronomen ego non est de essentia nec baptiso in indicatiuo mō qz grecus baptisat in futuro optati / et tamē grecus veniens ad ecclesiam romanā non baptisabatur / verisile est ꝙ petr⁹ baptisando tria millia in die penthecostes non dixit cuilibet baptisator ego te baptiso / sed ego vos baptiso. Item possum⁹ ponere alium terminū non sinonimū loco de ꝓnomīte / non sto nunc an singulare et plurale variant sinonimitatem probatio greci dicunt fuus. sed alii termini oīes sunt de essentia vt iacent scilicet In nomīe patris et fi. ꝛc. ita ꝙ si isti termini mutent i terminos sinonimos manet forma / et hoc in quocūqꝫ idiomate / hebraice ꝑmo baptisabatur / nunc vero latine et inter latinos romana lingua requiritur non de essentia verborum: sed ꝑsbiter in alia lingua baptisans peccat. de vetula i casu necessitatis nō oportet si aliqui istorum terminorum mutentur qualiter cunqꝫ aliter in terminos conuertibiles non sinonimos nichil fit nec noīe. dz mutari i noibus etiā ꝓnūctio et / ꝛ ꝑpō in / sunt de essentia et inter oīes per-

so ꝛc. Arguitur sic. isti termini sic ordinati sunt forma verboꝝ ego te baptiso ꝛc. et isti termini sic ordinati sunt iste res sic transposite. ergo iste res sic trās posite sunt forma verboꝝ. cōsequentia tenet exposītorie in tertia figura et maior est clara. ꝓbatur minor. ḋquid est pars vnius est pars alterius ꝛ econuerso ḋ̄ hoc est illud Item a b c sunt c b a. ¶ Respōsio ad ꝓmum. Respōdetur concedendo ꝙ interdum baptisabatur in nomine christi sed hoc erat ex dispensatione dei vt nomē christi amabile redderet quod apud iudeos et gentiles erat infestum ſm illud ꝓme corinth. j. nos predicam⁹ xp̄m crucifixū iudeis qdē scandalū gentibus autem stultitiam sed an nūc sufficeret ad essentiam baptismi res vix est lucida et aliqui dubitant alii dicunt nūc non esse causam dubitandi / de consecra. d. iiij. in sinodo anglor dicitur ꝙ nominans vnam personam et non omnes non baptisat. oportet dicere ſm formā tactam a xpo Mathei vltimo. In nomine patris et filii et spiritussancti.

Item dicit grego. qrino episcopo hibernie et recitat gratianus vbi supra cap. hii vero. alex. bonauentura et doctores passim hoc tenent sed qz magister in littera dubitat dicens tutius esse nominare exp̄sse personas i diuinis iohānes in apparatu bernardus in glo. de baptismo et eius effectu cap. primo non ꝓter rationem dubitak. tamen in istis vbi nō possunt haberi rationes magne sequamur determinationes patrū et vulgarem opinionē. alia tamē posītio non penitus est extincta esto ꝙ durandus illā penitus erroneam reputet. ¶ Ad confirmationē pono propositiones. ꝑma est: tisanc tusrispi ꝛ sic ordine econuerso eundo per sillabas sunt forma debita hoc pz per sillo⁹ expositoriū adductū eadē res est sanct tisanc. et eodē modo potes ꝓbare ducendo ordine econuerso per litteras vel incipiendo a medio postea a fine vltimo a principio accipe analogiam. homo est oīs homo est propositio vera si scribatur oīs homo est homo qz hec omnis homo est homo est hec homo est homo omnis. ḡ.

¶ Secunda propositio. si quis proferret tisanc et sic antroḡdo eūdo non vteretur debita forma saltē debito modo. debitus modus ꝓuenit a sensu i quo procedimus. ¶ Tertia propositio / si esset vna lingua in qua sillabe ordine econuerso significarēt sinonime cum hac latina sicut arabes faciunt et in arithca cōtingit Ego te baptiso ꝛc. talis bene baptisaret qz tisanc et sancti essent termini sinonimi.

Respōsio ad confir.

Potest hic fieri dubium posito ꝙ presbiter capiat duos paruulos et dicat ego baptiso vos ꝛc ꝛ vnus moriatur inter ꝓferēda verba et alter viuat / an ille qui viuit est baptisatus. Et videtur ꝙ non postꝯ presbiter non protulit propositionē veram sed propositionem esse veram est imptinens forme baptismi cū nec repugnat nec sequitur. Potes facere dubium / si duo fabricent vnam linguam an vti illa sufficit ad formam baptismi. nec sufficit dicere nō licet fabricare nouā linguā sufficientem post institutionem baptismi a xpo. angli a saxonibus et bitonibus cōfinxerunt nouā linguam ꝓpter eoꝝ vicinitatem et sufficit in eorū lingua baptisare. dicit ꝙ quecūqꝫ lingua sufficit dum modo est communis et sufficiēter introducta eodē modo si iste voces latine ego te baptiso destituantur a sua significantia quā nunc habent non sufficerent ad formam baptismi. ¶ Secūdo arguitur. aliquis est baptisatus baptismo fluminis ante ꝓlationem illoꝝ verborū ꝑ dicta. ergo illa forma non est necessaria cōsequentia claret / ꝓbatur antecedens si quis inter ꝓferendū ego te baptiso in nomine p̄ris ꝛc. et puer iterī moritur est baptisatus postꝯ non est defectus ex parte pueri pentū vel ministri. ¶ Et confirmatur circa materiam aqua non requritur qđ probo qz nec quarta aque nec pinta ꝛ sic de quacūqꝫ aqua. Si dicas ista parua copina requiritur: contra: per aliam copinā possum baptisare ergo illa nō requirit et sic de qualibet alia argumētaboz. ¶ Ad secundū dicit iohannes gerson in scda parte in compendio theologie creditur ꝙ talis plene est baptisatus: qz tūc sūmus sacerdos supplet quod minister supplere non potuit / ¶ Cōtra illud arguo sic. si ꝓlato isto termino patris puer esset baptisatus non esset opus residuum proferre ꝯtum ad necessitatem sacramenti consequens est contra dicta et contra oēs. item pari ratione in prolatione solius primi termini esset baptismus: ideo dico ꝙ non est baptisatus ibi est defectus ex parte pueri qui non est. reperio hugonē de sancto victore dubitare de illo qui vult baptisari et non baptisatur an sit saluus et cōsuluisse super hoc sanctum bernardum qui ei profunde in hoc respondebat adultus qui vult baptisari et non potest habere aām vel ministrum sic discedens est saluat⁹. ad auctoritatem xp̄i qui crediderit et baptisat⁹ fuerit saluus erit hoc concedit ex quo non habes ꝙ nemo est saluatus nisi baptisatus ꝙ bene conuincit ex responsione christi qui vero non crediderit cōdemnabitur. nō dixit baptisabitur saltem baptismo aq̄ tales baptisantur baptismo flaminis. de paruulis dicit dānātur in noua lege nisi baptisētur. vide beatum bernardum in epl̄is in epl̄a ad hugonē de sancto victore. sed tali non cōfertur tanta gratia sicut adulto baptisato cū ratione rei operate nichil ei cōfettur. ¶ Circa confirmationem pono propositiones. ꝑma est nulla aqua requiritur ad baptismū pz per confirmationem et ascensum ꝛ sēper loquor lege stante de potētia dei absoluta non est questio. ¶ Secunda propositio. nō requiritur aqua ad baptismum hec propositio differt a priori qz hic distribuitur aqua distributione opposita suppositioni cōfuse tātū / in alia distributiōe opposita suppōi determinate probatur propositio hec est falsa requiritur aqua ad baptismum fluminis nam est affirmatiua non pgnans cui⁹ extrema non supponūt pro eodē non de conditionato extremo ergo est falsa. consequētia tenet ex logica. probatur añs. vnū extremū est ille terminus aqua alterum siue sit predicatum siue subiectum (non est vis) est hoc totum requisitū ad baptismum fluminis. ꝙ illud nō supponat, probatur: vel pro qualibet aqua vel nulla vel aliqua et

Scdo aī. Et confir mat ratio

Respōsio ad secūdū

Respōsio ad confirmationē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliqua non/tertiū dari non potest nec scōm/si detur primus tunc prima est vera aqua requiritur ad baptismum fluminis quod reprobatum est licet prima defendi potest concedo illas duas falsas ⁊ quicqd sit equalere nec placet michi illud q̄ aufferre opor tet requiritur et capere cōueniens est q̄ tā non capiuntur extrema. ¶Tertia propositio requiritur tantum valet sicut necesse/nec conditionalis est vera necesse est si quis baptisat illū baptisare in aqua intellige de baptismo fluminis ita q̄ necesse cadat in totam conditionalem nec licet ascendere et descendere in cōditionalibus et in cōsequētiis vt i ceteris ꝓpositionibus nisi aliquē modū peculiarē effingere voluerīs sed hoc relictur dicacib⁹ artistis q̄ntū pedem (primo relicto) in ariete querentibus. ¶Quarta propositio. nō stādo de ⁊tute sermonis quecūq; aqua q° ad magnitudinem sufficit sed q° ad puritatē est dubiū sed sufficit ꝯtūcunq; modica dum modo illa totum irrigare potest vbi est punctuale stabilimētum in paruitate postq̄ debet esse signum sensibile da maximam aquam que nō sufficit ad baptismum vel minimam q̄ sufficit ⁊ sic est aliqua aqua baptismus a qua ꝯtūcunq; modica aqua auferatur desinit esse baptismus cum desinit esse signū sensibile. sed ad quē sensum eundum est inferius tangetur. si detur maxima aqua q̄ nō sufficit ad baptismū tunc dabis vnam aq̄m q̄ p quodcunq; additamentum erit baptismus et per rarefactionem sine extrinseco appositio. circa minimam aquam pōt esse difficultas auferendo a tergo illius aque vnam partem adhuc potest videri et cū hoc dabit vltimū istās visionis ſm se totā sinchathec[ce].

Arguitur illi. contra dicta.

¶Tertio arguitur. nomina et verba transposita idem significant. ij. periar. ergo qualitercūq; intercate pronunciētur verba est baptismi forma. ¶Et confirmatur. vel illa verba sunt forma vt propositio falsa vel vt vera non primum: qz in sacramentis veritatis nichil falsi est imixtum/nec scōm qz quādo ego dico ego te baptiso in nomine ⁊c. ille nō est baptisatus: p3 ex dictis contra de gersono.

Cōfirmatio.

Respōsio ad tertiuz

¶Ad tertium respondetur. argumentum non est ad propositum: quia illa regula philosophi nichil aliud vult q̄ datis duabus propositionibus quarum termini preponuntur et postponuntur seruatis propetatibus logicalibus ille equiualent. modo sic non est hic procedendo ordine econuerso non est propositio saltem ratione illius ordinis. ¶Ex illo patet quando conuersa est forma debita ⁊ etiā conuertēs manent termini sinonimi ⁊ cōuertens distincte significat sicut et conuersa nec hoc est inconueniens q̄ sunt plures forme sunt mille tales vocales q̄rū quelibet est forma sed postq̄ sunt sinonime ꝓ eaō reputantur/nec tamen nego quī prepositio vl̄ postpositio iterdū variat terminos esse sinonimos esto q̄ quelibet pars vnius complexi sit sinonima cum aliqua parte alterius et ecōuerso vt ab homine differens et differens ab homine vbi vnum totale de aliquo verificatur de quo aliud nō verificatur ergo non sunt sinonima. Etiam non omnis sinonimitas sufficit patet de scriptura et cōceptibus sinonimis vocali insufficientibus impossibile est mutum baptisare. ¶Credit verbum ad elementum et fit sacramentum. ¶Ad confirmationem dicitur q̄ non oportet neq; vt sic neq; sic. greci baptisant dicendo baptise tur seruus x̄pi/et tū sola oīo idicatiui modi dicitur esse propositio ſm logicos/quando deus instituisset has voces buf baf ipsis prolatis fuisset adeo bona forma sicut illa quam nūc habemus. secūdo dico q̄ forma nostra est propositio vera baptiso tantum valet grece sicut lauare vel tūgere iudich. xij. descendebat in vallē bethulie et baptisauit se id est lauit se quando profero terminū baptiso aspergo aquam. tertio dico q̄ ibi est transita° aliud est tēpus in quo illud verbum baptiso profertur: aliud est tēpus pro quo profertur/profertur enim pro instāti terminate verba quēadmodū si petas a tacente q̄d dicis/ipse respondet nichil dico loquitur pro tempore pro quo tacuit. quarto dico vtor tempore presenti pro toto tēpore prolationis verboz et tunc in eodem tempore presenti quelibet sillaba illius orationis est secundum vnum modum dicendi vide in prima questione de eucha[a]. ¶Quarto arguitur q̄ aspergendo primo aquā anteq; proferam verba ille est baptisatus ergo verba non requiruntur: consequentia est plana: antecedēs probatur. non oportet simul aspergere aquam et pferre verba. quod probo: qz petrus in die penthecostes vt patet actum. ij. baptisauit circiter tria milia et tamen nō est verisimile q̄ quēlibet tetigerit aqua qñ verba proferebat sed dispergebat aquam super eos omnes q̄ aliquos tetigit quando protulit verba et aliquos non. ¶Et confirmatur vel requiritur q̄ q̄libet ps baptisati aqua dispergatur et hoc non: vel aliqua ⁊ tunc sequitur q̄ si digitus paruli egrediatur ante totum ille potest baptisari. ¶Ad quartum respondetur. non requiritur q̄ baptisans tangat baptisatū imediate sed sufficit q̄ aquam applicet imediate vel mediate p3 de baptisante per cribrum situlā vel proiciendo de ponte cum aqua est super baptisandum/si quis proferat verba sufficit. modo baptisati a beato petro et aliis erant tacti aqua q̄ super eos mansit in prolatione verboz vel tēpore prolationis eos tetigit. ¶Ad confirmationem sūt opiniones aliquibus dicētibus/si caput esset extra vterum totum potest baptisari/si pars minus principalis non. teneo q̄ quecūq; parua pars extra vterum sufficit postq̄ nec hoc nec illud ratione ostendi potest insolubiliter nec ex sacris litteris i foro dei postq̄ sacris litteris non obuiat et non est in facultate paruuli mitior pars tenenda videtur. et ratio est: qz anima est in qualibet parte tota: nec video apparentiam in dicto dicentium/hoc est verum de capite non de aliis membris cum eadē anima est in qualibet parte corporis equaliter licet cōmuni⁹ caput p̄cedit reliquas partes i natiuitate. non tamen sēp patet de iacob tenente plantam esau. Gerson videtur tenere oppositum dicens. nemo potest renasci anteq; nascatur/modo ille tunc non est nat⁹ hec

Ad quartū

Ad confirmationē.

sonas diuinas debet mediare coniunctio ad designandum discrimen psonarum in diuinis. hoc patet per formam traditam a christo mathei vltimo. Euntes baptisate eos/in nomine patris ⁊ filii ⁊ spiritussancti. sed licet te in plurali mutari potest ego in plurali mutari non potest scōm aliquos quia significat vnitatē dei in cuius virtute baptisatur et esto q̄ quispiam gratia honestatis/interdum pl̄i vtatur tamen hoc vt aliquibus placet non licet. sed illud probare non est facile. Quo fit apparet hic esse baptismus ego vos baptiso demonstrando vnum solum solemus dicere in plurali vos vni soli ob honestatem in vulgari sermone. nec ponderandus est laurentius valla et oratores in oppositum siue sermo cultus fuerit siue barbarus. te et vos in illo casu videntur sinonima. Et vbi ipsi petūt quare non sic facimus respectu dei pater noster qui es in celis: dico propter vnitatem dei qui omnia potest solus. secus est de hominibus. propterea regula oratorum est vti nos ob humilitatē et aliorū amicitiaz qua egemus. Secundo vsus ad hoc sufficit. ibi illud horatianū verum continet. Nam penes arbitrium stat vis et norma loquendi. Insuper pl⁹ hoibus blandimur exteri⁹ q̄s deo qui scrutatur corda renes. ingenue tamē fateor imperitorum vsus barbarie inconcinū modum loquendi non variat. presbiter dicit dīs vobiscum et orate pro me vni soli: qñ nomine totius populi. Existis sequitur q̄ hic non est forma baptismi ego baptiso te in nomie trinitatis licet trinitas tres personas figt non tamen distincte et sinonime cum illis tribus terminis pater filius et spiritussanctus. nec in loco patris licet ponere genitoris/et licet pater et genitor conueniant non tamē sunt sinonimi. nunq̄ duo termini quorum vn⁹ est de predicamēto relationis/⁊ alter de predicamento actionis sunt sinonimi vninoce. en pater et p̄nitas sint sinonimi remitto ad variarum sectarum principia. Teneo cum eis p̄nitatez esse patrem et nō eē relationē a patre distinctā ponentibus. Si dicas non refert quid de equipollentibus dicaī. ff. de verbo oblig. qui extrinsecus et. l. Illud vna. et. ff. si cer. pe. l. certū. Insuper ꝓbaī q̄ oportet ponere ego. de bap. ⁊ e. effec. c. primo dicit alexan. tertius. Si quis pueruz ter in aqua immerserit In nōie patris et filii ⁊ spiritussancti amen/et non dixit ego baptiso te In nomine patris et filii et spiritussancti. non est puer baptisatus. Ad primū dicitur est sermo de equiualentibus et hoc in significādo. non sufficit in consequendo. Ad aliud debet intelligi in seniu copulatiuo. hoc est si vtrunq; omittat ego et baptiso/vel aliqō condeclinitū de baptiso/vt patet de grecis dicentibus baptisetur. ex quo patet plures sunt forme baptismi nō sinonime. forma grecoz ē nō propō/latioz. ppō/sil'r ponūt ℔mi nū fu⁹ vbi ponim⁹ te q̄ nō sunt sinoni. aliquos ℔mi nos sinonimos ꝛ seruare ⁊ non oēs cū forma qua cōiter vtimur quo ad essentiā sacramēti bñ quo ad necessitatē ministri pronomē ego intelligit in verbo prime ꝑsone ſm p̄sianū. Si aliqō istoz verborum necessario req̄sitoz omittatur nō est baptism⁹/de aliis pz ex dictis. ¶Ex de additione verboz nota q̄ vel addunt termini repugnātes vt ego te baptiso in nōie patris maioris filii mīoris ⁊ sic nichil fit. si determiatio nō repugnat ℔ dupliciter/vel determinatio ponit sine ꝯiunctiōe et ℔ dupl'r/vel si velimus vti i° toto ac si esset p̄cisa forma de necessitate req̄sita ⁊ tunc vl'r michil fit vel gratia deuotiōis vel alterius pie cause posuerim⁹/et tunc est baptism⁹. vt ego te baptiso in nōie pa. oīpotentis. ⁊c. vel ponitur ꝯiunctio/⁊ hoc tripharia/vel est disiūctiua/⁊ tunc nichil fit: qz illa non ponit determiate vnā ptē vt ego te baptiso in no. pa. ⁊ fi. ⁊ spi. vel baculꝰ stat in angulo. sed si pronūciet hāc disiūctiuā determiate ponēdo formā in ꝑma parte tūc baptisat. si vage tūc non baptisat. si copulatiue ⁊ tūc baptisat vt ego te baptiso in nōie pa. ⁊ fi. ⁊ spi. et celū mouetur. Si conditionaliter tūc vel ꝓditio exīstit et tunc fit baptism⁹/vt ego si sū iohānes te baptiso in no. pa. ⁊c. si non inexistit non est baptis. Ecce verba requisita et modū addendi ⁊ subtrahendi. pōt esse quies iter verba tāta q̄ forma non est vna vel interpositio materie ipertinētis ad baptismum/ vt si nūc hora octaua incipiā dicere ego te baptiso et recedo hora decima redeo dicendo in no. pa. ⁊ fi. ⁊ spi. vel in medio intersero noua magna vel dico historiā ⁊ sic non tenet. si inter ꝑferendū dicā abite vel nolite garrire/ vel vbi est petrinus adhuc seruatur forma nec regula certa dari pōt quātum tēporis ipedit vel quātus ſmo insertus ꝓpediat/ sz ex aliis actibus hūanis hoc iudicet. ¶Circa ineptum modū ꝑferendi vt in casu quo bonifaci⁹ epūs consuluit zachariam papam de quibusd̄ in sua ꝓuincia baptisatis a quodam p̄sbitero romane lingue ignaro que sic proferebat. Ego te baptiso in nomie patria et filia ⁊ spiritua|ancta quos intēdebat epūs rebaptisare sed consuluit ꝑius romanum pontificē qui respondit si ex errorepb̄ hoc non induxit/sed ex ignorantia sufficit q̄ actum est. patet i° de consecratione disti. quarta. capi. retulerunt. ℔pōt esse variatio in transponēdis ℔minis/et hoc trib⁹ modis. vel tāta ē trāspositio q̄ sēsa non intelligitur et tunc nichil fit. si sit trāspositio tēmiozū sinonimoz. manēte sēsa nichil est ipedimēti lz bonū est seruare originez in psonis diuinis nō tū est vna psona in diuinis alia dignior. qz hic est baptism⁹ i nōie spūssancti ⁊ filii ⁊ patris ego te baptiso. Alexā. q. xj. peti i quo p̄dicamēto ponitur baptismus ⁊ ōt q̄ scōm varias ꝓsideratiōes ponitur in variis p̄dicamētis. si consideretur vt aqua in predicamento substantie. si ratione ablutionis i predicamēto actionis oz eum dicere more nomialium si dicta sua debeant continere ꝓbabilitatē q̄ est sermo quomodo aliquid ponit in p̄dicamēto tā cp̄ res significata et sic verum dicit vt sortes ponit in predicamento substantie tanq̄ res significata. et in predicamento relationis: quia significatur per hos terminos pater sortes: et sic ponitur in decez predicamētis semper cū illo addito res significata Tenendo principia realium dissute responderet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si petas de fmio baptism⁹ i quo ꝑdicamẽto dicak scõm connotationes terminoꝝ ꝓpositiuoꝝ in diffinitione eius qui eius ꝓnotationẽ explicant magis ꝓprie oportet ire ad eius connotationẽ et secũdũ hoc stabilitur esse in ꝑdicamento. ponitur in ꝑdicamento actionis fm principalẽ connotationẽ eius. Al'r. diceret nõ modo respiciendũ est ad connotationem hoc est ad formalẽ significatum sz ad materiale et sic album soztiret vicẽ duoꝝ predicamentorum sicut cenans. difficultas est de termio soluz/tamen cõis vsus est respicere ad significata formalia et multa in predicabilib⁹ z predicamentis dependent ex vsu loquendi. si quis velit intueri sigationem materialẽ et formalem ob predicabilia et predicamenta sicut geminã cõnotationẽ variozũ predicamentozũ non impedio/requiritur intentio actualis vel virtualis ad hoc q̃ quis baptisak. si ꝺs gratia ludi baptisat hoc est simulat se baptisare gratia ioci nichil facit. athanasius puer de quo beatus augu. loquitur lib. vij. de baptismo paruuloꝝ non gratia ioci baptisabat et hoc explozatũ est ꝓ hoc q̃ cathecumios baptisabat et non alios. hoc qõ durã dus dicit q̃ pium est creditu q̃ deus supplet intentionem si baptisans non intendit cũ parentes faciant quod in eos est nichil valet vt ostensum est i simili contra gersonẽ. ¶Ad argumentũ de certitudine non possumus habere nisi mozalẽ que sufficit nobis presumendũ est de recta intentione vbi non constat de opposito. ¶In toto epilogando potest esse additio subtractio corrupta locutio termiozuz transpositio. ¶Ex dictis infero corelaria. ¶Primum est. aqua rosacea non sufficit ad baptismum. ¶Probatur. non est aqua. quẽadmadum homo pictus est homo pict⁹ sed non est homo. sic aqua rosacea est aqua rosacea sed aqua rosacea non ẽ aqua sed quia multum aque assimilatur reputatur aqua vel aqua cuz addito. q̃ non est aqua. patz. potest in aliquem effectum in quem non potest aqua elementaris: ergo non est eiusdem speciei secum tenet consequentiam per illam maximam phicam a posteriozi arguendo distinctionẽ specificã sed illa maxima non vocat difficultate. noticia fortis sortẽ representat/z tamen noticia platonis est eiusdem speciei secum supposita q̃ vtraq; sit intuitiua vel abstractiua ꝓprie dicta. Secundo aqua rosacea est eiusdem speciei cum rosa. ergo non est eiusdez speciei cum aqua. illa cõsequentia tenet de specie specialissima de q̃ loquimur. de specie subalterna non est dubium quin sint eiusdẽ speciei. Assumptũ probatur. vapoz eleuatus ab aqua realiter est aqua. patet q̃ experientiã/si ponak pannus super aquaz vbi vapoz eleuatur apparebit aqua. Item argentum viuum diutius conseruatur in vase obstructo q̃ nõ obstructo z hoc non est nisi quia vapoz iterum descendit et remanet argentum viuum. ¶Preterea ignis generat aquam rosaceam ex rosis et ex aliis herbis aliam aquam quẽ nunq; immediate potest producere aquam elementarem. ¶Secundum corelarium/ vinum ceruisia medo non sunt materia baptismi/patet vt supra. idem patet de vrina/saliua de iure carnium dubium est scõm multos. ¶Tertium corelariũ. nec oñe quod est eiusdem speciei cum aqua sufficit. patet de glacie et nive que realiter sunt aqua sed quia abluere non possunt nõ sunt materia debita scõm cõmuniter loquẽtes aqua imbibita spongie sufficit. ¶Hoc tertiũ corelariũ est michi dubiũ cum glacies sit eiusdez speciei cum aqua et realiter est aqua/capiendo istum terminum aqua absolute. sufficit q̃ ipsa sit nata abluere q̃tũ est de se nec forte requiritur actualis ablutio parua aqua ferme insensibilis sufficit liquida scõm alios et tamen parum põt illa mũdare. aqua marina sufficit est eiusdem speciei specialissime cũ aqua et pura aqua substantial'r licet non qualitatiue. facile aqua maris fit dulcis separata terrestreitate. in mari suscipitur aqua dulcis per instrumenta angustos pozros habentia vt naute facere solent pisces aquam dulcẽ (q̃q̃ in mari viuãt) suscipiunt quattuoz flumina paradisi vt opinatur damascen⁹ de occeano scarent et tandẽ decursu per terrã reduntur dulcia/et ibi non videtur ita facilis cursus de specie essentiali in aliã quare illa aqua maris sufficit/secus est de vrina que sanguis vel alteri⁹ humozis in cozpore superfluitas est q̃ nullatenus est aqua/est superfluitas scõe digestionis. de sputo idem videtur. aqua in vino sufficit si mutet in vinũ iam non est aqua. ¶Quarto sequitur. nullus põt seipsum baptisare/hoc etiã patet de quodã iudeo in mortis articulo qui volebat seip̃m baptisare ex̃ de baptismo et eius effectu debitũ dixit ego me baptiso. ꝛc. z illud est rationabl'e sicut nemo creat seipsum carnaliter sic neq; regenerat spiritualiter. Si quis baptisatur in iure carniũ/ vel niue/vel huiusmodi vbi dubitatur an sit realiter aqua vel non qz difficile est illud per phiam purgare. seruetur documentum qõ ponitur de baptismo et eius effectu capitulo de quibus dubiũ est an baptisati fuerint baptisentur his verbis premissis. Si baptisat⁹ es nõ te rebaptiso/sed si nondum baptisatus es ego te baptiso in noie patris et fi. et spiritussan. ¶Quinto sequitur q̃ si mãcus dicat verba et mutus ꝓficiat aquam non est baptisatus paruulus. ꝑmo oratio quam profert est falsa qz ille loquẽs non baptisat magis q̃ alter. hec sola ratio non ostendit propositum. Item sacramenta q̃tum ad ea que sũt necessitatis non accipiunt diuisionem bene tamẽ q̃tũ ad ea que sunt congruitatis. nec requirũtur man⁹ ad leuandum puerũ sufficiunt pedes vel alie partes dũ idem aspergat aquã et proferat verba. nec req̃ritur q̃ immediate tangat puerũ si mittat eũ in cribrum per cordã longissimã baptisat. ¶Contra dicta arguitur primo q̃ forma posita non est necessaria. interdum baptisabak noie christi. patet in primitiua ecclesia et patet in actibus ap̃lor. et non legit reuocatio. g̃ adhuc licet sic baptisare. ¶Et confirmatur contra illud vbi dicebatur transpositio terminozuu vel sillabarum sic sz q̃ sita muttetur variat formam. ꝑbo q̃ non. capio hanc/ ego te baptiparum valet vel loquitur de renato fm se et quan libet sui partem et hoc non oportet si de parte illa que est nata extra vterum q̃re non potest renasci. si petas an paruulus in vtero potest baptisari dicitur q̃ sic vt iacet questio/ sicut paruulus in vtero est baptisatus sed nemo baptisatur in vtero non sufficit baptisare matrem ad baptisationem paruuli cũ sint duo suppositа nec duo baptismi sufficiunt. non sufficit mediate paruulum abluere et quãdo ita fieret q̃ potest aliquis aqua tangere puulum in matrice hoc non sufficit ad baptismum cũ non est natus extra vterum in parte vel in toto licet bene sit nat⁹ in rerum natura hoc est philosophice natus cũ est progressio de non esse in esse et mutatio huius tot⁹ in hoc totum nullo sensibili manente eodẽ. paruuloꝝ baptismus non est differendus propter teneritatem sunt in periculo viuẽdi teste philosopho. vij. de animalibus. fetoz extincte candele i muliere pregnante causat aborsum. ¶Quinto arguitur: probando q̃ conditio cõditionalis repugnet intẽtioni baptismi baptiset sortes platonem sub hac cõditione: ego te baptiso si placeat patri tuo/queritur anteq̃ illud peruenit ad patrem an ille est baptisatus si sic. ¶Contra. non baptisauit eum nisi ex ꝺditione ita q̃ si pater non fuisset contentus talis non esset baptisatus ponatur interim mortuus anteq̃ patri consiterit. si dicas tunc ꝑmũ qñ pater incipit esse contentus est baptisatus. ¶Contra verba et aqua si mul applicabantur et tunc quo ad consensum patris talis non erat baptisatus et per eius solum cõsensum est baptisatus: ergo verba et aqua nichil faciunt. ¶Forte dicis omnis conditio repugnat. cõtra extra de baptismo et eius effectu de quibus dubiũ est: et alegatur supra. item patet in sponsalibus. ¶Et confirmatur. presbiter sic baptisans in nomine patria et filia baptisat vt supra patuit: sed patria et filia non sunt termini sinonimi cũ patris et filii: ergo si loco de nomine dꝛet nõibus vel patris dꝛet patrũ baptisabit cũ forte numerus nõ mutat sinonimitatẽ. idem patet de trallo et balbutiẽte proferente. l. loco de. r. profert i nomine pactlis vt temulenti edentuli et adusti melencolici solent. ¶Ad quintum respondetur q̃ plato nichil facit in casu talis conditio repugnat forme baptismi que non dependet ex euẽtu futuro patris vel alterius. Alia est conditio nunc inexistens secus est de illa si non es baptisatus ego te baptiso certitudinaliter nũc baptisat si alter non est baptisatus ꝓpter existentiam conditionis. ¶Sed contra istam conditionalem baptisationem arguitur. sufficit i casu dubio dicere cathegorice Ego te baptiso in nomine patris et filii et spiritussancti: qz si nõ es baptisatus iam baptisatus euadet: si est baptisatus antea iam postq̃ est homo regeneratus nichil suscipit. ¶Respondetur sicut argumentũ arguit quãdo cathegorice aliquis baptisaret si talis de quo dubitatur nõ fuerit añ baptisatus iam baptisatur de nouo si fuit baptisatus iam nichil facit sed ecclesia (vt opinoz) videns aliquos euntes bis ad baptismum hoc, ne daret occasionem scandali pusillis qui facile in simili casu existimarent talẽ de quo est suspitio esse bis baptisatum imposuit ecclesia talẽ modum loquendi suis filiis. de conditione in matrimonio dicerent aliqui licet sint conditiones spõsalibus nõ tamẽ in matrimonio qõ est sacramentum. sponsalia autem non sunt sacramentũ. cathegorice cõtrahitur sacramentũ matrimonii. Si dicas ponamus q̃ pater cõsentiat me proferente verba cõditionaliter vel q̃ primum meus casus suis auribꝰ increbuit. ¶Respondetur: si consentiat in fine non est paruulus baptisatus ante nõ erat baptisatus si nũc sit baptisatus solus patris consensus facit hũc esse baptisatum/sed hec ratio non est perẽptoria dicek. non solus consensus patris hoc facit sed assensus cum forma preuia. nõ obstante opinoz sacramenta debere habere conditionẽ extantem et sic si aliquis baptisaret paruulum platonis hac lege si pater consentiret iterea mortuo filio pater cõsentit puer discessit non baptisatus. Si pater cõsentit dũ verba proferuntur vel puero existente res non est ita lucida ꝓpter existentiam conditionis dicitur cõditio presens vel preterita que est certa non impedit formam baptismi q̃ illa iam iexistit/vt te baptiso si nõ sis baptisatus hoc non dependet a conditione extrinseca a baptisante et baptisato ita certa est hec forma ac si cathegorice applicaretur baptismus et talem formam deus suscipit non autem conditionem dependentem ab extrinseco. probabile est etiã q̃ talis est baptisatus. modo pater assensum ꝑbeat tempore prolationis cum conditio iam iexistit siue ab extrinseco siue ab intrinseco. ¶Sed contra: sequitur q̃ paruulus est baptisatus ꝓ hoc q̃ sortes est in templo cum baptiso paruulũ ea conditione z sic latebit an sit baptisatus sicut potest latere cõditio vt puta de aliquo aspectu planetaꝝ in celo. illa ratio non vincit vbi est dubium an paruulus sit baptisatus est remedium sufficiens ꝓpter ambiguitatem que potest imergere in istis conditionibus cauendum est a tali modo baptisandi et potissimum quãdo est dubium de conditione vt ego te baptiso si sol sit in primo gradu cancri vel in primo minuto illius gradus/hic erit dubium an puer est baptisatus ꝓpter dubitationem i quo minuto ꝑmi gradus cancri nunc est sol: secus est hic ego te baptiso si non sis baptisatus licet dubitauerim ante prolationem verboꝝ an is sit baptisatus in fine non dubito/secus erat in aliis. ¶Ad confirmationem cõceditur antecedens et negatur consequẽtia: qz nec audiens nec modus loquendi dat q̃ ille simplex ꝑbiter volebat dicere nominatiuũ/vocatiuũ vl'ablatiuum huius nominis patria vel filia sed solum corrupte ꝓtulit circa eundem casũ et numerũ/maioz est dissonantia conceptus mutando in plurale.
¶Sed contra dicis/tantum est mutare litteram a tergo sicut a fronte/sed dicendo baptiso te in noie matris et filii non est baptismus: ergo dicendo patria vel matria non est baptismus/dicatur idem est mutare in calce et in capite ceteris paribus modo

Quito arꝝ ꝑ dicta.

Cõfirmatur.

Respõsio ad quintũ

Respõsio ad confir.

Af primo ꝓtradicta

Cõfirmatio argumenti primi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

presbiter eo modo quo pronunciare poterat dixit patris et ex modo loquendi et concipiendi hoc dedit aliis intelligere licet corrupte protulerit.verule plebee obligate dicere pater noster vel aue maria satis corrupte proferunt et peregrini in gallia orationes corruptas nō obstante ex modo constat aliis quid dicere voluerint. ¶Ex dictis infero corrolarium q curatus et episcopus debēt sollicite admonere presbiteros vt distincte proferāt formam verborum et habentes filios debent super hoc esse invigilantes et presbiteri vt satisfaciant propriis cōscientiis coram deo. ¶Sexto arguitur:ponatur q aliquis moriatur primo in instanti terminate plationem verborum arguitur sic:tunc talis est baptisatus et tamen nunq̄ suscepit sacramētum quod patet quia aqua non est sacramentum nisi p illud instans solum fm aliquos. saltem illud est ꝓbabile q sit baptisatus arguitur sic:si duo successiue mereantur per vnam horam et vnus primo moriatur in instanti terminante horam et alter viuat in illo et non mereatur tales eque merentur/quod p3 q3 habebunt equales beatitudines suppono cetera esse paria.si dicas q ille qui est in illo instanti plus beatitudinis habebit q̄ alter/signetur et non potes dare:ergo per simile si duo sic se habent q vnus manet in illo instanti et alter moritur equaliter se habebunt ad baptismum. ¶Confirmatur in casu extreme necessitatis licet carthusiensi comedere carnes contra votū suum etiam papa dispensat contra votum continentie cum filio vel filia regis pro rationabili causa et patebit inferi⁹ distinctionib⁹.xxxvij. et.xxxviij.et tamen illa sunt de iure diuino eodem modo de ieiunio:ergo vbi difficit aqua vt i plerisq̄ partibus affrice et in arabia deserta et oris egipti a nilo remotis et habetur vinum et nullus alius liquor licet baptisare saltem papa dispensante i vino ergo non sola aqua est materia. ¶Ad sextum respondetur.et non oīno improbabiliter q talis non est baptisatus cum non sit i instanti terminate verba: ¶Potes etiam dicere et melius talis est baptisatus.sufficit existētia pueri in tempore terminato ad illud instans.simile frequenter habeo de sorte q cōti[e] albefit per vnam horam et non sit in instanti terminante illam horam et de platone in illo instanti existente/melior analogia est de duobus cōtinuo merentibus per vnam horam vniformiter quorū alter primo non est in instanti terminante illā horā et alter est qui ceteris ꝑte illam horam paribus et post/equalem gloriam et gratiā habebunt. ¶Sed contra hoc arguitur:capiatur vltima sillaba scz ti illa proferatur successiue fm intentionem:ergo ante quanlibet partem fm intentionē vltime sillabe vel littere dabatur pars ante/sicut ante quālibet partē caloris fuit prius calor:ergo in aliquo instanti ante primum non esse verborum fuit forma sufficiens:q̄ ille erat baptisatus. ¶Forte dicis non erat sufficiens:contra hoc arguo. ꝓferant duo illas formas et ambo venientes ad vltimam litteram sortes et plato desinat sortes ante platonem q millesimam partem hore gratia exempli tunc illa forma prolata a sorte sufficit et tātum plato protulit:ergo prolata a platone sufficit. ¶Forte dicis non est simile: q3 vnus quieuit a prolatione verborum alter vero non et q̄escens vtitur forma alter vero non. ¶Cōtra si vnus proferret vltimam litteram per vnam horam ad imaginationē nō ante instans terminatiuū baptisaret et sic per suum longum proferre iuuenis maneret non baptisatus. ¶Forte dicis et bene q̄ profertur aliquid quod circunstantes possūt intelligere tunc ille est baptisatus vel imediate post vltimum instans non esse vltime sillabe huius dictionis sancti iste est baptisatus et hoc si sit intelligentia termin si quis celeriter pronūciet stat aliquem esse baptisatum nec per primum instans esse nec vltimum instans nō esse p3 de tempore terminato ad primū instans non esse verborum et sic si non sit in illo primo instanti est vere baptisatus et talis discedit cum caractere et habuit in vita sed non dabatur vnum instans quo habuit caracterem i vita sed tēpus et sic ille caracter incipit esse in rey natura nec per primū instans esse nec per vltimum instans nō esse vt si angelus crearetur imediate ante hoc istās ¶Contra/ponamus aliquos bene doctos sciētes quid homo vult dicere anteq̄ proferat tunc per te illa forma sufficeret anteq̄ esset quod diceret nemo sed cōsequentia est nulla reꝯritur forma sufficiens. ¶Ad confirmationem dicitur q papa non potest dispēsare id est reuocare nec dispēsare id est interpretari contra expressam sententiam christi ali qua sunt de iure diuino non ambigua et illa seruanda sunt vt iacent quēadmodū est materia baptismi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto potest tamen pōtifex interpretari q votū quod a principio erat spontaneum in aliquo casu nō obligeuolentē r ipsum de obligare a voto/r sic potest doctⁿ quisq̄ interpretari q aliqua constitutio regule i casu non obliget.

¶Distinctionis tertie questio vnica.

Vero circa tertiam distinctionem an institutio baptismi euacuet circuncisionem hec questio vnum supponit et aliud querit/supponit enim baptismum esse institutum et circuncisionem esse exhaustam p̄cepta mozalia vt sunt precepta decalogi in omni lege manent/et ratio: quia fundantur in equitate rationis naturalis licet esset aliquid cerimoniale i obseruatione sabbati quo ad diem q̄ō est variatū. iudicialia vero fuerunt ad decidendas causas et lites inter homines et quia nō omnibus eadē expediūt nec eadem eisdē omni tēpore/iudicialia mutata sunt saltem robur non habent inq̄tum huiusmodi cerimonialia que significabant aliqua futura mutata sunt.congruētie sunt cessationis legaliū erant obscura quantū ad sermonem q3 repzesentabāt futura hebze.x. vmbram habens lex futuroy bonoy. velata facie loq̄bat moyses ad populū/imperfectam gratiā conferebant respectu eoy que sunt in lege gr̄e hebze.vij.nichil ad perfectū adducit lex fuerunt ad obseruantiā one-

Sexto cōtra dicta arguitur

Cōfirmatio.

Respondetur ad sextum.

Notandū

rosa actuū.xv.dicit petrus quid temptatis imponere iugum super ceruicem discipulorū quod nec nos nec patres nostri portare potuim⁹/tēpus gratie huis cōtrariatur.est tēpus veritatis clare exhibite iohānis primo.veritas per iesū christū facta ē fm illud sedulij li°.v.iam reseranda docens q3 lex velamīe moysi tecta diu christo nobis veniēte patescit.est tempus plenitudinis contra imperfectā efficatiam galath.iij.vbi venit plenitudo tēporis contra onerosam obseruantiam legis mosaice est tempus mansuetudinis Mathei.xj. Onus meum leue et iugū meuz suaue.et sedulⁱ⁹ li° primo. mirabilium diuinorū cui⁹ onus leue est cuius iura ferre suaue est trāslato sacerdotio necesse est vt legis trāslatio fiat/sed in aduentu xp̄i translatū est sacerdotium veteris legis quod fuit fm ordinationē aaron in sacerdotiū xp̄i qō est fm ordinē melchisedech: ergo in aduentu christi facta est translatio legis sed lex potissime consistit in sacramentis:igitur.dixi superius inq̄tū huiusmodi.carnes porcine erāt vetite in lege mosaica et adhuc douglasses eas horrentes comedere abstinēt sine peccato. ¶Et ad istud est congruentia in passione christi terre motus factus est per vniuersam terram sol passus est eclipsim.monimēta apperta sunt velū templi scissū qō coopiebat sctā sanctoy et sic omnia secreta latētia fuerunt reserata ad denotandū q templū illud materiale non erat amplius necessarium sed omnia in xp̄o erant cōpleta.xp̄s māsit pro aliqua parte paschatis in sepulchro et per totum diem sabbati et sigillabant iudei monimētū in sabbato. xp̄s resurrexit in dominica:q̄ pascha et sabbatum māserunt in sepulchro et sic de aliis legalibus. baptismū esse institutum ex auctoritatibus certum est sed de precisa institutione dubium est et pro illo ponūtur pro positiones. ¶Prima est.non instituebatur quādo iohannes baptista baptisabat.probatur. iohannes in nomine venturi baptisabat vt cōmuniter dicit que non est forma baptismi fm alios nullam formā seruabat. ¶Scōa ꝓpositio.baptism⁹ nō instituebatur q illud iohannis.iij.quando nicodemus de nocte venit ad xp̄m.probatur:q3 non videtur q tā necessarium sacramentum imponeretur i secreto respectu etiā persone que non debuit esse preco illius. ¶Tertia propositio.institutio non differebatur vsq̄ ad resurrectionē.mathei vltimo. Euntes baptisate eos. ꝛc. nā discipuli xp̄i ante passionem baptisabāt.io.iij.ergo verosimile est tūc baptismum fuisse institutum et q veram formā seruabant. ¶Quarta est.non tamen debemus esse magis dubii de baptismi institutione esto q nō legatur punctualiter vbi instituebatur q̄ si sciremus determinate locum vbi erat primeua institutio quemadmodum scimus q anima xp̄i descendit ad inferos licet dubitemus an per lineam rectam vel arcualē in instanti vel tempore. ¶Forte dicis actuum primo dicit beatus lucas q3 iohannes quidē baptisauit aqua vos aūt baptizabimini spiritusancto non post multos hos dies r illud erat post christi resurrectionem:ergo apostoli adhuc non erant baptisati et per consequens non est verisimile q baptismus institutus erat ante passionem. ¶Respondet magister petrus comestor et doctores q illud intelligitur de generibus linguarum et non de baptismo ianua sacramentorum.accedebat ad babtisma flaminis. ¶Isto supposito circa titulum questionis due sunt opiniones extreme/vna est ipsi⁹ beati hie ꝓpositi. hieronimi tenentis q legalia cessarunt in morte christi et dicit q sic exposuerunt illud capitulum ad galathas.ij.origenes et iohannes episcopus cōstātinopolitanus in secunda parte epistolay ab epistola cē tesima vsq̄ ad centesimam.xliij.inclusiue est altercatio inter eum et beatū augustinum ita q beatus hieronim⁹ vult dicere nec petrus peccauit nec paulus sed vterq̄ eorum vt⁹ est quadā pia simulatione ad lucrifaciendos iudeos quoy. petrus erat apostol⁹ et gentiles quorū paulus doctor erat et ly beatus hieronimus in eo loco dicat se magis sīias grecorum q̄ suam texere nō obstante relicta auctoritate viroy illustriū in medium prodit contra beatum aug.volens illud seruare/hugo tī/alexander et doctores passim i hoc beatū hieronimū reliquūt.altiꝰ tamen in.iij.in materia de scandalo r i pncipio.iiij. vtramq̄ positionem tueri satagit pond⁹ positiōis hieronimi in hoc stare videtur q legalia erāt mortua post passionem r mortifera apli tamen pia simulatione vsi sunt eis illo tempore/patz de petro ad galathas.ij.et de paulo qui circuncidit thimotheum et in seipsū seruauit votum nazareoy actuū xxj.et exponit illud ad galathas.ij.sic petrus non recte ambulabat ad veritatem euāgelii et nō vsq̄ quaq̄ recte sicut petitio pauli qua petiit stimulum a se moueri stulta fuit et non vsq̄quaq̄ discreta petrus seruando legalia non considerauit omnes circunstantias quas erat vtile cōsiderare poterat em̄ considerare de facili q vtile erat dicere gentilibus q ipse obseruabat legalia spem in eis non ponens cum hoc non fecit non vsq̄quaq̄ recte ambulabat ad veritatem euangelii non tamen peccauit q3 non tenebatur hoc dicere sed bonum et vtile fuisset si ipse hoc dixisset.reprehensibilis erat et dignus reprehendi q3 non adhibuit tantam diligentiam quā tam paulus voluit adhiberi:vult dicere:petr⁹ erat reprehendēdus non q3 omisit aliq̄d dicere vel facere ad quod tenebatur sed q3 omisit dicere aliquid quod multum expediebat.potes dare analogiam i actibus humanis aliis.dixit altiꝰ.cū aug.dixit petrum pecasse vna ratione hieronim⁹ hoc negat alia ratione sic non est inter eos contrarietas non īscite elaborabat tueri partes hieronianas tamen melius seruat beatus augustinus formā littere ad galatas.ij.,ppkea rōnabili⁹ dicit illō i quo dubitat de contrarietate inter sanctos doctores nō debet mouere.cathe^{cc} aug.vult dicere petrum deliquisse in illo facto quod alter negat.contradictoria nō possunt verificari per varias causas pluscq̄ per easdē et sic in hoc dissute dicit altiꝰ nisi detur ei commentum amicabile et perigrinum et cōcedo q cōtradi-

Prima ꝓpositio.

Scōa ꝓpositio

Tertia ꝓpositio

Quarta ꝓpositio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cunt et q beatus aug. in hoc rationabilius loquit q̄ beatus hieronimus et petrus erat reprehensibilis et reprehensus est iuste et nō procaciter sicut hereticus porphirius delir existimauit quo fit in materia fidei et sacris moribus inferior potest superiorem castigare publice in pctō publico glosa marginalis ad galathas.v.dicit hieronim⁹ dicit est noxiū seruare legalia post passionē siue ponatur spes in eis siue non sed solum dispensatorie propterea fal-

Wod⁹ augu. de cessatione legalium.

luntur aliqui doctores volentes facere eum in illa pte conuenire cum augustino. ¶Alius est modus dicendi ipsius beati augustini qui illam epistolam hieronimi ad galathas scō examinat. capit illud dictum pauli ad galatas.ij.cum venisset dicit paulus cephas anthiochiam in faciem ei restiti q reprehensibilis erat et subiungit causam vide i textu. magister petrus comestor dicit cap̄.lxxxij.in actibus apostolo⁹ petrus veniens a hierosolimis volens adire romam tuit per anthiochiam vt confirmaret subditos suos in fide qui prius comedēs cū gentibus videns aliquos iudeos missos a iacobo hierosolimoꝝ ep̄o subtraxerat se a gentibus dixit ei paulus/ si tu iudeus gentiliter et non iudaice vis uis quomodo gentes cogis iudaisare/ex isto textu format beatus augustinus virtualiter argumentū ep̄le pauli recepte sunt ab ecclesia et ipse dicit q petro restitit q reprehensibilis erat:ergo ita est de facto q petrus peccauit/multo min⁹ est dicere petrū reprehensibilē q̄ admittere quodcūq; mendaciū i sacris historiis.sed tūc remanet q̄stio an petr⁹ peccauerit eo q observauit legalia et hoc non q paul⁹ circuncidit diu postea timotheum p̄ actuū.xvj.et actuum.xxj.ascendit hierusalem et ibi de cōsilio iacobi et aliorum fratrum ascendit scōm legem templum et obtulit pro se sacrificium sed si in illo peccasset petrus/apostolus nō fecisset simile postea cū turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum. Unde hic est aduertendum q quattuor erant consilia apostoloꝝ. primum de electione mathie loco iude actuū primo.scōm consilium de electione.vij. diaconoꝝ actuū sexto.tertiū an legalia essēt seruāda.petrus dixit q nō apostoloꝝ primaꝝ sed iacob⁹ alphei episcopus hierosolomitanus p̄tulit sententiam diffinitiuā nomine vniuersalis ecclesie vt aliq̄ volunt.q gentiles non debebāt seruare legalia actuum.xv.sed solum abstinere a fornicatione et suffocato sanguine et ab ydolatria duo de necessitate aliud de bene esse et amsocialiter conuiuendum cū iudeis qui talem cibum abhorrebant. Quartū consilium actuū.xxi.an iudei in casu necessitatis z propter scandalum poterant seruare legalia et dictum est q sic his suppositis dicitur q sicut argumentū bene arguit petrus in illo non peccauit sed i hoc q nimis sollicite seruauit legalia vel q venit ad ecclesiam gentium et non vsus est eorum ritu comedendi contra doctrinam beati ambrosii ad augustinum Cum fueris rome romano viuito more Cū fueris alibi viuito sicut ibi/et quia seruauit sic legalia et abstinuit a comestione ciborum prohibitorum in lege scandalisabat gentes ita q barnabas vt dicit apostolus ducebatur illa simulatione sicut bonus prelatus petrus qui debebat comedere cū gentibus more gentilium cum iudeis iudaico more et constanter stare cum gentibus supervenientibus nunciis missis a iacobo/et melius est dicere q petrus peccauit venialiter esto q intendebat lucrifacere iudeos non est credendum beatum petrum post diem illum sollēpnem penthecostes peccasse mortaliter. ¶Et p̄ toto illo notandum est fm beatum augustinum sicut in illis epistolis allegatis superius liquet q baptismus in aliquo tempore erat sub consilio scz a primeua institutione eius quousq; prouulgabatur sub precepto postea erat sub precepto. ¶Circuncisio quattuor tempora habebat fm aliquos/primo erat sub precepto vsq; ad institutionem baptismi de consilio.baptismus quo ad consilium euacuauit statim circuncisionem quo ad preceptum/secundo circuncisio erat sub consilio et tempus illud incepit ab institutione baptismi et durauit quousq; baptismus erat publicatus sub precepto/isto scō tempore iude⁹ obligabatur suū paruulum circuncidere vel baptisare sed ad neutrum obligabat quemadmodum obligor dare sorti vel platoni in extrema necessitate z neutri obligor. in primo tempore circuncisio fuit necessaria/in secundo vtilis non necessaria/postea sicut dicit augustinus ab illa publicatione euangelii de precepto baptismi circuncisio nec erat necessaria nec vtilis sed licita iudeo ex vtroq; parente vel ex altero. in signum cuius paulus circuncidit thimotheum actuum.xvj.cuius pater erat gentilis et mater iudea et non titum qui erat ex vtroq; parente gentili/sed post primam publicationem euangelii circuncisio fuit mortifera gentili z ratio est q synagoga debuit cum honore sepeliri in signum q bona erat suo tēpore.secus est de idolatria gentilium et q̄diu durauit istud tempus quo circuncisio erat licita/vel primo expirauit non habetur ex litteris et ratio est q actus apostoloꝝ qui sunt finis historie noui testamenti non peruenerunt vltra trigesimum annum a passione christi hoc est ad vltimum annum neronis vt glosa ordinaria in margine dicit actuum.xv bede sed successiue opinandum est q expirauit et post euersionem hierusalem q quando iudei erant dispersi in gentilibus legalia ibant in nichilum nūc tamen sumus certi ipsa esse mortifera p̄ de baptismo et eius effectu maiores/allegat illud verbum apostoli ad galathas.v.si circuncidamini christus nichil vobis prodest et diu ante illud capitulū maiores.sed apostolus loquebatur contra eos qui putabant nullum posse saluari nisi seruando legalia vt glosa interlinearis exponit. In diebus beati hieronimi erat heresis cherinthi et hebionis vt hieronimus dicit contra augustinum et hoc concederet beatus augustinus. ¶Alius est modus communior multum etiam rationabilis qui videtur esse beati augustini et hugonis q circuncisio solum ante passionem christi erat necessaria. Baptismus in-

stituebatur vt homines assuescerent ad baptismū ante passionē qui sufficienter abstulit culpam originalez non obstante tenebatur circuncidere suū paruulū virtute precepti/sicut sanctificatus i vtero vel mirisatus in lege gr̄e mundat⁹ ab originali tenetur ad baptisma siveniat in lucem.z hanc p̄nam negāt baptismus erat de consilio ante passionē:ergo tunc circuncisio nō erat de precepto.q̄ x̄ps in cruce dixit p̄summatū est.mathei.xxvij.factum erat de legalibus quo ad preceptum sicut beatus aug.exponit.et glosa interli.Johan.iij.super illo verbo. Et venlebant et baptisabantur.post passionē x̄pi circūcisio erat mortua p̄ aliquo tempore / non tamen mortifera.hoc est licite poterat seruari p̄ aliquo tempore/sz non auferebat pctm̄ originale virtute operis operati sed sicut fides parentū ante legē sufficiebat secundū aliquos sine exteriori signo vel cuz exteriori signo scōm alios.et exterius signum isti⁹ protestationis fidei fuit circuncisio/statim post passionem x̄pi circuncisio amisit vim obligationis/sed baptismus non obligabat quousq; erat prouulgatus.facilius est destruere q̄ construere prouulgat⁹ formaliter vel virtualiter. scōm addo propter eos qui nolebant acquiescere plantatoribus eccl'ie/sed eos reiecerunt sicut tempore ap̄lorum vel postea. Judeus credens se teneri ad circuncisionem post passionē cui nō erat prouulgatus aliquo mō baptismus non peccaut sic existimans nec conformiter agens stante tali iudicio ad hoc tenebatur quia conscientia erronea non periculosa p̄ illo tpe/credo homo non peccat conformādo se conscientie erronee.non valet dictum altif.in principio sui quarti q iudeus peccabat quia non adhibuit debitam diligentiam non notans debite aduentuz christi post passionem.ante prouulgationem non tenebatur q̄libet iudeus remotus scire cessationem legalium. dictum danielis ab eo allegatum non est ad propositum sed ad istud q iudeis constare debebat aduentus messie et q tam venit per ebdomadas danielis et prophetas. ¶Forte dicis baptismus erat de p̄cepto ante passionem per illud ioh.iij. nisi quis renatus fuerit.non obligat vsq; post passionez z erat pertranscassio in mō loquendi. Dicis tunc circuncisio aperuit ianuā siue baptismus. Dico q non p̄ tempore quo erat de precepto. dico scōo post passionem non erat virtute opis opati. Dico tertio nō quilibet discedēs baptisatus statim euolauit ad superos.p̄ de baptisato ante passionez:sed talis mā sit cū circuncisis ante legem. si petas vbi erant circuncisi:dico inter passionem et ascensionem christi erant cum adam abraham z patriarchis et bono latrone/de q̄bus vide in.xxij.d.tertii.añ passionē baptisati et circūcisi ibāt ad limbū p̄m/sz vocat lib⁹ p̄m z nō puerozū a digniore et a maiore multitudine.plures adulti discesserunt et cum gratia personali q̄ paruuli. Etiam omnes qui precesserunt nos ad longos annos dicebantur patres id est maiores nostri. ¶Forte dicis tunc circuncisio p̄ aliquo tēpore tantum gratie dedit virtute operis operati sicut baptismus cum in vtroq; erit passio christi exhibita p̄ aliquo tempore ante passionem. ¶Respondetur: licet baptismus virtute passionis christi exhibite det maiorem gratiam q̄ circuncisio dedit ante incarnationem que vigorē habuit a passione christi preuisa non constat an idem fuerit.cum passio christi fuit applicata rationabile videtur q semper baptismus maiorem gratiam dedit:quia sacramentum legis gratie licet aliquando erat sub consilio/sed forte passiōe exhibita per actū interiorem p̄ illo tempore circuncisio maiorem gratiam contulit q̄ ante. ¶Sed contra predicta arguitur:circuncisio per dicta durauit quo ad publicationem euangelii et baptismi / sed multa sunt loca ad que non peruenit publicatio baptismi adhuc/p̄z de insulis repertis nunc anno dñi mil.v.c. a regibus hispaniarum / scilicet moabar et madagastar in mari indico vltra tropicum capricorni. Idem patet in aliquibus insulis in mari athlentico et ethiopico ab eis dē repertis vbi incole de nulla lege vnq̄ audierunt sed insequuntur rationē naturalem/clarum est q existētes prope hierosolimā prius obligabantur ad suscipiendam fidem q̄ existentes in dan et in bersabea/et causa est:quia prius eis reuelabatur.ergo si ad imaginationem mūdus tantum in ambitu occupasset q̄ homines non poterant a hierusalē ad extremitates ire in mil.v.c.annis/existentes in extremis non fuissent obligati an teq̄ ad eos venit verbum christi: sed nunc est eadē causa post q̄ verbum christi ad eos non peruenit.

Contra dicta arguit

¶Respondeo:sum anxius prima fronte quā partem eligere debeo me fluctuante incidit in manus nunc libellus baptiste matuani in quo eodem morbo mecum laborat ratus sum medelam vtriq; nostrum propiciam inuenire sed actum nichil reperi/putat eos post mortem aliquod felicitatis gen⁹ habituros / et loca aliqua dei dono sortituros vbi melius vel minus male sint habituri q̄ hii qui sordide et flagitiose vixerūt nichil est illud dicere minus puniētur q̄ sordide viuentes cōstat illud ap̄ō ethnicos et maronem suum sexto eneidos. Forta sis aliquis reputabit propositiones non absonas p̄mo obtuitu apparentes quas tanem nec assero nec probabiliter tenere volo maxime cum pietas fidei earū oppositis faueat vt igit̄ ꝓpositionū sequentiū cōtrarium (fidei conformi⁹) appareat propositiones apponam.opposita enim iuxta se posita magis elucescunt:primi elēcho.vnico/ Sit igr̄ prima ꝓpō. apparens est q sunt aliq̄ homines i insulis ad quos verbum christi non peruenit. probatur propositio de insulis de nouo inuentis: nec aliquid obstat nisi illud dictum psalmiste psalmo decimo octauo. In omnem terram exiuit sonus eorum. Sed ad illud statim respondebitur/hic nichil apparet esse dicendum nisi q verbum christi ad eos peruenerat z postea eorum incuria verbum christi extinctum est. Sed cōtra:quia tūc apparet q esset aliqua heresis vt machometi vel gentiliū. si dicas eodēmō debēt cē sacramēta legis nature b nō est ita clar. plerioꝝ

Respōsio ad p̄mum

Universidad de Deusto
Biblioteca

negant tempore legis nature fuisse sacramenta et illud esset argumentum pro eis. item successu magni temporis sacramenta legis nature sunt extincta. secus esset de sacramentis noue legis que nec ita diu durarunt. ¶Scda propositio est. nō est inopinabile q̄ ipsi vel eorum antecessores habuerūt sacramēta legis nature nec hec priori aduersatur cū in ea ponitur opinabile et in alia apparens. vtrūq̄ opinabilium est apparens. probatur: quia ante dictū est q̄ deus non reliquit gen⁹ hūanū aliquo tpe sine remedio cōtra originale. et sacramēta legis nature māserūt apud alios a pp̄o israelitico: g̃ qui homines erant pauci i mūdo habuerūt illa sacramēta et seniores verisimile est annunciauerūt iuniorib⁹

¶Tertia propositio. si sint aliqui tales in insulis puta iudei in aliquibus insulis et gētiles in aliis ad quos fama baptismi non peruenit tales vt apparet circuncidentes adhuc sunt saluati si sint iudei et eo demmodo gentiles seruantes sacramēta legis nature. probatio. circuncisio interdum erat eis necessaria et non cōstat eis q̄ est reuocata ergo ¶Et si dicas paruulus iudei circuncisus rome discedēs dānatur: ergo paruulus iudei in insulis/quia ex ratione paruulorum idem est nec peruenit ad eos. Dicitur q̄ ꝺna nulla est. si dicas est error cherinthi et hebeonis tricentium legalia currere cū euāgelio hoc non concludit nisi post sufficientem prouulgationē in eodem loco. hierosolimis iam erat lex primo sufficienter prouulgata et tamen legalia non erant ad huc mortifera in locis separatis. ¶Quarta propositio. omnes paruuli in insulis nullum sacramentū habentes contra originale/dānantur. patet: ita est de nostris ergo a fortiori de eorum paruulis.

¶Quinta propositio/ si sint aliqui adulti ad quos fama euangelii non peruenit nec habent aliquod sacramentum contra originale si faciant quod in eis est deus eos illuminabit et baptisabit eos baptismo flaminis et idem est iudicium de istis sicut de philosophis athenien̄sibus quorum aliqui bene vixerunt scōm q̄ ratio eis suggerebat et hii saluabāntur. ¶Et si dicas marci vltimo. qui vero non crediderit condemnabitur. illi non habent fidem infusaz ergo dānantur. eodemmodo videtur inconueniēs dicere legalia adhuc currere. Ad primū facile est respondere deus talibus senib⁹ fidem infundit dū modo faciunt quod in eis est et in paruulis eorum infunditur fides per applicationem sacramentorū Ad aliud dicerēt q̄ hoc est inconueniens dicere q̄ legalia currāt i loco in quo fides est ꝓuulgata vtz dictum est. ¶Contra ꝑmam ꝓpositionē arr per illud apl̄i ad roma. x. allegantis illud. In omnem terrā exiuit sonus eorū. ¶Ad hoc rndetur q̄ ibi terrā distribuitur pro generibus singulorū et non pro singulis generū esto q̄ terra non sit genus vle quidditatiue et essentialiter ad inferiora sufficit q̄ sit totū in mō ad ei⁹ ptes: quia sic doctores capiūt. sic magister petrus comestor in hystoria scolastica dicit. multe sūt auctoritates sic saluant. vt esaye ꝑmo ca. ad eū ꝙuertent oīes gentes. ¶Scdo pōt dici q̄ intelligitur auctoritas de totali terra habitabili nō loquendo de insulis et forte pauci tunc erāt in insulis. cum hoc dicto satis concordat de lira psalmo. xviij. et ad romanos decimo: Jherusalem est in medio climatum qz est in quarto climate. et viuente petro sanctus sauinianus condidit ecclesiā in honore sancti petri senonis q̄ est in vltimo climate et mathei. xxiiij. dicit q̄ quattuor convidit basilicas vnā in honore beate virginis. secūdā in honore beati stephani. terciā iohīs baptiste. quartam sancti petri viui ecclesia q̄ nūc est sancti bñedicti parisius in vniuersitate fundabatur i honore sācte trinitat⁹ anno. xlj. post passionē vtri⁹ eiꝰ fronte in petra notatū manet. tertio pōt dici q̄ ꝓpositio assumpta est vera vniuersalitate theologica. hoc ē hz multas singulares veras et paucas falsas q̄ est propositio in parte vera et in parte falsa scōm aristotelē primo priorꝫ multo plures singulares habēs veras q̄z falsas ad dere oportet. et hoc sufficit ad veritatem vniuersalis loquendo in consueto modo loquendi. de cōse. d. ij. reuera vbi dr q̄ oīes illi qui manducauerunt mānа i deserto mortui sūt et tū iosue et caleph non mortui sunt. d. lxxviij. ieiunū quarti. ¶Quarto dicitur cum glosa ordinaria q̄ melius exponit qō preteritū ponitur pro futuro qz non est impletuz illud verbum apl̄i tunc per quālibet partē terre/ et illud pz: qz psal. dirit hanc auctoritatē diu ante apl̄m et exponit de apl̄is: g̃ intellexit psalmista pro tēpore futuro: sz qz prophete viderunt futurū sicut presēs vel sunt preterito: et hoc satis sonat cū illo bti luce actuum. j. Et eritis michi testes in hierl̄m et in oi iudea z samaria et vsq̄ ad vltimū terre per vos et successores vestros. qz beatus augustī. dicit quosdā barbaros ad eos in affrica deuenisse q̄ nullam legem audiuerunt non nego q̄n est maior apparentia in oppm et pietas fidei fauere videtur: descēdo in oppositum q̄ ab oli susceperit fidem que ex culpa parentū extincta est et illud apparet viso q̄ apostolus paulus tantaz plagā terre pagrauit et multi erant apostoli et discipuli z alios docuerunt. beat⁹ thomas pthos/persas/ bircanos / bragmanos / et ethiopes visitauit. beat⁹ andreas sithiam z achaiā. et ita alii varias plagas terre perlustrarunt si predecessores insulaꝝ restiterunt legi dei de baptismo nimirū q̄ eorum paruuli discedētes in originali dānant sicut causa peccati originalis in paruulis fuit per alium ita remediū est per alium: si quis xp̄ian⁹ noluerit baptisare suum paruulum manebit peccati originalis reus si adulti bene viuant et faciant qō in eis est: deus eos illuminat in necessariis ad salutem/ btūs matheus indiam visitauit et vt apparet verbum xp̄i in taprobana callicutia et in insulis inter tropicum capricorni et circulum antarticum deuenit. de aurea chrisone sor aliis cōtinentibus terre habitabilis non cadit dubietas. ¶Secundo arguitur mathei quinto. Non veni solucre legem sed eaz adimplere. et geneseos. xvij. Circuncisio data est abrahe in fedus sempiternum. ¶Rndet q̄ moralia legis mosaice nō soluunt sed manent. iudicialia et cērimonialia mutata sunt in melius et sic dicunt manere in equivalenti vel magis valenti. votum emittens peregrinationis si commutat in votum religionis non dicitur fractor voti quia in melius mutat. sic vouēs dare vni eccl'e duos denarios dās scutum non seruat votum in forma sufficit in valore. glosa interlinearis exponit in fedus eternum quod ducit ad vitam eternam etiaz promittebatur abrahe et semini eius terra chananaam in federe sempiterno/ patet eodem capite geneseos et tamē nunc non habent. si ad litteram respiciāt iudei non sufficit dicere hismaelite nunc partes istas possidēt cum in isaac promittebatur semen et hereditas. Eodēmodo circuncisio datur in fedus sempiternum in meliori quia maiorem gr̃am confert baptismus q̄z circuncisio et peccatū originale aufert sicut circuncisio/ vnde quia populus israeliticus erat pcliuus ad idolatriā z dure cervicis placuit deo pro illo tempore eis imponere multa que postea in lege gratie in filii incarnatione variare intendebat.

¶Distinctionis quarte questio prima.

Ꝑmo. ¶Circa quartam distinctionem queritur ān virtutes infundūtur in baptismo. ¶Circa ꝺpositam questionem varie doctores inter se opinantur. Sed pro solutione pono conclusiones

¶Prima est/ licet naturaliter nullus potest probare in nobis esse aliquas virtutes infusas debemus tamen firmiter aliquas credere nobis infundi. Hec questio quo ad priorem partem probatur quia nec per experientiā. quia non experimur in nobis habitus quoscūq̄/ nec per rationem quia ꝺ maxime esset a posteriori per actus. sed hoc non possumus probare si vnus paruulus baptisat⁹ cui fides infunditur nutriatur inter infideles nunq̄z audiens loqui de hac/ deus est trinus et vnus nunq̄z credet illi. Scda pars ꝓbatur q̄ auctoritates sanctorum hoc vincūt ad hebre. xj. sine fide ipossibile est placere deo z paruuli nō habent fidem acquisitam: ergo oz q̄ illa auctoritas intelligatur de fide infusa/ ¶Charitas ponitur qualitas a deo infusa ꝓmuniter contra magistrū. xvij. d. ꝑ. z sic de istis duabus/ illud ēt patet ex. de baptismo et eius effec. maiores. in clementinis de sum. trinitate et fide catholica fidei catholice. ℣. verum. verū inquit romanus pontifex q̄z tum ad effectū baptismi in puulis reperiunt doctores theologi opiniones ꝓtrarias habuisse q̄busdam ex ipsis dicentib⁹ paruulis quib⁹ remitti. ꝛc ꝛc paulo post sequit nos autē attendentes generalem efficatiā mort⁹ christi q̄ per baptismata applicatur pariter oīmbus baptisatis opinionē scdam que dicit tam adultis q̄z paruulis conferri in baptis. infor mante gr̃am et virtutes tanq̄z probabiliorē de dict⁹ sanctorum doctor⁹ modernoz⁹ theologie magis consonam et concordē sacro approbāte cōcilio duximus eligendam: z illud de tribus virtutib⁹ theologicis cōiter tenetur. coartamur dicere q̄ charitas infunditur ℞ scōm legem dei ordinatam non datur aliquis q̄ non sit filius regni aut carcer⁹ quos gr̃a diuidit. xv. de tri. c. xix. idē videt de aliis duab⁹

¶Secūda ꝺclusio quo ad virtutes morales probabilius est oppositō alias virtutes puta tēperantiam/ iusticiam / et fortitudinem et breuiter de aliis nobis ad bene viuendum adminiculis infundi. ꝓbatur per illud moysi deutero. xxxij. dei perfecta sunt opera. sed hec probatio efficaciter non concludit quia illa capta ad propositū ꝓbabis q̄ quicq̄d est vtile ad beatitudinem consequendā nobis infūditur. quod non est verum nisi in ꝓncipio qz dat nobis potentiam ad oīa nobis necessaria consequēda. probatur aliter hec conclusio. ℞manus pontifex vocat illam opinionem ꝓbabiliorē esto q̄ nō precipiat illam opinionē insequi. ergo si non sit fortis ratio ad oppositum debemus illud imitari. ꝓna est plana et loquit indistincte de vtrūb⁹ theologicis et cardialib⁹: g̃ procedēs de aliqbus nō debes illō negare de aliis. ¶Confirmo illud. viso q̄ oīe argumētum contra hanc conclusionem est equaliter cōtra primam et equaliter soluendum satius est hanc tenere/ ¶Insuper sicut diffinitio maximi pōtificis vbi non constat de oppositō est inconcusse tenenda sententia quaz probabiliorem existimat debet censeri probabilior cum quo tamen stat licet culpiā tali determiationi cōtrarie. multe tñ auctoritates oppm insinuantes de adultis intelligende sunt z de virtutibus acquisitis vt est glo. roma. v. super illo verbo ꝓiusto quis moritur. dicit glo. est bonus: qui nō est iustus sz qui natus est in simplicitate innocētie/ ¶Et iaco. ij. fides sine opibus mortua est. et ij. ethi. xv⁹ est q̄ hūtem perficit et eius opus bonū reddit. z sic de multis aliis auctorita. q̄ intelligunt de virtutib⁹ acquisitis z in adultis/ ¶Si dicas hee virtutes sunt inanes pro toto tpe infantie: g̃ nō sunt ponēde. sic catulus ante nonū diem nec est cecus nec videns cū tps non est determinatum a natura tunc videndi: ergo cū in illo tpe paruuli non possunt exire in actꝰ non reputabuntur iusti et tpati nec iniusti vel intemperati. ꝑmum nō mouet. virtutes manent in patria ad decorem etiā iste virtutes ꝓsunt accedēte ratione. Ad aliud dr non est simile in spūalib⁹ et corporalibus. visio prouenit ex dispositione organi. dicēte arist^le in de aia. si senex haberet oculum vt iuuenis videret vt iuuenis. scōm multos organū ē sb̄m visionis. sola anima est subiectum virtutū que est ita perfecte se habens in paruo sicut in adulto. sed illud non satisfacit omnino est qualitas positiua in paruulo. in cane non est aliqua cecitatē denominās fides interdum capitur pro actu: quid est fides nisi credere quod non vides/ ¶Alique alie auctoritates beati augustini de baptismo paruulorum ad hoc sonant. ¶Contra primam conclusionem arguitur sic. superuacaneum est dicere q̄ deus creet fidem infusam. probatur. quia nichil agit ad actum credendi. pone duos quorum vnus est baptisatus et alter non/ baptisatus non magis credit q̄z alter et si sic ad quid deseruit illa fides infusa ℞spondetur per ꝓpositiones. ¶Prima est/ bene pōt defendi q̄ nullus est habitus in anima vel corpore/ lege diuina seclusa. probatur hec conclusio. Tum primo: mul-

Scda ꝑ°.

Prima ꝑ°.

Dicit Thomas

Ꝑma ꝑ°. cō clu. ar. pri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri opinantur q̄ habitus et actus sunt eiusdem speciei specialissime ꝛ cōcordat Albertus magnus in predicamento qualitatis habitus et dispositio inquit diferunt per magis et minus. Item probabile est q̄ motus localis est mobile scilicet substantia nunc secundū hoc cursus est homo currens: ergo ex multis actibus currendi nō generatur habitus sicut philosophi loquūtur sed est substantia currēs alioquin nō essent eiusdem speciei actus cum habitu cuius oppositum supposuimus. Tum secundo habitus in anima est eque presens sicut act⁹. ergo possumus intueri habitum sicut et actum. illa cōsequentia est bona tenendo q̄ sunt eiusdem speciei Si dicas distinguūtur specie sed habitus nō est presens in ratione obiecti esto q̄ localiter quemadmodum intueor colorem inherentem materie et non materiam et tamen materia est eque presens localiter. apparenter instas sed non est idem. sunt multa argumenta ad ꝓbandū materiā nos nō posse intueri magni ponderis: hic autem nō. Tum tertio si vis probare q̄ est habitus in aliquo hoc maxime est q̄ quis est magis procliuus ad exeundū in act⁹ post actus q̄ heri ꝛ nudiustertius/ꝫ hoc nō sufficit igitur probatio minoris. actus currendi vel sedendi nō producit habitum currendi vel sedendi cum cursus et sessio sint substantie currentes et sedentes secundum nominales. dicetur tibi si aiax olei frequenter currat/ aptior est ad currenduz q̄ ante erat/ non quia manet habitus inclinans actiue in similes actus/sed quia taliter se habuit. quēadmodum sortes est currens ꝛ ante nō currebat et nulla res. producitur de nouo ꝫ membra sortis aliter se habent q̄ antea eodemmodo de parmenide assueto studere qui voluptuose bibliothecā nō egreditur et tamen non est cpus superaddere habitum. Volo dicere si duo habeant decem actus circa eandē conclusionem sortes et plato et deus impediuisset omnem habitum in sorte ne aliquis generetur/ et generetur alicꝫ sicut tu imagiaris in platone: illi ambo equalit assentient conclusioni ꝓpositę/ et si superuacaneū est ponere habitū cū omnia sine habitu saluantur. tu es inficias eos eque assentire. hoc nō me fugit sed demonstra michi eos ꝙpares assēsus habituros. Item q̄ cunq̄ actum potentia producit cum habitu potest defendi q̄ potest similem producere sine habitu. patet de primo actu qui potest esse multū intensus. His non obstāntibus quia sancti videntur ponere habitus infusos eos firmiter pono et probabilius est mere naturaliter loquēdo q̄ sunt habitus acquisiti sed propositionē quaz dixi reputo non penitus improbabilem secluſa fide q̄q̄ doctrine. ij. ethico. aduersa videatur.

¶ Secunda propositio/ concesso q̄ sunt habit⁹ infusi dubiuz est saltem non est lucidū an aliquā actiuitatem habent hoc patet de paruulis ante assumptis. ¶ Tertia propositio/ isti habitus infusi et acquisiti specie differunt. probatur/ habitus acquisiti cum potentia sufficiunt producere actum credēdi circa vnum articulū/ habitus infusi cum potentia non sufficiunt producere actum: ergo isti habitus specie distinguntur. licet bonitas huius consequentie sit suspecta bene intellecta est apparens. antecedens patet: esto q̄ adult⁹ infidelis nunc̄ audiens loqui de fide nostra baptisatus non assentire potest plus huic/ deus est trinus et vnus q̄ non baptisatus. Insuper si quis male habituatus accedat ad baptismum talis compiet se postea inclinatum sicut ante vt dicemus infra/ virtutes scōm habitum infunduntur. sed inter habitus acquisitos tāta est repugnantia sicut inter actus et cum habitus infusus stat naturaliter cum vitio opposito virtuti acquirende oportet q̄ virtus infusa et acquisita nō sint eiusdem speciei. Si dicas odium sortis et dilectio platonis simul stant ꝛ non dilectio sortis ꝛ odium sortis et tamen dilectio sortis et platonis dilectio sunt eiusdem speciei fateor. probatio non vacat meandris. ¶ Quarta propositio dubium est ꝫ est apparens q̄ habitus infusi sunt perfectiores acquisitis circa idem. q̄ sit dubium patet. habitus acquisiti cum nuda potentia sufficiūt producere act⁹ habitus infusi cum nuda potentia vt patet ex premissis non possunt. sed agere est conditio arguens perfectionem vbi effectus a creatura potest produci. hoc addiderim propter angelum non potentem producere angelum. Scōa pars patet/ isti habitus specie distinguntur ex tertia ergo non sunt eque pfecti. cōsequentia illa est plana et argutum est q̄ habitus creati a deo sunt imperfectiores. In oppositum arguitur: isti habitus infusi non possunt produci a creatura sed a solo deo ergo sunt perfectiores ista consequētia tenet: q̄ habitus ille est perfectior ad quem creatura ex suis naturalibus non pōt concurrere q̄ habitus ad quem potest peruenire. quiō doctor dicit hoc argumentum est ponderandū cōcedit conclusionem argumenti et ex consequenti q̄ est perfectior scientia vel intellectu vel sapientia q̄ a creatura produci possunt. Sed hec ratio non videtur michi tanti ponderis. Creatura potest producere effectum perfectiorem q̄ hic effectus productus a deo. Forma ignis potest producere formaz ignis et solus deus materiam ignis/ et tamen per suum modū arguēdi concluderetur q̄ materia est ꝫ perfectior forma qō est falsum. Item beatitudo est perfectior gr̄a. ad p̄mam concurrit aia partialiter actiue non ad scōam/ bona est apparentia postq̄ fides insusa circa vnum articulū cum fide acquisita sufficit producere actum et vtraq̄ est ineuidens q̄ illa que creatur a deo est perfectior sed ex illo non sequitur q̄ est perfectior scientia vel beatitudine.

¶ Quinta ꝓpositio/ fides infusa superueniente acquisita fide actiue cōcurrit ad actū fidei. probatur apparentia est vt patet ex precedenti q̄ fides infusa sit perfectior acquisita/ ergo non neganda ē causalitas ab eā magis q̄ ab acquisita. imo esto q̄ esset imperfectior ꝫ hoc nō est sufficiēs cā cum aia nisi ponatur fides acq̄sita ita q̄ ille due cause cum anima sufficiunt. acquisita sine infusa sufficienter inclinat in actum: sed non econuerso/ et hoc nobis experientia et ratione partim constat et sic habens fidē infusam et acquisitā itensiorē actum credendi ꝓducit q̄ si haberet habitū acquisitū trīn. nec illa via naturaliter habitū infusum in nobis probare potest cuz nesciatur a quibus fontibus scateat intrīo actus. ¶ Ex istis patet q̄ virtutes cardinales infuse nō sunt eiusdem speciei cū acquisitis possumus probare ꝓbabiliter habitus aquisitos per actus ꝑm temperantiam nescimus plus ꝓbare in baptismo inq̄stū huiusmōi q̄ in nō baptisato igitur. nec illō cōcludit q̄ nō debemus ponere virtutes cardinales alterius speciei in paruulis q̄ eodem modo argumenta vincunt de fide spe ꝛ charitate. ¶ Cōtra dicis/ deus infundit iusticiaz/ vel omnē iusticiam vel aliquam et aliquam nō/ secundō non est dicendum nec primum sunt infiniti habitus specie distincti ipsius iustitie dabiles/ et sic de temperentia Ergo si deus sufficienter infundit istos habitus ifinitos infundit/ dicatur infundit vnum habitum qui inclinat in omnes actus iusticie/ sicut fides infusa inclinat in omne illud quod de necessitate credendū est et charitas infusa ad omnem actum meritoziū vt patet in. xvij. distinctione primi dictum est.

¶ Secundo arguitur contra dicta/ si esset aliquis habitus creatus a deo ille ita naturaliter inclinaret ad actum sicut habitus acquisitus. fortitudo infusa inclinat ita naturaliter ad act⁹ fortitudinis sicut habitus fortitudinis ex actib⁹ genitus. ¶ Respōdetur concedendo dūmodo habitus fortitudinis infusus a deo esset eiusdem speciei specialissime cū habitu acquisito produceret suuz actum cum ita paruo motiuo sicut acquisitus sed habitus infusus q̄ producit semper naturaliter producit sicut acquisitus. ¶ Sed contra illud arguitur. dabilis est vna pars fidei habitus acquisiti ita remissa sicut fides infusa ꝛ illa agit: ergo fides infusa cum est perfectior cum sola potentia. Respondetur est color in argumēto: sed cōsequētia nichil valet patet ex dictis: experientia rerum magistra docet oppositum requirit secum fidem acquisitam vel motiuum extrinsecum. Ex illo sequitur q̄ si esset vnus habitus fidei infusus infinitus/ actum fidei cum sola potentia ꝓducere non potest q̄ dato opposito deuenire oportet ad habitum finitum fidei infusum qui potest ꝓducere cum sola potentia actum quod est cōtra dicta. et est simile sol partialiter potest ꝓducere asinum puta cum asino scōo phisicoꝝ/ et forte asinus sine sole/ sed nunc tamen imaginemur ſi sol in infinitum crescat asinum sine asino producere nequit. vnde hoc interest inter habitum infusum et acquisitum. acquisitus habitus et potentia possunt producere actus credendi sine alio adiumento extrinseco. Infusus et potentia sine motiuo extrīseco nō valent q̄q̄ in posterioribus dicere visus sim habitum scientificum et potentiam non posse producere scientiam actum sed potius fidem propter rationculas quas ibi adduxi. Sed contra hoc fecit rationem cui satisfactum iri nō existimo. sed alibi patebit locupleti⁹ quid dicere velim. sufficit habens

fidem infusam et motiuum citius credit q̄q̄ eam nō habens. et fortitudine infusa redimitus citius fortius aget q̄q̄ illa vacans et cum fortitudo est voluntatis ornamentum que est libera cum potentia sufficit primum actum fortitudinis erigere vt appareret. hec de fide in vmbra dicta sunt secūdum exigētiam huius materie.

¶ Distinctionis quarte questio secanda.

Queritur secundo circa hanc distinctionē quartam vtrum non volens et fictus recipiant sacramentum. ¶ Pro solutione questionis supponitur non idem esse non volens et nolens antichristꝰ non vult capere sacramētum baptismi sed falsum est dicere antichristus non vult capere sacramentum baptismi supposito q̄ non vult/ sit due dictiones in prima et tertia persona de nolo in secunda. prima est negatiua non pregnans de subiecto non supponente ergo vera. scōa propter similem causā falsa est. ¶ Tunc pono distinctiones. Prima est/ recipientium baptismum quiō sunt adulti quidam infra annos discretionis. Et si dicas: hec diuisio in plurali non valet captis duobus quorum vnus est adultus alter vero non/ hec membra non competunt illis tamen diuisum de pronomine eos demōstrante verificatur. reducas ad singulare si volueris vel accipe plura membra in plurali numero. Itē loquor vt plures anni discretionis citius incipiunt in vno q̄q̄ in alio sicut parisienses ab vnguiculis ꝛ teneris ānis certis ac minie igenii vt ferē ꝓstat/ sed cum barbam induerunt sub iudice lis est/ propterea non est possibile dare regulam generalē ex parte temporis conuenientem omnibus sed sic ꝓcedendum est. capiatur sortes qui nunc est natus. capiatur totum tempus in quo nichil rationis habet et gratia exempli sit septem annorum. et a instans terminatiuum illius. postea successiue scōm q̄ matures cit succedit ratio/ capiantur duo anni a et b instantia terminatiua illorum duorum annorū. in b. primo verum est dicere/ sortes complete ꝛ plene intelligit. toto tempore inter a et b minus peccat q̄q̄ post b ceteris paribus. capiam⁹ a instans. ante illud est infra annos discretionis/ et sic procedo: recipientium baptisma vnus est infra annos discretionis alter in termino vel extra. idem est esse in terminovel extra terminum. in primo gradu sunt pueri etiam complectentes amentes si libeat. Eorum qui sunt extra annos discretionis quidam perpetuo priuantur vsu rationis vt nati stolidi vel in puericia facti amentes. quidam sunt interdum furiosi nonnunq̄ in sensu et habent lucida interualla vt lunatici et morbo comiciali laborantes vt hercules machometus in illo mēbro continentur plene ebriosi. Quidam sunt in iudicio rationis continuo.

Item quidam habent volitionem baptisandi/ et hoc dupliciter. quidā simpliciter volunt baptisari nulla conditione exigente. quidam si possunt euadere penas nolent sed quia non possunt volunt ne bona externa amittant. Exemplum/ rex hispaniaruz

Nota hāc

Universidad de Deusto
Biblioteca

clamat q̄ omnis nō baptisatus egrediatur suum regnum sortes iudeus nescit alibi viuere si permittētur in pace non vult esse baptisatus sed quia nō potest aliter gaudere suis bonis vadit ad baptismum talis non vult simpliciter sed vult conditionaliter secūdum aliquos opposito alii modo loquuntur.

Et licet difficultas sit partim ad nomen scōs modus est aristotelis in principio tertii ethicoꝝ. volūtas non potest cogi / quia voluntas imperat membris vt executionem faciant. dicitur simpliciter voluntas hoc est sine addito coacta voluntas est voluntas. xv. q. j. cap. merito. volitio proiiciendi merces in mari tempore necessitatis est nolitio conditionata. si possum euadere nolo proiicere sed quia non possum absolute proicio. sed capitul'. maiores extra de baptismo et eius affectu sonat cum modo primo loquendi. stat vnum modū esse magis vulgarem et aliū magis artificiosum et plus veritati innīti. Et volentium suscipere quiō volunt actualiter quiō virtualiter. Ille vult virtualiter qui volebat baptisari et non habuit nolitionem oppositaꝫ ante susceptionem baptismi. Similiter aliquis est fictus duobus modis. vnomodo quia ostēdit exterius se velle baptisari habet tamen oppositum in mente vt patet circa illud sophisma communē sortes fingit se eē sophistā sic simiramis regīnini vxor fingebat se esse filium vt iperaret assirijs et valas apō bigaram finxit se esse figulum. Aliomodo quis vadit ad baptisma intendens suscipere quod ecclesia intendit dare tamen non detestatur omnia peccata sua vel omnia peccata sua non detestatur. Istis notatis ponuntur conclusiones. Prima est. idem est iudicium de amente perpetuo et puero z per cō sequens non requiritur in eo actus voluntatis. sed in hoc est discrimen. dicis quia si speretur q̄ veniet ad vsum rationis expectandum est vt cum maiori reuerentia suscipiat sacramentum. Contra hoc arguitur. nescitur qua hora morietur vel an interficietur vel seipsuz perimat postq̄ est furiosus ergo nō differendum est sacramentum baptismi. Item si quis pungatur a serpente qui vocatur dipsas dormit vsq̄ ad mortem debemus capere certum relinquendo incertum. Item si illa ratio valeret non debemus baptisare pueros de quibus creditur q̄ sūt victuri quia plus postea merentur accedente ratione. Scda propositio si sit aliquis qui nunc sit furiosus et habuit rationem antea si habuit volitionē baptisandi et non post volitionez in furia potest baptisari quia presumitur q̄ actualiter vult dato q̄ in furia contradicat. si nolitionem habuerit quā nulla secuta est volitio in furia nō debet baptisari. hāc conclusionem habes in forma extra de baptismo z eius effectu maiores in fine. dormientes aūt z amētes si priusq̄ amentiam incurrerent aut dormierāt in contradictione persisterent quia in eis intelligit contradictionis propositum perdurare sic si fuerit immersi caracterem non suscipiunt sacramenti. secus est si cathecumini extitissent z habuissēt propositum baptisandi: vnde tales in necessitatis articulo solet ecclesia baptisare / et hic ponitur in necessitatis articulo / quia dormiens non diu sic manet. similiter sunt aliqui lunatici qui per paruum tempus sic stant: tales non debent baptisari / nisi imminente morte: secus est de hiis qui semper ante erant furiosi.

Prima cōclusio

Secunda ꝓpositio.

Tertia ꝓpositio. Tertia propositio de nunc habente vsum rationis dicitur q̄ habens volitionem simpliciter et nolitionem secundū quid baptisandi puta causa metus baptisatur. hec conclu° est in capitulo maiores paulo ante scdam propter quod dicit inter inuitum et inuitum coactum et coactū: alii non absurde distingunt et paulopost sequitur et ipse tanq̄ conditionaliter volens / licet absolute non velit cogendus est ad obseruantiam fidei christiane. in quo casu debet intelligi decretum consilii toletani. et sequitur postea ad propositum vt fidē quā necessitate susceperunt teneri cogantur ne nomen dñi blasphemetur. videas ius vocat istam volitionem coactam z nolitionem simpliciter sed redit in idem quo ad sententiam de noie non contendatur. vides q̄ illud caput dicere vult q̄ talis coactus suscipit fidem.

Quarta ꝓpositio. Quarta propositio nolens actualiter suscipere vt nolens opponitur nolitioni conditionali et cathegorice esto q̄ presbiter dicat verba cum aqua et intentione nichil suscipit. patet capitulo prefato ille vero (inquit lra) qui nunq̄ consentit sed penitus contradicit nec rem nec caracterem suscipit sacramēti q̄ plus est contradicere q̄ mīme cōsentire.

Quinta ꝓpositio. Quinta ꝓpositio q̄ nunc est capax rationis et ꝑus volebat baptisari et nunc nō habet aliquē actum ille est baptisatus sed si nūq̄ ante habuit actum volūtatis puta nec volitionē nec nolitionem nec nunc in presenti et prebiter facit cetera requisita dato tali casu talis non est baptisatus. prior patet pars: q̄ in omīb⁹ actibus nostris hoc sufficit celebrans horas nō tenetur sēper cogitare de deo ymo nec q̄ cōsecrat secūō multos interdū est distractus nec est in potestate eius oppositum sufficit velle illud formalit in principio. non est verisimile q̄ de⁹ obligaret nos ad nimis nobꝭ difficile. Sz ꝑz beatum augustinū. iij. de libero arbitrio non est in potestate nostra quin visis tangamur et experiēcia nos docet et illum docuit qui lucratus fuisset asinum si non cogitasset de alio a deo dicendo oratio nem dñicam / et tamen inter dicendum occurrit ei in mentem an esset simul habiturus frenuz cū cella. Secunda pars patet / quia tunc videtur contemptor baptismi. et q̄ in adulto requiritur actus voluntatis inesse vel infuisse sicut requiritur intentio conferendi in adulto siue rumor baptismi ad eum peruenit siue non vt baptisando vnum in moabar nunc adultum dormientē qui nullatenus est baptisatus / scōm illud marci vltimo. Ite docete omnes gentes baptisantes eas. in primis requiritur q̄ credant et velint baptisari in quadam omelia hieronimus hoc exponens dicit. docete ēēs gentes. deinde doctas intingite aqua non enim potest fieri vt corpus baptismi suscipiat sacramētum nisi anima ante fidei veritatem receperit. Sexta et vltima

Sexta ꝓpositio. proposito est. fictus ꝑmo modo nichil recipit sed scdo modo non recipit gratiā baptismalem q̄ ponit obicē sed caracterez baptismalem suscipit / ꝑz pars ꝑz ex dictis et scda claret.

Arguitur cōtra primam conclusionem Contra istas conclusiones arguitur per ordinem / capiatur vn⁹ demens proiciatur de ponte tempore quo cadit in aquas dicat sortes qui eum videt in periculo mortis baptiso te in nomine patris ꝛc. iam fm dicta talis debet esse baptisatus q̄ est materia et forma debita / nec requiritur q̄ baptisans tangat aquam manu vel pede quia ponendo puerum ī aquam de pōte per calatum puer baptisatur vt dicunt omnes z tamen baptisans non tangit immediate aquam. si dicas est baptisatus / contra: baptismus est ad vitā et non ad mortem: ad illud argumentum dicit ricardus et loquentes q̄ tūc non est baptisatus ratio aliquorum est tacta in arguendo q̄ baptismus est ad vitam et non ad mortem / ricardus et alii dant aliam rationem q̄ puer debet imergi in aquam et rursus resilire ad designandum resurrectionē xpi q̄ non est hic / istud non placet michi ꝑmo. ratio porum non concludit primo gratis est illud quod dicit baptismus debet esse ad vitam et non ad mortem de ratione baptismi sufficit intentio ꝓsbiteri vel alterius faciendi qō ecclesia intendit dare / patrini sunt de bene esse et honestate solum sacramenti et non de essentia. eius materia et forma simul applicate sufficiunt nec aliud addendum est. scdo sequetur q̄ baptisans adultum vel paruulum in aqua frigida intendens q̄ moriatur citius quando videt paruulum in mortis discrimine non baptisaret illū hoc non videtur alicui theologo dicendum: igitur Tertio volo q̄ credat proiciens eum de ponte q̄ non est periculum sed deus faciat miraculum eum conseruando vel credat q̄ est parua distantia a ponte ad aquas est tamen magna. Contra rationē aliorum arguitur sic / dictum est supra in aliquibus locis consuetudo est semel imergere in aliquibus tertio sed neutrum est de essentia baptismi adequate sed seruanda est consuetudo loci. item quando aliquis submergitur statim emergit z resilit ab aquis ī punto reflexionis et rursus descendit / istud ꝑz de cadentibus extra nauem vel in mari proiectis ob aliquod crimen vbi aliqui stant vigiles ad eos recipiendos: ergo illud misterium seruatur. Preterea q̄n aliquis est baptisatus si aqua superponit suo capiti per magnum tempus et moritur anteq̄ ascendat dū modo intentio et forma applicentuur non credēdum est q̄ tunc non est baptisatus / dico q̄ nō apparet michi ratio quare talis non est baptisatus sed nullus debet talem in tali casu proicere de ponte in quocunq̄ mortis discrimine sit non debet esse homicida auctoritate propria fm consilium apostoli ad romanos xiij. non sunt facienda mala vt inde eueniant bona multi iudicio humano erant satis prope mortem qui diu postea vixerunt / sed ℞ dicis: ergo mancus potest baptisare in sensu cōposito q̄ doctores passim negant. ℟ Rndeo. hoc argumentū est equaliter ꝑ alios omnes sicut contra me. punctum meum est q̄ ille realiter est baptisatus quem baptisans imergit in aquis verba proferens per mancū doctores intelligunt (vt opinor) illum qui non potest dispergere aquam super baptisandum puta cui instrumenta mouendi aquam ad corpus desunt. si quis habet extremitates brachiorum qui manibus ozbetur talis potest baptisari sed mulier que creditur extra excedere non est scinden da q̄ diu est superstes vt puer baptiset bene tamen post mortem vt de .C. iulio cesare.

Rñsio ad argumentū cōtra ꝓmam conclusionē.

Arguitur contra secūdam cōclusionē. Contra secundam propositionem arguitur. pono q̄ hora prefinita diuidatur per partes proportionales partib⁹ minoribus terminatis versus nos in prima parte proportionali habuerit volitionem baptisandi / in secunda nolitionem / in tertia volitionē / i quarta nolitionē / et sic per omnes partes proportionales questio est iste est in hoc instanti et michi reuelat⁹ suus casus incidat in furiā non est baptisandus in casu ꝓdicta. sed contra: post quālibet nolitionem habuit volitionem baptisandi: ergo potest baptisari.

Respon. ad argu. ꝫ scdaz conclusionē. Item pono q̄ aliquis habuit volitionem baptisandi anteq̄ iuit ad dormiendum ipso dormiente baptisatur / ipso euigilante volo q̄ non sit contētus talis fm dicta est baptisatus / sed probo q̄ non quia ipse renititur. Respondetur de lege ordinata: casus nō est possibilis licz hoc mō potest elicere volitionem in quacūq̄ parua parte proportionali nō tamen potest eam relinquere et elicere oppositum naz de necessitate continuat per tempus / z si in illo paruo tempore haberet oppositum qualitates contrarie essent in eodem / sed q̄ forte deus potest talem creaturam producere admisso casu post quālibet volitionem sequebatur nolitio et post quālibet nolitionē sequebatur volitio. hoc patet per ascensū sub illis terminis distributis propterea homo haberet satis dubitare quid fieret in illo casu. Forte dicis: talis non debet baptisari postq̄ non tenuit suas volitiones diu venicdo ad paruas partes proportionales contennere videtur baptismum z non stat in bono proposito. Sed contra illud arguitur: quēadmodū non diu tenuit illas bonas volitiones ita etiā nec tenuit illas malas nolitiones. item pono q̄ quando habeat volitiones habeat eas intensas et nolitiones que sunt male remissas / cum casus nunq̄ eueniet et non est possibilis de lege si placet inaniter casum prosequere de illo nichil possumus iudicare scōm legem quam habemus.

ꝫ posez casu est ext hoc Duo q̄ deo scit an talis fu baptisatus sit nō

Ad aliud quando ponit q̄ quis habeat volitionem baptisandi anteq̄ vadat ad dormiendum ꝛc. dicitur q̄ tunc est baptisatus siue reclamet siue nō pone q̄ aliquis non vult baptisari quouscq̄ baptisans dicit mediam formam iterum mutat propositum ante finem verborum tū non est resistentia in baptisato tempore impressionis caracteris forte est baptisatus cū tota forma est prolata et tēpore prolationis iste non dissentit / potest homo dicere requritur consensus per totam prolationem q̄ si cōsentiret vsq̄ ad prolationez termini fuit postea dissentiendo non videtur baptisatus et idem videtur de

Universidad de Deusto
Biblioteca

dissensu circa primam medietatem et consensu circa secundam medietatem at si vltimum instans nō esse prolationis sit vltimum instans nō esse consensus qui manet per prolationem totalē talis est baptisatus similis difficultas emergit si consentiret in vltimo instanti non esse prolationis verborū nō est difficultas si baptisans vel formam proferens intenderet vti loco in prolatione forme vsq; ad medium et tunc mutat propositum intendens facere qō intendit ecclesia. securū est in istis casibus iterū conditionaliter baptisare eadem est difficultas ꝓsbiter vult cōsecrare a hostiam in principio prolationis forme inter proferenda verba mutat propositū ad b hostiam consecrādam. ¶ Contra tertiam propositionem arguitur sic/coactus ducere matrimoniū non contrahit vt infra patebit distinc.xxix. ergo coactus baptisari non baptisatur ꝓterea seq̄retur q̄ duo eūtes ad baptisma quorum vnus vult simplicit et secūdū quid non vult et alter omni modo vult acquirūt gratias inequales qō videtur inconueniens. ¶ Ad primum negatur consequentia oportet consensum esse spontaneum in illo contractu difficili ecclesia illegittimat talem cōsensum sed cus est in illo contractu facili et necessario ad salutez. Ad aliud dicitur q̄ ille adultus qui non vult cōditionaliter non tamē meretur sicut alter nec hoc est incōueniēs i adultis vt infra patebit/sed vterq; caracterem equaliter suscipit sed q̄ talis aliquid mereatur non habeo exploratum. ¶ Contra sextam propositionem arguitur: quilibet obligatur habere gratiam baptismalem nullus sine ea potest saluari de lege (intelligo de disiuncto trium baptisma tum) sed talis tunc non habet gratiam baptismalē nec in posterum potest habere. quod probo q̄ vel iterum per bapti smum et hoc nō q̄ baptismus est initerabilis quēadmodum sunt sacramenta caracterem imprimentia nec per penitētiā q̄ susceptio sacramenti erat opus mortuum. ¶ Respondetur sunt multa in hoc argumēto assumpta dubia. ꝑmo de adulto trāseunte cum peccatis. scōo de reiteratione. tertio an requiratur detestatio peccatorum i illo sacramento: ꝓ toto argumento pono propositiones. ¶ Prima est: sacramentum baptismi est initerabile hoc patet extra de baptismo et eius effectu: si quis. Si dubitetur de aliquo an est baptisat⁹ debet conditionaliter baptisari et hoc non esset nisi baptisatus non potest rebaptisari de consecratione d.iiij. rebaptisare hereticū qui hoc sanctitat⁹ signū percepit. scienter rebaptisans baptisatum punitur capite, C. ne sanctū baptisma iteretur l. si quis. itē est vnum peccatum contra quod ꝓprie est: ergo congruum est q̄ semel accipiatur. item est generatio spiritualis semel genitus non potest generari iterum taliter spiritualiter/hoc dixerim q̄ potest esse nouus homo ingrediens religionem et ad hoc etiam est congruentia. In baptismo delentur omnia peccata quo ad penam et culpam si baptismus esset iterabilis homines ꝓ peccatis omnibus nullam penitentiam acceptarent sed semper currerēt ad baptismum et non erigerent se ad deuotionem. q̄ in baptismo sit remissio omnis pene ꝑ de consecratione. d.iiij. sine penitentia sunt dona et vocatio dei. gratia enī in baptismate non requirit gemitum non requirit planctus vel opus aliquod sed solam fidem et omnia gratis condonat. Hec sunt verba beati ambrosii super epistolā ad romanos: ꝟsistud intelligas de penitētia exteriori et nō interiori imo si aliquis adultus qui cōmisit peccata aliqua opoꝛtet illa delere anteq̄ vadat ad penitentiā sicut beatus augustinus dicit de penitētia. et recitatur de cōsecratione. d.iiij. homines. z est eius probatio. ecce caput/agunt homines ante baptisma penitentiam de ꝓteritis peccatis ita tamen vt etiā baptisentur sicut scriptum est in actibus apostolorum loquente petro ad iudeos ac dicente: agite penitentiā et baptisetur vnusquisq; vestrum in nomine dñi nostri iesu christi. ex quo patet mortale remittitur/cum gratia infunditur necesse est mortale esse remissum et illud persuadetur de veniali etiā in omni generatione perfecta nō solum tollitur dispositio repugnās forme introducende/sed etiā omnis dispositio repugnans bene esse forme modo originale et mortale repugnāt simpliciter gr̄e ꝟm legem dei ordinatā et veniale impedit gratiam quo ad eius augmentū et feruorem charitatis diminuit/congruentia est q̄ pena tollatur intrantibus nouum statū congruum est q̄ et non iputentur facta in statu prestino vt solent homines dicere de ingrediente religionē et q̄c quid sit de isto ingressu est rationabilissimū et illud intelligitur de pena debita i foro dei si sanguinari⁹ sanguinē innocētem effuderit vel grauatus fuerit ob eo alienum oportet satisfaciat pena debita peccato originali per accidēs vt sitis fames passibilitas infirmitas et mors non tolluntur iste penalitates sunt a natura per se et a principiis itrinsecis actiuis et passiuis sunt a peccato originali sicut a causa remouente prohibens. peccatum originale aufert iusticiam originalem q̄ istos deffectus nature impediuisset et congruum est q̄ hec pene non conferantur. xps habuit corpus passibile z ꝓ nobis passus est: indecorum est membra corporis mistici caput transcendere etiā meremur coronam vincendo passiones et equanimiter ferēdo animi tristicias z corꝑis cruciat⁹ ani mi. si cuipiam venial e placet dabitur gratia baptismalis nec remittitur culpa z cū displicet illi veniale post baptisma ad vnum annū vel mensem dimittitur et tota pena debita sicut euestigio dicetur de ficto mortaliter. quo fit aliquis discedit mox post susceptam gratiam baptismalem et tamen tunc non euolat sed penam luit in purgatorio: ꝑ de ficto mortaliter ante baptismum et cōmittente mortalia post baptismum z de penitēte et ꝓtinus aiam eflante. ¶ Sed contra illud arguitur: gregorius scribit fausti no defensori z recitatur vbi supra. ne q̄ absit. q̄ iudeis volētibus ire ad baptismum imponatur ieiunium. xl. dr̄ū: ergo penitētia exterior eis imponitur. Respondetur q̄ illud ieiunium non imponitur eis ꝓ penitentia sed vt

Argūt cōtra .iij. cōclusionē.

Respōsio ad argumētū contra .iij. cōclusionez.

Arguitur cōtra .vj. cōclusionez.

Respōsio ad argumētū contra. vj. cōclusionez.

cum reuerentia accedant ad tale sacramentum q̄ ꝓpter circuncisionem et legalia iudei non tantū appreciantur sicut alii. ¶ Secunda propositio et est quasi corelaria si hō rite accedat ad baptisma dimittuntur ei peccata sua anteq̄ ei confertur baptismus patet ezechiel'. xviij. quacūq; hora ingemuerit peccator z̄ē. sed gratia quā baptismus superaddit virtute operis operati vocatur gratia baptismalis. ¶ Tertia propositio/si vn⁹ iudeus vel machometista adultus eat ad baptismū nūc q̄ commisit. viij. peccata et detestatur. vij. et non octauum z illud ei placet vna septimana et in fine dolet de omnibus iam dubium est an teneatur cōfiteri post baptismum. viij. peccata verius. ix. q̄ peccauit irreuerentiam faciens sacramēto baptismo/sed an dabitur ei gratia baptismalis quādo penitet dubium est apparet q̄ non q̄ volitio qua volebat suscipere sacramentum baptismi post q̄ facta est i peccato mortali fuit opus mortuum: ergo ratione illius nichil gr̄e dabitur quēadmodū sortes dans oia bona sua vel orans ꝓ tempore in quo est in peccato nichil sibi meretur de vita eterna nec maiorem gratiam vnq̄ habebit. Dicis et sic dicendū reor ꝟtute operis operati dabitur ei gratia non ratione actus ei⁹? Sed contra: ergo ratione celebratōis i mortali peccato dabitur gratia/dicis non esse simile cū in vno sacramento imꝑmit caracter et est iiterabile aliud vero sacramētū est iterabile nec caracterē imꝑmit Secus est in his q̄ prouenium ex parte operis operantis opus mortuum hominis nō reuiuiscit bene tamen dei et illud tenet beat⁹ aug. in li° de baptismo et recitat gratianus de cōsecratione. d.iiij. tūc valere incipit baptismus ad salutem cū illa fictio ꝟbati confessioni recesserit. opinio apparati reliquatur cum sit contra intentionem littere. ¶ Sed contra illud arguitur: talis est baptisatus: ergo ei aufertur peccatum originale anteq̄ penitet imo si nō aufertur tenetur iterū ad baptisma. Item seq̄retur q̄ nunq̄ illud peccatum originale in casu potest deleri hoc est inconueniens. igitur. quod ꝑ sic nō per baptismum per te nec per penitentiā q̄ peccatum originale nō est obiectū penitentie nec tenetur peccatum confiteri nisi ab eo commissum. Respondetur negando consequētiam: romanus pōtifex de baptismo et eius effectu. cap. maiores. §. sed queritur/dicit talem manere i peccato originali deus non diuidit peccata ex quo sequitur aliquis baptisatus est in peccato originali. Secūdo sequitur nō omnis existens in peccato originali tenetur ad baptismum/patet de illo qui caracterem baptismalē recipit illud originale adimitur q̄ cōcomitātiā quādo penitz fictus de actualibus personalibus post baptisma tenetur plangere de sua fictione quam antea habuit et erat obex ne peccata essent deleta detestari tenetur illa omnia sed de peccatis ante baptismū cōmissis non tenetur ad confessionez. est ianua sacramentoꝝ ar⁹ duo vel tria mortalia post baptismū cōmisit tenetur illa detestari et de illis facere confessionē et sic homo habens decē pctā mortalia tenetur tria solum confiteri z non alia septem ꝓ eis sufficit penitentia virtus vel eius actus et hoc est quando vna pars est commissa ante baptismū reliqua post baptisma punctū in hoc iacet de⁹ promisit in baptismo tollere originale et penā cuilibet peccato debitam et conferre gratiam baptismalem nisi ponatur obex mortalis peccati remoto obice q̄ erat causa quare gratia non dabatur dabitur gratia cum cessante causa cesset effect⁹. veniale peccatum non est obex gratie sed si cuipiā veniale placeat non tollitur pena veniali debita. an veniale potest a mortalib⁹ seiugari inferius erit sermo latior. si dicas forma eucharistie habet suum effectū licet homo sit in peccato consecrat corpus christi. ergo similiter baptismus habet suum effectū non obstante peccato. dico q̄ habet effectum sez caracterem baptismalem non tamen gratiam cū actus actiuoꝝ sūt in paciente dispositio scōo de anima. forma ignis non introducitur i ligno viridi et humido et sic originale cōcomitanter deletur fuisset deletū in baptismo si non fuisset obex quo sublato per contritionē originale aufertur. ex isto ꝑ q̄ idē est iudicium i ordie et cōfirmatione sicut in baptismo non autē i aliis quattuo: sacramētis stabilib⁹ ipsius caracteris parꝑ facit sed imitatio. est rationabile cū nō sit iterabile q̄ suum effectum habeat. Et si dicas illa volitio qua vult baptisari est peccatum q̄ facit irreuerentiam sacramento: ergo aliquis per peccatum adimplet preceptum. Respondetur distinguendo vel quo ad substātiam actus et sic conceditur/vel quo ad intentionem ꝓcipientis et sic negatur. Ad aliud nego q̄ originale non potest deleri imo ꝑ penitentiam de ꝑ accidens sed non oꝛ q̄ homo confiteatur se de originali in illo casu et sic non est obiectum per se pñie. quando omnia alia peccata detestatur deletur originale cum illis et sic pñia est scōa tabula post naufragiū per se respectu peccatorum commissoꝝ actualiter/per accidēs respectu originalis. ¶ Contra quintam propositionem arguitur probando q̄ requiritur cōsensus actualis ad baptismum. tēpore quo baptisatur patrin⁹ respondet actualiter ꝓ paruulo presbitero querenti vis baptisari respondet volo/tunc ex illo si patrinus noluerit puer non est baptisatus: sed adultus respondet ꝓ seipso: ergo si illo tunc non vult actualiter non est baptisatus. ¶ Confirmatur requiritur consensus in presbitero baptisante ad hoc q̄ baptiset: g̃ in baptisato. ergo nullus paruulus est baptisatus q̄ non habet volitionem nec habuit. ¶ Ad argumentum respondetur per propositiones. ¶ Prima est. laudabilis est consuetudo q̄ patrini respondeant ꝓ paruulo vt postea reddant paruulū memorem in his q̄ tangunt legem dei. ¶ Secunda est non est de essentia baptismi habere patrinos. et ex illa sequitur siue respondeant affirmatiue siue negatiue nō minus paruulus est baptisatus estoq; parentes dissentiant vel quicūq; alii. ¶ Tertia propositio est. conueniens est q̄ adultus capax rationis habeat volitionem actualem quādo est in capiēdo

primus autē status baptismus est respectu originalis ꝑti de ꝑ se

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed non requiritur sufficit q̄ ꝑus habuerit et non postea vissensum. ¶Ad cōfirmationem pono propositiones. ¶Prima est.non requiritur q̄ presbiter actualiter velit quando baptisat.probatur.de⁹ non obligat presbiterum ad nimis difficile sed illud esset ei nimis difficile in quolibet sacramento sēper formaliter cogitare.sufficit in principio velle facere quod intendit facere ecclesia et ita in quolibet actu suo et hoc est velle ⁊tualiter. ¶Secunda propositio est:non requiritur amplius in baptisante q̄ in baptisato rationis capaci p3:q2 in vtroq3 requiritur. ¶Tertia propositio/pl⁹ requritur in baptisante q̄ in paruulo vel amēte adulto.p3 ex dictis ex quibus sequitur q̄ non est nobis certum certitudine infallabili q̄ sumus baptisati baptismo fluminis.probatur.non possumus nos ipsos baptisare sed ab alijs et non possumus naturaliter scire quā voluntatem erga nos habent sufficit nobis certitudo moralis.quo fit male dicit durandus.d.sexta pie credendum est si baptisans nullā intentionē habeat q̄ xp̄s summus sacerdos supplet illud qō malus minister omisit quātū ad hoc q̄ salutem consequeretur illud est pium q̄ sonat cum fide oppositū est impiū . si quis diceret paruulos discedētes sine baptismo non puniri pena dampni non pie diceret sed sacrilege esto q̄ vdeatur paruulis fauere.ratio sua nulla est posq̄ parentes fecerunt quod in eis est/at multi baptisāt qui non formant hoc cōplexū in mente volo facere quod ecclesia intendit.sufficit velle actualiter baptisare et ab illa volitione actuali exire in formam cū materia vel cogitare quādo profert q̄ vult baptisare siue credat baptismū valere siue nō. ¶Quarta propositio duo paruuli decedunt et amboꝝ parētes volūt ipsos equaliter baptisari et q2 ille qui debet vnū baptisare non habet nec habuit volitionem faciendi quod ecclesia intendit et alter habet/vnus paruulus est baptisatus et alter non/et vnus dāpnatur alter vero nō. Johannis.iij. nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto non intrabit in regnum dei si non fuerit supplementum per sanguinem fidem vel sanctificationē q̄ hic non apparet si des oppositum dans michi occasionem tenendi quēlibet paruulum nō baptisatum sanctificatum quod est fallū manifeste. Et ex illo sequitur q̄ duo deferuntur ad ecclesiā ad baptismum et vnus moritur in via alter est baptisatus et viuit ꝑmus est dānatus scōs vero non:nec respiciatur ad gersonem q̄ sūmus sacerdos talē baptisat q2 vtiq3 potest de potentia sua absoluta sed non ſm legem ab eo positam facit.Multe absurditates ex sua respōsione sequūtur,nec v3 hoc argumentū parentes paruulorum faciunt equaliter qō i eis est et baptisantes et paruuli non possunt euitare. ergo si vnus dānatur et alter:sed in peccatis actualibus modus arguēdi est bonus.Nec v3 dictum ricardi de me⁹ villa si paruulus moriatur inter proferēda verba q̄ pie credēdum est q̄ saluabitur et q̄ debet in cimiterio sepeliri,talis ſm veritatem nō est baptisatus.de sepultura non est magna vis/sed si miui

ster inter proferenda ꝑba moriatur incipiat alter a principio verborum/petis si quis vult baptisari et incidit ex culpa mortali in amētiā perpetuā an prodest ei baptismus. ¶Respondetur talis est xp̄ianus sed dānabitur ob mortale commissum et nō detestatum.sed dicis est ei impossibile detestari:ergo excusatur sicut ille qui mortale dat oblitioni nec ad mentem revocare potest.¶Respondeo non esse simile/cum iste detestatur in generali ⁊ facit indaginem sufficientem/sed an fides et spes infundantur baptisato in mortali sine gratia vel post tempore detestationis magis spectat ad tertium .

¶Distinctionis quarte questio tertia.

Queritur tertio circa hanc distinctionem:an omnes baptisati suscipiant equalez effectum baptismi.de caractere non intelligo sed de remissione culpe et pene/et infusione gratie. ¶Ad questionem suppono multiplicem esse baptismum scz fluminis et de illo cōmuniter hic loq̄mur et est proprie sacramentū/sanguinis quando quis occiditur propter xp̄m/flaminis vt qñ aliquis iustificatur a deo vt hieremias/hieremie.j.anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. Johānes baptista/luce.ij.vel qui habet bonum motum faciendi quod in se est vt cornelius eunuch⁹ regine candacis actuum.viij.⁊.x. bonus latro cui xp̄s dixit.hodie mecum eris in paradiso/luce penultimo.illud tangitur i glosa ad hebreos.vj.dicit q̄ est baptismus aque penitentie et sanguinis/ista dicuntur baptismata propter similitudinem cum baptismate fluminis q2 originale tollunt/gratiam conferunt/p3 per aug.li°.iiij.de baptismo:et de cōsecratione.d.iiij.baptismi vicē.⁊ magister in lra triplicē statum: puer habet :ꝑmo qñ est natus in rerum natura et tunc est soli deo natus ad opē dandā huic ecclesie suffragari nequit/scōz statum quē habet quando nascitur extra vterum i parte vel in toto cui ecclesia auxiliari potest cū adoleuerit in annis rationis potest sibi opitulari et ecclesia.similiter beata virgo non fuit curata ab originali vt in tertio dictum est sed preseruata peccatū nullum habuit euā honoze obscurans ſm illud sedulii Et velud e spinis mollis rosa surgit acutis Nil qō ledat habens matrē q̄ obscurat honore.et illud cōgruum est cum iohannes et hieremias ante natiuitatem extero erant sancti/ipa in ꝑmo instāti.ergo anima erat in rerum natura erat sctā alioquin similem habuisset ꝫ illud sedulii;nec primam similē visa es nec habere sequentem sola sine exēplo placuisti femina xp̄o.proprie tamen est nisi vnum baptisma scz fluminis ſm illud apostoli ad ephe.iiij.vn⁹ domin⁹/vna fides/vnū baptisma.et sedul⁹ Totū nāq3 lauas vno baptismate mundum. alia dicūtur baptismata ſm translationem. ¶Istis suppositis pono conclusiones. ¶Prima est:non omnes baptisati equalē suscipiunt gratiam ,pbatur:aliqui suscipiunt ficte in peccato ex questione precedente.q̄ non recipiunt gratiam:q̄ non equalem. ¶Secunda conclusio:non omnes baptisati recipientes gratiam recipiunt equalem:,pbatur demonstro duos

Rotandū

Prima ꝓ positio.

Scōa cōclusio.

quorum vterq3 habet gratiam vt duo.arguitur sic ista non recipiunt gratiam:q̄ non equalē.cōsequentia tenet q2 ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedētie/assūptum p3 q2 diuersoꝝ subiectoꝝ gratie non constituunt aliquod vnum .

Tertia cōclusio.

¶Tertia propositio: non omnes adulti recipiunt equalem gratiam.p3:q2 aliqui habent maiorem deuotionem q̄ alii:q̄ in eis iequaliter datur gratia/et ex illo sequitur q̄ omnes adulti maiores gratias recipiunt q̄ paruuli. ¶Quarta propositio/non omnes gratie baptismales sunt eq̄les omnes hic prozie non potest capi collectiue q2 oz videre quibus omnes gratie baptismales essent eq̄les postq̄ eq̄le est de predicamento relationis et nichil sibi est eq̄le capiendo distributiue ipsa est vera qō probo sua cō tradictoria est hec.omnes gratie baptismales demonstrando omnes ꝓeter vnam vel duas ille non sunt eq̄les in intensione duabus vel vni sed postq̄ equale stat confuse tantū capiendo gratias cōcantes sua cōtradictoria est vera. ¶Sed ꝓtermissis meandris sit quinta ,ppositio/quelibet gratia baptismalis est equalis cuicunq3 alteri gr̄e baptismali ,pbatur hec propositio.passio xp̄i exhibita est causa gratie baptismalis in noua lege q̄ equaliter applicatur omnibus. ¶Contra hanc quintā propositionem arguitur.aliqui sunt predestinati ad maiorem gloriam q̄ alii:ergo de⁹ dat eis maiores arras puta maiorem gratiam. ¶Respondetur per propositiones. ¶Prima est:deffendi potest vtcūq3 q̄ deus dat de lege ordinata maiorem gratiā magis ꝓdestinato.potest dici q̄ anima xp̄i suā passionem plus obtulit ꝓ vno q̄ ꝓ alio et sic aliqui dicunt et q̄ propter merita astantiū vt puta presbiteri patrini vel parentum deus dat interdum maiorē gratiam vni q̄ alteri et forte dicunt sic factum est de beato nicolao cui sic gr̄a data est q̄ vnica lactatione bis in septiana contentus maneret.nec sequitur q̄ de⁹ est acceptor personarum/potest dici bene q̄ reprobationis et predestinationis deus est sola causa et tamen non est acceptor personarū vt acceptio i vicium sonat.Secundo potest dici deus cuilibet dat determinatam gratiam baptismalem quo ad paruitatem puta est ita parua quā rīariter dat et nullā minorem puta vnius gradus bene tamē dat aliq̄d interdum vltra et sic nulli facit iniuriam ſm illud mathei.xx.Tolle quod tuum est et vade . Tertio dico omnibus istis datis manet quinta ,ppositio vera q2 deus dat illas gratias ꝓ alioꝝ precibus vel causa predestinationis vel causa anime christi specialiter offerentis ꝓ vno et non ꝓ alio.Quarto dico q̄ dubia sunt in argumento ꝑmo de sancto nicolao non oportet ,pter ieiunium eius bis in septimana dicere q̄ habuerit maiorem gratiam infusā (de qua est sermo) q̄ alii paruuli,iohānes baptista et pleriq3 alii et beata virgo habuerūt maiorē gratiam q̄ beatus nicolaus vt opinor et tamen nō habuerunt similes effectus in iuuentute vltra cōmunes ,ex multiplicatione miraculorum non cōcluditur maior sanctitas/miracula fiunt sepe ,pter incredulos in patria vnius sācti vel ꝓpter aliquod speciale.in omnib⁹ dare punctualē causam est difficile/iudicia dei abissus multa/propterea omnes in ꝑmitiua ecclesia linguis loq̄bantur oībus quousq3 ecclesia cepit fundamentum nunc autē ecclesia stabilita nō fiunt tot miracula nec baptisati linguis loquuntur nouis ¶Secundum dubium ibidem tactū est an aliquis potest mereri alteri/ et ꝓ illo pono propositiones. ¶Prima est nullus potest mereri alteri primam gratiā. ,pbatur nullus potest mereri alteri augmentū gr̄atie:ergo neq3 primam/consequēter et antecedēs probo ꝑmo cōsequentia. si illud quod magis videtur ineſſe nō inest nec illud quod minus videtur ineſſe inerit sed magꝭ videtur q̄ ds potest mereri alicui habenti gratiam puta dei amico q̄ iimico:igitur: assumptum p3 q2 da q̄ quis potest mereri alteri augmētū gr̄e sequitur q̄ ego possum facere q̄ sortes dormiens habeat tantū gratie sicut sanctissimus homo in orbe consequens est inconueniens de lege dei ordinata/q̄ sequatur patet sic ponatur sortes qui habet vnum gradum gratie ipo dormiēte possum ei mereri vnū gradū gratie alter potest tātū ꝓ ipo mereri ⁊ tertio⁹ tm idē. tota gratia iohannis baptiste non est infinita:q̄ homines alii possunt facere vnū regem ocio torpentē tantū mereri sicut sanctissim⁹.illud ego reputo inconueniens:igitur. ¶Preterea si patrini scti nicolai poterant mereri sctō nicolao augmētum gratie de lege ordinata duo alii deuoti poterant ei tantū mereri et sic habebit maiorem gratiam q̄ antea et sic alii poterant facere q̄ beatus nicolaus tantū meruisset quando erat paruulus sicut sanctus petrus adultus quod non est dicendum/iterum q̄ nullus potest alteri mereri primā gr̄am. ,pbo.q2 si sic maxime adultus potest mereri paruulo in peccato originali q2 illud peccatum inter mortalia est minime imputabile .ꝓsequens est inconueniens.igitur:si dicas rationabile esset q̄ quis potest mereri ꝓ paruulo primam gratiam et remissionem peccati sine actu paruuli quēadmodū paruulo ꝑputatur peccatum originale sine actu voluntatis ipsius paruuli. hoc non v⁹ nā tunc preces parentum regulariter saluarēt paruulos sine baptismo quod est falsum . Sed contra istud arguitur. ,pbando q̄ quis potest alteri mereri / mathei.ix.ca.habetur .⁊ ascendens iesus in nauicl̄a3 transfretauit et venit in ciuitatem suam et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto/videns autem iesus fidem illorum dixit paralitico confide fili remittuntur tibi peccata tua.et simile habetur luce quinto vbi glosa ordinaria dicit. ꝗtum valet apud deum fides ꝓpria apud quem sic valuit aliena vt int⁹ et extra sanaret hominem. ergo ex istis habetur q̄ deus dimisit paralitico peccata ꝓpter fidem alienam et ex consequēti infundebat ei gratiam .item creditur q̄ orationibus sancti stephani conuersus est sanctus paulus et beat⁹ augustinus precibus sue matris/preterea alioquin frustra potentes facerent deuotos ꝓ se orare cū isti deuoti non possunt mereri ꝓ potentibus ſm

resolu⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicta insuper duo fundantes duo cenobia equa'ia in quoꝝ altero essent deuoti monachi qui vita monastica bene viuunt et orant pro fundatore sicut olim patres in thebaide egipti: i altero sunt dissoluti nō orantes pro fundatore sequitur q̄ isti equaliter merentur ꝓñs est falsum: quia cōmuniter dicimus malis/fraudatis fundatores et reddetis rationem ante tribunal christi. Ad primum respondetur q̄ illorum nō habet pro substantiuo aliorum a paralitico sed fidem paralitici et aliorꝝ et sic dicit de lira ibidem/sed pro toto isto manet punctum argumenti vel aliorum fides aliquid fecit ad hoc quod dimittebatur paralitico suum peccatum/et si sic. ergo alii qui possunt partialiter alteri mereri. Item si centū eorum cum paralitico poterant mereri dimissionē peccatoꝝ paralitico ⁊ infusionem gratie videtur q̄ mille eoꝝ vel sic ascendendo poterāt ei mereri ipo dormiente remissionem peccatorū. Propterea aliter dico q̄ propter alios deus corporaliter curauit paraliticum/et fidem propriam ipius spiritualiter. et hoc videtur sentire glosa q̄tū vz apud deum fides propria apud quē sic valuit aliena: vt intus et extra sanaret hominem/intus propter fidem ipiusmet paralitici/extra propter circunstantes. Secundo dico et est solutio pro omnibus istis/et respondeo ad formam argumenti. vnum alteri mereri potest intelligi dupliciter/vno modo q̄ alter meretur vt deus dimittat alteri peccatum vel ifundat gratiam alio nullum actum voluntatis habente saltem extra baptismum/et hoc est ratio huius sacramenti: etiam et sic nego/vel q̄ amplius est alio habente actum sic q̄ alii faciunt p eorum actus q̄ detur ei maior gratia q̄ haberet per suum solum actum et in omni tali sensu nego/qz currere videtur michi semper argumentum q̄ paruum actum habens et remissum valde propter constantes et orantes haberet tantaz gratiam sicut beatus petrus quod nō est dicendum. Alio modo vnum alteri mereri potest intelligi q̄ deus mouet voluntatē illius ꝙ quo preces porriguntur vt habeat intensiorem actum vel q̄ moueatur sua voluntas ad merendum quando iret ad aliud faciēdum/vel impediret eum ne peccet quando forte esset peccaturus/et sic stephanus et mater augustini pro apostolo et aug. meruerunt/etiam dicatur q̄ deus non punit nos imediate post peccatum nec nos capit in malo statu sed expectat bonū propter ꝓiorꝝ preces/et hoc est maximum: q̄ ita sit pz per illud exodi. xxxij. vbi moyses dixit. recordare abraham iacob ⁊c. et sequitur placatus est dñs. sic azarias daniel. iij. rogat dominū/ne auferas a nobis misericordiā tuā dñe deꝰ noster propter abraham dilectū tuū et isaac seruum tuum et iacob sanctum tuum/propterea concedo propter homines orantes deus remittit penam vel partem eius peccato debitam post penitentiam vel concedit victoriam vel temporalia bona et expectat tēpus bonum non stati puniens peccatores cui astipulatur illud hiere. xv. si steterūt moyses et samuel coram me non est anima mea ad populum istū. deꝰ liberauit loth ꝓpter abrahām Gene. xix. Ad aliud de fundātibus cenobia concedo si cetera sint pia q̄ equaliter meretur siue monachi bene viuāt siue nō sed boni possunt rogare deum vt voluntas illiꝰ ad deum erigatur q̄ fundauit cenobitas bonos. Item possunt mereri pro diminutione pene sicut indulgentiis vbi boni fundatores a purgatorio mox liberant/mali suos fundatores non adiuuāt et illud nō est paru. Contra illud arguitur per istam solutionem: ego non euado conclusiones quas ego reputo dissonas cōtra aduersarios: ergo meo pugione me suffodo probatur assumptum: si vnus sanctus orat deum vt sortes rex mereatur ad hūc sensum q̄ deus erigat suam mentem gratia illiꝰ dabitur vnꝰ gradus gratie scōs potest illa via tantū ei mereri et sic consequenter carculando: ergo ille rex merebitur tantum sicut sanctus petrus. Respondetur nemo impedit reges et potentes ad merendum tā tum sicut multi sancti q̄ nūc sunt in celo/sed ille rex qui frequenter torpet et non vtitur semper instigatione quam deus ei dat forte parū meretur si bene oretur habebit intensam gratiam et gloriam/sed p propzios actus. Ex hac solutione habetur q̄ nullꝰ meretur pro alio dormiente vel actum non habente. Scōo sequitur q̄ nullus meretur aliquid p paruulo. passionem christi excipio/baptisato ⁊ i lege natiure qui fm illam positionem q̄ saluabantur puuli in fide parentum cū protestatione alicuius signi exteriozis: ergo in eis dimittebatur originalis culpa et conferebatur gratia: q̄ alius poterat mereri gratiam quando proportionatur virtuti operis operati vt pz de baptisante vel circuncidente. potes querere si parens fuisset i peccato an paruulo poterat mereri gratiam in sacramentis extenso termio veteris legis/sed solutionem habes per baptisantem in peccato et circuncidentem/ibi virtualiter erat sacramentum/patet: talis nullū actum habet. ij. corinthioꝝ. v. omnes vos manifestari oportet añ tribunal christi vt recipiat vnusq̄sq̄ ꝓpria corporis q̄ gessit et verba hec recitantur extra de penitentiis ⁊ remissionibus cum ex eo et. i. corinthi. iij. vnusq̄sq̄ propriam mercedem accipiet/petis quid q̄ pdest mereri pro paruulis. Respondeꝯ vt deus plonget eis vitam et cū peruenerit ad annos discretionis moueat eoꝝ mentes ad ea que dei sunt/precibꝰ sanctorum frequenter paruuli saluantur a morte et resuscitantur quēadmodū fecit regius prophera. ij. reguz. xij. ieiunauit puero quo moztuo non amplius ieiunauit esto q̄ viderit mozbum incurabilē putabat suis precibus flectere dominum/si dicas si aliquis adultus vult baptisari et incidit in vesaniam ille suscipit gratiam baptismalem i baptismo et meretur/vel si fuisset dormiens pari forma salomon meruit scientiam in somno. iij. regum. iij. cap. Ad primum dicitur: non negatur quando sacramentum digne suscipitur confertur gratia sacramentalis. Ad secundum dico salomon non meruit dormiendo/sed ante vigilando obtulit mille hostias ꝺ quitā cō ip gabaon. Secundo arguitur probando q̄ baptismus plus prodest vni q̄ alteri eant duo ad baptismum vnus ita malus sicut nero ⁊ detestetur peccata sua que suppono mille ⁊ sortes cū tribus moztalibus tunc pena respondens istis peccatis deletur in baptismo: ergo plus deletur primo q̄ sorti baptismi virtute: ⁊ illud regulariter est: ergo similiter habes dicere non esse inconueniens q̄ regulariter huic paruulo conferatur maior gratia q̄ huic. Et confirmatur: quia si esset quelibet gratia baptismalis eq̄lis alteri et determiatus q̄dus gr̄e datus in baptismo sequitur hec conclusio q̄ vnus adultus et vnus paruulus decedent cum equalibus gratiis quod videtur inconueniens/ cum vnus meruit pro se hoc est merito personali/alter vero non. Ad scōm dicitur distinguendo q̄ plus prodest primo q̄ sorti cum duobus peccatis vel plus quo ad beatitudinem essentialē vel ad gratiam et sic nego. vel quo ad aliquid quod dimittit concomitanter: et sic concedo q̄tum aliquis habet gratie tm̄ habz glorie et gratia non cōpatitur peccatum mortale: propterea ipsum cōcomitant deletur hoc in contritione et in penitentia contingit. Ad cōfirmationem pono ꝓpositiones. Prima est. stat aliquē paruulum de lege et frequenter decedere cum maiori gratia q̄ iste adultus discedit. ꝑmo paruulus est baptisatus et confirmatus et vtriusq̄ sacramenti gratiam habet et adultus habet gratiā baptismalē solum: quia q̄n primo venit ad annos discretionis stat q̄ non peccet mortaliter per duos dies nec meretur et tunc decedat. Scōa propositio: si aliquis vult baptisari et non hz aliquem qui ei conferat tributur ei gratia si sic decedat et illa solū finite si sit excedat gratiā baptismalē: ergo deueniendum est ad aliquē qui ita paꝛ gratie suscipit per volitionez remissam sicut ille q̄ baptisatur paruulus. Tertia ꝓpō: si ille q̄ minis accedit baptismum accipiat gratiā minorē accipit q̄ ille qui pure simpliciter vadit/⁊ sic non oms baptisati accipiunt equaliter nō est em̄ verisimile q̄ deus ei tantam gratiaz tribuat sicut alii: qz verisimile est q̄ nullā gratiā ei confert pro illa volitione conditionali. Quarta ꝓpō: nō est possibile scōz legem q̄ aliquis semel habēs gratiam baptismalem qui habet meritū personale discedens in gratia ita paruā gratiā habeat sicut paruulus. probatur. talis habet gratiā baptismalem ⁊ oēs tales sunt equales ceteris paribus ⁊ cuz hoc habet gratiam debitā merito personali: q̄ plus gr̄e habet ꝓña est cōis animi conceptio: stat tm̄ de lege cōi aliquem. lx. vel. lxxx. annorū habere ita paruaz gratiam et gloriā sicut ille paruuus baptisat⁹: patz capio vnū gentilem in moabar vel alibi qui detestatur sua pctā ꝑterita et totam suā vitam perditā cui nullus confert baptismū vult tm̄ baptisari sed non repperit aliquē vel alio se ad hoc preparante interi moritur cuz remissa detestatione graduali. sil'r stat aliquē paruulū habere plꝰ gratie et glozie q̄ vnum qui suscepit sacm̄. cū hoc hz meritū psonale. patz de circūciso cū puo merito personali et sit eleazar/sit titius ex alia parte baptisatus et confirmatꝰ vel tm̄ baptisatus baptismus plꝰ gratie cōfert q̄ circūcisio: qz sacramētū legis gratie/ sit excessus vt vnū aliqs actus meritoꝝ est vt vnū imo vt dimidium vniꝰ. pz. hō pōt elicere actū meritoziū pure partibiliter. Itē q̄libet pars actus meritorii est meritoria si q̄ cuilibet pti rñdeat maior gr̄a q̄ baptismo gr̄a rñdens toti actui erit infinita ꝓña elucescit cuz sint infinite ptes ꝓportionales nō cōcantes in actu meritorio potes sic deducere de totali actu meritorio cadēte in obiectū eutrapilie cū circunstātiis actū ad temuātibꝰ. Sed ꝺ illud añ sic: sit gr̄a baptismalis vniꝰ gradus quā hz sortes paruulꝰ et plato gr̄am baptismalē ⁊ psonalē duoꝝ q̄duū iā capio ciceronē adultū q̄ in subduplo minꝰ meret q̄ plato (de merito psonali loquoz) ille habebit vnū gradū gratie: q̄ cicero adultꝰ et sortes paruulꝰ habebūt gr̄as eq̄les. Rñdeꝯ admisso casu vel capis ciceronē habere subduplā gr̄az simpliciter ad platonē ⁊ tūc hz vnū gradū tm̄ et sic nō est adultꝰ de quo est fmo vel vis q̄ habeat subduplū p̄mium personale ⁊ ex ꝓñi gratiam baptismalē: ⁊ sic cicero hz gradū cū dimidio: ⁊ sic descendēs geometrice nō potes hr̄e adultū q̄ hz meritū psonale vltra baptismale q̄ equalē gr̄az habet cum paruulo. Tertio arguitur sic: baptisatus baptismo sanguinis habet minorem gratiam q̄ baptisatus baptismo fluminis: ergo nō omnes baptisati recipiunt equales gratias. consequētia tenet: probatur assumptum: quia tales tenent iterum ad baptisma: quod patet. paulus et eunuchus candacis regine erant baptisati flaminis baptismo: ⁊ tamen postea baptisabātur baptismo fluminis ab anania et philippo et cornelius a petro. in hoc argumento sunt dubia. primum an baptisati baptis. sanguis aut flaminis teneantur ad baptismū flumis fm si paruuli occisi ꝓpter xp̄m sunt baptisati baptis. sanguis/tertiū an tantā gr̄am eq̄liter susceperūt cū baptisatis baptis. flumis. Et pro i° ponunt ꝓpōes. Prima est: si eēt aliqs baptisatꝰ baptismo sanguis aut flamis si talis maneat nobiscū tenet ad baptisma flumis. ꝓbat: baptismꝰ flumis postq̄ erat sufficienter puulgat⁹ obligabat oēs et hz iudei potestāt circūcidere dū spez in circūcisione nō ponerēt debitāt tm̄ esse baptisati. ℞ ꝓbat actum ij. petro p̄dicanti petierūt iudei q̄d faciem⁹ viri fratres/petrus aūt ad illos: pniam inquit agite et baptisetur vnusq̄sq̄ vr̄m. Ex illo capio argumētū. isti erant circumcisi in quibus pctm̄ originale erat delet tm̄ et tm̄ tenebant iterū ad baptisma ⁊ nouā gr̄az receperunt: q̄ idē est de baptisato baptismo sanguinis aut flaminis: et licet hec probationes non sunt vehementes pro tempore quo baptismus erat sub cōsilio tamen nunc sunt fortiores. Item apostoli baptisma predicabant patet ex dictis: ergo ipsimet apostoli illud impleuerunt scōm doctrinaz eorum magistri. actuum primo. Incepit iesus facere ⁊ docere. q̄ ipsi ceperunt baptisma añq̄ predicabāt baptisma et baptisabāt. allō probatur aucto. bti aug. ad silentianū: et recitatur de consec. distinctiōe. iiij. q̄n ab hieroso lymis. vbi btūs aug. alle. illō ioh. xiij

Tertio añ ꝺ. v. ꝑcl.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vbi dñs respõdet ad petrũ qui lotus est nõ indiget nisi vt pedes lauet. ꝛc. significans q petrus essz lotus ꝑus in baptismo: hoc idem ꝓbatur ad vicentiũ et victorem et recitatur vbi supra. si eos de quibus scriptuz non est vtrũ fuerint baptisati siue non sine baptismo de hac vita recessisse contendimus ipsis calumniamur apostolis qui ꝓter apostolũ pauluz qñ baptisati fuerunt ignoramus. Item beatus petrus baptisauit cornelĩ baptisatuz ante baptismo flaminis. actuũ decimo. idez censetur de beata virgine non videtur deus cum ea et aliis dispensare et iohãnes baptista respõdit christo: ego debeo a te baptisari et tu venis ad me. mathei tertio. Quo ad secundũ dominus armacanus in questionibus armenioꝝ tenet eos non circũcisos esto q occisi ꝓpter christũ dãnatos / ratio qz non habebant voliti onem pati ꝓ christo alii tamen circuncisi sunt saluati sicut alii paruuli circũcisi q occidantur nichil eis prodest. Et si dicas ecclesia celebrat festũ innocentũ ꝛ colit eos tãq̃ martires: ergo negare eos sãctos est hereticũ. Responderet ꝙsequẽter festũ illud est innocentũ hoc est circũcisiozũ vel baptisatorum: nec per hoc q ecclesia in honore eoꝝ celebrat festũ arguit q plus gratie habeant q̃ nunc baptisati / stat bene q aliquis quẽ ecclesia colit tanq̃ sanctũ sit minus sctũs vno alio quẽ non colit. Sed ꝓ illo pono ꝓpositiones. ¶ Prima est. nõ oĩs occisus ꝓpter xp̃m est baptisatus baptismo sanguis. probatur ꝓpõ: si esset vnus iudeus in finibus xp̃ianoꝝ apud valathos vel vulgares qui hñt maliuolentiã contra nomen xp̃i ꝛ veniunt machometiste et occidunt eum amore xp̃i talis nõ est saluatus si sic decedat. quod ꝓbo. renitens interius cape baptismũ si mulans exteri⁹ sacramentũ non est baptisat⁹. ergo nec iste nõi xp̃i formaliter dissentiens aliq̃d boni a xp̃o mereꝝ accipe; qz q̃ creauit te sine te nõ saluabit te sine te in adulto ꝛ potissimũ dissentiẽte cõtrarie. ¶ Scõa ꝓpõ probabilis: oĩs non dissentiens occisus ꝓ xp̃o baptisatur baptismo sanguis / ꝛ loquoꝝ de non ꝓius baptisato. ꝓz ꝑmo auctoritate bti augustini in ſmone de epypha. indistincte de puulis loquente ab herode occisis math. ij. Itẽm non requritur voluntio ad hoc q quis ascribaꝝ familie xp̃i: ꝓz in paruulis baptisatis: ergo neq̃ requirit ad hoc q quis militie xp̃i. Item nec seduli⁹ ponit discrimen inter occisos pulcherrimo carmie materiã tangẽs Ergo vbi delusum se cõperit impi⁹ irã rex aperit si iure queat rex ille Ebcari. Qui pietate caret ꝓpriam qui non regit irã Ereptuq̃z gemens facin⁹ sibi ceu leo frendens Cuius ab ore tener subito cũ labitur agnus. In totũ mouet arma gregẽ mãditq̃z trahitq̃z Welle pecus trepide q̃z vocãt sua pignora secte Nec quicq̃ et vacuas implent balatib⁹ auras. Haud sec⁹ herodes xp̃o stimulat⁹ adẽpto Sterne re collisas paruoꝝ strage cateruas Immerito non cessat atroꝝ. et paulopost puerilia mactat Milia. et vere sik̃ est q aliq̃d peculiare dabaꝝ matribus q̃q̃ nollẽt liberos occidi cũ hoc ppesse sunt amore xp̃i: ſm illud sedulii. Nec laceros crines nudato vertice rupit. Illa genas seruit nudũ ferit altera ꝑguis pectus et que sequunt. hoc satis consonat nũc ipsi⁹ dei et intelligo hanc cõclusionẽ nisi ꝓius habuisset dissensum / sicut vnus infidelis q̃ dormiẽs occiditur ꝓ xp̃o non est martyr. Sed tũc dicis: q̃ si mulier filiũ in vtero amore xp̃i velit perimere talis est baptisatus si sic excedat vita. Rñdeo q̃q̃d sit paruuli oĩes occisi ꝓ xp̃o ab herode sunt martyres in quo libet putabaꝝ occidi xp̃s cõsonũ erat vltra legẽ cõmunẽ eis suam mĩam imptiri / quẽadmodũ bonus latro cũ xp̃o occisus. math. xxvij. meruit eodẽ die esse in padiso non tñ nũc occisus in triũpho regis / vel in ꝑmo ingressu suo ĩcarcerati liberari merent non tñ ob alias causas sic isti paruuli ꝓ xp̃o ꝛ in eⁱ⁹ loco pempti saluanꝝ nõ tñ oz de aliis nũc ꝓ xp̃o occisis. dixi non oportet. nũdũ concessi eos dãnatos. Sed tũc est difficultas si passim paruuli ꝓ xp̃o trucidati saluanꝝ videꝝ q ista occisio est sacramentum ꝓ eius diffinitionẽ inuisibilis gratie sensibile signũ etiã virtute operis opati nõ rõne operãtis cũ actũ voluntatis nullũ habeat. Isto dato non sequiꝝ crementũ sacramentoꝝ super septem cũ oĩs modus baptismi ad baptisma reducit sicut oẽs termini generici ad genus. nec sequiꝝ q caracter imprimatur ẽt non oĩbus occisis nũc ꝙfirmaꝝ gratia vt apparet si mr̃ suffocarz filiũ nevideret ꝛ amore xp̃i vl amore xp̃i nõ ꝙstat q sit saluat⁹ nec ꝙstat q si filius occidatur in vtero matris q est baptisatus bapᵐᵒ sãguinis. dixi non ꝙstat: qz non est coartãda mia dei. sed q̃q̃d sit nego q baptismus sanguis vel fidei ẋtute operis opati conferat gratiã: ꝛ Iz oĩs baptism⁹ est sanguis nullus baptismus sanguis est baptismus. Quo ad scõm tactũ in argumẽto / an paruuli occisi ꝓ xp̃o habeant maiozẽ gratiam q̃ sit baptismalis / reoꝝ q sic. Item sit vinũ cũ aqua tã illud sufficit et forte aquã non tangit baptisatũ. ¶ Confirmaꝝ ponendo q deus capiat aiam platonis baptisati et ponat in materiam in vtero berte vocek̃ totũ illud cõpositum titius / iam arguiꝝ sic. titius saluabiꝝ: ꝛ tñ nunq̃ erat baptisatus qz nunq̃ habuit vnã de ꝑtibus veraz. Ad illud quod tangiꝝ de vino et aqua mixtis / vel vinum iam conuertit aquã in vinum / vel econtr. ergo et tunc facile est rñdere. Alii dicunt si maioz ps sit aqua q̃ sunt mixta ĩ phiala sufficit ad baptismũ si plus vini non sufficit opinoz esto q sit cognoscit minus aque q̃ vini: dummodo aqua abluit baptisandum: hoc est eũ tangit / sufficit / sed ibi reddiꝝ periculum quia multum vini corrumpit formã aque / et difficile est videre quando totũ vinum corrumpitur vel econuerso. ¶ Ad confirmationẽ dicitur q casus est ꝓter legem / sed illo casu admisso dicitur q titius est baptisatus: quia anima eius habz caracterem indelebilez baptismalẽ: ꝛ q̃ dicis nunq̃ habuit vnã de ꝑtibus veram nego: sed tunc est questio an verũ erat tp̃e quo anima ꝑmo informauit materiam titii vel materiã platonis: nõ ꝑmũ: qz nolo q̃ applicetur ei baptismus: nec ꝛeoz: qz tunc titius nõ erat: q̃ non erat baptisatus. Rñdetur q baptismus sicut peccatũ conuenit anime et non materie

primus hibernie finis dec.

non solet materia baptisari. anima ticii erat baptisata anteq̃ titius erat existens in rerũ natura: et sic concedo q titius baptisabatur anteq̃ titius erat et hoc nihil aliud est dicere aĩa titii baptisabaꝝ anteq̃ hoc compositum quod est titius erat in rerum natura; sed si ille casus lateat titium et eius parentes titius peccat nisi eat ad baptismum posteq̃ venit ad annos discretionis: non qz est in originali sed qz indubitanter existimat vel existimare debet se esse in originali et parentes delinquũt non deferentes eũ paruulũ ad baptismum. ¶ Quinto aliq̃s est vere presbiter qui nõ est baptisatus baptismo fluminis ꝓz: posito q aliquis credat se esse baptisatũ: ꝛz talis non tenet ad baptismũ qz si sic tenet iterum ad nouos ordines qz baptismus est ianua sacramentoꝝ quod non videtur dicendũ. ¶ Respondeꝝ q iste casus est satis difficilis et eũ mouebat ferrariẽsis episcopus romano pontifici innocẽtio tercio. extra de pbr̃o non baptisato veniens posteq̃ disputauit pro ꝛ contra vocat casum et merito dubitabiliter resoluit sed tuti⁹ insequẽdo iuꝺt talis non est baptisatus. et ita diffinitũ est i cõpendio: sed baptisetur ꝛ rursus recipiat oĩes ordines. Et petas an iste cõsecrauit corpus dñi an bñ audiuit cõfessiones et absoluit creek in eꝑm / an dedit ordines / an dedicet eccl̃ias / vel a casibus reseruatis absoluit. Dicit non consecrat cũ non est sacerdos / nec absoluit pluseq̃ laicus si deus ista suppleat: tã ille nõ facit ista ministerialr̃ / sed quo ad ꝓfessiones vel susceptionẽ bñficiozum ab eo ignoranꝛ inuincibilis sufficit ꝛ subditos excusat / sed vbi constat eis q non erat baptisat⁹ et per ꝑs nõ erat ꝑsbr̃ oportet supplere qđ remediabile est: iste nõ tenetur ad continentiam nisi procedat in capiẽdis ordinibus alias nõ intendebat se deuincire ꝓtinẽtie.

¶ Distinctionis quinte questio vnica.

Notabile

Circa quintam distinctionem queritur an liceat recipere sacramentũ a malo ministro ꝓ solutiõe aduertendũ est nichil est malum malicia entis: qz bonũ bonitate entis est transcendens: patet de sex transcendẽtibus intellectis q litteras huius dictionis reubau: sed malũ in proposito capiꝝ pro malo moraliter / vel pro deffectu requisito ad bene esse sc̃m quid / et hoc cognoscit per sua determinabilia qñ ponitur solitarie vel cuz termino absoluto denominat sigatum adiacere rei sigate per alium terminũ / sortes est malus denominat maliciam sorti adiacere et idem est si dicaꝝ sortes est malus homo et hoc põt dupl'r esse fm actũ vel habitum solus actus est coraz deo imputabilis frequenter tamen homines per habitum iudicant. sed si ponatur cum termino connotatiuo appellat suum sigatum adiacere cõnotato alterius vt malus minister per illam significatur q male ministrat si non facit ea que sunt sui officij / q̃q̃ sit ita malus sicut iudas est bonus minister si bene ministret hec stant simul. hec consequentia est nulla iste hereticus est bonus minister baptismi. ergo est bonus homo vel bonum animal variatur appellatio nec arguitur ab inferiori ad suum superius respectu totius extremi sed si esset inferioritas quidditatiua et essentialiter ꝑia esset bona vt hic / sortes est bonus homo: ergo est bonuz aĩal. minister baptismi / vel ille terminus minister est inferius solũ ꝙsequẽtial'r ꝛ denominatie ad illũ terminũ hõ / vel aĩal cõiter angeli non sunt ministri / et sic est inferioritas theologica: ꝛ sic aliq̃s est bonus sacerdos et malus hõ / ad veritatẽ prime sufficit q bene doceat qđ ipocrita facit. dicebaꝝ q̃d malus dicat cognoscit ꝑ terminũ cui adiungit / ꝛ vltra addo qz satis rõnabilis videtur illa regula logicoꝝ adiectiua posita a parte predicati habere posse substãtiua posita a parte subiecti ꝓ substãtiuis vel dare intelligere transcendens. Ex isto sequitur hanc esse distinguendã / minister est mal⁹ primomõ est sensus / minister est malus mister. scõo modo sẽsus est res mala. Exi° iterum sequiꝝ hanc esse concedendã / sortes est bonus cozdiger et mal⁹ religiosus si bonam habeat cozdã et male seruet regulam plato est malus religiosus ꝛ bonus monachus supposito q capiatur cõnotatio habitus / secus est si capiatur connotatio magis principalis qz sic hec non stant iste est malus religiosus et bonus monachus cõiter hñtes meliores hñtus sunt peiores religiosi quo fit hec ꝑia est nulla sortes est bonus ꝛ minister ergo est bonus minister nec ecõuerso. Non intendimus hic ꝓprie loqui de malo ministro sz ꝓpri⁹ de ministro qui est malus homo / nec venialiter malus solum i ꝑtiarũ malus reputatur vbi quis baptisaret in veniali sollenniter nõ peccat. ille est bon⁹ minister baptisando qui scit baptisare ꝛ facit lz sibi sit malus et sibi male ministrat. Preterea supponiꝝ q duplices sunt ministri: quidam precisi ab ecclesia vt depositus / degradatus / suspensus / excõicat⁹ Aliqui non precisi et illi sunt duplices. quidam notorii vt presbiter notorius fornicator. alius occulte malus. ¶ Istis notatis ponuntur conclusiones. Prima est / licet a scismatico heretico vel infideli ꝑt̃ia ꝑ°. põt quis paptisari: null⁹ tñ oz ab eis capere nisi in casu necessitatis. ꝑma pars huius conclusionis ꝓbatur auctoritate bti aug. super ioh. omel'. v. et recitatur de conse. d. iiij. c. baptismus. romanus ponti. ꝛc. et pluribus aliis capl̃is. Non voco hic posse qđ de iure fieri potest. Scõa pars ꝑz: q̃q̃ sit cathe⁽ᵃ affirmatiua est tamen negatiua ꝓgnans. ꝓioz ꝑs patet. tales sunt precisi ab ecclesia et maxime in sacramentis: q̃ non lz ab eis capere sacramenta tempore quo alii reperiri possunt / prohibetur eis communicare cum aliis potissimum in sacramentis eadem prohibitione prohibemur communicare cum eis. Secunda pars patet. quia preceptum ecclesie est de non communicando cum precisis preceptum dei est de susciplendo baptismo / et non est suspicatio a quo vel precisus vel non precisus: q̃ ꝙgruũ est q ecclia vtaꝝ epikaia q in illo casu lz recipere a ꝑcisis Item esto q vnus precisus ab ecclesia sit in extrema necessitate possum ei succurrere in corporalib⁹ q̃ in spũalib⁹ et secũ cõicare / et intelligo illõ siue sit

Universidad de Deusto
Biblioteca

secūda ꝓ°

adultus siue parul⁹ de scō nō ꝺz esse magna difficultas suppōsito ꝙ sit i magna necessitate : ꝛ pmū ꝓz pōderando ꝓceptum dei et ecclie q̄ videntur eē contraria sed non sunt/oportet rationem in his respicere ꝛ ꝙ sponsa eccl'ia locū det sponso. ¶ Scōa conclusio a nō p̄ciso publice malo sed nō notorio si ei incūbit ex officio mīhi ministrare possū ab eo suscipere sacramentū.probaꝯ : qz q̄diu non est michi vetitū per eccl'iam possum ab eo meū debitum petere.sed sic est de i° vt statim patebit:igitur ē probabile ꝙ penitet de peccato suo et interp̄tādū a me i meliorē partem:et q̄dquid sit nō sum cā quare ipse peccat.peto ñ debitū. Ex isto sequit ꝙ ab occulto malo baptismū recipere �larat teneaꝯ/ in extrema necessitate quilibet pōt baptisare ꝛ angelus bonus et angelus malus si nobis constaret .gerson in r'is moralibus ꝺt/requirit de necessitate ꝙ minister baptismi sit viator.propterea excludit angelos et demones/illud est contra doctrinā multorum theologorum michael in mōte gargano inhibebat ep̄o sipontino dedicare eccl'iam cū ipse dedicasset ꝛ vnū sit sacramentale et aliud sacramentū poterat idem fecisse aliquē baptisando.sed pbr̄ postq̄ est ecclesie minister layco q̄tūcunq; bono p̄ferendus est et clericus laico ꝛ mas respectu femine. ¶ Cōtra p̄mam ꝓ°nem aī sic/petens a p̄ciso sacramentū ecclesie est causa ꝙ p̄cisus peccet cū faciat eū dare sacramentū in peccato : et sic alter facit irreuerentiam sacramento et per ꝯs petens est occasio illi⁹ peccati:et potissimū si minister est ille cui incumbit ex officio et sciat se esse in pctō:ꝓz.j.q.j.c. remissionem.immūdus tangens consecrata in lege peccabat.leuitici.xj. Dis homo qui accedit de stirpe vra ad ea que cōsecrata sunt imundus /peribit corā domino. Et cōfirmaꝯ.posito ꝙ pbr̄ sit ita malus ꝙ nō vult baptisare gratis:sed baptismū vendere/nō licet a tali ministro sic sacramentuz recipere : q̄ malicia ministri p̄pedit baptismi susceptionē. ¶ Respondetur distinguendo ꝙ petens sit cā peccḡti vel occasionaliter et indirecte:et sic concedit et hoc nō est peccare.qui petit debitum qz nullus est alius clericus vel laicus potens baptisare ex ꝙpothesi cin⁹ dat ei causam vt peniteat de suo pctō et malignitate.an baptisans in peccato peccet:tenet cōiuꝯ ꝙ sic q̄ solenniter facit:secus est si in breui necessitate esset angustiatus baptisare vbi non occurrit mēoria peccatorum nec datur ꝯs sufficiens:vel directe et sic nego/ꝑter intentionē petentis est ꝙ alter sacramentum irreuerenter ministret.simile est nunc i reformationibus sortes reformās religiosos expellit eos nolentes religiose viuere.isti alii expulsi fortaſsis peius viuunt volens eos bene viuere ꝛ q̄ est causa indirecte illius pctī non ꝓpterea peccat/vel directe est causa peccati et sic nego:ille directe est causa peccati qui alium instigat ad peccandū hoc est q̄ intendit ꝙ alter peccet vel facit aliud indebite qō est causa peccati alterius. ¶ Ad confirmationē respōdetur:licet emere aquā a pbr̄o/sed non ꝉz emere baptismū.nec nunc insisto/licet emere aquā et aqua ē

Arguitur cōtra p̄mam conclusionez.

Respōsio ad argu.

vel potest esse baptismus igit'.sed pone p̄sbiter dicit non baptisabo hunc vel alius minister laic⁹ hoc dicat nisi mihi dederis pecuniā ꝓ baptismo. ℜ Respondeo difficile est dare ita malū / sed eo admisso vel baptisandus est adultus ꝛ tunc nichil debit sufficit ei sua bona volūtas/baptisatur baptismo flaminis/vel est aliquis impotens baptisare puta est mācus et nullū ḥz nisi illū malū ministrū et puer statiz moꝛietur q̄d faciendū est /et dico ꝙ nullomō debit pecuniam ꝓ baptismo.nō sunt facienda mala vt inde eueniant bona:tamen potest dare alteri pecuniam vt redimat vexationē suā non habens intēsionem emere baptismū non curando de intensione ꝛ malicia alteriuꝯ.etiā vbi alter essz ita malus vbi diceret nō baptisabo nisi dederis pecuniā ꝓ baptismo ꝛ aliter nō recipiā nisi vbi emieret scādalū ꝓpt simoniā tūc puer relinq̄tur in manus dei/emēs pōt plus dare ꝓ re q̄ valeat ꝓpter necessitatē quaz patit.patz de re desiderata ab infirmo tp̄e morbi vt de malo punico ēt in contractu emptionis licitū est emptori augere p̄ctū et venditori diminuere et non ecōuerso:abrahā emit plus ſpeluncaz duplicez ab ephron etheo q̄ valeret. Forte dicis si quis habuerit bñficium per simoniā tenet resignare.ergo si q̄s simoniace fuerit baptisatus non recipit baptismū. ꝯ̄a est nulla vt ꝓz in baptismo sunt essentialia oia ad baptismū esto ꝙ sit simoniain baptisante et de⁹ noluit efficatiā ꝓpter eius malicia aufferre a sacramentis.simoniace bñficiū impetrans non accipit titulum in beneficio et sic tenetur restituere.

¶ Scō aī.cip̄anus martyr tenuit ꝙ baptism⁹ captus ab heretico non vz:ꝛ in ꝑ finaľr mortuus est ꝛ est martyr:q̄ illud tenere non est fallū. ¶ Rñdetur duplicia sunt credibiliavt sufficit in proposito.q̄dā q̄ quis scire tenet et illa distinguunt scōm maius et min⁹/theolog⁹ tenet p̄a scire ꝙ plebe⁹ ꝛ int plebeos aliq̄ plus aliqui min⁹ scōm eoꝝ naturalia ꝛ impedimēta.ī pleriq; locis rarissima est p̄dicatio vir semel in .xx. annis in aliis pluries. Aliqua sunt que quis non tenetur scire etiā q̄s̄ bene doctus:qz dubium est an sit catholicū.esto ꝙ de facto sit catholicū/vt hic hereticus pōt baptisare in sensu ꝓposito q̄ in dieb⁹ cip̄iani erat anceps quousq; erat determinata p eccl'iam.simile erat an btā virgo esset cōcepta in peccato originali/vel ne ante determiationes concilioꝝ et vniuersitatū.qō de btā virgine dico partim exp̄lariter sit dictū partim ꝓ casu nostro aī determiationē aliquā reputo fuisse apparentius dixisse eā cis noxe originalis et alterius fuisse exptem vt in tertio teneo. Tunc dicit.assentire vel dissentire talibus nullū est pctm̄ qz est ignorātia iuscibilis istū excusās si dissentiat his q̄ scire tenetur peccat et virtualiter reputatur hereticus/nō placet michi cum aliquibus ꝙ peccet venialiter qz nimis leuiter tenuit propositionē sacris eloquiis(licet latenter)contrariam:quia nec habuit auctoritatē ad illam fulciendum nec rationem. illud est valde durum quia pari ratione sequeretur ꝙ beatus bernardus alexander thomas et alii peccassent venialiter

Scōo aī. Respōsio ad scōm.

aī determiationē eccl'ie ꝛ vniuersitatū ꝙ btā virgo non erat concepta in originali peccato aī determinationē tenuerunt oppm et tū negz habuerunt auctoritatem sufficientē nec rationem nisi sophisticā affirmativa illa est falsa et falsum ꝓbare est impossibile:sed qz isti doctores fecerunt qō in eis erat ꝛ videbatur eis esse dicendū/nec tunc tenebanť scire assentientes illi non pertinaciter nullomō peccauerunt:et sic est adhuc circa multas ꝓpositiones theologas vbi doctores ꝓtraria opinant vt in prologo ostensum est de beato hieronimo et btō aug.ꝛ plegem ꝯdictoriarū vna pars est falsa:sed qz firmiter non constat q̄ est illa/absit ꝙ assentientes parti false ꝓpterea peccarent/i materiis de vsuris vel simoniacis homo dicens ꝑtem quā credit verā esto ꝙ sit falsa peccaret quis auderet vnq̄z tunc aliis consulere ꝛ tū illud sequitur ad oppositum. ¶ Cōtra illud aī:vetula assentiens prelato p̄dicanti heresim peccat qz est heretica ꝛ facit qō in se est vt assentiat ergo in hoc cip̄ianus martyr saltem venialiter peccauit/ꝛ eodēmō abbas ioachim.ex̄. de summa trinitate ꝛ fide catho.ca.dānamus. ℜ Rñdetur altissio. et plerisq; alii visi sunt dicere ꝙ illa bona vetula peccat in casu non debet assentire prelato nisi qñ p̄dicat verum/hanc opinionē reputo falsaz ꝛ arguo sic. vel ꝉz vetule credere prelato vnq̄z predicanti ꝓpositionē quam ipsa p̄ius non audiuit/vel non .Fm profecto dari non potest. Si dicas qñ prelatus p̄dicat verū debet credere et non qñ p̄dicat falsuz hoc nichil est qz eā latet nec tenetur illud scire ,put supponit:ergo p̄mū est dandum siue p̄dicet verū siue falsum cuius oppm non tenetur scire ipa assētiendo sine vlla dubitatione nō demereť/sed si fuerit in gratia meretur si aliud nō obstat. si sint duo p̄lati sortes et plato sortes p̄dicat ꝙ xp̄s erat lanceatus a milite post mortē vna vetula audit et assentit plato p̄dicat qz xp̄s erat lanceatus ante mortē plebeus assentit falso ꝛ vetula vero equal'r ceteris paribus merentur. Sed ad vidēdum an vetula sit heretica notabis scōm beatum hieronimuz. Heresis est dogma falsum fidei christiane contrarium/dogma falsum est ꝓpositio falsa vel etus assensus. Dicitur fidei christiane quia ꝓpositio cōtraria ꝓpositioni geometrice vel phisice nō est heresis nec peccatum nisi sit inanis glorie cupiditas vel aliqua alia mala circunstantia.dicitur ꝙ non sufficit ad eē hereticum tenere heresim sed requiritur ꝙ teneat cum pertinacia:modo secus est de vetula licet ipsa credat/xp̄us erat lanceatus ante mortem postq̄z audiuit a prelato et nullo pacto illā dubitet postq̄z audiuit alios dicere oppositum fluctuare incipit ꝛ qō ante credebat fortassis opinatur forte nulluz assensum habet sed postq̄z capit oppositum esse verum a fide dignis indubitanter illi adheret ista cauta veritate querit veritatem et parata est animo eam cognoscere cognitam libenter insequi / secus erat de arrio sabellio et aliis hereticis et heresiarchis qui inconcusse adheserunt suis erroribus et declaratis oppositis veris a fide dignis quoꝝ testimonio debuerunt adherere suam sententiam pernicioſe consequenter tutarunt spernentes suam salutem scōz illud sedulii libro scō cum recitat fidem catholicam in diuinis inquientis. Hec est vera fides hanc spreuit habere salutem Arrius infelix. Sed si quis erret qualitercunq; in his que tenetur scire vel est verisimile ꝙ sciuerit illaz esse catholicam facile habetur ab eo suspitio ꝙ est hereticus i materia de eucharistia distin. xj .questio.iij .videas an liceat catheg°ce adozare vel conditionaliter/sed qz modus op ꝓpositus est satis cōmunis in scola vbi occurrit exclusio.aī. tremis digitis tango. ¶ Contra scōam conclusionem arguitur sic:non licet michi audire missam notozii fornicatozis:ergo nec secum cōicare in sacramentis a fortiozi. Assumptum patet ex̄. de cohabitatione clericozum et mulierum. vestra duxit deuotio. ℘ro solutione huius nota ꝙ duplex est notorium/quoddam facti/aliud iuris. ℘rimū est quādo nulla tergiuersatione potest negari vt sortes ꝑsbiter habet in domo mulierē et iuuenes pueros ex ea genitos nec constant aliunde ex patre. Notoziū iuris est quando est conuictus coraziudice vel per christiani confessionem/vel probatus talis per testes fide dignos/ et sic non est idem notozium et publicum conuertibiliter / imo se habent sicut sub et supra/ omne notozium est publicum /sed non econuerso in aliquo publicato opus est probatione testium ad boc ꝙ sit notozium patz in publicato ex fama:illud patet extra de habitatione clericoꝝ et mulierꝝ.tua nos. Ex illo facile potest sciri qō peccatum est occultū/et quot modis occultū capi potest scōm ꝙ potest epponi notozio iuris notozio cui dentie facti. ℘reterea aduerte/possuz abstinere ab audienda missa superiozis tribus modis . vnomodo talium solēnia respuendo ac si solennia non essent nec valerent/ et hoc non debem⁹. Aliomodo vt isti fornicatozes a peccato retrahank per verecūdiam qñ eozum sacrificia relinquimus .hec distinctio habetur in cap'o vestra.§. Item aliud est a talium officiis abstinere vt peccandi licentia ceteris aufferatur et huiusmodi ad penitētie fructum trahatur atq; aliud si talium tanq̄z in fornicatione iacētium talium ministeria respuantur.et sequitur sine dubitatione itaq̄z teneatis ꝙ a clericis et presbyteris q̄s̄ fornicaris q̄s̄ diu tollerātur nec habēt operis euidentiā licite diuina officia audiantur et alia recipiantur sacramenta ecclesiastica et hunc rigorem decretalis tenuerunt aliqui doctores /etiam theologi. Teneo cū parte illa ꝙ sunt sinendi q̄diu tolerātur ab ecclesia siue factum sit notoziū siue publicum ante ſſiam ecclesie:sed in facto notozio nō est opus probatione testium et rigoz decretalis est ablatus per contrariam consuetudinem et hoc rationabiliter ne detur occasio subditis in superiozes temere insurgere/interdū fingerent falsuz occultuz et ipsum publicarent et facerent interdū ferme notozium .indoctum vulgus etiam non cognoscit q̄d est notozium.

¶ Distinctionis sexte questio prima.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Notandū

Queritur circa sextam distinctionem / an caracter sit causa iterationis baptismi et que pena debetur iterantib⁹ baptismū. ℙro solutione notandum est q̄ non reperitur patenter caracter in canone biblie in sermone qua doctores vtuntur in proposito nec reperitur in biblia ante .xiij. cap'm apocalipſ. sed non capitur ꝯ hac significatiõe vt patet/et faciet oĩes pusillos et magnos ⁊ diuites et pauperes et liberos ⁊ seruos habere caracterez in dextera manu. non loquitur de caractere sicut vtimur/quia ponit illum in dextera manu: sed quia sãctorum alique auctoritates magis quadrant et doctores theologi caterua ponũt et non est ratio fortis caracterem potẽs impugnare indisciplinati est caracterez negare. in capite maiores: de baptismo et eius effectu: est sermo de caractere altiſ. alexan. bonauen. thomas et omnes /caracterem ponũt. ali qui dixerunt q̄ erat relatio vt bonauentura recitat ad quod aliquod aliqui posteriores inclinant/ sed relationes quoquouersũ inficior beatus augu. vtiſ illo termino ad donatum presbiterũ ⁊ recitaſ. xxiij questione. iiij. displicet/circa medium et vos oues xp̄i estis caracterem dñicum portatis in sacramẽto quod accepistis et erratis et pitis. item aug. ad peruinianũ de hereticis et damnatis / et recitatur. j. q. j. q̄ quidam/quasi circa principium/⁊ diffinitur sic Caracter est signum anime impſſum in susceptiõe sacramẽti indelebile ⁊ distinguens habentẽ a nõ habente indelebile caracterẽ ab habitu ⁊ actu seiugat potentiam anime ipam aiaz pono non est indelebilis quin deus delere potest: sed non delebitur in via vel in patria. esto q̄ fides deleatur in patria ob noticiam clariorem superuenientẽ nec in dãnatis abolebitur in eorum confusionem: illa diffinitio ẽ bona de potentia dei ordinata. distinguit quidam solũ arguitiue ⁊ si oĩes essent xp̄iani distinguit xp̄ianos a non xp̄ianis possibilibus. hoc est dictu est sufficiẽs distinctio ex parte eius non tunc ꝓprie capiendo distinctionem/q̄ nec ens non enti/nec̄ non ens enti est idẽ vel diuersũ, ꝓprie captis termis. Sed ꝺ̄ arguitur. caracter est qualitas: ergo male diffinit ꝓ signum loco generis. Item in circumcisione nõ imprimebatur tunc caracter: ergo nec in baptismo: tenet consequentia. q̄ ⁊ trunc̄ sacramentum successiue erat ianua circumcisio vt patet ex premissis q̄stionibus illa ianua obstructa aperta est alia scz baptismus. et añs patet. quia doctores cõmuniter illud non ponunt. Respondetur distinguendo añs/ vel qualitas capitur scẽ intentionaliter et tũc subiectum supponit materialiter ꝓ termino caracter et sensus est. ille terminus caracter est de predicamento qualitatis et sic ꝓñia non valet nisi sit sermo de diffinitione quidditatiua quã ille terminus caracter non potest habere. si qualitas capiatur ꝑme intentionaliter ꝓñia minus valet/similitudo est qualitas: et tamen bene diffinitur per signum ille terminus similitudo. Non pono res in predicamento scz terminos/eadẽ res numero significata ponitur i diuersis predicamentis eo mõ quo rei conuenit poni in predicamẽto cum hoc addito res significata. idẽ calor numero est q̄litas et significatur per illũ terminum q̄litas/qualitas/similitudo/actio/passio. Ad aliud an in circumcisione imprimebatur caracter rationabilius est q̄ sic. Istis notatis pono conclusiones. ℙrima est/licet voluntas dei sit causa iteranti baptisma. tamen caracter est argumẽtum saltem a posteriori ad hoc concludendum ꝓ pars patet: quia illa tria sacramenta sunt iterabilia scz baptism⁹/confirmatio/et ordo in quibus imprimitur caracter: et hec sola tria sunt iterabilia. Consequenter assumptis veris oportet dicere quicq̄ sunt caracteres specie spāliſſima distincti tres in ordine ⁊ forte plures et duo in istis sacramẽtis. q̄ specie differant apparet propter differentes effectus. hec suasio est tenuis Forte dicis habens baptismũ flaminis habet vnum caracterem iã anime impſſum et iterum alium habebit in baptismo fluminis et sic duos caracteres baptismales habebit. Respondetur q̄ q̄ baptismus flaminis ad salutem sufficiat non videtur q̄ in illo imprimatur caracter scz solum in baptismo fluminis. ex quo patet. non inconuenit aliquem esse beatum qui illo caractere vacat non tamẽ video qui baptisatus baptismo flaminis postea accedens baptisma fluminis gratiaz habebit sacramentalem: sed ponendo caracterem in circumcisione sicut est probabile quis habebit duos caracteres in signum fidei scz circumcisionis et baptismi qui sunt aliarum rationum. exiles ratões habere potes contra negantem caracterem in circũcisione. Secũda ꝓclusio: sciẽter capiẽs bis baptismum incurrit penam canonicam /hoc est penã inflictam a canone/esto q̄ eum latet que sit illa pena. probatur: quia talis dat operam rei illicite quẽadmodũ percutiens clericum est excõicatus eo facto esto q̄ eum latuit percutientem q̄ canones inferant tales penas/illa pena in proposito est irregularitas illud patet extra de apostatis reiterantib⁹ baptismum ex litterarum. quib⁹ accolitus ministrauit sacramentum baptismi suo fratri languenti vt liberaretur a graui infirmitate q̄ laborabat pontifex romanus diffiniuit q̄ si publicatum est ad superiores ordines promoueri non debet nisi ad religionẽ trã sierit vt fauore religionis ipsius valeat dispensari. Si vero occultum est/promoueri poterit: illud patet de consec. distin. iiij. qui bis ignoranter baptisati sũt nõ indigẽt ꝑ eo penitere nisi q̄ ꝫ canones ordinari non possunt nisi aliqua magna necessitas cogat qui autem non ignari iterum baptisati sunt q̄si iterum crucifixerunt xp̄m per septem annos peniteant quarta et sexta feria et tres quadragesimas ieiunent si ꝓ vitio aliquo fecerunt/similiter si ꝓ mundicia putauerit tribus annis peniteant. Ex isto patet q̄ qui dubitat an est baptisatus vel ne potest ire ad baptisma et non incurrit istã irregularitatez nec eũ baptisãs/pb̄r non tenet facere sollertẽ indaginẽ ad inuestigandũ an puulus vel adult⁹ est alibi baptisãs. illo ꝓ de consecratione distin. iiij. cum itaq̄ baptismi sui nichil recordetur qui regenera-

af ꝺ̄ dicta

rationis est cupid⁹ nec aliter de eo attestari põt paulo post sed in hoc simile nichil formidatur q̄n non potest iterationis crimine venire q̄ omnino factum esse nescitur. ℞m leges laycus est decapitãd⁹ presbiter deponẽdus. Contra istas cõclusiones arguitur q̄ bis baptisatus sciẽter non incurrat hãc penam canonicã et pono per casum q̄ duo vel tres simul baptisent vnum puulum sic sclz q̄ quilibet eorũ trium simul et semel incipiat aspergere aquã et proferre verba. Arguitur sic: vn⁹ eorum baptisat et non est maior ratio de vno q̄ de alio: ergo ille puul⁹ baptisatur a pluribus: ergo pluries baptisatur. forte negas q̄ ille puulus baptisetur. Arguitur sic: si vnus solus puulus asperſisset et protulisset verba clarum est q̄ ille baptisasset: g̃ si vn⁹ alter secum protecisset aquam super puulũ proferendo verba ille alium non impedit. Item si idem ponatur i diuersis locis esto q̄ duo presbiteri illud sciant vident puulum in necessitate vterq̄ presbiter tenetur puulum baptisare q̄ dubitat de vita puuli et nescit an aliquis eũ baptisat: ergo vterq̄ debet illum puulum baptisare. Huic argumento dicitur q̄ ille est baptisatus a quolibet istorũ quãmodũ in cena dñi romanus pontifex cardinales et multi astantes consecrant idem corpus dñi et quilibet eor̄/et sic concedo q̄ a pluribus baptisetur/ſz non pluries q̄ pluries dicit interruptionem temporis et propterea cõcedimus sortem non totiens fuisse hominem sicut fuisse parisius/sed hic aduerte q̄ si vnus finierit ante alium ille baptisat et alter nichil facit nõ est cura quis prius incipit dũ modo quilibet inter proferenda verba aspergat aquam ⁊ simul terminẽt. Sed contra hoc arguitur sic ibi sunt plures baptisationes: ergo est pluries baptisatus. Respondetur/si baptisatio capitur actiue conceditur q̄ sunt plures baptisationes q̄ plures homines baptisantes/ si passiue vnus solus/si abstractiue pro baptismo vel pro verbis concedo / et sic concedo hanc copulatiuam sortes est semel baptisatus et tamen .xxx. baptisationibus. baptisatio nõ haberet subiecto baptisato sicut albedo rei albe et sic ista est baptisatus a pluribus causis totalibus vt totalibus tantũ vz sicut sufficientibus/sed non vt tantũ valet sicut p̄cisis/sed dicis caracter est impartibilis quis eor̄ illum causat i animam baptisati: dico non est exploratum an caracter sit indiuisibilis probabile est omne accidens anime est intensibile et remissibile licet aliquod nec intẽditur nec remittitur a creatura q̄cq̄ illa via nõ caret ſpinis propter act⁹ ſinchathegozeumaticos affirmatiuos ⁊ negatiuos sed quocunq̄ istorum modor̄ dato deus caracterẽ creat et nullus istor̄ causalitatem propriam habet respectu caracteris q̄libet est tamen causa sine qua non/sufficiens respectu eiusdem. Forte dicis tunc istorum vterq̄ poterit dicere nos te baptisamus et simul possunt dicere nos te baptisam⁹ ⁊ sic duo copulati baptisare possunt/ hoc non est absonum quando diuisim baptisant hoc est quilibet eor̄ ⁊ formam profert et aquam applicat quo fit hec illatio

Arguitur cõtra conclusiones

est nulla nullus habet duos patres naturales ergo nec̄ ſpirituales/etiam si quis dicat nomine proprio nos te baptisamus baptisat licet perperam agat non vtendo forma cõmuni plerũq̄ vnus de se loquens vtitur plurali numero / vt nos iacobus dei gratia. non est necessarium ad essentiam sacramenti ponere nomen baptisantis nec ꝓnomen. sufficit q̄ ponatur terminus significans lotionem cũ aliis essentialibus et licet deus sit vnus cuius ego sum minister/non sequitur q̄ debeam vti pronomine singularis numeri. stat dare mille ministros simul eundem baptisantes ⁊ ibi non est precise vnitas ministri/etiam sunt plures persone in diuinis. Forte dicis si duo ꝓferant ego te baptiso et vnus finit ante alium ille non baptisat dicendo nos te baptisamus cum propositio sua sit falſa. dico esse falsum nichil facit ad formam. grecus bene baptisat et tamen sua oratio non est vera vel falſa. Ad confirmationẽ posito q̄ idẽ ponat i diuersis locis dicitur q̄ casus est preter legem. sed eo dato si vnus presbiter scit q̄ alter illum baptisauerit nõ debet attentare rebaptisare/sed punctum est si puulus sit rome et parisii et presbiteri sciant et de se inuicẽ nullum est preiudicium si simul baptisant hoc est desinant proferre/ab vtroq̄ est baptisatus. Secundo arguitur ad idem posito q̄ quis moriatur inter proferenda verba baptismatis tunc potest baptisari/quod p̄z: q̄ nõ est baptisatus: sed probo q̄ tũc licet rebaptisari moriatur titius proferendo vnam sillabam de filii: et arguitur/q̄cunq̄ aliqua pars illius totius orationis est/tota illa oratio est/et quando tota illa oratio est/quelibet pars eius est q̄ totũ est nisi sue partes: ergo tota forma et quelibet pars forme est q̄cũq̄ aliqua sillaba ꝓfertur: ergo erat prius baptisatus. Confirmaſ: ponatur idem in diuersis locis in vno baptisetur et in alio non/et ponatur q̄ peccatum originale est qualitas in anima et tunc duc argumentũ tuipse. Ad argumentũ intendo facere in materia de eucha[a] circa illam propositionem hoc est corpus meum. Ad confirmationem dicas tuipse. Tertio pono q̄ duo deferantur presbitero sortes et plato et presbiter intentionem baptisandi vnũ habet/sed non cogitet de quo distincte/tunc sic arguo: vtrũq̄ istor̄ licet postea rebaptisare alter eor̄ est baptisatus: hoc totum scit presbiter: vt suppono igitur. Forte concedis alter eor̄ est baptisatus q̄ro quis est ille et quare vnus et nõ alter. Respondetur q̄ in illo casu neuter est baptisatus q̄ illa intentio vaga nõ sufficit/requiritur vel q̄ actualiter habeat intentionem circa vnum vel q̄ habuerit virtute cui⁹ descendit nunc ad baptismũ si nunc non actualiter cogitet quemadmodum de presbitero qui intendit consecrare nouẽ hostias demonstrando decem pãtes non determinando se ad quascunq̄ nouem nullas consecrat et sic argumentum est solutum/sed non requiritur q̄ intendat baptisare filium regis esto q̄ filius regis ponatur loco filii ducis sufficit velle baptisare hoc suppositũ demonstratũ. Eodẽmodo si offeratur adultus ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

chometista loco adulti iudei vel mas loco femine sicut isaac protulit verba benedictionis in hoc supposito demõstrando iacob et deus eũ benedixit sic cum baptisans intendit hoc demonstratum baptisare deus post verba caracterem baptismalem imprimit. secus est in matrimonio vbi error persone matrimonium impedit / tum propter illegittimationem maxime pontificiã tũ qz istud est necessariũ ad salutem illud voluntarium et difficile sit cohabitare si non sponte a capite inceperunt. Quarto oblato mõstro licet dicere ego te baptiso ꝛc. et tale est rebaptisandũ igitur: et minister sic faciens scienter non peccat igitur: respondetur de monstro difficile est videre an sit vnum suppositum vel duo si sit adultum quidã dant remedium ad ponendum discrimen si alter aliquid vult q alter non vult cõcluditur q sunt duo et due anime/sed illud in paruulis non prodest neqz in adultis: q probo: si illud sit in diuersis locis opinor q potest habere qualitates contrarias simul. secus est de anima que est in pede et in capite propter sensus in capite quibus mediantibus cogĩcit cũ hic essent varii sensus et varie complectiones ex parte materie esto q sit vna anima potest velle ꝛ nolle: sed quid tunc remedii an liceat dicere ego baptiso hoc aggregatum vel hanc multitudinem eo q multitudo est terminus collectiuus et diuisiu⁹: vn⁹ homo est multitudo qz multitudo suaꝝ partium videtur alicui forte dicendũ q non est baptisatus qz non est sufficiens intẽtio nisi determinate feramus intentionem/ps ex dictis. Sed in oppositum arguitur quando apostoli baptisabant circiter tria millia actũ. ij. i die pentheco-stes non videtur q sciebãt determinate hic sunt. iij vel. iiij. sed ferebant vos super baptisatos demonstratos et presbiter volens benedicere omnes presentes hostias nesciens numerũ eaꝝ determinate omnes consecrat hoc pronomẽ te potest mutari non modo in numerum pluralem sed in terminum non conuertibilem vt patet i forma grecoꝝ et videtur etiam q minister a peccato excusetur propter dubium. ¶ Respondetur per propositiones. si appareat clare q est vnus debet baptisari cũ pronomine te latinus: sed si dicat vos reuerẽtie causa dũ modo est intentio eius de vno vere baptisat. licet mutare pronomen: sed male agit non vtendo forma debita. Secunda propositio potest primo vnã partem baptisare: postea aliam cõditionaliter si nõ es baptisatus potest q̃m dicere ego baptiso hoc aggregatum vel hanc multitudinem ante se: esto q nesciat an sit vnum suppositum vel duo capiendo terminum collectiuum pariter et diuisiuũ hoc est q̃ vtriusqz naturam sapit. ferendo intentionem super binariũ demonstratum non est idem de vos q potest esse singulare vel plurale. ceterum petis an caracter est in essentia vel potentia anime qz nõ pono potentias aie ab anima distinctas: dico q caracter est realiter in essentia anime intellectu et voluntate et magis proprie ad nudam essentiam anime spectat cũ ad nullam operationem tendat intellectus vel volũtatis nullam auctoritatem habet respectu alicuius operationis non video quomodo caracter actionem habeat ad baptismũ vel ad confirmandum vel ad consecrandum. forte dicis stat baptisatũ peccare q̃n baptisatur: ergo deus non infũdit ei tunc caracterem aliquẽ vel donum supernaturale alioquin curaret imperfecte caracterẽ ꝛ gratiam non dando. dico q curat perfecte in illo genere licet non i esse gratie balaam infideli ydolatre cõmunicata est, pphetia numeri. xxiiij. scõm illud sedulii. Angelicꝫ tremefacta minis affat asella Sessorem per verba suũ linguaqz rudenti edidit humanas animal pecuale loqlas: dicis caracter anime ĩheret: g̃ nõ est nobis signũ sufficienter oñdens xp̃ianũ a nõ xp̃iano. respondetur constabit in p̃ria habem⁹ signũ sufficiẽs nunc nobis moraliter cõstat q̃ sunt baptisati potes facere argumentũ de phitonissis que dicuntur auferre aliquos infantes baptisaros et ponere deteriores in loco eorum sicut homines resicare solent/sed quicquid sit de casu illo non est contra conclusionem si non est certitudo an talis esset baptisatus potest conditionaliter baptizari. potest esse argumentũ de vno paruulo occiso propter christum an talis resuscitatus tenetur ad baptisma flumis et constat q sic propter preceptum commune de batismo flumis q̃ talis sit lotus ab originali culpa qz sic erat de apostolis. Ps contra: presbiter baptisans aliquem orat pro illo ille est martir modo iuriã facit martiri qui pro eo orat vt patet extra de celebratiõe missa. cũ marthe paragrafo tertio loco / sed hic potest dici q hoc intelligitur de illo qui finaliter discedit martyr hoc est sic moritur nec resuscitatur/sed ponamus duos simul proferentes ego te baptiso si nullus alius te baptiset: queritur an titi⁹ est baptisat⁹ ab altero tãtum et rationem assigna/si ab altero. cõtra: non est intentio sua baptisare titiũ nisi ea lege q null⁹ alius eum baptiset sed alius eũ baptisat si baptisetur cũ pilis est ratio q is ab vtrouis baptisetur. Si dicas neuter baptisat. ¶ Contra: tunc si vnus non baptisat puta sortes alter plato intendat titiũ baptisare si a nullo alio baptisatur: sed titius nõ baptisatur a sorte per te: ergo baptisatur a platone: rursus si plato solus illam orationem protulisset titius fuisset baptisatus: ergo sophisma sortis in illo casu nõ debet impedire titium qui est baptisatus opinor neuter baptisat est repugnantia ex parte intensionis et forme. secus est quando vnus solus profert illam orationem vbi nulla est recalcitratio in oppositum baptismi. Si ponas monstrum ex tauro et homine sicut de minotauro ꝛgali⁹ recitat sexto eneidos. mixtũqz genus, plesqz biformis minotaur⁹ iest. loquẽs de labirintho dedali. Respondetur sunt fictiones poetaꝝ: sed quando ita in vsu esset pars ea que homo appareret baptisetur altera relicta. Si ponas q deus creet vnum hominem nũc qui non descendit ab adam an necesse est talem baptisare/casꝰ est preter legem nõ est necesse talem baptisare vt mũdetur ab originali cũ in eo non concipiatur/sed pro

consequenda gratia et impletione precepti dei talis debet baptisari. Forte dicis contra illam conditionalem baptisationem q̃ simile in aliis reflexiuis si sortes diceret plato dicit falsum et cõtra idẽ plato de sorte assereret non est necesse dicere vtrunqz proferre falsum: sed vnum/licet ratio videatur eq̃ ergo idẽ erit in proposito. Respondetur quicquid sit assumptum est falsum vterqz dicit falsum et est falsificatio mutua sic hic in proposito ac si diceret ego te baptiso si non baptiso i nomine patris ꝛ filii et spiritussancti. Secundo licet in illis insolubilib⁹ homo potest tergiuersari per obligationes hoc nõ est pro materia quam tractamus neuter habet intẽsionem baptisandi. ps ex circunstantia casus ꝛ hoc si intendat fm prolationem verborum ꝛ licet alter non baptisat et alius intendit baptisare si null⁹ ali⁹ baptisat hoc non sufficit cũ equalis sit ratio alteri⁹ vtrius ac si duo sit, pferrent ego te baptiso in nomine patris et filii et spiritussancti/ego te baptiso si nullus alius te baptisat prior baptisat non secund⁹ patet ex dictis.

¶ Distinctionis sexte questio secunda

Notandũ

Vltimo circa hoc sacramentum queritur an cathecismus et exorcismus sint necessarii ad baptismum. Pro solutione nota q isti termini sunt greci cathecismus idem est q̃ instructio/debet primo instrui anteq̃ baptisetur et hoc in adultis marci vltimo. Ite docete omnes gentes baptisantes eas. ꝛc. premisit salutor docete ad insinuandũ q̃ baptismum precedat fidei instructio. patet de cõsecratiõe. d. iiij. ante baptismuz. exorcism⁹ adiuratio dicitur exorciste sunt qui super energuminos vel cathecumẽos id est super eos qui habent spm̃ ũmũdum inuocant nomen dñi. paruuli prius exorcisantur añq̃ cathecisentur vt non impediantur per demonium anteq̃ instruantur. ¶ Istis notatis ponuntur due conclusiones.

Prima ? clusio.

Secunda cõclusio.

Prima est negatiua. ps ex premissis sufficit intentio baptisantis aqua et verba quo ad paruulũ non regeneratum et consensus in adulto. Secunda conclusio cathecismus et exorcismus sunt de sollẽnitate et honestate ecclesie et peccat illa emittens fm cõsuetudinem sue ecclesie nisi sit in periculo q̃ moriatur ante baptismi finẽ: prior pars patet ex notabilibus: secunda pars qz tota conclusio est exceptiua et excipit casum necessitatis: qz paruulus propter sollemnitatem non est exponẽdus periculo dãnationis eterne. ¶ Contra secundam conclusionẽ arguitur probando q̃ paruulus non debet cathecisari. paruulus nichil intelligit. ergo illa instructio est ei inutilis. Forte negas consequentiam: qz patrini pro eo respondent quãdo presbiter petit credis. patrinus respõdit credo. ¶ Contra/patrinus respondit pro ipsomet: quod probo: qz si pro alio falsum dicit et mentitur: bene scit patrinus q̃ paruulus non credit. Preterea q̃ hoc q̃ paruulus esset postea hereticus videtur q̃ patrinus peccaret et puniri debet: et si sic paucos reperies patrinos. ¶ Secũdo arguitur q̃ exorcismus nichil valet vel illa verba

Contra secundã cõclusionem arguitur.

Scdo ar. ꝑ. iij. ꝓcl.

naturaliter effugãt spiritus imundos vel ex pacto diuino sed neutrum dabis: ergo exorcismus est inutilis. Respondetur sicut arguendo dictum est cõ Risio. sequentia est nulla patrini loco paruuloꝝ respõdet et nego q̃ falsum dicãt. primo. credo tantum valet sicut fidem habere incipio vel religionẽ xp̃ianã ingredior. hoc patet de ꝓsecratiõe. d. iiij. nichil aliud est credere q̃ fidem habere. Secũdo dicitur q̃ ibi est pertrãscassio temporis pro tempore. credo pro tempore quo alter est adult⁹ vel tempore quo putatur esse adultus. Tertio dicitur possumus vti tẽpore presenti pro. xx. annis et sic illa est vera et esto q̃ cras paruulus moriatur non impedit qui patrinus non mentitur cuius propositionem falsam dicat que est ipertinens ad mentiri. Ad aliud nego cõsequentiam vnde pono propositiones. Prima est non propterea q̃ paruulus efficitur postea heretic⁹ peccat patrinus: pbatur nemo peccat pro delicto alterius cũ quo nullo modo cõicat in illo et hoc est clarum si patrinus faciat paruulum erudiri in articulo fidei. Secũda propositio nõ obstat esto q̃ patrin⁹ paruulũ nullo modo i articulis fidei edoceat. hoc patet: debet presumere postq̃ paruulus est cũ fidelibus parentibus vbi non constat ei de opposito q̃ est sufficienter eruditus i necessariis ad salutẽ vbi non constat ei de oppsito/qz si de illo dubitaret dubitatione verisili non esset patrinus excusat⁹ qui non doceret paruulum in illis mediate vel imediate: et citius ad eum pertinet casus eruditionis q̃ ad alios xp̃ianos nec illud est preter rationem sicut puulus potest consequi salutem ex fide aliena et sacramento sic congruũ est q̃ obligetur ad ea q̃ sunt fidei obligatione aliena: et illa non est tota causa vt inferius dicetur de adult⁹ ostẽdum est esse cathecismum ante baptismum ex verbis xp̃i: Ite docete omnes gentes puta cõia et principia in fide/et hoc patet actuum. viij. cũ eunuchus cãdacis regine dicebat. Quis me prohibet baptisari. respondit philippus. si credis ex toto corde licet. at alter credo filium dei iesum esse christum/exorcismus est rationabilis vt i gñatione spũali ip⁹ remoueat dispositio bap^m repugnãs q̃ gñatio spũalis introducat sicut ignis hũiditatẽ remouet a ligno añq̃ formã introducat et ortolanus vepres ꝛ vrticas ab orto expellit añq̃ iserit herbas. et si dicas prius ds remoueri causa q̃ effect⁹/sed pctiõ p̃mo q̃ parẽtũ est causa q̃re demõ in hominib⁹ hz potestatẽ: ergo sortes est pri⁹ baptisandus q̃ exorcisandus. maior est falsa vniuersaliter si effectus augmentat causam vel eam manu tenet. Tertia propositio/licet requirat actus voluntatis, pprius illius qui vouit voto proprie dicto non tamen requritur in baptismo. p̃ma pars in materia de voto et. d. xxxviij. patebit/idẽ etiam requiritur in matrimonio: secus est in baptismo in quo non est proprie votum cũ sit de necessitate salutis anteq̃ acceptetur. Secunda pars patet ex premissis hoc non obstante ecclesia cogit legitime talem paruulũ q̃q̃ actualiter nunq̃ postea credat ad seruanda ea que fidei sunt et nõ cogit pu

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum infidelem: ratio est vnus est fidelis vel erat per fidem infusam alter non. Item quando non poneretur fides infusa qz vnus est de familia christi alter vero non et fm apostoli sentētiam ad romanos. v. quid ad me de his que foris sunt nec paruulus incōmodū postea iportat ex ħ et pure ifidelis ꝓmodū sed cīno opposito modo q̄ēadmodū si essent duo discoli cogitur vnus per preceptorem ad seruandā regulam bonam alter habet laxatas habenas alter vagatur et nullum preceptum habet. Ad secundū argumentum vbi petis an naturaliter effugat demones vel ad placitum/dico ex pacto diuino. Et si dicas dauid p̄mi regū. xvj. auferebat demonium a saule per pulsum cithare et fum⁹ iecoris piscis extercat omne genus demoniorū Thobie. vj. et. iiij. regum sexto. heliseus fecit adduci psalcē vt prophetaret. ¶ Respondetur q dauid dulciter personuit/q̄ mīn⁹ saul apprehendebat vexationem propter voluptatem in melodia acceptā plurib⁹ intentis minor est ad singula sensus minus cruciatur laborans morbo ꝓpter tactum in cimbalis benesonantibus: licet idē morbus intrīsece maneat apprehensio actualis intensa vel remissa vel aduertentia ad aliud delectabīe partē pene magnā dissoluit. poterat etiā dauid per preces et deuotionē in cithara mereri ne saul puniretur vel tantū sicut antea. de fumo iecoꝛ li°. thobie hoc est ex deo volente deuotio heliseī accendebatur per psalcem vt dignus esset prophetiā recipere/et iam tempus equū fumantia soluere colla circa hoc sacramentum.

¶ Distinctionis septime questio vnica.

Circa hanc distinctionem septimam/queritur questio vnica: an confirmatio sit sacramentum iterabile. Pro solutione Mota q

Notandū confirmatio hic non capitur pro cōstanti firmitate in bono quēadmodum dicim⁹ sancti in patria sunt confirmati/sed quomodo capitur patebit ex diffinitione eius institutionis/ congruitas ex hoc pz nā sicut in vita naturali vltra gīationē p quā vita acq̄ritur/requiritur alia actio p quam homo ad perfectam q̄titatem pducitur sic preter spiritualem generationem q̄ fit in baptismo per quam vita acquiritur/requiritur alia actio sacramentalis per quam vita spiritualis ad perfectam veritatem deducitur hoc fit per confirmationem in qua spiritus sanctus datur ad perfectum robur fm illud de consecratione. d. v. omīes fideles p manus impōnez eꝑoꝝ. ff. accipere debent vt pleni xp̄iani efficiantur: insuper ad actum qui habet specialem difficultatem opus est speciali adiutorio. Sed ꝓter difficultatem q̄ est in credendo est specialis difficultas confiteri fidem tempore persequutionis fides sola non sufficit coram seuiente tiranno Sed ne i vmbra transeamus restat querere que res est cōfirmatio et qz ponētes relationes rationis et reales distinguia rebus absolutis habēt suum modū dicendi et nominales nō intelligētes sua principia dicunt q̄ est res transiens sic procedendū est sicut in baptismo. ¶ Confirmatio est vnctio vel ergo vnctio ibidem supponit ꝓ oleo et balsamo simul cōnotando verba et intentionem vel ꝓ verbis et balsamo vel ꝓ his omnib⁹ vnū dandum est. et iuxta illa q̄ dixi i de baptismo dicitur q̄ est oleum et balsamum et sic diffinitur. Confirmatio est crisma sanctificatum positum in fronte signo crucis ab episcopo vtente forma debita et intentionem habente quod ecclesia intendit respectu regenerati si vsus fuisset ratione semel consentientis et non postea dissentientis vel nunc̄ rationem habentis/vel sic et meli⁹ intendo breuitati in diffinitionibus. Confirmatio est/crisma sanctificatum in quo episcopus inungit regeneratum in frōte ad cuius imitationē deus dat robur accipienti sustinere in publico fidem/non curo an hec diffinitio conuertatur cū diffinito ꝓ omni tēpore: ponitur crisma non genus sed loco generis vt videatur que res est confirmatio. relique particule sunt dīe accidentarie deus dat robur talis tamen roborat⁹ ex secoꝛ dia potest succūbere sed citius confirmatus potest resistere q̄ non confirmatus qz auxiliū habet. ponitur sanctificatū/maīa que habet specialē ministrū est benedicta vt hic in ordine in extrema vnctione et penitentia. materia in sacramento eucharistie est benedicta ob contentum hoc non requiritur in baptismo et matrimonio vbi laici et p̄sbiteri sunt ministri: illud sacramentum est de precepto quādo homo est in periculo persequutionis et potest haberi minister cum effectus est necessarius puta confiteri fidem in publico et ad hoc opitulatur confirmatio igitur: et hoc si illi consiterit. Possunt fieri sim⁹ les rationes contra hanc materiam sicut contra baptismum et petunt easdem solutiones propterea iane est recensere. Forma huius sacramenti est signo vel consigno te signo sancte crucis In nomine patris et filii et spīritussancti amē/tales sunt concedende. Sacramentum confirmationis fuit in pīxide episcopi/ponderat vnam libzā: sacramentum confirmationis creuit in orto nec hoc est magis absonū q̄ illud concedere in fundamento illius relationis/confirmatio est res permanēs tamen nō ita diu manet confirmatio sicut crisma: patet/qz illud crisma non est confirmatio nisi tēpore prolationis verboꝝ vt ante dictum est de baptismo/qz deficiente connotatione termini positiui deficit ei⁹ suppositio mediāte copula de p̄sēti sicut scribēs supponit pro homine sed nō semper. Illa materia crismatis est bona et congrua/qz cōfirmatus debet habere munditiam caritatem et bonam famam vt bīi roborꝛetur in fide. Oleum est liquoꝛ multum leuis z ascendit/testes sunt pauperes studentes parisii q̄ cōsumpto oleo in lampade quando ferme candela extinguitur imponūt aquā vt oleū supernatet et copiosum lumen habēt iuxta parabolam math. xxv. prudentes virgines acceperūt oleum in vasis suis cum lampadibus: balsamus est boni odoris sic confirmatus bone fame debet esse et non fetere vitiis in oculis alioꝝ iuxta illud. ij. corinthi. ij. xp̄i bonus odoꝛ sumus et sicut pugiles iungūtur vt facili⁹ resistant inimico sic confirmandi crisma imponitur in

fronte vt ab accipiente fides christi predicetur sine erubescentia de consecratione. d. v. nouissime. et capio predicari ꝓ tueri quod feīs sicut ꝓlatis iuxta capacitatem conuenit confirmantur licet fm doctrinaz apostoli. j. ad thimoth. iij. non debent docere in publico. Triplex erat status eoꝝ qui ingrediebantur terram promissionis scz insipientiū proficiētium et perfectoꝝ vel ingredientiū pugnantium et in tabernaculo ministrantium totus populus egrediebatur egiptū et intrauit terram promissionis sic quilibet baptisatus egiptum deserit et in familiam xp̄i ingreditur in confirmatione est miles xp̄i ad confitendum nomē christi sicut fortiores in populo dei pugnabant ꝓ aliis leuite intrabāt tabernaculum et habebant specialem cultum dei et ad hoc erant deputati quibus sacerdotes succedūt. q̄ robur detur viro in confirmatione: patet: dat gratia confirmatiōnis que iuuat ad resistendum vitiis et ad exeundū in actus bonos in signum cuius quādo quis est confirmatus sustinetur in brachiis alterius ad significandum eum esse imbecillē añq̄ arma acquirat. Si dicas īcassum quis armatur añq̄ in bellū prodeat vt est de paruulo: dicitur hoc est verum in bello coꝛporali in spirituali non oportet etiā si talis animam post cōfirmationem efflauerit magis beatificabīt ꝓportionabiliter ad gratiā confirmationis: gratia cōfirmationis et baptismi sunt eiusdē speciei et se intendūt et reddūt habentē gratiozem intensiue et dato(q̄ non credo) moꝛe alioꝝ hee gratie distinguātur talis maiozem beatitatem habebit ꝓpter maiozem gratiam extensiue.

Prima ꝯclusio. ¶ Istis notatis ponuntur due conclusiones. Prima est: confirmatio est sacramentū noue legis a ceteris sacramentis distinctum/ q̄ sit sacramentum patet auctoritate melchiadis pape de consecratione. d. v. hiis/scito inquit his spaniaꝝ epīs vtrunq̄ baptismum et confirmationem magnum esse sacramentum: illud ꝓbatur ratione qz est signū sensibile gratiam dei cc. ergo est sacramentū a diffinitione ad diffinitum: quod conferat gratiam patet superius ex auctoritatibus. et inferius tangetur. q̄ distinguatur ab aliis loquendo de distinctione arguitiua: patet/habet aliam materiā vel est alia materia īidem redit: saltem est alia forma et materia copulati hoc ponitur ꝓpter extremam vnctionem que oleo vtitur: sed signatio crucis in fronte non abs re ponitur homo relinquit fidem ꝓpter timoꝛem et verecundiam que in fronte a posteriori maxime relucent cum verecundia est timoꝛ inglorīationis. natura pellit sanguinem ad exteriora oblata materia verecundie ne omnino tabescat sic tempore timoris caloꝛ facīe et partes superficiales deserit ꝓ pseruanda natura petit palliditas in aliquibus est signum timoris vt quando caloꝛ petit ventrem et partes inferioꝛes: q̄ ita fit patet/qz interdum dissoluitur venter vsq̄ ad emissionem superflui scōe digestionis nōnūq̄ ꝑme/ patet in meticulosis iuuenib⁹ cessis dū caloꝛ coꝛ et partes illas petat homo efficīt animosioꝛ accenditur ira et dat alimentū fortitudini/sed quicq̄d sit est magna mutatio in fronte et in facie tempoꝛe verecundie et timoris ꝓpterea facies alteratur hinc est signatura in fronte/ ad aliuz finem imediatū ordinatur q̄ extrema vnctio et datur. habet aliam formā loquendo de forma impropīe dicta/igitur. Secunda conclusio/confirmatio non est iterabilis: ꝓbatur a posteriori imprimit caracterem ex questione precedēte: ergo non est iterabilis/illa ꝓbatio sufficit theologo: illud idem patet auctoritate consilii terraconensis de cōsecratione. d. v. dictum est z ca. sequenti. ¶ Contra primam conclusionem arguitur: omne sacramentum est a xp̄o institutum/confirmatio non est a xp̄o instituta: igitur non est sacramentum consequentia tenet i baroco et maioꝛ patet/ ille solus debet instituere sacramentum qui potest dare effectuz signatum sacramenti scz gratiam/talis est solus deus igitur: minoꝛ patet/qz non legitur vbi christus instituerit. Et confirmatur/omne sacramētum debet conferri a ministro debito/sed null⁹ est minister huius sacramenti igitur: minoꝛ patet/quia vel est solus epūs et hoc non de cōsecratione. d. v. peruenit. z est gregorii ad ianuariū epm vt magister recitat in littera vbi gregoꝛius scribit. peruenit ad nos quosdam scandalisatos eo q̄ p̄sbiteros tangere crismate eos qui baptisati sunt prohibuimus/et sequitur si oīno de hac re aliqui contristentur vbi episcopi desunt vt p̄sbiteri etiā in frontibus baptisatos crismate tangere debeant concedimus. ¶ Respondetur: nego minoꝛem esto q̄ non legatur locus punctualis in quo imponitur hoc sacramentum et causa est historie non producte sunt vsq̄ ad moꝛtem apostoloꝝ: sed vsq̄ ad quintū annum neronis qui erat tricesimus a passione christi et verisimile est post hierusalem euersam. xl. ij. annis post passionem erant apostoli et diu post iohannes qui erat de iunioꝛibus in passione vixit. xcix. annos petrus et paulus anno. xxxvij. post passionem christi occisi sunt et sic non legitur passus scripture vbi īstituebatur confirmatio sed apostoli non imposuissent illud nisi habuissent a christo. romana ecclesia tenuit fidem quam beatus petrus docuit. pz in. C. de summa trīn. l. j. petrus romanis fidē docuit Sed forte dicis fides infusa et acquisita sufficīēter inclinant hominem ad confitendum fidem et in oculto et in apto: ergo ianis est cōfirmatio. Nego cōsequentiam et antecedens: consequentiam qz facilius homo fidem tuetur vallatus multis adiumentis q̄ paucis. antecedēs. habitus fidei inclinant in actus assentiendi imediate modo stat quēpiam assentire actu vni credibili z tamen ipsum ob pūtiam cruciatuū oꝛe exp̄esse negare et sic confiteri fidem exterius nec est actus elicit⁹ nec impatus a fide sed ab actu voluntatis potius adiuuante confirmatione fm illō romanoꝝ. x. coꝛde creditur ad iusticiam oꝛe fit confessio ad salutem hoc est deo adiuuante specialiter non ponitur hic habitus infusus sicut i baptismo de fide/ nec est opus dicere caracterem cōfirmationis esse actiuū pl⁹ q̄ in baptismo ad as-

Secūda cō clusio.

Cōtra p̄ mā cōclusionē ar.

Respōsio ad argu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sensum ex pacto diuino de⁹ tñ ꝓpozti onabl'r iuuat sicut fides ifusa facit i bap^mo. Ad aliud argumētū negat minoz/sed sup h° sūt opiniões vt appat⁹tāgit i plerisq locis vt de cōsecratiōe.d.iiij.presbiteris.videur q gregoz⁹ illud ꝓmisit dissimulādo ad euitādū scādalū illud dicit glosa extra de sacra vnctione/cum venisset.aliqui hoc impugnant dicentes hoc esse ꝓeter ration.m q beatus gregoz⁹ sic dissimulasset. Alius est mod⁹ dicēdi q omnes presbiteri possunt illud sacramentū conferre et episcopi sunt soluz instituti a iure humano super presbiteros et non a deo:hoc patet.xcv. dist. olim .et ca.sequēti et intitulatur hieronio super titū dicēs: olim q̄dam presbiter q̄ r episcopus ante q̄ diabolico instinctu scismata in religione fierent et diceretur in populis ego sum pauli ego autem apolo et sequit sicut presbiteri sciunt se ex consuetudine ecclesie ei q̄ sibi ꝓpositus fuerit etiā subiectos/ita episcopi nouerunt se magis ex consuetudine q̄ dispensationis dñice veritatem esse maiozes presbiteris et in cōmuni debere ecclesiam regere vide distinc.xciij. legim⁹. Sed circa hanc materiā suppono ꝓ nūc petrum impositum a deo caput ecclesie et apostolos episcopos et q in eozum locis succedūt episcopi loco discipulozum.lxxij.presbiteri.ista suppositio patet.xxj.d.in nouo testamento et est anacleti qui erat quintus a beato petro et hoc satis mouet quia a petro lino cleto et clemente illud accipere poterat circa principium capituli dicit ceteri vero apostoli cum eodem consortio honozem et potestatem acceperunt ipsumq principem eozum esse voluerunt qui etiā iubente domino i toto orbe terrarum dispersi euangelium predicauerunt ipsis quoq discedentibus i loco eoz surrexerūt episcopi/isto supposito Arguitur sic. sp a principio post passionem episcopi erant maiozis auctozitatis q̄ pbiteri simplices et tūc arguitur vel licuit vnq̄ pbiteris confirmare vel non si fm papa nō potest dare eis illud deo non dante/si sic:ergo non est facienda difficultas qui quilibet presbiter potest confirmare [illegible] facultate licet peccaret.sicut degradatus vel suspensus consecrat corpus domini licet male agat consecrando/et q̄uis sint multi confractus in hac parte adhereo illi pti q nullus nō episcopus potest confirmare.philippus: actuz.viij.baptisauit in samaria:sed missum est ꝓ apostolozum aliquo ad confirmandū dicente beato luca cum autē audissent apostoli qui erant hierosolimis quia recepisset samaria verbum dei miserunt ad eos petrum et iohannem et etiā non valet dicere philippus erat solum diaconus cum multi alii erant sacerdotes. Nec vz dicere discipuli et sacerdotes simplices differebant apostolis cum omnes studuerūt ampliare cultū diuinum et facere act⁹ quos potuerūt illud tenet magister in littera et melchiades papa hoc scripsit episcopis hispaniaz de consecra.d.v.ca.de hiis.et in ca.manus.sic inquit manus quoq impositionis sacramentum magna veneratione tenēdum est q ab aliis pfici non potest nisi summis sacerdotibus nec a tempore apostolozum ab aliis q̄ ab ipsis apostolis legitur aut scitur pactū esse nā si aliter ꝓsumptum fuerit irritum habeatur et vacuum et inter ecclesiastica nunq̄ reputabitur sacramenta.hoc patet per innocentiū.iij.de consuetudine.c.q̄sto.et de sacra. bucci.cum venisset.non valet dicere presbiteri auctozitate grego. hoc fecerunt et non ꝓpria eodē modo diceres laycus potest consecrare auctozitate sacerdotis precipientis tota difficultas que mouet viros in oppositū est factum grego.ad ianuarium:et dicatur q tollerauit ꝓ scandalo vitādo ad tempus si nichil solutione dignum ad hoc reperiatur/quare habes hoc ꝓ maiozi inconuenienti q̄ i illo facto deliquit q̄ petr⁹.ad galathas.ij.vel multi alii sancti quos facile est in medium citare ex veteri et nouo testamento aliquibus visum est poterat illos sacerdotes facere episcopos in eozum absentia et si sic/saluatur grego.peccati expers et ante recitata nec sequitur/sacerdos potest consecrare corpus domini quod est maius:ergo confirmare: hoc nō tenet nisi quando min⁹ includitur i maiozi.homo potest ratiocinare nō autem volare. Et ꝯgruentia est q episcopus potest confirmare et non sacerdos simplex ad supremū in aliquo statu ptinet ordinare de illis qui in aliquo gradu prestāt cōi populo princeps exercitus de centurionibus et decurionibus ordinat confirmatus ordinatur i militiam ad defendendā fidem et episcopus est princeps militie sub impatoze igitur. Si dicas pontifex artat et ampliat materiam in matrimonio:ergo et hic q ꝓpter facultatem pōtificis maximi simplex sacerdos cōfirmat sicut cōmissione nichil facit/eodē modo dicet tibi potest facere papa ne sit consecratio in vino albo sed erit i rubeo de illo q̄ tangitur in matrimonio alius erit sermo. Nunc respondetur ad illud.xcv.d.cum olim.et cap.sequenti q̄ beato hieronimo intitulatur omnes in primitiua ecclesia episcopi vocabantur/sed istoz aliqui erant huius auctozitatis sicuc sunt nunc episcopi sed non habuerunt nomē speciale ab aliis presbiteris postea ꝓpter scismata ceperunt illi presbiteri qui auctozitatem super ceteros habebāt volentib⁹ etiā aliis vocari episcopi/et sic a iure humano talis modus vocandi introductus est et sic episcopi inceperunt esse maiozis grauitatis sup reliquos presbiteros quā antea:idem patet de sūmo pontifice q̄ in principio nascentis ecclie non vocabatur papa sed ex consuetudine hominū hoc introductum est non tamen est maiozis auctozitatis q̄ a principio. hoc patet auctozitate eiusdē hieronimi super epistolam ad galathas et recitatur.ij.questi.vij.paulus petrum reprehendit q non auderet nisi se non imparē sciret.hoc non de officio ecclesiastice dignitatis sed de puritate vite et sanctitate conuersationis intelligitur solus enim petrus inter apostolos primatum gerebat et ca.sequenti et est augusti.ad hieronimum q̄q̄ fm vocabula que vsus obtinuit episcopatus sit presbitero maioz augustinus hieronimo minoz est. glo.exponit vita et sanctitate et sic

consuetudo et homines fecerunt q episcopi maiores erant nomine distincto cum omnes antea nomine communi episcopi appellabantur non tamen re. Sed adhuc arguitur .platina in vitis summorum pontificum dicit q siluester instituit q soli episcopi confirmarent:r tamen ipse erat anno domini tricentesimo trigesimo nono .ergo ante hoc licuit aliis presbiteris confirmare: illud non cogit/quia non fuit beatus siluester primus institutoz institutionum illarum que recitat platia.sed voluit imposita seruari/instituit q vnius viri esset vna vxoz: et tamen oppositum nunq̄ erat nisi ex dispensatione tamen sctis patribus illud claret quia melchiades papa eum precessit. Ex omnibus patet q confirmatio est sacramentum noue legis magnam gratiam conferens et vt apparet a solis episcopis dabile q magnam gratiam conferat .de consecratione distinctione quinta. nouissime. in secunda quoq vt eiusdem spiritussancti septiformis gratia cuz omni plenitudine sanctitatis et scientie et virtutis venire in hominem declaretur. Secundo sequitur q parentes debent procurare q q̄ primo possunt eozum paruuli confirmentur. patet: procurant paruulis magnam gratiam ex operis operati virtute. Tertio sequitur q episcopi debent esse vigilantes ad hoc q visitent suos dioceses ad hoc q confirmentur et hoc negligentes peccant: multi paruuli discedunt post baptismum sine confirmatione que ex eozum negligentia magna gratia priuātur: et ex consequenti gloria. vbi esset episcopus paratus cōfirmare et adultus non impedimus nolit adire videtur contemptoz confirmationis. sed an confirmatio sit maioz baptismo vel ne tangitur a melchiade papa.et recitatur de consecratione distinctione.v. de hiis.quo ad venerationem est maioz quia a solis sacerdotibus datur:sed baptismus est necessarius non autem confirmatio: qui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit.marci vltio .et sic confirmatio est maioz scōm quid baptismo/non autē simpliciter quemadmodum petrus indoxum est albioz secundum dentes q̄ absalon vel pitagoras r tamen non est albioz/loquoz ac si essent.baptism⁹ magnas prerogatiuas habz potest suscipi sine aliis nō alia sine ipso.p̄ma questione p̄ma. si quis per ignorantiam. Item est fundamentum et ianua aliozum sacramentozū.de consecra.distin.quinta. cū itaq. circa finem capituli/an plus gratie detur in baptismo q̄ in confirmatione virtute operis operati: nō est michi vsq̄quaq explozatum sed bona est apparentia q sic:an bis scienter transiens ad confirmationem vel confirmans incurrat penam canonicā canoniste tenent cōmuniter q sic:quia incurrit q̄s penam vt dictum est qui scienter accipit vel dat baptismum iterando et illud prohibetur.similiter de ꝯsecratione distinctione quinta. dictum est nobis. ergo per locum a simili tunc incurrit penam canonicam.aliqui dicunt hoc esse falsum et nullam penam canonicam incurrit talis r causa cum pene restringende sunt et non ampliande: et non habetur passus vbi aliquis incurrit talem penam.argumentum a simili non habet pedes episcopo non imponebatur pena canonica nec eis: quia seruire deo non est pena/illud placet multis sed dubium nō sic extinguitur bene volo q glosatozes non possunt q eozum expositionem infligere illas penas sicut ipsi dicunt sed romanus pontifex: sed ponderando illum textum dictum est nobis ex consilio tragonesi capitulo sexto. videtur idem sentire de vtroq et pono totum caput quia ipsum est breue.dictum est nobis q quidam de plebe bis vel ter vel eo amplius episcopis ignozantibus cum ab eisdem episcopis confirmentur bene visuz est nobis eandem cōfirmationem sicut nec baptism⁹ iterari minime debere quia bis vel ter vel amplius baptisatos aut cōfirmatos non seculo sed soli deo sub habitu regulari vel clericali religiosissime famulari decretum est:videtur q illud capitulum vult dicere q vtriq debent relinquere seculum et stare in cenobio siue sint professi siue non et pari passu vtrumq comparat.ex isto passu potest quis dicere q rebaptisatus non incurrit penam sed reconfirmatus nisi idem de vtroq intelligas nō respicio ad glosam sz considero quadraturam textus est apparentia q tales rebaptisati et confirmati debent viuere in religione. Illud patet extra de apostatis et reiterantibus baptismum ex litterarum q ad superiozes ozdines si publicatum sit promoueri nō debet nisi ad religionem transire voluerit vt fauoze religionis ipsius circa eum valeat dispensari. Illud capitulum de consecratione distinctione quinta dictum est.idem vult et cum eis in religione potest dispensari imponebatur episcopo pena: quia hoc erat episcopo ignozante.vt patet ex principio capituli: Et quando vlterius dicunt non imponebatur eis pena nisi deo inseruire r hoc nō est pena quia ꝓ baptismo idem sit. Preterea q̄ dicitur de cōsecratione distinctione quinta. vt ieiunii. ad confirmationē veniant perfecte etatis vt moueantur confessionē ꝓius facere hoc est de bene esse et nōn de essentia sacramenti confirmationis.etiam si sint tot q episcopus non potest confirmare ante meridiem: vel venit post meridiem et non potest diu stare non est opus vt ieiunj cōfirmentur: nec per hoc q̄ dicitur perfecte etatis excluduntur paruuli imo satius est q immediate post baptismum confirmentur sic faciunt episcopi quando baptisant nec plus periculi est si pueri obliuiscantur se esse confirmatos plus q̄ in baptismo quia possunt informari a parentibus et aliis. Sed cum locuti sumus de episcopatu apostoloz quando erant instituti est difficultas cuius non est hic locus seriose insistere quocirca transeunt loquendo partite sunt positiones. Aliquibus tenentibus q petrus et alii sancti sunt episcopi ante christi mortem. Alii vero quia toto tempore quo christus erat visibiliter in terris non erat opus alio pastoze:sed postq̄ ascensurus erat petrum episcopum et caput ecclesie ordinauit illud sentire videtur beatus hieronimus. mathei vicesimo sexto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tu es petrus ꝙ potestas fuit promissa non in presenti data. hoc etiam patet. quinquage⁹. d. fideliores. et considerandum. et extra de electio. significasti. Et si dicas actuum primo. Et psalmo. cviij. Judas factus est episcopus episcopatum eius accipiat alter. Ad hoc respondetur non est certum ꝙ iudas se suspendit ante mortez christi commestor in historia scolastica multas opiniones ad hoc introducit quarum vna est quando audiuit loqui de resurrectiõe christi se occidit sed beatus augustinus in questionibus noui testamenti satis dubitat postꝫ disputat de tempore occisionis iude dicit est improbabile ei quando se occidit. Sedulius dicit cuz christus duceretur in domum pilati iudas se interemit inquiens. Mox igitur dominũ pilati ad menia duci Nexibus astrictum iudas vt vidit iniquus diriguit scelcris ꝙ sui commertia reddens: et paulopost: infelicem animam laqueo suspendit ab alto. Sed quicquid sit non est verisimile ꝙ christus eum episcopum post resurrectionem ordinauerit: propterea ad illas auctoritates dicitur ꝙ itelligũt apostolatum eius episcopatus tantum valet sicut apostolatus: etiã dictum est presbiteri in primitiua ecclesia episcopi dicebantur. alie auctoritates sonãtes ꝙ factus est episcopus ante mortem christi intelliguntur ꝙ fuit ei promissio facta ante mortem christi si non fuisset error ex parte ipsius.

¶ Sequitur de sacramento eucharistie.

STud est tertium sacramentum in ordine scilicet eucharistia et excellentissimum inter cetera sacramenta propter existentiam realem corporis benedicti et sanguinis christi. de consecratione distinctione quinta. nichil. maior ps deuotionis in ecclesia est propter hoc sacramentuz plebs in festo pascatis propter eius susceptionem se melius disponit / et populus qui ter vel pluries communicat / audimus missam deuotius ꝙ vesperas / veneramur plus ecclesias propter hoc sacramentum ꝙ capellas in quibus non est eucharistia / vis vocabuli hoc sonat, eucharistia grece latine bona gratia dicitur. prima questione p. prima. multi in ceteris sacramentis datur gratia accidens hic autez corpus christi et gratia accidens hoc sacramentuz plures figure precesserũt oblatio panis et vini melchisedech. genes. xiiij. in agno paschali. exodi. xij. in mãna. exodi. xvj. in fauo mellis qõ ionathas cõuertit ad os eius. primi regum. xiiij. In fluxu aque et sanguinis de latere christi. iohannis. xix. sacrificium oblationis quando pontifex intrabat semel i anno cum sanguine in sancta sanctorũ quam figuram adducit apostolus. hebreorum nono. in hoc sacramento specialiter est deus z christi sacratissimũ corpus. propterea omnia alia sacramenta in dignitate excellit. dixi specialiter cum vbicũqꝫ locorum est dei essentia et per consequens in baptismo / sed non specialiter sicut est hic propter plures proprietates huic sacramento conuenientes pluribus nominibus appellatur hostia offertur deo patri viaticum communio eucharistia sacrificium. illud iohan. decio nono tangit sedulius. Cuspide perfossũ violat latus ecce patenti Vulnere purpureus cruor et sic vnda cucurrit Hec sunt quippe sacre religionis honore Corpus sanguis aqua tria vite munera nostre. Hic magister sententiarum tertio in loco hoc sacramentum stabiliuit et de eo sex distinctiones posuit numerus ternarius inter arismethicos maxime laudatus necte trib⁹ modis / numero deus impari gaudet inquit poeta. triangul⁹ habet tres angulos equales tribus rectis. tres persone se habentes sicut anguli recti: sicut forma rectoruz secundum geometras consistit in indiuisibili et omnes sunt equales: ita est de personis in diuinis ex omnibus partibus eius cõstat aliquota et nõ aliquota / golias tertio ictu prostratus. moyses magos pharaonis tertio signo superauit / ꝓmo celi de tribus dicim⁹. omne. funiculus triplex difficile rũpitur. tres sunt qui testimoniuz dant in celis / pater / verbum / et spiritussanctus / et hii tres vnum sunt. prime iohannis quinto. ionas fuit in ventre ceti tribus diebus. ione scõo. et mathei duodecio. moyses voluit pp̃m ducere in desertũ itinere triũ dierum. xij. Senarius insuper est numerus perfectus hoc patet; quia omnes partes aliquote reddunt ipum totum scilicet sex distinctiones et tertius locus reddunt nouem qui est quadratus numerus et nobilissimus: quia ex trigonis tribus resultans et radix. lxxxj. nũeri nõ illaudabil' apõ mathematicos.

¶ Circa sacramentum eucharistie dissoluende sunt alique questiones.

QUeritur an sit ponenda forma in hoc sacramento sicut in ceteris: videtur aliquibus ꝙ non. quia hoc sacramentum est res permanẽs verba sunt res successiue / sed hic verba sunt forma cõsecrationis illa consecratio solum est in fieri: illud apud me locum non habet; quia baptismus et confirmatio sunt res permanentes quia hoc crism⁹ / illud aqua. dico sicut hic loquimur de forma methaphorica verba sunt forma / vinum z panis triticeus materia / nec est necesse formam methaphoricã manere cum materia ꝙdiu hoc est sacramentum. nec rursus inconuenit materiam methaphoricam cum toto coincidere sicut in artificialibus dicimus ligna esse materias arche z presupponitur ad hoc ꝙ completur archa non obstante hec est vera: archa ẽ ligna / non pono res artificiales a naturalibus distinguibic autem prolatis verbis manet sacramẽtum eucharistie post passionem interdum ad vnuz diem vel octo ꝙdiu ille species mansissent non corrupte cum substantia panis et vini illud nobis constat super eandem hostiã non dicimus iterum verba sed cum eadem aqua numer⁹ proferimus rursum verba in baptismo et sic aqua pluries incipit esse baptismus et non pluries aqua non sequitur aqua incipit esse quater baptismus et omnis baptismus est aqua: ergo aqua incipit esse quater aqua nec est discursus in quarta figura secundum ponentes: patet intelligenti logicam. sic diffinitur.

¶ Eucharistia est sacramentum sub speciebus panis et vini vel panis vel vini corpus christi et sanguinem continens. sacramẽtum est quid ditatiuz genus ad terminum eucharistia / sacramentum pro signo sensibili supponit connotando rem sacram dari ꝙtum est ex parte eius. eucharistia habet connotationem inferiorem supponit pro speciebus panis et vini copulatim etiam diuisim connotando ꝙ corpus christi sacrum ibi contineatur similiter de sanguine. Ponitur sub speciebus panis et vini loco differentie accidentalis per hoc differt a baptismo et ceteris sacramentis. ponitur coniunctio copulatiua et disiunctiua ad insinuandum ꝙ ille terminus eucharistia supponit pro illis copulatim imo ꝓ mille hostiis simul iuctis vel pro altero illorum nec cõuenit oibus speciebus vinivel panis qz non oẽs tales sunt sacramentũ / et sic genus diffiniti facit diffinitũ ab aliis argutiue differre hec diffinitio non cõuertit cum diffinito mediante copula de possibili / deus põt dare suũ corpus sub aliis speciebus si voluerit sed nõ faciet qz est eterni testamẽti et ℔ sufficit theologo in istis descriptionib⁹. Secundo diffinit sic diffinitione magis explicãte materiã diffiniti ¶ Eucharistia est species panis z vini vl' panis vel vini cũ certis verbis prolatis a sacerdote intendente facere qõd ecclesia intendit et ꝓ certa verba intelligo formã quã propter prolixitatẽ euitandã (et potissimũ in diffinitionib⁹) missã facio et ex dicendis apparebit q̃ sunt illa: hoc est clare dicere ille terminus eucharistia supponit pro illis speciebus vel altera illaꝝ cõnotando ꝙ presbiter dixerit certa verba cũ intentiõe faciendi quod ecclesia intendit vel cõnotat ille termin⁹ eucharistia ꝙ ibi contineatur corpus xp̃i siue capiatur ecclesia militans vel triumphãs in idẽ redit y tracꝫ eaꝝ recte intendit neutra earũ in isto aberrare põt. illud sacramentũ erat institutũ a deo post cenã. math. xxvj. accipite et edite ex hoc oẽs hoc est corp⁹ meũ et dedit eis auctoritatẽ illud faciendi in posterũ z sacerdotibus qui eis succedunt ad hoc subiungens / hoc facite in meã cõmemorationem. luce. xxij. et acceptο pane gratias egit et dedit eis dicens. hoc ẽ corpus meũ et meli⁹ corpus qõ neruũ et ossa includit ꝙ carnez quod pro vobis tradetur hoc facite i meam cõmemorationem / sil'r et calicem postꝙ cenauit dicens: hic est calix noui testamenti in sanguine meo q̃ pro vobis effundetur / benedixit ad insinuãdum ꝙ requiritur preuia deuotio quotiensꝙ ducatis panem hunc et calicem bibetis mortẽ dñi nunciabitis donec veniat. hoc ptz. j. ad corinh. xj. Ex isto patet ad nos saluatoris dilectio qua volebat relinquere nobis suum preciosum corpus sub signo sensibili post eius ascensum ad patrem. Secundo sequit ꝙ debemus recolligere passionẽ christi in ꝙtum possumus in meytem tempore quo piter ostendit eucharistiam ad hoc ordinabatur sũt duo sacramenta partialia et due forme quod subiunxit / hic est calix noui testamenti in sanguine meo qui pro vobis effundetur illa verba plus videntur mouere animũ auditoris ꝙ illa: hoc est corpus meum / hec verba sunt nescio quid latentis energie vi ue vocis actus z vox in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonat: et licet beatus hieronymus i prologo biblie dicat ad aliud propositũ hec verba mirũ immodũ hic michi quadrare videtur non est dubium quin hec verba satis sonabant i aures discipulorum pũtium ¶ Ex ista diffinitione patz quis est minister huius sacramenti. s. sacerdos solus. que materia: panis vl' vinum que sunt optimũ nutrimentũ corporale in suis speciebus panis ordeaceus reddit homines male coloratos / triticeus bene ¶ Preterea nutrimentum spirituale cõgruẽter significant: datur corpus christi sub aliena specie ne abhorreamus sumptionẽ. de consecra. distinct. ecclesia. forte. et ca. panis est. forma consecratiõis corporis christi est hec. hoc est corpus meuz. Et i hoc conueniunt omnes. de forma sanguinis digladiant viri aliquibus dicentibus hoc totum est forma. hic est calix sanguinis mei noui et eterni testamenti mi sterium fidei qõ pro vobis z ꝓ multis effunder i remissionẽ pctorũ et hoc sequunt thomistę. Modus cõtor est ꝙ hec est forma sanguinis hic est calix sanguinis mei / vel sic vt dicit magister: hic est sanguis meus. durandus dicit cozam se fecit legi formaz que ponitur in missali basilii quod fertur habuisse ab angelo et forma est hec. bibite ex eo omnes hic est sanguis meus noui testamenti qui pro vobis et multis effundetur in remissionem peccatorum. et tamẽ nõ reprobantur a romana ecclesia in consecratiõe: nec requiruntur aliqua verba precedentia ista si presbiter intendat facere sicut ecclesia. secus est si de pro pio corpore loqueret / vtimur pronomine loco alterius frequenter / vt nos iacobus dei gratia. ꝛc. filius meus es tu hodie genui te de patre ad filiũ in diuinis propter dubiũ male ageret qui aliquod verbozum relinqueret de quibus dubitatur et peius ꝙ de omissione aliozum verbozum / hic melius valet hũilitas pauli simplicis heremite ꝙ subtilitas achitophel, quinꝙ sunt verba in consecratione corporis, hoc est enim corpus meum, similiter in consecratione sanguinis non refert / an ẽm sit de essentia forme, christifera virgo in conceptione protulit ꝙn ꝙ verba: fiat michi secundum verbum tuum. ꝛ matthei. xxvij. quinꝙ erant verba prolata bono latroni; hodie mecum eris in paradiso quinꝙ sunt littere in hac dictione maria per quam aperta est ianua paradisi. ponitur est in hac forma verbum substantiuum radix verbozum adiectiuozum in aliis verbum adiectiuum baptiso confirmo accipe capio te ꝛc. ¶ Leueo opinionem communem cuz omnes euãgeliste in hoc conueniunt differunt in modo loquẽdi hoc forte voluit spiritussanct⁹ ad significandum non requiritur sinonimitas in forma non valet ratio sancti thome oratio est enunciatiua: ergo de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

terminatio p̄dicati est assumenda: ℔ probaret q̄ p vobis tradetur eē pars formę corporis quod nō dū concessum est adhuc a quopiā quez vidim⁹. sz dico quicūq̄ sit pb̄r cōsecrans dz oīa illa verba canonis legere et consecrat̄ esto q̄ nesciat que forma sit adequata quēadmodū si de⁹ certificaret me q̄ vna oīo prolata a xp̄o sufficit ad habendā gratiā et requirit̄ et sit illa gratia exēpli. dimitte nobis debita nostra: ℟ me lateat. Aliqui dicūt oz dicere dimitte nobis debita nostra sicut et nos. aliqui dicūt vnū/aliqui dicunt aliud. cōes conueniunt si dicā pater noster ad finē certus sum de gratia ℟ tñ q̄ nulla verba adequata debem⁹ pferre totā: iam sum certus in fine ex pacto diuino dat̄ michi gratia p aliq̄ verba sed me latet que sunt illa sic pōt eē in proposito lz nō sit opus sic dicere de facto sz quomodo? plus habemus in canone q̄m aliquis euāgelistarum tangat. tangit ex. de celebra. missi. cū marthe. quesiuisti inquit q̄ sunt forme verborū quas ipse christ⁹ expressit cū in corpus et sanguinē suum panē trāsubstantiauit et vinū illud in canone misse quo eccl̄a vtitur generabis adiecerit qb̄ nullus euangelista legit expressisse et sequitur paulo post bñ tñ cuz nō euangelista hoc christum dixisse testetur miraris q̄ aliquis asseuerare tentauerit eū aliq̄d plus dixisse q̄m aliquis euangelista asseueret. sane multa tā de nobis q̄m de sanctis inuenimus ab euāgelistis omissa q̄ apli vel suppleuisse verbo vel facto expressisse leguntur paul⁹ cīm in actibus apostolor. sic ait. me miserunt nos oportet verbi dñi nostri iesu xp̄i qui dixit beatius est dare q̄m accipere: hec null⁹ quattuor euangelistar. descripsit null⁹ etiā hoc expressit qb̄ paulus de xp̄o ad corinth. scribēs ait. visus est plusq̄ quingentis fratribus similis. deiñ visus est iacobo nouissime tāq̄ aborciuo visus est ñi/sic est i ppositō. Ex quo pz nō est ita certū de forma p̄secrationis sanguinis xp̄i sicut baptismi. Scōo sequit̄ non requiritur terminor. sinonimitas imo nec cōuertibilitas lz ppōes inter se equiualeant. Contra p̄dicta ar. species sensibiles panis sunt sacramentū et species sensibiles vini et illud aggregatū: q̄ sequitur q̄ plura sunt sacramēta eucharistie: et sic essent plura q̄m septē sacramenta noue legis contra oēs loquētes. Confirmat: consecratio est sacramētum eucharistie: q̄ intentum. ℔ pro solutione huius argumenti pono ppōes. Prima est. octo sunt sacramenta: probat. q̄n octo baptisant̄ in variis locis tā octo sunt baptismi: q̄ octo sacramenta ab inferiori ad supius: et eodēmō probari pōt in aliis sacramentis. Scōa ppō. due sunt eucharistie specie distincte. pz: species panis et vini puta albedo ℟ rubedo specie distinguunt: et ille species sunt sacramenta eucharistie: q̄ propositum. eodēmō de ordinibus potes logice dicere. tñ duo sunt sacramenta in sensu exclusuo et exclusiuo q̄a pluralitatis cum duo infinita ptineant sed ℔ esset tricas logicas materie extraneas citare. Ex ista ppōe sequitur octo sunt sacramenta specie distincta quēadmodū scōz porphirium tñ quinq̄ dīr predicabilia et tñ sunt decē specie distincta: hoc pz demōstrando decē terminos vles quoz quinq̄ sunt voces et quinq̄ conceptus. Tertia propō: tātū vnum est sacramētū eucharistie ad hunc sensum q̄ species panis et vini includentes corpus xp̄i dīr repzesentare idē puta corpus et sanguinem in eadē hostia. infrā dicet an corp⁹ christi in infinitis ptibus est et sic tñ sunt septem sacramenta stādo in illa diuisione quā habemus oia requisita ad baptismū integrāt vnū sacramentum et sic in aliis pinde est oīno sicut in p̄dicabilibus oīs termini generici reputant̄ pro eodē predicabili et oēs differentie pro eadē differentia. Ad confirmationē magnū processum facit gabriel (ñre tempestatis theologus) vtringz arguens et in fine cum timore rñdit / q̄ nō vidit hanc materiā in aliis dicit et relinquit eā examinandā de p̄ceptiōe et vsu si℟ arguit: iste homo non cōsiderauit q̄ dicebat viso q̄ erat nominalis peto ab eo q̄ res est cōsecratio vel est presbiter consecrans vel forma quatit vel ille species. si primū non debuit dubitare. si scōm idem argumentū contingit in baptismo et in quolibet sacramento. si tertiū non intelligit quid dicit. Idem peto ab eo de perceptione et vsu q̄ res sunt et inuenīet resolutionē hoc inuento cuius ignorantia facit frequenter hoīes exorbitare. nō est difficultas. Item dato et nō concesso q̄ cōsecratio esset sacramentū et distingueretur a sp̄ebus panis et vini tiere non debuit. logicus pcedit tñ eē decē predicamenta qui versatur exacte circa verū et oia ār gumenta si℟ia contingunt contra eū. Forte petis a me q̄ res est consecratio. ℟ Rñdetur si actiue capiat verbale est presbiter consecrās et si nullus pb̄r cōsecrat nichil est q̄z deficit cōnotatio termini positi ui et per ꝓns eius suppositio/passiue est hostia. abstractiue est forma sacramenti eucharistie et non sacramentū: eodēmō de perceptione dicat̄ de vsu et que res est inferius patebit cum loquemur de dñio rei et eius vsu: sed pro nunc dico eadem res numero est dominiū et vsus: sed illi termini habent connotata peregrina sapor distinguit̄ ab albedine ℟ rubedine cum ab alio sensu percipit et tenendo q̄ q̄titas distinguit̄ a re q̄ta que sentit̄ a sensu tactꝰ et sic habebis multa specie distincta sacramenta. rotūditas hostie vel quadratura non distinguit̄ ab hostia sic figurata: et sic pro figura non opz plurificare sacramenta. Secundo arguitur contra formam hoc est corpus meum oīs oratio consecratiua debz esse vera illa non est vera: ergo non est oratio consecratiua. ꝓna tenet in baroco: ℟ probatur. minor hoc nichil demonstrat: ergo illa affirmatiua est falsa. assumptum patet. quia si demonstrat species sam extrema non supponunt pro eodem si corpus christi. arguo sic: vel corpus christi in eucharistia et ℔ non quia iam non est in eucharistia/et non demonstrat corpus christi in celo tantum distans ab hostia vel corpus xp̄i in alia hostia igr̄. ℟ Istud argumentū est commune in hac materia et pugnitiuum sicut solent esse multa argumenta communia. maioz etiā potest negari: patet de forma baptismi apō grecos

et varii varias excogitauerūt solutiones et multa logicalia satis dissute inseruerunt maiores pro argumenti dissolutiōe. Ockam i quotlibeto dicit q̄ est capitur pro erit ℟ subordinatur vni de futuro/℔ nō valet vt tuipse vides cum copula est de presenti. Ponā q̄z succincte possum scōm materie exigētiā quod videt apparentius oz q̄ ista verba proferunt recitatiue ac si a xp̄o essent prolata: nec oportet q̄ pronomē hoc aliud demōstret ac si dicerē xp̄s dixit petro / tu es petrus et super hanc petrā. ꝛc. ego ꝑ tu ℟ huic nichil demōstro sed recitatiue profero sicut de aliis terminis ibi prolatis. Et accepto calice gratias egit ℟ dixit/presbiter ista recitatiue profert sed tunc dicis est eadem difficultas q̄d xp̄s demonstrauit. hoc nego imo nulla est difficultas xp̄s demonstrauit suū pretiosuz corpus quod erat p̄ns non demonstrauit panem qui nullatenus erat corpus xp̄i lz beat⁹ lucas ꝑus dicat accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens. postea subiungitur hoc est corpus meū non oz q̄ eo ordine factū est vt narrat euangelista ꝑus consecrauit per ℔ verba hoc est corpus meū/placet alius q̄ semel consecrauit per hec verba/hoc est corp⁹ meum et postea adiecit/hoc est corpus meum nō cōsecrando: et sic xp̄s vsus est eadē forma qua nos licet aliter tenta poterat partire panē triticeū in duodecim partes vel tredeci et per vnam formam omnia illa frustra consecrare dicēdo hoc est corpus meū sicut presbiter facit capiendo tridecim hostias. demōstrauit se qui non erat i hostia pro tpe adequato prolationis pronominis: hoc in proposito tñ valz sicut hoc ens vel hoc corpus: et propterea aliquotū rō est nulla impugnantiū hoc corpus est corpus meum nullatenus pronomen demonstrauit panem sed rem cōtentam sub specieb⁹ panis vt glo. interli. luce. xxij. dicit. licet hic modus ab alexandro bō thō bonauentura ℟ plerisq̄ aliis impugnetur inter reliquos michi satis placet: nec intelligo aliquē modū ab eis positū ita rōnabilem lz alii cōiter modū ricardi de sancto victore in lib. de tri. imitentur de demōstratione ad sensum et ad intellectū. Scōo dico q̄ presbiter pōt capere terminos significatiue et demonstratiue. corpus xp̄i quod est p̄ns tpe prolatiōis verborū. vtimur tpe p̄nti interdū pro anno dicim⁹ iste annus est et si aliquod totū est quelibet pars ei⁹ est ℟ nūc in octobri concedo q̄ augustus est ℟ lz sit p̄teritus in respectu ad octobrē non tñ absolute si vteremur tpe presenti pro vno mēse tñ: tunc august⁹ simpliciter esse preteritus. tunc dicitur q̄n profero pronomē hoc demonstro corpus xp̄i quod nūc est presens puta in tempore presenti: et ille mod⁹ iterum sententia mea est sufficiens. Adhuc ponitur tertius modus cum quo in parte doctor subtilis ℟ cardinalis conueniunt nichil demonstro toto tēpore prolationis pronominis/et sic illa est falsa vsq̄ ad instans terminatiuum totius et tunc illa propō incipit esse vera ℟ incipit demonstrari corpus xp̄i et in principio nichil demonstrauit. signum falsum duplicit pōt esse; vnomodo q̄ sit propositio falsa p̄ aliquod tpis hoc nō debet esse inconueniens dūmō habetur hoc quod sig̃atur realiter. Aliomō q̄ aliquod signū est institutum ad aliq̄d et illo signo habito non habetur sig̃atum: et hoc est inconueniens non refert siue propositio sit falsa siue vera dūmō ipsa prolata habetur signatū: hoc est signū est verū signū lz propō falsa pro tempore. Pōt deus facere q̄ prolata hac homo / asinus super materia panis incipiat ibi esse corpus christi: sed instituta sunt verba significantia esse ibidē corpus xp̄i nec̄q̄ vi illorū verborum est ibidē corpus xp̄i sed ex pacto diuino ipsis prolatis incipit esse ibidē cuz si verba fuissent prolata a presbitero aīa institutionem xp̄i super panē nō ibi esset corpus xp̄i. Quarto dico q̄ presbiter pōt demonstrare corpus xp̄i ad intellectū quod est in celo vel sub alia eucharistia intendendo q̄ prolatis istis verbis incipiat esse sub hac hostia vel istis hostiis requiritur tñ panis in distātia q̄ potest videri quantum est ex parte eius et hic modus est facilis et nichil obstat nisi ad consecratiōnē requirit̄ q̄ res demonstrata sit presens et hūc modū offero. Quinto dico: lz propō nunq̄ sit vera nisi q̄n est: tñ reddit vera ꝑ tpe pro quo nō est/et est temporis p̄ translatio alias non potes mee vocali cōtradicere tpe quo profero non me intelligis adhuc q̄n tota ē prolata iam est aliud tpis sed tu intendis referre copulā tue propositionis pro tpe mec/ego dico scutū est in bursa mea ponendo q̄ nullū sit tpe prolatiōis tu dicis nullum scutū est i bursa: et ponatur q̄ te incipiente proferre ponatur scutum in bursa tua propositio est vera nō pro tpe quo profertur/sed pro tē pore pro quo prolata est/sic in proposito hec oīo hoc est corpus meū est vera illo tpe quo profertur/sed non pro illo tempore sed ꝑ alio sequenti/et secūdū illum modū tales que reputant̄ possibiles sed non possunt esse vere; omnis propositio est indefinita/nulla propositio ē negatiua. ego taceo ego bibo possunt esse vere ꝑ aliis temporibus/clare volo dicere vtoz hac hora quo ad duas medietates eius ad diuersa/in prima medietate pono q̄ sole indefinite sint in scōa habeo hanc oīs propositio est indefinita illa in secunda mediedate hore est vera sz nō pro secunda medietate sed prima/et si dicas in secunda medietate hec ꝑpō est vl̄is: q̄ non oīs ꝑpō est indeffinita. Respondetur concedendo illā conclusionē si non referas ad primā medietatem hore nec̄q̄ ei contradicit: quia non est relatio pro eodem tpe si ꝑ eodem tpe capis copulam antecedētis ipsz nego hec ꝑpō est falsa hec ꝑpō est vl̄is pro prima medietate: similiter me loquente illa vocalis est vera ego non loquor q̄z pro tempore ꝑfertur quo tacui q̄uis fieri possunt contra hunc modum rationes difficilis solutionis non est facile eum abolere. Sed cōtra capiendo significatiue q̄n p̄s biter dicit hic est sanguis meus q̄ pro vobis effundetur innitur q̄ sanguis christi in posteruz effundetur q̄ō est falsum. Forte dicis et ita apparet / loquitur p̄s biter ꝑ tempore ꝑ quo xp̄s hec verba protulit pro illo tempore preterito. Contra hoc arguitur. seque

Universidad de Deusto
Biblioteca

retur q̄ bene cōsecraret per hec verba hic est sanguis meus qui pro vobis effusus est cuz copula de presenti et futuro vel preterito accepte pro eodem videntur termini sinonimi qō patet altera via meū supponit pro proferente et nō pro xpo. Si dicas loquitur in persona xpi ac si diceremus/nos iacobus rex. Contra ego sum iohannes et tu conuertis iohannes es tu:ego et tu sunt termini sinonimi. ergo licet tollere meum et ponere sinonimū eius loco/hoc est corpus mei xpi:vel ponere copulam futuri temporis in preteritum has rationes tibi relinquo quia primum modum roborant. Tertio arguit probando q̄ illa quattuor verba non requirunt ad formam sed sufficiunt duo vel vnum q̄ profero copulam tota propositio est:ergo quelibet pars eius est:ergo dato q̄ presbiter tunc moriatur tota consecratio est cōpleta. Respondetur hic implicatur difficultas q̄i res successiua est hic dico q̄ nō est multum inopinabile in philosophia naturali q̄ propositio vocalis est aer z vox est aer. Priscianus in principio maioris voluminis diffinit vocem et dicit sicut philosophi dicunt vocem esse tenuissimū aerē. Item mirandum est de illis qui impugnarūt maiores tenentes tempus esse rem successiuā a permanentibus distinctam argumentis cōibus omni rei successiue/et cum hoc ponentibus propositiōes vocales accidentia. oīa argumēta directa cōtra vnū equaliter concludunt contra aliud/et ſm hoc vox emissa potest reuerti quod potest expositorie probari:aer emissus potest reuerti: aer emissus est vel potest esse vox:igitur: p̄ña tenet expositorie in tertia figura suppono istas ideffinitas singlariſari z secundum hoc q̄ semel dictū est amplius reuerti potest. Et si dicas aristoteles dicit oppositū in predicamento q̄titatis. Et horatius. nā semel emissum manet irrevocabile verbū et iterum nescit vox missa reuerti. Respōdetur q̄ debet intelligi postq̄ homo aliquid concessit non potest illud negare:patet libro sexto in regulis iuris quod semel placuit amplius displicere nō potest de auctoritatibus nō debemus multum instare quia equaliter vel citō eas exponam q̄s alii qui tenent tempus et motum esse res permanentes/sed aer permanenter est aer/sed aer non est vox nisi quando taliter se habet/et sc̄z illud argumentum non concludit quando aer qui est subiectum est aer qui est copula non est copula quousq̄ ille aer taliter expellitur quo ad sufficit vocari copula et sic de p̄dicato. Ex isto patet quādo copula est subiectū non corrūpitur/sz corrūpit sbm̄. p̄z pars p̄z. hic aer non corrūpitur hic aer est vel imediate an̄ h̄ fuit sbm̄ igit̄. sc̄a p̄s est clara:si dicas sc̄m illud nunq̄ tota propositio est quicq̄d sit de illo non magis concludit contra me q̄s cōtra alios an̄ potest esse loquela sine aere patet inferius cum exultationes beatorum sunt in gutture eorum et celum empireum non est aereum. Tenendo cuz aliis q̄ vox est sonus in aere existens inhesiue videtur holkoto in secundo et plerisq̄ q̄ nunq̄ propositio vocalis est vel aliqua res successiua vt motus vel tempus et a tēpore tanq̄ notiori procedam.

holkot

Potest apparenter primo obtuitu dici cum modo loquendi plebeo q̄ hora octaua solum est in instanti terminanti horam octauā/si petamus media hora post septimam quota hora est non dicitur octaua/imo negatiue respondetur non esse octauam/sz audito pulsu cāpane successiue abvna vsq̄ ad octo campana octo sonante protinus respondebitur ecce octauam/sed illud videtur difficile dicere q̄ primū instans non esse hore octaue sit hora octaua implicat contradictionem est primū instans non eē hore octaue:ergo nunc primo hora octaua non est et prius fuit. Propterea dicitur q̄ quando aliquod instans intrinsecum hore octaue est hora octaua est et plures partes hore octaue sūt ecce nunc a instans medium inter duas medietates hore octaue ille due medietates sunt:ratio quia aliquod instans continuatiuum illarū partiū est et nullum tempus cuius nullum instans intrinsecum ē est. Ex illo sequitur q̄ b et c sunt copulati et tamen b non est z c non est. patet. posito q̄ b sit prior medietas et c secunda hoc patet:quia a instans nunc est continuās duas medietates et nullum est instans intrinsecum b vel c/sed solum extrinsecū/igitur nulla illarum medietatum est / et si illa hora diuidatur in octo octauas nulla illarum est/sed ille octo copulatim sunt et sic in hoc instāti iste annus est:q̄ est vnū instans intrinsecum huius anni hec septimana est et ex consequenti dies dñica lune et martis copulatim sunt et dies dñica non est : et sic tempus mille annorum est : quia aliquod instans continuatiuum eorum est. Si dicas ergo adam et abrahā simul sūt verum est sed inadēte non erant in eodem instanti/ q̄icunq̄ est aliquod instans hore octaue tunc hora octaua est:et sic bene tenebimus q̄ annus est totum/et mensis pars anni/ebdomada pars mensis/contra illum modū qui tempus primū mobile putat nunc in augusto esto q̄ iste annus est negabit̄ q̄ aprilis est contra cōem hominū loquendi modum Forte dicis si aliquod totum est quelibet pars eius est licet cōiter dicatur in successiuis hoc nō oportet Aliter dico si aliquod totum est quelibet pars eius est. quod probo. da augustū qui nunc est z sit instās continuatiuum duarū medietatum augusti. arguit sic. hec pars huius est demōstrando quācunq̄ partem que includit hoc instans et illa pars huius est/demonstrando similem et nulla est pars huius qui est/qō si forte dicas z aliter euadere non potes/est aliqua pars huius que non includit hoc instans et illa non est. Contra: signetur illa pars et sit prima dies augusti vel p̄ia septimana bene sequitur : hec pars non est:ergo nō est pars eius: p̄ña est clara posito q̄ est includat ens vel entia fingere hic amplationem est preter rationē. Sed dico q̄ res permanens sic differt a re successiua quia partes future et preterite remanent cum p̄senti in aliquo determinato instanti: vel apte nate sunt sic permanere/sec⁹ est in successiuis : de ꝓpositione vocali non est penitus idez quia aliqua sunt tales q̄ vna littera est ꝓpositio vel esse potest vt a significans hominem esse animal et de illa propositione diceretur sicut de tēpore q̄n aliō instās illius littere est tota est. Alia est propositio composita ex pluribus partibus vocalibus non constituentibus aliquod vnū vt lucretia erat romana et de talibus non oportet dicere cō sequenter sicut de tp̄e postq̄ nulla est interruptio in tempore nisi per instātia. secus est hic et dico hāc conclusionem ꝓpositio vocalis fuit. probatur. apostoli et prophete ꝓtulerunt multas propositiones et non protulerunt nisi ea que fuerunt:igitur. Sed contra hoc arguis:moyses nunq̄ fuit proferēs istā In principio creauit deus celum et terram. quod patet:q̄ sua de inesse moyses est ꝓferēs hanc propositionem nunq̄ erat vera/q̄ nec quando protulit subiectum nec predicatum nec copulam:igitur. Respondetur q̄ male datur sua de inesse hz multas de inesse moyses ꝓfert hanc vocem demōstrando subiectū et hanc demonstrando copulā et hanc demonstrando aliam vocem/et q̄ quelibet illarū est vera/illa de preterito est vera/quando aliquod mutatum esse est/tota vox est. opōrtet ita bene tollere terminum cōnotatiuū ex parte predicati ad dandus de inesse interdū sicut a parte subiecti nec semper ablatio venit a parte subiecti/campan⁹ facit circulum nō habet hanc campanus est faciens circulum supposito q̄ facit non ampliat/sufficit enim dicere campanus facit hanc rem/eodē modo si deus successiue produceret in vna hora vnum lignum et successiue corrūpet sicut produxit in istāti terminā ti horam verum est dicere hoc lignū fuit. habet plures de inesse hoc est/hoc est demonstrando partes illius que fuerunt. ita bene sicut hec:quilibet parisiensis magister fuit in sancta genouefa q̄ non ponitur in esse per hanc quilibet magister parisiensis est in sancta genouefa. Ex hijs patet solutio ad formā argumenti/si bene applicas et q̄ illa non est negan da inter septimanā et octauam hora octaua est sed vulgares loquētes vocant octauā circa finē si illud non placeat potes dicere quod alibi tenuimus.

Quarto arguitur : dicēdo hoc est corpus meum ante primum instans non esse totius propositionis corpus christi est in sacramēto eucharistie. ergo illa verba non requiruntur ad formam. assumptum arguitur:si in primo instanti non esse illoꝝ verborum ꝓbiter ꝑmo non est puta occidatur in instanti a deo vel a creatura z proferat vsq̄ ad mortem/talis consecrat:igitur:probatio minoris/si duo presbiteri successiue proferant titius et sempronius et titi⁹ viuat in instanti terminanti horam et sempronius primo moriatur tantū est prolatum ab vno sicut ab alio cum intentione debita sicut ego suppono igit̄. sed ille q̄ moritur est mortuus in instanti terminanti verba. ergo consecratio prius est . Et confirmatur:vltima sillaba profertur successiue. ergo ante quodcunq̄ instās in quo est aliqua pars eius ante erat aliqua p̄s eius/q̄ ante omnem motū est motus et q̄icūq̄ erant partes sufficientes erat consecratio igitur. Forte dicis consecratio non est ante completam prolationem verborum. Contra:pono q̄ duo proferant et vnus ad imaginatione proferat vltimam sillabam per horā vnam et alter habet finem in prima centesima parte hore supposito q̄ simul incipiant proferre sup panem et eā velociter vsq̄ ad finem et vnus proferat vltimā illabam per vnam horam talis tunc non consecraret per te quod non est dicendum. Ad quartum respondetur admittendo casum. iam p̄ctum argumenti est an sempronius consecrat. dico q̄ sempronius consecrat in toto tempore terminato ad instans mortis sempronii tota consecratio est facta/sed in adeq̄te in toto tempore/vel potes dicere post vltimū istās nō esse prolationis vltime sillabe corpus christi est sub illis speciebus supposito q̄ immediate post illud instans sillaba est intelligibilis. Ad confirmationem:q̄ vult probare q̄ in aliquo instanti ante instans terminatiuū totius orationis est ibidē corp⁹ christi:et dico q̄ sic plerūq̄z imo q̄icūq̄z verba proferuntur que sufficiunt causare sententiā in animo auditoris forma sufficiens est sed da maximū non sufficiens secundum intensionem vel minimū sufficiens. Quinto arguitur:posito q̄ vnus cogitet istam propositionem sinonimā hoc est corpus meū talis habet propositionem sinonimā cum ꝓpositione consecratiua et non consecrat:igitur. q̄ non consecrat supponitur q̄ requiritur loquela ad baptismum et eucharistiam accedat x̄bū ad elementum/sed probo q̄ sic. si lingua presbiteri abscindatur satisfacit cogitando horas. ergo et celebrando missā Respondetur:cuiusvis vel mutus cōsecrare nō potest in sensu cōposito ſm legem puta hec est impossibilis ei⁹ quis consecrat causa est institutio diuina sola. Sed si presbitero auferatur lingua vel quis sit mutus pro tempore quēadmodum contigit de pre iohannis baptiste ſm q̄ dicitur in hymno. Perdidit prōpte modulos loquelle z debet mentaliter deum orare q̄ debeat verba mentalia proferre nō opinor oportere/hoc nimis difficile foret voces facilius emittuntur q̄s scripture vel conceptus articulati fabricantur. Ex illo patet. nō sequitur quis cōsecrat p vnam propositionem:ergo per quālibet si nonimam illi⁹ oportet procedere per voces et hoc est congruum/ si concept⁹ sufficerent magis dubi⁹ aliquis esset. Etiam conceptus sunt occulti concipienti met voces melius cōcipiuntur scriptura esset tediosa. et ab aliis sic non potest p̄cipi sicut vox et licet muto illa essent facilora non tamen simpliciter maiori parti multitudinis et lex datur de his q̄ regulariter contingunt et nō de illis q̄ in casu euenunt. eodē modo si quis tres voces proferret hoc est corpus et conciperet meum nichil cōsecrat non colligo nunc tales vepres nec tenetur vocem grauem proferre in consecrando nec acutā nec mediā ergo nullam vocem tenetur proferre in consecratione/sed si p̄sbiter vnus proferret verba et alius faceret cetera requisita solus proferens dūmō habet intentionem rectam super materiā debitā consecrat/cetera sunt de honestate et necessitate minu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti hoc est ad vitandū in ipso peccatū. secus est in baptismo vbi applicatio aque est ita necessaria sicut verboz prolatio/sed si quattuoz simul proferrent quilibet eoz cōsecrat et hostia eadē a quolibet eoz est consecrata vt ante dictū est in quoda argumento in de baptismo. ¶ Ultimo arguitur. capto primo instanti non esse verbozum/Iam omnia verba primo non sūt et prius fuerunt quodlibet verbū prius fuit. ergo omnia verba forme prius fuerunt et intētio debita. ergo ante erat cozp9 christi sub istis speciebus. ℟ Responsionē quere in solutione quarti argumenti precedentis.

¶ Distinctionis none questio prima.

QUeritur circa hanc distinctionem/an quis indigne hoc sacramentum suscipere possit.

¶ Pro solutione questionis nota distinctionem communem/aliquis suscipit sacramentum/et non sacramentaliter/vt hereticus/aliquis sacramentū sacramentaliter et non spiritualiter/vt xpianus in peccato existens. Aliquis suscipit sacramentum sacramentaliter et spiritualiter vt bonus christianus sine peccato. Aliquis sacramentū suscipit spiritualiter et non sacramentaliter vt qui desiderat capere hoc sacramentum et non habet illum q̄ potest ei conferre vel quia est preclusus ad vomitū vt de hugone sancti victoris contigit ascendat fili9 ad patrem ꝛc.

Secundo nota q̄ indignus est ille qui est in peccato mortali vel prohibitus ab ecclesia/qui peccauit et iam penituit non est in peccato licet alicuius pene sit reus. Si petas quis idonee potest hoc sacramentum suscipere dicitur adultus fidelis mēte pdit9 ieiunus ieiunio nature deuotus non prohibit9 sine conscientia peccati mortalis legitime confess9 adultus. consuetudo facit q̄ iuuenes citius confitentur q̄s assumant corpus domini cū requiritur maioz discretio in assumptione corpozis dñi/dicitur fidelis/in festo paschatis iudeus nō obligatur nec ad precepta pura ecclesie. mente pditus. ob amentes relique particule sunt lucide non est necessariū cōicare in die paschatis sufficit die iouis sctē. vel vsq̄ ad octauas post pascha sicut eugeni9 declarauit.

¶ Istis notatis pono conclusiones. ¶ Prima est: licet exīs in veniali digne sacramentū eucharistie suscipiat/exīs in mortali actuali suscipiēs peccat nouo peccato. prioz pars est clara/veniale non impedit gratiam nec materie est penitentie requisita. secunda pars patet per illud prime cozinth. xj. ꝓbet seipsū homo et sic de pane illo edat et de calice bibat q̄ enim indigne manducat et bibit iudiciū sibi manducat et bibit non diiudicans corpus domini iudiciū māducat id est dāpnationē fm glo. interli. hoc est peccatum mortale cui debetur dāpnatio et sequitur ideo inter vos multi infirmi et inutiles et dormiunt multi quod exponens glo. interlinia. febribus et longis ifirmitatibus multi moriuntur. Nec sequitur exīs in mortali communicans mortaliter peccat. ergo accipiens in veniali venialiter peccat

Secunda conclusio licet quis fecerit aliquā diligētiam sed non sufficientem de peccatis preteritis et oblitis cōicans peccat esto q̄ contritus de omnib9 peccatis suis anteq̄s est confessus non debet communicare. prioz pars patet talis per suam ignorantiam crassam vel supinā non excusatur a toto licet a tanto. ergo adhuc est in peccato mortali sed quilibet talis indigne suscipit ex secunda parte prime. Secūda pars patet q̄ est preceptū/infesto paschatis homines obligantur facere penitentiam sacramentum/patet de penitentiis et remissionibus omnis vtriusq̄. et causa est q̄ debet tunc cōmunicare si etatem habeat. ergo q̄cunq̄ aliquis debet communicare debet confessionem vocalē facere ꝛ hoc regulariter/vbi tamen null9 reperitur ad celebrandum in parrochia in sollēni festo nisi vnus cui deest copia sacerdotis talis potest celebrare habens confessionem vocalem in voto/vocalē dico prerequiritur q̄ sua delicta detestetur et sic aliquis celebrat non confessus licite. dicitur fratres minozes habēt in cōstitutionibus non debent se confiteri aliis tūc minoz exīs in campis cū laico interdum celebrat sine confessione. Tertia conclusio licet non ieiunus non debet communicare nec penā canonicā habēs tamen qui fecit sufficientem indaginem cum reuerentia accedere potest. prioz pars patet auctoritate augustini ad inquisitiones ianuarii et recitatur de conse. d. ij. Si quis. et est mod9 eccl'e ꝛ rationabile est q̄ p̄ dñicū cozp9 ingrediatur q̄s aliqs cib9 itelligē de ieiunio nature hoc est nec cibū nec potū capere post mediā noctem. vij. que. i. nichil. §. nullus de cōsecratione distinc. ij. ca. placuit. Secūda pars patet/alioquin nulli pateret modus eundi cum ille facit quod in se est fm fragilitatem humanam/nec requiritur dormitio post cenam vel prandium ad hoc q̄ sit completa digestio imo nec requiritur digestio completa alioquin ihibebis flegmaticos et frigidū stomachū habentes ab dormitione refertos vnq̄s communicādi q̄ non requiritur dormitio patet. multi habentes cerebrum siccū dormire non possunt/etiam aliqui noctes ducunt insompnes/in studio/in oratione vel in aliqua alia honesta materia quibus in crastina luce non inhibetur cōmunicatio. Si dicas alexāder terti9 fecit remouere quēdam a presbitero qui non dormiuit tota nocte/sed celebrauit mane. patet de accusationibus. capi. si cōstiterit. qō de ecclesia dicitur nō erat ꝑpē nō dormitionem/sed presumebatur q̄ biberat post mediā noctem et esset indispositus cum in taberna post omnem sitim sedatam homines solent interpaulatis vicibus euacuare fecundos calices/etiam frequenter caupones vinum afferunt nullo rogante/etiam vtitur die post medium noctem. si inter dentes fuerint reliquie panis vel alterius cibi in lotione oris mane non prepediūt nō sumebant illo die etiā per modū saliue recipiūtur et idē est si gutta aque ignoranter in stomachū descēderit alicui quin aliquis nō potest se bene disponere ad sacramentum. patet de illo a cuius stomacho ascendunt ad os quidā fecu-

lenti humores qui solet gargarisando diatim os ꝛ dentes abluere talis est ieiunus ieiunio nature adhuc secus est de medicinis vel assumptione potus licet maneat ieiunium ecclesie non tamen ieiunium nature et verba inhibitionis pontificum ad hoc sonant et consuetudo inhibitionem interpretatur et est eadem causa prohibitionis cum cibus spiritualis prius est assumendus q̄s quicūq̄ corporalis extra necessitatem: prohibitio ecclesie hic facit negotium/antiquitus cōmunicabatur in die cene. patet de consecratione. d. j. Sacramenta altaris non nisi a ieiunis hominibus celebrentur excepto vno die anniuersario quo cena domini celebratur: non obstat si vinum faciat aliquas partes eucharistie descendere et prius in stomachū descendit cū aīa corpus xpi assumebatur/nec ad tā exactam separationem descendenduz est. canones de prohibitione cibi per aliquod tempus de consecratione distin. ij. tribus gradibus sunt abrogate nec est eadem ratio cum cibus spiritualis prius assumptus est etiam in assumptione cibi spiritualis hoc est eucharistie confertur gratia virtute operis operati non postq̄s assumitur/in qua parte temporis assumptionis siue inter dentes siue in ore vel i quauis alia parte nouit qui est in hoc sacramento ratione totalis hostie assumpte datur nec propter magnitudinē hostie maioz gratia porrigitur: homo debet sancte cōuersari cum in se habet hospitē quē celi capere non possunt cum turpi9 eiicitur q̄s non admittitur hospes et licet maneat deus et corpus xpi sub speciebus homine peccante non est mansio fructuosa per gratiā errauit bartholome9 in apparatu de consecra. distinc. ij. cap. tribus gradibus dicit certū est q̄ q̄s cito species dentibus teritur tam cito in celum rapitur corpus christi/hoc est ficticiū tunc nunq̄s manducaremus corpus christi panis assumptus in ore et protinus proiectus non est manducatus. Si ponis aliquē non dormientem indispositum mane talis nō debet celebrare sed non prouenit a vigilia sed idispositione que eodēmō dormienti contigisset. Ex illo sequitur soztes plus aque capit q̄s plato et tamē soztes potest capere corpus domini non autem plato. patet: posito q̄ soztes capiat a casu et ipso non aduertente in lotione oris et plato capit ꝛ tenter. si quis euacuationem aliūde q̄s per os ceperit non est impedimentum. ratio. per os eucha[a] est primus cibus assumptus esto q̄ in ventre aliud purgatiuum accipiatur/etiam ꝑ partes inferiozes nō assumitur alimentabile/sed purgatiua medicina nec replicandū est ad ingestionē cibi per partes illas. Ex istis conclusionibus cū aliquibus veris adiunctis patēt aliqua corrolaria. Primum est: presbiter idigne suscipiens sacramentum eucharistie peccat. patet in digne cōmunicat et abutimur tā excellenti sacramento/non videtur tantum esse peccatū ad baptisandū in peccato vel forte nullum. in casu presbiter duobus peccatis delinquere videtur. primo indigne cōmunicat/scdo indigne suscipit. Secundo sequitur q̄ fm magnitudinē crasse diligentie vel quitatem/peccatū/suscipiēdo eucharistiam est minus vel maius. duo adhibent aliqualē diligentiam sed non sufficientem. soztes et plato est aliqua latitudo illius diligentie crasse sit vt quattuoz soztes adhibet tres gradus diligētie plato duos ambo vadūt ad sacramentum eucharistie soztes minus peccat patet: q̄ minus irreuerentie facit sacramēto eucharistie. Cum hiis omnibus stant hee conclusiones: soztes sacramentum eucharistie in pctō suscipit nō indigne. patet. posito q̄ detur ei hostia consecrata cum multis non consecratis credat omnes nō consecratas tunc ille ex casu capit sacramētum eucharistie et ille est in peccato et non peccat: igitur. Secunda propositio: soztes sacramentum eucharistie scit se capere et tamen est in peccato mortali et non peccat. patet. hanc hostiam scit se capere hec hostia est sacramentum eucharistie: igitur. Tertia propositio. soztes in peccato sacramentū eucharistie vult capere et non peccat: patet expositorie/sed iste sunt negande. soztes scit se capere sacramētum eucharistie sine peccato/soztes vult capere sacramentum eucharistie vt scientia vel volitio ferr' sup sacramentum eucharistie. si presbiter sit solum attritus vel i mortali tempore quo capit corpus christi sub speciebus panis et in gratia quādo capit sub specieb9 vini q̄s est bene possibile/iam ptem eucharistie capit in mortali/et partem in gratia/eodēmō successiue capit corpus christi sub specieb9 panis: ergo potest esse in peccato mortali tēpore quo capit vnam partem/et in gratia tempore quo capit aliam/et sic eandem hostiā capiet in gratia et in mortali fm diuersas partes et in variis instantibus et temporib9 postq̄s est in gratia quando capit vltimam decimā vel vigesimam hostie non apparet ratio q̄re nō habebit gratiam virtute operis operati/sed quādo homo est in gratia per totam assumptionē virtute totalis hostie assumpte dabitur gratia et non virtute partis q̄ si sic sumēs magnā hostiā plus gratie haberet q̄s sumēs paruā q̄s est falsum. potest tū deus dare gratiam successiue in assumptione eucharistie sicut ipsa successiue accipitur non tamē dabit de facto ꝓportionabiliter fm partes hostie assumpte ꝛ cum partibus equalibus magne hostie ad paruam minozem dabit et forte sit de facto dat determinauit certam gratiam virtute eucharistie dare digne accipienti q̄ est equalis dato q̄s sit discrimen in hostiis i magnitudine vel paruitate/loquoz de tute operis operati/virtute operis operantis cōstat esse ine qualitatem propter maiorem deuotionem i vno q̄s in alio/sed si ita sit qui capit vnam partem eucharistie in gratia et aliam in mortali non habebit tantū gratie sicut sumens totaliter in gratia sed solū fm proportionē/totū illud apparet probabile de actu meritorio successiue elicito/verosimile est michi q̄ gratia in tali successiue augetur et sic opinor. ꝛ magis dubium est quādo confertur gratia virtute operis operati vel in principio medio vel fine sed sicut gratia virtute deuotionis successiue crementū suscipit sic forte est de gratia ratione operis operati

Universidad de Deusto
Biblioteca

si ponatur q̃ det gratiam virtute operis operati in vno instanti videndū est qđ est illud et an quis tūc est in mortali vel non et dicere cōsequēter. Contra secundum correlarium arguitur sic: sit tota latitudo cralle diligētie a non gradu diligentie vsq; iiij. inclusiue. recipiens corpus xp̃i post vnum gradum diligentie peccat post secundum gradū minus peccat post tertium cum duabus tertiis quarti gradus solum venialiter sed per primā prime conclusiōis tunc digne suscipit igitur q̃ solum venialiter probo: capio sortem q̃ facit quattuor gradus diligentie et plato quattuor cū quacūq; additione q̃cūq; remissa sufficientem diligentiam facit et non peccat. Forte dicis a non gradu diligentie vsq; ad vnū est peccatum mortale puta .ij. vel .iij. z postea a .iij. ad .iiij. venale. Contra hoc arguā et capio duos quoz vnus facit diligentiam vt duo z alter vt duo cum fractione tunc peccabit venialiter solum et sic consequēter solue tuipse per illum qui sensim hominem percutit ad mortem vel minutatim auferēte grana tollit summā caballi. Secūdo arguitur contra secundam partem prime conclusionis. probando q̃ aliquis exīs in mortali digne suscipit sacramētum eucharistie: quod probo. stat aliquem qui oblitus est cētum peccatorū q̃ nō oia ei occurrant in mentem post diligentem inquisitionem tūc digne communicat et tamen est in peccato mortali imo in omnibus quibus ante erat q̃z impium est a deo dimidiā sperare veniam q̃ digne communicet patet. facit quod in se est. Huic argumento respondetur communis modus est q̃ quis assumit digne vt opponitur ad indigne hoc est non peccat nouo peccato sed non confertur ei gratia q̃z est in peccato apparet michi oppositum probabile propterea ponitur casus q̃ sortes commisit centum peccata i isto anno fecit diligentiam quam potest fm fragilitatem humanam occurrūt ei solum nonaginta tūc isto casu stante x titur nostra questio. Et pono hanc conclusionem: sortes commisit centum peccata in isto anno occurrunt ei solum nonaginta huic dimittuntur sua peccata anteq̃z vadat ad sacramentum eucharistie et confertur ei gratia saltem digne capit et habitur ei gratia. probatio cuilibet faciēti qđ in se est deus dat gratiam: sortes est huiusmodi: igr̃ maior patet: et supponatur q̃ faciat magnam indaginem puta illam que sufficit fm fragilitatem humanam. p minorē non tenetur oēm indaginem facere quam potest facere cum tota indagine sufficienti fm nostras vires stat q̃ aliqua peccatorum nostroz preterita nobis non occurrant alioquin quis esset extra statum salutis preterea .j. corinth. xj. probet autem vnusquisq; se an dignus est vt de pane illo edat et de calice bibat alias iudicium sibi manducat et bibit quid est illud dictu nisi facere indaginem sufficientem quam si faciat habet gratiam z si non peccat inter indaginem sufficientem et nō sufficientem non est dare medium hic respondebit aduersarius si quis faciat indaginem sufficientē dabitur ei gratia si non totam quā deberet sed ferme tam adhuc manet in mortali et capiēdo eucharistiā nec merebitur nec demerebitur. Sed contra: tunc non probauit se sufficiēter ad sensum apostoli huic rationi daretur risio amplius argumentor capiēs sacramentum eucharistie z potissimū solum semel in anno non tenetur facere minorem indaginem q̃z statim animā efflaturus. sed indago ibi sufficiens mortalia oblita delet: ergo et hic: forte dicet aduersarius intelligit de presbitero pluries cōmunicāte vel laico hoc non sufficit capiam vulneratum prope mortem qui breue tempus habet. Item secundum multos istoz atricio cum susceptione baptismi vel penitētie sacramenti tollit peccatum et confert gratiam ad minus videtur esse prerequisita atricio et illud est sacramentum sacramentoz. ergo tollitur culpa et datur gratia et per consequens digne suscipitur. si q̃s dicat me viā dei coartare plus q̃z alii cum ipsi ponant mecum ego procedo in forō contradictorio pico q̃ latius vel non minus late loquor q̃z ipsi indago sufficiens fm vires humanas peccatum tollit. si petant a me: da nobis indaginez sufficientem. hec q̃stio et eis et michi est equaliter tediosa petendo q̃ est illa que reddit hominē indigū positiue / et que est illa in qua homo manet in mortali z non peccat capiendo peccator potest melius hoc cognoscere q̃z alius q̃re recoligat totum tempus preteritum post vltimam confessionē et desua pacta vita et detestetur peccata que ei occurrebant et occurrunt et capiat q̃ualem detestationem oīm et conditionalem puta si ei alia occurrerēt post q̃z fecit indaginem sed dicis post detestationem homo credit peccatū esse ei dimissum quod nō est vel credit aliquid esse venia dignum quod est mortale. fm illud apostoli michi nichil conscius sum fz non in hoc iustificatus sum. ergo post nostraz estimationem q̃ non sumus in peccato stat nos esse pctō obnoxios non negaui qui stat hominē in hoc falli sed non si faciat quod in se est. Ad illud apostoli dr̃ cōsequentia nichil valet nō occurrit michi memoria mortalis peccati. ergo sum in gratia sic glo. interli. virtualiter. j. corinth. iiij. exponit allegās illud psalmiste. delicta quis intelligit. hoc patet. Ecclesia. ix. Nemo scit an odio vl amore dignus est hoc est certitudinaliter / quis tamē potest assentire firmiter q̃n habet motiuum sufficiens pro se q̃ fecit quod in se est q̃ est in gratia et illa est certitudo mortalis alias male agit adeūdo corpus dñi / considerando illa q̃ pono de atritione et contritione in materia de penitentia materia est lucidior / et ab opinione vulgari i hoc est discrimen q̃ alii vocant atritionem contritionem puto nō angustiat via domini qui voluerit modū cōmunē imitari a nobis non impeditur sufficit nobis ꝓbabiliter dicere relinquentes hoc melius intelligentium arbitrio. Contra illud arguitur. commisit centum peccata q̃ non detestatus est sed nullum malum est impunitū. ergo punietur pro quolibet illoz peccatorum. Preterea sequitur q̃ obliuiosus qui non potest facile remisci de peccatis suis reportaret lucrum de sua obliuione quod non

est dicendum. Item si illa peccata post confessiōez occurrant tenetur illa detestari z ei imputant. ergo ante non habuit gratiam: quod probo. q̃z si ante habuit gratiam peccata diuiduntur et deus mediam veniam dat. ille rationes non concludunt: ad pmū concedo q̃ non detestatus est illa centū in particulari q̃z non occurrebant ei et conceditur q̃ nullum est malum impunitū. ꝓ peccatis suis oblitis punietur in purgatorio si nunq; ei occurrāt. Contra hoc arguitur: si hoc esset verum sequeretur q̃ aliqs equaliter intensiue et extensiue puniretur pro mortali et venali consequens est inconueniens. ergo et antecedens. probo cōsequentiam de illis mortalibus oblitis et venialibus aliis. Respondetur q̃ illud argumentū equaliter concludit de mortalibus confessis solue vnum et soluas reliquū sed de hoc infra .xxij. d. Ad aliud vbi dicis sequit̃ q̃ obliuios⁹ importat lucrū de sua obliuione naturali. nego consequentiam: sed bene verum est q̃ post magnā indaginem supposito q̃ tot peccata fecit sicut bñ memoratiuus et sint peccata decem / quicq; peccata solum occurrunt obliuioso post magnam indaginem decem memoratiuo / ad maiorem tristiciā tenet memoratiuus q̃z ille ꝓpter quinq; et ad maiorem satisfactionem / sed in hoc plus meretur et sic euadet a pena purgatorii vbi obliuiosus ibi cruciatur. Sed dicis ponamus q̃ equaliter doleant intensiue z eq̃les capiant penitentias quis plus meret: respondetur ipse. Ad tertium conceditur antecedēs et negatur consequentia. et ad probationem tunc pctā diuiduntur. distingo illam: peccata diuiduntur vel de peccatis quę insunt et sic nego: nō dimittit vnū sine alio quando dimisit nonagita dimisit oīa, vl q̃ vna pars peccatorum dimittitur in confessione sine memoria alioz et sic concedo: sed hoc non est ratione obliuionis sed ratione diligentie magne quā fecit nec de⁹ obligat nos ad ipossibile nec nimis difficile. Forte dicis sortes ꝓmisit cētū pctā z q̃cq; illoz sue menti nō occurrūt post maximā eoz lustrationē ob illa dāpnabit / hoc nō icōuenit q̃ homo ad ipossibile obligetur ex culpa sua preuia. Respōdetur. non video q̃ quacūq; culpa cōmissa qui viro patet via salutis de nouo et fuerit cōpos mentis. hoc dico propter illum qui ex culpa mortali i vesaniā ꝓpetuam incidat qui videtur esse in periculoso casu mō stat aliquem fecisse aliqua delicta quoz nō oim potest reminisci sine ope peculiari dei nec ex isto traditur occasio non frequenter confitendi nec dandi peccata obliuioni vtrūq; apprime conducit de primo explo ratum est. de scōo patet vt homo leuiori pena purgetur in hoc mundo q̃z expectare acriorē in purgatorio. Sed contra illud arguitur / per te illa centum peccata fuerunt dimissa: ergo .xx. aliis superueniētibus non tenebitur ad eoz confessionem nec ei illa iputantur ad mortale. Si dicas q̃ tenetur illa confiteri. Cōtra: ponamus q̃ nūq; confiteatur illa vel alia redeūt vel non. si scōm peccata diuidunt. si primū: ergo non erant dimissa. respōdetur infra in de penitentia. Contra primam partem tertie pclusionis arguitur. infirmus de cuius vita dubitatur post prandium potest suscipere sacramentum eucharistie. ergo pclusio falsa. antecedens patet q̃z talis est consuetudo ecclesie. respondetur cōclusio intelligitur vltra necessitatem. sed dicis, ponamus q̃ presbiter non habet hostiam consecratā et est post prandium. ergo licet presbitero cōsecrare post meridiem alioquī non potest ei porrigere. Respondetur in illo casu circumstantie sunt cōsiderande: si homo fuerit in magno mortis periculo et affectat inmis habere viaticum puta corpus xp̃i videtur adhuc presbiter non debet consecrare / tunc sufficit illud beati aug. credere et manducasti, ex quo sequitur p̃biter debet vigilare nimis vt habeat hostias cōsecratas paratas pro suis infirmis nō nego qui stat dare casum vbi quis post comestionē consecrat vt si quis consecret super pane non triticeo quem credit triticeum in perceptione percipit non esse triticeum iam non est ieiunus q̃z panez comedit sed q̃z sacramenta integra sumi debeant / debet iterū consecrare super pane triticeo similiter si quis ex negligentia imposuit aquam loco vini albi assumpta aqua debet ire secrete ad cornu altaris et capere vinum et consecrare de nouo incipiendo a forma consecrationis vini et tamen talis non est ieiunus ieiunio nature de quo intelligimus post̃q̃ capit aquam debet capere sanguinem. illud patet de consecratione distin. ij. capitibus se se sequentibus relatum et comperimus (inquit gelasi⁹ papa) autē q̃ quidā sumpta tantūmō sacri corporis portione a calice sacri cruoris abstinent q̃ procul dubio nescio qua superstitione doceant abstringi aut integra sacramenta percipiant aut ab integris arceantur / q̃z diuisio vnius eiusdem misterii sine grandi sacrilegio non potest peruenire. Ar dicis, si quis existit sub polo artico vel extra circulum articum vt de islandia tales habent triticum et non possunt habere vinum durum esset dicere q̃ nō licet eis cōsecrare sub specie panis tantū. laicus non capit integre sub vtraq; specie in die parasceues capit presbiter vinum cū parte hostie seruate que descendit ante assumptionem corporis christi. ergo nō requiritur semper integra perceptio. similiter si caro vel infans apparet in hostia sub specie panis non est illa hostia sumenda sed seruanda et non videtur opus iterū consecrare aliam hostiam sufficit cōmunicare sub specie sanguinis multum tamē peccaret presbiter qui sub altera tantū specie cōmunicaret vbi non occurreret similis necessitas. Si dicas apostol⁹ dicit ibi si quis esurit domi manducet. ergo non debet venire ieiunus ad ecclesiam. Respondetur ipse intelligit ibidem q̃ māducet domi post cibum assumptū patet ex epistola. Contra secundam partem arguitur q̃ faciens quod in se est non debet ire ad sacramentum eucharistie. quod probo vel requiritur q̃ faciat tantū q̃tuz potest facere vel aliquid citra illud et petitur vbi est status / non primū non est maximum pondus quod sortes potest portare q̃z illo dato oportet q̃ actiuitas sortis resistentiā pōderis

Universidad de Deusto
Biblioteca

exuperet.patet.vij.phi. ⁊minatur ergo in minimū pondus quod ſortes nō poteſt portare.eodēmō nō poteſt currere ita velociter ſicut poteſt currere qz aer poteſt ſubtiliari et licet poſſit currere et viuere in vacuo ad imaginationem:poſſet tamen eſſe melius diſpoſitus ad currendum vno tempore q̄ alio et eodēmō poteſt eſſe melius diſpoſitus ad faciendum indaginem vno tēpore q̄ alio de ſua conſciētia vt patet de tempore ſereno in quo homo eſt melius diſpoſitus q̄ nebuloſo hoc bene experit valitudinarius. ¶Et confirmatur:pono duos titiū et ſempronium qui ambo commiſerunt decē equalia mortalia:titius habeat meliora naturalia q̄ ſempronius titio occurrant oīa peccata ſua in vna hora non tenetur amplius memorari de preteritis.ſempronius tenetur diutius qz vir quicq; adhuc in vna hora ei occurrerent:ergo tenetur maiorem penam adhibere q̄ alter/quēadmodū ingenioſus narraturus ſermonem coā clero non tenetur tātū laborare ſicut obtuſus. ¶Reſpondetur per propoſitiones. ¶Prima:nullus tenetur facere tantam indaginem quantam poteſt facere/hoc patuit ex argumento qz non datur maxima diligentia quam poteſt adhibere. ſi dicas requiritur tanta diligentia quantā facere poteſt cum talibus circunſtantiis ſicut de pondere dicī ſolet/licet non detur maximum pōdus ptabile a ſorte tamen datur maximū in tali medio/in tali tēpore et cum tali reſiſtentia hoc non impedit propoſitum. ¶Secunda propoſitio/nec tenet adhibere minimam diligentiam quam non poteſt adhibere.qđ probo qz bene ſequit.illa diligētia eſt minima quā non poteſt adhibere:ergo illam non poteſt adhibere et quālibet minorem poteſt adhibere et ſic eſſet repugnantia in adhibendo. ¶Tertia propoſitio/nullus tenetur quālibet diligentiam quam poteſt citra minimam quā non poteſt adhibere. ꝓbatur. nulla talis eſt ſit minima quā nō poteſt adhiberevt octo/nemo tenetur ad quālibet citra octo.patet.ponendo gradus ſemper diuiſibiliter nulla eſt maxima citra octo non ſeptem qz ſeptē cum dimidio eſt ſupra ſeptem et ſic conſequenter in abiſſum / ⅓ hic poteſiſtere de latitudine vniformit diffformiter mata in nō gradu in vno extremo et in octo in altero. probando q̄ illa latitudine quilibet gradus citra octo reperitur et non octo non poteſt ſignari ſubiectum eius ſi ſit diuiſibile iam non eſt vniformiter diffformis ℈ ipoteſim q̄cquid ſit de illo manet tertia propoſitio vera/nullus eſt maximus gradꝰ citra octo et quando eſſet deus non obligaret nos ad illud.

¶Quarta propoſitio.nemo tenetur ad ſeptem cum dimidio ſuppoſito q̄ octo ſit minima diligētia quā non poteſt adhibere qz hoc eſſet homini minꝰ difficile ⁊ deꝰ nec obligat ad impoſſibile nec ad minus difficile. ¶Quinta propoſitio:quando homo facit qđ in ſe eſt ſecundum humanam fragilitatem deꝰ dimittit ei reliquū vt in exēplo noſtro capiatur vnū pūctū a quattuor vſq; ad octo/octo eſt minima diligentia quā non poteſt adhibere/quattuor eſt minima diligentia q̄ ſufficit vel maxima q̄ non ſufficit tunc faciēdo vt quinq; hoc ſufficit vel vt ſex ⁊ q̄to magis accedit ad octo tāto plus bñfacit et q̄to magis approximat quattuor minus benefacit et qz difficile eſt homini iudicare quando facit diligentiam ſm hanc latitudinē difficile eſt ei iudicare quādo ſufficienter facit et per conſequens ſcire ſe eſſe in gratia non poteſt dari exacta regula q̄libet nouit ſuā facultatē et quilibet eſt bonus iudex eoꝝ q̄ nouit. j.ethicoꝝ.non ſolum ille eſt bonus ſagittariꝰ qui tangit album medie mete/ſed qui prope accedit ad quattuor vel quinq; pedes:ſi ſit ſcrupuloſꝰ alios conſulat cōtūdendo ſcrupulos. ¶Contra hoc arguitur:ſequeretur q̄ quicūq; tranſiens ad ſacramentum euchariſtie peccaret nouo peccato conſequens eſt inconueniens qz tunc non eſſet viaticum ꝓbo conſequentiam qz nullus talis eſt certus an ſe cit quod in ſe eſt et exponens ſe in periculo peccati peccat.tene certum relinque incertum in tali caſu videtur certum non recipiendo q̄ non peccat/ſz recipiendo dubitare habet. ¶Reſpondetur negando conſequentiam/et ad probationem talis nō eſt certus diſtinguitur vel certitudine demonſtratiua vel phiſica et ſic conceditur:vel certitudine mozali et ſic negatur/et illa frequenter patit errozem ſed ſi feci quod in me eſt deus michi non imputat non poſſum habere maiorem certitudinem de illo actu ſed ſi haberem opinionē fortem q̄ eſſem in peccato vel apparentias magni ponderis non debeo capere ſacramentum euchariſtie/habeo vacillationes quas excutere debeo/ſi non poſſum ſemper conſulendi ſunt docti et prudentes et vtendum eſt eoꝝ cōſilio abigere debes ſcrupulos leues et tandē gñabitur habitus floccipēdendi ſcrupulos tenues/accipito analogiam per equos iſlandenſes qui extra propā patriam non veſcuntur feno et grano/ſed deſiccatis piſcibus propter habitum genitum domi. ¶Idē eſt de tegulario cōſcendente pluries domoꝝ vertices qui intrepidus i cunabūlo aſcendit ad faſtigiuz pīnaculi diue genouefe vel ſancti pauli londoniis et tamen ego aſcendens ob imaginationē preceps eſſem proſtratus humi et ſic non expono me periculo et ſoluitur argumentū/ſed in rei viritate ſi aliquis exiſtimat ſe feciſſe diligentiam ſufficientem ⁊ non fecit tranſiens ad ſacramentū euchariſtie peccat nouo peccato.ſic etiā qui opinat ſe erronee eſſe in peccato mortali qui tamen non eſt peccabit ſi vadat ad ſacramentum euchariſtie ſtante conſcientia qz contrauenit ſue cōſcientie ⁊ peccat.ad romanos xiiij.omne quod non eſt ex fide pctū eſt. ¶Ad confirmationem de titio et ſempronio habentibus impia naturalia pono propoſitiones. ¶Prima eſt titio occurrunt omnia ſua peccata et confitetur illa et tamen indigne accipit corpus xp̄i.probatur.poſito q̄ ſit bone memorie et ei occurrerint ſua pctā ſtati nō eſt certus certitudine mozali q̄ ei occurrunt ſi vadat ſic repente ad ſacramentum euchariſtie peccat peccato omiſſionis facere ſufficiēt.em indaginem an ei omnia occurrerūt.talis non probat ſe ſufficiēter. ¶Secūda ꝓpoſitio titius rimat ſua pctā in vna

hora et ſcit q̄ ſunt decē et nō plura et ſempronius nō pōt in tribus horis titius digne cōicat nō aūt ſempronius poſtq̄ titius deteſtat oīa pctā ſua et ſcit q̄ nō ſunt plura:q̄ non tenet ad plus ſempronius non ſic imo ſcit oppoſitū vel ſcire dz q̄. ¶Tertia ꝓpō habens peiora naturalia dz maiorē diligentiaz facere q̄ hūs bona pz ex ꝑmiſſis. ¶Quarta ꝓpō et conſolatiua ſempronius plꝰ merebit per longā inſiſtionē eius q̄ titius in caſu.ſp pro maiori labore q̄s plus meretur ceteris pibus magnū eſt meritū diligēter rimari pctā preterita dei offenſiua vt deteſtent.propterea monēdi ſunt pctōres ad magnā indaginem tū ꝓpter ſecuritatez qz neſcit q̄ recrīt. ¶Tū propter magnū meritū ⁊ illa cā eſt eis maxie ꝓpalādat nō ſp puia ne terreātur ſed ſm cōditiones hoīm varie habende ſunt medicine forte propter neceſſitatem eſt ei aliter dicendū.calida quartanis febribus non nocent q̄ quotidianas nutriunt et augent. ¶Ex hiis facile tales caſus ſoluuntur ſortes credit a veniale eſſe mortale et illud nō deteſtatur vel credit ſe eſſe in pctō et neſcit q̄ eſt illud an peccet accedendo ad ſancta ſctōrum difficile eſt iudicare ex quibus fontibus ſcaturiant peccata qñ hō vadit ad ſacramētū euchariſtie:interdum deus oſtendit ea vt pctōr illa deteſtet et mereatur.interdū forte antiquus hoſtis callide illa pīntat vt hoies non accipiant ſacrū corpus chriſti conſulo ſatius eſſe cogitandum de paſſione xp̄i tp̄e aſſumptionis dñice vel gloria celi vel actualiter diligat deum q̄ tunc cogitare de peccatis eſto q̄ deteſtetur qz ꝑſupponitur indago ſufficiens anteq̄ accedat: et poſſimū de pctis hominez illaqueantibus:ſed ſi occurrant allidantur ad petrā eorum capita. ¶Tertio arguitur ad idem.ex iſtis videtur q̄ bonum eſt quolibet die cōmunicare.conſequens eſt fm:ergo ⁊ aſſū.ꝓbatur tū ꝓpa:qz ſacramentū eucha.confert gr̄am virtute opis o pati:ſal ſitatē ꝓſit ꝓbo:qz pari rōne ſequtur q̄ bonū eſt q̄ paruuli an annos diſcretiōis cōicent. ⁊ ſic vnus hō in vna ſeptiana pōt attingere gr̄am ſcti petri quod eſt inconueniens igr. ¶Huic argumēto ꝓ ꝑma parte rīdet beatus aug.et recitatur de conſe.d.ij.quotidie euchariſtie monēdo oīs q̄ quolibet die diſcocōicēt/ſed ſi vnus opiatur eſſe vtile quolibet die capere ſacrū corpus dñi et alter opinatur oppoſitum ꝓpteraliā rōnē puta q̄ reuerentiā eo q̄ non poteſt eſſe quolibet die ita diſpoſitus ſi ſemel in ſeptimana vel menſe cōicaret ille non eſt arguēdus/vterq; meretur. ¶Illud pulcherrime probat per illud luce xix.de zacheo q̄ gaudens in domo ſua ſuſcepit dñz et de centurione math.viij.dñe non ſum dignus vt intres ſub tectū meū quotidie (inquit) euchariſtie cōionem accipere nec laudo nec vituꝑo omnibꝰ tñ diuicis diebus cōicandū horoz et ſic duo facientes contraria per vtrunq; merentur non tñ p̄ p̄rias cauſas ſed bene conſonantes ⁊ pertinentes/hoc tñ notādū eſt q̄ qñ hō eſſet in tali caſu conditio illa ceteris paribus eſſet melior q̄ corpus dñi aſſumīt qz datur gratia virtute operis operati ꝑbro videtur dari due gratie.ſ.vna qz conſecrat alia qz ſuſcipit ſed ſiue ſint gratie partiales pro corpe et ſanguine ſine vna vtriq; rīdens idem eſt in diciū ſufficit in conſecrando q̄ laicum eruperet. ¶Sed tunc dicis digne baptiſans ſuſcipit gratiā virtute opis operati ⁊ ita conferens alia ſacramenta non videtur eſſe ſil̄e magnū diſcrimē diſſimilitudinis dare non eſt facile niſi voluntas diuina in hoc nobili ſacramento. Jnſuper maioz reuerentia rebetur ſacramento euchariſtie q̄s multis aliis ſacramentis pleriq; nō concederent baptiſantē peccatorē peccare ſecus eſt de euchariſtia. rationabile eſt etiam q̄ nulla gratia conferatur preſbitero virtute operis operati et huic magis adhereo. ¶Et tunc qñ replicas bonum eſt q̄ paruuli cōicent hoc nego ⁊ pono propoſitiōes. ¶Prima eſt dans paruulo corpus chriſti male facit quia ſm apoſtolum prime corinth.xj.probet ſeipm autē homo.paruulus non pōt ſe probare. ¶Secunda propoſitio:hoſtia data paruulo non confert ei gratiam virtute operis operati. ¶Gerſon dicit q̄ in quadam epiſtola beati cipriani legitur q̄ euchariſtia detur paruulis et adhuc ſic dicunt grecos facere.probatur:conſuetudo eccleſie non eſt dare paruulo viam vniuerſe carnis ingredienti ante annos diſcretionis viaticum:ſed illud ſolum probat primā concluſionem.mulier in preſentia preſbiteri baptiſans vere baptiſat et gratia paruulo cōfertur eſto q̄ mulier peccat.probatur aliter ex verbis apoſtoli aſſūptis:probet ſeipſum homo:ergo vult dicere q̄ req̄ritur preparatio anteq̄ virtute huius ſacramēti cōfertur gratia. Jtem ſillogiſando ad ipoſſibile dabꝫ paruulū q̄ habebit equalē gratiā cū vno btō ſuppoſito q̄ quolibz die ei dēt ſacramētū eucha.quod eſt inconueniens ⁊ eodēmō de amēte ſentio. ¶Sed ſi q̄ſpiam petat hoſtiā et anteq̄ deferatur p̄iuetur vſu rationis ſi ſit in periculo mortis poteſt ei dari viaticū.pz.xxvj.q.vj.ſi quis.paruulis detur ſacramētum eucha.qñ veniunt ad annos diſcretiōis qñ tps diſcretionis p̄mo icipit ab aliis hz conſiderari. ¶Alii qui ſunt prudentiores in octauo vel nono anno q̄z alii in duodecio quo ſit non eſt tanta neceſſitas euchariſtie ſumende ſicut baptiſmi/aliqua ſunt ſacramenta cuilibet neceſſaria vt baptiſmꝰ oēs naſcunꝫ filii ire.ad eph.ij.de hiis qui p propagationē generantur niſi de beata virgine q̄ erat preſeruata.p̄ma adulto eſt neceſſaria et ēt euchariſtia ſemel in anno adultis ex precepto eccleſie ſaltem ſemel in vita ex inſtitutione chriſti et ad hoc eſt neceſſarium habere miniſtros ſacerdotes: ergo aliqua ſacramenta ſunt neceſſaria in toto populo cathegoreumatice aliqua i toto ſincathegoreumate. ¶Ultimo arguitur contra ſecundam partem tertie concluſionis: non licet polluto communicare et tamen ſtat talez feciſſe diligentiā quā potuit.igr. tenet conſequentia cum minore.probatur maior. ſexta diſtinctione teſtamentum. ¶Pro ſolutione huius argumenti nota q̄ quis polluitur multipliariam.vno modo illuſione diabolica vel infirmitate vel ingluuie. Interdum citius quando ieiunatur q̄z nō ieiunatur natura tunc eſt potentior ad expellenda ſuperflua tertie vltimo ar

Universidad de Deusto
Biblioteca

vigestiõis q̃ tpe igluuiei vbi natura succũbit. Alio° ex pctõ mortali ꝓcedente puta ex delectatione mulierũ et eius cõsensu tunc multis videt primis duobus modis nõ est pctm̃. scõo mõ veniale. tertiomõ mortale. Sed ꝑ istis capiendis notabis duplex est pollutio: quedã interior et est volitio polluẽdi. alia est exterior et nõ inuenio accõmodati° que entitas est q̃ semẽ decisũ. pollutio fr̃is nichil aliud est q̃ semis resolutio ex imaginatiõe in somno et potissimũ sit scõm aristo. x. particula. pbleumate. xvj. qñ hõ dormit resupinus tũc loca seminaria renes calefiunt et sic fit resolutio semis et potissimũ ex imaginatiõe venereo:vel qñ quis diu dormit in meridie vel ꝓncipio noctis raro est pollutio. Hoc ꝓnotato teneo cũ aliis q̃ pollutio ex illusiõe vel infirmitate ꝓcedens nõ est pctm̃ et est ꝑma cõclusio. Secũda cõclusio nulla pollutio facta de nocte in sono ex q̃cunq̃ culpa ꝓcedenti siue secuta est pñia culpe vel nõ/est pctm̃. probat hec cõclusio quo ad vtrãq̃ ptẽ si secuta est pñia minor est difficultas sortes descendens in puteũ nõ potens redire ad seruiẽdũ dũmõ penitet excusat a pctõ/esto q̃ ipse erat in causa illi° descensus. qõ ꝓz: alioq̃n non esset in ptãte peccatoris se liberare a pctõ qõ non est dicendũ. Ad tẽ ꝓbãdum ludens breuiariũ ad tarillos qui non potest habere aliũ si penitet excusat ab hoc q̃ nõ potest dicere horas esto q̃ illud prouenit ex culpa sua et non nisi qz facit q̃ in se est ad emendandũ suum peccatum: sic facit ille q̃ primo hz malã concupiscentiã et eã post ante q̃ dormit emendat. De alia parte arguitur sic nullus ex bona et laudabili cogitatione pollut° dormiendo meret: ergo ex mala cogitatione prouia nõ emendata non demeretur. Item arguit quidã huius tempestatis doctor vicinus nr̃ martin° de magistris et sufficienter: ipossibile est q̃ aliq̃s qui nõ est pctõr nisi vno pctõ fiat pctõr duobus pctis ꝑ aliud mere naturale: qz tũc aliquis põt esse nouus pctõr per aliquod qõ nullo° est in ptãte eius: sed ille post cogitationẽ non est pctõr nisi vno pctõ et pollutio nocturna i illo est mere naturalis: g̃ post eã ẽ pctõr solũ vnico pctõ et per ꝓns pollutio nocturna nõ est pctm̃ qz pone q̃ sit pctm̃ ea posita ille erit peccator duobus peccatis illa. ꝓbatio si inferat secundã partem totam infert: sed qz fortassis concederet ꝑmaz partẽ et nõ scõam applicui illi pti rationes spãles.

Tertia cõclusio q̃ directe contradicit martino non oĩs pollutio nocturna orta ex actu culpabili que est volitio vel desiderũ illius nõ emendato per displicentiã condignã est culpabilis. hoc clare volo dicere ego cogito de libidine vt polluar de nocte ꝑ hoc q̃ sum pollutus non pecco nouo peccato. hanc conclusionem (scilicet mea) probat suũ ipsius martini argumentũ quod probat scõam partẽ ꝓclusionis immediate precedentis si bene consideretur. Et vlteri° dico q̃ illud argumentum probat multum apparẽter q̃ facta in ebrietate ex culpa precedenti nõ sunt imputabilia cui° oppositũ ipse tenet in de temperãtia: sed de hoc infra. d. xvij. q. ij. Probo tñ cõclusionem: sint duo sortes et plato habeãt ambo duas volitiones cogitãdi de libidine vt de nocte polluantur polluatur sortes et non plato tũc sic/isti duo eq̃ lib° pctis peccãt plato peccat solũ vnico pctõ: ergo sic̃ sortes: Prima claret cũ minore. probat maior. qz eq̃les volitiones hñt actus exterior nichil bonitatis actui interiori superaddit vt in scõo diffuse declaratũ est. d. xlij. et martin° tenet illõ. Si dicas sortes interptatiue hz aliũ actum qz vult aliquid ad qõ sequitur pollutio. eodẽmõ tibi dicet q̃ si titius et sempronius habeant eq̃les cogitationes peruersas nõ pro fine vt polluãtur et titi° polluatur et non sempronius q̃ titius interpretatiue vult scõm pctm̃ h̃ vtriq̃ etiã dat operã rei licite. s. dormitant et ꝓptera non potes hic aufugere sicut de ebrietate sz postea etiã ostendetur q̃ illa fuga est inutilis. Sed ꝓtra hanc cõclusionẽ arr̃ argumentis quibus martin° nititur astruere oppositũ. oĩs actus volitus volitione culpabili sic q̃ ideo ipsa volitio est culpabilis qz est volitio eius est culpabilis pollutio nocturna est volita volitiõe culpabili vt supponit sic. s. q̃ ipsa volitio est culpabilis qz ipa est volitio eius. volitio enim qua vis cogitare de libidine vt polluaris nocte ista est culpabilis qz ipa est volitio nocturne pollutiõis g̃ huius mõi nocturna pollutio est culpabilis. Conceditur maior q̃ est culpabilis eo mõ quo culpabilitas actui exteriori conuenit sz q̃ sit nouũ pctm̃ superadditũ illi volitioni iteriori z sic negat. ille act° exterior actui interiori non addit nouũ pctm̃ nec debet maior pena illi q̃ polluit q̃ alteri q̃ simile actus interiorẽ hz z non polluit illa maior. ꝓbaret parifor ma quelibet actũ malũ exteriorẽ esse pctm̃ fm argumentũ eius in iõ redit. Tertio arr̃ sic: oĩs act° q̃ si mere libere fiat esset malus et culpabilis ẽ simpliciter culpabilis cũ nobis quocũq̃ possum° ꝓcurantibus vt fiat ipse sit: sz pollutio nocturna si mere libere fiat eet actus culpabilis vt suppono. declarat maiorẽ per hunc modũ cõuincũtur sortilege homicide qz faciunt qõ in eis est. Illud argumẽtũ nullũ est qz si due sortilege facerẽt qõ in eis est vnus occiditur p maleficiũ vnius z null° per aliã dũmõ ipa facit q̃ in ipsa est equaliter peccant. Arguit ꝫ se nullus act° quẽ sumus ipotentes impedire ne fiat imꝓtia nõ ꝓuiẽte ex culpa nr̃a est pctm̃ qz talis actus non est liber libertate sufficiente ad actũ hũanum. Rñdendo hanc negat et instat de actu quẽ eẽ volumus et q̃tũ in nobis est nitimur facere vt sit z fiat ita q̃ oĩ concursu quo volũtarie possum° ad ipsũ cõcurrere de facto cõcurrim°. Exẽplũ hui° est de homicidio iperato seruo nr̃o hz eñ nõ possum° impedire cũ sit ꝓpter distãtiã nr̃am qz tñ volum° illud fieri et q̃tũ in nobis fuit coopati sumus vt fieret ideo illud iputat nobis ad culpã. Exemplũ de puteo quẽ in loco aliquo effodim° vt nocte transeũtes ibi pereãt hz pro tũc in ptãte illius q̃ fodit non sit ipedire neviator pereat mors tñ oĩz q̃ ibi pereũt est sibi imputabilis qz quicquid potuit egit vt oĩs illuc venientes perirent et ea ꝗdã intentione vt perirent hõ iste certe non ponderauit materiã. ꝓpter euẽtũ sequẽtez nõ magis neq̃ minus peccauit duo

emittũt fuos ad occidẽdũ vni° seru° occidit alti° vero nõ eq̃liter peccãt ꝓpter occisũ nõ peccat oĩs nouo pctõ sz peccauit a ꝓncipio eũ volẽdo occidere sz illa exterior occisio nullũ pctm̃ supaddit z illõ de Puteo nichil penit° valet duo faciunt duos puteos ex equali intentiõe i locis equalibus vt hoies peãt cadunt multi in puteo vnius et nullus in puteo altertus qz alias ipo nesciente obstruit puteuz dũmõ manent eq̃les volitiones in eis equaliter peccãt et illud est ad longũ declaratũ de actu exteriori ꝑ machometũ z aliũ q̃ hẽret sibi volitionẽ si cui placz sua pollutio post factũ ꝓpter malos hũores superquib° est contentus q̃ expellãtur non videtur peccatum si nullatenus erat in causa purgandi. si cogitat de muliere vt hũores expellantur peccat: exponit se piculo carnis contra doctrinã sapientis q̃ ꝑa rum possibile est hõ cogitet de mulierib° sicut fecit ille bonus pr̃ in vitis patrũ claustro nobili mulieri romane q̃ rogauit deũ vt ipse ozaret ꝑ ea/at ille rogo deũ vt deleat te de mẽoria mea. Istis notatis pono conclusiones responsiuas huic argumento.

Prima est licet maius sit pctm̃ in aliis frequenter q̃ in carne sancti patres rõnabiliter et non absre ꝓceperũt nobis non cõicare circa pctã carnis. ꝑma ps pz de supbia et inuidia. scõa ps ptz qz cogitatio pollutiõis est cũ maiore feditate et corpis voluptate ex tali resolutione seminis anima est nata cõdelectari appetitui sensitiuo ꝓpter cõiunctionẽ ei° cũ carne. perceperunt sancti patres hoies regulariter magis illaqueari hoc morbo q̃ ceteris flagitiis iõ nolebant ire ad cõionẽ hinc iura maiorem penã iniungunt i publice fornicario q̃ publice quouis alio genere pcti cõiter irretito. Ex isto pz correlariũ q̃ non arr̃ bene qz est vetitũ a patrib° ne capiatur corpus dñi post pollutionem nocturnalẽ: g̃ est peccatũ hoc pz de conse. di. ij. oĩs hõ q̃ dz cõicare ab vxore tribus vel q̃ttuor vel q̃nq̃ diebus abstineat apparatus dicit illud esse de consilio et tñ non oportuit ibi esse pctm̃ si non licuit pollutis cõedere panes ꝓpositiõis a fortiori sacratissimũ christi corpus: hic dicendũ est si quis reperiat se bene dispositũ post laudabilẽ penitentiã põt cõicare sicut post alia peccata si nichil aliud contingat sed ꝓpter domesticũ hostem. s. carnẽ patres repererunt non esse idem ideo abstinere consulerunt ab eucharistia. breuiter nõ inuenio discrimẽ pollutionis nocturne inter alia peccata ita q̃ sicut hõ penitudine ductus post cõfessionem põt celebrare sic videtur post pollutionez nisi mentis euagationez hic compiat plus q̃ i aliis. qlibet super hoc est sibi conscius et hoc ex iure nature vel diuino necius positiuũ inuenio sic prohibẽs. sic exponendus est diuus gregori° scribens augustino anglorum epõ de hac materia vide. vj. d. c. testamẽtum. nec respiciẽdũ est ad x̃ba apparati in illa. d. c. qz. vel in sequenti loquitur ꝓter rationem in multis vt puta pollutio post pñiam imputatur. si aliq̃s excessiue bibit vel comederit vel impudice mentem de die effrenẽ reliquit penitens qñ vadit dormituz nullatenus ei imputatur pollutio q̃nimo dato q̃ nõ penituerit vt in hac materia disseruim°. sic interptari poteris dicta beati grego. ad augustinũ anglorum epm̃ que recitat venerabilis beda in hystoria ecclesie gentis anglorum libro ꝑmo capite. xxvij. Ex hiis facile patere potest quare doctores sancti fecerũt maiorẽ difficultatẽ circa pollutionẽ nocturnam q̃ somniũ fedum et ratio est: qz vnũ est cũ maiori voluptate et plus dominẽ inoluit q̃ aliud qõ frequenter anxietatẽ secũ hz. Scõo patet: hõ dz cauere q̃tum potest ne dormiat resupinus vel in calido valde lecto qz illa ad pollutionẽ conducunt/hic sancti pres dormire in culcitra vel in vestib° oꝛdiarunt sine lecto plumarũ siue multarũ vestiũ cooperatura. Tertio cauenda est ois magna alteratio calefaciendi quare galienus. vj. de reg. sani. dixit q̃ cursozes debẽt ꝓzare plũbi lamia sup renes ne de nocte polluant. Quarto sequitur q̃ martinus non debuit mirari quare scti patres et doctores citi° locuti sunt de pollutione nocturna q̃ somnio fedo. Quinto sequitur maxime cauendũ est a cibo superfluo z potissimũ vino/per vinũ cerusiã et omnẽ potũ inebriare potentẽ intelligo. Sexto sequitur q̃ dormiẽdum non est super dorsum lz debilitas caueret multos sic dormire cum vnũ latus nõ põt reliquuz corpus sustentare vt in debilibus et carnosis contigit. dormiendũ est primo super latus dextrũ per horaz scõm aucennã tertia ꝑmi. deinde super sinistrũ et finaliter fiat conuersio in dexterũ cãs quare ita est vide in eo. Insuper non est nimis dormienduz fm consilium cathonis. Plus vigila semp ne sompno deditus esto. &c. fm aristo. secũda particula. pbleumatum est causa male colorationis: sed sompn° dz proportionari quantitati et qualitati cibi que alia ẽ in hieme alia in estate. et ipocras particula secũda aphorismorũ aphorismo tertio. Sompnus et vigilia vtraq̃ modo magis facta malum. Dubitat circa hanc questionem an pctõr mortalis põt videre corpus christi sine peccato et ipsum leuare si cadat in terram. respondetur affirmatiue de hoc non debẽt esse questio. Et si dicas oza. ij. regũ. vj. tangens archam federis bobus recalcitrantibus erat a dño percussus et bethsamite percussi sunt plaga magna ꝓteo q̃ viderunt archam dei reductam a philisthim. j. regum. vj. ergo maius est in proposito de sacrosancto corpore saluatoris. Respondet nõ est simile arche visio nuda erat prohibita. numeri iij. de oza dicitur q̃ archa debebat ferri humeris leuitarũ et non in plaustro et propterea percussus est oza: hec non sunt nobis vetita in lege gratie sed vbi corpus christi caderet in lutuz peccator potest leuare honeste vbi nullus melior esset si quispiã melior presens fuerit congruit cedere. de bethsamitis dicitur nimis diu sciebãt eam stare sub diuo sine lumine et cultu debito.

Distinctionis none questio secunda.

Queritur secundo an liceat alicui ministrare corpus dñi illi quem scit esse in peccato mortali. Circa illõ notãdũ est aliq̃s dupl'r põt eẽ pctõr. vnomõ occult° alio° public° h̃ ẽ q̃ ẽ Notabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

probatus talis coꝝ iudice vel nulla tergiuersatiõe põt illud negare opposito mõ occultus: Iterũ vel ego sum superior istius vt puta vicarius vel curatus vel alius cui non incũbit ex officio ministrare. Item vel ille petit in publico vel in occulto. Si in publico vel tpe quo non oz ei ministrare corp⁹ dñi vel qñ oz vt in festo paschatis. Istis notatis pono conclusiones. Prima est: Iz occulto peccatoꝝ negãdũ est corpus dñi i occulto/tñ si petat in publico ꝑ tpe quo teneoꝝ mistrare aliis supposito q̃ sit michi subditus teneoꝝ ei ministrare corpus dñi. hec conclusio habet duas partes. prioꝝ probatur. habeo licitã exceptionẽ contra eum nec eũ scandalizo quia ẽ in conclaui inter me et eum et scio q̃ si capiat nouo peccato peccat ergo debeo ei negare. secũda pars patet non habeo exceptionẽ contra eum in publico quia quod ego scio scio in foro interiore nõ possuꝫ per illud obiũcere z essem reuelator confessionis exemplo saluatoris in cena qui optime sciebat ꝑditorẽ illum iudã esse in mortali non obstãte in publico ei porrexit suũ sacrosctm corpus sicut dicit aug. ꝑo. xxj. super illo verbo manducauerunt et adorauerũt omnes pingues terre. Item nisi sic/daretur occasio negare corpus christi sctis. math. xxvj. et luce xxij. quia ibi de aplis nullũ excepit. illud habeẽ expresse. j. q. j. xps. z de conse. d. ij. non ꝓhibeat. z. c. sicut iudas. petrus cõfessoꝝ in capite. clij. hystorie euangelice dicit hilariũ tenuisse super math. q̃ xps non contulit suũ corpus iude: sed beatus aug. z fere me oĩes tenent oppositũ et suffragat euangelium illud est tenendũ. Dicebatur si petat tempore debito. alioquin habeo legittimã exceptionẽ contra eũ/ petam ad quod ꝓpositum nũc petitis/eodẽmodo si non sum ordinarius eius. ¶ Secunda conclusio negandũ est sacramentũ eucharistie in publico notorie peccatori esto q̃ non sit in peccato. hec cõclusio habet duas partes. prioꝝ ps. qz hz legittimã exceptionem contra eũ non sufficit q̃ presbiter põt illud crimẽ cum testib⁹ fide dignis contra illũ ꝓbare. scda pars ps. qz talis frequenter detestat̃ suũ pctm̃ sed hoc non sufficit. publica pcta sunt publice puniẽda. ¶ Ex illa conclusione sequit̃ non oz aliquis dare meretricib⁹ vsurariis vel quibuscũq̃ p mortale pctm̃ notorie viuẽtib⁹ statũ sil'r iura loquũtur de histrionibus. hoc ps de conse. d. ij. pro delectatione tua consulendũ me existimasti frater charissime quid michi videt̃ ne histrione et mago illo q̃ apud vos cõstitutus. ꝓaulo post sequit̃ puto nec manifestati diuine nec euangelice discipline cõgruere vt pudoꝝ et honoꝝ ecclesie tã turpi et infami cõtagiõe fedetur. sed de histrionib⁹ videt̃ distinguendũ q̃dã exercentillã artẽ et prorsus nullũ aliũ viuendi modũ habẽt vt in vtroq̃ regno britãnie. quidaꝫ honestius viuentes artẽ habent quã exercent tpe ꝓgruo et ludunt in cõuiuiis vel festis vt in francia/ nec isti nec illi sunt remouendi ab eucharistia dũ gest⁹ impudicos nõ oñdũt sicut nõ faciũt cõiter. alii sunt q̃ dedita opa illoꝝ sermonibus loquuntur cant⁹ fedos et gestus ipudicos iuclinantes ad mortale inducunt de hiis est sermo prohibitiõis. ¶ Cõtra secundã partẽ ꝑme conclusionis arg̃ probando q̃ non hz dare pctõr occulto petenti corpus dñi in publico. consentio suo pctõ q̃ pecco. q̃ ipse peccat sumẽdo iã ante patuit q̃stione ꝓcedenti ego ei ministro illud per qđ ipe peccat. si ego rẽ alienã furi preberez secũ peccarẽ. Itẽ melius est ei q̃ scandalizetur q̃ q̃ ei sic porrigatur sacramẽtũ eucharistie. q̃ debeo ei succurrere. ¶ Rñdetur negãdo q̃ cõsentio suo peccato imo displicet mihi q̃ ipe capit si michi placeret vel instigarem eũ ad petẽdũ in publico secuꝫ peccarẽ ipse hec facit qui me cogit hec facere in foro in quo non possum licite contra eũ excipere z sic nõ do sctm̃ canib⁹ nec panẽ filiorũ peccatorib⁹ nec proicio corpus christi in luto spũali sed citius ipse a me rapit et proicit in lutũ nec iure possum resistere ad non dandũ. debeo ei dicere in aure qñ petit in publico/ consulo frater mi q̃ recedas qđ si noluerit debeo dicere i publico nullus veniat huc cũ peccato vel anteq̃ recõcilietur sctẽ matri eccl'ie si possum sine istius scandalo et superaddere q̃ multi infirmantur et moriunt indigne sumentes. si noluerit acquiescere adhuc dabo ei. Ad aliud vbi oz melius est ei q̃ scandalizetur transeat illud. sed non est melius michi actiue scandalizare/charitas dñi ordinata incipit a semetipso. ¶ Scdo arg̃ ad idem non debeo facere aliis qđ non vellem michi fieri sed sozes presbiter si esset in illo casu in quo est plato peccator non debet velle q̃ plato det ei sacramentum eucha. igr̃. Itẽ math. vij. nolite proicere margaritas ante porcos/ ille peccatoꝝ est peioꝝ porco q̃ non est in pctõ: igitur. ¶ Rñdetur negãdo minoꝝ si recte vellet oz velle q̃ plato porrigat ei sacramẽtum eucaristie in illo casu. qđ ps: oz velle q̃ nõ peccet si non dat peccat si dat non peccat. Ad aliud math. vij. nõ infirmat̃ ꝓclu⁹ sz potius confirmat̃: qz dicit nolite proicere. i. nolitionẽ habete proiiciẽdi margaritas añ porcos q̃tum est ex parte vestra. sz non dixit non ꝓiciatis margaritas añ porcos: interdũ dans peccat et recipiens non/ vt in vsuris dans ad vsurã peccat recipiẽs quidã non delinq̃t. ecõuerso est hic in mistratione huius sacramenti. Si dicas si non haberẽ velle dandi nunq̃ darẽ exterius. veruꝫ est: sed illud velle est extortũ et non sincere sponteneũ. Si dicas medicus dãs infirmo medicinã corporalẽ esto q̃ petat quã nociuã cognoscit peccat: q̃ medicus spũalis dãs medicinã spũalem puta corpus dñi ei cui scit nocere peccat/nego ꝓñam et causa est: vnus obligatur dare alter nõ obligat̃ imo obligat̃ non dare medicinã corporalẽ/nec rursus est simile dare furioso gladiũ suũ et huic sacramentum postq̃ ad vnũ teneoꝝ et non ad reliquũ. Si dicas iudas non petiit eucharistiã. q̃ ex facto xpi nõ debeo dare eucharistiã. etiam christus reuelauit iohanni peccatum iude: ergo si debeam imitari christuꝫ debeo reuelare pctm̃ secretũ fratr̃ mei. distinguo q̃ iudas non petiit/ vel verbaliter et sic concedo. vel tacite et sic nego. Ille petit tacite qui sedet inter alios capientes z sic iudas sedebat cũ apostolis in

Prima ꝓclusio.

Secunda cõclusio.

Argũtur cõtra primam conclusionez.

Respõsio ad argu.

Respon sio ad idẽ argñ. m

Rño ad scõm.

cena etiam christus sciebat q̃ iudas peteret instanter. Ad aliud dico non debemus christum imitari vbi est nobis prohibitum sicut est reuelare secretũ fratris. secus erat de christo nõ obligato ad leges illas. Tum secundo habebat causam reuelandi vt insinuaret apostolo eum nichil latere: itez christus dixit illi qui poterat prodesse. Forte dicis si subditus curati petat eucharistiam qui est in peccato occulto extra tempus debitum curatus non tenetur ei dare: sed curatus non tenetur dare huic eucharistiam in hac hora sufficit aliquo istorum octo dierum. igitur: maioꝝ est vera si petat quando non teneoꝝ dare petam abeo quare petit et quicquid dicat ei non dabo dum ostendit se esse in peccato: sed nego minoꝝ nunc teneoꝝ ei dare cum sim dans aliis in festo paschatis et ipse petit cum aliis. precepta affirmatiua obligant pro loco et tempore iã est locus et tempus. imprudenter facerẽ si dicerem ei petenti in occulto non possum tibi dare cõiunctionez sic petenti pete in publico. aperirem eiviam peccati satius est aliqua nescire q̃ scire eadem. petis quare christus non monuit iudam in particulari ne accederet. etiam non tenebatur ei dare sicut de curato dicatur videt eũ incorrigibilẽ et satis monuerat dicens. vnus vestrũ me traditurus est. Ad aliud dico q̃ non tenebatur sed ne crimen occultum proderet omnibus et vt daret nobis exemplar faciendi.

Potes hic arguere si teneamus dare tali eucharistiam maxime esset imitando christũ qui suum corpus cõicauit iude: sed iudas erat publicus peccatoꝝ: ergo per illud factum teneoꝝ dare publico peccatori. q̃ erat publicus patet: erat cognit⁹ apud iudeos et iohannẽ in cena. et sic factum erat publicũ de se. Si dicas: non erat cognitũ apostolis licet iudeis et non erat notorium. Contra: ex illo sequitur q̃ ego transiens in Scotiam non possũ reuelare factum publicum et enorme istius heretici nuper cõbusti parisius quod non est concedendum. Respõdetur ꝓña est nulla cũ est declaratum auctoritate iuris et notorium. Si ponas q̃ alicui occurrat peccatum non confessuꝫ quãdo est in missa vel q̃ est simoniacus vel irregularis vel q̃ non est rite ordinatus et per ꝓñs dubitat an est presbiter vel occurrit ei in mentem q̃ mane gentatus est. Respõdetur: debet detestari cũ proposito confitendi si non potest deserere sine scandalo bonuꝫ esset q̃ ille qui credit se non esse presbiterũ simulet se esse infirmũ si potest sine scandalo si sint scrupuli leues excutiat eos reducendo se ad passionem xpi. ¶ Contra scdaz cõclusionẽ arg̃. qui fuit notorius pctõr nunc incipit detestari suũ pctm̃ et hz magnã contritionẽ. ergo nũc est in gr̃a. ergo non est peccatoꝝ. ergo nõ est notor⁹ peccatoꝝ. ꝓña tenet a superiori saltẽ ꝓñaliter ad infer⁹ negatiue cũ distributiõe superioris. Si dicas ei adhuc debetur pena pro pctõ et sic est in pctõ. Contra volo q̃ doluit illa meretrix tribus diebus priuatim tanto dolore sicut beata magdalena z veniat et petat sacramentũ eucharistie: iam non est in pctõ. Item sit vna meretrix notoria in vna parte vrbis bene magna et petat in publico vbi sunt multi qui illud peccatum non cognouerunt tunc curatus ei negans sacramentum eucharistie exorbitat: igitur: ¶ Respondetur per propositiones Prima est: hec cõsequentia est nulla: berta est notoria peccatrix: ergo est peccatrix: capiendo peccatricem ꝑ ea que est in peccato vel cui debetur pena pctĩ. hoc patet ex argumento. Secunda propositio: siue ipsa vocetur peccatrix: vel non/ quãdo ipsa petit sacramẽtũ vel michi constat q̃ ipsa est vere penitẽs post aliquantum tempus possum dare ei corpus dñi in occulto sed non ita cito in publico oz q̃ ipa reparet malefactũ per aliquod tps bene viuendo vel intrãdo claustrũ vel bene viuendo in seculo: z tunc ei dabitur si ingrediatur claustrũ ipsa emendat publice: vel possum ei iniungere pñiam publicam si non ingrediatur vel alias declarare q̃ ipa est vere penitẽs vt sicut alii scandalizati sunt de culpa sic edificẽtur de pena. prime ad thimo. v. peccantem coram oĩbus/ argue coram oĩbus vt ceteri timoꝝ habeãt penitenti dũmodo hoc constat non negabo penitẽtiam: et q̃ consequens eucharistiã. patet de relapso penitente. distin. lxxxvj. cap. tanta. et de pen. et re. cap. quia in te. Sed accedendo ad propositum de muliere secundũ circunstantias quas ego video nõ est inconueniens q̃ ipsa non sit in peccato et ei negetur sacramentũ eucharistie si per testes falsos oĩi exceptione maiores ostendatur et comunicatur coram iudice esse meretrix publica negabo ei sacramentum eucharistie et ipsa est notorie peccatrix et in nullo peccato. Ad aliud supposito q̃ multi sciũt dicitur si valde multi sciant et ipsa non potest negare sed est euidentia facti esto q̃ non probetur iuridice negabo ei sacramentuꝫ eucharistie in ecclesia coram maioꝝ numero fortassis in decuplo q̃s sciant/ nec eam infamo sed ipsa seipsam reddidit infamẽ. illud patet. ij. questio. j. que lotharius rex. et capo sequenti. de manifesta non requiritur oĩm scientia dicit glosa. sed forte sufficiunt decez quia reddunt populum. x. questione. iij. vnio. sed non debeo reticere mulierem que a pluribus opiatur meretrix ni si bene constat sine tergiuersatione q̃ sit meretrix. frequenter populo non credendum est. Sed petis si occultus peccatoꝝ petit a me qui illud solus scio per confessionem et adhuc non penitet sed petit in occulto corpus dñi pro tempore et loco. dicis et bene ei negabo. Contra queretur de me ecclesie eo q̃ ei renuerim sacramentum eucharistiã si ego dicam fuit in peccato/ proditoꝝ sum̃ confessionis et hoc dirrecte. Si dicam habeo causam sufficientem ꝑ me sed non possum dicere iam indirecte apud doctos dointelligere istum esse in peccato occulto. Si dicã ego male egi/ mentioꝝ z falsum dico. bene egi. Respondetur non dabo ei corpus christi in occulto sz quid respondendũ est si casus contingat dicam nõ memini me fecisse ali quam iniuriam et ex sua malicia. forte intelligetur q̃ ipse est in peccato occulto non me dicente qz nunq̃ illud asserã pro causa dicam ei veniat ad ecclesiam et dabo ei corpus chri-

Cõtra secundã cõclusionem arguitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sti q̄ et faciam coram aliis si veniat ad locum secretum inter me et eum iterum negabo vel ipso conq̄rente episcopo dicam stare conqueritur veniat ad ecclam dabo ei eucharistiā vel adducit testē vt testes et ei dabo sine pctō si nulluz adducat sicut erat in principio et nunc et semper in seculorum secula Si dicis de duobus malis minus est eligēdū minꝰ malū est pctōri si infametur ex revelatiōe criminis vel q̄ detur ei hostia non cōsecrata q̄ q̄ capiat corpus christi in peccato. igitur. Respondetur maior est falsa nullū malum est eligēdū pōt peccatoz detestari peccatum et eum confiteri et habebit sacramētum sine peccato nec infamabitur/et fateor q̄ ei esset minus malum q̄ infamaretur q̄ capere et velle capere corpus christi in peccato:sed mea non interest anima mea in manibus meis vt superius dictuz est in solutione confirmationis primi argumenti nichil prodesset dare ei hostiam non consecratam.pz de celebra.missar.capitulo.de homie. licet capiēs eucharistiaz plus gratie habet q̄ capere volens tātum peccat credens capere eucharistiā sicut eaz capiens non dabo ei petenti non consecratam/nichil falsitatis debet esse in hoc sacramento non pōt dari regula certa q̄ grauiter peccat capiens eucharistiā in mortali si sciat se esse in mortali . reor minus esse peccatum cōedere carnes die veneris in quadragesima si ex ignorantia vincibili peccatū est minus : et hic potes facere calculationē eundo prope ignorantiā inuincibilez vt facio de ebrietate . venia le non impedit collationē gratie in hoc sacramēto ex hoc q̄ indignus capit sacramentū hoc. vt declarat apostolus prīe cozinth.xj. conuincitur q̄ bruti sacramentū capit: nec danda est fides aduersariis/ nec hoc est magis absonū q̄ deum esse vbicunq̄ locorum et tamen propterea non fit ignominia deo.

¶ Distinctionis decime questio prima.

Notabile

Queritur circa hāc distī. decimā an corpꝰ christi natū de virgine sit in eucharistia. In titulo questionis additur natū de virgine propter hereticos qui concedentes panē esse in eucharistia Concederent corpꝰ christi esse in eucharistia.panis est substantia christi et corpus christi sicut dīū est terra et plenitudo eius. Bifariā aliquid dicitur ēsse in loco circunscriptiue quando vna pars est in vna parte z alia in alia totaliter hoc modo mare tyberiadis est in iudea. Altomodo diffinitiue quando totū est in toto loco et totū in qualibet parte loci : vt angelus in suo loco est. Non insisto an scientia potest diuidi in octo ptes et poni in variis partibus lapidis quomodo esset in loco:non capio diffinitiue esse in loco vt tantū valet sicut esse hic et nō esse alibi:vt alexander et multi alii sequentes reales faciunt . supponamus sic acceptionem terminoz nec egemus difficultatibus extrinsecis an si vna medietas huius ligni esset circunscriptiue in loco et alie diffinitiue. Duo sunt hic potissimum tangenda. vnum q̄ corpus xp̄i est in hoc sacramento . secūdum de modo existendi/primū est clarum ex fide. mathei vlt. ego vobiscum sum vsq̄ ad cōsummationem seculi non intelligitur hoc secundum eius diuinitatem illam non oportuit promittere cum sic est vbiq̄ /itel ligitur de humanitate eius non in propria specie vt incedebat in terris.secundū illud mathei.xxvj. nā pauperes vobiscum semper habetis me autem nō semper habebitis/oppositum erat errore iohannis viclef.saltem ei imponitur. Item prime cozinth.x. panem quem frangimus nonne participatio corporis dñi hoc non potest esse nisi corpus christi realiter sit in hoc sacramento. patet de sum.trinitate et fide catholi.capl'o. Firmiter.§.vna.opposituz erat heresis berēgarii.de consecra.distin.scōa.cap.ego berengarius.nec valet dicere figuratiue:q̄ circunstantia scripturarū illuminat intellectū . dicitur ꝫ ē corpus meū quod provobis tradet.math.xxvj.cōstat q̄ ibi loquebatur de proprio corpore. Si dicas caro non prodest quicq̄.iohan.vj.nichil est hic qō non prosit igitur:hoc est verum qui carnaliter intelligit q̄ caro xp̄i manducatur sicut alia caro cōmunis que in macello venditur. de modo quo corpus xp̄i est in eucharistia non est facile explicare cū nō illustratus fide stuperet quomodo corpꝰ christi eq̄liter magnū cum corpore iacobi alphei sit sub parua hostia et qualiter eius parte. Unde hic sunt varii modi dicendi ad hoc saluandū. vnus est modꝰ q̄ est ordo partium in ordine ad totū sed non in ordine ad hostiam ita q̄ caput cōtinuatur collo z collū humeris et pectori et pedes distant:sed non ē ordo partium in ordine ad eucharistiam:sed quelibet pars est sub qualibet parte eucharistie. Hunc modum dicit aliacensis esse ade et subtilē et ei non intelligibilē:sed hic modus est cōis apō antiquos sapientes in theologia.doctor subtilis illuz modū tenet.ricardus de media villa.alexāder de halles.altissiodorēsis:et ante eū hugo in elucidario sic dicit: cum idem corpus quod in cruce pependit/in sepulchro iacuit idubitanter fateamur esse in altari et tm̄ hic et q̄tum ibi fuit non dubium est corpus xp̄i ī altari non carere sua forma:et deniq̄ omnes antiqui sic intellexerunt. Pro illa positione argumentatur doctor subtilis sic.predicatū situs est respectus extrinsecus aduenies.ergo deus conseruatis fundamento et termino potest destruere illū respectū extrinsecus aduenientem sicut in camino regis babylonis erat ignis z pueri pītes sed deus impediebat actionem mediante qua agens dicitur agere denominatiue. Preterea argumentatur.quecunq̄ forma contingenter respicit quālibet formā alicuiꝰ generis contingenter respicit illud genus:sed corpus esse extensum et non esse sedens stans supinū vel resupinū non repugnat: ergo ipsum esse extensum et non habere situ non repugnat:iste due rationes imbibunt dubia. Imprimis multi negant omnem relationem:et sic apud eos probatio non haberet fidē Secundo non videtur imaginabile q̄ corpus aliq̄ō sit in aere vel aqua circunstante imediate quin sit in loco.secus est in vacuo vel extra vniuersum/nō est questio quin stat corpus esse et non eē in loco.patet de primo mobili vel saltem primo celo q̄ō licet nō

moueatur est tamen mobile. Rursus in maiore alterius rationis est dubietas: opinabile est q̄ coloratum non potest negari de mixto:et tamen quelibet species eius negari potest. vel sic et magis ad propositum de situ et magnitudine curuum circulare et rectū pōt negari de a linea/linea tamē negari nō potest nec iuuat dicere curuū et rectū habent connotationes pegrinas ad lineam et p consequēs nō sunt eius species idē erit imponēdo a et b. Alexander de hales dicit quidaz deuotus miratus de modo existendi corporis xp̄i in hoc sacramento apparuit illi ita magnū sicut magni pueri et tunc credidit et modū vidit. At ille deuotus modū apparuit cuidā lectori i theo⁹ qui alexandro significauit vñ apud altiſ z alexandrū est distinctio hic aliqua sunt ſm naturam vt albedo sapor aliqua super naturā sed non super intellectum q̄ accidentia sunt extra subiectū/tertia sunt supra intellectū et non supra fidem vt de modo existentie huiꝰ corporis in hoc sacramento modū hunc apud antiquos cōmunē vt potero balbutiendo appire curabo et distinctionē prefatā alexandri et altiſ inanē ostendere enitar q̄ non transcendat intellectum viatoz capere modū exīdi corporis christi in eucharistia/licet antiqui illud dixerunt mansit tenebrosa aq̄ in nubibus aer] in modo dicendi et pondus rei in hoc consistit quō ostendamus corpus septem pedibus longum posse stare in parua hostia vel cum hostia mille peduz imo in qualibet parte eius.non sufficit dicere sola fides sufficit.nulli fideli cadit in dubium qui ibi exīstat corpus christi sed oīm poscēti rationem de fide ostendere operepreciū est: Accedendo ad materiā suppono pro fundamento q̄ grave simplex vel leue mutatur instantanee positum in vacuo hāc suppositionem supponimus et est modus aristotelis z auerrois.iiij. phisi.et ratio ei plus suffragat q̄ oppositio.patet exercitato in phia. Suppono vlterius vacuum quadrupedaliter latū et mille passuū in altum per aerē et erigatur ppendiculū tante altitudinis ponatur gleba terre pedalis longitudinis ī vertice ppendiculi in hoc instanti gleba illa mouebitur vel mutatur non facio vī in terminis istantanee an incipiat illa mutatio per primū instans esse vel vltimum instans nō esse alibi discutiē.capiamus pro nostro instituto primum instans esse tunc sic.b gleba pedalis extēditur per pendiculū a mille passuū et b est solum pedalis et a quinq̄ mille pedū : ergo non inconuenit corpus magnū habere aliud minoris longitudinis ei respondens ſm quālibet partem eius b .ppterea non est quinq̄ mille pedū nec a tantum vnius pedis.ergo licet corpus xp̄i longū septem pedibus sit presens cuilibet parti hostie et toti hostie nō sequit q̄ hostia est equaliter magna cum corpore christi nec sequitur corpus christi respondet pue hostie et cuilibet tertie vel quarte eiꝰ. ergo est penetratio partium cū non sequatur b terra metitur ppendiculū ab extremo ad extremū et medium.ergo partes a penetratiue se habent imo maior apparentia esset q̄ medietas superior et infe rioz b glebe se penetrarent cum in eodem instanti sint in eodem loco vero vel imaginario/et tamē nō sequitur vt patet intelligenti. Forte dicis deus nō potest tenere b pedale in toto illo spacio imaginario per tempus.propositam analogiā habemꝰ dato q̄ non potest/sed nego q̄ non potest per tempꝰ. que repugnantia est.nō sequitur a non protenditur vltra b et quodlibet p̄nctum mediū a habet punctum in b respondens.ergo a non est maior b.patet in instanti mutationis antecedēs est verū et cōsequens falsum et sicut b respondet a ita cōtra a respondet b vt vicinus vicini vicinus. Si dicas tunc pit omnis via mensurandi vnum per aliud hoc nego naturaliter consequentia est bona hoc est nō presupposito miraculo licet naturaliter leue simpliciter moueretur in instanti in vacuo et metiretur ppendiculum tū hoc est presupposito miraculo non potest vacuum esse naturaliter in sensu composito/si esset vna tela panni in vacuo ita longa sicut olim turris babilonica vel protensa ad telum et caderet vlna ī hoc instanti non transcenderet telam nec contra. Rursus si esset vna linea infinite longa orientē versus terminata pisi angelꝰ potest naturaliter sibi relictus mutare se per totam lineam et potest stare sic mille scīs.ergo idem deus potest facere de corpore.insuper anima indiuisibilis et angelꝰ sunt in corpore extenso et non extenduntur et intelligētia mouens celum ſm aristotelē.ergo ecōtrario deus potest facere magnum corpus ipso non variato intrinsece se habere cum quocūq̄ corpore q̄tūcūq̄ paruo.cōsequētia videtur bona et antecedens concedendum ergo et consequens.si non adhereas cōsequentie hoc est q̄ frequenter adhesisti antecedenti cōsequenti non incepisti adherere. prima frōte videtur consequentia non habere apparentiam ſz cū loquimur de potentia dei cōsequentia est admittenda. Si dicas te non capere in radice sic nescis dare causam q̄re vnus gradus caloris remouetur ab aq̄ ante alium/et quare baculus vniformiter fortis citius frangitur in vna pte q̄ alia de intensione actuū sinchathegoreumaticoz et quare nilꝰ sole exīte in cancro tantūmō ūndat egiptum et eius latus discursus vel angustus extra alueū est plagium fertilitatis vel sterilitatis vix scis ostendere modum decursu fluminum paradisi viso q̄ cursus habent ad varias differentias positionū et sinus arabicus mediat inter tria illi⁹ fluia et originē a meridie vbi cōster ponitur paradisus/sed de hoc loquimur ī.xvij. distin.ij.per ista vides modum rationabilem tenēdi quō corpꝰ christi est in eucharistia.si ingenioſi ingenue fateantur se materiā intelligere consequens est vt indoctum vulgus assentiat sicut mater mea michi dicenti.collegiū montis esse citum in vniuersitate parisiensi fidem daret q̄ nunq̄ fuit in gallia. Ex tota positione dicendum est q̄ pes distat a capite p sex pedes in ordine ad totum et nulla est cōfusio partium inter se/sed quelibet pars in sua naturalissima dispositione sed in ordine ad hostiam et quālibet eius partem quelibet pars corporis xp̄i et to-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum corpus christi est. secundo patet q manus dextra potest tangere sinistram et econuerso. z q calor cordis in ordine ad totum non est cum frigiditate cerebri. Si ponas hostiā corruptam q deus sic maneat cum aere vicino non est maior difficultas a dictis: sed si ponas q corpus christi nullibi sit nisi in hac eucharistia et specieb⁹ desinentib⁹/vbi erit. dico ponis casum ꝓter legem sed illo admisso erit vbi voluerit deus/nunc autem desinētib⁹ specieb⁹ soluz corpus christi desinit esse sub eis nec ꝓpterea incipit esse in celo cū ibi est. sicut absciso digito anima desinit informare illam quā ante informauit.

Ulterius patet. corpus christi est i eucharistia modo organico et in eo est q̄titas continua siue distingatur a re q̄ta siue non. si petas an sit ibi sub modo q̄titativo. dico nomia significāt ad pl'm/est sub modo q̄titativo intrinsece sed non est extense cum hostia circunscriptiue/sed sub qualibet eius parte. si petas an caput corporis xpi sit extra hanc hostiam similiter et pedes. dico q sic in celo et in alia eucharistia non autem si solum esset in ista nec est in aere vicino huic hostie extra hostiam non loquendo de aere hostiam circundante christus tamē est in aere et vbiq̄ licet non sit vbiq̄ homo christus isto modo sic explicato. Inane est respondere argumētis okā huius gabrie. et aliorū art⁹ ꝓcedunt ex hoc q non est itelligibile q magnum corpus sit cū paruo qō superius nisi sumus retexere nō transcēdere intelligentiam viri. alie rationes possunt dirigi cōtra hunc modū de actione et de illo quod ibi apparet sed de hiis futurus est sermo. Si petas an corpus christi sedet vel stat in eucharistia. ℟espondeō corpus christi i eucharistia sedet. patet. hoc corp⁹ xpi in celo sedet ad dextrā dei patris hoc corpus christi in celo est hoc corpus christi in eucharistia. ergo corpus christi in eucharistia sedet expositorie z premisse clarent/sed ista sessio venit a loco i quo est circunscriptiue. Secunda propositio/corpus xpi non sedet in eucharistia nec stat i eucharistia/hec differt a priori et per eam denotat q sessio prouenit ex eucharistia sed hoc est fm. sedere/stare iacere sunt de predicamento situs variat varius modus situandi ꝙ se denominationem istor predicator⁹ per hoc q partes in ordine ad locum extendunt homo dr̄ sederevel stare nec respicias ad locum solum verum sed imaginarium vt in vacuo cauendo ab amplitatione termini imaginat. nec sequit pedes corporis christi sunt in superiore parte eucharistie et caput est in inferiori vel caput est superius in hostia et pedes inferius. ergo stat super caput vel pedes. si homo mutaretur subito in eodem instanti pes est in vertice perpendiculi et caput prope terrā. sicut non sequitur diameter hostie non extenditur vltra diametrum corporis xpi nec cōtra. ergo sunt eqlis magnitudinis vel corpus christi est circulare cum hostia. accipe analogiam per corpus quadratū cadens prope perpendiculum aliter figuratuz. nō est opus ire ad sessionem intrinsecam nō imagier⁹ corpus christi includi in concauitate hostie sed sicut albedo erat penetratiue pri⁹ cū toto pane trāssubstātiato pane dato q nō esset corpus xpi quod est deo possibile nulla adhuc est concauitas in pane sed cū panis transsubstātiat i corpus christi albedo et corpus xpi vnitie se habent ita q si diameter albedis esset palmalis quo ad spissitudinem corpus christi est in qualibet parte superficiali sicut i interiori qlibet. panis tamen est circunscriptiue i loco et eucharistia transsubstātiato pane. corpus christi tamen est diffinitiue i eucharistia superficies aer⁹ immobilis primū vel alterius corporis est locus eucharistie z locat etiā corp⁹ christi non tamen eodēmō. ¶Petis an corpus christi videatur in eucharistia dicit q sic sortes videt qz calor eius videtur cāpana auditur p accidens gratia soni. dicim⁹ nos vidisse regē qm vestem vel clamidem in dorso eius vidim⁹. ad videndum aliqua sufficit videre aliquod eoz inter q̄ est colligātia naturalis vel voluntaria sicut apostoli viderunt deum in terris qz humanitatem assumptam a verbo viderunt sed sic est q eucharistiā videmus cum qua est colligātia in ordine ad corpus christi. ergo ad veritatē istius video corpus xpi sufficit videre eucharistiam cōiunctam. si albedo esset presens semper faciei sortis et nō inherens. non minus diceremus nos sortem videre q̄m si inhereret/propterea non oportet currere ad sensum ipsorum cum aliacēse in suo quarto. Alioz est mod⁹ q q̄tas continua separatur a corpore christi et substantia nō est extensa sine q̄titate et sic qlibet pars corporis christi est cū alia in tota eucharistia. aliis placet q q̄titas continua est res q̄ta sicut recitat de media villa ad longū hunc modū quē vocam⁹ nominaliū et quelibet pars est cum alia. si deus potest facere duo corpora de predicamēto substātie diuersa se penetrare quare nō potest facere duas medietates eiusdem cōtinui se penetrare et sic sine statu q quelibet sit cuz qualibet. fm istos duos modos corpus christi in eucharistia non est magnuz actu nec extensum in eucharistia isti duo modi pū differunt nisi in vno tangente philosophiā de quo iferi⁹ Sed contra priorem modum arguitur ex eo sequitur q aliqd perfectionis accidentalis deficeret ab hoc sacramento puta q̄titas hoc est inconueniens igitur/hec ratio non vincit cū fm bonauēturā et facientes hanc rationē non inconuenit q respect⁹ extrinsecus insit corpori in celo q ei non inhereat in hoc sacramento. opinor q deus potest oē accidens absolutū et respectiuū separare a substantia cōseruando substantiam. ¶Cōtra vtrūq̄ modū argumentor tūc erit confusio partiū christi cerebrū pes et collum et ossa cum oculo nec magis collum mediabit inter caput et pectus q̄m pes nec partes manebunt organice. Item separando substantiam videntur partes esse non connexe ptes inq̄ substantiales Scōs istorum modorum potest defendi a cō traditione licet antiqui illum repudiauerūt/ illum okam aliaco et plerīq̄ alii/ extricez cineres ignituerunt. possum modū sancti thome et durandi citare in medium et illos impugnare sed non conducit

¶Placet michi ꝑmus modus qui videtur esse conformis sanctis patrib⁹ saluat omnia sine confusione anīa non debite informat partes nisi organicas saltē partialiter dicente aristo. ij. de anīa. anima est actus substantialis corporis phīsici organici in potentia vitam habentis illud tamen de potētia absoluta non cōcludit. datur homo vtroq̄ pede orbat⁹ et vtraq̄ manu. in partibus aliquib⁹ vt perhibent homines viuunt sine capitibus/licet aliqd proportionabile habent capiti/sed potest deus conseruare animam in pectore vel quauis alia parte pure homogenia quā ante informauit non solum presentialiter sed informatiue nec videtur esse necessaria extē sio ad informationem cum potest deus ponere duo corpora de predicamento substātie in eodem loco proprio potest ponere duas medietates ꝙtinui sub parte vnius medietatis/et hoc totum sub secunda parte proportionali et ita per omnes eundo vers⁹ partes minores semper anima informante/sed illud non videtur ita decens q fiat hec cōfusio i corpore christi etiam est perdifficile intellectu quō collum plus vnitur capiti q̄m pes. nullaten⁹ est partiū confusio dato q omnes partes sint in eodem loco dūmodo ordo intrinsecus in corpore ipso. vtor tñ crebro modo loquendi aduersarioz ad videndum quid rationes valeant et ob alias difficultates immergentes/sed qz inter arguendum dicebatur colozatum non potest negari de mixto transeūter cōtra hoc faciam aliquas rationes probando q colozatum potest negari de mixto subiecto etiā supponente. Tum primo capiatur vnū corpus remisse album puta vniformiter album vt duo illud non est colozatum: quod probo. non est album nec nigrum et sic de aliis igitur. Tum scōo signo vnum alterans intrinsecum corruptiuum albedinis in b corpore pedali pure successiue et q nigredo pure successiue introducatur et non ponatur minimū naturale vel maximū qō nō produci in instanti sicut potest defendi in istis omogenīs tunc tota albedo succedit corrūpitur: ergo desinit esse ꝙ primū istans sui non esse. z tunc sic. vel est aliqua nigredo in hoc subiecto et hoc non qz tunc illa produceretur in instanti qō non est dicendū/sz icipit in illo instanti nigredo per vltimū instans non esse nigredinis: ergo in illo instanti illud corpus non est colozatum quia queritur quo colore. Tum tertio de scuto cui⁹ vna medietas est alba et altera nigra quelibet species colozati negabitur de pronomine demonstrāte scutum: ergo et genus. Tum quarto. rubeus ex verecundia nullo colore est colozatus: igitur non rube⁹. patet ex predicamento qualitatis non sufficit denominare subiectum rubeum nisi fuerit permanenter Tum quinto. supponatur q qualitates contrarie vel due eiusdem speciei specialissime cū eis sint in eodem subiecto extense per totum duo gradus albedinis et duo nigredinis illud corpus est colozatum tamez nulla specie coloris colozatū nec simul est album z nigrum. quod probo. nulla ps est alba similiter nulla pars est nigra: ergo totum non est album et nigrum alioquin das michi modū sustinendi q vnum corpus est album et viride et nullam viriditatem habet quod est absurdum. Ad primū dicitur q illud est colozatū q̄cūq̄ remissus color sufficit ad denominandum subiectum colozatum ex communi vsu. Secunda propositio: tale corpus nō est album: hoc patet. quēadmodū medietas vnius corporis alba non sufficit denominare totum albū fm extentionem/nec medietas albedinis quo ad intentionem sed albedo vt duo est citra medium albedinis. Tertia propositio vniformiter capiendo colozatum sicut album. illud corpus non est colozatum qz non habet colorem sufficientem denominare totum oportet habere vltra medium et hoc mō clarum est q mixtum est colozatum est in materia continenti nec sic cepit s3 vt tantum v3 sicut habēs colorem fm totam vel maiorē partem extensionis. hoc addideri si corpus infinitum habeat colorē pedaliter extensum residuo sine colore totū non debet dici colozatum. Quarto dico nichil ad a esto q mixtum est colozatum est mere contingens naturaliter etiam loquēdo. Ad secundum respondetur cōcedendo in illo instanti vt argumētum bene scindit corpus non est colozatum quīmo non habet colorem sed imediate post hoc habebit. Et ex illo seq̄tur q nulla potētia visiua pro isto statu potest illud corpus in illo instanti videre qz non est colozatum imo nec forte parū ante illud instās nec paulopost propter remissum colorem qui non sufficit imutare potentiam visiuam. Ad tertium argumentum respondetur per duo: primum est ꝓbabile q illud corpus non est colozatum. patet. nulla species coloris in concreto predicatur de illo. ergo nec gen⁹: cōsequētia est apparens vtrobiq̄ a scutū nullo colore est colozatum vt patet per ascensum: ergo nō est colozatum sed est colozata due medietates duob⁹ colorib⁹ colozatum/et tunc colozatum sic diffinit est res habens colorē sufficientē denoiare subiectum. Scōo dr̄ q est colozatum z tūc opz sic diffinire est res habēs colorem vel colores sufficientē vel sufficientes denominare totum et concedit q nullo colore est colozatum sed sufficit q coloribus et nego hanc consequētiam genus predicatur de pronomine demonstrante hanc rem: ergo aliqua species illius generis hoc non tenet in terminis pombilib⁹ in nouēvltimis ꝑdicamēt⁹ saltem non oportet interdum tenet si b est color est albedo vel nigredo vel aliqua inferior. Ad quartum dicitur q talis est rubeus in illo casu realiter sed vulgariter ab illo colore nō denominatur. Ad quintum dicitur q est album et nigrum et nulla pars est alba nec aliqua ps est alba nec aliqua pars est nigra sufficiens habere albedinem et nigredinem. Ex hiis non euellis propositionem in ea dicebatur non esse inopinabile naturaliter ac si de soliditate illius propositionis parum curaremus. Arguitur et potissimum cōtra positionem que ponit penetrationem partium intrinsecaz sequeretur ex hac opinione q esset infinita albedo in digito christi: consequens non videtur di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cendum: ergo nec antecedens et q̄ sequatur sic arguitur: si tota albedo extensa vt quattuor in corpore pedali ponatur i medietate illa erit i duplo albior si in quarta illa erit quadruplo albior ꝯ antea: hoc patet q̄ habebit sexdeci gradus albedinis et sic cōsequenter per partes ꝓportionales ꝓportione dupla semper eundo versus partes minores intēsior erit albedo et per consequēs pars illam habens albior sed quādo est idiuisibiliter i loco sunt pluries partes simul penetratiue. Item clarꝰ et melꝰ arguitur sic: diuidēdo corpꝰ pedale vnifozmiter albū vt quattuor hic est infinita multitudo partiū ꝓportionalium albedinis sinchathee et cathee infinita equalis intentionis: ergo si simul sunt penetratiue erit albedo infinita intensiue. Huic argumento respondetur negando consequentiam et causa est q̄ illa albedo non facit aliquod vnum intensiue quia albedo que erat in pollice non est inhesiue i indice sed solum in pollice et albedo q̄ est inhesiue in vna parte pollicis non inest alteri esto q̄ albedines duarum partium sunt eque presentes. Dabo tibi analogiam si essent infiniti angeli creati a deo in eodem loco adequato et reputo deo possibile et si haberēt noticias eiusdem speciei non esset aliqua vna noticia intensiue infinita ex eis q̄ non inherēt eisdē subiectis et albedo hostie est ita presens digito xpi sicut eius albedo q̄ ei inheret et tamē propterea digitus non est albior nec ex hiis sequitur q̄ albedo et nigredo oculi sunt in eodem subiecto/sed bene i ꝓximis. Contra illud arguitur suppono sortē sic esse in loco deꝰ potest illud facere sicut de suo bñdicto corpore q̄ sit idiuisibiliter i loco cum sua albedine sicut est de corpore christi/corumpat deus sortē sua albedine sic remanēte penetratiue sicut ante iā erit albedo infinita intensiue. Respōdetur fortassis nō faciunt magis vnum ꝯ antea si deus voluerit z idē videtur iudicium si eidē subiecto inhereant. propositio aristote. v. methaphisice duo accidētia solo numero differentia non possunt inherere eidē qui constituant aliquod vnum de potentia dei tenuerūt locū habet sed dato q̄ deus non ꝓpediat qui sit aliquod vnum dicetur forte q̄ non est albedo intensiue infinita q̄ non sufficit habere infinitas partes equales non cōmunicātes vni certe date nec isti vel illi certe date sed amplius requiritur q̄ si illa qualitas esset extensa gradualiter q̄ partes equas redderetur infinita albedo extensiue et intensiue quod nō contingit ibidē si albedo vnius gradus ponatur super vnum pedale extensa sicut antea et alius gradꝰ super aliud pedale et sic cōsequēter nō inueniretur tot partes equales sufficientes facere infinitum. Contra hoc arguitur q̄ per illum modū non est possibile tibi probare q̄ est infinita noticia vel qualitas vel habitus spiritualis q̄ currere potes ad extensionē Item vni certe date habere infinitas partes equales non cōmunicātes videtur esse cōpleta ratio infiniti. Pēsatꝫ oibus in illo casu dico q̄ albedo q̄ est in digito christi si esset separata a subiecto illa albedo est infinite intensa. modus se habendi multū facit. si esset vna superficies lata bipedaliter et infinite longa versus orientem vnifozmiter alba vt vnū tota illa non est infinite alba sed finite z tota albedo est finita: q̄ non sunt infinite partes equales nō cōmunicantes vni certe date in eadē parte subiecti ꝫ si tota illa albedo poneretur in vna pedalitate esset infinita intensiue et subiectum infinite album et sic aliqua tota linea est nūc finite alba et tamen ipsa tota potest effici infinite alba sine additione albedinis: probatio illa pedalitas est infinite alba postea deus in prima parte proportionali hoze future capiat secundum gradū et ponat in pedalitate sequēte quartum sextum octauum et sic alternati in instāti terminante hozam scda pedalitas erit infinite alba et iterum capiātur similes partes quia semper remanet infinita albedo et dabis totā infinite albā sine additione albedinis nec te moueat. nunꝯ illo modo verum erit dicere tota linea est alba fm se et quālibet partem q̄ accipe primā partē proportionalem hoze et in prima parte proportionali eiusdē partis faciat deus vt ante et reducas casum et habebis conclusionem. Sed contra istud argumentor ex isto oportet dicere calidum vt octo producit infinitum calozem intensiue et sic aliquid producit vltra gradum sue perfectionis. patet. ignis calidꝰ vt octo potest producere calozem vt octoi vno ligno diffinitiue in loco habente partes penetratiue postea corumpat deus lignum conseruando calorem extra subiectum erit caloz infinite intensus.

Respondetur negando q̄ ignis calidus vt octo immediate producat calozem supra octo nō extra subiectū q̄ tūc crearet et dato q̄ produceret extra subiectum calozem super octo non induceret nec i subiecto/sed deus capit calozem ꝓductum ab illo igne et facit formam infinitā p̄ destructionē subiecti vel partes ponendo simul. idem argumētum potes facere de caloze producto nūc in ligno ab a igne quē deus potest sic disponere in hoc ligno vel alio faciēdo calozem infinite intensum caloz producꝰ a deo vel igne in hostia cōsecrata vel cum hostia videtur calozem pristinum intendere. ¶ Secundo arguit si corpus christi inciperet esse sacramentaliter in sacramento eucharistie hoc esset per motū localem hoc est falsum igitur. q̄ sequitur patet. priꝰ nō erat in hoc loco et erat et nunc est in hoc loco: ergo moueatur ad hunc locum/q̄ non mouetur localiter patet. q̄ nō relinquit terminum a quo scz celū dicente beato aug. psal. liiij. donec finiat seculū sursum est dominus. Respondetur supponendo q̄ triplex est motus quidā acquisitiuus tantū vt quando mobile acquirit nouum locum priozem non perdendo vt quando limax se dilatat fm vnam partem alia parte remanente in eodē loco. aliquis est motꝰ deperditiuus tantū vt quando limax iterum restringitur et retrahit se Exēplum primi melius est quando corpus christi incipit esse in hoc loco demōstrando sacramentum eucharistie et nō dimittit locum in quo prius erat. Exemplum scōi quando corpꝰ christi desinit esse sub speciebus panis vel vini acq

sitiuus et deperditiuus vt quando mobile dimittit vnam partem loci in qua prius erat et acquirit nouam partem. Preterea notandū est q̄ proprie loquendo sicut philosophi loquūtur de motu ad hoc q̄ mobile moueatur localiter oportet q̄ relinquat terminum a quo et transeat per medium secundū se vel partes eius propter motū circularem quod hic non contingit. corpus christi in instāti terminati prolationem verboꝝ hoc est corpus meum incipit esse in hoc sacramento eucharistie et nō transit per medium nec relinquit celum. non implicat q̄ relinquat celum si deus voluerit et non transeat per medium quoz eodēmodo potest ire per mediū non relinquēdo terminum a quo. hoc modo poterat corpus beati ambrosii esse turonis non transeūdo per alpes inter mediolanum et turonas. Aliomō aliquid extenso termino dicitur moueri localiter hoc est quando est in vno loco in quo priꝰ non erat supposito q̄ pꝰ erat in alio loco. hoc additur propter illud qō p̄mo generatur in illo instanti generationis est in loco in quo prius non erat z tamen non mouetur localiter Exhiis patet solutio argumēti. ¶ Tertio arguit sequeretur fm illum modum de penetratione partium q̄ idem corpus esset extensum et nō extēsum consequens implicat ergo et antecedens: et patet consequētia. illud corpus in celo est extēsum ergo est extensum et est non extensum in sacramento: ḡ est non extensum/similiter idem corpus est lōgum septem pedibus et ita breue sicut hostia digitalis. patet de corpore christi in celo quod est ita lōgum sicut corpus iacobi alphei et in sacramento non sic extenditur. hoc argumentum non vinceret positionem/cōsequenter ad eam ponētur iste propositiones. Prima est corpus xpi in celo est lōgum septē pedibus supponatur illa ꝯtitas conueniens nature humane. Secunda propositio. corpus christi in sacramento eucharistie est longum septem pedibꝰ probatur. hoc corpus christi in celo est longū septē pedibus hoc corpus christi in celo est hoc corpus christi in sacramento eucharistie: ergo hoc corpus christi in sacramento eucharistie est longum septē pedibus: pria tenet expositorie i tertia figura vl' a resoluētibꝰ ad resolutā sic/hoc est lōgū septē pedibꝰ et hoc est corpꝰ xpi in sacraᵗᵒ euchae igit. probatur cōclusio aliter emptimematice bene sequitur hoc corpus christi in sacramento eucharistie est lōgum septem pedibus in celo: ergo in aliquo loco: ḡ est longum septem pedibus. Tertia propositio: hoc corpus christi in hac hostia est longius ista hostia. probatur. hoc corpus in celo est longius hac hostia hoc corpꝰ in celo est hoc corpꝰ in eucharistia igit. Quarta propositio. hec est negāda. hoc corpus xpi in hostia est breuior hostia. eodēmō potes probare tales. hoc corpus xpi in hostia sedet ad dextrā dei patris/ hoc corpus in eucharistia fuit in vtero beate virginis/hoc corpus in eucharistia fuit crucifixū a iudeis. Sed dubiū est an hec debeat concedi. hoc corpus est extra eucharistiam bene est in aliquo loco q̄ non est in illa eucharistia eo mō quo habet esse in celo/ sed videtur propter negationem inclusam inferre hanc non est in hoc loco. difficultas stat i termino potes eam concedere potes eam negare hoc corpus christi ascendit hoc corpus christi descēdit supposito q̄ vna hostia ascendit et altera descendit sed nunꝯ concedendum est ascendit et non ascendit. hoc corpus in stomacho meo est i celo empireo quando capio corpus precioſum christi et sic verificantur illa carmina q̄ recitat bernardꝰ in cap. firmiter. de summa trin. et fide catho. Rex sedet in cena turba cinctus duodena Se tenet in manibꝰ se cibat ipse cibus Rex id est christꝰ rex/domini est terra et plenitudo eius fm diuinitatem/reliquū est clarum non stando in negatione de extra bene potest concedi in illo casu idem corpus est intra se et extra se.

Quinta propositio pricipalis est corpus christi non est longum septem pedibus in sacramento. hoc patet. hoc corpus christi est longum septem pedibus in eucharistia duo dicit/ vnum est q̄ illud corpꝰ hꝫ septē pedes i lōgitudie / aliō est q̄ illa lōgitudo sacuriat ab euchaa qō fm ē: ſz illa ꝫ corpꝰ in euchaa est longū septē pedibꝰ: nichil aliō ōt nisi q̄ ꝫ corpꝰ qō est exīs in eucharistia habet septē pedes in lōgitudine non curando siue in eucharistia siue nō. Ex illo correlarie sequitur q̄ ille non contradicūt hoc corpus in eucharistia est longum septem pedibus et hoc corpus non est longum septem pedibus i eucharistia hoc patet tū primo non habent eadem extrema. scdo nō est eadem appellatio. tū tertio a posteriori sunt simul vere. Secundo sequitur: hec cōsequentia est bona hoc corpus est longum septem pedibus in eucharistia: ergo hoc corpus in eucharistia est longuz septem pedibus non tamen cōtra. intelligenti logicam hec sunt peruia.

¶ Distinctionis decime questio secunda.

Queritur secundo circa hanc decimam distinctionem. an implicet contradictionem idem corpus numero esse circunscriptiue in diuersis locis. duo sunt hic modi opinandi varii quoz vnus affirmatiue respondet quem multi imitati sunt. Sanctus thomas egidius romanus henricus de gādauo et durandus. Alia est opinio quam tenet altiſ. et alexander de halles questione. xliiij. partis et duns. Ad materiam pono hanc cōclusionem. nullam contradictionem implicat idē corpus esse circūscriptiue in pluribus locis totalibus quā conclusionem sic probo. in legenda sancti martini legitur q̄ sanctus pater ambrosius ipo celebrante mediolani simul interfuit exequiis sancti martini cum inter celebrandū mediolani stetisset diu fatigato populo accessit clericus dīne hora est nimis tarda at ille eram turonis ꝛc. vide legendam non potes dicere q̄ idiuisibiliter erat turonis cantans lectiones nulla est tibi fuga nisi legendā negare illō idem patet de corpore beati baldredi qō in tribus locis dicitur esse aldhamē pstoñ et tynygamē trita est historia apud glegornū et partes illas. ꝓpterea

Notabile

Sanctꝰ thomas

Conclusio vnica.

hoc nunciatiū cōformat opinioꝝ sancti q̄ ipo celebrante ambrosio sancti martini legebat lectiones turonis nō celebrabat mediolani.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sequitur ratione facere idē corpus in duobus locis in vno circunscriptiue et in alio diffinitiue est ponere idē corpus in duobus locis et cum hoc aliud miraculum q̄ in vno indiuisibiliter se habet: ergo facilius est ex parte facti facere idem corp⁹ circunscriptiue i trib⁹ locis q̄ in duob⁹ locis z i vno nouo miracl'o. Tertio arguit ad idē ille equus a instanti generat equū pisi (sit ita) quare i eodem instanti de⁹ producere non potest rome eundē equū et sic idem erit in duobus locis. Preterea illud nō implicat: q̄ deus potest illud facere. consequentia tenet p̄ maximam theologicam: antecedens patet soluēdo rationes aduersariorū et etiā inducendo fortassis ita apparentes q̄ omnes infra soluentur. hec cōclusio non est michi dubia. Preterea ponat̄ sortes i duobus locis diffinitiue sicut corpus christi est in loco sibille et edimburgi vel deus potest extendere corpus sortis sibille illo existēte edimburgi vel nō fm non est dicendum sic iam est de corpore in celo et in terra quo facto quero an potest edimburgi extēdere corpus sortis hoc est facere esse diffinitiue in loco vel nō illo corpore sic existēte sibille si sic habeo idē corpus in duobus locis circunscriptiue qō erat probandum si casum neges q̄ro quare citius potest extendere corpus sibille q̄ edimburgi. Item si destruatur illud corpus sibille q̄ amplius ibi non fuerit potest illud corpus extēdere edimburgi vt certū est vel esse debet et mirum est q̄ corporalis existentia corporis sibille impedit eius extensionē edimburgi set idē potest ostendi de christo qui apparuit beato petro casus est vulgatus propter locum domine quo vadis et tamen corpus christi tunc erat in celo patet de consecra. d. ij. cap. prima heresis ampli⁹. deus potest ponere vnum angelum rome et parisii ergo idem corpus. cōsequentia claret et aduersarii non negarent. probo antecedens. deus potest facere q̄ panis transsubstātietur in angelum potest facere q̄ post prolationem istor̄ verborum hic est angelus desinat panis et incipiat angel⁹ succedere loco illius: ergo si sit prolatio super duos panes i duabus locis idem angelus erit in duobus locis nec est inutile hanc questionem tractare elucidat vnam partem difficultatis occurrentis circa eucharistia. heretici et infideles possunt dubitare quō idē corpus potest simul esse in pluribus locis sacramentaliter q̄ ad illud sequitur idē corpus esse in pluribus locis gratia illius conducit hanc questionem in medium ꝓponere et eius ꝓclusio principalis manuducit ad intelligētiam eucharistie multop⁹ q̄ aduersarior̄. mirabile esset si deus non potest ꝑcutere genu pilisi vel aliomō q̄ anima genu non informet et tamen pedem et ptes superiores informabit et sic erit anima in duobus locis et potest corrumpere corp⁹ sic conseruando animam. ¶ Contra hanc conclusionem arguitur sequitur q̄ idē simul et semel potest calefieri et frigefieri cōsequens est falsum / cōtraria opposita inferunt contradictoria opposita z probo consequentiam. ponatur sortes rome prope ignem validum et ultra montes iperboreos vel mare balteū vel glaciale prope gelu magnum frigefiet et calefiet. ¶ Huic argumento respondet doctor subtilis distinguendo vel calor est tante resistentie sicut frigus actiuitatis / econuerso vel est inequalitas si primum nec calefiet nec frigefiet. Si calor est maioris actiuitatis q̄ frigus resistentie calefiet et non frigefiet si econuerso frigefiet et non calefiet idem tenet in duobus locis et in vno loco et ponit vnam regulam. Quecūq̄ sunt prioza essentialiter ipso vbi vniformiter insunt corpori q̄uis habēti diuersa vbi nec variabuntur variato ipso vbi / hoc est oīa absoluta et respectus intrinsecus aduenientes vniformiter conueniunt corpori in vno loco vel diuersis.

¶ Contra hoc arguitur sic: idem in diuersis locis est maioris actiuitatis id est in maiorē effectum potest q̄ esset in vno: ergo male dictum est. consequentia est clara. probat assumptum. sit potentia sortis gratia exempli terminata ad vnam libram sic q̄ maior pondus nō potest portare sine fractione numeri ponatur in duobus locis habeat in humeris vnā libram cum hoc potest aliā leuare / quod si neges ꝓpter resistentiam quam habet in brachiis vel humeris deponatur ille lapis et sit rome et parisius sortes in vtroq̄ loco conetur leuare vel potest z sic h3 duos lapides et per consequens plus potest in duobus locis q̄ vno solo si non potest leuare lapidem pisii.

¶ Contra est difficile creditu q̄ lapis rome eum impediret ne leuet pisii: eodēmō est difficile creditu q̄ gelu in montibus ipboreis impediat calorē i ethiopia esto q̄ sit idem passum illa argumēta eum non vincerent diceret si sortes haberet vnam libram in humeris non potest aliam leuare propter resistentiam quam habet / si nitatur simul illas duas libras leuare nichil leuabit q̄ a proportione minoris inequalitatis non fit actio. vij. phisicor. ¶ Ad aliud concederet q̄ gelu in montibus ipboreis potest impedire calorem in ethiopia mō sit idem passum quod contingit in proposito et idem homo in diuersis locis non potest habere opiniōes et scientiam subtiliter certe dicit. ¶ Aliter potest dici et fortassis apparētius q̄ idem corpus nūero in duobus locis multū distantibus calefiet et frigefiet simul et semel et calor rome non potest impedire frigus parisii plus respectu eiusdem subiecti q̄ essent diuersa subiecta. illud suadeo nullum agens naturale potest agere vel impedire nisi in spera sue actiuitatis et resistentie siue sit subiectum aliquod vel non nec mirandū est q̄ qualitates cōtrarie insunt eidem subiecto simul et semel. dato vno miraculo plura vno dato sequūtur q̄ alias non sequerentur / admisso q̄ idem sit in diuersis locis euestigio sequtur idem posse z ascēdere et descendere simul et semel quid impedimenti est vt eadem anima que est in duabus manibus quando manibus cancellatis vna leuatur altera depressa nec valet illud Grego. xvij. distinctione. j. vt alibi dictum est quo petit an qualitates contrarie possunt se compati et dicit q̄ illud est per accidens ad motum alterius et sic dicit burleus de intensione forme q̄ si illa anima esset in loco in quo

est manus leua et manus dextera idem separatim a manu idem contingere non dubites. ¶ Redeundo ad argumentum concedo q̄ idem corpus erit calidum et frigidum simul / et quando improbas contrarie opposita inferunt contradictorie opposita: distinguo vel ꝓpositiones ꝓrie de opposito modo enunciandi et sic concedo q̄ alii non semper illō admitterent / quia secundum eos contrarie possunt esse vere i sensibus contrariis in contingenti spāliter capto vt nullū ens ꝓtingens est de⁹ z nullū ens ptingēs nō est de⁹ z tū ille non inferrēt fm eos. Dicto rie opposita sed hoc ego non recipio / vel q̄ contrarie propositiones de contrariis predicamentis inferant cōtradictorie opposita et sic nego et has duas consequentias sortes est calidus. sortes est frigidus: ergo sortes est calidus sortes non est calid⁹ sortes est frigidus sortes non est frigidus q̄ q̄ apō gentilem philosophum reputaretur consequentia bona: sed vtiq̄ si daret casum cum fidelibus consequentiam negaret. ¶ Item bona est apparentia si sortes habeat quattuor gradus albedinis rome et totidem parisii q̄ non est albus et niger copulatiue sed solum secundum apparentiam sed citius fuscū vel mixtum sed est albus et niger copulatim quēadmodum si in vno loco haberet totidem gradus albedinis siue nigredinis non obstante habet albedinem et nigredinem copulatiue. ¶ Secundo arguitur contra conclusionem ex ea sequitur q̄ potentia actiua sortis non esset terminata et sic infinitum pondus posset portare nō sic exponendo nō tantum quin maius de hoc non est questio sed q̄tūlibet maius: et eodem modo probabitur de qualibet potentia actiua hoc est falsum contra aristotelem primo de celo et mundo quinimo illa via nulla esset potentia finita: et probatur consequentia: sortes potens leuare vnam libram in vno loco potest in duobus locis leuare duas / in tribus tres / in quattuor quattuor libras et sic sine statu: ergo si esset in infinitis locis potest leuare infinitus pondus in grauitate quod non videtur dicendum. ¶ Respondetur concedendo q̄ potentia sortis dato illo miraculo non est terminata vt argumentum arguit imo sortes habens mille libras super caput eius non plus impeditur q̄ si nichil haberet si ponatur in mille locis cum mille libris et nichil haberet super caput in alio loco potest portare illas libram ac si nichil super caput haberet. ¶ Sed contra illud arguitur: quia per illum modum tersites potest tāte grauitatis pondus portare sicut aiax telamoni⁹ consequens est inconueniens: ergo et antecedens: et patet consequentia de se. Preterea probo q̄ sortes in hoc loco nichil potest portare. Arguitur sic: sortes in hoc loco demonstrando parisium habeat libram super caput posito q̄ habeat rome et nō parisii: ergo non potest portare aliam libram in hoc loco: probo consequentiam: alioquin in eodem loco potest portare duas libras contra ypotesim. ¶ Respondetur concedendo q̄ tersites in pluribus locis potest tantum portare sicut aiax in vno vel in paucioribus z sic potest vna musca / imo tersites potest portare vnum pondus infinite grauitatis si essent infiniti lapides equales in grauitate: tersites in infinitis locis cuz eis potest eos omnes simul portare. patet sic. cumulus infinite resistentie portatur ab homine debili nec locus est causa huius si esset in vacuo et conseruaretur a deo idem contingeret. ¶ Ad aliud concedo antecedens et nego consequentiam: licet sortes in hoc loco habeat libram super caput non tamen habet libram super caput in hoc loco: quia si haberet vnam libram super caput in hoc loco vero vel imaginario non potest portare alteram libram in hoc loco. ¶ Sed contra illud arguitur: quia eodem modo sanson nō potest portare vnam fabam vel lapillum / capitur lapillus tante grauitatis sicut vna faba si ponatur in mille locis tantum ponderabit in vno loco sicut in alio: q̄ si ille lapis in p̄lib⁹ locis cumelet in vnū replebit totā actiuitatem portatiuam vnius bois. ¶ Respondetur negando q̄ non habet portare vnam fabam quia valet hanc nullomodo potest / sed conceditur q̄ non potest portare vnam fabam taliter dispositam / quia potest replere vnum magnum vas et deus potest supplere portationem illius vas resistit. ¶ Ex istis infero correlaria siue sequantur sine addito vel ex dictis cum additione manifesti non cura. ¶ Primum corelarium: esse vbiq̄ non est proprium deo: hoc patet: quia licet sit vbiq̄ secundum illud mercurii termagisti deus est spera / cuius centrum est vbiq̄ circunferentia nunscij; deus tamen potest facere q̄ vnus homo vel equus sit vbiq̄. Probatur: potest facere in duobus locis occupatiue et non est maior ratio q̄ sit status in duobus locis q̄ in tribus / nec in tribus q̄ quattuor: et sic sine statu: ergo potest facere vnum corpus esse vbiq̄ / sed in hoc est discrimen: quia deus non potest esse quin sit vbiq̄ et in vacuo imaginario infinito extra celum vt alibi tango / creatura autem ex natura sua non potest esse vbiq̄: nec in hoc debes admirari q̄ vna creatura potest esse vbiq̄ destruatur ois locus a loco sortis / iam sortes vt liquet est vbiq̄. Sed non est idem corpus esse vbiq̄ est possibile et corpus potest esse vbiq̄ / thomista et gandensis negantes idem posse esse circumscriptiue in pluribus locis: primam habent concedere in casu quem pono si deus destruat omnia alia loca a loco meo iam illa est vera iohannes est vbiq̄ et hoc sufficit ad veritatem illius modalis cōpposite sed hec iohannes potest esse vbiq̄ denotat q̄ iohannes pōt esse in quolibet loco possibili loco ibiō distribuitur et ampliatur a pōt et sic thomista habet illā negare circumscriptiue loquoz / sed vtranq̄ concedo: accipe analogiam oēm hominem esse oēm hominem est possibile / sed non ois hō potest esse ois hō / imo ois hō non pōt esse omnis hō / non vz consequutio: ois homo est vbiq̄: ergo ois homo pōt esse vbiq̄ / sicut nec sequitur ois hō est omnis homo ergo ois

Universidad de Deusto
Biblioteca

homo potest esse ois homo: qz cū distributione ampli aſ virtualiter ab inferiori ad superius ꝓsaliter lz non quidditatiue et pred cabilit. ¶Secūdo sequit dato illo supnaturali q̄ idem sit in pluribus locis: vn⁹ panis pōt satiare milonē quilmo oīs hoies in exercitu zerſis vel darii quilmo vna faba, qō ꝓbo panis in vno loco sufficit ꝓ vno q̄ si nō sufficiat capiatur in tribus locis: z eodēmodo arguas de duobus locis sufficit duobus: in tribus locis tribus et sic consequēter igitur. z eodēmodo vna copina vini sufficit omnibus hominibus ꝓ̄ potu et triticum vbere sicilie ꝓ̄ tota europa. ¶Tertiū corelarium: vna gutta aque pōt ferre vnā nauiz imo oēs naues venetorum vel mundi. ꝓbatio. hec gutta in ℔ loco tm̄ valet sicut similis gutta et eadem gutta sicut vna alia et sic procedendo: sed varie gutte agregate possunt ferre oīes naues mundi qz redduī mediterraneum caspium vel hyrcanum et secundum opinionem ptholomei alexandrini indicum ab oceano separātis indicū vel occeanū. ¶Quartū corelariū ex vna gutta de⁹ potest subiūgere totū mūdū sicut fecit in diebus noe scm̄ veritatez pirre z deucalionis scōm ethnicos hoc patet ponendo in pluribus locis continue vel contigue. ¶Quintum corelarium: deus sic facere potuit de quinq; panib⁹ eūgelicis et fortassis fecit. mathei. xiiij. z iohānis. vj. ad litteram licet non negamus deū posse alios panes creasse de nouo vel conuertisse aerem ꝓpinquum vel remotum in panes: vel quancunq; aliam materiam quam capere poterat secundum q̄ sue bonitati placeret: eodemmodo sicut ignis conuertitur in aerem, tamen magis ad litteram sonat q̄ ex eisdem panibus sine aliis eos saturauit et hoc facere poterat ponendo illos panes in plurib⁹ locis et similiter de piscibus et eodemmodo poterat helisseus. iiij. regum. iiij. sunamite mulieri fecisse, et sic expono illud geneſis scō q̄ ex costa viri sine addito fuit formatum corpus mulieris nec valet probatio grego. de arimino in oppositum. xviij. distinctio. ij. quia dicit tunc corpus mulieris fuisset multo rarius altis corporibus forte ita rarum sicut aqua vel aer quia costa non poterat sufficere ꝓ toto corpe prime mris sine rarefactione, illud argumentum inēz non valet quia per positionē in pluribus locis illud non sequitur imo dico si voluisset poterat fecisse corpus eue ita dēsum sicut terra est, vel plumbum; sed bene verū est q̄ magister sentētiarum tangit ibidem: et hugo q̄ deus potest facere corpus magnum ex parvo sine additione: et nicolaus de lira inſequitur: quia si potest creare vnū montem ex nichilo potest ex vno pane creare montem sine addito hoc reputo falsum: non reputo possibile deo q̄ possit facere partem esse totuz realiter vel q̄ minus sit maius entitatiue sine rarefactione vel additione illud non contingit in proposito ponendo idē in diuersis locis si eadem costa ponatur in pluribus locis costa nō est pars totius sed est totum nec propterea volo fouere opinionem magistri. xxx. distinctio. ij. et petri comestoris q̄ ex parua materia que erat in adam sine additione fit totū compositus: sed sicut aristoteles dicit primo de generatione. Alimentum conuertitur in substantiam alitī sed illud deo non est impossibile licet nō factū sit in aliis habemus auctoritates que litteraliter sonant ad illa que posuimus. ¶Sexto sequitur q̄ vnuz scutum in mille locis valet mille scuta. hoc patet: quia in vno loco valet vnum scutum et non est maior ratio de vno loco q̄z alio: ergo valet mille. ¶Septimo sequitur si ego et sortes habeamus idez scutum et hoc me latet capiendo suum scutum clāculum licet non capio alienū inuito dño tamen pecco peccato furti tm̄ sicut alter qui furatur vnum scutum non capio alienum sed ꝓprium sed q̄z credo illud esse alienum hoc sufficit in oīmbus istis possibilibus no debemus credere vel opinari sic minime esse quia deus non multiplicat miracula sine necessitate. ¶Octauo sequitur q̄ eadem propositio est vera et falsa: hoc patet capta hac, homo non est animal est falsa ꝓponatur eadem negatio numero in ꝓncipio tunc illa propositio est vera si casus sit possibilis in mente tunc sequitur q̄ eadem vltimata est vera et falsa sed an eadem propositio sibi contradicat consequenter examia. ¶Nono sequit negatio distribuit terminum ante se: patet: hec negatio in ꝓncipio distribuit illum terminum homo hec negatio in principio est negatio post illum terminum homo igitur. ¶Decimo sequitur q̄ propositio cathegorica est sillogismus. hoc patet: si idem atramentum ponatur in diuersis locis in vno scribatur cathegorica et in aliis sillogismus et eodemmodo homo et asinus sunt termini smonimi. Diameter quadrati est costa si ex eadem materia in duobus locis diameter z costa ꝓstituant. In istis decē corelariis latenter soluuntur decem argumenta. ¶Tertio principaliter arguitur: quia ex illa positione sequitur q̄ ꝓpriuatiue opposita verificantur de eodem: consequens est falsum quia propter negationem inclusā in altero extremo sequitur contradictio: z patet: posito q̄ sortes sit rome et ei ibi eruantur oculi parisii et habeat eos: iam sortes est videns parisii: ergo est videns a parte in modo ad suum totum affirmatiue et vltra: est cecus rome ergo est cecus per eundē locum diametrū. ¶Secundo probatur: eadem consequentia ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis: ergo consequētia est bona per aristotelem in predicamentis si album est in corpore: ergo est in aliquo corpore: probo illam cōsequētiam: si in nullo corpore est nec omnimo in corpore erit. probatur antecedens: sortes est rome cecus ergo est cecus alicubi: nam si nullibi est cecus nec rome est cecus: patet a superiore ad inferius negatiue cum distributione superioris vel per descensum. ¶Respondetur negando antecedens et admisso casu nego q̄ sit cecus hec consequentia est nulla sortes est cecus rome: ergo est cecus. ¶Arguitur a parte in modo ad suum totum cum dictione negationez

includente hoc liquet accipiendo antecedentis et consequētis equiuales sortes non videt rome: et est aptus natus videre: ergo non videt et est aptus natus videre: et ad aliam probationem negatur q̄ ex opposito consequentis sequatur oppositum antecedentis: hec consequentia est nulla sortes nō est cecus alicubi: ergo non est cecus rome. hec tamen bene valet sortes alicubi non est cecus: ergo rome non est cecus quemadmodum illa ꝓpa est bona sortes est cecus rome ergo alicubi est cec⁹: sed hec nō valet ergo est cecus alicubi, et eodēmō si occidatur in vno loco et viuat in alio, viuat parisii occidatur rome sortes moritur rome sed non moritur anima quiescit in brachio sed non quiescit frequenter.

Cōtra q̄r tam con. arguitur.

¶Quarto arguitur quia secundū dicta si sortes esset athenis potest habere scientiam, et in tracia opinionem hoc est impossibile: q̄ patet: bene sequitur, sortes habet opinionem de hac triangulus hz tres ergo assentit cum formidine, et vltra: habet scientiā ergo assentit sine formidine: sed ex solutione tertii argumenti precedentis priuatiue opposita non possunt verificari de eodem et q̄ sequatur sic patet: q̄z due qualitates contrarie possunt inherere eidem si ponatur in diuersis locis et equalis est ratio in omnibus ergo. ¶Respondetur dando omnia dicta adhuc non sequitur quemadmodum multi opinātur qualitates corporeas inherere eidem vel qualitates eiusdem speciei cum eis in gradibus remissis z in spiritualibus non conſiterentur. ¶Secundo concedo q̄ ille habebit scientiam et opinionem simul et semel et concedo illam consequentiam: ille habz opinionem ergo assentit cum formidine: aliam nego habet scientiam ergo assentit sine formidine, ꝓpter negationem inclusam in ꝓpositione siue i cō sequente potest de virtute sermonis concedi assentit sine formidine id est aliquo assensu assentit sine formidine in talibus sēper concedatur consequentia cuius consequens est affirmatiuum nullam negationem habens altera negetur: sed concedatur cum addito et tunc non dabis eadem predicata sicut videns et cecus rome non opponuntur sed se compatiuntur. ¶Contra illud arguitur q̄z tunc simul aliquis esset ignarus delirus et stultus sapiens et sciens hoc videtur inconueniens igitur: z patet consequentia: sortes athenis potest bene studere in tracia non nauare operam litteris: igitur.

¶Respondetur per propositiones. ¶Prima est: nō inconuenit sortem esse scientem z doctum athenis et esse ignarum in tracia imo hoc contingeret in casu replico. ¶Secunda propositio talis non est stult⁹ imprudens ignarus simpliciter hoc patet illi termini priuatiue opponuntur huic termino doctus et sapiens. Ex his sequitur si formetur ei questio stante casu in tracia nescit respondere in tracia, scit tamen respondere athenis. ¶Tertia propositio: sortes in tracia est doctus et bene respondit: quod patet exponendo sortes athenis bene respondit: sortes athenis est sortes in tracia: ergo sortes in tracia bene respondit sed non bene respondit in tracia hoc est modus bene respondendi non peruenit a tracia

v. aſ ꝑ pcl

¶Quinto arguitur: si idem ponatur in duobus locis scilicet rome et parisius stat q̄ rome peccet et parisius bene viuat et detestetur sua peccata: ergo si ille decedat in illis duobus locis simul saluabitur et damnabitur hoc est magnum inconueniens q̄ saluabitur. patet: decedit parisius in gratia ergo saluabitur. hec consequentia est bona theologice: et vltra: discedit rome in peccato: ergo damnabitur.

aliacēſis.

¶Huic argumento respondit aliacens. si deus acceptat actum eius in vno loco acceptabit in alio, vel si deacceptabit in vno loco deacceptabit i alio z sic vel dānabit vel saluabit tm̄ nec est aliter possibile; bñ tm̄ potest occidere proximū rome et dare elemosinam parisii: sed si deus dationem elemosine acceptet nullibi occisionem deacceptat et illud non est penitus improbabile. ¶Aliter tamen respondeo non video inconueniēs de potentia dei absoluta de qua loquimur q̄ quis sit in gratia et in peccato simul et semel peccatū sic diffinitur a beato augustino contra fauſtum. ¶Peccatum est dictum factum vel concupitum contra legem dei, et q̄ aliquis simul faciat cum lege dei et contra legem dei non est inconueniens quemadmodū logice loquendo et de vi verborum solent tales concedi. si duo pugnant isti pugnant pro se isti pugnant contra se sivinus homo esset in duobus exercitibus oppositis: Item sit sortes imperator vnius exercitus plato ille homo plato est contra sortem et cum sorte nec negatio ibi inclusa est in contra quia tunc sophiste recte loquentes illas non concederent. ¶Preterea ad deum vnū per bonum actum acceptare ad vitaz eternam per malum ad eternam penam in inferno nulla sequitur magis contradictio hic q̄z q̄ idez simul z semel sit calidus et frigidus q̄ ille non negat hoc deo possibile. ¶Rursus sit toto illo anno sortes i duobus locis bonus occidatur a platone ipso dormiente rome iam ibit ad superos hec anima, maneat sortes parisius duobus annis post hac et peccet damnabitur. ¶Propterea deus potest facere q̄ eadē materia numero sit in diuersis corporibus tunc erunt varii homines licet eadem anima et super istum casum potest superedificari pondus totius argumēti. ¶Sed contra illud arguitur: quia per illum modum nunc stante lege sempronius esset saluatus et damnatus. quod probo: amputetur ei manus i hoc anno, iam anima in manu descendit ad inferos posito q̄ sempronius erat in peccato postea ipse viuit et discedit in gratia ergo saluabitur: ergo eadem anima stante lege saluabitur et damnabitur. ¶Huic argumento nichil aliud respondendum est nisi q̄ anima que erat in manu desinit informare manum nec descendit ad inferos oportet expectare quousq; totum compositum desinat esse eadē anima adhuc informat residuum corporis sic tibi dicit aduersarius q̄ si sortes occidatur rome anima sua nec ibit ad superos nec ad inferos: sed desinit informare illam materiam rome sed non simpliciter, quia informat parisii: ¶Istud non impedit quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

ostendo deus potest facere q anima que informat manum quando amputatur manus descendat ad inferos et perpetuo punietur pro suo peccato r eadem anima postea saluabitur si voluerit nulla est contradictio sed ex pacto nobiscum fecit q anima manebit vel totus homo q̄diu anima aliquam partem materie informat in via / sed non est idem esto q anima sit in diuersis locis partialibus in manu r in residuo et in diuersis locis separatis / imo aliter ille contra quem arguo haberet concedere q opinio et scientia possunt esse in eadem anima in diuersis locis separatis quēadmodum concedit de calore et frigore. secus est in eodem composito dato q anima sit in capite et in pede. Secundo arguo contra illam solutionem implicat idem dāpnari pena danni et beatificari: ergo male dictum est. antecedens patet: bene sequitur / ille est saluatus: ergo clare videt deum et eum diligit et gaudet saltē disiunctiue sequitur: et vltra: damnatur pena damni: ergo non clare videt deum quinimo non videt deum. Pena damni nichil aliud est q̄ carentia perpetua visionis diuine. Illud argumentum non infirmat negotium quia tunc concedam simpliciter ille est beatus / et ille est damnatus pena damni in inferno et tunc debes inferre ergo non videt deum clare in inferno q clare diuine visioni nō repugnat pena: patet: anima christi tristis erat ad mortem. mathei vicesimo sexto. et cum hoc beata quare eadem anima ergo non pōt esse tristis et leta. Petis a me in tali casu an melius erit anime que est in celo et in inferno simul q̄ anime vnius paruuli decedentis cum solo originali. Deto iterum a te posito q anima eadem sit in diuersis locis potest esse tristis in vno loco et leta in alio imo in eodem loco an melius est illi anime q̄ illi que neq; tristiciam habz neq; leticiam solue vnum quod habes concedere possibile et inuenies tuam questionem solutionem habere posse cum omnibus istis non nego quin deus potest acceptare in vtroq; loco vel deacceptare si voluerit potest acceptare de potentia absoluta peccatorem pessimum ad vitam eternam sed in toto volo habere non impossibile q eadem anima sit saluata et dānata in inferno in peccato mortali rome et in gratia parisius. Forte dicis si ponatur idez in diuersis locis sortes iudicās duos homines falletur et sic obiecto medio et organo bene dispositis sensus errabit contra philosophū secundo de anima. Respondetur iudicabit duos homines propt varias piramides specierū delatas ad sensum: argumentum non est maius q̄ de faba tacta digitis cancellatis vel oculo parum variato a sua sede vidente vnum vbi sic videns vel tangens censet esse duo. Sexto arguitur: dato q idem ponatur in infinitis locis iam talis in quolibet illorum locorum potest mereri: et sic in vna hora si talis discedat habebit tantam gloriaz sicut habet anima christi. pari forma si titi⁹ ponatur in infinitis locis potest i vno illorum locorum peccare et non est maior ratio de vno loco q̄ alio: ergo erit in infinitis peccatis maz talibus equalibus: ergo infinitam penam debet pati in inferno: sed hoc est falsum non potest talem pati. eodemmodo de gloria nō potest habere infinitā gloriam: et eodemmodo probabo q potest habere infinitam noticiam intensiue et sic capacitas anime actiua est infinita. Si dicas ille noticie non constituunt aliquod vnum esto q sunt eiusdē speciei specialissime. Contra et capiamus de albedine quia fortassis in corporalibus melius intelliges ille albedines inherent eidem subiecto primo: ergo componunt aliquam vnam formā per illud quinti methaphisices. Impossibile est plura accidentia solo numero differentia inherere eidem quin constituant aliquod vnum quod si concedas. Contra: iam capio albedinem que est rome et illam que est parisius in diuersis subiectis non constituunt vnum: ponatur sempronius rome et parisii et ille due albedines informent eum non videtur q magis facient vnum q̄ antea. Ad sextum dicitur admittendo casum semper teneo deum posse facere infinitum: concedo q habebit infinitam gloriā et nego q illam deus non potest dare. dico q anima christi habet infinitam gratiam intensiue et gloriam / et hoc patet in materia de infinito. r eodemmodo dico de pctō nec admirari debes q aliqua anima sit ita beata sicut aia xpi de potētia dei absoluta de qua loq̄mur cū hoc tamen dico q benedicta xpi anima hz infinitā gratiam et gloriam et quelibet alia finitam. Ex consequenti corelarie sequitur q gratia anime christi est maior q̄ omnium sanctorum qui fuerunt et erunt gratia possibilis parum nobis condu cit ad salutem possibile est q sortes viuat ita bene sicut magnus doctor gentium vel paulus primus heremita: sed pro illo non premiabitur sed ex facto actuum primo dicit beatus lucas. Incepit quidez iesus facere et docere. non dixit possibiliter facere et possibiliter docere. Eodemmodo de pena dicatur in inferno. Ad aliud an habebit infinitam noticiam intensiue dico q sic et quod est infinite capacitatis actiue in pluribus locis queadmodum sortes in pluribus locis plus potest portare q̄ in paucis et in eodez loco. Dico etiam q anima sortis potest partialiter actiue concurrere ad infinitam noticiam hoc alibi in materia de infinito probatuz est sufficienter vt putamus contra aliacensem per habitus vel supplementū dei. Sed petitur an ille noticie eiusdem speciei specialissime constituant vnā formam vel ille plures albedines et dicitur q non esto q eidem subiecto inhereant aristotel̄ propositio quinto methaphisice intelligenda est naturaliter et nullo miraculo presupposito. Sed cōtra hoc arguitur: ponatur sortes in decem locis in quolibz illorum habeat vnum gradū albedinis talis est albus vt decem quia ille albedines constituunt vnaz formam. q sit albus vt decem patet quia habet decem gradus albedinis. Respondetur distinguēdo q sit albus vt decē: vel extensiue et sic conceditur vel intensiue et sic negatur non constituunt aliquā vnam formā r quando illi gradus inhererent eidē

vj. arg. cōclusionez.

in eodem loco potest deus impedire ne faciant vnū vt michi apparet et hoc ante tactum est in questione precedenti de albedine in manu christi. si essent infiniti homines quorum quilibet seorsum est remisse albus in eodem loco penetratiue nullus eorum esset infinite albus vel albior q̄ antea et quando ille albedines eidem inhererēt contradictio nō videtur quia possunt non constituere vnam formam.

Notes petere si idem homo sit in diuersis locis cū eodem obiecto an habebit eandez noticiā numero et an potest esse seruus et domin⁹ sui ipsius. Et an odire et diligere se / sed hec tibi missa facio.

septio arg. cōtra conclusionez.

Septimo arguitur probando q hec positio implicet. Ex ea sequitur q idem est maius seipso et q pars est maior suo toto contra cōmunem animi conceptionem pme euclidis. patet. Capio globum cereū rome cuius diameter est pedalis. capio medietatez eius parisii rarefiat quo ad diametrum eius sit tripedalis sit pars b totum a / b est maius a b est pars a: igitur. consequētia tenet cum minore ostēditur maior b est lōgior latior et profundior: ergo secunduz omnem dimensionem maior et hoc sufficit ad magnitudinem igitur. Respondetur per propositiones. Prima est: aliqua pars est longior suo toto: hoc probo: capio corpus cuius latitudo est bipedalis r vna medietas illius corporis sit longa decem pedibus altera sex pedibus prima medietas a / secunda b / totum c / tunc sic arguo: a est longius c: ergo pars est longior toto cathegoreumatice. Antecedens patet: a est longa decem pedibus / c non est longum decem pedibus: patet: eadem ratione esset longuz sex pedibus ratione alterius partis b: ergo oportz capere medium inter sex et decem scilz octo et dicere q totum est longum vt octo. Ex illa probatione sequitur: assumpto alio vero q non est dabilis longissima linea si sit detur et sit a / transeat a super centrum alicuius circuli a est diuisibilis secundum latitudinem pro nunc supponitur est apparentius q̄ oppositum imagineris cum hoc centrum circuli in diuisibile / esto q non sit abstrahentiuz non est mendacium quādo esset diuisibile equaliter quo ad fortitudinem ducam argumētum licet non quo ad claritatem medietas a magis accedit ad centrum q̄ due extremales: ergo est longior illis medietatib⁹ consequentia tenet ad sensum sic euclides docet p longitudinem reperire diametrū circuli tertio elementorum propositione septima. Si in diametro circuli inquit punctus preter centrum signetur et ab eo ad circumferentiam linee plurime ducantur que super centrum transierit oīm erit longissima que vero diametrum perficiet oīm erit breuissima que autem centro proxime ceteris lōgiores q̄to vero a centro remotiores tāto breuiores esse cōuenit: idem patet in propositione octaua eiusdem tertii q̄to linea magis accedit ad centrum circuli tanto est longior. et si ponatur centrum diuisibile q̄ magis accedit medietatem est longior et que vādit ad extremitatem est breuior r sic habetur q medietas linee est longior tota cathe^ce. Et rursus illa medietas potest diuidi in tres partes et sic in infinitum et si esset linea infinita secundum longitudinem finita secundum latitudinem adhuc medietas illi⁹ linee est longior medietatibus in aliquo sensu sicut vnum infinitum solet excedere reliquum et per cō sequens deus nescit facere lineam longissimam.

Secunda propositio: aliqua pars ēintensior suo toto patet: capiatur vnum corpus vniformiter difformiter calidum vel album incipiens a non gradu et terminatum ad octo: hoc totum est calidum vt quattuor: quia omnis latitudo vniformiter difformiter respondet suo gradui medio medietas intensior a quattuor ad octo per idem principium est calidum vt sex quia est gradus medius inter quattuor et octo: ergo secunda medietas est intensior q̄ totum et per consequens pars secundum intensionem est intensior suo toto quod restabat probandū. Iste due propositiones sequuntur ex fundamentis probabilibus. Probabile est etiaz q corpus lōgum est ita longum sicut longissima pars eius potissimum in corporibus rectis etiam intensio forme vniformiter difformis metienda per extremum intensius vtroq; horum modorum cōmuniū sequor secundum exigentiam materie occurrentis. Eodē modo possum secundum alias dimensiones probare. potest fieri processus de homine et sua materia sed non insisto. Ex istis duabus propositionibus sequitur q hec consequentia nichil valet a est longius b ergo est maius bstat q recuperet tantum in latitudine et profunditate super a q̄tum a super b in longitudine. Si petas an sequatur a est in duplo longius b i duplo latius et in duplo profundius: ergo est duplum ad b. Dicitur q non sequitur si a est in duplo longius b cum parili latitudine et profunditate a est duplum ad b. patet capiendo a bipedale et b pedale equalis spissitudinis et latitudinis a est octuplum ad b. Tertia propositio dubium est in casu argumēti principalis an a qui est globus cere⁹ rome per crementum b partis sit bipedalis r vltra et videtur q non quia nullibi a est bipedalis et vltra vel dubium est an sit precise pedalis vtrūq; homo tutari potes. sed dico ergo tertiam propositionem talem: b pars est longior latior et profundior a patet per tres diametros eius bipedales et a est bipedalis solum hic non respicimus ad densitatem et raritatem dicimus pedale aeris est equali pedali terre si ad hoc respiceremus non sic iret illa propositio. Quarta propositio totum semper est plus entitatiue q̄ sua pars patet: in quolibet casu quem tetigimus totum continet partem et aliquid vltra et sic debet illa cōmunis animi conceptio intelligi et argumentum ex his est solutum si christus consecrasset suū corpus in iuuētute sua et cōseruasset eucha. ad trigesimū annū a corruptiōe et corp⁹ ei⁹ sub eo in trigesimo anno poterat corp⁹ esse equalis magnitudinis in eucharistia et crescere ad cremen tum corporis sub modo non sacramentali si deus voluisset vel manere paruum in vno loco et non in alio sicut idem paruulus potest poni in duobus lo

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis et vno loco tenuiter ali in alio abūdantius ⁊ esse maius ꝛ sic non remansisset oimoda idemtitas. ¶Sed contra secundam propositionem arguitur ꝺ que est pars a est bipedalis: ergo a continet partem bipedalem: ergo est saltem bipedalis vel bipedalis et vltra. Respondetur negando cōsequentiā licet hoc non presupposito aliquo miraculo semp habet verum. ¶Octauo arguitur: capio vnuꝫ paruulum ponatur in duobus locis vel sit piscis occidatur in vno loco detur ei ad comedendum in alio loco et illo comesto ponat deus adhuc illum piscē in alio loco et occidatur et detur iteruꝫ paruulo ad comedendum et nil aliud: tunc peto vel ille crescit ad tantam magnitudinem sicut alter paruulus vel piscis vel non. secundū est contra dicta tantum sufficit ei sicut alius cibus. Si dicatur ꝙ sic. contra: nichil habebit de nouo quin habuit a principio. Et cōfirmatur ponatur idem rome et parisii/ vadat a parisio a romam et econuerso ille a roma a parisium occurrat in medio ei in angusto itinere in alpibꝰ vel impediet se et manebit in duobus locis vel in vno tantum. Respondetur admittendo dicitur ꝙ ille non erit maior entitatiue q̄ vnus paruulus sed reputabitur ab hominibus maior. Sed contra quelibet pars erit maior entitatiue q̄ ante erat: ergo totum. Respondeo negando cōsequentiā q̄ q̄ possū impedire añs. Ad aliud dico ꝙ manebit in duobꝰ locis sicut ante. Contra: idem non resistit sibipsi. Forte dicis quando pectus eius obuiabit sibi erit status alioquin esset penetratio partium diuersarū. Sed contra ponatur ꝙ corpus habeat dotē subtilitatis. Respondeo ꝙ si socrates sit in duobꝰ locis tūc vel pars anterior puta facies incipit penetrare dorsū et tunc videt michi q̄ facies eius est in vno loco tantum et dorsum ⁊ relique partes/tunc non potest exire illum locum naturaliter ⁊ ponere se i duobus locis/sed si socrates facialiter veniat ad se facialiter penetrabit se et non manebit in eodem loco ꝛ potest ponere se sicut ante in duobus locis ⁊ causa est quando facies que erat in duobus locis incipit habere vnū locum adhuc alie partes sunt in duobus locis et eodem modo per totum tempus penetrationis: si socrates ponatur in duobus locis non est in potestate eius facere se esse in vno loco tantum: nisi se perimat vel alius in altero locorum sed pone socratem diffinitiue in hac aula nunquid ipse circūscriptiue existens extra aulam potest illam intrare ⁊ tunc erit extensus et non extensus in eodem loco. Item incipiat esse circumscriptiue totaliter per extensionem corporis socratis in ordine ad locū an tūc erit precise in eodem loco. Respondetur pōt subintrare extensiue: sed nego ꝙ sit extensus localiter et inextensus in eodem loco proprio si demonstres locum inadequatum non inconuenit/ demonstras medietatem aule cum parte extrinseca in hoc loco socrates est extensus et in parte illius loci est inextensus localiter: sed demonstrando locuꝫ in quo est diffinitiue et extense simul nego hanc: nō est extensus in hoc loco vel socrates est non extensus in hoc loco de predicato infinito. ad aliud desinit tunc esse in illo loco diffinitiue et erit talis modus extendēdi ꝙ non exibit amplius in duo loca ex natura sua quē admodum ego non possum me ponere in duobus locis. ¶Mono arguitur ex illa conclusione sequitur ꝙ ista conclusio est concedenda linea ifinita manens infinita secundum longitudinem est in parua bursa mea hoc est inconueniens igitur: et probo ꝙ sequatur: capiat deus vnum corpus palmale scōm latitudinem octo palmis scōm longitudinem diuidat per partes proportionales ita ꝙ prima ps proportionalis sit vt quattuor et ponatur secundū latitudinem et sic consequenter ibi erit linea infinita secundum longitudinem in alio loco ponatur in bursa mea tunc sequitur propositum. Et confirmatur si idem homo ponatur super quālibet pedalitatem linee infinite longitudinis tunc linea infinita claudi tur inter duo puncta quod probo: quia spacium pedale clauditur inter duo puncta inter duos homines /tripedale quadrupedale: et sic sine statu igitur Ad hoc respondetur si vna linea in vno loco sit infinita in alio finita nunq̄ finita et infinita verificabi tur de pronomine illam lineam demonstrante. Secunda propositio talis linea simpliciter est finita qz est termino clausa in aliquo loco: ergo est termino clausa. Tertia propositio: licet sit extensa sine termino in hoc loco non est extensa sine termino si termino includeret negationem aliter esset dicendum non luctemur multum in terminis. Quarta propositio concedo tamē in hoc casu linea infinita in hoc loco est in bursa mea scōm se et quodlibet sui: ꝛ nō est in bursa mea infinita in hoc loco. Ad confirmationem rīsum est i materia de infinito. ¶Decimo arguitur sequeretur ꝙ altissimū possit ascēdere cōsequens implicat qz si est altissimū non potest eē altius et per consequens non pōt ascendere: ⁊ probo ꝙ sequatur/ ponatur athlas in connexo celi supmi cū hoc ponatur in pede montis athlantis vel tauri et ascendat / tunc sic: athlas ascendit in hoc loco: ergo ascendit et athlas est supremum igitur. Respōdet per propositiōes. Prima est: nullo ꝓsupposito miraculo in duobus locis altissimū in hac scala pōt ascendere scalam sicut optimum naturaliꝫ pōt esse pessimum et econuerso: hoc pōt ꝓbari expositorie vel a resoluentibus a resolutā per ampliationez de potest per illam modalem diuisam. Secunda propositio altissimū ascendere est possibile: patet in casu argumenti de athlante qui erat prope centrum et semper magis recedit ab eodem: ergo ascendit: nichil aliud requiritur ad ascensum. Si dicas tunc planete vltra motum circūgirationis habent ascensum in auge sui eccentrici et descensum in eius opposito et sic planete cum motu circulari ascendent et descendēt: transeat illud / dicere oppositū est gratis stare in terminis. ¶Undecimo arguitur: quēadmodum naturaliter loquentes dicunt non est ponenda pluralitas sine necessitate vbi paucitas sufficit. hoc patet primo phisicorū et in de anima: ergo cum deus ex vno pane potest saturare totum mundum et facere ex paucis illa superfluum est plura habere et tantum tritici et vini et sic de aliis rebus Si dicas est ad decorē vniuersi licet posset ista q̄dē facere et saturare per paucioza: ergo philosophi q̄ ponunt istas relationes intrinsecus aduenientes et extrinsecus et totum distingui a partibus res successiuas a permanentibus secundas intētiones more realiū vniuersalia formalitates cū complexe significabilibus et adhuc fodiendo cisternas nouas peregrinas melius loquuntur ad decorem vniuersi multiplicando res. Respondetur negando consequentiam sicut beatus augustinus. vij. de ciuitate xxx. sic res quas creauit administrat vt eas agere proprios motus sinat/ creauit frumentum primo ⁊ oia alia originaliter et dedit causis scōis virtutem similia producere esto ꝙ ipse se solo omnia illa potest sicut dicit damascenus de fide orthodoxa cap. vij. relinquens nobis exemplum vt nos inuicē iuuem⁹/ et ille cause scē nobis omnia illa administrant sufficienter nisi propter nostra peccata interdum qz sunt instrumenta dei pluuia ventus/ celum mare et cetera que in eo sunt. Potuit quidē producere omnia alia sicut in principio non obstante fecit noe capere et ponere multa in archa. potest in qualibet specie et angelorum et hominum creare infinitam multitudinem et quodlibet suppositum perpetuare sed bonitati eius non placuit et hoc tibi sufficiat ipse est regula inobligabilis et non sicut regula lesbia vtilis et negatur ꝙ philosophi propterea debent multiplicare res sine necessitate. ¶Duodecimo arguitur: si idē potest poni in diuersis locis ponamus ꝙ corpus christi fuisset tempore passionis quo passum est hierosolimis in centum locis aliis alexandrie rome et parisius et sic de aliis tunc hec fuisset concedenda christus patit in mille locis consequens est falsum/ qz pono ꝙ iudei solū crucifixissent hierosolimis / sed ꝙ sequatur arguitur sic. christus rome patitur/ similiter christus alexandrie patitur et eodēmō de aliis locis ꝙ christus rome patiatur probo. xps hierosolimis patitur xps hierosolimis est christus rome : ergo ꝛc. cōsequentia est silogis⁹ singularisando mediū / premisse sunt ve vt patet: ergo et cōclusio: eodēmō argumentabor de quolibet alio loco. Et cōfirmatur. angelus non potest esse in diuersis locis vt arguunt aduersarii: ergo nec corpus. Respondetur. casus illius argumenti eodēmō currit contra aduersarios negantes idē circumscriptiue esse in diuersis locis fatētur idē esse circumscriptiue in celo et diffinitiue in eucharistia tunc ponamus ꝙ apostoli seruassent corpꝰ christi consecratum post cenam a xpo vsq; ad tempus passionis et vna hostia fuisset rome alia alexandrie illo casu hee propositiones sunt concedende christus rōe patitur hoc arguendo probatū est. Secunda propositio xps in hoc loco patitur demonstrando romam. quod patet hic xps hierosolimis patit hic christus hierosolimis est christus in hoc loco demonstrando romam: ergo christus in hoc loco patit. Tertia propositio xps non patitur rome nec in hoc loco per suam contradictoriam denotatur nō mō ꝙ christus existens in hoc loco patitur verum etiā ꝙ passio proueniat ab hoc loco vel in hoc loco primo quod est falsum. Et ex hiis sequitur quarta propositio ꝙ corpus christi non fuisset passum i mille locis. Quinta propositio in quolibet istorum locorum: corpus christi patitur demonstrando quodcim loca sed non patitur in duobus locis. secunda pars patet ex dictis et prior per ascēsum in hoc loco christus patitur et in illo et sic de singulis istorū et vna est ostensa vera/ idem est iudicium de aliis: ḡ quelibet istarum singularium est vera. Ultima propositio: in duodecim locis corpus christi patit: qō patz: hoc corpus christi patitur hoc corpus xpi est corpus christi in duodecim locis: ḡ corpus xpi i duodeci locis patitur: imo si ponatur vbiq; ℔ est cōcedenda vbiq; corpus christi patitur et non patitur in duobus locis et plurima sunt loca. ¶Ad cōfirmationem pono propositiones. Prima est/ angelꝰ potest esse in locis discōtinuis sicut continuis: hoc patet dum modo aggregatum locorum discōtinuorum nō excedit suum maximum locum. hec propositio est contra okam in primo quotlibeto. probatur hec ꝓpositio. nullus locus angelo repugnat nōplꝰ aer q̄ aqua ferrum q̄ ignis q̄re ergo non potest esse in pluribus locis discontinuis sicut continuis et istud ex sua natura. Secunda propositio: angelus potest esse in duobus locis imo infinitis equalibꝰ suo maximo loco possibili de potētia dicitur. patet. sicut de corpore/ interdum voco maximum locum angeli locum naturaliter maximum. est color q̄ angelus potest esse in duobus locis nec continuatis nec contiguatis nec consequenter se habentibus sit a angelꝰ in vna leuca et in qualibet parte eius cum vna certa latitudine et profunditate et sic illa leuca intercapedo inter portam sancti iacobi et portā diui martini vel ad molendinum venti q̄re a angelus nō potest se retrahere de medio manēdo in extremis ita q̄ extra vltra citra q̄ pontes et nō in ciuitate / ꝛ huic rationi respondetur in .ij. distin .ij. dicis si idem pūctum ponatur in extremis duarum lineaꝝ palellaꝝ tunc concurreret contra euclidem in principio elementorum consequētia est nulla intellexit euclides quando punctum non est in variis sitibus. ¶Tertiodecimo arguitur. ex illa positione sequitur ꝙ aliquis esset irregularis contra iuris determinationem / consequens est inconueniens: igitur: et patet consequentia. si quis sit dormiens parisius ⁊ rome vigilans et occidat hominem iam est irregularis: et patet de homicidio voluntario vel casuali in clementinis. Si furiosꝰ vel infans talis nō est irregularis esto ꝙ occidat. Et confirmatur qz dato illo modo debes dubitare an xps est mortuꝰ/ cōsequēs est hereticū et contra simbolum apostolorum nicenū et athanasii: et ꝙ sequatur patet. dubium est nobis an iudas vel aliquis apostolorum seruasset corpꝰ xpi datū eis in cena vel cōsecrassent in triduo qñ erāt dispersi qz erat eis preceptū Luce. xxij. et mathei xvi. hoc facere in eius cōmemorationem: ergo est

Duodecimo ar. cōtra cōclu.

Tertiodecimo arō cōclusionē

Universidad de Deusto
Biblioteca

verissimile in memoriam dominice passionis q̄ con
secrarunt cū non audebant stare prope crucem xp̄i
timore ad habendā eius penitētiam corporalē ⁊ sic
christus non fuisset mortuus q̄ non sequitur mor-
tuus est hierosolimis: ergo est mortuus imo stat q̄
est vnius in pixide vel in corpore petri. Ex illo ite-
rum altera via patet assumptum. q̄ nescitur an cor
pus christi erat sub illis speciebus i parasceue imo
est verosimile: ergo si negamus hanc consequētiaz
christus est mortuus hierosolimis ergo mortu⁹ est:
debes dubitare an christus mortuus est vnde fiat
argumentum sic. in forma x̄ps erat christus in toto
parasceue ergo christus nō mortuus est in parasce
ue antecedens est dubium ergo consequens nō est
negandum. Ad tertiū decimū argumentū an ho-
mines reputant illum irregularem vel non/non est
magna vis sed casus illius decretalis non ponde-
rat an idē sit in diuersis locis. Ad aliud de confir-
matione tangit aliud magis ambiguum multifariā
respondeo. Tum primo/aliqua consequētia est bo
na et antecedens est michi dubium et consequens
negandum. probatur. altera istarum est bona. deus
potest facere infinitum actu ergo deus non est/de⁹
non potest facere infinitum ergo deus non est ante
cedens vnius consequētie est impossibile post q̄ est
modalis diuisa de nullo extremo restricto/sed hoc
me latet que illarum est bona. Tum secundo nego
q̄ antecedens est michi dubium apostoli ceperunt
corpus dñi in cena et ille species erant alterate an-
te diem veneris hora sexta et sic corpus domini nō
erat sub eis et sic antecedens nō est michi dubium
cum de fide sit q̄ christus mortuus est in parasceue
nego q̄ illo tempore christ⁹ fuit christ⁹ in quocūq;
loco et omne antecedens ad illud nego constat mi-
chi per fidem q̄ christus non erat christus i triduo.
Tum tertio quando ita fuisset q̄ corpus dñi fuisset
sub illis speciebus deus poterat fecisse q̄ vbicūq;
fuisset mortuum. non tamen sequitur hec consequē
tia est bona christus morit hierosolimis ergo chri-
stus moritur esto q̄ consequens est verum. Tum
quarto q̄ x̄ps passus est mortem hierosolimis suf
ficit pro redemptione humani generis ⁊ tantū pec
cabant iudei cum occidētes hierosolimis sicut sim
pliciter quēadmodum homo occidēs sortē in hoc
loco tantum peccat sicut platonem absolute occi-
dens. Sed dico q̄ hec est absolute vera christ⁹ mor
tuus est argumentum non est maius contra me q̄
contra vnum thomistam qui concedit et concedere
habet idem esse in vno loco diffinitiue et in alio di-
scriptiue contra alexandrum et duns nō erit q̄ cō-
cedunt hanc consequentiam sortes moritur in hoc
loco ergo moritur et vbicūq; est moritur: ego con-
cedo hanc sortes moriens in vno loco morit vt nō
maneant vortices dum anima desinit iformare cor
pus in hoc loco et corpus manet in hoc loco aliqs
moritur sed conditionales et consequentias nego
alexander de hales habet etiam alium modum de
viuere et mori. questi. xliij. membro. iij. ipse et do-
ctor subtilis capiunt mori positiue ego priuatiue si-
cut proprie capi debet altiss. alexandrū precedens
questione antepenultima de eucharistia qui hunc
modū tenuit quem alexander et doctor subtilis se-
quuti sunt dicit altiss. si x̄ps moritur in cruce mori-
tur vbicunq; sit probat altiss. si est mortuus in cru-
ce est mortuus et si est mortuus nusq̄ habet vitam
prima consequentia est nulla. sed altiss in fine illius
questionis dicit probabile est si nusq̄ est p̄mo nusq̄
esset scō: ergo volebat dicere. oppositum est pro-
babile apud me. corpus christi potest esse in hostia
dato q̄ nusq̄ sit circumscriptiue/sed petis si christ⁹
fuisset in pixide et hierosolimis patiens quēadmo
dum erat lanceatus a militē de ☧itate illius vuln⁹
in latere christi est in hostia. Respondetur non est
oino certū que res est vulnus vel foramen/ vl' vul-
nus est homo vulneratus vel pars illa corporis cir
cumstans illam apturam non diuidendo partē fm
magnam profunditatem vel est inclusum inter la-
tera illius. si detur tertiū sequitur si ibidem esset va
cuum ista esset neganda: vulnus est in latere sortis
imo oportet concedere istam copulatiuā sortes ha
buit vulnus et nunc non habet et tamen non est sa-
nus vel integer. Propterea do scōm vuln⁹ vl' plā-
ga est terminus connotatiuus supponens pro par-
te alicuius corporis connotando q̄ latera illi⁹ par-
tis distant contra suum naturalem situm hoc addi-
derim propter os quod non est vulnus et sic est in-
ferius ad foramen hoc prenotato facile est respon-
dere fm dicta hoc vulnus corporis christi est in eu
charistia corpus christi in eucharistia est vulneratū
q̄ hoc corpus christi hierosolimis est vulneratum
et hoc corp⁹ christi hierosolimis est hoc corp⁹ chri
sti in eucharistia ergo sed hoc corpus non est vulne
ratum in eucharistia. Potest esse argumentum ad
probandum q̄ idem potest generare se contra bea
tum augustinum. j. de trinitate cap̄. j. si tota mate-
ria ex qua generabatur caym poneret i caym apta
generationi caym generasset se. Huic argumen-
to aliqui respondent inscite vt quidē boquiq̄ q̄ re-
latiua oppositio impedit ne pater sit filius in illo ca
su breuiter nego q̄ caym generat se generatio est p̄
gressio de non esse ad esse mō caym p̄us fuit et sic
non generat se. Vltimo arguit ex toto isto pro-
cessu sequitur q̄ alii negantes idem posse esse i duo
bus locis de potētia dei absoluta essent heretici cō
sequens est inconueniens ergo et antecedēs: decla
ratur cōsequentia bene sequitur corpus christi po-
test esse in duobus locis diffinitiue et sacramentali
ter ergo in duobus locis circunscriptiue consequē
tia patet: omne apparēs absonū ad consequens in
uoluitur in aficedente et deniq̄ aliud miraculū de
mori et viuere dānari intelligit non intelligit inclu-
duntur in casu quo idem esiet in duobus locis sa-
cramentaliter sicut deus potest facere de corpore
sortis viatoꝛ: et vltra hec consequentia est bona et
antecedens est de fide ergo consequens non est tibi
dubium non intuli consequens esse de fide cū scitū
potest sequi de fide vel intellectum. Respōdeo: dic-
co absit vocemus alios hereticos stat virū admit-

Vltio ar.
Ꝛ pclusio.

tere heresim et non esse hereticū quādo non est per
tinacia rursus negabunt tibi esse heresim cū discur
sus non est euidens negabunt consequentiam acci
pito analogiam de hac consequentia deus potest fa
cere finitum magnitudine ergo potest facere infini
tum sed multo maioꝛ est apparentia in priore cōse-
quētia et discursus mea opinione colorem habens
solutionē radicalem reliquo aduersaris.

Distinctionis decime questio tertia.

Queritur tertio circa eandem distinctionē
an corpori christi eedē proprietates insunt
in eucharistia et in celo duo pro solutione
questionis declarabuntur termini in titulo/postea
ponentur conclusiones impugnabuntur ⁊ soluent̄.
Corpus capitur tripliciter vnomō qualibet rē ex-
tensam significat et sic vocatur corpus de predica-
mento q̄titatis. hoc est iste termin⁹ corpus suppo-
nit pro aliquo connotando q̄ tres dimensiones ha
beat et sic diffinitur. est longitudo/latitudo cū pro-
funditate physice pōt exponi vel logice ista de actu
excercito capitur loco vnius de actu signato est id
est connotat et sic aristoteles capit in predicamen-
to quantitatis hocmodo albedo est corpus mate-
ria totum compositum extensum est corpus. scōo
modo capitur pro altera parte essentiali pro mate-
ria dicim⁹ q̄ homo cōponitur ex corpore et aīa co-
pulatiue. tertiomō capitur corpus vt est superius
ad homo animal et sic significat rem cōpositam ex
materia et forma absolute et est corp⁹ de p̄dicamē
to substātie et sic omne animal est corp⁹ sic/si sortes
esset diffinitiue in loco est corpus de predicamento
substantie et sua materia corpus scōmō sed non
primo et sic talis est distinguēda plato est corp⁹ vel
corpus est de predicamento substātie et tunc est pre
dicatio quidditatiua et essentialis/si de predicamē
to q̄titatis accidentalis et accidentis predicatum
potest negari de subiecto ipso supponente quando
esset diffinitiue in loco vt a plerisq̄ putat possibile
si tantum valet sicut materia est predicatio dispata
et per consequens nullius predicabilis predicatio
Secūd⁹ terminus ꝓprietas et duobus modis ca-
pitur p̄me signatiōaliter et scōe in prima signantia
tantum valet sicut accidens vt accidens capit̄ pri-
me intentionaliter scōe intētionaliter vel impositio
naliter tantum valet sicut terminus qui accidenta-
liter predicatur de pronomine demonstrāte corp⁹
multi termini accidentaliter predicantur de sorte
qui nullum accidens important vt crispitudo cur-
uitas sessio statio/crispitudo et crispus sunt termi-
ni sinonimi crispitudo crines significat et ex conse-
quenti totum compositum cōnotando q̄ crines ta-
liter se habeant puta in sursum reflectantur more li
bicoꝛ sed q̄ hoc est accidentale crinibus vel sorti
et non de essentia crinii vt patet per incolētes post
climata necq̄ sortes crispitudo est accidēs sortis ita
q̄ hec est distinguenda crispitudo est accidens vel
accidens capitur prime intentionaliter et sic est fal
sa imo est substātia prime intentionaliter vel secun-
de et tunc est vera. primomō subiectum stat significa-
tiue et personaliter. scōomō materialiter/ex his
patet q̄ titulus questionis duobus modis capitur
et est equiuocus in vno sensu. Est idem q̄rere vtrū
omnia accidentia que insunt corpori christi in celo
insunt eidē corpori in eucharistia. scōomō sens⁹ est
an omnia predicata accidentalia que verificantur
de pronomine demonstrante corpus in celo ☧ificāt
de pronomine demonstrante idē corpus in eucha-
ristia et ille possunt rursus distingui vt patebit per
conclusiones. Istis notatis pono conclusiones.
Prima conclusio non oportet omne accidens in-
herens corpori christi in celo ei inherere in eucha
stia nec econuerso: hoc patet ex questione preceden
ti. Secunda conclusio an omne accidens quod
ineſt corpori christi in celo insit ei in eucharistia et
econuerso dubium est sed pars negatiua est appa-
rentioꝛ. hoc patet q̄ licet questione precedenti di-
ctum est q̄ si sortes esset rome et parisius stat q̄ sit
calidus et cōbustus rome et non combustus pisius
si deus non impediret agentia naturalia/ sed deus
potest impedire qñ vult sicut fecit de caloꝛe ignis
in camino Danielis. iij. et lumen solis tēpore passio
nis et dato q̄ corpus christi esset susceptiuum calo
ris sub eucharistia vel alioꝛ accidentiū q̄titū est ex
parte corporis et ignis ageret q̄titū est ex parte ei⁹
tamen non modo opinoꝛ sed credo q̄ deus omne
agens corruptiuū bone armonie sui corporis impe
diret et accidētia q̄ ad corporis consonantiā condu
cant conseruat in vno loco et in altero q̄ nunc dotē
impassibilitatis habet/sed probatur q̄ sit dubiū q̄
dubium est an q̄titas sit accidens substantie inhe-
rens et vniuersaliter de q̄titate cōtinua intelligo ⁊
si sit accidens non est penitus improbabile q̄ ihereat
corpori christi in celo et non in eucharistia. insuper
oculus christi in celo habet visionem vnius partis
celi et non oportet q̄ illa visio sit in eucharistia imo
apparet q̄ non sit licet necesse est oculum x̄pi in eu
charistia videre partem celi si oculus christi videat
illam in celo supposita constantia non tamen opoꝛ-
tet q̄ visio illa ihereat corpori x̄pi in eucharistia ista
stāt sil' oculus christi in eucharistia videt hanc partē
celi et nulla est visio in eucharistia loquēdo de visio
ne oculari sicut stat a ferrum in hispania esse calidis
simū et nullum calorem esse in hispania: si quis di-
cat deus ponit similia omnia accidentia i eucharis-
tia q̄ sunt in celo cum illo nō est altercādū dixi sup
posita constantia stat corpus christi esse in vno loco
tantum etiam non est essentialis dependentia istoꝛ
modoꝛum essendi non implicat corpus christi esse
modo sacramentali et non esse circunscriptiue ali-
cubi iam loquoꝛ vltra legem x̄ps poterat esse sacra
mentaliter in eucharistia ante beatam virginem.
Et si queris an tunc beata virgo fuisset mater x̄pi
⁊ an corpus x̄pi icepisset esse ibi nulla est difficultas
est idem ac si deus caperet ptes materiales abrahe
et poneret i vtero berte et produceret aiam abrahe
in illam materiam an abraham iuciperet esse ⁊ res

Prima ? clusio.

Secda cō- clusio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertia cō clusio.

est lucida. hee due conclusiones dantur de acciden te prime intentionaliter. ¶Tertia cōclusio. qlibet terminus accidentalis quiimo quilibet termin⁹ q̄ de corpore christi in celo verificatur de corpore xp̄i in eucharistia verificatur etiam tenendo penetratio partium fm modum hugonis quē magis ise quor non est dubium. hoc patet per ascensum si esset ali qua singularis falsa maxime esset propter tales ter minos extensum dimensiue in loco qui verificant de corpore christi in celo et non in eucharistia veri ficatur de corpore christi. Contra quēadmodū ista est vera/corpus christi in celo est extensum corpus xp̄i in celo est dimensiue in loco ita iste sunt concede corpus xp̄i i eucharistia est extensum corp⁹ xp̄i in eucharistia est dimensiue in loco quas ꝓbo hoc corpus christi in celo est extensum hoc corpus xp̄i in celo est corpus xp̄i in eucharistia: ergo corp⁹ xp̄i in eucharistia est extensum expositorie in tertia figura minor est tibi nota et maiorem concedis: er go debes concedere conclusionem. Eodēmō pro babo tibi secundam et sic de quocunq; alio termi no.

Quarta cōclusio.

¶Quarta conclusio aliquis est terminus q̄ pre dicatur de corpore christi in celo et ille non verifi catur de corpore xp̄i in eucharistia hec cōclusio ꝓ ri non repugnat sed in appellatione sto volo dicere aliquis terminus ponitur a parte predicati cū illo termino in celo de corpore xp̄i qui non ponitur cū illo termino eucharistia de corpore xp̄i ista est con cedenda corpus xp̄i est in celo extensum corp⁹ xp̄i est in celo dimensiue in loco iste sunt negande cor pus xp̄i est in eucharistia extensum corpus xp̄i est in eucharistia dimēsiue in loco q̄ dimēsio loci non prouenit ab eucharistia q̄ per illam denotatur. Cō tra primam conclusionem arguitur argumentis q̄ bus aliqui nituntur frequenter deducere oppositū nullum absolutum desinit esse in aliquo propter no uum respectum intrinsecus aduenientē acquisitum sed propter hoc q̄ corpus xp̄i acquirit hic nouum vbi eomō quo habet nouum vbi nichil acquirit nisi nouum respectum g̃. item tunc contradictoria veri ficarentur de eodem q̄ si aliquod corpus est i duo bus locis in vno loco habet albedinem et non ha bet albedinem in alio loco iam est album et non al bum Judicio meo nō est opus hiis argumētis re spondere hec argumenta possunt solui ex predictis et quilibet logicus videt q̄ nulla est apparentia in illis argumentis Accipe analogiam nunc actu dico q̄ anima mea est in pede meo habet scientiam et nō oportet q̄ aliqua scientia est in pede meo imo citi⁹ opinor q̄ nulla est in pede meo. Et tamen nūc scio primam .j. euclidis super lineam datam contingit triangulum equilaterū collocare. anima habet scie tiam in capite q̄ ibi relucent sensus in quibus sen sationes habētur sed anima in pede habet scientiā q̄ patet q̄ hec anima in capite habet scientiam hec anima in capite est anima in pede: ergo anima i pe de habet scientiam/sed potes replicare vel aia ha bet scientiam in qualibet parte capitis vel i aliqua sic et aliqua non si fm detur illa si primum ergo de beo dicere q̄ i qualibet parte corporis habet scien tiam imo q̄ habet scientiam in qualibet parte. Re spondetur q̄ illud solum exemplariter est inductū sed transeunter loquens dem⁹ q̄ detur quodcūq; membrum vel q̄ sit scientia in qualibet parte capi tis vel in aliqua sic et in aliqua non circa cētrum ca pitis in parte divisibili indiuisibiliter non sequitur q̄ haberet in pede vel extra caput. Item forte rationa bili⁹ dicit q̄ scientia est in vna parte capitis haben te dispositionem ad susceptionem scientie et i qua libet parte illius semper anime inherens sicut visio inheret anime intellectiue circa centrum oculi ꝛ est in anima in qualibet parte i qua est talis dispositio requisita ad visionem suscipiendam nec propterea consequens est q̄ illa visio vel scientia sit extensa si cut nec subiectum eius scz anima extēditur quāuis multas partes informet nec sequitur maior intēsio illius scientie licet in infinitis partibus illius par tis corporis habeat scientiam/et quando ita esset q̄ in qualibet parte haberet dato q̄ sit de stirpe gigā tea cum og rege basan non sequitur q̄ eadē albedo que est in vno corpore in vno loco ei insit in alio vt frequenter ante dictum est Nec primo nec comitā ter tenendo extensionem partium in ordine ad to tum et non ad locum sicut hugo et altiss. ad quem modum magis declino sicut ista conceditur corp⁹ xp̄i in eucharistia est longum septem pedib⁹ ita ista est concedenda corpus christi est longum septē pedibus in eucharistia sed non extenditur sextupeda liter in ordine ad locum sed est verosimile quando corpus christi incipit esse hic in eucharistia non ad mittit albedinem nec aliud accidens quod habet i celo q̄ in instanti incipit esse hic ꝛ nō pertransit me dium et nullum agens extrinsecum corrūpit aliq̄ accidens ibidem deus impedit actiuitatē et nō cō currit cum eis ad actionem. Contra secundam cō clusionem arguitur q̄ non est dubium an omne ac cidens quod est in corpore christi in celo sit in cor pore christi in sacramento et econuerso oc'is christi vidit presbiterū leuātē corpus xp̄i in sacramento ꝛ audit loquentes habet organum bene dispositum ꝛ nullum est impedimentum igitur. ergo habet visio nem presbiteri ad presbiterum terminatam et au ditionem et hoc non habet in celo igitur. Respon detur q̄ argumentum assumit dubium de quo doc tores degladiantur multis dicentibus q̄ requira tur sit⁹ ad hoc q̄ audiat vel videat placet michi op positum organa illa sunt dispositia intrinsece sermo audibilis in aere in bona propinquitate q̄re non po terit audire si deus faceret hominē instantanee de scendere ab alto ad imū quare non poterit audire vel videre corpus maius esse cum minore non im pedit visionem vel auditionem et sic de aliis sensa tionibus si clericus prope altare poterit audire pres biterum legentē sacrificium quare non poterit aur christi eum audire et videre imo illud est probabile si poneretur penetratio partiū sicut multi antiq̄ do ctores imaginati sunt: ergo a fortiore fm hunc mo dum et concedo q̄ oculus xp̄i videt suum pedem

in eucharistia et calor cordis calefaceret subiecta vicina si deus ad hoc actiue concurreret et si esset penetratio partium calor magis calefaceret virtus vnita est fortior seipsa dispersa si totus calor a cor pore calidi poneretur in eius medietate esset acti uior q̄z in toto: ergo si diffinitive i loco erit actiuior non est certum q̄ tales sensationes sunt in celo sed corpus christi in celo audit presbiterum legentem in altari beati possunt videre et angeli corpus chri sti in eucharistia. patet. possunt videre angelos ꝛ no stras noticias si sibi relinquant ergo ꝛ corpus extē sum dicere q̄ requiratur extensio in ordine ad locū est dictum non probatum de noticia nostra nichil intuitive cognoscimus extra nos nisi res sensatas non sentimus corpus christi in eucharistia et eius modū sed an possumus videre corpus christi in eu charistia cum influentia dei generali nondū explo ratum est apparet q̄ sic si deus concurreret corpus suum est coloratum mō color est obiectum vis⁹ nec videtur necessarium q̄ sit extensum cum partibus loci et illud potest vallari per puerum qui interdū in eucharistia videtur de quo loquimur q̄ rationa bilius corpori christi est dandum nec fides nec ra tio est in oppositum q̄ non audiat quare est illud ne gandū cum habeat organa optime disposita. Sed contra illud idem arguitur de visione ponendo pe netrationem partium non habet oculum dispositū ad videndū nec aurem ad audiendū et intelligo sem per in tali modo se habendi vel imaginemur sortē esse in vno loco sacramentaliter et non loquamur de visione in verbo. Preterea non videt seipm g̃ a fortiore neq̄ aliō cōsequentia apparet q̄ est equa liter sibi presens obiectiue sicut aliquod aliud vl' ma gis: antecedens probo. oculus sortis si sic esset non videt aliquā partem eius q̄ probo. nunc ocul⁹ pla tonis non videt se: ergo neq̄ oculus sortis vide bit se eadem ratione q̄ est peius dispositum: ante cedens patet ad experiētiam saltem per lineam re ctam et quelibet alia pars corporis est ita presens sicut oculus posti⁹ est partium penetratio ergo nul lam partem sui corporis potest videre. Item sen sibile positum supra sensum non causat sensationē ij. de anima. Respondetur negando q̄ non habeat oculum dispositum ad videndum et eodēmō de au re non requiritur q̄ partes oculi vel auris finaliter distent. Ad aliud quando arguis corpus christi nō videt seipsum: nego. corp⁹ christi in vna parte ho stie videt se in aliis partibus hostie imo in infinitis partibus hostie. Ad aliud sensibile positum supra sensum non causat sensationē. Respondetur q̄ ar gumentū non concludit q̄ et si sensationē non cau set vbi est respectu illius partis oculi potest causa re in alia digitus christi est simul cū oculo ei⁹ i vna centesima parte hostie digitus ille potest sensationē in oculū existentē in alia parte hostie causare dato q̄ idem digitus sit in alia parte hostie et sic natu raliter sensibile positum supra sensum causat sensa tionem. Accipe analogiā si sortes esset rome et pa risius et vnum lignum parisius esset applicatum pedaliter ibi distans et idem lignū rome sup oculū sortis iam est sensibile supra sensum et tamen cau sat sensationem q̄ bene sequitur causat sensationē parisius: ergo causat sensationem philosophi. pro positio est intelligenda nullo ꝓsupposito miraculo non causat sensationem vbi est adequate volo dice re si corpus sortis esset i loco pūctuali ad imagina tionem ibi non videret se naturaliter sed extrisecū bene. Contra oculus xp̄i habet obstaculū sup ocu lum scz pedem ergo non potest videre fm natura les. talpa non potest videre q̄ habet pelliculā sup oculum perpetuo. Preterea omne quod videtur sub piramide videtur cuius basis est in re visa et co nus in oculo fm perspectiuos sed sic non est ibi: g̃ ibidem corpus christi non potest videri a nobis.

Ad primum respondetur negando q̄ habeat obsta culum super oculum hoc est impedimētū nulla ps corporis christi penetratiue cū oculo eius armoniā rīdit nec impedit quēadmodum i corporibus aliis et hic est aliud speciale. Ad aliud perspectiuorum negant communiter loquentes illā ꝓpositionē vni uersaliter dictā q̄ nō tenet ipiarum q̄n visibile est sacramēraliter in loco in argumēto multi sunt me andri ponamus corpus sortis diffinitive in loco si cut corpus christi. primo est dubium q̄ idē accidēs numero naturaliter erit in diuersis subiectis. secun dum est dubium q̄ videt q̄ ibi erit infinita species intensiue in medio. Contra primum arguo et po namus q̄ christus non impediat suū corpus ne pro ducat suas species in medio vel sit corpus sortis i loco cum vna simili hostia. Arguitur sic. quelibet pars corporis christi est penetratiue cū alia fm po sitionem vnam: ergo corpus christi est in infinitis lo cis q̄ in qualibet parte hostie illius habentis infini tas partes. Capiat digitus in tribus partibus ho stie in vna parte producit suas species per totū me dium orbiculariter/nō potes dicere in vna parte si cut ignis producit calorem q̄ paries orbiculariter producit suas species sic scz q̄ quelibet pars pari etis in qualibet partem medii producit species cui⁹ probatio efficax est q̄ vbicunq; in medio illo hīte species ponitur oculus potest quācūq; partem vi dere q̄ in qualibet parte sunt species q̄ nō ꝓpter aliud ponuntur: ergo eodēmō de quolibet alio visi bili. et non est maior ratio q̄ producat suas species in vno loco q̄z in alio igitur/rursus si sortes esset ro me et parisius in vtroq; loco producit suas species et duplas species quas produceret in vno loco. pa tet ex deductis in questione precedenti: ergo si que libet pars corporis christi et totum corpus sit in in finitis partibus vel pluribus producit suas species et eadem numero. si dicas alias numero distictas propter varium aspectum celi contra ponatur ea dem influentia in duobus locis vel sic et apparen tius tunc erit infinita species intensiue in medio ta men digitus in vno loco produceret species alicui⁹ intensionis et in alio loco tante intensionis et i infi nitis locis est ergo producit infinitas species inten siue dicis satius est tenere modum sancti thome ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

antiquozum q requiratur modus quantitatiu⁹ ad hoc q corpus producat suas species sic dices quā docunq occurret tibi argumentum q diluere nescis dices satius est tenere oppositum sic flante borea curres ad austrum et flante austro mox te conuertes ad bozeam . potes cōcedere illatum q esset infinita intensiue si agens relinquatur sue nature et hoc ego concedo et q quelibet pars .ſ. digitus decima pars digiti producit infinitam speciem intensiue . nō insisto de visione cāta ab illis speciebus et ō modo vidēdi corpus christi quomō ibi videatur. dico q oculus bene videt corpus christi in eucharistia eo modo quo ibi existit ſm positionem de existentia corporis christi dicatur consequenter . Itē ponatur sortes sicut est corpus christi in eucharistia extensus in ordine ad totum naturaliter sibi relict⁹ videtur q potest diuidi ergo diuidetur in oēz suam partem concurrat deus ſm omnipotentiam ei⁹ ad illam diuisionem omnes ille partes erūt in eodem loco ergo q̄ ratione vna pars diuidetur z quelibet/ resistentia nō sufficit cum deus de potentia etus absoluta ad hoc concurrit. si dicas ponitur infinita resistentia/ponatur q deus etiam actiue concurrit cū sua omnipotentia absoluta ergo tūc supnaturaliter continuū in omnem suam partē diuidi est possibile qđ implicat tenēdo q nō cōponatur ex pūctis democriticis istud non mouet contra modū de existētia corporis christi i eucharistia cui magis adhereo pcpterea directe non est cōtra dicta mea solutiōez q̄re tenendo alium modum z si consequēter interō hūc modum tueri elaboro conducit nōnūq̄ aliqua tibi relinquere vt vires igenii tui experiaris vna solutio subtiliter a te excogitata plus ingenium tuū illustrat q̄ decē quas reputas superficiales ab aliis Istozum solutionē tibi relinquens pgo ad propositum dubitas quomō nō diuidit̄ corpus christi ad diuisionem hostie et augetur dubitatio per berengarium sed illo capitulo ego berengarius circa medium dicitur q corpus christi frangitur dentibus atteritur. Respondetur q presbiter ex trāsuerso tripartiēs hostiam corpus christi non frāgit quēad modum frangens speculū imaginē in eo non frangit. sed si diuidatur in octo partes bone magnitudinis in earū qualibet manet simulachrū integrum sic de corpore xp̄i est siue effigies illa realiter sit in speculo vel non sufficit ad manuductionē intellectionis nostri propositi. Realius dicā vt potes melius capere ponantur tres superficies super se iuicē a b et c stat q quis ex transuerso diuidat a et c cum gladio qui gladius transit per b medium et non diuidetur b sicut duo corpora in celo se penetrāt non gloziosum potest esse cum glorioso. corpus christi ibidem hab⁹ et dotes et sic non diuidit̄. ad confessionem berēgarii dicit apparatus caue hic ne incidas in peiozem errozem q̄ berengarius/est sermo de fractione specierum z dentib⁹ atterunt̄ vel /sic corpus christi est in dentibus et realiter in ore et hostia fracta in partis partibus est corpus christi hoc sufficiebat contra berengarium qui realem presentiam corporis xp̄i negabat in hoc sacramento.

Distinctionis decime questio vltima.

VTrum aliq̄ creatura potest mouere corpus christi prout existit in sacramento. Pro solutione questionis ponuntur aliq̄ que propositiones. ¶ Prima est apud multos cōmunis sacerdos vel laicus leuās hostiā nō mouet corp⁹ christi. probat. quādo aliqua duo mobilia sic se habent q motor non potest leuare alterum diuisim in parte vel in toto/nec coniuncti ſz sic est q si corpus christi maneret in aere sicut manet in hostia vel in vacuo presbiter non potest mouere corpus christi igitur. Forte dicis hoc magnū pondus non potest trahere sortes sine curru tamē pondus potest trahere in curru vel naui onusta vt artificiose venetiis fit in extremitate eridani hoc non valet cum excludit in maiore p hoc qđ dicitur in parte vel in toto/dicis sortes non potest mouere duas alias intellectiuas separatim in parte vel i toto et tamen potest eas mouere coniunctim quando informant materias trahendo sortem et platonem mouet eorum animas adde in maiore et nō se hīt sicut actus et potentia vel sicut subiectum et accidens vel naturalem colligantiam qui mouet vnum mobilium contigenter et voluntarie cōiunctoz et non naturali colligatiōe non propterea mouet reliquū sic est de eucharistia et corpore christi igitur. et est simile si angelus determinat se voluntarie esse cum lapide a mouens lapidem nō mouet angelum sed ipsemet angelus Quicqd sit hec pbatio est ineficax et minoz negaretur nichil obstat qui presbiter quantūcūq̄ debilis potest mouere corp⁹ christi diuisim et causa est cum est donatum dote subtilitatis et si in eo sit grauitas illa nō resistit sicut actu nichil ponderat aqua nisi extra suam spherā sed in hoc est discrimen elementum resistit attractioni extra suā spheram corpus glorificatū nullibi resistit exerceno grauitatem ergo si corpus vnum glorificatū relinquatur sue nature nichil obstat qui leuetur a presbitero vel alio. Prima p positio. Secūda p positio.

¶ Secunda conclusio aliqua creatura potest mouere corpus christi vt est in eucharistia. pz. batur. anima christi potest mouere corpus christi. patet. est sufficienter motrix sicut quecunq̄ anima corpus christi mobile z dote agilitatis donatum q̄ aptissimum ad mouendū q̄ potest anima ip̄z corpus mouere organice vel non organice cū eadā anima nūero intellectiua est potentia organica qz i aliqua operatione vt in visione vtitur organo et potentia non organica qz in actu voluntatis et intellectus nō vtitur organo saltē non oportet / pōt mouere non organice hoc est omnes partes eq̄ pmo subito potest suū corpus mutare organice potest mouere hoc est primo vnam partez et postea reliquas non sequitur hec anima est potentia non organica ergo non est potentia organica infinitabatur tale predicatum a negatione infinitante et ppterea non aſ a regula .ij. peryarmenias. Tertia p positio.

¶ Tertia conclusio anima christi cōcurrit semper actiue ad motum sui corporis dum mouetur in eucharistia. pbatur: semper ē determinatio dei q maneat cum eucharistia: sed deus partialiter concurrit ad illū motum sicut causa prima et voluntas creata xp̄i hoc vult et se conformat voluntati diuine/nec patet ratio quare non debeat coagere licet deus non egeat ope causarum secundarum in causando non impedit eas vt proprios motus agant dans nobis exemplum mutuo suffragari. ¶ Quarta conclusio: apud omnes leuans hostiam ab altari vel ali unde est causa sine qua non mouetur corpus christi patet illa causa posita mouetur corpus christi si nō poneretur quiesceret eucharistia: igitur. ¶ Quinta conclusio: corpus christi mouetur in eucharistia: p batur: presbitero leuante corpus christi ab altari ad verticem capitis corpus xp̄i incipit esse in loco in quo prius non erat puta in aere super caput presbiteri: et licet eēt idem aer qui erat super altare imediate est alius locus per equiualentiam /deserit terminū a quo: ergo mouetur localiter etiaz successiue ducitur ad caput presbiteri alioquin dabis separationem inter corpus xp̄i z eucharistiam. Rationes durandi contra hanc conclusionem apparentiā nullam habent quando corpus xp̄i incipit eē in eucharistia nō mouetur: ergo nec in leuatiōe: cōsequētia est nulla cū in prima nō reliquatur terminus a quo vt dicit beatus aug. in expo. psal. liiij. donec finiaſ scīm surſum est dñs. etiam nō transit p medium. secus est in proposito. Scōo arguit nō frangitur corpus xp̄i fracta hostia: ergo nec mouetur: nego consequentiam cōsequs ē oīsum falsum et aīs verum sicut dicitur in sequentia huius corporis sumit vn⁹ sumunt mille tm̄ iste q̄tum ille. ¶ Sexta conclusio corp⁹ xp̄i naturaliter mouet motibus p̄rīs: pbatur hostia ascēdit edimburgi et alia eoō tpe adequato descēdit hadingtone et idē corpus xp̄i ē in illis duabus hostiis igf. q hoc sit naturaliter et nō miraculose p3. si sortes poneretur in duobus locis in ninive et in babilonia caldeozū pōt vtrāq̄ vbē relinquere obuiādo in medio z hoc naturaliter motu pgressiuo a motore itrinseco. ſ. aīa. sicut ignis de nouo creat⁹ z miraculose naturaliter calefacit nō vz dicere p accīs ad motū alteri⁹ seclusa hostia z corpore exīte in duob⁹ locis illō seqtur petit an p̄supponit miraculū. Dico noia sign̄t ad placitū in quid nois miraculi solet addi insolitū z sic nō est miraculū. ¶ Septima conclu° dū hostia rotūda vel circularis giratur sup suo cētro corpus xp̄i nō mouetur p3: manet sp in eodē loco et q̄libz ps eius: igitur si hostia fuerit trigona tegragona pētigona extogōa vel qualitercunq̄ multiangula in partibus remotaſ a centro signabili mouetur. ¶ Octaua conclusio interdū hostia mouet et corp⁹ xp̄i cōtētū in hostia nō mouet. p3 si circulariter moueat hostia sup suo centro tunc corpus xp̄i nō mouet per p̄cedentē z tū hostia mouet qđ p3: quelibz ps hostie est i alio z i alio loco: ḡ mouet lz tota maneat in eodē loco/nō aliās celū solis mouet cū totū celū est sp in spera martis

Idem de mola fabri. Sed forte dicis: quelibet ps hostie est in alio et alio loco: ergo tota hostia: patet si quelibet pars acquirit nouum locum: ergo omnes partes acquirūt nouum locum omnes partes sunt hostia ḡ hostia acq̄rit nouū locū. Itē due p̄me ptes ꝓportionabiles acq̄rūt nouū locū tres prime q̄ttuoz q̄nq̄ et sic de q̄busc̄uq̄ finitis ḡ totū acq̄rit nouū locū. Amplio. signem⁹ totā hostiā dēpta pte digitali vel minori q̄ dicaſ a reliqua ps b totū b acquirit aliū et aliū locū ḡ totū alioquin pua ps b impediet cū sp a maiore dz esse denoiatio et separet a a b tunc habebit q tota hostia mutabit locū. Ad p̄mū nego argumentū dato etiā q hec ptes acq̄rant nouum locū z hee ptes sunt hostia nō sequit q hostia acq̄rat nouū locū sed solū hostia est acq̄rētia nouum locū vel ptes acq̄rentes nouum locū alioqui maioz extremitas nō predicabit in cōclusione. sc̄oz argumentū est solutū. Ad tertiū non semper a maiore parte est denomiatio argumentū nō hz apparē tiam de separatiōe cū pars erit totum.

Distinctionis vndecime questio prima.

QVeritur circa hanc distinctionem vndecimam an panis transsubstantiat̄ in corpus dñicum. Circa hanc questionē declarabit̄ vnus terminus et ponent̄ conclusiones q̄ impugnabunt̄. Terminus est transsubstantiatio. ij. de celo loquendum est vt plures/theologi vtuntur solum illo termino circa sacramētuz eucharistie quo circa nō oportet exacte querere diffinitionem conuertibilez cum diffinito mediante quacunq̄ copula sed diffinitur vt diffinitio cōpetat transsubstantiationi quavtimur et sic Transsubstantiatio est substantia desinens totaliter esse loco cuius alia substantia immediate succedit. Substantia ponitur loco generis licet non sit verum genus eius postq̄ est termin⁹ absolutus et transsubstantiatio connotatiuus sed placuit amplius ponere q̄ mutatio vel motus quia q̄ſ piam dubitaret que res est transsubstantiatio nō est transmutatio ad locum si corpus nullibi esset in rerum natura inciperet in ,platione istozum verborū esse sub istis speciebus nec est nunc motus localis quando incipit sub sacramento quo fit in transsubstātiatione non est necesse aliquid incipere de nouo: nec panis transsubstantiatur in deitatē cum illa ē vbi q̄ et non fit ob desitionem alteri⁹ substantie nisi dicas sufficit incipere esse sub speciali modo. vlteri⁹ patet panis transsubstantiatur in sanguinem sed nō primo similiter vinum in corpus concomitanter: nec oportet materiam panis in materiam corporis christi et formam in formam transsubstantiari sed totus panis in totum christi corpus transsubstantiatur/totaliter capitur vt sit aduerbium de totus sincathegoreumatice hoc est secundum qualibet partem eius si habeat partes/loco capitur pro loco vero vel imaginario quia si vna substantia desinat totaliter esse parisius et alia incipiat esse rome non est transsubstantiatio: et dicitur immediate quia si mediat tempus magnum non est trāssubstantiatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

et hoc satis sonat vis vocabuli. transsubstantiatio quasi vna substantia in aliam transiens sed ad quem sensum transit ex dicendis infra patebit: ita q̄ in effectu est dicere. Transsubstantiatio p substantia supponit cōnotando illa q̄ ponunt in diffinitione eius puta q̄ desinat eē et loco eius alia succedat. Terminus imediatus in transsubstantiatiōe panis est corpus pro altera parte ꝓpositi/ in triduo anima non fuisset vi illius consecrationis hoc ē corpus meum si petrus tunc consecrasset/ ꝓcomitāter nunc est anima sanguis diuinitas et alia que a corpore non separant. in consecratione vini/sanguis ē terminus immediatus et alia cōcomitanter consequūtur. Ex hac diffinitiōe infero corelaria. primū est: quelibet substantia creata in qualibet substātia creatam non cōicantem secum in parte trāssubstantiari potest. hoc patet ad hoc nil aliud requiritur ni si q̄ prior substantia desinat et alia succedat vice ei⁹ et ita potest eē in oīnibus/restringebatur dictus nisi secum cōicet in parte: forma substantialis non pōt transsubstantiari in totū cōpositus: q̄ patet: q̄ alias forma desinente esse totum cōpositum eē esset possibile quod est falsum. Scōm corelariū: deus nō potest transsubstantiari: patet quia non potest desinere eē igitur. Tertium corelarium si albedine desinente eē sequeretur loco eius nigredo non ē transsubstantiatio: patet: hic nō mutat. substantia in substantiā sed potius eē t transaccidētatio etiam si accidens in substantiā mutetur. vel ecōuerso trāssubstantiatio: deficiente ꝓnotatiōe termini positiui deficit eius suppositio. Quartum corelarium qñ aer mutatur in aquā non est transsubstātiatio: ptz: quia non desinit aer scōm se et quodlibet sui materia eadem numero manet sub forma aque interdū substātia in substantiā mutatur accidens in accidens mutari pōt et substātia in accidens et ecōuerso ista mutatio sub nulla specie motus tacta a philosophis includitur nec est generatio: quia lz in ea sit mutatio huius totius in hoc totum hoc est cathegoreumatice totius q̄ forma generatur totū cōpositum̄ generatur vt pz per eius diffinitionez non est corruptio cum in vtroq̄ termino conuertibilium manet eadē materia et ita currendo per alias species motus.

Prima ꝓclusio. secūda ꝓ° iij. concl'.

¶ Istis notatis pono tres conclusiones. Prima ē possibile est substantiam transmutari in substantiā. ¶ Secunda conclusio panis p nullam potentiam potest esse corpus christi. ¶ Tertia conclusio: panis transsubstantiatur in benedictum corpus christi. Prima conclusio probatur: deus potest destruere substantiam secundum se et quodlibet sui et aliā producere loco illius igitur. Secūda cōclusio probatur: panis et corpus xp̄i specie distinguntur: ergo panis non pōt eē corpus xp̄i. tenet cōsequentia: q̄a res de specie essentiali in essentialem mutari nō potest. Preterea da oppositum panis potest eē corp⁹ christi illa est modalis diuisa possibilis per te tunc ē necessaria posq̄ nullum extremum eius restringit Idem eēt michi quando eēt contingens: ergo sua de inesse est possibilis puta hec/panis est corp⁹ christi et sic oportet q̄ idem numero sit panis et corp⁹ christi. Forte assis dicis illa nō est sua de ineē sed ista hoc est corpus christi hoc in primis non valet posq̄ subiectum est terminus absolutus qui frequenter debet stare in propria forma ponendo illam de inesse saltem in proposito: patet intelligenti: hoc nō contingit in proposito. secundo non euitat argumentum. Quero quid demonstras quando dicis ☧ est corpus xp̄i/vel illud erat panis et sic habetur q̄ panis est homo. si demonstres corpus xp̄i quod nūq̄ erat panis notum ē intelligenti q̄ non das suam de inesse. Tertia conclusio non potest probari nisi auctoritate sanctorum: et hoc patet extra de sūma trinitate et fide catholica. firmiter. et extra de celebratione missarum. cum marthe. Dicis hec est falsa panis est materia eucharistie: eucharistia non est quouscq̄ corpus xp̄i contineatur sub illis specieb⁹ et tunc non est panis. eodemmodo de inesse oīdit hanc de futuro falsam panis erit materia eucharistie. sed ad hunc sensum admittatur panis est materia eucharistie/ panis presupponit ad ☧ q̄ fiat hoc modo eucharistia. preter rationem est modus dicendi q̄ panis materia mutatur in corpus xp̄i sicut alimentum in alito virtute diuina: tam corpus xp̄i immoderatum corpus haberet quod est absurdum nichil conuertitur in corpus gloriosum: et licet xp̄us realiter comedit post resurrectionem illud resolue batur in aliam materiam: nutritio non est de ratiōe comestionis sed in os intrare et descendere in stomacho licet statim eiciatur per vomitum vel secessus et quia angeli non habent ventres non comedūt: male coaptat dicta damasceni libro quarto capite. xiiij. licet male quotet vel ōt quomodo naturaliter per comestionem panis/et vinū et aqua per potum et corpus et sanguinem bibent ⁊ credentis transmutatur. ex verbis illis vult solum q̄ ibi ē trās mutatio vini et panis in corpus et sanguinem patet intelligenti damascē. deficit in alio q̄ non mutetur corpus per alimentum conuersum in alitum cōstat q̄ non manet primo identitatis ⁊ per conseqns non conuertetur in corpus gloriosum vbi dicit modum cōmunem non intelligibilem oppositum ē verum et suus modus multas absurditates inuoluit ⁊ explodendus est: sicut deus facit suum corpus esse sub speciebus panis et vini prolatis terminis et non pertranseundo per medium sic potest facere q̄ cibus assumptus in stomacho iu palestina sit statim post hoc in tapzobana. ¶ Et quia prima conclusio est perspicua Contra secundam arguo: ipsa est contra beatum ambrosium in libro de sacramētis qui multis argumentis astruere nititur q̄ hec est possibilis panis, est corpus christi: probat q̄ ex virga moysi factus est coluber que specie essentiali differunt. Confirmo illud: vxor loth vt dicitur in genesi vicesimo nono capitulo: conuersa est in effigiem salis. et rex assiriorum nabuchodonosor in bouem. danielis quarto. Preterea corpus christi potest accipere panem in vnionem ypostaticam sicut deus vniuit naturam humanam: et tunc illa erit vera aliquis panis est corpus christi. Respondetur supponamus cum aristotele modum illorum philosophorum falsum/tenentiū materiā esse totam substantiam rei licet naturaliter difficile esset illum improbare ꝓcederet istas asinus potest esse bos ignis potest esse aqua accidentia alia requiruntur ad esse asini q̄s bouis hanc negaret asinus est bos nec ē sua de inesse sed hec hoc est bos demonstrando bouez qui ante realiter erat asinus mediate vel immediate bos asinus et termini quos absolutos vocamus reputaret connotatiuos. Iste modus est hereticus de homine vt fide constat et preter rationem i aliis propterea quo ad hoc supponamus modum aristotelis. dico q̄ beatus ambrosius vult ostendere quo nā pacto virtute diuina vna substantia potest i aliā mutari non sicut album potest esse nigrum quia eadem res numero que est alba est vel potest esse nigra. secus est de serpente et virga et pro modo loquendi idem ē apud aristotelem in metheoris. et in de generatione concedit vnam substantiā in aliam corrumpi et generari/aer in aquam conuertitur nō q̄ eadem res que est aer possit esse aqua sed q̄ aqua aeri succedit/sic corpus xp̄i substantie panis succedit: sed discrimen est de aere et aqua et in proposito quia in primis manet materia cōmunis hic antē non sed desinit esse secūdum se et quodlibet sui panis/sic de virga moysi eadem materia numero que informabatur forma virge informatur forma serpentis et econuerso et hoc miraculose magi pharaonis virtute demonica illud apparenter vel vere fecerunt sed non est argumento cure quid intereat inter vera miracula moysi in exodo et miracula magorum. sufficit q̄ non aliter fit virga serpēs nec ecōuerso plusq̄ aer fit aqua / et sic aqua conuertitur in vinum in chana galilee: forte manet materia que erat aque/informata forma vini. et pariforma negatur q̄ nabuchodonosor erat bos vel vxor loth effigies salis in sensu quem pretendit argumentuz nec est litteralis: sed quia mortua est quia retro aspexit ad sodomiam et conuersa est in statuam salis id est ymago sapientie. et illud quadrat verbis xp̄i. luce xvij. Memores estote vxoris loth et astipulatur sedulius. Loth sodome fugiente chaos dum respicit vxor In statuam mutatata salis stupefacta remanet Ad penam conuersa suam q̄ nemo retrorsum: Moxia cōcepti vitans discrimina mundi Aspicies saluandus erit nec debet arator dignum opus exercens vultum in sua terga referre. Nabuchodonosor conuersus est in bouem id est in bouinam mentem. xxiij. questione quarta. nabuchodonosor. de⁹ propter superbiam eius ita eum priuauit ratione. simile scribit beatus augustinus ad bonifacium: ⁊ recitatur. xvij. questio. q̄rta. miror. Ex illo patet omnes tales esse impossibiles: panis erit corpus christi: panis potest esse corpus christi: et quelibet talis in recto panis icipit esse corpus christi: sed tales sūt concedende panis mutatur in corpus xp̄i vbi predicatum est hoc totum mutatum in corpus xp̄i panis transsubstantiatur in corpus christi. Sed aduerte q̄ hec est multiplex ex pane fit corpus christi vel ex dicit circunstantiam cause materialis quemadmodum dicimus: ex ferro fit cultellus et sic est falsa. vel dicit circunstantiam termini a quo et sic ē vera quia pane desinēte esse icipit hic esse corpus christi. Ad secundum vbi arguis corpus potest accipere ypostatice panem tunc illa esset cōcedenda. Respondetur dupliciter primo q̄ illa tunc concederetur quemadmodum si deus vniret ypostatice asinū iam concederetur hec: homo ē asinus sic captis terminis. Secundo dico q̄ si deus dimitteret humanitatem sicut potest de potentia eius absoluta et assumeret vnum panem tunc concedendum foret panis realiter est corpus xp̄i puta assumptum a christo et xp̄us panis per communicationem ideomatum: sed non est sic in proposito. sed adhuc instas veniale specie differt a mortali et tamē veniale potest esse mortale igitur. Rursus capio materiam et formam platonis nunc mortui et demonstro cum illis sortem sic arguendo: hec specie differunt cum nulla specie specialissima contineantur/et tamen olim erunt eiusdem speciei in resurrectione: ergo non inconuenit aliqua transire de specie essentiali in speciem. Ad primum dicitur capto veniali essentiali specie differente a mortali in illud transire non valet/aliquod veniale est eiusdez speciei entitative cū mortali licet non eiusdez speciei specialissime in genere malicie et de illo non inconuenit. Ad secundū potest quispiam dicere q̄ ille partes signate sunt eiusdem speciei specialissime cum sorte licet non cōtineantur sub homine nec asino: nec sufficit aptitudo/et sic duo homines et duo asini conueniūt specie ponendo hominem et asinum ex vna parte contra hominem et asinum ex altera: et tamen sub nulla specie specialissima continentur. Potes dicere rationabiliter etiam cum non actu contineātur sub aliqua specie specialissima non sunt eiusdem speciei nec inconuenit talia pluraliter labi de specie in speciem hoc est proprie significari per terminos absolutos quibus antea non significabantur hoc ē verificantur quia de sermone est ambages sufficit q̄ si aliquid sit eiusdem speciei specialissime cum alio ipso manente non labitur in aliam speciem et ꝓ casu principali q̄ vna res non sit alia. ¶ Contra tertiam conclusionem arguitur probando q̄ panis nō transsubstantiatur in corpus christi si hoc esset verum sequeretur q̄ panis annichillaretur: cōsequēs est contra cōmunem modum loquendi ergo et antecedens: et q̄ sequatur patet: nichil eius manet.

Preterea facilius est saluare oia ponēdo q̄ ibidez manet panis q̄ sic accidētia nō erūt extra subiectū meli⁹ est dicere q̄ corp⁹ xp̄i penetratie est cū substā panis duo corpa sunt in eodē loco. Rideā an panis annichilletur vel non difficultas est in terminis nichil eius manet sed hoc secundum cōmunem modum loquendi non sufficit sed cum hoc oportet q̄ nichil illi sic destructo succedat et sic nego q̄ panis annichilletur bene tamen desinit esse secundū se et quodlibet eius sed transsubstantiatur. quo sit si pa

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis desinat esse localiter et nichil succedit est annichillatio non tamen si aliquid succedit. Secundo patet productio materie est creatio et non ois eius destructio est annichillatio. Tertio sequitur forma substantialis in corrupto non annichillatur / termi-
nus annichillatto illud connotat vel importat si cui
piam placeat dicere sufficit ad annichillationem q̄
totaliter desinat esse siue aliud sequatur vel ne cum
illo non est contendēdum contentiosa verba secun-
dum apostolū (et potissimum ad nomen) ad nichil
valent. ¶Secundo arguitur probando q̄ panis et
corpus christi sunt simul in prolatione verborum/
hoc est corpus meum: ista verba successiue proferū
tur: ergo in primo instanti non esse verborum inci-
pit sub illis speciebus esse corpus christi: i eodē in
stanti est panis: vel dabis tēpus mediū in quo nec
erit ibidem panis nec corpus christi: secūdum non
est dicendum ergo primum: et q̄ sequatur probo:
panis desinit esse instantanee: ergo per vltimum in-
stans eius esse. ¶Respondetur illud quod instātanee
corrumpitur potest per vltimum instans esse corrū
pi/deus potest facere q̄ vnus angelus duret preci-
se per instans: et tunc primum instās esse est vltimū
instans esse et instantanee corrumpitur. idem pa-
et ponendo instantia impribilia in tempore: inter-
dum oppositum contingit et frequenter illud quod
instantanee corrumpitur quando corrumpitur cor-
ruptum est: et potissimum quando sequitur naturā
rei successiuey in proposito primum instans nō eē
vbor. p̄secratiōis est p̄mū istās nō eē panis z p̄m ū
instās nō eē panis primū instans esse corpis xp̄i sub
istis speciebus saltem inter instantia. hoc patet i ge
neratione et corruptione: instans transmutationis
debet attribui posteriori passioni. viij. phisico.

¶Distinctionis vndecime questio secunda.

Secundo queritur circa hanc distinctionez
an possumus adorare corpus christi cathe
gorice sub speciebus panis z vini. ¶Pro so
lutione questionis quia termini questionis sunt cla-
ri declarabo in quo sensu questio est intelligenda z
ad eam respondebo vltra ea que dixi distin. v. hui⁹
quarti. ¶Nota aliqui dicunt conditionaliter corpus
christi est adorandum in sacramēto eucharistie: hoc
potest esse dupliciter. ¶Uno modo q̄ oportet adora-
re expresse cum conditionali. ¶Alio modo tacite et
istud tacite potest sic exponi: q̄ in modum opposi-
tum coincideret. ¶Multi ad pauca respicientes po-
nunt opposita in verbis et in soluēdo veniunt i ean-
dem sententiam: sed hic ad rem due sunt opiniones.
¶Una q̄ conditionaliter debeo adorare. ¶Alia cathe
gorice. ¶Propterea ponam conclusiones et eas im-
pugnabo. ¶Prima cōclusio hec non est michi evi
dens q̄ corpus christi contineat sub hostia imo nec
presbitero: patet primo: fortassis panis non est trit
ceus et dato oppositoneſcio an habet intentionem
consecrandi stat q̄ sit malus homo. ¶Item ipsemet
nescit an est baptisatus et per consequens nescit an
est presbiter. ¶Et eodemmodo ego nescio a forti
orē: non loquor nunc de certitudine morali sed in
fallibili prout tu vides. ¶Ex probatione huius sequ
tur q̄ non est certum presbitero an ipse consecret li
cet potest esse certius ipsi cē alteri: quia in quocūq̄
ipse dubitare potest: potest et alter et pluribus mo-
dis igitur. ¶Secunda conclusio adorans cathego
rice corpus christi quod credit invincibiliter esse in
sacramento eucharistie nō peccat in hoc probatur
ignorantia invincibilis excusat aliquem cognoscen
tem non suam quam credit invincibiliter esse suam
vt de iacob et lia: vel esse poterat causa est ignoran-
tia quam non tenetur vincere. ¶Huic argumēto nul
la est evasio nisi hec q̄ debet facere maiorem indag-
inem in p̄sentiarū cē de aliena postēq̄ est de ado-
ratione latrie. ¶Contra hoc arguo: mulier audiēs
predicatorem predicantem heresim cuius opposi-
tum non tenetur scire nō peccat in quacunq̄ mate-
ria fuerit igitur. ¶Sic erit in proposito postēq̄ ipa nō
tenetur scire q̄ corpus christi est sub hac hostia te-
neo: ergo q̄ mulier adorans corp⁹ christi quod ipa
credit invincibiliter eē in hostia non peccat saltez in
adorando: et eodēmodo nullus cētuncunq̄ doct⁹.
¶Contra sc̄am conclusionem arguitur talis est
ydolatra ergo peccat. ¶Arguo sic in forma: omnis tri
buens cultum soli deo debitum creature est ydola
tra sortes adorans contentum sub speciebus panis
est hmōi: ergo est ydolatra: consequētia tenet in da
rii et maior patet: quia predicatur diffinitum de dif
finitione: et pro probatione minoris ponatur q̄ pres
biter non faciat quod in se est: supponamus nūc de
per accideng corpori assumpto averbo debetur cul
tus latrie. ¶Preterea sortes debet rogare deum q̄
ostendat ei quid faciendum est et tandem ei osten-
detur q̄ si non faciat non excusatur a peccato post-
q̄ dat operam rei illicite. ¶Respondetur ad primuz
emptimēa negando cōsequentiam. ¶Aliter dicitur
negando antecedens emptimēatis et maiorē in da
rii sed oportet addere scienter est illa vera. ¶Quili-
bet scienter creatur⁹ dans cultum soli deo debituz
est idolatra/et iam minor est falsa et hoc requiritur
ad ydolatram proprie dictum. ¶Quēadmodum non
sufficit ad adulterium cognoscere coniuncta sed re
quiritur q̄ intendat cognoscere illam quā credit eē
coniunctam vel ex culpa non suam sic ē in propos
to. ¶Ad aliud argumētum nego q̄ sortes debeat ro
gare deum vt ostendat ei verum sufficit ei adora-
re corpus xp̄i quod invincibiliter credit esse hic.
¶Sed contra primum arguitur sic: quia per illum
modum sequitur q̄ machometista eēt excusatus a
suo errore et suum pseudo pphetā adorans in me
tha arabie p̄ns ē falsum et nephas ē dicere et pbo
p̄nam: non adorat illū quē credit eē creaturā saltez
cultu latrie: imo credit hoc q̄ adorat esse verum de
um et ita erit de omnibus ydolatris tartarorum et
thiopum et multorum indorum quis ē tam in sen-
sato capite qui cultum soli deo debitum tribuat illi
quem credit eē creaturam bene exterius pōt finge
re sed nō habebit actū in aīa quo vult adorare mar-

tinus in temperantia que est. de adulterio dicit im
possibile eē q̄ aliquis simul credat et velit adorare
diabolum et tū adoret deū credens adorare deum
et eum volens adorare si aliquis sortes ponatur lo
co eius talis sortem non adoret. ¶Impugnarē suaz
solutionem nisi q̄ in fine sue solutionis dicit q̄ ali-
bi determinabit. Secundo potest esse fractio in ap
pellatione rationis in qua ipse non stat. ¶Propte-
rea duo dico ista non stant volo et credo adorare
diabolum/et adoro deum posito q̄ oratio mea non
feratur in plura/alias non est questio quin possum
deum et diabolum adorare z causa est: si credo hūc
eē diabolum et volo adorare diabolum non adoro
deum: volo et adoro important actum anime inte-
riorem denotatur q̄ oratio feratur in deum ratiōe
dei q̄ est cōtra casum. ¶Secundo dicitur et hoc est
ad rem illa stant simul volo adorare diabolū z deū
adoro/volo adorare deum et diabolum adoro/ ca-
piamus iacobum alphei fratrem dñi petam ego a
circumstantibus quis est christus et dicant michi ia
cobus est ille et quicquid sit de isto casu de quo hol
kot et sui conferentes luctantur cū adoratio eucha
ristie est solita possū ibi cathego^ce. adorare et p̄ b̄
potissimum laboro/bona est apparentia tamē de cā
su iacobi et christi dum christus viator erat: secus
nunc est si quis appareret noīe christi, volo adora-
re xp̄m et credo adorare xp̄m/z iacobum adoro q̄
p̄z expositorie: hunc adoro demōstrando iacobū hic
est iacobus q̄ iacobum adoro/et tamen si peratur a
me quem adoras respōderem xp̄m z sic crederem
me adorare christum et volo adorare xp̄m. ¶Istud
patet per magistrū sententiarū in. iiij. di. xxx. ca. j.
vbi hec tangit verba magistri sunt hec hodie etiam
excusaretur ille cui iussio vxoris sororꝫ lectulū suuz
ingressa se subiicerit que tū sine spe coniugii perpe
tuo manere censeatur ille tū qui cognouit eam per
ignorantiam excusatur q̄ō per simile pbatur. si eēm
diabolus transfigurans se in angelū lucis credatur
bonus non est error periculosus. ¶Et sequitur si q̄s
hereticus nomine ambrosii vel augustini alicui ca-
tholico se offerret cūq̄ ad sue fidei mutationem vo
caret si ille assentiret in cuius sententiam fidei dice
retur consensisse non in hereticorum sectam sed in
integritatē fidei quā ille hereticus se mentiebatur
habere. ¶Hoc notato respondeo ad formam ar-
gumenti negando q̄ machometista et gentilis sunt
excusandi: et quando probas gentilis credit se ado
rare deum profecto illud cōcedendum est/gentilis
adorans simulachruz magog illud cuius erat yma
go adorabat et ille magog ab eo creditur esse deus
sed hoc eum non excusat a peccato/non debuit illō
credere sufficienter erat ei ostensum q̄ magog non
erat deus. ¶Eodemmodo de machometista qui iz
non credat machometum esse deum/sed deum esse
deum non est excusandus/semper i peccato residet
non peccat in hoc q̄ credat deum esse deum sed in
hoc q̄ xp̄m non credit esse deum z non operatur se
cundum eius doctrinam: etiam credit illum ange-
lum sathane machometum fuisse prophetā. ¶Rur-
sus ad ydolatriam sufficit non dare illi cultū latrie
cui quis tenetur et quando tenetur machometiste z
stithe sunt: hmōi non dāt xp̄o cultū latrie: et licisti
cidē cēntialr cū xp̄o dāt cultū latrie hoc nō sufficit/
requiritur q̄ velint colere xp̄m latria q̄ xp̄o dāt cul-
tum latrie p̄z: huic deo dant cultum latrie credunt
deum esse deum et vnum deum hic deus est xp̄us:
ergo. ꝛc. ¶Et concedo q̄ si faceret q̄ in se est christ⁹
sua benignitate ostenderet ei viam salutis et eum
ab erroze revocaret. ¶Sed postq̄ est relictus in ma-
nus arbitrii sui z non recte credit nec se disponit cū
pharaone meretur indurari. ¶Secus est credere an cor
pus christi sit in sacramento eucharistie vel euz ibi
adorare hoc non est essentiale fidei adorare christū
vel christi corpus habens partes extra partes i ord-
ine ad totum vel partes penetratiue sicut ante te-
tigimus. ¶Ad veritatem fidei et boni christiani suffi
cit q̄ adoret corpus christi ibi contentum vel illud
quod ibi credit invincibiliter contineri siue sit siue
non sit non minus meretur duo adorant et vn⁹ cor
pus christi in hostia et alter illud quod continetur i
hostia puta panem quem invincibiliter credit eē cor
pus christi et equaliter merentur sufficit q̄ si sciret
ibi non eē corpus christi nō vellet sic adorare sicut
duo quorum vnus cognoscit propriam vxorem vt
generet prolem ad cultum dei ampliandum et al-
ter alienam suppositam eo inscio locovxoris equa-
liter merentur / siue secundus vocetur adulter siue
non postea aperietur. ¶Eodem modo si vocetur ille
cathego^ce adorans ydolatra vel non ad nomē spe
ctat sed satius est dicere nec vnum ydolatram nec
alium adulterum sed in re quocunq̄ nomine voce
tur non in hoc peccat. sufficit vetule credere banc
vniuersalem. ¶Quicquid mater ecclesia credit cre-
dendum est et cum hoc illa que scire tenetur expli-
cite inter que non cadit illud explicite credendum/
corpus christi est i hac hostia doctor theologus nō
teneꝫ illam explicite scire sed tenetur talem reuerē
tiam facere ac si certus esset q̄ ibi est corpus christi
postq̄ vidit panē quē credit triticeū et debet repu-
tare presbiteruz esse bonum nō dz dubitare ibi esse
corpus christi sacrum. ¶Petis quare non adoras
corpus christi in stomacho assumentis sicut in pixi
de. ¶Respondetur non est tanta certitudo q̄ ibi sit
corpus christi fortasse species corrupte sunt etiam
ne videamur adorare hominem secus est de crea-
tura pixide vbi non est tanta apparentia adoratiōis
q̄n cōiungunt hostie quarū aliq̄ sunt consecrate z ali
que nō / feratur adoratio in corpus christi quod est
in illa multitudie sicut esset quādo vna pars panis
est consecrata et non reliqua. ¶Cōcludendo volo di-
cere corpus christi est sub hac hostia non est de fide
non sequitur ex omnibus contentis in fide nec per
ecclesiam determinatur nec ex scientia et fide simꝫ
¶Non obstante possum assentire illi sine formidine:
quemadmodū bona vetula assentit sine formidine
huic: christus lanceatus est ante mortem per pre-
dicationem prelati augustini vel ambrosii vel repu
tati talis vel inferioris: sed ista non est de fide quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

falsa imo sua contradictoria determinatur per ecclesiam/eodemmodo dico in proposito mulier debet conformare se conclusioni illius sillogismi. Cuilibet propositioni predicate a meo prelato viro docto et bono cuius oppositum non teneor explicite scire esse de fide est credendum xps est lanceatus ante mortem est hmōi:ergo huic est credendum: hec consequentia est bona maiori et minori sine peccato imo merendo potest assentire:ergo et cōclusioni. Eodēmodo ħ q̄lz presbiter dicens verba cōsecrationis cum intentione debita super debitā materiā facit corpus christi esse hiciste presbiter demōstrādo sortem vel alium est hmōi igitur. maior est nota:non debeo dubitare minorem licet pluribꝰ modis potest esse falsa est michi certum certitudie morali q̄ non debeam dubitare:patet. Nullus dz malum de proximo credere anteq̄ probetur .ij. quest. j. deus. iij. questio. viij. iudicantem. et. xj. quest. iij. in cunctis. patet alias nō debeo facere ei confessionem meam nec ab eo capere sacramentum eucharistie si dubitarem debeo ergo conformare me conclusioni huius sillogismi. Forte dicis multi dicunt q̄ presbiter non debet leuare hostiam aliquo pacto populo ante consecrationem ne populus adozet et ydolatret et peccet: ergo populus ydolatriam cōmittit ex ignozatione inuincibili. Respōdetur quicquid alii dicunt non insisto/ dico q̄ non debet leuare quia daret ex sua negligentia occasionem ydolatrandi sed populus ante cōsecrationem adozās nullatenus peccat. profecto durum est dicere propter maliciam presbiteri non consecrantis et corpꝰ dñi leuantis populus cadens pronus ad genua et adozans cathecᵉ peccaret plusq̄ alius populus cathego. et vere adozans corpus christi in alia hostia realiter. Non tamen approbo modum altissio. dicentꝭ presbiterum debere hostiam non consecratam porrigere petenti eucharistiam in casu.

¶ Sed contra omnia ista arguitur: quia ex omnibꝰ hiis sequitur q̄ nullus est ydolatra proprie dictus quod non est dicendum. et q̄ sequatur patet: q̄ nullus scienter adozat creaturam cultu latrie. Respōdetur ad ydolatriam sufficit adozare illud scienter de quo non rationabiliter constat q̄ est deus quemadmodum sunt illi qui iouem venerem et cetera simulachra adozarunt. Et illud quod dico nichil aliud est in sententia nisi q̄ stat creaturam esse materiale obiectum latrie/ sed non formale virtualiter oratio mea fertur in deum vel conditionaliter tacite hoc est si scirem ibi esse panem et non corpus xp̄i non taliter adozarem/aliquis dicens i illo casu simpliciter deum adozo et non creaturam vel nullū panem adozo/sed solum corpus christi adozo is nō satis capit sillogismum formatum. hoc adozo hoc est panis:ergo panem adozo sed non adozo panem. Et si esset aliquod insolitū puta aliud appareret deus puta angelus tenebrarum transfiguraret se in angelum lucis non ita cito credam cum illud est insolitum dicam cum bonis patribus sum indignus deū videre in hoc corpore mortali et forsasse euanescet sicut interdum factum est in talibus non omni spiritui credendum est sed oportet probare an ex deo sunt. p̄me iohannis q̄rto. z iosue quīto. petit iosue ab angelo/an noster es an aduersariorum et postea responso habito pronus cecidit in terram et abraham tres vidit vnū adozauit in conualle mambre sed non a principio quousq̄ intellexit qui essent. Ad hoc potest introduci glosa marginalis. ij. corin thiozū. xj. super illo verbo/ipse enim sathanas trāsfigurat se in angelum lucis. sed meo negocio sufficit q̄ cathegoᶜᵉ licet adozare corpus christi contentum sub speciebus panis quia hoc est solitum z quotidianum habeo iustam causam p̄ me ego confirmo me ecclesie in hoc nec michi imputatur siue corpꝰ christi ibi fuerit vel ne sed de hoc amplius infra in xxxviij. distinctione in de adulterio.

¶ Distinctionis vndecime questio tertia.

Circa hanc distinctionem queritur tertio an solus panis triticeus sit conueniens materia huius sacramenti et vinum de vite termini sunt clari. Respondeo affirmatiue et sola causa est institutio diuina. illud patet de consecratione distin. quinta. caplis non oportet sacramento z pluribus aliis in illo pane creditur christus consecrasse et in hoc vino et quia in iudea vina sunt fortia et societas cum christo erat sobria verisimile est q̄ vinum erat aqua dilutum. Etiam sanguis et aqua egressi sunt latꝰ christi: propterea aqua debet misceri vino non de necessitate sed de cōgruentia nō sufficit aqua cadens de aere in pluuia in vite nec posita in dolio sed presbiter debet imponere hoc omittens peccat tamen consecrat/an farina pasta et illa que sunt eiusdem speciei essentialis cum pane sufficiant non lustratum est cōiter tenetur q̄ non teneat presbiter consuetudinem sunt congruentie de pane triticeo que est optimus panis et vinū inter omnes potus est excellentissimus et sic figura optimi cibi spiritualis vinum optime letificat dicit glosa ordinaria p̄me cozinthiozū. xj. maior pars panis debet esse triticea: multa hic dicuntur ad que tenues rationes habemus securum est ergo presbitero consecrare in hoc quod certum est. Sed petitur quomodo deducitur ex euangelistis q̄ requiritur panis triticeus. dico licet non habeatur ex hiis ex traditione ecclesie hoc habemus si deus instituisset in alio pane apostoli vel eorum successores interdum alio pane vsi fuissent in consecrando vix sufficit hic dicere nihil sufficit pro corpore christi nisi sit eiusdem speciei cū pane triticeo q̄ omne vinū sufficit et forte album et rubeum specie essentiali differūt cū vnū soluit aliud obstipat de vino acetoso hoc est acri dūmō est eiusdem speciei specialissime cum vino non dubium est qui sufficit si sit purum acetū iam est alterius speciei. viij. methaᶜᵉ nec potest cōuerti in vinum requiritur vinum esse expressum de botro non potest efficax argumentum deduci contra dicentem vinū albū et rubeum specie accidentali solum differre illud est rationabilius triticū seminatū in terra leodiensium vt fertur mutatur i siliginem: q̄ signum est q̄ frumentum et siligo nō differunt specie essentiali et si sic siligo sufficit/simile de pisis cōtingit vidimꝰ glegozni pisa optima semi nata que muscida produxerunt et cōtra nō videtur ita facilis lapsꝰ de specie in speciē essentialē si siligo sit alterius speciei essentialis a tritico non sufficit. ¶ Contra hanc cōclusionem arguitur sic/panis mixtus ex tritico et siligine sufficit et ille nō est triticeus ergo nō solus triticeꝰ requiritur. cōsequētia tenet virtualiter a parte copulatiue ad totā copulatiuam negatiuā solus panis triticeus est cōueniens materia huius sacramenti equiualet saltē in consequendo copulatiue. Forte dicis si minor pars fuerit triticea iam ibi non consecratur. ¶ Contra pono q̄ tota hostia sit pedalitatis et vna quarta triticea tres quarte siliginose iam in vna parte triticea cōficietur corpus dñi et illa est minor pars totiꝰ hostie igitur. Preterea vel sub qualibet parte hostie est corpus christi vel sub aliqua et aliqua nō vel sub tota solum cathecᵉ non primū q̄ tūc capiēs hostiā in infinitis partibus caperet/nō scōm da partē sub qua est et partem sub qua nō est/si dicas est sub parte sensibili et non sub parte insensibili. ¶ Contra sit pars sensibilis digitalis vel est sub qualibet parte eius digiti vel sub illa tota et non sub aliqua parte eius. Si primum oportet redire in p̄mū mēbrū/nō fm posteā est penetratiue in loco fm multos/nō est imaginabile q̄ sit sub tota hostia vel aliqua parte z non sub qualibet parte illius. secundū membrū dare non potes quando presbiter hostiā triptit corpꝰ christi est sub qualibet illarum partium et non incipit sub illis partibꝰ per fractionem: ergo priꝰ erat sub eis. ¶ Ad primum respondetur q̄ triticum potest misceri cū siligine nō capitur hic mixtio vt est miscibiliū alteratoꝝ vnio vt aristoteles capit in de generatione Sed pro iuxta positione granorum et farinaꝝ diuersarum specierū vt solet esse panis plebeus vel triticum manet i vna parte separatim vt argumētum tangit si primum puta sit mixta positio partium Ad hoc q̄ totus panis cathecᵉ sit triticeꝰ oportet q̄ maior pars sit triticea et est simile fm eos qui tenent q̄ qualitates contrarie in gradibus remissis se compatiuntur si gradus albedinis gradus nigredinis exuperent subiectū est albū sic est in proposito tunc corpus christi est sub tota hostia cathecᵉ et sub qualibet parte sensibili habente plus de tritico q̄ pro tanto dico stat q̄ sit vna pars sensibilis plus de siligine habēs et sub illa parte nō est corpꝰ christi si vna quarta sit triticea z tres quarte sint siliginose iam totus panis cathecᵉ est siliginoꝰ et vna quarta triticea sed sub illa quarta potest confici corpus christi si presbiter habeat intentionē cōsecrandi in illa parte si habeat intentionem consecrandi illum patrem demonstrando totum magis dubium est an illa intensio sufficit ad hoc q̄ corpus christi sit sub illa parte Et arguitur q̄ non q̄ totus ille panis non est triticeꝰ ergo non est materia debita et eodēmō arguā si vna medietas sit triticea precise si propter istas rationes concedas ibi non esse corpus christi. ¶ Contra si tres quarte sint triticee et vna quarta siliginosa corpꝰ christi est ibidē et est materia debita et non obstāte corpus christi nō est sub qualibet parte hostie sed sub maiori parte hostie. Propterea dicitur esse in tota cathecᵉ. Ex illo sic arguo q̄ si vna sit triticea et tres quarte siliginose licet totus panis cathecᵉ dicatur siliginosus corpꝰ christi potest esse sub speciebꝰ illius quarte triticee q̄ est ibi materia debita et si corpus christi est i parte hostie est in tota. Preterea volens cōsecrare oēs has hostias demonstrando multas inter quas est vna siliginosa cōsecrat omnes triticeas q̄ sunt materia debita et intensio est debita: q̄ volens in hiis hostiis consecrare corpus dñi vbi est materia debita consecrat. Respondetur concedendo cōclusionem rationū affirmatiuaꝝ. Ad argumentum negatiuum conceditur q̄ totus ille panis non est triticeꝰ et propterea non sub qualibet parte consecrat corpus domini sed bene sub aliqua et hoc tenendo q̄ siligo sit alterius speciei. Ad secundum argumentum vbi petitur an corpus christi est sub qualibet parte hostie Altiss. tenet q̄ non sed sub tota. Sed contra quādo tripertū incipit esse sub qualibet tertia: ergo fractio facit corpus christi esse sub hac parte. Respondit ipse hoc est consecratione et fractione simul hic modus est preter rationem vt postea dicetur. Sed contra dicis nō est itēsio presbiteri cōsecrare quālibet partem sed solum hanc hostiam. Insuper partito speculo ymago incipit esse in singulis partibꝰ et ante non erat nisi in toto ergo. Respondetur/est intensio presbiteri consecrare panez ante se et quelibet pars est homogenea ante se. Ad aliud non est simile de agēte naturali vbi ab vnico sit vna reflectio a partibus discontinuis varie reflectiones. Pro illo notabis duplex est pars queō sensibilis que sentiri potest/aliqua est ita parua que sentiri non potest et hoc potest dupliciter esse vel i suo toto vel extra suum totum secundum hoc pono propropositiones. Prima est corpus christi existēs in tota hostia est sub qualibet parte illiꝰ q̄tūcunq̄ parua capio hostiam pure triticeam. probatur. da vnam partem hostie quācūq̄ volueris q̄ro a te an ibi est aliqua pars corporis christi an nulla/si p̄mū vbicunq̄ est vna pars corporis christi ibi est quelibet est penetratio partium/ vel simul coexistentia in ordine ad locum fm alium modū/si nulla ps corporis christi est ibi non est imaginabile q̄ corpꝰ xp̄i est in hostia licet sortes sit in suo loco totali z i nulla parte eius tamen pars est in parte loci. Item quando hostia diuiditur duobus quilibet istorū accipit corpus christi et non incipit ibi esse corpus christi de nouo vt videtur ita facile intelligit a docto corpus christi longum septem pedibus esse i qualibet parte hostie sicut in totali. Rursꝰ consecretur panis longitudinis decem pedum vel corpus christi est sub qualibet parte illius hostie et habeo intentū vel sub aliqua et aliqua non est assigna rationē quā

Respōsio rīsiua ad questionē

Rīsiuam pclusio.ar

Respōsio ad primū argūtuu

Universidad de Deusto
Biblioteca

assignare nequis /absonū est dicere q̄ non potest cō
secrari in pane decem pedum imo non est status i
magnitudine nec in multitudine hostiarū sicut ba-
ptisans pro pecunia vel ypocrisi baptisat sic conse-
crās ꝓ pecunia vel vt faciat aliq̄d aliud perperā cō
secrat: ergo a fortiori in magno pane siue capiatur
sicut non sufficit materia et forma et intensio mini-
stri remoto posteriore nō remouetur prius/hostiaꝫ
dari est posterius consecratione igitur .non est stan
dū in talibus si presbiter consecrat omnes panes i
phalis vel fenestra pistor/ an tenetur restituere pa-
nes quos transsubstātiat cum est sermo de deo im-
mortali et rebus arduis ſm regulam oratorū non
sunt miscende inepticle. Item hostia est homoge-
nia ergo est eadem ratio totius et partis. Item hi-
larius papa de consecratione. d. ij. vbi pars est cor
poris christi est ꝛ totum/exemplificat de colligente
manna in parua quantitate vel magna forte potest
dari panis quē presbiter consecrare nequit scꝫ si po
natur longissimus et presbiter in vno extremo pōt
illum panem consecrare vsq̄ ad aliquā distantiam
sed illud nō prouenit ob magnitudinē vel multitu-
dinem sꝫ ob distantiam aliquā que impedit/si alius
presbiter vel idē staret i alio extremo ille magnus
panis consecrabitur. si quis dicat quelibet pars il-
lius panis consecratur ab eodem p̄sbitero existēte
in vno loco cum totus est presens et est vnum con-
tinuū hoc magis fauet nostre conclusioi/si quis vel
let consecrare multitudinem pro exercitu zersis vl'
darii potest/eis abeuntibus non impeditur cōsecra
tio etiam vna hostia sufficit mille/pro consecratiōe
non oportet videre hostiam patet de ceco/a paucis
retroactis annis de vorda mechlinien sis factus est
sacerdos cecus. Secūda propositio dabilis est ita
parua pars panis triticei q̄ illa propter paruitatē
seorsum sentiri nō potest. probatur. sensibile aliq̄ō
a remotis non possum⁹ videre propter paruitatē
vbi magnum possumus/appropinquet illud paruū
sensibile quo ad possumus videre et diminuꝫ ad-
huc desinet videri et sic procedendo per totā spheram
in qua potest videri. Item ad hoc est experien
tia et ratio. Et si dicas diuidaꝫ vna hostia in centū
partes maximas non sensibiles mānentibus par-
tibus iuxta se positis iam tota multitudo est sensibi
lis: ergo in tota multitudine est corpus christi ꝛ ta-
men non sub aliqua illarū partium. Respondetur
q̄ nec est corp⁹ christi sub tota multitudine nec sub
aliqua parte illius multitudinis q̄ non constituunt
aliquod vnum stat totam multitudinē videri ꝛ nul
lam partem eius que est vnum hoc aliq̄d videri. pa
tet. i cumulo grani .pter iuxta positionē granorū
et si hostia prozetur erit vnitas sufficiens ad sensibi
le signum in reliquo. Tertia propositio dabilis est
vna pars ita parua in toto sub qua est corp⁹ christi
ita q̄ si illa esset separata a toto desineret corp⁹ xp̄i
esse sub illa. probatur. corpus christi solū est ibi ex
pacto diuino pepigit q̄ ibi erit quādo minister ydo
neus super materia debita proferat verba requisi-
ta cum intensione faciendi quod ecclesia intendit
quēadmodum in materia organisata ad susceptio-
nem anime intellectiue illam creat et creando ma-
teriam informat sed illa parua materia non est debi
ta q̄ non est sacramentum. Sacramentum est inui
sibilis gratie visibilis forma hoc est signum sensi-
bile quēadmodū non est hic. igitur. Ex propositio
ne prima adiuncto vero sequitur q̄ corpus christi
est in infinitis partibus hostie. probaꝫ. ibi sunt infini
te partes proportionales et in qualibet earū est to-
tum corpus christi ꝛ quelibet pars eius igitur: ꝛ est
in infinitum parua parte nulla tamē pars hostie est
infinite parua nō vꝫ dictum aliorum partes in con-
tinuo non habent actualem distinctionem nec sunt
plures sed vnum/sunt infinite partes existentes q̄ꝫ
nulla est alia. Secundum corrclarium capiēs vnaꝫ
hostiam corpus christi capit in infinitis temporib⁹
partialibus sed est idem tempus totale. Tertium
corrclarium ex tertia propositione sequens corp⁹
christi est subvna parte hostie et si illa pars esset se-
parata a toto corpus christi desineret esse sub illa.
Quartum corrclariū hostia sic potest diuidi q̄ cor-
pus christi sub nulla parte remanet. patet. si diuida
tur in multas partes quarū quelibet est insensibilis
iam ibi non esset corpus christi. Quito sequitur per
locum a contrario sensu imo fortius ex medio effi
cationi q̄ presbiter potest quadriptiri eandē hostiā
multis puta quattuor hominibus et quilibet illorꝫ
sumit totū christi corp⁹ ac si haberet integram ho-
stiam. hoc patet quelibet pars est sensibilis et sub q̄
libet tali est corpus christi et manet sub illa/nō ta-
men debet presbiter facere nisi in necessitate sed te
nere consuetudinem p̄rie et ecclesie qua isto modo
non vtitur. Sed contra ista arguitur sequeretur q̄
laicus potest facere corpus christi esse sub istis spe-
ciebus in sensu composito consequens est falsum q̄
et antecedens. falsitas consequētis est nota ꝛ infra
patebit. soli presbiteri sunt ministri huius sacramē
ti/q̄ sequatur patet sic capio species vini diuidatur
illud vinum in multas partes quarū quelibet est in
sensibilis iā corpus christi desinit esse sub qualibet
illaꝝ partium ex quarto corrclario reuniat laic⁹ iā
incipit ibi esse corpus christi quod probo semp ma
net sub illis speciebus quousq̄ corrūpuntur oīno.
Preterea sub in infinitum parua parte hostie sepa
rate potest este corpus christi: ergo tertia propositio
et corrclaria illata falsa: probo antecedens que
libet pars seorsum est sensibilis. Forte negas imo
est aliqua pars minima sensibilis ita q̄ corpus xp̄i
est sub illa et qualibet parte illius et si parua quātū
cunq̄ ab ea auferatur desinit esse sub illa. Contra
non est minimum sensibile ergo male dicis. signet
et sit digitalis longitudinis et profunditatis idem
est michi pisalis auferatur vna parua pars a parte
posteriori illi⁹ quod signas minimū adhuc residuū
possum videre: quod patet. alioquin dabitur vlti-
mum instans esse completū visionis: patet. incipiat
illud diuidi per remotionē de parenti iā illud post
hoc non potest videri i medietate post hoc petius se
habebit ad videndum esto q̄ successiue fiat ablatio

partium. Forte dicis et bene non datur minimū
sensibile sed datur maximū non sensibile. Contra
signetur illa pars et gratia exempli sit magnitudi-
nis vnius grani millii hoc non potest sentiri ab ipa
potentia demonstrando potētiam visiuā sortis: po
test tamen alterius hominis vel aquile in media re
gione aeris videtis pisciculum in mari. Forte di
cis oportet habere respectum ad potētiā hominis
medio mō videntis vel optime videntis sicut erat
moyses cuius oculi in senio mortis non caligaue-
rant vel lincei. Quero a te quare hoc dicis assigna
rationem vel intelligis de homine optie actualiter
videte vel possibiliter/si primū tūc ſm q̄ homines
bene vel male vident desinit corp⁹ christi esse ibidē
tempore innocentie homines meli⁹ viderūt q̄ꝫ nūc
si de possibili cōtra nullus talis quocūq̄ homine vi
dente dato datur vel dari potest homo melius vi-
dens. Eodemō de sensu tactus argumētabor. Ad
primum argumentum dubium est si laicus reuniat
illas species vel presbiter nichil proferēdo an inci-
piat ibi esse corpus christi. Nescis probare negāti
q̄ sic. Tū scio dicere q̄ hoc est ex pacto diuino et
vi prioris consecrationis a presbitero. Tum tertio
datur minimum naturale in speciebus sicut in aliis
rebus naturalibus et illud est sensibile a sensu suffi
ciente et sic manet corpus xp̄i sub qualibet tali spe
cie seorsum. dicis illud minimū naturale potest di-
uidi. ad hoc respondetur in materia de mimo. sed
ad quam potentiam oportet respicere deus nouit
Sed q̄ tangebatur inter arguendū de minimo sen
sibili vel maximo non sensibili datur secundū ꝛ li-
cet illud seorsum causet species aliquas ad poten-
tiam visiuā sortis ille propter remissionem nō suffi
ciunt causare visionem in hūc oculū sed dicis sicut
calor intensus causat intensum calorem ita remiss⁹
remissum q̄ꝫ sic erit de caloze et speciebus assumptū
negatur. est aliquis calor ita paruus q̄ nichil potest
producere in hoc passum propter resistentiam. pa-
tet. de maximo caloze a quo b passum non pōt pati
et a quolibet minore actiuo. paritis ambages pōt
fūdari de propinquitate et distantia petēdo in qua
distantia homo pōt cōsecrare vltra mai⁹ iteruallū
videt linceus q̄ꝫ lippus /sed an detur status in ma-
ximum dubium est apud aliquos post q̄ꝫ magna ps
est sensibilis sicut pōt consecrare omnes panes in
foro ita pōt licet pperam agit totum vinum in do-
lio sancti bernardi consecrare. si quis dicat corpus
xp̄i eē in hostia sub qualibet parte que est sensibilis
seorsum et sub nulla parte illius partis non ratione
biliter loquitur nec recederet a mō altiſ. quem re
probamus. Forte dicis nulla daꝫ pars qui illa po-
test sentiri. patet daynam paruam q̄ diuisa nō pōt
aliqua eius pars sentiri. sit a sic argumentor b et c
medietates a causabant visionem in suo toto natu-
raliter ille partes separate sunt agentia naturalia q̄
concurrunt vt antea qñ erant partes totius a insu-
per eadem visio numero repsentabat a totū b et c
medietates suas. q̄ si b sit vel c eadem visio q̄ prius
erat manebit trāseat q̄ b et c causabunt visionem i
toto sed non sequitur q̄ causabunt extra suum totū
quelibet pars in toto diutius conseruatur q̄ extra
suum totum ceteris partibus et partes granis ve-
lotius descendunt in suo toto q̄ extra suum totum
et sic quelibet pars in toto magis concurrit ad pro
ductionem visionis totius et suemet q̄ separatim
non est status in minimo naturali in toto secus est
extra suum totum et licet quelibet pars primo se re
presentat secundario ad representationē ceterarū
partium concurrit est vna visio representans albe-
dinem pedalē et diuisiguitur ab a visione repzesen
tante medietatem illius pedalitatis visiones varia
rum partium illius pedalitatis numero distingun-
tur sed constituunt vnam qualitatem cum sint eius
dem speciei specialissime in eadē anima sicut noti-
cia sortis et platonis constituūt vnam formam sed
non quelibet pars illius forme representat sortem
nec q̄libet platonē et sicut sunt partes cōcantes et
non communicantes in albedine ita est de visione.
si dicas si quelibet pars proportionalis in toto re-
presentat se erit visio infinite intensa i oculo si hoc
admittas videtur rationabile q̄ potentia finite ca-
pacitatis actiue imutabitur a forma infinita dicaꝫ
q̄ minoris ptis est remissio rvisio. sꝫ dicis tūc recedē
do a visibili mox desinent pue ptes videri ab ocu-
lo manente visione magnarum partium cū citi⁹ re
missa visio corrumpetur q̄ꝫ intensa. Insuper si que
libet pars superficialis videatur quando quis est i
spera videndi et quelibet pars primo causat visio-
nem sui tunc cum ibi sint sex vel septem gradus eq̄
liter applicati q̄libet illorum graduum videbitur et
scimus distiguere vnum gradum ab alio sicut vnā
medietatem vel tertiam ab alia virtute illi⁹ visiōis
Respondetur inter arguendum q̄ minoris partis
proportionalis minor est visio intensiue et sicut i in
finitum parua est aliqua pars proportionalis illius
albedinis ita in infinitum remissa est visio alicuius
partis licet cuiuslibet partis proportionalis visio
sit certe et determinate intentionis sed p elongatio
nem a visibili non est equalis remissio visionis que
partis et magne si per recessum octo pedū a maxi-
mum non sensibile seorsum min⁹ cognoscitur p q̄r
tam partem vnius gradus et b est quadruplū ad a
oportet q̄ proportionaliter admittat ad aliud/con-
cedo q̄ quilibet gradus superficialis de sex vl' octo
causat sui visionem sed talis visio non est nata cau-
sare iudicium de distinctione partium ipuri⁹ co-
gnoscimus aliqua in eodem loco q̄ꝫ in locis separa
tis si duo lapides pedales vel infiniti essent pene-
trative nō poneremus discrimen sicut inter duos
vel tres lapides separatos loco ꝛ situ at dices tunc
causabitur infinita species in medio et infinita vi-
sio in oculo: q̄ non debebam habere p inconuenien
ti q̄ anima imutetur ab infinita visione. Respondē
tur cōcedendo de speciebus non videtur q̄ se im-
pediant de visione nego/nisi deus concurrat specia
liter minādo causalitatem actiuā visus tunc nō ha
berem pro inconuenienti sed stando in capacitate
finita actiua ipsius anime. forte dicis habebit noti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cias octo vel decem lapidum et non plurium cum capacitas actiua est tam repleta. cōtra oia agentia sunt equaliter applicata et eque cito: ergo si aliqui lapides visiones distinctas producunt et reliqui ponamus primam causam equaliter concurrere supponam⁹ lapides equaliter colozatos et cetera paria q̄ vnum visibile non est magis dispositū ad producendam visionem eius q̄z aliud. dicis nullū lapidem videbit non est maioz ratio de vno q̄z alio sicut de vase pleno aqua obstructo superi⁹ habente duo foramia non est maioz ratio q̄ aqua egrediatur per vnum foramen q̄z aliud et non poterit oia visibilia simul videre: cōtra ergo dabis potentiam visiuam bene dispositam et visibile in debita distantia et medium bene dispositum et tamen nichil videbit nec causabitur visio. Forte dicis multitudo specierum vel visionis corrumpet sensum et nulla erit visio: Contra defendi potest q̄ nulla est species in medio vel organo / etiam ponamus deum impedire illam corruptionē. Respōdet dico q̄ nullum illozum lapidū distincte videbit cum equalis est ratio in omnibus et non potest illos sīl' distincte cognoscere sed erit vna noticia confusa causata ab illis omnibus repzesentans omnes copulati ꝛ nullum distincte/a lapis non est bene applicat⁹ stantibus circunstantiis ad hoc q̄ distincte videatur. contra illud arguitur quilibet istozum octo graduum albedinis distincte videtur a sorte loquoz de gradibus superficialibus et tamē penetratiue simul sunt ergo penetratio non impedit/assumptū patet. quelibet pars proportionalis superficialis fm extensionem huius pedalis distincte videtur ergo quilibet gradus fm intensionem superficialis/insuper non euaditur qui tota noticia est infinita illozum infinitozum lapidum illa visio causatur ab infinitis lapidibus quorū quilibet equalem portionem illi⁹ visionis producit: ergo tota visio est infinita: ergo incidimus in illud q̄s euitare intēdim⁹. Ad p̄mū. cōsequentia est nulla ꝓpter infinitatem. Mozū lapidū et finitatem gradualem partiū equaliū non cōcantium si essent infiniti gradus penit⁹ esset idem/etiā nego antecedens melius cognoscim⁹ vt experientia docet partes extensas extra seinuicem q̄z intensas in eodē situ banc intentionem gradualē cognoscimus distincte. patet hanc extensionē cognoscimus distincte et hec extensio est hec intēsio gradualis igitur/sed non cognoscimus distinctionem gradualem intensionis. Ad scōm nego antecedens et ad probationem conceditur q̄ illa visio causat ab infinitis lapidibus et nego presuppositū de equalitate portionis vnus lapis non concurrit ad vnam partem noticie ad quā non concurrit quilibet ali⁹ lapis sed ad vnam noticiam totalem que repzesentat omnes simul concurrunt: simile potest dari de cumulo grani qui a remotis videt et nullū granū videtur licet qlibet granum ad noticiā illius noticie partialiter concurrit. si quilibet lapis causaret partialem noticiam quam non causat alius argumentum concluderet infinitatem cum essent infinite partes equales non communicātes. Sed contra illud argumentoz habeat sortes noticiam a lapidis distincte tunc sequitur q̄ per penetrationem aliozū lapidum cum illo desinet primus videri q̄ non videtur dicendū cum citi⁹ se iuuarēt q̄z impedirent. dico q̄ illud non sequitur si successiue applicarentur lapides quous q̄z capacitas actiua anime sortis esset repleta alii lapides superuenientes non videbuntur difficultas est maioz q̄n simul applicantur. Sed cōtra istud arguitur si essent infinite anime separate vl' angeli in eodē loco vnum visibile a causabit infinitas distinctas noticias in illis: ergo p idē infinita obiecta causabunt infinitam noticiam in anima vel angelo. assumptū patet a causasset noticiam distinctā sui in b animā vel angelū si solitarie fiat nec videtur nec apparet quomō cet d impediūt angelū b; q̄ quilibet eozum habebit noticiam distinctā de a obiecto. Respondetur concedendo antecedens videtur michi antecedēs dz cōcedi non video in hoc impedimentum debere rationabiliter dari/sed consequentia est nulla. ad primū non sequitur angelum vel animam esse infinite capacitatis actiue tñ hoc sequitur ad secūdum. non debet nos mouere infinitas m'titudinis noticiarum sicut nec infiniti angeli vel anime date non apparet q̄ eadē noticia nūero i quolibet illozum causetur esto q̄ species visibilis m'tiplicate apud illos. At dicis ex isto sequitur q̄ nūc de lege quilibet angelus bonus vel malus vel anima separata habet infinitas noticias de quocūq̄z obiecto viso. p3. angelus et si partibilis est tamen est in loco diuisibl'i ponatur angelus in circulo centum pedum vel vni⁹ et in qualibet parte illi⁹ tunc sic iste angelus michael in circūferētia circuli prope a obiectum habet noticiam de a in scōa parte ꝓportionali illius circuli remotiori habz noticiā de a obiecto licet forte remissiorē tñ est remotior ab obiecto et sic in tertia parte proportionali illius circuli quadrati vel quadranguli secundū modū figure loci angelici non videtur q̄ existentia eius in vno loco impediret noticiam eius habendā i alio loco cū non videtur repugnare quecūq̄z paruitas loci angelo vel anime separate si esset quadrangulus ꝛ angelus esset in prima parte proportionali tertia ꝛ sic in abissum. alternati iam potest habere noticias infinitas obiecti. videtur q̄ continuitas non debeat ob esse. Respondetur si esset alternati in quadrangulo non video q̄re non haberēt infinitas noticias et opinabile est q̄ iam habeat totidē licet potest dari discrimen sortes nunc in duobus locis habet duas noticias eiusdē obiecti sed si esset in eodem loco nō esset idem argumentum nunc non est min⁹ de anima corpus informante q̄ videtur suscipere noticiā intuitiuā in infinitis partibus capitis. Sed contra totum processum de noticia cōfusa infinitozum lapidum arguitur sic. anima stante eius finitate actiua potest cū auxilio habere plures noticias nec hoc arguit maiozem perfectionem eius q̄z habere paucas sine auxilio. patet de luce requisita ad productionem specierum in medio q̄ per regulā inuenīde

causalitatis actiue concurrit ad productionem specierum cum coloz sine luce producere nequit species coloz et lux producunt et hoc vult cōmentatoz iij. de anima cōmēto. xxxvj. non est maioris actiuitatis ferre pondus duarū librarum cū auxilio vni⁹ q̄z vnius libre sine auxilio et triū cum duplici auxilio et sic cōsequenter sine statu. ꝓpterea concedit a gregorio q̄ intellectus separatus potest habere noticias tot actuales quot species habet cum a qualibet iuuatur. Respondeo licet sic auxilium a quolibz obiecto potentia semper magis et magis facit ꝛ tā dē erit status eius actiuitatis sec⁹ est de latione pōderis vbi potentia non plus conatur ferendo mille libras cū. ix. c. xcix. et equalib⁹ q̄z ferendo vnam libram et sic non debilitatur potētia portatia sortis plus iuuādo ferre mille libras cum numero signato q̄z ferendo vnam sine ope sim'le est de luce ad cōproductionem speciey vl' secundū alios est dispositio requisita solum et forte non requiritur. p3. de existente in tenebris qui potest alium in lumīe videre sed in hoc non insisto. Idem patet de sole et equo et si essent infinita animalia fm aristotelē cū quolibz equaliter concurreret sol. et quicquid sit de veritate conclusionis gregorii de q̄ alibi/sua probatio est inefficax difficilius est intelligere mille noticias actuales cum speciebus q̄z ducentas et sic comparatio de latione lapidum est nulla. At forte dicis dirimus a principio huius digressiunc'e visiones partiū se intendunt: ergo albedo magni corporis apparebit maioz q̄z parui ꝛ sic ps et totum non apparebūt vnifozmiter alba. Respondetur licz intensioz sit visio qua repzesentatur totum q̄z pars non tamen intensius repzesentatur totum/sicut alibi dixim⁹ noticia sortis et platonis se se intendunt sz non intēsius videtur sortes ob superueniētē platonis noticiam. Forte dicis cumul⁹ grani videtur et tamen nullus granum videtur: ergo non inconuenit aliqō vnum videri dato q̄ nulla pars eius videatur: ergo aggregatum duoꝝ maximozum non sensibilium videbit et nulla medietas etiam in suo toto/hoc est verum in magna intercapedine secus est dūmō est potentia bene disposita ad videndum in bona propinquitate q̄talibet paruam partem videt et vnam discernit ab alia. ¶ Secundo arguitur. habeat presbiter nouē hostias coram se et intendat consecrare octo non tamen specificet intensionem determinate ad has octo magis q̄z ad illas. Arguit sic vel solum octo consecrat et p3 q̄ non/non est maioz ratio q̄ has octo consecraret q̄z illas/ ꝛ sic omnes vl' nullas. Forte dicis et ita dicendum est nullas consecrat intensio illa confusa non sufficit sed determinata determinando se ad istas octo vel ad illas.

¶ Contra. sequeretur q̄ presbiter nullam partem hostie consecrat quod non est dicendum. patet. intendit solum consecrare illam hostiam et non cogitat quicq̄z de partibus et tamen partes consecrat. ¶ Cōfirmatur illud idē. Si presbiter ponat mille hostias dūmō intendit eas oēs cōsecrare esto q̄ nesciat numerum consecrat ergo ille similiter. Item potest q̄ presbiter intendat consecrare totam hostiam cathec⁹ et nullam partem eius. Arguitur sic presbiter consecrat partem et tamen non intendit imo oppositum formaliter. Respondetur ad primum argumentū vt arguendo dictum est q̄ nullas consecrat et arguendo tangit causa. Ad replicā nego q̄ nullam partem hostie consecrat postq̄z intendit determinate consecrare hanc hostiam nō oportet cogitare de partibus postq̄z totū non consecratur partibus non consecratis qñ totum est pure triticum et nullam partem intendit excipere. Ad cōfirmationem conceditur q̄ presbiter habens mille hostias eas consecrat dūmō intendit eas oēs consecrare et nullam excipit postq̄z sunt omnes presentia sufficienti. Ad aliud argumentum vbi ponis q̄ intendat presbiter consecrare totam hostiam ꝛ nullam partem dicitur q̄ nichil consecrat ꝓpter repugnantiam cū mō quo corpus christi est in hostia.

Ex hiis patet. si presbiter velit consecrare vnā medietatem eucharistie vage ad nullam partem determinando nichil consecrat sec⁹ est si velit hāc partē demonstrando medietatem prope se vel remotam a se iam vnam medietatem p̄cise consecrat. Sc̄o patet: si presbiter velit consecrare primam partem proportionalem tertiā quintā et sic de ceteris ipsi⁹ consecrat sine statu. non est putandum q̄ ibi sit status in maxima parte non sensibili vel minimo q̄ sic q̄ quelibet pars est in suo toto licet ibi panes non constituāt vnū albedo tamē constituit esto q̄ partes impanis consecrentur est aliquod vnū albedine cui⁹ vna pars est in subiecto et altera extra subiectum. Ex illo sequitur q̄ presbiter nūc de lege potest facere infinitam multitudinem rerū separatarū cathec⁹ infinitum. patet. q̄ ibi est scōa pars proportionalis panis quarta sexta et sic consequenter per partes pares et ille partes non continuātur q̄ inter omnes partes mediat corp⁹ christi ꝛ licet illud corelarium nō satis mozdēti videatur extraneum. Ipm tamen cū fundamento iudicio meo est verum. Si ponat talis hostia ad lat⁹ calicis an corpus christi est propinquus calici q̄z panis potest esse questio et dicitur q̄ quolibet pane ibi existentē corpus christi est propinquius q̄ corpus christi est iter secundam partem proportionalem panis et calicē inter quartā proportionalem et calicē et sic de qualibet parte proportonali panis. Sed hic potest esse disceptatio an infinite partes proportionales panis tangāt calicem et nulla pars proportionalis panis tangit calicem. Supponamus partes proportionales hostie minores accedere ad calicem. Sit scōa propositio/nulla pars proportionalis hostie tangit calicem. patet. nec hec nec illa et sic de singulis et sic probabitur q̄ null⁹ panis tangit calicem. Tertia propositio infinita multitudo panū tangit calicem quando nullus panis tangit calicem. patet in casu nostro ante consecrationem panis erat immediatus calici sim'r tota albedo et si ipsa albedo esset partita in partes proportionales minoribus appropinquantibus calici sine p̄tione partium pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

portionalium iam nulla pars proportionalis albedinis tangit calicem et infinite tangunt calicem cū nichil mediat inter calicem et albedinem si quelibz pars proportionalis separet a toto parte remanente in simili situ sicut ante erat iam patet tertia ꝓpositio. Quarta propositio. corpꝰ christi est immediatum calici. patet. in infinitum propinquus calici est aliquis panis in hac multitudine et quolibet pane hoc corpus christi est propinquius: ḡ in infinitū propinquū est corpus christi calici cum singularisatur terminus corpus ꝓña est bona/si staret confuse tantum ꝓña non haberet colorem vt patet sic arguendo in infinitū ꝓpinque calici accedit vna pars proportionalis cōsecrata et qualibet parte proportionali consecrata panis est propinqor calici ergo aliquis panis est infinite propinquus vel imediatꝰ calici nulla est apparētia i valore huius ꝓñe. At dicis si presbiter moueat calicem versꝰ maiores partes proportionales vel pꝰ pes calicis erit supra partē proportionalem consecratam et illa est vltia vel super non consecratā et secḡ idē ¶ Propterea sit. quita propositio imediate post hoc instans in quo sumus qō est vltimum instās nō esse motus pes calicis vicinior pertransibit duas ptes proportionales tres quattuor et sic sine statu et non prꝰ consecratā ḡ nō consecratam. patet. quocūq; instanti dato post hoc instans pes calicis erit supra vnam partē proportionalem vel extra et iter illud et terminū a quo mediant imunere partes proportionales igitur.

Si presbiter ponat vnam hostiam quā intendit cōsecrare altero illam hostiam auferente presbitero inscio sed aliam ponente petis an consecrat. dicit q sic dūmō intensio eius est consecrare hoc quod est ante se. Sed si aliquis ponat duas dūmō presbiter credit q est vna quaꝝ vna ocultatur sub altera dicitur q consecrat superiorem qz sua intensio est illā consecrare: an presbiter consecret vinū in pede calicis vel in ora eiusdem vel hostiam in medio altari videndum est de intentione ministri. dato q opineꝰ panem ex punctis cōponi vel non dūmodo credit consecrare ante se positum consecrat. Ex solutione patet. si presbiter velit cōsecrare omnes hostias ante se preter vnā nichil consecrat vna excipit z nō est maior ratio de vna ḡ de alia: ergo nulla cōsecratur. Si velit consecrare eas omnes preter supimam vel infimā omnes ea dempta sunt consecrate. Eodēmō si duo presbiteri sic se habeant q vnus vult consecrare vnam medietatem z alius aliam nichil consecrant sed si vnus velit consecrare medietatē vicinā sibi et eodēmō alius consecrant illam hostiā et tota est consecrata ab eis copulati/si presbiter velit consecrare vnam tertiam vel quartam determinatam hostie illam consecrat. si duo vel tres velint eandem hostiam consecrare dummō simꝫ desinūt in prolatione verboꝝ quilibet eorū consecrat sivnꝰ protulerit formam ante alios ille solus consecrat nichil valet hoc si velit referre prolationem ad idē instans qz tunc consecrās mane volēs corpꝰ xpi esse sub speciebus panis post meridiē hoc pōt facere oēs possunt proferre. dato q vnus ante alium terminat prolationem quādo dubitatur de consecratione hostie potest cathegorice cōsecrari. secꝰ est in baptismo eodēmō in negotio nostro principali z materia non est consecrabilis ab aliis cū nec est vinum nec panis triticeus vt supra de baptismo diximus. Sic etiā apparet si quis presbiter dicat super vino hoc est corpus meum/nichil consecrat licet illa materia sit consecrabilis non tamen per illam formā eodēmō dicēdo super panē triticeo/hic est calix sanguinis mei non consecrat non est materia consecrabilis per illam formam. dato q idē contineatur in vtroq; sacramento. Sed contra totam solutionem arguitur. dictum est nichil consecrat qz vel omnes vel nullas et nō est maior ratio z̄c. caloꝝ corrumpit vnum gradum frigoris in quarta parte horę: ergo quēlibet vel aliquem et aliquem non vel nullū z non tum est q aliquem et aliquem nō esto q nos lateat pari ratione debemꝰ dicere q octo consecrantur licet lateat q̄ sunt ille octo. dicit q illa nō est causa sz defectus intentionis determinate q partialiter a posteriori ostendimus qz vel consecrat oēs vel nullas nec ad hoc currere debemꝰ nisi quando vrgemur potest fieri argumentum eo pacto q venenū consecrat. patet tenetur sumere si cadat i vinū hoc est in species vini. Sed hoc negatur dz animal lauari et cōburi si fuerit paruus serpens aranea vel musca vel pluma et cineres conseruari in piscina et aliud vinum consecrari.

¶ Distinctionis duodecime questio prima.

Arca duodecimā distictionem queritur an accidentia omnia possunt esse sine subiecto ¶ Pro solutione questionis declarabitur iste terminus accidēs et qz doctores solēt hic maxime contendere de q̄titate continua an sit accidens de illis inquiram. Accidens capitur duobus modis vnomō scḡ intentionaliter pro termino qui predicatur accidentaliter de pronomie demōstrante substantiam in concreto vel abstracto. Et sic multi termini sunt accidentia qui nullum accidens ad extra vel ad intra significant vt sessio cursus crispitudo sed qz significant aliquid circa substantiam qō non est eis essentiale dicuntur accidentia id est termini accidentales hoc est extrinsece cōnotāt ita q essentiale capitur scḡ intentionaliter risibile est accidēs respectu huiꝰ termini homo de ista acceptione hic non multum contenditur licet in logica frequenter sic accipimus. Aliomō capitur prime intentionaliter et tunc accidens est res non per se existens naturaliter nec ps eius actu vel aptitudine ita q omis res q̄ non per se existit naturaliter nec est pars eius actu vel aptitudine est accidens. De q̄titate dicit a multis in sacramento eucharistie q est subiectum aliorum accidentium scz albedinis saporis dulcedinis. Ab aliis opinatur q q̄tita est res q̄ta. i. ꝑmis non opinor cum eis qui tenent relationem distingui a re relata vel relatis paternitas fm me est

Notādū.

pater z isti termini sūt sinonimi: nego oēs respectꝰ intrinsecus aduenientes pariter z extrisecꝰ: de q̄titate nō est vsq; q̄q; certū. ¶ Propterea ponā duas positiones vulgares ꝫ dictorias quarū q̄libet defendi potest: doctor subtilis allegat illas duas opiniones xij. di. huꝰ. et de media villa añ eū recitat modū illius positionis tenentis quātitatem esse rem quantam luculenter quam nominales insequuntur.

¶ Prima propositio quelibet quantitas continua distinguitur a re quanta hec positio non probabitur aliter nisi ꝑ argumēta cōtra contradictoriam positionē inferius subūngēda. ¶ Contra istā positionē arguo sic: si quātitas distinguit a re quāta seqret q deꝰ pōt capere hoc pedale tenēdo ptes sbe in eodē situ et loco quātitatem eiꝰ corrūpendo: ꝓña est falsū ḡ et añs: ꝓñam ꝓbo qz oēs res distinctas q̄rū neutra est deus vel ps alterius deus pōt vnā quācūq; voluerit ꝑseruare reliq; corrupta: sz sic est de quātitate et sba quāta ꝑ te igit. Fortasse negas maiorē: ꝓnitas distinguit a sorte z a platone filio eius nec ē deꝰ nec ps sortis vel platonis: et tū deus non pōt ꝑseruare istas res sortē z platonē postḡ plato est genitꝰ a sorte corrūpendo paternitatē. Hoc non obstat in ꝑmis irrationabiliꝫ instas. secūdo nō est idē secūdū tua principia de relatiōe intrinsecus aduenīte z accidente absoluto/ꝓpterea maxima assumpta est vera etiam scōm te i absolutis Aliq adhuc reales res gratis multiplicantes instarent de subiecto et eius passione/essentia aīe z eius potentiis/sed hoc apud me est irrationabile pergo vlterius. Falsitatem cōsequentis ꝓbo: ista sba sit lapis est adhuc pedalis hz partē extra partē ergo est continua z sine quantitate continua quā superaddis ad cōtinuandas ptes sbe: ergo in cassum ponis quantitatē distinguit a re quanta. Istud est argumentū egidii rōani theo. trigesimo sexto z tribus sequentibus z in parte pōderandum. Rūdetur primo negando casum q deus potest separare quātitatem continuam a re quāta: et sic argumentum non hz alas: sed qz illud ē temerarie negare potentiā dei argumētuz nō est suis alis immune: cōiter admittit casus. Moderniores reales huic argumēto dicūt q ille lapis habet ptes extra partē entitative sed non quantitative: hoc est vna entitas est extra aliam sed non per quātitatem continuā. Alii turpiꝰ recedētes dicūt non est ibi extra solum in diuisibilibus quātitative est extra. Sz contra ꝓmam solutionem arguo qz illa est cōmunis añ sic: vel oīs partes sbe sunt diuise abinuicez z discōtinuate ꝓ hoc q quātitas sepatur a sba lapidis z hoc nō: ḡ oportet dicere q ptes lapidis sunt adhuc cōtinue. Rūdetur q ptes pñt esse discontinue dupliꝫ: vnoᵒ qz sunt z non sunt cōtinue ꝓprie et sic sunt discōtinue vel discōtinue. i. separate entitatie quēadmodū fit diuisiōe pomi qñ vna medietas separatur ab alia z hoc non. Vlteriꝰ petovel ingredi tur vbi erat illud pedale vel nō si scōm facit latera aeris distare pedaliter sicut ante videt eē. ꝓprie cōtinuū. Fortasse dicis duo diuersa corpa faciūt aerē distare tū non ꝓpterea sunt continua. Nichil dicis non continue faciunt aerez distare. Forte dicis aer ingreditur per q̄libet punctū. Contra/tunc duo corpora de predicamento sbe se cōpaterentur contra aristotelem quarto phisicorum capꝫ de vacuo si duo corpora possunt esse in eodē loco tria z sic in infinitum quod absonū reputat. Forte dicis nō est inconueniens secluſa quantitate continua. Contra adhuc equaliter currit q partes sbe sunt continue z vnum aliud extraneuz q aer ingredietur qz si sic hoc est ad fugiendum vacuuz sed hoc non quia ibi est locus corpore repletus. Forte dicis q non est propterea sed quia sola quantitas facit latera aeris distare: dic q albedo vel substantia separata a quātitate continua est sensibilis in potentia remota nō tamen propinqua. Eodemmō diuisibilis vel indiuisibilis hoc est si quantitas continua separaretur a substantia totum erit diffinitiue in hoc loco vt anima in corpore vel angelus in suo loco. Et colorō solutionem: si sba non habeat partes extensas nisi ratione quātitatis cōtinue inherentis quēadmodum paries non pōt esse albus sine albedine sublata quātitate ꝓtinua ptes nullatenus extenduntur: sz q̄libz pars est cum qualibz z est partium cōfusio quia extensio sbe est a quantitate cōtinua scōm hanc opinionem z non pñt extēdi de potētia dei absoluta sine quantitate continua z tūc est apparentia q aer ingredietur z sic secluſa quantitate terre tota terra esset ꝓ totum elemētum terre/deus nō potest facere album sine albedine/sic proportionabiliter videt esse dicendum. Alii dicunt q oīs partes concurrāt ad pūctum medium hoc est preter rationē dictum vbi linea est infinita nō datur pūctum mediuz. Sed cōtra illud arguitur: si dicatur q substātia secluſa quātitate continua nulli corpori resistit ad hoc q suum locum igrediatur sequitur q si tota quātitas spere terre continua esset sequestrata q oīs partes fluerent ad vnum indiuisibile quod est inconueniēs. cōsequentiam ꝓbo: partes superiores sunt graues appetunt descendere: partes inferiores per te non resistunt: ergo oīs descendunt ad centrum. hic soleo dicere est naturalis colligantia partium adinuicem q partes inferiores intrinsece superioribus resistunt et fortassis superiores non appetunt descendere super inferiores vt totum corrumpatur. Sed tunc arguitur/sequitur q equus cuius tota quantitas continua esset separata non potest ferre fabam cum faba sit grauis appetit descendere nichil ei resistit igitur. Insuper arguo sic: posito q capiatur lapis bipedalis cuius vna medietas sua quantitate continua spoliatur reliqua quantitatem continuam habente: vel ille due medietates cōtinuantur vel non quid dicendum est. Respondeo concedendo q equus ille non potest ferre fabam nec sic naturaliter durare: mons iperboreus secluſa quantitate non potest ferre niuem nec boristenes superferre dulcem piscem/ loquor de quantitate continua preter rationem est dicere quantitatem discretam differre a re quanta. ¶ Ad aliud argumentum quod tangit videre meo difficultatem et

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro nunc cogit me tenere materiam problematicam licet ante alteri parti solum adhesi de identitate quantitatis et substantie. ℣n primis dico q argumentum est equaliter graue contra quamcunq; istarum opinionum si corpus in sacramento eucharistie sic se haberet q vna medietas esset extensa puta superior et alia medietas esset in eucharistia pro ut nunc est secundum okam aliaco et aliquos alios quid fieret de illo corpore. Si dicas non est continuum. contra:tunc pari ratione capio bipedale terre et medietas eius sit diffinitiue in loco alia medietas circunscriptiue vtraq; medietate remanente in toto. Si dicas discontinuantur:contra:descendente vna medietate alia secum descendit et coherent partes simul:ergo ibi aliqua est colligantia. ℣ic respondeat okanista et illi quos recitat de media villa et ei respondebitur ad aliud argumentum egidii ℜespondetur per aliquas propositiones. ℣ꝓma est:ille due medietates non separantur / sed est naturalis coalligantia et vna iuuat aliam. Secunda propositio stando in hoc q de ratione continuationis requiritur extensio / non continuantur sed discontinuantur :opposito modo capiendi continuantur:tamen entitatiue sunt due entitates quarū vna habet naturalem colligantiam alteri. Ex isto patet duo sunt equalia et per ablationem equalium non remanent equalia. ℣patet : si a duobus pedalibus equis segregetur q̄titas:illa cōmunis animi conceptio euclidis intelligitur de ablatione similium partium vel manente quantitate. Secundo seq̄tur:stat dare aliquod quantum non maius sua parte integrali:patet si q̄titas cōtinua vnius tertie partis a pedalis remoueatur iaz a est q̄tum plusq̄ medietas est q̄tum sicut de corpore albo: ⁊ tamen nō magis extenditur q̄ due tertie eius que sunt ps integralis tamen plus de entitate continet totum q̄ ps cū q̄titas entitati sit ipertinēs ¶Sed ꝺ aliam positionem arguitur sic:vesice latera plene aere nō possunt comꝓmi et non ratione substantie nec alterius a q̄titate distincta a re q̄ta:igitur q̄titas distinguitur a re q̄ta.minor patet : materia aeris non resistit nec forma aeris: quia aer potest condensari et tunc illa forma minorem extēsionem materie informabit:ergo naturaliter nulla est repugnantia ex parte forme aeris quin condensetur et totum compositum nullā habet resistentiam nisi rōne forme: igitur oz dicere q resistentia a q̄titate prouenit eodēmodo de folle aere pleno obstructo orificio:hec est ratio cuiusdā laboriosi regentis in artib⁹ iohannis buridani. ℣Preterea ꝑmo phisico. dicit ꝓ⁹us. si substantia ⁊ q̄tum sunt iam duo sunt que sunt ⁊ nō vnuz qꝺ est : vbi si quātitas poneretur res quāta illud non diximus igitur. ℜnꝺetur ad ꝑimum concedendo q latera vesice non ꝓnt comꝓmi et resistentia prouenit a forma aeris q̄ est extensa in aere ⁊ ibi non est sufficiens causa condensationis materie vl forme motus localis agitandi aerē inclusum citi⁹ calefacit q̄ est mater rarefactionis.sed si poneretur eadem vesica prope magnum frigus vbi condensatur aer latera possunt cōꝓmi secundum exigentiā condensationis. Multum hic facit frigiditas ad cōdensationem:vnde si capias vas plenū aqua in cuius vase figatur cādela desuper ponatur phiola ꝓpter condensationem aeris sursum conscendit aq̄ ne sit vacuū et extinguitur candela vt liquet ad sensum/sic facit calor ad rarefactionē aeris . vnde fiola citius rūpitur orificio supposito et applicato immediate igni q̄ econuerso. q̄titati nichil est contrarium inquātum quantitas bene tamen inquantum qualitas . vel hoc intelligitur de dicibilibus predicamenti quantitatis ⁊ nō de rebus . q plura corpora de predicamento quantitatis naturaliter sunt simul non inconuenit materia bouis et eius forma albedo et multa alia accidentia se mutuo penetrant: secus est de corporib⁹ in predicamento ſbe hoc patim experimento cognoscimus bireme mare itrante latera maris cedunt de alis corporibus nec est ratio nec experientia ex isto non tamen sequitur q cadauer hominis mortui sit in duplo maius homine esto q forma cadaueris tantum extēditur sicut materia ⁊ non anima intellectiua oppositum sequitur cum forma cadaueris materiam penetrat: sec⁹ est de duabus medietatibus asini si deus eas poneret penetratiue cum ille nate sunt ex earum naturis reddere asinum extensum / modo forma asini non est nata ex sua natura stare extra materiam. At dicis:tunc substantia est intensibilis et remissibilis cū plures partes sint in eodem situ:dicis hoc non sufficere cum non prouenitat ex naturis rerum : secus est de qualitatibus natis in eodem situ componere vnam formam . cōtra ſaltē materia ⁊ forma se intēdunt que suapte natura simul sunt: sed dicis et bene non sunt eiusdem speciei.saltem plures partes materie se intendent et plures partes forme substantiales cum sint in eodem loco naturaliter ⁊ eiusdem speciei sed hoc negas .saltem quantitas continua secundum ꝑiozem positionem erit intensibilis cū in vno corpore erit maior quātitas q̄ in alio: vere non est facile explicare quare qualitates prime speciei et tertie qualitatis sint intensibiles et nō cetere res et ad hoc est argumentum cum auēroys putauerit formas elementorum intensibiles in multis innitimur maiorum modo dicendi cum parua persuasione et non preter rationem qñ non constat nobis de opposito p̄sumit mod⁹ communis verus: pedalitas et bipedalitas ponantur eiusdem speciei specialissime entitatiue. Ad secundum argumentum solet responderi ab aliquibus q aristoteles habuit intentum contra antiquos si substantia et quātum sunt iam aliquid habēs plures partes est:quia substantia q̄ta / et hoc sufficiebat aristoteli ad probandum contra permenidem et melissum pluralitatem rerum. ¶Contra solutionem arguo:aristoteles non debuit probare pluralitatē numeralem rerum cōtra antiquos sed pluralitatem rerum specie distinctarum .quis philosoph⁹ erat ita insensato capite q opinaretur ꝑimum mobile esse formicam vel permenidem esse melissum.sed dicebāt

omnia esse vnum continuum quēadmodum multa mēbra hominis hominē integrant/ sic aer/ignis/ homo/musca/celum / sunt vnum corpus:et primo de generatione philosophus iterum illud tractat/ vbi ponebant materiam esse totam substātiam rei: ergo intentio aristotelis erat q quelibet q̄titas a qualibet substantia specie distinguitur:quia si identificaretur cum illa substantia quam alii ponebant periuisset principium non modo contra aduersarios sed assumpsisset falsum secūdum eos et seipsum quod non est dicendum. ℣Potest dici loquitur de q̄titate indiuisibili / et illa a quantitate specie distinguit.non insisto seriose an esset actio in qualitates separata quantitate / dubium est an calor requirat quantitatem ad hoc q coagat et potest dici q non cum nunc non est sine quantitate non coagit sine q̄titate sed ei non repugnat agere sine quantitate. Si ponatur ignis pedalis hic inferius et vna medietas ponatur pene ratiue in loco et relinquatur sue nature cum concursu generali dei videtur q illa medietas se extendet : forma ignis appetit materiam extensam et raram in aere erit successiua extensio propter resistentiam in vacuo subito et instantanee conscendit nec ꝑrius ꝑscendet q̄ habuerit materiā extēsā nec econuerso. ¶Scꝺo ar̄ q̄titas panis a pane distinguitur : ergo pari ratione quelibet q̄titas a qualibet substantia distinguitur.antecedens patet in consecratione eucharistie:panis transsubstantiatur hoc est desinit esse et q̄tit as manet igitur.

℣Preterea numerus duorum angelorum distinguitur a re q̄ta : patet : a qualibet re q̄ta distinguitur patet ascendendo copulatiue sub illo termino re q̄ta qui distribuitur.vel clarius sic:numerus duoruz angelorum a qualibet re distinguitur : quelibet res q̄ta est res:ergo quantitas duoruz angelorū a qualibet re q̄ta distinguitur:consequentia est sillogisata / et clarius patet ꝓponendo distributionem et premisse apparent. Ad scꝺm concedo q q̄titas panis a pane distinguitur sed non distinguitur a pane verum tamen est q aliqua quantitas panis distinguitur a pane transitiue capiendo : patet de albedine que est quantitas panis: sed non stas in arguendo opinor in inutilibus angulis. Et ad probationē dicitur q quantitas substantia desinit esse:sed quātitas qualitas non desinit esse. Forte dicis / albedo non est quantitas saltem cōtinua de qua loquimur: patet non habet partem extra partem si hoc negas imo albedo bipedalis a et b pedalitates sunt extra se. Contra capio duas medietates totius bipedalitatis secundum intentionem c et ꝺ/c et ꝺ non sunt extra seinuicem c et ꝺ sunt a et b igitur. ℜesponderetur c et ꝺ sunt extra seinuicem secundum extensionem. Ad aliud argumentum pono propositiones. ℣Prima est aliqua est quantitas que nec est substantia nec accidens patet de duobus angelis. Secunda propositio:aliqua est quantitas que nec est substantia nec accidens nec substantie nec accidentia patet de vno angelo et eius noticia. Tertia propositio:aliqua quantitas est quantitas ; et tamen non est res:ꝑ de binario angelor⁹ q̄titas capit diuisie. collectiue res ār sꝑ diuisiue i singlari nūero. Quarta propositio continuū pōt esse qñ non erit continuum:hoc patet secundum vnam positionem / posito q deus ponat vnum continuum in loco sicut corp⁹ christi est/iam non est continuum:et licet continuus non sit essentialiter continuum est tamen essentialiter quantum. Quinta propositio:aliquid est continuum et vna pars eius non est cōtinua: patet de homine/q homo sit quantitas continua patet:quia est medietas inferior et superior.nec propterea sequitur q homo sit sua materia/esto q sit sua quantitas continua. Ex hiis argumentum solui potest quomodo essentie predicamentorum sunt impermixte et quomodo propositiones sunt immediate i quibus predicatur generalissimum de generalissimo ⁊ quomodo sunt decem predicamenta non est presentis negocii:sed ex artibus pendent. An accidentia separata possunt agere et pati respectu accidentiuz dependet ex alio:probabile est q quantitas est subiectum qualitatum/et sic hostia est calida per calorem inherentem/et ille calor potest corumpere frigus alterius hostie et producere calorem cum ibi ē subiectum sufficiens scilicet quantitas continua: ꝑ ꝑrium est superficiei primo colorari quinto thopicorum . et auicenna secundo methaphisice : vnum accidens est subiectum alterius. et octauo phisicorum textu cōmēti quiq̄simi. quātitas primo inest deinde alia accidentia. inanis est distinctio de subiecto quo et subiecto qꝺ si ponatur quātitas subiectū albedinis conseruata quantitate naturaliter extra subiectum alia accidentia naturaliter existunt in q̄titate:et sic erit eadem actio et passio sicut ille qualitates essent in subiecto. Ad generationem et corruptionem sufficit contrarietas et passum commune primo phisicorum. ℜursus est probabile q quātitas continua non distinguitur a re quanta et sic albedo est quantitas et cum nulla creatura potest creare vel annichillare ignis non calefacit hostiam cōsecratam. Tertio est probabile in philosophia q q̄titas continua distinguitur a re q̄ta et non est subiectum aliquarum qualitatum : nullum accidēs est subiectum alterius. in proprietatibus substantie dicit philosophus : maxime proprium est substantie cum sit vna et eadem numero q sit susceptiua contrariorum. Alia accidētia quia sunt penetratiue cū q̄titate extenduntur sicut eadem quantitas numero extendit substantiam et omnia accidentia eius ita post transsubstantiationem substantie extendit omnia reliqua accidentia que ante extendebat:gratuitas assistit quantitati et facit cetera accidentia descendere et secundum hanc viam ista accidentia nō possunt naturaliter corrumpi quia tunc esset annichillatio.sed an accidentia possunt habere actionez ad corrumpendam substantiam non est vsq̄quaq; certum licet accidens se solo nequit producere substantiam:bona est apparentia q accidentia separata possunt substantiaz partialiter corrūpe si poneret gutta aque in caloze intensissimo separato videtur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ ille calor formam aque corrumperet prio totale frigus corrumpet et forma aque non potest diu cõseruari sine frigore/sic bene apparet ꝙ calor formã aque corrumpit: sed quia ad corruptionem vnius forme sequitur introductio alterius et difficile ẽ dare quam formam substantialem potest ille calor separatus partialiter producere negotiuz non est certum:non videtur alia forma nisi forma ignis non obstat illud ꝙ ille calor est forma substãtiali imperfectior ergo non potest illam corrumpere et aliam producere: quia non videtur a quo forma strabonis vel muris gentti sine propagatione producatur nisi dicatur ꝙ deus concurrat: causalitas celi non sufficit / quodlibet corpus non viuens quolibet viuente est imperfectius/et sic dicam in proposito. Non sequitur celum est animali diuturnius: ergo nobilius vt aristoteles dicit primo ethicorum impugnando platonem: etiã cervus grus elephas et corvus prestant homini in longitudine vite/incorruptibilitas celi non concludit: patet de materia prima incorruptibili primo phisicorum: et tamen forma corrumpitur vt constat. Sed illam rationez pondero ꝙ calor separatus non potest producere formam substantialem ignis:quia per idem humiditas separata corrumpet substantiam et substantiam producet et non formam aeris: quia eadem ratione aque. Nec valet dicere/producet talem formam qualem habuit compositum ante quod informauit et in virtute illius formam substantialem ꝑducet:quia illa forma non est nichil: ergo facit ad introductionem forme substantialis:huic dices humiditas aquea aque formam producet. Item pono ꝙ illa caliditas semper erat separata / tunc non potes dicere quid producet. Sunt aliqua nobis ambigua quando ignis a producit ignem b non est exploratum an forma substantialis a producat formam substantialem b et caliditas nullo pacto concurrit ad productionem forme substantialis b. Et rursus est obscurum an forma sustantialis a effective concurrit ad productionem caloris in b: ꝯnulli existimant accidens effective concurrere ad productionem substantie/sed hoc est tanq̃ instrumentum substantie et in virtute alterius:sed substãtia corrupta.petitur cuius virtute accidens concurrit/ vel si esset calor a deo productus que nulli subiecto vnq̃ adhesit apparet ꝙ ille calor idem faceret cum calore agentis principalis corrupti. alii rati sũt nullum accidens efficientiam aliquam respectu substantie generande vsurpare/ita ꝙ calor a ignis diceret producit calorem in b passum quo calefacto forma substantialis a producit formam substantialem / mouẽtur in causis equiuocis causa debet esse effectu prestantior/sed hec ratio non vincit:patet de noticia intuitiua producta partialiter ab albedine que albedinis perfectionem exuperat parisforma quãdo generantur auce ex radiis solaribus in arboribus vt fit apud septentrionales scotos et occiduos celum est imperfectius his animantibus. Idem patet de igne producto a calore genito vnito in concursu radiozum speculi concaui vt experientia et perspectiua demonstrat non iuuat asserere id a celo emergere. Tum primo celum forte non est hoc igne perfectius. Tum secundo si celum esset corruptum conseruatis radiis et calore idem contingeret/ vel ponantur radii producti a deo. Tum tertio argumentum aucarum vincit currere ad causam perfectiorem scilicet deum/ nec operepreciũ est quanlibet causam equiuocam perfectionem effectus transgredi sufficit hoc de totali causa in quã semper includitur prima causa. Forte negas productionem aucarum sicut eneas siluius in libello de situ europe dicit:cum erat in Scotia de isto queritans/meridionales scoti miraculum ascripserunt partibus bozealibus ozchades versus/et sic ipso sollicitius miraculum persequente eminus aufugit volens illud vulgatum esse cõmenticium/ hoc non impedit propositum. patet de muribus in pellibus in littore maris productis vbi mures non erant a principio vel de strabonibus: sed res aucarum est tante certitudinis sicut ꝙ parisius est in francia. Similiter argumentum duci potest an producitur ignis ꝙ confricationem silicis et calibis. ¶Per difficile est persuadere accidens productionem substantie attigere contra secundum modum/licet illius ratio reprobari possit calor separatus magnus (vt apparet)vnum gradum frigoris parue aque corrumpere potest/et sic gradatim totale frigus illius aque euellere potest et calorem intensum introducere et ex consequenti naturaliter forma aque corrumpetur:et sic vel stabit materia sine forma substantiali vel calor sine forma substantiali formã ignis producet:hec ratio non vincit aduersarius potest se opponere negando ꝙ calor separatus etiaz infinitus potest corrumpere vnum gradum frigoris ipsi⁹ aque propter resistentiam forme substantialis aque:experientiam non accipis a sacramento eucharistie cum miraculose hic multa fiunt/etiam illo dato negabitur ꝙ potest producere calorem. Tertio et rationabilius dicere possit materiam sic stare cuz sua forma substantiali nec corrumpi potest ab vllo accidente nisi applicetur alia substantia corruptiua:aliud est non exploratum an forma substantialis concurrit ad productionem accidentis extra se/ sed videtur michi ꝙ sic forma substantialis aque corrumpit calorem eius sensum et postea inducit frigus sola:ergo rationabilius est ꝙ concurrit ad productionem frigoris. sed illud solum probat ꝙ forma aque producit frigus intra se sine instrumento extra se non potest. patet de forma aque calefacte nõ frigefacit b passum applicatum et causa est:quia caret frigore eius instrumento/sed illud dicis non cõcludit cum non frigefaciat passum impositum in aquam:ergo intra se sine frigore nichil facit. Dicis licet digitus ponatur inter partes aque tamen non est intrinsecus aque sicut eius partes et eius accidentia:quicquid sit certũ est aquã producere frig⁹ intra se sine frigore. intẽsi⁹ tũ cũ frigore: et forma aque et frigus actiue frigefaciunt extra se vt apparet non apparet ꝙ forma aque concurrit cum calore eius ad calefaciendos pisces vel carnes solus calor in aqua pisces vel carnes coquit et cruditatem expellit ab eisdem:forma substantialis est principium motus conuenientis forma aque frigefacit modo idem inc̃stum idem semper natum est facere idem: ergo non calefacit. Si dicas cum alio instrumento frigefacit sicut charitas infusa incliat in contraria:si abbas precipiat sorti illuminare candelam et precipiat platoni eum ipedire/ad illa ambo inclinant charitas si ad vnum actum meritoriũ inclinat ad omnem et quilibet illorum bene facit et potest facile dari materia benefaciendi istud nõ valet sed latum est discrimen vt alibi tangitur:sed hic sufficit ꝙ hoc non inconuenit quando causa naturalis requirit causam liberam ad coagendum:loquor de libertate cause secunde et vbi est pura naturalis actio in causis secundis. Item quare corrumpit forma aque calorem si erat eius instrumentum cum quo cõcurrebat.quo fit aqua citius calefiet ab igne q̃ a calore ita vehementi sicut calor ignis cuz in vno sunt geminate cause et sicut substantia agit ad productionem accidentis sic dicere potes accidens ad productionem et ad corruptionem substãtie concurrere cum substantia accidente sit perfectior:imperfectius citius nomen instrumenti vsurpat q̃ substantia sed vnum sine reliquo agere põt quod dixi formam aque producere frigus sine instrumento a plerisq̃ negaretur. aliquibus dicentibus vt burleo id euenire ab aere et medio circunstante aliis frigiditatem virtualem in aqua ponentibus sed horum neutruz est rationabile virtualis calor piperis non est calor nec accidens sed est piper posse calorem producere sicut dicimus solẽ eẽ virtualiter calidum/sic forma aque ẽ virtualiter frigida id est frigus potens producere suapte natura.

Omnibus ponderatis verisimile ẽ ꝙ accidens ad generationem substantie et corruptionem immediate ꝯcurrit sicut substãtia ad ꝓductionẽ z corruptionem accidentis et calor separatus potest concurrere cum deo ad corruptionem forme substantialis aque et ad introductionem forme ignis.sed quia humiditas convenit aeri et aque concurrit ad corruptionem siccitatis cui opponitur et quia ꝓius respicit aerem cum ei primo conueniat inclinatur ad productionem forme aeris magis q̃ ad productionem forme aque:sed ad vtriusq̃ formam producendam concurrere potest ꝙ si ponas aliquod accidens actiuuz equaliter respicere duas formas substantiales superfluum petis:sed illo admisso insequitur concursum cause superioris. Dicis quando ex confricatiõe calibis et silicis generatur ignis motus localis generat ignem et sic accidens producit substantiam. ¶Preterea si causa equiuoca non superemineat suo effectui tũc datur tibi occasio tenendi ꝙ asinus vel musca concurrere potest ad ꝓductionẽ leonis vel hois z sic non ꝯcludem⁹ nobilitatẽ ꝑme cãe ab nobilitatẽ effect⁹. Ad primũ dz nõ sequitur ꝙ accidens hoc facit. Forte motus localis nõ distinguitur a mobili. ¶Potest dici forma substantialis calibis et lapidis actiue concurrunt ad productionem illius ignis sed ad debitam applicationem illarum causarum ad producendum ignez requiritur confricatio:alique cause immediate producunt ignem alique mediate ignis imbibitus i poris ferri igniti ignem producit gallina non attingit formam substantialem aucarum sed conseruat ouа auce calida ad generationem aucarum idez fit passim in cairo babilonia in caminis vel sub fimo ♄ est a virtute in ouo et a prima causa. Ad secundum nego consequentiam nulla est apparentia ꝙ musca hominem producat in his que dixim⁹ est calor maior q̃ ad oppositum albedo est causa efficiens partialis noticie intuitiue que de albedine habetur. dicis tamen anima intellectiua concurrit et sic totalis causa equiuoca creata est perfectior licet non q̃libet partialis. Ex illo habeo propositum ꝙ sufficit totalem causam equiuocaz prestare suo effectui et mea non refert siue sit creata siue increata. gratꝫ dicis hoc requiri de totali causa creata etiam i productione ranarum in media regione aeris et de aucis de quibus loquti sumus et de allecibus q̃ producuntur in aere sicut prope glegorium intellexi.

Sed ibi potes forte dicere leuabantur de mari per aliquam qualitatem occultam:hoc patet de muribus genitis in naui inter pelles in mari de vermibus et albertus (si credere dignum est) dicit bouez cecidisse de aere/ i istis constat ꝙ est generatio equiuoca sol et influentie celestes ad productionẽ talium concurrunt et da totalem causã perfectiorẽ equocã his effectibus celum non est animatum licet intelligentie vel angeli coassistant etiam non semper nobilior causa producit nobiliorẽ effectum homo nullam substantiam potest producere quando applicat lignum igni ignis et eius calor producunt ignẽ et non homo et tamen asinus producit asinum. similiter angelus nullam substantiam producit prima causa nobilissimos effectus producit hoc partim fide partim ratione dinoscim⁹. ¶Sed de mixtione alicuius substantie cum speciebus vini loquẽdum est vel mixtum est alterius speciei in substantia et quãtitate vel eiusdem si primũ vt quando admiscetur aqua cum illis speciebus aut aqua est maioris actiuitatis equalis vel minoris. si primũ corrumpuntur ille species vini/puta rubedo a deo et ab aqua et eius accidentibus et hoc ponendo q̃titatem esse subiectum illarum qualitatum et ex consequenti deus annichillat q̃titatem si alios modos insecteris deus illas qualitates se solo annichillet ad presentiam aque sicut aqua fuisset cum vino et quia tediosum foret declarare modum dicendi ad quamlibet opinionem sufficit dicere advnam si species superemineant in actionem concurrũt cũ deo ad corruptionem aque et ad productionem vini.

Si equalis actiuitas et resistentia erit actio et passio quo ad vnum habuerit dominium interim tamen quia in nullo membrorum ista fient subito erit mixtio et aliq̃ partes aque separabuntur et seiuga-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bũt partes speciey vini cozpus christi manebit sub speciebus vini ꝯdiu ille durãt et non vltra et hoc si quelibet pars vini segregati fuerit sensibilis non videtur q ad cozruptionem specierum sub quibus erat cozpus christi cozrũpatur ꝯtitas vel annichillatur a deo cum appareat maioꝛ ꝯtitas in fine per impositionem aque ꝯ erat a pricipio. Nec istud ꝓbat ꝯtitatem distingui a qualitate dicetur cozruptis speciebus colore et sapore deus proportionabiliter auget nouam materiam secũdum magnitudinẽ specierum cozruptarum sed est vna bona suasio q ꝯtitas distinguitur a re ꝯta. Sed illud est dubium si cozrupta rubedine vel albedine remanente ꝯtitate desinat cozpus christi esse sub illa ꝯtitate cum ꝯtitas est sensibile signum sub quo erat sanguis christi et non cozrumpitur incertum est an moꝛ cum speciebus cozrumpatur ꝯtitas a deo et videtur q sic producendo nouam ꝯtitatem hoc dixerim si pinta vini imponeretur in copinam specierũ cozrupta ãlitate deus producit substantiam loco specierum talem substantiam quã cõtraria essent nata producere ad cozruptionem specierum. Accipe analogiam ab eucharistia incaute conseruata ꝛ productiõe substantie similis qualis poduceretur a contrario circustante. non dico illas species cozrumpi a speciebus sed circumferentialis pars specierum cozrumpetur ab aere vel igne vel alio contrario circunstante . non inconuenit cozpꝰ christi succesiue desinere esse sub aliquibus speciebus illud creberrime contingit si hostia diu cõseruetur quousq; tendit ad cozruptionez partes superficiales ꝓius cozrumpẽtur ꝯ partes circa centrum et si sic relinquatur sine miraculo cozpus christi maneret in centro hostie quousq; deuentum fuerit ad minimum sensibile vel ad maximũ non sensibile qõ est dandũ dabitur ꝓmũ instans in quo non erit sub illis speciebus. si admisceatur vinũ sic̃ in substantia ꝛ in accidente vt vinũ de eodẽ dolio tunc illud vinũ nullatenus ꝯcurrit ad cozruptionem illaꝝ specierum nec contra ꝛ hoc nõ nisi per mixtionem esset penetratio ad partes intensibiles specierum q non oportet. Si vinum album immisceatur in species rubeas non apparet q rubedo cozrũpatur sed scõm apparentiam nõn tantum immutat visum sicut superius est confusio duorum colorum vicinorum in partes minutas. hic non capitur mixtio sicut scõo de generatione capit pꝫus diffiniens. Mixtio est miscibiliuꝫ alteratorum vnio vbi duorum fit cozruptio et productio tercii . ſz hic capitur mixtio vulgariter ꝓ iuxta positione sicut in mixtione tritici et siliginis cum vinum sit pozosum et minoris resistentie in vna parte ꝯ in alia alius liquoꝛ super infusus vel iuxta positus igreditur minutatiꝫ sed sub illa parte adequata que est extra subiectum substantiã manet cozpus xp̃i et non sub aliis. Accipe analogiam diuidendo hostiam consecratam in mille partes et cõmisceas cũ mille partibus ordeaceis cozpus christi semper est sub parte triticea et nullatenus cum ordeacea rubedo que est extra subiectum nunc̃ inheret substantie vini/accidens non migrat de subiecto in subiectum. Si ponas coclear plenum vini rubei in vinum album videtur totum rubefacere sed illa rubedo nunc̃ inheret vino albo sed suo ꝓprio subiecto multiphariam diuiso. Petis an erit aliquod vinum ex rubedine separata et vino: dicitur est vnum ꝯtitatiue sicut de virga cuius vna pars est arida ꝛ alia viridis ꝯtitas huius et illius continuantur sic põt esse in proposito. Incertum est si deus reproduceret vinum quod informauit hec species separata an ei iterum inhereret si nature sue relinqueretur. sed cum: est hec mixtio specierum et vini adoratur cozpus christi ꝯdiu putatur esse in illo toto et non vinum/exemplum presbiter consecrat cozpus christi in vna parte panis vt fertur esse in grecia iam adoro adoratione latrie de per accidens cozpus christi quod est ibidem. Si dicas oleum non consecratuꝫ additum consecrato vadit i consecrationẽ. extra de consecra. c. q in dubiis. Idem patet in mixtiõe aq̃ benedicte cum non benedicta vbi tota est benedicta ergo vinum vel aqua mixta speciebus consecratis est consecrata cum magis dignum trahit ad se minus dignum: negatur consequentia. primum est cõstitutio pape que sufficit in consecratiõe ecclesiastica sed in sacramentis non potest facere q cozpꝰ xp̃i sit sub speciebus aliquibus nisi post consecrationez sacerdotalem vnde admitto q illud totum dicatur sanctum ratione nobiliozis partis. His presuppositis dico conclusiue ad titulum questionis quodlibet accidens potest esse sine subiecto: patet cũ subiectum sit extrinsecum accidenti puta non est pars eius nec essẽcialiter depẽdet a subiecto sicut a deo/ de aliquibus accidentibus hoc certum est vt de ꝯtitate et equa est ratio in omnibus ergo omne accidens potest facere sine subiecto et eum conseruare extra subiectum. Contra istud argumentoꝛ: nõ potest odium dei conseruare sine subiecto ergo cõclusio falsa: aũs patet: ponat odium dei extra subiectum tunc odium dei bene fit quia a solo deo et sic argumentoꝛ de paternitate que non potest esse sine fundamento et termino cum est relatio intrinsecus aduenies. Rursus sicut contingit substãtie per se existere ita accidenti inherere. Ad primũ nego maiozem odium dei potest facere sine subiecto sed nõ sequitur ꝓpterea q odium dei est extra subiectũ/ quando est extra subiectum non est odium dei cuꝫ non inhereat subiecto quod potest denominari odiens nec illa est sua de inesse sed hoc est extra subiectum demonstrando illud accidens. Sed dicis ponatur odium dei in voluntate sortis et in aere tam odium dei est in aere: q patet est odium dei in volũtate sortis: ergo est odium dei/et vltra hoc est odiũ dei et hoc est in aere subsistens ergo odium dei aeri inheret. Respondetur non admittitur q aeri inhereat bene tamen extra subiectum: et tunc conceditur q odium dei est extra subiectum et in subiecto quo facto odium erit qñ non erit odiũ dei : patet si ponatur odium dei in sorte extra subiectum: sed admisso casu concedo q odiũ dei inheret aeri sed denominatio odii non prouenit ab aere/non sequitur odium haberet aeri: ꝯ aer odit/sed dicis per illud nõ sequitur odiũ sortis vel dei inheret voluntati platonis: ꝯ plato odit. patet. posito q illud odium sit i voluntate ciceronis et ipe odiat et eadẽ ãlitas ponatur inhesiue nõ vitaliter imutãdo in anima platonis casus non videtur formalẽ repugnantiam respectu dei includere trãseat q hec cõsequẽtia est nulla Ad secunduꝫ nego presuppositũ paternitas est pater sc̃z laomedõ vel priamus. sed dicis priamꝰ potest esse sine filio nulla paternitas potest esse sine filio: ꝯ priamus non est paternitas: minoꝛ est falsa paternitas potest esse sine filio. ptz. hic potest esse sine filio ꝛ hic est paternitas igitur: sed nichil potest esse paternitas sine filio capio terminũ filiꝰ vt est de predicamento relationis. Ad tertiũ nego si li sicut dicat oĩmodã similitudinem. Secundo argumentoꝛ in hostia incaute conseruata generant vermes sed ex accidentibus non generãtur vermes: ꝯ ponẽda est substantia panis in eucharistia propterea precepit romanus pontifex eucharistiã bene cõseruari extra de custodia eucharistie cap. statuimus. Forte dicis illi vermes vel alie substantie generantur ex materia circunstante. Contra quando hostia conseruaretur in paruo pixide adequato hoc contigeret/ argẽtina ꝛ aliqui non habent ꝓ inconuenienti q ex accidentibus generetur substantia de potẽtia dei absoluta illud nichil valet ex eisdẽ sumꝰ et nutrimur et ex accidentibus non potest esse substantia septimo methaphisice nõ sto in dictis philosophi i ꝓposito sed quia est repugnantia ex parte rei aristoteles negaret accidens posse esse sine subiecto sz in hoc fallebatur vt nobis certa fide constat sua autoritas in aliquibus est admittenda in aliquibus eiscienda/deus creat materiam panis vel capit aliã materiam aliam propinquam vel remotam et producit vermes vel talia que sequuntur ad cozruptionem specierum ac si panis esset/satis congruum est capere materiam que fuit panis transsubstãtiatꝰ cũ panis trãssubstantiatur in cozpus christi incipiente cozpoze christi in istis speciebus desinit panis esse in eis et rursus cozpoze xp̃i desinente esse sub istis speciebus reproducetur materia panis denuo cum nunc panis suum officium exercuit. exemplũ de columba mathei. iiij. et de stella magoꝝ q̃ completo officio conuersa est in pristinam naturã. dicis capiamus primum instans in quo cozpus xp̃i desinit esse totaliter sub hac hostia vel in illo instanti est panis reproductus et sic non sunt vermes adhuc vel alia substantia genita. breuiter dico veniẽdo ad minimum naturale specierum circa centrum cozpus christi desinit ibi esse per vltimum instans esse ꝛ immediate post hoc reproducetur materia et nõ citiꝰ ꝯ forma vermium vel alterius substantie succedẽtis et eꝯ cito materia informatur forma vermium sit hoc vltimum instãs in quo sumus a. dico q deꝰ potest immediate post hoc reproducere materiam panis ꝓpiacentis et imediate post hoc formam vermium et immediate post hoc facere formam extensam informare materiam. Non cõcedo q per tempus vel instans materia producitur ante formam vel informationem: non admitto q creato ꝓmo angelo in vno instãti determinato q duo possunt creari immediate post se inuicem vnus tunc non creare tur ante alium non creãdo per partes proportionales post hoc minoribus terminatis versus hoc instans etiam illud est sophisma dando maximum nõ sensibile si species pure partibiliter cozrumpantur dico quando est ꝓmum ꝓmo maximũ non sensibile in illo instanti sunt vermes et imediate ante hoc sub speciebus erat eucharistia ꝛ dicatur de materia forma et informatione vt supra. Ex isto patet. q resolutio alexandri halenſ et inocentii in hac parte nichil valet q reproducitur panis et ab agentibꝰ naturalibus naturalis fit ista cozruptio q̃ sic diu manebunt iste species quando cozpus xp̃i non erit sub eis postq̃ sub eis fuerit/illud patet facile applicanti instantia desitionis cozporis xp̃i sub istis speciebus licet dominus innocentius hoc dicat non dicit vt papa sed vt doctoꝛ cuius dicta possunt negari dum procedit illa via habeas oculũ ad productionem vermium et desitionem cozporis xp̃i sub istis speciebus ad generationem noue forme et ad cozruptionem ꝓioris q̃ deus oĩno facit vt non perciꝑatur vt crescat meritum fidei licet interdũ ostendat oppositum vt aliquos in fide alat quãdo sue immense bonitati placz est ita probabile q capiaꝫ aliqua alia materia nec suum preciosum cozpus maculatur per hoc q vermes generentur in circunferentia hostie ipso manente in centro sicut quando eucharistia ꝓiicitur in lutum vel deꝰ qui est vbiq; Si dicas omnia possũt facilꝰ saluari tenẽdo q maneat panis: ergo eccl̃ia non rationabiliter fecit differiendo q panis desinat esse. dico omnia saluantur equa facilitate apud doctum: ecclesia ducit a spiritussco q̃ nec fallere potest ne falli/ipossibile est fidei subesse falsum et. hoc non dubitamus terq; ꝯterq; in rationibꝰ naturalibus fallimur. ꝓpterea delirus ille hereticus vicleff circa eucharistiam tenuit hos errozes dãnabiles sine motiuo cozpus xp̃i non est identice in eucharistia manet panis/accidentia non sunt sine subiecto in eucharistia/existens in mortali non consecrat. Si quis videns hostiam consecratã nesciens esse consecratam credens ibi esse substantiam panis talis seipsum decipit sicut credens ducem esse regem decipitur a seipso quo fit non habetur euidẽtia de hac hic est panis. sed an possunt nutrire hec accidentia dicit possunt perturbare cerebrum et inebriare species vini assumpti. illud patet per glosam. j. cozinthioꝝ. xj. alius quidẽ esurit aliꝰ autem ebriꝰ est ex magna quantitate speciey nimirum odoꝛ vini confortat et interdũ perturbat cerebrum. patet de intrãte penu vino refertum vel noua ceruisia et forte: ergo hec accidentia possunt aliquam discrasiam vel incolũitatem possunt causare naturaliter ventrem replent sicut vinum et panis cum tamen extendunturtantum locum occupãt in stomacho sicut subẽ. sed eucharistie non nutriunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum ex accidentibus non est nutritio substantie in nutritione alimentum cõuertitur in substantiã aliti sed speciebus illis corruptis et alteratis in stomacho producuntur alie substantie ex quibus natura potest trahere purum et mittere ad varias partes corporis nutriendas et separando impurũ. dicis vinum non corrumpit aquam: ergo species que erant vini post consecrationem in quãtulacũq; magnitudine non corrumpunt aquã. assumptũ patet. signetur dolium semiplenum vino imponat pinta aque tunc per conclusionem vinum corrumpet illã pintam aque tunc domin⁹ lucratur vnam pintam vini Postea adhuc imponatur vna pinta aque vel corrumpet illam vel non. Si primũ tũc totũ vinum est malus q̃ antea et fortius q; totum vinum q̃ a principio erat remanet et nouum vinũ ꝓductum et sic erit sine statu contra experientiã. Itẽ per hũc modum seru⁹ capiens dolium vini puri potest imponere qualibet nocte quartam aque q; mane habebit vinum purum sed vendendo vinum purũ non peccabit. Forte dicis vinum precedens debilitatur propter appositionem aque. ¶Contra hoc arguitur semper manet eadẽ forma substantialis vini precedẽtis q̃ nõ potest remitti / substãtia nõ suscipit magis et minus ex predicamento substantie. Si dicas accidentia remittantur. Contra nõ oportet quãdo imponis coclear plenũ aqua in magnum doliũ vini non est necesse aliquod accidens corrumpi quod si cõcedas successiue sic addam aquã q; ex vna quarta vini ꝓ impositionem paruarũ guttar. aque iplebo magnum dolium sancti bernardi. Respõdetur concedendo q; vinum corrumpet formã aque et facit totum vinum. Ex quo infero vnum corrolariũ prestat ꝓmittere vinũ bene misceri cum aq̃ per notabile tempus añq̃ bibatur. patet. si in prima mixtione bibatur adhuc aqua non est conuersa in vinũ q; requiritur certum tempus ante cuius finẽ bibẽs aquam bibit: i fine purum vinũ substantialiter haurit. Et dicitur q; vinum successiue debilitabitur nõ q; forma substantialis eius remittatur sed eius accidentia et semper postea min⁹ agunt et resistunt sic scz q; tandẽ parua aqua ipposita totum vinũ corrumpit. Vnde concedo hanc conclusionem q; vna copina aque imo vnum coclear plenum aqua quinimo calamus aqua plenus põt corrumpere tãtũ vini puri sicut oẽs elephanti i india vel cameli in cayro ferre possunt. hoc patet. capio totum illud vinũ imponatur coclear plenum aqua in fine alterationis erit purum vinum substantialiter adhuc imponat aliud coclear in fine alterationis erit purum vinum adhuc. et tunc sic. vel est status et habetur cõclusio vl̃ non est status et tunc ex dolio vini potest esse ꝓ appositionem aque infinitum vinũ naturaliter q̃ nõ est dicendum. Ad illud quod tãgitur de seruo aq̃m sero imponente. dico q; male facit et q̃ q̃ vinũ purum in die sequenti vendat tamen debilitatum in actiuitate et penetratione.

¶Distinctionis duodecime questio scda.

Quia in vltimo capite huius duodecime distinctionis magister petit an pluries i die licet celebrare peto hunc questionis titulum an pluries in die celebrandũ est. Pro solutione questionis notabis duplex est dies scz naturalis tẽp⁹ vingitiquattuor horar. vt genesis. j. Erat mane et vespere dies vnus et est reuolutio equinoctialis circa terram cum tanta parte q̃tũ sol motu ꝓprio describit in oppositum firmamenti. Alia artificialis q̃ diuersificatur secundum orizontes que i vltimis climatibus et in postclimatibus sole existẽte in signis septẽtrionalibus est maior q̃ sub equatore vel in primis climatibus secundũ q; signa recte vel oblique oriũtur. Dies artificialis diffinitur dies est latio solis supra terram si teneatur q; tẽpus est res permanens potest poni celum solis vel corpus solis et tunc illa constructio trãsitiua loco vul⁹ intransitiue capitur. ita q; latio solis est sol latus et licet sit semper dies in aliquo orizonte q; nobis habentibus noctem antipodes et alii diem artificialẽ habent oportet respicere ad nostrum orizontẽ i quo sumus. ¶Istis paucis notatis pono cõclusiones. Notãdũ.

Prima cõclusio. Prima est licet attentans consecrare de nocte vere consecrat/non licet de nocte aliqua consecrare nisi in nocte natiuitatis xpi. Prior pars patet q; in tensio forma et materia sufficiunt et minister: quacunq; hora fuerit. Scda pars patet q; talis cõtrauenit precepto ecclesie: ergo in hoc peccat et licz nesciat non excusatur debet scire ea que sunt sui officii. q; sit contra preceptum ecclesie patet de cõsecratione distin. j. nocte sancta (iquit telesphorus papa) natiuitat⁹ domini saluatoris missas celebrẽt presbiteri: et paucis interiectis sequitur. reliquis vero tẽporibus missarum celebrationes añ horam diei tertiam minime sunt celebrande q; et in eadem hora domin⁹ crucifixus est et sup apostolos spiritussanctus legit descendisse religiosi ter celebrãt tertia q; tunc domin⁹ crucifixus est in lignis iudeor. sexta crucifixus realiter nona q; dñs tũc expirauit ꝛ hoc potissimũ tẽporib⁹ ieiunior. vel quando conferunt ordines nisi fuerit rationabilis causa excusans.

Tertia cõclusio. ¶Secunda cõclusio/non licet cõiter celebrare pluries in die nisi in festo natiuitatis xpi. illud patet de consecratione distin. j. sufficit sacerdoti vnam missam in die celebrare q; xps semel passus est q̃ totũ mundũ redemit non modica res est vnam missam facere et valde felix est qui vnam digne celebrare potest quare dixerim cõiter pz. q; stati sequitur qui dã tamen ꝓ deffunctis vnam faciunt et alteram de die si necesse sit. Qui vero ꝓ pecuniis et adulationibus scl'arũ vna die presumunt plures facere missas non existimo euadere dãnationẽ. istud patet etiam extra de celebratione missarum cõsuluisti et infra respõdemus q; excepto die natiuitatis dñice nisi causa necessitatis suadeat sufficit sacerdoti semel in die missam solũmõ celebrare: glosa ponderat illud verbum sufficit. dicit q; presbiter nõ ꝓhibetur pluries in die celebrare sed illud contrauenit expresse illi capiti sufficit prenotato in die natiuitatis chaisti et in nocte semel ter celebratur ꝓmo i nocte et illa missa designat tempus ante legem ꝛ ideo in illa missa dicit Populus gentiũ qui ambulabat i tenebris. scda missa tẽp⁹ sub lege designat et cantatur inter diem et noctem et dicitur officiũ Lux fulgebit hodie. tertia dicitur in die per quã designatur tempus gratie vnde dicitur officiũ Puer natus est Alie possunt esse cause q; presbitero bis licet celebrare vna est eucharistiam dare infirmo. Alia post celebrationẽm veniũt aliqui ad nuptias nõ est mod⁹ sine missa. dicit tunc scdo licet celebrare/vel vbi est consuetudo habere duas missas in die et alter presbiterorũ infirmatur ne populus careat missa licet scdo celebrare. Alia causa est aliqs ẽ̃ius homo assuefactus quolibet die audire missam accedit ecclesiam et non potest reperire sacerdotem nisi eum q̃ celebrauit tunc recelebrandũ est. Alia causa est due ecclesie sunt vicine et neutra earũ valet nutrire ꝑsbiterum vel altera non valet tunc licet eidem presbitero bis celebrare. Alia rationabilis causa ꝓpter mortem alicuius/sed tunc cauere debet ne aquam accipiat vt sit ieiun⁹. in die paracheues nõ celebratur cum celebratio fit i memoriam passionis dñice quã illo die summo studio veneratur ecclesia ne distrahatur aliũde cessat a celebratione et licz species inuentre corrumpantur ꝛ deus producat substãtiã in stomacho hoc non prohibet qui manet ieiun⁹ cũ cibus non est assumptus per os. ¶Tertia cõclusio licet ceteris paribus meli⁹ est celebrare missam q̃ abstinere ꝓpter deuotionem tamẽ nullus tenet quolibet die celebrare et eodẽmõ de cõicare respectu laicorum. prior pars patet q; celebratio misse ꝛ assumptio corporis dñici vitam afferunt fm illud Iohannis. vj. Qui mãducat me viuit ꝓpter me. est penarum relaxatio de consecra. d. j. cũ omne. et capẽ. panẽ de altari. scda pars est clara q; nimis durũ esset fm q; dicit psalmograph⁹ psalmo. xxij. Parasti i cõspectu meo mensam aduers⁹ eos q̃ tribulant me. hoc est contra insult⁹ peccati vt cassiodor⁹ in glo. marginali exponit cum i illo cibo spirituali excitatur deuotio resistitur pctis etiam assistentia hospitis excellentissimi tibi auxiliatur insuper duo bona prestant vni quãdo illud vnũ includitur in altero duorũ qui abstinet cum centurione laudabiliter facit qui capit cum zacheo bene facit et meli⁹ ꝛ cũ hoc virtute operis operati confertur gratia: q̃ conditio capientis est melior q̃ non capiẽtis q̃ vtrũq; bene fit. solus sacerdos cõsecrat de summa trinitate et fide catho. capẽ. j. sicut degradatus excõicatus vel quocunq; genere vicii irretic⁹. passus qui videtur sonare q; non consecrant intelligãtur nõ ad eor. salutem hoc est peccant vt. xxiij. q. j. c. audiuimus ꝓ q; sic q; q̃ꝫ et hoc si intendat facere sicut ecclesia cum materia debita hoc semper ecclesia tenuit hec erat heresis vicleffi insuper quando degradatus ecclesie reconsiliatur et excõicatus absoluitur constat q; consecrant et tamen non reordinatur ꝛ sicut solis sacerdotibus datur potestas consecrandi corporis dñici ita datur eis potestas corpus chaisti ministrare aliis infimi fm dionisiũ debẽt reduci ad extremũ ꝓ medium modo presbiteri mediant iter deum et laicos omnia tãgentia corpus xpi sunt cõsecrata calix consecratus patena manus sacerdotis diacon⁹. tici⁹ potest populo ministrare sanguinem ꝓ tempore et loco sic beatus laurentius diacon⁹ fecit sixto vbi tamen presbiter esset infirm⁹ diaconus potest ad eum deferre corpus chaisti et sibi porrigere in vase si non potest necessitas non habet legem religiosis precipitur omni mẽse cõicare de statu monachor. ne in agro. §. sane. ¶Contra primam cõclusionem arguitur sic. cõmuniter celebratur hora sexta mane et in hieme et tunc est nox i orizonte vbi celebratur q; non est artificialis quousq; sol ascendat super orizontem. ¶Respondetur per propositiones. Prima est. non est vere dies in aliquo loco quousq; sol ascenderit supra orizontẽ. pz. non est latio solis super terram et orizontem et loquor de nostro orizonte ita q; requiritur cẽtrũ solis esse super orizõtem ad esse diem. si cẽtrum solis est in contactu orizontis est vltimum instans non esse diei equa est ratio in illo instanti de nocte / sicut de die est nox et dies copulatim sicut de scuto ꝓ media parte alba et alia nigra vulgares aliter tamen iudicant. ¶Secũda propositio est. ecclesia non capit diẽ sic philosophice / sed ꝓ diluculo hoc est ꝓ tempore separationis tenebrarum et lucis ꝓ diluculo vel auroza: diluculũ diem precedit vna hora ꝛ amplius quidecim grad⁹ equinoctialis valent vnã horam et cũ sol est sub orizõte per decẽ ꝛ octo gradus est dies vulgaris fm ptholomeũ fm alios per triginta gradus vt dicit iohannes de sacro busco in tertio capite de sphera/ex quo sequitur citi⁹ hominis sine dispensatione possunt celebrare in estate q̃ꝫ in hieme citius apud regionem smarum q̃ꝫ apud ꝓthos citius apud ꝓthos q̃ꝫ edimburgenses citius apud edimburgenses q̃ꝫ hibernenses et maturius apud hibernenses q̃ꝫ lusitanos cum eis citi⁹ sol oritur et dies illucescit. Scdo sequitur q; aliquis hora quarta post meridiem bene celebrat ediburgi hoc patet hora vndecia edimburgi existente ẽ hora q̃rta post meridiẽ in oriente sed hoc est illicitum dum est quarta post meridiẽ in orizõte i quo celebratur. bene sequitur nunc est hora quarta post meridiem apud ginosophistas q̃ nunc est hora quarta diri sine dispensatione q; iste constitutiones sunt humane. Forte dicis aliqui habẽt vingitiquattuor horas ꝓ die artificiali. patet de his quor. zenich est in circulo artico sole existente in primo puncto cancri idez patet amplius eis qui habent zenich in polo artico habentibus medium annũ ꝓ die artificiali vt q̃n sol decurrit a principio arietis vsq; ad finem virginis hoc clare patet ꝓ spheram materialẽ q; aliqui parum distant a polis. patet per ptholomeũ plinii et posteriores geographos islandia est vltra circulum articum. Respondeo leges iste maxime dant istis q̃ sunt in climatibus vel qui recedendo habẽt decem et octo horas vel viginti ꝓ longissimo die anni si christiani sunt possunt vti aliis regulis i qui- Cõtra primam cõclusionem arguitur. Respõsio ad argu. Scda cõclusio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus non insistendum est.alii inter tropicum capricorni et circulum antarticū possunt se regere sicut nos existentes inter tropicum cancri et circulū articum qz similes hiemes estates et tēpora nobiscū habent oppositō/mō hoc est nr̄a estas est eis hiēs z econuerso licet sit ver nr̄m eis autūpnale tps et cōtra an ibi aliqui morent vide in.xvij.distin.ij.sententiaz:leges dantur de his q cōiter contingūt.ff. de legi.et senatuscō.l.nam ad ea.vbi iurisconsult⁹ dicit nam ad ea potius debet adaptari ius que z frequenter et facile q̄s ad ea q̄ praro eueniūt qz que semel aut bis(vt ait theophrastus)cōtēpnūt legislatores. ¶Contra secundam conclusionem arguitur. sequitur q quis septies in die potest celebrare licite cōsequens est in auditum ergo antecedens nō est audiendum.consequentiā probo.sit sortes qui celebrauit mane iam venit funus ad ecclesiam scōo celebrauit dicta illa missa vn⁹ episcopus accedit iam deber celebrare qz occurrit illa rationabilis causa/ postea veniūt nuptie: eodēmō pono quatuoz pauperes pagos vt contingit crebro in aliquibus partib⁹ vbi distant parrochiani quinqz aut sex leucis ab ecclesia videtur q presbiter potest visitare pagos istorum parrochianoz z quater celebrare. Insuper sequitur q esset in facultate alicuius domini venire ad ecclesiam vel non et per cosequens causa potest esse mee celebrationis et q capiā corp⁹ dñi et mihi conferatur gratia virtute operis operati. ¶Ad primum non lucidum est quid esset faciendum in illo casu videtur q manendum est in scōa celebratione et non procedendū vlterius propter consuetudinē et sic est status in fine secunde sicut theologoz sacra facultas parisiensis dat bachalariādis suis ratione cursus annum regētie et tamē nō daret duos annos p omnibus cursibus buridani.Ad aliud cōceditur q superueniens est causa occasionalis gratie quare mereoz et hoc patet de dāte sex puos albos ministro. ¶Contra tertiam conclusionem argumētoz.presbiter tenetur celebrare vel ergo quolibet die et tūc pclusio est falsa vel in aliquo die et i aliquo nō tenetur et signetur dies ille. ¶Respondetur in die parasceues presbiter non debet celebrare qz tunc apostoli latueru nt propter metum iudeorum.quelibet alia est dies conueniens celebratiōis: celebrare missam est preceptum affirmatiuum presbitero et distiguēdū est de presbitero vel beneficiū ecclesie hebet et tunc est magis deuinct⁹ si seruiēs altari de altari viuere debet sic viuens de altari seruire debet eidē tenetur celebrare pro loco z tēpore. si sit alius presbiter non habens beneficium et hoc potest esse multipharіam . fortasse est paraleticus vel laborat alio morbo in quo nō potest commode celebrare vt morbo comiciali laborās vel est irregularis occidēdo hominem vel aliter in casu i quo non consueuit dispensari vel non potest adire dispēsantem vel rationabiliter presumit q secum nō dispensabitur tunc est excusatus alioquin videtur scādalum aliozū et irrisio capere sacerdotium et nūq̄ celebrare si diu viuat:si statim post sacerdotiū moriatur non obstat potest tamen contingere casus vt in predicatione quadragesime vel lectura alia vel pro alio pro officio q homo diu abstineat a celebratione rationabiliter.non auderem sacerdotem excusare a peccato si non celebret in principalibus festis si non habeat legitimum impedimentū vt in festo natali dñi penthecoste pascbate oim sanctoz festo assumptionis diue virginis et illud potest rogari per maximū pontificem de celebra.missa.c. dolentes.§. Sūt.sunt inquit pontifex qui missarū sollēnia vix celebrant quater in anno et etiā hoc est ab eo reprehensum .

Contra secūdā conclusionem

Respōsio ad argumentum .

Contra tertiam conclusionē.

Respōsio ad argu.

¶Distinctionis duodecime questio tertia .

VTrum quilibet clericus quolibet die teneatur dicere horas. ¶Pro solutione questionis notabilis aliqui sunt in sacris aliq̄ in minoribus aliqui studentes et aliqui beneficiati aliqui vero non.et studentum aliqui studeant theologie alqui inferioribus facultatibus . Notādū.

¶Istis distinctionibus datis pono conclusiones . ¶Prima est omnes in sacris et beneficiati siue in sacris siue non tenētur quolibet die dicere horas et licet sit consonū dicere in horis competentibus nō tamen est necessarium imo fortassis oppositū prodest.patet.omnes tales sunt in sorte dñi hii in sorte patrimonii crucifixi illi in ordinib⁹ tenentur soluere pensum hoc patet extra de celebratione missa pb̄iter iquit mane matutinali officio expleto pēsum seruitutis sue videlicet primam/tertiam/sextā/nonam/vesperam q̄ persoluat et non mō presbiter sz subdiaconus.similiter percipiētes bona ecclesie tenentur si viuant de altari seruire debent altari et illud est de iure diuino.Ultima ps patet ,ppter obligationem vel aliam rationabilem causam nō existio cum sana conscientia iuuenem vel senem qui dicere potest et habet beneficiū quin tenetur dicere horas quū talis colligere vult fructus ecclesie et non seruire his qui fructus instituerūt/futile et nimis rigidum est dicere hominē teneri ad celebrationez horarum extra tempus misse sufficit dominico die vel alio sic audire missam et celebrare horas. Sed contra ¶cis homo tenetur ad vtrūq̄ sz ad audiēdam missam in festo et ad dicendas horas: ergo p vnicum actū non satisfacit preceptis:hoc concedo non satisfacit vtriq̄ precepto per vnicū actum sed per duos aduertit celebrationi horarū et cum hoc celebrationi misse leuationi corporis dñici sicut alii: ad audire missam non requiritur q audiatur presbiter proferens.patet de surdo et audientibus remotis nec requiritur videre eucharistiam leuatam patet de ceco nec quilibet tenetur appropinquare presbitero quousq̄ audiat:vetitū est laicis itrare cāncellos chori de honestate.Sz contra ergo si quis esset obligat⁹ audire duas vel tres missas sufficit eas audire omnes simul in diuersis altaribus.iam talis satisfacit precepto per solutionē datam de illo q̄ satisfacit duob⁹ preceptis simul vt puta de dicendis horis et audienda re diuina. Respondeō oportet aduertere ad intentionē obligantis audire plures missas vel est i eodem die vel in aliis si scōm replica est nulla si in eodem die vel in variis horis vt solz esse in multis religionibus z adhuc non currit: consuetudo exponit ius positiuum q̄ est inter graues viros:simul dicere horas et audire rem diuinā nec est ratio vincens ad oppositum. Sed petes an laici peccent egredientes ante finem misse sicut cōter facere solent. Respondetur aliqui impediūtur ab auditione non obligantur audire missam vt infirmi adhuc paruuli non doli capaces custodientes infirmos vel lactantes paruulos et potissimū vbi multū distant ab ecclesia vt nostrates custodes boū domoz̄ vel ouium vbi est vna missa solum in parrochia et distantia magna ad ecclesiā in festis precipuis debēt eis procurare vt missam audiāt de istis qui missam audiunt difficile est dicere hominē tenerі audire confiteoz/sed sufficit venire circa introitū: stat dare infinitos casus in quibus homo potest exire ante finem misse et sic non peccat stat q illa est vltima celebranda sed isti omnes tenētur colere deū in die illo fm congruentiam:in campis homo pōt deum orare.non videt q homo obligef audire missam quolibet die festo in sua parrochia sufficit i religiosis domib⁹ vicinis dūmō parrochia visitetur in precipuis festis et non defraudetur curat⁹ i oblationibus :bonum est citius in propria parrochia audire missam q̄s alibi.videtur etiam sufficere audire duas secundas duarum missarum:due medietates equiualent vno integro: non est idem descendere ad tres tertias quinqz quitas et octo octauas. ¶Contra istud argumentoz quia ex ista solutione sequeretur q laicus ad tantum obligatur sicut sacerdos in festo.patet.ad auditionē misse et etiā ad aliquas preces. Respondeo non est facile dare ad quas horas determinate laicus deuincit z sic est latum discrimē cū presbiter tenetur dicere horas ab exordio ad finem vsq̄/sed bene verum est pl⁹ conuenit laicus cum clerico in dicendis horis et precibus in festo q̄s in non festo. z facio ratiūculā contra aduersariū: celebret sortes cleric⁹ horas iter audiēdam rem diuinam.iam peto a te in fine an satisfecit vni precepto vel vtriq̄ vel neutri.si tertiū tunc audiat scōo rem diuinam et celebret horas et eō obligabitur et sic decies si tantū vni precepto satisfactū iri opineris remanet q̄stio de illa preceptione ergo remanet scōm membrū.argumentum de consuetudine/z ista me mouēt potissimū cū nec ius diuinum nec humanū reperitur in oppositu. insuper ad q̄d homo restringetur quādo audit missam:ad dicendas aliquas preces/iam in festo clericus obligabit ad tria ad audiēdam rem diuinam ad illas preces z ad horas sed vbi dixi stat dare plerosq̄ cas⁹ in q̄bus homo tenetur audire integram rē diuinam regulariter tamen credo q tenetur quis toti sacrificio interesse nisi causam legitimam habuerit q̄ est examinanda a prudentibus.Sed contra totū istud instatur ponentur duo bñficiati sortes et plato sortes in camera celebrat horas vadit ad ecclesiam audit missam nullum actum deuotionis habendo plato ad longum recitat horas plato satisfacit vtriq̄ precepto de dicendis horis et audiēda re diuina sz sortes tantūdē facit sicut plato:ergo sortes non est transgressor.Forte dicis et sic apparet esse dicēdū plato habet deuotionem et leuatur in deū vel i horas secus est de sorte licet similes actus habuerit in camera non est idem . Sed contra tunc sequitur q sortes dicens horas in camera trāsiens ad ecclesiā tempore misse legens genesim vel exodum tempore misse satisfacit cum leuatur in rem deuotā.cōcedis sicut de aliis deuotionibus quilibet est bonus iudex sui et recolligere se est bonum tempore misse in materiam illam q̄ plus inflammat affectum hic est finis horarum sacrificii et similiū:dicis est cōsuetudo audire missam quolibet die in collegio montis acuti vnus studios⁹ interea dat operā studio nūq̄d peccat qz si non iniuste ceditur nemo debet puniri sine sua culpa. si dicas delinquit qz non obtēperat maioribus qz si iste licite potest se abstentare gratia studii sic potest quilibet alius et sic peribit oīs acrimonia discipline hoc non satisfacit ponatur q eat ad sacellū cum aliis et interim studet an superior licite eum potuit pro illo studio vel qz noluit celebrare.dicis potest studere mentaliter sed non quotare suos libros vel legere sic alios scandalisat. Cōtra non est scandalū actiuū de quo loqui operepreciū est nisi quando factum est indirectum:quicquid sit aliquis punitur sine sua culpa non tamen sine causa parendū est superioribus in quibus est ius superioritatis in aliis non oportet et quando ambigit de superioze an iuste precipiat psumatur in meliorē partem et parendū est.regens cedit scholasticum q̄ nō venit ad lectionem matutinam et forte non erat excitatus et sic eum cedit sine culpa.dicis si post inditinginem exploratum haberet q nō erat excitat⁹ nec erat in culpa illius regens iniuste eū ferit fateoz in illo casu non est feriendus sed de hoc in materia omissionis :sunt tamē alique trice inter arguendū tacte non medullitus explicate dedita opera ptranseo. secūda?°

¶Secunda conclusio. licet cuilibet studenti bonum sit dicere horas nostre dñe quotidie et audire missam non tamen obligatur extra dominicā diē z festa.prior pars patet si intendat esse presbiter discat iugum dñi ab adolescentia successiue ascendendo.si non intendat esse presbiter propter doctrinaz et studium cui incūbit et consuetudinē eoz cum quibus conuersatur qui habēt quolibet die missam deputatam vt in collegiis.nolo negare qui cibus laicis est bonum.secunda pars est exponibilis duas partes complectitur.patet.nullo iure est cautū nec naturali non diuino nec humano:ergo illud nō est dicendum.secūda pars patet qz ecclesia illa festa instituit et tunc laici tenentur fundere orationes . ergo clerici fm consuetudinem ecclesie et plus theologie studentes q̄s ceteris facultatibus.insuper nō est consuetudo multorum prudentum quolibet die audire missam et in hoc non faciunt conscientiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ tamen facerent in dicendis horis et consuetudo interpretatur ius positiuum. Itez de priuilegiis.c. vltimo libro sexto dicit q̄ epi itinerantes super altare portatile vbiq; pñt facere celebrare cū nō decet eos aliquē diem trāsigere sine missa nisi fuerit rationabilis causa. rationabilis cā ḡ eos excusat a nō audienda:etiā ponitur decet: glosa ponēs nō debz non considerat textum nisi eam exponas per debitū cōgruitatis et si episcop⁹ non obligetur a fortiori nec alii. ¶ Contra primam conclusionem arguitur. Sortes clericus in sacris de nullo vsu tenetur dicere horas canonicas:q; nō de vsu romano nec de vsu sarū nec de aliquo alio igit nullas horas canonicas tenetur dicere. Item nullo tempore dici tenetur dicere horas non hora prima post mediā noctē nec hora sexta nec tertia z sic de q̄libet hora ergo.

Et confirmatur. sufficit dicere medietatem horaꝝ patet de dicente cum alio:ergo idem est si solus dicat. Forte dicis et bñ cōsequentia nulla est quia audit alium dicētem et hoc sufficit. cōtra: ḡ si audirē alium in mediis horis dicēdis liberabor pari ratione ab alia medietate et per consequens sufficit sorti presbitero audire duos celebrantes horas. Itē ponatur q̄ sit surdaster tunc non potest celebrare cum alio per illam responsionem. Ad primum conceditur q̄ de nullo vsu homo tenet dicere horas de necessitate salutis non de vsu romano. patet de gallo qui ad illum vsum non tenetur: non de vsu vbi suū beneficium est: potest derelinquere beneficiū igit ḡ non tenetur dicere horas. nego cōsequētiā. septies in die laudem tibi dixi. laudare deum specialiter est de iure diuino beneficiato vel existenti in sacris: ꝛ nunc quilibet debet ꝼm consuetudinem patrie i qua est celebrare vel ꝼm vsum romanū q̄ illa est patria cōmunis quo ad hoc/et hoc si non fuerit beneficiatus: si beneficiatus fuerit dicat ꝼm consuetudinem ecclesie cui⁹ fructus colligit: q̄ si plures habeat ꝼm consuetudinē principaliorꝫ beneficii: q̄ si eq̄ principalia sint: quando est in vno loco [illegible] consuetudinē illius/et sic in alio/q̄ si in neutro loco resideat/eligat vnam consuetudinem: congruum est nunc isti nunc illi deseruire propterea dicere de hoc vsu vel illo est constitutio humana in qua romanus pontifex dispensare potest propter rationabilem causaz sed non potest liberare eum a toto qui dicat aliq̄d: quēadmodum ego teneor dare vnū istorū agnorū pro decima sed in facultate mea est quēlibet dare: de tempore potest solui: possum de sero pro rationabili causa dicere horas diei sequentis vt q̄ cras ante meridiem ero impeditus: patet extra de celebratione missarum. presbiter. ꝛ cōcedo q̄ nulla parte huius diei teneor dicere horas: ergo non teneor in isto tempore/nego consequētiam. Tertio si quis omittit dicere horas/quando p̄mo omittit? dico q̄ si potest dicere horas suas in duabus horis et non in minore tempore non peccat omittendo añ duas vltimas horas totalis temporis sed quacūq; parte illarum duarum labente anteq̄ dicere incipiat peccat et magis ac magis ꝼm magnitudinem tēporis ita q̄ dato vltimo instante non esse illarum duarum horaꝝ nūc nō omittit culpabiliter et imediate post hoc culpabiliter omittet sed non tantū si in vltima hora incipiat dicere ac si vtraq; hora elapsa dicere incipiat. Ad aliud quando dicis sufficit dicere medietatem: distingo vel ipso aduertente ad alium reliquum profert conceditur: alioquī negatur. Et cōceditur q̄ surdaster non debet cum alio celebrare et quando arguis sufficit audire vnam medietatē ergo et aliam: nego consequentiam/ oportet q̄ ipe dicat horas/et ad dicere sufficit q̄ dicat partem secūdū consuetudinem p̄rie. potes insistere q̄ sortes dicat primam lectionem/plato secundā/cicero tertiam/iohannes quartā/an celebret sed seruetur cōsuetudo loci qui est de duobus. ¶ Secundo arguitur: ludat presbiter breuiarium ad taxillos vel cōburat ex iracundia talis non tenetur dicere horas qz est ei impossibile. Item infirmus non potest dicere: ergo pro tunc non tenetur dicere nec quando redit ad sanitatem: patet de ieiunio et aliis. Preterea iuuenis habens beneficium et fructus nō percipiens nichil ab altari recipit sicut episcopi suis cōsanguineis practicant: ergo non tenetur dicere horas imo per illam rationem tenens illud beneficiū eps pro eis tenetur dicere horas et videtur q̄ si ratione a beneficii teneor dicere horas eodēmō ratione b beneficii et sic bis in eodem die teneor dicere easdem horas. Ad secundū de presbitero qui breuiariū ludit ad taxillos dicitur si postea penitet de lusione vel combustione toto tempore quo non pōt habere librum coram deo a dicendis horis excusatur roget tamen deū et dicat aliqua que scit memoriter si non penituerit formaliter sed habet hanc intentionem vellē dicere horas si librum haberē iam penitet ꝟtualiter de non dicendis horis. Item excusatur si efficaciter vult dicere horas et ad hoc efficaciter vult habere librum sine quo dicere nescit de infirmo concedo q̄ non tenetur dicere horas et transeunte die illo nec sanus nec infirmus tenetur pro die preterito dicere horas qz detentio est p̄ certo die. Et si dicas si sortes teneꝫ michi soluere decem in festo diui andree elapso die tenetur postea soluere decem: ergo sic est in proposito: nego consequentiaz qz tenetur sortes michi soluere decē ꝫ detentio solutionis est in festo andree modo in proposito non est debitum nisi pro die puta debitū illius diei determinate dies habent determinatas horas Sed ꝫ sequit q̄ omittens facere cōfessionem vocalē de peccatis suis ifesto paschatis in die sequēti non tenetur ad confessionem quod est inconueniens/et probo q̄ sequatur qz tenetur pro certo tempore. Aliqui cōcedunt et non preter rationē si homo pertranseat totum tempus quo tenetur cōicare q̄ non amplius tenetur: potes dicere non esse idē pōt homo confiteri se in ebdomada pascatis vel in die ioānis precedēti sufficit in ebdomada sancta vel i octauis paschе vt patet in extrauagante q̄ incipit fide digna eugenii. iiij. nec transgressor est: peccata nō habent respondētiam ad certum diem sed in istis or-

dinatis pro determiatis diebus trāsgressio diei est peccatum. sed homo post diem illum nō tenetur ad illud nec in ieiunio nec in dicendis horis potest cadere aliam penitentiam bene ageret qui vellet supplere quod omissum est. dixi illo die elapso quia ad huc in illo die tenetur et si non sis in hoc tranquill? sufficit tibi modus dicendi hominum in hac parte oppositum esset nimis durum si aliquis transgrederetur per annum dicere horas anno sequenti satis laboris haberet vel se omitteret per septem annos Ad aliud puctum de iuuene qui nichil recipit paucos tales inuenies collatores vel eorum consāguinei eis partem fructuum porrigunt propterea non deobligantur et quando manerent in titulo beneficii non auderem eos absoluere a celebrandis horis sunt in culpa vel causa quare non recipiunt. de illo qui habet duo beneficia dico q̄ talis tenetur dicere ratione vtriusq; beneficii quia est par ratio sed nego q̄ bis teneatur sicut nōnunq̄ contingit q̄ homo tenetur ad idem pluribus de causis vt facile est exemplificare ratione trium ordinum et subiectū huius/sortes erit occidendus ampliatur a copula z predicato. Sed si quis omitteret dicere matutinas vsq; post meridiem q̄s̄ sit consuetudo multorum celebrare matutinas ante meridiem non auderem dicere talem post meridiem deobligari post meridiem esto q̄ meridies sit preteritus cum aliquid huius diei adhuc remanet dato q̄ non sit respondentia punctualis horarum vt dicendo vesperi iam lucis orto sidere. Sed dicis nunc est hora vndecima de nocte cum dimidia et sortes non potest complete dicere horas in minore tempore q̄s in vna hora an tunc tenetur sub pena noui peccati medietatem horarum dicere si tunc deliberat opinor tenetur dicere vsq; ad duodecimam et consilium essz totum perficere. hec ratio quam apposui non cōcludit de illo qui omittit dicere septem annis q̄uis pōt bene duci vel tenetur hodie dicere totiens horas quotiens potest hoc est quadragies vel non scōm ē difficile si dicas bis vel ter tenetur et non pluries.

¶ Contra si deberes sorti pecuniam soluere deuincris elapso termino secundum q̄ actu habes tu obligaris proistis septem annis potes hoc die dicere q̄ dragesies horas z satisfacere deo igitur: sed hec ratio dicis refellitur per debitorem qui non habet vnde creditori satisfaciat nisi in parte z similiter dicetur. Secundo argumentor si omittas in ebdomada sancta dicere horas iam in die paschе qui est dies leticie veteris horis planctus tu concedis nō pro illo die sed pro alio: iste tamen ratiuncule cum modo cōmuni sufficiunt probabile apud aliquos reputatur q̄ is qui plura beneficia habet sine rationabili causa secundum numerum beneficiorum tenetur celebrare et hoc nescio reprobare. si sortes defraudet deum subtrahendo virum a cultu diuino tenetur illud supplere. secus est vbi est rationabilis causa plura tenendi. sacerdos ratione cuiuslibet sacri ordinis tenetur celebrare: sed vna celebratio sufficit: sed verius quia in sorte dñi et pluries ad hoc astrictus. Dicis ꝫ iis duo beneficia sine rationabili causa vel tria bis vel ter tenetur dicere horas: ergo habens vnum beneficium inidonee equiualens tribus tenetur ter dicere horas: consequētia est nulla est maior difformitas tenere duo beneficia sine rationabili causa q̄s tenere vnum eis equiualens sine rationabili causa z si consequētiam ponderes mea non refert vt mein hoc inuoluam si quis sero celebrat dato q̄ parum postea bibit hoc sufficit pro celebratione non tamen debz cenare post celebratas horas. Studiosi viri dicunt horas de sero vel post prandium reseruantes tempus sunt melius dispositi theorice mane nec hoc est quisquillias deo porrigere cum omnia in gloriam dei facit diuidit tempus rationabiliter vnum tempus est aptum celebrationi studio ineptum. si cuipiam est verosimile q̄ psalmum vnū vel duos dixit/esto q̄ habeat scrupulos in oppositum pergat talis consequēter removendo scrupulos quia reincipiendo erit eadem difficultas z nouissimus error peior priore. Aliquis ex habitu quem habet iuterdum dicit duos psalmos sine aduertētia. Si quis dicat ex inaduertentia tertiam ante primam suppleat pretermissuz hoc ipsum apparet de preteritione psalmi vnius.

¶ Tertio arguitur de illo qui imaginando castra in hispania celebrat non peccat in celebrando. Ad illud vbi arguis q̄ homo debet aduertere/verum ē secundum fragilitatē humane nature non q̄ in cuiuslibet verbi prolatione de verbis vel deo cogitare teneatur humana fragilitas non sinit: patet de illo cui promissus est asin⁹ vt pater noster diceret nō cogitando de extraneis sed homo non debet ponere se scienter in aliquod repugnas de dicendis horis debet aduertere plus valet psalmus cum deuotione in ratione meriti q̄s hore nostre dñe cum vagatione mentis recitate: sed quando preter intensionem homo distrahitur per medium psalmū vel duos cum percipit redeat ad mētem nec est opus repetere dicta cum euagatione: sed an dicens horas cum [illegible] euagatione mentis satisfacit p̄cepto ecclesie/est simile in materia de ieiunio.

¶ Quarto arguitur probando q̄ non peccat beneficiatus vel in sacris non dicens horas sortes non peccat omittendo vltimum verbum horarum ex certo proposito: ergo omne verbum omittens dicendi non peccat: probo consequētiam ratio vltimi verbi non peccat eadem ratione penultimi et antepenultimi. Forte dicis a certo proposito relinquendo vltimum verbum peccat aut venialiter aut mortaliter. Si primum idem erit iudicium de quolibet alio verbo et omittendo horas peccabit mortaliter: ergo mortale equiualenter componitur ex venialibus. Si dicas omittendo vnum verbum ex certo proposito quando solus dicit peccat mortaliter. ¶ Contra: ergo eodemmodo omittens aliud verbum et sic omittens dicere horas quando tenetur committeret centum mille mortalia quod non videtur dicēdū. Forte dicis volēs determiate emittere vltimū verbum plus peccat q̄s omittens

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliud de quo non cogitat ⁊ omittēs dicere horas secundū se ⁊ qualibet partem peccat mortaliter ratione totius cathegoꝛ et non rōne vnius verbi quēad modū furans cumulū grani mortaliter peccat: sed non mortaliter rōne vnius grani et non oportet q̄ illa volitio sit ita mala sicut multe volitiones quib⁹ vult omittere distincte circa multa ꝛba quēadmodū volens occidere mille homines in confuso nō tantum peccat sicut habens volitiones distinctas circa mille ceteris paribus. ¶Cōtra ex illo sequitur si esset ita grande nephas velle distincte omittere vnū psalmum suppositō q̄ nolitiones dicendi cadant distincte super quodlibet verbum illius psalmi simul vel successiue sicut nolitio qua quis vult dicere matutinas. ¶Preterea capio sortem qui est in vltimo psalmo celebrans. ¶Et arguo sic: sortes non dixit horas patet per falsitatem sue contradictorie partes matutinarum non sunt matutine: ⁊ tamen non tenetur dicere istas horas pars vltimi psalmi nō est iste hore. ¶Tunc sic in forma arguo: sortes istas horas non dixit hoc die: nec est aliunde impeditus: et tamē nō tenetur dicere istas horas isto die: ergo sortes presbiter non tenetur celebrare horas quod erat probā dum. ¶Rursus infirmus non tenetur dicere horas vt supra dictum est: et causa est quia non potest cuz est aliunde vexatus et non potest cōmode sic est q̄ transiens romam pro beneficio vel saltem propria causa que est in periculo perdendi non potest commode dicere: ergo talis non tenetur. preterea sufficit cogitare horas: ergo non tenetur vocaliter proferre stat q̄ quis cogitando deuotius celebret q̄ ꝓ ferens vocaliter vt de anna. primi regum primo. Item actus exterior nichil boni superaddit actui interiori: ergo ille tantum meretur qui vult celebrare et non celebrat sicut celebrans. ¶Ad primum conceditur q̄ stat aliquem tantum peccare volens omittere vnum psalmum et multa verba illius distincte sicut omittens dicere horas confuse de verbis cogitans sicut in casu homicidii contingit.

¶Ad secundum cōceditur in illo casu q̄ sortes nō dixit horas et satis tpis restat huius diei et tñ nō tenetur dicere suas horas. Si dicas est aliquis qui dicit matutinas in choro dixerunt vnum psalmuz an teq̄ intrauit an talis tenetur dicere illum psalmum dicitur q̄ pro paruo apparet q̄ non tenetur: sed si fuerit notabilis omissio tenetur supplere: quod deest supplent omnes: secus est si diceret solus vel cū vno quando homo abesset per notabile tempus nō sufficeret aliorum supplementum. ¶Ad aliud concedo q̄ infirmus non tenetur dicere horas vocaliter si ei noceat proferre vocaliter sicut in meipso expertus sum in febribus vbi propter sitim vix homo bene loquitur: deus nec obligat nos ad impossibile nec ad nimis difficile: sed si ponas q̄ infirmitatem incurrimus ex culpa nostra an sumus deobligati. Dico q̄ sic sicut inferius dicitur de ieiunio: eodem modo concedo q̄ tāta potest esse necessitas pie cause que est in periculo perditionis: non debeo dicere horas sed indubie talis causa non solet esse acquisitio beneficii stat q̄ hō egeat tanto studio propter actum quē repente habet facere vel sermonē q̄ vno die naturali nō obligatur dicere horas nec ieiunare diē ieiunabilē sufficit ibi rogare deū et de nullo vsu dicere sicut de ieiunio. Ad alia duo nego q̄ sufficit cogitare de horis: requiritur celebratio vocalis: actus exterior nichil boni superaddit actui interiori: sed plerūq̄ actus exterior ꝑcipitur et tunc ozipsuz facere alioquin non habetur actus interior. si essent duo quorū vterq̄ vellet dicere horas efficaciter et vnius lingua ēet abcisa tñ mereꝛ sicut alter dicēs si deuotio vocaliter orantis augeatur ab oratione vocali iam cetera sunt imparia: crebro actus exterior est causa quare actus interior est melior vel peior.

Dicis forte quando sortes est in fine primi psalmi vt beatus vir: tunc dixit horas: patz. De inesse illius de ꝑterito est vera g̃ et illa de inesse: psequentia claret: añs pz tunc verū est dicere sortes est dicens suas horas. ¶Respondetur p̄ ꝓpōes. ¶Prima est: aliq̄ est ꝓpositio de ꝑterito vera cui nulla de pñti rñdebat vera sed falsa: hoc pz si sortes dicat hanc sortes dicit falsū hora duodecia et nullū aliud falsum ꝓfert ia illa est falsa ob falsificationē suipsius: postea lapsa duodecima dicat sortes dixit falsum hora duodecia ipsa de ꝑterito est vera: ita est sicut ipsa significat nec se falsificat: g̃ est vera. Scōa ꝓpō nō q̄libet enunciatio de ꝑterito vera extra insolubilia hz vnam de inesse verā reseruatis propriis termis extremoꝝ pz de talibus / sortes erat iunior q̄ ipse est / plato erit senioꝛ q̄ ipse est / sortes vidit omnem planetam vel omne astrum lucidum. Tertia propositio nec hoc habet vbiq̄ verum in extremis simplicibus vt patet de talibus / archimenides fecit circuluz: qñ actus importatus per terminum dicit complementum alicuius: ⁊ talis denominatio non vsurpatur ante finem rei non est metiēda veritas propositionum de extrinsecis temporibus per illas de inesse sed capiendi sunt termini absoluti saltem absolutiores termino difficultatez ingerēte: sortes dicit hoc demonstrando hanc lectionem vel verbum Sed quia est cōmunis modus orare vocaliter dubitas an prodest vocaliter orare quando homo celebrat. beatus augustinus in epistola ad probā tangit multa de oratione. ¶Respondetur bonum est q̄ oratio cōmunis sit vocalis vt innotescat populo ꝓ quo offertur et deuotio excitetur: etiam aliqua est oratio vocalis in precepto vt de dicendis horis et missa sed an presbiter valde eleuata voce debet loqui vel deperessa nō potest dari regula quod vni nutrit deuotionem alteri eam extinguit quilibet cognoscere potest quid sibi prodest vbi oratio est particularis quam homo capit supererogando non est opus multiloquio: deuotio interna plus conducit de consecratione distinctione quinta. non mediocriter. et Mathei sexto. Orantes nolite multum loqui.

¶Distinctionis decime tertie questio prima.

Notabile

¶Circa hanc decimam tertiam distinctionez quia est disceptatio inter latinos et grecos in quo pane saluator confecit: propterea q̄ram hunc questionis titulum An christus consecrauit in pane azimo. ¶Pro huius intelligentia notabis nostrates circa celebrationem paschatis aliq̄tisper aberrauerunt: vt venerabilis beda in tertio libro eccl'astice hystorie gentis anglorum luculenter explicat non more iudaico / sed a decima quarta luna vsq̄ ad vigesimam diem: et in vigesima prima que apud iudeos est celeberrima nichil seruabant: hoc cōtingit dicit beda patribus illis ex ignorantia. hoc patet. xvij. capite illius libri cum beda cumulatas virtutes aidam recitasset paucis ꝓcludens ait. Qui vt breuiter multa comprehēdam q̄tum ab eis qui eum nouere didicimus nichil in omnibus que euangelicis siue apostolicis siue prophe ticis litteris faciendi cognouerat pretermittere sed cuncta pro suis viribus operibusq̄ explere curabat hec in prefato antistite multum complector et amo quia nimirum hoc deo placuisse nō ambigo. Quod autem pascha non suo tempore obseruabat vel canonicum eius tempus ignorans vel sue gentis auctoritate ne agnitum sequeretur et etiam tanti sanctimonii erat vt discumbens in mensa cum sancto esvvaldo rege anglorū qui lancem argenteam fregit et dedit pauperibus in quo factovir dei aidam benedixit manum regis dicens. ¶Runq̄ arescat hec manus q̄ et contingit. capite sexto huius libri dicit beda. nam cum iterfecto rege manus cum brachio essent a corpore resecte contingit vt hactenus incorrupte perdurent idem de aliis scotis episcopis missis ad anglos pro eis informandis in fide contigit: hec dixerim ne ubi videatur illos sanctos patres i hoc peccasse ⁊ constat q̄ non: adhuc non erant sufficienter eruditi in traditiōibus matris ecclesie boni patres inconcusse tenuerunt articulos fidei et cōmunia plus se dantes deuotioni et religioni bone vite q̄ alicui alteri inquisitioni: et sic eis erat ignorantia quam pro tunc non tenebantur vincere / post sufficientem ostensionem veritatis acquieuerunt.

secōnō. ¶Secundo notandum est q̄ est disceptatio inter latinos et grecos an christus cōsecrauit in pane azimo vel fermentato ita q̄ greci in illam vehementiā proruperunt vt dicant tres primos euangelistas aberrare et iohannem eos castigasse vt ꝑ glosa iohannis decimo tertio dicit. ¶Istis prelibatis pono conPrima ꝓ clusiones. clusio. ¶Prima christus comedit cum discipulo agnum paschalem decima quarta luna ad vesperā mensis primi. ¶Secunda conclusio: christus conij. concl'o. fecit in pane azimo ꝓ cōclusio probatur: christus vsq̄ ad mortem inclusiue seruauit legem: patz matthei quinto: et hoc concedit doctor eorum crisostomus super matheū: sed in lege illud precipiebatur patet exodi duodecio. Secūda conclusio sequitur ex prima quia iudei tenebantur hoc facere scilicet manducare agnum paschalem cum pane azimo et fermentatus tunc non inueniebatur in domibus iudeoꝝ ⁊ xp̄s cōfecit cuz tali pane qualem repperit in domibus iudeorum. Unde exodi duodecimo. die primo azimorum non erit fermentum in domibus vestris. Unde glosa super illo verbo primo die azimorum. Mathei vicesimo sexto. de decima quarta die primi mensis quando abiecto fermento agnum immolabant ad vesperam ꝭ illud ratione puritatis magis congruit. vnde prime corinth. quinto. non in fermento veteri sed in azimis. Item mathei. xxvj. prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad iesū dicentes: vbi vis paremus tibi comedere pascha. hoc idem patet apud alios euangelistas: ex quo sequitur q̄ christus fero die iouis hoc est quinta feria manducauit pascha cum discipulis ita q̄ in argumentum illius multi ieiunium quadragesime illa nocte interrumpūt q̄q̄ hoc non approbem. ¶Sed contra hoc argumentoꝛ argumentis grecorum scribitur iohannis decimo octauo. iudei ad ꝓclu. non introierunt pretorium vt non contaminarētur sed vt manducarent pascha: ergo illo die quo iudei christum obtulerunt pylato debebant manducare pascha: sed illa dies fuit decima quarta luna aliquin iudei omnes fuissent transgressores legis qō nō est verosimile: ergo christus preuenit iudeos comedendo agnum paschalem in nocte precedenti scilz luna decima tertia. ¶Preterea iohannis. xiij. ante diem festum pasche sciēs iesus q̄ venit hora eius: g̃ xp̄s preuenit pascha iudeorū ⁊ cōedit agnū paschalē decima tertia luna ⁊ tūc non erat panis azimus in domibus iudeoꝝ. hz solū fermentatus sed consecrauit in tali pane qualē repperit in domibus eorum: g̃ consecrauit in pane fermētato. greci propter istas rationes et similes concedunt conclusiones argumentoꝛum. ¶Pro solutione horum argumentoꝛum nostri dicunt ⁊ bene: pascha interdum capitur pro agno paschali: interdum pro panibus azimis vel pro illis septem diebus quorum primus et septimus erant celebres: hoc patet per glo. math. xxvj. Aliqui ponunt quinq̄ vel plures equiuocationes sed date sufficiūt. ex hiis soluūtur rationes grecorum nō introierūt pretoriū ne contaminarent sed manducarēt pascha. i. panes azimos in sexta feria q̄ dies erat celebris apud eos. Si adducas brugēsem in additione math. xxvj. q̄ nunq̄ legitur q̄ pascha tm̄ valet sicut panis azim⁹ suspectū est illud qō assumis. glo. marg. ioh. xiij. ⁊ multi nostri valētes patres dicunt oppositū. Et si dicas ipsi erāt obseruatores legis ad litterā sicut ipse arguit: nō ozdare rñsionē illi dicto sz solū mirari q̄re ita dicat que obseruatio ad litterā dānare innocentem in cuius ore nō est inuentus dolus ⁊ istud ē rationabilius q̄ dicere cū brugēse q̄ iudei legittimū et non verum pascha scōm compotū xp̄i seruabant xp̄s autē verū et legittimū scōm q̄ ipse cōputabat eo q̄ in morte xp̄i non oportuit obseruare neomenias sequētes qz regula illa quā brugensis ōt communem apud iudeos est a multis suspecta q̄ nunq̄ celebrant secunda feria quarta vel sexta non est verisimile quin christ⁹ obseruabat idem pascha quod iudei debebant obseruare scōm supputationem cō

Rño ad p̄ mū argu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

munem.luce.xxxj. Venit autem dies azimozum in qua necesse erat occidi pascha/hoc est agnus pascalis quem iudei tunc debebāt comedere. Illa regula videtur sicca a posteriozibus iudeis vt eozum patres iustificarent in hoc q̄ licitum erat eis manducare pascha quinta decima luna et in hoc nō peccabant. Ꝑ Potest insuper dari modus crisostomi super matheum omelia.lxxxviij. q̄ iudei tota illa nocte vigilabant ⁊ intenti erant ꝓ occisione christi ⁊ sic illa nocte non manducabant et transgressi sunt ꝓceptum dei in hoc / sed in die sequenti expectabant comestionem hoc est vsq̄ ad decimā quintam lunā et sic potest dici non intrarunt pretozium pontii pilati ne contaminarentur sed manducarent pascha: id est agnum paschalē cuius manducationem trāsgressi sunt decima quarta luna mensis primi. Ad aliud iohannis decimo tertio argumentum est solutum q̄ pasche capitur ꝓ primo die azimozuz. Si dicas non debemus iudaisare: sed iudei in azimo agnum paschalem comederunt igitur. Dicitur nō iudaisamus quia non seruamus hoc ex lege eozum: sed ex institutione christi sicut vsi sunt aqua lustrationis ⁊ nos aquavtimur in baptismo. iudaisare nō est facere aliquid quod iudei fecerunt: sed est facere vt legem mosaicam impleremus. si quis ob morbum aliquem occurrentem ꝓpuciuz abscinderet vt incolumis euadat non in hoc iudaisat.

¶ Secundo principaliter arguitur matthei.xxvj. ij arguit. Non in die festo ne forte tumultus fiat in populo: ergo non crucifixerunt christum primo die azimorum scilicet decima quinta luna / neq̄ post vt constat: ergo ante fuit occisus puta ī decima quarta luna: ergo preuenit cenam comedēdo agnum paschalem decima tertia luna quod erat probandum.

¶ Cōfirmatur luce.xxiij. sancte mulieres viso monimento in quo positum fuit corpus dñi reuertentes parauerunt aromata et vnguenta: hec autē ꝓparatio fuit illo die quo licuit operari scōm legem alioquin sancte mulieres fuissent preuaricatrices legis q̄ non est dicēdum: q̄ hoc non [illegible] decima quinta luna: q̄ tunc erat festum ī quo nō licuit operari.

Respōsio ad secūdū argu. ¶ Ad scōz nego q̄ nō erat occisus in die festo imo erat celebre festum q̄n erat decima quinta luna mensis primi ipsi non curarunt de festo ꝓpter rancorez quem conceperunt contra xp̄m: propterea subiungitur. ne forte tumultus fiat in populo magis formidabant ne christus raperetur ab eis ꝓpter multitudinem iudeozum qui venerunt hierosolymam ꝓpter festa quozum magna pars reputabat christum sanctum ⁊ messiam in lege/sed tandem mutarunt sententiam cum caperent opportunitatem per iudam qui clanculum eū traderet vt non esset op⁹ seditione preualuit ordinatio dei intentioni pharisēozum cum populus israeliticus liberabatur decima quinta luna mensis primi a seruitute egyptiaca volebat deus pater vt filius in tali solennitate liberaret genus humanum. ¶ Ad aliud de sanctis mulieribus dicitur q̄ opera seruilia erant prohibita. leuitici.xxiij. primus dies erit vobis celeberrim⁹ cē opus seruile in eo non facietis: preparatio vnguenti ꝓ defunctis erat opus misericordie ⁊ spirituale et preparabant die illo vsq̄ ad vesperam sabbati ⁊ tunc sero quieuerunt ꝓpter sabbatum quod erat celebrius quocunq̄ die azimozum: illa etiā dies sabbati erat multum celebris ꝓpter duo festa cadētia scilz scōa dies azimozū ⁊ sabbatū: propterea vocabatur magnus dies ille sabbati. ⁊ per hoc soluitur vnū argumētum grecozum dicentiū q̄ sabbatum erat decīa q̄nta luna ⁊ q̄ duo magna festa erāt in eodē die scilz primus dies azimozū ⁊ sabbatū: sed non sic dico: sabbatū erat decīa sexta luna ⁊ secūda dies azimoz. ¶ Et si dicas cū transisset sabbatum maria magdalene et maria iacobi et solōe emerunt aromata vt venientes vngerent iesū. ꝺz q̄ aromata q̄ ꝓius habebāt decima q̄nta luna nō sufficiebāt ꝓpterea emerūt plura et ꝓparauerunt. ēt sctē mulieres ante tps emerunt aromata: sciebant mortem christi futuram ℔ rūsionez christi excusantis magdalenam hoc ad sepeliendum me fecit et sinite illam vt in diem sepulture mee seruet illud. Sed forte dicis christus passus est in nouilunio: ergo non in decima quīta luna vel q̄rta decima luna: ꝓ̄ia claret in decima quīta lūa est oppositio lumiariū q̄ in cōiunctione luna paululū abeunte sua celeritate a sole incipit eē bicornis figura illa per primā quartam vsq̄ ad scōam grece dicitur monoydes in ꝓncipio secunde quarte apparet ad modum semicirculi et vocatur dycithomes: a principio scōe quarte vsq̄ ad oppositionē apparet gilbosa instar maiozis portionis circuli vocatur amphitrios in oppositiōe venit in quarta decīa die q̄n vocatur panselinos et est plenū: nunq̄ pōt esse eclipsis in trino sextili aspectu vel oppositiōe sed solum in coniunctione: sed ita erat de sole patet math.xxvij. tenebre erant sup faciem abyssi ab hora sexta vsq̄ ad nonā. idez legitur apud alios euangelistas addit lucas. luce.xxiij. et sol obscuratus est. ¶ Rñdetur hoc argumentum currit equaliter contra vtranq̄ opinationem sed in argumēto aliq̄ sunt certa/aliqua ambigua: certum est naturaliter non potest esse deliquium solis nisi ī nouilunio: sed q̄n luna est diametraliter in via solis sub ecliptica in altera sectionum in capite draconis vel cauda quod non poterat ꝓtingere naturaliter: potest dici sol subtraxit suos radios: sicut dicit beatus hieronymus vel deus non egit cum sole ad irradiandum: et sic erat deliquium in sole qui nō apparuit illuminatus: vel deus poterat facere q̄ luna miraculose esset interposita inter solem et terrā: et sic esset solum eclipsis in vna regione scilicet iudea q̄ interdū vocat vniuersa terra. sic̄ habetur.iij.reg. c.xviij. De helia. viuit dñs deus tuus si est gens aut regnū vbi non miserit me dñs meus quererete vbi intelligit de terra promissionis. Si dicatur beatus dionysius ad policarpum dicit q̄ ipse in egypto illud deliquiuum deprehendit: ergo erat vniuersale nec potes ibi ponere nubeculas cū in egypto tales non contingant in qua non pluit saltē remote a mari. ¶ Respondetur si erat vniuersale (vt est probabile ꝓpter auctoritatem beati dionysii) hoc deliquium a sola luna causari non poterat quia licet lune eclipsis sit vniuersalis solis tamen est particularis et in vno solo orizonte nō omnibus eque cito apparens: oportet dicere deus non concurrebat ad productionem radiozum solis in vna regione. Si dicas ex isto destruo motum beati dionysii dicētis lunam motam ab oriente occidentem versus ad occultandum lumen solis cum sole nō irradiante non est opus causa extrinseca ad impediendum lumen solis cum nullum erat: nego consequentiam ⁊ luna et sol compassi sunt morti christi sicut dicit beatus hieronymus: et sic congruz erat q̄ luna delata ad coniunctionem solis causaret vmbram naturaliter et sol existens supra lunam suum lumē produxit ad lunam vsq̄ q̄ impediebat existentes im vmbra lune habere lumen et deus non cōcurrebat cum sole ad producendum lumen extra illam vmbram ab hora sexta ad nonam vsq̄. Fortasse dicis quid op⁹ erat tali motu miraculoso ī luna cum venus ⁊ mercurius possunt solem eclipsare et non constat an alteruter illozum planetaruz solis iubar impediebat: hoc non valet: ille due planete nō possunt illud causare esto q̄ fuisset coniunctio vnius vel vtriusq̄ cū sole: sed de hoc in secundo sentētiaꝝ ⁊ de modo luminarium et eozum deliquiis in operibus sex dierum: sufficit nobis ꝓ nostro argumento deliquiuz solis a luna cum erat supermūdana non improbat nostrum propositum et q̄ non erat neomenia naturalis. iij.arguit ¶ Tertio arguitur si christus passus fuisset decima quinta luna sequitur q̄ res nō proprie responderet figure hoc est inconueniens in proposito igitur: patet consequentia: comestio agni paschalis significabat passionem christi: sed agnus paschalis comedebatur decima quarta luna: ergo illo tempore christus pati debebat: sed in die precedēti christus cenauit cum discipulis igitur. ¶ Respondent nostri doctores et patres figura debet respondere rei hoc est verum fuit decima quarta luna christus oblatus iudeis ⁊ venditus a discipulo ⁊ passio eius tunc incepit emisit sanguineos sudores in orto bau genst super hoc non contentus non pōderatam replicam dirigit ecce suaverba non videtur ratiōi cōsonum q̄ remigi⁹ ⁊ alii doctores dicunt q̄ christus fuit ligatus ⁊ intentus in decima quarta in vesperis et tunc inceperunt passiōis exordia: nam immolatio christi ꝓpria non fuit nisi in ara crucis vt cōmunis doctrina ecclesie testatur. miroz qūo dicat communis doctrina ecclesie testaꝝ cuz doctrina ecclesie nichil aliud est nisi doctrina doctozum ipsi sunt ecclesia in hoc negocio in satis ꝓpria acceptione. ¶ Ulterius argumentatur bzugensis: sexta feria in qua christus passus est non fuit celebris: ergo non erat decima quinta luna mensis primi: consequentia claret intelligenti: assumptū probat: multa fecerunt iudei in illo die / puta in sexta feria que non licuit facere in decima quinta luna: patet: accusare flagellare testes presentare examinare sententiam diffinitiuam ferre. Rñdetur antecedens

Rñio ad tertium.

est falsum et negatum ab omnibus nostris doctoribus: ⁊ quando probat antecedens: ꝺz significando pharisēos et doctozes legis multa fecerunt que non licuit facere in festo ego hoc concedo ⁊ addo multa fecerunt que non licuit facere in feria alia cōmuni circa christum vt constat flagellare et occidere innocentem q̄ nullo die hoc poterant facere licite si defecerunt in principali nimirū q̄ in aduenticio de linquerent. Sed forte dubitas adhuc quomodo au debant hoc facere expresse contra preceptum legis cum ibi erant pharisei saducei essei ⁊ promiscuum vulgus sine numero. ¶ Respondeo colorabant transgressionem legis per legem sophistice procedebant: quis potest verum ostendere habere colorem falsi cum elencho sophistico: dederunt populo intelligere q̄ christus erat peruersor legis ⁊ nisi statim fuisset eneruatus locum et gentem amitterent ⁊ sic habita opportunitate quā citius in eum manus iniecerunt iustificantes se per legem si fuisset alius casus vt de barbara vel alio nō sic fecissent in festo sed propter odium quod in christum conceperunt nulli diei pepercerunt. ¶ Quarto et finaliter argumentor: a die pasche iudei numerabant septem ebdomadas plenas et statim post illas quinquagesimo die erat festum cenophegie siue festum penthecostes sed dies festus pasche fuit sexta feria q̄ tunc decima quinta luna vt dictum est: ergo post ad septem ebdomadas debebat esse festū penthecostes et si sic: ergo penthecoste erat in sexta feria vt patet numeranti. Dicitur q̄ iudei non deberent numerare a primo die azimozum sed a die sabbati qui incidebat in illa solennitate. vt patet leuitici.xxiij. nos numeramus a nostro pascha te quando christus trāsiuit a morte ad vitam scilicet a die dñica et computamus quinquaginta dies ab illo et est festum pēthecostes. Non tamen nego quin greci conficiunt in pane fermentato est eiusdem speciei cum tritico et sensibile signum nichil obstat. hoc etiam concedit beatus anselmus in suo libello de fermento ⁊ azima: primo quando incepit esse disceptatio de obseruatione legalium ꝓpter errozem ebionitaruz dicētium necessarium esse christianos iudaisare ⁊ seruare legalia ecclesia confecit in fermentato sepulto illo erroze cōuertit se ecclesia latina ad conficiendum in azimo pane sicut christus fecit et christiani vsq̄ ad errozem ebionitarum greci manserunt pertinaces consecrantes in fermentato. ¶ Dubitatur an greci in hoc sunt heretici vel male agunt. ¶ Respondeo multum refert dicere male agunt vel sunt heretici. Si dicant tres primos euangelistas errare sicut supra allegatum est ex glosa ordinaria sunt pessimi heretici et insensati. Si nō dicant illud sed honeste exponunt euangelistas omnes quatuor q̄ conueniunt erant docti ab eodem magistro id ē ab eodem spūctō ⁊ eque vere scripserunt lz vnus interdū dicat aliq̄d qō nō erat dictū ab alio tunc res non est ita certa. Si dicant christū comedisse decia tertia luna agnū paschalē et necessarium fore communicare in pane fermētato non longe distant ab

iiij.ar. Respōsio ad quartū

Universidad de Deusto
Biblioteca

heresi. Si dicant se consecrare et nos in azimo sed volūt seruare eorum cōsuetudinem quaz habēt ab eorum patribus nec volūt recipere p̄cepta romane eccl'e adhuc cōstat q̄ male agunt nec auderem eos excusare cōmino ab heresi saltem sūt scismatici ꝛ tunicam inconsutilem christi partiūtur quam integrā seruarunt gētiles: nec est idem de vtroibus p̄sbiterorum / quia ecclesia romana non intēdebat eos ad hoc obligare vt nobiscum cōueniant. Etiam forte male faciunt p̄sbiteri grecorum nolētes seruare vitam celibem sicut nostri p̄sbiteri: si ecclesia nō eos intēdit obligare ad cōsecrandum in azimo: iam in hoc non peccant consecrantes in fermētato. an cōsuetudo excusat dicetur in vna questiōe ad partem Delirant iſuper greci dantes suis paruulis corpus dñi. ꝛ sicut diximus de grecis sic dicēdum est de bohemis ꝛ tabozitanis de communicatiōe sub vtraq̄ specie si bohemi dicāt prout asseritur est de fide laicum debere communicare sub vtraq̄ sp̄e iam sunt heretici nō est minus heresis dicere aliq̄d quod nō est de fide eē de fide q̄ negare aliq̄d de fide eē de fide. si nolūt parere rōane eccl'e prohibēti cōmunicare sub vtraq̄ sp̄e iam sunt scismatici ꝛ parum ab heresi vl' nichil distātes/in materia de cōsuetudie ostēdetur q̄ nō excusantur p hoc. Etiam suppositō q̄ dicāt eē ius positiuum humanum quod tamē non faciūt sz eē de necessitate salutis. Et si dicas iohā. vj. habetur: amē amē dico vobis nisi māducaueritis carnē filii hominis ꝛ biberitis eius sanguinē nō habebitis vitam in vobis. Rñdetur qui capit sub vna sp̄e scilicz panis sanguinē bibit cōcomitāter ꝛ hoc sufficit: ēt illud capitulum itelligitur de assumptiōe spirituali. Istud patz q̄ cape sub sp̄ebus sanguinis nō est de p̄cepto christi q̄ vnam cōditionalē quam ponit saluator. iohā. vj. inquiēs. Si quis mā ducauerit ex hoc pane viuet ieternum. hic de sp̄ebus vini vel assumptiōe sanguinis nō est mentio.

Itēlicz legatur q̄ apostoli cōicarūt sub sp̄ebus panis nūq̄ legit q̄ sub sp̄ebus vini cōmunicarūt aliis vnde actuum scōo dicitur de cōuentu ad fidem q̄ apostolos: erant autē pdurantes vnanimiter in templo ꝛ frangētes circa domos panem: glosa interli. id ē sctm. illud erat diffinitum constātie q̄ nō est de necessitate salutis cōmunicare sub vtraq̄ sp̄e ꝛ vetitum laicis sub sp̄ebus vini cōmunicare. Itē si fuisset de necessitate salutis dānabis sanctos patres a mille ānis qui nō cōicarunt nec docuerūt alios sub vtraq̄ sp̄e cōmunicare. aliqua circa hoc sacramentum sicut circa alia sunt indisp̄sabilia saltem ab homine vt minister sit p̄sbiter materia sit panis triticeus vel vinum azimus vel fermētatus. christus in cena sub vtraq̄ specie ministrauit apostolis suū corpus qui ēt erant sacerdotes/ sed q̄ hoc vniuersaliter fuerit obseruatum postea ab apostolis vl' eorum successoribus non legitur: licz apostolus vt patet per glo. p̄me cozinth. xj. hoc obseruauit ꝛ fertur q̄ cozinthii adhuc hoc obseruant. Idem patet iohannis sexto per postillatozem. non debemus in omnibus imitari christum in factis vel apostolum patet de ieiunio quadraginta dierum christi nichil comedendo: de virginitate dedit corpus suum post cenam. ꝛ apostolus dicit ad thim. o. iij. oportet episcopum esse vnius vxoris virum: ecclesia inhibuit cōmunicare sub vtraq̄ specie magnum vinum nō sufficisset magne parochie opus fuisset magno vino pro eccl'ia sancti egidii edimburgi in partib⁹ septētrionalibus non est copia vini nec fuisset conseruatum bene quin ad acetum tetēdisset vel aliq̄ animalia fuissent genita in nauiam capientium ꝛ quomodo fuisset delatum a beruito ad glegoznum: interdum in quadruplo remotius: patet in dimbaro adhesisset barbis hominū: ꝛ per consequēs rationabiliter est vetitum illa nō contingebāt in primitiua ecclesia vbi homines erant discretiozes caritas maioz et pauciozes: aliqua expediunt pro vno tempore que pro alio nocent. de tempore non habemus nisi nunc quarto physicozum.

¶ Distinctionis decime tertie questio secunda.

Queritur de modo celebrandi. ¶ Respondetur multa de modo celebrandi tangūtur. de cōsecra. dist. prima. sicut nullus nisi sacerdos potest consecrare/ita nō debet eē celebratio nisi in locis consecratis nisi summa coegerit necessitas. patet in capitulo sicut non alii. ista necessitas exponitur in c. concedimus. ibi dicitur in concilio tribariensi si ecclesie fuerit destructe incendio in capellis permittitur cōsecrare quousq̄ ecclesie restaurentur etiam in itinere si ecclesia defuerit sub dio licet celebrare dūmodo tabula altaris consecrata cetera sacra misteria ad illud officium pertinentia affuerint: ꝛ illud permittitur secūdum legē communem: nō videtur idem in naui que est in mari q̄ tocunq̄ tēpore dummodo non p̄z accessus ad terram tales excusantur ab auditione misse esset periculuz effusionis sanguinis christi: vbi caueretur ab illo periculo potest celebrari. dixi dummodo nō patet accessus ad terram ob piratas et tales qui nō excusantur a sanctificatiōe diei dñice de audiēda missa nisi quando habent rationabilem causam ibi manendi. fortasse descendēdo in terram essent intiq̄ empti ſufficit etiam facultas episcopi p̄z in c. missarum: corporale debet esse in puro lineo vel lintheo ab episcopo consecrato et non in serico vel alio pāno: patet in ca. consulto oīm. hoc sigt sindonē mundam qua christus inuolutus est in sepulchro. Calix sit de auro/argento/vel stanno: eos ꝛ auricalcum erugine faciunt et vomitum causant. ca. vt calix. q̄re nec lignum nec vitrum nec alia materia ab illis tribus enumeratis est sufficiens licet in capite hoc dicatur duo debent interesse celebrationi quia dicitur dñs vobiscum/ꝛ orate pro me: consuetudo iuris positiui humani optima interpres hoc euacuauit: altare debet esse de lapide. ca. altaria. sine sacris vestibus non debet celebrari. ca. vestimenta. specialiter sine manipulo et stola. non debet celebrari sine luie aliquis ꝓpterea sacerdos fuit p̄uat⁹ beneficio. de

Respōsio ad q̄stionē

celebratione missarū cap. vltimo. eucharistia debet seruari in loco mūdo et honesto firmiter clauso cū lāpade vel cera illuminata. q̄ sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit lumē vite Johā. viij.

¶ Preterea aduerte iacobus frater dñi modū celebrationis p̄m⁹ instituit de consecratione. d. j. c. iacobus. propter casualem infirmitatem superuenientem p̄sbiter finire non valens alter vbi finiuit perficiat. vij. q. ij. nichil de tempore ruri vbi nō habetur horologiū sufficit celebrare hora duodecima et ob deuotionē persone magne audientis vel celebrantis etiā quando dubitaretur an finiet ante duodecimā. ¶ Sed probas q̄ stola non debet esse consecrata: sit pētepedalis et vna pedalitas vetustate cōsumitur potest resarciri et tota erit benedicta. patet de cōsecratione ecclesie. c. q̄ in dubiis. iūcta glosa. sicut de oleo non benedicto et aqua non benedicta addita benedicte quo facto tota stola est adhuc benedicta remoueatur alia pedalitas b ꝛ addatur alia loco eius per lapsū temporis et sic gradatim vsq̄ ad c. inclusiue. tunc sic in fine non est opus q̄ hec stola consacretur: ergo male dictum est nulla pedalitas huius stole fuit consecrata a p̄sule quia nūq̄ illam vidit vel nunq̄ habuit partem vicinam huius stole ad decem leucas hoc supponamus.

Respondetur si simul et semel maioz pars stole vetustate consumitur tota esset būdicenda/sed vbi est magna intercapedo tēporis ,put supponitur i ablatione partium tota est sufficienter consecrata vt in aluuione est sic eadem identitate morali identitatis licet nō idētitate physica cū sola būdicta ab eō et hoc sufficit cum partes succedant in simili situ ꝛ figura et semper reputabatur eadem vt in correctione nauis sensim hoc mense reparando vnū asserē in alio mense aliū et sic successiue quo ad null⁹ asser relinquatur in tota naui illud patet. viij. q. j. de niq̄. xvj. distin. cap̄. habeo. et ad longū. ff. de iudiciis. l. proponebatur et de seruituti. rus. predi. l. seruitutes. §. Si sublatum. ¶ Potes applicare difficultates in consecratione quas habes sub aliis terminis in de baptismo vt ego volo consecrare hanc hostiam si nullus alius eam consecrat et non aliter sortes habet idem propositum vel vult cathegorice consecrare vel demonstrando quattuor hostias sortes vult consecrare illas duas quas plato nō cōsecrat et econuerso plato vult consecrare duas hostias quas sortes non consecrat. Si aia p̄sbiteri ponatur in corpore laici an potest consecrare sicut superius dixim⁹ de ania xp̄iani in corpore agareni si anima vnius p̄sbiteri ponatur i corpore alteri⁹ p̄sbiteri ꝛ contra an quilibet eorum est p̄sbiter: sic. ¶ Contra null⁹ istoz fuit consecratus vel factus p̄sbiter ab aliquo episcopo nec ab episcopo accepit ordines et hoc est verum videtur tñ sufficere ad consecrandū cū caracter sacerdotalis indelebilis manet in anima non alias dicim⁹ p̄sbiterum resuscitatum esse p̄sbiterum et religiosum vel vxorē resuscitatam non esse astringendam adherere viro vel reintrare religionem. dicis tunc si anima vnius p̄sbiteri ponatur in mille corporibus mille erunt p̄sbiteri distincti realiter quod concedimus pone animā p̄sbiteri in corpus laici: et cōtra. sint quīq̄ hostie due signate littera a/ due littera b / tertia sigta et littera b' et a/ sortes vult cōsecrare signatas littera a plato ſra b/ quita consecratur ab vtroq̄ ꝛ sic tres ab vno p̄sbitero et tres ab alio q̄ realiter distinguntur hoc non est mirum cum est vna cōicans sortes vult consecrare partē hostie iurta se vsq̄ ad a lineam plato aliam medietatem vsq̄ ad a lieam: a linea panis non est consecrata pono lineā nō distīgui a substantia qualitate vel q̄titate cōtinua. ceterum dicis volo consecrare qūlibet partem hostie non terminatam ad a punctum vel ad pedem calicis vel quelibet est consecrata et hoc est contra ei⁹ intentionem: si aliqua non est consecrata sub q̄ non est corpus christi signet illa est diuisibilis: ergo vna pars illius non tangit pedem calicis et illa est consecrata et per consequens ibi est corpus christi. dicis nulla pars est consecrata demonstrando q̄tālibet partem paruam prope me reliqua pars tangit pedem calicis vel a punctū ratione partis ei⁹: ergo sub nulla tali parte erit corpus christi ex casu et q̄ implicat dare maximam partem hostie non potes signare ad tuam imaginationem partem non consecratam a consecrata. Pro solutione vt res sit lucidioz sit hostia quadrata vel quadrangularis partibus minoribus terminatis ad pedē calicis ponuntur propositiones que prima frōte alicui apparerent postea loquemur sicut putamus ad questionē Prima quelibet pars huius non terminata ad pedem calicis est consecrata fm se et qōlibet sui. Secunda propositio cuiuslibet partis aliqua ps hui⁹ quadranguli est cōsecrata. p̄z. si esset instantia esset in parte terminata ad pedem calicis et hoc non q̄ quacūq̄ parua parte data prope calicem aliqua ps illius est p̄secrata. p̄z de remotioꝛi medietate tertia vel quarta a calice. Tertia propositio q̄libet ps p̄portionalis hostie fm illam diuisionem est cōsecrata. patet. quacūq̄ data illa distat a calice ꝛ aliq̄d panis mediat: dixi secūdū illaz diuisionem q̄ si oppositoꝛ caperes partes proportionales nō q̄libet esset consecrata scōm q̄libet sui saltem si esset sermo q̄ ad consecrationem totius sufficit q̄ maioꝛ pars cōsecretur iam q̄libet pars illius hostie esset consecrata. Quarta propositio deus non videt maximā partem illius hostie consecratam scōm se ꝛ qōlibet sui patet. nulla talis est nec dari potest. Quinta propositio non omnes partes illius hostie sunt consecrate qualiscūq̄ sit partitio in partibus proportionalib⁹ incipiendo a calice vel ab opposito. patet. tunc hostia esset complete cōsecrata cōtra ipotesim. Sexta propositio corpus christi est p̄sens calici. patet. bñ sequitur in infinitum propinque calici est aliqua pars proportionalis istius hostie capiēdo minores prope calicem et qualibet harū partium corp⁹ xp̄i est vicin⁹: ergo infinitū propinque est corp⁹ christi calici et per consequens non distat ab illo. Sed contra ista argumētoꝛ casus implicat ergo non est ad=

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittendus: antecedens patet vel remanet aliquis panis non consecrandus vel nullus si fm: cōtra iste non intendit consecrare totum panem: ergo aliqs panis manet consecrand⁹ q si concedas vel ille panis est diuisibilis vel non: scōm nō est dicendū tūc panis cōponitur ex indiuisibilibus si primum iam non consecrauit quēlibet panē nō termiatū ad pedem calicis cū medietates remotior illi⁹ panis nō tangit pedem calicis/relinquitur q illa intentio nō sufficit pro consecratione vt ponebatur in casu q concedimus.

¶ Distinctionis decime quarte questio ꝑma.

Notabile

¶ Circa istam decimā quartā distinctionem queritur primo an peccati post baptisma commissi necessaria sit penitentia. In hac questione ꝑmo duo termini declarabuntur postea respondebitur per cōclusiones ad questionem que impugnabuntur vt veritas magis elucescat et soluentur: in secūdo sententiarū diffinit peccatū propterea tangam diuisiones in quibus doctores hic insistunt. ¶ Peccatum et reatus peccati aliqd discriminis habent sed de reatu pcti hic est principalis sermo quid remanet in peccatore oīi actu peccati cessante pariter et habitu q facile contingit talis est coram deo peccator et si decideret sic dormiēdo dānaretur. Aliquibus dicentibus q remanet respectus extrinsecus aduenies in peccatore. Aliis opinantibus q solum manet respect⁹ rationis causatus per actum voluntatis dei volentis istum ordinari ad penam qr ipsum offendit. Sz qr non pono huiusmodi respectus dicit q reatus peccati potest capi intransitiue et tunc est peccatum quo homo est reus. Aliomō capitur transitiue et tunc supponit pro homine vel anima ita q postq̄ sortes cōmisit vnum mortale peccatum et adhuc non detestatus est in forma vel in valore/ et null⁹ actus vel habitus est in eo tunc est reatus peccati hoc est dictu est reus peccati perpetrati/ sed reatus peccati non absolute supponit pro homie vel anima sz cōnotatiue connotando q fecerunt aliquid contra legem dei vel omiserunt aliquid quod facere tenebātur et non detestati sunt formaliter vel virtualiter: multa concreta verificantur de rebus et non propter aliquam rem inherentem eis necq̄ res: de⁹ diligit vnum paruulum ticiū. titius est dilectus tamē non est dilectio in ticio nec i deo dilectio dei est de⁹

¶ Duplex est reatus peccati scz culpe et pene interdum homo est reus reatu peccati et reatu pene et ille reatus est met homo re⁹/ ex quo sequitur tales propositiones sunt vere si inferantur reat⁹ peccati erit in celo qr hic homo erit in celo hic homo est vel erit reatus culpe: ergo reatus culpe erit i celo de lege iam posita et hoc non est aliud dicere q̄ hic homo peccati reus erit in celo et hoc est verum sed illa non est concedēda reatus peccati est in celo oportet tollere terminū connotatiuum ponendo illam inesse: reat⁹ culpe actualis fuit anteq̄ erat reatus culpe actualis i sorte qr sortes fuit anteq̄ esset reatus culpe actualis. dico actualis non prius erat sortes q̄ erat reatus culpe originalis quo fit multi doctores se inuolentes tenebrose loquūtur de macula peccati: actu peccati transeunte interdū remanet habitus nōnūq̄ ille extingitur cū actu tunc nulla qualitas positiua vel ꝓuatiua relatio extrinsec⁹ vel intrinsec⁹ aduenies manet in peccatore/nō opteris peccatum animam maculare more aliquo sicut atramentum papirū relinquendo vestigium aliquod in ea aliud ab habitu in nonnullis peccatis in corpore generantur mali humores homines ictantes ad malū vt in ebrietate excessiuo cibo et forte in peccatis carnis peccatum quod non statim eluit suo pōdere ad aliud trahit hoc est relinquit malos habitus in anima et carnem incitantes ad malum.

¶ Secundus terminus est penitentia ille termin⁹ penitētia bipharіam accipitur: vnomō vt est nomē virtutis: aliomō vt est nomen sacramenti et multū interest vt est sacramētum est signū sensibile vt questione sequenti dicetur vt est virt⁹ est qualitas mētis interdū tamen late accipitur pro omni pena voluntarie pro peccato vel peccatis assumpta. ¶ Diffinitur penitentia a beato ambrosio i quodā sermone quadragesime. Penitētia est preterita mala plāgere et plangenda iterum non cōmittere hoc est dolere de perpetratis et habere propositum non peccandi detestari peccatum ipsum odiendo qr dicit offensuum velle accipere penā sine murmure gaudere de pena assumpta propter deū isti sunt actus penitentie virtutis et habitus ex eis geniti sunt penitentia virtus/virtus conuenit et actui et habitui sz citi⁹ actui quo ad mereri et demereri. j. ethi. vij atq̄ vt in olimpia non ii qui sunt elegantissimi forma prestantissimiq̄ robore sed ii qui decertāt coronis efficiuntur sed quo ad denominationem habitui propter stabilitatem conuenit tristicia dolor q̄ sunt passiones sequētes huiuscemodi detestatiōes sunt penitentia. Similiter peregrinatio/ieiunium/ elemosina et huiusmodi operationes exteriores late capiendo. et sicut peccatum consistit in actu voluntatis: ita detestatio peccati est propissim⁹ actus penitētie vidicare peccatum cōmissum tristicia et dolor in parte sensitiua detestationem sequuntur. proprie contritio est nolle peccasse hoc est displicet michi peccasse et non peccabo dī gratia in posterū cui quadrat diffinitio beati ambrosii. homo potest multipharіam detestari peccatum: vnomō qr ledit naturam tantum vel solum formidine pene: terti⁹ qr est dei offensiuum et solum tertiū valet contritio q̄ est penitentia in sua ratione dicit displicentiā de peccatis qr contra honorem dei cum proposito cōfitendi et abstinendi a peccato in poster⁹ de displicētia voluntatis loquor hoc est clare dicere iste terminus contritio vel actus penitentie virtutis oia hec connotat non requiritur q̄ omnia fiāt per eundem actum sufficit per varios ad hoc q̄ quis dicat contritus dolor partis sensitiue non ptinet essentialiter et intrinsece ad cōtritionem sed quādoq̄ cōcomitatur in quātū ex displicentia voluntatis sequitur aliqua passio in virtute sensitiua ob ꝓnexionē inter vires superiores et inferiores. Penitentia potest capi collectiue et diuisiue sicut iste termin⁹ logica. ¶ Ex illa acceptione infero propositiones. Prima est multe penitētie specie distinguntur hoc est multi actus vel habitus quor quilibet est penitentia specie distinguntur. probatur. Act⁹ distinguūt per obiecta scōo de anima et regula vniuersalis est q̄ficūq̄ obiecta specie distinguūt actus specie distinguntur: sed nolitio qua nolo peccatum esse propter deū specie distinguitur a nolitione qua nolo peccatum esse. illud patet eodē actu possum diligere medium et finem et medium propter finem ex prima distinctiōe primi obiectum illius actus est medium et finis puta deus et peccatum alterius solum peccatum. ¶ Ex ista propositione sequitur q odium peccati est dilectio dei: hoc patet eodem actu vt dicit prima propositio odio peccatū et diligo deum: ergo illo actu demonstrato hec est vera hic act⁹ est odium qr bene sequit est odiū peccati ergo est odiū eodēmō concludit q̄ est dilectio. ¶ Ex illa regula vniuersaliter in prima propositione sequit q̄ detestatio superbie et auaricie specie distinguntur et sic in multis aliis eodēmō in habitib⁹ qr trobiq̄ ꝯta est distinctio in actibus tanta est in habitib⁹ naturaliter genitis. ¶ Tertio sequitur q frequenter penitens gaudet et tristatur. hoc patet tristatur de peccato perpetrato et gaudet de illa tristicia ad illud non sequitur q̄ qualitates contrarie sunt in eodem qr non ꝟiantur nisi essent respectu eiusdem quēad modum non est hic: possum naturaliter diligere sortem et simul odire platonem quīmo possum diligere et odire eundē sil' sed multū intens⁹ dolor tristiciam extinguit quocūq̄ obiector et econuerso. vij. ethicorum. ¶ Quarto sequitur licet tristicia naturaliter sequatur nolitionem alicuius disconuenientis tamen voluntas potest impedire crebro ne fiat: hoc patet: qr ex nolitione alicuius disconuenientis naturaliter causatur tristicia voluntas potest impedire illam nolitionem non apprehendendo diuertendo se ad aliud. ¶ Pono conclusiones responsiuas. ¶ Prima est nulla penitentia est necessaria ad delendum peccatum. probat. nec hec nec illa et sic de aliis qr deus de potentia absoluta potest dimittere peccatum sine penitentia non aligat suam virtutem sacramentis. ¶ Secunda conclusio de potentia dei ordinata nulla penitētia est necessaria ad delendum peccatum post baptisma cōmissum. patet. nec ista nec illa et sic de singulis: ergo nulla. Fortasse dicis singulares negatiue nō inferūt vniuersalem vt clare patet arguendo ex opposito consequētis ad oppositum aficedentis puta ab indefinita affirmatiua ad diuisunctiuam compositā ex singularibus hoc non impedit propositū pone constantiam et tunc currit probatio. quelibet singularis est vera quod patet/ da dez̄static nē in aliquo gradu ad huc medietas illius gradus sufficit ad dimittēdū illud peccatum vt infra questione sequente dicet. Item per ieiunium potest deleri vel per elemosinam et sic de multis aliis penitētiis propter peccatum superbie perpetratum possum velle ieiunare in vltionem illius peccati vel peregrinari licet propritus ozare.

¶ Tertia conclusio non ad delendum peccatū requiritur penitentia hec propositio non est eadē cū prima apud multos eo q̄ asserunt q̄ est distributio opposita suppositioni confuse tantum in hac/in secunda propositione opposita suppositioni determinate propterea concedūt ad equitandū requiritur equus et nullus equus requiritur ad equitandū. probatur conclusio ille equiualent ad equitandū requiritur equus et equus requiritur ad equitandū. ergo sue contradictorie equiualēt ista consequētia est infallibilis: alioquin protinus dabis contradictoria vera vel falsa. assumptum patet: vnū extremum istius ad equitandū requiritur equus nō supponit puta ens requisitum ad equitādū. si dicas pro quolibet equo iam vtraq̄ est vera et non dabis vnam veram altera existente falsa si formetur idē est in ꝓposito. Teneo q̄ equiualent tertia et secunda conclusiones quēadmodū ille equus requiritur ad equitandū et ad equitandum requiritur equus et vtraq̄ potest defendi falsa/sed talis conditionalis est vera. necesse est si quis equitet habere equū clari⁹ est propositiones illas saluando eas sic reducerent ne cesse cadat in totam conditionalē nec oportet ascendere nec descendere ibidem nec i cōsequētiis. sec⁹ est de copulatiuis et disiunctiuis: non sequitur si homo currit aial currit: ergo si homo currit istud aial currit: antecedens est necessarium et consequēs impossibile animal stat ibi determinate nisi fingamus peculiarem modū ascendendi et descendendi i consequētis in quo nunc non insistendum est. ¶ Tūc pono quartam conclusionem. hec non est necessaria si sortes qui est in peccato debet habere salutē op⁹ est penitētia. patet. stat q̄ sortes sit in decem peccatis mortalibus et non doleat de eis tamen saluetur patet. posito q̄ repente vocetur cōs tiranno q̄ neget nomē christi vel occidetur stat intrepidus sicut beatus laurentius aut vincenti⁹ vel si trepid⁹ non vult negare nomen christi et occiditur talis est vere martir et iniuriam facit martiri qui pro martire orat. extra de celebratione missarum. cum marte. q̄ talis saluatur et non detestatur peccata sua: sic tirānus circunstat cū minis et terroribus q̄ non dabatur ei facultas ea detestari talis si moriet⁹ saluabitur. Istud potest cōtingere alia via si sortes fecit diligētiam quam potuit et aliqua suor peccator ei non occurrunt iam talis saluabitur tamen non detestatur cia peccata que perpetrauit saltem in particulari: sed sufficit in hoc casu vniuersalis detestatio.

¶ Quinta conclusio arguitiua necesse est existenti in peccato mortali specialiter et de eodem conscientiam habenti vel habere debenti de potētia dei ordinata habere penitentiam formalē vel virtualem Istud est verum de peccato actuali siue ante baptismum siue post: penitentia sacramentum requiritur post baptismum hoc est penitentia virtus requirit

obiectū.

Prima ? clusio.

Secda ꝑ°.

Tertia cō clusio.

Quarta ? clusio.

Quita ꝑ°.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de omni mortali facto siue ante baptisma siue post baptisma/sed non oportet confiteri peccata sacerdoti et ꝓ eis capere penitẽtiam nisi que feci post baptisma:vides voco penitentiam virtutem interdum actum nõnũq̃ habitũ ad hoc q̃ deleatur peccatum.ꝓbatur conclusio per illud Luce.xiij.nisi penitentiam egeritis omnes simul pibitis.itẽ marci.j.penitemini ⁊ credite euangelio . et actũ.iij.penitemini et conuertimini vt deleantur peccata vr̃a et ratio est q̃ pena est reordinatiua culpe meli⁹ est peccatorem non correctũ esse in pena q̃ sine pena ne dedecus culpe sit sine decore iusticie sicut deducit Boetius.iiij.de consolatione ꝓsa.iiij.et non intelligo solũ de pena que est peccatum q̃ clarum esset illud . q̃ peccatũ sit pena.patet per illud aug. v.confessionum/iussisti dñe et ita est vt pena sit sibi quisq̃ inordinat⁹ aĩm⁹.dictum est in peccato mortali q̃ originale deletur sine penitentia et veniale interdum.dicitur vel habere debenti propter ignorantiam vincibilem.dicitur virtualiter ſm aliquos q̃ per feruentem dilectionem dei quã deus acceptat ad deletionem peccati.ita q̃ si homo tũc occideretur saluaretur post q̃ talis diligit deum super omnia/sed illud non plene intelligo:si dicas dimissa sunt magdalene peccata multa qm̃ dilexit multum.Respondetur q̃ dilexit multũ fleuit de peccatis multum et sic dilectio dei erat causa contritionis et contritio causa ꝓxima deletionis peccatorum vbi quis repente esset vocatus coram tiranno ad abnegandam fidem q̃ mauult pati mortez q̃ eam negare et non cogitat de peccatis suis ʒ statim occiditur detestatio peccatorum in generali sufficit tali/et si sit ita intentus circa cruciat⁹ et circa tiranum q̃ non detestatur in generali opinor talẽ vere martirem et saluum talis habet penitentiam ⁊tualem cũ se et vitam amore dei dat parum essz ei i respectu cõfiteri et detestari sua peccata ꝓ deo.fortasse dicis tunc post actum martirii si ob miracula martir non occiditur tunc ipse non requiritur ad ampliorem detestationẽ et dico si talis tempus habet sufficiens habeat tenetur sua peccata confiteri esto q̃ peccata coram deo deleta fuerint/ insuper ꝓ modo illius doctoris dicatur.quis potest eodem actu diligere deum et odire peccatũ.patet de actu quo q̃s odit peccatum ꝓpter deum vt dictum est.beat⁹ aug. in libro de penitẽtia.Memo sue voluntatis arbiter constitutus potest inchoare nouã vitam nisi penitet eum veteris vite/aliomõ sic ille diligit deũ super omnia q̃ non vult aliquod displicibile deo ⁊ ex consequenti scit peccatum displicere deo detestat ipsum.si dicas nullum istorum esse ad suã mentem: non est improbabile illud tenere in terminis/ʒ ꝓ me non pono aliam penitentiam virtualem nisi in martirio quos penitet ob lesionẽ nature vt anthiocus.ij.machabeoꝝ.ix. Ozabat sceles⁹ dñm a quo non esset miam consecuturus non habent penitentiam virtutem sic de iuda et cain q̃ non habẽt spem venie non habent penitentiam cũ termin⁹ penitentia omnia illa ꝓsupponit.de talibus dicitur: contritio et infelicitas in viis eorũ. ¶Ex illa conclusione cum eius deductione sequitur q̃ sine penitentia sacramento deletur peccatum.ꝑz.q̃cũq̃ detestatur quis sua peccata ꝓpter deum iam ei dimittuntur.illud etiã patet ꝑ illud ezechielis.xviij. considerans et aduertens se ab omnibus iniquitatib⁹ suis quas operatus vita viuet ⁊ non morietur.paulo post sequitur cõuertimini ⁊ agite penitẽtiã ab oĩb⁹ iniquitatibus vestris ⁊ non erit vobis in ruinã iniq̃tas proiicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus preuaricati estis ⁊ facite vobis cor nouum ⁊ spiritum nouum ⁊ reliqua. ¶Arguitur contra secundam conclusionem et corrolarium illatũ ꝓbando q̃ non cuilibet detestanti peccatũ dimittit peccatum.patet.requiritur q̃ peccator eliciat vnũ bonum actum meritorũ de congruo in aliquo certo gradu et continuet ꝑ aliquod certum tẽps ad hoc q̃ peccatũ eius deleatur et in instanti terminatiuo illius temporis infundit ei gratia et meretur de cõdigno:ergo si moriatur ante illud instans dãnabit. Ricard⁹ in.xvij.distinctiõe ⁊ doctor subtilis scõz conclusione huius.xiiij.distin.⁊ multi loquẽtes dicunt q̃ requiritur certum tempus et certus grad⁹ quo ad intensionem ad hoc q̃ gratia infundatur et in toto tempore intermedio ille act⁹ est meritor⁹ de congruo et in instanti terminanti illud temp⁹ infundatur gratia et idem act⁹ numero postea est cõtritio et anteq̃ infundebatur gratia vocabat attritio:et si ille actus desinit esse in isto instanti per primum instans non esse adhuc fortassis ei infunditur gratia si in illo instanti non posuit obicem. ¶Sed contra istum modum arguitur sic.nullum tempus requiritur ad hoc q̃ gratia infundatur.q̃ ꝓbo ꝑ te q̃libet dilectio dei est dispositio sufficiẽs ad gratiam/sed in quolibet tempore q̃tũcũq̃ paruo põt elici dilectio imo in instanti sed in qualibet detestatione peccati q̃ est dei offensiuũ ibibitur amor dei idẽ actus numero est odium peccati et amor dei detestor peccatũ ꝓpter deũ amatũ si sint duo actus et vnus alium presupponens tẽpore vel natura sufficit michi:ergo nõ requiritur continuatio illius detestationis per aliquod tempus vel per aliquã intentionẽ ⁊ gradualem.insuper signetur illud tempus et sit vna hora gratia exempli si sit millesima pars hore equaliter currit argumentum medietas illius temporis sufficit ad detestandũ suũ peccatum: q̃ patet si sortes subito occidatur et i medietate illius temporis detestetur suum peccatũ tali dabitur gratia:q̃ ꝓbo multipliciter.Tum primo/cuilibet facienti quod in se est datur gratia sortes est huiusmodi vt supponitur/ergo sorti datur gratia: tenet consequentia cũ minore ⁊ maior est rationabilis.forte dices si ex culpa precedenti non oportet:occidens in ebrietate ex culpa precedenti facit quod in se est et tamen peccat.similiter aliquis est perplexus ex culpa precedenti quod peccatum exadere non potest et sic erit de illo. Contra primo de plene ebrio occidente non peccat.secundo non facit quod in se est

Ad q̃ secundam conclusionẽ.

quo ad bonitatem nichil boni facit.secus est de isto in casu.illud de perplexitate nichil valet nullus est ita perplexus ex quacũq̃ culpa precedenti quin eliciatare potest nouum peccatum :iurãs occidere hominem post periurium potest cauere nouum peccatũ et detestari primũ in quocũq̃ paruo tempore. Tũ secundo q̃ cito aliquis elicit actum cõtra preceptũ diuinum deliberate in quocũq̃ tempore q̃tũcũq̃ paruo aufertur sua gratia vt constat et deus est ꝓnior ad miserendũ q̃ ad cõdẽnandũ ſm illud misericordia eius super omnia opera eius:q̃ q̃tũcunq̃ paruum tempus detestãdi peccatum sufficit.istud patet de penitẽtia distin.iij.tales.et est iohãnis crisostomi de reparatione lapsi:verba sunt hec:talis michi crede est erga homines pietas dei nũq̃ sperniit penitentiam si ei sincere et simpliciter offeratur et si ad summum perueniat malop ⁊ inde tamen velit reuerti ad virtutis viam suscipit et libenter amplectit facit omnia quatinus ad ꝑorem reuocet statum q̃q̃ est adhuc prestanti⁹ et eminentius etiam si non poteris quis explere omnem satisfactiõdi ordinem q̃tũcunq̃ tamen et quãlibet breui tempore gestam non respuit penitentiam ferme eisdem mediis probari potest q̃ non requiritur aliquis grad⁹ detestationis: quilibet gradus quo ad intensionez volendi contrauenire precepto dei sufficit ad peccatum:ergo q̃libet gradus detestationis sufficit ad penitentiam.item q̃libet gradus dilectionis dei super omnia sufficit ad illud preceptum implendũ:q̃ quilibet gradus detestandi sufficit:antecedens patet q̃ non precipitur in quo gradu debeamus deũ diligere nec in quo gradu debeam⁹ nostra peccata delere.insuper ſm hunc modũ nunq̃ constabit tibi certitudine morali sicut sacramento penitẽtie q̃ es in gratia nescis q̃to tempore vel q̃to gradu debet actus ille durare ad hoc q̃ gratia infundatur quod est durum. hec positio michi apparet multũ cõformis mie dei/auctoritatib⁹ sanctoꝝ ezechielis.xviij in quacunq̃ hora ⁊c.⁊ interdum tenetur publice in schola.aliqui fortasse ab hoc mõ abhorrẽt dicentes eum esse nimis latũ. Sed contra hunc modum arguitur sic ſm hunc modum nullum dabis xp̃ianuz dãnatuz pena sensus essentialiter quilibet scelestus sordium colluuie irretitus facile poterit actũ talẽ rite circũstantionatũ elicere raptim vel impercepti biliter more alterius positionis de actus elicitione ⁊ sic non dãnabitur.respondeo hoc argumentũ nõ mouet. Tum: primo positio est non abiecta in theologia nemo potest sine ope diuina speciali actũ bonum moraliter elicere et q̃ hoc auxiliũ speciale nõ cuilibet confertur consequutio est nulla hanc positionem probabilẽ in scõo cum aliis sustinem⁹. Tũ secũdo tenẽdo oppositum q̃ est etiam defensabile requiritur ista detestatio efficaciter ꝓpter deũ q̃ homo sit paratus deo ad emẽdam/si tu habes alienum et non restituis vbi potes detestatio tua nõ est rite circunstantionata et sic non habes contritionẽ ostendo aliis q̃ non debent confidere in hac ratione:peto ab eis quare non quilibet est bonus cũ quilibet potest elicere actum voluntatis bonũ ⁊ quanta facilitate possunt hoc elicere efficaciter tanta facilitate possunt esse boni q̃re non facit quilibet q̃ melius est si vellet efficaciter id faceret :argumẽtũ initur baculo arundineo. Rursus quando homo est in extremis ⁊ dictur⁹ supmũ vale cadẽs in igne vl̃ aqua vl̃ a ꝛtice domus vl̃ graui infirmitate detẽtus sensualitas abhorret suapte natura mortẽ et ratio ob vicinitatem ipeditur plurimum ab actib⁹ spontaneis bonis vt ꝑz ad sensum plerisq̃ reluctantur motione spiritussancti ⁊ cuz pharaone indurantur/adhereo illi parti ꝓpter rationes istas q̃cũq̃ gradus detestationis peccati rite circumstantionatus inq̃tũcunq̃ paruo tempore sufficit ad deletionem peccati quo ad culpam sic sez q̃ pena eterna mutetur in tẽporalẽ. Sed contra istud arguitur q̃ ex illa solutione sequitur q̃ attritio ⁊ contritio non differunt imo q̃ nũq̃ est attritio:consequẽs est inconueniens q̃ ⁊ antecedẽs.ꝓbo consequẽtiam.si quis eliciat detestationem peccati sui ꝓpter deũ in instanti in illo infunditur gratia ⁊ q̃primum est gratia illa detestatio est contritio ⁊ nunq̃ habebit attritio:si successiue eliciatur per vltimum instans non esse sequitur idem :quod ꝓbo.sit a vltimũ instans non esse in quo nos sumus in a iste actus non est ⁊ immediate post a iste actus ſm se vel aliquid eius erit et q̃primum aliquid eius erit gratia infunditur per dicta ante quodlibet instans futurũ post hoc instans a ille actus erit contritio.non valet modus istius gabzelis etiã mecum conuenientis cõclusione principali q̃ in illo instanti quo gratia infunditur adhuc detestatio non est contritio/sed immediate post hoc erit contritio de gratia non concurrit in illo instanti/peto ab eo quare gratia non magis cõcurrit in isto instanti q̃s in alio sequenti/viso q̃ ipse tenet et ratio fauet creaturam posse actum elicere in instanti. Rursus si homo pure partibiliter eliciat detestationem per vltimum instans non esse quocunq̃ instanti dato quo gratia erit in anima concurrit cum illo actũ ⁊ in quolibet instãti futuro imo ad quodlibet instans futurum detestatio istius erit contritio et non dabis attritionem.forte dicis non dat instans ãdequatum attritionis quo ad produci vel existere/sed precedit contritionem sicut non datur instans in quo secũdus angelus primo est post precedẽtem posito q̃ imediate post eum producatur: hoc michil est dictu datur instans in quo secundus angelus est licet non datur primũ instans esse eius sed vltimum non esse in proposito nullũ das instãs attritionis.insuper licet alibi admisimus tres angelos esse productos immediate post se dando instãs determinatum productionis medii et indeterminatum extremorum non tamen dando vnum in instanti primo admisimus duos post se se esse immediate productos:ergo non potes post hoc vltimũ instãs non esse attritionis dare attritionem instantaneam et tunc contritionem. Si dicas vel attritio est bon⁹ actus vel malus transeat q̃ sit malus non ratione illius infunditur gratia/sed ratione actus boni ⁊ sic

Universidad de Deusto
Biblioteca

deus non dat sine ratione actus boni gratiam. Forte dicis illud est contra cōmunē modum loquendi in theologia nescis quid faris. Tum primo multis theologis placet q nemo potest aliquid mereri de condigno et sic non est standum in illa distictione.

Tum secundo vtere ratione et fundamento quod rationabile apparet et dicas consequenter. Tum tertio multa sunt plantata in capitibus pfm minus solida/aliqui dicunt attritionem esse de aliquibus peccatis et non omnibus z sic dicerent attritionez esse actum malū vel est timor seruilis a timore cō-muniter inchoatur penitētia ad hoc magister introducit in tertio capite huj⁹ distinctiōis illud Esaye xxvj. a timore tuo domine concepim⁹ z peperim⁹ spiritum salutis nō semper p̄requirit iste timor nec attritio ad hoc q sequatur cōtritio multi famegerati viri de discrimīe inter attritionem z cōtritionē superficialiter loquuntur Vnde beatus thomas in xvij. distinctione dicit duplex est opinio an attritio potest esse cōtritio q̄dam enim dicunt q attritio sit cōtritio sicut fides in formis sit formata ꝛ hoc non potest esse qz quāuis habitus fidei i formis fiat formatus nunq̄ tamen actus fidei in formis fit actus fidei formate qz actus ille transit et non manet veniente charitate. attritio et contritio non dicunt habitum sed actum de palude bipharīam istud protere nititur vnomō tenendo q intensio forme non fit per additionem gradualem. aliomō nō est idem actus elicitus a gratia z sine gratia sunt hic multa falsa iudicio meo sicut doctor sanct⁹ dicit de habitu. sic dico de actu est idem actus numero fidei in formis et fidei formate successiue/licet impossibile sit fidem informē esse formatā. stat sortē peccatorē continuare actum per breue tempus et cū illa continuatione detestabitur peccatū nō repugnant duo actus in anima simul vnus in intellectu et alius in voluntate quīmo nec duo in intellectu min⁹ valet cōmentū petri data p̄ma glosa z non cōcessa nō video quō per hoc euitaret propositum fm dictū est nullū plericz actus cōtinuantur ante gr̄am gratia superueniente attritio ergo vel est displicentia de aliquibus pctis et nō oib⁹ sed in eis ꝓplacendo vel displicētia peccatorū solū formidine pene fm illud poete. Oderunt peccare mali formidine pene z ista nunq̄ potest esse cōtritio nisi sicut aer potest esse aq̄ qz succedit loco illius nec est necessarium oēm resurgentē habere hanc attritionē p̄uiaz licet ita plerūq̄ fit ratione attritionis deus non infundit gratiam sed ratione contritionis. Contra dicis/tunc cōtritio est causa gratie et gratia effectiue cōcurrit cum cōtritione cū est actus meritorius. Respondetur contritio est solum causa sine qua non respectu gratie hanc deus creat se solo an gratia effectiue concurrit ad actum meritoriū latior habitus est sermo pro nunc supponitur q sic et naturaliter cōcurrit cum contritione ad eius productionē nec inconuenit effectum vni⁹ cause esse causam sine qua non illi⁹ cause. Ex quo patet/facilius est voluntati continuare suā contritionē q̄ eam primo inchoare

correlariū est lucidū supponēdo q dei⁹ auget gratiā fm crementū actus meritorii dat adiumētū gratuitum volūtati ad cooperādū cū maiorata causa naturali voluntas facilius potest exire in actū non tamen est ꝓpterea consequens q omnis excessus potentie ad resistentiam sufficit ad continuandum motum z nō ad inchoandū cū ab omni proportione equalitatis maioris sit actio. vij. phīsicorū. dicis si quis eliciat contritionē in instanti gratia iuuat illam elicitionē et facit eam intensiorē q̄ fuisset transeat illud si actus detestandi fuisset vt duo sine gratia de potentia dei absoluta qz superuenit gratia z causalitatem suā naturalē habet actus erit vt duo cum dimidio vel vna tertia/sed de reciproco argumento alibi inq̄rim⁹ q aliquod maius apparens q actus et habitum naturalē et sic est aliqua priozitas inter contritionem et gratiam z ecōuerso nec illud absonum est q a habeat quādā priozitatē respectu b z contra patet analogia de numeris q multiplicationem digiti cū digito auferendo totiēs minorem a sua dena quot vnitatibus maior elongatur a denario: et si vnitates fuerint pares eandem legē subeunt auferendo a octo a b octo a rationem maioris et minoris vicissim accipit sic de gratia et contritione de merito congrui z condigni nunc non q̄uiro.

Distinctionis decime quarte questio scda.

Secundo queritur circa hāc distinctionem decimam quartā an per sacramentū penitentie peccatum mortale deleatur declaratur vnus terminus post hac cōclusiue respondetur cum impugnatione penitētia questione precedenti quo ad rationem termini tacta est pro vna acceptione. Iterum dicitur penitentia capit duobus modis: vnomō vt est penitentia virtus de qua acceptione q̄stione precedenti locuti sumus. secundomō capitur penitentia pro sacramento et vocatur penitentia sacramentū nec talis modus loquendi est nugatorius esto q superius quidditatiuū immediate iungatur sine connexione suo inferiori qz additur ad tollendum amphibologiam/sed q̄ entitas est penitentia sacramentū in primis videndum est. et dicitur cum de ratione sacramēti fit q sit sensibile signum est connotatio principalis illius termini sacramentū: penitētia et quelibet species ei⁹ debet distincte idem connotare. z oportet dicere q est homo penitens p̄sbiter vel verba. sed accōmodatius dicitur esse verba propterea vt videatur q̄ entitas est non ponam quidditatiuū genus in diffinitione puta hunc terminū sacramentum magister scdo capitulo huius dicit est penitētia exterior q̄ est sacramentum interior est virtus mētis loquens de penitentia virtute et penitentia sacramento innuēs penitentiam sacramentum debere esse sensibile signum sed sic diffinitur. Penitentia est verba certa prolata a sacerdote iurisditionem habente cum intentione debita significātia penitentē solui a peccat̄ verba ponuntur loco generis et tantum valent sicut voces loco generis qz est terminus denominatiue superior oīnis penitentia est verba sed non ecōuerso: sed illa est accidentalis predicatio connotatō huius termini p̄ia est extranea respectu huius terminī x̄ba patet ex particulis positis in eius diffinitione. reliqe particule ponunt loco differentie. dicitur certa quia non oīnia sufficiunt et sunt talia absoluo te ab oīnibus peccatis tuis vel peccatis tuis quia si ab vno mortali ab omnibus scōm legez dei positam. vel ego absoluo te ab omnibus peccatis tuis In nomine patris et filii et spiritussancti. reliqua verba ponuntur loco orationis: illa verba non sunt ita precisa sicut in sacramento baptismi vel eucharistie. Dicitur a sacerdote quia nō sacerdos nō potest absoluere. mathei. xvj. dictum est apostolis quorum dimiseritis peccata. ꝛc. quibus p̄sbiteri succedūt quo ad hoc. additur iurisdictionem habēte quia sententia lata a non suo iudice nulla est si alter sacerdos absoluere tentauerit nichil facit. Dicitur cum intentione debita hoc est intendit facere q mater ecclesia intēdit scilicet ministerialiter auctoritate christi absoluere. Ex illa diffinitione infero corrolaria. Primum est: hec est dispata penitentia est penitentia capiendo a parte subiecti pro virtute a parte predicati pro sacramento. Secūdo sequitur q habent connotationes impertinētes penitentia sacramētum supponit pro verbis cōnotādo q proferank a sacerdote iurisdictionē hītē. ꝛc. Tertio sequitur q̄n dicimus peccata sunt materia sacramenti penitentie vel homines peccatores ibi materia non capitur pro materia ex qua sed circa quam quo circa multi se inaniter fatigāt an peccata sint materia penitentie an homines se ꝓfitētes Dico q ambo sunt materia penitētie quia circa illa exercetur penitentia sacramentū. Quarto sequitur q sacramentū penitentie non cōponitur ex materia et forma nisi velitis dicere q̄ ante colorare videbar q voces sunt aer loquar cuz cōiter loq̄ntib⁹ q voces sunt accidētia in aere nullū accīs ꝓponit ex materia z forma metha-- sēsibl'e x̄bū ē materia et qz requirit intētio p̄sbiteri q̄ est spūalis rōnem forme ptic̄pat nō tū cōponūt vnū hoc aliq̄d cū verbis p̄z illud. j. q. j. accedat verbū ad elementū z fit sacramētū circa p̄ncipiū baptismi tripharia exposi tū est q̄ expositiōes nr̄is dictis astipulant. Quinto sequit q cōtritio nō est ps p̄ie integralis p̄nam cōponens contritio nichil aliud est q̄ p̄na virtus q̄ est accīs in aīa: p̄na sacramētū est accīs i aere nec est ps subiectiua scde intentionalr q̄ est pars p̄ie ad hunc sensū q p̄ie p̄supponit ad hoc q p̄na sacramentū suū effectū causet puta gr̄am nō sicut cā proprie dicta sed sicut cā sine qua non et sic partici pat conditiones partiū: totū nequit esse sine partib⁹ et eas presupponit et sunt ꝑozes natura: sic p̄na sacramentū contritionē confessionē in voto pariter z satisfactionem p̄cedrit i pctōze qui satisfacere habet: sine illis penitentia nichil valet: p̄na interdum collectiue capitur p illis tribus/z sic p̄na vir⁹ est pars p̄ie sicut lapis est ps cumuli. Sexto sequit

Notādū.

q frequenter est sacramentuz p̄nie sine gratia vt in non habente penitentiam virtutem. et sic patet q equiuoce capitur penitentia quando dicitur magdalena est penitens presbiter iniunxit penitentiam presbiter absoluit virtue penitentie. Istis notatis respondetur per conclusiones. Prima est: vere penitens ante sacrametum penitentie acquirit remissionem suorum peccatorum. probatur ex questione precedenti q̄p primum aliquis habet displicentiam paratus facere emendam de peccatis suis propter deum remittuntur ei peccata sua et infunditur gratia. Secunda conclusio virtute penitentie sacramenti eunti ad confessionem per verba sacramentalia confertur gratia penitentialis: probatur conclusio: omne sacramentū noue legis confert gratiam virtute operis operati in capace: z dispositus transiens ad confessionem dolens de peccatis est huiusmodi: igitur. Tertia conclusio: sacramentum penitentie nullo modo delet peccatum: probatur sic: vel transiens ad confessionem p̄ius dolet q̄p sacerdos applicet sacramentum vel simul: vtroq̄ istorum dato peccata delētur per penitentiam virtutem si non doleat de peccatis penitentia sacramentum non delet: q̄ patet: baptism⁹ non delet peccata actualia cōmissa sine dolore preuio: ergo nec a fortiori penitētia sacramentum: assumptum patet ante in materia de baptismo: hoc magister sententiarū tenet. xvij. distinctione quarti. capite sexto/septimo/z octauo: et doctores communiter. Ex his conclusionibus infero corrolaria. Primum est vtile est nimis detestari peccata perpetrata et potissimū quando homo facit vnū opus bonum moraliter quod alias esset meritorius nisi quia est in peccato perdit meritum quia opus est mortuum. Secundo sequitur: celebrans dicens horas vel similiter faciens in quouis alio opere bono debet in primis sua peccata plangere propter deum et velle propter deū facere illud et hoc sollicite [illegible] in predicando quia plurimi existimant se esse in peccato post illa perpetrata quouisq̄ cōfiteantur exterius quod falsū est. Contra p̄mā p̄clusionē ar̄ sic: a nullo gradu hō tenetur habere contritionē q̄p me: q̄ nō tenet h̄re contritionem Arguatur sic in forma: nullum gradum contritionis tenetur peccator elicere: quelibet contritio est aliquis gradus contritionis: ergo nullam contritionem tenetur quis elicere: consequentia tenet in celarent ex parte medii distributi: maior patet secundum dicta in questione precedenti non requiritur mora temporis nec gradus. Et minor patet qz quelibet pars forme est gradus vt capimus non accipitur gradus pro parte aliquota determinata pro octaua nona vel decima quia iam minor est falsa in illo sensu. Forte concedis consequentiam antecedens et consequs: sed hanc negas nō requirit cōtritio in gradu ad delendū pctm. Cōtra ante dictum est q idē valet dicere requirit cōtritio ad delenduz peccatum et contritio requiritur ad delēdum: ergo illarum contradictorie equiualent. Respondet

ar̄ p̄clu. primam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

concedendo cͦclusionem in celarent: sedhec conditionalis est vera si peccatum perpetratum deletur opus est contritione in sensu quo ante concessimus questione precedenti. ¶ Sed cōtra illud aſ sequeretur q̃ q̃libet contritio penam ⁊ culpam deleret cōſeqũs est falsum ḡ et añs. falsitatē cōſequntis probo q̃ tūc ecclia supuacanee iponeret pñiam saltē non eēt aliquo mō necesse: ſz q̃ ſeqũtur pz: capio contritionē intēſam vt q̃tuor vel vt duo. ¶ Cētesima ps vn⁹ grad⁹ p te sufficit ad delēdū pctm: ḡ mutat penā eternā in tpalē ſz supsunt vingiti ptes cōtritionis similes: ḡ ille pñt trñdē facere: sed mior ē pena debita post mutationē pene eterne q̃ oia pctā p̄cedentia: ḡ reliq̃ partes graduales cōtritionis sufficiunt pro pena imo milleſies pro simili pena q̃i duraret vſq̄ ad die iudicii: ḡ superuacanee imponit pēa vel nō q̃libet ps cōtritionis sufficit ad delēdū pctā contra dicta. ¶ Preterea cōtritio et pctm nunq̃ sunt in eodē ſbo: ergo vnū nō tollit aliū. ¶ Forte negas ꝓnam sciētia errorē de oppoſito corꝛūpit et tm̄ non sunt in eodē ſbo. ¶ Contra vel contritio ſucceſſiue producit vel in instāti. Si primū signe⁹ vt duo/vna medietas eius pctm̄ tollit: ḡ ſic̄ quelibet alia pars ſed ptes sunt infinite: ḡ ab infinitis partib⁹ tollitur pctm̄ Si dicas a totali cōtritione et nō ab aliq̃ parte. ¶ Cōtra medietas eius vel octaua si eſſet ſeoꝛſum tolleret illa peccata meritorie/hoc est deus p illā contritionē tolleret ⁊ non est miorꝭ valoꝛis in toto q̃ ſepatim: ḡ virtute vnius ptis tollit peccatū Si ſucceſſiue apparenti⁹ argumētabor q̃cunq̃ contritione data añ illā pctm̄ est deletū: añ oē contritus esse est cōtritū eē vbi est ſucceſſio ſicut ante oē moueri est moueri: ergo non dak contritio tollēs pctm̄ ¶ Rñdetur negando cōſequntiā q̃ q̃libet cōtritio penā et culpā tolleret ⁊ ad ꝓbationē q̃ vna medietas tollit peccatū: conceditur/hoc est q̃ ſic deus acceptat quēcunq̃ gradū q̃ amplius nō imputat peccata ꝓpetrata ad penā eternā ſed illa in tpalem cōmutatur. et cōcedo q̃ ſeptē partes equales contritionis manent q̃ non tollunt penā tpalem puta ieiunū ſex dierū vel hmōi: deus nō acceptat ſic: ſed bn̄ verū est q̃ deus plus mīe nobis largitur dimittendo mortale q̃ dimittēdo reliquā penā non tm̄ nego quin ita intēſa pōt esse cōtritio q̃ pctm̄ dimittit cuz eius culpa: deus ſic acceptat quēlibet actū vt ⁊tute eius quālibet culpā dimittit et cū q̃cunq̃ contritio ſit meritoria deus oīa pctā dimittit. Scͦo dicitur q̃ oēs actus meritorie eq̃les equale p̄miū eſſentiale merent concomitanter nō ſic oz de p̄mio accidētali vel diminutione pene p̄mus actus meritorius post pctm̄ mortale merek tm̄ p̄miū celo ſicut ſcͦs ⁊ cū hoc remiſſionē culpe ⁊ relaxationē pene eterne ſed hoc est de q̃ accīs vn⁹ plus pene hz dimiſſū iterdū q̃ dationē leardi q̃ idē largiendo duodenuz: pz per indulgētias et p̄ces alioꝝ. Tertio dico nō ſp illō q̃ tollit maius tollit min⁹ in reb⁹ naturalib⁹ ḡ a fortioꝛe in agēnb⁹ liberis: est mīma cōtritio forte q̃ potest esse ſeoꝛſū nō tm̄ in ſuo toto: ⁊ illa elicitur i instāti et illa ſufficit ad deletionē pcti mortalis et nō ſūt infinite tales. Aduerſarii non pñt ſeiuuare illo mēdo: q̃ poſſuz retoꝛq̃re in eos dando gradū quē ipſi dicūt ſufficere q̃ quelibet parua detestatio ſuper illam ſufficit ad tollendam totā penam: quo fit detestatio mortalis peccati ꝓportiōabiliter tollit maiorem penā q̃ detestatio venialis q̃ infinitatem extenſiue et hoc est conſonū vt vbi ſupabūdat delictū ſuphabūdet charitas. ſz aduerte q̃i dicim⁹ dimiſſo pctō mortali p contritionē mutatur pena eterna in tpalem ℔ ſic intelligitur debeꝭ pena eterna illi q̃ diſcedit cū peccato mortali ratione mortalis ſed cuz iſte conteritur de illo pctō tollitur tota pena debita illi pctō ⁊ trñdet alia pena tpalis hic facta vel in purgatorio q̃ nullo mō cōicat cū pena eterna et ſic dicimus mutaꝭ pena eterna in tpalez: ḡ non cuilibz peccato mortali debetur pena etna ſed ſolū illi cū quo hō diſcedit. nero ⁊ constantin⁹ faciūt duo mortalia equalia a ⁊ b/cōſtantin⁹ cōteritur de b tota pena reſpondēs b est ſolum finita intenſiue ⁊ extenſiue: a debetur infinita pena extenſiue: ſed in vulgari mō theologicali dicim⁹ cuilibet pctō mortali debetur infinita pena ex indignitate offenſe est ex mia q̃ eterna in tpalē cōmutatur. ¶ Si petis ſi aliq̃s deteſtetur ſua pctā ꝓterita ꝓpter deū tm̄ non intēdit ſe cōfiteri pro loco et tp̄e vel nō hz ſpem venie an ſua detestatio est contritio cū ſit actus bon⁹ ⁊ per ꝓns generatiuus virtutis vel ab eo elicitus. Rñdetur non est contritio/de rōne cōtritionis est q̃ gratia inhereat et pctā tollantur q̃ nō cōtingit in ꝓpoſito ⁊ fateoꝛ q̃ est virtus: quilibet act⁹ bon⁹ est actus virtutis intranſitiue et generatiuus virtutis: pz cum est actus vel hitus electiuus in medietate cōſiſtēs iſte actus est actus iuſticie et bonus moraliter alii act⁹ mali vel omiſſiones q̃ ſunt circunſtantie actū bonū circunſtātes extrinſece non facīūt actū alias bonū malum. quo fit ſtat actū p̄ſe virtutis eē et contritionem et non eſſe tales: ſz contritio ſit eſſentialr qualitas nulla qualitas est eſſentialr contritio. ¶ Cōtra ex iſto ſequr̄ q̃ eq̃ intenſus doloꝛ req̄rr̄ ad deletionē furti ſimplicis ſicut vxoꝛicidii vel matricidii vel cognoſcēdo virginē veſtalē ꝓfis est falsum ḡ et añs et q̃ ſequr̄ perſpicuū est ex dictis: falſitas cōſequntis pz: pene debent aggrauari ſcͦm qualitatē delicti. xxiiij. q. j. Non afferam⁹. mō contritio est pēa: pro fornicatiōe religioſe magna pena iponit. Reſpondeꝭ q̃ nō ſequr̄ q̃ eq̃ intenſus doloꝛ requirr̄ p magno pctō ⁊ paruo: null⁹ requirit dictū est ſed qz cōditionalr argumentū forte intelligit ad rē rñden do: diſtingo vel quo ad intēſionē gradualē et ſic trā ſeat vel ſcͦm ſpez eſſentialē et ſic negaꝭ ille nolitiones nolo pctm̄ furti fuiſſe ꝓpetratū a me nolo pctm̄ homicidii fuiſſe ꝓpetratū a me iſte due nolitiōes q̃ realiter ſunt deteſtatiōes ſpe eſſentiali diſtinguñt ⁊ ſcͦa nolitio diſtinguñt ſpe a p̄ma: qz hz aliud obiectū: iſte deteſtatiōes ſunt pene idētimatice ſi loquaris ō triſticia q̃ est ēt pena nolitiōis naturalr ſeq̃ns an ſit eiuſdē ſpeciei. dubiū est q̃ q̃ cauſe producti⁊ ſpecie differant non opz effectus vt pz de calore a ſole et igne producto: nec oppoſitū pōt oīdi pu-

ta q̃ ſint eiuſdem ſpeciei non est multū vtile inſiſtere ad hoc ſuadēdū cū toto iſto. dico pz plus deteſtari peccatū maius q̃ minus plus in detestabilitate ⁊ maioꝛ pena est exterioꝛ aſſumēda. et ſcͦm illō deuterono. xxv. ſcͦm menſurā delicti debet eſſe et plagarum modus. ⁊ apocalip. xviij. q̃tuz glorificauit ſe in delicijs tm̄ date ei tormenti et luctus et cū doloꝛ est partialis pena pōt rationabilr plus dolere ſz q̃ teneaꝭ intēſiue non apparet cum quilibet ſufficit et poteſt capere alias penas pro p̄ſita iniūcta vel ſic quis plus dolet plus appciatiue de grādi delicto q̃ puſillo: quēadmodū viatoꝛ plus appciatiue deū diligit (ſz non gradualr) q̃ patrē doloꝛ ſenſualis de amiſſione patris ē maioꝛ q̃ de pctō ꝓpetrato: ſed nō rōnalis qz vnūquodq̃ facili⁹ mouek a ꝓpꝛio motore q̃ extraneo cū vires ſenſitiue mouenk a ꝓpꝛiis obiectis mouenk a ꝓpꝛijs motoꝛib⁹ vt tactus a caloꝛe vel frigoꝛe: q̃i mouētur ex redundātia viriū ſuperioꝝ mouenk ab extraneo motoꝛe igitur rōnalis est maioꝛ de pctō q̃ de patre q̃ plus amat patreꝫ q̃ me non est me dignus dicit xp̄s flem⁹ et emittim⁹ lachrymas exientia teſte interdū inuit⁹ interdum nolētes a fuiſſe nō flem⁹/aliq̃ feminei et moles carne vel ex habitu genito facile flent imo idem poſt fecundos calices flet q̃ añ flere neḋbat: nunq̃ tñ dz eē lachrymatio ad coꝛruptionē vel ad indiſpoſitionem ſubiecti. roma. xij. rōnabile ſit obſequiū vr̄m. Illud est clare dicere ſi darek michi optio amittere bona vl deū offendere p̄mū est accipiendū: ſecūdo vero relicto ſed cū hoies cuncta q̃ hūt dant ꝓ ſua pelle ſi occurrat ei in mentē an vellet pati mortem citius q̃ cōmittere veniale/dz citius velle mortem ſubire: ſed ꝓpter horroꝛē et conſcientiā nō ꝓdeſt in talibus caſib⁹ ancipitibus imoꝛari: ⁊ potiſſimuz in ꝑticulari plus hoꝛrem⁹ doliū feruentis olei. ioh. vel craticulā laurētii vel excoꝛiationē bartholomei in ꝑticulari q̃ penā in vl quantuncunq̃: proponat tm̄ gratia dei fretus in poſtez cauere ab oi pctō p̄m ſuā fragilitatē humanā et ſcͦz q̃ deus largiek difficile est ei aſſentire q̃ nunq̃ venialr peccabit nō est op⁹ ad talia ꝑticulariter deſcēdere. Forte dicis berta tenek nolle hāc fornicationē fuiſſe: ḡ tenek nolle hunc filiū fuiſſe demōſtrādo magiſtrū ſñiaꝭ vel rolandū: cōſequntia inconuenit: pz cōſequntia: ſine hac fornicatione nō fuiſſet hic genitus. Rñdetur cōſequntia est nulla: non oz ad nolle cauſā nolle effectū: ſed berta dz nolle eū eſſe hoc mō per fornicationē odiētes modū faciendi et peccatū diligamus ſbaz. Petis q̃re non iniungk contritio in p̄nia cū tollit penā ſicut elemoſina vel pegrinatio. Rñdetur act⁹ anie ſunt nobis occulti et ſe hūt ad noſtrā intelligentiaz ſicut lumē ſolis ad oculū veſpiliōis vel bubonis q̃ re magis cōducit ꝓponere penā ſenſibilē ne trāſgreſſoꝛes penitudinis nobis iūcte iueniamur. Ad aliō rñdetur q̃ cōtritio non delet pctm̄ niſi meritorie deus non iputat pctā ampli⁹ et q̃ p̄mū contritio ē peccata primo non iputank p quod inſtās pz ex queſt. precedēti. Et q̃i argumētum petit a quo gradu cōtritionis peccatū delek. Rñdetur a toto c athe“ et deus remittit ēt partē pene debite p̄m intenſionem doloꝛis. Scͦo dico q̃ deus remittit peccatū ratiōe alicuius ptis q̃ est ei cognita ⁊ aliā accipit pro dimiſſione pene p̄m q̃ eſlibet ⁊ ſua voluntas est cauſa quēadmodū concurrit cū coꝛruptione vn⁹ grad⁹ caloꝛis primo ⁊ nō cū aliis eq̃ cito. Sed contra ſeq̃tur ex oībus iſtis q̃ equaliter peccātes inequaliter punit quod est inconueniēs in iuſticia dei ſed q̃ ſeq̃tur pz. pena iferni ſuperficialr vel potius ſolide penam in hoc mundo exupat. Rñdetur diſtigo: q̃ eq̃liter punit vel in eodem foꝛo et ſic negatur in diuerſis foꝛis conceditur: idem vinuz carius venditur aberdonie q̃ pariſius et ſalmōes econtrario et ſemper iuſtum est foꝛum: ſicut clericus declinans foꝛum mitte eccleſie degradatur ⁊ acerbius punitur i ſcͦo ¶ Secundo p̄incipaliter arguitur contra eandem cōcluſionem probādo q̃ non teneoꝛ dolere de peccatis meis: patet vel hoc est ſemper quando occurrunt vel ſemel ſufficit doluiſſe ita q̃ quando poſtea occurrunt non est de eis dolendū non p̄muz poſtq̃ peccata dimiſſa ſunt et penitētia completa non est amplius de eis dolendū quod ſi concedas q̃ro quo modo te habebis circa ipſa quando occurrunt vel ea volendo eſſe perpetrata et ſic de nouo peccas vl nolendo et ſic oportet iterū triſtari et totiens quotiens occurrunt. Si dicas neq̃ nolendo neq̃ volēdo videtur ingratitudinis et ſic iterū peccatum. Foꝛtaſſe dicis debeo nolle illa ſi occurrant. ¶ Contra qz tunc ſi occurrant beatis debent ea nolle ſi in mentē beati petri venit negatio chriſti cum turamēto ⁊ magdalene fornicatio debentilla peccata nolle ⁊ ad nolitionem ſequitur triſticia naturaliter vt beatus auguſtinus dicit. xiiij. de ciuitate dei. c. xxv. igitur petrus et magdalena habebunt triſticiam in patria. Preterea ſi contritio ſit meritoria maioꝛ cōtritio ē magis meritoria et ſi ceſt mai⁹ meritum plus triſtari q̃ parum triſtari vel ſaltem habendo ſuam cauſā ſe nolle. et hoc contingit vniuerſaliter in actib⁹ intrinſece bonis conſequēs est falſum ḡ et antecedēs et p̄bo falſitatem conſequentis. proverbio. xvij. Spiritus triſtis exſiccat oſſa. et mathei viceſimo ſexto. Triſtis est anima mea vſq̃ ad moꝛtez: triſticia poteſt eſſe tanta q̃ perimeret habētem: ergo talis non est rationabiliter aſſumenda nemo debet eē homicida et potiſſimū ſui auctoꝛitate propria. Reſpōdetur ad primum per propoſitiones. Prima est nō ſemper teneoꝛ deteſtari peccata mea preterita patz deteſtatus ſum. Secunda propoſitio: deteſtari peccata cum ſemel dimiſſa ſunt est preceptum affirmatiuum ſemper obligans ſed non pro ſemper ſed loco et tempoꝛe quando occurrunt et apparet q̃ homo tenetur tunc illa deteſtari ad hoc ſonat beatus auguſtinus in tractactu de penitentia dicens: penitentia est queꝺ dolentis vindicta ſemper puniēs in ſe q̃ dolet cōmiſiſſe et penitens ſp doleat ⁊ de doloꝛe gaudeat p hoc videtur q̃ſcūq̃ occurrit viro peccatū tenek illud deteſtari ſicut de p̄ceptis affirmatiuis ſi'e hētur in coll'a fideliū vt indulgētiam quā ſp optauerunt diſcrimen est in p̄ma deteſtatione quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

tenebatur ip̄m detestari ⁊ facere indaginē sufficien
tem vt occurrat ⁊ ipso occurrēte in speciali/ip̄m
in speciali detestari:ipso non occurrēte detestari in
generali: hic āt post primā detestationē sufficientē
non tenetur vlteri⁹ explorare. Si dicas hoc esse du
rū:fateor:tū est securū ⁊ potissimū q̄n est plena me
moria de peccatis:non est facile hanc scōam ꝓpositi
onē probare eodēmodo respectu futuri cōmitten
di certū est tenetur non habere ꝓpositū peccandi
mortal'r nunq̄ deus dimitteret pctm̄ vnū mortale
ei habenti ꝓpositū mortal'r peccandi detestatio ge
neralis hoc est oim pctōrum sufficit ad deletionez
venialiū videl⁹ q̄ hō tenetur habere propositum nō
peccandi in posterū:scōm illud bti ambro. p̄nia est
mala ꝑterita plangere ⁊ iterum plangēda nō omit-
tere. Iz hō cognoscit ex sua fragilitate ei ꝓdificile
sine pctō viuere:pōt ꝓponere ex gratia dei q̄ i po
sterum cauebit:qui ⁊ cōcubinā in domo vel alienū
irridet cōfessionē. ¶Tertia ꝓpositio ⁊ si petro bea
to pōt concurrere memoria sui pcti ⁊ habeat noli-
tionē eiusdem non tamē sequitur tristicia:ptz: quia
tristicia solum naturaliter seq̄tur ex apprehēsiōe et
nolitione ⁊ deus potest ipedire effectū quēcunq̄ q̄
rūcunq̄ causarum imo si deus subtrahit influētiaz
generalem coagēdi cum illis causis naturalib⁹ nō
amplius producunt tristiciā q̄ ignis in fornace ca-
lefecit pueros. danielis tertio. Ad secūdū argumē
tum q̄ est partim superius tactum sed amplius.
respondetur per propositiōes seq̄ntes. ¶Prima est
abreuians vitam etiam sensibiliter et notabiliter
ꝓpter puritatē mentis in aliqua laudabili admi-
nistratione non peccat sed meretur:potissimum q̄
non constat ei: hoc patz quis in bello iusto dare se
pōt conflictui sine peccato. lege insuper vitā pauli
primi heremite/sancti anthonii et multoꝝ patrū in
egypto et alibi fecerunt aliq̄ abbreuiatiua vite Iz non
formal'r volebāt abbreuiare vitā beatus petrus sp
in gallicantu fleuisse fertur ꝓ negatione x̄pi ita q̄
lachryme fecerūt rigas in genis ꝓ negatione x̄pi
et i hoc cōmēdatur:fortis ꝓ tuitiōe reipublice dz
se scōm pure p̄hantes exponere morti dubitans
vitā post hanc vitam a fortiori christianus de ℔ cer
tus debet se exponere. Secunda est vbi videretur
medicis q̄ aliquis vtilis reipublice christiane et in
periculo vite ꝓpter violentē egritudinem dz con
sulere tali ne multū tristetur si in extrema necessita
te liceat carthusiensi religioso vesci carnibus q̄re
non licebit subtrahere fletum. Si petas an req̄rant
lachryme pz ex dictis q̄ nō:aliq̄ hītes maiorē dete
stationē in volūtate nō ꝓrūpūt in lachrymas vbi
alii ꝓrumpūt:profluuius lachrymarū ob perpetra
ta scelera dei offensa est laudabilis ⁊ fructū aīme
suauius irroꝛat q̄s mlus egyptū ⁊ bonū est iudiciuz
gratie dei supuenientis quo circa q̄ habitū hz conti
nuet qui non hz habere satagat nec q̄ non pōt pro-
curare disperet interdū deus minus detestanti vbe
riores porrigit lachrymas ne deficiat i via sicut ma
ter debilē filiū domi delicate nutrit aliū quē prędili
git sine cibo mittit ad campos si non potest dolere
doleat q̄ dolere nequit vt fertur de magistro filiaꝝ
qui hoc sue matri consuluit et clamet cum prophe-
ta:quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fon
tem lachrymarum. hiere. ix. roga dñm vt percutiat
silicem cordis tui vt fluant aque mundet puteos cū
iacob obstructos a philisteis et fluent aque hoc est
tollantur trice terrene animam illaqueantes.

¶Tertio principaliter arguitur ꝺ̄ primā cōclusio iij. aī ad
nem:aliquod est pctm̄ mortale quod nō potest dele idem.
ri ante p̄niam sacramentū per contritionē: ḡ male
dictum est:p̄nia claret assumptum aī de finali impe
nitentia illud pctm̄ nō pōt deleri ꝙ p̄niam igitur. ꝙ
batur qz da oppositū q̄ deleat:tā nō est finalis im-
p̄nita contra ypothesim quia capio finalem impīnaz
vnius reprobi si doleat nō das finalem impenitētiā
igitur. Preterea pctm̄ mortale rōnabiliter fit ḡ nō
deletur ꝙ detestationē:p̄nia est bona assumptum aī
bene sequitur/sortes penitet ḡ sortes peccauit: añs
est rationabiliter volitū a sorte ergo et p̄ns. Fortas
se dicis ⁊ ita dicendū est p̄nia est nulla quēadmodū
non sequitur:hec cōsequentia est bona et añs est sci
tum ḡ et conseq̄ns. sed oz addere et scio cōseq̄ntiā
esse bonā. Contra illo dato habeo ꝓpositū oz dice
re q̄ hec p̄nia est a me volita esse bona: mō pono q̄
sortes velit hanc p̄nam valere sortes penitet ḡ sor.
peccauit. Rñdetur ad primū ꝙ ꝓpōes. Prima est:
de pctō finalis ip̄ñie sortes pōt penitere. Scōa est:
impossibile est sortē penitere de pctō finalis impīnie
Tertia:sortes non pōt penitere de pctō finalis ipe
nitentie. voco pctm̄ finalis ip̄ñie q̄n homo discedit
in mortali ꝙ nunc:de hoc dictū est in scōo. Prima
ꝓpō ꝓbatur:capio hanc volitionē volo final'r de-
cedere in mortali pctō. aī sic/hoc pctm̄ possum de-
testari. hoc pctm̄ est vel potest eē pctm̄ finalis ip̄ñie
igit̄ pctm̄ finalis ip̄ñie possum penitere. Pseq̄ntia ⁊z
expositorie:et añs claret:ḡ consequens non dz esse
dubiū. Scōa ꝓpō probatur:qz da eius oppositum
vel saltē repugnantē possibile est penitere de pctō fi
nalis impīnie cū illa est modalis cōposita oz q̄ ptes
dicti cōuenient inter se ꝓ eodē tp̄e adeq̄to vel q̄
eis non repugnat:loquor lege stante mō hoc est fal
sum. Preterea modalis cōposita dz poni inesse in
ꝓpriis terminis siue fuerint cōnotatiui siue absō-
luti oz solū tollere modū possibile est albū eē nigrū
hz hanc ꝓ de inesse album est nigrū siue modalis
composita sit de inesse vel modalis simpliciter non
insisto: sua ergo de inesse dz esse ista/ sortes penitet
de finali ip̄ñia q̄ est falsa lege stante scōz q̄ terminū
accipimus et ita multi termio vtuntur. Ex prima
conclusione pz q̄ꝑ primū penitet non est pctm̄ ḡ non
est pctm̄ finalis impīnie a superiore ad inferi⁹ nega
tiue cū distributione superioris. dicebā da eius op-
positū vel repugnantē qz ille modales cōposite nō
opponūtur: ip̄ossibile est sortē penitere sūt ambe af
firmatiue q̄n impossibile capitur scōe intentionali-
ter non reddit ꝓpositionē negatiuā sz ille due repu
gnant. Tertia ꝓpō non est eadē cū secunda nec cū
prima est modalis diuisa per hoc differt a scōa sed
qz qō ponitur a pte subiecti in p̄ma ponitur a parte

interiorꝭ vel huiusmodi statvnū pl⁹ peccare q̄ alīū
et esse delinctū cōfiteri pautiora peccata. patet. nō
vocamus hic in vulgari modo loquendi partē pec
cati peccatum mortale et tamen de facto ita est ⁊ sic
hec consequentia est nulla brutus et titi⁹ volebant
equaliter occidere cesarem ⁊ equaliter peccarūt de
vno peccato se titius non debet confiteri:ergo bru
tus etiam actus exterior est plerunq̄ circumstantia
vel obiectum actum interiorem augens in bonitate
vel malicia qui solum interiorē habet actū sine ex-
teriore de illo solo se confitetur et alius faciens ex-
terius operationē malam exteriorem tātum nomi-
nat et non sufficit dicere volebam istum occidere.
¶Dubitatur scōo an penitentia sit iterabilis. dubi
tatur tertio an quis potest satisfacere deo de pecca
to. Ad primum istorum dicitur q̄ sic. patet. dauid
peccauit cognoscendo bersabeam. iij. regū. xj. idem
patet de homicidio vrie et tamē dicēte ꝓpheta na-
than dimissum est ei suum peccatum postea tamen
peccauit in numeratione populi. idē patz de inume
ris aliis constat q̄ est heresis sine apparētia: dicitur
luce. vj. Estote misericordes sicut pater vester mi-
sericors est sed nobis ponitur modus mie ad pro-
ximum vt ei peccatum remittam⁹ nō solū septies
sed septuagesies septies Mathei. xviij. vbi ponit
numerus determinatus pro indeterminato: et etiam
illud ezechielis. xviij. In quacūq̄ hora ⁊c. Si di-
cas facilitas venie est cā delinquendi hoc est veruz
semper pro quolibet peccato exigitur pena. conse-
quentia est nulla non legitur q̄ xp̄s eundē infirmū
bis curauit corporaliter: ergo nec spiritualiter si-
cut dicitur de penitentia. d. iij. Item q̄ frequenter
dñs liberauit multos a simili infirmitate plures ce
cos illuminauit/leprosos plures mūdauit: ḡ figura
tur q̄ xp̄s ab eodē morbo frequenter curauit. item
locus ab auctoritate negatiue nō valet vt est hic cū
hoc verbum legitur negatur licet forte ita sit non
curauit eundem pluries cū infirmum curauit eum
ad latitudinem bone cōplexionis reduxit argumen
ta methaphorica parū roboris habent sollemnis pe
nitentia nō debet iterari que datur pro peccatis to-
tam rem publicā ꝓmouētib⁹ que sit illa. patet. l. d.
cap. in capite quadragesime. illa iā abiit abusu aliq̄
congruunt pro vno tēpore que non quadrant pro
alio interdū est aliqua publica penitentia que non
fuit cū sollemnitate predicta vt circuire mundū nu-
dis pedibus vel cum armis et illud etiam parū cō
ducit et est rarum in diebus nostris nō reprobam⁹
istos qui solum victum capiunt q̄ austere viuūt mū
dum circuētes tunc indicium est q̄ non moueātur
pro turpi questu sicut vidimus in diebus istis nec
laudanda est penitentia publica quā aliqui sacerdo
tes imponunt parentibus quoꝝ filii interdum occi
duntur ex culpa occulta parentū. Forte est leuis cul
pa interdū sine eoꝝ culpa in lecto moriuntur ⁊ moz
tui fuissent in cumbulo presbiteri faciunt parentes
in camisiis circuire ecclesiā quod non est approbā
dum. Ad tertiū licet proprie est discrimen inter re-
stitutionē et satisfactionē. restitutio est tātū de reb⁹
exterioꝝb⁹ iuste ablatis reducendo inequalitatez
ad equalitatem. satisfactio est pro iniuriis iniuste il
latis tamen termini confunduntur in vsu interduz
Ista equalitas potest dupliciter attendi vel consi-
derando valorem absolutum rei ad rem et hic est
equalitas propie dicta vel equalitas illa potest at-
tendi p̄m acceptationē diuinā hoc est p̄m legē ordi-
natā reddendo quod est nobis possibile ⁊ requisitū
a deo. primomō non possum⁹ satisfacere nec dare
equiualens cum crimē crescit a magnitudine obiec-
ti offensi. v. ethi. parentibus diis et magistris ne-
mo potest regratiari ad condignum. viij. ethicoꝝ
homo accepit a deo esse corporale ⁊ spirituale ⁊ ab
eo dimittitur nobis culpa in nullo istoꝝ b̄ificioruz
potest homo reddere deo equiualens. nec valet ab
solute currere ad passionem x̄pi si x̄p̄s nō pass⁹ fuis
set non fuissent dimissa peccata/tamen nō nego qui
de lege passio x̄pi deo patri oblata est partialis cā
et meriti ⁊ venie nobis de culpis collate et licet oīa
que habemus dei sunt. j. palipomenon. xxix. Tua
sunt omnia dñe et que de manu tua accepim⁹ red-
dimus tibi. ⁊ apostolus quid habes quod non acce
pisti tamen actus nostros accipit ad impletionem
preceptorum cōsiliorum et remissiones offensaruz
ex sua benignitate et lege iam posita.

¶Distinctionis decime quinte questio p̄ma.

Mista. xv. distinctiōe magister determinat
an vnum peccatum mortale sine alio dele-
ri potest nunc de satisfactione de qua ma- Notādū.
gister i littera loquitur petam aliqua. Primo vtrū
quis potest satisfacere existendo in peccato mortali
Secūdo an opus satisfactorium sit ita meritorium
sicut non satisfactoriū. Pro prime questionis dilu-
cidatione declarabitur ratio termini satisfactionis
postea ad titulum questionis respondebitur sic dif-
nitur. Satisfactio est volitio efficax reddendi equi
ualens pro debito. volitio ponitur loco generis: re-
lique particule ponuntur loco differētie. dicitur ef
ficax qz si non fuerit impatiua operationis exterio-
ris non est sufficiens sed inefficax dūmō non sit im
pedimentum dicitur reddendi equiualens qz si mi
nus non est satisfactio si magis eroget. iam dat eq̄-
ualens licet non precise et non capitur equiualens
secundum strictum rigorē qz si sic deo nemo ꝙ of-
fensa potest reddere equiualens vt nuperrime dixi
mus/sed ex sua mia noluit nos ad nimis difficile
obligare sed solum ad precepta decalogi nature et
ad precepta ecclesie et superioꝝ vbi iusta ratio re-
quirit alia opera superogationis acceptat pro of-
fensa contra eum commissa pro peccato debemus
satisfacere illa diffinitio conuenit satisfactioni pro
peccatis commissis et pro aliis contractibus. Ex
hac diffinitione corelaria infero. Primū est/satis-
factio non capitur actiue neq̄ passiue sed abstracti-
ue actiue est homo satisfaciens passiue peccatū vel
res pro q̄ est satisfactio. Secundū qui abstulit oēs
diuitias cresis regis lidorum nichil habens dūmō

Universidad de Deusto
Biblioteca

habet volitionem sufficientem satisfaciendi satisfacit. patet per diffinitionem. Tertio sequitur q̄ adimplens frequenter penitentiam iniunctam non satisfacit in toto p̄o pena debita: hoc patet. stat q̄ nō detur equiualens fm legem ordinatam p̄opter errorem clauis. Quartus. ieiuniū oratio/elemosina ꝛ opera exterioza vel peregrinari percutere pect⁹ ꝑ peccato vsq̄ ad effusionē sanguinis sicut fecit sanctus hieronimus non sunt satisfactiones nisi equiuoce ꝑ q̄to sunt actus impati ab illa volitione intrinseca. Preterea notabis q̄ titul⁹ q̄stionis postq̄ in ea ponitur gerundiū potest exponi per dum si vr̄ q̄ et multum interest inter illas acceptiones nolo tamen dicere q̄ titulus questionis sit hypothetic⁹ Theologice loquēdo titulus questionis potest habere duos sensus vnus an quis manens in mortali potest reconciliari deo de alio mortali vel aliis ꝛ ille sensus nō est dubius in aliquo sensu sz ꝑcedam⁹ in sensu composito. impium est a deo dimidiā sperare veniam vix homo remittit tibi vnā offensam contra eum factam te manente et perseuerante in alio: simil⁹ xp̄s curauit mutum et surdū eiecit septē demonia de magdalena nullum relinquens. idem patet de legione demonū in demoniaco illud non prouenit ob connexionē peccatorum inter se q̄ potest quis incurrere vnū vel duo non incurrēdo alia sed est p̄opter deum non purgantem vnū/peccatore manente in aliis: deveniali nō est idem homo potest dolere deveniali vno manendo in aliis: veniale nec gratiam diminuit nec ei contrariatur fm legez Alius sensus est vt ponamus in terminis sortes cōmisit decem mortalia sufficit detestatur illa decem et est de eis contritus p̄sbiter titi⁹ iniungit ei ieiunium decem dierum p̄o diluenda pena debita sortes bene ieiunat primo die/scō moztaliter peccat et in mortali manet vsq̄ ad finem decimi diei iclusiue et ieiunat. iam questio est an satisfecerit p̄o penitentia iniuncta q̄ non punietur in inferno vel purgatorio p̄o illo ieiunio plusq̄ si ieiunasset in gratia non loquimur de merito constat q̄ ieiunando ī gratia meritus fuisset et penam absoluisset loq̄mur p̄ci se de satisfactione p̄o pena iniuncta. Capto ergo titulo questionis in hoc sensu due sunt opiniōes famose ad titulum questionis quarū vtraq̄ deffensores habet: p̄ior tenet q̄ satisfactio facta in peccato mortali nichil valet. Cōtra hoc arguitur hoc esset nimis durū et occasio maioris obstinationis. Preterea arguitur contra illam opinionē vel peccatū est huic contrito dimissum ꝛ pena eterna mutata in temporalem vel non: primū oz dare vt patet ex dictis: ergo si imponatur ieiunium octo dierū si illam adimpleat satisfacit ei p̄o pena imposita q̄ nisi sic si dicedat in peccato tertie diei non patietur infinitam penam in inferno extēsiue p̄o illo peccato cū est cōmutata iam in temporalē vel oportet dicere q̄ potest satisfacere p̄o peccato in peccato existendo Respondet hec opinio huic argumēto non esset occasio maioris obstinationis sed meliozis vite. Ad aliud argumētum diceret q̄ qñ homo detestat suū peccatum est ei deletū quo ad penaz condi⁹naliter si adipleat penitentiam ei impositam satisfaciendo et si non sit in gratia non satisfacit q̄ actualiter remanet inimic⁹ dei. Sed contra illud replicat peccatum deletur q̄cito dolet cathec⁹ p illud ezechiel xviij. ergo pena eterna que debebat actui cōmutat in temporalē: ergo si peccaret medio tempore penitentie et statim post peccatum decederet p̄o peccato confesso non pateretur infinitam penam extēsiue: sententiam quā dedit deus in dimissione nunq̄ reuocabit. Item per hunc modū si vnus detestatur suum peccatum et peccet anteq̄ adimpleat aliquid de penitentia equaliter punietur cum alio q̄ non detestatus est suum peccatum ceteris paribus. Hoc non apparet rationabile: dixi iter arguendū nunq̄ aliq̄d p̄fie adimpleat q̄ si titio imponatur temp⁹ octo dierum ad ieiunādū et si in fine quarti diei frāgat ieiuniū vel peccet vel postea ieiunet alios quatuor dies in peccato ipso manente/ in ſubduplo minus punietur q̄ si nichil penitētie adimpleuisset et causa est q̄ adimpleuit medietatē penitētie in illo casu ī gratia. replica est soluta qñ homo detestatur suum peccatum pena eterna nō cōmutatur i tēporalem vt dictum est sed dat peccatori duplex fozū liberandi se a peccato in gratia vel alibi in inferno Ad aliud quod est ponderandū fm eorum modum mirabile est concedere sicut aliqui eorum cōcedūt q̄ si duo cū equalibus peccatis sortes et plato sortes conteritur et acceptat penitētiam quā adiplet totaliter ꝛ plato non conteritur sz vno pctō equali peccat cum sorte isti duo equaliter puniētur in inferno actualiter sorti cōtritio erit inutilis: nichil est hoc dictu est bona de se tñ non prodest habēti sic nō soluerē tenendo positionē q̄libet contritio q̄tūlibet remissa sufficit tollere culpam et non est possibile habere contritionem qui habeat partes aliqua ps contritionis tollit partem pene debite: in omni contritione est opus superogationis sicut in dilectione dei nec nūc labozo segregare partem consilii a pte debita. insuper si sortes ieiunans octo diebus i peccato mortali non satisfecit tenetur iterum ieiunare ꝛ aliam penā subire ꝛ sic dubitabit an cōpleuerit penitentiam iniunctam in mortali et non habebit finē sic sacerdos potest ei imponere q̄ compleat in gratia. dicis sicut dicit alexander qñ probabiliter existimat se impleuisse penitentiā iniunctam in gratia licet sit in mortali absoluitur in foro ecclesie et cōsciēcie q̄ non peccet nouo peccato sicut existens ī mortali capiens eucharistiā qñ probabiliter credit se in gratia non peccat tñ si sic dicedat punietur ac si nichil fecisset. aliqui dicunt aliqua sunt opera extra charitatem facta que relinquunt effectus penales post se vt elemosina attenuatio pecūie ieiunū cozporis debilitatio talia opera extra charitatem facta non oportet totaliter reiterare. alia sunt q̄ non relinquunt aliqua penalia vt oratio talia oportet iterare illud nichil est elemosina in fine forte est voluptuosa hozū meminisse iuuabit cum enea et aliqui post ieiunū sunt robustiozes aliqui habent genua indu-

predicati i tertia. ꝓpterea est alia appellatio sua de inesse est hec sortes penitet de pctō finalis impñie q̄ implicat lege stante qñ penitet non est pctñ finalis impñie nec vnq̄ erat pctñ finalis impñie. secus est de inesse istius de pctō finalis impñie sortes pōt penitere sua de inesse est hec sortes penitet siue hoc cōplexum de pctō finalis impñie sit pars predicati vel subiecti in idem redit est subiectū locutiōis vel pars eius qō sufficit: ex hiis potes argumentum in forma soluere. Ad aliud nego q̄ pctñ mortale rationabiliter fit ꝛ ad illā conseq̄ntiam sortes penitet ergo peccauit cōcedo q̄ sequitur capiendo pctñ sicut accipimus ꝛ q̄ añs rōnabiliter fit sed non oz q̄ consequens nisi p̄fia sit rōnabiliter volita qō est falsum esto q̄ bonitas p̄fie sit volita. Quarto añ probādo q̄ pctñ non pōt deleri p̄ p̄fiam quod p3 tripl⁹r. Tū primo nō possum penitere de pctō q̄ primū peniteo de aliquo pctō puta a vel b deletur cozā deo q̄ non est dabile instans in quo habeo verā p̄fiaz respectu peccati: bene sequit ego habeo penitētiā de pctō meo: ergo pctñ meū ē alioquin das michi modum sustinēdi q̄ possum penitere de chimera quod diceret nemo. Tum scō pctñ meū non fuisse ē impossibile. sexto ethico. laudat aristo. dictum agathonis hoc solo priuatur deus ingenita facere que facta sunt: nemo tenetur ad ipossibile vel ad illud cuius oppositum ē necessariū ꝛ sic est de quolibet p̄terito vero ex futuro contingēte non dependēte sine distributione igitur. Tum tertio p̄fia hz pctñ p̄o obiecto ergo non est actus bonus: ergo p eū nō deletur pctñ. Rñdetur ad primū concedēdo q̄ q̄p̄ri mū habeo p̄fiam de pctō ipm ia non est pctñ: penitet ampliat ipoztat actū voluntatis hec est cōcedenda velle habere centū scuta esto q̄ nulla essent: liberalitas inclinat me ad dandū denariū siue sit in bursa siue non nec sequitur q̄ possū penitere de chimera: cū actus q̄ erat pctñ pōt esse in volūtate et nō eē pctñ. Ad aliud dubiū est quō doleo de pctō tenendo q̄ ad p̄teritū nulla est potētia vendicare pctñ cōmissuz nō est certa ipossibile sz de detestatiōe peccati est difficultas. s. nolle peccasse a pctñ meū fuit est necessariū per accidens qz ꝓpō de p̄terito vā non dependens ex vna de futuro cōtingente sine distributione ergo sua ꝺictoria est ipossibilis saltem per accīs quō obligor ad velle peccatū meū a non fuisse vel ad nolle a fuisse: ꝛ oz sz illa sit necessaria q̄ accīs a peccatum fuit ꝛ sua contradictoria hoc mō impossibilis posq̄ a voluntate mea deprauata dependebat verificatio illius de p̄terito teneoz habere nolitionē de illa productione actus ꝛ illud nō est impossibile: imo valde possibile voluntati illud velle vel nolle possum cōditionat⁹ etiā illud nolle. Insuper voluntas est impossibiliū non aūt electio tertio ethi. delirus esset ille qui sciret aliq̄d ipossibile vt p̄teritionē a actus ꝛ iā laborarz ipedire ne a vnq̄ fuisset cū non ē sit⁹ in facultate viri p̄pedire quin a fuerit. illud bti hiero. ad damascū papā: anathema est credere deū nos ad impossibile obligare intelligitur de illo q̄ nullatenus est in facultate nostra et sic nunq̄ nos obligat. Ad tertiū rñdetur negādo q̄ habeat peccatū p̄o obiecto q̄ primū est p̄fia actus desinit esse peccatū ꝛq̄si duraret p ꝑs sicut aliq̄ existimant distingo q̄ peccatū sit obiectū p̄fie vel ipm nolendo ꝛ sic concedo ꝛ talis actus est bon⁹ et meritorius: fruitio interdū hz peccatū p̄o obiecto partiali nolo peccatū ꝓpter deū deus ꝛ pctñ sunt obiectum illius nolitionis ꝛ ista nolitio est fruitio respectu dei licet vsus respectu pct⁹ ꝛ data opposita opinione peccatū meritorie est obiectū totale nolitionis: vel ipm volēdo ꝛ sic nego imo eēt peccatum non tñ negandū est quin cū habitu p̄fie stet peccatū mortale: sed de actu intelligēda sunt hec q̄ diximus. Forte petis sub qua virtute cōtinet⁹ p̄fia. Respondeo p̄fia virtus nō est spes spalissima imo sub alterna satis excelsa in arboze aliq̄ est castitas aliq̄ iusticia exēplū primi nolī me luxuria defluxisse: nolitio qua ds non vult luxuriari est castitas sicut volitio qua ds vult seruare suā castitatē. exēplum scōi qñ hō tenetur penitere volo penitere ꝓpter preceptū superioris de peccato meo ego me habeo ac si alius essem ad inflictionē pene. si capias hunc actū nolo me defluxisse luxuria ꝓpter deū talis actus participat virtutis theologice rationē quod ad obiectū finale et castitatis quo ad aliud obiectū sicut idem actus est vsus ꝛ fruitio sic dici potest idem act⁹ est castitas et virtus theologica sed apud loq̄ntes non vocat⁹ virt⁹ theologica sed sole ille tres fides spes et charitas: sed de hoc amplius in tertio potes dare eundē actū q̄ sit iusticia ꝛ castitas an eq̄ p̄incipal⁹r ille actus spectat ad vnam virtutē sicut ad aliaz nō insisto aliqua penitentia nō est iusticia qñ homo detestatur peccatum p̄o tempore quo non tenetur: et sic idem actus numero est iusticia ꝛ amicitia vt odium peccati ꝓpter deū ille est actus charitatis in deum latus et actus iusticie. Si dicas p̄fia virtus est habitus bonus et virtus: ergo xp̄o attribuenda est: consequentia est nulla: p3 de fide ꝛ spe in materia tertii a fortiōre de hac virtute nec xp̄o nec beate virgini penitentia virtus vel eius actus infuit lz sunt boni actus. ꝙ dicunt statū imperfectum interdū scilz hominē corruisse lz doluit de peccatis alienis sz nō sequitur propterea q̄ p̄fiam habuerit de qua loq̄tur dauid petens ab alienis parce seruo tuo intellexit de pctis contractis a mala societate et de suo ꝓ p̄zo non certo an angeli possunt tales act⁹ elicere: si peccasse detestarer ꝓpter deū ꝛ an essent p̄fie actus cū noīa sigāt ad placitū pōt dici recrik q̄ hō dellārit: dicentes virtutē theologalē habere deū p̄o obiecto et moralē p̄o fine non satis dicunt: idez est crebzo finis et obiectū vt supra tetigim⁹ et videtur beata virgo nō habuit p̄fiam virtutē nec eius actū acquisitū: nec opus est in baptismo q̄ habitus penitentie fuisset ei infusus cum cognouit deus q̄ ipsa esset omnis pctī expers nec egeret illa penitētia nec hoc est tollere a beata virgine aliquid ei datum ea dignam sed econuerso ipsa non considerauit tales muscas si peccarē detestarer sat⁊ intēta in dilectiōe dei actuali ꝛ in rebus arduis circa filiū ꝛ dato q̄ hō

Universidad de Deusto
Biblioteca

detestetur pctm̄ propter deum hoc non vetat quin spectat ad eadē virtutem ad quam alias sine tali relatione spectaret sortes detestatur suum furtum,p̄pter deum illa detestatio spectat ad iusticiam semper velle actum bonum ⁊ nolle malū circa eandem materiā propinquam ad eādem virtutem spectant volo temperate viuere ⁊ nolo intēperate viuere ad tēperantiam spectant sic de fortitudine et virtutibus reducibilibus ad cardinales dicatur non valet vt dixi quod antiqui doctores dicunt virtus theologalis hz̄ p̄ obiecto deū ⁊ moralis p̄o fine dilectio sortis propter deum est actus charitatis ⁊ sortē habet p̄o partiali obiecto etiam finis actualiter volitus est partiale obiectum nō valet q̄ alii dicūt virtutes theologales imperant actus aliarum virtutū vt charitas imperat latriam sed penitentia virtus que detestatur peccatuz quia dei offensiuū habz̄ dictamen p̄udentiale supernaturale sed an sufficiat ad virtutem theologalem in tertio tangitur. quo fit peccator habet aliquam virtutē quam nō habet ille qui nunq̄ lapsus est: magdalena habuit penitētiam et p̄fectam non habuit christus. Idem videtur de beata virgine alique virtutes p̄supponunt lapsum tales non sunt christo et sancte virgini digne spes ⁊ fides non sunt negande a beata virgine nam erat viatrix in ea non dixerunt imperfectionē non infuerunt christo qui cū hoc q̄ currebat in stadio quo ad corpus habebat brauium scōz animam. nec sequitur lapsꝰ habet virtutem quam non hz̄ nō lapsus: ergo est in statu meliori: diues habet magnificentiam vel liberalitatem quam non habet frater minor qui iuuenis intrauit religionem. Dicis verecundia non est virtus. quarto ethi. quia est de turpi: eadem est causa in penitentia igitur. Insuper quelibet virtus mediat inter duo extrema. scōo ethico. penitentia non habet extrema cum quelibet detestatio propter deum sufficit: igitur: verecundia est passio inutus nonunq̄ sine vitio verē: ꝓptea non est virtꝰ nobilis passio in iuuenibus et frenum virtutum: propterea secundum tontū erubescit salua res: sed verecundari de vitio detestando est virtus. Ad scām dicitur potest esse nimia intensio gradualis tendēs ad subitam corruptionē subiecti vel inuoluens malam circūstantiā vel q̄ dormiendū est. solutio huiꝰ pendet a questione quā quero in p̄priis terminis in tertio. ¶ Contra tertiā conclusionē arī sic: qz ex ea sequitur q̄ nunq̄ per p̄fectam deletur pctm̄: et sic non esset sacramentū noue legis. Sequitur vlteriꝰ q̄ non esset scḋa tabula post naufragiū nūq̄ liberaret naufragium a periculo submersionis. Rndeo ad argumenta cōcedo q̄ nunq̄ p̄ sacramentū p̄fite deletur mortale pctm̄ cōmissum siue añ baptisma siue post baptisma: de originali nō loquor in baptismo i adulto requiritur dolor de pctō baptismus tolit penā debitam vt supra dictum sit penitentia sacramētum non tollit peccatum sed partem pene relaxat vel totam si pena sit parua nō dz renuere p̄fectam iunctā qz nō est ei certū an tota pena deleatur et tātum meretur per opus satisfactorium siue non satisfactorium temerarium ergo fozet non acceptare penam. Item confert gratiam hoc est augmentat gratiam p̄iozem quando scḋo arguitur penitentia non est hoc modo secunda tabula post naufragium. Respondetur per propositiones. Prima est penitentia virtus est secunda tabula post naufragium quia nichil aliud est q̄ contritio. Secunda propositio penitētia sacramētum ē secūda tabula post naufragium quo ad diminutionem pene ⁊ augmētum gratie et non aliter. Pro illo modo loquendi de tabula notabis q̄ status innocētie comparatur vni naui adam peccante frangebatur nauis tunc sumus in hoc mundo tanq̄ in mari magno fluctuantes prima tabula est baptismus ad portuz salutē ducens ⁊ quia per peccatum mortale frangitur illa tabula nulla relinquitur spes euadēdi nisi per secundam tabulam que est penitētia. Illud expresse tenet magister in. xviij. distin. applicans illud q̄ lazarus erat primo resuscitatus ⁊ postea traditus apostolis soluēdis. iohan. xj. Forte dicis si penitētia sacramētum tollit partem pene debite: ergo si vnus confiteatur se simul plurib⁹ p̄sbiteris tota pena debita peccatis suis delebitur ponēdo q̄ confiteatur peccata sua quatuor p̄sbiteris simul ⁊ semel sicut plures simul baptisant ⁊ multi simul consecrant.
Respondetur an sacramētum penitētie repetitum penam diminuat et gratiam largiatur futurus ē sermo saltem successiue sed cum nunc proponitur respectu eiusdem potest quis dicere confessio debet esse secreta ⁊ habere forum occultuz ⁊ si hic modꝰ non valet. Potest dici q̄ quilibet eorum absoluit ⁊ non maior gratia infunditur sicut tres simul baptisant et vnus caracter imprimitur ⁊ vnica gratia baptismalis infunditur: sic hic de infusione gratie nō sequitur q̄ prodest cumulare mille sacerdotes habentes facultatem a suo curato ad absoluendū talis poneret suum casum publicum qui debet esse secretus. Interduz multi simul confitentur se vni vt starisburgi quando nauis est in periculo submersionis inter syrtes affrice tunc videtur vna penitentia sacramentum sufficere omnibus: penitentia interior in illo casu sufficit: licet interduz aliqua talia peccata dicta sunt oblitioni veniendo ad littus maris vt perhibent. Dubitatur sunt duo sortes ⁊ plato p̄ior voluit occidere ⁊ non occidit/secundus voluit ⁊ occidit an tenētur se equaliter confiteri et apparet q̄ sic cum equaliter peccarunt. Respondetur licet in. xlij. distin. secundi tentum est licet actus exterior nichil bonitatis vel malicie superaddit interiori non penitus reprobando aliam positionem: dico q̄ homo tenetur confiteri actum exteriorem mortalē secundū omnē positionē actus exterior est peccatū ⁊ aliquis mortalis: modo oñe mortale occurrēs ē confitendū: ⁊ sic sortes confitetur se de hoc q̄ hominē occidit nec est opus formaliter confiteri se de homicidio formali hoc p̄supponitur cū antecedit ad actū exteriorē in eo qui occidit confitendo actū exteriorē virtualiter interiorem cōfitetur. sed circū stantie confitende sunt vt si erat longa mora actus

rata in fine orationis et incertum erit quando penitentia est iteranda quando vero non redit semper questio an facta in mortali sufficiunt. Item homo satisfacit homini laborando in mortali. p̄z de agricola et viticola et honorans parentes in mortali nō est transgressor illius p̄cepti igitur. Fateor hanc positionem esse cōiter sustentatam a scriptoribꝰ illius temporis. p̄z et alti⁹. alexandro/bonauētura/thoma et ricardo/sed isti recitant in diebus suis duplicē modum dicendi. ergo oppositum erat probabile in eorum diebus: beatus thomas dicit q̄ magister oppositum intendit reprobare/sed hoc non videtur: magister p̄sequitur ad longum an quis pōt satisfacere de vno peccato manendo in alio de nostro membro non loquitur. Alia est positio q̄ penitentia facta in peccato mortali sufficit et homo totam illam implens in hoc mundo non tenetur ad aliud nec punietur ratione illius eternaliter in inferno temporaliter et hoc facit ei cōtritio. ista est mitior et rationabilior quā expresse tenet sanctus thomas in solutione ad quintum questionis p̄me distinctionis. xxij. sui quarti: et hoc sequitur doctor subtilis: et ego sic opinor. positio non est p̄propterea solidior qz a pluribus famegeratis foueatur sed q̄ in lumine naturali est rationabilior cui fides appodiat tenendo hunc modū auctoritates facilius solūuntur et rationes q̄ tenēdo oppositum. Si dicas quomodo beatus thomas in locis duobus ita vicinis vt in. xv. distinctione et in. xxij. sibi contradicit nego suppositum cōtradictio requirit eandē disputationem et idem tempus. Frequenter homo ponit duas positiones p̄babiles quas nō teneret copulatiue in eadem responsione schole nisi adderet teneo hoc p̄bleumaticum ceterum experimento loquor. interdum homo scribendo capit vnam materiam p̄babilem distractus p̄o tempore in aliis curis rebus scholasticis impūtibus vel legendo in aliis mutat opinionem immemor p̄scriptoꝝ nec adhuc debemus dicere virum sibi repugnare ſz q̄ tenuit positiones duas p̄babiles/sed qz versipellis dicet hanc esse amicabilem excusationē scriptorum bonum esset viro specificare suam positionem p̄babilem q̄n ei in mentem occurrit ne ꝛoil⁹ latret: auctoritates aliorꝝ soluuntur per satisfactionē meritoriam sicut p̄me corinthiorꝝ. xiij. Si linguis hominū loquar et angelorꝝ ⁊c. nichil michi ꝓdest immediate ad vitam eternam et ita de similibus. si dicis penitentia facta in mortali liberat: ergo si q̄s moriatur in fine illius temporis cum detestatione lapsue citius euolabit et sic actus factus in mortali accelerat ad gloriaz pone per quatuor vel quinq̄ dies: ergo vita eterna dabitur ratione actuū factorum in mortali. Item sequitur q̄ indulgentie valerent existenti i mortali: consequens non est dicendū cōsequentia patet. indulgentie solum liberant a pena concedo q̄ opera facta in mortali accelerant ad gloriam et sic de p̄ accidens ratione eoꝝ dabit gloria qz tollunt prohibens: sapiens fenestram nō illuminat domū sed sol sicut de resurgente: actui meritorio q̄ se respondit infinita gloria extensiue et determinata portio intensiue de indulgētiis quas q̄s capit in mortali nō est simile cum in nostro casu iste erat contritꝰ p̄imo. secundo i indulgētiis ponitur cōiter omnibus contritis. Preterea ponatur q̄ sacerdos imponat platoni ieiuniū quatuor dierum secundo vel tertio die labatur plato in peccatum sed ꝑpleat ieiuniū tūc sic minimꝰ actꝰ factus i gr̄a p̄ stat centū mille actibus in mortali factis ieiunium primi dici non liberat a quarta parte pene: ergo alia ieiunia parū vel nichil liberant imo incomparabiliter. Item citius per actum indifferentē erit liberatio a pena. Ad primū concedo quo ad vitam eternam non tamen oportet ad liberationē pene debite. Ad aliud vna positio p̄babilis negaret suppositū etiā non erit indifferens ad liberationem pene quando applicatur ad penitentiam. Ex hiis patet q̄ conclusiones sunt concedende p̄o solutione questionis.
Prima est sortes existendo in peccato mortali pōt satisfacere digne p̄o peccatis suis si exponatur per dum equiualet tempori ad vlterius vni copulatiue sortes est in aliquo tempore in peccato mortali et in illo tēpore potest satisfacere p̄o peccatis suis p̄ior pars est possibilis/secūda modalis diuisa possibilis de nullo extremo restricto: ergo est necessaria: ergo tota copulatiua est possibilis de lege nūq̄ necessarium contingenti aduersatur. Ex quo patet q̄ sophiste male negant hoc sophisma tanq̄ impossibile neutrum oculum habendo tu potes videre si exponatur p̄ dum vel si: tunc consequens est necessarium et idem sufficit ad bonitatem consequētie et veritatem propositionis in cōditionali. Ex quo patet secundo q̄ illa est concedenda si exponatur p̄ si. Secunda propositio si titulus questionis exponatur per quia est propositio falsa licet sit consequētia [illegible] tia propositio possibile est de communi lege q̄ quis est in peccato mortali et tamen satisfacit de penitentia ei iniuncta. hoc patet ex secunda opinione quā rationabiliorem puto: Et adhuc contra modū p̄orem facio ratiunculam imponaꝫ sorti ieiuniū vniꝰ diei ieiunet peccando in meridie vl sortes satisfacit: ⁊ sic p̄ positionē vel nō: cōtra, p̄ medietate non erat in peccato nō apparet michi aliud dicendum nisi q̄ penitentia sufficit p̄o vna medietate puta talis in subduplo miñ⁹ puniek̄ q̄ si non complesz ⁊ si hora vndecia postmeridiana peccet minus in proportione subvigesima tripla ⁊ proportionabiliter si alicui imponatur dicere psalterium ⁊ dicens in vltimo verbo est in mortali et ante semper erat in gratia oportet considerare proportionē oim verborum collectiue ad vnum vel duo. vlteriꝰ pono q̄ sacerdos imponat sorti dicere symbolum ⁊ q̄ diligat beatam virginem ante instās terminatiuū symboli et omittat sortes iam quero an sortes impleuit totam penitentiam si sit et erat in mortali añ finem si non in quolibet instanti ante finem erat in

Universidad de Deusto
Biblioteca

gratia:ergo satisfecit illud est i distinctione sequēti solutum vnus potest satisfacere ꝑmo pro a peccato ieiunando diem lune et pro b ieiunando diē martis ꝛ sic pro quolibet peccato successiue ꝛ sic ꝙ octo dies vbi plato ieiunat pro omnibus die lune et pro omnibus die martis et sic de quolibet die ebdomade:et ꝙ parum differt si discedant medio tempore vnus punietur pro pluribus ꝙ alius / sed equaliter in acerbitate quo fit dabis sortē ꝙ punietur pro mille peccatis odio dei superbia et similibus eternaliter ꝛ nō magis ꝙ plato ꝙ furto simplici patet si sortes ieiunauit per mille dies dēpta vltima medietate et tunc labatur in mortale in quo decedat plato satisfecit vno die pro odio alio die pro superbia et sic vsq; ad medietatem vltimi diei cum sortes decedat in mortali sortes pro mille copulatim eternaliter punietur secundū priorem positionem plato solum pro vno. ¶ Contra tertiam propositionē arguit sic si opera facta in peccato sufficerent ad deletionē pene sequeretur ꝙ aliquis potest decedere lege stāte cū multis peccatis mortalibus qui nullā penā patietur in inferno falsitas consequentie probatione non eget et patet consequentia a opus factū i peccato mortali sufficit pro pena ne insit in inferno b opus simile tantūdē valet et c: ergo tandē dabitur sortes qui decedit cum decem peccatis mortalibus et nullam penam patiet in inferno.respondetur negando consequentiam nec est in ea color cuius causa est posq; ꝙ contritionem mortale peccatum est dimissum et pena eterna illi peccato debita cōmutata est in temporalem tandē erit finis illi⁹ pene debite hic vel alibi in purgatorio vel in inferno si quis dicedat cum mortali vno et ante ꝙ horam detestat⁹ fuisset centum mille peccata mortalia et penitentia nondum sit impleta talis patietur infinitā penā extensiue pro illo vno mortali et finitam pro illis centum mille peccatis posq; eoꝝ pena eterna catho^ca est mutata in temporalem et a fortiori i purgatorio potest deleri vel in hac via/sed qz argu[illegible]tetigit aliquid quod hanc positionem non infirmat scz quid possunt opera mortua. Aduerte multū interest inter opera mortua et mortificata.opera in naturalibus vocantur viua qz habent in se principium viuendi et cum hoc possunt exire in suas operatiōes debitas vt quando oculus exit in actum videdi aliquid vocatur mortuū quando vixit ꝛ mortuum est vel aptus natus erat viuere licet non vixit sic solemus dicere fetum in vtero mortuū cū materia erat in propinqua dispositione ad habendū vitā mortificatum membrum vocatur hoc quod in se habet vitam sed non potest exire in suas operationes debitas sic dicimus de membro palitico vel infrigiditato quando tale curatur vel miraculose vel naturaliter vt in suas operationes prodeat dicimus esse opus viuificatum ꝓforma est distinctio magistralis respondens aliquod opus est viuū quod elicit a charitate aliquod mortificatum vt actus bonus a gratia elicitus in frigiditatus a mortali superueniente opus mortuū est actus bonus elicit⁹ in mortali peccato.actus viuificatus est operatio mortificata resuscitata contritio et gratia superuenies tollit impedimentum et curat paliſm et reddit reliquos act⁹ quondā meritorios nūc meritorios quo fit peccatū non est opus mortuum cū non sit aptū natum viuere de lege bene aliquod peccatū est aptum natum viuere in potentia remota pōt esse non peccatum.et dicitur ꝙ talia prosunt. Tum primo ad satisfaciendū de penitentia iniuncta pro peccatis dimissis. Tum secundo ad implectionem precepti ne delinquatur nouo peccato ego teneor ieiunare hodie sum in peccato non pecco frangendo ieiunium sed non mereor. Tum tertio multi boni habitus generantur tunc qui inclinant in bonos actus et meritorios aduenīte gratia qui multū prosunt Tum quarto deus citius eleuat mentē meā a peccatis. Tum quinto qz forsassis illo tēpore quo actū bonum de genere elicio essem alias actum malum productus abissus abissum inuocat psalmus. xli. et sic diminuitur pena ꝙ forsassis infuisset nō alias quia si pena fuisset diminuta sequitur per calculationem ꝙ aliquis potest dicedere in multis mortalibus et nullam penam perferre non valet currere ad diminutionem geometricam et non ad arismeticam dicendo ꝙ si primus actus tollit aliquid de pena/secundus actus tollit medietatem illius ꝛ sic proportionabiliter . nec insup valet dicere ꝙ aliqui dicunt ꝙ essentialis pena non diminuitur sed letius suffertur illa pena a paciente quāq; apparens dari potest analogia si sortes portet vnum pondus a rothomago ad parisiū et in magno calore datur et potus vel post quietē in itinere melius et acceptabili⁹ fert licet pondus non diminuatur hac via dabis alicui quem qui non sentiet penam in inferno et sic voluptuose viuent dānati. Ex his patet nullus erit act⁹ bonus non irremuneratus iuxta illud Job.xi. Ipse considerat vias meas nulla bona vel mala sunt sine retributione dicit glosa/Sexto habetur lxxix. Letitia mētis experimur post actus bonos et studiū letamur deuotus regulariter est iocundus dulcedinē mētis acquirit/peccator tristis est:et si leticiam habeat est inepta et extrema illius gaudii luctus occupat iux illud psalmi de bonis in via testimonior tuor dele ctatus sum.et tullius michil est iocundi⁹ q; honeste vite retracte memoria . opera bona etiam merētur bona temporalia.dns dixit ad helīā de rege achab tertii regū.xxi. Nonne vidisti achab būliatū coram me qz humiliatus est mei causa non inducā malum in diebus eius.de peccatis factis nulla datur remuneratio sed pena que nocet deus finit eos sicut de ipocritis Math.v. amen dico vobis receperūt mercedem suam. Potest fieri argumentum ꝙ peccatū est opus satisfactoriū qō inconueniens videtur.patet.volo ieiunare propter vanam gloriam et penitentiam simul ille actus est peccatum et per illud actum satisfatio.pbatur.alle vnus actus habens illa duo obiecta videtur equivalere duobus actibus habentibus duo partialia obiecta sic scz volo ieiunare propter penitentiam.volo ieiunare ꝓpter vanam gloriam sed habendo illos duos actus satisfactio.ergo habēdo precise illum vnū actum sed hec illatio non sequitur ex dictis nec ille vn⁹ act⁹ duobus aliis equivalet. Sed hic dubitatur an quis manens in peccato potest habere gratiā in sensu composito et de mortali loquor ꝛ arguitur ꝙ sic habeat sortes vnum actum malum mortaliter quē elicuit subito vel successiue de necessitate continuabit per tempus sit centesima pars vnius hore vult capere alienum cum hoc potest nolle illum actū esse ꝛ fuisse propter deum ꝛ sic ei infundetur gratia.nulla est contrarietas ꝙ homo alienū vult capere nolēs illū actum eē:potest habere actum directum ꝛ reflectionem super illum actum. ¶ Respōdet quicquid sit non sequitur ꝙ peccatū mortale et gratia simꝫ sint qz iam ille actus de necessitate naturali continuat⁹ (cum res permanens non habet vltimuz instās sui esse completum) non imputatur ad mortale cuz nō sponte continuetur.

¶ Distinctionis decime quinte q̄stio scōa.

Notāda.

Secundo quero circa hanc distinctionē decimam quintam an opus satisfactoriū sit ita meritorium sicut non satisfactorium. Pro solutione nota ꝙ opus satisfactorium nichil aliud est q; opus penale acceptum pro penitentia peccati ego peccaui a peccato :imponitur michi dicere septem psalmos:alter titius amore dei qñ est de consilio vel qñ de precepto dicit septē psalmos qz est beneficiatus vel in sacris etiam ex equali charitate : q̄stio est an equaliter mereamur. Scōo suppono hanc propositionem:non est necessarium peccatori suscipere penitentiam iniunctam a presbitero ad hoc ꝙ sua confessio valeat et illud verum est consentiente presbitero.probatur dimittitur ei suū peccatum ꝙ contritionem et ita potest esse ita intensa ꝙ conferatur omis pena: q̄ cui hoc est probabile non tenetur suscipere penitentiam etiam ꝓcipiente ꝓsbitero. ¶ Pono duas ꝓclusiones. Prima est op⁹ satisfactoriū in gratia factū est meritoriū vite eterne.probatur.omne op⁹ a gratia emanās est meritorium vite eterne op⁹ satisfactoriū est hmōi. igitur. consequentia tenet in darii. hmōi virtualiter accepit a parte predicati subiectum maioris:maior est principium theologicū.minor patet supposito ꝙ capiatur propter deum ex hoc sequitur contritionem esse meritoriam vite eterne . Secunda propositio opus satisfactorium est ita meritorium sicut non satisfactoriū ceteris paribꝰ hoc est si ex equali gratia et conatu.probatur.da oppositum sortes min⁹ meretur de premio essentiali q̄ plato signetur premiū platonis et sit vt quatuor sortis vt duo tunc si premium sortis est subduplū ad premium platonis et tota causa est satisfactio sortis pro suo peccato:ergo deus secundum legem iniuste premiat sortē.pz cōsequentia.ponatur ꝙ sortes debet dicere septem psalmos quatuor gradus premii prestāt duob⁹ gradibus et dimissione parue pene dicendi psalterii.

Confirmatur idem qz tunc inconsulte confessor penitentiam imponeret confitenti /hoc est contra consuetudinem matris ecclesie/et ꝙ sequatur pz.melius esset vni pati penā diurnā in purgatorio et postea habere perpetuo quatuor gradus glorie q; dicere psalterium hic ꝛ postea habere ꝑcise duos gradus glorie quod absq; dubio contingeret si minus quis meretur pro opere satisfactorio q; non satisfactorio. Ex hac propositione et eius probatione clare habetur si sortes velit satisfacere pro peccato ꝓpter deum dicendo psalterium et plato vult dicere psalterium ꝓpter deum in equali conatu et gratia equaliter merentur. Secundo sequitur ꝙ homo debet libenter penitentiam iniunctam implere.patet. ꝓpter magnū meritum:non tamen nego quin est ita bonum confessori erogare penitenti interdum vnam paruam penitentiam q; dare magnam.hoc patet:capiendo magnā ꝓmittit se impleturū penitentiam:forsassis incuria sua obliuiscitur:ergo peccat vbi forsassis si esset minor fuisset cōpleta. Tertio sequitur ꝙ satius est peccatori capere bonā penitentiam dum potest implere q; capere paruam hoc patet.qz tantum meretur per opus satisfactorium sicut per non satisfactorium ex secunda propositione principali et cum hoc est causa gratie.secunda pars patet vbi penitentia est minor oportet residuum pati in purgatorio vel in inferno vbi soluit ad vltimum quadrantē.dicebam dūmō verisimile est ꝙ implebit alioquin oportunius est mittere penitentem ad purgatorium cum magna pena q; ad infernum vbi sempiterno horror et null⁹ ordo inhabitat. Contra secundam conclusionē arguitur ex ea sequit ꝙ equaliter merentes inequaliter ꝑmiabuntur et hoc in eodē foro.consequēs est inconueniens.deus non est acceptor personaꝝ. Actum ꝛ.et probo consequentiaz sorti dimittitur peccatū: platoni nichil dimittitur sortes et plato merentur equale premiū essentiale qz intensum vt quatuor scz plus est dimittere penam tēporalē et conferre gratiam vt quatuor q; precise conferre gratiā vt quatuor:si rex dimitteret michi mille scuta platoni vero nichil et vtriq; nostrum daret centum michi pl⁹ gratie faceret et hoc non nisi in remittēdo mille sic facit deus michi illo casu:igitur. Pro solutione argumenti notabis ꝙ hollot tenet ꝙ prim⁹ act⁹ meritorius post peccatū mortale est longe melior q; q̄ cunq; actus sequens quāmo q; omnes sequentes et sic diceret contritionem et actum cui pua gloria respondet prestare magno actui sequenti ratio ꝝ eum est qz per primum actum meretur vitā eternā etiam in aliqua intensione ꝛ dimissionem pene :per secundum actum meretur solum intensionē gradualē vite eterne pro illo actu iam non meretur vitā eternam qz eam ante meruit. Potest esse color pro eo qz aufertur peccatum et pena eterna et non per secundum actū qz iam ablata sunt. Ex hac solutione concedendum est ꝙ nullus actus ꝑmū sequens potest esse duple bonitatis ad ꝑmū imo in nulla specie proportionis inequalitatꝫ maioris nec minoris pri

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus actus infinite excedit secundum. ¶Contra hanc conclusionem sic arguo qz ex ea sequitur qꝫ primū peccatum quo gratia amittitur esset peiꝰ quocunqꝫ alio peccato qꝫcunqꝫ magno: ꝯsequēs est inconueniens. si primū peccatū esset furtū simplex et secūdū odiū dei. et probo sicut ipse probat ꝓ primū peccatum aufertur tota gratia et gloria respondens et datur infinita pena extēsiue in inferno pro odio dei. secūdo peccato solum datur intensio pene fm cū: igitur. Secundo arguitur ad idem resurgat sortes a peccato nunc primo per actum bonum/post ad vnam horam habeat volitionē efficacem paciēdi martiriū sit b illa volitio: per te sortes per primū actum meretur vitam eternā. quero a te pro quo capis vitā eternā oportet capere pro beatitudine formali. Forte dicis qꝫ accipis pro perpetuitate/peto tunc a te que res est perpetuitas illa: non potes dare nisi beatitudinem formalē: sit premium respondens a actui meritorio quo ad intensionem vniꝰ gradꝰ respondens b quatuor graduū vtrūqꝫ premium est perpetuū z ꝓpetuitas premii nichil est aliud qꝫ premiū ꝓpetuū quēadmodū illa premia respondentia a et b actibus distingūtur sic qꝫ neutrū est pars alterius ita ille perpetuitates et sic perpetuitas debita b actui est altera ā perpetuitate a actus: ergo male dicit: propter istas rationes et potissimū vltimā teneo qꝫ primꝰ actꝰ meritoriꝰ post peccatum frequenter est minor/secūdo subdupl⁹ subtriplus subsexq̄tertius subsexq̄q̄rtus fm qꝫ actus ꝓuenit interdū ctiā maior: sed ratione primi actus tollitur pena in inferno debita cōcōitanter et non ratione secūdi hoc parū est secundus actꝰ qꝫtū est ex parte eius tātūdē faceret z quo ad perpetuitatē glorie. secundꝰ actus est multo melior sepe ꝓmo actu. Sed contra illud arguitur sit sortes in gratia eliciat vnum actū meritoriū vt quatuor ita qꝫ premiū ei respondēs sic quatuor gradꝰ sit c. pono platonem q̄ nunc primo resurgit ꝓ vniuersitate tui debetur premiū intensum vt vnū vocet illud premiū d iam sic arguo. maius malū est carere d qꝫ c: ḡ melius est habere d qꝫ c. antecedēs patet. si careat d ex casu sic decedendo dānabitur hoc non contingit carendo c: igitur. Respondetur negando qꝫ sit maꝰ malū carere d qꝫ c simpliciter non est ita malū carere vno gradu sicut quatuor/sed licet per accidens z ex casu melius est non tamen simpliciter. Sed redeundo ad argumentū duplex est premiū/quoddā est essentiale z nichil aliud est qꝫ beatitudo formalis charitas non est proprie ꝓmiū licet multū ꝓmoueat ad consequendū premiū principale. Aliud est premiū accidentale vt aureola vel gaudiū de creatura vel liberatio a pena: liberari a pena est premiū concōitans si alicui debeatur gl'ia liberatur a culpa z ab eternitate pene sortes nunc est in peccato dolet de suo peccato ꝓ voluntate dolendi debet beatitudo fm legem dei que non stat cū perpetuitate pene propterea ex consequenti qꝫ meretur auferꝫ ista pena eterna interdū vtor dolore pro eius causa effectiua actu: volūtatis preuia: contritio est deleti

us omnium peccatorū et etiam meritoria vite eterne ita meritoria sicut scda vel cētesima. dato qꝫ peccatum fuerit remissum quo ad culpam non inconuenit qꝫ dicatur contritio alicquin si pure ptibiliter eliciatur non dabis contritionē. Si dicas tūc beata magdalena habet contritionem ad hoc virtualiter responsum est supra sicut eadem tunica talaris valet terfiti ad tegendas tibias suas a frigore et eas occultandas a dedecore qz sunt abiecte. ioseph autem formoso similis vestis valet solum contra frigus sic est in proposito opus satisfactoriū valet vni ad remittendam offensam et ad tegenda peccata z cum hoc ad beatitudinem alteri innocenti ad solū beatitudinem. Tunc dicis: qlibet deberet iniri dicere sine penitēta iniuncta a presbitero orationes ieiunare z similia facere pro peccatis suis et amore dei. dico qꝫ talis prudenter agit videl propositum currere in penitentia iniuncta et accepta. insup transiens romā ex penitentia iniuncta non ita feruenter ꝓficisci romā sicut alter sponte transiens: ergo nō tantū mereꝫ prius nūqꝫ de roma cogitasset nisi confessor hoc ei imposuisset. Respondetur verū est qꝫ satisfaciens ꝓ peccatis nō cogitauit de roma quoscunqꝫ ei imponebatur sed hoc non impedit si ita alacer incedat sicut alius et cū tanto feruore esto qꝫ nō esset iturꝰ nisi ob penitentiam iniunctā cum tamen eque refert incessum suū actualiter et gradualiter in deum sicut alter si autē cū murmure vel vt mauult soluere penā pusillam in hoc mundo qꝫ atrociorē in purgatorio z non principaliter propter deū cetera sunt impia. Forte dicis liberaliꝰ transit non satisfaciens romā qꝫ alius cū ex precepto facit hoc ergo magis mereꝫ quicquid sit de antecedente nego consequētiā ceteris paribꝰ opus precepti est ita meritoriū sicut opus cōsilii: circa antecedēs vtrūqꝫ est opus liberalitatis antecedenter: confitēs et confessor possunt cōuenire qꝫ nulla penitentia imponat etiam non est improbabile qꝫ penitens non tenetur subire onus penitentie iniuncte cū obligetur alternatiue hic penam luere vel alibi. Sed adhuc pono conclusiones. ¶Prima est equaliter merentibꝰ eqle ꝓmium essentiale cōfertur. probatur per illud Matthei. vij. in qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Secunda conclusio non semper equaliter merentibꝰ datur premiū concōitans equale. probatur hec propositio. si sint duo vnus ita malus sicut nero vel iudas alter eque malus cū petro quando negauit christum. si ambo incipiāt detestari peccata sua in equali conatu equale premiū essentiale merebuntur ex prima conclusione ꝓmo tamen dimittuntur plura peccata: secūdo pauciora: ḡ propositum. ¶Contra primam conclusionem arguitur sic si vnus decederet nunc cū equali merito sicut bonꝰ latro talis equaliter intensiue premiabitur cū bono latro equaliter intensiue premiabitur cū bono latrone: ergo deus non dat equaliter merentibus equale premium essentiale. prō consequentiam/ quia bonus latro erat beatus nunc mille quingētis annis ante qꝫ ille titius est beatus et cum hoc equaliter postea beatificabitur intēsiue z extēsiue: ergo

totale premium essentiale boni latronis premiū totum istius titii exuperat. Fortasse dicis vt holkot et non apparet alia fuga qꝫ titius ꝓ plus intensiue beatificabitur pro vno paruo tempore qꝫ bonus latro quousqꝫ venit ad equivalens excessum tēporis mille quingentorum quem habuit bonus latro super titium. ¶Contra hoc arguitur: paruuli decedentes cū solo originali equaliter puniuntur pena dampni et nullam penam sensus patiuntur. hoc declaratum est trigesima distinctione secundi. tunc capio vnum paruulum qui discessit sine sacramento veteris legis in diebus noe vel mathusalem sit sortes et capio platonem paruulum nunc discedentem ante baptismum esto qꝫ non habeat nomen impositum possumus imponere/isti equaliter punietur quo ad penam dampni que non recipit crementum et titius minus secūdum tempus nec magis punitur intensiue ad equalitatem paruuli discedētis in diebꝰ noe: eodēmodo de gratia baptismali/capio duos paruulos quorum vnus discessit tempore clementis pape/et alter heri cum gratia baptismali: tales eque intense beatificabuntur. ¶Respondetur per propositiones. ¶Prima duo discedētes cum equalibus meritis equaliter premiantur de premio essentiali secundum extensionem: proba⁹ scaturit ex argumento assumpto. Secunda propositio: non tamen sequitur quod ille q̄ discessit a multis annis preteritis plus puniatur vel ꝑmietur qꝫ hodie discedens: hoc patet: vterqꝫ per infinitum tempus premiabitur vel punietur: modo vnum infinitum proprie non est maius alio quēadmodum aggregatum ex linea et pūcto terminatiuo non est maius illa linea sic aggregatum ex tempore finito a parte ante et tēpore infinito a parte post non est maius illo infinito a parte post. Tertia propo⁹: i aliqua acceptione maioris prius discedens plus premiatur qꝫ posterius discedens primum tempus continet scām et aliqꝫ vltra. Quarta propo⁹: prima conclusio ꝓncipalis debet itelligi de premio essentiali secundum intensionem semper duo decedentes cum equalibus meritis equaliter premiantur itensiue z itellige quando premiantur stat qꝫ ducbus iequalibus meritis decedentes et vnus ḡa habet idulgentias vel aliq̄d aliud velat ꝓtinus ad superos alter vadit ad ignē purgatoriū etiam fiunt preces pro vno i purgatorio et non pro alio: z hoc solum concludit de extensione: quo fit discedens hodie equaliter bonus cuz bono latrone equaliter solum itensiue cum eo premiabitur sicut de denario diurno dato hora sexta z nona. ¶Contra totum illud arguitur sic: si ḡs orans et ipetrans veniam pro peccatis tantum meretur sicut alter orans pro seipso sequtur qꝫ presbiter orās pro se z aliis in sacrificio tantum meretur sibi sicut pro nullo alio oraret: consequens est falsum totum meritum rei diuine est finitum: ergo quādo diuidit minor erit sua portio qꝫ precise pro se oraret imo tunc semꝰ plꝰ ꝑdesset orare pro aliis z pro animis defunctis qꝫ pro seipso tantum qz potest prodesse aliis non nocendo sibi: z quod sequatur patet ex ꝓbatione conclusionis ꝓncipalis supposito pro nūc/ qꝫ nullus potest mereri alteri gloriam essentialem nec eius augmentum vt ante practicarim⁹/signo duos linum presbiterum q̄ celebrat pro se z cētum aliis/z bedam ꝑsbiterum qui orat pro seipso celebrent ambo sacrificium vel equaliter merentur de premio essentiali et habeo intentum vel beda presbiter plus meretur de premio essentiali qꝫ linus signetur premium bede vt quattuor/lini vt duo: Arguitur sic: aggregatum duorum graduū beatitudinis et diminutionis pene alioꝝ non est ita bonum sicut totum premiū bede intensum vt quattuor: ergo deus iniuste de premio essentiali premiat z propter vnum paruū accidentale puta liberationē a parua pena temporali subtrahit duos gradus glorie ppe tuos quod negandum est a dei iustitia et summa misericordia propter punctum auferet corpus. Respondetur concedendo qꝫ tantuz meretur sicut orans pro se solo de premio essentiali non tamē de diminutione pene.

¶Distinctionis decime quinte questio tertia.

Notabile

Queritur tertio circa hanc decimam quintā distinctionem de ieiunio quod est pars satisfactionis/cū magister ca.iiij. huius distinctōis de satisfactiōe loq̄tur an ꝯueniēs ieiunio ꝑceptō: mortaliꝫ peccet. Pro solu⁹ ne nō nōnūqꝫ hoies sctōꝝ ꝓfesta duxerī insōnia z vigilat ā hinc modꝰ loquēdi pullulauit est vigilia talis sci q̄ modꝰ apō aliquos adhuc obseruat vt in alba ecclesia in laudonia (z male) satius est domi morari qꝫ sic proficisci peregre z ducere noctes insōpnes in tēplo vel sub diuo quocirca vigilie in ieiuniū abierunt. ¶Leterum iste terminus ieiuniuz multipharia accipiꝫ. vnomō ꝓ abstinentia a pctis. esaie. lviij. nōne hoc est ieiunium qō elegi. math. xvij. super illo verbo hoc genꝰ demonsoꝝ nō eicitur nisi oratione et ieiunio. glosa dicit: ieiunū generale est non tm̄ ab escis sed etiam ab omnibus iniquitatibus abstinere. hoc pz de conse. d.v. ieiunium. Et capitur interdū pro omī afflictione corpozali iste acceptiōes sunt minus ꝓpe. Aliomodo capitur vt est circa cibum aut potum z tripliciter est tale ieiunium ꝯz nature: ieiunū virtus: ieiunū ecclesie: ieiunium nature dicit abstinētiam omnem a cibo et potu. Ieiunium virtus est species temperantie temperantia vt est virtus cardinalis circa venerea habet/castitatem circa potum/sobrietatē circa cibos abstinentiam cuius species est ieiunū prima species est circa sensum tactus alia species circa gustum z tactum licet magis circa sensum tactꝰ vt ppulchre declarat ari. iij. ethi. x. de quodā pulctiuorace philoreno q̄ precatꝰ est deos vt lōgiꝰ sibi guttur qꝫ grues fieret sed non petiit latā linguā si tē perātia caperet sicut de mgr̄is accipit z iclusit difficultatē nō arduā species date non sufficerent sed illi acceptioni termini: libellum repudii dedi alias. Tertiū est ieiunū ecclesie non oē tale est ꝟtus si ḡs parū extra latitudinē tēperantie trāsgredit talis est intemperatus/vt in prima questione huius proba-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uimus ⁊ tamen talis dicit̄ seruare ieiunium eccl'ie
et ipsuz non infringere eodem modo. Forte si quis
propter finem indebitum ieiunet seruat ieiuniuz ec
clesie per peccatum. forte non transgreditur prece
ptum ecclesie de ieiunio. Insuper si quis nichil co-
medit cui recta ratio suadeat vt comedat talis ieiu
nat ieiunio ecclesie: et tamen male agit sic abstinē-
do modo virtutibus nemo male vtitur. quinti ethi
corum primo. saltem formaliter et inclinatiue. cum
autem aliquod ieiunium sit indiscretum vt nunc di
ctum est in quo quis non reputatur preuaricator p̄
cepti ecclesie cōsequens est dicere non omne tale ē
virtus. insuper in excessiuo potu manet ieiuniuz ec
clesie vt apparet et tamen latitudo temperantie in-
fringitur igitur: non semper ieiunium ecclesie ē vir
tus sicut nec semper virginitas seruata est virt⁹ ſz
hec tertia acceptio pulsat animum. Absurdum vi-
detur concedere q̄ quis per actum qui est peccatuz
seruat et adimplet preceptum de ieiunio: nō minus
absonum apparet concedere q̄ quis nichil come-
dēdo vbi ratio dictat esse comedendum frangit ie-
iunium ecclesie vel vbi quis intēperate comedit vl'
bibit sic q̄ venialiter peccat in excedendo et sic illo
rum duorum alteruz admin⁹ accipere cogimur nō
est ambiguitas quin ecclesia semper studiose precī-
pit ieiunium et bene ageret ille qui ieiunaret ad in-
tentionem ecclesie: aliquis seruat ieiunium ecclesie
et tamen per illū actū peccat: p̄z si quis ieiunat pro
pter inanem gl'iam et preceptuz superiozis talis ve
re ieiunat. i. non est trāsgressor precepti ecclesie. p̄
bo et in primis lucidum est aliquem in peccato im-
plere p̄ceptum dei sic ſcz q̄ non erit transgressor et
hoc patuit. xxxvij. d. iij. de impletiōe precepti quo
ad ſbam actus: licet nō quo ad intentionē precipiē
tis sed colozatur q̄ per peccatū q̄s adimplet prece
ptum sicſcilz q̄ non ampli⁹ obligat̄ volens bapti-
sari propter inanē gl'iam ⁊ propter deū satisfacit p̄-
cepto q̄ nō amplius obligat̄: p̄z talis suscepit cara
cterem baptismalē: ergo amplius talis [illegible] ḋz bap
tisari. item idem post diligētiā crassam celebrās. p̄
sorte a quo capit sex paruos albos satisfacit obliga
tioni humane ⁊ tū in illo actu peccat cū iniūgne cō-
secret ⁊ māducat. si negas eū satisfacere ⁊ q̄ iteruz
tenetur celebrare est durū. idē p̄z de fodiēte in orto
ob inanē gl'iaz. Rursus de ieiunio q̄si aliquis excel
siuebibit ⁊ est intēperās venialr talis non est trans-
gressor p̄cepti de ieiunio ecclesie nō p̄hibet excel
siuū potum sub noua pena bene talis peccat per in
temperantiā sed nō aliter rōne ieiunii ecclesie. Fo
te dicis talis sic p̄ceptuz adiplens satisfacit p̄cepto
ecclesie ita ſ. ecclesia non pōt talē transgressorē in-
dicare et eū punire ſz deo non satisfacit. istud eget
libramine q̄ro a te quid est illud dicere iste satisfa-
cit precepto ecclesie et non deo constat q̄ per illum
actum: non meretur q̄stio est duo sunt quoruz alter
ieiunat ob inanem gl'iam sortes: plato non ieiunat:
vterq̄ constat peccat: sed an sortes peccet omitten
do ac si non ieiunaret est punctum negocii sicut de
illo qui dicit horas cum ossimoda euagatione mē-
tis vel ob inanem gloziam partim. si quis excessiue
comedit in meridie ad intemperantiam talis pec-
cat sed non videtur transgressor ieiunii ecclesie ec-
clesia non videtur obligare hominez nisi ad nō plu
ries comedendum nec videtur esse requisita deuo-
tio tempore quo quis dicit horas sufficit eas dice-
re propter deum actualr vel ẋtualr si inanis glo-
ria sit circunstantia circunstans nō est difficultas si
cadat in ratione obiecti partialis est maioz difficul
tas: sed actus ille habens deum et peccatum pro
obiecto simplr est peccatum ⁊ pena dignum nec eq̄
ualet duobus actibus quozum vnus habet deū pro
obiecto et alter inanē gloziam extremis digitis. p̄
nunc hanc materiā pertransiens. Diffinio ieiunium
ecclesie est volitio qua q̄s non vult comedere plu-
ries q̄ semel. si q̄s non habeat nec habuerit propo-
situm ieiunandi vel equiualēs nō videtur satisfacē
re precepto nec euitare peccatuz actus eius ex ima
ginatione procedens non est humanus licet om-
nis homo est homo per rōnem et voluntatem saltē
certissimum est non merebitur nec habebit actū bo
num si q̄s noctem iouis duxerit isomnem et dormi
erit diem sequentem vel comedit hora quarta vel
secunda postmeridiana et iterum dormiat toto die
quem latet ieiuniū is non meretur et vt opinor pec
cat nisi per ignorantiam excusetur licet talis nō po
test puniri in foro exterioze pro fractione ieiunii si
vis contendere talem ieiunare adde vel homo nō
pluries comedens q̄s semel. ḋz non pluries q̄s se-
mel non requiritur q̄ habuerit propositum semel
comedendi vel semel comedat si nichil in die come
dat satis bene ieiunat preter rōnez: martinus illud
addit et quattuor acceptiones ieiunii iutiliter astru
ere satagit in secūda questione huius materie ḋz ci-
bos permissos ab ecclesia q̄a carnes comedens nō
ieiunat quia tales cibi non sunt permissi ab ecclesia
Ex quo patet aliqui cibi vno tempore frangunt ie-
iunium ecclesie qui alio tempore non frangūt: hoc
patet: oua et lacticinia frangunt communiter ieiuni
um quadragesimale et nō quattuor temporum. si-
militer patet de loco aliqui cibi frangunt ieiunium
i vna dyocesi: patet i dyocesi scti andree i quadra-
gesima licet vti butyro et caseo i aliis nostris dyo-
cesibus non licet q̄uis pisces et lacticinia simul p̄-
parant ad morbos et potissimum lepram sed q̄ non
possunt habere pisces possunt altero vesci. Secun
do sequitur stat aliquem solum semel comedere in
die et frangere ieiuniuz: patet de illo q̄ comedit car
nes vel de illo qui i dyocesi murranie comedit bu-
tyrum vel caseum in meridie. Tertio sequitur: ci-
bus quo ad fractionem ieiunii sequitur voluntatez
ecclesie sicut solsequium solem imitatur / si roma-
nus pontifex vnam speciem piscium subtraheret /
vl' vinū in die ieiunabili capiens illa vetita tempore
prandii frangeret ieiunium. Tempus quo licet
comedere est duodecima / in quadragesima notabi
liter homo non debet p̄uenire horā duodecimam
nisi pro rationabili causa: potest tamen q̄diu volue
rit post horaz duodecimaz expectare rationabilis

causa est in aliquibus quibus perdifficile est ieiuna
re ante meridiem non autem post meridiē: vel pro
pter recessum alicuius fratris ante meridiem: vel
quia iter dirigere habet ante meridiez aliis: et mul
tis aliis causis quibus secundū iudicium p̄udentis
potest quis ante meridiez vesci. capere medici-
nalia vel bibere ante meridiez ad extingendam si-
tim non est frangere ieiuniuz: aliqui patiuntur ver-
tiginē et tremozem in mēbris quousq̄ biberint et
paruz comederint tales excusantur: rudi minerua
sufficit cognoscere horas ruri non habent horolo-
gia. Et si dicas id dinoscunt solis radio attingente
postē fenestram vel tale signum in parietez hoc nō
sufficit in die turbido multa alia signa sufficiunt pu
ta exaratio omniū sulcoruz talis agelli. agricultor
nouit alias q̄tum in octo horis coluit nunc tantuz
colit equaliter incedēs sic horas cognoscit vel per
famē quotidianaz solitam solemus dicere est duo-
decima in ventre meo vel mulier domi hoc deprē-
hendit per id q̄ suam colum nendo absoluit. Licet
iudei ieiunabant a vespera in vesperam et in legen
da beati ieronimi legitur q̄ ieiunabat a vespera ad
vesperam tamen hora duodecima quando sol me-
dium celum conscendit est consuetudo christiano-
ruz comedere: in multis istorum sufficit voluntas
et consuetudo nec citanda est alia ratio licet in mul
tis dari potest congruentia vt puta quare prohibe-
tur certus cibus et non quantitas puta libza panis
vel due libze cum varie sunt cōplexiones vt de mi-
lone et ludi magistro: propterea in vno status dari
non potest et licet vinuz sit ita inflammatiuz sicut
caro cum potus est necessarius et difficilius homi-
nes ferunt sitim q̄ ieiuniuz. carnes prohibentur et
non vinum et q̄s̄ pisa fabe et rape ⁊ huiuscemodi
sunt inflāmatiua quia ventosa tamē quia sunt par-
ui nutrimenti respectu carniuz ex quibus non habe
tur superfluitas tertie digestionis ista non prohibē
tur sicut carnes: ⁊ licet aliqui pisces sunt meliores
q̄s porcine carnes bouine de pauone vel auca tamē
quia multitudo carniuz magis prebet incentiuum
peccandi q̄s piscium: propterea etiaz vnum prohi-
buit et nō aliud: patet in piscibus de luciis perchis
et soleis. Etiam aliqui pisces aliquibus carnibus
sunt magis inflammatiui vt ostrea rigidia ⁊ pisces
grandes: tamen hoc non est communiter ecclesia
vnum prohibuit ⁊ nō reliquum. ¶ Notādum est
secundo q̄ oēs apostolozum vigilie sunt ieiunā- secundō.
de preter vigilias philippi ⁊ iacobi ⁊ iohānis euā-
geliste ratio primoruz quia eozum festa in sollēnita
te paschali ⁊ natiuitatis dñi cadūt de beato bartho-
lomeo vixit post tormenta vno die aliqui diez tor-
mentozum ieiunant aliqui crastinum: patet de con-
seruatione ieiuniozum. consilium. Idem de vigi-
lia beati mathei licet sorte fuerit electus. Et de fe
sto assumptionis extra eodem. Ex parte iste mo-
dus omnium apostolozum non obseruatur in frā-
cia sed solum istorum quos glosa tangit titulo pre-
fato. consilium. petrus ⁊ andreas paulus cum simo
ne iudas vt ieiunemus nos admonet atq̄ mathe⁹
postq̄ ecclesia ista finit et constant sufficit. In scotia
tamen debes omniuz nouem apostolozum vigilias
ieiunare propter loci consuetudinem et vt apparet
omnes vigilias nostre dñe a consuetudine: iura so-
lum tangunt festum assumptionis. Si festum na-
tiuitatis in die veneris contingeret potes eo die ve
sci carnibus nisi vouisses nunq̄ comedere carnes i
die veneris vel ex regula habes vtrum de ozdine sā
cti benedicti vel alii hoc ipsuz habeas quia si sic nō
licet tibi vesci carnibus: q̄cunq̄ vult non comede-
re carnes potest illo die non comedere. illud patet
extra de obseruatio. ieiunio. Explicari de ieiuniis
quattuor temporum: primum est in principio qua-
dragesime: scōm in ebdomada penthecostes: tertiū
est in septembri post festum crucis: quartum in
decembri in proximo sabbato ante vigiliam natiui-
tatis dñi post festum lucie. istud patet. lxxvj. distin
ctione. de ieiunio. ⁊ capitulo sequēti. ieiunia quatu
or temporum cadunt quarta feria / sexta feria / ⁊ sab
bato qui dies strictius seruantur q̄s reliqui. Quar-
ta feria christus venditus est / sexta crucifixus / sab-
bato iacuit in sepulchro. Ieiunia quattuor tempo-
respondent ieiunio mensis quarti scilicet iulio qui
est quartus ab aprili quem pro primo mense cōpu-
tant iudei zacharie. viij. nos obseruamus ob alias
causas in temporibus signatis aliis a die paschatis
vsq̄ ad penthecosten nullum est ieiunium sicut de-
clarat beatus ambrosius in sermone super hoc fe-
sto qui incipit. scire debet sanctitas vestra: sed con-
suetudo cogit profestum penthecostes ieiunare nec
putandum est q̄ quis tempore illo intermedio ie-
iunans peccat: quia anthon⁹ et paulus et ceteri pa
tres solum leguntur rigorem abstinentie mitigasse
in diebus dñicis: imo potest homo ieiunare in die-
bus dominicis vt hieronimus dicit ad lutinum vtī
nam inquit omni tempore ieiunare possim⁹ q̄ō in
actibus ap'lozum / diebus penthecostes / et die dñi-
co apostolum paulum et cum eo credentes feciſſe
legimus. Et beatus augustinus in quadā ep'la illō
declarat per factum xp̄i quadraginta dies cōtinuo
ieiunantis: ergo ieiunauit diebus dñicis. Ieiunium
q̄dragesimale est decia pars anni superaddūtur q̄t
tuor dies vltra frigita sex q̄ sunt vera decia illi q̄ttu
or sufficiūt q̄ ieiunio quattuor tpm vel propter imi
tationē ieiunii xp̄i. math. iiij. vel moysi. exo. xxxiiij.
et helie. iij. regū. xix. dies dñici non ieiunantur: sed
ne homines se ingurgitent vt faciunt in festo carnis
priuii vt olim fiebat vetitū est tunc comedere car-
nes. Insuper quadragita est numerus austeritatis
et laboris sed partes ei⁹ aliquote quinquaginta nu
merum quietis procreant et annum iubileum has
partes aliquoras habet quadraginta / viginti / decē
octo / quinq̄ / quattuor / duo / ⁊ vnum hinc post q̄dra
ginta dies laboris sequuntur quinquagita dies nō
ieiunabiles fractio viti⁹ diei nō impedit propositum.
rite in verno tempore est institutum ad reprimēdā
carnem petulantem que illo tempore impetuosius
contra rationez stimulat dicente Marone tertio ge
orgicoꝝ. Clere magis quia vere color redit ossibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ille tunc sole intrante arietem terre nascentia virēt et germinare incipiunt ex ista parte equatoris. tropicum capricorni versus tunc arescunt ⁊ germinatio incipit in libra vt opinor quia est eadem ratio sicut de nostro vere et finali estate ⁊ quia plures habitant ex ista parte equatoris q̃s alterius est maior cōgruentia q̃ ieiuniuz quadragesime fiat in vere nostro ⁊ vbi christus ieiunauit q̃s in illorū q̃ nostro autumpno respondet. ¶ Istis notatis pono conclusiones. Prima est: frangens ieiuniū vbi non est rationabilis causa frangendi peccat. probatur cōclusio quia si non hoc maxime essz quia ecclesia nō potest aliquid precipere sub pena peccati hoc consequens est falsum et statim reprobabitur tanq̃ delirum et insanum. ¶ Secunda conclusio sicut ieiunium quadragesimale ceteris ieiuniis est arctius obseruandum sic vno die frangens totā cathegoreumatice frangit. prior pars patet patrū testimoniis. Insuper nō inopinabile est q̃ est de iure diuino: ita beatus augustinus insinuare videtur in quodā sermone de quadragesima. Et recitatur in matutinis pasche dñice quadragesimalis. Preterea fertur in vitis summorū pontificum q̃ beatus petrus instituit et dubium est vtrum fuerit institutor vel precepti diuini promulgator et de consecratiōe distin. v. capi. quadragesima. q̃dragesima summa obseruatione est seruanda vt ieiunium in ea preter dies dominicos qui de abstinentia subtracti sunt. ⁊c. Item beatus ambrosius sermo. xxxiij. quisquis christianus consecratā non adimpleuerit quadragesimam preuaricationis ⁊ contūacie reus tenebitur legē diuinitus pro salute sua datā ipse rescindit. ⁊ sermōe xxxvj. habent quadragesime modū non esse ab hominibus constitutū sed diuinitus cōsecratū nec terrena cogitatione inuentū sed celesti maiestate preceptum. Et ideo qui constitutum nūerum vna die manducando preterit / non vt vnius diei violator accusatur. Secunda pars patet quia iam totum desinit esse integrum. ¶ Ex his sequuntur propositiones q̃ cenās die iouis ebdomade sancte frangit ieiunium. patet de consecratione distinctio. tertia. capl'o. Non liceat. Secundo sequitur q̃ pluribus causis obligatus ieiunare non ieiunans plus peccat: hec propositio probatione non eget.

Prima ꝓclusio.

ij. conclo.

Ex quo iterum sequitur prelati ecclesie et presbiteri plus peccant q̃s laici et alios scandalisant. Causa excusans a ieiunio est infirmitas non posse habere refectionem ad semel comedendum: laborare in sudore vultus pro lucrandis necessariis: laboranti et sue familie nō sufficit pro excessiuis diuitiis senectus ⁊ iuuētus sed quales postea tangetur: permutatio dierum est rationabilis causa vt apud sanctū quintinum non ieiunatur professum omnium sanctorum cum dies sancti quintini illa die cadat sed alium diem ob id ieiunant nec in hoc peccant commutante superiore. libro quinto de institutio. cenobiorum. cassianus dicit cum profectus est de partibus syrie ad partes egypti ob eius aduentum passim fratres fregerunt ieiunia. ¶ Contra duas primas cōclusiones arguitur: ecclesia non potest aliquem obligare ad aliquid faciendum sub pena peccati mortalis: ergo frangens ieiunium non peccat. antecedens patet: quia non potest infrigere penaz debitam pro peccato mortali quia non penam perpetere in inferis. ¶ Respondet aliqui docti potiꝰ scioli huic medio intentes publice predicabāt dicētes se nescire deducere ex diuinis eloquiis q̃ homo transgrediens preceptum ecclesie peccaret cui applicare videtur gerſō in de vita spirituali anime lectura quarta circa principiū sic inquit. nulla trās=gressio naturalis vel humana vt naturalis vel humana est peccatum mortale propter restrictionem quam habet potest exponi: sed nō insisto taceo de aliquibus aliis quos recitat panormitanus in prīcipio tituli de obseruatiōe ieiuniorum omnia illa sūt somnia languidorum contra apostolum ad romanos secūdo. gentes. ⁊c. vbi expresse vult q̃ contrauenientes legi nature peccat q̃s adhuc non sit preceptum diuinum non inditum. ⁊ mathei. xxiij. Super cathedram moysi sederūt scribe ⁊ pharisei omnia quecūq̃ dixerint vobis facite. ⁊ prime petri secūdo. subiecti estote oīi humane creature propter deum siue regi quasi precellenti siue ducibus tāq̃ ab eo missis ad vindictam malefactorū. Et paulo post sequitur: serui subditi estote. ⁊c. Et beatus augustinus ad bonifaciuz comitem dicit. qui legibus imperatorum qui pro dei voluntate feruntur obtēperare non vult acquirit grande supplicium: nemo est doctus qui vnq̃ opinatus est oppositum. Ex illa positione sequitur q̃ comedens carnes in die veneris i occulto nō peccat: nec presbiter celebrās horas secūdum quēcunq̃ vsum: sufficit rogare deum q̃ nemo peccat nō soluens pedagia quātuncūq̃ iuste impositā tot deliramēta sequuntur q̃ ille modꝰ nō est audiendus sed explodēdus. Et quādo dicitur nō potest infligere penam peccato mortali debitam: quicquid sit de illo nego cōsequētiaz sicut apostolus negaret ad roma. scō. Forte dicis per capitula iam inducta sequitur q̃ quelibet trāsgressio humana est cōtra preceptum diuinum: qui vos audit me audit / qui vos spernit me spernit: negatur consequētia: distinguitur q̃ trāsgrediens preceptum humanum cōtraueniat precepto diuino vel generali precepto obedire superioribus ⁊ sic cōcedo ⁊ hoc nō sufficit ad esse preceptum diuinū: alioquī nulluz essz pure humanū cōtra recte loquētes: vel speciali ⁊ sic negatur: furtum vel fornicatio cognoscūtur opponi preceptioni diuine vel prohibitioni siue assumptiōe statuti vel precepti hominis: secus est de ieiunio sancti petri vel andree. in discursu accipies vnā propositiōem de iure humano solum vt sic arguēdo: oportet obedire superioribus meis iste est superior meus: ergo ei est obediendum: vel sic cuilibet legi superioris est obediēdum ieiunare professum sancti andree ē lex superior igitur: vides semper aliquid in antecedente q̃ nō est de iure diuino et sic conclusionem pure esse de iure humano insequentem debiliorem partem vt liquet.

Rñio ad argumen.

af̃ Pclu.

multi existimabant me longe aberrare propter modum quem ab vnguiculis hauserunt potius q̃s propter rationem et omnes veteres cōfessi sunt leges pure humanas obligare sub pēa peccati aliqui neoterici aiunt hoc procedere a iure diuino et esse de iure diuino hoc non valet. Tum primo non multum differimus an sit peccatum vel ne sed in modo loquendi et mulgent hircos. Tum secundo est causa multorum errorum talis modus aliqui capientes duas propositiones: quarum vna. nulla lex humana potest obligare sub pena peccati. secunda ieiunium quadragesime vel quatuor temporum est solum lex humana cuestigio inferebant preuaricatio talium non est delictum quocirca nō ab re vtor modo loquendi maiorum et veterū. incassum esset hic immorari non habituatis: sed propter illos quibus prestaret dicere quod primitus didicerunt tetigimus. Sed contra hoc arguitur: sequitur q̃ ecclesia potest me obligare ad nunq̃ comedendas carnes et ad ducendam vitam cenobiticam: cōsequēs est falsum ergo et antecedens: probo consequentiā ecclesia obligat me ad ieiunandos quadraginta dies, et plerosq̃ alios in anno. tunc sic vel ecclesia potest addere vnam diem istis vel non potest / secundum est preter rationem. si primum peto an potest addere secūdum diem tertium diem et sic sine statu. Preterea frequenter superior nichil cogitat de peccato mortali sed transgrediens non obligatur nisi secundum intentionem obligantis: propterea transgressiones regule beati dñici non imputantur ad culpam et aliq̃ transgressiones regule beati frācisci non sunt imputabiles ad culpam et ponderat romanus pontifex intentionē beati francisci vt patet: exiit qui seminat et exm de paradiso. Ad primū negatur q̃ romanus pontifex potest obligare me sine culpa ad nunq̃ comedendas carnes hoc esset opus heroicum: bene potest tamen ad aliquod tempus nec michi est cure vbi est precisus status sufficit quando causa est rationabilis potest obligare et quacunq̃ congerie dierum data adhuc potest superaddere aliquos dies sed si immensum superadderetiam transgrederetur rationem et non faceret preceptum quocunq̃ die oblato est eadem difficultas sed non in multis. et non solum romanus pontifex potest obligare ad aliquid sub pena peccati ſz etiam alii superiores seculares vel spirituales dūmodo procedunt secundum auctoritatem eis datā Alii absurde respondentes dicerent transgressionem humanam esse contra ius diuinum sed hoc nō valet licet omnis auctoritas humana si iusta est robur habet a deo tamen aliquod est pure de lege humana. Ad aliud argumentum quid ad a sufficit nobis aliquam labefactionem legis pure humane esse peccatum. Sed contra ista arguitur: romanus pontifex nō potest sub pena peccati obligare: ergo nullus: consequētia claret quia ipse est supremus vnus homo in ecclesia: antecedens patet de gallis non ieiunantibus nouem apostolorum professta nō est dicendum q̃ peccant et tamen romanus pontifex precipit oīibus equaliter. vt patet extra de observatione ieiuniorum. capi. consilium. Forte dicis et sic dicendum est q̃ consuetudo deobligat gallos primi galli non ieiunantes peccabant quia contrauenientes precepto ecclesie sed postq̃s ecclesia hoc cognoscit et sinit iam vlterius eos non obligat cōmentatores in iure pontificio vltramontani modū gallorum vident et non reprobant nec doctores in gallia hoc reprehendunt quare galli in hoc nō peccant. Etiam dato q̃ aliquis vnus diceret eos peccare vbi non constat eis de peccato non tenentur ieiunare. Et si dicas per illud beati augustini tunc leges instituuntur cum promulgantur tunc vim habent cum moribus vtentium approbantur. Dicite rum est opinatio credens superiorez non posse obligare subditos nisi consentiant omnes quod falsū sentio quia si sic appro* populi facit aliquod esse peccatum et non superior: dico q̃ illa auctoritas bene potest intelligi et male: vnomodo sic q̃ requiritur approbatio populi ad hoc q̃ superior obligat et hoc nego vt patet de communicatione sub vtraq̃ specie bohemorum si dicerent se velle seruare consuetudinem patrie et de continentia sacerdotū non tamen nego quin superior non debet obligare vnum populuz contradicentem vbi rationez haberet. Et obligatio esset inanis bohemi debent se cōformare aliis propter preceptum ecclesie et nullaz rationem habent ponere scisma in modo viuendi ⁊ potissimum in tangentibus ius diuinum. Aliomodo intelligitur auctoritas tunc vim habēt id est durabilitatem et permanentiaz cum moribus vtentium approbate fuerint. ¶ Sed contra illud argumentor quando dubito de lege superioris an sit recta non teneor sub pena peccati me confirmare illi cum dubium est michi an sit contra legem nature vel diuinam: similiter vt legem humanaz transgrediens plus peccat vel equaliter sicut transgrediēs legem diuinam vel minus: non tertium quia tunc transgrediens legem superioris plus peccat q̃s legem inferioris et tunc nescis dare q̃s grauiter peccat qui transgreditur legem legalez cuz nescias an imperator sit superior ceteris regibus. Ad primuz dico q̃ quando constat michi preceptionem superioris esse contra legem nature vel diuinam eo ipso non est lex nec optemperandum est quando dubito obtemperabo etiam anteq̃ scisma excitem in populo possum iuri meo cedere et debeo: secunduz illud Mathei quito. qui angoriauerit te mille passus vade cum eo alia duo: capiens mea iniuste facit contra ius nature et diuinuz sed ego dans ne scisma oriatur in populo non pecco non do pure sponte mea. Ad aliud argumentuz dicitur q̃ peccat minus transgrediens legez humanaz q̃s diuinam sed non in ea proportione minus q̃s prelatus est deo inferior cuz in vno sit excessus infinitus. de hoc quod adducis de imperatore nichil nunc dico malo vt salustius inqt de cartha. tacere q̃s parū de ea loq̃pdo q̃ nemo theologꝰ nouit i hac via q̃s deteriate est malicie ꝺ petrū vl illud sufficit q̃ dicat ꝺ est mortale

Universidad de Deusto
Biblioteca

magnum vel pᵃruum sicut a remotis tu vides og vel goliam scis dicere isti sunt magni viri sed quot digitos habent in longum te prozsus latebit vᵗ pal mas. Si dicas beatus augustinus in diffinitiõe pec cati dicit/dictum factum vel concupitum ponit cõ tra legem dei:ergo si est aliquod peccatum est con tra legem dei. Duplicite respondeo: tum primo non diffinit peccatum in generali sed peccatum cõ tra legem eternam. Secundo dico mediante trans gressione legis humane est contra legem dei.

scdo ar. ¶ Secundo arguitur probando ꝙ comedens car nes in die ieiunii non frangit ieiunium : ergo male dictuz est: conseq̃ntia est nota: probatur assumptũ/ in hoc die pasche licet michi vesci carnibus : hec di es pasche est vel erit quadragesima: ergo ī quadra gesima licet vesci carnibus:cõsequentia tenet expo sitoꝛie in obliquo et minoꝛe in recto concludẽdo si milem obliquitatem maioꝛ est nota: et minoꝛ patet secũdum tenentes celum esse tp̃s/ pascha quadra gesima licet illi termini hñt alias cõnotatiões. Itẽ ineẽ illi⁹ de futuro dies pasche erit q̃dragesima est ℔ hoc ẽ q̃dragesima demõstrando celũ et illa est ꝑa toto tempoꝛe quadragesimali verum est dicere ꝙ celum est quadragesima vel nõ inuenies quadra gesimã secundũ hanc opinionem. ¶ Et confirma tur iocose:licet comedere fabas pisa ī ieiunio qua drage sime / et ille sunt animalibus paruis refer te nec teneoꝛ eas iquirere:ergo est michi dubiuz ꝙ comedam carnes imo opinatuz: facio tibi hanc cõ sequentiam comedisti centum fabas: ergo comedi sti multoꝛũ animaliũ carnes:antecedẽs est tibi cer tum ꝛ consequentia:licet logice non valeat tenetur in pluribus:ergo assentis consequenti:et tamen nõ est dicendum te infringere ieiunium igitur. Rñdeo ad secundum illam opinionem celum est quadra gesima pascha penthecoste successiue quare illa de preteꝛito et futuro sunt cõcedende / quadragesima erit pascha. Secunduz hanc opinionem ponũ pro positiones. Prima est in quadragesima licet bono catholico comedere carnes scienter : hoc patet ar guendo expositoꝛie. Secũda propositio : quilibet comedens scienter carnes in quadragesima moꝛ taliter peccat:patet contrauenit precepto ecclesie. Tertia propositio:non licet cõedere carnes ī qua dragesima hec a prima discrepat propter appella tionem capias affirmatiuam et contradicentem ibi ponuntur duo termini cõnotatiui a parte predicati scilicet li comedens carnes scienter in tẽpoꝛe qua dragesime quod est contra secundaz propositionẽ: sortes comedit carnes in quadragesima antecedit ad hanc sortes in quadragesima comedit carnes/ sed non econuerso. Quarta propositio sortes quo libet tempoꝛe ieiunat et viuit quatuoꝛ annos et so lum ieiunat vnum diem posito ꝙ sortes semel diez passionis et nullam aliam diem ieiunet: et cum hoc viuet quatuoꝛ annos tunc habes scdaz ꝓtem : ꝓmã probo sic: sit nunc parasceue et ieiunet sortes / tunc sic in hoc tempoꝛe sortes ieiunat hoc tempus est vᵗ erit quodlibet tp̃s igit: sed sortes non ieiunat quoli bet tempoꝛe. Ad secundum argumẽtum quod mo uebat pithagoꝛam ad non comedenda pisa ne ani me illoꝛum animalium intrarent coꝛpus suum opi nabatur animam migrare de coꝛpore in coꝛpus: iu xta illud .xv. methamoꝛphoseos. Moꝛte carẽt ani me sp̃ prioꝛe relicta sede nouis domibus habitant sedẽq̃ recepte Ipse ego taz memini troiam tempo re belli ꝑanthoides euphoꝛbus eram cui pectoꝛe quondam cognoui clypeũ leue gestamina nostre. Et paulo post :spiritus eque feres humana ī coꝛpo ra transit. Aliquibus visum est hoc prohibuit qꝛ fa be sunt inflammatiue ad libidinez. Rñdeo ad foꝛmam argumenti concedendo ꝙ licet comedere fabas et pisa ꝛ non frango ieiunium ꝓ comestio ne talium animalium ecclesia prohibet comestionẽ carnium a certo ꝓposito non est michi voluntas super comestionẽ talium animaliũ sed super fabas nec habeo curiose insistere si sint talia animalia ī fa bis multi sollicitius insistunt in mũdandis vasis in fronte quadragesime q̃ in mundanda conscientia vel ad bene ieiunandum. Potest esse argumentum de fibꝛo pontico qui tenet caudam in aqua et reli quum coꝛpus in cuniculis terre : ergo vna pars est piscis et reliqua caro: et ita germani vtuntur teste sipontino in quodã epigrãmate martialis ad procu luz: posteꝛioze vescuntur in q̃dragesima: non potes facile segregare pisces a carnibus nisi pervniuere in aqua vel extra aquam per notabile tempus : si hec bestia extra aquas educatur / opꝰ crebꝛo in die suã caudam humectatur: ponis fortasse ꝙ deus conser uet omnes salmones in dona et dea in aere per no tabile tempus vno anno vel duobus. tũc illi pisces in denominationes carniũ ingredientur aras littus maris: sed data ypothesi adhuc licet eis vesci in q̃ dragesima suapte natura degunt in aquis et i aere preter naturam fouentur. simile occurrit de quodã monstro in legenda sancte marthe qõ ipsa peremit et de aucis scoticis cadentibus in mare tot quot in arboꝛe stillant in aquis viuunt/alie moꝛiuntur.

tertio ar. ¶ Tertio arguitur licet hoza vndecimaī festo bzã donis comedere carnes et tunc est quadragesima: bene sequitur est quadragesima in oriente : ergo est quadragesima. Forte dicis intelligis respectu eiuꝰ dem oꝛizontis. ¶ Contra ex illo sequitur ꝙ si sortes moueretur cum sole potest diutius vesci carnibus q̃ mouendo contra solem. Similiter potest fieri ar gumentum de variis quoꝛum aliqui incipiunt diez naturalem in meridie vt astronomi aliqui vno tem poꝛe aliqui alio. Preterea pono sortem comede re ab hoza duodecima per vnam mediam hoꝛam ꝛ desistat per vnam mediam hoꝛam et tunc iterũ co medere incipiat per mediam hoꝛam. Arguitur sic: talis ieiunat et tamẽ pluries comedit: ꝙ ieiunat pa tet:plato comedens continuo ab hoza duodecima vsq̃ ad primam bene ieiunat et plus tempoꝛis oc cupat in comedendo q̃ sortes et plus in quantita te comedit igitur. ¶ Ad tertium responsum est:et concedo ꝙ transiens versus occidentem potest diu tius vesci carnibus q̃ transiens contra oꝛtum solis qꝛ mouetur continuo cum sole et habebit diem ar tificialem longioꝛem q̃ alter:sivnus moueretur ita celeriter sicut sol circa terram talis continuo habe ret diem artificialẽ.at dicis piscis moꝛtuus non est piscis:ergo non sufficit in die ieiunabili tales come dere.sed dices et bene non comedimus pisces sed cadauera propinquapiscíũ:piscis habet foꝛmã sub stantialem piscis vel vtimur suppositione sinodoti ca.quo fit egiptii qui diez in occasu solis inchoant et perse ab oꝛtu . et athenienses hoza sexta et lati ni in media nocte facile modũ seruandi ieiuniũ ha bere possũt. Ad aliud cõcedo ꝙ sortes frangit ieiu nium et non plato ꝓpter interruptionẽ tempoꝛis da minimã interruptionẽ q̃ sufficit frangere ieiuniũ vel maximam q̃ non sufficit non copulatiue maioꝛ comestio vel in maioꝛe tempoꝛe nichil facit dũmõ non sit excessus:qui lente comedit plus tẽpoꝛis oc cupat q̃ ille qui masticando voꝛat et miloni et plus in tempoꝛe et quantitate debet q̃ platoni . hoc pa tet libꝛo .v. caꝑ .v. de institutis cenobioꝝ apud cas sianũ et bene ieiunat. Sed cõtra ex illa solutione se quitur ꝙ archimageri et seruitoꝛes dñoꝝ comeden tes escas frangunt ieiuniũ.cõsequens est inconue niens/et consequẽtia patet.comedunt hoza vndeci ma et toto tempoꝛe prandii gustant cibos vsq̃ ad secundam tunc comedere incipiunt vsq̃ ad quartã Idẽ patet de lectoꝛibus in mensa tẽpoꝛe prandii. Rñdeo negando consequentiam plus tẽpoꝛis eis sufficit q̃ aliis qui omnia possunt habere simul ad comedendũ illud quod comedunt ante prãdiũ ꝛ in tẽpoꝛe prandii ꝛ post prandiũ ꝓputabit ꝓ eodẽ tp̃e:minoꝛ interruptio frãgit ieiuniũ vnⁱ q̃ alteriꝰ malo illud dicere q̃ ꝙ nõ ieiunãt qꝛ sunt viri fortes et tenentur non cenare. Sed contra istud argumen toꝛ. ex illo seq̃tur ꝙ mẽdicantes comedentes toto die vel quacũq̃ hoza bene ieiunant et sic habebis concedere ꝙ homo incipiens hoza octaua mane co medere interscalariter octies vel decies comedẽs ieiunaret quod est absurdum.insuper sequitur ꝙ si dñs comederet intẽpate in die ieiunabili ter vᵗ qua ter ꝙ seruus totiens comedere tenetur imo si dñs veseretur carnibus etiã sine facultate ꝙ seruꝰ etiã tenetur qꝛ oportet pregustare.nego consequentiaz de mẽdicantibus non tenentur capere vnam refec tionem principalem ꝛ nichil aliud supposito ꝙ ac quirere non possunt ad vnũ tempus aliqui cibi non possunt seruari quin destruantur et inedia labo rant oportet comedere q̃ primũ offertur secus est de hiis quibus datur vna refectio:serui dominoꝝ parum comedunt precise gustant et sufficientẽ ci bum habent non est sic de mẽdicantibus qui cena re possunt. Ad aliud de intẽperato cõmedente dño nego ꝙ seruus potest vesci carnibus sine facultate vel dispensatione :de gustu in cibo facit ꝑm consue tudinem que ius positiuum interpretatur. Dicis ser ui seruãt ieiuniũ qui interscalariter comedũt: ergo pauperes cum non peccant.insuper ponaꝰ ꝙ sor tidentur carnes in die ieiunabili / ex ignoꝛantia in uincibili in offa vel aliis cibis talis non peccat ꝛ ser uat ieiuniũ:ergo non esus carniũ non est de essentia ieiunii. Ad primum nego consequentiam ꝑmi fa ciunt nisi vnam refectionem/pauperes binas vel trinas ambo non peccant sed primi essentiam ieiu nii seruant secũdi veroꝛ nõ. Ad aliud de illo cui poꝛ riguntur carnes certum est talis non peccat sed an seruet essentiam ieiunii non est vsq̃q̃q̃ explozatũ potes dicere talem frangere ieiunium quo ad essen tiam sicut pauper facit sine peccato . Si petas an minimus vel habens ex regula non vti lacticiniis comedens ouain festo quatuoꝛ tẽpoꝛum frangit ie iunium.potes dicere ꝙ non licet peccet per intem perantiam comedendo cibos veticos in sua regu la:comedens ouain quadragesima tantũ semel in die cum dispensatione ieiunat vbi alter non ieiunat Si dicatur excusatur a ieiunio/parum refert.

Arto ar. ¶ Quarto arguitur in aliquibus partibus homies cenant in diebus iouis vel martis et fertur sic fieri in britannia in quadragesima et non est dicendũ ta les transgredi legem dei qꝛ est consuetudo patrie q̃ est lex non scripta propterea superius gallos excu sauimus a ieiunio aliquoꝝ professoꝝ. ¶ Re spondetur multi sunt meandri in argumẽto cũ pri mo non constat tibi certitudinaliter quin ieiunium quadragesime est de iure diuino. Et si sic nunq̃ cõ tra ius diuinũ vocatur consuetudo sed coꝛruptela: solum ius humanũ interpretatur consuetudo :q̃ ne garet quadragesimam esse de iure diuino potest di cere ad ꝑm sanctiones inductas deus primo instiꝰ tuit ieiunare quadraginta dies hoc est exercuit suũ modum tamẽ non imittamur eũ qꝛ ipse in illis die bus nichil comedit/sed istom õ ieiunandi sicut eccle sia nunc ieiunat est de institutione ecclesie a princi pio nascentis ecclesie ieiunium quadragesime erat in honoze et arctiꝰ ꝓcipitur q̃ cetera ieiunia de qui bus constat ꝙ fuerunt instituta ab ecclesia. non vz dicere reddere decimã est de iure diuino sed q̃dra gesima est decima pars anni . minoꝛ patet . diuide ccc.lxv. et statim in diuisione prodeunt . xxxvj . de fractione dierum ꝛ hoꝛaꝝ non curat ecclesia:illud non valet. Tum primo dare decimã non est de iure diuino quo ad quotã vt in tertio dictum est . Tum secundo superadduntur quatuoꝛ dies ad imitatio nem christi.nec valet dicere omis christi actio nra est instructio quo ad obligationem qꝛ tunc nichil co mederes in quadragesima et resuscitares lazaruz cũ filio vidue. etiam mediolani non ieiunant q̃tuoꝛ primos dies:ergo signũ est ꝙ hii quadraginta dies non sunt de iure diuino qõ eque obligat omnes idẽ est in hospitali dei parisius. Forte dicis mediolanẽ ses obseruant dominicos dies in recõpenszaz istoꝝ quatuoꝛ dieꝝ. hoc non videtur sufficere qꝛ non ie iunant dies dominicos licet abstineant ab esu car nium aliqui dicũt in recõpensam ieiunãt festum ro gationũ de hospitali me latet q̃q̃ moꝛoꝛ parisiꝰ / sz ab aliquibus sic intellexi. Secundo nego ꝙ sit con suetudo adhuc plures ieiunant ꝛ cõtinuo predicat ꝙ male faciunt maioꝛ pars populi forte ieiunat po pulinq̃ qui tenet ieiunare si esset in alia patria. nõ

Respõsio ad quar tum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

loquor de parasitis ꝛ sicophantis nebulonibus ꝛ pditis hominib⁹ et prodigis sed deuz timentibus ꝛ studiosus sicut consuetudo plebea terminū lepidū ab illepido non segregat sed peritor ꝛ sus oia trās mutat. Et dicas vnus popul⁹ potest tollere legez superior per consuetudinem in oppositā. ꝛ si vnā legē eadem ratione aliā tertiā quartā ꝛ sic populus potest ius positiuū tollere/ꝛ duci sola cōsuetudine more lacedemoniorꝝ. cōcedo q popul⁹ potest vnā legē tollere ꝛ equalis est ratio profecto de qualibet lege pure positiua/sed nego q tollet cēm nūc̄ᵗ populus est ita dure ceruicis q oēz legē tollit. tu cōparas vnā legē ad legē aliā ꝛ sic cōcedo q est par ratio: ſz si compares vnā legē ad plures nō est idem. citius homo incidit in vnū peccatū q̄ in multa vel in vnā trāsgressionē q̄ in multas ſz quo ad consuetudinem vel illa venit post legē humanā ꝛ illā abrogat postq̄ est sufficienter introducta si lex scripta venit post cōsuetudinē eam tollit ratio primi est superior videt suam legem non seruatā sed laceratā Et exclusam tacite quiescens sua lex robur amittit Et quando eū lateret sufficit q illi quibus incūbit tacēt quousq; sit cōsuetudo introducta quo ad tēpus pscriptionē imittat in pluribus in dieb⁹ magni gregorii seruus seruorꝝ dei nō erat cōsuetū nec añ os porti mutatio nominū in creatione pontificū nō consuetum incipit esse consuetum ꝛ cōtra. si roges quod est instans segregans consuetudinē a nō consuetudine vacuus abibis. Ex quo sequit q vn⁹ totus populus peccat primo. ꝛ tamē ille vel populus ab illo descendens non peccat. patet de primo populo qui paulati radit legē. et de scōo qui legem iam abrogatā inuenit. et sic habes interdū patres comedere vnā acerbam quorꝝ dentes filiorꝝ nō obstupescunt de vxorib⁹ presbiterorꝝ grecie ecclesia nō intendebat eos vnc̄ᵗ ligare/ſz si grec⁹ presbiter esset in occidētali eccl'ia petis an debet cōformare se modo latinorꝝ vel reddere debitū vxori petēti cū hoc videat esse de iure diuino. idē potest fieri si tu eas ad quarthusiā an tenearis cōsuetudinē carthusiensium acceptare. Ad primum dicitur q̄ grecus pbiter potest debitū reddere vxori petēti pro loco ꝛ tēpore: etiā inter latinos si non oriatur scandalū vl' aliud impedimētū. de carthusia dicit q nō oportet habitantem in ea. si laicus nō professus scit talē modū viuēdi seruare loc⁹ particularis religiosus vel non religiosus nō facit sufficiētē cōsuetudinem alioqui homo obligatur ieiunare omnia ꝓfesta nr̄e dn̄e in collegio mōt̄ſ acuti vbi frequēter tota vbs vescit carnib⁹ qs̄ non credo de pauperibus illius collegii qui elemosinis viuunt non loquor ipsi suū modum viuēdi habēt/ſz si ponas vnū diuitē de collegio cameristā vl' portionistā comedētē carnes in profesto purificationis vel natiuitatis nostre domine sine cōtēptu q̄ritur an supior possit illum punire cū nō trāsgressus est. Respondeo quicq̄d sit in regula multorū cenobitarꝝ ꝛ siluicolarum frequēter infligitur pena sine culpa ꝓuita/sed non sine causa ꝛ hoc est rationabile q̄n homines hoc ceperūt ex regula nō est idē de collegio si nō oriatur scisma vel contēptus/ſz hic aduertēdū est q non omnis consuetudo obligat hōinē sub pena pcti mortalis hoc est nō q̄libet cōtrauenies consuetudini peccat mortaliter interdum venialiter ꝛ nōnūq̄ non est pctm̄ cōsuetudo est nō ieiunare diem iouis vl' dominicā ego tm̄ illos dies ieiunās ꝛ cōsuetudini ꝓtrauenies nō pecco. Sed difficile est dare regulā quando qs peccat trangrediēdo cōsuetudinē. ꝛ potest dici aliq̄ est cōsuetudo de consilio aliqua de indifferenti bono vl' nō ponēdo actum indifferētem de minori bono vt comedere carnes in die iouis vel dnica ꝛ contrauenies isti non peccat. aliqua est consuetudo habens vim precepti qm̄ secūdum iudiciū prudentuz iudicatur esse tale: et talis consuetudinis transgressor peccat nō alias. ꝛ sicut difficile est interdū separare consilium a precepto ita difficile est ponere discrimen inter ista membra cōsuetudinū. Ex isto patet non facile est iudicare an quis comedendo carnes in quarta feria in scocia peccet vel ne esto q̄ sit consuetudo nō comedere sic est consuetudo comedere carnes in die iouis vel dominica et contrauenies istis non peccat. forte populus illud accipit de consilio: et sic continuauit nec aliud intendit. et forte idem est de ieiunio diei veneris vel sabbati extra quadragesimā in anglia terra. ex quo habes q̄ homo potest contrauenire cōsuetudini sine peccato. interdū est ratio ad contrauenīēdū cōsuetudini bñficiatus in sancto andrea trahens moram in gallia celebrat fm cōsuetudinē scti andree ꝓpter fructus leuatos bñficii nec xp̄ianus in catro babilonia in quadragesima debet se cōformare moribus egiptiorū imo tenetur diffformare ſz conformās se cōsuetudini approbate a prudentibus non peccat nō alias castellani excusantur a comestione extremitatum aialiū ꝛ intestinorū in diebus sabbatinis ꝛ galli a comestione carniū in diebus sabbatis inter festum natiuitatis christi ꝛ festum purificationis esto q̄ causa quare primo in diebus illis comederūt sit inualida q̄ nostra dn̄a interim comedit carnes anteqū esset purificata cū ipsa in ptu nō morbo laborauerat ſz iam sufficit cōsuetudo loci aliqui de nostratibus hic horrent diebus illis vesci carnibus ſz nō horrendū est qui voluerit abstinere etiā potest vt pz ex dictis: sed difficultas est de illo q̄ nō est permansurus in vna patria ſz transit per patriam aliam an potest tenere consuetudinē patrie. et q̄q̄ aliquib⁹ videatur q̄ consuetudo ꝓprie patrie tunc est seruāda michi videtur q̄ nō. et carmina beati aug. ꝛ ambrosii in hoc quadrant dū beat⁹ aug. ꝓmonita eius matre rogaret an ieiunandū esset sabbatū mediolani. Respōdit beatus ambrosius q̄ rome ieiunabat sabbatū mediolani non ieiunabat. et tamē in altero illoꝝ locoꝝ ꝓmansuus erat in altero vero non gratia quorū hec carmina emanuerant in lucē. Si fueris rome romano viuito more Si fueris alibi viuito more loci. Sz contra ponat episcopatus murrame episcopatui sancti andree cōtermin⁹ ꝛ in quadragesima sequitur q̄ sortes murrameſ̄ potest in-

trare episcopatum sancti andree et vesci lacticiniis consequens videt incōueniens: ꝛ cōsequentia lucere videtur ex dictis. respondeo consequētia nō valet q̄ talis hoc facit ex fraude ꝛ nō rationabili causa incedendi ꝓ pr̄iam: ꝛ idē cōtingere potest de his qui habitant ꝓpe sanctū quitinum. potes facere difficultatem de mediolanensibus q̄ritum particularem habent celebrandi rem diuinam ꝛ nō cōformant se cōmuni cōsuetudini eccl'e. sed ad hoc potest responderi q̄ hoc habebāt miraculose: lege vitam et gesta grego. potes insistere de aliquib⁹ vbi bus i quibus habitant greci ꝛ latini vl' galli ꝛ teutones vt in lethozingia metis et in multis aliis. Sed cōtra istud argumētor. sequitur q̄ clerici septētrionales possunt sine peccato nutrire comā cōtra preceptum anaceti pape et de vita et honestate clericorum in variis capitibus cū sit eorum cōsuetudo.

Respondetur: consequētia nō valet cōsuetudo nō debet sumi a laicis ſz a clericis. maior pars clericorum incedit pilis decentibus sed tñ paulo longioribus q̄ in gallia/italia vel hispania vtunt. Et hoc sufficit: consuetudo septētrionis interpretatur ius humanū q̄ longos pilos debent habere cū est constitutio humana: etiaz reformatores pilī nō cogūt septētrionales pilos pilius abbreuiare ad equalitatem meridionaliū sed an bene agant nō insisto cum tales in gallia habitāt. Petis/si ponatur in lege humana non obstāte quacūq̄ consuetudine quid tūc erit. dicis consuetudo illam abrogare nō potest cū perpetuo manet prohibitio: hoc nō valet multe leges scripte sic prohibēt que sunt abrogate. illa constitutio est solum humana/ſz est argumentū q̄ legislator multū voluit illā legē seruari postq̄ hoc adiecit illa conditio interdū est interpretatiue reuocata hec hactenus de consuetudine dixisse sufficiat.

Quito ar. ¶ Quinto arguitur. pueri non tenentur ieiunare q̄ dragesimam et tamen sunt roboze fortes: ergo nulli. Ꝑ zeterea si quis comedat duos panes i meridie ꝛ intēperate ꝛ nō ampli⁹ q̄ semel talis ieiunat ꝛ peccat: ergo aliquod peccatum est impletiuū ieiunii.

Rsſio ad quintum. ¶ Rursus dictū est consuetudo interpretatur ius humanum: ergo vbi est consuetudo comedere sero et facere collationem homo potest comedere sine peccato. ¶ Forte dicis et sic dicendū est. homo potest comedere secundū cōsuetudinē patrie. Cōtra sit consuetudo comedere tres morsellos panis tūc si aliquis comedat tres morsellos panis cum q̄ntitate vni⁹ fabe vltra sequit̄ q̄ talis frangit ieiunium p comestionem quātitatis panis vni⁹ fabe quod nō est dicendū. Ad primū de pueris et senibus nō potest dari vna regula placet aliquibus dicere pueri non tenentur ad ieiunīū ante vigesimū aliis ante vigesimū primū aliis ante vigesimū quintū: ſz q̄ aliqui sunt fortiores in decimo octauo anno q̄ alii in vigesimo vix vna regula dari potest q̄libet in particulari cognoscēq̄ causas bene potest iudicare: ſz nem relinquam⁹ confusam ꝓ conscientiis ieiuantiū dicam⁹ cū illis qui ponūt vigesimū primū ānū ad ieiunium totius q̄dragesime: decē ꝛ q̄tuor anni sufficiunt pro aliquibus dieb⁹. de senib⁹ dicit ypocras particula prima aphorismo. xiij. Senes facile ferunt ieiunīū secūdo consistentes min⁹ vero pueri horum vero oīm maxime infantes hoꝝ vero ipsoꝝ q̄cūq̄ aiosiores existentes: sed pro illo aduerte duplices sūt senes. ſ. p̄mi senes quoꝝ etas est. l. vsq̄ ad sexagesimū vel sexagesimū quintū. et de istis intelligit. Alii sunt secundi senes vel decrepiti: ꝛ incipiunt a sexagesimo anno vel sexagesimo quito vsq̄ ad finem tales difficulter ieiunāt: ꝓ consistentes intellige eos agentes vitam inter. xxx. annos ꝛ. l. vel xlv. in omnibus istis nō intendit eccl'ia iugū nimis difficile imponere ieiunantibus ſz solū subdere carnem spūi. Et licet aliquis illū finē non asseqūt ſz caro manet rebellis non est dicendū quī ieiunat ꝛc. sicut licet alicuius caro sit subdita spūi nō deobligatur talis a ieiunio si poterit: qñ homo nimis ieiunat corpus impletur malis humoribus vt dicit auicēna iij. p̄mi do⁹. iij. cap̄. vij. Et hoc experiē non est ita difficile ei ieiunare post meridiē sicut ante meridiē vel circa horam qua comedere solet ꝓpter malos humores replentes poros quare parū laudandum est ieiunīū sancti niniani qō alique mulierecule nobi scū faciunt incipientes comedere die veneris i meridie de pane et aqua nichil comedētes vsq̄ ad dominicā in meridie ꝛ sic nichil comedunt duob⁹ diebus naturalibus adde etiā isti sic ieiunātes sunt plebei satis frugaliter viuētes nolo tamē dicere q̄ peccent imo q̄ mereantur licet indiscrete agāt ex ignorātia. et si dicas actus eay nō sunt cōformes dictamini prudētiali: ergo nō sunt studiosi: solutionē habes alibi. Forte dicis tales interdum sunt homicide sui: ergo peccant quicquid sit de antecedente nego consequentiam non sunt culpabiliter causa sue mortis nesciunt hoc nec scire tenentur sed si a doctis eis dicatur debēt acquiescere cōsilio qui exponit se periculo mortis vel acīei belliiusti frequenter est causa sine qua non sue mortis sed non culpabiliter agr[illegible]le in sudore vultus laborantes nunc in calore nūc i frigore vescentes carnibus porcinis ꝛ bouinis ꝛ inflatiuis pultibus vitam abbreuiāt sine peccato hoc est sensim ꝛ imperceptibiliter ꝛ aliūde obligantur se et suos alere excusantur nō nego qui aliq̄ istorum diutissime viuūt in labore omnia degerūt. Et per hoc patet q̄ pres in thebaide mesopotamia et stichia non peccabant tenuissime viuētes plerīq̄ eorum gradatim adiecerūt artitudinē ꝛ assuefactione latitudinē augustā ꝛ sufficientē adiecerūt: patet de hilarione ꝛ aliis multis celo dignis petulantem asinum spiritui obtemperare cogētibus: ſz si qs haberet carnē nimis petulātem contra rationem talis esto q̄ sciret suam vitā notabiliter abreuiari debet ieiunare: melius est habere breuem vitā cū salute anime q̄ longā cum eius iactura: sed vbi caro est obediēs rationi hō debz eniti tenere corp⁹ sanū: ad motū corporis mouetur aīa quare satiricus petebat mētez sanā in corpore sano ꝛ potissimū iste q̄ rei publice est vtilis quo ad exemplar vite doctrine vl' defensionis vel quauis alia via quare zenocrates

Universidad de Deusto
Biblioteca

non absurde plus detestabatur submersionē nauis q̄z alius sichophanta. ieiuniū non est virtus fm cassianū nisi propter aliud sc̄z puritatē mētis p̄mo ad timotheū. iiij. corporalis exercitatio ad modicum vtilis est pietas ad omnia valet. sz subtrahere superflua corporis vt sit transquillitas spiritus nō est solū corporalis exercitatio sz vtilē spiritualēimbibit nec propterea consequens est q̄ ille cuius mens est trāquillior in his comedendo deberet bis comedere in die ieiunabili q̄z propter paruam distrasiā corporis mens nō inquietatur: sed vbi esset notabilis fluctuactio mētis, ppter ieiuniū concedo q̄ est frangendū. Ad aliud argumentū de illo q̄ comedit duos panes dico stat aliquē bene ieiunare qui tātū comedit in die ieiunabili sicut in die non ieiunabili difficilius est totum semel comedere. patet de illo q̄ quolibet die ieiunat. sc̄ḃo de illo q̄ tēpate comedit bis in die ieiunabili. forte nō min⁹ sufficiet ei in die ieiunabili nec sequitur iste comedit maius i meridie in isto die ieiunabili q̄z in alio: ergo peccat nec homo peccat lautius cenādo quādo in crastino est ieiunaturus non vt non patiatur iediem sed vt bene ieiunet et seruet preceptum ecclesie sine corporis iactura. etiam potest splēdidius iantari in die sequenti latitudo tēperantie est diuisibilis: ergo in cena quādo est ieiuniū in crastino potest homo plus comedere sero q̄n in crastino non est iantaturus: loquor de illo insolito ieiunare vsq̄z ad meridiem sicut religiosus conuersus ferēs lapides pro extruenda domo pōt plus comedere q̄z qñ tenet oclū in cella tunc nō est tanta resolutio caloris in die sequenti potest iantari non assuetus iantari sz ieiunans siue quilibet alius respiciat ad latitudinem tēperantie que latitudo extribus lapidibus construitur. iij. ethicor. xj. vir tēperans in his mediocriter sese habet. Et sequitur res appetit q̄ ad sanitatē z corporis bonā habitudinem conferūt. et res ceteras voluptatis effectiuas idētidem si nec impedimento sint dictis habitibus corporis nec honestatis cancellos nec fr̄ealtatum metas egrediantur respiciat ad bonā habitudinem corporis q̄ res sit honesta quare pdices tēpore ieiunii comedere est extra latitudinē tēperalitie q̄ nō transgrediatur cancellas diuiciaruz q̄re diues splēdidius potest prandere q̄z pauper z infirmus q̄z sanus prestat perdere bona fortune q̄z corpus et illa simul res vocatur honesta que est solita a prudentibus comedi vesci carnibus crudis vel humanis vt aliqui schite faciūt non est honestū nec illud quoq̄z pacto in aliqua patria est honestū vesci ranūculis limacibus z boletis in aliquibus partib⁹ exista parte maris reputaret honestum i honestū tñ apud britannos interdū honestū reputam⁹ q̄ est recte rationi concors z sic terminus omnes tēperantie terminos inuoluit. Et datur hec regula. vir qui vult bene ieiunare vel frugaliter bene viuere semel vl̄ bis comedat mediocriter z in fine prandii videat an sufficientem cibum habeat. et simili quātitate aliis diebus vtatur. naturale est tēpore quo quis comedit q̄ plus expetit sensualitas q̄z par sit. examinitio pirox nōdum repleta est sz in fine motus augmētationis vel nutritionis iam se satis saturum inuenit: sz si q̄s recedat a latitudine tēperantie ex ignorantia nō imputabili non peccat siue talis comestio dicat intemperantia vel temperantia difficultas est ferme verbalis potest dici minus tamē scite q̄ est intemperātia. et videtur meritum sicut aliqui vt martin⁹ dicerent q̄ cognoscēs alienā quā iuicibiliter credit esse suam adulteratur sed nō peccat pctō adulterii placet michi oppositum si homo comedat plusq̄z sufficit bone armonie corporis sed ignorat adhuc est temperantia. Et sic comedēs cōformat se cōclusioni sillogismi practici veri sic sillogisādo: ois cib⁹ nō ꝓhibitus quē credo mihi esse vtilem cuius oppositum non teneor scire est a me comedēdus hoc cibo rum quod comedit beatus martin⁹ est huiusmodi igitur. Similiter de oleo putato vino a beato bernardo. Si ponas sortē et platonez vterq̄z istoz querit cenam finito prandio sorti datur cena platoni nichil qui sic petit lectum an plato peccet tantū sicut sortes. Respondeo q̄ sic si sortes non plus intēdat actum vel eum cōtinuat q̄z plato et equaliter deme rentur coram deo caro tamen comedētis erit alterius carne petulantior. dicitur cenans post prādiū stat virum bene ieiunantem cenare qui sero comedit cenat sicut in ꝓfesto omniū sanctoz apud multos. et licet homo comedat aliq̄d siue in die ieiunabili siue in alio die scienter q̄ sensim ledit bonā habitudinem corporis non oportet q̄ semper mortaliter peccet sufficit venialiter: sz hic nō des obliuioni te posse facere argumētū q̄ mortale cōponit ex venialibus pua comestio vni⁹ mor⁹ vltra latitudinē tēperātie sciēter est venialis: et vna alia pari forma est venialis: ergo illa apperta distrasia corporis que conflatur ex hiis est mortalis/hoc argumētū diluе sicut de ablatione successiua granoz̄ et successiua pcussione vsq̄z ad mortem. Ad aliud argumētū de consuetudine si ieiunium quadragesime esset de iure diuino parū facit cōsuetudo imo nō esset cōsuetudo sed corruptela/sz q̄ cōtus putat z sic magis assentio q̄ est de iure humano: cōcedo q̄ homo potest facere collationē scōm cōsuetudinem regionis in qua est nec in hoc frangit ieiuniū: sz si aliud vltra illud comedat frangit ieiuniū et peccat vbi est cōsuetudo nichil sero in collatione comedere habeat homo species vel si potus noceat ei sine pane z hoc ꝓciperit comedat aliquid panis et talem declarans se coram aliis ne eos scandalisetvel in secreto illud accipiat preceptum eccl̄ie obligat secūdū intētionē precipientis non intendit obligare oēs q̄z lex detur vniuersaliter sed solū illos q̄ possunt sine corporis et anime iactura si causa dispensandi est patens potest homo sine consensu superioris ieiuniū frangere si causa est dubia adeat superiorē episcopū vl̄ eius vicariū in hoc si cōmode haberi potest sinautē vtatur consilio sui curati vel ꝓbi viri. ratio primi est q̄ consuetudo illuz declarat non teneri. ratio secundi quilibet est mal⁹ iudex sui ipius z plus fauet ei q̄z parcit. Et tñ licet ieiuniū sit de precepto nō est

seruandū ꝓpter aliqua vtilia assumpta de cōsilio q̄ quidē vtilia rei publice cōducūt. Et ꝓpterea de magistris recte dicit q̄ aliqui regentes in artib⁹ nō tenētur ad ieiuniū quadragesime. et hoc itelligo de hiis qui non possunt satisfacere suis scholasticis sine vehemēti studio quod non stat cū ieiunio. secus est vbi modico labore vel ieiunando sine corporis tactura satisfacere potest. z idē est de regente in grāmatica: tūc ieiuniū quadragesime desinit tali esse ꝑceptum nō refert siue species cibo misceantur vel ne seruet cōsuetudo loci. et nō capiat excess⁹ i fraudem ieiunii dato q̄ homo non egeat pōt seruare cōsuetudinem loci sicut in alio die potest quis capere in cibo z in potu quousq̄z credit nec ledere corpus nec animā in superfluitate licet natura fm boetium paucis minis q̄z cōtēta fuerit latitudo tēperantie est bene diuisibilis z certitudo mozalis ex rudibus cōiecturis colligitur est idisciplinati certitudinē aliā hic expetere. j. ethicoz. pauperes possunt parū panis capere loco specierū q̄ difficulter habentur.

Dubitat. ¶Sed sine forma argumentoz peto aliqua. Primū est sit aliquis infirmus ex culpa sua qui intēperate vixit an talis de obligatur a ieiunio quadragesime. ¶Secundo dubitatur an infringens vnum diem tenetur alio die ieiunare ꝓ illo. ¶Tertio dubitatur quomodo se habent abstinentia z ieiuniū ¶Quarto dubitatur an habēs hanc nolitionēi pri cipio quadragesime nolo ieiunare vnum diē q̄dragesime tantū peccat sicut ille qui habet quadragin ta distictas nolitiones cadētes supra singulos dies ¶Quinto dubitatur an ille ieiunat qui vellet habere cenā/sz non administratur ei. ¶Sexto dubitatur an tabernarii vel parentes porrigētes cibos ad comedendū hiis de quibus dubitant an sine causa frangant ieiunium peccāt. ¶Septimo dubitatur an vouens nō comedere carnes in quarta feria comedens offam vl̄ interioza pecudū puta farsumia sanguinea frangit votū. ¶Octauo dubitatur an peccans q̄ intēperātiam frangit ieiunium. ¶Ad

Rñsio ad ꝑmū dubium. primū dicitur affirmative q̄ talis est de obligatus est inter duo ꝓstitutus quoz̄ vnū est cōseruare vitā et ne sit occisor: suimet et verisimile est q̄ ieiunando erit causa notabilis brevitatis vite quod reprobat beatus iheronim⁹ vt patet de cōsecratione distin. v. nō mediocriter de rapina olocaustū offert q̄ vel cibor̄ nimia egestate vel sompni penuria imodera te corpus suum affligit. aliud est seruare ieiunium quod debet deserere in illo sic legislator deberet si presens esset z sic aliquis de obligatur ex sua culpa a ieiunio. Si dicas non refert te occidere magno tēpore vl̄ breui. dicitur q̄ hoc est verum de vno actu vt statim tibi resecare collum vl̄ successiue te membratī dilaniare: sz interdū est ignorātia inuincibilis z dato q̄ homo vitā abbreuiat nō peccat vl̄ est constitutus inter hec duo vel caro petulās lasciuiet cōtra spiritū vl̄ abst. ēdum est cum abbreuiatione vite fm est faciēdum sine peccato/vel est opus honestum faciendum. Et si dicas ad ephesios quito. nemo vnq̄z carnez suam odio habuit: ergo caro est fouenda z non macerāda per ieiuniū. insuper mathei v. diligite inimicos vestros z bñfacite hiis qui oderunt vos: sed caro est nobis inimica. ad Galathas v. igitur. Ad primū dicitur caro est fouenda id est substantia carnis: sz occasio peccati in carne est subtrahenda. fm illud iohelis. iij. Scindete corda vestra z non vestimenta. Ad secundū dicitur substantia inimici est diligenda sz cū inimic⁹ nos iducit ad peccandū ab eo recedēdū est z coarcendus est. z sic potest respōderi ad illud Mathei. xv. Omne quod intrat in os nō coinq̄nat animā: distingo vel efficiēter/et sic nego crebzo est causa quare anima delinq̄t vel formaliter et sic concedo: rationabile sit obsequium vestrum Romanoz. xij. et ille nō est bonus politicus qui occidit ciuē sine quo non potest viuere anima sine corpore nō potest viuere vita mortali et meritoria fm legem seruet corpus incolume vt sit puritas mentis: sz q̄ est periculosus ciuis z crebzo petit nociua aie teneat in seruitute ibi verū hz dictū nr̄atiū loquētiū de aliquib⁹ vni⁹ ꝑie dicim⁹ eos obsequiosos famulos austeros dños /sic ē de corpore pessime pariter z periculosissime dñatur anime vel de paritate certat tranquille famulatur z sic macrocosmus egre capit duos imperatores sic de microcosme intelligas. ¶Ad sc̄z dicitur q̄ nōvt patet supra de illo q̄ amisit dicere horas distin. xiij. secūdū dubium. ¶Ad tertium dicitur q̄ abstinentia est superi⁹ ad ieiuniū. ieiuniū interdū capitur pro actu in differentiā sicut virginitas et sic non est p se virtus cardinalis circa sensum tactus habet castitatem hoc est circa venerea circa potum sobrietatem circa cibos tēperantiam regularem et in illa est abstinentia cuius latitudo est minor q̄z latitudo tēperantie regularis Et rursus latitudo ieiunii est minor latitudine abstinentie declaratur exēplariter sortes potest in die comedere vnam libzā in pane vel duas ecce tota latitudo tēperātie regularis est in vna libza vl̄ in duabus si minus comedat in die quā vnā libzā est insēsibilis si supra duas libras est intēperans tenendo se in medio temperate viuit secundū tēperantiam regularē ecce obiectū tēperantie regularis abstinētia minorem latitudinē habet ita q̄ vbi est stat⁹ tēperantie regularis in decremento ibi est stat⁹ abstinentie: sed non expandit se in tantū versus aliud extremū excelsius sicut intemperātia sic ita manet in latitudine abstinentie dūmō comedit panē cū dimidio si supra panē cum dimidio nō est abstinens ieiunium virtus vl̄ ieiuniū eccl̄ie minorem latitudinē habet vel min⁹ obiectum saltem quo ad temp⁹ puta comedere vnum panem cū dimidio in vnico tēpore ita q̄ si quis comedat vnum panē vnico tempore vel panē cū dimidio vnica vice cū reliquo edilio talis ieiunat. Et quēadmodū latitudo ieiunii imbibitur in latitudine abstinentie et latitudo abstinentie in latitudine temperantie regularis inuoluitur: ita omne ieiunium est abstinētia z omnis abstinētia est temperantia regularis aliquis actus qui est ieiunium ecclesie est tēperantia: aliquis in temperantia hoc est non frāgitur ieiunium eccl̄ie z tamen est in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

temperantia patet de excessiuo potu:si homo bibit excessiue in die ieiunabili peccat per intẽperantiam sicut ĩ alio die ꝛ non magis de ꝓ se:forte bene magꝫ propter circunstantiam si quis comedit hora quarta post prandiũ talis peccat de per se ꝛ frangit ieiunium et si intemperate comedit panem illa hora du pr talis peccat frangẽdo ieiuniũ ecclesie ꝛ in temperate si parũ comedit hora quarta intẽperate comedit si frãgit ieiuniũ tẽperantiam frangit: ſz non oportet q frangat tẽperantiã:sed est minꝰ peccatũ q̃ excessiue comedẽdo ĩ corporis ꝛ aĩe dispendium sed isti habitus collectiue capiẽdo ꝛ actus distiguntur sicut omnis homo est animal: tñ iste terminus homo nõ est terminꝰ animal actus vel habitꝰ sunt virtutes. Sed cõtra illud arguitur:ex illo ꝓz q idẽ actus est ieiuniũ ꝛ tẽperãtia regularis ꝛ q idẽ indiuiduum ptinet ad diuersas virtutes subalternas.

Respondetur concedẽdo spectat ad diuersas ⁊tutes subalternas sicut idẽ terminus est iferior respectu pluriũ generum subalternorum imo cõcedo q idẽ actus numero est tẽperantia iusticia ꝛ castitas sicut ille qui vult luxuriari ꝓpter lucrum est itẽperatus ꝛ auarus:licet plus denominetur a fine non refert:ꝛ alibi declaratũ est. Ex isto patet.male impugnat martinus beatũ thomã ĩ hac parte per actum interiorem ꝛ exteriorem:sed petis de isto actu quo quis vult comedere istum panem vel partẽ huius panis hora duodecima ĩ die ieiunabili dico q est actus ieiunii si intendat illum panem comedere cum reliquo qui sufficit ꝛ temperantia regularis ꝛ sicut dictum est in posteriozibꝰ idẽ indiuiduum continetur sub phisica ꝛ astronomia similiter idẽ ptiale idiuiduũ continetur sub grãmatica ꝛ logica sic est ĩ ꝓposito q̃ꝫ non essent subalterne punctũ i hoc latet pono sub diuisũctione obiectum dũ tamen nõ itẽdit deserere comestionẽ ante sufficientiã ꝛ cũ ista diuisũctione saluatur ratio superiozitatis ꝛ inferiozitatis vt de colozato ꝛ albo contingit. Et sic omnis abstinentia est tẽperãtia regularis ꝛ omne ieiuniũ abstinentia martinus ponit sub copulatione ꝛ sic non potest id saluare nũq̃ notio integrum copulatũ impoꝛtans erit superioꝛ ad notionẽ partẽ significatẽ. Ex quo patet.si essent duo quoꝝ vnus vult comedere hanc paruam partẽ panis et alius similẽ partẽ vni esset ille actus insensibilitas alteri tẽperantia si intendat nihil vltra comedere vbi ratio dictat. Forte dicis.ex isto sequitur q non stat ĩ die ieiunabili tẽperate comedere nisi ꝺs ieiunet. Respondetur cõcedendo bene tñ quãdo ieiuniũ est de cõsilio vel secũ dũvnã positionẽ post scõam comestionẽ ꝛz cõedere tẽperantiã regularẽ nõ frãgẽdo vel abstinentiã ꝛ nõ ieiunando. Ꝯterum de illo q ieiunat ĩ peccato põt multipharie accidere vl aliquis est ĩ pctõ mortali ꝛ tunc ieiuniũ eius nichil valet ad vitam eternaꝫ bene tamen ipedit eum ne plus peccet:sed si ꝺs ieiunat ꝛ est circunstantia venialis circunstans non cadens in ratione obiecti ieiunium eius est meritũ si sit in gratia si ĩ mortali est virtus vl eius actus si circunstantia cadat in ratione obiecti sub iudice lis est. Sed contra illud argumentoꝛ sequitur q ꝓes in egipto ꝛ anathonite artissimam vitam degentes in antris deserti fregerunt ieiunium ꝓ intẽperantiã consequens non est dicendum igit.consequentia ꝓz de paula ꝛ eustochio paulo primo heremita et anthonio ꝛ similibus qui oluscults ꝛ aqua vsi sunt modo aliquis nostrum infirmitatem incurreret bibẽs aquam. Respondetur negando consequẽtiam patres successiue redegerunt se ad paruam latitudinẽ transeuntes sensim de maioꝛe ad minoꝛẽ bñ erant complexionati corpoꝛa insuper veterum erant coꝛpoꝛibus modernoꝛum maioꝛa vt dicitur.xxxiij.d. fraternitatis erant in climatibus cõuenientibus.in scõo dictũ est cum auicenna quartũ clima post toꝛridam zonã esse temperatissimũ pñmi patrum in iij.iiij.et in principio quinti climatis vixerunt vbi bona aqua bone herbe et fructꝰ optimi etiã maioꝛ erat feruoꝛ in ecclesia in diebus illis q̃ in nostris nichil est amanti graue erant viri valentes et heroici Alexander macedo et iuliꝰ cesar erant heroici ſm immobile vulgꝰ latitudinem fortitudinis transcendentes isti reuera heroici.de hoc qõ tangitur de aq̃ o bone deus q̃ bene cuilibet prouisũ ẽ.agricola tota die laboꝛans aquã q̃tũcũq̃ infectam bibẽs ꝛ cibariis grossis vescens non laboꝛat morbo.molliter educatꝰ ſm illud alexãdri vt mea defuncti da molliter ossa cubare vbi diuites et litterati notabiliter alterãtur regulariter a modico alteratiuo q̃ꝫ studium litteratoꝝ digestionẽ impedit ꝛ melancoliã inducit:sed pꝛobonis et pauperibus aquam bibentibus vtantur cõsilio auicẽne.ij.ꝑmi doctrina.ij.vbi ad longũ de aqua disserit.aqua bona est aqua fontis terre libere currens discooperta soli et vẽtis super lutũ liberum incedens multa foꝛtis cursus tendens in oziens a suo pꝛincipio elongata descendẽs a locis altis insipida cuius quãtitatẽ magnam vinũ non tolleraꝛ leuis in pondere que cito calefit ꝛ infrigiditatur in qua cito coquitur ꝛ dissoluitur quod in ea coquit. aqua putealis nõ est bona: coci de collegio montis ad decoquenda pisa vadunt collaturi aquam de secana relinquentes aquam putealẽ trãsiens oziẽtem versus vbi sol super ipm mane oꝛit post illam valet aqua currens septẽtrionem versus stat aliquã talem aquis currentibus oziẽtem versus esse meliozem vt auicenna dicit de nilo galienꝰ in suo libello de aquis Cap̃.j.loquens nilum commendat q̃uis putauerit ipsum fluere meridiẽ versus:sed de eius fluxu dictum est in.xvij.distin.scõi de paradiso terrestri et eius fluminibus.elongata a suo pꝛincipio.stat aliquam aquam elongatam a pꝛincipio pꝛopter maliciam terre super quam fluit esse peioꝛem q̃ a pꝛincipio et pꝛopterea aquã ꝓmẽtatoꝛis poterat esse melioꝛ pꝛope coꝛdubam q̃ pꝛope si billam vt ipse putat quito colliget capitulo de aqs qui stomachum debilem habent decoquãt aquam et temptent in vasis equalibꝰ equales mẽsuras aq̃ et minus ponderans est melioꝛ vel madefiãt in eis duo panni equales equaliter postea desiccãt ꝛ pannus minus ponderans imbibit meliozem aquam.

Ad quartam dubitationẽ dicitur q non quem admodum habens volitiones quadraginta distinctas ad occidendos homines plus peccat q̃ꝫ vnam volitionem habens occidendi vnum hominem.

Sed aduerte q habens nolitionem ieiunandi vnuꝫ diem quadragesime peccat et habens nolitiones particulares peccat nouo peccato hoc dixerim constanti ista esse vera nec pꝛobatione egent .martinus conclusione secunda questionis none.de ieiunio videtur dicere oppositum sed abutitur terminis nouo peccato .vult idem in sententia dicere vt patet in solutionibus argumentoꝝ circa finem questionis sed pꝛolixe in soluendo laboꝛat et indigeste solum abutitur terminis pꝛima fronte tibi delirare videbitur et ita michi interdum visum est sed considerando totam questionem seipsum explicat.

Ad qntũ. Ad quintum dicitur q non imo si quis haberet quadraginta distinctas volitiones interruptas in eodem die super fractione illius diei talis tantum peccaret sicut frangens totam quadragesimã quẽadmodum stat virum occidendo vnum hominem tantum peccare sicut occidendo viginti per frequẽtationem actuum. Hic potest homo replicare tenendo q tertia comestio non est fractiua ieiunii q tertia volitio non est peccatum petendo an ille qui vult secundo comedere et nichil datur ei ad comedenduz tunc talis frangit ieiunium aut in tertia volitione qua vult comedere et de facto comedit sit fractiua ieiunii que realiter est secunda comestio.

Potest hic quis dicere q secunda volitio est fractiua ieiunii si non comedat sed non irrecupabiliter si penitudine illo die ducatur incipit esse ieiunium exemplum de illa que per actum voluntatis desinit esse virgo et rursus post penitẽtiam incipit esse virgo sed post realem comestionem secundam irrecuperabiliter perditur sicut de illa que actualiter cognoscitur et talis in tertia comestiõe vel quarta dũ realiter comeditirrecuperabiliter frangit ieiuniuz illius diei:sed ille qui habet tres volitiones vel plures frangendi ieiunium et non comedit si non seq̃tur penitentia.tertia volitio non est peccatum sed solum secunda et causa est quia tertia iam repperit ieiunium fractum sed si penituerit ante realem comestionem dato q viginti volitiones solum interiozes habuit et non actum exteriozem licet semper vnus actus puta pꝛimus post realem comestionem est peccatum vel secundus actus post volitionem solum interiozem reliqui actus non sunt peccata si non accedat intemperantia vel aliud tunc quando sortes in fine vigesimi actus penitet adhuc verum est dicere sortes est ieiunus ieiunio ecclesie licet peccauerit. Et rursus actus sequens penitentiam est peccatum et fractiuus ieiunii. Ex illo habes q penitentia est partialis causa quare actus est peccatum qui alias non esset peccatum.exemplum in simili ne territus sis hoc concedere penitẽtia est causa quare perditur virginitas vbi si non esset penitentia non amitteretur virginitas postq̃ aliqua habuit actum meretricium vnum vel plures secundus actus non frangit virginitatem: quia iam est amissa per primum actum: sed si resipiscat mulier et ducatur penitudine actus coꝛruptionis pꝛoximo sequens est fracturus realiter virginitatis.sic est in pꝛoposito et est omnino simile nisi q hic non semper peccatur per quemlibet actum in ieiunio vt positio tenet.secus est in actu impudicitie pena=tentia est etiam causa quare secundus actus est maius peccatum pꝛopter ingratitudinem postq̃ deus pepercit peccatoꝛi ille est ingratus qui iterum recidiuat. Insuper virtus est causa maioris peccati de per accidens. Forte dicis melius est dicere quãlibet volitionem vbi non est comestio exteriꝛ est peccatum et fractiuum ieiunii. Contra pono duos sortem et platonem qui habent quattuoꝛ actus distinctos et interruptos frangendi ieiunium sorti datur ad comedendum platoni nichil. Arguitur sic: sortes tertio comedens non peccat nec quarto: ergo neq; plato.alioquin actus exteriꝛ aliquid malicie actui interiori superaddit quod alibi repꝛobatum est:ergo pꝛimus modus est rationabiliꝛ huic argumento.dicere potes licet actus interiozes sint pares in specie essentiali et entitatiua sunt tamẽ impares in imputabilitate pꝛopter pꝛohibitionem ecclesie non imputantis comestionem tertiam vel volũtatez eius:secus est quouscq; fuerit exitus in actũ Potest dari analogia hic:si pꝛohiberetur alicui frãgere vitrum quelibet volitio frangendi vitrum q̃diu est integrum est peccatum non autẽ postea cui magis placet hec solutio q̃ꝫ pꝛioꝛ teneat. Et videtur securioꝛ cum ieiunium adhuc est recuperabile secus est postq̃ perditur per exitum in exteriozem actum. Alioquin etiam possunt fieri aliqne trice de talibus actibus si sortes in die cinerum habeat hoc pꝛopositum nolo ieiunare hanc totam quadragesimam cathegoꝛeumatice pꝛopter aliquem vel aliquos ad quem vel ad quos me nunc non determino si secundus actus non erit peccatum oportet dare actum respondentem super talem diem qui erit peccatum De talibus non facerem difficultatem nolo ieiunare totam quadragesimam pꝛopter hunc diem demonstrando diem cinerum diceret secunduz actum in illo die non esse peccatum: secus est in aliis diebus. Item si haberet hunc actum scilicet nolo soluz ante pꝛimum instãs non esse hoze duodecime carnispriuii et post vltimum instans non esse hoze pꝛime diei naturalis cinerum habeat reliquum scilicet ieiunare istum diem. Sed contra ponamus q aliquis habeat nolitionem in fronte quadragesime nolo ieiunare vnum diem quadragesime tunc talis nulla die sequenti comedens peccat. Forte dicis confusa nolitio non sufficit.

Contra saltem si pꝛimo die quis habuerit quadraginta distinctas volitiones non peccabit in posterum comedens. Respondetur non sequitur requiritur nolitio in illo die:ego nũc per duos dies pꝛecedentes pꝛofestum natiuitatis nolo ieiunare non

Universidad de Deusto
Biblioteca

excusor in illo profesto propterea quemadmodum si nunc secundo comederem pro illo die non me de obligarem a ieiunio professionis tatis cum adhuc possũ ieiunare pro illo die. secus est post cõestionẽ i ipso die ieiunabili cũ ieiuniũ est iam actu fractum.

Ad sextũ. ¶Ad sextum dicitur q̃ sic nisi explicent rationabilem causam vel infirmitatis vel q̃ non pransi sũt vel aliquod tale tunc eis credere deberent melius est istum vel minus malum est q̃ frangit ieiunium q̃s fame moriatur vbi sciẽter porrigũt eis quos nouerunt frangere ieiunium peccant et cooperantur eorum peccato tabernarii et alii superiores vel indifferentes.

Ad septi. ¶Ad septimam dicitur cum offa non sit caro nec sanguis sit caro videtur q̃ talis non est fractor voti: non omne quod emanat a carne est caro. patet de ouis: hoc faciunt aliqui religiosi: pena lia restringenda sunt tu pleno ventre omnia exponens in deteriorem partem hoc subsãnas vbi non irrides comedentem carnem cum offa.

Ad. viij. ¶Ad octauum patet responsio ex dictis in tertio dubio. ¶Sed hic dubitatur de dispensatione cum lacticinis in diocesi sancti andree videtur q̃ parum prodest. Tum primo: lac et pisces simul generant morbos et potissimum lepram: vt auicenna prima canonica fen tertia dicit. Experimentatores indi & alii dixerunt q̃ lac cum acetosis non est comedendum neq; pisces cum lacte quoniam egritudines producunt pernicios as sicut lepram. Tum secundo non credo aliquam partem illius diocesis distare a mari quindecim leucis vbi est copia piscium: ergo causa dispensandi est rationabilis. ¶Respõdetur dispensatio est rationabilis non comedantur pisces simul cum lacte sed nũc hoc nunc illud.

Ad aliud vbi dicis est copia piscium non semper propter frigus et ventum: solent vbi oriundus sum piscatores irridere per motum arborum ac si dicerent communi deũbio diem esse indispositum q̃ solet accidere in vere i posteliminatibus etiam propter paganos habentes lacticinia quibus non suppetũt pecunie ad comparandos pisces. omnibus istis fauet patrie consuetudo.

¶Distinctionis decime quinte questio quarta.

Queritur quarto circa hanc distinctionem decimam quintã an tertio comedens frãgat ieiunium sicut secundo comedens. dico materia est probleumatica vtrimq; argumentabor nec alia erit probatio: et primo teneamus q̃ tertio comedens non frangit ieiunium. ¶Contra hoc argumentor si non: sequitur q̃ aliquis per culpam suam esset deobligatus a ieiunio consequens est inconueniẽs q̃ quis importaret lucrum ex culpa sua. Et consequentia patet quia tertio comedẽs frangit ieiunium et tertia videtur ita mala sicut secunda: igitur. Insuper ista via sequitur q̃ quis potest vesci carnibus sine peccato post secundam comestionem consequens est falsum. et consequentia patet si non/hoc maxime est quia hec dies est ei ieiunabilis: hoc est falsum post q̃s ieiunium fractum ẽ igitur. ¶Ad primũ nego consequentiam lucrũ in ore damnum in anima: sed fateor secunda comestio que est peccatum est causa quare tertia comestio non est peccatum si non excedit latitudinem tẽperantie in tertia comestione. Ad secundam nego consequentiam stricti or est prohibitio carnium q̃s comestionis alterius/vides pueri non ieiunãtes nõ vescuntur carnibus nec amentes: propterea secundo comedens carnes in die ieiunabili duobus peccatis realiter vel equiualenter peccat. Tum primo /secundo comedit. Tum secundo vescitur carnibus toto illo die prohibitis. Et si tertio comedat carnes sciẽter iterum peccat comedẽdo q̃ pro toto illo die est vetitum. Sed stat dare secundam comestionem in die ieiunabili vbi homo tenebatur ieiunare non esse peccatum: probo: comedat sortes hora octaua ante meridiem sine rationabili causa: sortes tunc semel comedendo frangit ieiunium tũc ieiunio extincto in secunda comestione non peccat: nec hoc est mirandum: si quis in prima comestione in quadragesima comedat oua vel carnes peccat et frangit ieiunium. potes inducere punctum non omnino impertinens cum oua et carnes totaliter sunt prohibite q̃ quot partes sortes carnium comedit totiens peccat et si sic cuz sint infinite partes ꝓportionales in hac carne ifinite grauiter has carnes comedendo peccabit sed non super quamlibet partem proportionalem habet distinctum actum. Sed probo q̃ nec secundo nec tertio comedens peccat et hoc sic: q̃primum ieiunium est fractum homo non tenetur ieiunare sed in comestione prima in casu prefato vel in tertia comestione cõmuniter ieiunium est fractum ante q̃s aliquid comedatur. patet ante q̃s comedam secundo volo comedere et q̃ primum volo comedere ieiunium est fractum: sed ieiunio fracto homo non peccat comedendo: ergo secunda comestio exterior non est peccatum et eodem modo nec prima comestio hora octaua. ¶Respondeo per propositiones. Prima est: ante q̃s homo exterius comedit/ieiunium est fractuz licet recuperabiliter velle non ieiunare vel nolle ieiunare vel velle antecedens adhuc frangit ieiunium. ¶Secunda propositio: hoc non obstante comestio exterior est peccatum sicut peccatum actui exteriori conuenit: patet: imperatur a peccato: ergo est peccatum: et hoc sufficit ad actum imperatum esse peccatum. ¶Tertia propositio: ille actus interior continuatus postea desinit esse peccatum: patet: post fractionem ieiunii ex qua sequitur actus exterior tunc desinit esse peccatum saltez post interruptionem licet a peccato oztum habuerit. non absonũ est concedere eundem actum interiorem vel exteriorem entitative primo esse peccatum postea non esse peccatum ipso remanente: quinimo non absurde concedendum est eundem

Rño ad argumen

q̃ f̃ posi.

actum exteriorem esse imperatum a peccato & non peccato interiore simultate temporanea vel instantanea. Et hanc illationem nego hic actus exterior a nõ peccato volũtatis huius emergit: ergo hic actus est nõ pcm̃. Sed cõtra ponamus q̃ volitio comedẽdi que est fractiua ieiunii eliciatur pure partibiliter: & sit nũc vltimuz instãs nõ esse illius elicitionis. Arguitur sic: hic actus imediate post hoc erit nõ peccatũ & hoc nõ misi per fractionẽ ieiunii primã per te sed illa volitio non plus erit fractio ieiunii: ergo prius erit nõ peccatum quod nõ est intelligibile. ¶Respondeo per propositiões. Pria est immediate post hoc actus ille erit peccatuz: patet nũc ille actus incipit per remotionem de presenti & positionem de futuro: ergo post hoc erit volitio frangendi ieiunium et nõ est dabile instans post hoc. &c. sed q̃primum erit volitio frangendi ieiunium vel ieiunium frangẽdi volitio ita cito incipit esse peccatum: igitur. ¶Secunda propositio: alicui primo obtuitu apparens immediate post hoc ille actus erit non peccatum: patet: ante quodlibet instans futurum ieiunium erit fractum: sed q̃primũ ieiunium erit fractum tam cito ille actus desinit esse peccatũ: igitur. ¶Tertia propositio: ille actus immediate post hoc erit peccatum et in nullo istanti futuro verum erit dicere hic actus est peccatum Si petas pro quo tempore veruz erit dicere hic actus est peccatum: diceret aliquis q̃ in quolibet tempore terminato ad vltimum instans non esse elicitionis illius actus. ¶Quarta propositio: licet prius natura hic actus erit peccatum q̃s nõ peccatum tamen nõ datur instans in quo prius erit peccatum q̃s non peccatum non respicias ad cõtinuationem naturalem post elicitionem et hoc sufficeret: est non peccatum in illo tempore in quo non incurritur noua pena. Sed in proposito non sic dicẽdum est actus interior est peccatum quousq; ieiunium sit totaliter fractum quod nõ fit i instanti sed in parvo tempore: et sic hec est falsa hic actus immediate post hoc erit nõ peccatum et per primam comestionem durat actus peccatum non fit comestio in instãti non oportet q̃ q̃primuz ieiunium sic fractuz q̃ actus idem sequens continuatus sit non peccatum sed bene post interruptionem formalem vel equiualẽtẽ. Secundo arguitur: preceptũ de ieiunio est negatiuum: ergo quotienscunq; fit contra ipsum peccatur. Et cõfirmatur: qui vouit virginitatem totiens peccat quotiens alteri cõmiscetur: ergo qui comedit pluries q̃s semel totiẽs peccat.

Ad primum martinus negat cõsequentiam: dicit sunt multa precepta negatiua que nõ semper obligant sicut preceptum de ieiunio nõ obligat die dominica. Ad secundum negat consequentiam quia in primo manet obligatio voti quãtum ad aliquod in secundo nõ manet obligatio ieiunii post secundam comestiõem. ¶Neutra solutio satisfacit argumento nõ prima quia non instat ad propositum cõtra preceptum negatiuum debet loqui de die ieiunabili et sic peregrine introducit diem dominicam

Ad secundum argumentum negat consequentiam sed discrimen non dat. ¶Preterea ad primuz nego cõsequentiam nõ est intentio ecclesie totiens hominem obligare. Ad secundum argumentum de voto erit copiosior sermo: sed pro nunc dico contrahens post votum simplex primo reddens debitum peccat: potest adhuc volare ad frugez melioris vite scilicet religiones postea tamen potest reddere petente vxore sine peccato non autem expetere. Sed contra vtramq; solutionem argumentor: vnde tibi constat de intentione ecclesie non hominem equaliter obligante in tertia comestione et in secunda ecclesia in proposito est romanus pontifex et consiliarii eius que de hoc fortassis tantum cogitaũt sicut vulpes ad occidendos agnos in codez nemoze in quo latitat. ¶Respondeo licet ecclesia nichil cogitauit exponim9 i mitiorẽ partem intentionem ecclesie pene sunt restringende nisi vbi nõ constat de opposito. Insuper in constitutionibus penalibus positiuis humanis nõ totiens incurrit quis penam quotiens transgreditur preceptum. Si rex vel senatus prohiberet sorti non percutere platonem sub pena centum marcarũ argenti/et sortes quater percuteret platonem non tantum soluit pro secũda percussione sicut prima qui promisit stare sententie arbitri sub pena: primo cõtraueniens incidit in penam non autem ampliꝰ. ff. de arbitrio. l. Si duo. §. penultimo. Et si dicas contra exemplum meuz sortes secundo percutiẽs peccat sicut primo hoc est verum quia contra legem diuinam & nature sed non cõtra constitutiõem positiuam humanam secunda vice est penalis transgressor quod sufficit. Tertio argumentor qui vouit hoc toto die non bibere vinum totiens peccat quotiens bibit vinum: ergo eodẽmodo de tertia comestiõe et quarta: antecedens patet: qui vouit non bibere vinum in aliqua parte huius diei post q̃s bibit in vna parte adhuc manet obligatio pro alia parte: igitur. Et cõfirmatur tertio celebrans in die non cõcesso peccat sicut secundo celebrans. Ad tertium argumentuz dubitandum esset antecedens ab aliquibus potest homo dicere sicut de veniis perpetuis in aliqua ecclesia ordinatis quotienscunq; vadit homo ad eas lucrãdas lucratur venias non tamen si essent temporance puta pro certis diebus qui sunt ordinati vt qui non possunt venire isto die veniant ad eas lucrandas alio die et non pluries illo tempore sic diceret si homo voueret nunq̃ bibere vinum totiens est transgressor quotiens bibit. sed si voueret nõ bibere isto die potest solum semel transgredi: sed cõcedo antecedens nego consequentiam post preuiã transgressionem in bibitione vini/stat obligatio pro tempore futuro talis virtualiter vouet non bibere in a/non bibere in b/non bibere in c/et sic consequenter ita q̃ obligatio cadit super quamlibet partem diei in forma preceptum de ieiunio quadragesimali cadit supra quadragita dies solum et nõ super partes dierum. Iz bene super quẽlibet diẽ. Ad confirmationẽ ꝓnia non valet: patet ex dictis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et si dicas per tertiam comestionem caro sic insurgit contra spiritum sicut in secunda: ergo talis tertia vice comedens contrauenit intentiõi ecclesie sicut secundo comedens. Respondeo ecclesia licet hoc intendat non tñ constat an intẽdat ad ꝟ obligare. Ecce analogiam in lege diuina deus intendit q̃ homo mereatur vitam eternam implendo precepta non tamẽ obligat homines semper implere p̃cepta ex gratia vel ex merito: frequẽter existens in peccato mortali adimplet preceptum ad intentionem ad quam deus obligat sub pena peccati. adde quod martinus in fine illius questionis prenominate titubare videtur in sua positione et non loqui bene consequenter dicit cum omnibus primo dictis stat q̃ licet obligatus hoc die ieiunare non totiens peccet mortaliter quotiens pluries comedit tamẽ circunstantia temporis est conditio aggrauans peccatum ter aut quater aut quinquies comedens nõ tamen sequitur q̃ peccet qualibet vice mortaliter quotiens pluries comedit nec q̃ peccet tertia z q̃rta et quinta vicibus quãtũ peccat secunda et hoc q̃tum est ex vi precepti de ieiunio hic videtur dicere q̃ tertio comedẽs venialiter peccat vel mi⁹ mortaliter q̃ secundo comedens. Et si dicas loc⁹ a cõtrario sensu non valet apud theologum hoc nõ sufficit eius intentiõi. Insuper in eadem questione cõclusiõe quarta allegat godofridũ de fontibus quotlibeto quinto. questione duodecima dicente. si primo tango non meam pecco/ si secundo eam tango minus pecco quia iam sum transgressus preceptũ: non credo ei nec godofrido q̃ ceteris paribus cognoscẽs scõo non meam minus pecco q̃ p̃mo eam cognoscens. secus est de virginitate vbi cetera sũt ip̃aria. dico q̃ illa positio debet dicere q̃ tertio comedens et extra secundam comestionem non peccat nisi aliunde proueniat impedimentum per intemperantiam vel aliud: oppositum dicens non intelligit seipsum. Hunc argumento: contra aliam positionem que tenet tertio comedens tantum peccat sicut secundo comedens vel quarto comedens sicut secundo comedens. Et introducam aliquas rationes durandi et martini de magistris quibus nituntur probare oppositum et eas eluere elaborabo sic arguit martinus: secundo comedens frangit ieiunium: ergo tertio comedens reperit ieiunii iam fractum: ergo non frangit ieiunium. tenet consequentia: solum integrum frangitur. Respondetur q̃ hoc argumentum non concludit vouens non bibere vinum hodie primo bibens non contrauenit voto et est fractum. Dicam q̃ secundo bibens non frangit votum quia iam ante fractum est: illud est contra godofridũ de fontibus quito quotlibeto questiõe duodecima quem martinus insequitur in conclusione quarta eiusdem questionis. eodemmodo vouens virginitatem cognoscens aliquem primo mortaliter peccat et secundo etiam et tamẽ votum est fractum. Si dicas secus est circa materiaz gustus et tactus. Contra potest eam ducere in vxorem per votum simplex et tamen nunq̃ licet ei petere debitum et martinus non negat. Secundo arguitur sic: preceptum obligans ad non transgrediendum limitem non obligat nisi eos qui sunt infra limitem: per secundam comestionem ille non est infra limitem: igr. Rñdeo q̃ hoc argumentuz equaliter probaret de voto virginitatis et vini q̃ hoc tãtum ipsemet negaret. Fortasse inficiaris esse simile. Tum primo bibens in a tempore obligatur prob et c temporibus in quibus potest seruare suũ votum: sic tibi dicam obligatio ecclesie est hunc obligantis non pluries q̃ semel comedere et quotiẽscunq̃ illi contrauenis totiens trangrederis preceptum. Tertium argumentum eius est idem cũ primo. Quarto arguit si semel secundo comedit frangit ieiunium/ et si ter duo ieiunia sed in eodem die non possunt esse ieiunia duo. Respondeo quando secundo comedit frangit ieiuniũ et quando ter non frangit duo ieiunia quia non sunt duo in eodem die nec vnum quia est fractum sed quia facit quod i se est in tertia comestione ad frangendum ac si esset integrum non minus peccat: etiã tibi dicam sunt plura ieiunia in eodem die quando secundo comedit: ieiunium totius diei cathegorice est fractũ sed non huius partis demonstrando horam quartam postmeridianam sicut de vouente virginitatem. Et si dicas ipse est bonus theologus et opinatur sicut ricardus vel martinus tertio comedit si sciret se tertio peccaturum non vellet peccare illud non prodest. dubium est satis an tertio tantum peccet sicut secundo: exponens se periculo peccat. quicquid sit adducit exemplum si dñs inhibeat michi frangere vitrum percutiendo vitrum pecco postq̃ percutiendo vitrum fractum non si debeam dare scutuz si frangam ipso facto percutiendo non debeo dare tot scuta quotiens percutio. Respondetur quic quid sit de illo exemplo postq̃ vitrum est fractum non est amplius frangendum. sed coram deo non minus pecco postq̃ facio quod in me est ad secundo et tertio frangendum. Et quia dicit illud exemplum concludere contra aduersarios illud euacuãdum est: vel prohibitio de fractione vitri est ipsum non frangere sub pena vel peccati vel alterius pene vel non percutere hoc vel hec demonstrando suas partes. Si primum fracto vitro partes vel entia que fuerunt eius partes percutiendo non peccas non contrauenis prohibitioni. Si secundo percutiens tantundem peccas sicut primo et etiã amplius propter contemptum vel saltem non minus: sic in presentiarum dico. etiam potest prohibere fractionem ieiunii huius diei. Et hoc bifariam intelligi potest: vnomodo q̃ homo non obligatur ad aliõ ipso facto. Et restat probare ecclesiam intendere hominem obligare in illo membro. Aliter etiam potest intendere prohibeo comedere pluries q̃ semel hoc die. et hoc reputat fractionẽ ieiunii et illõ reputatur frangere quod huic cõtrauenit sicut vouens virginitatem scõo cognita voluntarie a non suo peccat et contrauenit suo voto licet non in propriis terminis cum amplius non est virgo.

Insuper argumento: si tertio comedens peccaret peccato fractionis ieiunii sequitur q̃ ille qui in secũda comestione caperet centũ morsellos totiẽs peccaret peccato fractionis ieiunii: consequens est falsum ergo et antecedens: probo consequentiam: tertia comestio est peccatum: quarta et quinta et sic sine statu. Preterea sequitur q̃ aliquis in casu cẽt perplexus: consequens est falsum non cadit perplexitas in lege dei: probo consequentiam cõedat aliqs parum mane quod non sufficit sustentationi sue nature talis secundo comedens peccat per hanc positionem frangendo ieiunium et obligatur succurere sue nature q̃ ad aliqd ip̃ossibile obligatur. Ad primum dico q̃ hoc argumentum non est maius contra hanc positionem q̃ oppositam des illi solutionem et illa michi sufficit. Propterea pro vtraq̃ positione dicamus et argumentũ aliquid coloris habet dũmodo homo scit argumentum regere pro secunda comestione totali homo peccat vnico peccato mortali: similiter in tertia comestione sed nõ pro qualibet comestione partiali sicut ille qui itendit occidere hominem fuste vel pugno est nisi vna occisio et vnum mortale non loquor de partibus illi⁹ mortalis sufficit michi q̃ non quelibet impositio panis vel carnis i os reddat mortale. dicis anveniale redit et tunc mortale ex venialibus resultabit huic pũcto alibi prolixum sermonem habes. Sed contra istud insto: pono aliquez qui pransus est in meridie talis sit sortes incipiat comedere horã tertia et comedat paulatim vsq̃ ad horam sextaz plato octies comedat et interrũpat comestionem. Arguitur sic: ex solutione oportebit dicere platonem octies pl⁹ peccare q̃ sortes peccet. et tamen minime videtur dicendum cum sortes diutius continuet. Respondetur cõsequentia est nulla forte tamen consequẽs est verum stat sortẽ aduertere ad principium comestionis et non ad contumationem plato ex sua malicia octies distincte comedit et vult comedere tũc bene potest plato octies plus peccare q̃ sortes: sed si sortes totiens distincte cogitat de comestione sicut plato esto q̃ semel comedat comestione totali stat q̃ plus vel equaliter peccet cum platone: propterea in omnibus istis currendum est ad actus interiores et non exteriores. Sed manet vna replica et qõ dicebam et verum est homo comedens lente duabus horis comedit sine fractiõe ieiunii sed si interpaulatim comederet per interpositionez medie hore frangeretur ieiunium. sed vides non esse simile cum maneat in suo tempore. Ad aliud nego q̃ aliquis est perplexus de illo qui comedit mane: cras ab aduersario quid deberet facere in secũda comestione: et sicut ipse respondet respondebo. propterea hoc non est ponderandum contra hanc positionem plusq̃ contra aliam: dico vel aduertit quãdo mane cogitat vel non: si secundum sicut plerũq̃ accidit sine culpa comedentis si comedat paruz cogitans et sciens tunc vel talis potest sine lesione sui corporis ieiunare vel non. Si primum ieiunet si nõ potest non obligatur sicut mendicus et plerique alii debobligantur. dicis forte est ei difficile. ex dictis solutionem habes quid facere debeat tunc vesci debet. Dicis ieiunans profestum omnium sanctorum impositum a gregorio quarto: nullum ieiuniũ frangit: patet omnium sanctorum profestum ieiunat: ergo isti horum demonstrando iohannem z petrum posita constantia z sic murmur nostratum hibernicorum est licitum conquerẽtium de aduentu iohannis vel petri quare non venit in profesto omnium sanctorum si sunt distincta festa. Respondetur aliqui sancti habent festa particularia eis deputata et ieiunia aliqui sancti non habent festa particularia. propterea decens est habere vnum commune. est festum omnium sanctorum collectum redemptoris christi vere virginis b aptiste angelorum et sic de aliis sanctis copulatim. propterea stat ieiunare profestum omnium sanctorum bene et nullius sancti particularis in anno sicut titius nichil furatur a cõmunitate venetorum et tamen a sempronio eorum duce furatur vnum equum quez domi habet. Nec sequitur hoc profestum demonstrando assumptionem frangit sortes et illud z sic de singulis particularib⁹ copulatiue: ergo festum omniuz sanctorum imo copulatim. non sufficienter enumeras supposita sancti non habentis festa specialia vt linus cletus hic includuntur. Dicis tunc illud profestum est pro omnibus in celo z sic successu temporis augetur cum plures sunt in celo hodie q̃ anno preterito z anno sequenti q̃ hoc anno. Insuper tunc est festũ ecclesie que semper est sancta de ecclesia militante loquor saltez semper sancta est ecclesia. Si dicas laudanda est nauis cum venerit ad portum tunc existẽtes in purgatorio includuntur hic cuz non sunt in discrimine maris. Preterea sequeretur q̃ frangẽs ieiunium omnium sanctorũ plus peccaret q̃ frangens quadragesimam z quemlibet alium diem ieiunabilem totius anni: patet acrius est peccatũ frãgere profestum simonis et iude q̃ esset solius simonis: z sic gradatim ascendendo et cum mille millium assistunt ei et decies centena millia seruiũt ei danielis septimo: et apocalip⁸. quinto. de angelis qui in hoc facto includũtur patet in locis canonicis huius diei. Respondetur potissimum istud festuz instituitur de ecclesia triumphante quorum sanctitas est in termino fruendo: sunt sancti in via s3 eoz sctitas procellis occeani agitat sctitas est secura in purgatorio cũ illi sp̃s sunt in gr̃a sũt bri spe hoc est sunt certi potiri beatitudine et in secula seculorum deum videre. Ad calculationem profecto est grande peccatum frangere profestum omnium sanctorum sine rationabili causa: sed nego p̃iam q̃ sit maius peccatuz frangere illud festum q̃ frangere omnia ieiunia totius anni sicut vna volitio confusa de homicidio mille non est peioz viginti distinctis volitionibus de occidendis viginti: et transeat q̃ sit maius peccatuz frangere illud festum hoc anno q̃ anno preterito propter plures inclusos stat dare q̃ esset maius peccatum frangere diem veneris ebdomade sancte q̃ festum omniuz sanctorum propter

Universidad de Deusto
Biblioteca

scandalum iudicaretur talis male sentire de passione redemptoris nostri et scandalisaret etiam quia speciali⁹ vnus dies vni attribuitur q̃ alius: propterea maioꝛ contemptus directe fit contra deum frãgendo festum natale saluatoris q̃ frangendo festũ omnium sanctoꝝm sed quia indirecte contenitur deus in suis sanctis quoꝝm est vnum velle et nolle non est leue peccatum frangere festum omnium sanctoꝝm sine rationabili causa potest fieri difficultas de cultu illius festi. ¶ Hic dubitatur cum dictum est ieiunium ecclesie est interdum virtus multi ieiunant qui non hñt actu velle vel nolle: que ẽ ibi virtus. Scõo dubitatur an bruta voluptatẽ capiũt in alio sensu q̃ gustus vel tactus ꝛ mouetur dubitatio ex aristotel' littera capꝰo superi⁹ allegato. in oppositum apparet ratio de sensu auditus aliq̃ aues cantu delectant vt apparet. scõm illud Fistula dulce canit volucrem dum decipit auceps. Ad primũ dicitur multi dicuntur ieiunare qui non hñt hãc volitionem actualem volo ieiunare hodie vel cras sufficit volitio confusa vt puta volo ieiunare quadragesimã nec videtur michi semp requiri distincta volitio et particularis cadens supꝛa diem determinatum: similiter qui semel cõedit in die q̃ venit ad tẽpus cene hꝫ hanc volitionem nolo cenare hodie qꝛ est ieiunium vel ieiuniũ non est frangendum nec facile potest transire quin habeat similes volitiones si non comedat si nõ fuerit assuefactus quolibꝫ die ieiunare more multoꝝm patrum qui ab habitu id faciunt nec requiritur alia determinata volitio bonum est tamen habere distinctas volitiones vel nolitiones tantum semel comedẽdi. Et difficulter homo transit non comedens nisi semel sine talibus actibus numq̃ tamen homo meretur sine actu bono ꝛ teriꝰ licet homo demereri potest pure omittendo sed pꝛo illo in diffinitione ieiunii ponitur volitio nolitio vel homo. Ad secundam dubitationem aristoteles tercii ethicoꝝ decimo significare videtur q̃ bruta non gaudent aliis sensibus a gustu et tactu nisi per accidens hoc est per relationem ad sensum gustus et tactus dicente aristotele atq̃ neq̃ cetera animalia voluptatem nisi per accñs q̃ hoꝛ capiũt sensus: neq̃ eni odoꝛe lepoꝝ sed esu gaudẽt canes odoꝛ ãt sensũ ferit: neq̃ voce bouis leo sed esu: per vocem autem scit illum esse propinquum atq̃ hoc ipso gaudere videtur: sed tunc ẽ ratio in oppoſituꝫ non video ibidem quomodo relatione perdix gaudet dum decipitur in equo ficto. propterea mihi videtur cum petro de ebano exponente penultimum pꝛobleuma. xxviij. particule pꝛopositio aristotelis est vera vt in pluribus dicit philomenam gaudere cantu humano et pauonem gaudere visione pennarum et tristari visu pedum. fertur etiam vnicornis odoꝛe virginis delectatur. potest tamẽ defendi vniuersaliter bruta non gaudere i aliis sensibus. de perdice potest dici et in aliis auibus per cantum et voces dulces causatur quidez pruritus in auribus taliꝝ et propterea delectantur sicut canes venatici quando audiunt sonuꝫ cornu. de pauone dicitur q̃ non gaudet visu pennarum eius sed quia habet pulchras pennas: q̃ patet si sic/tantum delectaretur in visu pennarum alteri⁹ pauonis sicut ipsemet quod liquet esse falsum. Dubitatur an stimulus castrimergie in nobis potest extingui. Martinus tenet q̃ nõ sed stimulus libidinis extingui potest ratio est cum magis abstinemus tanto magis egem⁹ cibo: oppoſito modo contingit de luxuria adducit aliquas auctoꝛitates ad hoc abiicio moduꝫ illum partim motus de hominum instabilitate parti auctoꝛitate abbatis abrahe in secunda parte vite patrum in libello de discretione cum senex vnus dicebat extinctisse fornicationem dixit abrahã pater sancti alligant passiones et non extingunt. Et sic respondendum est ad auctoꝛitates quas martinus affert in mediuꝫ iohãnis cassiani licet male notet passus cassiani q̃ non est mirandum. collatione quinta patrum ꝓmorantium in scithica heremo pꝛobat stimulum castrimergie non posse in nobis extingui per quendaꝫ senem dicentem q̃ pater eius reliquit eum debitoꝛẽ multis creditoꝛibus quolibet die satisfaciendo omnibus satisfecit nisi vni hoc est stimulo castrimergie pꝛobat hoc cassianus de aquila alte ascendente tandem descendente ad cibum hoc totum proseq̃tur ī collatione abbatis serapionis in collatione duodecima abbatis therenionis dicit. quisquis igitur extractus a confabulationibus occiosis et mortificatus ab omni ira ac sollicitudie curaq̃ mũdana duobus tantum paximatiis fuerit quotidiana refectione contentus et aque sacietate subtracta quietez sõni triũ vel q̃ttuoꝛ hoꝛaꝝ sperando in deo in sex mẽsibus reperiet hoc possibile: non isto constat q̃ cassianus vult dicere vteriq̃ stimul⁹ potest claudi sed difficilius castrimergie petẽdo q̃ res est stimul⁹ castrimergie inuenietur q̃ martinus rũdit superficialiter: q̃tum est de me plus fidei tribuo cassiano ī virtutum acq̃sitione q̃ aristoteli eum vbi ratio non est patens ī oppositum vel auctoꝛitas non negabo. sed de ieiuniis diei dñice dicit martinus illum esse pꝛohibitũ a ieiunio q̃ quomodocunq̃ illis diebus ieiunat peccat. ad hoc secum itroducit sanctum thomam q̃ secum id idem dicere videtur ī secunda secunde questione. cxlvij. articulo q̃nto tenet: oppoſitum beatus hieronymus ad lucinum: ꝛ beatus augustinus pꝛobans exemplo christi ieiunãtis q̃dragẽsima dies homines posse ieiunare in die dñico: nõ valet dicere sicut martin⁹ dicit q̃ hoc posteri⁹ erat reuocatum per aliqua iura cum vbicunq̃ est sermo in iure super isto casu addit nisi fuerit contemptus vel erroꝛ (vt maichei putabant) est necessariũ. illud patet de consecratione distin. iij. in variis capitibus vt in cap̃. placuit. cap̃. ieiuniũ et cap̃. ne quis. iij. di. Si quis. Confirmatur istud: qꝛ apparatus diligẽs collectoꝛ iuris tenet non esse peccatũ nisi adsit contemptus: ergo non est abeundũ a determinationibus sancti hieronimi ꝛ beati augustini nisi vbi constat de oppoſito per determinationem iuris vel rationem. Sed cõtra. dices contemptus quolibet die pꝛohibetur huic replice respondet apparatus ī. d.

cap̃. ieiuniũ. q̃ in his duobus dieb⁹ deus fecit quic quid insigne fecit. ꝛ illud patet: in die dñico mũdus cepit exoꝛdiũ dñs resurrexit vt dicit leo recitante gratiano. lxxv. distin. cap̃. q̃ de die dñico. etiam alii qui heretici putabant esse necessariũ illo die ieiunare vbi beatum thomam allegat si ita foret nõ infirmatur pꝛopositus qui illud quod dico est pꝛobabile ꝛ magis pꝛobabile q̃ oppositũ: sed in mõ sancti thome est aliquid qõ nisi exponatur non credo esse verum nec beat⁹ thomas est pꝛo martino. pꝛ. ecce solutionem argumenti vltimi articulo pꝛenotato in diebus dominicis in quibus si quis ieiunaret cõtra consuetudinẽ populi xp̃iani qui vt aug. dicit est pꝛo lege habenda/vel etiam ex aliquo erroꝛe sicut manichei ieiunant quasi necessarium tale ieiuniũ arbitrantes non esse a peccato ĩmunis q̃ ipsum ieiunium secundũ se consideratum omni tẽpoꝛe sit laudabile. fm illud hieronimi ad lucinũ. vtinã omni tẽpoꝛe ieiunare possemus: si beat⁹ thomas intelligat quẽlibet consuetudini contraueniẽtẽ peccare illud est falsum: si in festo carnispriuii sortes vesceretur piscibus qui non habet illud ex voto non male ageret vel q̃ nũq̃ comederet carnes ꝛ tũ consuetudo est in oppositum. Etiam beatus thomas loquitur ibi de non ieiunio inter pascha et penthecosten et de dominicis diebus simul. Et tamen martin⁹ in conclusione octaua questionis hui⁹ materia dicit virum posse ieiunare inter pascha ꝛ penthecostẽ sine peccato. vult beatus thomas dicere idem cum apparatu dicit simpliciter homo potest ieiunare. Et hoc vocat ieiunium secundũ se consideratum in dominicis diebus esse licitum de die resurrectionis q̃ occurrit semel in anno an potest quis illo die ieiunare esset aliud speciale non constat michi de oppoſito. martinus dicit esse reuelatum alicui sctõ patri illo die nõ ieiunare: nõ memini me legisse in vitis patrũ: sed in illo dicto est dubietas an erat ei soli vetitum vel omnib⁹ si fm transeat dies ille non est simile de aliis. Si adducas exẽplũ heronis quiquagintа annis in deserto ieiunantis q̃ noluit in die paschatis vesci leguminib⁹ ꝛ de quibus dã aliis exemplis in tertia parte in vitis patrũ capitib⁹. xliij. ꝛ. xliiij. hoc nichil est q̃ heron se pꝛecipitauit in puteũ erat pꝛopter dementiam quã incurrebat ex insensibilitate: dico q̃ qui nũq̃ vult comedere carnes vel semp ieiunare sine voto dũmõ non ponatur mala circunstantia vel contemptus potest illud perhenniter obseruare. Sed forte dices pꝛobabile est q̃ in die resurrectionis peccatum est ieiunare: sed q̃libet dies dominicus illi respondet. distingo q̃ ei respondeat vel in ordine dierũ ebdomade et sic conceditur illa non est appꝛopriata ꝛ sollẽnis respondentia: vel ad cursum solis ab occidente ad oꝛientez vbi erat ī die paschatis anni pꝛeteriti ꝛ sic negatur et illa respondentia est sollennis. hacten⁹ de ieiunio sequitur de alia satisfactionis parte scz elemosina.

¶ Distinctionis decime quinte questio quita.

Queritur quinto vtrum elemosina sit necessario dãda indigenti. Pꝛo solutione questionis notabis. Elemosina est volitio dandi putato pauperi aliquid intuitu pauptatis ad supplendam indigentiam eius nõ requiritur datio exteriꝰ quãdo homo nõ habet. patet de muliere euãgelica offerente duo minuta: vt qꝛ habet ꝛ impedit ab aliquo alioquin volitionẽ efficacẽ nõ habet. ix. methaphisice. licet volitio sit libera tñ mere naturaliter causat actum exteriozem nisi ponatur impedimentũ qñ est volitio nimis tenuis non sufficit ad tollendum impedimentum licet inclinet efficaciter ad dandũ ad extra datio exteriꝰ potest imperari a vitio ꝛ a virtute. dicitur ad supplẽdam indigẽtiã sicut cõtingit in actibus huius carminis cõis: visito/cibo/poto/redimo/tego/colligo/condo: que in hoc carmine includunt ¶ Consule/castiga/solare/remitte/fer/oꝛa. Non tamẽ estimandũ est omnes species elemosine in his carminib⁹ includi qui fessum in itinere subleuat. sil'r pꝛotegens innocentem ab iniuriosibus elemosinam facit. sed iste species sunt cõmunes quas numerat scriptura: sex continent Mathei. xxv. Thobie. quarto. Joseph ab arimathia ꝛ nichodemus laudantur qꝛ sepeliebant mortuos Visito infirmos ad eos consolandos qꝛ fm illud cõici Cũ in dubio est animus paulo momẽto huc atq̃ illuc ipellitur: reliqua sunt pspicua pꝛma spes elemosine spũalis puta consulere deuiãtes coicidit materialiter interdũ. sed potest dari alia ratio vni⁹ ꝛ alterius vt visitare pꝛo incolumitate corpoꝛis habenda ꝛ consulere in fide ꝛ in agendis sic de oratione q̃ pꝛebeꝛ pꝛo misero vt ei subueniatur a deo est species elemosine ꝛ sic non oĩs oratio distinguit ad elemosina ꝛ sicut anima pꝛestat corpoꝛi sic elemosine spũales elemosinis corpoꝛalibus pꝛestant. sicut gregoꝛius dicit in quadẽ omelia q̃ meli⁹ est animã semper victuram verbo vite reficere q̃ ventrẽ moriture carnis terreno pane satiare spũales elemosine imediatius tendũt in beatitudinem licet corporales sunt crebꝛo magis penales ꝛ magis satisfactoꝛie pꝛopterea imponuntur in penitẽtia cum satisfactio debet esse penalis virtute operis operati fm mensuram delicti debet esse plagaris modus satisfactio est recompẽsatio offense q̃ emendam recompensatio iportat quãdã adeq̃tionẽ inter illũ q̃ offendit et illũ qui offenditur adequatio autẽ in iusticia est per subtractionem ab illo qui plus iusto habuit et additionẽ alteri cui subtractũ est vt patet. v. ethichozum peccatoꝛ subtraxit honoꝛem deo debitum delectabile nichil subtrahit a peccante sed citius dat ꝛ qꝛ subtractio penalioꝛ ꝛ sensibilioꝛ fit ī elemosina coꝛpoꝛali q̃ spirituali pꝛopterea illa imergitur aliqua elemosina est opus liberalitatis ꝛ misericoꝛdie quando homo non tenetur elargiri elemosinã: aliqua est actus iusticie quando elemosina est in pꝛecepto. quo fit elemosina est virtus ꝛ sub se complectens multos habitus et actus specie distinctos ꝛ ex consequenti non quelibet elemosina aliam intendit. Tertio sequitur interdũ est elemosina ꝛ nichil

Universidad de Deusto
Biblioteca

est cōmune in dante ⁊ accipiente. patet in cōsulente imo cōferens pl⁹ habet in fine q̄z in principio sicut doctrina doctoris docendo augetur sicut fabricando fabri finꝰ sic docendo ꝓsulendo ⁊ bñ operando tales cuadimus. Quarto sequitur diuiti datur elemosina qñ putatur esse pauper putatus paup est obiectū elemosine paup in ꝓpositō non capitur adeq̄te ꝓ nichil habente in bonis fortune. patet de radulpho carbōerio suscipiente in hospiciū karolū magnum ⁊ iohāne reiff similiter suscipiente regem angloꝝ: ſz isti constituti in nemoribꝰ erant ꝛ bati hospitio ⁊ hoc sufficit ad paupertatē de qua loq̄mur ⁊ addatur i diffinitione elemosine q̄ nō cadit actio in foro exteriori ꝓ hoc excluduntur ꝓlati eccl̄ie qui solutione decimarū nō accipiūt elemosinā qz pari ratione rex in talibus ⁊ suis colectis. istis competit actio in foro exteriori licet pauperes de diuitibus in casu conqueri possunt modica vel nulla datur eis actio ciuilis contra diuites qz quero cōtra quē diuitem ⁊ quē probabis habere supflua ⁊ quō ꝓbabis te extreme vel ferme extreme indigere. Secundo notabis. aliquis est extreme pauper quicst tanta inopia pressꝰ q̄ nisi ei succurratur statim morietur sic etiam ille qui habet talia indicia q̄ nisi ei succurratur verisimiliter in hoc incidet si expectes extremam necessitatē eū iuenies in tali casu q̄ manducare non poterit. patet per fabulā ventris ⁊ manuum esopi. tripharitā quis se habet in ꝓposito. vnomō qz habet necessaria ꝓ se ⁊ familia eius sed cum aritudine ⁊ vocat necessitas nature vel persone aliquis habet sufficiētia ꝓ suo statu vt manuteneat se ⁊ suā familiā ſm suā decētiā sed nō vltra. tertius habet superflua. ¶ Istis notatis pono cōclusiōes.

Prima cōclusio. ¶ Prima est. ꝙlibet nō existens i extrema necessitate tenetur succurrere illi qui est in extrema necessitate de necessitate salutis ibi habet verū si nō pauisti occidisti. hec conclusio est euidens in iure nature et diuino Mathei. vij. hoc fac aliis qđ tibi vis fieri ⁊ prime Johis. iij. qui habet substantiā huius mūdi ⁊ viderit fratrē suum necesse habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo quō manet charitas i eo. ꝓpterea btūs martinꝰ relicto suo statu dimisit claidē illi quē extreme iudicauit indigere secūdū carmia vulgata Martinꝰ clamidem cum paupere dimidiauit vt faciamus idē nobis exēplificauit Mathei. xxv. Esurivi et nō dedistis michi manducare. hoc patet per canones. lxxxvj. distin. cap. non satis in illo casu filiusfamilias religiosus ⁊ vxor: dare possunt etiam ꝓhibente patre abbate et viro de peculio castrensi vel quasi castrensi non est difficultas cōtradicentibus parentibus in omni casu.

Secūda cōclusio. ¶ Secunda conclusio: dare de michi necessariis alteri qui non est in extrema necessitate nec est de precepto nec de consilio. de precepto patet nec de consilio probatur qz non est de maiori bono charitas incipit ab habente illud est michi necessariū q̄ familie ⁊ michi est reqsitum ⁊ hic intelligo ceteris paribus si alius esset notabiliter necessarius rei publice ego autē in comparatione illiꝰ parū comodi rei publice afferre possim alteri esset succurrendū imo in extrema necessitate sic petiit helias tesbites sibi fieri panē subcinericiū ⁊ postea fieret alius multeri ⁊ filio eius ⁊ causa est qz erat auriga ⁊ currus israel nō solū respicēdum est ad inediā qua laborauit sic etiā vxor ⁊ eius filius nō debes tātū elargiri vt filiis et vxori nichil relinquatur Tñ aug. Si quis vult filios exheredare ⁊ ecclesiam instituere aliū querat ꝓ cōsilio q̄z augustinū Tñ. C. de seruitu. et aqua. l. ꝓses. absurdū est tuis agris sitientibꝰ alios irrigare qui omia pauperibus irrogat et volat ad frugē melioris vite tenet ei necessaria antecedenter xp̄m ⁊ bonos q̄ pauit heliā in cozuo et paulū heremitā. Fm consilium xp̄i mathei. xix. Si vis perfectus esse vende omnia que habes et da pauperibꝰ et marci decimo vnum tibi deest vade et vende omnia que habes ⁊ da pauperibus et hoc si non teneoz alios alere diues habens liberos moztua vxore male ageret omnia dās pauperibus nichil relinquens liberis et sic intrans religionem illud Luce. Sexto. omni petenti tribue quādo sunt in magna necessitate: alias dicatur eis petitis ⁊ non accipietis vel tribue bonā responsionem interdum iuste petunt ⁊ iuste possum eis negare ozo deum eis suffragari vel deus eos preseruet. cauendū est a rixa ⁊ murmure in danda elemosina sicut in liberalitate oportet considerare cōditionem dantis accipientis doni loci publici vel occulti. quo ad primū det secūdū facultates bonis ⁊ egētibꝰ nō malis ad nutriēda eoz vitia. dom. q̄ sit res iuste possessa vel incerta cuius est ⁊ detur donū cōueniens nudo vestis: clerico liber vel pecunia vt nutriatur in studio vel promoueatur si est verosimile q̄ proficiet in vinea domini ⁊ non alias si aliquis arguatur auaricia vel putatur thesaurisare bona ecclesie detur elemosina ecclesie pauperibus in ꝓpatulo sic luceant bona opera vestra coram hoibus vt glorificent patrē vestrū qui i celis est cui crescit inanis gloria ob dationē publicā ⁊ non videtur a multis ⁊ quidem prudentibꝰ illa datio esse ad aliud nisi vt altius ꝓmoueatur vt fertur de illo q̄ successiue pulsauit ꝓ danda elemosina tandē q̄uit pulsans ꝓ vltimo illi meliꝰ est dare i occulto vt nesciat dextera qđ faciat sinistra ⁊ talis exibit in lucem melius q̄z oīno publice faceret debemꝰ semper talē dationem publicam i meliorē partem interpretari inanis gloria incidens in dationē elemosine nō viciat dationem illam secus est qñ cadit in ratione obiecti.

Tertiā cōclusio. ¶ Tertia conclusio sicut homo ceteris paribꝰ citius illi debet dare elemosinam in quo est spes maioris profectus in republica sic non faciēda est magna ādago in elargiēda elemosina. prior pars patet debet facere in gloriam dei. ergo vbi est apparētia maioris glorie illi citius subueniēdū est ceteris paribus si alius eēt in extrema iam illi dare est de precepto nutrire scholasticos orphāos de q̄bꝰ est spes q̄ euadent in claros viros dare religiosis mendicātibus ⁊ secularibus pecunias ꝑ gradu in theologia ⁊ eos nutrire sicut a plerisq̄z fit exista parte maris. secūda pars patet. xlij. distin. quelcamꝰ. et est iohannis crisostomi ad hebreos perpulchre probat per factum abrahe qui si magnam exploratiōem adhibuisset nūq̄z angelos in hospicio recepisset.

Quarta ꝓ° ¶ Quarta conclusio: habens superflua sue nature et statui licet benefaciat dando pauperibus nō extremis tñ eis non dans nō peccat moztaliter. prior pars est clara. secūda pars patet. alioquin dānabis diuites inūeros et dices eos peccare moztaliter vbi tibi nō cōstat ⁊ sic nō bene theologisas pēsa bñ qđ vocauerim extremā necessitatē. ſz si occurrat paup nō extremꝰ ſz magna arctitudine inopie pressus ⁊ habēs supflua putat reperire ita pauperē ⁊ intendit illi dare nō videtur peccare nō dādo isti ſz si iudicet non occurret magis indigēs nec in opus vtilius possum elemosinā elargiri talē nō excuso a peccato si non det.

Vltia ꝓ° ¶ Conclusio finalis. elemosina est magni meriti apud deū ⁊ clipeꝰ ad excutiēda pcta. ꝓz. luce. xj date elemosinam et omnia sunt vobis munda. Daniel. iiij. peccata tua elemosinis redime. elemosina resistit pctis Eccli. iij. elemosina viri quasi sacculus cū ipso. xvij. capite Eccli. o fones ⁊ elemosine cornelii cēturionis ascēderunt in conspectu dei actuū. x. aug. in sermone. xlvj. ad heremitas dicit fratres mei charissimi nūq̄z recozdor me legisse malā morte perisse illū qui libenter in hac vita opera pietatis vel charitatis voluit exercere Eccli. vij. non te pigeat visitare infirmū. Mathei. x. quicunq̄z potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigide tantum: amē dico vobis non perdet mercedem suam. et Esaie. lv. frange esurienti panē tuum ⁊ egenos vagosq̄z duc in domum tuam. lege historiā iohannis elemosinarii. Elemosina est danda de licite possessis in nostro dominio vel si administrationez dandi habemus vt de elemosinario et bñficiato. Si quis habeat iniuste possessum reddēdū est vero domino vxor habens parafernalia vl̄ est lucratiua potest dare elemosinam contradicēte viro vl̄ vbi rationabilē causam dandi habet contradicente viro. sic abigaab dedit dauidi ad prandendū cōtradicente nabal carmelo et dato q̄ mulier non sit lucratiua vbi est consensus mariti expressus vel presumptus de pane et potu et similibus potest: consensus presumptus colligitur ex consuetudine vicinarū mulierum et etiam viro non contradicēte: sic religiosꝰ in studio vel itinere cū consensu prelati dat paruas elemosinas habet superioris consensum. potes ex hiis intelligere quid facient famuli ⁊ filiifamilias. ⁊ si dicas luce. xvj. facite vobis amicos de māmona iniquitatis: ergo de iniuste acquisitis danda est elemosina. Multifariam respondetur hoc intelligitur quando restitutio est vaga. secūdo hoc intelligitur de hiis que iuste possidentur sed medio illicito acq̄rūtur vt vendendo in festo vel acq̄rendo meretricio. Tertio iniquū tantum valet sicut ineq̄le: bona fortune inequaliter diuiduntur bonis et malis etiā diuitie sunt cause iniquitatis ⁊ nocent crebro. Contra primam conclusionem argumentor. do pauperi quod suum est: ergo nichil do de meo: g̃ nō facio elemosinam. Rursus plus prodest michi dare pauperi non extremo plusq̄z huic qz ille tenebit ꝓ me orare ⁊ possum pacisci secum vt ꝓ me oret iste extreme pauper non tenebitur orare ꝓ me igitur.

Ad primū nego q̄ do pauperi extremo quod suum est soluz ẽ ei debitum si non do pecco: sed res dāda manet mea. secus est de pecunia mutata de qua potest habere actionem cōtra me et semper intelligat si michi constat vl̄ constare debet q̄ iste est extreme pauper diuiti de necessitate salutis est dāda elemosina in casu. patet. si ex ignozātia putatur esse extreme pauper eodēmō alicui extreme pauperi non est danda elemosina. patet. dūmō non constat esse talis a prudētibus ⁊ si moriatur iedia in illo casu ego nō pecco dixi a prudentibus aliquis dicit se extreme inopē cui si fidem impartirer vl̄ sufficienter explorarē inuenirē eum dicere verum dissentio cōtra rie sue paupertati sua moz michi imputabit ſz non tantū ac si scirē supposito q̄ succurrissem si michi constetisset. eodēmō in hospitalitate aliqui moriuntur frigoze de nocte nō potentes habere hospitiuz: abraham sedit in hostio tabernaculi sui in conualle mābre in feruoze diei vt reciperet hospites Gene. xviij. sic martha meruit suscipere hospitio nostrum redemptoz ob suam hospitalitatem: ⁊ loth angelos oportet episcopum esse hospitalē. prime ad thi. motheū. iij. sermo est de egentibus ⁊ non diuitibus si comode possunt ire aliorsum vbi possunt hospicium habere pecunia: ſz si ecclesiasticꝰ hospitiū capit gratis a diuite potest reddere equualēs vl̄ vbi diues non potest ire cōmode illa nocte ad aliū locū debet recipi. eodēmō de vestibus qui habet duas tunicas det vnam non habenti hoc est habens supfluas vestes superfluitatē vendat et det pauperibꝰ sicut est extrema egestas ob deffectum panis ita vini vestiū hospitii. Sed contra hoc argumentor. posito q̄ sint centum equaliter diuites mecū vel mille si ego teneoz ei dare sub pena peccati pari ratione ꝙlibet alioꝝ ⁊ tantū quilibet alioꝝ tenebatur dare ei sicut ego ergo tenemur facere illū ditiorē duobꝰ nostrum quod non est dicendū. Si dicas nemo nostrum teneꝝ dare ei aliquid in illo casu tunc morietur fame. respondeo si ponatur sortes in extrema necessitate inter mille viros habentes mille panes quoꝝ quilibet tenetur succurrere sue vite tunc tenentur inter se componere vt succurratur ipi sorti ita q̄ quilibet dabit ei partem vel vnus totū ꝓ aliis. q̄ si dices plato est contentus dare sorti mille simam partem panis sui si quilibet aliuꝝ tantūdez daret sortes sufficiēter haberet si alii nichil dāt plato peccat non dans totum suū panē et quilibet aliorum peccat moztaliter videꝝ sortē in periculo moztis nec aliquo modo volens ei succurrere. ⁊ quilibꝫ eoꝝ est homicida quilibet istoꝝ potest hūc erūpno sum eripere de morte ⁊ tenēr ⁊ nō facit: g̃ letaliter preuaricatur plato tenetur totū suum panē impartire huic aliis nichil dantibꝰ. Et sic de quolibet alio est par ratio ex quo colligere nequis eos oēs suos panes ei elargiri debere quilibet seiūctim suū panez integrum. Arrogare est addictus aliis nichil danti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus sed pone sortem extreme inopem cuius vite plato solus succurrere potest cū vno pane in nemo re quem sorti non porrigit sorte excedente e vita an plate iuste tenet hunc panē. Et argumentor ad partem negatiuā a panis erat ipsius sortis in extrema necessitate: ergo platonis desinebat esse: ergo dato q̄ sortes viā vniuerse carnis ingressus fuerit plato non incipit esse dñs huius panis sed eū heredi sortis prebere teneť q̄ si fatearis cōcedere debis quēlibet diuitē tempore quo peccat non vādo elemosinam etiā esse obnoxiū restitutiōis illius q̄ dare debuit qō non apparet cōcedendū: tunc nichil interesset inter beneficiatū z diuitē laicū. iudicio meo panis est ipsius platonis licet peccauit multū eū sorti non dans nūq̄ simpliciter desinebat esse titularis huius panis z hoc discriminis est inter diuitē z būficiatū quādo diues non porrigit manus adiutrices quando tenetur grauiter deū offendit pauperum est qō tenet hoc est pauperib⁹ debitū sub pena peccati. sed si aliter exponat restituere non teneť beneficiatus non modo peccat in non dando pauperib⁹ sed restitutioni est deuinctus. Ad secundū nego q̄ prodest michi ampli⁹ dare pauperi nō extremo et causa est ad vnum obligor: z non dans actum iusticie facio: alteri dare non sic obligor: sed in argumēto duo tanguntur. vnum est an pauper cui succurro tenebitur pro me orare. secundū est an secū possuz pacisci vt pro me oret dando ei pecuniam de debito congruitatis nō est dubiū quin sic: sed de debito necessitatis est maior difficultas. z primo videť q̄ ille existens in extrema necessitate elemosinam recipiēs non teneť orare pro dante solū ei datur suum etiam vbi esset pactio rationabilis talis videtur teneri sicut presbiter celebrans pro sex paruis albis nec est maior simonia in vno q̄m in alio si sine pacto apparet michi q̄ recipientes elemosinam tenentur orare pro hiis qui eis subuenerunt dicere oppositū esset dare occasionem diuitibus minus impetriri pauperibus saltē in generali non oportet orare in particulari pro quolibet dante q̄drantē pro talibus orať cū pro benefactoribus in generali orat elemosinam accipiēs. Preterea quito ethicor. veteres grarū tēplū in medio ciuitatis locabant. Et hoc puto qñ vnus dat vni multa amore dei tenetur specialiter pro illo orare. Si dicas tunc status pauperū est peior statu alior. hoc negatur. si patienter ferāt. eodē modo probares de presbiteris et prelatis eccl'ie q̄ de facto pro suis tenenť orare. Ad aliud de pactionibus q̄ uis aliqui alii dicūt esse simoniā: hoc non videtur michi verum: z ratio eorum pariter cōcluderet de simonia pro celebratione missarū. z ꝓportionabiliter hic dicať sicut inferius de simonia. ita q̄ hec est distiguenda ego dabo tibi liardum vt pro me dices septē psalmos vide in loco allegato. Secundo argumentor nulli possunt mendicare hoc est prohibitum. Deuteronomii. xv. z oīno indigens et mēdicus non erit inter vos z. C. de vali. mēdic. le. amicis. tales sunt inutiles. nūq̄ vidi iustū derelictū nec semen eius q̄rēs panem dicit psalmista. Et cō firmatur. pauperes tenētur laborare pro pane quotidiano: q̄ non possūt mēdicare. antecedēs pz. q̄ nō laborat nō māducet. ij. thessal. iij. prime thessa. iiij. ad ephesios z actuū. xx. itroducēs suo exēplo homines debere illud facere qui de die laborabat z de arte cenophigie laborabat de nocte pro pane: z genesis. iij. in sudore vultus tui vesceris pane tuo z i laboribus comedes ex eo. mēdicātes volūt istud onꝰ impositum humeris ade et posteritati eius excutere ab eis. Ad primū dicitur q̄ illud precepum erat contra diuites iudeos auaros qui pauperibus non succurrebant z nemo diceret illū peccare q̄ paupertate pressus peteret elemosinam et dato q̄ esset preceptū non est morale propterea nūc nō ligat inq̄tū huiusmodi dixi inq̄tū huiusmodi si aliq̄s princeps vl' cōitas statuat in sua patria ne sit mēdicus z prouideatur impotentibus tunc hoc est licitū vt facit iste episcop⁹ granacēsis. p oibus nichil habētibus qui laborare possunt artē reppit z ponit eos ad artē suo morbo cōuenientē sic cecis claudis z similib⁹ prouideat per artem dūmō laborare possunt si aliqui laborare nequeāt quoq̄ pacto: colligit elemosinas z illos nutrit vt vacēt oroni pro aliis hoc multū approbo codex cōdēpnat istos validos mendicantes z bene quidē: turpe est aliquem robustum q̄ pōt alicuo⁹ laborare vitā iopē ꝓtegere sūm erubescētia passim elemosinas queritando saltē de hoc facere artē nichil est dandū illis qui ociose viuūt fouēde sunt substantie z errores eradicandi. de religiosis mēdicantibus nō intelligo de hiis est futur⁹ sermo. Ad aliud psalmi nūq̄ vidi iustū derelictum intelligitur de pane spūali q̄ profecto multi egētes diuitibus pluribus sunt iustiores. Ad confirmationē: egētes tenentur laborare hoc est verum in forma vl' in valore sicut faciūt mendicantes religiosi in toto corpore vero man⁹ pro ceteris laborant oculi vident pro toto pedes totū sufferūt sic in corpore mistico aliqui orāt pro aliis z gratia illorum qui vacāt reb⁹ diuinis deus būfacit toti multitudini z vlciscitur in multitudinē demerentē. hoc patet. Genē. xviij. deus voluit sodome/gomore z aliis q̄nq̄ ciuitatibus ꝓcere ꝓ quinquaginta iustis imo descendit ad numerū decimarii. an tibi illud videat parum si sacerdotes egipti z flamines gentiliū z trib⁹ leuitica nutriebātur ex aliorū laboribus q̄to forti⁹ deputati cultui dei viuūn lege gratie nutriri debeāt. subtrahe auxilium a clericis z protin⁹ isopi casum iuenies de manibus negantibus alimentū a ventre. actuū. vj. nō est equū nos reliquere verbū dei z ministrare mensis. Alie honeste operationes spūales nō sunt ponēde labori manuali sicut tu capis in arguendo vt patet de lectore in theologia apostol⁹ laborādo manibus de nocte fecit opus superogationes vt pz prime corinthior. ix. Si nos vobis spūalia semina mus z etiā quis nisi insensat⁹ negaret patres i egipto laborare cōtra diabolū mūdū z carnē sm illud ij. corinthior. vj. in laborib⁹/in ieiuniis/in vigiliis/ in castitate homo debet euitare ociū ꝓ quācūq̄ operationem honestā. sm illud Jheroī ad rusticū semper aliquid operis facito vt te diabolus occupatū inueniet. Et beat⁹ hieronim⁹ in ꝓlogo iob. si sistel lam inimicis tererem aut palmas folia cōplicarem vt in sudore vultus mei comederē panem z vētris opus sollicita mente tractarē null⁹ reꝑhēderet nūc aūt iuxta sententiam saluatoris volo operari cibū qui non perit falsarius vocor. insuper dāpnabis reges z prīcipes qui manibus nō laborant. summati dico sicut manus vocatur organū organoꝝ sic manualis labor ceteros amplectitur nō opus est istud confirmare auctoritatibus pīz nouī testamēti. beatus gregoriꝰ scōi dialogoꝝ capite primo dicit beatum benedictū triēnio stetisse in spelūca nichil operantē. vide beatū dñicum z franciscum. ¶ Dubitať an diues tenetur restituere elemosinā captā intuitu pietatis: z an ille peccet qui dat elemosinam tali.

¶ Respondeť q̄ sic: non est intentio dantis dare nisi pauperi sed q̄ pauper debet esse recipiēs relinquat iudicio prudentum/ſz elemosinam acceptā non teneť restituere illi qui dedit cū ille ex fructū suscepit z vtilitatem spiritualē: tenetur aliis pauperib⁹ irrogare. Sed contra hoc argumētor intendēs dare beneficium bono dans ypocrite vere dat esto q̄ ypocrita appareat bonus z nō est: ergo idē est in proposito. diues apparens pauper capiens elemosinam restituere non tenetur. distingo antecedēs. vl' ypocrita est in veritate idoneus ad ierarchisandū z tūc vere datur et beneficiū nec restituere tenetur q̄cq̄d prelatus intēdebat: recta ratio ita collationē conferentis debet interpretari alias semper latitarēt mendri in collatione beneficioꝝ: ipe vult dare huic sicut intendēs capere mulierē diuitē q̄ est pauper dū cōsentit in eam est eius vxor cuilibet palā est nemo intendit dare diuiti p modū elemosine aliquid licet interdum diuiti intendat dare elemosinā. Probať q̄ dans elemosinam diuiti quē credit esse pauperez male agit. diues in dando conformat se errori huic danda est elemosina: ergo actus electiuus est mal⁹ cōsequentia tenet / ad bonitatē actus electiui requiritur conformitas ad dictamē prudētiale. assumptū patet. nulli diuiti est danda elemosina hic est diues ergo huic non est danda elemosina. ¶ Respōdetur negando q̄ actus velle dare elemosinā sit conformis errori vel aliquid accipit ab illo errore ſz a dictamine prudētiali: dans conformat se conclusioni huius sillogismi practici. Cuilibet quē iuincibiliter credo esse pauperē danda est elemosina iste demōstrando diuitē est huiusmōi: ergo huic danda est elemosina: premisse sunt vere: cconclusio nō se falsificat z cōsequentia est in darii: ergo cōclusio est vera. Ex 1° pz q̄ maior alteri⁹ sillom^i est interimēda: nulli diuiti danda est elemosina: sua contradictoria est vera z deducitur ex sillogismo prudētiali cōclusio sillom^i est/huic danda est elemosina z hic est diues: ergo diuiti danda est elemosina: sed ponas q̄ habeat hoc iudiciū in inꝑfecto huic diuiti dāda est elemosina: actus volendi dare est bonus sufficit cōformitas ad prudētiā vl' errorē iuincibilē sic est in proposito. si petas qō istoꝝ triū est meli⁹ demonstrando elemosinā orationē z ieiunū. dico q̄ se habent sicut excedens z excessum. ieiunū magis affligit corp⁹ et est penalior regulariter z vtilior habēti carnem petulantē. diuites multi dant elemosinā q̄ nolūt ieiunare z alia corporis afflictiua ad ieiuniuz reduci habēt vt peregrinatio vigilie cilitiū z huiusmodi loquor de vigiliis inclusis i domo z in secreto que homo facit. et nō de istis vigiliis q̄ fiunt i peregrinationibus publicis: in istis rixe adulteria stupra z huiusmodi cōtingūt: oratio contra superbiā valet larga elemosina est penalis et vtilis et necessaria illi q̄ restituere tenetur et nescit cui determinate restituēdū est. elemosina interdū indirecte imbibit ieiunū hoc est oportet sortē arctius viuere cum sua exposuit in elemosina et cui do elemosinam est obligatus pro me ieiunare vel orare et sic elemosina alia duo includit. ꝓpterea dicitur. luc. xj. date elemosinā z oia sunt vobis mūda. et thobie. iiij. elemosina ab omni pctō mundat et hoc est deo satisfacere dū dam⁹ q̄busipevult cū dicat qō vni ex minimis meis fecistis michi fecistis: ipse bonoꝝ nostroꝝ non indiget pro se peccamus offendendo deū et suis bonis abutimur que sunt bona anime corporis et fortune: erga primū oramus: pro secūdo bono affligim⁹ corpus ieiunando: pro tertio dam⁹ elemosinā vel omne quod est in mundo est concupiscentia carnis cōcupiscentia oculorū et superbia vite. cōtra hec tria monstra sunt hec tres medicine: contra primū /ieiuniū: contra secundū/elemosina: contra tertium/oratio sicut medic⁹ corporalis cōtraria cōtriis curat sic debet spūalis. non est semp contrarietas in effectu sed debet esse i causa: effectus inuidie et ire est tristicia quēadmodum filia detestationis est tristicia: ſz applicetur medicina mitigatiua ire et inuidie.

¶ Dubitatur an sortes habens pecuniā furtiuam vsurariam/rapinam vel simoniacā vel depositum dans illud quod iniuste habet illi quē videt in extrema necessitate restituit sufficiēter. et sit plato extreme indigens cui sortes istud conferat iam est questio an sortes teneť illud restituere ciceroni vl' paulo a quo iniuste tenet. ¶ Respondetur. tenetur restituere alienū quod habet veris et antiquis dñis: nec sic potest facere elemosinam et ratio est. habet alienū quod non restituit vero dño nec alicui loco veri dñi q̄ dñs nō tenebatur dare illud huic extreme inopi stante casu. ¶ Contra hoc argumentor si verus dñs hic esset teneť illud pauperi elargiri vel si plato illud habuisset a cicerone non tenetur illud restituere: ergo sortes platoni rem ciceroīs dans restituere non tenetur: vtrūq̄ antecedēs concedo: ſz consequentia est nulla. si cicero fuisset hic presens fuisset ita obligatus succurrere platoni sicut sortes sed quia non erat z nullus nisi sortes vel alii cū sorte cū ipse dedit alienū nulla auctoritate nō est absolutus ab alieno. Dubitatur sunt scōo duo dātes eq̄lem elemosinam pauperi cū equali intentione graduali. hoc dempto vnus dat hilariter. sm illud. ij. corinthioꝝ. ix. hilarē datorē diligit deus: vter horū plus meretur. Respondetur. equaliter mereť et eq̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

hilariter dant nisi aliud obstat vt puta vnus habet aliquod displicibile extrinsecum amicū laborantez vel aliquod infortuniū alter non habet sic vnus hilariter dat ꝛ non alter:sed hoc non probat ꝙ hilariter dans plus mereatur:sed per hilarem datorem intelligito voluntarium datorē q̄ sine murmure dat vbi alius esset auarus a natura vel petēs ab eo elemosinam male mendicat.alterius est bon⁹ persuasor cetera iam sunt imparia et prius plus meretur

¶Dubitatur vlteri⁹ sunt duo pauperes:vn⁹ in extrema necessitate.titius alter nō extreme paup scz seius iniungitur mihi i penitentia dare pauperibus vnum panem vl' duodenū cui debeo dare. si dicas extreme pauperi. Contra. nō satisfacio penitentie iiuncte qz est opus precepti conferre illi.modo nemo satisfacit penitētie iniuncte per opus precepti: qz si sic imponā tibi ieiuniū q̄dragesime pro remissione pctōꝝ tuoꝝ ꝛ dicere horas canonicas ad q̄s aliunde es astrictus dando seio satisfacio penitētie iniuncte:ergo michi plus prodest dare seio q̄ dare titio:qz mereor ei dando qz actū bonum facio et me libero a penitentia iniuncta. Respondeo deuincior dare titio in ipothesi et transeat ꝙ deobligor a penitentia iniuncta dando seio:sed pecco sic faciendo teneor dare titio. Si dicas penitētia est opus bonū penale acceptum in expiatione peccati. quid ad a dixi transeat:sed nego ꝙ sit melius michi sic facere imo non est bonū mereor dando titio ꝛ non pecco mortaliter: et hoc est multo mai⁹ q̄s satisfacere penitētie iniuncte.apparet michi ꝙ satisfactio ipposita pro peccato in opere ād quod alias sum obligatus non sufficit.requiritur aliquod penale ad quod homo altiūde non est astrictus alioqui sequūtur inconuenientia adducta de impositione ieiunii q̄dragesimalis.et illud patet per anselmū cur deus homo per illa fit satisfactio q̄ nō possūt ab homine exigi nisi peccasset. quo fit si imponatur sorti pro penitentia ieiunare sex dies inter quos cadit profestū ichānis baptiste non satisfacit penitētie iniūcte ieiunādo diem illum sed oportet ieiunare alium. Sed contra per idē ieiuniū satisfacio precepto q̄dragesimali quatuor tēporum et religioni mee ieiunando diem veneris in prima ebdomada integra quadragesime si sit carthusiensis vl' frater minor superius in.xiij.distin.dixim⁹ idē de audiente missam ꝛ celebrante horas:nego consequētiam ieiunādo die veneris facio cōtie illud ad quod teneor ex omnib⁹ illis nō habeo nisi ieiunare die veneris qō ꝛ facio de alio superius dictum est hic autē debeo reddere emendam ratione peccati mei illi quē offendi si deberem sorti decem scuta et eius brachium vel digitum amputarem non satisfacio ꝓ lesura dando ei sua decem potest michi imponi ieiunare die veneris in pane ꝛ aqua qz ad hoc nō sum aliunde obligatus:vel dicere super genua horas canonicas vel de uote. Ex illo patet dando panē titio extreme inopi non satisfacio qz aliunde ad hoc obligabar et hoc potissimū si solus potes releuare eius indigentiam adsum si sint alii volētes ei succurrere ego ei dans satisfacio penitētie iniuncte. Sz hic insistes alio ei succurrēte pro media parte ꝛ ego dans duodenum qui sufficit succurrere sue inopie totaliter ꝙ satisfacio solum ꝓ media parte et nichil contra me de ieiuniis in pane et aqua potest esse ꝙ excessus ille rigiditatis sit difficilioꝝ q̄s ieiunare vnū diem.sed dubitas an liceat extreme iopi quoquouersum capere pro nutrimēto sue nature vel an faciat furtū.dicitur necessitas nō habet legem ꝛ excusat.le. aliq̄ ff.de offi.pcō.et de.ff.de consulibus .l.j. necessitas est inexcusabilis.v.metha⁰⁰ nō alias excusatur dauid comedendo panes propositionis nec apposito euellētes spicas in sabbato.patet.j.regū.xxj.ꝛ luce.vij.ꝛ de consecratione distin.v.discipulos.Sed contra istud arguo sic.si in extrema necessitate omnia incipiant esse cōmunia:ergo q̄to q̄s est pauperioꝝ tanto est ditioꝝ quod nō apparet dicēdū.probo ꝙ sequatur/sit sortes in extrema necessitate nunc a panis est eius ex dictis et nō est maioꝝ ratio:ꝙ a panis est eius q̄s b panis eodēmō arguendo de c pane et quolibet alio. Fortassis dicis postq̄s habes a panem qui sufficit releuare eius indigentiam nullus alter panis est eius. Contra.quero a te q̄re dicis a esse panē ei⁹ pl⁹ q̄s b vel ecōuerso:posito ꝙ sit i medio panū in foro vel in campo ad quēcūq̄ panē vadit ille est eius imo aliq̄s tāgit panē ꝛ eq̄ est ratio de omnibus panibus:ergo in illo casu sortes erit eque diues sicut presbiter iohānes ꝛ sic implicat dare hominem extreme pauperem. Preterea sim ego i cāpo ꝛ sint quatuor in extrema necessitate alexander/iohānes/petrus ꝛ cicero ꝛ habeam ego precise vnū panem ꝙ quidē panis sufficit pro releuanda indigētia vnius tantū et non pluriū:hoc est possibile stat parciendo panem eis mouere appetitus ex parua comestione qui mot⁹ eis fortassis plus oberit q̄s ꝓderit parua pars panis experimur plus nos appetere cibū post principiū comestionis q̄s a principio in illo casu nulli illoꝝ teneor succurrere de necessitate salutis et oēs sunt in extrema necessitate ꝙ nulli teneor dare panem.patet per inductionē nec sorti nec platoni ꝛ sic de singulis istorum:ergo nulli:cōsequentia est ascensus materialis arguendo a singularibus i supponendo ꝛ significando.assumptū est clarum sorti non dando non pecco non teneor dare ei. Circa primū argumentum pono propositiones Prima est.isti homines demonstrando omnes homines in mundo vel regno sunt semper equaliter diuites ꝛ quolibet die vite eorū aliquis efficit pauperioꝝ.hoc probo.supposito ꝙ omnia bona mundi possideantur ab istis et ita ferme est de omnib⁹ bonis quia isti semper habent equaliter quia per hoc ꝙ sortes est pauperioꝝ solito plato eius proxim⁹ est ditioꝝ et sic mutantur diuitie qz semper tota multitudo equaliter in diuitiis habet. Secunda propositio.quando est magna caristia in vna parte regni et opulentia in altera parte.ita ꝙ pecunie transeant de vna parte ad aliam regio non est pauperioꝝ nec ditioꝝ qz qō vna ps amittit alia lucrat sicut de magnitudine arcus cui⁹ doꝛsum rarefit ꝛ vēter ꝓdēsat

sed quando maioꝝ pars pecunie trāsit in manu vnius regnum esse pauperius dicere solemus. Tertia propositio quanto pauperes sunt pauperioꝝ tanto diuites sunt ditioꝝ tanto etiam etiam q̄to dāt intelligere si quia vel dum et econuerso quādo pauperes depauperantur eorum opes eunt in manus diuitum. Quarta propositio mundus est equaliter diues in pecunia sicut vnq̄s erat. Si dicas multa que erant sunt consumpta sic etiam multa sunt,producta. Quinta propositio demonstrando multos quorum vna tertia pars nichil habet falsum est dicere isti sunt pauperes demonstrando omnes homines in mundo verum est dicere isti sunt diuites ꝛ tamen multi eorum sunt pauperes: ergo falsum est dicere ꝙ illi omnes collectiue sunt pauperes aliquin duo termini priuatiue oppositi verificarentur de eodem si vna medietas diuitiis affluat alia inopia tñ sunt diuites et pauperes copulati. Respondeo ad formam argumenti dico ꝙ bene sortes potest esse extreme pauper et negatur ꝙ omnia sunt eius tunc imo nichil:ꝛ quādo dicis tunc omnia sūt eis communia verum est potest capere quamcunq̄ rem ad subleuandam eius indigentiam et conceditur ꝙ est equa ratio de omnibus.sed nichil est eius quousq̄ capit vel datur ei et capiendo hoc quod leuat eius indigentiam non debet amplius capere.

¶Sed contra illud arguitur: si illa dicta essent vera sequeretur ꝙ si sortes furaretur vnum caseum et postea omnia eius bona essent ablata nichil habendo nisi illū caseū ꝙ ille casus inciperet esse eius et non tenetur ad restitutionem et ꝙ sequatur patz nemo tenetur restituere quod suum est ille caseus est suus:igitur. Preterea pono ꝙ ille qui habebat caseum illum primo veniat ad necessitatem pariter secum et ꝙ caseus sufficit vni soli cui debet restituere. Ad primum dicitur concedendo ꝙ in illo casu caseus esset eius et potest comedere sed quando venit ad pinguiozem fortunaz tenetur restituere equalens:hoc patet extra de solutionibus. Odoard⁹ clericus sed si cepisset tempore quo fuisset in extrema necessitate primo non videtur ꝙ tenetur restituere ipso venienti ad pinguiozem fortunam qz nūq̄s iniuste istud habuit. Ad aliud dicitur ꝙ vel dominus rei primo venit ad necessitatem extremam vel post alium vel ambo simul si primo tenetur dare vero dño quia ad eum pertinet duplici iure si ambo simul deueniunt in extremam necessitatem dandus est vero domino quia duplici iure ad eum spectat aliud membrum est perspicuum. Ad aliud argumentum vtendo logica communi teneor et obligor. Respondeo admittendo casum et pono propositiones. Prima est:teneor de necessitate salutis dare alteri illorum quattuor. patet: si non dedero mortaliter pecco:patet per illud iohan. tertio. qui habet substantiam huius mundi et videret fratrem suuz necesse habere et clausit viscera sua ab eo quo modo charitas dei manet in eo:sed nullus habet maius necesse q̄s iste ex ypothesi et charitas dei nō manet in eo tunc est in peccato mortali. Secunda propositio nulli illorum teneor dare illum panem ꝙ patet per ascensum nec huic demonstrando sortem et sic de singulis: ergo nulli illorum non est ibi opus constantia cum virtualiter ponatur propter pronomen illorum:hoc patet arguendo ex oppositio consequentis ad oppositum antecedentis.alicui istorum teneor dare: ergo isti vel illi et sic de aliis demonstrando illos quattuor. Ex quo sequitur ꝙ iste non contradicunt teneor dare alicui istorum panem istum et nulli illorum teneor dare panem istuz est distributio opposita suppōni determiate hic ista contradicit huic alicui istorum teneor dare panem istum contradictoria alterius dabitur preponendo negationem huic verbo teneor vt sit distributio oppposita suppōni confuse tātum dicendo non teneor dare alicui istorum hunc panem et opz ascendere disiuncti ꝛ descēdere. Tertia propo⁰ hec probabiliter ē pcedēda teneor dare istū panē alicui cui nō teneor dare pz:h est hypotetica vel in eā resolubilis i hanc teneor dare panem alicui et illi non teneor dare panē et ista est vera qō probo: prior pars patet ex premissis duabus.secunda pars patet quia valet hanc et illi cui teneor dare non teneor dare illa est negatiua cuius subiectum est hoc totum vel se applicat vni extremo illi cui teneor dare et illud totum non supponit nec est de conditionato nec exponibilis:ergo illa tota est vera: sicut chimera que necessario est non necessario est: dixi ꝓbabl'r est cōcedenda qz dubiū est an relatiuū substantie identitatis in copulatiua affirmatiua referens relatione personali antecedens in copulatiua referat restricte cum signo vel sine signo aliquibus affirmatiue aliquibus negatiue opinantibus:sed difficultas certe est ad voluntatem ratione improbari non potest si teneatur ꝙ non refert cum signo copulatiua est falsa et valet hanc: teneor alicui homini hunc panē dare et hōini non dabo vl' aliqd tale capiēdo signum particulare sicut indigeo oculo ad videndum quo non indigeo ad videndum. Quarta propositio dando panem illi cui non teneor sum absolutus a debito:hoc patet dando sorti sum absolutus a debito et tamen non teneor dare sorti. Quinta propositio: si nulli istorum panem do sum homicida: hoc patet si non pauisti occidisti.octuagesima sexta distinctione.pasce. Item qui negat elemosinam indigēti christum qui misericordia est negat.septima questio. prima.omnes qui preterea est maius peccatum negare elemosinam indigenti q̄s aufferre ab habente sed secundum est peccatum quia furtum ergo et primum: assumptum patet.quadragesima septia distinctione. Si cui⁹ hi.et peccare.hoc est ipsum occidere quia potes suam vitam saluare et teneris. Potes rationabiliter negare tales alicui istorum teneor dare panem:teneor dare alicui istorum panem.sed hec est concedenda: si velim euadere peccatum dandus est panis alicui istorum et hec si non dedero panem alicui istorum pecco: intelligas

Universidad de Deusto
Biblioteca

de lege et stante ypothesi. Insuper frequenter stat concedere indefinitam nullam singularem concedendo indefinita est etiam scita et singularis eius dubia. scio si nulli istorum do vnius hominis sū homicida et tamen non oportet q̄ sciam cuius vita michi imputabitur illa est singularis vt in primo tractatu capimus sed ratione termini cōmunis nō singularisati capio indiffinitatem si teneor vni dare quia vtilior rei publice vel michi carior tunc illi⁹ sum homicida et non aliorum. ¶Sed contra propositionem arguitur: ponatur q̄ ego nolim porrigere vni istorum hunc panem nullius illorum homicida sum culpabiliter: qō probo vel sum homicida illorum quattuor et hoc non sum quia non possum succurrere istis quattuor et anathema est dicere deum obligare ad impossibile vt dicit beat⁹ hieronimus de explanatione fidei ad damascum papam: ergo non sum homicida culpabiliter respectu istorum quattuor sed solum respectu vnius: ꝫ probo q̄ non quia non iputabiliter sum homicida sortis nec imputabiliter sum homicida platonis et sic de aliis tribus: ergo nullius sum homicida imputabiliter. consequentia est nota et antecedens claret: prepkea veniat sortes et petat panem et respondeam ei nolo: hec nolitio non est mortalis quia non teneor dare sorti. secundo veniat plato cui respondeam nolo: hec nolitio pariforma non est mortalis et sic respondeam aliis: nulla illarum nolitionum est mortalis quia si vna quelibet consequētia tenet gratia materie licet arguatur a nō distributo ad distributum et a propositione habente plures causas veritatis ad propositionem habentem pauciores: quia equalis est ratio in omnibus: ergo nullus act⁹ voluntatis mee in illo casu est mortale peccatum: ergo non pecco. Respondetur q̄ cuiuslibet eorum sum homicida cuiuslibet indigentiam poteram releuare ego poteram impedire ne sortes moriretur et sic sum eius homicida: et sic respectu cuiuslibet alterius sed imputabiliter vnius solius hoc ē deus non imputat michi nisi tantum ac si esset vnus solus et illi non subuenirem. Si petas pro quo reputat quere a deo responsionem et illud intelligo si nichil aliud materie sit respectu istorum quattuor vt si haberem quattuor panes nulli istorum succurrerem tunc sum homicida imputabiliter de quattuor Si proiciam lapidem extra domum et occidā sortem dicitur michi a fide dignis occidi sortem vel platonem iam scio q̄ sortem vel platonem occiderim sed quem occiderim me fugit. Ad aliud argumentum dupliciter respondeo primo sophistice dico q̄ nolitio qua nolo succurrere sorti non est mortalis et sic de duabus aliis nolitionibus sequentibus sed quarta nolitio est mortalis: et nego q̄ sit equalis ratio in facultate mea est dare cuicunq̄ istorum sine peccato et teneor vni illorum dare et absolute negaui tribus sine peccato. mortale incurro per nolitionem dandi quarto quia illud membrum sequitur ex obligato cum oppositis bene negatorū deus obligat me ad hanc q̄ vni illorum dem panē veniunt tres homines ꝫ proponunt successiue tres singulares quas rationabiliter nego et tunc sint solum quattuor et constantia posita per pronomē demonstratiuum oportet illam concedere. accipio analogiam pono tibi illam aliquis istorum quattuor est indoctus demonstrando pytagoram/socratem/platonem/et aristotelem: illa est admittenda quia possibilis: postea proponis successiue iste est indoctus demonstrando pytagoram/illam nego tanq̄ falsam et impertinentem et ita de qualibet singulari vsq̄ ad vltimam: et illa proposita aristotelis est indoctus conceditur cum sequitur ex posito et oppositis bene negatorum. Secundo respondeo magis theologice concedendo q̄ nulla illarum nolitionum est mortalis sed hec nolo dare hunc panez alicui istorum: q̄ si ponas eum nullum alium actum habere: dicitur q̄ peccat pure omissiue omittendo illud facere et velle ad quod tenetur: et hoc intelligo sint michi equaliter iuncti secundum ordinem charitatis. secus est si vnus esset pater vel frater ꝫ alii extranei vel vbi vnus esset multum vtilis reipublice vt tullius et alter inutilis vt catilina. at si panis ille ponatur in medio rogas an quilibet potest illum rapere ab alio/et apparet q̄ sic pro succurrēda sua vita ad quam conseruandam magis obligatur/vt si naui fracta vnus asser sufficit superferre vnum solum et non duos quilibet saltando potest alium trudere ab asse re. Respondetur quilibet potest inniti in principio habere illum panem sed ipso habito ab vno nemo potest illum habere violente ab illo primo occupanti: conceditur teneor succurrere mee vite sine iniuria alterius: saltando ad asserem possum initi lucrari primo asserem et illo capto aliud pellere ab eodem si egre me ferat: debeo michi citius succurrere q̄m illi vbi ambo perimemur alias. nec sequitur q̄ debeo eum trudere in mare ab asse re si illum primo habeat: licet possum occidere inuasorem pro defendenda vita propria cum moderamine inculpate tutele: alter iniuste me prosequitur rationabile est defendere vitam innocentis ne occidatur a nocente: hoc non contingit in casu nostro si inter saltandum vel ipso se accingente ad saltandum eum trusero quousq̄ asserem lucror bonarum mentium est culpam ibi agnoscere. Ex isto patet si aliquis tyrannus minatur michi mortem nisi sortem occidero non debeo occidere sortem nec licet michi tueri meam vitam cum iniuria sortis: sed si sint duo quorum vterq̄ habet medietatem panis qui integer solum sufficit vni illorum et hoc eis constat possunt sortiri q̄ panis detur vni quod si noluerint et vterq̄ expectat quousq̄ alius det ei suam medietatem neutri mors imputabitur. nec vz dicere q̄ sortes in illo casu teneꝫ dare platoni cū magis debeat velle platonē viuere q̄m ambos mori qz idē essz de platōe At dicis ionathā cepit fauū mellis in extremitate virge. primi regū. xiiij. et tamen peccauit quod pz cum responsum non dabatur a deo ad prosequendos philisteos et sors cecidit super eum. Respondetur negando minorem/erat ignarus prohibitionis paterne temerarie et necessitas eum excusauit Responsio dei est liberatio et iam satis multi philistei miraculose occisi sunt: sors cecidit super ionathan ad declarandum suam innocentiam ne alii essent scandalisati non constabat aliis de sua ignorantia et fame qua laborauerat: et q̄ oculi eius illuminati sunt post comestionem.

¶Distinctionis decime quinte questio sexta.

Notabile

Circa istam decimam quintam distinctionem magister loquitur de satisfactione cui annectitur restitutio alieni et quia non cognoscitur alienum nisi cognoscatur proprium: ergo pro fundamento dicendorum. quero hunc contentionis titulum: an rerum dñia fuerint distincta ture nature/diuino/vel humano supposito q̄ dominiū rei nichil aliud est q̄m res quam aliquis habet in proprietate/vel est homo rei proprietatem habens et vsus interduz est eadez res: sortes habens dominiū sui orti vel gregis dat michi eiusdem vsu fructum tunc grex potest dici proprietas sortis et idez grex potest dici vsufructus respectu mei: eodēmodo dicatur de vsu: potest etiam non insulse dici/vsuarius realiter est vsus rei: vsufructuarius est vsusfructus: proprietarius rei est dñs rē possidens: sed illi termini sunt impertinentes et differunt in connotatis et in suis rationibus formalibus: intendimus loqui de dñio ciuili. vnde multiplex est dominiū quoddam est beatificuz/et nichil aliud est q̄m cōditio beatis competens. aliud originale et est dominiū cōpetens homini in statu innocentie vt terram nichil noxiū producere/non herbaz venenataz non arborem sterilē: tunc homines non vescebantur animalibus sed fructibus ꝫ herbis dicit glosa marginalis. genesis primo. tūc cocodrilus nō emisisset lachrymas pro vorandis hominibus tunc basilisci virus ceteri serpentes non effugissent. dominiū gratificum nichil aliud est q̄m illud quod cōpetit habentibus gratiam. Aliud est canonicum: quintum euangelicum de quibus non intēdimus loqui hic: sextum est dñium ciuile de quo est nobis sermo cui impertinens est charitas/predestinatio/vel fides: vt patuit de regibus infidelibus in lege mosaica. heresis per se non est causa perditionis dominii sed constitutio pontificis: quia nisi sic incerta essent rerum dñia. Ex quo habetur color q̄ papa non desinit esse caput ecclesie propter heresim occultam: et licet non vnatur mēbris in fide infusa vnitur in signo fidei id est in caractere baptismali. Dices hoc non concludit pro non baptisatis vel muliere vrio hannis octauo. hoc non sufficit cum in vno est multo maior certitudo q̄m in alio ꝫ remedium adhiberi potest ab hominibus non autem in alio. Insuper ipso protinus penitente de occulta heresi quis constituit cuz papam: illud potest vallari per episcopos inferiores ꝫ summos pontifices legis mosaice: dominiū etiaz multis modis acquiritur: per emptionez hereditariam successionē/donationē/prescriptionem/donatione inter viuos/donatione inter mortuos/vsucapione/alluuione: qō in nulli⁹ potestate est id ocupanti conceditur: ꝫ multis aliis modis patet. ff. de acquiren. re. dñio. institu. de rerum diuisione per totum. Istis paucis prelibatis pono conclusiones. ¶Prima est: conueniens erat q̄ rerum primacō dñia fuisset cōmunia in statu innocentie. ¶Secūda conclusio: reruz dñia esse communia in statu nature lapse est preter rationem. ¶Tertia conclusio tij. concio appropriatio rerum in particulari est iure humano introducta: patet prima conclusio: quia illo statu omnes vsi fuissent rebus secunduz dictamen recte rationis: ergo inane fuisset habere res in particularibus locatas. Insuper illud est iudicium magne vnionis ꝫ tranquillitatis que in illo statu fuisset sicut aristotel⁹. scōi politicoꝝ tertio explicat de eqs ꝫ canibus lacedemoniorum in via repertis. preterea inconuenientia que sequuntur ex opposito secūde conclusionis in illo statu locum non habuissent. Secunda conclusio probatur ab aristotele luculenter scōi politicoꝝ quarto primis capitibus contra vtranq̄ rem publicam socratis ostendit aristoteles contra socratem et platonem nec vxores debere esse cōmunes/nec alia particularia bona: terra redderetur inculta et penitus desolata cū homines multum de rebus propriis curent parum vero de cōmunibus: fortiores fortitudine corporali et mali pulsarent debiliores: bella et iurgia pro rerum vsu nō extinguerentur. Tertia conclusio probatur auctoritate beati augustini omelia sexta super iohannem et gratianus recitat octaua distinctione ca. quo iure deffendis villas ecclesias diuino aut humano: et sequitur iure ergo hūano dicitur/hec domus mea hec villa mea: tolle iura imperatorie/quis audet dicere hec villa mea est. idem patet. xij. questio. j. dilectissimus. ex beato clemente. et marcus tullius p̄mo officiorum: sunt autem priuata natura nulla sed aut veteri occupatione vt qui quondam in vacua venerunt/aut victoria/aut qui bello potiti sunt/aut lege/aut pactione/conditione/sorte. Ex quo fit vt ager arpinas arpinatuz ducatur tusculanus tusculanorum. ¶Contra primam conclusionem argumentor: rerum dñia erant cōmunia ante peccatum de lege nature: ergo nunc post peccatuz separatio est cōtra legem nature. Et confirmatur: terra promissionis fuit a deo specialr data populo israelitico: ergo dñia rerum sunt de iure diuino. Ad primum argumentum dico q̄ proprie capiendo legem nature in statu innocentie non omnia bona erant communia: licet erat conueniens: poterāt homines tunc vti diuisione dominioꝝ sicut nunc/licet nō tantū expediebat illi statui sicut nunc. Secundo nego consequentiam concesso antecedente: lex nature nunq̄m inclinat ad opposita rebus similiter stantibus: secundū legem naturalem debeo restituere depositum sorti et tamen si ipse esset tumultuosus/furiosus/ ar p̄. j. cō. Risio ad primum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel demens petendo gladium non debeo reddere imo reddendo deliro: quemadmodum pauloante cibum caro coctaneorum suapte natura constipat: post vero cibum dissoluit. lex nature in statu innocẽtie non ditabat tunc pro quocunq; statu esse expedi ens habere bona in communi sed pro illo statu bi bere vinum est naturale sano non autem infirmo.

Ad secundum dico q̃ est sermo de distinctione per sonali: licet terra promissionis fuit data a deo toti populo non tamen hec pars isti persone / vel illa pars illi persone: satis liquet in libro iosue de ptiõe terre promissionis. ¶ Contra secundam conclusio nem argumentor ipsa est contra doctrinam christi i actibus apostolorum actuum quarto scribitur mul titudinis autem credentiũ erat cor vnum et anima vna: Nec quisq; eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia communia ex illo facto christi venerabiles patres suas religio nes fundarunt volentes omnia esse cõia. basilius augustinus et reliqui: ergo conclusio et eius proba tio est inualida. Negatur q̃ conclusio sit contra do ctrinam christi et institutiones cenobitarum: et di stingo q̃ expediat habere oĩa in communi / vel in toto orbe / vel in eius magna parte et sic nego: vel i vna parua communitate que penitus abdicat bona in particulari contenta solis necessariis: et sic con cedo. aliquid expedit vni parue cõmunitati quod non conducit toti populo: patet de non esu carniũ in carthusien sibus: sed non expedit toti populo.

Potes inopportunam replicam cudere: centũ pos sunt habere omnia in communi vt cluniaci et non est status in centum precise vt patet consideranti vi tas patrum: igitur totus mundus licite potest. vel da precisum statum: hoc tibi missum facio.

¶ Contra tertiam conclusionem argumentor ꝓ bando q̃ dñia rerum separata sunt de iure nature. instit. de rerum diuisione. § fere. fere igitur bestie (dicit iustinianus) volucres / pisces / ⁊ omnia anima lia que in mari / terra / celo nascũtur: simul atq; si ab aliquo capta fuerint iure gentium statim illius esse incipiunt. Quod cũ ante nullius est illud naturali ratione occupanti conceditur: nõ alio iure. fingusi⁹ filius sarchedi sceptrũ in septẽtrionali parte britã nie accepit. Hoc idem patet de aliis contractibus qui de iure gentium sunt. in instit. de rerum diuisi one. § per traditionem. iure naturali res nobis acq̃ rantur: nichil eñ tam conueniens est naturali equi tati q̃ voluntatem dñi volẽtis rem suam in aliũ trãs ferre ratam haberi. Respondeo isti contractus et multi iusti tituli quo ad genus hoc est in communi vel in contractu sunt de iure naturali / sed cum tali specificatione quali communiter res acquiruntur ⁊ proteguntur hoc est de iure humano et constitutio nes principum robur dant. nõ est de iure nature q̃ fera bestia cum manus tuas euaserit est occupantis et non domestica nisi per constitutionem imperato riam: idem de prescriptione vsucapiõe / de deceptio ne vltra dimidium iusti precii: et breuiter in omni bus istis contractibus inuoluitur communiter ali quid quod est peregrinum a iure naturali q̃q; illi non repugnet. rerum prima diuisio videtur fuisse ab hominibus introducta vel per sortes a filiis noe vel a patre diuidente: sic geneseos decimum caput sonare videtur: et beatus hieronymus in libro de hebraicis questionibus: sem asiam illa via iure ac cepit: cham affricam: iaphet europam: licet in asia aliquid obtinuerit ab imao ⁊ tauco montibus vsq; ad fluuium famatissimum tanaym secantem asiaz ab europa: idem videtur fuisse factum de terra quã acceperunt abrahã ⁊ loth. gene. xiij. fortasse adhuc terra non erat sufficienter inhabitata. Interdum iuste ita inhiat humanũ genus libidini dominãdi corpus ⁊ animam pro imperiis augendis exponit vt de venatore nẽbroth ⁊ nembrothide nino babi loniorum ⁊ posteris clarum est videre non modo ꝓ habendo sibi dominio sed aliis patet de sopiro qui sibi nasum labia et aures prescidit vt babiloniam dario lucri faceret: idem de sinone (si maroni credi tur) pro capienda troia agamenoni et grecis. sic a thenien sium crodrus rex se morti exposuit: interdũ illud heroice fit: aliqui reges honestaz habuerũt ori ginem regnandi vt saul et dauid primo regum apõ gentes in lumine naturali ambulantes aliquis ma gnus habens familiam in vno regno et non regnuz proficiscitur in aliud inhabitatũ cum suis et ibi dya dema capit: cum in nullius potestate est id occupã ti conceditur sicut fecit fingusius de hibernia q̃ tũc scotia vocabatur proficiscens in britanniam sedem accepit in septẽtrionali parte eiusdem occidentem versus tercẽtis ⁊ tringinta annis ante incarnationẽ saluatorꝭ christi: alii reges cõiter sic ꝓmoti sunt qñ equales occuparunt vnum regnum vel patriã primo ꝓuenerunt inter se vt aliquis inter eos eorũ iu dicio optimus ad regendum assumeretur quiinno centes in quiete protegeret et peccatores secundũ grauitatem delictorum multaret et a tota cõitate dati sunt agri amplissimi vel tributa vt vnũquẽlibet et multos in potentia superaret: alioquin sper nereꝭ et non possz punire malefactores: ei magna militum cohors data est in custodiã ne ab aliis po tentibus opprimeretur ne ipso perturbato vel extin cto mutaret res publica regez. quo fit rex est ꝓpter bonum patrie et patria non fit propter regem. Se cundo patet q̃ rex debet se seruare imunem a peri culis tenẽdo grauitatem regiã ne contẽnatur a po tẽtibus pro bono publico policie. Tertio sequitur q̃ debet se exponere periculo vite quando casꝰ ho nestus vrget pro deffensiõe patrie ⁊ bona pace eius dem et non se temere exponere periculo ne suus ca sus sit toti politie calamitas. Quarto sequitur quã to maiꝰ est periculũ de herede futuro tãto sollicitꝰ debet se preseruare. ceterum licet heres regis non sit prudentissimus et optimus tamen est optimꝰ ad regendum. prestat habere regem per successionem q̃ per electionem cum in cuiuslibet regis electio ne essent trice sine fine et concurreretur ad arma ĩ ruinã totiꝰ politie: potẽtes haberẽt factões iter se ⁊ cũ ḃ esset exaltatio noue familie in maiestatẽ regi

am inopinate talis rex contẽneretur: propterea ꝓ uisum est q̃ tali familie ⁊ heredibus proximis de tur regnum: non est sic de maximo pontifice ⁊ infe riorib⁹ cum supponãtur ecclĩastici viri esse spiri tuales ⁊ raro vt intuemur pro hmõi electionibus ad arma cruenta concurritur: multo melius est re gnum regi per vnum q̃ per communitatem raro cõmunitates diu durarũt: qz multi certãt de pirate felicia tempora bonorum auxerunt romanorũ im perium sed diu sub senatu non stetit sed bella intẽ sina sequuta sunt vt inter domum marii ⁊ sille i strã gem innumerabilem ciuium nec cessatum est quo ad cesar ad monarchiam totum redurit: nulla com munitas nunc est alicuius momenti nisi sola vene ta: attenuate sunt ferme ad nichilum omnes alie cõ munitates in hac tempestate in italia: et nunc sicut intelligimus in materiis arduis dissentiente senatu et patriciis opus est reducere onus totius materie in paucorum deliberationibus. quocirca prestat ha bere vnum supremum monarcham in regno a cuiꝰ nutu omnia diriguntur dũmodo is vtatur consilio sapientum et postea eis conuenientibus vel disse ntientibus cõcludat a parte que sibi placet. Ex istis patet q̃ regnum prestat timocratie et aristocratie ⁊ hoc concedit aristoteles octauo ethico. et homerꝰ scõ iliados. Secundo patet q̃ reges habentes vir terras statui regio sufficientes non liberaliter (imo prodige) agunt dantes terras has vel earum partẽ suis famulis vel familiaribus in hereditatem nisi a liud speciale occurrat. ¶ Sed hic mouebo vnã du bitationem cum est sermo de dñio rerum et policia an sit bona policia in regno in quo agricole et rura les non habent territoria perpetuo soluendo pen siones debitas veris dñis quotãnis: et mouetur du bitatio propter nostrates: in scotia per totum colo ni variãtur ad nutum dñorum soli: qõ dico de vno agricola idem intelligas per totuz regnum: sortes agricola habet terram locaticiam pro tempore q̃tu uor vel quinq; annorum et non amplius in fine ter mini dñis potest illum eiicere sicut plerunq; fit. Re spõdeo ad dubitationem affirmatiue est mala poli cia: probatur: illa policia que est causa multorũ de trimentorum reipublice: et nullum bonorũ q̃st ma la: sic est de policia data: igitur. consequentia claret cum maiore: probatio minoris: sequuntur hec incõ uenientia q̃ terra inutiliter colitur / q̃ domus sũt ca duce / paupertas / iniusticia / et innumerabilia mala: q̃ terra infructuose colitur: probatur: nescit qua ho ra terra spoliabitur propterea non audet operã na uare improbam et impensas in paucis annis timẽs ne alius coligat mel ab illo mellificatum: ex hoc ti met struere domus statui ruralium et patrie conue nientes: cum lapidum cementi et materie opposi to modo fit ad campum sennaar: per hoc appare bit diues vel a dño vel eius consanguineis vel ser uis eiicietur dñi in fine termini capiunt nouam pe cuniam vltra firmã cõmunez breuiter isti nichil aud ent negare dño soli suis consanguineis vel famu lis. iniusticia: patet cũ vnꝰ capit terram quam aliꝰ habuit cedes non pauce sequuntur cũ isti q̃q; ad uersitatibus premantur post nobiles saltem aptis simi sunt ad bellum et inhabitantes vrbes fortitu dine bellica audẽter nimirum assueti sunt dura ꝓ ferre ab ineunte etate et teniter educantur secun dum illud maronis scõ georgi. Et patiens ope y paruoq; assueta iuuentus. Ex altera parte magna iniusticia cũ dñs aliud et precipit siue phas siue ne phas illud complere satagit ⁊ se omni discrimini ex ponit ne ipse et familia a terra eiciatur. propterea dñi non diligunt eos nec libenter terras locant eis nisi animosi extreme fuerit si terra perpetuo dare tur sicut i aliis regnis terra plus valeret i duplo q̃ valeat domus essent pulchre ⁊ robustevt videre est in vrbibus vbi domus sunt multo meliores q̃ i par tibus istis. oppositomodo est de domibus ruralib⁹ more casarũ constructis: ⁊ tamẽ constat agricultu ram cuiuslibet artis ⁊ regni esse basim. vnde mar cus tullius in de senectute. ⁊ primo officioꝝ de ea loquens ait. omniũ reruz ex quibus aliquid oritur nichil est agricultura melĩ⁹ / nichil vberi⁹ / nichil dul cius / nichil libero homine dignius / ⁊ eiusdem tem pestatis. poeta. O fortunatos nimium sua si bona nozunt agricolas quibus ipsa procul discordib⁹ ar mis: fundit humo facilẽ victum iustissima tellus. at secura quies et nescia fallere vita. hoc ante hos de ducit scite philosophorum princeps. sexti politico. quarto. ⁊ primi economicorum secũdo. ⁊ secundo ge orgicorum. sacra deũ sanctiq; patres extrema per illos: iusticia excedẽs terris vestigia fecit Et ad huc ponam aliquas conclusiones. prima est. Mun q̃ terra perpetuo dabitur sub annuo cẽsu nisi om nes dñi conueniant vel maior pars. Secunda con clusio iudicio meo omnes tenentur consentire de danda terra agricolis pro annuo censu. prior cõclu sio probatur. minus curabũt suos dños q̃ terras ꝑ petuas habent q̃ illi habentes terras temporanea as nec cum dñis ita facile ibunt ad bellum sicut alii ergo pauci dñi non consentient nisi omnes volue rint vbi hoc vbilibet in regno contingit omnia es sent consona. Secunda cõclusio probatur: omnes de regno tenẽtur procurare vtilitatem rei publice regni ⁊ maxime rex ⁊ dñi qui curam debent habere Secũdo arguitur ad idem qui possũt succurrere ⁊ tenentur inopie subditorum sine eorum grauamine non sucurrentes non bene agunt: rex ⁊ dñi huius re gni sunt huiusmodi igitur. Probatio minoris sicut plebei et inferiores honorem et census debitos non reddentes indiscrete agunt: ita maiores curaz eorum habentes tenentur iusticiam et bonam poli ciam inter illos seruare et potissimum vbi possunt sine eorum iactura: sed hoc possunt vt in solutio nibus argumentorum dicetur: igitur.

Alius error est inter agricolas ex parte eorum pro uenience erubescũt suos liberos arti mechanice tra dere / calcificibus ferrorib⁹ et huiusmodi ipoteca abiectissima irrisorie tradunt: sed eos curiis princi pum vel aliter indisciplinatos relinquũt inertes vt sue vite cum adoleuerint vix prouidere sciũt hic er

Universidad de Deusto
Biblioteca

roz non solos colonos tangit sed multos alios si regno. Fortasse dicis artes mechanice sūt vsles z nō libero homini digne. vt cicero dicit primo officoꝝ inquiens. Opificesqꝫ oēs in sordida arte versantur nec vero quicqꝫ ingenuū potest habere officina minimeqꝫ artes probāde q̄ ministre sunt voluptatū. Cetarii lanii coci sartores piscatores. Multifariam respondeo: tum primo romani habebant seruos sicut pecora: tales non reperiuntur in britānia vel in gallia et sic serui poterant ista exercere. Secundo ipse loquitur de magnis et diuitibus. loquitur ad ciceronem filium et similes. Insuper si quis vult habere artem reperiet aliquas honestas sed ne cessariuz est toti corpori mistico habere varias partes sicut alique partes corporis humani habent honestius officium q̄ alie tamen sine officio partiuz vilium corpus existere nequit: sic est in proposito nulla ars mechanica est inhonesta popularibus vel saltem plebeis. ¶ Contra secundam cōclusionē argumentor: hoc dato q̄ darentur terre in perpetuz plebei dñis non perent nec cū suo dño vero equitarēt in eius deffensionem cōtra inimicū eum iniuste vexantem nec gratis irent ad belluz contra hostes regni cuius oppositum nunc faciunt hec sunt incōuenientia et illud dānum esset maius q̄z bonum sequens ex perpetuitate census: hic non tantuz respiciendum est ad bonum priuatum ex vna parte sz ad malum ex parte opposita. rursus capio sortem dñz arguitur sic. a terra est huius dñi sortie: ergo potest locare eius terram tempozanee pro paruo vel magno tempore sicut ei libet et tenere totam terrā in manibus propriis z habere seruos qui colunt suas terras cum propriis bobus eis soluendo pro laboribus: ergo non tenetur locare aliis perpetuo sicut de terris in vrbe contingit. Preterea dñi non tantum haberent de terris sicut nunc habent et sic perpetuitas census esset in dānum dñoꝝ. Ad primū nego q̄ plebei dñis non parerent constituerentur eis leges sicut est in francia anglia et aliis regnis. nunquid videmus in anglia nobis contigua plebei et agricole vnanimiter surgunt in deffensionez suorum dñoꝝ amoz plus facit ad hoc q̄z rīgōr et pariformia propriis sumptibus irent ad bellum sicut nunc vadunt vt est in aragonia et catilonia potest rex vti eisdem penis circa eos non euntes ad bellum sicut nunc vtitur. Ad secundum argumentum nego ꝯsequentiā de institutis de hiscq̄ sui vel alieni iuris sicut. §. in ptāte. Expedit enim reipublice ne sua re quis male vtatur. interdum rationabiliter ꝓhibetur alicui ferre arma propria: prohibetur carthusiensibus parisii emere vlterius agros vt aiunt sic est vetitum incolis loudoniarū emere terras dominozū in campis z relinquere terras ecclesie sine scitu regis. in anglia potest res publica cogere aliquem vendere sua in casu statuendo ei preciū et ei prohibendo ne proprium vendat. si dñs vellet tenere aliquas terras pro seipso q̄ colerentur a suis bobus dummodo reliquas locaret in perpetuo cēsu nichil mali est. Ad vltimū vbi dicitur dñi nō tan

¶ Distinctionis decime quinte questio septima.

Utrum homo tenetur restituere illa que acquisiuit per prescriptionem vel vsucapionem. ¶ Pro enucleatione questiōis aliquos terminos explicabimus postea Notabile
conclusiue respondebimus: termini detegendi sunt prescriptio vsucapio: et licet interdum illi termini confundantur q̄ vnus sumatur pro reliquo propē discrimen habent vt prescriptio in immobilibus et vsucapio in mobilibus sumatur: nec capitur mobile sicut in philosophia quia sic quelibet res est mobilis centrum terre et tota spera terre est de se mobilis. capimus immobile vulgariter pro agris/edificiis z huiusmodi opposito modo mobile. ¶ Prescriptio sic cōmuniter diffinitur: est quoddam ius ex tēpore z auctoritate legis vim capiēs alicui dās dominiū ꝓpter dirimēdas lites finaliter ordinatū in re imobili. Eodēmodo vsucapio diffinitur hoc dēpto q̄ ponitur mobile requiruntur decem anni ad prescribēduz inter pītes viginti inter absentes duo anni absentie ideo putabuntur pro vno presentie. Istud patz institu. de vsucapiō. z longi tēporis pscrip. §. iure ciuili. z extra de pscriptionibus in vārtis capitibus diffuse. in. ff. z. C. tāgitur. sufficit suc

cincte procedere ad hoc q̄ prescriptio valeat aliq̄ requirūtur iustus titulus vt cōmuniter dicitur. hoc est putatus titulus. si requiritur titulus inanis esset prescriptio vel illa cōditio intelligitur in rebus ipprescriptibilibus a tali vt de decimis a laico. scōa conditio requisita est bona fides q̄ durante tēpore prescriptionis credat rem esse suam possessor male fidei nullo tēpore pscribit per regulā iuris li. vj. z de prescriptio. cap. vigilāti. hoc est verum in prescriptione vbi requirit actus positiuꝰ. secus est vbi nullū factum requiritur vt in prescriptione libertatis contra seruitutē rusticā licz sciam me debere tibi seruitutem elidi tñ possum prescribere libertatē cui astipulatur. l. sequitur. §. si vlā. ff. de vsu. Tertiū requisitū est q̄ proprio nōie possideat si alieno nōie vt precario vel coloni fuerint nō eis prescribitur. Quartū requisitū est q̄ res non sit vitiosa vt posset prescribi quare res furtiua vel vi possessa nō potest pscribi nō solū a fure z rāptore qz est male fidei possessor: sed nec ab alio quousqꝫ vitiū purgetur illud. patet instītu. de vsu. §. q̄ autē. cōtra ecclīaz romanā requiruntur cētū anni cōtra aliā quadragita. Existis sequunt aliqua. Primū est fructꝰ soli citius vsucapiuntur q̄z terra prescribatur. Scōo sequitur habēs malam fidem ante finem temporis prescriptionis in foro anime tenetur restituere: licet non potest probari q̄ mala fide possiderit in foro ciuili.

¶ Istis notatis pono duas conclusiones. Prima prescribens aut vsucapiens acquirit verū dñiū rei prescripte. patet distinctio dñoꝝ hoc modo vt isto est de iure humano. viij. distin. quo iure: sz sic est q̄ per ius pontificū z cesareū per prescriptionē transfertur dñiū rerum: igitur. Item si non esset translatio dñoꝝ per prescriptionem vel vsucapionē hoc ideo esset qz homo non est priuandus dñio suo sine eius consensu/sed hoc nō obstat: igitur: pbatio minoris hereticꝰ iuridice declaratꝰ talis. simlr committēs crimē lese maiestatis in regem amittit dñiū rerū suaꝝ ipso nolente hoc ipm contingit in bello z in repzesaliis ꝓpter culpam homo priuatur bonis suis modo ille cōtra quem prescribitur vel vsucapitur est negligens in cōseruanda re sua. Item nisi esset prescriptio sequerētur inconuenientia i politia. s. q̄ terre manerent inculte z sic essz maior caristia z essent lites sine termino si homo tenēs pacifice aliquas terras reclamāte nemie per q̄tūcūqꝫ magna tēpora non maneret dñs sed alteri liceret ei mouere litem de dñio per pditionē vl surreptionē lrārū z probationes in oppositum esset confusum chaos Rursus est cōsensus virtualis pticularis dñi cum subditi consentiūt in principē z q̄ pdat eis leges rationabiles: ergo in oēm legē rationabilē principis consentit populꝰ si audiret hāc vniuersalē quicūqꝫ diceret statim assentio isti oñis lex rationabilis statuta a principe est seruanda si non assentiat illi: sed ponitur esse imprudēs sufficit ergo q̄ cōsentiat vel consentire debet amplius aliquis punitur sine culpa propria in bonis fortune. patet de herede cōmittentis crimē lese maiestatis. Secunda ꝯclusio acquirens dñiū per prescriptionē vel vsucapionem sana cōscientia tenet acquisitū: nec tenetur restituere. patet. nullus habens verū dñiū i aliqua re tenetur illud restituere: pscribens z vsucapiens est huiusmōi igitur. si dicas maiorē pati instantiā in vsurario qui fm aliquos acquirit dñiū lucri vltra sortē addatur iuste modo vsurarius nō acquirit iuste dñiū illius lucri. sed dicis adhuc probatio nō currit. patet per mutuatariū qui licet nō tenetur restituere mutuum cū ex meo sit tuū tenetur restituere equiualēs. probatur aliter cōclusio iure acquirit dñiū rei prescripte z vsucapte si iure iuste et bene. xiiij. q. iiij. quid dicā. hoc patz. ff. de victimīb⁹. z. C. de quadri. prescrip. bñ a zenone z per totū. Ex istis conclusionibus sequitur q̄ si antiquus dñs peteret terram de qua agitur per horā ante finē tēporis requisiti ad pscribendum vel vsucapiendū homo tenetur restituere: sed si illa hora finita pmo venerit nō tenetur. scōo sequitur q̄ in instanti terminante tempus prescriptionis verum est dicere sortes: nunc primo est dñs huius rei et plato desinit esse dñs eiusdem plato ne dormiente vigilantibus z non dormientibus iura subueniūt si quis fuerit captus ab hostibus vl in remotis partibus detentus iura illi subueniunt potest hoc explicare legislatori z ei subuenietur.

¶ Distinctionis decime quinte q̄stio octaua.

Superius loquuti sumꝰ de rerū dñio quomodo res acquiruntur z an prescriptio et vsucapio dent iustaz causam habēdi dñia. et qz duplex est dñiū quoddā directū z primarium quoddā vtile z quis est trita distinctio dñii vtilis. s. de vsufructu z vsu quibus in multis materiis vtimur. Querā octauo quomodo cōuenīūt et differūt vsufructus z vsus. vsufructꝰ sic diffinit institu. eodē titulo. §. vsufructꝰ z. ff. eodē. l. j. z. ij. vsufructus est ius alienis vtendi fruendi rebus salua rerū substantia in re propria nemo habet vsufructū formalē causalis est tñ in re propria dicit vtendi ad differentiam creditoris qui non debet vti pignore. patet iffitte. de ob. que ex delicto nascūtur. §. furtū. dicit fruendi ad differentiā nudi vsuarii qui vti possunt sz non frui salua rerū substātia data cautione ne res pereat vtetur rebus que nō consumūtur vsu arbitrio boni viri z finito vsufructu restituet ꝓprietario q̄ supereſt/vel qz non videtur esse essentiale vsufructuario semper dare cautionem. patet. vbi nulla esset suspitio de infidelitate eius dicatur salua rerum substantia. sublata substantia rei aufertur vsufructus. vsufructus i omnibꝰ rebus constituitur q̄ non cōsumuntur vsu quēadmodū suntvinū oleum frumentū vestimentū quibus proxima est pecunia numerata dicit ipator. z ne proprietas esset iutilis si vsufructus semper duraret finiſin morte fructuari vel quando est cōsolidatio duabus capitis diminutionibus. s. maxima z media cedendo. vsus est ius tantū vtendi alienis rebus salua rerum substantia sine facultate alienandi ꝓpterea minꝰ iuris habet

Notandū

Universidad de Deusto
Biblioteca

in re dicit impetor institu. de usu ꝛ habitatione. §. ps min⁹ autem ex isto patet. quomodo cōuenit ꝛ differunt inter dñm perficiēt ꝛ accursius ꝛ bñ colligit in glosa vt i fundo de quo tātū feni tollitur quātū soli sibi sufficit. Item in silua rēota ex quavterqꝫ ligna vendere potuit. ff. eo. diuus alias vsus esset viro inutilis cū crebro plus exponeret ꝙ portatiōe lignoꝝ quā valerēt. Sed circa ista dubitat. sortes habet vsū in tribus nemoribus vel pratis arguitur sic aliquis vsus erit ei inutilis vel potest vendere sicut fructuarius. insuper si reliquatur vsufruct⁹ vniuersitati ille nūqꝫ finietur cū secundū doctrinā politicam aristotelis ciuitas manet eadē partis hominibus sibi succedentibus. Ad primū dicitur. sortes potest capere vsufructū vbi vult et aliis facere gratificationem. Ad scōm dicitur ꝙ vsufruct⁹ legat⁹ ciuitati durabit spacio centū annoꝝ. ff. eo. l. an vsufructū. Sc̄o videtur ꝙ non erit salua substantia i vsu et fructu. sortes potest tollere hoc lignū ꝛ illud ꝛ sic de quolibet ꝛ tandē corrumpetur nem⁹ nec valet currere ad radices arborum. vnā radicē potest extrahere eadem ratione quālibet ꝛ sic non manebit nemus. insuper ponatur vsufructus legatus alicui donec filius pupill⁹ ad pubertatē venerit et talis moritur pupill⁹ tūc videtur ꝙ inutilis est. ꝓpietas: eodēmō legetur fructus quousqꝫ iste furiosus resipiscat et anteqꝫ resipiscat moritur. cōcedo ꝙ potest vnū lignum tollere ꝛ equa est ratio de quolibꝫ sed stat ꝙ non sit equa ratio de duobus et vno nec par ratio de tribus ꝛ duebus ꝛ sic gradatim ascendendo. Ad aliud dicitur ꝙ vsufruct⁹ durabit vsqꝫ ad etatem completam non curando de morte. Ad secundam partē casus cū vsufructus est legat⁹ sub incerto tēpore durabit tota vita vsufructuarii quia possibile fuit vt toto eius tēpore in furia perseueraſſet vt in. l. ambiguitatem. ℒ. eo.

¶ Distinctionis decime quite q̄stio nona.

Rotādū.

Circa hanc distinctionē stabimus i materia ludorum an lucrans in ludo acquirat dñiū rei lucrate ꝛ potissimum in ludis tꝛ[illegible]oꝝ et erit questio nona huius distinctionis quite decime. Ad questionē respondetur per cōclusiones sequentes. ¶ Prima in aliquibus ludis fortuitis victor acquirit dñiū rei lucrate. patet. ad translationē dñii rerum vnius in alium sufficit volūtas transferētis ꝛ accipientis ꝙ transferens habeat liberā translationem huius rei puta est dñs rei transferende vel liberam habet translationem per hunc vsum: capacitas in acquirente dñiū ꝛ non sit prohibita translatio per legē superiorē: ſz sic est in aliquib⁹ ludis. patet. currendo in stadio in velocitate equoꝝ in scacario et multis aliis ludis. ludēs est dñs rei quam ludit: alius capit ꝛ nulla est prohibitio humana vl̄ doceat de illa. Secunda conclusio. lucrans contra artem ludi vel ab eo qui non potuit transferre dñiū rei ludendo non acquirit dñiū rei lucrate vel quam lucrari existimat. patet. non est intentio lusoꝝ trāsferre dñiū in scienticē nisi teneant conditiones ludo non repugnantes: sed peccās cōtra ludū accipiens bonam cartam vel mutās taxillū vel hmōi clanculum capit rem alterius lusoris inuito dño: ꝑ furtū cōmittit per diffinitionē furti quicūqꝫ capit alienuz inuito dño clanculū cōmittit furtū clanculū in modo capiendi licet alter lusor videt eū capere rē suā hoc non sufficit capit pfallax mediū filiusfamilias vel religiosus nō habet dñiū transferendi notabilē summā pecunie hoc modo: ergo ꝑ partē ludi ab hiis lucrans non acquirit dñiū rei lucrate nō sufficit cōsensus partium. requiritur ꝙ ludens habeat dñiuz rei vel administrationē ad sic exponendū non voco falax mediū qñ homo caute ludit occultando suuz ludum colludenti licite: sed qñ contra artē ludi capit. Tertia conclusio. ꝓbabile est ꝙ lucrans ad taxillos pecuniam ab illo qui potest perdere dūmodo non peccatur cōtra artē ludi acquirit dñiū rei lucrate: per taxillos oēm ludū fortuitū intelligo multi theologi oppositū huiꝰ tenent et canoniste de vi. ꝛ ho. cle. clerici offi. ꝓbatur conclusio. ambo consentiūt ꝙ victor habet dñiū et sit translatio dñii victo in victorē. modo volūtas dñi sufficit ad transferendū dñiū nichil est tam naturale q̄ vt acquisitio fiat fm volūtatem dñi tradentis. institu. de rer. diuisione. §. ꝙ traditionem: et consuetudo explicat illum consensum. dato ꝙ perdens dicat in fine ludi se non intendere abdicare dñium rei luse a se lucrans nō tenetur credere nec ei restituere victor est capax ludi perdens dñs rei luse si ergo victor non habeat dñiū rei luse: hoc nō est nisi ꝓpter irritationem illius contractus a legislatore sed hoc nō: igit: restat solum probare minorem canones bene vetāt cōtractū ſz eū nō reddūt irritū. irritatio legū nō sufficit. ff. de condi. cb tur. cau. l. si ob turpē lex illa dicit. lucrū est pauperib⁹ irrogādū. idē. ff. de aleat. l. vltima. si quis in alea rem suā vendiderit nō tenebitur de emptiōe. simile habet in. ℒ. de religio. ꝛ sūpti funerū. l. alearū. vl̄ iste inq̄ leges non sufficiūt stat aliud esse repetendū et tamē habēs non tenetur restituere ante sententiā de restitutione. insuper in terris nō imperialibus suscipiūt leges ipatoꝝ qñ videntur rationabiles ꝛ quadrare moribus ꝑle et non aliter nūquid constitutū est ab arthuro britanno ꝙ primogenit⁹ succedat in terra nobiliū in toto qō seruatur in hodiernū diem in vtroqꝫ regno britānie. forte dicis. nullus erat arthurus hoc nō impedit licet multa figmenta de viro illo recitentur īcredibilia: cōstat illam esse legem vtriusqꝫ regni diu ob seruatā sic in innumeris aliis regnis allegare possum Item qui filii sunt legitimi per venerabilē rex francorum non cognoscit superiorē. dicis de facto non recognoscit debet tñ de iure glosa illa destruit textum pontificis: poterat nobilis ille gallus petēs dispēsationem dicere ꝙ non recognoscere tactu superiorem intellexit pontifex de iure. dicis pōtifex frās cos ab imperio absoluit ꝛ hispanos qz ꝑiam liberarūt a manibus infidelium: tunc saltem in francia ꝛ hispania nostra conclusio erit vera. insuper si alimesti constat nō esse idē in paruo et in magno. propterea caueant nobiles lucrantes a religiosis quigentos aureos vna nocte heu interdum mille ꝛ supra ꝛ a prelatis eccl̄e nullū p̄mentū habentibus a beneficio nec aliam industriam lucrandi ꝛ si velit ludere acquirant laicos habētes plenū dñium rep. ꝛ vtentes ratione. Et iam ecclesiastici viri scādalisant alios sic publice magnas summas ludētes impedimentum prestāt principib⁹ ꝛ diuitibus benefacere ecclesiasticis aliis egentibus. ludi ecclesiastico. sunt libri sacri biblie historie edificatiue et pro informatione gregis cōmissi. ¶ Contra tertiā cōclusionem argumentoꝝ. ex ea do occasionē nō restituēdi lucratum in ludo et apperio viam peccatoribus extendere comua ad ludēdum vt ista via ditent et torpeant in ocio. ¶ Respondetur negādo ꝙ occasionem non restituendi do plus q̄z multi pres ante me ꝛ nego ꝙ viam apperiam pctoribus illa est ad multos annos añ nos apperta: ſz qz video duos modos vulgares neutrum modū teneo: qz iste dicit vel ille sed teneo illū cui michi videnť plures rationes suffragari. Ad tertiū tactum in argumēto datur occasio ditādi ꝙ ociū: ḃ certe nego raro vl̄ nunq̄ videbis viz hac via ditatū creberrie depauperatū ꝛ cum homines hoc vident prudentes nulli ponunt se ad hos ludos fortune vt faciāt sibi artem ꝙ lucrum vt magis appiem⁹ questione sequenti. at dicis in materia dubia sanior pars est tenenda multi magni viri tenent oppositum: q̄ debebam dubitare vel tenere oppositū: cōcedo qō assumis: nego ꝙ oppositū securior sit opinio licet sit securius restituere. Duo sunt hic dicere virū esse deuictum restituere lucratum qui non restituit cū videt alios non restituere et multos dicentes eū non esse obnoxiū ad hoc dabis ei scrupulū conscientie de restitutione et non restituet secundum est de oppositio dixi probabile. ac si esset scintilla in oppositum.

¶ Distinctionis decime quite q̄stio decima.

Rotandū

Decimo circa hāc distinctionem quintā decimam quero an ludere ad ludos sit honestum: supponatur ꝓ enucleatione q̄stionis non ponim⁹ nunc discrimē inter ludos et locos: ſz omnem recreationem sub ludo cōprehendim⁹ hoc est qō est recreatiuū de se cōiter qñ est habitus genitus agricola viticola capitū recreationē in eorum laboribus vel moti spe lucri fm ꝙ dici solet. Omis in ozbe labor si compensetur honori. Fit leuis ꝛ lucrum mitigat omne malū. aliqui boni gaudent de infirmitate et eq̄nimiter fert patiens aduersa sicut prospera a suo habitu patientie non tamē vocam⁹ egritudines ludos qz nō sunt recreatiue de se licet bene ab extrinseco: similiter habens surē fractaz in pila pedali non multū recreatur sed hoc est per accidens et non ex parte ludi de se de hoc non est multum insistēdū cū in comestione ꝛ potu est voluptas diceres ibi esse ludū loquendo vt plures de ludo. Dicam⁹ vlteri⁹ quidda innitūtur fortune vt taxilli

quos reges absoluis et non alios non procedis rationabiliter non est intentionis nostre de hac materia loqui inter impatorem et reges. tamen siue reges sint subditi impatori siue non siue eccl̄ia irritat cōtractum siue non ꝓ susceptionem ꝛ auctoritatez legū. Arguitur sic. omnis lex humana per contrariam consuetudinem est abrogata: ſz sic est de lucro in taxillis ꝙ victor capit lucrum ꝛ non restituit: igitur. dicis vsus nebulonum et imprudentum quēad modum sunt lusores nō facit consuetudinem hoc non sufficit cum multi prudentes prudentia huius scī lucrantur nec restituūt. ¶ Preterea arguit ad idē ludant sortes et plato per integrū diem lucreť sortes ante meridiem centum scuta plato eadē post meridiem tunc sit hora duodecima sortes habet cētum scuta quorū plato amisit dñiū in turpi causa potior est conditio possidentis. si sortes est dñs habeo propositum si non habeat oportet dicere pauperes habent dñiū illoꝝ cētū et eis debētur sub pena peccati: ergo si plato illa centū scuta lucratur post meridiez sortes tenebitur centū restituere pauperibus cum in hora duodecima sortes habebat centū scuta pauperū post meridiem lusit ea ꝛ amisit non consentiente dño ſz contradicente potius: ergo post meridiem ꝛ in die sequenti manet obligatus dare illa centum scuta que habebat hora duodecima pauperibus: eodēmō in fine ludi amittens amittit dñium rei perdite et pauperes incipiunt esse dñi rei perdite ꝛ lucrans non potest iterū ludere contradicente dño. si dicas finito ludo pauperes incipiūt esse dñi rei perdite et qñ homo recedit. contra: si homo ponit non ludere post lucrū vt de sorte hora duodecima ꝛ interlauandū manus mutat propositū teneť restituere pecuniam lucratam a platone dare pauperibus. Item queritur quanta distantia post finez ludi facit hanc pecuniam esse pauperibus debitam debito necessitatis. Ex conclusione tertia sequitur ꝙ lucrans fm ꝙ explicatur in tertia conclusione nō tenetur restituere lucratum. patet. est dñs illius rei vt dicit tertia conclusio nec refert siue lucrans persuasit perdenti ludere siue ecōuerso. ¶ Contra secundam conclusionem argumentoꝝ. sequiť ꝙ periculosum esset ludere cum religioso si laicus fuerit victor amittit dñiū rei sue ꝛ a religioso non lucratur cū nō habeat dñiū rei luse. Insuper dānaremus religiosos omnes quātūcūqꝫ parum ludentes ad hos ludos. Ad primū istorum concedendo sicut argumētum tangit non est securū ludere cum religioso filio familias vel nichil habente nisi ex p̄rimonio crucifixi. Ad scōm. religiosus potest aliquid ludere ꝛ lucrans acquirit dñiū rei lucrate religiosus abbas vl̄ episcop⁹ interdū dat tres vel quattuoꝝ solidos honesto mimo vt recreetur ꝓpter curas graues vel morbos eget recreatione: et forte religiosus pl⁹ recreationis capit in ludendo q̄s aliū audiendo dū aliquod tale ludet ſeruando honestatē in ludo sine scādalo. nolo dicere eum male agere nec aliū esse deuictū restituere lucratum et potest esse ꝙ religiosus non egens recreatione hoc facit ꝓ solatio alteri⁹ ¶ Rotandū

Universidad de Deusto
Biblioteca

a lidijs inuenti quidā ingenio vt in tractu regis regine et similiū quidā partī ingenio partī fortune vt in scacario inuento a palamide apud troiam. Istis prelibatis pono conclusiones. Alīqs lud⁹ est bonestus. pbat. aliquis potest excedere iocando vt schitophante scurre loquentes plus q̄z oporteat vl' q̄i non oportet et vbi non oportet vt terentius homericus. ij. iliados. aliquis non loquitur q̄i oportet vbi et qualiter oportet vt crassus agelastus qui solū semel in vita risisse fertur scōm alios nunq̄z vtrunq̄z istorum deficit: g̃ per doctrinam. ij. ethicor. cōtingit dare mediū. ꝓpterea eutrapelia ponit talis virtus. iiij. ethicor. cuius extrema sunt bomolochus et agrestis. Insuper seria multa nostrū ingeniū obtūdunt et impediunt: g̃ interdū opus est recreatione sicut arc⁹ debilitatur semper tensus opus est interdū ꝓ eius vigore recupando vt eius rectitudini naturali relinquatur sic de nostra vita. Itē catho puerozū Interpone tuis interdū gaudia curis. Et q̄ caret alterna requie durabile nō est huic assignātur dies campestrales ꝓ studentibus et apud artistas quos aliqui aristotelicos vocant et apud grāmaticos. forte illo modo recreationis vsus est aristoteles post studium. dauid vsus est cithara. patet ex primo libro regnorū. ecclia vtitur organis sm illud psalmi. laudate eū in timpano et choro laudate eum in cordis et organo. laudate eum in cimbalis bisonantibus. psalmo. cl. hoc patet. viij. politicorum. eneas ꝓ anchise pre instituit ludos. v. eneidos et achilles ꝓ patroclo apud daretē z homer. Secunda conclusio. aliquis ludus vni statui hominī est honestus q̄ alii est inhonestus. pz. haste ludere luctari aucuparī venari decent laicos non autem religiosos et presbiteros. patet de cleri. venato. cap. episcopū. dicitur ep̃m presbiterū ac diaconū canes aut accipitres aut huiusmodi ad venādū habere nō licet tales ludi nobiles decēt haste ludere luctari/ currere/ saltare/ balista et arcu sagittare isti conducunt ad prosequendū hostē et ad euadendum tempore et loco venari feras. pila ludere manuali cum iuuentus est instabilis reḡit aliqua honesta recreatio ad euitandū ociū. Tertia conclusio. aliq̄s ludus est honestus vno tempore qui non est honestus alio. patet. tibia est honesta ad congregādos viros principis vel tempore quo pugnandū est accendit mētem ad bellū sicut cornu lepozarios ascēdit z tī tibia esset inhonesta tempore quietis et prandii opositū de lira cithara z historia. ꝓpterea apud maronem. vj. eneidos. fit mentio de misceno qui furorem bellicum in hectore excitauit dicentem miscenum eolidem quo non prestātior alter. sciere sciere viros martēq̄z accendere cantu Hectoris hic magni fuerat comes hectora circū Et lituo pugnas insignis obibat et capto arimino a cesare primo pharsalie apud lucanum stridor lituum clangorq̄z tubarum Non pia cōtinuit cum rauco classica cornu. sic nostri inuetanei cozintines mentē incendere solent quozum sonus olim emissus in altum aera post primum bellum et quidē acerrimū in octuburī durames in scōo attonitos retrocedere coegit vt apud frosardū clarum est intueri recreatio tempore prandii vt solet apud britannos esse de recitatione virozum illustrium vt ceteri animentur (dūmō impudica non infuerint) laudāda est. hoc tirii fecerūt in cōuiuio enee apud maronem inquientem Citharacrinit⁹ iopas personat aurata docuit q̄z maxim⁹ athlas Hic canit errantem lunam solis q̄z labores Unde hōim genus et pecudes vī imber et ignes Arcturū pluuias hyadas gemios q̄z triones Quid tantū oceano properēt se tingere soles Hiberni vl' que tardis moza noctibus obstet. Quarta cōclusio aliquis ludus est omniū hominū inhonestus. patet ludus fit ob recreationem potissimū z ad hoc finaliter ordinatur q̄ victor voluptatem capit in vicēdo sicut qui alium prosternit in lucta vel vincit disputatione: sed in ludo taxillozū nulla est recreatio nec pulcrū est victori vincere cum demēs ita bene ludit sicut vlixes vel achitophel ascensus sex punctozum super vnū: vel contra est pure fortuitus: g̃ hic non est voluptuosum vincere bī tamen nōnūq̄z est voluptas sed non gratia ludi vel victorie: sz gratia lucri consequuti nūquid ille est ridiculus qui ponit magnam summam pecunie super talem casum fortuitum vt in osse canis vel alterius bruti: idē est quando luditur ad asardum in cartis: ꝓpterea recte dicebat catho. troco lude aleas fuge. z. iiij. ethicozum. j. aliqui capiunt vbi non oportet vt aleatores de vita et hone. cleri. clerici officia ad aleas/ ad taxillos non ludant nec huiusmodi ludis intersint publice aleator remouetur a ꝓmotione de excess. ꝓela. inter dilectos nec debēt esse inspectores huiusmōi ludi in autētica de san. opis. §. iterdicim⁹ col. ix. Ꝓterea argumentor. ille ludus est inhonestus in quo communiter multa mala inuoluunt: sed sic est in taxillozum ludo fraudes contra ludū et p consequens furtū periuria iuramenta sine necessitate de vero que sub aliqua specie piurii includuntur anathema rixe pugne dissipatio p̄timoni comessationes et potus superflui homicidia conscientia lacerata ante omnia inconuenientia recitata que sequūtur ad hunc ludū ante diem clauso componet vesp olimpo Quare hic ludus non est libero homine dignus. Si dicas ludus taxillozū est illicitus z inhonestus: ergo lucrans tenetur restituere lucrum. consequentia est nulla. patet in histrionatu meretritio vēdente equum in festo et in multis cōtractib⁹ in quibus peccatur ita q̄ medium acquirendi est illicitū z manet res acquisita et ita in turpi lucro non tamen iniquo.

¶ Distinctionis decime quite q̃stio vndecima.

VNdecimo circa hanc distinctionē quintam decimā Queritur an proximi lacerans famā tenetur eam restituere suppo Notādū. natur q̄ multipharian homo detrahit fame alterius. vnomō quando mala fama est publicata z ille proprie non detrahit cū iam detracta est vel dicendo paucis quibus est nota vel dicendo alii

quid q̄ parum famam leditvt vocando eum iracūdum loquacē non studiosum vel addens aliquid q̄ de natura loquendi diminuit a certitudine diminutionis fame vt dicendo intellexi talia esse relata de sorte vel plato michi maledixit de sorte nescio quid veri sit. de istis non intelligim⁹: et sz fama capiatur pro bona fama vel mala cū fama nichil aliud est q̄z iudiciū q̄ homines habēt de vita alterius si tale iudiciū sit de malo est infamia si de bono bona fama intendimus loqui de fame in bonam partē sic satis vulgariter capitur in vsu et tria sunt mēbra de quibus loqui proponim⁹. vnomō quis ledit famā proximi et falsū crimē notabiliter malū imponēdo vt vxor phutifaris ioseph senes danielis susanne. alio modo verū crimē sed occultū alteri iponendo hoc est pretermisso ordine iuris. tertiomō q̄s negat verum crimen et impositū sed occultū. Istis notatis circa tria membra ponuntur tres conclusiones.

Prima in qua omnes conueniunt imponēs alicui falsum crimen tenetur illud reuocare vt si quā voluptatē male dicendo acceperit eā reuocādo amittat z cōcedere publice q̄ mentitus erat vt fama restituatur innocēti cozā his apud quos infamia alterius deuenit non tamen cozā hominibus. forte infamia vadit per totum regnū innocentis eat ad forum vel ad ecclesiam parrochialem et ibi publice confiteatur se mentitū fuisse nec sic dicendo se infamat radicaliter licet nunc primo reputetur infamis a populo cū primū falsum crimē fr̄i imposuit radicē dedit infamie analogia est sortes furatur in conspectu duozū crimen illud iam paucis innotescit illi duo testantur cōtra sortem in iudicio nunc infamia sortis vagatur apud populum radicaliter quādo furat⁹ est citi⁹ homo debet seruare famā ꝓpriā q̄z alterius ceteris paribus modo cetera sunt mītū imparia innocentis fama iniuste dēte camino laceratur et fama istius nocenter putatur bona tenetur ergo innocēti reddere ablatum si necessariū est reddere proximo bona fortune ablata a fortiore necessarium est reddere famā que bonis fortune prestat sm illud prouerbioz. xxij. melius est bonū nomen q̄z diuitie multe: et Eccl'ia. xlj. cura habe de bono nomine hoc autem magis permanebit tibi q̄z mille thesauri magni et precioſi si imposuit falsuz crimē z credebat relatu aliquozum esse verum sz finaliter capit illud esse falsum iam tenetur famam innocenti restituere: et cū hoc potest famā propriā parti seruare dicendo publice si publicauit vel vni/duobus vel tribus si cozā illis solū dixit rat⁹ sum sortem sic fuisse malum fornicatorē vel piurū sic eram informatus ab aliquibus quibus nō debebā credere nūc cōperi oppositum verū tā reddit alteri debitū et si bipi imponit solū quādā leuitatē qui cito credit leuis est corde z tantū de fama sibipi tribuit sicut aufert cū seipm solū notat de leuitate z innocenti sic restituit famā indebitū est bone conscientie z q̄ deū timet z proximū diligit pestifera res est hec laceratio fame z quanto ille cuius fama leditur est maioz tanto illam lacerare peccatum est maius et crescit magnitudo pcti per hoc q̄ infamatus distrahitur a bono q̄ impendebat ꝓmuni populo quibus oībus tenetur infamās. dicit forte de curato vel predicatore q̄ est fornicator adulter vel homicida tā curatus retrahitur a sermone cū est notatus vno vitio non audet sicut ab oli predicare contra illud vitiuz nec contra alia timēs ne ei dicatur vocaliter vl' mētaliter. verbū euangelicū. Eiice primū trabem de oculo tuo postea labē de nostris qui cupit ex oculo consortis tollere labē primit⁹ ex proprio diluat ipe trabē non proficit aliis q̄ sicut heri et nudiusterti⁹ nec in seipso sicut bonos alit artes ita est altrix virtutis et in se tabescit ecce quid facit vir belial alterius famā lacerando. Secundo quis lacerat famā alterius verū crimē sed occultū iponendo talis cū contra ordinē charitatis. pcessit occultū crimē fratris. ꝓpalando tenetur illud retractare nō potest dicere mentitus sum de tali q̄ tunc peccaret. dicunt aliqui debet dicere non processi bono modo contra istū sic dicit ricardus alii dicunt sic non credatis eū esse talem male eni dixi et hoc est verū q̄ nō seruaui ordinē iuris. Sed contra vtrūq̄z istorū arguitur ex isto modo dicendi nō redditur alteri fama sz putat esse peioz q̄z an cū ex modo dicēdi apparet aliū fuisse occulte malū sed hūc est difficile seruare se a mendatio ad q̄ obligatur sic consulerē credebā tē poze quo locutus sum de isto ei hoc crimē iponēdo verū dixisse postea ponderando casū faciēdo indaginem repperi me leuiter ꝓcessisse hoc totū est verū nec iste mentitur seruat propriā famā per hoc q̄ dicit credebā me verū dixisse z hoc est verū z hoc scit esse verum adhuc sz pro cautela vt famā alteri reddat dicit post idaginē factā de scelere fateor me leuiter dixisse et hoc iterū est verum. si dicas docti per nostrū consiliū intelligent q̄ crimen erat occultū z magis lacero famā q̄z tacendo rūdeo in primis vulgus non sic intelliget et occultiorē modū videmur dare q̄z alii ꝓ seruanda fama lesa z pauci docti etiam hoc intelligent z licet approximē laceration fame proprie nō obstat: cū hoc demeruerim detrahendo. De tertio membro dicūt aliqui non tenetur retractare negationem suam qua negauit in publico verum crimē sibi impositum tenetur tamen per quedā verba sobria restituere famam accusāti quē indirecte notauit de calumpnia dicendo. nō habeatis eū pro calūpniatore credo q̄ habuit bonam intentionem proponendo vel forte credidit se probaturum intentū suum sed deceptus fuit quo ad priorem partē negatiuam placet michi illud scōa pars etiam habet aliquid apparentie sed nego secundaz opinione mea nō tenetur ad restitutionem alicuius fame huic intentio sua non valebat saltē non processit debite intendendo: et quando proposuit publice michi crimē occultū q̄ probare nō poterat suā famā iniquę laceravit ipse ego non teneor ei restituere q̄z sz ipse erit deuictus michi restituere modo ptacto. Sed circa dicta dubitat sortes dixit de platone curato q̄ tenet occultā concubinam in domo postea plato dicit de sorte vel dici facit per alīū

Universidad de Deusto
Biblioteca

qz ei non daretur fides cum putaretur dicere maliuolentia qz sortes est adulter vel tenet concubinam ponatur vtrūqz crimē falsū an possunt facere recō pensationem mutuā et patet qz sic. si sortes furaretur equum a platone z plato duos boues a sorte faciunt recompensationez. ℟espondetur qz non possunt facere recōpensationem sic mutuo sed vterqz tenetur retractare male dictū non solū peccatur in personas ipsas sed in cōmunitatem qñ infamia hic inde est publica pcñ apertū boni. scandalisat vehementer indoctā plebē diminuit fidē et bonam vitā in aliis. aliqui malefactores a natura habēt perperā de bonis loqui vel vt eoz mala vita non appareat fm qz dici solet est consolatio miseroz habere consortem in pena vel ac si nulla esset deuotio in mundo z vt magis fallāt assimulātur sophistis assumūt maiorē rationabilē minorē falsam adiungūt tandē concludentes falsum si maior premissa non esset rationabilis nō esset causa fallatie deficeret causa apparentie in minore est causa deffectus ꝑ maiore extollunt virum in scientia in sermone ad populū in grauitate prudentia vel huiusmōi subsumunt ꝑ minore dicūt eū esse impudicū vel vehementer laborare pro beneficiozum pluralitate vel esse superbū ℣Postea inferunt propositionē in parte veram et in parte falsam vbi debent inferre propositionē in toto veram. ℣x isto patet qz si quis iniuste lesit famā alterius in publico non sufficit petere veniam ab illo. Si ego ꝓcerem viro qui res meas furat⁹ est nō tamen dimittere possuz emendā iusticie cōmunis quin subiaceat pene cōmuni. Insuper si quis famā tuā iuste lacerauit debes et dicere rācorē nō hēo ꝺ te frat dedisti m̄ grāde ipedimentū ꝓgredi in via moz. tolle illud retractando iniuste m̄ iposita: consulta cū sapientibus an possum tibi illud remittere vtar eozum consilio an remittere possum hanc iniuriam vel ne nullo modo est simile de rebus ablatis nisi loquaris de pena debita pro perturbatione rei publice. Insuper vir impedit famā proximi augeri z hoc est detrahere idirecte vt qñ audit alios talē extollentes in vita scientia z in talibus que conducunt ad dei gloriam z promotionez proximi in via moꝛum tūc hoc impediens dicens non credit z resistit vel conuertit se ne audiatur gl'ia alterius statī in aliā materiā: vel porrigit eis aliud os (vt aiūt) vt in oze rodant. dixi que conducunt ad gl'iaz dei z edificationē proximi si est verisimile qz per hoc impediet bonos vel hoc cōuertetur in pniciē rei publice dicat illud catonis. parce laudare memento.

¶ Distinctionis decime quite ꝗstio duodecima.

Notādū. ℣Tdecimo queritur an accusat⁹ de aliquo crimīe tenet illū crimē ꝓpalare. Ist⁹ solutione questionis notabis aliquod est crimē publicū et etiā aliquis est infamatus circa tale crimē vt est vnus occisus in vico z sortes est male famatus de illo vt contigit de homicidio atacis thelamonii z vlixis supuenientis nōnūqz crimē est publicū z nescit quis tale crimē cōmisit vt sortes reperitur occisus in vico nescit quis illū occidit nec habetur maior suspicio de vno ꝙ alio qñqz crimen est occultū ex parte facti et facientis. ¶ Istis notatis pono conclusiones. Prima est vbi casus est oīno occultus vt in tertio mēbro homo nō tenet suū peccatū occultū ꝓdere. patet nō tenetur peccatū occultuz fratris sui manifestare imo tenetur nō manifestare. ergo proprīū peccatū cū scōz ordinē caritatis homo debet plus se diligere ꝙ proximū debz plus suā propriā famā seruare ꝙ proximi cōtra tales loquif. ℣ Isaie. iij. capite sui libri. ℣t pcñ suū quasi sodoma predicauerūt. ad istud hō tenet ordine caritatis. Quo fit religiosus non tenet peccatū suū secretū dicere in capitulo nec suo prelato extra cōfessionē nec alteri⁹ crimē debet dicere occultū: et dato qz iuraret superiori dicere veritatē de interrogandis et postea prelat⁹ peteret de tali occulto nō debet dicere: iuuz iuramentū debet intelligi dicā que possuz dicere: hoc est nisi fortiori vinculo astringoz ad oppositū et intelligo vbi secretuz frīs mei non tendit contra ruinā publicā si esset cōbustus cenobiū hac nocte vel traditur⁹ vbē hoc reuelabo si sciā in secreto aliter ꝙ per cōfessionē z si sum accusatus cozā iudice de tali crimine dicā. ꝺñe iudex nolite querere talia transeuntis vestrū forū querēdo illa cū nec sū infamat⁹ de talibus nec factū est publicū istud patet. xxxij. distin. c. erubescāt xxxiij. q. v. xp̄iana. ij. q. v. cōsuluisti. talis iudex assimilatur illi qui solē facibus studet iuuare. dicit adrianus. vj. q. j. c. si oīa. non est procedendū ad inquisitionē contra aliquē nisi contra infamatū de accusant. c. inquisitionis. et. c. qualiter. Sed pone qz iudex secularis vel alius dicat et respōde ad interrogata alias habebo te pro cōuicto z ipse dicit nego proposita intelligens nego ea esse facta vt proponis vel nego me fecisse hec ad tibi apperiēdū an iste peccat. dicitur in primis non mētitur non dicit vnū exterius et habet aliud in mente sed an fallat imputabiliter: apparet qz nō cū alter interrogat iniuste et materia est odiosa ex parte iudicis datur ei respōsio amphibologica: ḡ non imputatur ista falsitas dicenti. de aliis mēbris vbi factū est publicū vl iste oꝺ famatus. videtur qz tenetur suū pcñ aliquo modo occultū propalare iudici interroganti: iuridice dato qz ad hoc condānetur ipe non est causa sed lex. aliqui adducūt probationē ad hoc euidentiā petrati sceleris nō eget accusatoze: sz hec probatio est inutilis qz hoc intelligitur qñ factū est notozium et cuilibet constat quis cōmisit tale delictū: sed pro bo per factum illius qui clāculū dimisit libellū contra castoriū in publico quē anathematisauit grego. vt crimē cōfiteretur. v. questione prima. c. quidem maligni spūs. et si dicas in capitulo quis aliqñ de pen. d. prima. ℣ ℣t cōtra nō tibi dico ne te publice accuses. hoc intelligitur dicit apparat⁹. v. q. j. c. q̄dē quando crimē est oino occultū. ¶ d dicis esto qz accusoz adhuc mea fama non est lacerata realiter nā multi multa loquuntur mea confessio meā famā lacerabit: ergo in illo casu non teneoz me ꝓdere. re-

spondeo si realiter sum innocens meam innocentiā concedam: si autem nocens fama non gratis est excitata debeo parere iudici interrogāti iuridice z ad hoc mouet factum beati gregorii: sed si mea confessio ꝛgat in periculum mee vite dato qz negem hoc diminuit a tanto dummodo intendo reparare delictum. Sed dicis si queratur innocens ab homicida et domū meam ingrediatur homicide petenti vbi est innocens. dico non est hic intelligens tertiā personam de edo non comedit hic licet persequens intelligat tertiam personam de sum sine peccato: ergo pro seruanda mea vita sic intelligo in proposito non est simile fugiens est innocens vel si nocuit occidendo est innocens qz occidatur illo modo: secus est in proposito cum iste est iudex et petit iuridice. ℣x quo patet si homo concedit se fecisse crimē qō nō fecit in tortura peccat propriam famam lacerando sed metus diminuit a tanto: sed si confessus fuerit ipso soluto a tortura tenetur preconcessuz negare nec est redargutio cum non est in eadem disputatione et sibi famam restituere et penitere qz in seipsum peccauerit pro prima confessione in tortura non occidetur licet sit suspitio contra eum. Sed petis an homo tenetur seruare suam famam: respōdetur fama non est necessaria homini propter seipsum sed solum propter proximi edificationem. appetere famam propter proximi edificationem charitatis est propter suipsius exaltationem est inanis glozie auiditas. propterea illis quibus incumbit ex officio vel ex statu perfectionis aliozum saluti prouidere tenentur omnibus mediis licitis infamiam repellere. illud eccle. xvii. ibi maxime verum habz vnicuiqz mādauit deus de proximo suo vt. s. ei pro sit exemplo et verbo: crudelis est ille in talibus qui famam negligit alii sedēt sub modio quibus custodia propriе salutis sufficit. talibus sufficit bona conscientia negligendo famem etiam est eis interdum causa humilitatis exemplo multoꝛum in vitis patrum quibus dum multa falsa imponebantur quieuerunt: patet de illa que finxit se virum monachuz cui imponebatur a quadam impudica qz ex ipsa genuit prolem qō non cognoscebatur ante mortem et pena ab abbate pro illo tanqz delicto capiebatur.

¶ Distinctionis decime quite questio decia tertia.

Notabile. ℣Decimo tertio queritur an dissuadēs alicui intrare religionem tenetur intrare religionem illo nolente postea intrare. ℟espondetur multipharia z quis dissuadet alicui intrare religionem vel qz iudicat illum ꝙ dissuadet ineptū intrare religionem vel credit esse vtilius huic pro tē pore dare opam litteris vt sit maioz fructus in ecclesia dei ratiōe istius vel pro salute aīe quā dissuadens procurat ab isto qz eum erudit in via moz. vt eum nutrit z sic dissuadens nō peccat: ḡ alio postea nolente religionē intrare dissuadens non obligabit si hoc faciat maliuolentia contra religionē (qz raro accidit) suadeat postea illi intrare religionem qz si noluerit studeat habere alium ꝙ religionē ingredi tur quem si reperire nequit ipe tenetur intrare fm aliquos exemplo raymūdi dissuadentis cuidā nouicio stare in religione quo volente religionem intrauit predictus raymund⁹. Item qui ordinat seruū alicuius in presbiterum tenetur ad estimationē seruī et inferius in sacramento ordinis patebit probationes iste non ostendunt propositum vt opinoz. forte raymundus libere intrauit et si fecit conscientiā qz tenebatur intrare ei imputetur aliqua conscientia erronea non nocet habenti sed prodest secunda ratio de seruo ordiato nō ꝓcludit ymo citius ꝺ facto rē: ꝺ dūm ibi est iniuria auferendo alienum vel ipm indisponēdo ad seruitia antiqua cum in casu nostro iste nunqz fuit religiosus dato qz esset nouitius a religione hac nichil tollitur multū refert ꝓpe habere et habere actu impediens idoneū ab assecutiōe beneficii habendi nō tm̄ peccat ac si eū ꝓuaret habito. insuper forte iste ita bene viuit p̄s biter vel laicus in seculo sicut vixisset in religione licz tota religio sit melioz ꝙ non religio stat pleroscz nō religiosos esse multis religiosis meliores si suaderē forti volenti intrare cōuentū btē marie de monte carmelo intrare ordinē augustinensiū an, ꝓpterea essē obligatus intrare pro eo carmelitas. dicis vtrūqz istoꝝ est licitū sic licitū est huic stare in sc'o hō non semp tenetur ad melius suadeat illi itrare vel studeat habere alium vel recōpenset cōuentui fm iudiciū prudentū. ℣ odēmō si qs induxit aliquē ad peccandū peniteat z studeat eū reuocare ad viā veritatis vel si virgini fecit iniuriā eā deflorando reparet secundum iudiciū prudentū. illud exodi. xxij. nunc nō ligat sed satis accedit ad lumē naturale et potissimū vbi virgo fuit honesta et est z erat illusa ab isto. sed dicis cū hic loquuti sum⁹ de religioso quomō tenetur ad restitutionē illicite cōsumptoꝝ cū nichil habeat. rñdetur viuat artius et studeat per amicos lecturā vel contionē facere recōpensam. Sed hic dubitatur quō mulier nobilis hūs ꝑmogenitum spurium quē dūs eques auratus comes vl' hūs amplū patrimoniū credit eē suū cōstat mulieri de oppositō et loq̄mur in britānia vbi in vtroqz regno ꝑmogenitus succedit in toto videt qz hec mulier manebit in peccato pmittit filiū alterius ignobilis forte succedere in patrimonio secūdo genit⁹ est verus heres. si dicas consulend⁹ est intrare religionē vel capere ordines sacros incassū laborabis: si dicas ei qz sit spurius nō tenet assentire nec assentiet dicet matri facile crediderim vos iudicā sed non credo ḉn sū fili⁹ talis dūs q̄re non reputastis me spuriū a principio q̄re debeā plus credere nunc ḉ a principio. si dicat viro forte recidetur et reddet se infamē z ei⁹ peccatum est occultum. ℟espondetur si mulier videat filium talis conditionis qz acquiesceret ei dicenti et habuerit strictam conscientiā pōt dicere filio z suggerere ei intrare religionē vel capere ordines si videat virum clementem et qz ipsa non est in aliquo periculo occisionis pōt dicere viro casum rationabilius est qz fama sua que est mala meretrix

Universidad de Deusto
Biblioteca

propaletur viro q̄ verus heres careat hereditati. Si videat virum terribilem et filium large consciētie neutri dicat diminuat de bonis cōmunibus quantum pōt et bñ loq̄tur de secundo genito patri dans pecuniā vt emat terras secundo genito. et ḋc quid pōt colligere ad partem det illi si sciat bñ pecuniā disponere et lz spuri⁹ succedat in maiore pte mulier non pōt adhibere aliud remediū ipsa est inter duo de seruanda fama ⁊ propa vita et ne maritus cōmittat vxoricidium ex vna pte et de restituēda hereditate ex altera pte flectat se ad minus non restituendo hereditatem et doleat q̄ ipsa est ip̄ossibilitata et sic ipsa non est ap̄lius in pctō est apparētia q̄ ipsa in articulo mortis cōgreget duos vl̄ tres sacerdotes vel viros ꝓbos dicēs eis casum si ipsa viuat q̄ taceāt sinautē si ipsa moriatur q̄ illi tres viro significent sed item in oppositū est apparētia vir illis trib⁹ dabit fides. item nec mulieri q̄ tenuit istū legittimū a ꝓncipio essent lites inter viz et pentes vxoris forte nullū alioq̄ crederet legittimum tabescet tristicia et occideret spuriuz plano marte vl̄ dolo. propterea in toto vtatur mulier cōsilio sapientum cōfessoq̄ duoq̄ vel trium q̄bus ipsa cōfitebitur delictū q̄ neuer̄t cōditionem viri et spurii q̄ secundum hoc variande sunt responsiones.

¶ Distinctionis decime quinte q̄stio decima ārta.

Superius de restitutiōe spūalium et eoruz q̄ aīm cōcernunt loquuti sum⁹ nunc loq̄ndum est de restitutiōe eoq̄ q̄ corpus cōtingunt et de aliq̄bus icidentibus circa corpus. ſ. vulneratiōe et homicidio: et q̄ro ārto decio circa hanc dīnstin. an homicidiū est magnū pctm̄: et q̄ restitutio debeā in homicidio. ¶ Pro q̄stiōis expeditiōe scias nos nō loquuturos de hois occisiōe legali ⁊ iusta vt puta q̄n q̄s occidit a ministro legis post sniaz humanā vel post sniaz legis naturalis q̄n hō nō pōt euadere nisi iuadentē p̄imat vel ꝑcipit a deo se occidere vt sanson. iudi. xvj. nec loquimur de occiso p ignorātiā inuincibilē vt q̄n q̄s dat opam rei illicite et licito tpe et p̄ter intentionē eius ptransit aliq̄s vl̄ latitat qui ab arboze vel sagitta occidit sed loq̄mur de homicidio iniusto hoc est pctō homicidio alias auctozitate propria titulo q̄stiōis sic limitato pono cōclusiones. p̄ma est: homicidiū est grāde peccatū probat: prohibet in ꝑceptis decalogi et oia illa stricte ꝑcipiunt vel prohibent imo pauca sunt peccata eq̄lis gravitatis cū homicidio inter reliq̄ piurium contra deū scienter non est ita magnum pctm̄ sicut homicidiū lz sit directius contra deū et cōtra ꝑcepta p̄me tabule cetera sunt ipia tollit hō p homicidium de rep. natura non aūt deus q̄ piurium adulterium est multo min⁹ pctm̄ q̄ homicidiū: breuiter est horrendū pctm̄ appropinquāte homicida occiso recenter sanguis de vulnere emanat vt ꝓhibent et istud est vel nutu diuino in horrorem peccati vel forte propter aliquos hūores emissos ab alterato homicida ingredientes vulnera occisi et commotionem facientes est vnum de ōttuoz pctis et p̄m si in magnitudine clamantibus vindictā de celo scōz caria vulgaria. ¶ Clamitat ad celum vox sanguis et sodomoy: vox oppressoy merces detēta laboy. ge. iiij. dictū est ipsi cayn post occisionē fris vox sāguis fris tui clamat ad me de tra nūc igr̄ maledictus eris super terrā que aperuit os suū et suscepit sāguinē fratris tui de manu tua cū operatus fueris eam nō dabit tibi fructus suos et q̄ sequūtur. gene. ix. carnē cū sanguie non cōedetis. sanguinē ei aīarum vestrarum req̄rā de manu cūctaq̄ bestiaq̄ et de manu hominis de manu viri et de manu fratris eius requiram animam hominis. mathei vicesimo scōo. quicūq̄ gladio pcutit gladio pibit. et gene. ix. quicunq̄ effuderit hūanum sanguinē fundetur sanguis illius dixit dñs ad dauid. p̄mi palip. xxviij. et secūdi reg. vij. non edificabis domum nomini meo eo q̄ sis vir bellator et sanguinē fuderis ecce q̄ntum detestatus est dñs edificationē templi ꝓpter homicidium in sctō rege electo scōm coz dñi. prouerb. vi. sex sunt q̄ odit deus inter q̄ numeratur ille q̄ effundit sanguinē inocentē. hinc eneas noluit capere penates sed fecit patrē eos capere cū venit de recēti sanguine grecoy in bello vt videtur iusto dicēte marone scōo eneydos. Tu genitoz cape sacra manu patrios q̄ penatos. Me bello ex tanto degressū et cede recenti. A tectare nephas donec me flumine viuo. Abluero. augetur pctm̄ ex nobilitate homis quē minuit deus paulominus ab angelis oues boues et vniuersa pecora cāpi ei subiecit psalmo. viij. ad imaginē dei creatus est gene. ix. indigne ferret rex si templū vel castrum ab eo extructū aliquis destrueret vel si filium ei similē: sic pater nr̄ de⁹ egre fert contra homicidā: vz cōiter hō est dignissima creaturaq̄ ⁊ alexander cuncta timēt hoīem q̄ ꝓsidet tipe creat. ſ. math. xviij. videte ne contēnatis vnū ex hiis pusillis dico ei vobis q̄ angeli eoq̄ sp̄ vidēt faciē patris mei q̄ in celis est hō est minoz mundus viij. phisicoq̄. propterea saluator nr̄ dicebat. luce vlti. p̄dicate euāgeliū oi creature hoc est hoi q̄ participat cū oi creatura scōm aliquā rationem intelligere cū deo ⁊ angelis/sentire cum aīalibus/viuere cū plantis existere cū oīb⁹. p̄z magnitudo hui⁹ peccati a pena quā capit deus de eodē sp̄ tremebat cayn post occisionē abelis tandē occisus et tota sua genealogia submersa est in diluuio viri sanguinum non dimidiabunt dies suos. psalmo. liiij. stat homo semper in periculo trepidus ne occidatur a liberis fratribus vel amicis occisi lupus non occidit lupū nec vulpes vulpē. eccle. xiij. oē animal diligit suum simile citius me defecerit dies ante q̄z enūerare possem panaz et graultatez homicidi. ¶ Secunda cōclusio vbi homo secundum legē occiditur pro homicidio satisfacit equanimiter ferendo mortem ꝑ morte. patet talis satisfacit scōm extremū potentie sue cum mauult cuncta que habet dare q̄z pati mortem. insuper illa est pena posita a legislatoribus: ergo hoc soluens satisfacit secundum legem ergo iuste. ¶ Tertia conclusio: penam legis princeps

Notabile

potest interduz remittere non occidēdo hoicidam patet de lege nature est q̄ pro homicidio homo puniatur et q̄ aliquam penaz subeat: sed q̄ hoc modo punistur puta lege talionis est humanū positiuū: q̄ illam penam remittere potest ꝓnceps ⁊ ad hoc inclinat clementia. In hoc laudatur iulius cesar pro talibus potissimū fiunt ciuitates refugii in antiqua lege et rationabiliter ad lumen uature. iosue. xx. numeroy. xxxv. et deutero. xix. interdum forte ex repentina ira dat paruum ictum et alter paruo vulnere moritur vel est multum vtilis reipublice tūc seruare rigorem legis scripte vel consuetudinis cōis non est recte incidere sed summū ius in illo casu est summa iniuria p̄mus conditoz legis hunc nō occideret dz tamē cogere homicidā satisfacere parti lese et petendo veniam ab his quoy interest/et faciēdo emendam pecuniariā si capere velint nec hāc offensam remittere potest ꝓnceps q̄si pars lesa ratione obtēperare noluerit non deuincitur ꝓnceps homicidā ꝓpterea occidere. ¶ Quarta cōclusio nō semper inclinat clementia ad remittendam penam legis in quolibet/imo ad iūstigendam: patet: est interdum in perniciem rei publice non occidere homicidam est grassator icorrigibilis/prebet occasionem aliis sic transgrediendi: occidit duos vel plures vulgariter dicitur eo occidēte secundum vl̄ tertium q̄ rex illos occidit q̄z non sustulit illum de medio ⁊ est in culpa illius homicidii contra equitatem est talium penas cōmunes commutare in pecuniariam: ex hoc efficiuntur deteriozes euadunt cruenti sanguinarii et carnifices oīm bestia deteriozes in ignominiam et iacturam regis et reipublice. ceteri mali fiūt propensiozes ad male agendum nec paciscis et bonis datur quies viuendi. salomon surripuit ioab militem strenuū a cornu altaris et cū occidi fecit eo q̄ duos nobiles occidit ꝓditorie. iij. reg. ij. ¶ Contra p̄mā conclusionē argumentoz: moyses occidit egyptum quē fabulo absc̄dit. exo. sc̄o. et tñ non peccauit cum hoc non sit imponēdū tali legifero de quo dicitur non est inuētus sicut ꝓpheta in isr̄l. deuter. vlti. ad litterā ꝓterea iubeat aliquis suū famulum aliquē fuste percutere et ille occidit negligētia tale homicidiū nō est mortale cū non est voluntariū igit. ad p̄mū si moyses excusare debeam⁹ dicēdum est q̄ moyses ḃ fecit instinctu sp̄s scti. sic beat⁹ stepha. act. vij. sonare videt. si dicas q̄o transgressus est penā talionis ꝑ verbere occidendo solutio est iā data si id fecit instinctu sp̄us scti nō op⁹ est ire cū postillatoze ad ḃ q̄ audiuit ex materia litigandi q̄ egyptius cognouerit vxorē hebrei nec sufficit q̄ dicit bzugenſ. q̄ ꝓpulsauit iniuriā fratris poterat eū tenere egyptiū cū vir fortis et prudēs erat moyses: q̄ si euz sic occidisset nō seruasset moderamen inculpate tutele sz de ḃ dicem⁹ in solutiōe q̄rti argu. sequen. ad p̄m vz dñs est homicida et famulus lz contra vtriusq̄ facultatē cū data ē opa rei illicite lz ambo min⁹ peccāt q̄z volētes occidere. ¶ Secundo argumēto: emittat aliquis sagittā p̄ aliquē ⁊ añq̄z sagitta tāgat sortē q̄ occidet peniteat tunc sic ibi est homicidiū cū sortes occidit et tñ non est pctm̄ homicidii nō anteq̄z sagitta tāgat sortem nec tūc cū sagitta est in actu ꝓpter p̄nsaz sgitur. preterea sint viginti viri a b c et sic p ordinē alphabeti pcutientes p̄lonem sic sz q̄ p̄lo nulli⁹ictu moz̄eret sz ex oibus sit q̄ vō pōt contingere tunc a nō peccat pctō homicidio/nec b/nec c: et sic de quolz alio. Ad p̄mum dicit in secundo de actu exteriore an aliq̄d malicie vl̄ bonitatis supaddit actui interiori. Ad ſm dicit q̄libet eoy peccat pctō homicidio i casu illo sz si constituit q̄s dederit vulnus letale talis punie⁊ ꝑ homicidio. ff. ad leg. aq̄li. l. itē mela. ·§· sed si seruū p̄les pcusserint. Accipe exemplū de cesare et cassio pcutientib⁹ cesarē vbi inter trigita tres ictus solū tres erant letales. ¶ Tertio arguūtoz lz mulieri se iterimere q̄n tyrānus eā prosequatur ꝑ perdēda castitate ⁊ ipa nullate⁹ alr̄ pōt castitatē ꝓtegere ḃ vr̄ expīsse concedere. beat⁹ hiero. super num ꝓpham et auctozitas est canonizata. xxiij. q. v. c. non est. dicit illud caput non est nostrū morte arripe sed illatā ab aliis libent accipe. vñ et in pscutionib⁹ non lz in ꝓpa manu perire absq̄ eo vbi castitas piclitatur: q̄ excipit castitatem. Rñdetur negando assumptū initq̄ ageret ḃ mulier: vsq̄z in ppositō capit inclusiue et sic solet frequenter accipi. sic scribit greg. ad eōs gallie. p̄z. xxxiij. q. v. in. c. progeniem dicit sic progeniē suā vnunquēq̄z vsq̄z ad septimā decernim⁹ obseruare gnationē et tunc nō licuit cōtrahere in septio. hoc ipm p̄z. ff. de pig. ac. l. j. et p̄z in mō loq̄ndi dicim⁹ oēs pagos vsq̄z ad glegozū esse de prochia beruiti inter quos includitur glegozū. si aliq̄ mulier fugiens in aquā non credit eā profūdā submergit ꝓ seruāda castitate excusāda est. ¶ Quarto argumentoz: beat⁹ petr⁹ ap̄tās aurem dextrā a malcho intendebat ei ap̄tare capt et cum occidere ⁊ tñ non peccauit pctō homicidio cū glosa inter. luce. xxij. euz ꝓpat ipsi phinees q̄ occidit coeuntez cū madianite. nume. xxv. propterea p̄missum est ei sacerdotiū ineternū q̄z zelat⁹ est p deo suo et expiauit scelus filioy isr̄l: q̄ phinees non peccauit: sed q̄ btūs petrus peccauerit p̄z: eū reprehendit saluator. math. xxvj. cōuerte gladiū tuuz in vaginā: ois q̄ gladio pcutit gladio pibit. Rñdetur beatus petr⁹ in ḃ peccauit cū nec erat iudex nec auctozitatē ad ḃ habuit. propterea a xp̄o est reprehens⁹ zelus fuandi dñi eū ad ḃ ipellebat lz in facto deliq̄t et sic quo ad aliq̄d ꝓbabat ipsi phinees. Si dicas xp̄s añ p̄cepit q̄ nō haberet gladiū tunicā venderet et emeret gladiū/cui petr⁹ ecce duos quos xp̄s sufficere asserebat nō erat ei dictū q̄ ꝑcuteret sz ferrū ferret vt beat⁹ aug. sed q̄ esset ꝓtotin⁹ in discrimine capiendi et ḃ tz beat⁹ aug. exp̄sse. xxij. cōtra faustū ca. lxx. tenens q̄ tā petrus q̄z moyses in casu p̄mi argumenti peccarūt dicit q̄ illa facta oīdit eoy zelus esto q̄ in ḃ deliq̄rūt vt de saulo ꝓtigit dat ꝓpationem naturalem q̄ agricola montem plenū oleastris cognoscit vtilem pro oleis. cultura accedente dicēs: aīe virtutis capaces ac fertiles p̄mittūt sepe vitia q̄bus ḃ ip̄m iudicēt cui virtuti potissimū sūt ac-

Universidad de Deusto
Biblioteca

commodate concludens in fine capituli quid ergo incõgruũ si petr⁹ post hoc pctñ fact⁹ est pastor ecclesie sicut moyses post percussũ egyptũ factus est rector illius synagoge vterq; eĩ non detestabili ĩmanitate ꝫ emendabili aĩositate iustĩcie regulã excessit vterq; odio ĩprobitatis aliene sed ille fraterno iste dñico ĩcẓ adhuc carnali tñ amore peccauit. de petro tenendũ est ḡ q̃ peccauit sed zelus diminuebat a tanto poterat sic et sic: verosiĩle ẽ q̃ habuit plures actus quos aliqui erant boni ꝛ vnus malus ꝫ de moyse est maior difficultas non q̃ pferamus pastorẽ synagoge pastori ecclesie qui vtrũq; constituit pastorẽ nouit vter illorũ est maior beatus stephan⁹ videtur excusare moysen. act. vij. ꝫ non legatur ex odi. ij. q̃ adhuc moyses erat constitut⁹ iudex a deo tñ beatus stephanus ỏt q̃ sic: ḡ illud est tenendum existiabat aũt intelligere fratres dicit btũs stephanus q̃m deus per manũ ipsius daret salutẽ illis at illi non intellexerunt si moyses putauit alios intelligere q̃ deus per eũ daret eis salutẽ: iam ỹ moysi constabat: dicis verũ esse q̃ sic putabat prothomartyr sed non oportet q̃ suum iudicium sit verum: sicut ioseph putabat christũ esse iter notos ꝛ amicos luce. ij. qui tñ non erat istud nõ sufficit recte iudicabat beatus stephanus potes in hoc relinquere beatum aug. potes sine magno inconuenienti vt opinor dicere etiã moysen peccasse ꝛ verũ est q̃ constitutus est iudex vt beatus stephanus dicebat sed nõ ad sic occidendum sicut preceptum erat apostolis habere gladium tpe passionis sed non ad percutiẽdũ. Dubitatur ad quid tenetur aliũ vulnerãs: ỏr tenetur soluere pro expẽsis lesi satisfacere cirurgico et refundere tñ q̃tum alter lucrat⁹ fuisset vel q̃tũ amisit defectu custodie tpe quo morbo laborauit si remediabiliter lesus sit: si irremediabiliter aliuz leserit tenetur eũ alere ꝛ ei tñ dare q̃tum scỏm iudicium prudentũ lucratus fuissz deductis laboribus non dabitur ei tñ in quiete q̃tũ lucratus fuissz operando ꝛ sic si quis aliquẽ occidit q̃ sua arte habuit patrẽ ꝛ liberos nutrire occidens tenetur istos alere hoc est clarũ in lumine naturali nõ cito ꝓpterea alias ꝓbatiões. quo fit licet sit maius pctñ occidere vel ledere virũ nobilẽ ꝛ honestũ q̃ latomũ vel fabrum tñ occidẽdo scỏs hõ ad plus obligat ꝛ omittẽs vtri sq; succurrere pl⁹ cõmittit in scỏis non tenetur alere filios nobiles si habeant patrimoniũ aliũ de. secus ẽ de filiis mechanici nichil hñtis nisi artẽ q̃ quam ꝓdiderĩ sue familie/ vt de sophronisto lapidario. si sortes ledit platonẽ ꝛ ecõuerso si equal⁹ ledant neuter habebit recõpẽsam ab alio ꝫ erit acq̃tatio si vn⁹ alteri ꝑputauit manũ ꝛ alius illi digituz vel articulũ ꝑmus tenebit satisfacere scỏm excessũ ad arbitriũ boni viri: legislator erit lex aiata ad hoc vnus hz plus de lucro loquẽdo more aristotel. v. ethico. ꝛ alr plus de dãno oz tollere excessum lucri ab habente reddẽdo alteri reducendo ad equalitatem nõ loquor de pẽnis canonicis an occidẽs volũtarie sit irregularis ꝛ perdit bñficiũ constat cñs illas penas canonicas esse humanas ꝛ per ꝑsonas palaz est conditorẽ canonis posse in omnibus illis dispensare.

¶ Distinctionis decime quinte questio decia q̃nta.

¶ Circa eandẽ quitã decimã distinctionẽ q̃rã q̃ntã decimã q̃stionem in ordine de homicidio ꝛ bello. Et q̃ro hanc q̃stionẽ an liz occidere ꝛ rapere in bello. ℣ro solutiõe q̃stionis nõbis liz cõster dicatur bellũ ỏr a bellus bella bellũ ꝑ antiphrasim vt de talibus ꝓtingit lucus ꝛ officiũ bellũ libitinaq; pce. ℣sta ꝑ antiphrasim dñr noia monstra etiã ỏr pugna q̃r antiquitus pugnis calcibus ꝛ dẽtibus pugnatũ est postea armoꝝ vsus a tubalcaym ꝛ lacedemoniis inuẽtus est. Sz augusti. dati in suo libello de nouẽ verbis q̃vulgatã multoꝝ opinionem oñdere elaborat q̃ bellũ a bellua ducatur ꝛ luc⁹ nõ ꝑ cõtrariũ ꝛi hoc q̃ntilianũ ꝛ btñ hiero. rẽpendit sed nõ est theologis iisistere a q̃bus fontibus huiuscemodi riui scateãt frequenter illõ vez cõtinet grãmatici certãt ꝛ adhuc sub iudice lis est de multisvocabulis vtcũq; res se habeat. vel ỏr a belluavel per contrariũ honesti nõ refert de denoiatiõe nouũ collegiũ oxonie est antiqus collegio magdalene. ¶ Si bellũ capitur in bonã ptẽ ꝛ est honestũ ꝛ malã: aliquod bellũ est actus fortitudinis ꝛ aliquod bellum est actus audacie ꝛ sic de militia/ iz fortitudo militaris ſm aristo. iij. ethi. viij. non est fortitudo neq; virtus est secũda ſpes fortitudinis methaphozice ſm aristo. fortitudo bellica est ỽtus cardialis. iij. ethi. et. j. rethozice. ꝛ vbicũq; de ea loquit̃ q̃stq; martin⁹ voluerit fortitudinẽ bellicã esse eius speciẽ ꝛ aliam acceptionẽ fortitudinis ỽtutis cardinalis effinxerit ꝓpter partes potẽtiales fortitudinis vt magnanimitatẽ ꝛ sil'es seruaret ptes subiectiuas fortitudis sed hoc in tertio ficitiũ laboro oñdere. Fortitudo est act⁹ vel hitus quo ḡs vult belligerare ſm q̃ ratio dictat. iij. ethi. vij. fortis itaq; est impauidus vt hõ atq; timens quiỏ vt humisce res formidolosas verũ vt oz ꝛ vt dictat rõ tollerabit honestatis causa hec eñ ipsius ỽtutis est finis eius conditio est ante bellũ esse quietũ/ tpe belli eẽ feruidũ: dicẽte aristo. fortes aũt in ipsis opibus feruidi sicut ãtea ỽo ḋeti maro. j. eney. non solum describens fortitudinem enee iz heroicũ virũ dicit exemplo enee soluunt frigore mẽbra. vbi seruius id exponẽs dicit eũ fuisse timore percussum. et tullius. j. officiozum. Sed fugiendum etiam illud ne offeramus nos periculis sine causa quo nichil potest esse stultius ꝓcipes pleno ore laudati vbi par erat de lite stabant vt de multis facile est ostendere. Audacia est actus vel habitus quo quis bella gerit plusq̃ oportet terribile ausibile reputat vt de celtis loquitur aristoteles q̃ non formidãt tonitrua ante pericula audaces sunt precipites et volunt ea sed cum in ipsis sunt tergiuersantur vecordia est extremum in defficiendo.

¶ Ex his infero propositiones. Prima est: impertinens est viro forti esse robustum corpore vel neruosum licet interdum vocitemus talem fortem tamen hoc non est in sermone moralis philosophie:

patet correlarium stat aliquem talem esse timiduz et aliquem fortem fortitudine morali vt de achille et hectore contigit: aliqui ab ineunte etate sunt aptiores ad bellum q̃s alii non solũ a natura vt de benе natis loquitur aristoteles sexto ethico. sed ab assuefactione grauium laborum et frugalitate victus parcitate somni et ꝓpterea vegetius primas partes ante nobiles videtur impartire agricolis ꝫ gloria et ifamia que stimulãt ad laudem sunt maiores in nobilibus vt lucanus de cesare et pompeio dicit stimulos dedit emula virtus fabris laniis non horrentibus effusionem sanguinis fortitudo militaris facile alludit anglı vti intelleximus rẽnuunt capere lanios in eorum iudicio in causa mortis: calcifices/ sertores/ tonsores ab eorum arte sunt spurii mentis nec nati in tratia que proportio acus vel naucule ad lanceã vel ensem. dixi ab eoꝝ arte non eo inficias aliquos istoꝝ a natura aliquib⁹ curialistis vel agricolis prestare molliter educati magis sunt milites veneris q̃s martis: sicut hector paridi ipse perauit fugienti a menelao vt est apud homeꝝ tertio illiados inquiens: at eñ in ỹ belli puluere nihil ed victoziã faciũt cithare cant⁹ dignitas forme cõpti capilli veneris dona cetera q̃s hmõi. effingere poete achillẽ alitum ex neruis boum ꝛ non perdicũ vel phasianorum: et guillermus vallas vt nostri annales perhibent partes illas boum quas nouẽ plicas vocant dilexit. ¶ Sequitur scỏ: stat senẽ nestorem esse ita fortem sicut aiacem telamoneũ imo est dubiũ. ꝑz: forte nestor habuit habitum intensiorem q̃s aiax vel actũ ꝓpter longã experientiã i rebus bellicis sed q̃ ad extra non ita patuit nec inuadendo troianos occidendo paridẽ et ledẽdo hectorem nec expectando dicimus aiacẽ fuisse fortiorez nestore nec hac fortitudine plus pollebat hãnibal dũ saguntũ obsideret vingintiq̃nq; annos natus q̃s cum anthiocõ syrie relinquerit iã septuagenarius.

¶ Tertio sequitur: vnus actus est vni fortitudo q̃ alteri esset temeritas: ꝑz cõgredi cum hectore i duello fuit aiaci thelamonio fortitudo melenao vl' vlꝛi fuisset temeritas thedeo cõgredi cũ quinquaginta fuit fortitudo audacia tersiti. sil'r expectare i vno loco est fortitudo in alio temeritas robert⁹ bruse te mere egisset certando solus contra exercitũ in cãpo qui sol⁹ opposuit se integro exercitui in pertrã sitione vadi prudenter. ¶ Quarto sequitur: hec cõsequẽtia nichil vz: nestor est fortior achille: ergo debet vel põt pugnare cũ hectore vel thelapho sicut achilles: sed pone q̃ hitus vel actus quẽ fortis habuit sit corruptus an talis sit fortis dicitur q̃ sic sufficit habuisse et postea nunq̃ habuisse ꝓtrariũ neq; est simile de albedine ꝛ albo. ¶ Quinto sequitur q̃ fugere est actus fortitudinis: ꝑz: recta ratio dictat q̃ quis debet interdum cãpum diserere sicut congredi. propterea aliqui nostratũ in hoc non debent stare de aliquib⁹ q̃ viris heroicis dicunt ipsos periculum subterfugisse ꝛ nunq̃ fugisse. ¶ Sexto sequitur q̃ cunctari est actus fortitudinis sicut aggredi: ꝑz: interdum ratio dictat vt fecit fabius maximus cõtra hanibalẽ q̃ hostis non erat inuadendus ꝫ alleuiandus: scỏm illud maronis sexto eneyd. verba ennii recitantis. quo fessum rapitis fabii tu maximus ille: es vnus qui nobis cunctando restituis rẽ ꝓ salute patrie gl'iosus dux aspernatur rumores vulgi et laceratione eius fame vt succurrat saluti reipublice. Quocirca marcus tul. pri. officiozum idem carmen ẽnii allegans carpit callicratidẽ ducẽ lacedemoniozum nolebat anteponere salutem reipublice rumori inani vulgi de attenuãda sua gloria secundũ consilium magni pompei septimo pharsalie: fortissimus ille est qui promptus metuẽda pati si cõmunius instent et differre potest placet. hec tã prospera rerum tradere fortune. ꝛ in scỏo eiusdem post orationem militibus habitam ad ꝓgrediendum cum cesare non videns eos animatos reliquit bellum inquiens. Sensit ꝛ ipse metum magnus placuitq; referri. Signa nec in tante discrimina mittere pugne. sic diu iugurtha peregit contra vitellum ꝛ marium. ¶ Septimo sequitur: illi non sunt laudãdi qui bellando alienas res publicis lacerãt ꝛ vsurpant sed ipsos arbandi. ꝑz tales in hoc sunt temerarii ꝛ auari homicide imputabil'r bellue crudeles bñ thomeris caput ciri locauit invtere sanguinem sitiebat vt sanguinem biberit: stultum genus hoim grande facit tales indignos quorum aie finaliter sepeliuntur cum plutone. Ridiculum est alexandrum macedonẽ obdomi tũ orbem extollere bene respondit pirata diomedes ego sum latrunculus tu aũt maximus latro quas luebat penas ab antipatri filiis peremptus quem finẽ suum imperiũ habuit voluta vt nec superstites liberi vxor frater vel olympias maneret. si exitũ negocii cõsideraret opinor elegisset deffendere propria ꝛ nõ inuadere aliena nisi vbi habuit iustã causaz bellandi. scỏm illud. ix. pharsalie. Illic pillei proles besana philippi felix predo iacet terraq; vindice fato raptus: ꝛ paulo post nullocq; herode relicto totius fati lacerandas prebuit vrbes. Quocirca baptista romulũ introducit orantẽ pompeũ tueri italiam ꝛ iura patrie ꝛ non cesarem ꝛ dicit erat melior cesare inquiens. magne meoꝝ imoꝝ talis honos ꝛ gloria summa nepotũ ꝛ cõe bonũ seruia qm̃ hec tibi sp cura fuit: et paulo post: te extremi nostriq; duces venerant ꝛ ipse depositis odii causis liuore sepulto. te pfert cesar se meliorẽq; fatetur. quidem pietas ꝛ nescia rũpere leges. dignior est sceptro ꝛ regni diademate virtus. Idẽ censeo de iulio cesare et plerisq; aliis quos inobile vulgus supastra euehit q̃ a tullio tyrannus reputabat. ¶ Octauo sequit: nõ est actus fortitudinis se occidere propter quãcunq; tristiciã: ꝑz. iij. ethi. vij. mortẽ sibi cõsistere ob fugiẽdã pauptatẽ aut amorẽ aut molestũ aliq̃d non fortis est hois sed timidi est ei mollitudinis laboziosa fugere. Ex quo patz aiax thelamoni⁹ quẽ hectoꝛ vicere nõ poterat molliter ꝛ timide egit suo mucrone se suffodens. xiij. mathamoz. dicente ouidio. Hectoza qui solus quiferrum qui ignemq; iouẽq; sustinuit totiens. idem patet de regina didone. quarto eneydos (si poetis adhibeatur fides) idẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tidem de saule patet: male agit occidendo se cato vticẽsis quem tantopere nono pharsalie laudat lucanus inquiens. Ecce parens verus patrie dignissimus aris Roma tuis per quem nunq̃ iurare pudebit. Et quem si steteris vnq̃ ceruice soluta. suffi cit in illo actu molliter egit et lucretia que tantopere a romanis effectui vt arguit beatus augustinus in ciuitate dei: vel ipsa erat innocens vel nocens: si primũ erat morte indigna male egit occidendo innocentem. si nocens auctoritate propria nõ debuit se occidere nolo mortem peccatoris se magis conuertatur et viuat. Ezechielis. xviij. hoc est nolo vt se occidat: etiam in adulterio tarquinii superbi ipsa erat innocens. idem potest inferri de mitridate z sagallissimo pariter et bellicosissimo hanibale hamilcaris filio: sed laudenda est lucretia propter castitatem coniugalem quam viro seruabat sicut feruor castitas laudatur in origene sz nõ abscisio mẽbrorũ sm illõ hora. nihil ẽ ex oi pte beatũ de saule q̃q̃ dicgladientur aliqui: vt patet primi regum vlti. tamẽ si instinctu diuino se peremit tunc non peccauit / vt de sansone: iudicum. xvj. sed siue sic siue non peccatum erat minus volebat se occidere ne esset ludibrium infidelibus sed eum non excusamus. beatus augustinus tenet eum dãnatum in questionibus veteris et noui testamenti cui littera regnorum suffragatur de beato marco qui amputauit pollicem apparet quod factũ est instinctu spiritussãcti cui mors et vita est debita in hoc laudatur ysaac volens patri parere dicens patri q̃ male ageret q̃ propterea fieret cui astipulat baptista in calamitatibus. Quid patris et nati ante te noia terrent. Quid te falsa ligat stulte pietatis imago. Est pietas suprema deo parere nec vllum gratius est sacrum nec victima sanctior vlla. casus tamen ille non est trahendus in consequentiam. viij. questio. j. petisti qui abscindũt membrum a se nunc non sunt promouendi. xlv. distinctione per totum et hoc si scienter si ab extrinseco inferatur vel per accidens hoc est ignoranter vel aputãdo mẽbrũ alior corruptiuum vel nihil mali est aliud tñ est de amissione oculi ex culpa quacũq̃ ẽuia. pz. xlv. d. si euangelica vbi diaconus ifimus pbiterum erat oculo priuatus a presbitero gelasius papa prohibuit hunc diaconũ promoueri ad ordies ¶ Nono sequitur isti domi inter vicinos pugnantes non sunt fortes sed temerarii et simee fortiũ est dicterium gallus pugnax in propo sterquillinio est inutilis in cãpo. idem de hoibus iactabundis intelligas scõm q̃ dici solet bonus ascriptor nũq̃ fuit bonus equester verba ampulosa in absentia periculorum euomunt et in presentia eorundẽ penitus tabescunt sicut ip operauit aiax vlixi inquiẽs: tutius est igitur fictis contendere verbis q̃ pugnare manu in eis illud satyricũ verificatur: parturiunt montes nascetur ridiculus mus: et tersites numerus nouvires auxit: athenas impos virtute garrilitate potens. Sed notabis q̃q̃ apud aliquos dicatur repercutiens facit bellum et non primo pulsans hoc parum efficacie hz ratio quã vulgꝰ assigt est hec si non repercuteret non esset bellum nemo solus bellat profecto hoc est verum. sed hec ratio concluderet pariter de primo cedente alium sine primo non fuisset ortum bellum primo inferens multo grauiꝰ delinquit. ¶ Decimo sequitur: licet aliquis potest esse fortis qui nunq̃ bella gerebat tamen regulariter non exercẽtes bella non sunt fortes: primum patet. Fortitudo est actus vel habitus inexistens vel qui prefuit qui in absentia haberi potest sicut pauper potest esse liberalis saltem in aliquo gradu liberalitatis. secundum patet: talis se non exercens nõ intromittit se multum in actibus fortitudinis bellice et fortasse non habet actus intensos et efficaces licet se habere existimet plerigz existimarunt se animosos anteq̃ congressi sunt (more sancti petri i absentia) postea auffugientes se meticulosos ingloriose pedem retraxerunt quando oculus videt que ante non viderat anima aliud cogitat et imaginatur vt aiunt plus mouet presentia ensis q̃ absentia dominorum non gratis ab aliqbus dicitur volitio patiendi mortem in absentia periculorum non sufficit ad martyrium. ¶ Undecimo sequitur fortis roboze vel habens fortitudinem militarem est frequenter vtilioz in bello viro forti. patet plus potest nocere proximo et nouit an fractus bellicos decertat armatus cõtra inermen vel sicut ludi magister contra adiscentem prudentia istis tantum conducit sicut pugnacitas cedunt arma toge secũdum ciceronem. propterea bene dixit vlixes aiaci thelamonio. xiij. methamorpho. qui nil nisi prella nosti. Quis tuus vsus erat nam si mea facta requiris hostibus insidior fossas munimine cingo. Cõsoloz socios vt longe tedia belli: mente ferant placida. z reliqua: et paulopost recitatis factis eius conclusit. Que nisi fecisseꝫ frustra thelamone creat⁹. Bestas set leua taurorum tergora septem: et sequitur: tu vices sine mente geris michi cura futuri. Tu pugnare potes pugnãdi tempora mecum. Eligit atrides et que sequuntur. experientia multum conducit z exercitatio. non alias dicit vegetius romanos vicisse versipelles affros z totam bellicosam europam cum bona parte asie nõ alias cognoscitur plus posse percutere punctum q̃ cesum cum minoz est resistentia stare in forma rotũda resistendo inuadere in forma piragmidali non tenere eundem situm dum ferit hostis vt minus solidetur ictus. et lz. viij politicorum dicit phus: bellicositas z industria mẽtis requirunt modum contrarium cum molles carni sunt apti mente. scõo de anima. sunt delicatiores minus possunt proferre graues labores vt videre est in achille et aiace thelamonio quoruz neuter visus est prudentissimus priori tamẽ datur prima palme omnium qui interfuerunt bello troiano siue troianorum siue grecorum secũdum apolinium vt patet tertio philostrati secundus in singulari duello integrum diem cum hectore pugnans vinci non poterat teste homero secundus inter quinq̃ viros fortes venientes ad troiam numeratur ab eodem culus nomen alexander macedo in cornu animalis

maximi in india inscribi facit vt magne bestie viri fortis nomẽ inscriberetur sm appollinẽ qui tñ sue agamenone z vlixe non euertissent troiã britanni/ germani/galli/trionales z p cõsequẽs bellicosiores meridionalibus. viij. politicoꝝ. hoc ponit auicenna sc̃da doctrina sc̃da p̃mi canonis cap̃. xj. et sc̃z vegetiũ lib⁹. j. cap̃. ij. supabantur tñ a cesare et romanis et hoc solũ propter exercitationẽ z prudentiã in disponendis aciebus p iparores centuriones decanos z reliquos milites locãdos in dextro cornu z sinistro aliqui cordati viri a natura redduntur ad bellũ inabiles vt gaudẽtes mulieribus ,ppterea puduit põpeũ dormire cũ lucretia ,ppria vxore dicente lucano quito pharsalie nã me tã marte parato Securos cepisse pudet cũ cõiuge sõpnos maro. dicit eneã protrahere sedẽ datã teneris in italia propter amorẽ elisse ita q̃ vix diis suadẽtibus poterat auelli et menia carthaginis nõ erigebãtur vt ab heri z nudiustertius a dicõe ob enee amorẽ non cepte essurgunt turres non arma iuuẽtus Exercẽt portẽ ve aut propugnacula bello. tuta parãt pẽdẽt opera interrupta mineq̃ Murozũ ingẽtes equataq̃ machina telo hoc liquet de holoferne z iudich z historiis inumeris sic aiosꝰ achilles p̃mo iliados ob bzeisidã a bello quieuit q̃ iactabat se plus animũ virtis fortis mulierе posse q̃ posset vlixes aut nestor dicente ouidio in epistolis. plus ego q̃ phenix plusq̃ facundus vlixes. Plꝰ ego q̃ teucri credite fratres gã nũquid amore polixene achilles sinebat grecos occidi vsq̃ ad magnam destructionez nauium.

Notãb. ij. ¶ Secundo notabis. duplex est bellũ quoddã est iustũ aliud iniustũ. bellũ iustũ q̃ geritur auctoritate legis propter causaz debitã intentione debita oppositom̃ est bellũ iniustũ: hoc est quocũq̃ istoz̃ defficiente bellũ est iniustũ. dixi legis et non principis vel legislatoris sufficit geratur bellũ sm legẽ nature/diuina vel humana. Exẽplo legis nature vt vim vi repellere licet mox cũ moderamine inculpate tutele sicut quilibet in necessitate baptisat solus presbiter ex officio sic quilibet se deffendere potest i necessitate z occidere minister legis ex officio legis diuine vt in veteri testamẽto pueri israel pugnauerũt contra cananeos legis humane q̃ rex vocat suos

prima p°. stipendarios ad bellũ. ¶ Istis notatis pono con-

Scõa p°. clusiones. ¶ Prima est licitũ et meritoꝝ est bel-

Tertia p°. lare in bello iusto. ¶ Secunda conclusio surripiẽres in bello iusto non tenetur ad restitutionẽ dũmõ capit sm exigentiã culpe. ¶ Tertia conclusio princeps z primores regni peccant pugnantes in bello

Qrta p°. iniusto scito tali. ¶ Quarta conclusio sicut inferiores alicuius principis dubitantes an bellũ sit iustũ an ne excusant a peccato sic non subditi in tali casu

Quita p°. pugnantes peccant. ¶ Quinta conclusio licet auferens alienũ intentione inordinata in bello alias iusto peccet in aufferendo nõ tñ tenetur ad restitutionẽ ex quo consequẽs est nõ restituendum est omne ablatũ i bello iniusto hoc modo. Pria cõclusio probatur. oĩs actus deliberatus cadens super obiectũ debitũ deliberatus cum ceteris circũstantiis requisitis est bonus suppono existentam q̃re bellum est huiuscemodi: igitur: bellũ proprie est actus voluntatis pugnãdi vt de aliis virtutib⁹ contingit minor patet. est actus fortitudinis. Insuper illud est meritoꝝ in habẽte gratiam i quo homines a studiosis laudantur bellũ aliquid est huiuscemodi: igitur. In hoc abzaham/dauid/karolus magnus illustris/godofridus de billon/et eius fratres princeps dauid de humtintoldñ sanctus ludouicꝰ famã percelebrẽ consequuti sunt istam militiam licitã ostendit iohãnes baptista. luce. iij. petentibus militib⁹ quomodo saluarenꝫ. Respondit eis neminẽ p̃cutiatis neq̃ calũniã faciatis et contenti estote stipẽdiis vestris duo ,phibuit sc̃z oppressionem pauperũ et calũniã imponi diuitibus ,p acquirendis eorum diuitiis in iuste. tertiũ honestũ admisit et essent cõtenti stipendiis suis. idem tenet beatus augustinus ad bonifaciũ cõmuniter noli existimare neminẽ deo placere posse qui armis bellicis ministrat quid enim culpatur in bello an q̃ moriturꝰ vt deuenieꝫ in pace victuri hoc reprehendere timidoꝝ est non religioꝝ hoc patet. xxij. cõtra faustũ cap̃. lxxiij. iusta causa bellandi est p̃ deffensione cultꝰ diuini sicut viri prefati fecerunt z adhuc superstes ferdinandus aragonũ rex q̃ spureos machometanos europeos bellicosos bello diuturno de regno granati expulit deffensio eccl'ie est iusta causa etiã deffensio p̃rie vel innocentũ dicente cathone. Pugna pro patria: et maro dat eis altũ locum in elesiis cãpis dicens. Hic manꝰ ob patriam pugnando vulnera passi. Hoc filii sicut alendi a re publica et hyppodamus docuit policiẽ. vj. dixi a viris studiosis z prudentibus laudantur isti qui terras aliorum lacerant et substrahunt solum a malis qui se faciũt exponunt se magno discrimini p̃mo si occidãt in bello tali pereunt corpore et anima sc̃o est perdifficile restituere regna et dñia z honores hoiis impellunt ad infinita nociua. vñ marcus tullius. iij. officiozum reprehendit cesarẽ eo q̃ in ore semp hẽbat grecos versus euripidis de phenissis nã si violandum est ius regnandi gratia violandũ est in aliis rebus pietatẽ colas certe isensate istud erat dictũ vnde iustũ bellũ est contra rebellẽ regi vt. ij. regũ. xx. cõtra sibã filiũ bocri: vel si malefactor deffenditur vt iudicũ. xx. de bello moto contra gabaa vel ,p iniuria magna illata principi vt dauid contra regem ãmon. ij. regum. x. qui vel radi barbas nunciozz dauid in eius contẽptũ vel contra illum per quẽhostis roborat. ij. regum. viij. de bello dauid cõtra siriã damasci eo q̃ ferebat auxiliũ adadeze. Sc̃da cõclusio est p̃spicua cũ tertia. Quarta cõclusio probatur debent ipsi supponere maiozes regni inquisitionem de bello iusto inquisiuisse alioquin oporteret eos inferiozes facere vlteriozẽ indaginẽ q̃d ad eos non spectat. Et confirmatur quando inferioz dubitat de sententia iusta superioꝝ in causa criminali in vltimo supplicio debet exequi mandatũ superioris alioquin lictoris erit facere nouã indaginẽ quod penitus est absurdũ tandẽ nõ erit finis rei nec

Universidad de Deusto
Biblioteca

inferior debite obedit dixi qñ dubitat si inferior sciret bellū esse iniustū parere nō debet tunc parendū est deo relictis hominibus.vñ beatus augustin⁹ cōtra manicheos:vir ḡ iust⁹ si forte sub rege etiā hōie sacrilego militet recte potest illo iubente bellare sicut pacis ordinē seruans qō sibi iubetur: vel non est contra dei preceptū licet superior peccet precipiendo quando nō constat de oppositio ipi inferiori inferior parens non peccat.illud patet extra de iure iuran.debitores.xix.d.in memoria.scōa pars patet de nō subditis cū obedientia nō est ꝓ eis sicut ꝓ subditis qui parere habēt. Quīta conclusio ꝑ dūmodo bellū est in dictū pro rationabili causa ab habente potestatem dūmō moderate auffertur intentione tñ deprauata. ¶Contra primā conclusionez argumētor.probando q̄ non licet bellare.math.v. Sī quis te percusserit in vnā maxillā ꝑbe ei et aliam et qui angariauerit te mille passus vade cū eo duo milia et mathei.xxvj.xp̄s dicit petro cōuerte gladium tuum in vaginā.mathei.xj.si vos persequuti sunt in vna ciuitate fugite in aliam exemplo christi qui fugit ab herode.mathei.ij.cū resistere poterat et iohannis.xviij.respondit pilato. Regnū meum non est de hoc mūdo.multe similes auctoritates introduci possunt pariter et facta martirū qui resistere poterant tirannis mediate vel imediate. ¶Respondetur:circunstantia scripturarū illuminat intellectum.xp̄s nō impleuit ista nec ei⁹ apostoli ſm sonum verborū.ꝓpterea negatur q̄ primū sit de precepto vult xp̄s per illud suadere pacientiā interiorem animi.vt beat⁹ augustinus dicit in sermone de puero cēturionis et expresse.xxii.contra faustū capite.lxxvj.dū percuteretur.iohānis.xviij.respondit/si male locutus sum testimoniū perhibe de malo:si autē bene quid me cedis:ergo non ꝑbuit aliaz maxillā:possum⁹ ergo cognoscere q̄ non est de precepto nō repercutere.beatus paulus actuum.xxiij. percussus.Respōdit principi sacerdotū.percutiet te deus paries de albate sedes me iudicare ſm legem et cōtra legē iubes me percuti.ad illud math. xxvj.oīs qui gladio percutit debet intelligi contra auctoritatē legis.Ad illud mathei.xj.q̄ fugiendus est de vna ciuitate in aliam.distingo vel si sit prosequutio personalis et sic conceditur exemplo beati pauli actuz.ix.in damasco tunc est prosequutio personalis quando queritur q̄ hec persona nō q̄ fidelis si sit prosequutio q̄ fidelis et iterū distigo vel videtur q̄ eritvtilitas ecclesie q̄ expectet et aliqui cōuertentur ad fidem et tūc nō est fugiendū ſz intrepide mors tolleranda exemplo heroicoz martirū qui māserunt vel est verisimile q̄ erit solū derisio fidei et nullus profectus ecclie.et tūc bandus est locus ire sicut nunc contingit interdū inter machometistas non sunt proficiende margarite inter porcos.mathei.vij. ¶Secundo principaliter argumentor.homo in acie belli iusti videns se esse occidendum si maneat erit causa sue mortis. ergo tunc bellare nō est meritorium cū homo tenetur succurrere sue vite. Insuper fortitudo militar̄ est nisi fortitudo simulata z viciū ſm aristotelē.iij.ethicoz et tamen est habitus genitus ex inuasione et expectatione in bello:ergo fortitudo nō est virtus. ¶Ad primū vel hō in acie belli existimat q̄ ad ei⁹ fugam prohibit res publica et reliqui exercitus erūt prūti z verisimile est relinquent campū i perniciē reipublice et tunc scōm aristotelē.iij.ethicoz expectandū est sicut recte dixit eneas .ij. eneidos .pulcrūq̄ mori succurrit in armis et methiculosis addit ipothetū turpe inquiens pars ingentē formidine turpi scandunt rursus equū per carentiā timoris.dido sorori anne ꝓbare nixa est eneam esse de genere deorū: inquiens degeneres animos timor arguit. et audaces fortuna iuuat vbi crebro audacia ꝓ fortitudie vsurpatur et.xij.eneidos turnus dixit inturne . Terga dabo et turnū fugiētē hec terra videbit vsq̄ a deo me mori misex. est z p̄mo officioz marc⁹ dicit cha ri sunt parentes chari liberi ꝓpinqui familiares . Sed omnes oīm charitates p̄ria vna complexa ꝓ qua quis bonus dubitet mortem oppetere si sit ꝓfuturus.z marc⁹ regulus obiectauit caput suū piculis penorum in p̄mo bello punito ratū habens q̄ atrocia supplicia non euaderet z in hoc nō temere egit vt tulli⁹.iij.officiorū ostendit octo millia romanoz i ꝑbe captorum ab hanibale noluit redimere senatus teste eodē tullio vt insitū esset militibus romanis aut vicere aut emori.timor viri fortis turbat totā aciē quocirca lucanus excusat senatū q̄re reliquit romā formidine cesaris per timorē pōpei magni primo pharsalie inquiens danda tamēvenia est tantorum danda pauorum pompeo fugiente timent stimulus pro augenda gl̄ia p̄rie nō est exigu⁹ phileni duo fratres carthaginenses ꝓ ampliandis finibus reipublice se viuos sepelire permiserūt.nō me fugit quin multi in hoc exuperāt sed hoc nichil turpitudinis habet respectu proditionis p̄rie.magnus can tartarorū legē habet q̄ si quis ex suis effugiat talis proscribitur vt perhibēt in solo lumine naturali loquendo expectandū est pro deffensione rei publice a fortiori ſm veritatem nobis a deo reuelata cū ponenda est vita post hanc vitā talis sic moriens est causa sed non imputabilis sue mortis p̄stat oī velle mori q̄ turpiter viuere.z cū in gloria est quotidiana mors auffugere vbi expectandū est. et licet bellare propter honorē vel ad fugiendū turpitudinem non sit actus fortitudinis bellice sed potius magnanimitatis tamen non videtur vitiū sed virtus. vt aristoteles.iij.ethicoz ex homero allegat hectoz ne esset inglorius affugere noluit nec diomedes.iij.ethicorū.viij.dicit eni hectoz nā mepolidamas ante oēs reprehēdit z diomedes inter eni dicet troianos optimus hectoz Tittides metuens puppis confugit ad altas.si homo videt q̄ cōmode recedere potest ab acie belli et nichil male contingit exercitui nolo dicere q̄ perperā agat abeundo. Sed vbi non esset apparentia bellandi vt quia vnus exercitus in multitudine icomparabili et apparatu bellico aliū exuperat ibi stare est dementis lues est et ignominia rei publice.hostis fit sicvicēdo

Rñsio ad secundū.

Rñsio ad primum.

Scōo aī.

animosioz. Sc̄o sequitur q̄ ille qui debet vti pace arma ferens vel alter vtens q̄ ratio postulat a fortitudinis latitudine delirat. Ex quo correlario sequitur ꝓbiteri in vtroq̄ regno britannorū indecenter ferunt arma more armigerorū milites inuenies qui promptius ense et clipeo accingūtur q̄ cū breuiario ista bene an decēt sacerdotē deus nouit p̄ces et lacrime sunt arma clericoz teste beato ambrosio licet hoc sit de vita non tamen de honestate clericorū et hoc potissimū qñ domi quiescūt extra periculū. Ad confirmationē de fortitudine militari fortitudo militar̄ potest bifariā accipi.vnomō probabitu quē habet miles pugnandi in bello iusto et tunc talis habitus est vera fortitudo.aristoteles sic non capit.Aliomō capitur fortitudo militaris,ꝓ habitu quē quis habet potiendi victoria et non propter finem honestū.ſz quando solū credit se habere victoriam z sic capit philosophus expectāt quia alios ledere nouerunt z non leduntur:sed increbre scēte periculo milites primo fugā corripiūt qō declarat per expectationē ciuiū in heruco z fugā militum. ¶Tertio argumentor.si conclusio prima sit vera sequitur q̄ aliquis occidens hominē auctoritate propria mereretur.consequens est falsum ḡ et antecedens.probo consequentiam.bellū iustū videtur in deffensione proprii corporis vbi homo nō potest aliter euadere.z ponatur q̄ titius aufugit a sem pronio sed euadere nō potest nisi eum occidat z nō ponatur actus medius deliberatus inter bonum et malum. Preterea venit exercitus anglorum i scotiā et aufferet scotorū bona sortes sectus iterū trāsiens cum scotis in angliam capit bona platonis angli limitanei qui nūq̄ nocuit scotis si ex belli iusti titulo sortes facit res suas per sc̄am cōclusionez bellum iustum excusat virum a restitutione alieni. ¶Responsio primū argumentum petit an licet occidere inuasorē et pro qua causa pro cuius solutione notabis.licet aliqui tenuerint q̄ nulli licet occidere etiā pro propria vita deffendenda.vt hugo.d. distin.viij.si vero ita alii dixerunt clerico non licet bene tamen laico licebit.istud est preter rationem de iure gentiū est vim ꝓpulsare.ff.de iusti.z iure.l. vim dicit impator vt vim atq̄ iniuriā ꝓpulsemus nā iure hoc euenit vt q̄ quisq̄ ob tutelā corporis sui fecerit iure feciſſe existimetur nō valet glo.acursii iure fori nō celi dico z fori et poli rationabili⁹ est vt vita innocētis seruetur q̄ nocentis qui euadit et ordo caritatis suffragatur que incipit ab habente. hoc idē patet ad legē acquilia: sed et si quecūq̄ idē est ob tutelā rerū suar̄.C.vnde.vj.l.j.tunc homo non tenetur aufugere vel quādo est verisimile quia citius lederetur melius figitur ictus in fugientem q̄ in repercutientē si vnus canis auffugiat alter illū aiose inuadit non autē contranitentē.homo hic non potest conqueri ad legislatorez. propterea ciuis in isto casu necessitatis datur sibi facere ius.ex illo patet q̄ nobilis nō tenetur auffugere a vili cum fama p̄stat rebus.homo debet propriā vitā ꝓponere vite alterius.dūmō hoc fit statim et cū moderamine inculpate tutele:hoc est non culpabiliter excedit resistatur ſm exigentiam inflictionis periculi si aliquis me percutere incipit pugno nō debeo euz percutere ferro nisi alius esset talis q̄ me occideret ictu illo.vt de aristotele z milone:nec debeo expectare q̄ me primo percutiat si sit animosus sed posſum eum primo ferire secus est qñ est timidus post vulnus illatū nō facio in protectionem meā sed vltionem nisi sit adhuc percutiēs z hoc est q̄ cōmuniter dicitur in cōtinenti debet fieri repulsio iniurie intelligito illate persone in furore post factū datur venia i parte dicitur i cōtinenti respectu rerum aliter post res ablatas a domo mea possū amicos et subditos agregare et readducere res meas cuilz istud conuenit vitā protegere z presbitero et religioso quolibet tēpore et loco vt in celebratione misse inchoatū officiū propter impedimētum corporale superueniēs est relinquendum.vii.q.j.illud z nichil. Hic occurrit magnū impedimentum corporis sc̄z moras sed pone q̄ sortes presbiter debet baptisare paruulū quē vidit protin⁹ moriturū interi q̄ tirannus eū inuadit occidetur si expectet ad baptisandū quid debet facere. Respondeo verisimilis est q̄ tenetur paruulū baptisare ne pereat aīa perpetuo et pati penā corporalē potissimū si est curatus ei⁹ alio quin excusabis curatos non dantes sacramēta subditis tempore pestis et nego q̄ in illo casu est homicida sui vel in causa illius culpabiliter et non solum pro seipso sed pro filio parentibus et amicis qui chariores sunt sibi bonis fortune pro quibus occidit rapientem.idē videtur de extraneo cū est innocens z inuadens nocens.z hoc patet.xxiij.q.iij.non inferenda.lxxxiij.d.erroz.sed si est michi verosimile q̄ cadit in p̄itē meam puta ero occisus in deffensione non debeo insistere.quo fit malus est modus alicubi dūmō pugnatur vicini nō mediant armati ad eos separandos sunt homicide omissiue poterant succurrere vite viri et tenebantur sicut in extrema necessitate ō nō dādo pane vbi inuasorē possū tenere vel eloquio eū lenire non debeo percutere mod⁹ est inutilis in aliquibus partibus dū presbiter aliū inuadit melius retrocedit ad vnū pedale vel duo et dicit inuasori nūc venias in periculū tuum vel trahit lineaz in medio talis potius alium irritat q̄ eū dulci eloquio mulcet si sit clericus vel vilis homo sibi succurrat velocitate pedū. Ad secundum argumētum dico q̄ sortes aufferens bona platonis vel exercitus scotoz aufferens ab anglis qui nunq̄ intrarunt scotiam eorum bona non tenentur ad restitutionem alii limitanei anglorum qui nunq̄ fuerūt in scotia prebent auxilium vel saltem non cōstat scotis de oppositio et ipsi prius erant suis rebus spoliati.ꝓpterea tantūdē aufferentes vbi non possunt habere restitutionem alia via dūmō hoc auctoritate superioris faciunt non tenentur restituere tempore belli.secus est si sortes parisius abstulit a me duodenū non debeo nec possum a quouis alio aufferre alium cū possum iuridice procedere q̄ sunt sub eodē rege non possunt illa tentare q̄ iuridice possunt

ñio ad.ij.

tertio aī.

Universidad de Deusto
Biblioteca

procedere ex illo habes solutionem de repzesaliis
q̄ sunt licite hoc presupposito q̄ iniuriatus non po
test habere iusticiam in alio regno vel inutilē et fa
cultatem habet a suo superiore dūmō est notabili
ter greuat⁹ et non capit ab alio vltra res suas istud
contingit in bello iusto innocens capitur et punitur
sic hic et est equivalenter bellū. Forte dicis:nemo
potest alium occidere pro deffensione rerū suarum
quilibet plus debet diligere vitam proximi q̄ opes
ꝓpzias que sunt bona fortune et caduca q̄ citius dz
deserere res suas q̄ aliū pimere. Insuper ꝓtra ter
tiam cōclusionem arguit̄ q2 ex ea sequitur q̄ aliq̄
est bellum in parte iustū et in parte iniustū cōsequēs
est inconueniens: z p3 ꝓsequētia vbi dubitat̄ an bel
lum sit iniustum inferiores iuste bellant superiores
iniuste imo ista via iuste pugnatur in duobus bellis
oppositis tū subditi dubitant de iusta causa bellige
randi. Ad primum nego q̄ nulli licet pugnare pro
deffensione rerū suarū. Et ad pncipale argumēti pl⁹
debeo diligere vitā proximi q̄ res meas hoc est ve
rum absolute q̄n debeo perdere res meas vel vici
nū citius debeo succurrere vicino/vñ si videre res
meas in periculo perditionis z p proximū in pericu
lum vite admittēde nisi alteri succurrat vbi possz
alteri tantū succurrere videt q̄ citius debeo succur
rere ꝓmo nisi res mee sunt michi necessarie tunc
non respiciendū est ad solas opes sed etiam ad vi
tam meam et meorū quibus teneor subuenire. sec⁹
est in ablatione rerum mearū cū iniuria mea i meā
pniciē z in reipublice luem. vnde. iij. ethicorū ꝓmo
videtur autē et pīme nil dissipatio interitus quidē
ipsius propterea q̄ pīmonio viuitur facit michi in
iuriam et reipublice multi illa via sufferrent. Et si
dicas beatus augustinus dicit in de libero arbitrio
quomō apud diuinā prouidentiam pctō liberi erūt
qui pro his rebus quas inuiti amittere possunt hu
mana cede polluti sunt illa auctoritas sic dirigitur
ad corp⁹ sicut ad bona externa lequitur interroga
tiue z vbi homo potest aliter euadere cum vita vel
protectione rerū suarū vel facit nimio amore sui pri
mo de libero arbitrio dicit multo enim mitius est eū
qui aliene vite insidiatur q̄ eum qui sua fuerit
occidi. Ad scām argumentum cōcedo q̄ aliquod
bellum ex parte aliquorum est iniustum z ex parte
aliorum iustum principi z superioribus bellum est
iniustum z subditis est iustum stat tñ vtrinq̄ bellū
esse iustum si vterq̄ princeps post indaginē se existi
mat habere iustum titulum sed casus est rarus:sed
interdum contingere potest vt lucanus videtur di
cere de bello inter cesarem z pōpeiū inquiens ꝓmo
pharsalie quis iustius induat arma Scire nephas
magno se iudice q̄sq̄ tuetur. Sed cōtra:ergo subdi
ti non tenentur restituere illa que capiunt in bello:
princeps z extranei restituere tenentur. q̄ concedē
dum est. subditis est ignorātia inuincibilis. an cozeb⁹
arma grecorum induens vt grecus appareret dicē
te marone. mutem⁹ clipeos danaūq̄ insignia no
bis aptemus dolus an ꝛtus quis in hoste requirit
rex kenetus faciens quēdā in tempesta nocte indue
re squamas piscium vt suos animaret cōtra ptros
dūs thomas randol z dūs de donglas in gardiani
poilra vt memorie proditū est a frosardo: hannibal
fabi⁹ et temistocles peccabāt vtendo insidiis i bel
lo. habetur in. iij. super casu iosue. viij. i materia de
mendatio distin. xxxviij.

Distin.decime quinte q̄stio decima sexta.

Circa hanc distinctionem quintam decimā sexto decimo Queritur an duellū sit licitū Notabile
pro elucidatione cōtionis apponiem⁹ quid
nominis termini postea vnam conclusionē fundare
conabimur eam paucis rationibus oppugnādo vt
veritas lucidior euadat duellum est singularis pu
gna inter aliquos duos ad probationem veritatis
alicuius oculti qō aliter per viaz humanā probari
non potest nisi per alterius victoriā sufficiat nobis
diffinire terminū scām q̄ communiter est in vsu li
cet interdū aliter contingere potest nec ita exacta
diffinitio est hic expectēda sicut in methaphisica di
citur duellū quasi duū vel duorū bellū alias mono
machia a monos qō est vnū z chia pugna quasi pu
gna vnica et singularis:et licet quatuor vel quinq̄
cāpum simul ingrediuntur cū vnus pugnat contra
vnū duellū vocatur in duello potissimum sunt tres
persone de quibus loquendū est. s. de inuadēte de
fendente z iudice. pono vnicā conclusionem ꝑ om
nibus et princeps facultatem certādi in duello pze
bens et pugnātes in duello peccant si conclusio de
beat pati aliquam exceptionem: argumētorū sequē
tium solutiones explicabunt. probatur pclusio. istī
temptant deū vt ostendatur veritas sicut populus
israelitic⁹ in deserto. exodi. xvij. volens videre an
deus esset in eis contra illud deuteronomii. vj. et
mathei. iiij. non temptabis deū tuum: sed dicis nec
duellantes nec assistentes dubitāt an deus est inter
illos: sed vt veritatem ostendat per talē pugnā hoc
non valet ille temptat deum qui vult habere aliq̄
occultū reseratū et nō adhibet omnē diligentiā hu
manā quā potest. xxij. q. ij. queritur z reliquū ad qō
venire non potest relinq̄t in man⁹ dei ita fecit abra
ham de sarai in geraris vocauit eam sororem am
phibologice. geneseos. xx. licet sciebat se preseruā
ri speciali ope dei fecit qō via humana facere pote
rat reliquum relinquens dispositioni dei: hoc fecit
saluator noster. mathei. iiij. cū diabolus precepit ei
vt mitteret se deorsum a pinaculo templi noluit: sz
per gradus more cōmuni descēdit dās nobis exem
plum sic faciendi. ꝓpterea anthonin⁹ i tertia parte
historie inter ceteras virtutes beati ludouici recitat
eum nūq̄ admisisse duellum interdū etiā confiscan
tur bona victi non sic fecit eneas darbete apud ma
ronem. v. eneidos. Ensem atq̄ insignē galeā sola
cia victo dicit. Rursus plerūq̄ cōpertū est q̄ hīs
iustam causam pugnādi est victus et iniquā habēs
victor euasit tres contra tres pugnarūt successiue
pro eadē materia et tamē ex vtraq̄ parte aliq̄ erāt
victi et possum exemplificare per pugnantes i duel

lo tempore meo z ante hec tempora per annales: sz
protrite sunt historie: q̄ vinci non arguit virū habe
re iustam causam z vincere iustam hoc ipsū liquet
apud lucanū. vij. pharsalie vbi tullius incusat pom
peum quare pron⁹ nō congressus est cum cesare cū
iustam causam certandi haberet inquiens De supis
ingrate times causam q̄ senatus Credere diis du
bitas z paulo post pompeus recte dicit. Dicis apō
superos votis me cesar iniquis. ꝓpterea lucanus
dicit viros probos pompeo adhesisse vt puta cato
nem vticēsem marcū tullū et reliquū senatū deos
tamē fauere cesari ac si honeste diceret causa pom
pei erat iusta dii tñ volebant q̄ perderet z. ij. eneī
dos Cadit et ripheus iustissimus vnus Qui fuit in
teucris z seruātissim⁹ equi diis aliter visum est idē
est facile ostendere per magnanimū robertum bru
se qui a principio sui regni innumeris calamitatibus
premebatur z a suis z ab exteris totiens vict⁹ tan
dē ita prudenter et animose cū hoste bella gessit vt
pauco⁹ in britānia ozos ei pares reperires hic pru
dentia militaris et corporis robur creberrime iter
pugnantes victoriam dat. patet per pittacū mitte
lenensē qui phrinonē athenien̄sem inuoluit rethe q̄
sub clipeo furtim tenebat z demū occidit prohibi
tio huius patet scda q̄stione quita monomachiam
et de purgāt vulgari cura suscepti. sili ratiōe hono
rius tertius scribens ad templarios i liuonia ꝓhi
buit iudiciū ferri cādentis. c. dilecti de purgāt vul.
z eadem ratione prohibendū est iudiciū sup albaz
cāpanā de veddel z cāpanā sancti kessogi et. C. de
gladiato. l. vnica. dicit imperator cruenta spectacu
la in ocio ciuili et domestica quiete non placēt. qua
propter oīno gladiatores esse prohibemus. Cōtra
probationem conclusionis argumentor Ezechias
petiit signum a deo de sua sanatione. iiij. regū. xx. z
Esaie. xxxviij. idem patet de roze in vellere gedeo
nis. iudicū. vj. et in plerisq̄ locis scripture et tamē
nō dicitur q̄ iste in hoc peccarūt. preterea si habens
iniustam causam est interdū victor deus nō bene re
git casus hominū rex terrenus non iudicaretur bo
nus iudex si partem innocentem cōdemnaret de⁹
est omniū sapientissim⁹ z sua sapientia omne possi
bile videns. Ad primū dico illi patres non fec̄rūt
illud diffidētes de deo vel de eo dubitantes sz qua
dē familiaritate id fecerunt instinctu dei. nōne vi
des archiepm glasguensem petere aliqua a rege q̄
si peteres esses merito torquendus. Ad scām nego
cōsequentiam. nunquid alie tribus habebant iustā
causam bellandi contra beniamin pro turpi scelere
cōmisso in gabaa. iudicū. xx. z tñ bis occubuere in
bello propter aliqua scelera in eis impunita rober
tus bruse pene attritus est in bello. ꝓpterea q2 occi
derat iohannem tumyn cozā sacramento apud dū
fresam sunt semper alique cause q̄s nouit de⁹ nos
latentes sinit iustos oppīmi a tirannis vt crescat eo
rum pacientia et vtilitas. patet in martiribus z in ve
teri z in nouo testamento. etiam vt homines caue
ant ab istis iudiciis temerariis facit illud dinosci
ab omnibus q̄ non semper iustus vincit. Nulla est
comparatio iudicis mortalis ad deum cū alter est
obliquabilis deus autē nulli obligatur implicat cū
male agere deus pmittit causas scdas habere suos
propzios motus quos eis dedit nec semper vtitur
miraculis sinit fortiozē prosternere debiliozem per
legem communē interdum quando opus est facit
oppositum sed hoc non conducit nec suā imensam
bonitatē hic decet cum alia via potest adhiberi re
medium. et si dicas alia via non clarescet veritas
dicitur non opus esse frequenter scām comicū ve
ritas odium parit sufficit q̄ aliqua scelera puniant
a deo que ab homine puniri nequeunt sicut homi
nes non possunt expetere equalitatem dei ita nec
cognoscere sibi cognita. Secundo argumentor da
uid pugnauit contra goliam in singulari certamīe
j. regum. xvij. et tamē in hoc non vituperatur imo
laudatur: q̄ hoc licet facta sctōz sunt trahēda in ex
emplū quare alias coram principibus recitātur vi
te illoz illustrium z coram deuotis vite patrum et
legende sanctoz. huic argumento bipharīam rñde
mus tū primo. hoc dauid habuit illuminatione spi
ritussancti spiritus vbi vult spirat. istud patet ex se
riei fe regnorum Tu venis ad me in gladio et ha
sta z clipeo Ego autem venio ad te in nomine dñi
exercituum sicut abzaham precipiente deo filiū oc
cidendo vel volendo pimere non peccauit. sec⁹ est
auctoritate hominis mortalis. Tū secūdo. dico q̄
sunt duo exercitus oppositi licitū est duobus bellū
ingredi vt tota lis belli dirimatur hoc fecit alexan.
philippi cū pozo rege idorū z maioz aiax cū hecto
re turn⁹ et eneas in fine enei. heraclius religiosus
princeps cuz filio cosdroe apud bistrū hoc obtulit
eduardus de vidosoza philippo valesio teste gagui
no in historiis gallozū id idē robertus stevvardus
henrico quarto vt perhibent. hoc fecit robert⁹ bru
se in acie belli acerrimi apud torretē hānoz cōmis
si inter robertū et eduardum scām dū quidā miles
ex meridionali britannia aiosissim⁹ ad magnā iter
capedinez precedens suuz exercitū impingerrime
sonipedem loricatū dirigēs hastā tremulā in rober
tum vibrauit quē cognouit dirigētē acies septētrio
nalium britannoz a quo spectante vtroq̄ exercitu
a rege singulari pugna in officium militis recept⁹
est istam pugnam dūmō bellum sit iustum ex parte
duellantis vel vtrinq̄ anceps z lis non potest ali
ter terminari non est penitus reprobandum imite
mur viros illustres in laudabilibus vbi similes ca
sus contingunt. Tertio argumentor sortes prouo
cans platonem ad duellū scit platonem esse morte
dignum ob aliquod crimen occultū in rem publicā
z nescit probare alia via putat euadere victor: ergo
offerens bellū in illo casu non peccat non valet di
cere intendit deum tēptare hoc non intēdit scit aliū
reum mortis habet fiduciam in armis q̄ aliū vin
cet: ergo in illo casu licebit mouere duellum. Re
spondetur concedendo antecedens: sed nego con
sequētiam. illa probatio est inutilis. tū primo dabi
tur palleatio temerariis hac via si id admittatur q̄
perturbent ex inuidentia innocentes dicēt euestigio

Universidad de Deusto
Biblioteca

se habere causas q̄re is est morte dignus ꝛ hoc pro
babunt in duello. C Ū scdo. inuasor sicut argumētū
imaginatur est innocens quare exponit ergo suam
vitā in discrimine non sufficit dicere habet spem in
armis exploratum est iam millies q̄ alea belli est
anceps. hector putabat achillem deducere ad infe
ros cui⁹ femur vulnerauit in duello quē tū occidit
achilles vt apud daretē notū est qui militauit tēpo
re troiani belli. plerūq; qui putabāt in exordio bel
li euadere gloriosus victor turpiter succubuit vn⁹
lapill⁹ vel concauitas in solo sufficit virū armatuꝫ
intentū circa mortem alterius posternere. patet in
dieb⁹ nostris de roberto tochrano et guillermo tor
sub inclito. iacobo. iij. et multis aliis relinquitur: q̄
iste modus probandi illegitimus ꝛ pſequens et iu
dex dans facultatem in isto casu peccant ꝛ alii hoc
iudici vel parti consulentes. C Quarto argumētor
sunt duo morte digni ꝛ hoc constat iudici p famam
publicam ticius et seius sese prosequūtur coꝝ rege
in duello prodesset rei publice q̄ tales tollerentur
de medio princeps vtriq; dat facultatem vt sit mi
nister legis ad occidendum alterū videtur q̄ iudex
hic non peccat nec alteruter cū vtriq; datur facul
tas a iudice ꝛ vterq; scit alterū reū et morte dignum
quēadmodū si essent duo condempnati ad mortez
licitum est iudici eos dampnare vt se occidant. re
spondeo est aliquid coloris in isto casu: sed nec ipm
admittim⁹ non sunt dampnādi hac via occisus cir
ca mortem debet se recolligere detestando vitam
male actam cogitando de deo. similiter minister le
gis zelo iusticie sine passione debet dāpnatū occi
dere in isto casu hoc est alienū concitata ira et pas
sione nec est fletus peccatorū nec pacientia cōmu
nter. sententia videtur iniqua q̄ duo sint carnifices
inter se ꝛ horrendum a christiano viro. Sed contra
istud arguitur. sequitur ex solutione argumēti q̄ nō
liceret bellare in bello iusto vsq; ad mortem nec in
martirio licet perpeti mortem p xp̄o ꝛ sua lege ser
uanda istud est falsum ꝛ hereticum: q̄ male dictū est
nec valet dicere hoc contingit in bello iusto non au
tem hic hoc in q̄ non iuuat hoc duellū est iustū. iste
est iuste occidendus ꝛ auctoritate iudicis ꝛ ponant
iuridice damnati titius licite potest occidere seium
patet de ministro legis qui occidit reū ꝛ econuerso
seius potest occidere titium: q̄ isti possunt seinuicē
iuste occidere sicut dicit glo. interlinear ſ. geñ. iiij.
euidentis perpetrati sceleris non indiget clamore
accusatoris: ergo princeps eos dampnat eis insciis
Ad illud de martirio dico nō esse ꝓtrapugnationē
ꝛ sic argumentū non est ad propositum: etiam mar
tires equanimitatē seruabant in aduersis arduis: q̄
pacientiā habuerūt in gradu heroico/iudex inique
iudicaret reum mortis q̄ se iugulet vel vt proprīū
cor extrahat omnia ista etiam seruantur in bello iu
sto ꝛ cum hoc res non potest aliter terminari stan
tibus circumstantiis vna pars habet iustam causam
deffendēdi patriā ꝛ gloriam reipublice xp̄iane vbi
res potest aliter terminari male actum esset q̄ expo
nerent se homines bello modo his duobus potest
adhiberi remedium cum sint sub eodem principe
alia via eos puniendo ꝛ proscribendo ꝛ non modo
ad hoc teneꝫ rex sed primores regni. pessime agunt
istos fures et siccarios inemendabiles occultātes
a iusticia in luem nō modicā toti⁹ rei publice alias
coram stricto iudice scz deo rationem reddituri sūt
C Quinto argumentor rex permittit ista duella fieri
ꝛ ei displicet non consulit eis duellare: ergo in hoc
non peccat alioquin peccaret ecclesiastic⁹ iudex su
mens impudicas mulieres in vrbe modo rex offert
mouentibus bellum ꝛ recipientibus iusticiam ꝛ sic
scim⁹ fuisse practicatū diebus his. amplius rex in
terdum vel iudex substitut⁹ ꝓicit virgam pacis q̄
neuter vincatur in illo casu seruatur vtriusq; fama
ꝛ nulli fit iniuria. Respondetur per distinctionē de
permittere in materia de libello repudii in antiqua
lege scz vt sufficit in proposito. nego loquendo de p
missione de qua argumentum pretendit tunc aliq̄d
permittit q̄ nō potest adhiberi remediū ꝛ homo
non tenetur. exemplum de impudicis mulieribus
que si tollerentur ab vrbe caste matrone ꝛ earū filie
essent in maiore discrimine aliqua minus mala tol
lerantur ne peiora eueniant. tolle dicit beatus aug.
meretrices ab vrbe ꝛ omnia perturbabis libidinī
bus ꝓpter iuuentutem ꝛ pclinitatē ad huiuscemo
di vicia sufficit q̄ tales relinquantur punitioni dei
ꝛ abiecte reputentur ꝛ suam familiā infament etiā
sunt reticiēde a locis publicis ne malo exemplo no
ceant castis. secus est de istis duellis res publica si
ne eis pōt bene regi citius sunt duella materia scis
matis ꝛ iurgii q̄ concordie victores hic honorant
modo honos impellit homines ad multa inconue
nientia ad duellum animantur ꝛ de modo dimican
di eis consulitur. Ad scm̄ dico q̄ virga pacis est
penitentia troianorum vel sinapium post prandiū
a paucis diebus q̄ misere vnus occidebatur noue
rint astantes sed rex non interfuit. Insuper fortasse
tertio ictu vel quarto alter occiditur mutilat vel
cadit ꝛ manet tota vita apud populū inglorius qui
fortasse victori in animositate ꝛ viribus prestat si ni
chil futurum sit quare fiunt tot impense in loco cer
tandi ꝛ armis et totum regnū illusū gratis accedit
ad certamen. C Sexto argumētor probando q̄ in
terdum recipiens bellum non peccat. patet. posito
q̄ videat q̄ inique condēpnabitur si bellū recusaue
rit cū licet vim vi repellere cū moderamine incul
pate tutele: ergo pro seruanda vita licebit pugnare.
Forte dicis ꝛ sic dicendū puto licebit huic duellum
intrare in illo casu vbi tenebitur p conuicto si bel
lum recuset vel est ei certum certitudine morali q̄
condēpnabitur inique si non prodeat in bellū idem
etiam videtur pro omissione rerū suarū aliquis iu
ste alium occidit p conseruatione bonorum fortu
ne iuste ab eo possessorum. Sed contra istud argu
mentor. sequitur q̄ aliquis potest pugnare in duel
lo ne famam amittat ꝛ sic faciunt omnes suscipien
tes duellum erubescunt recusare pugnare cū inua
dente ne reputentur timidi in iacturam rerum ꝛ fa
me. Ad sextū conceditur q̄ in illo casu suscipiens

bellum non peccat vt interarguendū respondim⁹.
Ad vltimam replicam de amissiōe fame nego q̄ il
la via periclitatur fama sufficit q̄ dicat volo iustifi
cari per iusticiam regis et regni existimo me inno
centem in casu quē false michi impingis et si q̄d mi
chi habes dicere al's nullo presente vel equali nūe
ro clientū intelliges quid responsurus suꝫ scio per
ampullosa verba ꝛ alioꝝ prouocationē in campum
non acquiritur fama glorie paruꝫ nactus est hector
in prouocatiōe aiacis (si homero creditur) puta nō
eam quam putabat sed gloriosum est non posse vin
ci a viro forti et ita in ceteris quos superius citauī
mus in medium et possum innumeros alios ciere
nostratium qui alios prouocarūt qui victi turpiter
succubuerunt ꝛ horum aliqui misere vitam in mor
tem cōmutarunt in campo. O stultum genus hoim
post fecundos calices passionem repentinam ire in
uidie vel amoris muliebris mouens pari vel maio
ri bellum in grande discrimen amittēde fame tur
pis postea reputabitur penitentia belli oblati apud
vulgus nescis cum pare pugnare dubium eē si vin
cas minus reputatuꝫ non cedet tibi ad gl'iaꝫ si ma
gis real'r non erat te maior scz talis reputatus ꝛ deli
re agis. si vincas dicetur lapsus ē pes ex inuertētia
vel per sortilegium sicut inter toꝝ ꝛ suū socium sivi
cas parum vel nichil glorie comparas nō tibi ascri
betur ꝛ sp tue anime insidiabitur ī posteꝝ. si vinca
ris ignominosum ē fabula eris omnibus mortalib⁹
subsānaberis a vicinis timidus ꝛ sic spretus repu
taberis ab vxore ꝛ liberis cū maculam in eoꝝ glo
riā videris ponere fac indagine imaginariā ꝛ sp in
uenies tot reputatos fortes victoriā amisisse sicut
importasse. sis memor illi⁹ deuerbii optimū est alie
na frui insania q̄ vulgariter nr̄ates dicere solēt: fe
lix quē faciunt aliēa picula cautū. Septio argumē
tor: lz haste ludere vt cōiter fit coram ꝓncipibus i ma
trimoniis vl' ꝓmis ingressibus vrbiū ꝛ ꝑ est certare
in duello igit': assumptū p3: alioquin dānabim⁹ mul
ta facta a deuotis ꝓncipib⁹. Ad primū concedit' as
sumptū cū capitibus obtusis vel aliavia cauēdo ne
boies occidātur paci ꝑ occidunt nec ē periclitatio fa
me cōiter q̄ socius me⁹ frangat lāceā ꝛ nō ego vel
equus meus cadat michi non iputabit'. si dicas toꝝ
ne amēta prohibētur a pōtifice in vtroq; capite eius
dē rubrice. Ad hoc rñdetur m'tip'r. tū primo ibi ꝓ
hibetur ad ostētationē virtū ꝛ potissimū in mō cur
rendi vbi cōiter seq̄tur mors. hoc ꝺt. c. felicis. talis
ludus tanq̄ noxius ꝓhibet'. ff. ad. l. acq̄. nā ludus.
sed currēdo sicut apud multos currit p̄cauet a mor
te ꝛ si sequatur mors q̄ est contingēs rarissimū vix
vnus in vita hominis occidēs non tenebit'. l. acqui.
ff. ad. l. acq̄. qua actione. §. si quis. pugnatio ꝺz ordi
nari in excercitationē virtum vt tēpore belli iusti de
fendatur res publica licet interdum incidat cupidi
tas inanis gloriole nunquid populo israelitico pre
cipiebatur hoc vt addisceret certare cum hostibus.
iudicum tertio. ꝛ scipio nasica ꝛ aliqui prudentes
romani nolebant propterea cartaginē rome emula
ni ceueri vt romani in armis exercitarētur sicut mā
serunt aliqui philistinorum in terra chanaam ad ex
cercitationē populi dei. iudicū. iij. Tum scdo: non
sunt sp verba legis seruanda ꝛ potissimū legis pu
re humane sed intētio verisimilis legislatoris si tur
pe est non tueri regnum iuste possessum sic eadem
turpidine indecoꝝ est non prouidere de mediis cō
gruentibus vt haste ludere vt hoies animosiores ꝛ
exercitatiores tempore belli reddātur. O cauo ar
gumentor: lex federici ꝓmittit duelluꝫ licitū q̄i q̄s
dicit se hominē occidisse in deffensione sua ꝛ nō sūt
ad hoc testes. p3. C. de pace tenēda ꝛ eius violato
ribus. l. federicus. libro. xj. §. Si quis hominē inq̄t
imperator ifra pacem constituram occiderit capi
talem subeat sentētiam nisi per duellum hoc proba
re possit q̄ vitam suam defendēdo illum occidit nō
peccamus legis auctoritate. Respondetur hec lex
non est lex dico negatiuā nulla est lex hūana nisi cō
formis legi diuine quando illi dinoscitur repugna
re explodenda est non meretur dici lex sed error cō
tra canones ꝛ ius nature sic probare innocentiā cō
cedo q̄ non peccatur legis auctoritate sed cum ali
qō est inimicū canonib⁹ vel iuri diuino non est lex
non omne scriptum in iure cesario est lex. si dicas
ergo non erit solidum argumētum ex legibus si ali
quid erroneum inueniat in illis. Respondetur con
sequentia est nulla licet aristoteles sacrilege inter
dum loquutus est vt de perpetuitate mundi nō so
lemus eum in casibus ambiguis vel rationabilib⁹
negare in legibus sic tu potes argumentari. Jus
cesarum hoc precepit admittit licitum vel prohi
bet et non est contra legem diuinam/legum deā/cō
tra canones/vel cōsuetudinem approbatam: ergo
sic est iudicandum. patet de multitudine testium in
testamentis/de concubinatu/ vel de nostro duello:
sicut non sequitur/aristoteles ita opinatus est: ergo
ita est. sed sic arguendū est hic est modus aristote
lis fidei et doctrine sanctoꝝ in ratione vel auctori
tate fundatis non contrarius et nullus est philoso
phus tante auctoritatis in oppositum: ergo ita est
vel saltē est suspitio vehemēs q̄ oppositum sit fal
sum. vnde in ratione vel auctoritate fundatis non
cuilibet sanctorum est maior fides adhibēda in im
pertinentibus fidei q̄ aristoteli: plus credendum ē
philosopho dicenti alimentum conuerti in alitum
q̄ magistro sententiaꝝ/ꝛ ita in aliis materiis de vi
ris multo maioribus magistro. hoc liquet sanctira
tinon repugnat de lege errorī intellectu in philoso
phia sicut nec semper bonus iudicium in intellectu
cōmunicatur deuotio ꝛ sanctitas. Dixi ꝛ nullus est
philosoph⁹ tante. ꝛc. quare medici dicunt quando
aristote. ꝛ galie. in materia medicinali cōtradicunt
difficile est repire veritatē sufficit vtrāq; partē tūc
tueri probabilē. quo fit applicādo ad ꝓpositū an
teq̄ q̄s capiat solidū argumentū ex legib⁹ ꝺz ꝓside
rare ius diuinū ꝛ canones non sp addim⁹ rm̄ in aste
fundādo argumēta i aristotele ꝛ legib⁹ sicut adieci
m⁹: petis quō prudētissimi reges ist' admittūt nūc
pauci reges i hac tēpestate sinūt duella nō occurrit
m̄ i mētē vn⁹ tū exploratione feceri vbi ex̄ scotiā ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

ercetur duellum cruentum licet quondam in hyspaniam(et quiō male)duella erant invsu.Scō dico reges cordati decorum cēsent in audaciam labi vt elongentur a fedioze vitio scilicet vecordia.
Tertio non oēs reges sunt eruditi vt dextrū a sinistro seiungant.vtuntur insuper cōcilio iuuenū nobilium q̄ ad hoc suggerunt et non sapientū et si polleant in claris naturalibus et eruditiōe vt nunc pre oculis intuemur excusatos seiri per leges ciuiles et consuetudines maioꝝ existimant habitu aiositatis ad hoc fomentū ministrante que de re militari tractam⁹ iudicio nostri regis inuictissimi iacobi q̄rti cōmittimus gratia cui⁹ licet extremis digitis qz ad alia tendimus hec mouemus. in his tricis nos facile posse falli putamus tum propter rei militaris inexperientiā tum ob nostri ingenioli pusitatem sufficit transeunter hec dixisse vt per aliozum exploratiōnem ad portum veritatis perueniatur.

¶ Distinctionis decime quite q̄stio decima septia.

Notandū

Queritur tertio circa materiam homicidii et est huius decie quite distinc.q̄stio septia decima in ordine/an hō dānatus ad mortē licite pōt aufugere. ℙro solutiōe notabis si aliquis est iniuste dānatus:notum est q̄ sic fm illudmaro. scō eneydos. Eripui fateoz leto me et vincula rupi. Si iuste maioz est difficultas et michi apparet illa pars probabilis q̄ potest aufugere dūmō non inferat alicui iniuriā cui astipulari videtur .xxij.q.iiij in fine vbi dicit:licet reo corrūpere aliquem pro vita conseruanda.idem patet.ff.de bo.eozum q̄ moz. sibi consti.le.j.vbi dicit lex ignoscendum censuēt ei qui sanguinem suum qualitercunq̄ redemptum voluit et hoc vbi putatur esse mozs vel militatio.
Sed contra hoc arguitur : talis non habet dūiium sui corporis sed lex:ergo aufugiēdo illud tollit qō est legis. Insup sequitur si hoc esset verū q̄ pōt infringere carceres vt euadat cū in extrema necessitate oīa sunt sei cōia vt dictū est ad succurrendū sue vite si non pōt aliter euadere nisi frāgat hostiū. ergo ē ei licitū qō si concedas:g̃ pōt bellare cōtra custodē carceris eū occidendo ꝓ liberatiōe sue vite cū al'r nō pōt sue vite succurrere qō si concedas cōtra bellum est iniustum ex pte eius et iustū ex parte custodis. Ad ꝑmum cōcedo q̄ non plenū dūiū sui corporis hz actu saltē tūc non hz vsū sui corpis:sz ille ē tenens sz postq̄ aufugit plenū dūiū hz et est analogia de seruo.insti.de re.diui.§.itē mea q̄ ex hostib⁹ capimus iure gentiū statī nostra sunt adeo quiō vt si liberi hoies in seruitutē nostrā deducātur q̄ tū si euaserint a nostra ptāte et ad suos reuersi fuerit pristinū statū recipiunt.illud pz.ff.de cap.l.nichil iure postliminii hoc recipiūt.insti.quib⁹ mo.ius.pa.po. soluitur.§.si ab hostibus:z nego q̄ tollit illud quod est legis nec legi facit iniuriā intendit emēdare melius delictū perpetratū intrando religiōē vel sancte viuendo:istud debet habere alias si intēdit euadere vt sit grassator et ꝑnā viuat peccat volēdo abire propter illum finē.sed rogas si illo malo fine euaserit an redire teneatur peniteat de mala voluntate mutando propositum in bonum . pōt dari analogia de fera bestia quam habes si aīmū redeūdi deserat non est āplius tua ita q̄ replice occurrentes equalē pūgunt contra iura. Ad scām argumentum nego q̄ pōt infrigere carceres vel occidere custodez lz cuncta q̄ hō hz dabit pro aīa sua.iob scō iuxta illud poete. vt vitā redimas ferrū patieris et ignes.pōt dici non tī hz alteri nocere bellū eēt iniustum ex pte eius:eodēmō esset violare rē publicam frangere carceres.sec⁹ ē ꝺ cibis appositis quos in extrema necessitate pōt cape tanq̄s suos : nec videt q̄ hō pōt dānari q̄ nunq̄ comedat q̄ tenet illud seruare:si ponat panis prope condēnatum q̄ nunq̄ comedat non vī q̄ perperam agat cōedendo non tenetur parere iudici in oibus lz sit dānatus: si prohiberet ei ozare deū non tenet illi parere / et cū ita est q̄ pōt panem cape presentatum post suam dānationem videtur q̄ pōt effringere carceres dummō intendit eos reparare potissimū lz sit argumentū pro eo q̄ ad hoc nō teneat sicut capiendo panē in extrema necessitate non tenet illū restituere cuz venerit ad pinguiozē fortunā.et ꝓiter potest dicere custodi carceris sine magno erroze desine prosecq̄ me bellū est iustum ex pte mea tueri meū corpus cū manus carceris euasi et decet nec sequit bellum est iustum ex parte fugientis:q̄ iniustū ex parte deffendentis. nolo dicere eos iniuste agere qui ꝓsequunt malefactozem vt illū cōprehensum readducant cū intēdāt punire malefactozes z eradicare zizaniam perturbatē rēpublicam nolumus eum excusare penitus si occidat inuasozes pro deffensione sui corporis sicut captus ab hostibus cum recedit z in quiete i termino ad quem acquirit libertatem ac si esset manumissus seruus sed dummodo quis eū prosequitur redeundum est. sic in proposito sed excusatur a tanto ipse intendit seruare suum corpus z proponit delictum emendare melius z hoc patebit reipublice z ita iudicat. ¶ Dubitatur circa hanc questionē quare est q̄ alique patrie summa beniuolentia sese persequuntur et alique maliuolentia . respondetur cōmuniter:regna vicina non se diligunt et causa cum certāt dilatare sua imperia qō nō potest esse sine iactura alterius certant de honoze pari sunt vicini honos vnius in dedecus alterius redundare videtur a vulgo cum oppositā iuxta se posita clarius elucescunt/iurgia subditozum vicinozum ignem belligerandi ꝑbent fac inductionē per totā europā inter regna vicina z cōmunem maliuolentiam inter illa inueniens.interdum a prudentibus regibus ob matrimonium vel inimicitiam in tertium vt aristoles loquitur de sollertia fit par hic verum habet verbum satyrici/inuidet figulus figulo/et nemo sit prophetа in patria sua/quando certant vel certare videntur de eodem honoze et non modo in variis regnis hoc prouenit nec duo domini vicini in eodem regno equales bene conueniunt.Quo fit bellum communiter fieri inter hec duo regna non arguit hunc

populum esse fallacem et malum plus q̄ alium scimus si cēs hoies essent boni inter illos nō contigerent bella sed nō ar specialis malicia:nō sequit galli cū hungaris ꝓueniunt cōiter galli non sic vnionē hñt cū germanis:q̄ germani sunt peiozes vngaris. Scō pz solon prudentū regum est scire nutrire pacem in regnis vicinis.pz cum magne sint incliationes ad bellum difficile est illis obuiare : ℔ imprudētibus et temerariis non est datū et si nullū interstitium mediet vt mare/mōtes/vel obstacula tāto difficilius est. Tertio pz: reges debēt ad hoc sūmopere inniti:pz regum interest procurare illō qō conducit ad bonum aīe z corpis in subditis et in eis:sed hoc q̄ pacē est tpe belli deuotionis oīa sūt i motu iactura bonoꝝ fortune sine mensura z plus reges in hoc ledunt q̄s reliqui malefactozes fugiētes iustitiā de patria in patriā vagant reges sua exponunt nūc leti si sui victozes extiterint cras ob suos victos tabescūt ita q̄ extrema gaudii luctus occupat.Quarto pz q̄ inter regna vicina est potissima cā dispensā di pro matrimonio ita q̄ hic pontifex pōt dispensare in oibus gradibus non ꝓhibitis de iure nature hic est auctozitas dispensantis et rōnabilis causa . potes hic facere dubitationē sortes hz vnū pedem in cōpedib⁹ quos frāgere nequit ponitur solitarie et ꝑpe eū cultellus est in illo casu si tibiā manū vel aliud mēbrum abscindat pōt abire et succurrere sue vite si maneat mozies fame in cōpedib⁹ quid debz sortes facere.dicis abscindere mēbrū sicut cirurgicus abscindit mēbrum reliq̄ inficiens vt totū compositum viuat de duob⁹ malis pene minus eligendum est.

¶ Distinctionis decime quite q̄stio decia octaua.

Superius locuti sumus de partibus restitutionis communiter enumeratis scilicet ieiunio et elemosina alias de oratione loquentes et cum rectum est inder obliqui primo de anima non poteram⁹ cōmode tractare de reliquis speciebus restitutōis nisi de dominiis rer. ꝑmeuis nōnichil tangerem⁹ et earum annexis postea incipientes de restitutionibus trium bonoꝝ de quibus loquitur aristoteles primo ethi. si bonis aīe cōporis et fortune eo ordine quo se hñt in dignitate locmur ista bona fortune parū apud sapientes reputātur scām dictum binatis sapientis allegati in paradoxis a mar.tul.oīa mea mecū porto insinuās alia parū ad se attinere sz qz hūanū genus auide inhiat ꝙ phas z nephas ℔ bona exaggerare aliq̄d dicem⁹ inchoantes a vulpino fure triū litterarū viro q̄rentes duo de vigesimo:an hō tenetur restituere acq̄sita per furtum. ℙro solutiōe questionis aduerte q̄ per furtum interdum intelligimus rapinā et omne illicite detentum:z sic capitur in prohibitione decalogi.xviij.q.v.penale.sic scimoniac⁹ nō ingrediēs per ostium est fur.xviij.q.iiij.tres personas.sic vsuraria pecunia est furtum si proꝑe capiatur est volitio capiēdi qō putatur alienū clanculū inuito dño aio lucrandi.hec diffinitio quadrat cū insti.de obli, Notādū.

que ex delic.nas.§.furtum.addunt aliqui mobile z corporale per ℔ simoniam vsurā seiugant:sed facile est hec impugnare per methaphi .petendo quomodo est vsura spiritualis vel circa spirituale etiā petatur quare quis non pōt cōmittere furtum i terra.volitio ponitur loco generis q̄s non sit verus genus cum furtum cōnotationē peregrinā habz respectu termini volitio.sed vt melius rem ipsam capiam⁹ placuit ita dicere. dicitur qō putatur eē alienum et non alienum si rem meā capio quā credo esse alienam furtum cōmitto:et hic capitur alienū sive ad vsum siue ad proprietatē si quis rē meam ex pignore vel ypotheca hz z ego clanculum suscipio furtum cōmitto:capio qō scio eē alienū scio alium in hoc ius aliqō habere. Dicitur inuito dño : quia si dñs consentiret vel est verisimile q̄ consentiret siue consentiat siue nō nullomō est furtum : et intelligo per dñm rei illū qui in re auctozitatem habz/siue sit dñs inferioz vt causa scōa cui dñs superioz consentit siue dñs superioz oim potestatem in re accipit vt de spoliatione egypti.exodi.xj. hoc idem pz.xiiij. quest.v.dixit dñs. Dicitur aio lucrādi:qz si quis caperet rem vt alium reddat cautiozē/vel gratia ioci non cōmittit furtum. ¶ Ex hac diffinitione patent alique propositiones. ℙrima est:aliquis peccat peccato furti et nichil furatur.pz de illo qui vult capere alienum sed non pōt habere.et ex hac propositione sequitur q̄ non oīs fur tenetur ad restitutionem furti.pz de fure dato ille de quo est mētio nō solum peccat peccato furti sed est fur. Tertio sequitur q̄ furtum a rapina differt penes clanculum et manifestum scōo⁹ capiendo. Quarto sequitur coram deo ego capiens meum ab illo a quo alia via habere nō possum iuridice non cōmitto furtum.pz capio meū et ille nullum ius in illo hz nec videtur esse in ℔ peccatum.secus est si possum probare rem esse meā et eam iuridice habere tunc male ago rē meā clanculum capiēdo si scio rē esse meā z probare nescio non debeo rape qz hoc cederet in detrimentū rei publice si clanculū habere possum nōvī eē pctm tunc nō lederem alle a quo capio nec respublica. Quinto sequitur exiis in extrema necessitate capiens necessia pro suo nutrimēto non peccat pctō furti.℔ pz capit suū cuz in illo casu oīa sūt ei cōia.de conse.d.v.discipulos. non al's dō excusatur cōedendo panes ꝓpositiōis j.reg.xxj.et apli cōedentes spicas in sabbato. luce xij. Sexto sequitur:qui alienū capit vt faciat elemosinā cōmittit furtū cū capit alienū act⁹ cadit super obiectum malum licet circunstantia finis sit bona: sed ℔ non sufficit.et illud patet decia quarta q̄stione quinta sorte.trigesima secūda questione quarta. sic non sunt. Septimo sequitur quantūcunq̄ quis parum accipit qō putatur esse alienum contradicente dño rationabiliter est furtum.patet per totaz diffinitionē.z illō pz.xiiij.q.vj.c. finali.et de pe.d.j.§. vulga. Octauo sequit: non oē furtum est mortale peccatū.pz de furto alicui⁹ q̄ nō est notabilis dānī furtum mortale est volitio auferre notabile bonū. Nono sequitur:furtum est auaricia/furtū est vsura

Universidad de Deusto
Biblioteca

Decimo sequitur: aliquod furtuz est eiusdē speciei spālissime cū rapina. ꝑz habeam ego hanc volitionem volo capere hoc demonstrādo illud qō credo eē alienū nullo sciente: postea superuenit dñs rei et resistat/ego surripiēdo rem possum cōtinuare volitionem meam ꝑtam que ꝓius erat latens nunc vero aperta: ergo idē act⁹ volūtatis numero q̄ ꝓi⁹ erat furtuz postea efficitur rapina imo stat tūc q̄ primo sit furtum mortale et postea idē actus numero erit meritum sed hoc non erit simul: ꝑz habeaz ego hāc volitionem volo capere hunc librū ꝓpter deū demonstrando librum tuum iā est furtum per sextum corelarium continuo illuz actum et in medio tempore tu das michi illum librum: iam iste actus est meritū et possū esse in gratia saltē est actus bonus moraliter qui habet caput refertum doctrina communi noialium quam speculationez putat censebit me falli et esse ad obiectum sed queso pensitet paulo ꝓfundi⁹ ante q̄ nos dānet. Undecimo sequitur: stat equaliter furari ab eadē equali intentione graduali actus et inequaliter peccare. ꝑz si sortes haberet precise centum scuta ei necessaria et primo furarer ab eo viginti scuta z postea alia viginti plus peco scdo q̄ primo q̄ sortes plus eget z pl⁹ tertio q̄ scdo: sed frangendo archam ꝓmo z auferens viginti scuta ꝓmo cōiter plus pecco q̄ auferens tandem post me qz eram occasio scdi furti: z hoc si non fuerit excessus per inopiā in scdo. ¶Istis prelibatis pono conclusionem. Dñe ablatuz per furtū q̄liter cunq̄ capiatur est restituendū et capiā vt includat rapinā hoc est primo°. ꝑz: omne alienuz et iniuste acquisitum est restituendū: omne furtum est huiusmodi: igitur. maioz ꝑz per illud bti aug. ad macedonium: nō dimittit̄ pctm̄ donec restituatur ablatū: b°r ꝑz: qz non est iust⁹ titul⁹ i furto siue icludat simoniā siue rē immobilē siue vsuram vt in vna q̄stione vsure patebit sed ḧ potissimum loquimur de furto ꝓpter dicto ablatum est restituendum hoc sic intelligo homo tenetur habere volitionem efficacem restituendi/et imperatiuam executionis et non ad semper dandum/interdum est impossibile—nichil habet/interdum ꝓpter circumstantiam nō potest repertire tabellionem ad defferendum ad aliam patriam et non tenetur conducere nuncium qz res non est tanti momenti vel quia esset iactura illi cui est restituendum. interdum furtum est occultū homo ꝓpalaret se de furto ad quod nō tenetur tūc capiet confessorem suum faciendo eum restituere z q̄ ipse petat cyrographuz tenetur facere indaginē quousq̄ alter hz non sufficit dare confessori et non sufficit solum ablatum siue res ablata sit fructifera de se vt grex armentum solum/vel per industriam aliozuz requiritur refundere lucrum q̄ō alter poterat consequi ex re sua: vel tenetur satisfacere de dāno q̄ alter ob sue rei carentiam pertulit nec potest petere dilationem si habeat non sufficit nutrire honestum statum cum ere alieno teneat̄ viuat et restituat: nolo dicere q̄ tenetur oia mox restituere quousq̄ sit extreme mendicus petat dilationem a dño rei et det fideiussorem mediate per intermediū vel immediate quam si dare noluerit restituere oportz aliqui inopia pressi procurant eis litteras ne cogantur soluere ad quattuor vel ad quinq̄ annos futuros vt in ecclesia sancti pauli londoniarum et valētienis non habebitis solutionem et illud crebro est rationabile: sed vbi quis satisfacere potest et nō facit sed ex discolia vtitur priuilegio minime excusatur coram deo. ¶Ex quo sequitur q̄ mortiens habēs alienum relinquens heredi in precepto restituendi non tamen restituens male discedit: patet talis non habet volitionem restituendi sufficientem hoc est imperatiuam executionis si haberet illam restitueret si non ponatur impedimentum suppono q̄ non sit impedimentum restituere/interdum est difficile nichil video periculosius in mundo q̄ō sit restitutio advidendum quibus primo est restituendum multe circunstantie sunt considerande quis magis eget a quo ꝓius suscepi alienum an alienū sit penes me vel cōsumptum et secundum hoc restituendum est q̄ꝑmum cōmode possum. Secundo sequitur stat virum per detentionē vnius duodeni tm̄ peccare si cut per furtum vnius scuti. patet supposito q̄ diu duobus vel tribus annis tenuerit duodenum vel quinq̄ et precise vno die vel hora tenuerit scutum qui furatur primo vnum scutum plus peccat q̄ō ille qui furatur vnum duodenum ceteris paribus: sed stat q̄ detinens per detentionem peccet nouo peccato eo q̄ tenetur restituere et non restituit non tamen in qualibet parte proportionali vni⁹ hore peccat nouo peccato esto q̄ non restituat nec quando dormit sed quando actualiter cogitat de restitutione post deliberationem dandi peccat est preceptuz negatiuum vl' prohibitio proprie non tenere alienū et sicut volens furari z volitionem continuans per vnam horam contrauenit ꝑcepto negatiuo in qualibet parte illius tpis non est tm̄ intētio obligantis q̄ homo in quolibet tēpore q̄tumlibet pusillo peccet nouo peccato vt alibi declarari habet/sic est in proposito: sed est vnum aliud de restitutione dato q̄ homo transeat per annū non cogitās de restitue do vbi restituere tenetur z q̄ interdū peccet peccato omissionis. istud corelariū ex aliis locis suā explanationē deducit adde etiam q̄ non prohibet furtum nisi ꝓpter non tenere alienū. ¶Contra conclusionem arguitur exercitus auferens racemos nō tenetur ad restitutionem eorum et tm̄ iniuste eos detinet igitur: ḧ ꝑz posito q̄ a exercitus centū mille homin̄ trāseat q̄ vineā naboth et q̄libet auferat racemū vnū iam nullus ad restitutionē tenet: qō ꝑz etiā voco tenet̄ qui non restituēs peccaret mortal'r: mō nulli⁹ eoz peccat mortal'r: qō ꝓbo qz si sic maxie esset ꝓmittēdo furtū ſz hoc nō quilz capit vnū racemū: ſz istud auferre non ē mortale pctm̄: g̃ indetinē dono est mortale pctm̄: q̄s diceret q̄ sub pena pcti mortalis ego teneor restituere vnā granū millii q̄ cepi a proximo et vltra nullus tenet̄ ad restitutionez sub pena peccati mortalis vni⁹ grani: ergo nō oēs tenentur. probo ꝑmam siue oēs capiatur collective

siue distributiue quia da oppositum collective omnis tenētur ad restitutionē nullus de necessitate salutis tenetur ad restitutionem z non sunt alia peccata cōmissa sequitur si discedant sic omnes damnabunt̄ z nullus damnabitur q̄ falsum est z tamē iniuste detinent racemos. probatur: iniuste racemi sunt ablati nec recompensatuz ꝓ eis est et sunt potentes restituere: ergo iniuste detinent racemos q̄ omnes isti copulatim fecerunt furtuz: patet ceperunt aliquod notabile bonum alienum igitur. ℞o solutione aduerte q̄ isti auferentes racemos vel pisa tripartā possūt se habere vel nullus scit de alio sed sortes venit ꝓius et auffert vnum pisum postea accedit plato auffert reliquū cicero tātūdē vel quilibet scit de alio hoc est vadunt et sibi inuicem suggerunt auferre illa grana vel sciunt sine suggestione de ablatione et nullus dicit de alterius furto. ¶Istis notatis respondetur per conclusiones. ℞rima est: in primo membro omnes notabiliter damnificant: hoc patet capiendo omnes collective hoc est tota multitudo eufert notabile bonum sed nullus isti⁹ multitudinis notabiliter damnificat: q̄admodū si quilibet vnius exercitus portat vnum granum totus exercitus portat magnum cumulum. ¶Secunda propositio et si omnes notabiliter damnificant ꝓximum auferendo grana nullus eorum peccat peccato mortali furti nec omnes sit quia nullus eoruz peccat saltem mortaliter patet ex dictis. quia non omnes patet quia tunc cūes essent damnati et nullus esset damnatus et per consequens non omnes essent damnati si omnes sunt damnati quilibet illorum est dānatus gratia materie sicut mere naturaliter loquendo bene sequitur sortes et plato currūt ergo sortes currit et plato currit licet nō gratia forme. ¶Tertia propositio ꝓ tertio membro si omnes sciunt de seinuicem omnes tenentur ad restitutionem et quilibet restituat non totum sed suaz partem et alios dz amonere vt restituant durū esset dicere q̄ quilibet eoz debet restituere insolidu quia sic satis pernicioſum esset furari in societate q̄ quilibet tenetur restituere aliquod. ꝑz alioquin nunq̄ habebit ille restitutionem. ¶Quarta ꝓpō si q̄s sua sit alis aliq̄d furari ille tenet̄ restituere insolidū et sic de quolibet suadente ratio qz actus eius et exequutio cadit in totum: secus est in prioze mēbro sed vno soluente reliqui non tenentur soluere sicut q̄ plures dolo malo dederunt dānū alicui si vnus restituat alii liberati sunt. l. si plēs. ff. de dolo. sed i foro conscie alii tenentur huic facere restitutionē cuz ꝓ eis satisfecit z alienū habent nec sufficit eis dare pauperibus. secus est q̄ habeo pua inuēta incerta vel furta minuta et abest dñs rei z si dñs redierit vl' ostendatur post dationē illoz bonoz nichil ei restituetur cū iā ꝓ eo dedi sed cū eū latuit me ꝓ eo dāte non meruit ſz habendo acta mea rata merebitur et de necessitate faciet virtutē in his carmimb⁹ vulgaribus recitantur furto notati. Iussio consiliū consensus palpo recursus. ℞articipans mutus nō obstans non manifestans. palpo hoc est adulando dicendo cum viriliter egisse reliqua sunt peruia.

¶Distinctionis decime quinte q̄stio decima nona

Notabile

Queritur vndecuigesimo circa hanc distinctionem quintādecimā et est scda q̄stio de furto quō est furtum veniale vel mortale i casu sequenti satis vulgari sed ipm̄ non vidim⁹ plene solutū et fortasse nec nos penitus oēm difficultatem in argumento emergentē reserabimus cuz est nodosum tangam⁹ ꝑ modulo q̄ occurrunt nobis. ꝓmo venā argumenti aperiendo sit vnus cumulus grani in horreo melros auferat sortes oia grana sēsim nunq̄ duo sil' sed sp vnum habeat tot volitiōes distinctas quot sūt grana sic. s. volo capere a granū volo cape b granū et q̄cūq̄ aufert vnū granū habeat volitionē ꝑticularē cadentē solū sup illud granū nunq̄ hūdo volitionē cadētez in plura grana totalia. tunc sic in casu vez est dicere sortes euacuauit horreū sensum auferendo grana et tm̄ non peccauit mortaliter: et si in hoc casu non peccauit mortaliter non inuenies furtum mortale. si dicas non peccauit mortaliter in fine sic callide subtrahendo da bis occasionē auferendi oia bona sine mortali. Itē hūs distinctas volitiones occidendi tres viros pl⁹ peccat q̄ hūs volitionē occidendi tres copulatim: alioq̄n volens occidere infinitos infinite peccaret ergo habens pl'es volitiones distinctas cadētes super pl'a grana plus peccat q̄ hūs vnam cadentem super magnā congerie granoz. iam ꝓbemus q̄ nō peccauit mortaliter vel in ablatione ꝓmi grani et ḧ non vt constat nec in ablatione scdi grani: qz eadez est ratio et sic de qualibet alia volitione sūt eiusdez speciei specialissime cadūt in obiecta sil'ia ille volitiones dependent a sil'ibus noticiis abstractiuis vel intuitiuis. forte dicis ablatio decimi grani est pctm̄ mortale hoc est volitio auferendi decimi in virtute p̄cedentiū sicut vltima gutta cauat lapidē in virtute precedentiū. sed contra decima est eiusdē speciei vt dictum est cum aliis volitionibus et si fuisset ꝓima non fuisset mortalis: ergo nec in vltimo loco: alioquin auferens post nouem alios mortaliter peccaret. Item analogia de cauatione lapidū non conducit vel prima gutta aliq̄d a lapide aufert vel nichil. si scōm pariformia nec secūda gutta aufert nec tertia cū est par ratio: g̃ nulla gutta cauat. Dicis prima et secunda disponunt ad cauationem sed vltia virtute illius dispositionis cauat. q̄ro que est ista dispositio vel mollificatio et hoc non lapis non videtur mollior solito cū nulla forma substalis producit non est aliqua ꝓua dispositio. Ridetur cōcedēdo q̄ quelibet illarum volitionū est eiusdē speciei essētialis entitatiue sed non sunt eiusdē speciei in genere malitie ez videre scōm iudicium prudentū qñ ē notabile damnum illatum proximo vel citius notabile bonum ablatum a proximo auferre a rege frācorum tres vel duos duodenos nō est ei nocere notabiliter sed aufertur ab eo notabile bonum cum illa pecunia poterat mereri eam dando pauperi cōsiderandum est si esset prudens vel aliquis iust⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

propinquus diceret non est notabile bonū ablatum adhuc licet male actū ⁊ interdū diceret nūc est notabile bonum ablatum ⁊ qz mediat instans inter notabile bonum ⁊ non notabile in quo quidā instanti verum est dicere nūc est primo notabile bonū ablatum vel nunc nō est notabile bonū ablatū:ſz immediate post hoc erit notabile bonū ablatū ⁊ do scōm alioquin dabis minimū mortale circa talem materiam cum tali intentione graduali ⁊ circunstantiis prudens:ergo diceret sorti nunc desiste.si aliud vltra auferas mortaliter peccabis ⁊ licet nos lateat an in fine istius grani est maximū non dampnificās vel illius tū scim⁹ esse statū in fine alicuius frequenter scim⁹ indefinitā ⁊ qlibet singularem dubitam⁹ hec est scita a me in die aliq̄ stella est supra nos ⁊ qlibet singularis michi dubia si cōscientia viri dicet sibi q̄ si auferat plus notabiliter aufert ⁊ mortaliter peccat tunc mortaliter peccat cōtraueniendo conscientie erronee si non notabile bonū in rei veritate sit ablatū idē licet pctm̄ min⁹ si vehemēter dubitat si habeat scrupulum leuē nō oportet.si aufert notabile bonum.dato q̄ conscientia ei dictat q̄ nō est notabile bonum mortaliter peccat ꝓtraueniēdo ꝓcepto dei de furto.Ex isto sequitur qñ maximū nō dampnificans est ablatū si aliquid vltra auferatur quantūcūq̄ pusillū est mortale peccatum et sic ablatio vn⁹ grani imo cuiuscūq̄ partis ꝓportionalis vnius grani facit mortale peccatū nō absolute sed in virtute precedentiū quo fit non est idē in ablatione primi grani ⁊ vndecimi vocem⁹ decē grana gratia exempli maxima multitudinē nō dāpnificantē sicut de cauatione lapidū:ſz quo ad analogiā ꝑpugnatā dicitur quelibet gutta aliq̄d de lapide tollit.sed primū ablatum est insensibile.scōm etiā insensibile ⁊ stat totū ablatū adhuc esse isensibile tūc in fine quarti vel quinti casus erit vnuz sensibile et tunc erit cauatio parua scōm illud poete ferre⁹ assiduo cōsumitur an nullus vsu in scōo casu semper plus cauatur q̄ in primo ꝓpter maiorē itercapedinem inter guttā et terminū ad quē ⁊ meliorē vnionem in recipiendo.si dicas tunc tandē lapis perforaretur/conceditur quantūcūq̄ spissum et finitum sicut non quelibet depressio nasi denominat virum simū:sed notabilis depressio:et si post ablationē decē granorum peniteat intendens restituere : sed resipiscat mox nolendo restituere: sed auferendo vltra aliud mortaliter peccat cū capit notabile bonū Sed contra istud arguitur oportet q̄ dicere sortes peccat venialiter ⁊ mortaliter sic auferendo hoc est inconueniens:igitur q̄ sequatur patet ascendendo a non peccato primo transit per veniale tanq̄ per medium q̄ per mortale ergo ablatio quinti grani gratia exempli erit venialis et sic de qulibet grano vsq̄ ad decem inclusiue ⁊ ablatio vndecimi grani erit mortalis:et sic ablatio eius erit potior q̄ decem volitiones precedētes imo ablatio minimi naturalis vndecimi grani.Respōdetur primo ad materiam argumēti stat capere decem grana vel racemos sine pctō capio ꝓpter sitim vl̄ famē vl̄ ad videndā naturā terre qñ dīs rationabil̄r vellet illud si esset pīs vl̄ rationabil̄r velle debebit si sciret tūc nō pecco quoquā pacto ⁊ ponam⁹ q̄ quicq̄ ḡna vl̄ spicas capio sine peccato ibi dandum est maximuz non dānificans citra veniale rursus a quinq̄ ad decem maximum non dānificans quo ad mortale ita q̄ ablatio cuiuslibet grani sub quinq̄ vel quinti est non peccatum cuiuslibet ablatio inter quinq̄ et decem etiam decimi est venialis et supra mortalis : et licet sint duo maxima non dānificantia vnum citra veniale aliud citra mortale de secundo potissimum loquor:et licet non procedatur semper a non peccato ad mortale per veniale tanq̄ per medium tamen hic proceditur dato q̄ fuerit consensus deliberatus auferendi alienum parū.conceditur q̄ ablatio minimi naturalis erit peior q̄ ablationes omniū partium precedentiū cuz in eo aufertur notabile bonum :pro mortali vocetur b primum notabile bonum:proveniali a sed hoc est propter habitudinem ad precedentia grana:et eodemmodo oportet dicere ablatio decimi grani est peior q̄ ablatio noni : et ablatio noni peior q̄ octaui et sic vsq̄ ad quintum vbi est non peccatum:et concedo q̄ sit auferēs mortaliter et venialiter peccat. Forte dicis non inconuenit mortale integrari ex venialibus precise sicut magnuz pondus ex paruis conflatur :et hoc vult alanus inquiēs.De minimis grānis fit maxia summa caballi.de minimis mēdis non veniale malum si intelligat vt verba sonāt delirat nec de suo errore est curandum venialia frequenter disponūt ad mortale.alibi insistimus an quelibet pars peccati mortalis sit mortalis in scōo.Sz dicis:ponam⁹ q̄ aliqs eliciat in instāti vndecim volitiones distinctas auferendi vndecim grana non possuz tunc currere ad vnum actum in virtute precedentium cum nullus actus precedit:ergo in illo casu quilibet actus erit venialis:et necessarium est dicere q̄ auferens totū cumulum solum peccat venialiter : vel q̄ mortale ex solis venialibus conflatur.Respondetur admitto casum/licet voluntas non potest habere vndecī actus distincte simul non euitatur difficultas capiēdo obiecta maiora vel grana sicut malum punicuz est in duplo maius in egypto q̄ in vascouia tūc potest habere quinq̄ vel sex actus:dico quemlibet illorum actuum esse mortale equa est ratio in omnibus:et si vnus sit non peccatum vel venialis eadez est ratio de omnibus.ex isto non sequitur q̄ tangitur inter arguendum q̄ mortale ex venialibus componitur cum quilibet illorum actuum est venialis: sic discedens punietur solum per finitum tempus in purgatorio vel in inferno non datur actus commissionis quoq̄ pacto ex his resultans ratio est q̄re illorum quilibet est mortalis cum nunc leditur.primus notabiliter b et hoc michi constat et de equalitate rationis actuum hanc causaz addiderim alioquin dicere oportebit q̄ a principio intendens successiue habere decem actus per cautelam per quēlibet actum peccaret mortaliter sed cum potest dari discrimen in actibus non apparet esse idem sed iste

sic intendens a principio peccaret mortaliter q̄ vnū actum scilicet volo auferre vndecim grana successiue per distinctos actus vndecim vt sit sophisma et iterum in vndecimo actu peccaret mortaliter sed si quemlibet alium actum voluntatis secluderet habendo illos vndecim actus successiue vndecimus actus primo est mortalis. Istud potest colorari.ff. ad le.aqui.l.item.§.sed et si seruum.vbi similis casus de percussione incidit. Sed dicis cum vnus.s. sortes habet vndecim actus in eodem instanti elicitos circa totidem grana quorum quilibet est mortalis.et plato successiue elicuit vndecim actus vndecim⁹ primo est mortalis sic sortes vndecies pl⁹ peccaret q̄ plato:non stemus in venialibus platonis cum excessus mortalis super veniale est sicut linea ad punctum.dicitur non oportet stat vnū mortale esse peius aliis duodecim potest homo dicere qui intendit sophistice sic grana auferre dato q̄ successiue actus voluntatis habeat quilibet eorum est mortalis et idem est instantanee et partibiliter illos actus habere. Sed contra totum istud arguitur si sortes auferat a cumulo decem grana plato superueniens auferens vnum granum peccaret mortaliter cum aufert notabile bonum. Item ponatur q̄ vnus auferat a variis cumulis congeriem granoz pro onere caballi sic scilicet q̄ a quolibet auferat p̄cise vnum granū videtur q̄ talis non peccaret saltem mortaliter cum a nullo capit notabile bonum. Ad primum dico vel plato scit sortem tunc abstulisse decem et tunc concedo q̄ peccet mortaliter si nesciat non oportet latet eum de ablatione notabili et sortes solum peccauit venialiter.interdum min⁹ auferens plus peccat sortes est in cāpis habet tres panes quozuz quilibet sufficit succurrere sue extreme necessitati plato primo aufert ei duos postea cicero vnum hic plus peccat q̄ ille. Sed dicis ponamus q̄ noluit restituere:sortes dicit ego peccaui solum venialiter auferendo non teneor restituere sub pena peccati mortalis:plato dicit minus abstuli q̄ sortes:sed ipse non tenetur restituere sub pena peccati mortalis:ergo nec ego.Dico q̄ sortes in illo casu tenetur restituere sub pena peccati mortalis licz solū peccauit venialiter in auferendo si mille auferebant mille frustra ab vno cumulo q̄ quilibet eoz peccauit venialiter auferendo vel forte non peccauit et postea sciuerint de seinuicem q̄ paterfamilias notabiliter lederetur tenerentur omnes restituere sub pena peccati mortalis/alioquin fraudaretur innocens in suis bonis:sed si ois restituerent vno dempto et ipse clanculum abiret cuz suo grano nō oportet q̄ ipse peccet mortaliter hoc retinēdo. Ad aliud vbi ponis vnum callide furari a variis puta cacuz talem non excuso quia si sic a cōitate venetorum et romanorum in diebus quibus roma floruit et nunc a cenobitis nostris non peccaret cum a nullo capit notabile bonum sed a cōmunitate. si dicas habent subordinationem ad quandaz vnitatem vt cenobite ad abbatem veneti et romani ad senatum et ad patricios:idem dico vbi nulla esset subordinatio sufficit q̄ sufficit notabile bonum ablatum de seruari tamen a pauperioze est maius peccatum ceteris paribꝰ.pro tota hac materia capiatur hec scala ascendendi ad intelligendā solutionē alexādri percutiat alexander macedo clitū vndecies q̄ primus ictus nō sit vsq̄ ad mortē sed parū ledat sic q̄ stet esse veniale peccatū ⁊ sic de aliis ictibus interi videt carissimū clitū debilitatū in decimo ictu iudicat vel sapiens iudicaret si amplius percutiat occidet vel notabiliter ledet amicū clitū vel sic constat q̄ non omnis perforatio carnis inducit mortē.ponatur q̄ penetratio decē partiū non inducat mortē sed bene vndecimi sensim brutus mittat pugiones in coz iulii cesaris ⁊ constet bruto per reuelationem ab estulapio vel ipocrate tūc posterius semper amplius peccat ⁊ idē est in proposito argumenti principalis hoc dempto q̄ vnū peccatū est circa mai⁹ obiectum et peius q̄ aliud. ¶Sed cōtra totū illud arguitur volitio vndecima est imꝓportionabiliter maioz decima sicut mortale transcendit veniale qz notabile bonum aufertur : q̄ duodecima volitio erit mortalis ꝓportionabiliter maioz vndecima volitione videtur eadem ratio.Respōdetur negādo consequentiam sicut aliqua concausitas nasi non sufficit denominare virū simū ⁊ ponak q̄ decē pue depressiones non sufficiunt ⁊ vndecima primo sufficit vel decia depssio est vltia nō sufficiēs nō q̄libz sequēs p̄mā denoiatiōez simutat sic variat denoiationē. Interdū pro solutione hui⁹ argumēti aliter imaginatus sum q̄ sic furans grana peccabat peccato omissionis mortaliter et mouebar ex illo videbatur michi equalis ratio de qualibet volitione cadenti super vnum granum sine primo loco/vltimo vel medio ⁊ non esset ratio q̄ totiens peccaret mortaliter quot essent actus vel q̄ nullo modo peccaret mortaliter incidi in hoc q̄ peccat peccato omissionis cū nulla commissio sufficere videbatur omissio fuit hoc modo tenebatur in presentia obiectoz habere vnū nolle efficax auferendi alienū ⁊ qz non habet peccat mortaliter omittendo sicut de occidēte in absentia vel in dementia exterius peccat scōz vnū modū ⁊ actus exterioz est malus ⁊ nullus act⁹ interioz malus respondet vbi videtur esse currēdū ad vnā puram omissionem. ¶Sed contra istud arguitur: tunc sequit quāprimū tu venires in meam bibliotecam tenereris habere vnū nolle capiendi libros meos ⁊ in foro vel in ecclia respectu cuiuslibz obiecti cōcupiti esses deuinctus habere tot nolitiones q̄ videtur absurdū ⁊ falsum pariforma qñ haberes actum malū voluntatis peccares pctō omissionis.patet.esses obligatus non habere istum actū et eum habes:igitur.licet hec argumenta videbant responsioni imponere silentiū nisus sum tñ respondere ad primum nego consequentiam qñ obiectuz presentatur in presentia locali. secus est quando p̄sentatur obiectiue qñ homo exit in actum exterioz̄ qui quidē actus nō habet ita malū actum interioz̄ sicut est exterioz reputatus a prudentib⁹:modo exterioz acceptio alieni est mortalis et non videt quis

Universidad de Deusto
Biblioteca

actus interior sit mortalis in casu: igitur. Scom argumentum ferme equaliter procedit cōtra omnes opinionem concedo q tenetur nō habere illū actū z quia eum habet peccat pctō cōmissionis tunc solum homo peccat peccato omissionis qñ omittit habere actū quē tenetur habere qō non cōtingit i proposito non tenetur habere nolle qñ est actus interior tante malicie sicut exterior reputatur a sapientib⁹. Si quis voluerit consequenter ad hunc modū dicere dicat placent michi amplius pr⁹ dicta possumus seruare tantam maliciam in actu interiore vt superius nisi sumus sicut a prudentibus ponitur in exteriore malicia actus exteriorꝭ ab interiore pendet. ꝓpterea satius est in radice loquendo currere ad interiorem.

Distin. decime quinte questio vigesima.

Motādū. VIgesimo queritur an emens rem furtiuam tenetur illam vero dño sine redditione pcii restituere. ꝓpro solutione notabis vel aliquis emit rem furtiuam sciam esse talem vel ignorata esse talē ignorantia crassa vel supina z talis tenetur emptum restituere vero dño et satis suspectus erit taliter emēs de furto istud patet. ff. de fur. z seruo corrup. l. inciulē. z si res periit tenetur precium restituere fm optimum statū in quo erat: z fructus quos vetus possessor poterat ex re consequi. hoc patet de resti. spoliat. cap. grauis: sed intelligatur sicut glosa bene dicit deductis expensis que fiunt gratia querēdorū z conseruādorum fructuū qō locū habet in bone fidei z malo possessore etiam predonibus. ff. de fru. z li. expē. l. j. nullus casus interuenire potest qui hoc gen⁹ deductionis impediat. ff. fa. here. fund⁹ qui. j. respō. in fi. fructus intelliguntur deductis necessariis expensis arg. xxij. q. ij. nobis. at si quis emēs a fure rē titii multo minoris cp valeat videō nisi ipse hac via succurreret equus esset delatus in aliam patriā z irrevocabiliter positus extra manus veri dñi in illo casu vbi ita constaret vero dño tenetur reaudere datū emptori in foro conscientie in foro ciuili semp ꝓceditur ex presumptione que nōnūq̄ est de falso. Si est bone fidei possessor non peccat emēdo nec tenendo quādiu manet in illa fide est ei ignorantia inuincibilis: sed cū sciuerit rem esse alterius tenet eā restituere iam est male fidei possessor bone fidei possessor tenetur tantum restituere fructos extātes et non consumptos ante lit. ꝓte. post litē vero ꝓte. vniuersos. ff. de rei ven. certū z si res periit durāte bona fide non tenetur ad restitutionē. ff. de fur. l. ij. Sed dicis: si bone fidei possessor tenetur rem vero dño restituere tunc grauabitur sine ei⁹ culpa: ergo lex de restitutione fundatur contra equitatem naturalem. Respondetur negando consequentiā. discat esse cautior emptor imposterꝭ etiam esset cōtra omnem equitatem q verus dominus non rehaberet rem suam. et cum hoc habentes malā conscientiam fingerent se bone fidei possessores q̄re non est mirandum q̄re bone fidei possessor tenetur rem restituere etiam p legem cōmunem nō tenetur fructꝰ consumptos restituere nisi inq̄ factus est locupletior vt supra dixim⁹ durante bona fide: sed fructus extantes siue naturales siue industriales tenetur restituere si res nō fuerit fructifera capit pro meliori ratione vel custodia et moueat litem cōtra vendi torem: sed dicis quo titulo manent consumpti fructus sui hoc est non tenetur illos restituere. dico q hoc bona fides sibi facit cū determinatione legis. at dicis est contra equitatem q res pereat in manu furis res semper debet perire in manu dñi. patet in pecunia mutuatica que perit i manu mutuatarii idē tidem in accommodatione locatione et aliis contractibus. Item forte equus fuisset furto ablatus si mansisset in stabulo veri dñi. Respondetur iura z rationabiliter clamant contra fures z in odiū eoꝝ hec iuste istituntur. secus est in aliis honestis contractibus. fur semper est i mora sicut quilibet alius male fidei possessor si res deteriorat tenet ad emēdationem z si periit ad restitutionem. secus est cum rem dño tēpore z loco obtulit et dom⁹ recusauit iam fur purgat moram. Dubitatur an furtū z rapina sint eiusdem speciei specialissime. ꝓpro solutione dubitationis dicitur per propositiones. ꝓprima est furtum non est species specialissima. probat. furtum non est res ablata sed ea est obiectū furti voluntio auferēdi alienū vel tale putatū vt superi⁹ dictū est furtum est et quādo esset res ablata idē esset ad primā propositionē boues/equi et vestes differunt ergo actus cadētes super huiusmōi specie differūt actus distinguntur per obiecta. ij. de anima. Secūda propositio aliquod furtū et aliqua rapina specie differunt. patet. furtum pecunie z rapina equi specie differunt. rapina etiam est actus voluntatis: ꝛ terminus rapine importat q fiat cum violentia.

Tertia propositio multe rapine specie differūt illa claret ex duabus prioribus. Quarta propositio aliqua rapina z aliquod furtū specie essentiali cōueniunt. patet. sit sortes habens hanc volitionem volo capere hunc equū esto q videat dñm rei presentem z contradicentē z plato qui vult capere hunc equū nullo spectante isti duo actus sunt eiusdem speciei specialissime entitative nescis dare rationem quare specie essentiali differant. dicis habēt obiecta specie distincta vnus vult capere alienū clanculū z alter publice nō obstāte renitentia modo hec obiecta specie differunt putas subtiliter cum multis in hoc dicere: sed illuderis fateor illos duos scōs act⁹ habere discrimē specificū essentiale: sed non est necesse oēs actus furti et rapine accipere talia obiecta in casu huius q̄re propositionis posuimus renitentiā circunstantiā circunstantē z non cadentē in ratione obiecti pleriq̄ furantur qui non volunt capere alienū clanculum iuito dño licet alienū clanculū iuito dño velint capere. Quinta propositio furtū et rapina semper differunt in denominationibus talibus furti et rapine interdū in specie essentiali nōnunq̄ in accidentaria q furtum non sit spes specialissima

patet per species eius sacrilegium peculiatus plagiatus abigeatus: z iterū sacrilegiū est species subalterna vt patet per tres species eius sacrū auferēdo clanculum de sacro non sacrū de sacro vl' sacrū de non sacro.

Distin. decime quinte q̄stio vigesima ꝑma.

VIgesimo primo circa distinctionē hanc decimā quintā Queritur an iuste ꝑ furto infligatur mors. Respondeō est sermo de simplici furto in lege moysaica in infligebatur mors pro furto qñ constat q non venit ad occidendū. patet. exodi. ij. vbi ponitur pena furum nec per ius cesareū prohibetur ne occidantur vel demēbrentur. patet. ff. de ser. fu. aūt. constat q canones non infligunt mortem ex his colligit vna conclusio negativa nec per legē moysaicā nec cesaream nec ecclesiasticā nec precipit euangeliū, ꝑ simplici furto infligat mors nec est de lege nature fur est puniendus bñ est de lege nature ꝛ q̄ puniat hoc modo puta vltimo supplicio est vnū purū positiuū Scda cōclusio iuste pro furto simplici vbi presumitur fur incorrigibilis infligitur mors. ꝓbatur si non liceret hoc maxie esset q̄llud nō precipit lex scripta imo potius vetat: sed hoc non obstat cū consuetudo vbi est stabilita legē positiuā humanā tollit et oppositū ponit: sed sic est de furto simplici consuetudo obtinuit q tales occidantur. patet in multis partibus. et istud est rationabile cū oportet tollere de medio incorrigibiles perturbatores rei publice z impedientes pacificā vnionē adinuicem sicut est de furibus allena auferentibus, ꝑ quibus lites z iurgia oriuntur non semper maiora pctā grauiꝰ punitur ab homine superbus pro superbia nec inuidus pro inuidia occiduntur q̄ hoc non perturbat pacifi cam vitam ciuilē. secus est de furto qō est multo minus pctm a genere z fm q̄ res subiacet maiori periculo ad furandū tanto pena augetur. ꝓpterea exodi. xxij. pro oubus erat restituere quadruplū et nō ꝑ alijs rebus domi q̄ oues maiori discrimini exponebantur z cum boues nō ita gregatim viuūt sicut oues maiori dispendio subiacebāt q̄re quicq̄ boues erant reddendi pro vno boue z nullū scel⁹ apō schitas crudelius hoc peccato punit z ratio suffragatur cum in curribus viuant z domoꝝ sint exptes et istud patet. xxix. ꝓticula ꝓbleumatū vbi querit philosophus quā ob causam qui ex balneis furat⁹ est aut ex palestra aut ex foro aut ex aliquo eiusmōi loco morte multetur qui autē ex domo ꝑuata furti precii duplū exoluit inter multas causas dat illā primā quā dedim⁹ z est potissima an q̄ in domib⁹ rem custodire melius possum⁹ nā et paries firmus z clauis est z familiarib⁹ res domestice cure oibus sint vt tuto seruentur. at in balneis ceteris q̄ publicis locis facilis q̄q̄ facinoris ꝓpetratio est nil enī ad custodiam satis qui sua posuerit habet ꝓter oculos et que sequuntur. dixi qñ presumitur incorrigibilis vt post binā vel trinā correctionem non desistit ꝑmo est leui pena multādus vt virga in cōfusionem. scdo solent abscidere aurē q̄ si adhuc non desistat presumitur incorrigibilis i arbitrio iudicis erit aliam auriculam adhuc extrahere ex quo patet contra iusticiā faciūt qui hominē occidunt ꝑ primo furto: z interdū modico et forte erat etiā in magna necessitate in hoc non potest esse consuetudo ꝛ corruptela certa debet esse probatio in occidendo viro z certum debet esse q̄ id non faciat ꝑ magna necessitate vt quando capit aliquod cōmestibile tēpore famis et non habet vnde alatur etiam ꝑ re modica (scōm iudicium prudentium quantitas rei iudicanda est) non debet occidi. Dubitatur an fur vl' raptor grauius peccat sit'r auferendo. Respondetur raptor cōmuniter expresse cōtra voluntatē dñi in presentia boni ablati habz nolle in re furtiua non habet nolle sed non velle habet añq̄ ei consteterit Scda causa principalior est maior perturbatio rei publice et maior temeritas non modo subtrahunt̄ res sed violentia z ignominia fit psone q̄ fur magꝭ verecundetur q̄ raptor non arguit maius pctm interdum de minori peccato plus verecundamur cū apud homīes turpius reputatur. patet de furto z iuria apud aristotelē in fine. xxix. pticule ꝓbleumatum: etiam in furto simplici nichil animositatis videtur inesse. secus est in rapina. prior cōparat vulpecule scōs leoni. fur reputatur infamis z dedec⁹ est non modo progenieī sed patrie dicit cōmentator aristotelis in loco allegato fur non modo ihonestat vrbem sed patriam z infert statim vno in furto cōperto concluditur bohem⁹ vel anglus est sed forte male sillogisauit cōmentator in gallia dū picardis normanis britonibus et ceteris attribuunt appropriata britones fures appellant z angli apud multos loquentes britāni vocantur ex hac parte maris nomē antiquum adhuc manet licet tū male in re sit appellatio. ꝓpterea forte appropriatū paruoꝝ britonū anglis adiecit corruptela in aliquib⁹ locis regnat q̄ hoc turpe vicium non putatur probrosum. patet in limitibus scotie z anglie circa arintagium ebsdall, z partes illas non erubescunt noīe glorioso a vicinis vocantur boni equites et actiui qui furca digni sunt: esto q̄ specimē honestatis induunt furando vt scoti ab anglis et econuerso tū scoti plus a scotis z angli ab anglis subtrahunt cp a seinuicez Insuper tempore pacis est furtū scotis capere ab anglis z econuerso z potissimū his a quibus nichl' est subtractum. Insuper isti sunt perturbatores pacis inter res publicas. primo per furta. scdo per rapinas. tertio per homicidia q̄re ad vtrunq̄ regem ptinet tales castigare sub pena peccati vt innocentes viuant in pace reges sunt propter regna et non econuerso. at dicis pena furti fm leges est maior cp pena rapine. patet. institut. de vi. bono. rapto. ¶. quadruplum. pena furti manifesti est quadrupla nō manifesti dupli. institu. de obliga. que ex delect. nascū. dicitur ꝓna est nulla vt superi⁹ meminim⁹ etiā assumptum est falsum pena rapine semper est tripla furti cōtra dupla rarioris q̄drupla: ergo tota pe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

na rapine cathegozeumatice exuperat penam furti
istud triplū vel quadruplū non est reddendū de ne
cessitate salutis:sed solum post condēnationē iudi
cis sufficeret restituere ablatū ante cōdēnationē cū
tota iactura quā interim carens re sua passus est.

¶Distin.decime quinte q̄stio vigesima scda.

Motādū

IGesimo secundo queritur an tenens colū
baria tenetur ad restitutionem dāni illati a
columbis eius. ℣Pro solutione respondeꝫ
vel quis tenet columbariū in ꝓpriis agris sic scz q̄
columbi non volant extra territoriū ꝓpriū quādiu
sunt eius vel sortes et plato habēt terras vicinas z
columbaria sic.ſ.q̄ colūbi vnius transiūt in agros
alterius et econuerso ita q̄ sit recompensatio dāni
et lucri z de istis non querim⁹:sed loqui ꝓponim⁹
de columbariis omnibus quoꝝ columbi pascunt
nōnunq̄ in terra vicina partialiter interdū totaliter
et pono conclusiones q̄stioni responsiuas. ¶Non
sufficit ad excusandū tenentē columbarium dicere
q̄ tenet columbos pro patria vel ꝓ venditione hoc
patet.idē potest dicere de bobus z ouibus z sic ha
beus plurimas oues in cocis valdis nō tenerēt ad
restitutionē dāni illati ab ouibus q̄b non est dicēdū
¶Secunda conclusio:nō sufficit dicere q̄ colum
bi tantum prosunt quātū nocent terram stercoizan
do z impiguādo vel q̄ vescantur zizaniis z colligūt
nociuas herbas quas diligunt aliqua est terra vbe
re glebe z si plus impinguetur deteriozabitur cū ibi
est defectus potest esse excessus: etiam nō apparet
q̄ eoꝝ impinguatio tantū prosit quātū noceat noci
ue herbe tolluntur per famulos ad hoc deputatos
bona grana reperiuntur in eoꝝ gutterib⁹ cū pau
cis malis sed non sunt facile dānandi passim tenen
tes colūbaria. ¶Propterea sit tertia ꝯclusio tenē
tes colūbaria excusantur per omnes istas causas
egminatim prouidēt ꝓpudenter ꝑrie per animalia
quoꝝ fera est natura vt carnes domesticoꝝ anima
lium habeantur meliore fozo per ipiguationē terre
z cōsensum interp̄tatiuū qui tenet colūbarium es
paratus sic alere columbos vicinoꝝ z cum hec vi
cini tacent:ergo cōsentire ꝓsumuntur z interdum
capiunt colūbos vel interdum eis dantur nō est si
mile omnino de eis sicut de ouibus et bobus quoꝝ
mansueta est natura columbi naturaliter sunt feri li
cet q̄ accidens domesticantur nec refert de eozum
reditu vt dicitur.ff.de acq̄re.do.et instit.de rerū
diui.sic faciunt apes z ceruꝰ.quo fit male agūt tenē
tes columbos nutritos in agris aliozum aliis con
querentibus:iam patet non consentiūt nec licet cui
libet hos columbos capere fere bestie que in nulli⁹
potestate sunt occupanti conceduntur tunc sunt in
potestate alicuius quādiu animū reuertendi habēt
naturalem libertatem acquirūt.dicit imperator cū
oculos tuos effugerit vel difficilis sit eozum prose
quutio quare male agit ponens in loco colūbis de
putato pisa melle itincta vt capiant columbos alte
rius.secus est ꝓ capiendis eis qui a nullo nec a
multitudine pascuntur. ¶Dubitaꝫ q̄ rest iutio de
bet esse de inuentis. ℜespondetur q̄ non sunt pro
derelictis(q̄b est rarissimum)illa tenēs est fur.patz
tenet alienum clāculum iuito dño z licet principiū
sit honestius q̄ principium furti:detentio est ita tur
pis sicut detentio furti quo fit illud q̄b est projectū
extra nauim causa leuāde eius non sit occupātis ſz
remanet ipsius proicientis vl' ipsoꝝ z istud etiam
patet.ff.ad legē rodi.de iac.l.qui leuande nauis di
xi vel ipsoꝝ propter legem p̄mā eiusdē rubrice
vbi dicitur lege rodia cauet vt si leuāde nauis gra
tia iactum est ōm factus est oīm cōtributione
sarciat q̄b ꝓ oībus datum est.istud etiā patz.istit.
de rerū diui.§.alia sine causa.Ex isto patet q̄ res
naufragoꝝ sunt eis restituende tenetur ibi expissi
sime alienum cum humane debent eis succurrere
q̄ afflicto nō est danda afflictio aliqui ihumanissi
me eozum res ante eoꝝ oza rapiunt z rapta conser
uant nostri britāni multum hic aberrāt in vtroq̄ re
gno nō est lex q̄ nauis fracta i prope solū talis dñi
efficiatur eius vel aliqua portio bonoꝝ in illa naui
sed est erroꝝ pestiferus z intelligo de fidelibus mer
catoribus si pirate fuerint teneātur bona et restitua
tur veris dñis si reperiantur alioquin oportet dare
pauperibus ꝓ talibus .istud patz.ff.de inten.rui.
et nau.l.si quis.ex naufragio missilia habētur ꝓ de
relicto fiūt occupātis.Institu.de re.diui.§.hoc am
plius q̄re nō licet surripere a primo occupāte.the
saurus repertus in solo proprio sacro vel religioso
fit occupātis in alieno non data ad hoc opera fit in
uenienti potius reperienti vna medietas altera dñi
soli insula nata in mari sit primo occupanti in fluie
eozum qui habent p̄dia vicina ꝓ modo latitudi
nis fundi si est in medio alioquin est illi⁹ cuius pre
dio est vicinioꝝ Insti.de re.diui.§.insula.et hoc re
ges hispaniarū de insulis in nostro euo in mari ath
lantico practicarūt multa alia tangi possunt q̄ tan
guntur.ff.de acquirē.re.domi.Institut.de re.diui.
que missa facio.at petis si quis ceperit pecuniā mu
tuo nolens restituere quomodo peccat. ℜespōdeo
licz cepit quo ad honestū principiū ab initio tamen
peccat more raptoris in detinendo post q̄b alius in
stanter petit et iuste et non minus peccat in retinen
do q̄b raptoꝝ.z sicut raptoꝝ tenetur restituere alienū
raptum sic iste tenetur sub pena peccati restituere
mutuū cum petitur iuste hoc diximus si peterit añ
terminū q̄uētionis vel est pressus iopia q̄ restituere
nequit non peccat.

¶Distin.decime quīte q̄stio vigesima tertia.

SUperius loquuti sumus de alieno clanculū
capto dño non consentiente in translationeꝫ Motādū.
vt in furto nunc loq̄mur de alieno capto dño scien
te ptim consentiente ptim vero dissentiente scz de
raptu vl' eris hoc est vsura. Et vicesimo tertio q̄
ritur an vsura sit peccatū. In primis inquiramus
que res est/et sic describo. ¶Usura est volitio q̄ quis
vult capere lucrum vltra sortem vi mutui.volitio

ponitur loco generis licet nō fuerit quidditatiuū ge
nus ꝓpter peregrinam ꝓnotationē termini vsura
cuius ꝓnotatio ex sua descriptione nota euadet:sed
est terminus superior vl' cōior si ponas aliquē habe
re hoc propositum nolo dare tibi mutuū nisi habue
ro lucrum vltra sortē parum refert illa volitionem
parit.patet per exponentes. Dicatur volitio forma
liter vel equualēter satius est sic describere q̄b per
lucrum cū lucrū nichil aliud sit q̄b res lucrata lucrū
est materia vel partiale obiectum vsure z vsura est
pctū non capio pro cremento bonoꝝ ibi.luce.xix.
Egoveniens cū vsuris exegissem illā per quis ēt in
telligitur que vt crebroꝝ in vsu est nō capitur sozs in
presentiarum pro signo distinctiuo vt actuū primo
cecidit sozs super mathiam nec pro portione here
ditatis vt ioseph sorte diuisit possessiones terre ca
naam filiis israel nec pro euentu fortuito ꝑm illud
lucani.o misere sortis q̄ non ipunita nati ſz tm̄ va
let sicut capitale vel principale ponitur ratione mu
tui si non fuerit mutuū verū vl' interpretatiuū non
est vsura ſz potest esse alius contract⁹ illicitus oste
datur illud exemplariter. Ego hodie in maio do ti
tio centum scuta mutuo vt ipse michi det quinq̄ in
festo diui michaelis ratione mutuationis mee iam
mea volitio est vsura ecce mutuū in forma demus
mutuum interpretatiuū accedis me pro mensura a
tritici nunc valente ad summū decē z qz non soluis
in promptu sed promittis in festo natali x̄pi capio
duodecī tā hic est venditio ſz est resolubilis vn⁹ cō
tractus mutui ac si tu dares michi decē q̄ tibi mu
tuo et gratia illi⁹ mutui capio vltra sortē et mutuū
verum vel interpretatiuū est sedes vsure quo fit ali
quis est vsurarius qui in se non habet vsurā. patet
de illo qui habuit actum z non detestatus est abeun
te z actu et habitu sufficit habuisse z nō abluisse pe
nitentia sicut de peccatoze abeunte peccato dictum
est. Scōo patet stat aliquem esse vsurarium habi
tualiter z non esse vsurarium omnis vsurarius est
malus aliquis vsurari⁹ habitualiter non est malus
q̄ talis non est vsurarius de quo loquimur in baro
co sicut de peccatoze. Tertio patet stat aliquē esse
vsurariū bis vel ter circa eandem pecuniam.patet
quotiens iterat actum capiendi lucrum vltra capi
tale vi mutui totiens peccat peccato vsure:sed pe
tis an sortes decies eliciens actum vsure puta ha
bendi centum ꝓ bis mille circa idē centum tantū
peccet sicut plato elicies decē volitiones circa alia
decies centum dico q̄ apparet sic ceteris paribus
quo ad intensionē actus continuationem pauperta
tem vel diuitias mutuatarii sicut ille q̄ vult decies
voluntarie occidere eundē hominē tantum peccat
sicut habens decem volitiones equales circa alios
decē.scōa volitio est ita mala sicut prima z sic de q̄
libet sequenti z prima est equalis cuicūq̄ volitioni
occidēdi decem:igitur. ℣Hac diffinitione p̄missa re
spondetur affirmatiue.patet.nichil prohibetur sub
pena peccati vl' enumeratur inter alia que prohibē
tur sub pena peccati nisi peccatū vsura est hmōi:igi
tur.minoꝝ patet.illud p̄z.Ezechiel'.xviij.hoc patz

℣Psalmo.xiiij.Dñe quis habitabit in tabernaculo
tuo.et sequitur qui pecuniā suam non dedit ad vsu
ram.forte dicis prohibitio veteris testamenti non
cōuincit nunc esse peccatū.probo q̄ sic vel est mo
rale iudiciale vel cerimoniale non duo scōa: qz tūc
male eccl'ia caperet probationē extra de vsuris qz
in omnibus q̄ vsurarii dānantur vtriusq̄ testamen
ti pagina.q̄ est morale.ergo nunc manet cū mora
lia veteris legis nunc robur habent. Itē mutuata
rius incipit habere dñiū rei de meo fit tuū.q̄ si ratio
nem illius aliquid capis ex alieno lucrū leuas. Item
luce.vj.mutuum date nichil inde sperantes in no
uo testamento.forte dicis dare mutuum est de con
silio nisi in extrema necessitate q̄cunq̄ elemosina
est de precepto est mutuū de eodē.extra casum ne
cessitati s mutuum est de consilio solum:q̄ etiā pro
hibitio vsure.hoc nichil est eccl'ia dicit esse prohibi
tionem.patet in.c.qz in oībus q̄ sit morale ꝓ.ari
stoteles.iiij.ethicoꝝ.primo dicit. Quidā autē in ca
piendo exuperant vndiq̄ z quidius capientes qua
les sunt hii qui operationes illiberales exercēt vt
lenones et omnes tales et feneratores et qui dant
parua pro magnis.hoc patet.j.politicoꝝ.vj.et.ij.
officioꝝ circa finē:et isti i luie naturali loquuti sunt
igitur est morale preceptum. Insuper in cōcilio late
ranen̄ .extra de vsuris.c.qz.in oībus additur pec
cata ecclesiastica cōstituimus q̄ vsurarii manifesti
nec ad cōionē admittantur altaris nec x̄piana(si in
hoc peccato decesserint)accipiant sepulturam:sed
nec oblationes eozum quisquā accipiat. Qui autez
acceperit vel x̄piane tradiderit sepulture et que ac
ceperit reddere cōpellatur et donec veniat ad arbi
triū epi sui satisfaciat ab officii sui executione ma
neat suspensus vsurari⁹ monit⁹ si cleric⁹ fuerit ab
officio et beneficio suspendit si laicus excōmunicet
¶Contra diffinitionem et conclusionē simul argu
mentoꝝ vt meli⁹ intelligan̄ z hoc sic licz spare beni
uolentiā mutuo tibi nūc vt michi alias mutues me
egēte vel propter amoꝛem dei:ergo spero vitā eter
nam pro mutuo meo. ¶Confirmatur do tibi nunc
centum scuta mutuo soluenda in festo nata
li saluo casu superuenit interim inopiatus creditoꝛ
te non soluente in prefato termino cogoꝛ res meas
vendere minoris q̄b valeant de decē scutis vt ei sa
tisfaciam tu deuinciris me tenere in dēnem de istis
scutis decē post q̄b tua causa z forte tua culpa cogoꝛ
perdere decem:ergo michi licet a te capere decem
vltra sortem z tamen facio vsuram:ergo vsura est
licita.q̄ fit vsura patet per totam diffinitionē est vo
litio capiendi lucrum vltra sortē qz recipio a te cen
tum et decem scuta tibi mutuaui dūtaxat centum.
ℜespondetur de lucro spirituali non est sermo:ſz
de temporali mutuans facit actū meritoꝛium si sit
in gratia et vult cū hoc iterum leuare sua centum
scuta:sed de beniuolentia possum illam expectare
hoc est propū gr̄e expectare retributionē mutuam
v.ethicoꝝ.v.q̄ ppter inquit p̄hus gr̄arū tēplū in
medio ciuitat cōdunt:ſz vt apparet non licet illud
deducere in pactū tunc vi mutui speraret lucrū re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mutuationis: licet ille cui mutuo est citius obligat⁹ ad antidota q̄ alius hoc est solū obligatione naturali ratione cuius non potest cōpelli in foro exterio re ad remutuandū pōt autem si intercedat obligatio ciuilis. sed si mutuarē ꝓpter beniuolētiā suā habendam quā beniuolentiam refero in vlteri⁹ lucrū tunc est vsura: sed hoc non est ratione beniuolentie non video qui sicut celebrās p̄cipaliter ꝓpter deū min⁹ p̄ncipaliter ꝓ sex paruis albis nō peccat sic p̄cipaliter mutuo ꝓpter deū min⁹ p̄ncipaliter ob beniuolentiā. ¶ Ad cōfirmationē fateor possum a te capere decē vltra capitale: sed hoc non est vi mutui: sed ratione dāni vel interesse qō ꝓsequor ex mutuo tibi dato et sic non est vsura. forte dicis si nō p̄cessit mutuū non caperem decem vltra a te: ḡ est vi mutui. antecedens est verum ꝛ cōsequētia est nulla vi interesse accipio: sed mutuū est causa sine qua nō interesse est terminus vulgat⁹ in hac materia et cōsistit in dāno meo. puta ego incurro dānū ex mutuo tibi dato q̄n non tenebar tibi mutare ꝛ illud dānum multū mea interest: ꝓpterea vocatur interesse ratione mutui tibi dati cogor capere ab alio ad vsurā vel vendo res meas minoris q̄ valeāt tu fm legez nature deuincris me tenere indēnem. et illud exp̄s se patet extra de fideiussori. quenit et possum capere vltra sortem non modo ratione dāni occurrētis sed lucri verisimilis hoc est fm iudiciū prudentum tantū lucratus fuissem mea pecunia sicut a te capio non cōmitto vsuram sum trāsiturus ad damascum sirie et empturus sericū mille ducatis fm prudētes mercatores possum vltra expensas et operam lucrari tercentos ducatos venis ad me dicis te plurimum egere mille ducatis quos tibi mutuo te, pcurante vno anno ea lege q̄ octuaginta ducatos vltra sortem michi pozrigas anno reuoluto ego leuo iā ratione interesse octuaginta ducatos vl' centū vltra q̄s mutuauerim q: fm prudentes plus lucri consecj poterā vel tantū hic oz defalcare sūpt⁹ quos feciss̄ē i itinere. forte exposuissem ꝓ me ꝛ equo centum ducatos fuissem etiam in periculo cū rebus meis ꝛ meam operam locassem et sic habuissem tercētos ducatos vltra capitale edinburgi vel quadrigētos sed subtrahere operepreciū est expōita ꝛ pro mea quiete q: non laboro: mea opera forte valet centū ducatos et pro discrimine: et istud patet. tu teneris succurrere indēnitati ꝓximi tui cuius tu eras i causa q̄n proxim⁹ non tenebatur tibi succurrere. ꝛ patet in terminis. si raperes a fabro sua īstrumēta mediantibus quibus operak tu teneris non solū restituere illa instrumenta sed satisfacerere pro tēpore pdito. si dicas non esse sic̄ mutuator ꝛ mutuatari⁹ consentiūt in mutuo non autē faber. cōtra ponatur q̄ faber relinquat suā operā pro tēpore tibi locans sua instrumenta. dicis non esse sic̄ adhuc q: in vno est locatio in alio cōtractu est mutuū hoc nō refert equū est q̄ ille cui ego auxilior cū detrimento lucri mei q: q̄ consequi poteram q̄n succurrere non tenebar michi satisfaciat. ꝛ istud intelligik ante interesse q̄n morā mutuatarii sicut post morā eiusdē itereſſe emergens ante moram debitoris est interesse prouenies ante q̄ prouenīat terminus solutionis sortis interesse post moram est ex dilatione solutionis mutuatarii q: non soluit i termino debito. ¶ Sed contra istud argumentor nullus hac via cōsuetur esse vsurarius semp dicet non capio lucrum sed capio michi debitū ratione mei interesse ꝛ sic erit palliatio. ℜ Respondeo. difficile est probare aliquē esse vsurariū qui est bone fame semp subterfugiet hac via de aliquibus palam est q̄ cōiter hoc exercent sed intentio multū facit tibi locū habet quid faciant homines intentio iudicat omnes. duo sunt sortes ꝛ plato equaliter lucrank vel suscipiunt i crementum ex simili pecunia et tū sortes nō cōmittit vsurā: plato autē cōmittit posito q̄ sortes disposuit negotiari et ratione interesse capit pecuniā plato nō est expositurus pecuniā sed eam seruatur⁹ in archa vterq̄ leuat decem scuta de cētū plato ratione mutui capit decē scuta nichil capit ratione interesse cū nō intendebat lucrari nec aliquid perdidit ratione illius mutui. Sed contra istud argumentor: plato nō est solitus mercari dedit hodie mille scuta mutuo ciceroni ea cōditione vt rehabeat de hinc ad annū: supuenit casus inopinat⁹ de emēdo aliquo solo vl' aliq̄ alia merce pena fuit adiecta q̄ si cicero nō soluerit in die statuto daret sexaginta scuta vltra sequik q̄ i illo casu plato cum sana cōscientia potest capere illa sexaginta scuta ratione interesse. Insuper sequeretur q̄ mercator rothomagi pōt capere in scotia viginti libras parisienses dando studēti parisi⁹ mutuo viginti francos posito q̄ fm iudicium prudentum potest tantū lucrari in expositione viginti frācorum q: capit ratione interesse q̄n si cōcedas pono q̄ nauis sit submersa inter donerū ꝛ calesiam vl' reliqua bona sint amissa per piratas iam non lucrak de franco quattuor solidos parisienses imo nichil lucratur. Ad p̄mū concedo q̄ pōt pena cōuentionalis est rationabilis posito q̄ mutuans mauult habere sortem q̄ lucrū excrescens ꝓpter delationē ꝛ illud includitur in interesse quīmo aliud p̄ma frōte videtur ego do ciceroni centū scuta mutuo cum pacto rehabendi in fine sex mensiū quattuor scuta vltra sortem qui nunq̄ mercatus sum nec mercari ꝓponebā cum pecuniam dederi mutuo iam ego erā vsurarius ꝛ cōmitto vsuram in medio tempore lapsis tribus mensibus occurrit aliquid emibile i quo lucrari possū quiq̄ vel sex scuta ꝛ ego si penes me habuissem meam pecuniam illud emibile emissem apparet q̄ possum capere q̄ttuor scuta sana conscientia non ratione mutui p̄imi: ſ ratione mei interesse nunc occurrentis. Ad aliud de mercatore si nō potest lucrari quattuor solidos parisienses de franco deductis expensis inique capit: sed si sic iuste capit ratione interesse nec refert q̄ nauis pereat fm iudicium prudentū tantū lucrari poterat quādo p̄imo arripuit iter qō sufficit. Ex ist⁹ sequitur q̄ mercator pl⁹ potest capere vltra capitale in patria in q̄ pl⁹ lucratur q̄n in p̄ria in qua min⁹ lucrat. Sc̄o sequitur tp̄e hostili vl' i bello min⁹ pōt capere vltra

sortem q̄ tempore sereno et pacifico. p̄z res minus valet cū periculo q̄ sine periculo: cum maiore periculo minus valet q̄ cū paruo. Tertio sequitur sortes dat platoni mille scuta vno mēse vl' q̄ttuordecim solum diebus et capit iuste in fine illo ꝓ exagita vl' octuaginta vltra capitale. p̄z sortes lugduni dat platoni qui vadit landetū ad emendas merces in quibus plato lucratur supra centū etiam deductis expensis quam pecuniā sortes lucratus fuisset ꝛ lucrari p̄posuit lādeti vel alibi interim. Quarto sequitur industrius mercator et gnarus in contractib⁹ plus iuste leuat q̄ parv tritus in ea arte. Quinto sequitur sortes mittit mille scuta cum suo famulo ad calicutiā ad mercandum ꝛ dat platoni mutuo totidē tātū capit iuste a platone vltra sortem sicut lucratur de aliis mille expositis mercātie. p̄z si non dedisset platoni mutuo exposuiss̄ mercature illa scuta imo forte nichil lucratur de ꝓpriis mille scutis et nauis perit. Ista sunt multū cōsiderāda in proposito q̄ mutuator mauult vel ita libēter habere suum sicut crementum vltra et q̄ non sit assuetus sic dare ad lucrum et teneat suā famā vbi non est species mali fama sua in casu est ꝓferenda centū scutis. ¶ Sc̄o p̄ncipal' argumentor: sortes h̄z mille scuta ociosa quibus plato eget et in eis lucratur ducenta scuta i turchia mercādo plato nihil pdit nulli fit iniuria q: scienti et volēti non fit iniuria. v. ethi. ḡ in illo casu ſ saltē non erit contra legē nature in illa ypothesi: esto q̄ cōiter fiat in p̄nciē rei publice. ¶ cōfirmatur deutero. xxiij. non fenerabis fratri tuo ad vsurā pecuniā nec fruges nec quālibz aliā rē sed alieno: ḡ ſ z cape ad vsurā vel licuit ꝛ per ꝓ̄ns non est ꝯ tus nature. Ad p̄mū dico stat vtrūq̄ habere lucrū i archa et mutuatorē ꝛ mutuatariū sed mutuās male capit vſ mutuū quasi ex meo fit tuus mutuo tibi centū q̄ mea erant tua cē incipiunt et desinunt esse mea q̄re preter rōnez ex pecunia tua aliq̄d capio. pecunia vt dicit p̄hus non est nata vt pecunia parit ꝛ ꝓpterea oz vsura raptus vsus pene: hoc est rapitur vsus cōtra quē fit: accōmodatio ꝛ mutuū debent gratis fieri/ vnū in dñio rei aliud in vsu ei⁹. sed q̄cq̄d sit de lege nature in qua non luctor in ypothesi volenti simpliciter non fit iniuria volenti fm quid bñ fit iniuria sicut das centū raptori ne te p̄imat q̄ si ponas mutuatarium simpl' velle dico q̄ contractus fit in luē totius rei publice: illa via boies ocio torperēt ꝛ vellent eis lucrari cum ociosa pecunia necessaria vite etiam contractus est irritatus a deo ꝛ legibus hūanis consensus sortis ꝛ platonis nō sufficiunt ad cōtrahendum quando est inhibitio a superiore. Ad secundum illud intelligitur permissiue ne committerēt vsuram suis fratribus ad euitandum minus malus illud est permissum iudei propensi erant ad usuritiam. Secundo dicitur sermo erat de chananeis q̄ iniuste detinebant eoz terrā ꝛ acceperunt propriū. Istud patet. xiiij. Questione. iiij. ab illo exige usuras cui merito nocere desideras cui iure inferuntur arma: dicis ergo vsura est licita in casu respōdetur impossibile est vsuram bene fieri capiendo sicut capimus in diffinitione sicut impossibile est mendacium et adulterium bene fieri: ex illo sequitur nō possum dare hostibus ad vsuram hostis tenet a me cētum que iuridice habere non possum do ei centum mutuo vt rehabeaz ducenta non capio lucrum sed solum meum nec capio vi mutui sed vi debiti qō alias habere nequeo suppleo ius. Sed cōtra ponatur q̄ deus precipiat michi vi mutui capere crementū tunc erit vsura: ergo vsura potest bene fieri in sensu composito. dico q̄ tunc capio crementum ſ z non erit vsura. istud patet extra de vsuris super eo dicit pontifex respondemus qō cum vsurarum crimen vtriusq̄ testamenti pagina detestetur sup hoc dispensationem aliquam posse fieri non videmus/ quia cum scriptura sacra prohibeat pro alterius vita mentiri/ multomagis prohibendus est quis ne ēt pro redimenda vita captiui vsurarum crimine inuoluatur comparat mendacio qō non potest bene fieri et dicit esse maius. sed dicis tunc diffinitio nichil valet cum sortes accipit vi mutui aliquid vltra sortez et tamen non est vsura. dicitur diffinitio datur de lege vel melius non capit vi mutui tūc subiret nomē alterius contractus nunc innominati. vel non capio lucrum postq̄ deus michi dat sic illa vi capio sicut iudei vi donationis diuine acceperunt accommodatum ab egyptiis beatus ambrosius in auctoritate premissa. xiiij. questione. iiij. pro cremēto accipit vsuram sicut interdum est modus loquendi: sed licet capiens ab hostibus suum sub nomine vsure vel ratione mutui peccet nō tamen tenetur restituere tenet alia ratione sc̄z sui non tenet alienum et si restitueret no potest rehabere ꝛ sic iniuste re sua spoliabitur: si aliquis deberet michi centū scuta vel furto vel rapina a me tenet q̄ ego non possum habere iuridice/ vel q: non exercetur iusticia i patria/ vel q: est potens tyrānus/ vel q: probare nescirem eaz tenere meū/ sed me non fugit quin mea centū scuta detinet tunc possum dare ei centum scuta mutuo vt in fine anni rehabeā ducenta dūmodo hoc non facio cū laceratiōe fame mee furto possum etiam capere cōmodius dum ego caueam q̄ non restituet michi nec meis heredibus in posterum. hic non capio lucrum sed in modo loquendi vocatur fenus: quia ita apparet aliis: sed quia tangebatur interarguendū de lege nature: dicitur licet dispēsauit de⁹ cum viro vt haberet duas vxores sine peccato: p̄z de patriarchis abrahā et iacob: tū non videtur idē esse de vsura i veteri lege propter auctoritates propheta ꝓ sonantes in oppositū. dicet aduersari⁹ ille intelliguntur suo fratri: sed quicquid sit certū ēnūc tempore legis gratie nō minus obligantur iudei cauere ab vsura q̄ nos xp̄iani cum lex gratie oīs cōplectitur et volentes et nolentes licitum est michi redimere vexationem meā iniustā. extra de simōia. dilectus. et de magistris prohibeas. fm illud apostoli redimentes tp̄s q̄n dies mali sunt et sic facere poterant iudei cum chananeis vt dictum est. ꝛc. Tertio potest dici fenerabis tantum valet sicut mutuabis: et sic glosa marginalis Deuteronomii. xv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit super illo verbo: fenerabis gentibus multis ⁊ ipse a nullo accipies mutuum. Tertio argumentor regens dat scolastico pecuniã mutuovt visitet eius lectionem et hoc facit sine peccato vt apparet et tñ capit lucrum vltra sortem. patet mutuat decez scuta que in fine termini capit et cum hoc alius mozatur in sua regula et alter lucratur quattuoz vel quinqs scuta ratione totius cursus et sic capit lucruz vltra sortem sic facit molendinarius pistori vt veniat ad eius molendinũ. Rursus mercator vendit partem exteriozem panni sorti decem scutis in manu platoni simílem vendit expectando pecuniam decem scuta cum dimidio: et tamen est mutuuz interpretatiuum et ratione temporis aliquid capit. si dicas est vsura Contra tenet se indẽnem. Ad tertiuz dico tripharia2 potest se habere molendinarius vel regens in artib⁹ primo pricipal'r mutuat pistori vt veniat ad eius molendinum: secundo mutuat pistori propter deum actualiter vel virtualiter sperat tamen beniuolentiam sed non obstante vult dare mutuo pistori siue sit beniuolus siue non. tertio modo principaliter propter deum minus principaliter ꝓpterea vt veniat ad eius molendinum vel lectionẽ duo secunda membza non videntur reprobanda sz solum primum. Sed contra dicis tu capis lucrum preter sortem vi mutui: quia illud non est tibi debitum. Item si non veniret ad molendinum tuum nõ dares ei mutuo: ergo illa est causa magis principalis cum ea seclusa secludatur effect⁹. nego q capio vi mutui sed solum ratione debiti ratione congruitatis et hoc si ego doceam ita vtiliter sicut alius regens vel molo ita bene et ita parum capio sicut alius non capto indebitum cum ego lego ita vtiliter sicut vicini mei huic nec leuabo plus pecuniarum q̃ debeam ex consuetudine quid obstet q oculum habeat alius ad mutuum sum gratioz huic q̃ quiuis alius quia mutuum superaddo aliis bene concedo qõ mutuum est causa sine qua non quare iste moratur in cursu et dat michi quattuoz scuta finaliter sed illa leuo ratione improbi laboris mei. si dicas non minus laborarem eo absente. dico tu hac via ꝓcluderes q a nullo debeam leuare turoniuz quia quocunqs oblato ob defectum eius non minus legerem. dico secundo tantum lego ei sicut omnibus aliis quia potest audire sicut tota multitudo.

Ad aliud si non veniret ad molendinum non daret mutuo concedo: sed illatio est nulla seclusa causa minus principali remouetur integer effectus quando sunt due cause partiales et neutra se sola sufficit et illud patet in simili in simonia. perinde est in proposito. sed dicis capio aliquid appreciabile pecunie tollo ei libertatem alium adeundi que est auro appreciabilis secundum q dici solet non bene profuluo libertas venditur auro. dico non tollo ei libertatem non est mecum maioz seruitus q̃ cum alio ⁊ possum mutuare ei pecuniam q̃diu visitat lectionem meam et prefinire terminum ipso abeunte suz pecuniam rehabiturus dato q ipse doctus sit causa quare plures alii accedunt et plus lucroz boc habeo ratione laboris mei qui est eque vtilis sicut alterius. Ad aliud argumentum stat q non sit vsura vna pani habet precium non consistens in impartibili. capio michi debitum saltem non capio indebitũ Si dicas ratione solutionis in promptu minus capio per francum. dico illã non esse causam sed nulla est alia nisi voluntas mea volens vti beniuolentia vni et non alteri si esset ratione interesse mei possum ab vno capere vndecim scuta vbi cepi solum decem ab alio: vel quia alius est malus debitoz citius dicaz bonus debitoz ⁊ malus solutoz sepe maneat venditoz in hoc q teste eius conscientia non leuat precium ratione dilationis q ita libenter haberet iustum precium in promptu: sed petis an põt ꝓportionabiliter leuare preciũ secundũ q emptoz est malus solutoz vel an ratione anxietatis quaz habebit ratione expectationis an secundum hoc potest leuare precium q̃ q̃ est aliquis color q sic sed quia est species turpis vsure non est sanum illa via procedere quiescendum est in tali venditione citius non vendat.

¶ Distinctiõis decime quinte q̃stio vigesima ãrta.

Rotãdũ

VIcesimo quarto circa hanc distinctionẽ quero an iste casus sit vsurarius ego habeo vnum chozum tritici in festo sancti martini valentez viginti quem volo seruare ad augustum in quo triticum solet esse carius apud britãnos vel econtrario ducatur casus apud bis colligentes fructus annue vt inter tropicos et prope eos ducatur proportionabiliter licet bis colligant propter sitim terre nonnunq̃ habent annos steriles. patet ex genesis. xlj. capite de egypto etiã vno tempore propinquo vel vicino collectioni segetum habent annonã cariozem vel minus caram accedit ad me petrus volens emere a chozum petens dilationem solutionis ego capio triginta in augusto: ergo lucrum vltra sortem: et tamen non peco. patet possum consulere commoditati mee sine detrimento alicuius cui non obligoz sub pena peccati sed ego intendebam seruare a chozum ad augustum vsqz. igitur. Respondeo vel ego eraz vẽditurus nunc meum chozum si haberem solutionẽ in promptu secunduz fozum currens: vel eram expectaturus augustum in quo triticum solet esse cariissimum / si primum sum vsurarius / si secundum non suz. illud patet extra de vsuris nauiganti ⁊ ego possum multipharíam me habere cum petro vel nunc imponendo ei certum precium puta de vndis triginta et si ita sit qõ illo tempore anni chozus interdum valet quattuoz vel quinqs vltra nonnunq̃ minus ratione dubii possum vendere triginta tenendo medium ratione dubitationis. istud patz de vsuris nauiganti: et in ciuitate ego non teneo me in tuto et alium in discrimine sed pro vtroqs est equale discrimen vel non limito cũ precium sed ordino solutionẽ pro vno tp̃e. choc dupliciter vel vno determinato die quem ego volo eligere ad nutum meum in quo iudico q triticum carius vendetur di

cens pet⁹ dabit michi preciũ currẽs in die sabbati hadingtone immediate ante festum assumptionis christifere virginis augusti et sic iterũ non faciovsuram quia eram illo die venditurus si non supervenisset petrus vel teneo me in pluribus diebus puta sicut venditur charius in tota estate vel in toto illo mense et sic me teneo in securo et alium in incerto et committo vsuram quia si tenuissem triticum penes me necesse fuisset exposuisse vẽditioni vno die determinato est deuerbium apud nostrates in vitu perium vsurariozum iste vendit sicut farrina charius incidit hoc anno. ¶ Ex isto patent aliqua primũ est nunc in hyeme fozuz commune de chozo tritici est de viginti ego nunc vendens chozum capio iuste pro estate triginta. Secundo sequitur vendo duos chozos eodem die et pro vno recipio viginti tantum et pro alio triginta. patet intendebam vnũ chozum seruare ad augustum ad soluendum messoribus et alium nunc ad satisfaciendum dño soli de firma sancti martini vtoz moze nostratium loquendi de firma. Tertio patet vnus pro vno chozo capit tres chozos iuste. patet venit ad me petrus egens chozo tritici in augusto valenti quadraginta ob sterilitatem istius anni vendo ei expectando precium ad diem sancti martini tunc chozus valet decem et per consequens capio ab eo quattuoz pro vno licet plus in quantitate mathematica capiam non tamen plus in valore. Quarto sequitur magnam gratiam facit colono diues in estate dans ei vnum chorum mutuo pro simili chozo soluendo in quantitate in hyeme. patet concedit ei de suo lucro qõ iuste consequi poterat. Quinto sequitur facit ei gratiam capiendo duos chozos pro vno expectauit solutionem et non petit maiozem quam in promptu habere poterat sed nõ debet sub hac forma mutuare mutuo tibi nunc in estate vnum chozum ea lege q in festo omnium sanctorum michi des duos chozos vel chozum cum semis / esto q frequenter ita fit sed an ratione periculi potest sic pacisci cum secundum iudicium prudentum nunc vnus chozus valet duos i hyeme. non insisto cum ex dictis potest haberi solutio. sed videat diues ne agricola sit in extrema paupertate vel parum ab ea distans in qua non modo tenetur mutuare sed sub pena peccati dare habeat oculum pietatis non opprimendo pauperes nõ extremos hac via capiũt pax mutuo i estate collectis messibus in principio anni nichil habet in fine vnde tota estate cum domo tabescit multum meretur dues ille coram deo et hominibus qui succurreret imprudenti colono mutuando chozum pro chozo esto q in correlariis illatis nescirem virum damnare q peccet. Sed remanent duo puncta excutienda in solutione primi: probo q volens expectare ad augustum potest statuere ei vnum mensem. patet: potest statuere duos vicinos dies et qua ratione duos eadem ratione tres quattuoz sine statu. de duobus patet: quia in die sancti michaelis et in crastino durat indictum sancti michaelis hadingtone: eodem modo de tribus vel quattuoz vt in indicto omniuz sanctorum edimburgi vel octo diebus continuis vt in indicto canthebergie / strubeich. similiter ponatur q essem venditurus chozum meum partibiliter quartam partem eius primo die fozali augusti: secunduz chozum secundo die fozali eiusdem mensis et sic de aliis duabus quartis tunc possum tibi assignare q̃t tuoz dies. Secundo probatur q non potes accipere tantum sicut in vno die signato et hoc sic tu habes maldrum tritici nunc in hyeme vel omnino collecta segete primo tu vendes petro dictum est iuste tanti quanti simile triticum venditur hadingtone i vno certo die quia tunc esses venditurus. Contra maldrũ tuũ in hieme arefiet ali estatez g̃ deficiet ali augustũ vna cẽtesima pars maldri vel sedecia: g̃ si ꝓseruares min⁹ in quãtitate haberes. Insup hẽs curam et sollicitudinem pro conseruatione: ergo in iuste tantuz capis hodie in hyeme ac si venderetur in augusto. Ad primum nego q potest statuere duos dies et hoc si erat expositurus totum venditioni vnico die sed minus inconueniens est pro duobus q̃ tribus et sic ascendendo: et licz poterat quolibet die fozali triticum exponere venditioni tamẽ solum vnico die vendidisset. dicis sic eodem die forum mutatur q hora nona vna mensura valet duo decim hora duodecima tredecim hora quarta q̃ndecim: ergo inconueniens est capere integrum diẽ Respondeo raro solet esse notabile discrimen i eodem die et in istis commutationibus sufficit vti rudi minerua non descendẽdo ad partes diei quia sic duceres anfract⁹ ad partes minutas hore. sz veniendo ad punctum dicatur reducatur medium extremozum illius diei quod est tredecim ibi est tantum apparentie lucri sicut damni et eatur ad precium medium et ita facile est reducere totum ad iustam equalitatẽ si ante meridiem fuit venditio duodecim / et post meridiem continuo propter inopinatam sortem quattuordecim eũdo ꝓnter ad tredecim. sed tangitur q vendens intendebat quatriptiri venditionem tunc dico q pro qualibet parte potest capere precium currens illius diei et non pro toto: sic dicens pro hac quarta maldri dabis sicut fozum currit tali die: pro secunda quarta dabis secundũ fozum currens fozali die immediate sequenti. Ad secundum videre meo argumentum rationabiliter ostendit q debet defalcare diminutionẽ grani fuisset minoris mensure in augusto: et sic intelligo prius dicta ego in hyeme vẽdes triticũ qõ seruare proponebam vsqz ad primam augusti accipere possum tanti quanti triticum venditur in illo die respiciendo ad diminutionem grani sed quia forte minus in quantitate grani arefacti dabit tantuz farrine sicut plus de grano non arefacto: illud non sufficit cum mensuram est repleturus tritico in estate et non farrina q equales mensure tritici inequales dant mensuras farrine dubitat pistoz nullus homo prouenit a soliditate et corpulentia vnius grani super aliud et modicus aer includitur inter grana. Sed contra non erit notabile damnum sed non cõputandum ratione a grani arefacti ⁊ similiter ratio

Universidad de Deusto
Biblioteca

neb spice arefacte: ergo tota cōdēsatio totius maldri erit non notabilis detrimēti. Rursus si in octo mensibus a die sancti martini ad augustum vsq; diminuetur vna sedecima pars maldri si ego proposuissē fuare septē ānis oportebit defalcare septē sedecimas maldri potest esse q; ego volo seruare ḉa prisćius future sterilitatis sicut ioseph vel per cursus syderum more thaletis ostendētis philosophū facile posse ditari quia licet nemo potest cognoscere effectus futuros dependentes ex libero arbitrio tamen potest cognoscere fertilitatem vel sterilitatem terre per aspectus celestes serenos vel obliquos imo eiusdem anni fertilitatē prenosticant egiptii a cremento nili ad ceteros limites: ergo a fortiori a celo. Respondetur licet cuiuslibet grani sit non notabile damnum bene tamen totius multitudinis: sicut in paruo tempore non cognoscitur motus manus in horologio vel vmbre causate a perpēdiculo in magno tēpore illud dinoscitur: nec oportet in equalibus temporibus q; semper granū proportionabiliter arefiat ⁊ cōdensēt quia sic in sedecī annis totum maldrum condensabitur ad indiuisibile qō est falsum. Ex quo patet q; si frumentum non potest seruari non potes vendere secundū exigentiam magni temporis futuri vt solet esse de frumento allato de sicilia per mare ad maioricarū insulam sed potest capere precium secundum quantitatem tēporis per qō potest durare et quādiu intendebat illud seruare in illo. Sed dicis ponamus q; sortes vēdens maldrū i hyeme qō seruasset ad augustum quadraginta vbi tamen scōm iudicium prudentum precium non excedet toto isto anno triginta tunc cōmittit vsuram: quia capit vltra ḉ̄ precium verisimile toto isto futuro. Sed contra ponatur q; inopinate destruatur bladuz in agris ab abūdantia aquarum vt est in locis declinibus/ vel a sicitate in terra arenosa vel montuosa sic q; facile erit excessus maldri ad quinquaginta tunc petrus nichil perdet: ponatur q; tenet penes se totum granū sed superlucratur. Respondetur sortes non excusatur ab vsura transcendens preciuz verisimile secundum iudicium prudentiuz: sed an tenetur restituere lucrum puta illa decem que capit vltra sortē non est ita clarum. si dicas non tenetur quia petrus nichil perdit sed superlucratur hoc non sufficit sic frequenter in vsu est q; mutuatarius lucratur non obstante mutuatoz lucrum capiens tenetur ipsum restituere mutuatario. forte dicis non tenetur restituere sed male data est causa: sed erit ꝫ penitet sortem vsure preterite cum videt bladum sic ascendere qō erat conseruatur⁹ ad primaz augusti si petr⁹ non superuenisset ipse capit decem ratione interesse hoc est ratione lucri qō cōsequi poterat et de facto consequutus fuisset si non fuisset petrus est difficilius hunc modū eradicare. Ex toto patet quis potest emere bladum in agris vel granuz de nouo seminatum sine labe vsure sicut de ordeo buklase veniente vt hadigtone aiunt prouerbialiter dummodo dat moderatum preciuz non tantum quanti estimatur in orto collectuz est subiectum multis dī scriminibus pluuie siccitati ziz anie loliis ⁊ carduis ⁊ huiusmodi: secundum illud maronis prime georgicorum post multa nociua numerata dicit. Quod nisi et assiduis terram insectabere rastris. Et sonitu terrebis aues et ruris opaci. Falce primes umbras votisq; vocaueris imbrem. heu magnum alterius frustra sperabis aceruum. oportet defalcare precium ad quantitatem laborum passorum anteq; colligantur ad ortum et periculum celi vel hostiuz et rursus in orto subiacebit dīscrimini. teste maro ne inquiente. Cum habes in orto. Cum varie eludunt pestes sepe exiguus mus. Sub terris posuit q; domos atq; horrea fecit. Aut oculis capti fodere cubilia talpe. Inuentusq; cantis bufo et que plurima terre. Monstra ferunt populatq; ingente farris aceruum. Curculio atq; inopi metuens formica senecte. Si dicas hominem posse se facile tueri ab hiis inconuenientibus secundum consilium poete dicentis. Area tum primum ingenti est equanda cilindro. Et vertenda manu et creta solidanda tenaci. Ne subeāt herbe neu pluere vita fatiscat. hoc non obstat in toto hoc artificio opus est materia et labore: et licet det signa prenostica cognoscendi fertilitatem frumenti per amigdalum inquiens. Contemplatoz item cum se nux plurima siluis. Induet in florem et ramos curuabit olentes. Si superant fetus pariter frumenta sequentur. nunq; vacabis periculo et improbo labore q; licet ista emere. patet venditoz est in ea necessitate qua vendere compellitur tum propter inopiam/ tum propter discessum ad loca remota/ tum nec ipse nec eius audent laborare propter crudelitatem tyranni vicini sed secūdum iudicium prudentum ponderandum hincinde collectam segetam: ex vna parte periculuz et operam ex alia: prudentes voco colonos vicinos.

Ex isto patet arpentum grani minus valet i agris soyntonouem et tuedinouch ḉ̄ coleniganem et lābruch: hoc patet propter concursum hostium. tempore belli idem patet de balachie vel ragusę agris. Secundo patet granum prope collectionem plus valet ḉ̄ quando primo gerebat fructum in culmo et tunc magis ḉ̄ quando seminabatur. Tertio patet stat emptorem istius bladi moderate lucrari et iuste si non esset spes lucri non assumeret hunc laborem. pro lucro tu pone diem quocunq; laboras. nec propterea sequitur q; vendens perdit stat vtrunq; eque participare lucrum licet hoc non requiratur ad medium emptionis et venditionis sufficit q; nichil inique fiat in contractu si emptoz caperet hic excessiuum lucrum esset vsura sub mutuo interpretatiuo ratione temporis.

¶ Distinctionis decie ḉnte q̄stio vigesima ḉnta.

Vigesimo quinto queritur an iste casus sit labe vsure infectus vel licitus/ est sempronius campsoz dans tibi albam pecuniam pro scuto accepit puum albū supra scutum vi mutui: ergo committit vsuraz: ⁊ tamen nō peccat cum vides viros honestos artem exercere cum sint vtiles reipublice tu petis auruz pro alba pecunia quā attulisti de partibus vel pro danda elemosina vel rebus minutis emendis/ vel attulisti pecuniam de vna patria existimās q; valeret in alia ad quam vadis q̄ michil tibi prodest vtile est habere permutationem. Insuper ypotecarii dant in actibus scollasticis parisii vasa argentea ⁊ tñ capiunt lucrū vltra sortem vi mutui si non esset ratione mutui esset alius contractus. s. locationis sed hoc nō si ego cō ducerem equum tuum qui esset a me ablatus sine culpa mea res peribit in manu locantis et non conducentis cum locans est dñs rei. sic non est hic multi in doctoratibus suis experti sunt opposituz igit. idē pōt deduci de pecunia que datur ad ostentationem bancharii/ vel illi qui ducit vxoreꝫ ante fores ecclesie vel alibi q; ibi sit mutuum et nō locatio. ꝫ: aliter tu non teneris reddere eadem scuta sufficit silia sicut fit in mutuo et non in locatione vel cōductione. Ridetur concedendo q; campsoz capit lucrum vltra sortem: sed hoc non est vi mutui sz est alius contractus permutationis ac si tu dares michi triticum sicilie et ego tibi salmones clide isti cā psores sunt vtiles rei publice ⁊ locant suas domos et operas pro vtilitate communi parisii oēm pecuniam habebis commutatam i monetam gallicam nunquid istum oportebit habere labores ad exponendam pecuniam aliarum regionum. idem est de bancharijs das sorti parisius centum scuta dat tibi vnas litteras ad platonem venetiis vt habeas nonaginta quinq; vel nonaginta sex est tibi ⁊ reipublice vtilis tibi fuisset penalius ferre hanc pecuniam ḉ̄ vnas exiguas litteras sollicitudo in itinere pro conseruatiōe eius et forte fuisset cā tue necis vnde nunc non putatur te habere vltra sumptus in promptu: et sic sospes a metu hostium euadis oportebit eum interdum per famulum capere curam de satisfactione pecunie recepte et onus periculi subibit et sicut tibi vtilis est ita cuilibet alteri et per ꝫ̄ is toti rei publice. sed an lanius vel pistoz potest capere ratione permutationis aliq̄d lucri incertum est nō locat operas suas ad hoc et capiens album mor: cā psorum videt eos defraudare a sua arte et a lucro debito pinde ac si vn⁹ artifex poneret falcem i messem alterius artificis hec ratio non est magni ponderis qz hac via nō posset permutare gratis qō nō est dicendum eo q; esset in grauamē campsorum si capiat turonum vel duplum pro labore quem habet numerando tenuem pecuniam et pro placito impenso vbi campsoz capit quattuor turonos vel liardum non videtur peccatum. dicis forte lanius dans tibi albam pecuniam pro aureo nummo mauult habere aureum vel ita libenter: ergo manebit placitum pro obsequio. dico q; hec ratio concluderet etiam contra campsorem qui crebro ita libenter haberet vnum sicut aliud: etiam nōnunq; homo permutat in vna patria cum pecunia que minus valet in illa et portat in aliam vbi plus valet sine labe

vsure vt grossum anglicanum valet quattuor denarios scotus dat anglo quater mille denarios. p mille grossis/ grossum apud scotos valet quinq; denarios: non capit lucrum ab anglo vltra sortem in patria angli et etiam est permutatio. idem est si ducatus plus valet rōe ḉ̄ parisius ratiōe patrie ad quā proficiscor. capio a bancharijo parisii ratione ducatorum quos ei do proportionabiliter rome nō hoc vi mutui sed ratione patrie ad quam pergo ⁊ poteram mecum portasse ducatos. Ad secundum argumentum ibi est locatio et non mutuum ⁊ sic non est vsura/ vasa non sunt recipientis sicut est in mutuo sed manēt locantis: et sic de pecunia data ad ostentationem vel de auro dato ad curandum a lepra. Dicis distractio pecunie est eius destructio vsus nō distinguitur a dominio. Respondetur superius locuti sumus de dominio et vsu rerum pro modo tamen loquendi in aliquibus vsus rei distinguitur a dñio hoc est quando homo vtitur re ipsa dñio et proprietate manente penes alium vt in accōmodatione et in conductione in rebus vsu consumptibilibus vsus non distinguitur a dñio hoc est qui vtitur re ipsa ad finem ad quem ordinatur eam consumit vt in cibo et potu vsus cōis pecunie est eius cōsumptio vt fit in mutuo vel emptione: non q; pecunia entitative consumatur sed transfertur a cōmutāte ita q; non sit eius ac si esset totaliter extincta sed quando manet eius non consumitur vsu vt in ostentatione vel in auro pro curando morbo tunc non est ei⁹ distractio sed locatio et conductio ⁊ tunc pōt moderate capi pecuniam et vero dño debet idem restituī alioquin detineretur alienum sed quia est pusillum discrimen inter scutum et scutum ducatum et ducatum non refert an restituatur idem: secus est i aliis rebus que raro reperiuntur eiusdez bonitatis demonstra duos equos iudicio tuo in valore similimos vnus vocabit a b meliorem alius asseret b anteire a: propterea in talibus non solet esse mutuum De amissione vasorum respondetur in re que non requirit diligentissimam curam vt in equo tenetur conductoz solum locatori de dolo in culpa lata ⁊ leui cum vtriusq; gratia contrahitur. insti. q̄. mo. re. contrahi. obli. §. vltimo. hoc etiam patet in. l. si q̄s domum. §. celsus. ff. loca. sed in re que eget diligentissima cura conductor tenebitur de culpa leuissima patz in. l. si merces. §. qui columnā. ff. loca. q̄s alias tibi vasa argentea vnq; locaret: non insisto an bancharius capiens ad ostentationem pecuniā vt credatur diues ⁊ ei adhibeatur fides/ vel de illo q̄ vult diuitem vxorem habere illa via an peccet mentiendo ⁊ dissimulando vel alter secuz ad hoc cooperās quia hoc spectat ad materiam tertii.

¶ Distinctiōis decime quinte q̄stio vigesima sexta

Vigesimo sexto q̄ro an iste casus sit vsurarius sortes dat platoni duo mille libras stirlingozum mutuo capiens pagū valentem annue centum scuta in pigno- Notabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

re tenet sortes a pagum ⁊ eius fructus colligit vigi ti ānos et demum mille suas libras integras recipit huic diffinitio vsure competit ⁊ tamen contractus non reputatur labefactus cum passim fiat inter viros honestos talis capit lucrum vltra sortem quia fructus viginti annozum vi mutui non est alia vi. ℜespondetur hic casus vbilibet contingit in primis licitum est capere securitatem cirographū accepit a gabello thobias de decem talentis. thobie p̄mo. hoc licet etiam de agris sic erat in terra ꝓmissionis. leuitici. xxv. romanus pontifex de vsuris capite primo dicit. habens pignus fructiferum debet computare fructus perceptos in partem solutiōis ita q̄ si dares michi centum ducatos mutuo et habeo a agrum in pignoze vel in apotheca extēdo terminum pignus ad vtrunq; leuas centum scuta ⁊ pecunia etiam collecta supra centum que sufficit michi pro laboribus et industria quam habeo pro colligentibus fructibus deuintioz restituere a agelluz si pignus sit meum de iure et alter detinet tyrannice palam est non debeo computare fructus recipio meum/vel pignus est mutuatarii aliquo modo habet dñium vtile ⁊ mutuans habet dñium directū ⁊ tunc nō oportet computare fructus in solutione sortis. patet de vsuris conquestus. hocpatet de feudis. ca. primo ⁊ tunc vasallus non debet seruitium dño feudi: idem est de socero recipiente pign⁹ fructiferum a genero qui non tenetur computare fructus in partem solutionis de vsuris salubriter sed tunc requiritur q̄ sustineat onera matrimonii ad ℏ q̄ iuste lucretur. patet. ff. dando excep. l. pater. nisi in hiis casibus vel similibus non licet. dicis tūc dominus feudi habet plenum dñium in terra quia directum et vtile: et per consequens non tenetur restituere feudatorio. et vltra sequitur q̄ nō manet ei in pignoze cuz res proprīa nulli est pignus imo sequitur q̄ alius non esset vassalus. dicitur q̄ vassalus toto tempoze durationis non habet actu dñium vtile dñium tamen est ligatum et tollitur ligamē post solutionē mutui non obstante non desinit vocari vassallus potentiam remotam habet ad seruiendū domino feudi dño feudi non habet plenū dñium. ℭterreuocabile licet pro tempoze vtrunq; habeat cū vassallus aliquid iuris in re habeat alter non habet p̄fecte dominium et sic vocatur adhuc pignus. ℭterum est vnum membrum magis prima facie ambiguum pagus est ipsius mutuatarii nullo iure spectans ad mutuatorem: sit sortes dñs capiēs a platone bis mille aureos dat interim a pagum annue valentem centum aureos platoni in pignus considerando omnes circunstantias contractus. dicitur q̄ non est vsura nec est mutuum ponuntur vel p̄supponuntur per leges municipales et consuetudinē q̄ contractū interpretatur aliqua contractui mutuo pugnātia: de ratione mutui est q̄ mutuator potest a mutuatario petere solutionez mutui quando vult vel in termino assignato iste contractus est irreuocabilis capiens predium vel vocatum pignus non potest cogere recipientez pecuniam ad restituendum q̄ est cōtra substantiam mutui etiam si pagus pereat casu fortuito vel incursione hostium capiens vocatum pignus nichil aliud habebit: et sic non est ꝓpe impignoratio non refert quibus nominibus vocetur contractus vocatur frequenter alieno nomine. quarti reg. sexto. quidam securim acceperat accommodato ⁊ tamen dicebat heu heu heu hoc mutuo accepi et tamen palam est q̄ non erat mutuum cum accipiens non habebat dñium illius rei. simile patz. quarti reg. quarto. de heliseo dicente vidue pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca et tamen ibi erat accommodatio similiter leuitici. xxv. non erat emptio et venditio sed potius impignoratio. simile contingeret si quis vellet palliare in vsura diceret/non mutuo tibi centum sed emo annuum redditum q̄ quotānis obligaberis michi dare quinq; vel sex et apud me erit facultas repetendi quando voluero hic est mutuuz licet vocetur emptio census annui. patet tales consequentias esse nullas sortes vocatur leo vel vrsus ergo est leo vel vrsus/vel iste vocatur doctor oñiscius vel resolut⁹: ergo est talis. quo fit contract⁹ prefactus non est vsurarius sed emptio huius pagi cum conditione reuendendi cum alius pecuniā persoluerit et in emptione non oportet dare fruct⁹ receptos alteri quia emptozis sunt si emerē a te anno dñi millesimo quingentesimo et de hinc ad decem annos futuros vel viginti leuo tantum quantū dedi et amplius et si a me emeres tantum dabis sicut ego dedi a principio et illud est verisimile q̄ nichil palliationis sit cum dando viginti pro vno iste poterat emere predium aliud irreuocabile sed si adderetur particula q̄ periculū maneret apud ipignorā tem vel q̄ pecuniam dans potest reuocare pecuniam ad placitum eius tunc est vsura.

ℭDistinctionis decime ⁊nte q̄stio vigesima septia

Rotādū

Vigesimo septimo circa hanc quintam decimā distinctionē queritur de pecunia trajecticia vel nautica tangendo casuz capitis nauiganti de vsuris non licet sorti capere pecuniaz vltraz sortem ratione periculi susceptī vt romanus pontifex dicit in capite p̄fato. ℜespondetur intētio illius capitis est reprobare contractum illū quo mutuans noluit dare mutuo pecuniam nisi in se susciperet periculum et lucrum acciperet ⁊ sic nō dat mutuo gratis: sed si mutuatarius rogaret mutuatorem post mutuum in se suscipere periculum vel si vltro mutuator se ad illud offerat potest taliter subire onus periculi sicut non mutuator. ratio bernardi in glosa nichil valet. dicit q̄ periculum pecunie mutuate pertinet ad debitorem cum sua facta fuisset/aliter tamen frequenter in se suscipit periculum sine labe vsure sic potest mutuās post mutuū datuz ℭterū de periculo est vnū aliud cōiter fit in italia ⁊ hispania vt michi recitant hispani sortes existens barchinonie mittit merces suas ad damascū sirie vl' alexādriā egipti formidat de merciū discrimie pla

ro in se suscipit periculū pro certa pecunia vel aliquā pecuniā tradit sorti pro mercibus eius ibi plato est in periculo perdendi pecuniā quā sorti dedit etiā est apparētia q̄ superlucrabitur exponit se discrimini hic non est vsura ꝫ alius cōtract⁹ inoiat⁹ noie speciali accipio si des ex pte platonis: hoc est accipio in me periculū si des centū vel do si des ex parte sortis sortes dat oē ius suū in mercib⁹ si aliq⁹ det mille ⁊ si plato locaret operā suā puta ē naucle rus vel nauta ꝓ seruandis mercibus diligenti⁹ nō videtur cōtractus illicitus: ꝫ vbi plato quiescit lōdomis ⁊ periculū est de naui vltrbone ⁊ nulla opera locatur: sed casus exponitur fortune aliud est. ali quibus placet hunc contractū iustificare. aliis eum reprobare ⁊ apparentia reprobationis est cū hoies predicēt vsuras in lumie naturali excutiēdas eo q̄ si sic liceret viuere iuste homo sine laboze pl⁹ lucraretur q̄z ali⁹ quocūq; laboze sic in isto casu homo a se exueret onus impositū ade q̄ in sudoze vult⁹ sui pane suo vescat dicet aduersarius hic est expositio discriminis ⁊ nō est cert⁹ casus de lucro ⁊ succurrit fratri tristi ⁊ sollicito de aduentu mereris cōducitei habere mediocre lucrū ante q̄z tabescat tēpore moze quicquid sit satius est ab isto contractu desistendum ⁊ licet contractus sit turpis ⁊ pctīs nō tamen apparet q̄ teneā restituere lucrum nec est vsura nec restitutio est p̄cepta iure nature/diuino vel humano.

ℭDistinctiōis decime quite q̄stio vigesima octaua

Rotādū.

Vterius. xxviij. paulisp insistam⁹ tangendo vnū modū cābii quo dicunt mercatores passimvti sicut itelleri a quodā d̄ cū eis versat ⁊ vocat cambiū burse cambiū burse fit hocmō i platea burgensi vel handbarpie mercatorībus deputata surgit vnus petens: quis vult dare mille ducatos mutuo quattuoz vel quīq; mensibus ad hispaniam vl' italiam ⁊ talis habebit cētū vl' centū quinquaginta vltra capitale cābiū burse crescit ſm exigentiā pecunie inter mercatores ⁊ ſm habundātiā decrescit et sic variatur accedit habēs pecuniā accepta securitate hanc pecuniā dat mutuo capiens vltra sortez non ratione mutui: ſz interesse intēdebat mercari et mercatus fuisset si hunc moduz non reperisset: sed cum reperit hunc modum non ponit se amplius ad mercandum vel parum mercaturam exercet trāquillius et securi⁹ capit suū lucrū q̄z trāseūdo q̄ mare ita q̄ sollicite venak quōvadit cābiū burse ⁊ si bursa non fuerit satis alta mittit pecuniā lugdunū vel ad partes remotas vt taliter viuat relicta mercatūra est q̄stio an hic modus viuendi sit licitus ⁊ vt paulo altius repetam⁹ videam⁹ originem huius burse ⁊ poterat sic esse sortes mercator egēs pecunia burgis accessit platonem mercatorē ꝓmittens ducenta vel tercenta ꝓ bis mille ducatis plato ratione interesse iuste hanc pecuniam leuauit simile gratiā fecit ferdinandus gunsalo ⁊ alexander gabino ⁊ sic creuit bursa semp mercatores egentes faciūt istas proclamationes. Tunc sic argumētor a habens bis mille ducatos mille ponit in merces ⁊ mittit in hispaniam ⁊ superlucratur ducētos vel centum ducatos vltra expensas labores et pericula dat platoni mutuo reliquos mille: ergo licebit ei accipere cētū ratione interesse ⁊ si hoc liceat ipi a in parte licebit eidē in toto ⁊ idētidē ipi b ⁊ si liceat hac vice pluries sine statu licebit vel da rationem status. dicis forte elicit a se in sudore vultus vesci pane suo vt in solutione precedentis argumēti dixim⁹ ⁊ non bene deseruit in corpore mistico rex vigilat pro vtilitate cōmuni temporali ꝓ seruanda pace inter subditos et ad expellandos hostes eccl̄ pro spiritualib⁹ religio si orāt mendicantes sunt materia habende virtutis ab eis emit regnum celoꝝ mercatores deferūt merces ad p̄fatam ⁊ reipublice cōducunt isti aūt ducunt dies in ocio. ℭContra hoc argumentor isti prebēt fomentū deferendi merces de p̄fis ad patriā alii si non haberent pecuniam ab istis merces non trāsuehērent cū crebro eis defuerint pecunie mercantes cum eis assequuntur lucrum alioquin nō caperent mutuum ab istis. Item da quomō campsores laborant pl⁹ q̄z isti. Item de illo qui mittit famulos suos de patria in patriam ⁊ ipse domi quiescit. dicis habet sollicitudinē reddendi emendi et transportandi sic iste habet sollicitudinē rehabendi pecuniā reperire fidū mercatorē. ⁊ si iterdū mitteret merces ad patriam iam laborat. Insuper quomō laborat dñs talis quolibet die non prohibito transiēs ad venandum non habēs vxorem et liberos omnē sollicitudinē dans senescalo familie platoni ab eo nullū cōpetū recipiens iste propterea non viuit in pctō. mercator iste satis laborat domi circa vxorē ⁊ familiam regendā et sic stat tota q̄stio ab exordio mota quare iste mercator videns duas vias viuendi cuz sua pecunia ſcz mercandi vel mutuādi ⁊ capiēdo ratione interesse reliquit priorē viam. ſcē adherendo q̄z ponitur q̄ iste intēdebat mercari ⁊ de facto mercatus fuisset si mutuarū nō reperiret dans ei rationem interesse. dicis forte nichil capit ratione interesse cū proponit vitam totā sic transigere et nunq̄z mercari. secus est de illo qui semel dat mutuū ⁊ ratione interesse capiens pecuniā intēdens alias mercari hoc non sufficit q̄z ponatur q̄ de nunq̄z mercari nichil cogitauit vel si cogitauit nō deliberauit et cessat vtriq; videt periculū ⁊ capitale hic interdū extinctū ob inopiā mutuatarii sicut i mari vel ꝓ terram: ℊ nichil probas cōtra illū qui nichil deliberauit: vel cōtra illū qui aliq̄s merces mittit ad mercandū q̄z de facto nūc cum ista pecunia ipse mercatur nisi virum reperiret qui pecuniā hanc querit nec lacerat suā famā. patet q̄z indiciū est q̄ nō viso q̄ alius istū querit ⁊ iste nō aliū etiā aliq̄s licite volens mercari potest adire sociū pecunia egētē dicendo q̄ est paratus mercari: sed si posset morā gerere alteri libens faciat dūmō det ali⁹ ratione interesse tantū quantū lucrari poterit: sed si cōiter istud faceret esset de isto vehemēs p̄sumptio q̄ nō intēderet mercari sed sub vmbra vsure id faceret: ſz nos po-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nimus q̄ alius venit ad istū.dicis isti sic mutuātes querunt et queruntur ꝓficiscunt in partes remotas vel ad eas mittunt.cōtra dū hoc facit semp est paratus mercari si virū egentē non reperiat cui vult humane suā pecuniā mutuare in lucrū mutuatarii ⁊ in lucrū ꝓpzium.forte dicis in hiis vbi est interesse req̄ritur q̄ mutuator mauult vel ita libēter vult mercari sicut mutuare ⁊ non libentius modo iste libentius vult mutuare q̄s mercari.Cōtra añq̄s superuenit mutuatari⁹ mutuator erat indifferēs ad vtrūq; sed q̄n dat mutuo illud libēti⁹ vult q̄ in illā partez descendit sic est hic interdū nō valet dicere hic modus est securior q̄s mercatura ⁊ ꝓ cōsequēs hoies si istud licite fieri potest relinquēt mercaturā huic vie adherē.de lucrū in terra est securius q̄s in mari ⁊ tñ est licitū.nec ꝓpterea sequit q̄ nulli sunt mercatores eodēmō in proposito iste mod⁹ dandi pecuniā sic mercatores dilatat. Et iterū sic argumētor sint sex indita in anno vnū pro ianuario ⁊ februario lugduni fm pro duob⁹ mensib⁹ rothomagi ⁊ sic ꝑ annū tūc sic sortes parisiensis intēdit visitare oia ista indita annue ⁊ sic viuit ⁊ vixit annis octo vel decē ꝓteritis ipso volēte in ianuario adire lugdunū superuenit plato petēs suos mille aureos quos volebat exponere dans tantū lucri sorti quātū lucrarek in illis inditis super sumpt⁹ discrimē ⁊ labores famuli quē pro parvo cōputat dñs q̄ domi deberet laborare sortes licite capit sexaginta vltra sortē veniat cicero in scdis duobus mensibus.videk q̄ pōt tantūdē caperez sic a iohāne ⁊ si sic toto hoc anno oib⁹ ānis futuris.dicis licet cozā deo nō cōmittit vsurā patrk suā famā corrodi sub palliatione vsure q̄ licz actū de se licitū fecit nō tñ licito mō. cōtra pōt iste declarare suā innocētiā aliis ⁊ eos nō scandalisare sed istud non sufficit non potest declarare tot quot cognoscunt ⁊ q̄s declararet vix crederek ⁊ merito non deberet credi cū proponit hāc pecuniā ponere in bursaz cābii ⁊ nūq̄s mercari repugnātia videtur esse vi interesse q̄ leuat nō videk sufficere ad interesse istud si non reperirē hanc viā mercarer ⁊ capio illud ratione lucri verisilis hoc est lucri q̄ consequi possuz requirit q̄ homo intēdat nūc in ptici- mercari cū hac pecunia ad hoc q̄ capiat lucrū ratione interesse ⁊ sic nō scirē clarificare casū ab vsura hō non potest leuare ratione interesse qui propositū vaguz ⁊ vl̄e habet nō excusatur ad mercandū req̄rit q̄ nūc habeat propositū mercādi ⁊ q̄ alter capiens pecuniā est causa q̄re non dat se exequtioni mercandi/etiā suaz famā lacerat ⁊ cōiter est vsura palliata q̄rens alios vt det eis mutuo vt capiat pecuniā vltra sortē vi interesse q̄ mutuator debet esse huius cōditionis:q̄ libenti⁹ vl̄ non min⁹ libēter mercari intēdit q̄s mutuare ⁊ si sic indubie iste non proficisceret de vicino ad vicinū de vrbe in vrbē vt det mutuo cū videt suā famā interi rodi quā nō vellet pati pro parua pecunia oportet ergo q̄ multo libētius dat mutuo q̄s mercaretur si ego non intenderē mercari hoc anno sz sequēti nō possuz anno presenti quicq̄s capere ratione lucri verisilis nec sufficit

nūc mercarer si nullū reperirē volēte mutuo pecuniaz capere req̄rit q̄ nunc vellet mercari ⁊ cū rogatur ab alio cui cōdescendit ratione lucri capit vltra sortē nec sufficit facere artē sic semp viuēdo q̄ illa via oēs ad te accedent.

¶ Distin.decime quinte q̄stio vigesima nona.

Queritur vigesimo nono an liceat recipere ad vsurā. Respondetur petens ad vsuraz duobus modis potest se habere vl̄ est in magna necessitate vel in necessitate q̄ non habet sufficienter pro suo statu ⁊ eius familie vt manuteneat vl̄ habet superflua quo ad naturā ⁊ quo ad statuz. primomō potest capere ad vsurā prudenter tñ incedat non petat ad vsurā q̄ tā directā occasionē vsure prebet suo fratri sz petat mutuo vbi alter nō vult dare nisi ad vsurā non consentiat illi modo petendi sed consentiat in dādo modo dare vsuras nō est illicitū licet sit illicitū eas accipere sicut dare rapto ri pecuniā non est malū sed nephas est eaz hac via accipere possumus vti malo ꝓximi ad bonū vtia cob vs⁹ est iuramēto labā per ydola ad bonū.geñ. xxxj.p stabilimento posteritatis sue sic iudas machabe⁹ cū romanis.j.machabeo.viij.solz dari analogia in proposito pulcra mulier scit vel scire debz q̄ incessus eius per talē viam est causa ruine ꝓximi si eat q̄n iustā causā eundi habet puta ad eccl̄iaz vel forū facit q̄ debet non est vis si alter capit occasionem pcti:sed si iret q̄n non haberet causaz rationabilē vel cōptius q̄s deceat ipsa peccat sic est de capiente ad vsurā vbi si egeat pro se vl̄ familia vel aliis piis causis et aliū habere non pōt non peccat facit q̄ iuste facere potest si supflua habeat hoc nō licebit vbi cognoscit q̄ alter non dat nisi ad vsuraz non debz eū adire ꝑberet ei occasionē vsure ⁊ pcti secus est vbi bñs supflua adit aliquē quē non suspicak facile ꝓcliuē ad vsuram sicut pulcra mulier pudicū adit vbi non potest impudicum adire cognitū talem egēs est causa occasionalis pcti non tñ propterea peccat faciēs actū licitū sicut reformās minozes est causa occasionalis multi eximunt se ab obedientia superioꝝ ⁊ in colluuiē sordiū incidunt nō tñ sequitur q̄ alii eos reformantes peccant sed deo prestant obsequiū nec sequitur accipere ad vsuram est pctm:q̄ dare ad vsurā est peccatū licet nemo accipit ad vsurā nisi aliquis ad vsurā dat sicut non sequitur pater est peccator actu malus vel alb⁹:q̄ talis est filius.si dicas bene sequitur:sortes dat platoni lucrū vltra sortē vi mutui:q̄ plato accipit lucruz vltra sortem vi mutui:antecedens est licitū ⁊ licite volitum ergo et cōsequens:ꝓz cōsequētia est bōa nemo accipit nolens vel nō volēs:sed nego istā cōsequentiam añs est volitū:q̄ ⁊ consequēs ꝑ locuz a cōiter accidētibus ⁊ sequit. dionis⁹ tirann⁹ est rex q̄ parū quietis habet antecedēs est volitū ⁊ non cōsequens.patet manifestius sortes est in luto.ꝑ centum sollidis:ergo sortes est in luto:añs est volituz ⁊ non consequens.ex istis possunt solui multi alii ca

Notabile

sus speciales dūmō est oculus ad interesse vt petr⁹ tenetur soluere iohanni in fine vni⁹ anni centū aureos iohannes egens nunc.xcv.petit in promptu remittens petro reliquam partem puta quinq; ratione interesse licitū est hoc petro semp supposito q̄ mauult dare centū in fine termini vel ita libēter vult sicut nunc.xcv.et eodēmō petrus debet ninia no centum aureos ninianus non potens habere in promptu vendit michi ius illorum centum scutoꝝ xcv.scutis ⁊ sic possum ratione interesse mei.

¶ Distin.decime quinte questio tricesima.

Rotādū.

Circa hanc distinctionē tricesimā quero an aliquis potest vendere vsurario aliquid et an tenetur restituere lucrū vsure.capio potest in titulo questionis sicut dicim⁹ hoc possum qō iure possuz pro illo supponank duo modi dicēdi varii quoꝝ prior tenet vsurari⁹ non habet dñiū lucri vsurarii:sed ipse dās pecuniam mutuatari⁹ est verus domin⁹ illius lucri:⁊ hec positio apparet michi rationabilioz ⁊ pro ea argumentor.nullo titulo vsurarius incipit habere dñiū illius lucri non donatione absoluta non emptione ⁊ ita de aliis iust̄ titulis acquirendi dñia ille non est iustus titul⁹ q̄ mutuuz forte dicis licet cōtractus sit prohibit⁹.luce.vj.nō tñ irritatur acq̄sitio dñii. Propterea scdo argumē toz.nullus habet verū dñiū in re q̄s iniuste tenet per tempus ⁊ instans vnde verū est q̄ mutuatari⁹ tenetur restituere mutuū cuius habet verū dñiū tñ licite tenet ipsuz per tempus vsurarius nec licite tenet lucrū per instans vel tēpus sicut fur vel latro etiaz tenendo aliozum positionem vsurarius tenek restituere lucrum ambe positiones in hoc conueniunt. Scda positio diceret vsurariū non obligatū restituere idē lucrū numero ⁊ potest illud alienare cū est eius sicut mutuū est mutuatarii. Poz positio diceret vsurariū deuinctuz restituere idē numero sicut fur tenetur restituere rem furtiuā ⁊ non potest eam alienare ⁊ sic non potest q̄s vendere vsurario aliq̄d habenti solū vsure lucrū ⁊ cognito tali dato etiam q̄ relinqueret ita potentem ad satisfaciendū creditozi.patet.consentit q̄ ali⁹ contractat rem alienaz inuito dño vt de fure.ergo male agit compares vsurariū hunc furi nichil habēti nisi rem furtiuaz vbi lucrum est pecunia potest homo ei vēdere vt de fure si sortes furatus est decē aureos quos noui furto ablatos possum dare ei equū ꝑ illis decē dūmō vsurarius manet potēs vel fur ad restituendū ⁊ hic est causa q̄ mutuatari⁹ vel ille a quo fur hanc pecuniā accepit est content⁹ vel esse debet sufficit ei habere alios decem silēs aureos inter aureū bonum ⁊ bonū eius dē signature nō est discrimē.secus est in aliis rebus mobilibus vel imobilibus vñ summati non licet ei vendere vel ab eo capere elemosinā donum vel aliū contractū facere gr̄a cuius iste reddetur ipotentioz ad soluendū. Si dicas eccl̄ia accipit a iudeis nichil habentibus nisi de vsura decimas p̄diales.ꝑ bak extra de decis terraꝝ.dicit q̄ capit illud q̄ alias est suuz si quis furaretur omnes fruct⁹ huius arpenti eccl̄ia capit decimam nō quia est res furtiua:sed sibi alias debita. Sed dicis ponamus isaac iudeū qui nichil habet nisi rem vsurariam et non pecuniam nūquid possum vendere ei victualia si sum conscius rei non possum q̄ caperē alienū inuito dño sz vbi veniret ad extremā inopiā teneoz ei donare ¶ Istis prelibatis ponit conclusio. Vsurari⁹ tenetur restituere lucrum qō capit per vsuram ꝓclusio patet de vsuris cum tu et tua nos nō modo vsurarius tenetur restituere hoc lucrū sed illud refundere tenetur qō interim mutuator lucrari poterat mercando. ¶ Contra hanc cōclusionē argumētor de vsura mentali sortes dat mutuanti vltra sortem aliq̄d timēs offendere mutuantē vel vt ei det mutuo alias in isto casu plato dans mutuo nō tenek restituere captū vltra sortē cū liberali donoillud accipit. ¶ Confirmak hoc dupl̄r q̄ heredes non tenentur restituere ⁊ hoc dupliciter. Tū primo ponatur q̄ sortes relinq̄t duob⁹ heredibus platoni ⁊ ciceroni mille scuta quoꝝ centum vsura acquiruntur ⁊ cicero sit in non soluendo iam plato non tenetur restituere centum ꝓpter inopiam platonis:q̄ heredes non tenentur restituere. Tum secundo relinq̄t a tribus heredibus b c ⁊ d vasa argentea e f ⁊ g heredibus sic sz q̄ d vas sit lucrū vsure qō habet g ⁊ nichil aliud iam g non tenetur restituere d totaliter nec e ⁊ f igit̄. Respondet vel sortes dat platoni vero dono ⁊ hoc platoni constiterit plato pōt licite capere nec tenek illud restituere q̄n sortes postea diceret eum nunq̄s illud cōtulisse q̄re plus credit ei nūc q̄s a principio tunc illa res est simpliciter platonis qui nō est deterioris cōditionis ad recipiendū donū q̄s ille qui nichil mutauit vel sortes non dat libere sed ne offendat platonē et est verisimile platoni q̄ sortes liberaliter illud dat tūc licite illud tenet licet sit alienū ad titulū donationis requirit ita bñ libera collatio donatoris sicut acceptio donatarii sz ignorantia inuincibilis excusat platonē quēadmodū de illo qui dat michi equum furtiuum quē credo esse alius dantis vel dare presumentis hic sum possessor bone fidei qō michi sufficit vel sortes dat coacte platoni mun⁹ illud et hoc platoni cōstiterit vel est verosimile tenetur restituere vel sortes libere dat platoni sed plato non vult illud recipere vt donū sed alia via ratione mutui et tunc plato tenetur restituere libera collatio collatoris non sufficit requiritur q̄ donatarius illa via velit recipere sed si hoc platoni postea constiterit ⁊ mutet propositū volens capere iuste illud tenet quēadmodū aliquis ad me mitteret vnū pallafredū ⁊ in itinere illū clanculū accipio sub nomine furti equus hoc modo nō incipit esse meus sed si plato consentiat in liberam acceptionem per donum postea sed tunc dissentit sortes ita q̄ non simul cōsentiant non est donatio. Ad aliud apparet q̄ plato tenek restituere integra centum cum omnia bona relicta ab vsurario obligata manebunt. Ad aliud dicitur q̄ omnes filii tenebuntur conuenire inter se et q̄libet dabit pro sua rata ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

vas ipsum tradet mutuatario cū manerem in ꝓpa
forma vt de pecunia furtiua contingit.

¶Distin.decime quinte q̄stio trigesima p̄ma.

GIrca hanc distinctionē decimā quintā trigesimo primo queritur an mercatura sit licita. ℙro solutione questionis peno conclusiones. ¶Mercatura est licita. ꝓbatur cōclusio cadit super obiectū debitū intētio potest esse recta scz prouidere patrie de mercātijs que habentur in alia patria deferre ad suam z econuerso/et licet actualiter intendat sibi succurrere z sue familie de vtilitate reipublice nichil cogitans non propterea inficitur actus mercandi sufficit q̄ finis actualiter volitus sit referibilis in vlteriorē finē honestū et q̄ vtile sit deferre sic merces de patria in patriam.pz. vna patria habundat hijs quibus alia vacat stannū pisces et lanā affert britannia bachū z ferruz capit eadem a francia z hispania z ita ꝑ relinquas p̄rias inuenies scōm illud maronis.j.georgicorū.hic segetes illic veniunt felicius vue Arbores fetus alibi atq; injussa virescunt Graina nōne vides croceos vt tinolus odores Jndia mittit ebur molles sua tura sabei ℙt calibes nudi ferrum virosaq; pontbus ¶Castorea heliadū palmas epiros equarū deus varia in locis separatis dedit ne principū fastus ē immensū crescat vt quilibet discat se egere ope alteri⁹ vbi terra est sterilior mare ē fertilius z econuerso z ne homines ocio domi torperent sed p̄liarū mores z diuitias considerarent ſm illud horatianū.ꝑiger extremos currit mercator ad indos : ꝑ mare pauperiem fugiēs per saxa per ignes.in hoc laudādi sunt rodienses vel ſm alios peni qui primi gloriant mercaruram aliis tradidisse. ¶Secunda conclusio mercatura crebro habet peccata incidentia .pz de mendatijs piurijs et deceptionibus incidentib⁹ in negociationibus parisij introducūt te i tenebris vt non bene iudices qui ambulat ī tenebris nescit quo vadit credens habere nigrū colorē potius nigredinem z illum petēs in camera habet croceū. si taxaueris vlnā panni valentē scutū petendo quanti vendunt vlnā.respondebunt duob⁹ scutis vel alias iurabunt se sic vendidisse z hoc est peregrinū precio si alios fefellerūt non op⁹ est tātum a te exigere.forte dicis est consuetudo patrie offerre in precio duplo alioquin si primo ℞o offerrent vno scuto vl' in medio iusti precii nō emeres nō mentiūtur dicunt. dabitis si placet duos aureos hoc non valet ad q̄ propositū recedunt a remotis gradatim discedentes ad scutū nisi vt incautū emptorē capiant in latitudine inter scutū z duo scuta nō prodest eor⁹ venditioni licet sit modus sic vēdendi parisius.nouim⁹ omnes duos libzarios pisii qui primo verbo sunt i latitudine precii a quo non abeunt z tales cū sic cognoscantur melius pro eorū lucro vendunt q̄s alij dicis non esse simile de panno et aliis rebus vendibilibus a sorte vltra pontes non cognoscet ab vno nec vendet mercaturā nisi vtatur more cōi ; hoc est falsū pōt dicere.ecce modū meū p̄mo ℞o nō recedam a latitudine precii more vulgari dabitis scutū pro vlna nullū intendo fallere visitate alios z si nō simile pannū habueritis meliori foro redeatis citi⁹ huic dabitur fides q̄s cētum aliis z nō min⁹ vendet hec conclusio scda probatur.testimonio sapientis Eccli.xxvij.due species difficiles z periculose mihi apparuerūt difficile exuitur negotiās a negligētia z nō iustificabitur caupo a pctis labiorū hoc est dictu hec duo gña hominum difficulter continēta pctis z de penitentia.d.v.c.qualis. ¶Tertia conclusio ars institutoria recte circūstantionata est licita rite circūstantionatur dūmō quis emit et postea vendat cū populus rei empte egeat.dato q̄ lucruz habeat ratione laboris z conseruationis.hoc nō obstat sortes emit circa advinculā scti petri cētū alleca beruiti vno liardo vēdit sex in q̄dragesima vno liardo vel octo opus erat alleca sale cōdire et eorū habere curam plebs cōis sibi non preuidet:q̄ vtile est toti policie q̄ hec custodiantur z vendantur tempore suo z ita de aliis mercantijs tritico vino z similibus sed error potest cōtingere dūmō diues oīa emit a principio impediendo forū z postea stati vēdit vel postea ad libitū vt q̄ naues afferunt triticū de Rozmānia plato emit totū triticū vni⁹ nauis in letha vt care vendat talib⁹ hoc debet interdici a legūlatoribus. ¶Contra secūdā conclusionē argumentor probando q̄ licet ducere emētes in locum tenebrosum sortes non tenetur defectū sue mercis ꝑpalare emēti alioquī nūq̄ bene vendet z vt marcus tulli⁹ allegat.iij.officior.ex persona diogenis babilonien'sis quid ℞o stultius quā venditorē eius rei quā vendit vitia narrare quid autē taz absurdū q̄s si dñi iussu ita preco p̄dicet domū pestilentē vendo licitum est vēditori tenere se idēnem.aliud est tacere verum et dicere falsum.primū est licitū q̄ homo illud ℞ū detegere non tenet. si dicas homo debet se tenere indēnem sine iactura alterius:cōtra si emptor vel venditor incurret iactura citi⁹ vēditor debet sibi succurrere. ℜespondetur vel defect⁹ rei vendite est patens vt puta equus est monocul⁹ vel claudus et hoc constat emptori vel est verosimile venditori q̄ emptori constat nō tenetur illud reserare q̄ inane foret vel error est occultus z tūc est maior difficultas/aliquibus videtur error ille non est aperiendus emptori dūmō vendens intendit proportionabiliter descendere in ꝓcio quātū nocet error rei emēde si error aperiretur emptori nimis descenderet a precio istud vt iacet reputo nimis extēsum:sed distingo vel dūmō vēditor intelligit q̄ emptor mercem emeret dato q̄ defectū cognosceret sed nimis descenderet a latitudine iusti p̄cii z in illo casu opinor q̄ non tenetur defectū illi detegere.secus est vbi considerat oppositum exemplariter.pz. sortes de marchia vel northūbria intendit emere a equū quē credit ipigrū z ita appᵉret cū est optime coloratus z plasmatus vt more lepozarii vel genitarii paruo capite longo collo colore vie rubee sit stella alba i fronte vel postremo pede remotiore al-

Prima ?°.

Tertia ?°

Scda ?°.

bo tunc credo q̄ tenetur dicere verū nec sufficit descendere in precio hic dolus non incidit in contractu sed dat causam cōtractui quo fit nullomō sunt excusandi vendentes in tenebris vbi emptor mercem discernere nequit.Scdo sequitur minus sunt excusandi illi qui amphibologice decipiūt vt de illo accidit qui dicebat suū equū nimis comedere et cuius equus nō scandebat sup̄ ligna. prioris equus oēs mordebat scōi equus noluit pertransire pontē ligneū quid dicem⁹ de illo dicēte suū equū tot annos natū quot expeteret emptor. Tertio patet hec ꝓña est nulla.defectus huius equi est patens oculo⁹ementis est ei mercator:ergo vendendo non pecco errorē non manifestando añs huius quē concederet antepater discipulus diogenis babilonien'sis et negaret consequentiā et tullius .iij.officior in hoc carpit hecatonē discipulū panetii. ¶Cōtra tertiā conclusionem argumentor auctoritate tullii primo officior inqentis.Sordidi etiā putātur q̄ mercanᵗ a mercatoribus quod stati vendant nichil eni proficiunt nisi admodū mentiant. ℜespōdetur hoc nō est contra cōclusionē multa sunt licita z honesta honestate morali q̄ sordida reputant a populo vt mū dare caminos z secess⁹ de tali sordiditate loquitur tullius tales raro sunt diuites cuz coniuncti multa emunt z diuisim illa protinus vendant idem cōtingit de mercatoribus aliquibus cum vix q̄draginta vel sexaginta aureos habent ponunt se vltra mare ad mercandū quos oportet equaliter ali cū diuitibus exponunt vnā partē bonor añq̄ redeāt in eor⁹ iacturā z p̄te dedecus post vnū naufragiū coguñ mendicare,pdesset talibus habere domi adhuc res circūfozēas in dorso z q̄ arte institutoria vtantur propterea recte dicit tulli⁹ p̄mo officiorū. ¶Mercatura aūt inquit si tenuis est sordida putāda est si magna z copiosa multa vndiq̄ apportās multiq̄ sine vanitate ipartiens nō est admodū vituperanda.

¶Distinctionis decime quite q̄stio trigesima scda.

CLeritur trigesimo scdo circa hanc distinctionem decimā quintā an cōtract⁹ i quo est deceptio vltra medietatē iusti p̄cii sit rescindēd⁹ z an receptū vltra iustū precium sit restituēdum. ℙro solutione questionis in primis vnū terminū explicabim⁹.postea ad questionē ꝓpositam respondebimus precium alicuius rei non consistit in indiuisibili sed in quadā latitudine partibili.ij.ethicor z ſm magnitudinem rei augetur latitudo precii iusti explicem⁹ hoc in terminis aliqui periti i arte mercandi dicunt a vlnā panni valere duos francos aliqui duos francos cum tribus duodenis tūc est latitudo iusti precii a quadraginta tanq̄ extremo inferiori vsq̄ ad quadraginta tria tanq̄ ad extremū superius qualitercūq̄ venditur in isto medio manet iustum precium z istud est mediū morale quadraginta vnū cū dimidio est mediū mathematicum eque distans ab extremis sicut lingua balācis ab extremis si vēdēs vēdat a vlnā prefatā decem z nouem duodenis tunc decipitur vltra medietatem iusti precii. secus est si vēdat viginti q̄ tūc vēdit in medio iusti precii non oportet habere oculū ad medium mathēaticū querēdo citra vel vltra latitudinē iusti precii si equus vēdat latitudo p̄cii iusti est maior cuz carior sit a vlna z si pagus vendatur latitudo ꝓportionabiliter crescit ita q̄ res talis pōt vēdi q̄ latitudo precii potest stare in mille libris sterlingorū quod mediū semper est inueniendū aperitis in illa arte sapientes in philosophia z theologia nō nouerūt bonū coziū sicut calcifer termio vtriq̄ sic explicato. ℙono cōclusiones. ¶℘ima est qui cūq̄ alium decipit emēdo vel vēdēdo recedēdo a medio peccat z receptū vltra mediū tenetur restituere z hoc nisi ignorantia inuincibilis eū excusat probatur conclusio.si sortes vēdat a vlnā pānī duobus francis cum dimidio iam cū in vendendo non stat in medio est in extremo:ergo ꝑeter rationē leuat septem duodenos ab emente:q̄ tenetur illos restituere.quero quo titulo capit illos septem duodenos si titulo emptionis iam licebit ei capere tres francos z mille sine peccato seclusa recisione contractus per legē hūanā qō est falsū nō nego tū quāto magᶠ tāto magᶠ peccat z ad maiorē restitutionē tenetur vis rationis in hoc stat cum non est in latitudine iusti precii est in extremo:ergo est iniusticia in ipso cōtractu. ℜursus in fine cōtract⁹ vn⁹ nō debet esse ditior vel pauperior q̄s erat a p̄cipio scōm iudiciū oīm peritorū in illa arte sz sic est i illo cōtractu oēs sapientes dicerēt vēditorem esse ditiorem q̄s erat a p̄cipio z aliū pauperiorē z per cōsequēs ſm doctrinā.v.ethicorum oportet auferre ab illo qui habet lucrum excessum scz septem et addere illi qui est pauperior z facere quādā equalitatē sicut de duabus lineis maiori z minori.dixi oīm peritoruz in illa arte non obstat.dato q̄ vnus perit⁹ dicat vl' duo stat q̄ duo alii dicunt oppositum sz in casu nostro omnes cōueniunt q̄ vnus est pauperior q̄s erat a principio z alter ditior eo modo quo diuitie acq̄runtur illicite proprie non est dicior solito et si oēs mercatores sciunt latitudinē precii esse ptibilē iter q̄dragīta tria z sortes vendit vni.xlij.scz ipi platoni sciunt platonē nō esse pauperiorē solito in fine contractus cum est verisimile q̄ tantūdē pōt habere p̄ro re empta ab aliquo ſm forum currēs si rursus vendat illam vlnā duobus francis nō sagacissime mercatur:licet maneat in medio.preterea deceptus a latitudine iusti p̄cii non spōte dat alteri dñiū rei quā capit vltra mediū iusti precii:ergo alter nō acquirit illius rei dñiū nec actualiter nec ℞tualiter in illam translationē consentit.secus est si non consentiret in latitudine rigorosa ementi q̄ consentire debet. ¶Ex isto patet qui scit se cepisse ab alio vltra mediū iusti precii teneᵗ penitere de hoc q̄ cepit et tenetur receptū restituere.ampli⁹.xiij.de trinitate cap̄.iij.Scio hominē cum oblat⁹ fuisset sibi codex precioq̄ eius ignarū z cū venditorē cerneret exiguū petere iustū p̄ciū q̄ multo ampli⁹ erat inopinanti vēditori imaginor q̄ se ipso loquebat.ergo vult di-

Notādū.

Prima cō clusio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cere venditio et emptio debēt consistere in quadez equalitate ita q̄ merces tantū valet sicut preciū.si dicas res valet quātū vendi pōt hoc est verū hoc possum qō de iure possū semper manendo in latitudine: vni mercatoz iuste vendit z rigorose qñ vēdit vltra mediū mathematicū manendo in medio morali alteri amicabiliter qñ citra mediū mathematicū vendit stando in medio de dono hic non loquimur vt qñ apparet emptoz diues et cognoscit pciū et dat vltra preciū tamē presumitur q̄ puro dono ob honestatē dat vltra preciū vel excessus pōt esse ita paruus q̄ psumitur q̄ emptoz tantū remitteret venditoi.eodēmō loquendū est qñ venit deceptio

Scda p°. ex parte venditoris. ¶Secunda conclusio licet decipiens vltra medietatē iusti precii tenetur lucrum restituere iure poli iure fori nō potest ad hoc cogi. prioz pars est ostensa in conclusione prioi secundā partem oportet ostendere iura dant remediū qñ est deceptio vltra medietatē iusti precii.pz.¶.de resci. ven.l.ij.z de empt.z vendi.cum dilecti:ergo p locū a contrario sensu videt negare remediuz in alia deceptione lex humana nō potest punire oīe peccatū z in ꝓposito est rationabile q̄ nō puniat sic essent anfractus sine termino z semper impediretur

p.j.cō. aī iuder. ¶Contra primā conclusionem argumētoz q̄ dictū est ignorantia inuincibilis vtrūq̄ excusat ponatur q̄ venditoi consteterit post contractuz q̄ alium fefellit.sequitur q̄ non tenetur restituere qō habuit ab alio vltra mediū iusti precii qō videtur inconueniēs. ¶Respondetur in ipso ꝓtractu neuter

Rñr ad argumē. peccauit z toto tempore probabilis erroris nō erat peccatum sed cum primo alteri cōsteterit q̄ alium fefellit tenetur refundere excessum sup iustū preciū non valet qō aliqui dicunt non tenetur restituere ni

aī. ꝑ secū dā concl. si alius petierit. ¶Contra secundam conclusionez argumentoz vendat sortes a vlnā panni valētē decē.xvj.ipsi platoni tunc cū est deceptio vltra medietatem iusti precii sortes cogetur implere preciū sufficiens quo ad fozū exteriozem hoc est sufficit dare duodeci denarios platoni si vendidisset quindecim ad nichil tenebitur in fozo exteriore:ergo per excessum duodeni/denarii/vel oboli non tenebitur ex teriore fozo redire ad latitudinē iusti precii.Respō detur sortes dabit platoni sex solidos vel rescindet contractū z si accepisset solū quindeci solidos a p̄n cipio in fozo exteriore non fuisset coact⁹ ad hoc est ar.ff.si quis cautionib⁹.l.quid.tamē si plato dixisset a principio scio banc rem nō valere vltra decez do tibi libere sex vltra preciū talis contractus non est impediendus cum est hic donū iunctū emptioni z venditioni oportet considerare tempus qñ vēdebatur arpētum nunc valens viginti in diebus noe z abrahe vix valuisset vnū in facultate ē vēditoris est decipientis rescindere cōtractū vel supplere preciū econuerso si deceptio proueniat ab emptoze z istud est rationabile cū dolus non dedit causaz cōtractui vterq̄ volebat cōtrahere simpliciter hic vēdere ille emere:g̃ rationabile est q̄ principalis contract⁹ maneat z supplicaī iustū p̄ciū vtile p̄ inutile nō debz viciari. si dicas gerson vt talē cōtractū nullum z lege irretitū libro.iij.nostra non refert qd dicat aliter dicere debuit vel sic z amicabilius intelligit qñ dolus dedit causam cōtractui tūc non est intentio simpliciter emptoris emere sz inducitur dolo malo a venditoze dicendo hec species curat a veneno vel hec quinta essentia purgat lepzā vel calculum vel peto equū celerem titi⁹ equū claudū addu cit callefactum qui tunc non claudicat cū steterit p tēpus in stabulo detegitur fraus vendētis istud patet.ff.de dolo.l.z eleganter.an istud habeat verū de supplendo ꝑcio solum in contractibus bone fidei vel etiam in his que sunt stricti iuris non insisto.at dicis ex supradictis.patet medium iusti precii non esse imputibile supplendo defectum vbi erit status.Respondetur in illo casu iudex iudicabit q̄ est lex animata. ¶Dubitatur titius dat sempronio librum vendere decem semproni⁹ vendit librū duo decim an teneatur reddere duo ipsi titio dicitur vt sempronius capit duo vltra iustum preciū z debet illa duo restituere ciceroni cui librū vendidit si duo habuit ex industria manēdo in medio iusti precii nō tenetur illa duo restituere cū dedit in mandato vendere pro decē.esto q̄ bene vellet habere vltra decē z hoc si non sit famul⁹ vēdentis p̄ncipalis.ꝓpterea dīs illum tenet qz eū existimat industriū si non determinat p̄cium sz reliquit in manu sempronii tunc ipse semproni⁹ debet dare titio qui satisfaciet ei ꝓ labozib⁹ assumptis z sic in emptione qñ sortes mittit platonē ad emendū nisi venditoz daret emēti secundario aliquid gratis et hoc illi constaret hoc nō tenetur refundere emptoi principali dixi signāter z hoc illi constaret non sufficit q̄ mercatoz dicat vēdendo amoze tui do duo vel tria:esto q̄ iureiurādo hoc affirmet hoc idē solet oibus emptozib⁹ dicere.

¶Distin.decime quinte q̄stio trigesima tertia.

SEd qz in questione precedenti loquuti sumus de latitudine iusti precii in emptione z venditione.difficultas est quomodo illa latitudo est metiēda Erit questio trigesima tertia huius decime quite distinctionis quomō cognoscit tale mediū. Notādū.

Respondet aliqne res venales habent preciū determinatū per leges municipales vtputa q̄ pinta ceruisie vendatur duobus denariis z sic de libra panis in talibus facile est cognoscere iustū preciū legūlatores habent oculū ad vtilitatē publicā z ad lucrum temporale huius venditoris in alicḧ bus precium est incerti⁹ vt in venditione panni ꝓpter magnam varietatem in panno et in aliquibus mercantilis raris de remotis partibus adductis i talibus non habendus est oculus ad bonitatē entitatiuam quia tunc cattus prestaret toti tritico cicilie vel toti turi sebei cuz viuens prestat non viuēti nec oportet respicere solum ad lucrū q̄ cōsequitur emens quia sic potio euacuatia valeret centum mille libras cum liberet patientem.sed ponā aliquas conclusiones. ¶Prima est:prodest p̄ leges muni- Prīa ꝑ°.

cipales imponere precium in pane/cerusia/ z ceteris rebus comestibilibus z potabilibus non nimis altum et transgressores puniendo quando transcēdunt precium in vendendo vel quando non iudicatur sufficiens a iuratis examinatoribus. hec cōclusio patet:legislatorum interest imponere certiores leges vbi pullulat maior error:sed sic est in rebus potabilibus z comestibilibus/vestis sufficit p̄z anno vl̄ duobus communi plebi/quolibz die comeditur interdum bis vl̄ ter/z sensualitas ad hoc tendit effrenis si non cohibeatur ratione cum maior est inclinatio circa cibum z potum ad emendum qualitercunq̄ vendatur q̄ circa aliam mercaturam par est imponere leges certiores non est idem de cerusia z vino ꝓpter varietatē vini in bonitate nō potest imponi vna lex vniuersalis sed quilibet relinquitur arbiter sui in cerusia modicum est discrimē in vigore ex equali grano equales capiendo mensuras potus dixi in vigore interdum ꝓpter aquā assumptam cerusia colozatur nunc ad rubedinem vt in sancto andrea/in variis locis anglie nunc ad alium colozem ita q̄ aliqua loca principatum habēt in talibus/vt cerusia badingtone peblus cātabrigie vt contingit de purpura tincta apud sanctuz marcellum in suburbio ꝑisiensi/ siue ab vstrino igne vl̄ grano proueniat non refert: modicum est discrimen in vigore.precium moderatum dicebam statuendo vt lagena(eozum moze loquendo) venūdetur octo denariis vl̄ similiter tunc minus ordeo consumitur vbi potus est fortis plus de grano consumitur z sic opus est maioze ordeo et ad magnitudinem ordei diminuitur triticum et sic annona carioz non ē modus horum granozum sicut in lombardia vbi vites z fructus in sulcis nō impediunt triticum nec phas esset vlli licere sinere aliquem vendere pintam tribus denariis vbi communiter venditur duobus quia sic omnes ꝓpter intemperantiam ad quam homines sunt ꝓpensi ad cariozem potum ibunt z potissimum mechanici z pecuniam consumentes z non domi laborantes patrefamilias in taberna famuli minus laborant vno inconuenienti dato in patrefamilias multa sequuntur in vxore liberis z familia z istud debet seruari potissimum apud septentriōales qui meridionalibus sūt ꝓpensiozes cum robustiozes sint a frigore circūstante z sic per antiparistasim eozum calor vnitur. Non valz dicere diuites possunt habere potum cariozem q̄ pauperes z nobiles q̄ ignobiles cum nō est eis eadem latitudo sobrietatis hiis z illis in quā titate vl̄ qualitate:ergo p̄z hiis debz eē potus melioz q̄ illo dato vt supra ostensum est oīs ad illum currerent si esset venalis habeant diuites p̄z se potum non venalem non a domo caupōis sed domi ne esset fraus in lege municipali. ¶Secū

Scda p°. da cōclusio:in aliis rebus communibus venalib⁹ in quib⁹ non est ꝓcium certum diffoꝛmiter bonuz est tenere ꝓcium commune fori in talibus.patet alia certitudo haberi nō potest communitas non facile aberrat sortes videt quomodo triticum sui pagi vēditur tale birretum vel liber tanti sortes poterit vendere sic de terris secundum cōsuetudinem patrie in tali loco plus valent duo iugera in kers in dominio de gobza q̄ duo iugera in lāmurmoza nō video q̄ sortes potest vēdere secundum damnum q̄ passus est sine sua culpa quia tūc post naufragium licebit ei vendere vnum birretum cōe centum ducatis vel mille: z si dicas vt aliqui volūt potest tantum capere sicut habuisset a rectoze rei publice pro laboziblus z sua familia nutrienda cum est vtilis reipublice vtile est mercari vt supra diximus in prima questiōe huius materie z passum est naufragium sine sua culpa vel captus est ab hostibus.

Respondetur negando assumptum quia illo dato licebit ei vendere vnum pilleum / vel hozas nostre domine mille ducatis q̄ non videtur admittendum nō valet dicere potest augere precium in tota multitudine ad suum interesse sed non in hoc vno stat q̄ nichil venale relinquatur nisi pilleus vel hore nostre domine:nec valet currere in secunda nauigatione faciet recompensam stat eum secūdo capi ab hostibus vl̄ nichil habere ad mercandum debet vendere secundum precium currens sue patrie discat cautius mercari in posterum: z licet sciat naues superuenientes inter duos dies et precium diminuetur non tenetur illud aliis significare nec descendere de precio capere potest forum repertum secundum q̄ multitudo offert: et potissimum in rebus consumptibilibus vsu in cibo et potu sufficit capere mediocre lucrum cum homines ad illa emenda vrgentur. At dicis quid est de primo vēdente in foro vt i die sabbati hadigtone sortes primus venit ad forum quomodo se habebit: si dicatur ad forum precedens ¶Cōtra stat q̄ erat magna caristia in foro precedenti vel nunc est nouū granū Respōdeo loquutus sum de his que communiter euenīūt nec quemlibet angulum venari in hac parte proponimus vel possumus sed ipse sortes agricola consideret raritatem grani vel fertilitatem et habeat respectum ad annos preteritos in tali tēpore/in tali fertilitate mercator afferens primum triticum ad patriam sciens de nauibus vēturis capiat moderatum lucrum nichil dicens de futuris si voluerit peccant naues si inter se conueniāt ad vēdendum vel vnus nomine omnium vt sit caristia i patria: imo si sic princeps potest statuere eis iustuz precium in quo habebunt rationabile lucrum et nō licebit eis illud precium transgredi. ¶Tertia

Tertiā cō clusia. conclusio: mercator transeundo de patria in patriā emendo merces potest capere lucrum moderatuz pro se et familia nutrienda z pro aliquibus diuitiis congregandis pro liberis z hoc potissimum vbi nō patitur iacturam. ¶Patet preter rationem esset dicere q̄ vinum debet vendi ita bono foro londonis sicut rupelle/vel salmones depe sicut aberdonie vl̄ bāne.si mercator staret domi i aliquo artificio proueiderei sibi et sue familie congregādo bona pro liberis et cum ponat mercator se in periculis maris Juxta illud ecclesiast.xliij.Qui nauigat mare enu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

merat periculaeius et audientes mirabimur quare non poterit tātum capere et maius q̄ artifex potest lucrari ratione laboris et periculi cum est nisi vnus digitus inter eum et mortem : et sicut si omnes calcei vl' opes sortis essēt ab eo ablate sine sua culpa nō licet sorti in immensum transcendere precium commune : ita i proposito pro naufragio si ex sua culpa bona amiserit constat q̄ non debet augere precium sed fateor vbi homo est notabiliter dānificans sine culpa potest aliquem oculum habere ad damnum et magis ponderando damnum quando merces sunt insolite. ¶Quarta conclusio:in vendendo non debet esse deceptio in quantitate vēdendo paruam vlnam pro magna vt dandovlnam britannicam pro vlna gallica vel pintam gallicam pro pinta britannica nec metiendo pannum p̄ oraz vbi est modus metiri per medium dorsum cuz per extrema sit panni elongatio in qualitate vendendo vinum aqua dilutum pro puro vino i substantia vēdendo auricalcum pro auro vel laminas tenuissimas deauratas a lapide philosophico pro puro auro in istis tribus predicamentis hic peccatur.

Ofta ?°

Aſſ q̄rtā cōclusionē.

¶Contra quartam conclusionem vnico argumēto obiiciam primarii collegiorum vendunt vinum aqua dilutum pro puro vino.secundum illud baptiste.Falsa q̄z cum veris iungens cum doride bacchum ꝛ non est dicendum q̄ peccent cum viri timorati id faciunt.forte dicis sciunt vinum purum nocere studio iuuenum et eis conducit habere vinum lymphatum non modica aqua:quia tale vinuz magis penetrat et per consequens citius inebriat vel crebrum perturbat:ergo oportet satis aque imponere vt calor vini compescatur pro petulantia iuuenum.¶Contra sequitur q̄ caupo propter similem rationem deberet aquam in vinum ponere. Item communiter dant vinum album q̄ est penetrabile dicis quia illud plus aque suffert anteq̄z alteretur q̄z rubeum vel sub rubeō.ex hoc colligo non habetur oculus ad aliud nisi parum vini dare. Si dicas non esse simile de cauponibus cum bibentium in taberna non habent curā.¶Contra regentes vtūtur discretione et magistri soluentes pro lectione non valet currere ad multitudinem ministroꝝ vt sanitorum/dispensatorum/seruitorum aule/ et similium:vel ad non soluentes cū materia reprefaliarū hic locum non habet quare punis vnum pro alio. ¶Respondetur transeat q̄ primarii non peccant dātes vinum aqua lymphatum iuuenibus dummodo non sit corruptū vel nimis imoderata aqua ipposita pro regentibus et aliis vendunt portionem domus secundum q̄ consueuerunt dare aliis nec est obligatio dare pintam vini in die vel copinam in prandio:sed vinum secundum consuetudinem domus de magistris regentibus et etatez habentibus si non fuerint contenti prouideant eis alibi sed cuz est dignus mercennarius cibo suo non excuso principales qui sic vinum aquatissimum dant discretis viris.propterea coguntur habere vinum ab vbe i estate magis peccāt in abiectis carnibus ꝛ ouis et piscib⁹ nonvz dicere p̄cipiūt pcuratorib⁹ bñ pul dere vnū dicūt aliō cogitāt ēt omittūt freq̄nter cognoscere q̄d ē in re ꝓdesset vt opinor q̄ totiēs casū eoꝝ circa portiones ꝓsiderarēt quotiēs pueros mittūt ad ꝓfessiones annue.. ¶Distin.xv.q̄stio.xxxiiij.

Superius locuti sumus de emptione et vēditione i epithomate:et quia solet esse difficultas de emptione vitaliciorum propter rea.xxxiij. circa hāc distin.xv. q̄ro an lz emere redit⁹ fructuarios et pecuniarios. ¶Pro solu.nōbis aliquas distinctiones in primis q̄ redditū quidā certus vt quando leuas determinatam pecuniam decem vel viginti vel aliquid aliud vnum modiuz tritici vel duos. Alius est incertus vt quādo emis quintam partem fructuum vt fecit ioseph. genesis xlvij.licet erat specificatio per nomen tamen determinate nescitur quid futurum sit. Alia diuisio cuius vnum membrum est perrarum q̄ reddituum quidam est personalis qui constituitur in alicuius persona potētis vltra victū et vestitū lucrari aliq̄d alicui vendere vel dare.Alius est redditus predialis. ¶Tertia diuisio :redditum quidam est fructuarius vt redditus dandi res vtiles a pecunia. Alius pecuniarius vt ille qui in pecunia cōstituitur ¶Quarta diuisio redditū quidam est perpetuus qui me et meis heredibus constituitur. quidam tēporaneus qui non est ad perpetuum tempus semper intellige genus diffiniti et talis redditus habet tres ramos:quidam ad decem annos vel vltra/et dicitur redditus non ad modicum tempus.quidaz sub decem annis et dicitur ad modicum tempus: quidam est ad annos incertos puta ad vitaz hominis et dicitur vitalicium et dicitur a vita pro qua ordinatur ipse redditus. Insuper redditus perpetu⁹ est duplex/quidam irredimibilis qui redimi nō potest saltem si ego emens non consentiam/hoc est dicere tu non potes extinguere ipsum ius q̄ ego habeo in reditibus quandocunq̄z vis. Alius est redimibilis vt quando ego emo ducentis scutis in terra tua ius leuandi quotannis decem scuta illa conditione adiecta q̄ quandocunq̄z tu das michi ducēta scuta non habebo vlterius ius in terris tuis. Secundo notabis lz ita ordinate multiplex vniuocum pōt diffiniri ꝛ postea diuidi tū in idez redit ꝛ non est lucidū q̄ res est iste reddit⁹ placuit incipe a facilio re. ¶Postq̄z a multis ꝛ magnis p̄cēdit q̄ nōlz emere reddit⁹ pecuniarios eo q̄ reddit⁹ pecuniarii sūt pecunia ꝛ ꝓpterea dānarunt reddit⁹ pecuniarios. Alii ꝛ meli⁹ tenēt oppm̄ sz fugiētes a pecunia vsū est eis lz emere redditus pecuniarios ꝛ nōlz emere pecuniā ponūt reddit⁹ pecūiarios eē ius leuādi pecuniā q̄ quidē ius nō est pecunia:ꝛ sic vmbratice p trāseūt nō mō canoniste ꝛ legiste quoꝝ mod⁹ ē sine radice loq̄ sz theologi:.ꝓpterea op⁹ est petere q̄d ē reddit⁹ ꝛ q̄ res ius hñdi reddit⁹.postea fz doctrinā ij. de ce.ꝛ mū.loq̄ndū est vt pl'es ꝛ descendenduz est in contionis mote dissolutionē. ¶Notādū est tertio cū nō placeāt nī relatiōes reales nec rōnis. Dico reddit⁹ pecūiarii sūt pecūie reddit⁹ vini sūt vīa ¶Pōit ?°.

Rotādū.

redditus bladi sunt blada ꝛ ita de similibus redditibus.probatur conclusio:redditus pecuniarii sunt aliqui vel aliqua ꝛ non nisi pecunia ꝛ eodēmodo de redditibus vini sunt vina.probatio minoris da oppositum peto q̄ res est illud ius ſba vel accidens.si primum corporea vel incorpores oportet descendere in hoc q̄ intendimus ius recipiendi pecuniā nō ē vnus baculus nec dom⁹ ꝛ ceteris:eodēmodo de accidente petetur et respondens nō cōfugiens ad relationes nō potest inuenire aliud ꝛ tunc restabit quid dicet nominalis tales relationes negās. Insuper si aliqua ratio probaret q̄ reddit⁹ pecuniarius nō esset pecunia hoc ideo est vt aduersari arguunt: sicut de hoyta in suo tractatulo ꝛ alii.frequēter homo emit illud q̄ non est illi redditus vini non sunt ante autūnum ꝛ tamē homo in hyeme dicitur emere reddit⁹ de predio tuo:hec ratio nichil valet emo ampliat ipsa actum aīe interiorē. Rursus ratio henrici de gādauo que plus ponderatur a plurib⁹ est equaliter debilis q̄ pecunia nō potest emi cui de hoyta ꝛ alii innituntur sed pecunia debz esse mediū in cōmutationibus et nō terminus:hec ratio ē parui momenti homo emit taceas argēteas/ cathenas aureas que sunt eiusdem speciei essentialis cum pecunia:res artificialis nō distinguitur a re naturali vl' rebus naturalibus vt probabilior tenet sīta quare oz concedere illas de obliquis temporibus sortes pecuniam emit.patet sortes hoc argentum anteq̄z erat redactū in pecuniā emit ℔ argētū est vl' fuit pecunia: q̄ sortes pecuniam emit: q̄ ad modum oportet concedere hic denarius creuit in monte/hoc aurum reperiebatur in tago/hec camisia super dorsū tuum creuit in orto patris tui:ille de presenti nō cōceduntur pecunie est terminus connotatiuus supponens pro auro vel argento vel alio metallo connotando q̄ habet sculpturam et cetera que requiruntur que dependent a voluntate superioris vl' superiorum alia non est pecunia:modo non licet emere istud hoc inq̄z non valet quia licet ille terminus sic connotet tamen cum constat pecuniam et nō pecuniam esse eiusdem speciei essentialis:quia res nō habitur de specie in speciem essentialem:ergo vnuz est ita emibile per legem nature sicut aliud nec legitur aliqua prohibitio illius emptionis per aliquaz legem positiuam igitur:si dicas.v. ethicoꝝ. inuēta est pecunia vt esset medium et non terminus i commutationibus hoc conceditur regulariter est medium:sed interdum potest esse terminus q̄ admodum indubie ante inuentionez nūmisinitatis homines poterant capere aurum vel argentum sine sculptura ꝓ medio ita q̄ agricola poterat dare calceos ꝓ frustro parui aurivel argenti.sicut ℍispani mercantur cum aliquibus insularibus vltra equatorez et cum illo frusto eme re calceos vel necessaria sed sic fuissēt multe deceptiones in materia : propterea legunlatores ꝛ principes statuerunt artificiose ꝛ subtiliter sculpere aliquod metallum ne fierent deceptiones:ꝛ aliquod rarum parui ponderis statuerunt esse magni valoris/difficile esset mercatori bus variarum patriarum bene negotiari sine talibus aliquam monetam minoris valoris statuerunt propter necessaria vite humane ad parua emenda ꝛ ad distributiones pauperum ꝛ aliarum rerum:et hoc erat magis consentaneum:ergo non est contra legem nature emere pecuniam : ego etiam nunc licite possum emere pecuniam aureos solis sicut possum emere domum vel equum:item quando est cābium paruum est differimē ab emptiōe. ¶Ex quo toto patet ego emo interdum redditus qui non sunt nec vnq̄ erunt.ad hoc q̄ ego emā a te redditus sufficit q̄ ego volo habere ius leuandi redditus vl' volo te obligari ad dandum michi redditus pro p̄cio et tuvis ad hoc obligari. ¶Istis notatis descendo in conclusiones questioni responsales. ¶Prima conclusio est:licet emere redditus perpetuos siue fructuarios siue pecuniarios dūmodo datur precium secundum consuetudinem patrie equialēs probatur conclusio per cōe factum hominum ita ē vbilibet illud est de iure gentium q̄ redditus vendantur si quis eget magna summa pecunie vel desiderat aliquod honestum q̄ habere non potest sine pecunia licet el vendere terram perpetuo vt habeat pecuniam.hec conclusio non debet alicui eē ambigua quo ad redditus fructuarios vel prediales: sed idem est de pecuniariis vt supra probatum est. dicitur in conclusione dummodo datur precium secundum consuetudinem que interdum minor erat nunc vero maior.centum scutis in manu emuntur quinq̄z scuta in redditibus:ꝛ vnum scutum pro viginti.ꝛ licet in successu temporis plus recipietur in fructu q̄ erat pecunia primo data : tamen centum scuta in vnica datione secundum consuetudinē patrie tantum valēt sicut quolibet anno leuare quinq̄z scuta.fortassis homo cum cētum scutis in anno lucrabitur quinq̄z scuta/octo/vel decē vl' supra.difficilius est homini dare magnam pecuniam sil' q̄z successiue/homines minus curant de heredibus q̄z de se/ꝛ minus de nepotibus q̄z filiis/ minus de proneposibus ꝛ abnepotibus q̄z nepotibus/ꝛ sic conseq̄nter procedendo:ergo sic vendendo seruatur medium iuste eē in venditione.ex quo sequitur sortes et sui heredes iuste recipiunt centum mille scuta pro centum scutis ꝛ si mundus esset perpetuus homo iuste pecuniam infinitam potest per se ꝛ suos heredes suscipere potest pro centum scutis imo pro decem vel quinq̄z scutis.multi gentiles existimarunt mundum perpetuo duraturum non tamen obstante vsi sunt isto modo vendendi redditus et emendi nec aliquid iniuste videtur inuolutum esse in talibus cōtractib⁹ nisi aliūde ab extrinseco prouenīat. ¶Secunda conclusio et est ferme ad hanc primaz sequens.licet emere redditus temporaneos : puta possum emere pro vita mea fructum viginti scutorum puta vitalicium.patet possum emere mille scutis ius leuandi quotannis quinquaginta scuta hoc est realiter quinquaginta scuta perpetuo hoc est ꝓ me et heredibus meis:ergo a fortiori possum minori pecunia emere ius leuandi quotannis quinquagi

Prīa ?ck.

Scōa ?°.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta scuta. tenet consequentia quia secundum iudiciū omniū minus est estimabile emere ꝓ me solo q̄ ꝓ me et heredibus meis. Ex quo iterum sequitur secundum q̄ homo verisimiliter est victurus secundum hoc debz quotari quota pecunie cum qua vitalicium emitur ita q̄ sexagenarius minus debet dare q̄ quadragenarius ceteris paribus/ et valitudinarius iuuenis minus q̄ bene sanus coetaneus.

Tertia ꝑ° ¶ Tertia conclusio: licet emere redditus cum conditione adiecta q̄ emens reuendet quandocunq̄ vendēs dabit pecuniam que dabatur a principio: hec cōclusio licet a multis interdum negabatur apparenter ex prima sequitur saltem cum adiectione verozum lucidoꝝ sequitur licet emere et vendere perpetuos ex prima conclusione ꝛ seruatur iusticia per hoc q̄ vendens tantum recipit in valore secundum consuetudinem patrie sicut emens licet non in successu temporis: sed hoc idem hic seruatur vendēs habuit totam pecuniam a principio datam in eius dominio ꝛ vsu: ꝛ hoc secundum iudicium ꝓdentum ꝛ consuetudinem patrie. dicitur tantum valere sicut fructus quē interim emens suscepit. sic factum est in terra promissionis leuitici vigesimo ḋnto: ergo illud est licitum. Forte dicis in illa lege permittebatur vxorum pluralitas in ista lege non licet: ergo probatio nulla hoc non excludit argumentum in noua lege vxorum pluralitas est vetita et non venditio cum conditione adiecta reuēdēdi nec pari ratio ꝓ vtroq̄ suggerit cum vnum sit contra legem nature extendendo legem aliud vero non. nec valet dicere q̄ quilibz nunc tenetur vendere redditus cum illa conditione adiecta vel computare fructus in sorte solutionis quia deus voluit illōs ad hoc obligare ꝓ tempore illius legis mō illud nō ē morale ergo nunc non obligat. Item deus seruauit sibi specialius iudeam q̄ ceteras regiones erant coloni ꝛ terra dīi vt ibi patet ipse miraculose cum eis bellauit: non tamen nego quin idem potest facere cum quacunq̄ terra si velz expresse. illud habetur C. de pac. inter empto. ꝛ ven. l. si fundum. patet intuenti. Hoc iterum probatur auctoritate martini quinti in quadam extrauagante que incipit: ad futuram rei memoriam. ꝛ in extrauaganti calixti tertii que eodemmodo incipit hec conclusio ergo non est dubia. inane est cartas replere probationibus.

ꝑ. j. cō. ar. ¶ Contra primam cōclusionē arguit et sic potissimum circa illam particulaz de redditu pecuniario ex ista conclusione datur vsurariis ꝛ malis via palliandi circa vsuram ꝛ opprimendi pauperes hoc est inconueniens: ergo ꝛ origo q̄ antecedit. antecedēs patet: quia dives dicit protinus pauperi petenti mutuo non dabo tibi mutuo: sed emam a te redditus annuos quousq̄ michi persolueris dabo tibi scuta mille ꝛ leuabo quinquaginta scuta quousq̄ reddas sz q̄d est hic nisi palliata vsura. ¶ Preterea vel cuilibet licet emere istos annuos redditus vl̄ alicui sic ꝛ alicui non: non primum aliqui nimis habent ꝛ esset contra vtilitatem rei publice q̄ plus haberēt eo q̄ ipsi ꝛ eorum liberi postea ocio torpēt ꝛ in alia facinora incidunt: qz ocium est mater flagitiorum: sicut labor eorum nouerca. non secundum quia vn⁹ dives emere potest/ pauper emere nequit/ ꝛ qua ratione vnus ꝛ alius: ergo quilibet potest ꝛ non ē status in emptione reddituum: ꝛ sic sine termino darentur auaricie cornua que crescit ad crementum pecunie. dicente satyrico. Crescit amor nūmi quātum pecunia crescit. Ad primum nego q̄ malis datur via palliandi ꝛ incidēdi in vsuram quia q̄ opus iusticie non datur occasio ruine/ licet alii interdum accipiāt. licite dives pauperi cui non obligatur ex p̄cepto mutuare. potest mutuum negare ꝛ subiungere q̄ ei placet emere annuos redditus pecuniarios vel fructuarios in omnibus bonis vendentis vel in determinata terra vel bonis. dixi cui non tenetur ex p̄cepto qz cui dives tenetur dare elemosinam tenetur dare mutuo de precepto. ¶ Sed contra illud arguitur: iste contractus in nullo nisi in solo verbo ꝛ denominatione differt ab vsura: ergo cōtractus est illicitus. probo antecedens: capio sortē qui dicit platoni dabo tibi mille scuta mutuo dabis michi quotannis quinquaginta scuta: cicero dicit titio emo a te ius percipiendi quinquaginta florenos annue istis mille scutis videtur q̄ equaliter isti duo licite vel illicite leuant quinquaginta aureos. Respondetur q̄ non est idem ille qui mutuat dat alteri dīium rei mutuate si ergo leuat aliquid ratiōe mutui illius illicite leuat: etiā potest petere totale quādo vult vel in termino signato alter emens non potest petere capitale et leuat ratione sui redditus empti. Forte dicis sortes emit suis mille scutis ḋnquaginta scuta a platone habente in bonis ꝛ terris cētum mille scuta: ergo hec quinq̄ginta emit vel illa vel omnia quinquaginta que plato habet: secundum non est dicendum/ nec primum: quia non ē maior ratio de vno q̄ alio. Respondetur emit quinq̄ginta scuta et hic potest esse talis solutio sicut solet ibi fieri debeo tibi equum q̄ oēm equum michi debes sed dando vnum equū satisfacis debito: sic potes in proposito dicere non inuocemus auxilīū sanctorum in materia nostra nec valet iterum dicere q̄ hanc pecuniam recipit ratione pignoris imo ratiōe mercis quam emit. quinquaginta scuta sunt merx empta nec valet iterum dicere tenet se plus in securo q̄ alium tum primo ipse non est omīno securus si alter omīa bona amittat negligentia sua vel casu fortuito aqua vel igne ipse nichil habebit: secundo non inconuenit q̄ pars sua sit securior q̄ alteri⁹ sicut mercator vendens predium facit mercantias dat alteri terram mercatoris lucrū fortassis nō est ita securum sicut alterius sufficit q̄ secundum iudicium ꝓdentum pecunia reputabatur equiualere in valore merci non autem in quantitate molli vel mathematica. si dicis si mercator a quo emis reddi tus quinquaginta scutoꝝ isto anno nichil lucratur an potes leuare totam pecuniam tuaz: dicitur q̄ sic q̄admodum do mercatori mille scuta pro a terra sua ipse nichil lucratur sed omīa in fortunio amittit non teneor ad restitutionem. ¶ Ex toto illo sequitur q̄ homo potest tantum lucrum licite habere sicut habet vsurarius tamen alia via intēsio multum hic facit. Et si dicas si sortes dicat platoni mutuo tibi viginti sic q̄ des michi quotannis vnum et restitue illos quandocunq̄ volueris hic est vsura ꝛ solo verbo differt ab alio contractu dicendo emo a te. Respondetur q̄ hic non est mutuum in mutuo datur facultas mutuanti petere pecuniam hoc est ius repetendi siue repetat siue non: et sic licet vtatur verbo mutuo ex vi contractus mutatur in alia specie contractus Ad aliud an cuilibet passim licet emere huiuscemodi redditus. Respondetur multa licent que non expediunt tamen aliquibus expedit vtputa ꝓ fundationibus altarium religiosoꝝ hospitalium paupeꝝ/impotentium/et membris orbatorum. Si dicas aristoteles precipit tales membris orbatos abiicere. vii. politicoꝝ. xvi. ex translatione leonardi sic est clara littera. Circa expositionem autem vel educationem pueroꝝ lex sit nihil orbatum natura foze educandum. et idez videtur plato tenere in tertio de re publica. Respōdetur q̄ aristoteles in hoc multum aberrat a ratione / pariformiter et plato paruulorum studentiū ꝛ laborantiuz ꝓ re publica et alios docentium in sacris eloqꝛs ꝛ similibus: sed an liceat forticoribus ꝛ diuitibus nō videtur ratio sufficiens licet non oēs tales damnē sed citius debēt prouidere sibi laboribus q̄ ꝓ redditus ocio vitam inertem transigere et volentes illud excutere ab eorum humeris ade dictum in sudore vultus tui pane tuo vesceris. ꝛ iob. v. homo enascitur ad laborem sicut auis ad volandum. frequenter irrationabiliter pauperes opprimunt nobiles et diuites partim fraude partim minis eorum terras acquirentes finaliter vt domus eoꝝ extollāt in altum que postq̄ subleuate sunt corruunt: ex male quesitis vix gaudet tertius heres. ꝛ dicente alano quomodo stare potest titubantis machina muri

¶ Arguitur contra secundā conclusionez argumētis henrici gandensis. vsus pecunie est eius distractio et alienatio: igitur ꝓ nummo nullus pōt aliquid leuare et si accipiat aliquid capit illud ꝓ quo nichil dedit et sic capit alienum. declaratur exemplo si quis det centum scuta alicui vt quotannis leuet decem scuta iam in vndecimo nichil debet leuare quia capit aliquid vltra sortem: ergo est vsura Item talis minus intendit dare de suo q̄ accipere de alieno quia alias non emeret tale vitalicium: igitur. Respondetur talis dās centum scuta emit ius leuandi quotannis decem scuta et realiter emit scuta vel eorum valorem ante ostensum est non inconuenire q̄ quis emat pecuniam non video cui legi ē dissonum non nature/nec diuine/nec humane in vndecimo anno nego q̄ capit alienum imo suū ius et hoc nō est vltra sortem sed includitur in ratiōe sortis q̄diu viuit: ꝛ licet successu temporis plus recipiat q̄ primo dedit in quantitate molli vel mathematica nō tamē in valore secundū iudiciū prudētum. illud argumentū probaret equaliter q̄ illicite a te emo equum cū cuius locatione lucroz successu temporis quadraginta scuta. probaret pariter q̄ illicite emerē aliquos agros successu temporis plus leuo q̄ ꝓ principio dederim. si dicas non esse idē qz equus et ager sunt nati fructificare non aūt pecunia hoc non valet si equus relinquatur sibīpsi sine hois applicatione: et similiter ager parū vel nichil fructificabūt et sic pecunia est nata fructificare id est ipsorare suo dīo fructum si dīs prudēter applicet putaīn mercantiis mobilibus vel in emēdis agris. Ad argumentū quo dicis talis intendit minus dare q̄ recipere. Respondetur stat q̄ non vel dubitat nescit certitudinaliter an sit victurus quousq̄ leuet totā pecuniam sed dato q̄ sic concedo q̄ intendit lucrum sic etiam intendit venditoz et hoc regulariter contingit inter oēs emētes ꝛ vēdētes. cui astipulatur casus illius qui in nundinis dicebat se scire cogitationes omniū in illis tandem in hāc sententiā prozumpens quilibet venditoz vult care vendere ꝛ econtrario emptoz. imo si sortes emeret ducentis scutis redditum viginti scutoꝝ a platone quotannis et relinqueret totam pecuniam in manu platonis viginti annis vel platone petente ad eius vtilitatem ad mercandum vel ipsis in hoc conuenientibus iuste potest sortes capere a platōe in fine tē poribus viginti annoꝝ quadringenta scuta/hoc est duplum ad capitale qō primo dedit ꝛ recipere vlterius q̄diu viuit viginti scuta qz solum capit suum. accipe analogiam semper in aliis redditibus quia semper ibi erit manuductio solutionum. Secōo arguitur emens vitalicium et vendens exponunt se fortune et illi totum casum p̄mittunt sicut lusores ad taxillos sed talis ludus est illicitus eo q̄ lucruz et damnum cōmittuntur fortune igitur. Insuper si quis debet emere vitalicium oportet habere oculō ad vitam ementis si sit iuuenis vel senex/valitudinarius vel robustus/et secundum hoc proportionabiliter ponere: sed probo qō non capio vigenariuz qui emit vitalicium/et sexagenarium: et ponatur q̄ est verisimile fm iudicium prudentum et fm eoruz bonū regimen quo vtūtur viuēt. lxxxj. annos sicut plato vel. lxij. sicut aristoteles: tunc iuuenis vigenarius debet dare plus in triplo q̄ sexagenarius q̄ putatur viuere ad annos platonis: quia qualis est proportio inter annos/talis debet esse inter pecunias datas. si dicas ratione periculi non oportet. contra rationem periculi tolle parum quid et sic iuuenis semper debet dare ferme triplum vel tripluz ad senem qui fortassis morietur ad duos annos. Insuper vendens vitalicium semper desiderabit mortē alteri⁹ vitaliciū emētis eū intoxicādo vl̄ ei nocēdo ergo contractus est illicitus: nec valet dicere q̄ argumentum equaliter concludit de heredibus q̄ desiderant bona parentum quia caro et sanguis eos retrahit ab illicito communiter heredes sanguine coniunguntur eis derelinquētibus hereditates. nō alias est prohibitum beneficium non vacans ꝓmittere. Ad primum nego q̄ cōmittunt se fortune sed rationi vtriuq̄ est apparens ratio vterq̄ lucratur vel verisimiliter secundum iudicium prudentū lu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

crabitur:secus est de ludis qō vni est bonum alteri est nociuum lusores se habent sicut due cōtradicto rie qō est vni bonum est alteri malum et ecōuerso: emētes vitalicium et vendentes magis participant legem subcontrariarum que in materia contingenti sunt vere sic in isto contractu cōmuniter cōtingit q ambo lucrantur. Ad secundum argumentū conceditur q oportet habere respectum ad longitudinem verisimilem vel breuitatem vite sed non oportet proportione arismetica procedere in pecunia danda pro vitalicio sicut est inter annos ementium vitalicia sed oportet alia etiam considerare periculum vite illius iuuenis.interdum moritur agni culus ita cito sicut antiqua ouis vt antiquo dicterio dici solet sed hoc est rarius. Secundum ad qō respiciendum est homo multum sil' vendēs vel emēs meliori foro emit vt patet per mercatores/institutores/et āntiatrices q̄ pauca sil' emens vel vēdēs et propterea vendens iuueni vitalicium respicit ad periculum vite future.respicit insuper ad totalem summam leuatam quam sil' capit supra quā tantū lucrabitur secundum iudicium prudentum vel forte amplius q̄ capit. Ad tertium dicitur q si vendens vitalicium desideret mortem alteri⁹ male desiderat si sit bonus hoc nō desiderabit et dato q̄ desiderat liberari a solutione debiti qō fieri nō potest nisi per mortem alterius non tamen oportet desiderare mortem alterius.actus desiderandi pōt cadere in vnum obiectum et non in aliud argumentum equaliter concludit de heredibus non consanguineis et quando dicebatur non alias est vetitum cō ferre beneficium alicuius viuentis et vbicunq̄ est eadē ratio debet esse idē effectus:distingo vel i rationibus naturalibus vbi naturalis ratio et non lex positiua est causa prohibitionis ꝛ sic concedo:in positiuis non oportet penosa sunt tenenda in propriis terminis sed non ad alia ampliāda:qō clare patet quia adhuc romanus pontifex dat gratias expectatiuas vbi est ferme eadem ratio. Sed hic notandū est q̄ non licet cuipiam passim emere vitalicia sed illi de generibus ante dictis. de studiosis viris patet.bonus in foro malus in studio dici solet propterea conduceret pro tempore q̄ homo litteris deditus haberet necessaria vite in quibus non esset iuolutus de quo esset spes profectus in posterum in ecclesia dei:nec emat aliquis portionem certam a laicis quia plerunq̄ bona portio a principio mutaretur in malam et finaliter ad non gradum descenderet hoc frequenter euenit postq̄ pater propriis liberis omnia relinquit ipsi de patre demum fatigātur sed emat certam: quo tā annue per obligationez certam:tali securitate vsus est thobias senior/vel emat ab vno bono cenobio boni cenobite eum emē tem vitalicium non decipient. Contra tertiam cōclusionem arguitur:vel emens redditus cum conditione adiecta reuendēdi quando placet venditori debet dare tantum pro redditibus emendis ac si illa conditio non apponeretur vel non neutrum est dicendum igitur:breuiter sine discursu argumenti

ꝑ.iij.ꝑ°nē arguit.

respondetur dico q̄ minus potest dare quia minus valet habere incompletuz dūium alicuius rei q̄ habere completum in cōclusione tertia venditor preseruat ei ius vendendi ita q̄ si quis licite decem scuta redditū ppetuo ducētis scutis emeret pōt paulo minus dare secundum arbitriuz boni viri pro illis decem adiecta conditione reuendendi quanto minus datur tanto citius alter liberabit:sed emēs potest ita parum dare q̄ non seruatur iustum precium siue alter mox redimat siue non.et si arguas vel vēdens redimit terram vel non.si secundum oportuit dare equaliter cum conditione adiecta vel non adiecta.si primum emēs habebit suum et illud qō interim recepit et sic ei non fit detrimentum:ergo ei equaliter valet/siue ponatur conditio/siue non ponatur. Respōdetur siue redimat siue non terra minus valet ementi:cuius causa est non ita bene colit agros acceptos vel domum quia dubitat quando alter redimit si sit liber taliter emptus non audet emens eum notare in margine/vel facere fructus suos. Item est sollicit⁹ et anxius quid faciet de pecunia quam alter est forte allaturus et illa anxietas est estimabilis precio ꝛ per consequens minore pecunia potest terram emere ista cōdictione adiecta.

Distinctionis decime sexte questio vnica.

Sirca decimam sextam distinctionē in qua magister petit an contritio/confessio/et satisfactio sunt partes penitentie de quibus facile est respondere ex dictis. Alii petunt an gratie infusio et peccati remissio sint vna mutatio ꝛ an prius introducatur forma introducēda q̄ eiiciatur forma expellenda constat q̄ sunt due mutatiōes de priozitate temporis non prius vnum introducitur q̄ reliquum expellatur:sed primum instans inductionis vnius est primum non esse alterius vel vltimum instans non esse vnius est vltimum instās esse alterius hic inter peccatum et gratiam nulla est repugnantia formalis sicut inter calorem et frig⁹ sed incōpossibilitas ex pacto diuino de mortali loquor sed in inductione formarum aliarum non est priozitas aliqua temporis licet bene perfectionis/ignis introducens calorem expellit frigus potest expelli frigus de potentia dei et nō introduci calor deo ad hoc non concurrente sic calor et frigus in quibuscū q̄ gradibus nullam habent repugnantiam vt opinor:et sic proprie non est priozitas licet sit similitudo cum priozitate q̄ prius eiicitur forma expellenda et dispōnitur subiectum sicut prius materia est dispōsita in vtero anteq̄ deus introducit animam intellectiuam.ꝛc. frigus et humiditas expelluntur a ligno anteq̄ ignis introducit formam substantialem sic in iustificatione ipii peccator detestatur mortale commissum anteq̄ deus infundit gratiam .secundum illud beati augustini:nullus sue volūtatis arbiter constitutus nouam vitam inchoare potest nisi penituerit eum vite preterite in martyrio vt opinor in casu est virtualis detestatio alium casum nō

Notādū.

posui superius act⁹ actuoz.ij.de anima sunt in pa
ciente ꝛ dispōsito.ꝓpterea ꝑus natura est contritio
añq̄ gratia infundatur attritio tempore ꝓcedit iusti
ficationem impii ſz peccator ratione attritionis nō
est iustificatus.at si quis eliciat cōtritionē pure ꝓ
biliter ꝛ sit a instans in quo sumus vltimū non esse
productionis eius añ quodlibet instans futurū erit
gratia ꝛ añ quodlibet instans futurū erit contritio
ꝛ tū contritio erit ꝑius natura.non sequitur nulla
cōtritio erit imediate post hoc ꝛ imediate post hoc
erit gratia ergo gr̄a omnē contritionē futurā prece
dit cū imediate post hoc erit cōtritio imediate post
hoc erit contritio q̄ non imediate post hoc erit si eli
ciatur contritio instantanee in eodē instanti infunde
tur gr̄a:ſz est priozitas nature cōtritionis ꝛ hic loquutus sum de adultis puuli aliqui iustificant sine
actu proprio per sacramēta ꝛ in vtero aliqui.vt hie
remias baptista. Isto prętermisso peto hāc questionem.an peccatū mortale ꝛ gratia sunt simul in
eadē anima. Ponit vna cōclusio negatiua ad q̄
stionem qz da oppositum talis si decederet dānare
tur ꝛ saluaretur post q̄ in pctō mortali ꝛ in gratia discedit.et ꝓcedo fm legem stipendia pctī mors gr̄a
dei vita eterna. Contra conclusionem arguitur
ꝓcipiat deus sorti nunc exītī in gratia q̄ diligat eū
añ a instans terminatiuū huius hore omittat sortes
ꝛ sim⁹ nos iam in a instanti. Arguitur sic iam sortes est in peccato qz culpabiliter omittit(de mortali culpa intelligo)ꝛ est in gratia.qō ꝓbo.qz i quolibet instanti intrinseco huius hore ante a instās est
in gratia:q̄ in toto illo tempore siue capiatur cathe
gozeumatice siue sincha^ce ꝓpria tenet qz ex opposito
sequitur oppositū q̄ in quolibet instanti intrinseco
illi⁹ tpis sit i gr̄a ꝓbo qz si non hoc esset qz culpabiliter omittit añ a instās ſz hoc non qz quocūq̄ instāti dato ante a instans inter illud ꝛ a instans mediat
tempus in quo poterat adhuc adimplere ꝓceptuz
ergo tunc non culpabiliter omittit. Et pro nūc supponatur q̄ voluntas potest actū elicere in instanti
hoc probabili⁹ est oppositō. ꝛ quando solum esset
ꝓbabile per regulam obligationū omne possibile
est admittendū non debes impedire argumētū nec
tenēdo oppositū illa via abibis. Forte cōcedis propter argumentum q̄ sortes est in gr̄a per totū tēp⁹
ante a instans ꝛ per quālibet eius partē. Cōtra vocetur tempus vna hora b sortes in b est in mortali
peccato qz est ei ꝓceptū ante a instās diligere deū
sub pena peccati mortalis ꝛ cū omittat q̄ añ a sortes est in peccato mortali. Forte negas consequentiam ꝛ apparēter imo solū sequitur q̄ in a instāti est
in peccato mortali primo. Contra hoc arguitur
peniteat sortes primo suū peccatū in a instanti cas⁹
est possibilis cū potest elicere actū in instanti vt iam
argutū est nullū alium actum habendo in illa hora
illo dato arguitur sic.sortes in illo casu culpabiliter
omittit tū in nullo instāti est verum dicere primo culpabiliter omittit nec i aliquo tempore. Forte dicis
non potest primo detestari suum peccatū in illo instanti. Contra potest nolle peccasse in quocūq̄ in-

Rō ad q̄ stionem.

ꝑ.ꝓ°nē añ

stanti primo ex ipotheſi ꝛ maxime si nullū actum habeat ante illud instās quēadmodū est in proposito.
forte dicis deus non pōt precipere alicui sub pena
peccati mortalis q̄ diligat eū ante a instans quī includat etiā a instans.ꝛ sequitur cōtradictio vt argumentum arguere videtur. Contra hoc nō soluit argumentū qz argumētū ad hoc deducere conat vbi facile soluendo resistet:q̄ non est negandū de potētia absoluta dei huic argumento cōmuni. Respondetur admittēdo totū casū dicit q̄ sortes peccauit
ante a instans puta i tempore terminato ad a instās
Et conceduntur iste conclusiones imediate ante a
instans sortes erat in gratia/in qualibet parte hui⁹
hore sortes est in gratia/ꝛ in aliqua parte huius hore sortes est in peccato mortali/in quolibet instanti
huius hore sortes est in gr̄a:ſz hanc nego in aliquo
instanti huius hore sortes est in peccato mortali.
Cōtra istud arguitur sortes peccauit añ a instās
est ꝓpositio de preterito ꝛa:ergo habuit vnā de presenti ꝛam sortes est in peccato ante a instans vl sortes peccat ante a instans semper est falsa:qz si i quocunq̄ instanti ante a instans dicesſisset fuisset saluatus.preterea pono q̄ primū mortal in a instanti per
suum primū instās nō esse talis damnabitur per te
qz decedet in peccato mortali:ſz probo q̄ non qz in
quocunq̄ instanti sortes erat in rerum natura fuit i
gr̄a:ergo non decedit i mortali peccato . Eodēmō
potes argumētari si sortes viuat et primo incipiat
detestare suum peccatū in a instanti. Respondetur
concedendo q̄ est ꝓpositio de preterito vera.ꝛ cōceditur etiā q̄ sua de presenti est vera sortes peccat
añ a instans vel sortes est in peccato ante a instans
ꝛ in quolibet tempore terminato ad a instans q̄tūcūq̄ magno vel paruo:ſz non datur tempus adeq̄tum añ a instans in quo est in peccato secūdum se ꝛ
quodlibet sui:ſz bene secundum aliquid sui capiendo semper tempus terminatum ad a instans. Sed
cōtra imediate ante hoc instans erat in mortali: q̄ i
aliqua parte hore precedentis caruit gratia si in tpe
terminato ad hoc instans sit in mortali:ergo in illo
tempore nō habet gratiā:sed hoc est falsum in hoc
tempore habet gratiā.nego ꝓsequētiā primā i eodē
tempore est in gr̄a ꝛ in mortali pctō: si in qualibet
parte huius hore sit in gratia in nulla parte hui⁹ hore caret gratia vbi ponis q̄ sit cōtrict⁹ in hoc instāti terminate horā. Insuper vocetur gratia quā habebat in tota hora preterita a illa gratia perditur q̄
ro qñ perditur vel an manet in hoc instanti terminante horam.dico q̄ a gratia nunc primo perditur
ꝛ gratia contritionis nunc datur: ſz habitur equiua
lens gratia annichilate cū ponim⁹ hominē resurgere semp in maiori gr̄a ꝛ cū peccatū mortale quodlz
sit gratie ablatiuū nō inconuenit q̄ deus vnam gratiam annichilat in vno instanti ꝛ similē producat in
eodem instanti vt contingit qñ producit in aliis instantibus vel dicatur q̄ a non pditur in casu cū ponatur impedimentum scz detestatio que si non posita fuisset in hoc instanti gratia ꝑmo fuisset perdita
et sic non semper peccatum mortale tollit gratiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

quodlibet est ablatiuuz de se gratie z in quocūqz instanti hō est in peccato mortali i illo nō habet gratiam stat cū tota nostra solutione. Ad aliud conceditur q si discedat per primū instans nō esse primo in a instanti dānabitur pro peccato añ perpetrato. z conceditur in illo casu q in quolibet instāti vite sue erat in gratia z dānabitur qz tunc primo anima est in peccato. ¶Et etiā dividendo tēpus precedēs a instans per partes proportionales ptibus minoribus terminatis versus a instans in nulla parte ꝓportionali huiꝰ hore sortes peccauit: ſz non sequitur q in nulla parte huius hore sortes peccauit qz in pte terminata versus a instans includēte infinitas partes ꝓportionales sortes peccauit. ¶Cōtra dicis ḡ lapsa illa hora verū est dicere sortes incepit peccare mortaliter z nō pvltimū instās nō esse. pz q̄rēdo de illo nec potes dare intrinsecū illi hore: ḡ incepit peccare per primū instans esse: ſz non in aliquo instāti intrinseco illius hore: ḡ in illo instanti extrinseco primo quelibet resicipiēs esse vel incipit per primuz instans esse vel vltimū instans non esse z hoc patet capiendo totum tempus in quo res nō est z totum tempus in quo est z dando mediū instās a vel i illo instāti res est z nunq̄z ꝑius fuit vel in illo nō est sed immediate post illud erit si primū datur primū instās esse si scōm datur vltimū instans nō esse. Respōdetur per neutrū incepit nec argumentū habet colorem. patet. in siꝫ deus potest imediate post instans in quo sumꝰ scz b creare vnū angelū ergo eodēmō añ instās in quo nos sumꝰ poterat creare angelum vocetur ille c nūc verū est dicere c fuit z incipit esse: ſz nec per primū instans sui esse nec vltimū instās nō esse. pz aduertenti licet hoc instans i quo nos sumus est primū esse instātaneū c angeli nō tñ est primū esse istius cū ante habuerit esse nec sepas totale tēpus i quo est a totali tēpore i quo nō est cū nō datur maximū tempꝰ ꝓ qō erit. aliꝰ est modꝰ rationabilis i philosophia z satis cōis q aliqd acquiretur z gñabitur añq̄z genitū z acq̄sitū sit ita q calor generandus in hora sequenti gñabitur z in instāti terminate horam totus ille calor erit genitꝰ z fm hoc. Secundo respondeo ad casum principalis argumenti q sortes primo peccat in a instāti z malo instanti ante a instans nec in aliquo tempore ante a instās: z hec vis satis quadrat cū dictꝰ aristotelis q omne q factū est ꝑius fiebat z oē q corruptum est ꝑius corrūpebatur nec modꝰ precedēs aristoteli z veritati repugnat prꝰ fiebat fm partes q̄s successiue fiebat hunc fm modū multi antiquorū tenuerūt patet per altisſ. expresse z multos doctores illiꝰ eui licet apud eosdē ꝓior erat in honore licet facile sit pore modū opugnare difficile est solutiōes dabiles ab ingenioso expugnare. Et q̄s arguis deus precepit sorti diligere eum añ a instās z sortes nō dilexit deum añ a instans: ergo sortes culpabiliter omisit añ a instans nego cōsequentiam: ſz solum sequitur q primo peccat in a instanti. Et q̄s cōtra illud replicas precipiat deus sorti detestari suuz peccatū in a instāti. Respondeo q replicās nō intelligit seipsuz penitere z detestari sunt respectu culpe ꝓterite mō nulla est culpa precedēs a istās ex casu nō deleta ꝑ gratiā: qz licet sortes peccauerit antea q annū preteritum ponim⁹ cum i hora tota ante a istās esse in gratia. Si dicas sortes potest elicere peccatū mortale i hoc instāti z ipm sil' detestari. Respondeo negando cōtritio z mortale nō se compatiūtur i eodē instāti. illo dato est difficultas extrinseca huic argumento. Sed contra istud arguit detestet sortes suū peccatū imediate post a instans seqtur q illud peccatū durabit ꝑcise per vnū instans. z sic habetur q rei permanētis datur vltimū istās esse secūdum se z quodlibet sui imo q rapti fluit de cursu cōmuni ¶Preterea pono q sortes diligat deū primo in a instanti sequeretur q sortes non esset trāsgressor ꝑcepti tūc consequēs est falsum: igitur. Et q sequatur arguitur quandocunq̄z quis diligit deū super omnia est in gratia qz dilectio dei super omnia videtur esse vltimata dispositio ad gratiā. falsitas ꝓntis ꝑz qz precipiebat ei diligere deū ante a istās z ꝓceptū erat rationabile ergo si nō impleuit preceptum toto magno illo tempore erat deo ingratus z peccauit. Respondetur admittēdo q sortes immediate post a instās detestetur peccatum suum qz siue successiue siue in instāti actū detestationis eliciat si successiue illa detestatur incipit per vltimū instās non esse detestationis. Et illud vltimū instās nō esse detestationis est primū instās esse huius peccati. Si i instanti erit perinde ac si de duobus angelis quoz vnus producitur imediate post aliū: sed nego q illud peccatum durabit ꝑcise per vnum instās illud peccatū omissionis realiter est aia vl' homo omittens. z sic hec est falsa peccatū hoc durabit ꝑcise ꝑ vnū instās qz bene sequitur hec anima durabit in eternum a parte post hec anima est vel erit hoc peccatum omissionis ergo hoc peccatū omissionis durabit in eternū a parte post: ſz hanc concedo. hoc peccatum durabit hoc peccatum omissionis ꝑcise per instās siue aliqua res durare pōt precise per vnum instās vel ne nō est michi cure: ſz argumētū assūptū hoc non oñdit. Ad aliud admitto q sortes diligat deum primo i a instāti z esto q ipse sit tūc in gratia nichil contra argumentū qz fm aliquos ponit obicem peccato mortali. modo solutio vult dicere i instanti terminanti totū tps precepti primo peccatur si in illo non ponatur obex quomodo dilectio dei tollit peccatū alibi dictū est nobis sufficit ratio non vincit oppositum. Forte petis solutionē argumenti tenēdo q voluntas nullū actū pōt elicere in instāti cōmuniter dicitur q omittit añ a instās oportet dare aliquod tempus ꝓpter cuius paruitatez voluntas nō pōt elicere dilectionē dei z dabitur minimū tempꝰ in quo pōt elicere dilectionē dei vel maximū in quo nō pōt elicere dilectionem dei vel dando ꝑmuz sit illud tempus b terminatū ad a instās. si nō incipiat diligere deū in b incipit esse culpabiliter omittens. si detur scōm mēbrum put maximū tempus in quo non pōt elicere dilectionē dei tūc ante illud tempus culpabiliter omittit. ¶Sed contra istud

arguitur da vnū mēbroꝝ minimum tēpus sit illud tempus millesima pars hore termiata versus a instans volo probare q illud non est minimū tempꝰ in quo pōt elicere dilectionē dei nec aliquid esse potest sit instās inchoatiuū b temporis c. Et incipiat sortes in c instanti per remotionē de presenti z positionē de futuro diligere deum. Arguitur sic sortes nūc incipit i c instāti diligere deū ergo nunc nō diligit deum z imediate post hoc diliget deū illa cōsequentia est bona i proposito z p consequēs añ finez b temporis diliget deum ergo b tempus nō est minimū in quo pōt diligere deū. si dicas dicatur vnuz minꝰ tps q̄ b. puta cius octaua pars vel alia minor z illa est minimū tempꝰ i quo possum diligere deū. Eodēmō arguam contra te sicut supra. forte dicis nō datur minimū tempus i quo voluntas suū actū pōt elicere: ſz dat minimū i quo pōt actū certe intensionis elicere. z hoc requirit ad dilectionē dei. Contra quecūqz dilectio gradualis sufficit ad impletionem ꝓcepti de dilectione dei vt alias probatum est videtur michi vt argumentum deducit oportet dicere q sortes culpabiliter ꝓio omittit sicut alia opinio tenēs q voluntas pōt producere actū i instāti z adā male ponderat et hoc potest esse dupliciter solutū vel q primo peccat in istanti terminati illud tempus vel in tēpore terminato ad hoc instās alibi tangem⁹ aliqua que cōcernūt euisceratione huius argumenti de sorte et platone qui continue merenk z demerenk p vnam horā et alter i instāti terminate illam horā non sit altero existente. Sed contra oēm solutionem datam replicatur probādo q sortes nō peccat vsq̄z post a instās. Contra illam solutionez tenentē q tunc in illo instāti primo peccat vl' q peccat in tēpore terminato ad a instās scōm aliam solutionem. Et hoc sic ꝑcipiat deus cum casu sortis stante platoni q diligat eum añ finēintriſecū hore z omittat iam plato omittit añ sortē z nō omittit vsq̄z ad a inclusiue scōm ꝑiorē solutionē nec vsq̄z ad a exclusiue secundū aliā solutionē z plato omittit culpabiliter añ sortē. patet. qz est ꝓceptū diligere deuz añq̄z labaſ hora p instās intriſecū vel finē intrinsecū q̄ omnia precedūt a istās extriſecū q nō peccat añ a instans secundū ꝑimā solutionē. pz. da istud z sit b. Cōtra adhuc pōt implere preceptū ergo ℞ b nō omisit. Eodēmō arguā de quolibet alio instāti añ b sic facile potes argumētari si teneatūr aliꝰ modus dicendi casus iste nō petit aliā solutionem a casu principali. scōm vnā solutionē dicatur q peccauit añ lapsum oīm partium proportionabiliū sed in qualibet parte proportionali erat in gratia fm aliā in istāti terminate horā primo peccat. ſz dicis tunc aliqs inuitus peccat i casu principalis argumēti. pz. in illo instāti terminate horā verū est dicere is primo omittit. ponatur q displicet sorti q nō dilexerit deū in tēpore preterito z nūc diligat deū iā adhuc peccat peccato omissionis tenebaſ diligere deū añ a instās z nō dilexit deū añ a instās ꝑ te primo contrahit maculā hoc est dictu est in culpa omissionis primo in a istanti ergo aliquis iuitꝰ peccat. Respō deo siue diligat siue nō diligat i illo istāti peccabit: sed añ poterat cauisse ꝓpterea non iuitus peccat.

¶Secūdo arguit gratia expellit peccatū mortale Scōo añ. z contra ergo oportet q simul sint i aia. cōsequentia tenet qz alias expellere sese non possunt. Item vel ꝑs peccatum dimittit añq̄z gratia infundatur Et sic dabitur de lege aliquis neq̄z filiꝰ regni neq̄z carceris vel peccatū stat quouscq̄z gratia infundatur z habetur itentum. ¶Respondetur distinguendo q gratia mortale peccatū expellat vl' ex natura rei vt calor frigus z sic negatur vel ex pacto diuino z sic concedo. ex cuius cōcessione nō sequit q gratia z peccatuz mortale sunt simul i anima: sed illud nō soluit vniuersaliter sciētia huiꝰ q̄libet linea oppositā maiori angulo est maior z econuerso expellit opinionē q̄ habeſ de eodē et tamē nūq̄z simul sunt per instāns sicut explicabimꝰ fm materiā subiectā de gratia z mortali peccato vnde hic aduerte. si sortes sit nunc in gratia vel elicit mortale i instāti vel successiue. si primū gratia desinit esse per primū instās sui nō esse primū instās peccati mortalis est primū nō esse gratie z est idē istās numero si successiue homo elicit mortale peccatū tunc vltimū instans non esse peccati est vltimum instās esse gratie z sic res permanēs secundū se z quodlibet sui habet vltimū instās sui esse nimirū a solo deo adnichillatur.

¶Distinctionis decime septime questio prima.

Sirca decimam septimā distinctionē querit primo an omis vtriusq̄z sexus fidelis exīs in annis discretionis teneꝰ tantuz semel in anno omnia sua peccata ꝓprio sacerdoti confiteri moueo questionē sub hac forma. omnis vtriusq̄z sexus vltro coincidendo cū illo famato capite. extra de penitentiis z remissionibus oīnis vtriusq̄z sexus

¶Pro solutione q̄stionis nota q titulꝰ questionis est ꝓpositio exclusiua in vna exponente includens q quilibet tenetur semel in anno confiteri in altera exponēti nō pluries q̄z semel i anno. Et vtrūq̄z mēbrum habet difficultatē. Scōo notabis restat ostendere quo iure confessio vocalis introducta est non iure nature nec est principiū practicū euidenter notū nec ꝙ° ab hoc descendens q quis debeat peccata sua occulta alteri ostēdere adam z cayn. gene. iij z. iiij. debebāt deo recognoscere pctā qui interiora cognoscit. restat venire ad ius diuinū positiuū vl' humanū. Ad primuz licet sint auctoritates in veteri testamento cōfessionez insinuantes. vt leuitici. xvj. aaron z filii eius debuerūt cōfiteri pctā filioꝝ israel Et iosue. vij. de achon. Iste auctoritates intelligūtur de cōfessione deo faciēda vel publica z de q̄dā gñali cōfessione vt peccauimꝰ iniuste egimꝰ. Esaie xliij. Narra si quid habes vt iustificeris. et prouer. xxviij. Qui absconderit scelera sua non dirigetur. Sed veniendo ad nouū testamētū sunt opiniones aliquibus dicētibus est pure de iure humano sic tenet apparatꝰ de pñia. d. v. in penitētia. et panormitanꝰ. extra de peni. z re. oīnis vtriusq̄z sexus: ſz dif

Notādū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ficile est videre vbi introducebatur ab eccl'ia nō hic omnis vtriusq; sexus qz añ erat cōfessio vocalis.pz in magistro sñiaz qui precessit innocentiū tertiū et i doctoribus eccl'ie auctoritates magister in lra itro ducit de cōfessione apparatus dicit licet non possit dari passus illius impositionis ab ecclesia tamē est consuetudo eccl'ie z ꝑsupponit q; imposuit hoc licz in iure nō habeatur cū nō cōstat vbi imponitur i iure quidā doctor dicit q; irrationabiliter loquitur dicendo aliquid esse de vniuersali traditione eccl'ie z nō potest repiri illud in canone q̄ad modū turpe est theologo dicere aliquid esse de iure diuino z nescire vbi illud continetur. Sed contra doctor ille impugnando passus introductos ab aliis dicit q; i nouo testamēto precipit venit finaliter in hoc q; est de iure diuino.esto q; in biblia nō habeatur locus exꝑs sus vbi ꝓcipit ꝺm illud Johānis vltimo.multa q̄dē signa fecit iesus que nō sunt scripta in libro hoc q̄ incidit in illud quo aliū arguit. Potes dicere illud nō concludit qz vult dicere nichil est de iure canonico eccl'ie quod non habeatur in canone.sec⁹ est de iure diuino cū fundamentū est illud Johānis vltio Arguit quidē sic quilibet teneť recupare gratiā per ditā via facilioze qua potest:sed sic est per confessionē maioz negarek non semp tenetur homo ad meli⁹ etiā negabitur minoz cōtritio est nobis notioz. Tū tertio si non sit sacramentū ꝓceptū a xp̄o argumentū petit principiū dico q; est de iure diuino in nouo testamēto cōtentum et sic argumētoz.iacobi.v.illa que eodē cōtextu ꝓuulgantur eandē vim obligādi habēt:sed sic ē q; iacobus ꝓmulgat extremā vnctionē quito capite ꝓfato infirmať quis inter vos inducat ꝓsbiteros z postea subiūgit cōfitemini alterutrū peccata vra nec impedit(quod alii dicūt)orate ꝓ vobis inuicē sic debent confessoz z confitēs debito cōgruitatis. item iohannis.xx.post passionem quozū remiseritis pctā remittenť eis/z hoc nō pōt fieri nisi alii pctā referent q; illa sunt de precepto z nō cōsilio. patet ex doctrina ap'lozuz et ꝓmittue ecclesie q̄ semper ita tenuit z docuit que in hoc errare nō potuit .quo fit nō modo inscite:sed delire loquūtur apparat⁹ z panormitan⁹ dicētes q; est de iure humano solū hoc est falsuz sed cōfiteri in tali tempore circa pascha est de iure ꝓ ure humano sicut colere deū est de iure diuino sed in tali die colere z tali modo est de iure humano modus grecoꝝ nō impedit multa laudabilia reliquerunt oīa sacramēta eccl'ie a xp̄o instituta sunt si esset aliquod ab homine pōt illud tollere. Item sicut baptism⁹ cōtra originale est de precepto diuino sic penitentia sacramētum circa mortale actuale q̄libet adultus teneť ad cōfessionē dicit cōstitutio per adultū intelligiť capax rationis Et hoc cognoscit sic.qñ quis interrogat⁹ ordinate cognoscit rationabilia esse rationalia z verecundatur de malefactis ꝓ verecundiā cōuincūtur pigmei nō esse homines ꝺm aristotelem magister dicit non legiť cōfessio petri locus ab auctoritate negatiue non tenet:etiā adhuc penitentia sacramētū non erat imposita. Item xp̄s magnus pontifex poterat dispensare. Vltimo aduerte sup illo verbo ꝓpelo sacerdoti volitarūt expositiones.vna erat cuiusdā doctoris parisiensis magistri iohānis de poliacotenētis q; per ꝓpriū sacerdotē intelligiť ille quē cōmuniter vocam⁹ curatū vel in scotia vicariū vl' rectorem.hoc pz in quadā extrauagāti.iohānis.xxij. vas electionis vbi dictus magr iohannes tenuit q; confessus religiosis habentibus licentiā gñalē audiēdi cōfessiones teneť iterum confiteri sua peccata suo ꝓprio sacerdoti z seminauit ꝓsequēter alios errores.patet ibidē ad illud ꝓpositū aliis exponētibus illū terminū ꝓprius sacerdos q; habētes generalē licentiā audiēdi cōfessiones tenētur habere facultatē a curato z postea sufficit.Et sic tenet glo. extra de peni.z re.omnis vtriusq; sexus . Istis ꝓlibatis pono conclusiones. Prima est omis adultus rōne vtēs fidelis teneť sua peccata omnia confiteri suo ꝓprio sacerdoti sel'i anno q; statutū omnes. Secunda conclusio q̄q; volitēt opiniones sup hoc an homo tenetur ire ad confessionē q̄ primū peccauit mortaliter habita opportunitate sacerdotis sanioz michi apparet illa opinio q; non regulariter sufficit semel in anno ita q; homo q̄ primū peccat qñ occurrit ei memoria peccati teneť ipsum detestari satis accedit illud ad ius nature z habeat in ꝓposito ꝓ loco z tempore adire confessionem puta in festo paschatis dictū est volitēt opiniones qz aliqui tenēt partem affirmatiuā alii cōiter partē negatiuā.patet ꝓ⁰ pene sunt restringēde vbi nō cōstat de opposito z fauores ampliandi dictū est regulariter qñ eminet mortis piculū vel qñ capit eucharistiā vel est in graui infirmitate cōfessio est facieda imo precepit romanus pontifex añq; introducatur medicus corꝓalis.extra de pe.z re.cum infirmitas nec valet dicere q; per hoc desperabit laborās qz in hoc doceatur q; est preceptū romani pōtificis z quidē rationabile nec ꝓpterea formidabit.etiam qñ vadit ad bellū iustū vbi mortis periculū eminet similes casus possunt contingere multi vt qñ vadit ad mare piculosum vel nunc habet oportunitatem z est verisimile q; postea non est habitur⁹ ifesto paschatis si quis habeat cōscientiā erroneam q; teneatur q̄ citius deponat eā vel confiteatur de religiosis qui consuetudinē cōicandi habent.in mense nō intelligo bonū tamen est.z insuper debitum debito congruitatis q; clerici z ꝓfessi familias z mꝑssa familias in festo paschatis/penthecostes z natuitatis dñi confiteantur z cōicent bonū est frequēter cōfiteri tūc facili⁹ peccata occurrūt z facile est confiteri.vnde ꝺm illud beati grego.pctm̄ quod per penitentiā non diluitur mox suo pondere in aliud trahit.abissus abissum inuocat.Apocalipsis vltimo.q̄ in sordibus est sordescat adhuc.tamē iste auctoritates possunt exponi q; diluuntur post cōtritionem et hoc est verum nō requirit aliud nisi in festo paschatis regulariter.Si dicas homo tenetur cōfiteri oia sua peccata que fecit post vltimā confessionē sz hoc non potest si differat vsq; ad pascha multa excedēt ab eius memoria quātūcunq; tenacis memorie fue

Prima ꝓ⁰.

Secda ꝓ⁰.

rit. Respondetur homo potest cōmendare scripto z tenere occulte q; nemo scit legere nisi ipemet aliqui non totiens peccant in anno mortaliter quin cōmēdare possunt memorie imo aliqui i toto anno nō peccāt mortaliter.propterea alexañ .z pfes faciunt magnā indaginē de illo qui sola venialia cōmisit toto anno qō tuas vires trāscēdit est tibi inopinabile:ꝓpterea rationabiliter dicebat doctor sub tilis non est incredibile multos per annū viuere sine mortali imo per maius tēpus. At si quis cōmisit tātuz numerū pctōꝝ q; determiate explorare nō potest quotiēs peccauit sufficit dicat verisimil' nullus est ipossibilitat⁹ vtēs ratione quī ei pateat via salutis. Tertia cōclusio peccatoz debet oīa sua peccata mortalia vni cōfiteri z non diuidere hoc ꝓbatur auctoritate beati augustini de vera z falsa penitētia et ponit.xvj.d.quidā vni celāt qō alii manifestandū cōseruant medic⁹ non potest bene curare febrē nisi habendo respectū ad ventris ꝓfluuiū diuidere est se laudare z adipocrisim tendere et non modo peccata:sed circunstantias que reddūt peccatū mortale vel grauius mortaliter q̄ si ille circūstantie non ponerentur de penitētia.d.v.consideret qualitatem criminis in loco/in tempore/in ꝓseuerētia /in varietate ꝓsone z quali ꝺ fecerit tētatione et in ipsius vitii multiplici executione oportet eum penitere fornicantem secundū exigentiā sui status aut officit aut secūdū modū meretricis z in modo operis sui et qualiter turpitudinem egerit suā si in loco sacro z reliqua.Multiplices sunt circunstantie:aliq; mutant speciē peccati vt furari de loco sacro in illo actu vnico sunt duo peccata capiendo alienum z de loco sacro et sic furtū imbibit z aliam specialē ꝓhibitionē in furto nō inclusaz. simil'r cognoscendo consanguineā solutā includitur fornicatio per equiualētiam z specialis alia ꝓhibitio sub pena peccati hic nō mutatur species peccati entitatiue hoc est ꝓprie non oportz mutare speciē actus essentialiter sed mutať actus in specie peccati de specie specialissima loquor.circunstantia circunstās non mutat essentiam actus.due sunt circunstantie in eadez specie quarū vna alia inuoluit differentes secundū maius et minus vt furari parū vel magnū. Tertie sunt circunstantie indifferentes puta nec augentes nec diminuentes vt furari a sorte vel a platone manu dexteraꝝ sinistra. Prime circūstātie sunt de necessitate cōfitende cū addunt noua peccata vel nouā diffōrmitatē ad actū.tertie non sunt cōfitēde de scōis nō cōuenit omnes sed opinoz q; debent esse cōfesse.probatio excessus ex parte obiecti in furto maiorē diffōrmitatē addit super parū obiectuz q̄ locus sacer respectu ablati.in eo pz de furto mille sterlingozuz super scutū.sed prima diffōrmitas est cōfitenda q̄ z scda.Insuper nescit confessor penitē tiā imponere nisi cognoscat magnitudinē delicti sz delictū cognosci non pōt nisi ostēdatur magnitudo obiecti.rursus aliq⁹ furtū est veniale aliquod mortale puū aliquod mortale peccatū magnū pz de furante liardū grauū tritici vel duo vel vnū scutum

Tertia ꝓ⁰

et intelligitur de doctis circunstātias cognoscētib⁹ indocti nō tenētur nisi interrogentur a cōfessore sz de actu voluntatis intenso vel remisso accedat ita propinque sicut pōt dicendo diu habui malā voluntatē contra titiū vel actu multū intēso nō pōt q̄s ita clare magnitudinē peccati prouenientē ex pte anime cognoscere sicut ex parte obiecti.dicat sicut ei videtur mortale cognitū tale cathegorice cōfitēdo qñ dubitat q; est mortale vel veniale cōfiteat ipsuz peccatū ipsuz detestando z sic est deletū ad culpam dato q; eum lateat an sit veniale querat ꝓ⁹dentem z doctuz ꝓ materia restitutionis ne ab impito cogatur dare licite acquisitum vel tenere inique cētū licet sit bonū confiteri venialia nō est de necessitate ꝓcepti qñ est cognitū tale licet multi dicant quādo venialia cōiūgunť mortali nō sunt de necessitate cōfitenda.secus est qñ sunt solitarie ꝓpter ꝓceptū ecclesie de cōfitendo semel in āno vel semel in mense inter religiosos. Sed ꝺ si signuz vniuersale omia in decretali distribuat terminū pctā ꝓ oib⁹ suis suppositis oportz confiteri mortalia z venialia simul z oīa venialia qñ separanť a mortali qz nō est maioz ratio de vno veniali plusq̄ alio . Item tunc melioris ꝓditionis erit peioz quo ad hoc.qui nullū habet peccatū nisi veniale pōt accedere ad suū curatum.dñe ago gratias nō occurrit michi alicuius mortalis memoria cōseruationem attribuo deo de me puluis z cinis sum peto corpus saluatoris cum aliis si placeat aliud non potest curat⁹ habere oportet z cōfitenti det fidem nisi ei aliunde cōstiterit de opposito z illud crebro cōtingit in religiosis q̄ quolibet mense cōicant vel in sacerdotib⁹ religiosis q̄ quotidie celebrant:q̄ a fortiori cui nullū veniale occurrit post vltimā confessionem non tenetur ire ad confitendū se esse miserū peccatorez licet potest se confiteri ꝓcliue ad peccandū sed ad hoc non tenetur nec est confessio de qua loquimur. Ex isto patz q; beata virgo non confitebatur se cū omis peccati originalis/venialis z mortalis erat exps nō habebat materiam pñte virtutis vel penitentie sacramēti.albertus sup missus est dicit cōfitebatur se iohanni euangeliste dicendo.si in tali opere vel tali delicto confiteor ipsa nō peccauit non dubitauit vt opinor q; peccauerit et per consequēs incassum conditionaliter confessa se fuisset. Si dicas q; illud beati grego.bonarum mentium est culpā cognoscere vbi culpa non est.dico cognoscere id est trepidare nō tamen in quolibet supposito sed vbi est ratio dubitandi xp̄ifera dei virgo ꝓuisa ante secula aiam bonam et corpus aptissimū sortita est nimirū cū saluatoz corp⁹ ex ea accepturus erat regebatur a spiritussancto vnctio eā in his illustrauit ꝓpterea nō dubitauit an ipa peccauit an ipsa dubitauerit an filius esset inter amicos.luce.ij.tangim⁹ in tertio existens inter machometistas in seruitute vel carceribus vel habens ignorantiā inuincibilē excusať non requiritur scriptum inter distantes cū scriptum de se est patens cum tollitur verecundia si quis fuerit mutus z surdus si potest sua peccata explicare per

Universidad de Deusto
Biblioteca

mutus bñ est licet illud sit difficile difficile est significantias rei absentiū per nutus representare quid erit de sinchate gozeumatib⁹ si religios⁹ habēs nutus in promptitudine fiat elinguis potest se cōfiteri per nutus vbi curatus est ignarus nescit discernere inter lepr̄ā et lepr̄ā vel sollicitator ad maluz potest mulier ab eo petere facultatez confitendi se aliūde idē est si est reuelator secreti in confessione vel si q̄s cognouit consanguineā curati in primo gradu vel vlteriore vel occidit suū fratrē vel furat⁹ est suum equum petatur facultas ab illo cōfitendi se alibi q̄ ad hoc non debet esse difficilis et potissimū quādo videt virū discretū nec prodat ꝑfitens aliū secū in crimine ꝓticipās in confessione si pōt suuz peccatū alr detegere dixi aduersū me ūq̄tatē meā. ꝯo. xxxj dixi aliter detegere si aliquā in gradu primo cognouerit debet illud cōfiteri nec est idē de filia et matre in magnitudine peccati cū vna est in linea ascēdēti et alia in linea descendēti magnū est discrimē i gravitate peccati inter illa duo semper nude confitendo. ita q̄ casus non debet esse sacerdoti amphibologicus circunloquak pctā turpia et nō vtak termis turpibus et propter se et confessorem. ꝫ ponis q̄ q̄s ois peccati expers it ad confessionē an habebit gratiam penitētialem si non peccator erit meliozis cōditionis in habenda gr̄a q̄ nō peccator quod reputatur inconueniens cōtra positionē aliox de cōfessione venialiū. ℟espōdet difficulter datur aliquis sine venialib⁹ et habēs venialia hēbit gratiā penitētialē: ꝫ vbi homo confiterek se de pctis q̄rta feria et accederet quīta feria nullū peccatū veniale habēs qui dicit cōfiteor me natura pronum ad peccandū hoc est eiusdē speciei specialissime cum pctōibus nō est certū an cōferatur talī gratia si iste casus sit dabilis qui repugnātiā nō includit nō videk incōueniēs q̄ tali detur gratia penitētialis alioquī sicut argumētū tāgit bon⁹ erit pejozis cōditionis q̄ mal⁹ quo ad hoc ꝫ si quis tertio/quarto/quīto adeat sacerdotē an totalis pena diuak nō est explozatū cū i foro humano post sententiā diffinitiuā datā semel scōa sententia est inanis et inualida sic potest dici i ꝓposito. ꝫ ꝯ dicis cōfiteak quis habēs octo pctā quozū octaui oblit⁹ est nec ei occurrit de septē[illegible] dabitur gratia post meridiē cōmittat duo et occurrat ei octauū peccatū iā cōfitendo se in crastino de tribus habebit nouā gratiā penitentialē et iterū cū nouis pctis superueniētib⁹ cōfitēdo vnū de hiis et in penitētia sacramēto deleť pars bene debite: q̄ ps pene debite pctō pluries confesso delebik. hoc pōt robozari de illo qui habet cas⁹ reseruatos et omnia pctā cōfitetur suo proprio sacerdoti nesciēs an ille pōt ab omnib⁹ absoluere. videtur q̄ ille scōo cōfitēs bis acquirit sacramētū pñie. illud ꝫ de pe. d. j. mēsurā octo nō sunt. ℟espōdeo si q̄s voluerit propter has rationes pōt probabiliter cōcedere q̄ sacramētū penitētie semper hz suū effectū ex illo proꝺ est pluries cōfiteri nō ob verecūdiā solū quia hoc cōtingeret in laico: ꝫ pro sacramēto pñie habēdo et tali diminuetur tota pena inane est currere ad partes proportionales et dabik ei semp maloz et maloz gr̄a. illa positio inducit hoies ad pluries cōfitēduz secus est in sacramento eucharistie vbi verba semel ꝓlata transmutāt panē in corpus xp̄i i sacramento matrimonii ex vnica prolatione cū cōsensu est matrimoniū indelebile in vita istoꝝ et sic scōa prolatio et tertia est inanis nisi resuscitarenk et nō est idē i sententia humana cū post vnicā sentētiā nichil remanet iudicādū. secus est in sacramentis aq̄ pluries incipit esse baptism⁹ i eodē fonte sic de cōfirmatione et extrema vnctione. Si dicas aliq̄s repēte erit ita deuotus et i tāto merito sicut sctūs petr⁹. ℟espondeo nemo te ipedit ad hoc: ꝫ nullaten⁹ sequitur q̄ longū tempus beat⁹ petrus exercuit act⁹ heroicos et i gradu temperantie quox quilibet tātū valuit sicut tot⁹ tuus act⁹ etiā cū opere operato. Contra ista arguit̄ habeat sortes centū peccata mortalia q̄ cōmisit nō potest actualiter cogitare nisi de quinq̄ sicut supponitur q̄ aia non potest habere valde plures noticias actuales simt̄ tūc q̄ displicet de q̄nq̄ alia nō sunt: ḡ illa quīq̄ nō dimittunk ei. iuxta illud aug. Impiū est a deo dimediaz spare venīā postea q̄ displicet de aliis quīq̄ ista prima quīq̄ recedūt ḡ nunq̄ dimittunk ei peccata sua. Forte dicis et bene quando habet propositū recolligendi sua peccata et ea detestatur in generali hūs propositū recolligendi quodlibet i pticulare et ipm occurrens detestare q̄ est dei offensiuū esto q̄ nullū distincte ei offeratur tūc oia pctā cozā deo delētur imo oia forte erāt deleta per mensem añq̄ iuit ad cōfessionem et pena eterna cōmutata cozā deo in penā temporalē sed tenek pere mīi eccl̄ie de cōfitendo i tpe paschatis. Contra tūc falsum est dicere q̄ iste est in peccato mortali et nullus tenek confiteri nisi suum pctū mortale i quo est. Item req̄ritur pro quolibet mortali displicētia particularis quid aliud sonat contemere q̄ in partes minutas frangere. ℟espondetur argumentū dicit arguēdo sufficiēter per illā displicentiā gñalē peccata delentur et hoc si intēdat explorare quodlibet et cuiuslibet occurrentis caput allidere ad petrā ipm detestando alioquī homo manebit in mortali peccato toto tēpore quo est in recollectione suoꝝ pctōꝝ vsq̄ ad vltimū q̄ non est dicēdū. Et q̄ illud impugnas null⁹ tenek cōfiteri se nisi se de pctō mortali in quo est. Ponо ꝓclusiones.

Prima pcl.

¶ Prima est falsum est dicere q̄ null⁹ tenek confiteri suum peccatū nisi q̄ est in peccato imo aliq̄s q̄ in nullo mortali est tenek confiteri cētū pctā mortalia in quibus successiue erat.

Scda pcl.

¶ Secunda propositio sortes tenek cōfiteri cētū pctā mortalia tñ nūq̄ erat in centū pctis mortalibus. pbat̄ posito q̄ primo die hui⁹ anni peccasset/scōo die detestat⁹ fuisset illud mortale peccasset scōo et illud detestat⁹ fuisset añ tertiū pctm̄ et sic successiue de cētū nūq̄ duo sit̄ hūdo q̄n dr̄ sortes est in pctō ibi esse in nō capit̄ pro ꝑtie illa trāsitiua loco vni⁹ itrāsitiue capit̄ sortes est pctōr sicut cōcedim⁹ ego sū in debito tuo id est debitor tu⁹ vl̄ illa de actu exercito capit̄ loco vni⁹ de actu signato. Q̄n dicit de quolz req̄rit displicētia.

Ponо propositiones. Prīa est: quandocunq̄ mortale peccatum vnius ei occurrit tenetur detestari illud ante suasum est illud. Secunda propositio: non de quolibet mortali perpetrato requiritur distincta detestatio. probatur da oppositum sequitur q̄ est aliquis qui est extra statum salutis: patz. titius est tardo ingenio qui fecit diligentiam quam humana fragilitas sinit et ecḥuc octo peccata ab eo perpetrata ei non occurrerunt de illis non tenetur dolere distincte. Tertia propositio sortes qui peccauit de quolibet peccato mortali quod ei occurrit tenetur de quolibet distincte dolere: hoc patet tenetur recolligere se anteq̄ vadat ad confessionem sicut faceret pro re ardua que est multū cordi: ceteruz faciemus quandam digressiunculem facilem pro confitente qui tacitus dicat in corde cum psalmista. miserere mei deus: rugiebam a gemitu cordis mei: fuerunt michi lachrymе mee panes die ac nocte: et dicere cum filio prodigo: pater peccaui in celum et coram te: et cum publicano deus propitius esto michi peccatori. et cum Esaya: cogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee: si peccato carnis deliquerit clemet cum psalmista: quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus et non est sanitas i carne mea: afflictus sum et que sequuntur. delicta iuuentutis mee et ignorantias. ꝛc. et ita proportionabiliter in aliis peccatis non desperet q̄ tuncunq̄ delinq̄t et quotienscunq̄ consideret dauiden/magdalenaz/latronem in fine vite sue sic certiorat⁹ pater misericordiarum nunq̄ claudit viscera misericordie cū clamet pulsate et aperietur vobis. cōfitemini domino q̄m bonus q̄m in seculum misericordia eius: deposita verecundia confidenter oīa peccata recitet non sinet se illudi a dyabolo vt per plures hystorias declarari potest q̄ aliquis in toto bene viuētes nisi in hoc vno peccato tandem damnati sunt et nimirum transgressores et illusores penitentie. penitet vlterius si centum luminibus cinctuz caput argus habebat deus oē possibile videt distinctissime res tua secreta manebit: multum mereris volendo parere deo et ecclesie in hoc actu difficili circa difficile est ars et scientia scōo ethicoꝝ. adeat doctum et bonum quia licet dyaletica inter triuiales dicatur ars artium hinc comparata difficultatem nec vtilitatē habet prestat habere hic vnum gradum contritionis q̄ cognoscere intensionē forme a non gradu vsq̄ ad aliquem certum gradum inclusiue vel exclusiue et quia peccata carnis ꝫ aliquib⁹ altis siue mīoris culpe maioris infamie sunt. hinc maioz est difficultas in confessione illorum peccatorum q̄m ceterorum prudens sit confessor consideret gersonē de paruulis trahendis ad christum q̄ q̄s forte iohānes gerson a suo ingenio illa que ibi continentur accepit tamen propter fetorē rei dicit se accepisse a quodam bono presbitero ipse erat bonus presbiter. tertio ethicozum de luxuria subticuit non exemplificans circa quas partes determinatas est dixit esse potissimum circa tactum. vide. iij. ethicoꝝ. x. nōne vides alexandrum puerozuz non nominauit pedo sed dixit qō turpe senat: caueat tamen confessor nimis īcaute ibi rimari cisternas satius est aliqua nescire q̄m scire eadem licet noticia inq̄ntum huiusmodi est bona tamen inq̄ntum est partialis causa peccati est mala habenti iuuenes petulantes et opipere viuentes in peccatis carnis sordescūt mercatores in fraude per commutationes et sic in aliis secundū qualitatem confitentis consideret confessor penitētiam salutarem morbo contrariam apponēdo est⁹ potti bullientis tripharіam extingūtur vt alias magis patebit tollendo fomentum a foco imponendo aquam frigidam vel pottum remouendo sic cōfessor a iuuene subtrahet excessum cibi et potus et pabulum vitii carnis ingerat ieiunium vigiliam auferat iuuenem a mala occasione peccandi auaro imponat elemosinā et sic in reliq̄s id gen⁹ sicut null⁹ medicus scit dare artem curandi omnem morbum ita nec theologus potest dare theoricam spiritualē sed sicut vltra regulas ypocratis et galieni opere precium est considerare linguam pulsum vrinam et huiusmodi sic confessor peccatorum sordes volutabit et quis erat impulsus ad peccandum et multa capiet per liguam et receptam particularem pensans circunstantiis conferet et licet sit penitenti non assueto perdifficile a principio subire iugum penitentie successu temporis equanimiter feret: hoc patet per comparationem nauis ad penitētiam cui homines solent hanc componere nauis est stricta in principio lata in medio et per tendentiam vlteriozem in acutum alium finem versus intellige difficultatem bene penitendi in extremis quando homo est vitaz in mortem commutaturus et sicut nauis clauditur inferius et aperitur celum versus sic faciat penitēs respectu celi et terrancozum futilium et sicut naui periclitanti succurritur eiiciēdo aliqua in nāui obstruendo rimas per quas aqua habet accessum et per hoc q̄ anchoza in solo figitur vel in mari que mitigat ventum secundum aristotelem in probleumatibus sic peccator eiiciat diuitias restituēdo male acquisita et possessa claudat foramina id est sensus exteriozes figat anchoram mentis et cogitatuz iactet in dīo et sic ad portum tranquillum tandē post magnos labozes perueniet: propterea rectior apparet michi illozum sententia q̄ in extremo iudicio peccata semel confessa et deleta non preponentur i medium. Jam arguitur probādo q̄ quis non tenetur confiteri se de quolibet peccato suo volo q̄ sortes eat ad confessionem postea ipso abeunte redeat dicens peccaui post vltimaz confessionem in hoc peccat tamen non tenetur ad cōfessionē igitur: q̄ i hoc peccat probo: dicit mendatium ergo peccat: antecedens probo: vel dicit verum vel falsum: si secundū mendacium: si primū ergo ita est sicut ipse dicit peccauit post vltimam confessionem. sed q̄ non tenetur confiteri probo sic. maxime esset pro mendatio sed hoc est falsum nullus dicens verum mendacium facit in eo q̄ verum dicit ille sortes est huiusmodi ergo non dicit mendacium. ℟espondetur admittendo casum et concedo q̄ sortes dicit men-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dacium aliquis dicens verum mentitur de hoc nō est dubium: si ego credo regem esse parisiū ⁊ dicam eum esse aurelianis ⁊ sit ita q̄ sit aurelianis ego mē tior ⁊ dico verum vnum p̄fero exterius assentiēs tamen oppositō. Secundo dico q̄ stat aliquem dicere verum ⁊ assentire illi vero et in hoc mentitur illud contingit quando illa propositio infert proferentem mentiri ⁊ nunq̄ in alijs ⁊ ex consequenti cōceditur q̄ ego mentior per vtrunq; contradictoriū sed si ego proferam hanc ego mentior cum hac homo est asinus non infert q̄ ego mentior per illā hic habendus est oculus ad circustantiam casus. Insuper arguitur probando q̄ ego non teneor confiteri omnia peccata mea meo proprio sacerdoti volo q̄ habeam decem peccata quorum duo sint reseruata episcopo vel eius penitentiario tūc ego licite cōfiteor octo peccata curato meo et reseruo alia duo reseruata superiori: ergo non requiritur confiteri omnia peccata mea proprio sacerdoti imo plurib⁹ Forte dicis teneor confiteri meo curato omnia si a liqua ei confitear aliquin esset confessio diuisa.

Contra non potest me absoluere abillis peccatis: ergo superuacaneum est confiteri ei illa. Item ego debeo confiteri illa peccata episcopo vel eius penitentiario ⁊ per te etiam meo curato ergo teneor bis confiteri eadem peccata qō non est dicendum quia pari rōne rōanus pōtifex pōt ei reseruare aliqua. ⁊ sic iterum teneor illa confiteri tertio ⁊ tunc duo vel tres possunt ferre testimoniū cōtra me esto q̄ male agerent. Huic argumento respondetur curatus meus audiens me in confessione dz audire oia mortalia ñ occurrētia tā a reseruatū q̄ a nō reseruatū alias cōfessionem diuiderē ⁊ ipse me absoluit. postea adeo superiorem penitentiarium episcopi vel maximi pontificis secundum exigentiam casus reseruati confiteor ei solum a reseruatum talis est cōsuetudo penitentiariorū ⁊ ipse absoluit me ab a reseruato non sum in culpa cum recedo a primo confessore nec forte quando eum audiui omnia ⁊ singula peccata mea detestatus sum paratus ⁊ paratus eram parere ecclesie primus absoluit me ab vna parte peccatorum que sunt de suo foro ⁊ penitentiam iniunxit sic facit secundus cum confessus sum omnia peccata mea vni apud vulgariter loquentes non partitus confessionem ⁊ paratus sum parere ecclesie in vno duobus vel tribus non est diuisio peccatorum vt si haberem casum episcopalem ⁊ papalem imo datus duplici vinculo excōmunicatiōis potest bis vel a duobus absolui. c. cum pro causa de sentētia excommunicationis ⁊ si post absolutionem a p̄mo muto propositum nolens adire superiorem non reddunt pctā cathegoreumatice dimissa sed peccato uo peccato. Secus est vbi homo ob verecundiam vel ypocrisim sua peccata duobus confitetur extra casus reseruatos confessio illa est manis ⁊ est peccatorum diuisio non sufficit omnia peccata detestari nisi habeat propositum confiteri actu vel habitu secundum q̄ ordinat ecclesia ⁊ licet detestari hoc peccatum ⁊ illud et deniq; omnia sit bonum quinimo bene factum hoc non sufficit oportet non omittere et non malefacere idē simul et semel benefacit et malefacit. Si dicas idem peccatum bis confiteor et equa est ratio in aliis hoc nego: vnum peccatum est reseruatum et non alia si nullum peccatum habes nisi reseruatum adeas superiorem: si quis confessus est illi qui non poterat absoluere vel quia non iurisdictionem ordinariam / vel delegatam habet / vel non confessus sum omnia mortalia peccata michi occurrentia tunc teneor adire confessorem ydoneum. Idem est confiteri male et nichil facere. At si feci indaginem sufficientem vel quam reor esse sufficientem et nullus est casus reseruatus non teneor illa peccata rursus confiteri: et si aliud mortale michi post confessionem mox occurrat teneor illud cōfiteri eodem p̄cepto quo tenebar confiteri p̄iora mea mortalia: licet dicebat p̄sbiter absoluo te de confessis et oblitis: sufficit confiteri illud solum p̄sbitero cui p̄iora confessus sum: vel si non reperiatur non est necesse prius confessa iterum repetere non est necesse propter peccatum superueniens impedire p̄sbyteruz ministrantem corpus domini expectet vel si sit in mēsa detestetur habens in voto confiteri post assumptionem corporis domini non est necesse iterum confiteri ob oblitam penitentiam. causa. nō est necesse capere penitentiam / applicet met confitens operationes suas bonas quas facit ad penitentiam q̄ sufficit: nec ille proprie diuidit peccata qui post indaginem confitetur omnia ei occurrentia et postea confitetur vnum alteri p̄sbytero cum illum in venia vel alibi inuenire non potest mortalia peccata occurrentia separata solum diuiduntur nō est sermo de diuisione venialium nec occurrunt michi alii casus licet aliqui gratis multiplicant in grauc onus confitentibus modum in religione sancti Benedicti / nec approbo / nec reprobo quo dicunt se astringi ad confessionem omnium peccatorum in quadragesima que confessa sunt antea per annum. Exhijs sequuntur aliqua: interdum sunt due absolutiones partiales / et due confessiones et non omnia confitentur peccata in secunda confessione et q̄ idem peccatum bis est confitendum de per accidens. Ulterius patet q̄ non sufficit detestari peccatum in penitentia sicut in baptismo inite rabili vbi imprimitur caracter non valet quod dicunt imprimitur ornatus quia tunc in qualibet confessione imprimeretur ornatus: ⁊ sic p̄sbyter quotidie celebrans haberet multos ornatus quod est gratis dictum. Dicis papa vel episcopus potest reseruare ei duo peccata / vel tria: eadem ratione quattuor / quinq; / decem / viginti / sine statu omnia: ergo potest auferre omnem auctoritatem a plebano audiendi confessiones. hic queris quintum pedem in ariete nunq̄ hoc superiores attentabunt si ponas quemlibet hereticum quē manebit christianus. Forte dicis p̄sbyter absoluit virtute sacramenti penitentie a parte pene: ergo alicui mortali nulla debetur pena. probo consequentiam: sortes

Ad rñ ad argumē.

fecit centum peccata mortalia per contritionem tota pena eterna est commutata in temporalez ⁊ p̄sbiter virtute clauium tollit vnam partem pene debite sit vna decima hoc est virtute clauium tollit penam respondentem vni decime parti vel tollit decimam partem totius pene hoc est clare dicere plato fecit tot peccata ⁊ detestetur similiter sua peccata cum sorte sed nemo ei applicat sacramentum penitētie plato punietur per aliquod tempus vt cētum in purgatorio sortes solum vt nonaginta cum vna decima pars totius pene est ablata per sacramentum penitētie illud totum est verum: quo supposito patet cōsequētia si cicero faciens solum decem peccata similia cum decem sortis vel platonis virtute clauiuz tota pena ciceronis delebitur quod erat probandum. Insuper cuilibet peccato respondet aliqua pena. Respondetur confessor diminuit de pena geometrice a maiore maius de pena quia plus eget et a cicerone tollit penam debitā vni peccato in aliq̄bus habem⁹ apparētia certā currere ad diminutionē geometricā et nō ad arismeticā vt hic alioquin dicerem⁹ q̄ alicui peccato nulla pena respondit alia a contritione q̄tuncunq; remissa et pena explicanda in solutione secundi argumenti. Si petas cuius peccati vel quorum in sorte deus dimisit penam. respondetur illius cuius deus voluerit vel vnam quotam dimittit siue sit decima vel octaua me fugit: sufficit q̄ aliquam. Ad aliud dicitur q̄ contritio est penalis ex parte actus: hoc dixerī propter illum qui libens conteritur ⁊ cui est voluptuosum ex habitu genito. etiam christus in cruce penā atrocem pro nostris peccatis pertulit vt in indulgentiis ⁊ suffragijs declarari solet. Ex isto solutionem habes q̄ non oportet si virtute sacramenti penitentie auferatur vna portio pene debite a mortali totalis pena debita veniali extinguetur si confessus dicat se nolle restituere alienum vel relinquere suum mortale non est absoluendus si dicat se velle restituere absoluatur in fine non restituens non fallit confessorem sed seipsum in materia opinionum de restituere oportet eum bene intelligere. quo fit si duo confiteantur sua peccata que se habent in proportione dupla ⁊ subdupla proportionabiliter diminuetur pena vi clauium vbi superhabundat delictū superabundat mia. Secundo sequitur pro paruis peccatis parum deletur. Tertio sequitur si duo accedant ad confessorem cum peccatis in proportiōe inequalitatis maioris ⁊ minoris quacunq; rationali post penam purgatam vi clauium manebunt pene in eadem proportione licz plus arismetice tollatur a maiore clementia non aduersatur iusticie sz interdum aufert partem latitudinis pene interduz totam. Finaliter argumentor probādo q̄ aliquod veniale sortes tenetur confiteri et hoc sic: Quodlibet mortale occurrens in particulari menti sortes tenetur confiteri aliquod veniale est hmōi igitur. consequentia tenet in dicti cum hmōi includat medium: minor patet demonstro actum quo volo occidere ⁊ mentiri iocose per illum actum ego facio aliquod prohibitū sub pena peccati mortalis ⁊ venialis ergo ⁊ mortaliter ⁊ venialiter pecco ⁊ actus est vnic⁹ preterea istum actum habens tm̄ peccat sicut hīs duos actus quoz alter est mortalis alius venialis sed ille mortaliter ⁊ venialiter peccat ergo ⁊ iste.

Rursus sit aliquis qui scit se fecisse vnum mortale qō sua mēte excidit talis nō tenetur confiteri illud mortale stat virum se scire fecisse vnum mortale et ei in mētem non occurret ipso maxime indagante vt patet in oblivione. Respondetur pctm̄ datū est confitendum de necessitate salutis: patet est mortale menti occurrēs. Secūa ꝓpō si actus datus sit venialiter malus ipse est confitendus ⁊ aliquod venia le est confitendum nec hoc inconuenit qm̄ est actus mixtus ex veniali ⁊ mortali sed non est necesse confiteri illum actum secundū hoc q̄ est venialis puta circa mendacium iocosū ⁊ p̄ir dicendum est scōm positionem probabilem aliquod mortale remissius interdum punietur in inferno: patet de mortali mixto. Tertio patet vnum mortale excedit aliud mortale venialiter solum. Quarto patet veniale est nō tantum eiusdem speciei entitatiue cum mortali sed eiusdem speciei in genere malicie. Ista difficultas potest foueri de veniali aggrauante mortale sed nō ita bene sicut hic posui cozrelaria ex vna conditionali an actus datus sit venialis quam materiam alibi tangimus. Ad aliud faciat indaginem ⁊ si nō occurat confiteatur se sic de illo peccato scio me peperam egisse ⁊ vnum peccatum mortale hoc mense vel hac ebdomada commisisse sed non occurrit in mentem credo ipsum fuisse magnum si tale fuit si quis credit a veniale esse mortale tenetur velle illud confiteri pro loco ⁊ tempore vel emendare cōscientiam sed simpliciter illud confiteri non tenet.

Distinctionis decime septime questio secunda.

Secundo circa hanc materiam post̄ dicitur adultus in annis discretionis an demētes ⁊ plene ebrii teneantur ad confessionez ⁊ an peccent tempore quo sunt tales. Pro solutione questionis nō q̄ maior difficultas ab aliquibus fit de ebrijs q̄ furiosis: propterea de illis paululuz insistam nec huic materie tango impertinens. Luz quia dubium est an isti ob ebrietatem deobligentur a precepto ecclesie. Tum ricardus de media villa id idem ante me tetigit in hac distinctione licet parum loquatur secundum q̄ materia exigebat ⁊ sic nō laborō in impertinens. propterea dignum censui aliq̄tisper insistere. Nota q̄ ebrietas dicitur abe q̄ est extra et bzios mensura quasi extra mensuram rationis multa damna inducit. Unde horatiꝰ ad torquatum epistola quinta quid non ebrietas designat / operta recludit / spes iubet esse ratas / ad prelia trudit inermen. Unde non inscite egit Aristoteles in de secretis secretorum precipiendo alexandro reddere nobiles plenos mero vt eorum secreta intelligeret polipbemum gygantez occidit vlixes post inebriationem non aliter tentauit

Notandū

Universidad de Deusto
Biblioteca

cyrus congredi cum scitis et filio tomiris quouscq populus incaluisset mero ebrietas est luctator calidissimus. Et iuuenalis satyra sexta. Diuitie molles quid enim venus ebria curat: inguinis et capitis que sunt discrimina nescit: grandia que medus iam noctibus ostrea mordet. Cum perfusa mero spumant vnguenta phalerno. Cum bibitur cōcha cum iam vertigine tectum. Ambulat z geminis exurgit mensa lucernis. Et ouidius in arte poetica. Vina parant animos reddunt cq calozibus aptos. Et tricesima quinta distinctione a quib⁹ vnde noe in ebrietate nudauit femora: loth quem sodoma nō vicit vina vicerunt. Item illud prouerbiozum vicesimo. luxuriosa res est vinum et contumeliosa ebrietas: omnis enim qui cum his miscetur nō erit sapiens. Et romanus pontifex extra de vita et honestate clericozum a crapula prohibet illum modum bibendi ad hausfus equales. apparatus propterea irrisorie dicit tricesima secunda questione secunda capitulo Moyses. ne anima habitet in sicco aliqui bene bibunt. Et ex hoc iquit/Normani/Anglici/z polonī argumentum bibendi accipiunt. de lyra hester primo dicit q aliqui venientes a polo artico illum modum bibendi docuerunt in Normandiam parisii imitant se cōmuniter ad potus almanicos: patres nostri non gratis illud instituerunt/clerico sufficit ter bibere in prandio. quadragesima quarta distinctione. quando presbiteri. assuetus gētilis nō ita fecit hester primo dicitur nec erat qui nolentes cogeret ad bibēdū apō suetos et basilienses vetitū est a magistratibus bibere ad hausfus equales sub pena pecuniaria vel aliquem imitare potu. Per vinum non intelligas vinum propie dictum sed omnem potum inebriare potentem vt ceruisiam et cetera. id genus vt Luce primo dicitur de ichāne baptista. vinum et ciceram non bibit. Seneca in libro de ira de vino loquēs introducit platonem q ex vino facile periclitatur castitas. peccatum est fedissimum ebrietas vel ebriare velle. patet ex dictis et hoc patet cum achilles homericus nichil probrosius inuenit ebrietate eum temulentum vocauit gignit cedes cruentas inter amicos interdum. patet de alexandro macedone clitū charissimum z multos alios in ebrietate iugulante. propterea scite dicebat anacharsis vitem tres vuas ferre/primam voluptatis/secundam ebrietatis/tertiam contumeliarum. ne multis te mozer circa feditatem vini que constat ex significatione vocabulozum temulentia mentem tenet vel tentat. de ebrietate dictum est superius accedendo ad propositum principale. Aduerte duas esse opiniōes contrarias an facta i ebrietate sunt imputabilia. Quarum vna tenet partem affirmatiuam et illa est cōmunis quam opinionem modernissime in detēperatia deducit z tenet martinus. Alia est negatiua tenere qō facta tēpoze ebrietatis non sunt imputabilia videtur forte offendere pias aures et sobrias: sed re vera pro illa parte sūt rationes apparentiozes cz ad oppositum. propterea gratia scolastice disputationis hanc materiam hic nutriam. origenes z btūs augustinus vt infra patebit idem tenuerunt. vide. xv. questione. j. capō. sane. et capitulo concupiscētia. xxij. questione. iiij. vnusquisq. hoc tenet bernardus in glosa de reli. z vene. capitulo primo. z apparatus. Sed vt paulo altius repetamus vidende sunt acceptiones ebrietatis z sui oppositi sobrietatis. hic possum impugnare de magistris in tribus opinionibus quas ponit de sobrietate et in acceptione termini est mirabilis sobrietas i morali philosophia vocare bibacē z bibētem actualiter excessiue sobrium: sed discrimen ex dicendis inter nos apparebit dabo actum sobrietatis vel actus quibus inuentis in promptu habes que res est hitus ipe volo bibere fm q ozvl fm q ozvolo bibere/nolo bibere plusq̄ par sit. quo fit multas ebrietates specie esse distinctas z per consequens non potentes se intēdere. patet de actu et habitu quorum quilibz est sobrietas de actibus idē tidem claret per velle z nolle/potus est obiectum remotum siue ebrians siue non z sicut obiecta propinqua hic frequenter specie discrepant sic remota. Secundo paret dare potes duo extrema vnum in non bibendo quando oportet et est insensibilitas potus aliud in excedendo z est ebrietas/ad ebrietatem oportet habere duos respectus vt me z morali philosophie z vulgo in loquendo conformē quo circa vtar hoc modo loquendi bifariam accipitur ebrietas: vnomodo significat omnem excessum imputabilem in potu z hanc moralem ebrietatem vocabo z ratio est sic moralis philosophus extremuz sobrietatis exuperans metiri debet z cētūcunq̄ pusillum hō a latitudine sobrietatis se flectat exūdauit iam versus mox ebrietatis latitudinē subintrat.

Alia est ebrietas vulgaris sic vulgus vtitur quādo homo spoliatur oīni vsu rationis p potū sed nō omnis talis ebrietas i latitudine prime acceptiōis collocatur. p3 si ex ignozantia inuincibili quis ab excessiuo potu fuerit rationis expers vel vbi scienter p rationabili causa vt ad causandum vomitū q̄ aliter procurari non potest in illo casu martin⁹ cōtra beatum thomam tz aliquem posse se inebriare sine culpa cui assentiozin hac parte z in illo casu fortasse beatus thomas concessisset. Aliomō ebrietas vulgaris capitur qñ quis nudatur ratione ex sua culpa et sic sicut obiectū remotū z vicinum ebrietatis vulgaris in ebrietate morali imbibitur sic latitudo fozme vnius in latitudine est alterius: martinus dicit ebrietatē ex ignozantia inuincibili eē pctm̄ sed non imputabile non secū assentio qz ex illo habit actum meritozium vite eterne pctm̄ quod ego non concedam deductio est clara volo hūc potum amoze dei bibere vel ad recreationem cozporis vel aie demōstrando vinū cretense qō reoz esse delutum aqua. z infundere vinū albū in conspectu cādele non tamē inficioz quin motus primo primus pōt vocari peccatum z non imputabile sed peregrinum est id admittere de actu bono. Forte dicis potus vini debet esse omnino interdict⁹ et potissimū his qui de sorte domini sunt filiis aaron fuit vinum et omne

quod inebriare poterat vetitum. Leuitici primo. qui gerunt typum clericozum. Idem patet de nazareis. Numeri sexto. z de rachabitis. Hieremie tricesimo sexto. Imo machometus in alchozano potum vini interdixit. Dicitur cerimonialis veteris legis non manent in propria forma excessus vini est prohibitus. Dicitur non vinolentum de constituendo sacerdote. primi ad thimotheum tertio. Et nolite inebriari vino. ad ephesios quinto. Sed idem aplus prime ad thymote. dnto dicit. modico vino propter stomachū vtere ponderaverbū modi co ad illud spurci machometi dicitur vetuit potum vini vt occultaret mozbū epilenticū quo laborabat post fecundos calices plus mouebatur propter perturbatū cerebrū a speciebus vini. Insuper i patria qua oriundus erat est magnus calor qñ in secūdo climate et primo inter tropicū cancri et equatorem est sita arabia felix huius infelicis monstri altrix.

Pria pcl. ¶Istis notatis pono conclusiones. Prima est: habituatus facere aliquod mortale pctm̄ extra ebrietatem inebriatus sine culpa faciens similes act⁹ nō peccat volo dicere sortes habituat⁹ adire lupanar inebriatus sine culpa postea transiēs non peccat nouo peccato.

Scōa p°. ¶Secunda cōclusio: incurrēs furiam ex culpa sua cc̄d facit tpe furie non peccat nouo peccato.

Tertia cō clusio. ¶Tertia conclusio: incurrēs furiā ex culpa mortali sp manet in illo mortali cōdiu est furiosus.

Qrta p°. ¶Quarta cōclusio: incurrens ebrietatē ex culpa cc̄d facit tpe ebrietatis nō peccat nouo peccato. Prima cōclusio ꝓbatur: nullus oīni ratione ozbatus quā incurrit sine culpa peccat eo tpe quo rationis est expers: ebrius scōm casum prime conclusionis est huiusmodi igitur: pria claret cum minoze suggero maiorē qz non alias bzutozum facta nō sūt imputabilia et facta inter baptismū paruulozū z annos discretionis. Fortassis dicit aduersarius et al's nulla esset tergiuersatio q nō est simile quia iste habet ex malo habitu quē male acquisiuit vel ex culpa secus est de paruulo et de bruto. Sed cōtra hoc arguo propter habitū nō peccamus solus act⁹ est imputabilis vt p3 in pessime habituato nunc primū in gratia imo male habituatus ceteris paribus tantum merebitur sicut bene habituatus ergo idē erit male habituato et non habituato. Preterea nō habituatus incurrens ebrietatem sine culpa non peccat: ergo nec habituatus: antecedens concedunt aduersarii ergo consequens debent concedere. dico vniuersaliter vel male habituatus faciens actuz bonum similem cum non habituato saltem tantum meretur et facientes actum malum ad quez impellit habitus si non minus peccant cz habituatus saltem peccabit equaliter vel si aliter non peccat nec ipse. ¶Sed contra hanc conclusionez arguitur argumentis quibus martinus astruit oppositum facit tria argumenta sed eorum pōdus est in hoc verbo assuetus adire lupanar quolibet die nunc iebriatus peccat: qō probat quia nullus propter ignozantiam excusatur a peccato quod alias esset facturus si non fuisset inebriatus alias peccasset igitur nunc peccat. Item talis scit istam esse meretricem z esse non suam nec ignozat aliquid eozum quod sufficit ad reddendum actum culpabilem. Ad primuz qō est suum secundum argumentum in ordine nego q talis peccet. Et ad probationem qua dicit null⁹ propter ignozantiam excusatur a peccato qō alias ess̄z facturus. Respondetur tum primo negando illaz sortes et plato sunt duo amici qui se iuuant contra quoscunq: est eis iudeus cicero: platone dormiēte vel alias nesciente sortes occidit ciceronem plato uuisset sortem ad occisionem ciceronis vt supponitur tunc ignozantia facit qō ille non peccat. Tum secundo: ex illa maioze concludet cōtra seipsum q non habituatus incurrens ebrietatē sine culpa transiēs ad lupanar peccaret imputabiliter: qō probo: quia alias esset illud facturus quia pono talem inebriatum rittium qui cum bonis bonus est cū malis malus et nunc veniunt sui socii qui abfuerūt diu qui duxisset eum ad aliquod flagitium enorme siue sit inebriatus siue non tunc accepta tua maiore probabis contra teipsum qō ipse peccaret. Luz tertio illa minoz est dubia fortassis non fecisset. Tñ dico vniuersaliter nullus peccat vel meretur i hoc quod potest facere vel non facere sed propter illud quod facit fecit/vel faciet/vel amisit: vnde capio sēpronium qui solet quotidie adire nostram dñam et ozare vnus occidit eū in itinere talis si vixisset duobus annis quolibet die meruisset sed non habebit ista merita. Ad aliud argumentum talis scit istam esse non suam et etiam hoc est dubium suponamus istum omni ratione esse ozbatuz vnde ex habitu vadit ad lupanar esto q sit omnis rationis expers. patet de oue assuefacta ire ad granum et ad suum ouile. Istud argumentum profecto si aliquid concluderet esset ensis aiacis ad probandum q si quis nō habituatus vel passionatus occideret tempoze ebrietatis quā non incurrit ex culpa peccaret quod negat. Secūdā p°nem ꝓbo modicā rōnē hūs minus peccat cz magnā hūs. Fm illud luce. xij. seruus sciens voluntatem dñi sui et non faciens plagis vapulabit multis et adhuc habens minozem rationem minus peccat: ergo nullam rationem habens non peccat: probo consequentiam quia alioquin dabis vnum peccatuz in infinitum paruum et sic nec erit veniale nec mortale et ad nullam penam imputabilem/vel dabis q vnus aliquid rationis habēs equaliter peccabit cum eo qui nullam rationē habet ceteris paribus. ista disiunctiua que est cōsequens ꝓ vtraq̄ sui parte est inconueniens ergo z antecedēs et probatur consequentia da q ille furiosus occidēdo peccat et semper intelligo de peccato imputabili signetur malicia sui peccati a et sit mortale siue veniale equaliter arguam a erit vt vnum homo prudens vt vlixes occidens talem hominem peccat vt quattuor hō talis vt aiax thelamon⁹ occidēs talez hominem peccat vt tria oportet venire ad hominē qui adhuc minus peccat et sic sine statu et sic argumentum clare fit in prima parte proportionali hore creet deus vlixem in secunda aiacem in subdu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

plo minus prudentem in tertia achillē et sic ꝑ omnes partes proportionales vnius hore in infinitum parum aliquis istorum est prudens. et si omnes isti velint occidere vnū hominē sp qui minus rōnis hz minus peccat sz furios⁹ min⁹ hz ꝯaliqs istoꝝ impropre minus: ergo ipse nō peccat: vel dabitur aliquis istorum qui ita parum peccat sicut ille furios⁹ cum in infinitum modicum aliquis eorum peccat: licet nullus eoꝝ in infinitū modicum peccat. Illud etiam patet de homicidio voluntario vel casuali in clementinis furiosus vel infans/inquit Clemēs dnus: seu dormiens si hominem mutilet vel occidat nullam ex hoc irregularitatē incurrit. vide. xv. q̄stione p̄ma ꝑ totuz in capitulo. Illud inquit gratianus et ē de gestis ti. de iniurlis sane sunt quidaz qui facere non possunt vt puta furiosus vel impubes qui doli capax non est nāq; hii pati iniuriā possunt non solent facere cuz omnis iniuria ex affectu facientis consistit conseqūs erit dicere hos siue pulsent siue contitium dicent iniuriam fecisse non videri. et beatus ābrosius in libro de patriarchis loq̄ns de istis dicit apud sapientes iudices venia quidam donantur. Item hec secunda conclusio non negatur ita pede fixo ab aduersarijs sicut quarta ꝓpterea probationes inducte sufficiunt. ¶ Tertia con° probatur: nullum pctū mortale deletur nisi per dilectionem illius vel aliquem actum meritorium. furiosus tempore furie hoc habere nō potest ꝯad modum nec demeritum igitur. Quo fit si perpetuo manet furiosus nō est in statu salutis si ex mortale in furiam incidit vel erat in mortali et non detestatus est peccatum suum ante furiam. ibi illud eccle. xj. locum habet lignum si ceciderit ad austrum aut aquilonem quocunq; loco ceciderit ibi erit secundum illam vulgarem sententiam: qualez te inuento talem te iudico. ¶ Quarta conclusio sic probatur: plene furiosus nō peccat tempore furie: ergo neq; ebrius antecedens conceditur a plerisq; oppositis huius quarte et martinus duas dans solutiones in secunda concedit antecedens et negat consequentiam et causa est inquit quia furia est multo grauior pena ꝯ ebrietas et acerbitate et durationē et ruīn⁹ rationis habet illud non valet quia licet sit pena nō est voluntarie assūpta/ꝯadmodum contingit de pena dānatorum. Tum secundo: stat q̄ ille furiosus occidat hominem imediate post furiam et postea occidatur et anteq̄ quis venit ab ebrietate datur ei iterum vinum ad inebriationem et iterum q̄ ita diu sicut alter manet furiosus maneat ipse ebri⁹ hic facilius est continuare motuz ꝯ inchoare vt de campana esse videtur. Tum tertio: satis verisimile est q̄ acerbius punitur ebrius pro tempore quo est ebrius. secundū illud Iuuenalis preassumptum ꝯ furiosus. Furiosus diu viuit q̄ credo non contigere in ebrio si diu sic maneret. vbi dicit ebrius pl⁹ rationis habet non valet: et causa est quia illa ratio non sufficit ad redd̄endos suos actus culpabiles qz si sic incurrens ebrietatem sine culpa hominem interimēs peccaret imputabiliter qō martin⁹ negat sufficit q̄ ratio qua vtitur ebrius non est sufficiens ad hoc q̄ eius actus ei imputetur et analogia est inter bruta quorum aliqua magis accedunt ad rationem ꝯ alia. patet de elephanto et asino. Secundo arguitur ad idem: pono tres ebrios ex tribus culpis precedentibus/titium ex veniali/sempronium ex mortali pono/soztem ex mortali maiori/pono q̄ occidant tres homines equales ita q̄ ceteris paribus si essent extra ebrietatem equaliter peccarēt vel omnes tres in ebrietate peccant equaliter occidendo et hoc est irrationabile quia culpe ex quib⁹ ebrietates emanarunt erāt inequales ergo inequaliter peccant. tenet consequentia quia non aliter secundum aduersarios ebrius sine culpa occidēs nō peccat et cū culpa peccat: ḡ in minore culpa ebrius minus peccat qō si concedas tunc titius soluz peccat venialiter occidendo hominem qō aduersar⁹ debet reputare inconueniens. ¶ Tertio arguitur nullum est peccatum nisi volitum illud homicidiuz non est volitum igitur. distinguis minorem/vel formaliter et sic negas: interpretatiue vel anteceden= ter concedis. Velle aliquid interpretatiue est velle aliquid ad quod sequitur aliud ebrius formaliter vult vinum bibere ad quod sequitur homicidium propterea est homicida imputabiliter. Contra illō arguitur probando q̄ velle illud interpretatiuum non sufficit ad culpam quia illo dato sequitur q̄ occidens in ebrietate sine culpa peccat: patz quia vult aliquid ad quod sequitur occisio puta bibere vinū qō nescit inebriare ꝯadmodum noe qui primus inebriatus est. ¶ Huic argumento forte dicis oportet dicere in volitione interpretatiua quia vult aliquid sinistre ad quod sequitur aliud. Contra pono q̄ aliquis velit bibere plusq̄ ratio dictat et percipit alienationem mentis accedentem et penitz de facto z postea occidit sequeretur q̄ talis peccat qō est dicendum. Forte iteꝝ negas consequentiam et bene quia intelligis vbi illud peccatum non est detestatum sed quia illud argumentum non videtur tibi ponderandum. ¶ Quarto arguitur: sequeretur q̄ si duo emittant duas sagittas extra muros ex equali negligentia et vnus occidit alter non q̄ occidens plus peccat ꝯ alter quod non est dicendum: ergo volitio interpretatiua nō sufficit ad peccatum volo q̄ sortes occidat plato vero non: patet sortes vult occisionem interpretatiue et non plato quia vult aliq̄d perperam ad quod sequitur mors et propterea plus peccabit: quod si forte concedas contra toto tempore quo sagitte volitant equaliter peccant et tūc ꝓpter impositionē vnibonis quē cicero facit ad resistendum sagitte platonis et nullus resistit sagitte sortis/sortes pl⁹ peccabit ꝯ plato quod inconuenit. ¶ Quinto arguitur ad idem: sortes eliciens actum in instanti in tempore in quo deneecessitate continuat non peccat nouo peccato: ergo neq; ebrius occidens semper suppono ebriuz ex culpa. probo consequentiam quia vnum non est magis voluntarium ꝯ aliud primum volitum iter ꝓpatiue si hoc sufficiat ad peccatū qz vult aliō puta

in instanti. ad quod sequitur cōtinuatio. Huic argumento nullā solutionē video neq; fractionē nisi dicendo q̄ vnū est naturalius alio qz ebri⁹ pōt ire naturaliter cubitū eliciēs in instanti nō potest ab actu desistere z sic nō est idē de duob⁹ actibus variis et eodē. Contra esto q̄ potest ire cubitū tū oblata occasione pugnādi nescit recedere plusq̄ vnū bruteꝝ
vj. ad idē. suppono eum omni ratione exptem. Sexto arguit capio sortē et platonē qui vadūt ad bibēdū habeāt has volitiones eam⁹ ad bibendū vel inebriandū sue sequaē adulteriū siue moꝛz z sic eant cicero ponit sortez in lecto plato vagando occidit hominē seq̄tur q̄ plato plus peccaret ꝯ sortes quod non videtur imo tunc actus exterioꝛ maliciā actui interioꝛi
vij. ad idē supadderet cui⁹ oppositum tenēt oēs aduersarij. ¶ Septimo aī sortes incurrens furiaz ex actu meritorio non mereꝛ ergo neq; ex culpa incurrēs furiā demeretur tenet ꝓia qz deus nō est promptioꝛ ad puniendū. antecedēs patet z petit ex quibus actibus mereꝛ: vel in qua ꝓportione mereꝛ in ordine ad capacem rationis. dicis plura requiruntur ad bñ agere ꝯ ad sinistre agendū ꝓpterea. ¶ Octauo arguit
viij. ad idē. nullus pctōꝛ vnico peccato est pctōꝛ duobus pctis q̄ aliquod mere naturale qō nullaten⁹ est in potestate sua ille fuit inebriat⁹ vnico pctō z non est in potestate eius nō occidere in ebrietate ḡ tūc non peccat nouo peccato hāc maiorē capit martin⁹ ad probandū pollutionē nocturnā etiā ortā ex culpa p̄cedenti nō esse peccatum q̄ videtur equaliter concludere de ebrietate. forte asserit vnū dare operam rei licite sz sopno aliū nō dare operam rei licite. Sed contra si quis dormiat qñ teneꝛ celebrare vl' aliud facere z est polut⁹ tunc peccat nouo peccato in polutione illud dicere oportet z potissimū qñ putabat q̄ pollueretur sic dormiendo fm martinū. qz existimat nō omnē actū i culpabili ebrietate perpetratū imputabilē: sed solū qñ erat ei verisimile q̄ temulentiā incurreret. alii vniuersaliter oēm actū ex temulentia culpabili ortum dicerēt imputabilē: sz si quis eat dormitū hoza debita z exuperāter dormit ex cuius exuperantia polluit non peccat non erat hoc sitū in facultate sua tempore dormitionis. Insup si duo temulenti proiiciāt lapides extra domū vnus occidit alter vero non ex eōli negligētia videt q̄ eō liter peccāt cū sic contingeret in nō ebriis. Rurs⁹ videtur q̄ mot⁹ primo p̄mus nobis imputaret cuz ex culpa nostra prouenit. dicis nō ex culpa partiali saltē tunc motus p̄mo primus fuisset peccatū iadā dicis post penitētiam nō oportet sicut de ebrietate
ix. ad idē. ¶ Mono argumentoꝛ pono q̄ sortes q̄ teneꝛ diligere deum vel facere aliquod opus in a hora que est duodecima inebrietur hoza decima. ¶ Arguitur sic impossibile est sorti implere preceptū illud cū nō sit situm in facultate sua propter ebrietatē p̄mam: ergo hoza duodecima non peccat. Si dicas hoc prouenit ex culpa sua z sic non excusaꝛ. contra sic prouenit ex culpa viri qui actū elicit in instanti z continuat per tēpus naturaliter videtur vna cōnexio ita naturalis sicut alia z sil'r seq̄tur q̄ homo pōt omittere culpabiliter tpe quo dormit qui posuit se ad dormiendum qñ nō debebat. ¶ Cōtra tres vltias conclusiones simul. Arguit ex scōa z tertia conclusionib⁹ simul sequitur q̄ aliquis esset impeccabilis per naturā cōsequēs est falsum z cōiter reprobatū est in scō ḡ z añs. pbo cōsequentiā de illo furioso nō amplius peccabit nec estulapius potest eū reducere ad pristinā sanitatem vt supponit. Item contra tres vltimas conclusiones seq̄tur q̄ aliquis ipoꝛtabit lucrū de suo peccato hoc est inconueniēs igitur z q̄ sequatur patet si duo occidant duos homines quorum vnus est furiosus vel ebrius talis nō peccat alter occidens peccat auctoꝛitate propria z nulla est causa quare primus non peccat nisi sua culpa sz ebrietas vel furia: igit. Respondetur negando q̄ aliquis est impeccabilis dictiones terminantes in bilis aptitudinē ipoꝛtāt. Iste potest curari vl' nō repugnat z tunc in potentia propiqua peccare pōt sz ꝯ diu sic se habet peccare nequit aliqs est risibilis vel fuit q̄ nūq̄ risit. Ad aliud nego q̄ quis ipoꝛtat lucrum de suo peccato. z ad probationē furios⁹ occidens nō peccat z alter peccat concedit. sed hoc est qz vn⁹ rōne spoliatur alter vero non in cuius tū spoliationē peccabatur. nec hoc iuuat aduersarios qz fm eos ebrius min⁹ peccat ꝯ nō ebrius ḡ diminuit a tanto licet non a toto fm eos ergo peccatum est minus propter ebrietatē sed minus malum comparatum ad maius facit hic lucrū vt patet. v. ethi. Similiter si quis ex ingluuie morbū grauem incurrat in fronte q̄dragesime talis deobligat a toto ieiunio quadragesimali z potest vesci carnibus sine dispēsatione z illud emergit a sua culpa. Similiter secundū martinum in solutione secundi argumēti si quis ebrietatem vel dementiā incurrit ex culpa p̄euia z nesciebat an mente cōsternaret talis occidens nō peccat imputabiliter ergo cōcederet quē piā lapsum in ebrietatē ex culpa cuius actus nulli pōstea imputabuntur. peccatum nō est causa propiqua quare non peccat sz inopia rationis. Secundo arguitur contra vltimā conclusionē fm aristotelez iij. athicoꝝ. ebrio debetur duplex pena. Item peccatū loth puta incest⁹ cum filiabus erat imputabilis fm illud ipeniteas cito vnde loth incest⁹ peioꝛ fuit ebrietate tamen erat ebrius: igitur. Respondetur ad primū q̄ illud aristotelis nō concludit quia loquitur secundū sententiā pitaci qui dixit eos duplici pena puniri vidit multū vinū crescere in insula mitelenensiū z eos ad intēperantiam ꝑcliues ad cauēdum ab illo imposuit graues leges ex hoc non arguit magitudo peccati. de hoc vide phm. ij. politicoꝝ z sic patet q̄ martinus nō debet tātū confidere in ista auctoritate philosophi. si dicas illud est contra mentem aristotelis. iij. ethicoꝝ. duo dico primū est non eneruatur positio ex sola auctoritate aristotelis nō omia aristotelis dicta inconcusse sunt tenenda. patet eius scripta consideranti. tum scō nō est sic temere abiicēda aristotelis sūia dico intelligit dupliciter peccat id est se inebriando et debebat scire q̄ nocere poterat, primo non q̄ nouo pec=

Aī 3 vlti mā cōclusionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cato peccet tempore ebrietatis peccat exponens se periculo nocẽdi ꝓmo peccat etiã ꝑ intemperantiam. vlterius dico intelligit de non plene ebrio. ad aliud de peccato ipsius loth. gene. xix. origenes ꝓs biter scite omelia quita sup genesim exponit dicit loth partim deliquisse partim excusatũ iri non consensit cõcubitui filiaꝝ: sed decept⁹ erat peccauit nimis vino indulserat nõ solũ semel sed iterũ vult dicere ꝯ̃ꝯ excusationẽ in priore temulẽtia meruerat nichil habes vt eum i scda peccati reddas expertẽ debebat causse vult dicere scdam ebrietatem incurrebat ex peccato sed nõ peccauit ꝑ incestũ ergo origenes vult dicere facta in ebrietate nõ imputabilia esto q̃ ex culpa ꝓuia. ꝛ ꝓbo q̃ martinus non bene dixit consequẽter ipe vt paulo ante meminim⁹ tenet q̃ qñ quis dementiã vel temulentiam ex culpa incurrit ex haustu culpabili nesciẽs tñ q̃ has incurrat postea non peccat ꝫ sic erat de loth. ꝓz ꝑ seriem littere quã ponderat origenes beat⁹ augustin⁹ origenem sequi videtur licet beatũ augustinũ martin⁹ in oppositum flectere ꝛ quidẽ tortuose elaborat nec est etiã mirandũ q̃ loth in sõpno nõ habuit iudiciũ sufficiẽs de morte vxoris sicut ꝯtra pharsalie lucanus dicit mestã corneliam solitarie iudicare denocte pompeum esse presentem dicens sõpno ꝯ̃ sepe grauata deceptis manib⁹ vacuum cõplexa cubile est. Atq̃ oblita fuge q̃siuit nocte maritũ. vnde beatus augustin⁹ libro. xxij. cõtra faustũ ꝛ gratian⁹ introducit. xv. q. j. inebriauerũt loth filie eius in monte ꝛ se nesciente miscuerũt quapropter culpand⁹ est quidã nõ tñ tantũ ꝯ̃tũ est ille incestus ꝫ ꝯ̃tũ ebrietas illa meretur. beatus augustin⁹. xxij. cõtra faustum cap. xliiij. tenet loth peccasse in ebrietate ꝛ nõ in incestu non valet dicere inquit filie aliqua mala arte quã didicerũt sodome quo potu pẽm inebriarunt mirũ est dicit si scriptura hoc tacuisset. ex isto ꝓz q̃ non offendit aures sobrias tenere facta ebriorum nõ imputabilia ꝓz ꝛ origenes ꝛ beat⁹ augustinus habuerũt vt certũ est aures sobrissimas ꝛ tamẽ hoc tenuerunt. ꝛ si dicas sicut martin⁹ dicit pl⁹ credit aristoteli ꝯ̃ multis de nris quoꝝ vnus cepit ab alio hoc euacuatũ est ostendim⁹ aristotele non esse contrarium ꝛ si opposit⁹ esset nobis sufficit acquiescere pti illi cui plus ratio suffragari videtur potissimũ cũ prefatorũ doctoꝝ testimonio vallati sum⁹ Et qñ introducis illud culparuꝫ fontes ꝛ etiã vnde loth incestus. Respondeo secundũ illud horatii pictoribus atq̃ poetis quidlibet audendi semp datur equa potestas filie eius multũ excusantur etiã putabãt oẽs esse mortuos ꝛ cõbustos ꝯ̃admodũ semel accidebat in ꝓncipio scde etatis de noe ꝛ potissimũ cũ audiuerunt a pre q̃ tandẽ mũdus purgabitur ꝑ ignẽ dicit origenes dicunt hominem plene ebrium mulierem cognoscere non posse. patet in probleumatibus ꝓticula tertia probleumate vndecio ꝛ ꝓticula ꝝta ꝓbleumate ꝯnto ex quo est color q̃ non erat plene temulent⁹ ꝫ origenes ꝛ beat⁹ augustin⁹ oppositũ tenẽt cui scriptura suffragatur quã origenes recitat nesciebat enĩ cũ dormiret cum eis ꝛ cuꝝ surgeret naturaliter loquentibus potest dici q̃ regulariter non generãt temulẽti: ꝫ interdũ ꝓcreãt ꝛ hic erit aliud speciale vt cas⁹ posteritati elucesceret ope diuina ꝫ nõ est opus ad illud volare argumentũ hebreorum est nullũ nõ stat virum virginez cognoscere ipso inscio ebrietas actus memorie et prudentie simul impediebat difficile est vincere virum volentẽ dicere loth non fuisse oino absorptũ ratione ꝛ totaliter ebriũ nesciebat quid ageret nec manẽ diceretur nesciebat cũ filiabus oblit⁹ erat de nocte vel non recordabat absentie vxoris peccatũ filiarũ erat puũ cõstituebantur inter duo vnũ erat succurrere vniuerso populo cadenti ꝑm eaꝝ iudiciũ existimãtes oĩa igne deuorata. Aliud de incestu minoris delicti periculis se dare rate concubitũ ꝑris furate sunt argumentũ pudicie erat quelibet earũ semel solum cũ patre dormiuit. vnde origenes vereor ꝓloqui quod sentio vereor inq̃ ne castior fuerit haꝝ incestus ꝯ̃ pudicicia multaꝝ. Tertio arguitur occidens in ebrietate debet penitere quãdo venit ad lucida interuala ꝓ eo q̃ occidit ꝫ nemo tenetur penitere de nõ peccato igitur oportet dicere q̃ peccauit. Itẽ imponit ei ꝑna q̃ nõ imponitur nisi ꝓ culpa. Respondetur ihumanũ est nisi cõdoleat cũ venit ad rationez de homicidio de malo ꝓmi etiã si ab alio fuisset occisus. Ad aliud dicitur q̃ penitentia imponitur interdũ sine culpa ꝫ nõ sine causa primũ declarat a beato augustino super leuiticũ de muliere q̃ misceatur cũ pecude ꝛ pec⁹ occiditur patet. xv. q. j. mulier. scõm patet. saltẽ si est pena iuste inflicta vt omnes euitent imposterum ebrietatẽ que est radix ad multa flagitia vt in fröte hui⁹ quẽstionis diximus. primo quãdo homo non est plene ebri⁹ peccat. scõ facit pctã non imputabilia id est actus dissormes recte rationi alterius ꝛ deturpat ꝛ coiquinat eius famã. Quarto arguit̃ ille tenebatur implere ꝑcepta decalogi ꝛ nõ est deobligat⁹ ꝓpter ebrietatẽ quã ex culpa eius incurrebat ꝛ nũc nõ adiplet igit̃ peccat. negat minor nunc est deobligatus esto q̃ ex culpa eius illud ꝓuenit ꝯ̃admodũ aduersarii habent dicere q̃ quis ꝓpter eius culpam est minus deobligatus ꝯ̃ antea ꝛ hoc sequitur ad positionẽ oppositã q̃ ebrietas diminuit a tanto licet nõ a toto. Ex isto infero q̃ furiosus ꝛ ebri⁹ in festo paschatis non tenẽtur ad cõfessionẽ q̃s̃ respondet titulo questionis. ¶ Contra cia ista arguit̃ de ebrietate nulla est nec dari potest ebrietas: g̃ ebrietas non excusat a pctõ ꝑna claret. ꝓbo assumptũ. vel ebrietas est vinũ hominẽ inebrians ꝛ hoc nõ q̃ nõ anteqũ bibit nec ꝓ tempore quo homo est ebrius vinũ fortassis tunc est corruptum nec videtur aliquid aliud igitur. Preterea si vinũ põt alexandrũ philippi inebriare vel datur minimũ quod eũ inebriare põt vel maximũ quod non põt. alia duo mẽbra dari nõ possunt vt liquet igitur: q̃ non detur minimũ patet sit vna copina vini sequitur q̃ ablatio ab illa copina q̃ sufficit replere oculũ alicui⁹ ꝓhibebit ne alexãder sit ebrius ꝛ tunc peccatũ ei⁹ est ei imputabile. si detur maximũ quod nõ põt eũ inebriare detur ei ad

Cõtra dicta arguit

bendũ ꝛ tunc non est ebrius ꝛ tũc faciendo actus dissormes peccat. Responderur q̃ ebrietas vel est potus vel anima vtrũq̃ dici põt ille termin⁹ ebrietas nõ significat vinũ absolute: ꝫ cõnotando q̃ per ipsum homo ꝑuatur ratione per potũ quicꝺ istoꝝ dicatur. homo est ebrius ebrietate ebrius: ꝫ magis ꝓprie actus vel habit⁹ est ebrietas. Ad aliud dicitur q̃ licet nõ detur minimũ vinũ quod potest inebriare simpliciter q̃z põt dari minus acutius et penetratiuũ magis vel ille potest magis indisponi tñ datur minimũ cũ istis circũstantiis ꝛ cõceditur q̃ si parua pinta fuisset ablata ille nõ fuisset plene ebri⁹ ꝫ semiplen⁹ ꝛ supra ꝛ peccat sed pctã ei parum imponũtur. dãdo maximũ quod nõ potes dicere consequenter. Forte hic dubitas ꝓpter argumẽta a ꝑncipio introducta de potatione vini an est peccatum bibere ad haustus equales. Respondetur q̃ attendenda est mens romani põtificis ꝛ sctoꝝ de frequẽti potatione ꝛ nõ verba q̃libet põt capere hoc quod sufficit sustentationi sue nature quũmo q̃ non sit in detrimentũ sue nature dũmõ nõ exedatur latitudo sobrietatis: sed caueat ne asin⁹ cõtra dñm ꝓparet insidias scõm illud alani pessimus est hostis q̃ cum benefeceris illi. Fortius insurgit bella mouẽdo tibi ꝯ̃admodũ est caro. in omnib⁹ habendus est ocul⁹ ad rationem senes et ifirmi plus vini vti possunt ꝓpter debilitatem stomachi ꝯ̃ iuuenes et petulantes. propterea danielis. decimo. in diebus illis ego daniel triũ ebdomadarũ diebus lugebam ꝛ panez desiderabilẽ non comedi ꝛ caro et vinũ non introierunt in os meum super illo passu argũendo a contrario sensu cõcluditur q̃ tunc qñ erat senex nõ abstinuit a vino et tñ in iuuentute abstinuit. vt ꝑz danielis. j. Idẽ patet in legenda beati dñici q̃ dicitur abstinuisse a vino septẽ ãnis ꝫ postea bibit. sunt alii qui septẽtrionales miserã vitã agentes in scola extura studiosi excessus regit hos vt vinũ vasis ꝛ fũt duo dolia vini quoꝝ vn⁹ tãtũ bibit ꝯ̃ tñ sufficit vinginti viris sobriis tales mai⁹ deuozãtes i maiori ꝑcio habentur tales peccãt per iniusticiã contra caritatẽ in deũ ꝓximũ corpus ꝛ aia ꝛ cõtra proximum contra deũ palã est cũ deliquũt mortaliter tũc ebrietas est venialis qñ exceditur scienter mediũ sobrietatis vel ex ignorantia crassa nõ in notabile dãnum corporis vel anime mortalis qñ est in notabilez iacturam corporis vel anime q̃ dixi de veniali ꝛ intelligo nisi aliũde prouenirat ꝓhibitio vt puta contrauenit voto vel ꝑcepto vel penitentie iniuncte sic est de istis miseris ifirmitates notabiles incurrũt prorumpũt in rixas maledictiones verbera cõtra proximũ exorbitant consumunt hoc q̃ sufficit aliis et potum cariorẽ reddunt ꝛ ex cõsequenti granũ loco tritici ꝓ istis bibacib⁹ ordeũ seminare necẽ est si isti maris sarmatici ꝛ germanici accole ꝛ poleni leges basilientium admitterent supra recitatas e medio tollerẽt modũ Joquẽdi gallorꝝ potemus almanice. Quito arguitur sequitur q̃ intẽperat⁹ nõ peccaret ꝑna est falsum ꝛ cõtra aristotelẽ. vij. ethicoꝝ patet tñ ꝓsequentia q̃ iudiciũ eius est extinctũ per malũ habitum. Et cõfirmat pono aliquẽ cui⁹ ratio successiue aufertur per vnã horã: ꝫ q̃ in instanti terminãte illã horã nichil ratiõis habeat/habeat tñ talis in precepto diligere deum añ illud instans vl̃ aliud facere q̃ potest subito implere iam ex ista positione sequit̃ q̃ aliqs infinite parũ peccaret consequẽs est incõueniens ꝛ consequẽtia est clara scienti argumentũ deducere cũ nõ dat minima ratio quã ille hz in tota hac hora ꝛ secundũ magnitudinẽ discretionis pctñ est maius vel min⁹. Ad primũ nego cõsequentiã talis est cõpos mentis nõ aũt ebri⁹ de quo loquimur. Ad cõfirmationẽ secũdũ vnam positionez que tenet q̃ homo ꝓmo transgreditur ꝓceptum omittendo in instanti terminante horã ꝓmo argumentũ robur nullũ habet cũ in illo instanti nichil rationis habet: etiã ꝑm aliam positionem eodẽmõ rñdeo cũ in illa hora in infinitũ paruam rationem habet ꝛ semper minus rationis eũdo illud instans ꝯ̃sus nõ imputabitur ad pctñ nõ peccabit ꝑm rationẽ qua vtit̃ in prima pte proportionali hore nec ꝑm rationẽ q̃ vtitur in aliqua parte proportionali eiusdẽ hore vel dicitur illud peccatũ nõ erat cõparabile cũ alio peccato mortali in malicia vt velocitas linee infinite mote successiue circa cẽtrũ mũdi vel datur minimũ naturale rationis quod gñat ꝛ corrumpitur subito ꝛ sic nõ stat totũ rationis vsũ successiue e medio tolli non potes hic ire ad gradũ mediũ latitudinis vnisormiter dissormiter perdite vt palam est ꝫ ꝓiores ꝓtes solutionis sunt admittende ꝛ magis ad veritatẽ accedunt.

¶ Distinctionis decime octaue questio vnica.

Circa hanc distinctionẽ decimã octauã queritur an excõicatio liget excõicatũ ne colloquatur cum aliis. Excõmunicatio est separatio a cõione eccl̃ie quo ad fructum et suffragia generalia ꝑuatur a sumptione sacramẽtoruꝫ ꝛ ab omni actu legitimo baptisatus cetum fidelium ingreditur ꝛ ad participationẽ sacramentoꝝ cuꝫ aliis ꝓpter aliq̃ pctã ꝓuat vtroq̃ vt per excõicationez alie est minor id est separatio a sacramẽtis ꝛ potissimũ eucharistie ꝛ vocatur minor excõicatio ꝓ ꝓius maiori excõicationi cõuenit ꝛ in absoluto modo loquendi ꝓ ea accipit̃ ꝓz de sñia excõicationis. si q̃ ẽ quo fit licet aliqua excõicatio est minor imo omnis excõicatio est minor nulla minor excõicatio est excõicatio nec arguitur in darapti ois excõicatio est maior omnis excõicatio ẽ minor g̃ minor excõicat° est maior ex illis ꝑmissis nulla sequitur conclusio formaliter saltẽ gratia forme acceptiõis terminoꝝ dicitur maior cõparatiue ꝓpter minorez vt maior attrides maior aiax excõicatio est extra cõitatẽ separatio vel cẽsura minor excõicatio est morb⁹ respiciẽs personã absolute maior est morbus respiciens personã vt est pars cõitatis. Sed triplex est cõio quedã spiritualis oio vt quãtũ ad dilectionẽ interiorez et vitã eternã ꝓmerendã quedã quãtũ ad exteriorem cõuersationẽ quedã sacramẽtalis ꝯ̃tũ ad sa-

Notandũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

cramentorum susceptionē z potissimi altaris a pri
ma cōmunione nūq̄ separātur excōicati eccl'ia nō
orat pro excōicatis in gnali oratione bñ tamē alicꝫ
in speciali orat pro aliquo excōicato ab aliis duab⁹
cōionibus separātur excōicati vt patet in carmine
vulgari. Os orare vale crio mensa negatur non est
obsculandus nec secū orādū nec salutandus nō di-
cem⁹ in exordio Harum sortes Johanni de padua
salutē sz spiritū sanctorē. ¶ Istis notatis pono con-
clusiones. ¶ Prima est prelati eccl'ie rationabili-
ter excōicant. ¶ Scōa conclusio excōicatio nō de
bet infligi pro quolibet pctō sz sola contumatia.

Prīa pcl'.
Scōa p⁹.

Tertia cō
clusio.

¶ Tertia conclusio excōicatio ligat excōicatū cui-
tare aliorū cōsortiū sicut alii obligantur vitare eum
Prima cōclusio probatur. mathei. xviij. si peccaue
rit in te frater tuus si te non audierit sit sicut ethni-
cus z publicanus apostol⁹. j. cozinthioz. v. fornica
torē manifestū tradidit sathane et. j. ad thi. j. ex q̄-
bus est himeneꝰ z alexan. quos tradidi sathane et
pme ad cozinthi. vltimo. Si quis non amat dñm ie
sum anathema sit pfamilias filiū inobedientē ex-
tra domū eiicit pro tēpore vt corrigatur q̄ sic in mo
ralibus potest pater spiritualis. Scōa conclusio pz
xi. q. iij. nemo episcopoꝝ ille est contumax vt ibi di
citur qui nō vult venire vel veniēs nō paret vel añ
tempus recedit. pcbatur aliter ratione si pro quo-
libet mortali infligeretur tunc essz onus iportabile
z non virga disciplinе ac si quis vellet abigere mu
scas a fronte calui z eam leditvel frāgit. Itē eccl'ia
debet procedere more medicin corporib⁹ curādis
qui primo medicinas faciles dat vt cirupos z eua-
cuationes postea procedit ad maiora si tertiana fe-
bricula potest curari per dietam vel flebotomiā
incensulte faceret onerando stomachū et ledendo
naturā: q̄ vbi homo est corrigibilis z audit eccl'iam
quare est iudicādus sicut ethnic⁹ z publican⁹. illud
patet. c. cū medicinalis sit de sententia excōicatiōis
libro. vj. non aliter precepit innocenti⁹ q̄rt⁹ excōi
cationē scripto dare z causam inscribat hoc ipsum
patet. xj. q. iij. audi excōicatio est maxima pena ec-
clesie dicitur mucro epi. xvj. q. j. visis in fi. xxiij.
q. iij. corripiantur. alia pars pz q̄ pro cōtumacie de
bet inferri. pz. clauū clauo oportet rescindere cirur
gicus mēbrū putridum abscindit ne reliquū corp⁹
inficiat: sm illud nasonis. vt vitā redimas ferrū pa
tieris z ignes: q̄ medic⁹ spiritualis licite punit ali-
quē ne reliquū gregē inficiat qz vnica prava pecus
inficit omne pec⁹ z. xxiij. q. iij. resecande. resecāde
sunt carnes putride z scabiosa cuis a caulib⁹ repel
lenda ne tota domus massa corpus z pecora arde-
ant arius in alexandria vna scintilla fuit sz q̄m non
statim oppressus est per totū orbem eius flāma po-
pulata est. Tertia conclusio patet cōtrauentēs sta-
tuto pceptorio eccl'ie peccat. Insuper peccat ener-
uans gladiū spiritualē z vltimū mucronem eccl'ie
de medio contēnens excōicationē est hmōi: igitur.
Insuper colloquēs cū excōicato peccat z maior est
causa in ipomet excōicato: igitur: z si non fieret hic
relatio equiparentie parū prodesset si alius prohi-
betur loqui cū excōicato z non ecōuerso tpe tibi lo-
queretur tota die a remotis z sic esset irrisio excom
municationis. Et illud intelligitur etiam extra ca
sus concessos in quibus licitū est cōuersari extra di
uina qui casus in hoc carie vulgari includuntur vti
le lex humile res ignorata necesse pro salute excōi-
cati. licet etiā colloquēs iterponat quedē alia vt po
test efficatius concludere lex matrimonii humile
filiusfamilias z fui ignorantia transeuntes p dom⁹
excōicatorum vt pegrini et mendicantes etiā q vti
le intelligas vtilitatē colloquētis qz debet michi pe
cuniam vl' meū iniuste tenet pctū non debet ei pa-
trocinari. Existo patet q̄ male agunt excōicantes
pro leui causa vt pro solutione pecuniaria vbi egre
homo potest satisfacere. Scōo patet q̄ male faci-
unt citantes pemptorie vnico contextu tripliciter
virum honestū de cuius fuga nullaten⁹ est timēdū
Interdū hoc faciūt ad petitionē ptis z pro leuibus
causis terna monitio debet pcedere. xxij. d. si quis
eps non debet ferri cum impetu sz cū deliberatio-
ne z cause cognitione. xj. q. iij. si epūs et. c. seruetur
Tertio patet q̄ hmōi leuis excōicatio est causa cō-
tēptibilis excōicationis qui nimis emūgit elicit san
guinem z ossa rarū preciosum raro cōcauit apo-
stolus raro pfes in pmitiua eccl'ia maior error est
in hac parte in officialibus q̄z in aliis. ¶ Cōtra pri
mā conclusionē arg aut excōicatio est morb⁹ aut me
dicina si morbus nulli est infligenda cuiuslibet sal⁹ Ď.j.cō.ar.
est desideranda si medicina cuilibet est applicanda
Insuper per excōicationem traditur homo sathane
vt pz in excōicatione apostoli dicit q̄ est medici-
na si iuste infligatur vel toti multitudini vel ex par-
te eius z plerūq̄ excōicatio licet ledat pro tempore
sicut sectio vnius mēbri ne alia ledat. Ad aliud di-
citur in pmitiua eccl'ia hoies tradebantur sathane
vt eos torqueret. j. cozinth. v. in glo. ob salutez aie.
vtile erat aliquibus pro plātatione eccl'ie quib⁹ ec-
clesia nunc plantata non eget. ¶ Secū do arguitur
excōicatio est quedā maledictio: sz talis est prohibi scōo ad
ta rōanq̄. xij. ergo eccl'ia nullū debet excōicare et idē.
in canone inde q̄ cū michael altercaretur de corpo
re moysi non est ausus iudicio inferre blasphemiā
de sz dixit imperet tibi dñs q̄ eccl'ia non debet excōi
care quēpiā secū altercantē. Preterea excōicatus
dānatur in spiritualibus incidēs in canonē late sētē
tie a iure fecit dānum corporale vt percutiendo cle
ricum. si quis suadēte diabolo. xvij. q. iij. ergo pe-
na excederit culpam. ¶ Respondeō q̄ maledictio
q̄ prīsistit in optatiōe pene est illicita z sic locū apostо
lus: sz maledictio que est optatio pene ad correctio
nem delinquentis est licita etiā diabol⁹ est incorri-
gibilis ꝓpterea ei maledictio est iamis. Ad vltimū
dicitur q̄ excōicat⁹ dānificat seipsum dat operā rei
illicite et est causa quare incidit in canonē nō tamē
totalis si eccl'ia non excōicasset raliter deliquentez
non incideret i canone z nego q̄ pena excedit cul-
pā peccauit mortaliter percutiendo clīcū excōica-
tio nō est ei culpa hoc est tollerātia excōiatiōis bñ
tū infligitur pro culpa ad inciādū in sūam excōi-

cationis latā a canone sufficit facere prohibitū a ca
none siue sciat faciēs excōicationē siue nō eccl'ia
facit sicut doctus regēs qui aliqua rudi minerua et
exēplariter ostēdit discipulo vel i syllogismo demō
stratiuo procedit sic eccl'ia pdicādo z exhortādo
interdū deducit ad impossibile. assumpto vno ipos
sibili nō cognito tali ab auditore ostendit cōnexio-
nem cōsequentialē validā z pris manifestū impossi
bile tunc per regulā logicalē q̄ ex possibili nūq̄ se-
quit impossibile cognitā ab auditore ostendit antece-
dens an auditori dubiū ipossibile exēplo illud dino
sci potest ex aristotele. iiij. phisicoꝝ. contra admit-
tentes vacuū osdit q̄ graue simpliciter positū ieo mo
uebitur subito z ita cito vl' citius i pleno q̄z i vacuo
qō reputabit discipul⁹ iconueniēs i fine fatebitur
antecedens qō prius dubitabat vel putabat verum
ipossibile sic admissa cōtumatia pctōris quā dubita
bat esse pctū vel id negat vel non paret tādē dedu
cit ad maius iconueniēs itendens humiliare contu
macem vmbone repellitur vmbo z sic finaliter iten
dit salutē cōtumacis i sūa iuste z iuridice illata ab
homine est maior cōtumacia z p prīs mai⁹ pctū q̄z
i excōicatione lata a canone z potissimū vbi ignora
tur ibi non oportet peccatū esse maius propter ex-
cōicationē cū ille non teneā scire canones ꝓut sup-
ponitur z in eo est cōtent⁹ extenso termino nō pens
eccl'ie si sciat est magis propie cōtumatia. excōica
tio a iure est vt homo caueat a peccato. ꝓpterea as-
similatur medicine preseruatiue q̄ dubitaā de mor
bo futuro quis capit farmatiuā q̄ infligit ab homie
assimilatur curatiue z infligit illa pro cōtumacia pro
patissime stat ignarū canonis occidere clericū plus
peccare q̄z tres cōtumaces per breue tempus pro
pecunia. ¶ Contra alias duas cōclusiones promi-
scue simul argumētor aliqs est excōicat⁹ sine pctō
qō pz de excōicatione iiusta sicut dicit gregoriꝰ et
recitat gratian⁹. xj. q. iij. c. primo sūa pastoris siue
iusta siue iniusta tenenda est et timenda. ¶ Respon
detur dupliciter sūa dicit esse iniusta. vnomō sic est
iniusta q̄ est nulla vel ex parte iudicis qz nō habet
iurisditionē i excōicato vel ex parte iudicati qz ex-
cōicat post appellationē legitimā vel in excōicatio-
ne continetur notabilis error vt qz dedit elemosynā
vel audiuit diuina. si excōicatio est iniusta sic q̄ sit
nulla nullaten⁹ est timēda cozā deo vel cozā homi
nibus z hoc si sit patenter nulla si sapientes sciāt eaz
esse nullā sz dubitāt vulgares seruetur in publico
cozā vulgaribus iter sapientes solos q̄ noscunt ma
teriam nō oportet seruare z hoc non est cōtenere ec
clesiā sz eam honestare z nō sinere discolū prelatuz
coinquare fideles subditos z grauiter peccat disco
lus prelatus sic excōicans vbi est dubiū propter scā
dalū ne videatur contemptor ecclesie obseruet z petat
absolutionē ad cautelā. Aliomō potest esse iiusta sic
tū q̄ tenet hoc est manēt oia essentialia excōicatiōis
sed aliqua solēnitas accidētaria ptermittitur vl' ma
la circunstantia iuxtlutur. puta ira/inuidia vni⁹ par
tis vel nimia affectio alteri⁹ ad hoc q̄ actus sit iu-
stus multa req̄runtur. in proposito req̄rit q̄ causa
sit posita homo est contumax iferē excōicatio pro-
pter finē debitum pro emendatione huius ꝓtumā-
cis z vt ad cor redeat actualiter vel virtualiter z q̄
non inuoluatur aliqua mala circūstantia cadēs i ra
tione obiecti circunstātia circūstās non vitiat actū
bonū a bonitate morali. dato q̄ circumstātia sit mor
talis. excōicatio primomō non est excōicatio sicut
homo pictus non est homo. excōicatio secōmō est
excōicatio sicut malus homo simpliciter est homo
i prima acceptione est diuisio vocis in sua significa
ta in scōa superioris in sua inferiora. ¶ Secundo
argumentor petat titius a sempronio a summā pe-
cunie cozā officiali sancti andree quā dicit se mutuo
tradidisse sempronio z ponāt q̄ nichil dederit. ad-
ducat tñ viros belial sortem z platonem reputatos
in exteriore homine q̄ testantur pro titio tunc dñs
hugo officialis excōicat sempronium z soluere recu-
santem sempronius in isto casu non tenetur vitare
societatē fideliū cum constat ei q̄ est iniuste excōica
tus. ¶ Respondetur per propositiones maior fi-
des est danda testi⁹ q̄z sempronio et hugo iuste ex
cōicat facit aliisqō facere tenetur. ¶ Secūda pro
positio sempronius est iuste excōicatus. pz ab acti-
ua ad passiuā. ¶ Tertia propositio sempronius de
bet se separare ab aliis z alii ab eo. at si ex omni pte
esset iuste excōicatus de aliis non est questio cū cre
dāt eum esse iuste excōicatum et iuste accusatum q̄
ipse ab aliis patet alioquin ab aliis reputabitur cō
tēptor ecclesie et eos scandalisabit non debēt ei soli
credere dicenti oppositū cū testes erant omni exce
ptione maiores. ¶ Quarta ꝓpositio si sempronius
fuerit in solo loco in quo sunt testes z actor nō vi-
detur q̄ teneatur ab eis se elongare. pz. ipsis cōstat
q̄ cozā deo non est excōicat⁹. officialis cōformat se
conclusioni huius syllogismi practici cuilibet contu
maci ferenda est sententia excōis sempronius est
hmōi: igitur. sed quia negas minorē accipito hanc
maiorem quilibet probat⁹ cozā me a testibus quos
non possum refellere cōtumax est a me excōicand⁹
vel cogend⁹ soluere sempronio est hmōi. sz subdu
bitabit sempronius quid facturus est. ¶ Ponitur
quinta propositio cū est inter scillā z caribdin elon-
get se a scilla appropinquādo caribdi de duob⁹ ma
is pene min⁹ est eligendum consideret nocumen-
tū quod potest pati de solutione pecunie ex vna pte
z iacturā quā patitur interim ex pte excōicationis
minus penale accipiat si equaliter ponderet erit ei
optio. ¶ Tertio argumentor titius excōicat⁹ inse
quitur platonē z plato per te tenetur eius societatē
euitare semper insequenti titio i campis necesse erit
platonem currere q̄ terrā iuxtā in recto itinere oppo
nit se titius excōicatus. Insuper est aliqua distātia
intra quā homo peccat manendo cū excōicato z ali
qua in qua non est peccatū propter lōgitudinē: vel
datur minima distātia prope excōicatum in qua nō
peccatur et tunc sedens in extremo illius distantie
nō peccat sz mouēs digitū xt⁹ excōicatū erit excōi
catus vel articulū pedis parū remouēs cū iam ha-
bebit aliquod mēbrum infra punctum in quo non

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccak si des maximam distantiã in qua peccatur idẽ erit remouendo pedẽ per granũ millũ q̃ nõ erit peccatũ ꝛ pone vnum punctum extra illud punctũ ꝛ alium infra quid erit. Item videk q̃to homo magis accedit tãto peccatũ erit maius ꝛ sic volens appropiquare magis ꝛ magis peccat ꝛ successiue elõgans minꝰ ꝛ minus peccat. ℜ Respondetur sufficit viro facere q̃ in seẽ ad fugiendũ ab excõicato ꝛ roget eũ abire ꝛ si alius proteruus noluerit non peccatur non est intẽtio ecclesie in illo casu talẽ obligare. Ad aliud transeat q̃ est status ꝛ da minimã propinquitatẽ in qua non peccatur vel maximã in qua peccatur: sed status debet iudicari ꝯsilio prudentũ sicut frequenter in proposito contingit dubiũ sortes inuitat excõicatum ad prandiũ te inscio te existente in principio tabule ꝛ excõicato superueniẽte ꝛ posito in extremo vel in alia mensa vicino vl̃ ipso successiue tibi appropinquãte in eadẽ mensa prudẽtum est interpretari intentionẽ eccl̃ie q̃ est ligamẽ q̃ vero non q̃ quis est in latitudine propinquitatis in qua peccatur non oportet q̃ ẽ̃to magis accedit tanto plus peccat si quis fugeret se colloqui cũ excõicato vt eum corrigat sed de hoc parũ curat vl̃ est ei verisimile nichil faciet alius pro eo talis est excõicatus ꝛ se illudit ꝛ non eccl̃iam. secus est vbi homo potest alium corrigere ꝛ hoc est ei verisimile.

¶ Quarto argumentor ducat sortes bertã ficte in facie ecclesie ꝛ postea tebergã postea eccl̃ia talem iuste excõicat ꝛ non patet ei remediũ nõ potest propriam vxorem dimittere in lege gr̃e non datur libellus repudii. Insuper q̃ non cõicat in culpa nõ cõicat in pena: ergo q̃ non erat contumax non peccat colloquendo cũ excõicato. Ad primũ respondebit̃ inferius in matrimonio. Ad aliud dicit̃ q̃ non cõicat in eadẽ pena id est nõ punitur ea pena qua excõicatus maiore excõicatione punitur nisi idẽ crimen faceret exterius non est sermo hic de actu interiore ille non est excõicatus qui vult occidere clericũ sed qui iniuriose petit nõ tñ propterea q̃ ecclesia nõ p̃cipiat iterdũ ectũ interiorẽ i confessione precipit p̃ñ teri pctã occulta i paschate licet confiteri pctã occulta sit de iure diuino tñ confiteri occulte i hoc tẽpore huic non est de iure diuino ꝛ eccl̃ie similit̃. nolens interius ieiunare quadragesimam peccat.

Mots. ¶ Hic peto aliã primũ an excõicans incidit in sententiã excõicationis. Scõo quero quis est effectus excõicationis et an cñis discedens excõicatus est dãnatus. Tertio an vniuersitas potest excõicari. Quarto quis potest excõicare et soluere. Quinto q̃ certitudo excõicationis requiritur ad euitandum excõicatũ. Sexto an duo excõicati possunt inuicem colloqui. Septimo an colloquens cũ centũ excõicatis simul centum mortalia cõmittit. Octauo an metus excusat aliquẽ ab excõicatione. Nono dubitatur de muliere dubitante de cõsanguinitate vl̃ affinitate excõicata que nõ vult reddere debitũ an bñ agat. Decimo an aliquis iuitus potest absolui. ¶ In decimo quomodo est q̃ excõicatus ab vno episcopo tenetur euitari a non subditis illius. Duodecimo an quilibet loquens cũ excõicato peccet mortaliter Tertiodecimo an inodatus pluribꝰ excõicationibus potest ab aliquib⁹ absolui. Ad primũ dicitur lz excõicans peccet pctõ quare infligitur excõicatio vt percutiens clericũ iniuriose tũ quo ad penã latã a iure suprem⁹ excõicans non excõicatur sua volũtas in his positiuis humanis cum de obligat congruum est tamẽ vt obseruet. Ad secundũ dicitur priuatur suffragiis communibus ecclesie non potest excõicare. xxiij.q.j. audiuim⁹ priuat a diuinis et a colloq̃is alioꝝ non potest acquirere beneficiuz ecclesiasticũ. c. postulasti de cleri. excõi. mi. vulgus apud nr̃ates ỹt oẽs spiritus apparentes redisse ob violationem excõicationis. Ad alia ptẽ scõi dicit q̃ non de aliquibus dubiũ est an sint excõicati et tales non dãnantur. Dicis hoc non est ad propositum debeo loqui de excõicato. p̃z de contumaci penitudine ducto querente absolutionem vt in casu matrimoniali de ficte contrahente qui non absoluitur hoc p̃z post penitentiam afi q̃s homo absoluatur ifo ro exteriore est in gratia post cẽsurã excõicationis quousq̃ absoluatur est irretit⁹ vitio excõicationis ꝛ tamen plerique tales sunt in gratia: sed si quis fuerit excommunicatus temere ꝛ non querit absolutionem: sed sic mozitur male discedit et dãnatur si sit in inferno post mortẽ vel in celo parum ei nocebit hoc est sue aĩe. Dato q̃ excommunices nocet si fuerit in purgatorio quo ad longam detẽtionem.

Ad tertiũ dicit innocentius q̃rtus q̃ non. c. romana ecclesia de sñia excommunicationis libro. vj. sz licet excõicare oẽs faciẽtes culpam. ratio multoz̃ iurisconsultoꝝ non valet q̃ non est suppositum. p̃z de interdicto: sed ratio est ne innocentes feriantur vltima ferula eccl̃ie. Sed contra dñs alexan. sext⁹ excõicat singulos ꝛ oẽs malefactores communitatis oẽs isti malefactores sunt hec cõitas. ergo excõ municat hanc cõitatẽ. Dico p̃ñz non valere nec valet hec illatio excõicat cñes istos viginti isti viginti sunt hec cõitas q̃ excõicat hanc cõitatẽ variatur appellatio rationis. ¶ Sed pono propositiones.

¶ Prima est sortes male agit excõicando cõitatez

¶ Secunda propositio cõitatem licite sortes pot excõicare. Ad quartũ dicitur q̃ epi/abbates/priores ꝛ rectores h̃ites cõitates subditas ꝛ hanc potestatem aliis committere possunt non est proprie clauis claudẽs ꝛ apiens regnũ celoꝝ sz est gladius et alii etiã excõicare possunt qui hoc obtinuerũt ex cõsuetudine cõsuetudo dat iurisdictionẽ ab omni sententia excõicationis lata a iure potest episcop⁹ absoluere nisi conditor canonis id sibi reseruat ꝛ exẽptus suos subditos absoluere potest ꝛ inferior non potest absoluere nisi illud fuerit sibi cõmissuz a sentẽtia lata ab homine potest ille absoluere q̃ eam tulit superior in hoc vel eius successor vt innocentius viij. absoluit venetos a sixto. iiij. excommunicatos ꝛ dñs iohannes pic⁹ excõicatus ab innocẽtio. viij. absolut⁹ ab alexãdro sexto ꝛ excõicat⁹ ab vno officiali absoluitur a sequẽti a sñia minoris excõicationis q̃ incurrit̃ ptic̃pãdo cũ excõicat nõ in crie põt

absoluere proprius sacerdos de sen. excõmunica. capitulo. nuper. Ad quintum dicitur q̃ in concilio constantiensi et in basiliensi anteq̃ scissuram faceret conclusum est q̃ nemo tenetur euitare excõmunicatos nec in diuinis nec extra nisi fuerint publica ti vel denunciati excepto casu de infectione manũ notoria in psonas eccl̃iasticas et sicut multa sũt reuocata de excõmunicationibus et vtile fozet de facto in pragmatica sanctione qua galli vtuntur in capitulo de excommunicatione dicit q̃ nemo est vitãdus nec in sacramentoꝝ admistratione vel i quibuscunq̃ aliis quousq̃ fuerit denũciatus talis aut casus fuerit ita notoriꝰ q̃ nulla tergiuersatione potest celari aut aliquo iuris suffragio excusari nam a cõmunione illius abstineri vult iuxta canonicas sãctiones per hoc tamen huiusmodi excomunicatos non intendit in aliquo reuelare nec eis quõlibet suffragari vbi glosa in verbo suffragari nam in his q̃ tangunt fauorẽ excõicati non est differẽtia inter occultum et notoziũ. Ioh. gerson in de vita spi. anime lectione ẽrta dicit audiuit de vrbano dnto q̃ gloriabatur se papã esse ob hanc precipuã causam q̃ multis penis excõicationũ et irregularitatũ erat obnoxius prudenter et subtiliter infert cancellarius si dilexisset proximos sicut seipsum et ad hoc aduertisset relaxasset forsasse tot laqueos/tot onera/tot pericula/ab eoꝝ cruciibus vt aliqueli et si non pari libertate gratulari potuissent: tot sunt sñie excõicationis q̃ vilescunt. Ad sextum dicitur q̃ non. Ad septimũ non oz. Ad octauũ ỹz si non fuerit metus cadens in constantem vir̃ non excusat. p̃z de his que vi metus ve causa fiunt. c. cum dilectus. si fuerit cadens in constantem vir̃ opinione mea talis non est excõicatus/siue participando in diuinis/siue extra diuina nec capituluz sacris in prefata rubrica est in oppositum fugere ab isto est constitutio humana vt reor in articulo mortis vel saluande vite non obligat non intẽdit me ecclesia i illo casu excõicare nec intendere debet. Ad nonum dicitur mulier de qua fit mentio non habuit probationes paratas sed q̃situit dilationes et sua temeritate recessit presumebatur contra eam non rediens erat excõicanda. Ad decimum dicitur q̃ sic licet nõ potest absolui a excõicato inuit⁹ potest tñ absolui ab hoc qõ ponit q̃ non colloq̃tur cum aliis vel alii secum. Ad vndecimum dicitur q̃ hoc est per legẽ superioris dantis robur: p̃z de decre. hono. xl. q. iii. cure sit. Ad duodecimũ non est sermo de participante in crimine ꝓ quo est quis excõicatus nec de participatione i mortali cũ excõicato nec in diuinis in talibus transgressio plena et deliberata est mortalis de colloquio vel alia cõicatione est sermo et placet michi modus ille q̃ non est pctũ mortale eccl̃ia noluit ꝓ emendatione istius instigere ita grauem penam aliis q̃ ꝓ salutatione vel parua loquela esset transgressio mortalis et hoc nisi hõ videat verisiḿ q̃ ex sua loquela cõtineretur eccl̃ia et sic stat q̃ frequens colloquutio sit mortalis vbi prima vel scõa erat venialis non q̃ sola frequentia venialium nullis aliis concurrentibus sit mortale pctũ hoc nihil est dictu mortale nõ componitur ex venialibus vel venialiũ soloꝝ assuefactio non facit mortale sed aliud accedit. s. contẽptus video q̃ ex primo colloquio vel scõo non contẽnitur ecclesia in tertio vel quarto alii a me accipiunt exemplum frangendi precepta ecclesie ꝛ ero in causa illius nisi desistam tunc stat iterum loquendo q̃ mortaliter peccem vbi venialiter peccaui. exemplum de percutiente virum sensim vsq̃ ad mortez prima alapa non est mortalis nec secunda sed dum demuz percipit percutiens vel percipere debet q̃ hec percussio notabile damnum proximo inferret percutiendo mortaliter peccat sic in proposito. Si dicas mathei decimo octauo qui ecclesiam non audierit sit sicut ethnicus et publicanus hoc intelligitur de participatione in diuinis in humanis fideles communicare poterant cuz infidelibus. prime corinthioꝝ decimo. si quis infidelium vocat vos ad cenam et vultis ire omne quod vobis apponitur manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Ad decimum tertium dicitur duplex est effectus excommunicationis scilicet electio et ligatio quo ad primum effectum qui est electus nõ potest amplius elici ẽ̃tum ad ligationem secundã potest pluribus ligationibus ligari ascende ad huius intelligentiam de funibus materialibus quibus quis ligatur. Quo fit prima excommunicatio est pcez excommunicato ẽ̃ secunda cum excommunicandum elicit et vinculat. secus est de secunda. Secundo sequitur qõ idem est de secunda et tertia excommunicatione quo ad electionem. si q̃s sententias excommunicationis videre voluerit videat tura. inane est theologo illas materias faciles mutabiles in medium recitare Si petas que res est excommunicatio: dicitur si capiatur terminus actiue est homo excommunicans. si passiue est homo excommunicatus. abstractiue est signum notificatiuum excommunicantis.

¶ Distinctionis decime none questio p̃ma.

Sirca decimam nonã distinctionem queritur an sacerdos potest vti claue in quolibz

¶ Pro solutione questionis notabis oñs transferentes scõm aliquam similitudinem transferunt sicut hostium materiale per clauem clauditur et aperitur sic sacerdos euangelicus per potestatez ei traditam claudit et aperit peccata in confessione detecta: propterea dicitur habere claues et claues dicuntur esse in ecclesia. In lege mosaica non erãt hmõi claues sed precesserunt in figura. Officiũ sacerdotum legalium in tribus erat claudendo ꝛ aperiendo mundis ꝛ immundis materiale templũ secundum ritum legis in oblatione sacrificiorum et oblatione sacramentoꝝ legalium in mundatione aliquarum irregularitatum que incurrebantur secũdum legem in principio sclz templo secundum du-

Notabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

plicem sui partez ſcm̃ ſctōz̃ et etiã precesſit figura eccleſie ſecundum duplicem sui partem militantem et triumphantem ſecũda duo habent sacramẽta noue legis respondentia z purgationem a peccatis. Sed que res est clauis dubium est inter sapientes aliquibus dicentibus clauis est potestas et caracter sacerdotalis realiter et hic modus est communis aliis ponentibus claues esse respectus z plures esse claues difficultas est potius methaphisica q̃ theologalis cum emes conueniunt in quẽ effectum potest sacerdos sicut superius de baptismo diximus baptismus est aqua: aliter alii dicerent ſz in hoc conuenim⁹ q baptisatus vno modo est. alio modo baptisatus nisi aliunde accidentaliter differamus sed quia non est modus educati in philosophia quẽadmodum theologum decet nescire de q̃ re loquatur moze sitaci: propterea dicam sicut sentio i hac parte iste claues non distingũtur a sacerdote vel signo sensibili quo ordinatur nec potestas ordinis probatio vel clauis est respectus distinctus a fundamento sicut aliqui existimant et hoc nõnulli tales sunt prout supponitur et suppositio ferme ab omnibus huius studii admittitur non est petenda pluralitas vbi paucitas sufficit de multiplicatione rerum vel est caracter et hoc non ordonõ potest dici caracter ordo est sensibile signum cum est sacramentum. augu. ponit signum sensibile in diffinitione sacramenti vt in capite quarti diximus: modo q̃ libet species debet includi sub genere. Item si anima presbyteri cũ caractere ponatur in corpore platonis laici non videtur habere has potestates: igit cum non videatur quid rationabilius dici potest q̃ sacerdos ponamus esse sacerdotem. ¶Sed cõtra illud argumentoz math. xvi. chaistus dixit petro tibi dabo claues regni celoꝝ: ergo sunt plures sacerdos est vnus igitur. Preterea iste potestates realiter distingũtur qõ patet diuersis temporibus dãtur nunc a presbytero et primo a chaisto in cena ordinauit apostolos sacerdotes et dedit eis potestatem suum corpus consecrandi. luce. xxii. post resurrectionem dedit eis potestatem absoluendi. iohan. xx. cum diuersis temporibus dantur ergõ possunt adinuicem separari ergo realiter distinguntur.

Ad primum etiam vn⁹ sacerdos est plures res sicut verba calix et hostia totum est sue partes et sic de virtute sermonis sunt plures sed hec responsio est sophistica dicitur licet clauis sit plures res non tamẽ est plures claues dico q est plures id est potest in plures effectus sic anima vocatur plures potentie quia potest intelligere et velle et tamen intellectus est voluntas similiter sortes habet duos gradus scilicet in theologia et in iure pontifico quero que res est gradus vel quam entitatem acquirit qñ est factus magister nullam vt opinor sed nunc potest presidere public̃e et predicare in vniuersitate z non ante cum aliquis est magister in artibus potest in artibus regentare parisius et non ante sed in hoc est dissimile q vnum est constitutio humana et oppositum potest fieri ab homine non autez in nostro casu dicimus iste habet duos gradus. Ad aliud nõ habet colorem: patet de duobus gradibus successiue acquisitis licet theologia sit habitus vnus vel plures tamen doctorat⁹ in theologia est theolog⁹ dirige argumentum tuum contra illud magisteriũ in artibus et doctoratus successiue acquirũtur hoc est homo successiue suscipit has denominationes.

Exisio patet q clauis fuit anteq̃ fuit clauis sicut rex fuit anteq̃ fuit rex: intelligenti logicam et fundamentum res est lucida non infero propositiones que non intelligentibus videbuntur peregrine Sed dicis si successiue dentur hee potestates tunc aliquis potest consecrare corpus chaisti qui non potest audire confessiones: patet de apostolis ante resurrectionem. similiter si episcop⁹ diceret nunc requisita ad hoc q aliquis consecraret corpus chaisti verum nullam auctoritatem dans super corp⁹ xpi misticum hoc argumentum contra omnes equaliter currit dicitur q talis non est complete sacerdos et non concludit aliud nisi q potest esse separatio sicut in gradibus exemplificauimus. vlteri⁹ aduerte trita est distinctio quedam est potestas auctoritatiua/quedam excellentie/quedã ministerialis: prima deo conuenit/secunda chaisto hominiꝫ hoc est secundum humanitatem/tertia presbyteris. potestas ecclesiastica sic diffinitur: est potestas a chaisto collata supernaturaliter et specialiter suis apostolis et discipulis et eoꝝ successoribus legittimis secundum leges euangelicas potestas est genus que cuilibet etiam competit an sit verum genus an totum in modo non insisto. ponitur specialiter propter fidem spem et charitatem conuenientes oib⁹ chaisti fidelibus si ponas nullum in mundo nisi sacerdotes incassum laborat in istis diffinitionibus que cõtingũt in via facti. Potestas ecclesiastica diuiditur in duas species: quedam est ordinis: et illa rursus diuiditur secundum numerum ordinum: sed de sacerdotio loqui potissimum propono. Alia est iurisdictionis id est ferendiius/iurisdictio est iuris prouulgatio/vel potestas dicendi ius. Et iterum potestas iurisdictionis scinditur: quedam est potestas cognoscendi in foro interiori in peccatis discernendo lepram a non lepra peccati sicut sacerdos mosaycus de lepra materiali cognoscebat: et illa vocatur clauis scientie/clauis scientie non est actus vel habitus scientificus licet ille requiritur de necessitate ministri ad hoc q digne. i. sine peccato exerceat si se ingerat in illud officiuz hoc est requiritur q sciat illa que suo officio incumbunt sed est realiter potestas. Alia est potestas iurisdictionis ferendi sententiam et iudicandi in foro interiori et vocatur clauis potẽtie quia est prioze principaliozꝫ prior ad hoc ordinatur. ex isto non sequitur distinctio illarum clauium realiter sed solum rationum vt quẽadmodum vnum officium aliud presupponit ad B q digne fiat iste claues fundant in caractere sacerdotali non sicut relatio in fundamento moze aliozum sed illum presupponunt tempoze vel natura de lege sicut ars presupponit materiam. Alia est iurisdictio in foro exteriori que non ita propzie vocatur clauis cum caracterem sacerdotalem non presupponit traditio clauium hostiario in hostiaria to significat apertionem z clausuram templi materialis non est claudere vel aperire regnum celorum non sacerdotes vt officiales archidiaconus z tales excommunicant et absoluunt z disponunt ad vsum clauium cum mediante ecclesia militãte ad triumphantem peruenitur absolutio ab excommunicatione est preuia ad hoc q quis absoluitur a culpa et quia ad eam disponit non decet q persona q̃ non potest premouere ad ordines excommunicet z absoluat et propterea mulier nec excõmunicat nec absoluit de ma. et obe. capi dilecta. et de pe. z reñ. ca. noua. licet abbatissa habeat auctoritatem corrigendi monsales. quo fit aliqua est potestas ordinis tantum vt consecrare corpus chaisti verum. aliqua iurisdictionis tantum vt excommunicare. aliquid vtriusq̃ penit materiem alia est iurisdictio in foro exteriori que non ita propzie vocatur vt absoluere. clauis potentie absoluit a culpa ministerialiter de⁹ auctoritative per contritionem declarando quid ẽ peccatum quid non peccatum quid restituendum quid sibi tenendum z diminuit partem pene z cum hoc confertur gratia penitentialis de ratione cuius libet sacramenti est conferre gratiam si non ponatur obex si ponas presbyterum dicere ego te absoluo. in nomine patris. ꝛc. post confessionem primi peccati et sic post confessionem secundi z ita consequenter an semper diminuit. dicitur q non vsq̃ ad finem totius. ¶Istis presuppositis aduerte duplicem esse positionem ad titulum questionis responsiuaz vna est quam tenet noster vicinus dñs armachan⁹ libro vndecimo ad armenos quam tenet durand⁹ bene probabilem et pondus positionis in hoc iacet quilibet sacerdos si attemptat absoluere quencunq̃ peccatorem penitentem eum absoluit licet peccet propter prohibitionez ecclesie vt comedens in die ieiunabili bis realiter comedit sed peccat propter prohibitionem ecclesie sed alius est absolutus supposito q nesciebat confitens prohibitionez nec scire tenebatur sicut degradatus peccat consecrãdo si sciat prohibitionem ecclesie peccat z per consequens non est absolutus cũ manet in actuali peccato vult dicere prohibitio non est de iure diuino: sed solo canonico. Alius est modus rationabilioz quem ferme omes tenent quem teneo cum aliis z hoc patz de peniten. omnis. Item sententia a non suo iudice non tenet z similiter si a suo z est vnus casus reseruatus suus de illo absoluere non potest et istud est rationabile ne sit confusio in ecclesia si cuilibet data fuisset passim facultas alium absoluẽdi multi latuissent a confessione. Hoc patz decima sexta q̃stio. prima q nulli sacerdotum. z de penitẽtia capitulo primo. libro sexto. Exisio patz q non est idem in penitẽtia z aliis sacramẽtis in baptismo sufficit minister baptisandus intẽtio z aqua degradatus consecrat corpus chaisti z episcopus degradatus dat ordines licet non exequutionem penitẽtia est sacramẽtũ iurisdictionis. Secũdo patz q̃ nulla quilibet panis triticeus siue possessus a sacerdote siue non potest ab eo consecrari. ergo quilibet peccator potest ab eo solui semper loquendo in sensu composito constat in sensu diuiso simpliciter sacerdos potest absoluere imo laicus potest absoluere. Tertio patz: licet requiratur voluntas penitẽtis ad hoc q absoluatur tamen illa non sufficit.

¶Sed contra illud argumentoz: quilibet in extrema necessitate potest absoluere quẽlibet: non stes in hoc nemo potest absoluere quemlibet quia michi sufficit quẽlibet quilibet absoluere potest ſz essentia sacramentoꝝ non mutatur propter quam cunq̃ necessitatem. Insuper confessor pape papam absoluit: z tamen non habet super eo iurisdictionem. Ad primum concedo assumptum: est intentio pape vel ecclesie in illo casu dare cuilibz ꝑsbytero iurisdictionem in casibus reseruatis z non reseruatis z excommunicationibus. de sentẽ. excõmunica. capitulo eos libroꝝ. de furtis. capitulo. fures. z patz per glosam in capitulo. pastoralis. de officio ordinariozum. ita q non oportet amplius de illis confiteri vel ad alium recurrere: etiam forte si sacerdos sit hereticus excommunicatus vel ab ecclesia precisus dummodo alius haberi non potest z sic soluitur secũdum. papa committit confitenti iurisdictionem cum est homo infirmitate circumdatus sicut alius eget absolutione. Secundo argumentoz sẽqretur si aliquis crederetur a me esse meus superioz z non est quia est intrusus z non habet verũ titulum in cura q non essem absolut⁹ ab eo in pascbate z sic capio corpus chaisti sine confessione z absolutione. Amplius presbyteri se mutuo confitentur z tamen inter eos non est iurisdictio: ergo penitentia non est sacramentum iudiciale.

Ad primum concedo q non sum absolutus: quia potestatem non habet. nec inconuenit capere sacramentuz eucharistie centies sine penitentia sacramẽtali dummodo est ignorantia inuincibilis sicut est in proposito si putarem aliquem esse meum superiorẽ qui non est hoc michi sufficit imo si esset laycus a me putatus z ab aliis meus presbyter hoc michi sufficit sicut interduz aliqui filii belial reperiuntur sed si talis sit proditoz confessionis acerrime ẽ puniendus secundum iudiciuz iudicis discreti ne simi libus detur occasio populum decipere z subtrahere homines a cõfessione hic nõ requiritur certitudo mathematica vel euidentia simpliciter dicta vt naturalis sufficit moralis que ex rudibus coniectatur putatur ab aliis habere iurisdictionem et non constat de oppositio in venis michi sufficit q sedeat inter alios confessoꝝ paratus audire confessiones dummodo michi non constat de oppositio siue sit bonus siue malus erroz sine apparentia est valdensium dicentium q requiratur gratia. Forte dicis in extrema necessitate teneoz me confiteri layco et tamen nullam iurisdictionem habet talis nego q tenear confiteri me tali laico non potest absoluere me nec aliquẽ nec michi ꝓferꝫ gratia ✠ tute

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacramenti cum nullus est nec diminuitur pena vi clauium cum nullam habeat possum secum consul tare si prudens sit et vti eius consilio sufficit michi in casu illo velle confiteri si haberem virum potentem me audire ⁊ absoluere ⁊ displicet michi q̄ non habeam talez detestando peccata mea omnia propter deum quez offendi paratus facere emendam pro tempore et loco siue casus fuerint reseruati siue non siue mille nodis excommunicationis irretitus siue precisus licet sero penitebant friges: non est sic de penitentia in foro dei qui malo latroni pepercit: michil est dictu ccpia presbiteri si desit pan de sodali cum iam illud negauerim. ¶ Exisio patet male indoctum vulgus existimat potissimum apud nostrates opinatur quemlibet saluatum cui in facie ecclesie ponriguntur sacramenta quod est falsum cum plerique tales non restituunt alienuz quod ipsi et predecessores eorum iniuste ceperunt vel superficialiter dicunt liberis restituere putātes q̄ nō magis restituent q̄ ipsi plus diligentes carnez et sanguinem q̄ salutem anime alios putant damnatos qō absit hec consequentia non modo nō valet logice sed nec theologice iste discedit excommunicatus: ergo est damnatus: stat q̄ penitudine ducatur ⁊ non potest in extremis in foro exterioze acquirere absolutionem siue sepeliatur in ecclesia cymiterio vel ne priuatur tamen talis frequenter bonis precibus qō ei multum nocet: non nego qui discedit sine sacramentis ecclesie qui potest illa habere pessime morituretiam quando sunt tres sortes apud persas non potens consequi sacramentuz penitentie et eucharistie plato apud peloponessim habens penitentiam sacramentum et non eucharistiam cicero parisii vtrunq̄ sacramentū capiens melius est ciceroni q̄ platōi et discedit i maiori gratia q̄ plato et habet sacrum viaticum ad conducendū eum de via in terminuz ⁊ melius est platoni q̄ sorti minus punietur in purgatorio et plus gratie habebit ⁊ per consequens maiorem beatitatem. Ad alium de presbyteris tacite habent facultatem ecclesia hoc videt et non prohibet: qui tacet hic consentire videtur: ⁊ illud est rationabile pcez̄is cum quotidie multi eorum celebrant mendicantes nō habentes domiciliuz habent superiorem illum i cuius parrochia sint bonuz est peregrinis habere facultatez a suis superioribus si fuerit aliquis dominus habitans in hyeme in vrbe ruri in estate potest capere sacramentuz in parrochia illius in quo est i paschate. Forte petis an curatus tenetur totiēs audire subditum quotiens ad eum venit. dico q̄ non sub pena peccati quia tunc semper homo esset impeditus qui haberet magnaz parrochiaz nec daretur ei otiuz studēdi nec celebrandi nec vicarios sufficientes ad hoc nutrire potest stat q̄ oīes veniant quelibet die bonuz est q̄ eos audiat quandocunq̄ veniunt si non accedant inoportune sed quādo subditi tenentur de necessitate capere etiaz tunc tenetur de necessitate eos audire si presens fuerit etiaz quocunq̄ morbo laborauerint sed vbi negat eis rationabiliter ccpiā sui in confessione ⁊ non assignat eis ad quem eundum est videtur eis dare facultatez adire alium. Insuper est consuetudo paruloruz citius adire curatum in confessione q̄ capere corpus dñi ⁊ hoc non potest reprobari cū videatur maior reuerentia queri ad vnuz sed neutruz est differenduz. Tertio arguiturplerique confitētur se fratribus minoribus ⁊ predicatoribus ⁊ tamen tales non sunt superiores q̄ talis confessio sufficiat patz per clementinaz duduz de sepulturis ⁊ absurdum est dicere aliquez rite confessuz ⁊ absolutuz iterum obligari ad confessionē igitur. Respondetur tales presentati episcopo legittime sunt propri sacerdotes nec quis tenetur illa peccata que rite confessus est iterum confiteri a quibus est absolutus in festo paschatis debet homo adire superiorez dicendo se alteri habenti potestatē confessum ⁊ petere corpus christi cuz aliis ⁊ ei danda est fides si veniret ad curatum ⁊ diceret se nullum peccatū habere non patet de alia probatione sed ceteris paribus rationabilius ⁊ securius ē confiteri proprio curato q̄ religioso obediendo superiori ⁊ cuz hoc curat sollitiꝰ de salute gregis commissi q̄ alius ⁊ tenetur tempore pestis et in quocunq̄ morbo instante sacramenta ministrare non autem mendicus preter rationez est relinquere curatum doctum ⁊ circunspectum pro viro quem non nosti ob verecundiam vel imperitiam conducit interdum posse se confiteri aliis a curato ⁊ cognitis pro nunc hanc materiam de quis mendicantes ⁊ curati certant non amplius prosequor.

¶ Distinctionis decime none questio scda.

Secundo circa hanc distinctionem decimā nonam queritur an fraterna correctio sit de precepto. ¶ Pro solutione questionis noto q̄ fratna correctio ē caritatiua admonitio de peccato cauendo. ⁊ affirmatiue respondetur ad titulum questionis. Ecclesiast. decimo septimo. vni cuiq̄ mandauit deus de proximo suo si elemosina corporalis in necessitate sit de p̄cepto a fortiori spiritualis de impedimento peccati si non annunciaueris ei sanguinem eius de manu tua requiram. Ezechielis tertio. facientis culpam habet qui potest corrigere negligit. octuagesima sexta distinctione. Culpam. sed error correctio fraterna est preceptum affirmatiuum obligans pro loco ⁊ tempore hoc est certitudine morali mihi constat hic est corrigibilis a me et nunc est optimum tempus nec sunt alii ad quos magis correctio spectat q̄ iudicio prudentum eum corrigent si iudicem q̄ eum exasperabo et ad iram prouocabo tacendum est vel nunc est ineptus correctioni vel iratus vel iudicatus absorptus tristicia non est procedenduz quare Eliaphaz themanites baldach suites et sophar naamachites septem diebus et septem noctibus cum iob sederūt anteq̄ secū disputare ozsi sūt iob scō putātes eum absorptum tristicia et ira. Quo sit stat sortem

non corripti inter platonem et ciceronem sine illorum peccato quando vterq̄ credit alium zelatorez animarum inter scabella duo cecidit anꝰ humo si vterq̄ de alio dubitat et putat alium scire de peccato conueniant inter se secundum personam viri corrigendum est si superior mansuete et sine strepitu contumelia vel verbere. vnde apostolus prime ad thimotheum quinto. seniorem ne increpaueris sed obsecra vt patrem. propterea dionysius redarguit demophilum monachum quia sacerdotem et se maiorem correxerat irreuerenter eum percutiēs et ab ecclesia eiciens de casu inter petrum et paulum. ad galathas secundo. peccantem coram omnibus argue coram omnibus vt ceteri timorem habeant. vt prima questione septima. capitulo. paulꝰ. non oportet vagari ad corrigendos proximos ⁊ eorum vitam explorare: sed peccata incidentia remouere oportet. iuxta illud beati augustini in libro de verbis dñi admonet nos dñs noster non negligere inuicem peccata nostra non querendo quid reprehendas. sed videndo quid corrigas alioquin efficeremur exploratores vite aliorum contra illud proverbiorum vigesimo quarto. non queras impietatem in domo iusti ⁊ non vastes requiem eius etiam de venialibus et paruis non est insistendum.

Preterea notabis circa illud math. decimo octauo. Si peccauerit in te frater tuus peccatum fratris potest tripharian se habere vel est publicum ⁊ notorium / vel sic occultum q̄ probari non potest nec est diffamatus vel est partim occultum partim manifestum hoc est apud aliquos graues fama est lesa vel aliquibus ducbus vel pluribus constat in primo membro non requiritur secreta admonitio cum prelatus potest talem corrigere bonum est tamen illi dicere ac si esset aliqualiter occultum secreta admonitio de qua loquimur est ad seruandaz famam que nunc est amissa si peccatum sit omnino occultum solus ego scio: ⁊ tunc distinguo vel est in detrimentum temporale vel spirituale aliorum vtputa est clauiger vel custos porte vel curam habēs vt athenor ⁊ eneas de troia secundum daretē vel ē hereticus ad inficiendum populum si credaz q̄ propter meam secretam admonitionem quiescit ibi sistenduz est sinautem dicaz illi qui potest occurri et salua eius fama secūdum qō est possibile bonū cōmune ⁊ salus innocentum est preferenda fame huius mali. si peccatum sit nociuum ipsi peccanti solum qō non potest probari ego solꝰ scio nec peccator est infamatus tunc est monendus ⁊ si audierit bene est sinautem sistendum est nec denunciandus est prelato. Si peccatum sit preteritum nescirē probare ⁊ factum est si futurum iudicio meo sanior est modus ille q̄ non debeo adducere primo vnum testem et postea alium vt sic habeam duos testes. secundum illud beati augustini non debeo esse explorator vite aliene ⁊ hoc prelato inq̄tum prelatus si videatur esse bonus potens tenere materiam secretam ⁊ aliuz impedire a peccato possum ei dicere inq̄tum paulus vel petrus. et illud roboratur vice sima secunda: questione sexta. capitulo. hoc videtur de illo qui audit alium falsum iurare si peccatuz sit partim occultuz puta fama publica non est contra hunc sed pauci sciunt possum procedere secundum doctrinam euangelicam primo vnum testem adducendo eorum qui sciunt postea alium. Sed contra dicis ioseph Genesis trigesimo septimo. accusauit fratres super crimine pessimo ⁊ tamen non loquitur scriptura de correctione secreta. Insuper beatus augustinus dicit in regula qui non corrigitur q̄ secretam admonitionem fratris denunciandus est plato nontanq̄ publice persone. Respondetur forte ioseph admonuerat eos in secreto etiam iuuentus reddidit eum in hoc incircunspectuz non valet dicere accusauit ⁊ non denunciauit in accusatione si probationem non inducat punitur pena talionis. secus est in denunciatione de beato augustino potest dici intelligit dummodo peccatum est partim publicum vel loquitur de occasionibus vel aliquibus leuibus aliqui solent aliqua parua errata confiteri publice in capitulo que non lacerant famam. ¶ Dubitatur que res est fama et an eam rodere sit grande peccatum. Dicitur fama nonnunq̄ capitur pro gloria. vt virgilius primo eneydos. Sum pius eneas raptos que ex hoste penates. Classe veho metum fama super ethera notus. Interdum capitur pro iudicio hominum quod habetur de aliquo qui interdum est inter paucos: interdum inter plures secundum q̄ plures habēt iudicium actuale vl̄ habituale de aliquo et in vtranq̄ partem capitur in malam. quarto eneydos. Fama malum quo nō est aliud velocius vllum. Mobilitate viget vires acq̄rit eundo. ⁊ que sequūtur. Dicitur q̄ est grande peccatum. quod patet: est frenum retrahendi homines a peccato: ergo illud tollens vt homo in vitium precepsruit magnam iniuriam fratri facit. Insuper fama prestat opibus. Ecclesiast. quadragesimo primo. curam habe de bono nomine hoc enim permanet magis q̄ mille thesauri magni ⁊ preciosi. vide hoc in lenonibus et abiectis mulieribus: imo sicut dicunt cum habetur aliqua mala opinio inter aliquam mulierem cum aliquo est periculum perdendi incontinentie detrahere fame alterius causat riras scismata et reddit detrahentem inuisum et cōtemptibilem: propterea patres ordinarunt lectiones salutares in mensa ne homines siniſtre loquantur et religiosi: propterea sedent super vnam partē ⁊ non ex opposito solent nostrates dicere si auferatur portio a monito mekosensi silebit. silentium in claustro silentium post cōpletoziū hinc beati augustini carmina in luce prodierunt. Quisquis amat dictis absentum rodere vitam. Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi. Quare quodam magnopretato detrahēti aliis dixit vel abiret vel carmina deleret. vnꝰ bonus religiosus incipiens studere cum venit ad dixi custodiam linguam meam: noluit procedere vlterius dixit satis se habere de hac vna lectione. et cum quidā iusserat cuidam prudenti philosopho adire macellum ⁊ optimas carnes et pes-

Universidad de Deusto
Biblioteca

simas emere qui attulit linguam si bona est lingua est optima caro: si mala pessima. ¶Propterea ligurgus apud lacedemonios statuit vt nullus adolescens in publico presensu loqueretur nisi rogatus. Et pytagoras sami⁹ auditoribꝫ idixit silētiū aliis maiꝰ alijs mīꝰ scōm eorum capacitatē vt intelligerent anteqꝫ loquerētur hinc duos oculos et duas aures et vnām linguam nobis contulit deꝰ dentiū multitudinē cum labiis vallatam et cum quidam solonī in conuiuio exprobraret q stultus esset eo q taceret cui solon scito stultos nescire tacere signum sapientis est scire silere detractio et contumelia differunt in connotato: aliqui dicunt detractionem esse circa famam/contumeliam cōtra honorem seiugēt quesoilli honorem a fama. dico q detrahere ē male dicere de aliquo in absentia. contumelia est ipm afficere iniuria in presentia contingit dente canino famam alterius ledere de per se ei falsum imponē do vocando eum malum ypocritam rusticum vel negando eum ita doctum ita probum esse vt asseritur. interdum crimen occultum preter rationem dicendo. sed hic nota correctorem fame qui est dicatulus lacerans famam huius et illius sua in absentia per amplius denigrabit te non mireris cum doctioribꝰ te et melioribus detrahit et tibi similiter detrahet aliquis de per accidens hoc est preter intentionez exnimia dicacitate famam alterius denigrat et illud peccatum est minus. Sed subdubitas an peccator teneatur fratrem corrigere. dicendum duplex ē peccator scilicet publicus et occultus: similiter est correctio publica et occulta occultus non deobligatur ab hoc precepto nec in occulto nec i publico potest reniti peccato fratris nec aliquem scandalisat i publico non decet si sit publicus peccator. secundum illud psalmiste. peccatori dixit deus quare tu enarras iusticias meas et assumis testamentum meum per os tuum. ¶Psalmo quadragesimo nono. glosa interlinearis augustini hoc contra predicantem securus tamen qui audit a quocunqꝫ audit. et glosa marginalis call. quare enarras id est quasi communi sermone ad hierusalem profers aliquid de mea maiestate hoc contra predicatores inquit: non enim lectione gatur ad hoc allegat illud prime corinthioꝝ nono. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo ne cum alijs predicem reprobus efficiar notanter predicem et non legam stat virum bonum dicere et non bene sicut grāmaticum et nō grāmatice scēdo ethicoꝝ cui quadrat illud beati gregorii cuius vita despicitur restat vt eius predicatio cōtemnatur et est auctoritas canonisata. iij. questione vij. capō. infames. §. finali.

¶Distinctionis vigesime questio prima.

¶Circa hanc vigesimam distinctionem queritur primo an ille est totaliter liberatus qui adimplet penitentiam iniunctaꝫ a sacerdote. ¶Pro solutiōe questionis notabis sicut medium iusti precii in emptione venditione et aliis contractibus non consistit in indiuisibili sed ē quedam latitudo intra quam si quis manet contractus est licitus si est latitudo emēde ad offēsam et in foro humano et diuino: verbi causa sortes eruit vnuꝫ oculuꝫ platonis potest fieri emēda sorti auferēdo lucruꝫ putatum a platone et addendo dāno sortis reducēdo ad equalitatē aliqui sapientes dicunt platonē dare oportere cētū sorti/aliqui nonaginta quinqꝫ/aliqui quinqꝫ supra cētū totum istud reputatur latitudo emende. sic est de penitentijs iniunctis pro peccatis coraꝫ deo non est verisimile q deus reputat talē penam precisam debere dari a superbie et nullam penitus minorē debere sufficere tunc raro vel nunqꝫ potest prudentissimus confessor penitentiaꝫ conuenientem iniungere sp habundabit vel deficiet pro a supbia ē latitudo dicere psalterium et bis septē psalmos vel ter ita q si vnus dicat bis septē psalmos cuꝫ psalterio satisfacit toti pene debite sicut alter qui terdicit septem psalmos cum psalterio pro simili superbia non tamē tantuꝫ meretur quando est impositio pñie in hac latitudine tunc clauis non errat quādo extra eam clauis errat. ¶Hoc prenotato pono cōclusiones. ¶Prima est: adimplēs pñiam iniunctam clauē non errante etiam in peccato est absolutus a pena sic q penaꝫ petō debitānec in purgatorio nec in inferno patietur. ¶Secunda conclusio non sem per adimplens totaꝫ pñiam iniunctaꝫ a sacerdote est liberatus a pena sꝫ oportet eum illaꝫ pati in purgatorio vel in inferno si sic discedat debitor illius pene. ¶Tertia conclusio: non adimplens temere penaꝫ acceptam et iniunctam peccat. ¶Prima conclusio ptꝫ: offensa reducitur ad equalitatē per emēdam sufficiētē et iniusticia ad iusticiam reducitur q satisfactio sufficit in mortali supra probatum est. Secunda conclusio patꝫ: quia da oppositum esset in potestate temerarii sacerdotis absoluere totam penam respondētē pctis neronis per orationē dominicam imo per aspersionē aque benedicte vel p tactum digiti imo si potest tollere ad libitum eius partem pene debite potest totam penam et sic diceret absoluo te a pena totaliter et a culpa. Insuper non alias dicimus in ꝓmuni modo clauē non errāte cuꝫ pbiter est arbiter inter deum et pctōrē oportet q pñia iniuncta fiat de consensu partium et potissimum partis principalis scilz dei non requiritur consensus peccatoris sufficit q consentire deberet. Item tunc canones incassum imposuissent pñias. Amplius gregorius: et recitatur de penitē. distin. sexta. falsas penitētias dicimus que non secundum auctoritatem sanctorum patrum pro qualitate criminis imponuntur. patet de peni. distinct. quinta. ca. sians. Tertia conclusio pꝫ: talis non paret sentētie iuste late et contrauenit suo promisso.

¶Contra secundam conclusionem argumentor: christus dimisit peccata sine aliqua pñia. iohannis octauo de muliere deprehensa in adulterio: vade et iam amplius noli peccare. simile patet iohānis. v. de sanato. insuper math. xvj. Quodcunqꝫ ligaueris super terram. et reliqua. et iohannis vigesimo.

quoꝝ remiseritis pctā. Ad primū nouit quātitates cōtritionū et forte fuit cōtritio sic intensa q sufficiebat. Scōo erat summꝰ dispēsator a quo in nullo foro lz dispensare cum est inobligabilis auctoritates intelligunt clauē nō errante. Alii indocti existimāt ex illa auctoritate posse cōcludi q romanus pontifex potest omnia siue phas siue nephas et omnia ad nutū dirigere qō hereticū est nulla est lex humana pōtificia vel imperatoria nisi lege diuine cōformis a qua robur et stabilimentū hz solutio est sub alijs verbis et est cadē ffia xp̄us vsus est xbo ꝓiunctiui mōi ligaueris solueris remiseritis petro et omnibꝰ aliis ad ifinuādū debet esse cōiūctio legis humane et cōsummatio fm inchoationē legis diuine. ita q deus dimittit culpā et sacerdos vi clauiū partē pene debite remittit. iohānis. xi. dixit dñs. lazare veni foras q erat adhuc inuolutus sindone discipuli manus et pedes soluerūt vbi dñs non ꝓius resuscitat lazarū hoc dimittit culpāz dat gratiā sacerdotes absoluendo de culpa nichil diminuit sicut magister dicit. c. v. xviij. distinc. expresse sacerdos euangelicus declarat soluendos vel non soluendos sicut oli legalis in illis q cōtaminati erant lepra que petrū signat ad hoc introducēs beatū hieronimū in lra exponētem hunc passum. mathei. xvj. Tibi dabo claues regni celorū. hunc locū dicit iheronimꝰ q̄dē nō intelligentes aliqui sumūt de supercilio phariseorū vt dānare inoxios vel soluere se putent noxios cum apud deū non sententia sacerdotū: sꝫ reoꝝ vita queritur in leuitico se ondere sacerdotibus iubemur leprosi quos illi non faciunt leprosos sꝫ discernunt q mūdi vel imūdi sunt. pñia sacramentū tollit de culpa ad sensum habent q cum detestatione pctōrum requiritur q homo pro loco et tempore intendit adire clauigerum doctor seraphicꝰ. d. xviij. dicit hūc modū in superficie habere fantasiā et alii plurimi illius etatis et eorum schole sꝫ nec eorū rationes hoc ostendunt nec michi placent in eorū modo argumētatur btūs bōauentura p baptismū et dico tō esse in adulto baptismus non tollit culpā mortalē ante baptisma cōmissum: sꝫ solum contritio argumentatur vlterius de atritione sꝫ de hoc non respōdeo facile est eū in hoc impugnare et supra tetigimꝰ. Ex istis sequuntur aliqua. primū est aliquis tenetur implere maiorem penitentiā qꝫ culpa demereat. pꝫ interdū (licet raro) potest imponi maior penitētia qꝫ sufficiat et talis suscipit. secundo patet q alicui imponitur aliqua penitentia et tū mortēs ante finē pñie statievolabit. patet completa penitentia sufficiēte. Tertio patet si aliquis parum distat a latitudine penitētie in deficiendo non satisfacit. secus est i latitudine deficiendo a medio mathematico illius medii: sed pone aliquē laborātem in extremis talis nō potest adimplere penitentiā sufficientē nemo obligat ad impossibile. Insuper sortes est cōtentus capere p pctis suis sufficientē penā fm canones vel arbitriam nō tenet scire canones nec cognoscere que est latitudo sufficiens videtur q sit deobligatus et potest dari analogia si sortes platonē offenderit cōtentus stare ad arbitrium iudicis vel arbitri prudētis lz minus iusto offerat videt deobligatꝰ deꝰ est quocunqꝫ homine tractabilioꝝ et clemētioꝝ: ergo iste talis citra latitudinē soluēs erit liberatꝰ. Ad primum dico q̄ non hꝫ in ere luat in corpore aīa est in natura nemo tenetur ad impossibile potest pati aīa i purgatorio. Secūdū argumētū aliquid coloris habet q sacerdos patietur aliq̄d pene pro eo sed hoc est durum pro sacerdote nolo illud admittere stat q adhuc deficiat a latitudine pñie iungende ex ignorantia inuincibili credit cōtritionē cōfitentis maiorez qꝫ sit et pene sunt arbitrarie cōsonū est magis q ille q̄ peccauit pñietur pro suo pctō et multū meretur ille talis et bonū propositū habet. forte deus aliquam penāistius relaxat et cū isto non tenet legē communē cū non habeat propositum cōe. Si dicas tūc q̄libet procedet ita prudenter sicut iste et eadē via et sic discedēt a via cōi et si a culpa presbiter iniungit penitentiam hoc est nescit ea que ei incūbunt ex officio patietur pro alio. dixi forte et sic quādo illatuz fortassis haberes nō concludis: sed petis quare ergo sunt pñie arbitrarie iuxta discretionē iponentis xxvj. q. vij. hoc sic de pe. d. j. mensurā respōdetur aliqui non implerēt penitentiā iniunctā et sic peccarent despando melius est eos mittere ad purgatorium cū pena qꝫ pticitare i inferno melius est reddere rationē de mīa qꝫ crudelitate. xxvj. q. vij. de hiis et. c. alligant. i pñia est considerare remediū contra recidiuum peccati et scandalū qō oritur in plebe et sic interdum p mīore culpa imponitur maior penitentia si consideretur grauitas delicti solū semp p maiore peccato maior est imponēda penitētia homines in diebus istis non ferunt ita magnas penitentias sicut in ꝑmitiua ecclia q̄ cōsentaneū est penitentias esse arbitrarias fm q cōfessori visum fuerit nec imponere fꝫ regulas canonicas sicut nec regule galieni vel auicēne sufficiunt p qualibet recepta danda: sed eas oportebit variare fm discretionem medicorum. Judicio meo vtile est imponere paruam pñiam de precepto et magnā de cōsilio negligens penitentiam de precepto peccat propterea securum est imponere quā talē, alia magna de consilio satisfactoria est et eius transgressio nō est peccatū licet transgressio precepti sit peccatū et nō cōsilii tū stat dare frequenter actum cōsilii tanti meriti sicut actū precepti vis clauiū siue imponat pñia siue non diminuit de pena in absolutiōe et q ampliꝰ est bonū est peccatori accipere penitentiā p se et referre multas bonas opationes suas penales in remissionem pctōꝝ per que deū offendit. superius p batū est hominē tantū mereri per opꝰ satisfactorū sicut non satisfactorum et hoc intelligo siue satisfactio sit de precepto iniuncto a presbitero siue de cōsilio ab eodē ipposito siue accepto a penitente et cum hoc erit causa diminutionis pene et sic habebit bina lucra: sed subdubitas an aliquis pro aliquo satisfacere potest dictū est pñia valet ad duo. ad preseruationem a reciduo vt ieiuniū castigat corpꝰ ne effrenet currat cōtra spiritū cōstat q vnus quo ad hunc

Universidad de Deusto
Biblioteca

effectū nō satisfacit ꝓ alio per carnē sortis domitā nō domatur caro platonis quo ad aliū effectuz scz de diminutione pene rīdentis culpe distingr̄ vel ille nō potest satisfacere i ꝓpria qz debilis vel statī moriturus et sic vnus ꝓ alio satisfacere potest et si non habeatur cōfessor est sua voluntas ꝓsumpta nec qz voluerit mittere ad purgatoriū nec obligare ad difficilimū. ¶Etiā si aliquis delicatꝰ nesciens bñ ieiunare vult facere aliquod equalēs deo qō est tātum remediū cōtra peccatū sicut aliud videt sufficere facere ieiunare per aliū. ¶Ex isto pz ꝓdest morienti querere aliquē amicoꝝ fideles vel plures ad implendam penitētiam quā sacerdos pōt iniungere laboranti quā si non expleant in hoc mūdo moriens in purgatorio torquebit̄ scz vnꝰ nō potest per eundē actum satisfacere ꝓ se z alio sicut nec satisfacere ieiunio ecclie z penitentie iniūcte simul vt diximus superius de elemosina data illi qui est in extrema necessitate. ¶Dubitāt an penitentia facta in extremis valeat. ¶Respondetur licet raro valeat vel sit periculosa nō iplicat de lege imo bene stat qz valeat. qō pz. male habituatꝰ difficulter euellitur a suo malo habitu vel qñ est i periculo cadēdi de pinnaculo vel in mare homo cōuertit se totaliter ad sibi succurrendum ex inclinatione nature qz egerrie se conuertit in detestationē sui peccati si dormiens vel non aduertēs vel in actu pcti occidat. Jā lignū vbi ceciderit siue ad aquilonē siue ad austrū ibi iacebit. ¶Propterea de tali serotina pñia timendum est ne dicatur pñia troianoꝝ sera scz qz voluntas est libera potest homo detestari sua pcta in ḡtolibet tēpore ḡtūcunqꝫ pusillo.

¶Distinctionis vigesime questio secunda.

Mota.

¶Queritur circa hanc vigesimā distinctionē scdo an valeāt idulgētie Notabilis idulgētia cōiter capitur vt tantū valet sicut delicate intēdere ſm illud maronis indulge hospitio causasqꝫ inecte mozandi z ſm illud quintiliani mollis illa educatio quā indulgentiā vocamꝰ nerues oīes z mentis z corporis frangit z catho indulgere gule noli z idulge geio. Quocirca valla theologos i hoc barbaros appellat. ¶Sed cōtra hoc argumētoz aliqō inc̄suetū i diebꝰ maiorū fit solitū z barbarū ꝙ hominū vsum fit cultū ſm illud horatianū. nā penes arbitriū stat vis z norma loquēdi multa renascūtur z c̄. sz hic terminꝰ est in vsu i sigtione qua vtimur z i diebꝰ valle cū ab eo pauci lapsi fuerit anni diceret laurentius cōsuetudo barbaroꝝ ſmonez cultū i barbarū nō mutat nec contra sz oratoꝝ sicut nebulonū vsus nō iterpretat leges humanas sz. pboꝝ. replica esset de beato hieronimo z ambrosio q̄ vsi sunt termio prope hāc sigtionē z vocamꝰ pīncipes benignos z faciles indulgētissimos p̄ncipes quicquid sit nō est modꝰ theologi i termis phalerat̄ certare i hoc imitemur pres noia significāt ad placitū vtentiū difficile est modū idulgentiaꝝ fundare auctētice in scripturis sacra in signū cuiꝰ tres ꝑmi doctores eccl̄ie parū de isto modo idulgētiaꝝ loquuti sunt: sz cū beatꝰ grego. indulgētias z ecclesia eas cōcessit admittēde sunt originē assumant ab illo. mathei. xv j. Tibi dabo claues regni celoꝝm. ¶Istis notatis pono cōclusiones. ¶Prima est indulgētie aliquid valēt dūmō dātur claue nō errāte. ¶Secunda cōclusio valēt ad diminutionē pene. ¶Tertia cōclusio potissimū in indulgētiis est cōsiderare intentionē dātis indulgentias. prima cōclusio probatur. alias eccl̄ia in hoc toto erraret hoc est falsuz z cōtra ꝓmissionez xp̄i petro rogaui ꝓ te ne deficiat fides tua. ista cōclusio pz ex variis determinationibus eccl̄ie per clemētū quītū i cōsilio vienensi de reliquiis z veneratione sc̄oꝝ si dūm in sanctis eius ꝓ cultu corporis xp̄i z añ eū de extra uagāte. bonifacii. viij. de pe. et re. c. antiquoꝝz de iubileo i cēteſimo quē clemēs vj. mutauit i q̄ñq̄ annū. c. vnigenitꝰ. postea per paulū venetū sc̄m z sextū q̄rtū fit i quolibet vigesimo quito anno. cap. q̄ admodū z colozak modꝰ ratione vnꝰ potest i ecclesia satisfacere ꝓ alio z potissimū dūmō illud ꝓuenit auctoritate superioris est autē thesaurꝰ ecclesie spiritualis ex merito passionis xp̄i z sc̄oꝝz qui multo plura sustinuerūt tormētaq̄ peccata demeruerunt. de hoc thesauro potest ecclesia cōicare alicui vel aliquibꝰ qō sufficit ad satisfaciendū ꝓ eoꝝ pctis hoc fit per indulgentias cōicādo partē illius ꝓ pena debita istis pctis nō valet ratio dicētium sc̄i sunt ꝑmiati ꝓ oībus eoꝝ meritis: i opere satisfactorio est tātū meritū sicut i non satisfactorio z cum hoc liberatur a pena vt supra dictum est z sc̄i applicāt eoꝝ cruciatus ad hoc formaliter vl̄ interpretatiue ꝑma canonica iohānis. ij. cap. q̄ ipse est propiciatio ꝓ pctis nostris sicut dicit iohānes baptista. Ecce agnus dei ecce qui tollit pcta mūdi in hoc thesauro includunt oīa merita ab adā vsqꝫ ad hunc diē z meritū xp̄i est infinitū in ratione meriti saltē infinite potest acceptare deus habuit beatitudinem gratis: q̄ suum meritum mansit ꝓ nobis miseris z minima gutta sui preciosissimi sanguinis sufficisset ꝓ nostra redemptione ob vnionem ad verbum dicit clemēs sextus i ꝓfato capite vnigenitus z qz apud dūm misericordia z copiosa apud eum redemptio. z pauci sunt electi respectu reprobozum nō est timendum de euacuatione huius preciosi thesauri. dato q̄ infiniti essēt mundi quod est deo possibile licet nō de facto sint hic merita xp̄i ferēt̄ ignis iohānis baptiste q̄ ne peccaret leui faie teneris sub annis cucurrit ad antra deserti quo internatos mulieruz nō surrexit maioꝝ z ita de aliis nec te moueat q̄ exiles date sunt idulgētie i p̄cipio nascētis eccl̄ie feruoꝝ deuotiōis tūc erat maioꝝ z sanguis xp̄i recēter effusus homines rariꝰ peccabant z subibant maiores pñias q̄s nunc subeāt. ꝓpterea congruum erat habere alia remedia explicata. dixi claue nō errante ad hoc q̄ indulgentia valeat aliq̄ requirunt auctoritas in dante qz est meritum totiꝰ eccl̄ie q̄ est sponsa xp̄i oportet q̄ detur a vicario eiꝰ sz maximo pōtifice saltem vniuersalis siue reḡrat

ad hoc q̄ sit sacerdos vel sufficit iurisdictio q̄ sit papa nō sacerdos incertum est rationabilis causa q̄ tangit honorē dei vt ad impugnandos hostes fidei vel ꝓ aliqua alia pia causa placet aliquibus q̄ potest sine causa realiter dare indulgētias licet peccet sicut rex conferens de thesauro plusq̄ par sit male agit sz accipiens est verus dūs sz illud nō admittetur a multis dicent est solū dispensatoꝝ ſm voluntatē dūi superioris ſm illud ꝑme corinthioꝝ. xiij. sic nos existimet homo vt ministros xp̄i z dispensatores misteriorꝝ sz sicut in p̄ria est queꝫ latitudo in qua presbiter iniungens bñ facit z pctōr sufficit sic est in ꝓposito quedā latitudo sic q̄ pontifex interdū dat ꝓ causa equali maioꝝ idulgētiā interdum minoꝝ nec sit tibi cure manēdo in latitudine an det rationabiliter supponas pōtificē te discretioꝝ sufficit tibi capere indulgentias. Sc̄a cōclusio patet valent ad aliquid ſm ꝓmā cōclusionē z nō ad augmentū gratie vel gl̄ie nisi ex parte obiecti non videtur ad quid aliud. Jtē ponitur cōiter in istis ventis relaxam⁹ de p̄ria iniuncta tertiā partē. Tertia cōclusio patet dantur cōditionaliter sz verba explicāt conditionē dātis nō extante cōditione non tenent. interdū datur indulgentia sub hac forma oīb⁹ contritis z cōfessis tūc vtrunqꝫ requirit̄ z solutio. capē ſm q̄ continetur in forma. interdū dicit oīb⁹ cōtritis z cōfessis ad tres vel q̄tuor dies futuros nōnūq̄ dicitur oībus porrigētib⁹ magus adiutrices semp̄ requiritur contritio ad deletionē mortalis anteq̄ indulgentia penā auferat sed potest dare cōtritis z nō cōfessis vt opinoꝝ dūmō intēdāt se cōfiteri ꝓ loco z tēpore imo existētibus in mortali sic sz q̄ qñ erit contritus valet indulgētia z nō alias sz añ contritionē nō habet indulgētia effectū suum qñ idulgentie sunt tpales. puta per tres dies vel octo videtur q̄ ille q̄ lucratur eas semel non pōt pluries eas lucrari dantur plures dies vt q̄ non potest venire in vno die saltē veniat aliquo illoꝝ dieꝝ qñ sunt perhennes dātur quolibet die. pz quō alias sunt ꝑhennes si nō liceret multis tēporibus eas habere / sed non sufficiūt horeꝝ z horaꝝ minuta qz si sic egredi̇ēs z ingredi̇ēs millies in eodē die lucrarē idulgētias imo videtur q̄ homo cuiꝰ vna medietas est in hostio z alia extra hostiū per declinationē capitis ecclesiā lucratur indulgentias cū iam maioꝝ pars corporis est in ecclesia z ita per motū digiti egredietur z ingredietur illa sunt absurda nec videtur intentio legislatoris. ¶Ex hiis sequunt alique propositiones. ¶Prima est volens lucrari idulgentias z nō dans sicut cōtinetur in bulla nō lucrat indulgētias cōdicio nō existit nec tñ cōsequēs est q̄ actus exteriꝝ aliquid boni superaddit actui interiori. pz. isti duo equaliter merentur de ꝓmio essentiali si actꝰ interiores sunt equales ꝓut nūc supponit de diminutione pene melius erit illi qui facit actū exteriorez nō negamus quin actꝰ exterior facit aliquid ad ꝓmiū accidentaliter ad acceleratione ꝓmii est essentialis qz abbreuiat penā. ¶Sc̄a ꝓpositio veniens romā exviterbio in anno iubileo tñ cōsequitur indulgentiarū sicut veniens ab hadingtoni sz ineq̄liter hīi duo mererentur. prior pars pz. vterq̄ plenā remissionē oīm peccatoꝝ habet. Sc̄a pars patet vnum opus est difficilius alio difficultate prouenīēti ex parte obiecti suppono actus interiores equales in gradu mō ars z virtus sunt circa difficile. ij. ethicoꝝ. non alias fortitudo prestat eutrapelie.

¶Tertia ꝓpositio diues dans tres duodenos tātū lucratur vt indulgentiaꝝ sicut pauper. pz. vterq̄ acquirit ſm tenorē bulle soluendo qō continet sed pauper multoplꝰ meretur. esto q̄ actus interiores sint equales in gradu. pz. est maioz difficultas i paupere. patet de vidua euāgelica. luce. xij. ¶Quarta ꝓpositio frater minoz videt lucrari idulgētias si aliquis ꝓ eo dat pecuniā sz dicatur in bulla idulgemus vl̄ relaxamus dāti de bonis suis: hoc est suis vl̄ que procurare pōt alioquin filiusfamilias z seruus non pōt lucrari indulgētias nec inniti debet religiosus vagari ꝙ p̄riam ad lucrādas venias tantuz vel plꝰ proderit in cella q̄s se exponendo fluctibus sc̄i. ¶Quinta ꝓpositio vbi est taxa de scuto dando dans scutū malum qō credit bonū nō lucratur venias malum scutum nō est scutum. secus est de malo homine qz habet oia essentialia hois et idem videtur si q̄s det triginta q̄ttuoꝝ duodenos si quis dicat talē habere partem venie quero quam partez Si dicas totam indulgentiam lucratur eodēmodo tollā liardū dādo mīnꝰ z sic vsqꝫ ad turonū qō nō videt dicendū si scutum tñ vix sit de pondere sz dat scutū tali fabrice hoc nō impedit nec cū dicēte oppositum seriose cōtēdo. dicis deficiēte vno grano scuti minus valet de solido: ergo dādo trigīta quatuoꝝ lucrat sicut ille. nego cōsequētiam ꝓ vno habebit in foro scutū nō ꝓ alio saltē inter alia qō sufficit. ¶Sexta ꝓpositio dādo librū valentē scutū videtur lucrari venias. patet. dat equualēs vbi taxa esset de sex paruis albis sufficit dare grossum anglicanū. ¶Septima ꝓpositio vni plus prodest indulgētia q̄s alteri. patet est debitoꝝ maioris pene sicut in cōtritione z in baptismo. ¶Octaua ꝓpositio non debet mouere hominē i oppositū q̄ aliqō erit pctū impunitū illud cōcluderet cōtra suffragia eccl̄ie z in absolutione ✠tute clauiū tollit ꝑ pene debite. Jtem clemētia inclinat traianū ad mitigandum rigorē iustīcie in filio. ¶Nona ꝓpositio forte qñ varii pontifices relaxat varias partes pene geometrice z non arismetice laxant. Jnterdū vnus pontifex remittit septimā partem pene debite peccatis cuiuscūqꝫ dantis a sancto sepulchro in ciuitate spirensi si sex alii pōtifices tātū dicūt ergo vel talis dās septē duodenos erit ita absolutus ab omni pena sicut acquirens indulgētias plenarias anni iubilei qō multi absurdū reputarent vel nona ꝓpositio est vera. ¶Decima ꝓpositio indulgētia nichil facit ad remissionem culpe. pz. requiritur contritio ad hoc q̄ peccatū deleatur z illa sola sufficit si teneamꝰ modū cōmunem q̄ attritio cū sacramento sufficiūt adhuc indulgētia nō est sacramentum et habetur intentum: sed exponamus modum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ecclesie sic de pena debita culpe.simile habetur.ij.
machabeoꝝ.xij.Sācta ⁊ salubris est oratio pro defunctis vt liberentur a pctis eorū. Sed dicis indulgentia potest esse de venali culpa ibi nō requirit distincta nolitio illius ad hoc ꝙ deleatur. Vndecima cōtritio dat magnas indulgētias saltē tāḡ causa sine qua nō deus principaliter dat posita contritiōe. patet.mutat penā millionis quinimo infinitā in finitā est gñosa indulgētia ⁊ solida. Sed dubitatur an papa potest dare indulgentias existenti in purgatorio qz cōstat nichil valent existibus in inferno limbo puerorū vel celo opinor ꝙ sic ratio plerīq pontifices ita dederunt indulgētias si quis visitauit vl̄ fecerit aliquod tale dam⁹ ei potestatē relaxare aiaz quā voluerit de purgatorio ⁊ in diebus nr̄is audiuimus nec plene constat de oppositoḡ nō debem⁹ cōtraniti modo faciendi eccl̄ie. Sed contra dicis tunc auferet ois deuotio orandi pro defunctis tot sumptus in funeralibus sicut intuemur tollētur de medio cum pontifex potest effingere causas rationabiles ⁊ euacuabitur purgatoriū:nego cōsequentiam modus orandi pro defunctis de suffragiis est securissimus hic autē diceretur a multis sapiēt⁹ potest esse interdū iniusta causa ꝙ de⁹ nō acceptat dicerent.si dicas ꝙ romanus pontifex pōt ad nutū sine pia causa vnum liberare de purgatorio licet male ageret sic duos vel tres tunc faciet ꝙ nullus tota vita eius ibit ad purgatoriū ⁊ ipse male viuēs in fine in breui mozula contritus dabit cuilibet proferenti litteram a plenissimas indulgētias ⁊ ipse ꝓ feret a ⁊ sic nullam penā patiet in purgatorio nec i hoc mundo ⁊ ita potest successor eius.nec sufficit dicerent est pia causa liberare oēs de purgatorio cuz iusticie diuine contranititur.secus est vbi est rationabilis causa.Dicis ex illo stat pontificē maximum errare dando indulgētias ⁊ sic michi aduersent rales.deduri ꝓbationē p̄me cōclusionis ad hoc tāḡ inconueniens.Ad hoc respōdeo:tū primo mea nō interest.tū sc̄o si color vnius probationis eneruet non sequitur ꝙ ita sit in oībus ⁊ si non singula concludant omnia tñ iuuāt Tertio nō est sīle negāti pmā conclusionē diceret eccl̄iam in rationabili causa errare.secus est in casu nostro non facile admitto ꝙ ita faciat ſz facere potest romanus pōtifex aliqui reprehensi sunt a scriptoribus qz nimis dissiparunt thesauros spūales eccl̄ie sufficit nobis in hac parte transeam⁹ cū nō patet nobis euidentia sufficit probabilis coniectura ⁊ capiamus indulgētias Sc̄o oram⁹ ⁊ sumptus facim⁹ in funeralibus pro paruulis baptisatis decedentibus quos cōstat protinus evolare ad superos vt sit vnio eius cum aliis de eccl̄ia nec valet dicere dubium est si est baptisatus qz si non nichil valent et preces si sit statim evolabit. Item multi sunt abus⁹ in indulgentiis p questuosos ⁊ fingentes sigilla prelatorum eccl̄ie. forte dicis argumentum qō feci concludit cōtra responsionem meā in conclusione principali.pz si vn⁹ potest liberare vnā animā quā voluerit a purgatorio qui visitauit talē capellā hoc anno in cōpostella dādo talē summā sic potest alius tertius ⁊ quartus et sic omnes liberabuntur.cōsequētia est nulla quero an omnes britāni hoc anno adiuerūt sanctū iacobū ⁊ an galli vicintores vl̄ oēs nauarri. de purgatorio i se nō sunt infiniti in illo soli suscipiētes fidē xp̄i ibi sunt infideles sunt dānati ⁊ inter xp̄ianos multi dānantur paruuli aliqui discedunt sine baptismo: ḡ in purgatorio sunt solū finiti si oēs intenderent suffragiis possunt purgatoriū attenuare: sed semper discedent alii purgandi ⁊ licet in illis bullis continetur ꝙ quis potest quēpiā liberare per modū suffragii hoc est magis ḡ de suffragiis sine indulgentiis intenditur ꝙ vn⁹ faciat ꝓ defuncto hoc qō cōtinet bulla ⁊ sic ei suffragat nec obstat illud mathei.xv̄j. Quicquid ligaueris super terrā ⁊c.ḡ sub terra vel intra terrā nichil potest super terrā potest determinare tu subintellectū quicquid tu episcopus super terram ligaueris claue non errante si determinat ligaueris vel solueris intelligit per terrā añḡ sunt in inferno vel celo hoc est termino finali etiā peccabūt super terrā ⁊ reus insequitur forū in quo deliquit quousq; nō pertrāsiuit terminos illi⁹ fori hoc dixerim propter exītes in termino finali. ¶Sc̄o dubitatur an debet penitens in indulgētiis capere penitentiā. ¶Respōdeo non peccat aliquis nō capiens penitentiam fm aliquos sed addo in casu potissimū cū consensu sacerdotis ſz talis cōiter male se habet.fortasse male sentit de purgatorio vl̄ si bñ sentiat quō est ipse ita delicatus ꝙ nichil penale est paratus capere saltē de consilio si se existimet fragilem ad nō implendum. ¶Respondeo ad dubitationem motā securū est capere penitentiā iniunctā ⁊ alius inscite agit nescit q̄diu est puniendus i purgatorio ⁊ opus satisfactorii est ita meritorii sicut non satisfactorium alicui est vtilis p̄ia in precepto ꝓpter recidiuū vt quolibet die quo peccat tali precato precipere vt dicat septem psalmos ⁊ si cōtingat nō dicere in illo die dicat in die sequēti addēdo q̄nq̄es p̄r nr̄ psal. rogauit deū ne puniret in ira sua hoc est in purgatorio nec in furore suo hoc est in inferno.ſz in mīa sua hoc est in hoc mundo inquiens psalmo primo dñe ne i furore tuo arguas me id est ḡ inferno in quo est crudelis pena neq; i ira tua id est purgatorio corripias me:sed miserere mei dñe ꝓpteres satius est adimplere p̄iam in hoc mūdo ¶Tertio dubitatur quid est hoc dictu damus quadraginta dies indulgentiarū vel centū annos. Respondetur de hoc dubiū est ſz certitudo est in disiūctiua nō ꝙ hec pars est certa vel illa ps est certa qz sic erit disiūctiua cuiuslibet pars est falsa ſz firmiter scio illā totā disiūctiuā esse verā:potest dici relaxamus q̄draginta dies indulgētiaꝝ id est auferenk q̄draginta dies qb⁹ deberes pati in purgatorio fm legem dei cōmunē fm aliū modū tantū valent ac si quadraginta diebus impleuisset p̄iam in hoc mūdo. ¶Sed contra vtrūq; modū est difficultas vn⁹ patitur acerbi⁹ in purgatorio q̄ alius sicut in inferno similiter p̄ia vna in hoc mūdo est i pane/aqua et cilicio alteri⁹ splendidi⁹ oportet interp̄tari intentionē pontificis fm p̄ias cōmunes ⁊ fm acceptationem dei nec in hoc est fodienda maior inquisitio sed qz dicitur in bulla de p̄ia iniuncta relaxamus videt intētio pontificis solum relaxare de illa. Respondeo hoc cōiter nō obseruatur illa via procedē do deberet confessor imponere austerissimā penitētiam in pane ordeaceo ⁊ aqua fm magnitudinē annorum i bulla ⁊ indulgentia ꝓ hoc toto sufficeret ⁊ tunc ponendo p̄iam salutarē sed illud videt pter rationem tenendo mēbrum illud dicerem sic intelligitur relaxamus de p̄iis iniunctis id est q̄ iniūgi possunt. Ex hoc apparet dicit gerson parū est dare cētū mille annos indulgētiaꝝ nec p̄ia ita longa est imponenda fm vnū mēbrū homo nō obligat ad im possibile nec purgatoriū vt apparet ita diu durabit purgatoriū ſz ratio sua nō valet concluderet tenendo p̄mū mēbrū de centū annis imo in decrepito de viginti annis cū hō non est ita diu verisimiliter victurus sufficit nobis capiendo indulgentias dicere claue nō errāte sed qñ errat dicere virobiq; est difficile ſz in hoc bñ dicit cācellarius non videtur tā in mensa annoꝝ congeries dāda pro talibus causis si martir euestigio discedens evolat ad patriā potest pōtifex dare plenissimā indulgētiā illi q̄ pugnat cōtra agarenos talis magnā deuotionē habet corpus ⁊ oīa ponit pro dei gloria: sed hic est error plebeus imo popularis apud nr̄ates putat q̄cūq; trahit gutā sanguinis de iudeo quicq̄d perpetrā egit protin⁹ evolabit. Fortasse hoc duxit origine ab his qui zelo zelati sunt pro dño exercitiuū trāseuntib⁹ in aliā ad expugnādos machometanos cum indulgētiis. Sc̄o pz gr̄e sunt agende de istis indulgentiis ⁊ capiende sunt cū pietate. Tertio sequit nec ꝓpterea sacrificia et alia suffragia eccl̄ie sunt relinquenda vnū facere aliud nō omittere fm illud.xiij.q.ij.c. aie ⁊ non estimem⁹. Quarto patet nō sunt prohibē de indulgentie beati dionisii: esto ꝙ nō roborentur a pontifice ſz suppositā historia quā afferunt nō est suffocanda deuotio xp̄i fidelū. Quito sequit tantū valent quātū sonant claue nō errante. Sexto sequitur vbi preberēt incentiuū peccādi vel tollerēt suffragia ⁊ deuotionē ab eccl̄ia non essent dāde. Si petas que est indulgētia plena plenior et q̄ plenissima. Respondeo plenus prima fronte nō videt posse recipere comparationē cū sua proprietas nō valet augeri ⁊ minui:ſz hoc non valet dicim⁹ stephanū plenū gratia ⁊ fortitudine ⁊ xp̄iferā virginē plenā gr̄a ⁊ tamē nō habebāt gratias equales nec capacitas siaꝝ totaliter replera erat plena pōt vocari dimissio peccatoꝝ confessoꝝ cōmuniter dicit de omnib⁹ contritis ⁊ confessis:ergo talis discedēs puniretur tp̄aliter pro venialibus ⁊ mortalibus oblitis si que sunt plenior dimissio totius pene debite omnibus mortalibus.plenissima eis pene venialiū ⁊ mortalium ita ꝙ talis sic discedens statim evolabit.

¶Distinctionis vigesime p̄me questio p̄ma.

Dicta magister in hac distinctione vigesima prima querit duo.primo an aliqua peccata dimittantur post vitam.secundo querit de sigillo confessionis. Quero primo ergo an aliq̄ peccata dimittant post hanc vitā. ¶Pro solutione q̄stionis ponā conclusiones. ¶Prima est decedenti cū solis venialibus sine mortali dimittuntur peccata post hanc vitā. ¶Secunda conclusio decedenti cū mortali ⁊ veniali veniale dimitti sine mortali est rationabili⁹ oppositio licet oppositū potest defendi. ¶Prima cōclusio probat sic talis discedit in gratia ḡ interdū habebit gl̄iam ſz nō anteq̄ punietur pro peccatis suis vel aliquis satisfacit ꝓ eo vel dando ei indulgētias secludo duo vltima volo qz non applicentur qz nō añḡ puniet.patet fm illud p̄me corinth.iij.per fenū/lignū ⁊ stipulā intelligit apostol⁹ punitionē pctorū venialiū. Et qz aliq̄ sunt maiora aliqua minora dixit fenū/lignū ⁊ stipulā.hoc pz.xxj.de ciuitate dei ⁊ de vera ⁊ falsa penitentia si quis discedat in gr̄a saluabit̄ cōstat non simul habebit penā et gl̄iam nec penā post gl̄iam: ḡ prius vapulabit per ignē purgatorii.et dato ꝙ homo sit memor in extremis de veniali scito tali ⁊ ip̄z nō detestans nō videtur qz mortaliter peccet sicut consensus in veniale est venialis ita nō videtur detestatio eius occurrentis sub pena peccati mortalis req̄ri veniale potest multipharīā deleri vnomō patiendo penā ei debitā.aliomō ip̄m detestādo vel faciendo aliquos bonos act⁹ quos refert in expiationē venialiū.etiā dato ꝙ nō referat paquā benedictam/p bñdictiones episcopoꝝ vt cōiter dicitur ꝓptere a nō oportet maiorem aquā bñdictā plura tollere vēialia nisi propter maiorē difficultatē vltro tolleratā tollit aliqua venialia ⁊ non oīa fm qz deo placet idē de benedictiōe ⁊ nō est incredibile qz frequens perfusio aque distincta hoc est per distinctos actus tollit plura ⁊ sic plures bñdictiones episcoporum vel abbatū cū boni act⁹ nō relati i deletionem pctoꝝ venialiū tollunt venialia vt est ꝓbabile isti act⁹ sunt boni cū talia fiunt i eccl̄ia dūmodo reuerenter ⁊ humiliter suscipiunk quo fit peccatum deletur in alio mūdo.patet de decedenti in multis venialibus cū gratia. Secundo sequitur aliquis discedit cum culpa et debito pene qui nō diutius stabit in purgatorio q̄ discedēs sine culpa debitor solum pene.patet.si fortes decedit cuz veniali feno q̄ est debitor parue pene ⁊ plato cū debito magno pene.ex isto ferme sequitur qveniale iūctū mortali solum punietur tēporaliter ratione venialis.patet.veniali fm legem de per se debetur solū pena temporanea ergo propter cōiunctionē eius cū mortali nō debek ei maior pena. Insuper virtute clauiū deus magis a malo remittit maiorē partē pene q̄ a minus mala vt supra ostensum est ⁊ hoc est qz maiore mīa eget :ergo saltē nō decet suā clementiā punire veniale vltra penā ei debitā solitarie nec ex assūpto pretendo qz veniale minus punietur iūctū mortali q̄ sine mortali ſz equaliter. Quarto sequit alicui dimittitur culpa cui nō auget gratia nec gloria.

Universidad de Deusto
Biblioteca

patet de puncto in purgatorio habẽte gr̃am similiter in inferno de pctõ veniali saltẽ culpa dimittitur. Sed ponas aliquẽ discedere stipatum multitudine solor venialium circa diẽ iudicii.dico deus potest tantũ illũ punire vna hora sicut ali⁹ punit vno anno imo septẽ annis per intensionẽ pene accipe scalam intelligentie per migramã vel colicã passionez et lenta febre si his nõ laborasti experto(vt aiunt) crede roberto. Sed dicis ponam⁹ deum prohibere sorti cõtinuare actum per quãcũq; partẽ proportionalẽ vnius hore sub pena horali vel diurnalis discedens cum gratia punietur eternaliter.probatio in infinitis venialibus discessit ꝑ quolibet punietur vna hora:ergo in infinitis horis puniet q̃ redunt tantũ tẽpus sicut infiniti anni. Eodẽmõ prohibeat sortes deus vel abbas trahere digitũ vltra primã partẽ proportionalẽ hui⁹ pedalitatis sub pena diurna vltra secundã sub simili pena z sic de qualibet parte proportionali trahat sortes digitũ scienter ab vno extremo in aliud.dicis casus est irrationabilis cũ nõ põt cognoscere illas exiles partes ꝑ portionales tẽporis vl̃ albedinis z per cõsequens nõ potest cognoscere quando peccat distincte z no uo peccato.Sed dicis quis peccat instantanee z tñ non cognoscit instans et sic potest peccare in qualibet parte proportionali licet non cognoscat:ergo noticia partis nõ requirit ad pctñ sicut multi peccant pctõ omissionis z nesciũt que res est: q̃d̃ sit casus est preter legẽ de potentia dei absoluta casus est possibilis q; quis discedit in ĩfinitis venialibus dando et cuiuslibet partis proportionalis noticiaz distinctã vl̃ creature creabili vel vni homini potest id imputare q̃nũc est sicut originale imputat hic homo potest cauere ne delinquat et illo casu admisso preter legem potest eũ iuste punire vbi voluerit vl̃ el dimittere culpã sicut ei placet deus nõ punit pro peccatis possibilibus sed pro eis que facimus vel omittim⁹ de ebbate non oportet q; peccẽ tangẽdo quãcũq; partẽ proportionalẽ quid sua refert de tactu mei digiti. ¶ Contra secundã conclusionẽ arguitur ĩ inferno nulla est redẽptio:vt ait iob. Forte dicis et bene nullus qui est in inferno liberatur ab eo z de faucibus eius bñ tamen est redemptio quãdo ad peccatũ veniale vel quo ad mille venialia q; homo debet solũ solutionẽ pene licet multis aliis modis venialia delui possunt vt dixim⁹ vt puta p aquebenedicte aspersionẽ.de cõsecratione.d.ij.aqua sale p orationẽ dñicã p pectoris cõfessionem de pñia.d..j.medicina per presbiteri bñdictionẽ.ij.d.presbiterum.Alia positio cõtradictoria scẽe cõclusioni est q; veniale nõ dimittit in inferno si iungatur cũ mortali z hoc est de per accidens ꝓpter coniunctionez alterius de per se debetur ei pena finita.Sed cõtra dicis si quis decedit cũ originali z veniali talis punietur in inferno pro aliquo tempore z tandẽ ab inferno liberabit z ibit ad libũ pueroꝝ q; punietur ꝑ tempore in inferno.patet.nõ puniet illo tempore in purgatorio qz purgatorii est finis nec puniet in limbo solũ ibi punietur paruuli pena dãni. ¶ Respondetur quicq̃d sit de liberatiõne talis a tali situ talis semper manebit dãnatus pena dãni vbicũq; quis post hanc vitã punitur ibi est eius infernus vl̃ purgatorii qz beatus thomas negat casum amplꝰ deducitur in scõo possibilis z ad ipm respondetur.

¶ Contra illam positionẽ arguo:discedat sortes ĩ veniali et mortali vel illud veniale delebitur in alio mundo vel nõ si primũ propositũ si nõ deleat:ergo sortes habens originale z veniale puniet de per se pena sensus eternaliter pro veniali contra illã opinionẽ sortes non punietur ꝑ originali pena sensus sicut cõiter tenent omnes. Et cũ punitur pena sensus eternaliter oportet dicere q; veniale per se est causa illius. ¶ Respondetur dupliciter. Tũ ꝓmo negando casum ĩ quo quis discedit cũ solo originali z veniali z causa est qz nõ potest ante ãos discretionis aliq̃s venialiter peccare z si omittit tunc baptisari z nõ est baptisatus culpabiliter mortaliter omittit z sic nõ datur casus ꝑm aliquos:sz quid probabilitatis hoc cõtineat tangim⁹ vbi supra. Tum secundo admisso casu sic dicerẽ cõsequenter cõcedo q; talis puniet eternaliter pro veniali pena sensus pena quidẽ satis miti quo ad intensionẽ qz pro solo veniali z illa pena sensus est sola causa perpetuitatis illius pene sensus sed non est per se.voco illud per se qõ est causa omni alio secluso modo semoto originali si iste decederet in solo veniali non punietur eternaliter pro illo.originale est causa perpetuitatis pene venialis causa pene sensus ĩmediata z sic nec veniale est per se causa perpetuitat; nec originale causa per se pene sensus sz illoꝝ peccatorum vnio est causa talis pene. ¶ Scõo arguit contra eandẽ conclusionẽ discedat sortes cũ a mortali et b veniali z plato cũ c mortali equalia vel sortes punietur intensius q̃ plato eternaliter vel eque intense si secũdũ nõ puniet eternaliter pro veniali si primũ signetur z sit illa tristicia vn⁹ gradus vl̃ medius grad⁹ si sortes ꝑ punietur eternaliter acerbi⁹ q̃ plato stat q; cicero faciat mortale equale a/z adhuc vnũ mortale pro quo puniet vnico gradu quo facto cicero solũ eque intense puniet cũ sorte z eq̃liter quo ad durationẽ qõ est incõuentens. Ad secũ dum admitto casum z dico q; sortes punietur eternaliter intensius q̃ plato et eq̃liter quo ad durationẽ z concedo q; sortes equaliter punietur cũ cicerone in durationẽ z in intensione ĝduali sz non in ratione offense diuine ille pene sunt ĩproportionabiles q̃ad modũ pũctũ et linea. ¶ Tertio arguitur pono sortem qui discedit solum cum trib⁹ venialibus z platonem cũ vno mortali z duobus venialib⁹ equalibus sortis. ¶ Arguitur sic deus plus punit platonem pro suis venialibus duobus q̃ sortez pro suis imo sequit q; de⁹ plus punit illũ q̃ discedit cũ vno veniali et mortali pro illo veniali q̃ vnũ alterũ q̃ discedit cum mille venialibus quod negandũ videt a mia diuina. ¶ Ad tertiũ respondet cõcedẽdo q; deus plus punit platonẽ pro suis duob⁹ venialib⁹ q̃ sortez:sz de per accidẽs illa pctã sunt ineq̃lia qz platonis pctã cõiũgũtur mortali z ꝓcedit hec conclusio q; deus plus punit aliquem pro vno veniali iuncto mortali vel originali q̃ pro quibuscunq; finitis venialibus. Ex solutionibus omnium argumẽtorum potest solui hoc argumentum q; pena debita vni mortali hic dimisso non expleta in hoc mundo sed solum in purgatorio non est maioz extensiue nec fortassis intensiue q̃ pena debita vni veniali.de pena extensiua non est difficultas: de intensiua patet:nam si non.daretur minima pena intensiue.

¶ Distinctionis vigesime ꝑme questio scõa.

Quero secundo hanc questionem an sigillũ confessionis sit tenendum in omni casu.

Pro solutione questionis in primis notabis.sigillum secreti et sigillum confessionis se habent sicut superius et inferius non omne sigillum secreti est confessionis bene tamen econuerso. Preterea aduerte q; seruare secretum in confessione est de iure nature diuino et humano.q; sit de iure nature:patet per illud matthei septimo.omnia quecunq; vultis vt faciant vobis homines facite illis hoc est enim lex et prophete que vultis id est velle debetis secundum rectam rationem.glosa interlinearis super illo verbo dicit. voluntas tantum hic de bonis dicitur.omnia enim precepta decalogi ordinãtia hominem ad proximum non sunt nisi quedaz conclusiones deriuate ex illo principio sz nemo vel lex q; aliquis reuelaret secretum eius cadens in ei⁹ notam:ergo debet idem velle de proximo eius.est de iure diuino quia per oppositum datur occasio nõ confitendi vocaliter contra ius diuinum etiam de precepto humano.extra de penitentiis.omnis vtriusq; sexus.talis reuelans debet deponi et detrudi in arto monasterio et cum hoc est grande peccatũ. patet.omnis vtriusq; sexus. ¶ Istis notatis respõdeo ad questionem per conclusiones. Prima est:q̃libet reuelans secretum proximi per quod proximus leditur in fama vel in alio bono peccat.probatur hec conclusio.quilibet contrauenies iuri nature peccat seruare secretum proximi est de iure nature:igitur. Insuper est de iure diuino qõ sequitur ex illo immediate tanq̃ conclusio sub premissa matthei septimo.omnia quicunq; vultis.ꝛc. Item pro uerbiorum vndecimo. qui ambulat fraudulenter reuelat archana.et recitatur quinta questione quinta.qui ambulat.si quis sciat secretum peccatuz fratris extra confessionem contra communitatem innocentem dictum est in decima nona distinctione. quid faciendum est. Ex hac conclusione infertur: nemo debet peccatum suum occultum propalare extra confessionem:patet quia non alterius: ergo a fortiori non suipsius: nec sequitur q; sit ipocryta: non est idem tacere verum et ostendere falsum.potis an aliquis possit reuelare penitentiam ei iniunctam.dicitur quando cadit contra confessorem nõ oportet.Forte precepit mulieri vel iniunxit in penitentiam vt ipsa abstineat a societate talis qui sciẽs presbytero nocebit z summatim quãdo cadit in ꝓiudicium confitentis vel confessoris non debet detegere si in neutri⁹ iacturam bonum est non dicere z abstineat a talibus tamen non semper est peccatũ dicere. ¶ Secunda conclusio quilibet reuelans cõfessionem plus peccat q̃ reuelans secreta extra cõfessionem.patet:q̃to res debet seruari secretior tãto propalare est enormius:sed illõ dz seruari secretius:quod patet:alioquin retraheret homines a cõfessione que a deo precipitur et ab homine simul q̃ consulit doctum de a peccato vel b tacendo de persona non est proditor confessionis.patet de penitentiis et remissionibus.capitulo.officii.vbi papa non arguebat legatum consulentem de peccato quod asseruit se audiuisse in confessione. Quis non debz copulative propalare peccatum auditum in confessione bene tamen disiunctim vt audiui tale peccatum in confessione audiui sortem in confessione nõ tamen audiui sortem in tali peccato tenende sunt etiam circunstantie in confessione que aperiunt sigillum confessionis et alias personas si sortes cognoscens consanguineam hoc confiteatur sicut oportet presbytero debet illam tertiam personam celare nec eam ammonere plusq̃ nichil intelligeret de hoc de impertinentibus vt de parentela.nomine.gradu.patria.et impertinẽtibus ad peccatuz non est necesse in his tacere nec laus: socius sancti thome qui eum audiuit in confessiõe dicebat magnum acquinatem virginem et innocentem et in hoc non est reprobandus dummodo indirecte non redundat in ostensionem peccatorum alterius vt audio nunc sortem et platonem dico coram aliis: iste sortes est virgo et totus bonus video:ergo approprinquare fimbriis platonis in illo casu: propterea vel tacendum est in proposito vel circunspecte considerando nisi indirecte famam videatur denigrare vt multi sunt magnificantes titium qui apparet in exteriore homine optimus te presente tu communiter audis titium in confessione scis eum ypocritam potes te simulare non audire vel cum eis loqui secundum q; apparet in exteriore homine si laycus vel interpres audiat tenetur etiam seruare secretum confessionis alioquin puniendus est secundum arbitrium seueri iudicis pena in capitulo.omnis. ei non appropriatur cum non est sacerdos. et si quis in confessione dicat se velle occidere hominem et non penitere et per consequens non potest absolui hoc est obseruandum et dato q; dicat se hereticum et irridere confessionem adhuc omnia sũt celanda alioquin dabitur occasio reuelandi confessionem optimam dicendo dixit se irridere confessionem et hereticum:et vbi esset confessor qui peccauit absoluendo simoniacuz episcopum quem nõ poterat anteq̃ deueniatur hoc in noticiaz tacendũ est illud peccatum et non confitendũ potissimũ illi qui cognosceret indirecte et stat q; nunq̃ teneatur illud confiteri:patet de iure nature est eti diuino tenere secretum auditum in confessione confiteri peccata occulta sacerdoti de iure diuino pure positiuo

Notabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

et de eodem est aliud: ergo vnum quod videtur esse preceptum in illo casu alteri cedit nunc̄ est oppositio in preceptis diuinis: licet nobis interdum difficile quod est acceptandum. Sed dicis ex hac probatione cognoscens suam filiam vel neptem solam non tenetur illud confiteri cum est de iure nature ⁊ diuino tenere secretum peccatum occultum alterius que forte suggestione est inducta vel ipsa nesciente in ebrietate vel dormitione secundū omnes vnum est confitendum et non aliud: et dico nō esse idem et sic pono maiorē quando videntur duo precepta diuina opposita quorum vnum est positiuum tantum aliud reuocans et exponens quod nō tenet in illo casu nec manet preceptum positiuum est capiendum ⁊ aliud relinquendum nisi aliud preceptum naturale videatur tantum iuris diuini includere sicut aliud: tunc pure positiuum est relinq̄ndum est vnum positiuum diuinum confiteri et cum illo annectitur aliud diuinum confessum tegere alias aliud non impleretur et cum hoc seruare secretum est de iure nature: ergo nullum peccatuz quod audio in confessione in lege gratie possum reuelare per quod deueniatur in noticiam alterius. Jus diuinum est q confitear omnia peccata mea mortalia et circunstantias potissimum in aliam speciez mutantes nisi fuerit aliquod acceptum in confessione: ergo sortes debet se confiteri de consanguinea. ¶ Ex istis conclusionibus simul infero propositiones corelarias. ¶ Primum corelarium: romanus pontifex non potest dispensare de reuelatione secreti: patet: non potest infringere ius nature quemadmoduz non est conditor nature nec̄ ius diuinum quemadmodum non est deus et a fortiori nec aliquis alius homo. ¶ Secundo sequitur q̄ veniens a casu prope confessionis locum confessionem audiens debet seruare sub pena peccati mortalis secretum et non peccat si casualiter accedat: sed si a certo proposito vt audiat moztaliter peccat. ¶ Tertio sequitur q̄ si aliquis garrulus vel violentus aliqua verba euomuerit in secreto que possunt ei nocere tenetur audiens sub pena peccati non reuelare siue dicat narro vobis hec in secreto siue non. ¶ Quarto sequitur q illud raymundi nichil valet in quo dicit qō peccatoz non tenetur celare peccatuz in fide roō. q̄ tenetur celare peccatū confessum non committendum: et sic illud carmen veritatem non concludit. Est heresis crimen quod nec confessio celat: quēadmodum sunt multa alia p auctoritatibus introducta confessor in aliquo tali scelere potest dicere superiori dñe vigiletis super gregem vestrum est lupus inter oues et per hoc nō constabit quisnam ille sit. ¶ Contra predicta arguitur: quia probabatur per notabilia et conclusiones q̄ reuelans peccat quia contrauenit triplici iuri: et arguitur sic: non plus peccat aliquis contraueniens iuri diuino propter preceptum humanum: ergo male hoc ponitur pro conclusione: consequentia est nota. probo assumptum da q̄ plus peccat: ergo quemadmodum romanus pontifex potest aliquid precipere inter omnes christianos seruandū: ita episcopus in sua dyocesi et synodus et archiepiscopus et legatus: ergo propter prohibitionem infinitorum peccatum erit infinite graue et a multitudine prohibentium crescit malicia peccati. Similiter sequitur q̄ summus pontifex potest facere q̄ tam graue peccatum erit contrauenire pro precepto suo sicut precepto dei quia istud est finite malicie: ergo tot prohibitiones summus pōtifex potest super aliquo q̄ omissio summi pontificis erit grauior omissione precepti dei. Dicis forte peccatum non esse maius propter multorum prohibitiones vel precepta. ¶ Contra tunc per te religiosus rapiens pecuniam non plus peccat q̄ simplex laycus ceteris paribus. Item sequitur q̄ doctores theologi iurantes fidele testimoniū prestare de bac calarius non plus peccarent q̄ non iurantes et examinatores sancte genouefe q̄ inferiozis examinis et tunc nichil prodesset iurare. Si forte concedas q̄ contraueniens plurium superiorum preceptis scienes plures precipere peccat totidez peccatis quot sunt superiores precipientes. ¶ Contra: vel omnes superiores equaliter obligant sic scilicet q̄ contraueniens episcopo tantum peccat sicut contraueniens pape vel non. Respondetur q̄ contrauenens plurium preceptis plus peccat in grauitate q̄ paucorum preceptis contraueniens: sed non sequitur q̄ peccatum erit infinite graue quia nō sunt infiniti superiores. Etiam stat q̄ contraueniens superiorib⁹ nescit se eis contrauenire: etiam non quilibet superior potest obligare sub pena peccati: nec multi prelati in qualibet materia. ¶ Secundo arguitur contra secundam conclusionem probando q̄ licet reuelare confessionem si iudex cogat confessorem respondere affirmatiue vel negatiue de vno peccato ei confesso vel concedit confitentis peccatum et sic contra conclusionem vel negatiue respōdebit et sic mentitur vnum exterius profert aliud interius cogitat ista est falsa non scio iste fecit tale delictum sua contradictoria est hec: scio iste fecit tale delictum scio per confessionem: ergo scio hoc antecedens est verum ergo consequens. Preterea cōsciens dando facultatem confessori vt dicat ei⁹ peccatum in confessione facit q̄ confessor reuelādo nō peccat. Respondetur ad primum argumentum. presbyter confessor debet dicere iudici siue fuerit superior siue inferior male queris a me dñe iudex si cut aristoteles ōt non oīs questio est geometrica sic non omnis questio pertinet tuo foro ista questio non est foro impertinens sed obuians. vel si aliter non possit euadere dicet non scio istum fecisse hoc peccatum et illa debet moderari non scio ad significandum ego scio in sensu contradictorio est falsa si sic moderetur si non habeat illud moderamen affirmatiua sicut negatiua non contradicunt quia nō habent eadem predicata. iste ei⁹ ex vel alius petit i foro i quo dico me nescire sicut de diocesi meldēsi non tenetur respondere episcopo Parisiensi: dicis tamen non debet mentiri cuicūq̄ sed tacere potest

dico nullatenus iste mentitur dicit sicut assentit profert exteri⁹ ego nescio istum tale crimen commisisse intelligit tamen mentaliter supple ad reuelandum in foro in quo petis si indoctus proferens illam cathegorice se credit mentiri et tñ ita profert sibi imputetur. dicis saltem fallit et decipit alium. Respondeo prout fallit sonat in vitium hoc negatur alius decipit seipsum male intelligens sensum totalem propositionis si dicerem niniuem esse aliā ciuitatem a babylonia caldeozum et tu putas me dicere ninive est babylonia tu fallis teipsum nō autem ego. dicis non esse idem de virtute sermonis te fallo diligenter aduertis tamen non capis sensuz in quo propositio capitur diligenter aure exterior bene capis et non aure mentis et si intelligas sensum totalem nō eris certificatus sed abibis anceps sicut a principio non licet passim sic proferre nisi vbi rationabilis causa occurrit non semper respicienda sunt nuda verba sed circunstantia materie exponit negotium. Si dicas responde de virtute sermonis sic dicam respondi et semper mea respōsio habet illam interpretationem et iuro per deum me nichil intelligere in hac parte semper intelligo ad tibi reserandum: modo iste non contradicunt scio istud in foro interiore et nescio illud ad tibi reserandum nec ille scio hoc non scio hoc simpliciter prolate in voce si negatiua habeat suam expositionem et affirmatiua suam licet sint singulares tamen non habent eadem predicata cum suis comitibus exposite. Si dicas non est verius contradicere q̄ toti propositioni negationem preponere. Forte si procedis illa via habebis cauillationes non a homo non est animal si a confundat confuse tantuz negabitur tibi q̄ contradicat huic a homo non est animal: et hec non omnis homo est b animal si b in affirmatiua faciat animal stare determinate similiter hic non hominis a asinus non est animal vbi in affirmatiua terminus distribuitur in ordine ad duos terminos quorum vnus stat determinate et alter confuse tantum: et proterue querendo mereris intricatas scalas methaphoricas: sed transeat q̄ non est verius contradicere q̄ toti propositioni negationem preponere tenendo eadem predicata cuz requisitis aliis ad bene contradicendum potes habere analogias ego autem non ascendam ad diem festum hunc et tamen ascendit intelligitur in manifesto. similiter de die autem et hora nemo scit nec filius intelligitur per scientiam acquisitam vt homo. idem patet de mendatio iacob: ego sum filius tuus primogenitus esau: et solutio illius radicalis huic argumento satisfacit. quo fit nichil est quod dicunt aliqui scio vt deus sed nescio vt homo confessor absoluit vt homo. baptisat vt homo. scit vt homo vt minister. Secundo patet: nulla est apparentia de mendacio et sic potest homo respondere q̄ nesciat siue queratur siue non nec fallit. Ad aliud nego q̄ potest confitens dare facultatem confessori ad reserandum auditum in secreto esset in preiudicium totius communitatis et deo contradicente sicut mulier soluta non potest dare dominium sui corporis soluto sine matrimonio nec est dña ad vandum hoc modo si hec via esset licita potest iudex cogere confessum dare facultatem confessori reuelare verum auditum in confessione et sic impediretur confessio. propterea sacerdos non debet acquiescere danti facultatem ad reserandum quod cognoscit solum hoc modo si cognosceret aliter p auditum vel visum potest illud dicere dicendo vidi hoc vel audiui hoc tali via et sic auditum in confessione potest reserare dum scit aliter q̄ per confessionem alioquin sortes spolians templum spectantibus pluribus presbyteris potest illud peccatum cuilibet illorum cōfiteri quod eos tacere oportet quod est absurdum. Tertio arguitur: presbyter potest bene dicere sine peccato audiui peccata istius ⁊ tamen tunc diffamat eum. Forte dicis ⁊ bene licet dicere sic in confuso audiui confessionem istius/audiui peccata istius/audiui mortalia istius/de venialibus non est confessio necessaria sed non pōt dicere horribilia pctā istius in pfessione istius. Sed contra: bene sequitur audisti peccata istius: ergo hec vel illa ⁊ sic de singulis demonstrando per hec duo ⁊ illa alia duo: consequentia est bona ⁊ antecedens licitum: ergo consequēs est licitum ⁊ quero que peccata audiuisti in confessione. Respondetur q̄ potest dicere audiui peccata istius ⁊ concedo consequentiam supposita constantia: ergo hec vel illa et totam disiunctiuam: sed pro nulla parte Item in constantia tantum est illiciti sicut in consequente. Si dicas non est de iure nature vel diuino audire istum nunc in confessione: ergo non teneor illis legibus peccata istius tenere secreta consequentia est nulla vouere vel promittere est de cōsilio sed seruare promissum vel votum de alio iure et si confessor vir belial confessionem platoni referat plato tenetur illud tegere/alioquin cooperatur peccato sacerdotis: nec potest illud prelato precipienti detectionem insinuare plusq̄ sacerdos licet ipse plus deuinciatur et ita si plato dicat ciceroni: cicero erit obnoxius illud seruare sicut plato. Quo fit si sciam quempiam excommunicatum in confessione non est ab eo recedendum. Quarto arguitur probando q̄ liceat exprimere peccata confessa pono q̄ sortes intendit capere bertaz in facie ecclesie sed antea cognouit sororem vel cognatam vadit ad presbyterum et confitetur se sicut est mod⁹ ante sacramentum matrimonii vel presbyter dabit eis sacramentum et tunc peccat citius anteq̄ peccet debet mortem subire quia non est timor cadens in constantem virum si noluerit coniungere eos oportet assignare rationabilem causam quam non potest nisi confessionem reuelet. Preterea pone q̄ vnus religiosus mozetur extra claustrum et confitetur se suo superiori q̄ ibi peccat vel abbas relinquet eum manere ibi ⁊ tūc nō releuat eū a pctō q̄tum potest et sic non est bonus pastor vel eum

Universidad de Deusto
Biblioteca

deponit de illo loco et tunc erit suspicio quod est propter aliquod enorme peccatuz. ¶Preterea pone duos cõuenientes p homicidio ꝓsbyteri sortẽ z platonẽ ambo ingrediuntur nemus sz sortes in primo ingressu memoris confitetur suum peccatum et q ambo conuenirẽt in hoc q presbyterum occiderẽt in nemore tunc si presbyter ingrediatur occidetur si non ingrediatur erit reuelator confessionis directe vel indirecte. ¶Respondetur q presbyter debet dissuadere sorti oñmodo ne contrahat et ostendere se impeditum si honeste potest: vt puta quando non incumbit ei ex officio sinautem si non potest qz peccatum est occultum coniungat eos quẽadmodum deus iude suum corpus dedit quia peccatum erat occultuz: nec ipse est in causa quare peccant simul manendo ac si esset matrimonium saltem imputabiliter facit hoc qõ iuridice facere potest nemo peccat in hoc qõ iuridice facit. Ad aliud dicitur q si consuetudo sit remouere religiosum ad nutum superiozis potest eum remouere si sit consuetudo q maneat ibi nisi in eo reperiatur aliquod rationabile in foro exteriore eum relinquat melius ẽ prelato q alius sit peritus q̃ ipse peccet. Ad tertium dicitur q presbyter fingat honestum modum non intrandi nemus ne alius possit percipere q hoc intellexit in confessione. Quinto argumentoz ponendo q sortes confitetur sua peccata presbytero z cõfitetur ei q iam cepit de bursa presbyteri decẽ scuta: quid debet presbiter facere: vel si confiteatur se cepisse equum presbyterialias quam emendam potest presbyter habere. Similr mutetur casꝰ de sorte et platone sic: sortes proponit occidere platonez in nemore et hoc confitetur presbytero in ingressu et plato est presbyter simul vix possunt resistere sorti si nemus ingrediantur: videtur q presbyter in illo casu potest hoc platoni significare. ¶Respondeꝯ presbyter potest suadere sorti restituere pecuniam quã si restituere noller quiescat de equo si sciat vbi est potest fingere causam honestam eũdi ad partes illas vbi est equus z vendicare equum hoc est impertinens ad reuelationem confessionis. Si dicas homo non debet capere maiozem certitudinez in confessione q̃ ante habuit extra confessionem verum est determinate hoc imponendo: sed põt facere vnum indifferens qõ ducit eum in maiozem noticiam nec propterea est proditoz confessionis. Ad aliud de presbytero dicitur q potest mittere platonem huc vel illuc q afferat vterem vini ab vbe de qua venerunt vel aliquod simile et si timeat sibipsi eat secum.

¶Distinctionis vigesime scde questio vnica.

MAgister petit circa istam distinctionem vigesimam scdam: an peccata dimissa redeant non longe ab hoc petam hunc questionis titulum an opera bona mortificata redeant in resurgẽte: et an semper resurgẽs resurgit ad maiozem gratiam: pono conclusiones. ¶Prima est: licet peccata in recidiuante non redeant quo ad imputabilitatem nisi quo ad circunstantiam ingratitudinis bona opera in resurgente omnia coram deo reuertuntur. ¶Secunda conclusio quilibet resurgens ad gratiam resurgit ad maiorez q̃ vnq̃ prius habuit: volo dicere: si sortes habuit duos gradus gratie et incidens in peccato mortali iam amittit: postea pñia ductus redibit deo gratioz q̃ vnq̃ fuerit in vita: hoc est plures gradus gratie habebit q̃ ante habuerit/siue gratia ifundatur per primũ instãs esse vel vltimũ instãs nõ esse. ꝓme conclusionis prioz pars non est vsq̃quaq̃ certa plerique magni inquit Magister vtriq̃ parti fauent /vel proprie loquendo vtriq̃ parti fauent magni: sz ḋa eam doctozes communiter tenẽt et auctoritates sãctozum ad hoc sonãt posita est que sic suadetur pec cata erant alicui ante dimissa: ergo nõ redeunt: pro bo consequentiam: quia tunc deus puniret idem peccatum bis cuius oppositum dicit Naum propheta. Non iudicabit bis deus in idipsum: et patet eadem consequentia per illud Ezechielis decimo octauo. si impius resurgat propheta dicit omnium iniquitatum eius quas operatus est nõ recordabor si imputaret illam in recidiuante recordaretur eorum non oportet capere recordari sicut aristoteles in de memoria et reminiscẽtia omnia possibilia deus semper actualiter videt: sed recordare hic est imputare ad penam eternam. Ex illo sequitur alia ps q si non resurgeret ad prioza merita hoc esset propter priozem iniquitatem factam cuius opposituz dicũt verba prophete q deus nullum oculum habebit ad preterita ratio est cum peccata erant semel dimissa pena eterna est in temporalem commutata: ergo nullus pro eis punietur eternaliter sed temporanee actui meritorio debetur vita eterna et ei datur ius ad beatitudinem nisi impeditur q mortale modo illo impedimento secluso est ius in potentia propinqua habende vite eterne. ¶Secunda conclusio probatur cuius oppositum plericq̃ tenent vt albertus in tertio: doctor seraphicus z multi alii: nemo resurget nisi per motum bonum de cõgruo cui respondet gratia et est erra gloxie et habebit totam gratiam quam ante habebat. Forte dicis sicut aduersarii q non semper homo resurget ad maiozem gratiam quẽadmodum non quilibet recidiuans grauius recidiuat q̃ ante illud non valet quia secundum eos peccata dimissa non imputantur et tamen semper homo resurgit cum omnibus meritis precedentibus in acceptatione diuina: ergo clarum est q argumentum est tenue: probo assumptum q resurgat in maioze gratia si in minoze gratia sit sortes qui habebat gratiam intensaz vt viginti quam amisit in vno peccato mortali plato amittat quattuoz gradus gratie resurgant ambo sz plato cum maiori dispicentia q̃ sortes tunc platoni per aduersariuz dabitur maioz gra quia per eos

secundum displicentiam habitam sed probo q non quia illo dato sequitur hec conclusio q duo sunt quorum vnus plus meruit in quintuplo q̃ alter et tamen plus auxilii datur minus merenti hoc sequitur in exemplo signato gratia actiue concurrit ad actum meritozium et maioz gratia magis concurrit ergo irrationabile est q minus merenti plus auxilii conferretur. Forte dicis plato plus meruit p vltimum actum puta per displicentiam q̃ sortes hoc conceditur sed non sufficit ille actus nõ reddit platonem meliozem / sicut vna pulchra dies non reddit estatem / nec vna irundo ver. primo ethicozum. inaniter infunditur ei gratia in morte cum tunc nõ conducat ad merendum. Insuper meritare surgũt in acceptatione diuina ergo et gratia deus reducit peccatozem in pristinum statum. dicis non esse simile meritum est opus hominis gratia creatur a deo hoc est verum sed homo est causa sine qua non illius gratie. Rursus quid dabitur resurgenti pro baptismo cum in illo non redit opus eius et sic in sacramentis. ¶Preterea ezechielis trigesimo primo. impietas impii non nocebit ei in quocunq̃ die conuersus fuerit ab impietate sua. non recuperata gratia peccatum esset peccatori magne facture ad hoc tendit glosa leuitici septimo. super illo x̃bo vbi immolabitur holocaustum mactabitur victima ꝓ peccatis. Et que placet deo virtus iustoruz et digna penitentia peccatorum que restituit in gradum pristinum dauid. et potissimum ad hoc tendunt sanctoꝝ auctoritates et misericordia diuina cum rationibꝰ quas materia patitur parum pro opposito habetur teneo q resurgẽs resurgit semper ad maiorem gloriam et maiorem gratiam q̃ erat tota gratia quam ante habuit deus potest eandem gratiam numero perditam dare vel similem sed secundum facit de aliis virtutibus infusis non oportet q perdantur a missa charitate. existens in mortali peccato est fidelis per fidem infusam et similiter sperans sed vbi ob heresim pertinacem homo resurgeret recuperat fidem infusam. aliqui sunt status a quibus si ḋs cecidit tales non sunt recuperabiles vt virginitas innocentia a mortali vel veniali de talibus non loquoz constat q homo in talibus non resurgit.

¶Contra secundam conclusionem arguitur probando q non quilibet resurgens resurgit ad maiorem gratiam q̃ vnq̃ prius habuit quia per hoc sequitur q bonum est peccare et saltem sequi videtur q peccatoz ex suo peccato importat lucrum. Item si quis eliciat actus remissos nõ augetur gratia eius quia non oportet q deus successiue gratiã creet sicut homo actum meritozium successiue elicit. ¶Respondetur ad primum negando consequentiam. non est inconueniẽs q peccatum sit causa occasionalis gratie vt erat de peccato beati petri vbi postea vt fertur semper audito galli cantu fleuit sz si non cecidisset tempore quo erat in mortali poterat meruisse et sic damnum importat de peccato. Hoc argumentum non est minus contra alios cuz resurgat in pluribus meritis in acceptatione diuina. Ad secundum de actibus remissis videtur q per actus remissos quis tantuz mereatur sicut per intensos pnta si actus remissus sit in maiori tempore vel sunt plures q̃ intensi sed bene verum est ceteris paribus gratia plus intenditur per actus meritozios intensos q̃ remissos. Et dico q si homo eliciat actum meritozium in instanti deus dat gratiam in illo instanti si pure successiue gratiam successiue creat vt michi apparet si in fine illius actus det nobis sufficit. Si dicas homo reperit se tepidũ quando primo resurgit: ergo nõ semper habet maiozem gratiam: cõsequentia tenet: maioz gratia magis resistit peccato et promouet ad bonum. ¶Respõdetur habet adhuc malos habitus non extinctos inclinantes ad malum. peccata sua preterita illas pniciosas filias reliquerunt reliquias danaum sicut focus citius ignitur in basi in qua erat prioz ignis q̃ vbi nullus erat et pusillus excessus mox post febres hominem in discrasiam prioze peiozem precipitat sic in proposito: sed gradiatur in scola virtutis aliq̃tisper quoad hee monstruose filie eneruentur et tunc ei magno adiumento erit gratia. nec sequitur propterea q possumus experiri gratiam infusam vel eam alias probare q̃ per auctoritates cum per collectas virtutes dicit gentilis philosophus te nunc procliuem in actus studiosos qui antea vitiis sordescebas id idem contingit de vetere amore recuperato sicut de scintillis ignis secundũ illud alani. Extincti cineres ponas si sulfura viuũt Et vetus apposita mente calescit. amor ille est melioz in quo gratia dei est maioz scõm beatum augustinum: ergo non semper habens maiozem gratiaz reputatur melioz et econuerso. Sed contra dicis: ponamus q sortes habeat quattuoz gradus gratie cadat in furiam circa mortem in qua discedit z plato mereatur vsq̃ ad instans mortis exclusiue sic. s. si tunc sortes haberet gratiaz vt quattuoz precise isti duo habebunt equales beatitudines in patria et in via non habẽt equales gratias. Si dicas plato minus premiabitur q̃ sortes et nõ indiuisibiliter quia hoc non reddit maius non diuisibiliter ex casu.

Si dicas non datur totale premium platonis. ¶Cõtra plato habet premium certe intensionis quod deus videt. Respondetur plato et sortes equaliter premiabuntur in illo casu: patet ex argumento.

¶Secunda propositio in nullo instãti vite sue plato erat ita bonus sicut sortes: hoc patet ex casu nullum erat instans vite sue in quo habuit maximam gratiam. ¶Tertia propositio: plato habuit tantaz gratiam in tempore terminato ad instans mortis sue sicut sortes habuit et sic erat equaliter bonus vl dato q non: deus dat ei tantam gratiam in primo instanti non esse. sed ex hoc sequitur q semper sortes erat melioz platone in via et plus gratie habuit in ea et tamen equaliter premiabuntur: nec hoc inconuenit quando tota ratio gratie acquirebatur in via. ¶Secundo arguitur: idem corruptum numero non generatur gratia sel fuit destructa: ergo nõ reproducitur. Forte dicis z bñ gratia non corrum-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pitur sed annichillatur. Secundo dicis non stando in terminis illa propositio est aristotelis naturaliter loquentis. Tertio dicitur q licet deus potest eandem gratiam reproducere non reproducit sed maiorem q̄ ante habebat. ¶ Cōtra hoc arguitur: aliquis resurgens propter ingratitudinem non resurgit ad maiorem gratiam q̄ ante habebat quādo secundo resurgit deus pepercit ei de peccatis suis. Iterum offendēs est deo ingratus: tertio offendēs magis ingratus q̄ secundo offendens et sic semp consequenter offendendo: ergo resurgens interdū propter ingratitudinem non resurgit ad maiorem gratiam quam ante habebat. ¶ Pro solutione huius argumenti notabis sicut argumentum bene colorat q quotienscunq; quis peccat totiens efficit ingratior: sunt alique circunstantie que peccata augent christianus in eodem genere peccati plus peccat q̄ paganus. xxxii. questio. iiii. in eo peccata sciēs peccatis ignorantium preponuntur. vt. quest. ii. quero. Item talis contrauenit pluribus bonis ꝓ positis: ergo ceteris paribus plus peccat: consequentia claret: antecedens patet mentaliter proponit q̄n resurgit non amplius peccare si digne egit penitentiam igitur. Sed forte tunc dicis si dimissiones porum peccatorum sunt circunstantie peccatum augentes tunc tales circunstantie sunt confitende: cōsequens est falsum cum peccata sunt semel confessa rite non sunt amplius confitenda. ꝓbo consequentiam quia mutant peccata et non venialiter: ergo mortaliter: modo de quolibet mortali facienda est confessio de aliquo faciendo est conscientia z eē est ratio de omnibus igitur: et vt res fiat lucidior sit ille casus sortes fecit a mortale qō detestatur. rursus fecit b circa idem obiectū in tali intensione gradual cum a ita q̄ foret cū a equalis malicie hoc solo dempto q̄ ingratitudo facit b peius a et per idez c est peius q̄ b ꝙ peius q̄ c z sic sine statu: ergo si essent infinita peccata dabitur vnum infinite malicie non inconuenit inter extrema finita dare infinitam multitudinem creatam non datur certum creatum immediate ante vltimum si b est peius q̄ a et nō veniaiter ergo mortaliter ergo ipsum est confitendū. Preterea ponatur plato qui nullum mortale fecit toto hoc anno vel duobus et nunc facit actum simillem a ita quod cetera sint paria hoc dēpto vni peccata sunt crebro dimissa scilicet sorti: et plato non peccauit hoc anno/peccatum platonis est ita malū sicut a sortis vel b/q̄to gradus altior/ tanto casus grauior: ergo cadens a statu innocentie tantum peccat sicut recidiuans: ergo cadere ab innocentia est circunstantia aggrauans: ergo q̄to magis acceditur ad innocentiam tanto peccatuz est grauius sed primum peccatum est vicinius innocentie q̄ secundum/et secundum q̄ tertium/et sic consequenter: ergo ceteris paribus primum est maius secundo z secundum tertio et sic sine fine deus tantam gratiā fecit beate virgini sicut magdalene vnam preseruādo reliquepercendo licet plus remisit beate magdalene q̄ brē virgini cui proprie nichil dimisit analogia est/do sorti centum liberaliter platoni mutuo cētum quorum remitto vnam medietatē plus platoni remitto q̄ sorti sed sortes est michi magis deuinctus sed vix illud sufficit argumento. questio sē per est de a z b per ordinem z videre meo ille propositiones sunt ponēde. ¶ Prima est: prothoplaustus cadens a statu innocētie plus peccauit q̄ aliq; vel ipsemet i simili actu illo statu amisso ratio suus casus erat altus z i multas tenebras se z genus humanum prostrauit. ¶ Secunda propositio aliqua est circunstantia quare a debet excedere b in malicia et aliqua q̄re econtrario que facit b esse maiorē a et simpliciter b est maior a z c maior b et sic consequenter: due prime partes tanguntur inter arguēdum: vltima patet a vel est maior b vel contra vel sunt equalis malicie: si tertium non est aggrauatio peccatorum cuius oppositum omnes asserunt. Insuper frequenter habuimus bona proposita bene viuendi in b q̄ in a/in c q̄ in b et sic consequenter. nec hic est casus ade sed interdum solum generalis conseruatio nonnunq; per breue tempus. Item q̄to quis pluries peccat tanto est deo ingratior z est elongatus ab aliquo bono habendo: ergo benignius ei facit et alter recidiuans ingratior nec miraberis q̄ vna circunstantia actum augeat quo ad maliciam et etiam suum oppositum ratione vnius circunstantie. peccatuz eue erat minus q̄ peccatum ade ratione alterius maius sed non est omnino analogia sed realiter non est oppositio a habere vnam circunstantiam quare est peior b/b habere aliam quare est peior a sicut sortes per vnum respectum debet habere beneficium citius q̄ plato econuerso plato per alium. sed petis an tales circunstātie sunt confitende opinor q̄ non b non est maius q̄ a mortaliter perceptibiliter vt apparet nec c q̄ a et sic in abyssum: et per consequens non est de necessitate salutis confitendum. Insuper furtum vt sex in gradu excedit mortaliter furtum vt quinq; et tamen de gradu non est necesse confiteri dicis nos latet sic non est minor latentia in proposito. Rursus certum est q̄ homo non tenetur in speciali confiteri peccatum abolitum et iam confessum nec in specie subalterna vt ita loquar puta de superbia vel inuidia nec pro cognoscendo vultu pecoris non teneor repetere in confessione iuuentutis mee peccata vt confessor videat quale pecus eram sed quale nunc sum post vltimam confessionem dato q̄ erā procliuus ad aliqua peccata anno preterito non est opus illud sacerdoti manifestare nisi post vltimam cōfessionem et illud lapsus fuerim. Item vel debes confiteri te de inuidie actu et cum hoc q̄ deus pepercit tibi vt credis alias de simili actu vel ēt de venia superbie auaricie si solum de inuidia z innumeri dabiles sunt actus iuidie specie distincti vel de bis omnibus dimissis te confitebaris vel soluz de bis actibus eiusdem speciei specialissime et tūc oportet te bene fodere et in philosophia z i theologia non nego quin bene facit qui ostendit discreto confessori suam procliuitatē ad aliquam speciez

peccati qua alias erat irretit⁹ vt sanū consiliū venetur ab alio. ¶ Ex oibus istis infero correlaria. Primū q̄ multū prodest diu viuere si homo viuat bona vita z finaliter discedit in gratia hoc patet q̄ resurget in maiori gratia q̄ erat illa in qua cecidit vt suasum est: igitur. Ex isto correlario iterū subsequunt paucis interiectis hoc dixerim q̄ alioqui ꝓbatio correlarii esset plena tenebris q̄ enoch z helias si sint viatores sunt in bono statu z cōsequēter dicere oportet q̄ sunt in magna gratia. Secundo sequitur q̄ huius carminis sententia est nulla. angelicus iuuenis senibus satanizat i annis hoc patet q̄ nichil melius q̄ bene inchoare viuere ꝑm illud horatii. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē Testa diu. et primo ethicoz nō parū refert imo totū iuuenes sic vel sic assuefieri aliqui filii belial contra bonos filios hoc adducūt in medīū. Secundo principaliter sequit̄ q̄ plerīq; homines vt iudas schariothas z nero fortassis pauci differūt a penis diaboloz. hoc probatur q̄ status vie in demonibus erat valde paruus in istis satis long⁹ z in magna parte malus esto q̄ demones in minore tēpore plus peccant q̄ homines hoc iterū probari potest iohannes euangelista z plerīq; apostoloz verisimile est et rationi theologice cōsentaneū sunt super multos angelos in celo: ergo idē videtur de multis perditis hominibus q̄ peius puniūtur i inferis q̄ isti demones. Tertio sequitur maius bonū est bene viuentibus diu viuere q̄ sit male decedentibus in mortali discedere suppositio q̄ eque diu viuūt. hoc patet. q̄ bonus resurget ad oia merita. Secūdus nō incidit in prestina demerita stat q̄ male viuēs i paucis peccatis mortalibus discedat si habeat cōtritionē paulo ante mortē et postea recidiuet et sic cum paucis peccatis discedat z ad illud iacobi. ij. qui in vno offendit factus est in omni re⁹ id est tātū punietē extēsiue sic discedendo sicut cū infinitis mortalib⁹ non tamē i intēsione graduali. Quarto sequit̄ q̄ plerīq; sunt dānati qui maiorē gratiā habuerūt q̄ multi in celo hoc patet de multis reprobis vt de iuda vero simile est q̄ semel erat i gratia z ex illo sequit̄ q̄ nō semper deus capit hominē in optimo statu sue vite oppositū est error parisii dānatus. Quito sequitur q̄ melius est viuere tota vita male z in vltimo die bene viuere sicut fortassis fecit bonus latro q̄ viuere sanctissime i principio z finaliter male mori. hoc patet ex premissis cui cōsonāt carmīa agrestia. Est melius peccasse prius post viuere recte. q̄ pu⁹ esse pium et fine fore reū. Sexto sequitur licet peccans cui pcta dimissa sunt priora grauius semp posteri⁹ peccat q̄ antea maximā vtilitatē cōfert frequenter resurgere. hoc patet. q̄ oia peccata priora cribrantur nunq; redituraad culpā z illa circunstantia ingratitudinis parum malicie habet respectu magne vtilitatis resurgendi. Septimū corelariū illi q̄ est in decuplo peior alio⁹ deus plus i decuplo cōfert de gratia. patet. cadat sortes a gratia vt cētū maneat diu in mortali vel apostata vel simoniac⁹ i beneficio cadat plato a gratia vt decē per vnū paruū mortale resurgant cū contritionib⁹ ꝓportionalib⁹ secundū decuplū z subdecuplū. patet ꝓpositum. si cum equalib⁹ contritionibus resurgerent nō seruaretur ꝓportio denaria. ps. si duobus sese habētib⁹ in ꝓportione dupla equaliter addas erit minor proportio q̄ multiplex vt puta superpticularis vl' superpartiens: similiter fiat q̄ duo equaliter peccauerunt z equaliter penitent z tñ vnus habet maiorem gratiāi resurgendo q̄ ali⁹ z illud patet cū gratia in resurgente nō solū attendit a maioze contritione sz a tota gra phabita ceteris tñ paribus resurgens cū maioze cōtritione habebit maiorē gratiā simile alii habent dicere de resurrectione ad prima merita in acceptatione diuina non credatur q̄ actus elicitus a gratia maiori (vt plerīq; rati sunt) semper sit melioz ceteris paribus vel actus est minus bonus vel equaliter bonus. vt in. xvij. distin. ꝑmi deduximus propterea inscite dicit altiss. aliqua sunt vera q̄ tamen nō sunt predicanda laicis vt est eque meritorium cōstruere cenobiū z dare turonū ex equali caritate illud nichil est dictu sed cōmētitium. ¶ Sed contra quartū corelariū arguitur null⁹ dānatus q̄ vnq; habuit gratiam. q̄ patet talis sit iudas habuit actus meritorios vite eterne: g̃ si meruit vitā eternam eam habebit vel deus facit ei iniuriā qō negādum est a iustitia et misericordia dei capio iudā et bonū latronē pro actibus suis ille bonus latro clare videt deū z eo fruit ꝑm verba xpi. mathei. xxvij. Hodie mecū eris in paradiso. nichil ita bonū pro actibus equalibus est datū iude nō sufficit aliquod premiū temporale z sic oportet concedere hāc distinctiuā deus nō equaliter premiat equaliter merētes vel iudas nō meruit. prior pars disiūctiue disiona videtur: g̃ oportet aliā concedere. Respondetur q̄ ꝑma fronte videtur cōcedendū q̄ reprob⁹ nichil cathec^e z absolute merek: sed solum cōditionaliter si discedat in gra imo null⁹ meretur aliq̄d loquor de merito vite eterne nisi finaliter discedat in gratia modo reprobo repugnat finaliter discedere in gratia. Istud tñ est reprobatū in articulis parisiensibus contra ffrem guidonē ordinis heremitaꝝ nec valet dicere q̄ articuli parisienses nō obligāt oroscenses z sancti andree diocesanos q̄ nō sunt subditi. ratio est pro articulo propterea concedo q̄ iudas meruit vitam eternā absolute z illā non habebit: ergo deus iniuste ei facit: nego cōsequentiā non habet illud quod meruit nisi conditionaliter q̄ discedat in finali gra pinde sicut magdalena demeruit penā eternā cathegorice ꝓpter eius peccata z tñ nūq; habuit penā eternā nec habebit. Et si cathegorice concedis magdalenā peccasse cathegorice iudam cōcedere habes meruisse z sicut ipsa nec habet nec habebit eternū cruciatū pro mortali ab ea ꝑpetrato ita nec iudas vitā eternā licet cathegorice meruit. Tunc ad punctū argumenti: ergo deus nō equaliter premiat equaliter merentes. distingo vel equaliter merentes fm eternā predestinationē z sic negatur. vl' fm presentem iusticiā z sic concedit nisi decedant filr in gratia: ergo iniuste facit: nego con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sequentiam q̄admodū sunt duo q̄ strenue se habuerunt in bello pro rege. sortes et plato equaliter simpliciter merentur rex in fine belli dat a terras sorti plato in illo mense cōmittit crimē lese maiestatis iuste plato nō tantū premiabitur pro strenuis actibus eius sicut sortes. Si dicas iudas meruit beatitudinem vel beatitudinē quā habuit vl' beatitudinē quā non habet. respondetur cōcedendo scīm.

¶ Distinctionis vigesime tertie q̄stio vnica.

EJrca hanc distinctionez vigesimā tertiam Quero an extrema vnctio sit sacramentuz noue legis. ℣ pro solutione aduerte q̄ baptismus est contra originale p̄incipaliter. pñia contra mortale: extrema vnctio cōtra veniale. Extrema vnctio realiter est oleum consecratum et sic est signum sensibile q̄admodū q̄libet sacramentum debet esse. quelibet species debet distincte cōnotare id quod per genꝰ cōfuse cōnotatur hoc complexū extrema vnctio supponit pro oleo benedicto cōnotationes eius ex quid nominis euadūt. Et sic diffinitur. Extrema vnctio est sacramentum infirmo a p̄sbitero applicatū in determinatis partibus corporis. circa quīq̄ sensus exteriores applicat. circa aures q̄ sunt duo rami illi ℘ sensus. circa duos oculos. circa duas nares. circa duas manus z hoc pro sensu tactus in manibꝰ multū tactus exercent non in lingua propter horrorem ſz super os in pedibus z lumbis q̄ in his mēbris peccamꝰ id est executionem pctōꝝ exercemꝰ si mēbris orbetur iungatur i partibus ꝓpiquis vtitur ꝓ forma talibus verbis p istam sanctā vnctionē z suā pissimā miam p̄cat tibi deus quicq̄d nariū lingue tactus vl' hmōi vitio deliquisti nō capiť hic forma proprie ſz methaphorice

¶ Ex hiis patent aliq̄ propositiones. ℣ prima est q̄ infirmus solus est capax hui⁹ sacramēti. Ex qua sequitur q̄ si in aliquo piculo homo inūgat nō prodest ei q̄ non est capax in potentia propinqua. istud patet Iacobi. v. infirmatus q̄s i vobis inducat p̄sbiteros eccl'ie z orēt super eum vnguentes eū oleo in noie dñi. Et oratio fidei saluabit infirmū z alleuiabit eum dñs: et si i pctis sit remittentur ei beatꝰ Iacobus erat ꝓuulgator hui⁹ sacramenti nō est institutor q̄ est filius dei. Ex isto patet quid facit extrema vnctio alleuiat infirmū quo ad venialia peccata etiā morbū si saluti anime laborātis conducat cōfert gratiā sicut cetera sacramēta. Secūda conclusio p̄ncipalis sequens duo decedentes i equalibus meritis hoc dempto q̄ vnus habet extremam vnctionē z nō alter plus premiabit q̄ alter in celo esto q̄ alter velit inūgi sed nō pōt habere p̄sbiterū ſz morītur añq̄ p̄sbiter venit. hoc patet virtute operis operati confert gratia z discedēs cū maiori gratia maiorē gloriā habebit. q̄ morbum aleuiat patet extra de sacra vnctione. cū venisset. Tertio sequit q̄ laicꝰ non potest ministrare hoc sacramentū de il

Rfisio ad lo qui credit se esse p̄sbiterū z nō est. dicas sicut suquestionē. pza tetigimꝰ. ¶ Jstis notatis Respondetur ad questionē affirmative cōclusio probationis nō egeт de hoc q̄d legitur de sancta genouefa q̄ inungebat oleo z curauit hoc erat miraculose nec ꝛtute operis operati cōferebatur gratia. potes argumentari pro bando q̄ oleū non debet esse sanctificatū capiatur oleū sacrū vna copina imponatur alia copina vl' totum oleū est sacrū z sic habeo q̄ scōa copina quam signo b z primā a tunc sequit q̄ b est sufficiēs tamē nō est sanctificatū. si dicas totum oleū non esse sacrum. ¶ Cōtra impositio aque nō b̄dicte cum aqua b̄dicta non tollit qui tota aqua sit benedicta. patet ex cōsuetudine eccl'ie: ergo idē erit in oleo nō cōsecrato mixto cū cōsecrato. Forte dicis z b̄ sacrum tanq̄ dignius trahit ad se nō sacrū. vt glosa dicit. de consecratione eccl'ie vel altaris. q̄ ī dubiis. vbi innocētius tertius dicit nec negamꝰ qui oleum nō cōsecratum cōsecrato possit oleo cōmiscerī vult q̄ hoc dicere totū manet cōsecratū. q̄ pōt esse mixtio illi eꝓ ad quē scripsit non cadebat in dubiū. ¶ Contra hoc arguitur si vinū misceatur cū sanguine totū nō efficitur sanguis. patet. extra de celebratiōe missarū. cū marte. §· quesiuisti. et tū sanguis est dignior sed superius simile tangitur in fine de eucharistia non insisto.

Distinctionis vigesime q̄rte questio prima.

MJsta distinctione vigesime quarte magister determinat de sacramēto ordinis circa quā questionē Quero talē titulū questionis an ordo sit sacramentū noue legis. ℣ pro solutione notandū q̄ patres scribētes in theologia post diem gilberti porretani realisabāt. ꝓpterea habuerūt suū modū loquendi de relationibus i ordinibꝰ sicut in multis sacramentis. ꝓpterea licet vtar alio modo loquendi non miretis scribo sicut concipio dico q̄ iste terminꝰ ordo capitur dupliciter vnomō collectiue. ꝓ ordinatione multoꝝ in debita vnione ita q̄ ordo realiter est multi debite ordinati ordo supponit pro hominibus vel huiusmodi cōnotādo q̄ recte ordinētur ad inuicē. Ordo nichil aliud est q̄ homines angeli vel alie res bñ ordinate nec est relatio realis vel rationis hominibus inherēs per quē dicuntur ordinati qualibet tali secluſa dūmō inferiores parent superioribus sicut oportet est ordo quo fit homines desinunt esse ordo q̄n nullus ordo desinit esse homines z eodēmō de icipit. Scōo sequtur hec cōsequentia est nulla hec multitudo incipit esse hic ordo z hec multitudo est hic populus: ergo hec multitudo incipit esse hic populꝰ vtrobiq̄ demonstrando idē vel eadē. Aliomō capiť ordo vt est sacramentū z cū quodlibet sacramentū debet esse signum sensibile q̄ hoc est genꝰ huiꝰ termini sacramentū i cōmuni oportet videre ꝓ quo supponit et nō inuenio sacramentū sacerdotii esse aliud q̄ sunt calix patena z hostia. ita q̄ ille termiꝰ sacerdotiū pro illis supponit connotādo q̄ episcopꝰ intentionē debitā ꝛc. q̄ requiruntur ad talis ordinis collationē. supponit etiam pro manibꝰ epi q̄ sunt signuz

Notabile

Notabile

q̄ episcopꝰ conferat talē potestatē ministro potest etiā capi collectiue pro oībus illis simul q̄admodū sacramentū ordinis pōt capi ꝓ septē ordinibus copulati vel tribꝰ vel pluribus sicut i simili dicimus interdū logica capitur ꝓ duabus cōclusionibꝰ nōnūq̄ pro pluribus z sic in oībus aliis sex ordinibus sunt sensibilia signa q̄ ordo dicuntur z hoc expresse est mens magistri. distin. hac. c. x. querit quid est ordo sane dici potest inquit ordo est signaculuz id est sacrū quoddā quo spiritualis potestas traditur ordinato et officiū. Sed dicis ex isto sequūtur hee cōclusiones sacramētū ordinis est frigidū q̄n calix et manus sunt frigide. sacramentū ordinis caret vno digito licet sacramētū ordinis emere licite q̄ licet illū calicē et pātenā emere licite p̄sbiter nō recipit sacramētū ordinis q̄ non recepit manus p̄sbiteri nec̄ calicē z patenā. Respondeo q̄ due ꝑme conclusiones sunt vere: de tertia ꝓpositione intēdo inferius loqui. quartā propositionē nego loquēdo vt plures licet calicē non recepit tñ facultaten habuit cōicandi corpꝰ xp̄i verū z hoc sufficit ad illius veritatē si cuipiā hec videantur absurda petať ab eo q̄ res est sacramētū z logicā intelligēs pōt similia inferre. Septē enūerat magri ordines in littera q̄ sunt hostiariatus/lectoratus/exorcistatꝰ/accolitatꝰ/subdiaconatꝰ/diaconatꝰ/p̄sbiteratus. isodorus. vij. ethimologiaꝝ. c. xij. hos enumerat aliq̄ canoniste ponūt primā tōsuram ordinē z ad h̄ est textꝰ de eta te z quali. ordiñ. cū cōtingat. vbi innocētius tertius archiepo rothomagēsi respondēs tonsurā videtur dicere esse ordinē pōt dici q̄ est: ē quoddā inkſticiuz inter laicos z exītes in sacris vt nouiciatus in religione z hoc videť tenere magister cap̄. ij. huiꝰ episcopatus pōt vocari ordo alioqui luctari opus est de termino in hac parte nō habemꝰ ad multa fortes rationes nec auctoritates vincētes. ꝓpterea nemo serioſe iſistere debet siue dicantur septē siue nouē ꝑm nouē ordies angeloꝝ. parū refert officiū hostiariatus est pellere malos ab eccl'ia/lectoratus legere/exorcistatꝰ expellere demones/accolitatꝰ ferre cereos/subdiaconi officiū est accipere materiaz sacramēti a populo z dat diacono diaconꝰ hoc dat p̄sbitero. Jsti ordines tradunť in signis sensibilibus variis q̄ omne sacramētū est inuisibilis gratie sensibile signū z imꝑmitur in illo signo caracter in quo principaliꝰ potestas illius ordinis designať p dationē clauiū ipzimiť caracter hostiariatꝰ/ p codicē lectoratus/p libzum exorcismoꝝ exorcistatꝰ/ per candelabzū z cereū accolitatꝰ/ subdiaconatꝰ p patenā z calicē vacuū/ caracter diaconatꝰ p traditionē libzi euāgelioꝝ/ ꝑm alios i impositiōe manꝰ epi caracter sacerdotalis ꝑm aliquos imꝑmiť p calicē patenā vinū z hostias placz aliis dicere fit i ꝓpositione manuū epi qñ dicit: accipite spiritū sanctū/ sic dicatur de prima tōsura z ep̄atu quieas ordines dicere voluerit/ pluribꝰ videtur tactꝰ instrumentoruz corporeus de necessitate ad hoc q̄ quis suscipiat ordines. placz aliis dicere sufficit instrumētoꝝ porrectio et manuum extensio teneatur illud quod est se curius genuflexio deuotio / celebratio missarum et hmōi non sunt de necessitate sacramēti sicut a principio huius quarti dictū est. aliqua sunt necessaria accipienti z conferenti ne peccet q̄ non requirūtur ad hoc q̄ sacramētū conferať z diffinitur ordo sic. Ordo est sacramentū quo traditur potestas specialis super corpus xp̄i verum vl' misticū. z licet nō est facile dare q̄d habeat hostiariatꝰ q̄ nō habeat laicus tamen illud ei incūbit ex officicio claudendi ianuas pro expellendis indignis ab assumptione corporis xp̄i: sic capiendo. epaťꝰ est ordo q̄ aliquā potestatem habet epus super corpus xp̄i misticū quā nō habet simplex sacerdos vt in cōfirmatione et in datione ordinū cui textus astipulatur de ordina. abepō. qui epi. re. c. j. si placeat excludere epatū ab ordine demaḱ super corpus xp̄i misticū z tunc nichil potest episcopus super corpꝰ christi verū quod nō pōt sacerdos simplex. Jsta difficultas est ita differens sicut species logica z genꝰ legistarū. ꝓpterea turpe est dicere duas esse positiones inter theologos z canonistas in hac parte cū sit contendere de termino capias diffinitionē ꝑm materiā subiectā et dicta de ordinibus. j. ethicoꝝ. iij. ipm enī exactum non est in oībus simillimō rationibꝰ flagitādū sicut nec in hisce q̄ per artē cōficiunť. ¶ Circa ista occurrunt aliqua dubia p̄mū an ordo sit genꝰ ad omnes ordines. Secūdū est an in quolibet ordine ipzimať caracter z an illi specie differāt z q̄ accidentia sunt Tertiū dubiū ex dictis videtur esse plura sacramēta q̄ septē cōtra theologos omnes. Ad primū potes dicere iste terminus ordo est genꝰ subalternuz multas species subalternas sub se cōtinens et oēs illi septē vel nouē participāt rationē veri ordinis licet vnus sit supremꝰ sicut animal eque primo dicit de omnibus animalibꝰ licet homo sit nobilissimuz ceteriū. Ad secūdū dubiū dicit q̄ sic nec occurrit michi magna ratio in oppositū i sacramentis inter alterabilibus cōiter ponuntur caracteres z melius est dicere q̄ specie specialissima differāt cum ad alios effectus ordines cōducāt nec est petendū in qua parte aie sunt cū aia partium sit exps isti caracteres naturas habituū i parte imitanť dixi in parte nō corrūpuntur ab aliquo agente creato non est querenduz in qua specie qualitatis caracteres ponātur cuz solos terminos ponam in prędicamento de intensione caracteris non est certū an omne accidēs in aia est intēsibile vt patet de actu sinchathe·° et dato q̄ caracter intēsibilis sit nulla creatura pōt eū intendere aut remittere. Ad tertiū dicitur sunt mille sacramenta z plura septē sacramēta ordinis imo mille sacramēta ordinis ſz q̄ oia illa sunt ordo reputantur vnū sacramētū sicut i artibꝰ dicimꝰ q̄nq̄ esse predicabilia z vnū genꝰ z tū mille sunt termini quoꝝ quilibet est genus sic est in ꝓposito nec argumēta sunt maioris difficultatis q̄ argumenta illa trutinata in artibus aliqui ponentes epatū ordinē dicunt q̄ est idē caracter cū sacerdotali vel illū dilatat hoc non valet ſz est caracter distinctus a sacerdotali vl' nullū habet si oēs isti caracteres ponātur eiusdez spe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciei ꝛ se intendere difficile est hoc impugnare. Si dicatur sunt eiusdē speciei specialissime ꝛ nō se intēdunt nec hoc oportet in q̄litatibus spiritualib⁹ iterum est per difficile illud impugnare. ℣Preterea notabis nō esse essentialē dependētiā istoꝝ ordinū ad inuicē q̄s potest esse sacerdos nō diaconus. diaconus non subdiacon⁹. patet de clerico p saltū ꝓ moto cap̄. unico. sz de episcopatu digladiantur homines aliquibus dicentibus q̄s pōt esse epūs sine sacerdotio: sz ordines dare nō potest cū non est sacerdos: alii autē oppositū. ad neutrā partē adduci possunt rationes vehemētes nec auctoritates. ordines sacri a solis epīs dantur ꝛ nō a sacerdotibus simplicibus. deus illā potestatē dedit apostolis ꝛ suis successoribus q̄ sunt episcopi. illud est de iure diuino ꝛ licet interdū sit disceptatio an hereticus pōt cōferre ordines tñ beatus augustinus ꝛ doctores post eū tenuerūt q̄ sic supposito q̄ iste q̄ nunc est hereticus prius fuerit vere ordinatus epūs sic tenet beat⁹ augustinus. ij. li°. contra epistolā permeniani. idē patz de degradato. pz de ordi. ab epo q̄ renuit epa. cap̄. ꝓmo: sed talis ab eis ordines recipiētes male agūt nec recipiūt executionē. Rursus mulier nō potest ordinari in sacerdotē ꝛ si quis attēptauerit nichil facit est constitutio diuina sola causa: licet rōni multū conformis. argumentū illius est sua beata mr̄ nō ordinabatur ꝛ licet mille virispreferebat tñ qr hoc nō conuenit sexui docere. j. ad thimoteū. ij. docere aūt mulieri non permitto neq̄ dñari in virū nec tōsurari potest. xxxiij. q. v. hec imago. xxvij. q. j. diaconissam/sunt impudentes et garrule regulariter huic officio inepte fabulātur mulieres conqueste sunt qz eis ꝓhibitū est audire confessiones alique honeste adiuerūt romanū pontificē quibus dedit pixidē seruandū tota nocte in quo erat latenter auis ꝓhibēs eis districtissime ne aperīrēt fm q̄ solet dici de muliere semp ꝓna rei q̄ prohibetur ei vna eaꝝ aputt pixidē ꝛ egressa est auis pontifice ī crastino petente an aparuerūt pixidē ꝛ ipsis negantib⁹ tandē concluſit eas nescire tenere peccata in confessione detecta secreta turpe est eis vagari per patriam et sciſtitari noua in vrbe sz manere secrete domi. j. econōicoꝝ. Interdū vxores p̄sbiteroꝝ vel abbatisse dicuntur p̄sbiteriſſe sz non est intelligendū q̄ ordinē sacerdotii suscipiant est modus. ✠gilii. sexto eneidos vocare sibillā sacerdotē heredot⁹ post sermonē de nilo loquens de moribus egiptioꝝ dicit nulle feīne sunt sacerdotes deoꝝ vel deaꝝ. ℣Preterea notabis ꝓma tonsura ꝛ minores ordines non possunt capi añ septimū annū. lxxvij. d. in singulis. ꝛ conferēs alicui nisi religionē intrauit suspensus est ipso facto per annū a collatione eiusdē ordinis de temporib⁹ ordinandis. c. nullus li. vj. accolit⁹ post duodecimuz annū in dicto cap̄. in singulis. subdiaconat⁹ decimo octauo annoꝝ. diaconat⁹ vige^mo. p̄sbiterat⁹ vigesimo quinto: vt in cle. gñalē de etate ꝛ quali. ordi. ante dictam etatē vt notatur in dicto capitulo. gñalem. accipit puulus sz non executionē de istis temporibus est cōstitutio positiua humana facile est dispensare qñ homo est idoneus vnus est et doctior ꝛ prudentior in viginti annis q̄ ali⁹ in trigita vidi aliquos religiosos magnā cōscientiam facere ī quibus meis de hoc q̄ susceperūt ordines ante temp⁹ statutum a pontifice et tñ illi paruā fecerunt viuere in propzio ꝛ regulā infringere more phariseoꝝ. Sed hic est difficultas tunc an talis paruulus factus p̄sbiter in cunabilis in occidentali eccl'ia tenetur seruare continētiā ꝛ patet q̄ nō nullus obligatur seruare cōtinentiam nisi volens iste paruul⁹ cū venit ad annos discretionis habet nolitionē cōtinēdi ponamus ita nunq̄ ante cōsensit dū nō vtebatur ratione ergo sequtur nō tenetur seruare cōtinētiam ꝛ sic habebitur vnus sacerdos in occidentali eccl'ia qui potest ducere vxorem sine dispensatione reuocatū est in dubiū an maximus pontifex in hoc studio ꝛ alibi pōt dispensare cū subdiacono vt sit vxor⁹ a fortiore de sacerdote ꝛ sine dispensatione. Forte dicis talis nō potest ducere vxorē ꝛ concedis ipso nolēte cogetur seruare continentiā q̄cq̄d sit non est facile admitendū q̄ quis pōt ordinari sacerdos aut subdiaconus ante vsum raticinis nec video rationem in oppositum nec determinationē iuris de penis canonicis remitto ad canones.

¶Distinctionis vigesime ḡrte q̄stio secunda.

Secundo querit circa hanc distinctionem vigesimā quartā an accipiens personas in beneficiis eccl'iasticis peccet. ℣Pro elucidatione questionis explicat quid est acceptionis personarum ꝓmo elenchoꝝ necesse est nō intelligentē significantias terminoꝝ paralogisare. is acceptor personarū dicitur q̄ ꝓsonā persone iniuste prefert capitur iniuste cōtrarie quo fit deus non est acceptor personaꝝ licet teneatur q̄ gratis predestinat ꝛ nemo potest bene agere sine sua ope speciali quā sua sponte vni cōfert et non alii. hoc patet nulli est obnoxius non flectitur cuz regula lesbia tortuose sz regula inobligabilis est. sc̄ō patet epūs preferens alterū idoneoꝝ pariū alteri nō facit actū accipiēdi ꝑsonas patet nō iuste vnū alteri prefert. ¶Hoc prelibato pono cōclusiones titulo questionis respōsiuas. ¶Prima est omnis acceptio ꝓsonaꝝ in bñficiis ecclesiasticis est peccatū. probatur conclusio omnis acceptio personarum est peccatum omnis acceptio ꝓsonarū ī beneficiis ecclesiasticis est acceptio personaꝝ. ergo cōsequētia elucescit ex barbara maior est clara cū in eius quid nominis ponitur iniuste et in minore predicatur super⁹ de inferiore ¶Secunda conclusio acceptio personaꝝ in bñficiis ecclesiasticis est multū graue peccatū. probatur. acceptio personaꝝ opponit iustitie modo iustitia est preclarissima ✠tutū. v. ethicoꝝ. j. ℣Et neq̄ est hesperus neq̄ lucifer ita admirabilis. ℣Et ꝓuerbio inquit dicere solemus iusticia in se virtutes continet omnes: ergo eius oppositū est peius cōsequentia patet ex thopicis. iiij. de ciuitate dei. iiij. cap̄. remota iusticia q̄d sunt regna nisi latrocinia magna.

Rursus illud peccatū est malū q̄ est causa multorum maloꝝ directe sed sic est de acceptione personarū ex ea nascuntur rixe ꝛ murmura dicente aristotele. v. ethicoꝝ. iij. Si enī nō sunt equi non equa habebunt sz hinc pugne nascunt ꝛ incusatiōes atq̄ querele est causa quare litteratura et virtus floccipenduntur honos alit ✠tutes mulciadis tropheus sic temistoclem iſlāmauit ad gl'iam vt ei sōnum corripuerit ꝛ simulacrū alex. in templo herculis cesarē nemo est tā cornuta fibra (vt aiūt) qui spnit honorez trahimur oēs laudis studio iquit tulli⁹ huic ouacio ꝛ triūph⁹ dabatur apud p̄scos. v. de ciuitate dei cap̄. xij. templū virtutis ꝛ honoris apud romanos cōiūgebātur vt nulli pateret accessus ad tēplū honoris qui nō trāsiret per tēplū virtutis quis daret tersiti arma achillis ferēda ꝛ licet ita fuerit de actu exercito ita nō est de actu signato a p̄fib⁹ licet istud fit de vita nō tñ est de honestate clericoꝝ nec sinit sincera speculativa licet id admittat ✠sipellis practica super altare dei ponēs vitulos falsificant carmen pōtificat moyses talamos medicina subintrat Dicam⁹ imposterū mēdicat moyses famuli cū sanguine regnāt: est verioz sīia in dieb⁹ nr̄is nec error in pedib⁹. patet intelligenti. ꝓuerbioꝝ. xvj. cap̄. sicut qui emittit lapidē in aceruuz mercurii sic q̄ tribuit insipiēti honorē quocirca sacre hīstorie extollunt faciētes iusticiā. ꝓo. cv. Beati q̄ faciūt iudiciū ꝛ iusticiā omni tempore. sapiētie. j. diligite iusticiaz qui iudicatis terrā iusti epulētur ꝛ exultent. psalmo lxvij. Justus vt palma florebit. in memoria eterna erunt iusti. iusti fulgebūt sicut sol. iustoꝝ aīe in manu dei sunt. beati qui persequutionē patiūtur ꝓpter iusticiā: ergo per locū ab oppositis iniuste facientes sunt miseri ꝛ delebitur memoria eoꝝ de terra viventiū. Si prelati eccl'ie essent boni alios esse probos est necesse fm iudicē populi sic ꝛ ministri eius. ℣Ecclesiastici. x. sicut sphere inferiores motu raptus superiorum sic ꝓnos mūdi lationez ꝓmi mobilis cōsequūtur. medic⁹ solliciti⁹ aduertit ad curā capitis q̄ ceterorum mēbroꝝ ꝛ manus se discrimini exponit ꝓ conseruatione capitis ne ipso pereūte intereat hinc in adagio dicim⁹ q̄n caput dolet oia membra dolent ꝛ corpus mīstic⁹ ꝓportionabiliter se habet ad cōpus verum sicut lux eius ita ꝛ tenebre eius. Si epi essent boni nō promouerēt nisi bonos curatos ꝛ si boni curati bene purgant perficiūt ꝛ illuminant in eoꝝ ierarchia et sic omnes erūt boni videm⁹ in tēporalibus modū vestiū regine oēs mulieres imitātur ꝓmo nobiles in curia ꝛ ex cōsequenti alie. talia sunt subiecta q̄lia permittuntur ab eorū p̄dicatis in his que eque vocant subiectos a cōsilio seruuit israel dño oibus diebus iosue. xxiiij. iosue eo q̄ bene populū rexerat ꝛ in consilio cōstātiēsi ꝛ recitat pragmatica sanctio. sicut ī construenda domo precipua est architectoris cura vt tale iaceat fundamentū super quo firmū pōneret edificiū ita in gñali ecclesie reformatione potissimū est huius sancte synodi studium vt tales eccl'ie p̄ficiant pastores qui tā q̄ colūne ꝛ bases ipsam eccl'iam doctrine et meritoꝝ virtibus firmiter sustētēt vbi nō est bonū fundamētū nichil firmū super edificari pōt. j. q. j. paul⁹. ✠ pze. non bap. veniens. Qui vult alios rectificare ꝛ nō rectificat se perinde se habet sicut ille qui vult rectificare vmbrā nō equata virga illius effectiua: q̄ vbi est cecutiens epūs gñat monoculū plebanū ꝛ curatus altero oculo orbat⁹ cecos prochianos ꝓcreat gradatim descedēdo de malo in peius vno inconuenienti dato ab eligente epm multa mala contingunt ingressus methodoꝝ incognitarū ostendit q̄ modicus error a principio est ampli⁹ in fine non q̄ eligens malū epm min⁹ peccet q̄n malū plebanum instituens imo econtrario cum vnus est pastor alio vniuersaliꝝ siue episcopus procedat ab electione vel a rege vel quibuscunq̄ aliis in idē redit videt rationi magis cōsentaneū q̄ corpus suū caput dele gerit. nūquid pulcrū est asinos bipedes grunientes sues idola homini preesse ꝛ ꝓbos ꝛ consummatos viros subesse cū aristoteles. j. politicoꝝ. istos alioꝝ dños esse debere censuit correlarie sequitur oppositum. Scḋo sequitur q̄ istis peccatis maxime est portio principū qui crebro elections violētas faciunt vbi elections robur habēt vel maximū pontificē sinistre informant dātes ei intelligere de non ente q̄ sit ens. Tertio sequitur q̄ alii hoc principibus suggerentes imo cōsentientes peccāt. patet. cōsentire in illicito est peccatū ꝛ multo maius suggerere. Quarto sequitur volēs oīno recedere a tiranide ꝛ veri principis officiū exercere debet curare imprimis vt boni instituantur prelati. pz. eius potissimum interest habere obtutū ad bonā policiā rei publice ꝛ hoc fit optime instituendo sapientes duces q̄to popul⁹ peius regit tanto min⁹ paret ꝛ minor tranquillitas in tota republica habet homicidia ꝛ multa scelera deffectu illius perpetrantur sapientes ostenderēt inferiores debere parere superioribus fm ordinē ad deum. Tertia conclusio inidoneus capiens beneficiū vbi videt alios idoneos peccat quando se cognoscit inidoneū vel cognoscere debet ꝛ ipsum restituere tenetur. prima pars huius conclusionis pz. oīs actus caymotis est pctm̄ idone⁹ suscipiēs ꝓuinciā humeris suis impem facit actum caymotis: igitur. q̄ talis actus sit caymotes. patet. est circa honores et nō est magnanimitas nec pusillanimitas: ergo est caymotes nō facio ꝓ nunc vim inter modestiā ꝛ magnimitatē. iiij. ethi coꝝ. iij. ac lenti stolidi sunt ꝛ seipsos ignorāt ꝛ etiā clare nā quasi sint digni res eas aggrediūtur q̄ honorantur deinde redarguuntur an peccaret ineruditꝰ capiens tirremis gubernaculū inter calistiam ꝛ douerū vel agricola volens curare extreme pacientē quis nesciat occultiora esse vulnera anime q̄ corporis. Scḋa pars patet q̄n non cognoscit quia tunc est ignorantia vincibilis crassa vel supina ꝛ illaꝝ neutra excusat a toto: igit. vltima pars patet q̄ restituere deuincit. patet ei conferens peccat ex prima cōclusione ꝛ tota causa est īidoneitas: ergo īidoneus prouinciā suscipiens peccat: negas ꝓbam de paruulo in cunabilis vel nō vtenti ratiōe. ¶Contra

Universidad de Deusto
Biblioteca

ron est idē in isto adulto.insuper tenet officiū alteri debitū in quo nescit iherarchisare ꝛ alii reperiunt idonei hoc officium capere volentes.Preterea est eadē ratio in quolibet tēpore iidoneitatis ꝛ talis cognita a prudentibus:ergo q̃ ratione peccauit capiēdo peccat tenendo hec addūtur ꝓpter turpe lucrū qđ per peccatū acquirit tamē iuste detinetur exemplum de vendente ꝛ emente in festo vbi est prohibitio vel histrioni datū.Contra istas cōclusiones argumentor sit titius reputatus idoneꝰ ipocrita non tñ idoneꝰ eius dās illi bñficiū nō peccat et talis est iidoneus:igit. Forte dicis excusatur ob ignorationem inuincibilē cū credebat illū esse idoneū. Contra sic credit de nepote.preterea quilibet est reputandus bonus ꝛ idoneus donec constat de oppositō de presump.dubū.sortes quē non noui est hmōi igitur.Amplius si collator delinquit cōferendo beneficiū iidoneo oportet explorare vnā regionez ad separandos idoneos ꝛ post oēz lustrationē stat collatorē falli.Ad primū concedo q̃ eius non peccat cōferendo titio bñficiū ꝛ idē est iudicium de nepote dū est similis credulitas sz caueat a pia affectione potius a praua credendo cū ibi cōiter puertitur iudicium.patet de niobe ꝛ suis liberis apud aristotelem ꝛ sic concedunt ille propositiōes eius iidoneo dat bñficiuz sine pctō in pñtia idoneoꝝ.patet in casu argumenti.Scͣ ꝓpositio inidoneo eius licite dat bñficiū scienꝫ.patet.titio dat licite bñficiū scienter titius est iidoneus ex ipothesi:igit.patet expositorie in tertia figura cōcludendo similem obligatem i cōclusione qualis habek in maiore. Tertia ꝓpositio eius grauiter peccat dando scienter iidoneo bñficiū hec scientia cadit in idoneitatē.Quarta propositio vbi nulli essent idonei(sz hoc deo gratias in hac tempestate nō est in vsu)nō est peccatū cōferre iidoneo scienter vbi nō habek marpesia cautes sicut in campo sennaar edes extruere ex latere cocto operepciū est.Ad scām nego maiorē ex ea cepta in illo sensu mox subinferam quēlibet quē non nosti reputabis pitum medicū latemū vel i quacūq; alia arte i aliquibus requiritur maior indagatio vite in aliquibus ḡalis sufficit si emeres equū in limitib⁹ hostiū vt in marchia vel norchūbria vl̃ procreare desideras socerū nō esses contētus vulgari noticia sil̃r nec debet eius residere i noticia vaga i collatione bñficii.alia noticia requirit ad ingressum cōtatis sozbone elia ad ingrediendā lectionē i artib⁹ propositio assumpta sic venit intelligēda nullus est dicēdus malus vel talis reputandus donec cōstat de oppositō ꝛ hoc sufficit ad secū cohabitandū i seculo:ꝛ dato q̃ assentiā cachec q̃ hic est bonus non tamē debeo assentire q̃ hic est bonus ꝓ hoc bñficio ꝓ habenda filia vl̃ sozore.Ad tertium fateor debet lustrare imaginarie hoc est mētaliter cōferēdo cum bonis quis melius eorū iudicio subibit onus illius beneficii manēdo cū plebe ꝛ illā erudiendo verbo ꝛ exemplo. ¶Sed cōtra illud totum argumentor q̃ libet actꝰ bonꝰ debet esse cōformis dictamini prudētiali actus quo eius confert huic bñficiū non est cōformis dictamini prudentialis imo cōformis errori g̃ nō est actus bonus cōsequētia tenet i q̃rto scē maior est aristotelis.vi.ethicoꝝ.negat minor eius cōformat se cōclusioni huiꝰ sillomi ꝓcticī cuiscūq; quē inuincibiliter credo esse idoneū possum conferre bñficium titiū reor esse hmōi:g̃ titiū possum iuestire ꝓña est nota ex tertio ꝑme licet maior sit singularis ex parte subiecti enūciationis est vniuersalis ex parte medii.Si dicas nulli iidoneo cōferēdum est bñficium titius est iidoneus:ergo titio nō est cōferēdū bñficium.maior est falsa ꝛ sua cōtradictoria cōcludit ex cōcessis.titio dādum est bñficium titiꝰ est iidoneus:g̃ iidoneo dādum est bñficiū. si petas an iste actus est bonꝰ volo dare huic idoneo bñficiū ꝛ apparet q̃ nō hz iudiciū i intellectu erroneū directiuum eius dādū est huic idoneo bñficiū nullꝰ error est prudētia. ¶Respōdetur nō requirit vtrobiq; armonia actus studiosi ad prudētiā sufficit ad errorem iuincibilē.si expetas an deuiciatur hic ipocrita restituere bñficium cum cognoscit ipsum suis humeris esse impar lucida est rñsio ex tertia cōclusione.si ponatur idoneus ꝛ fortassis ipocrisis erat partialis causa mouēs eēm ad cōferēdum huic nō teneor restituere sicut idigēs malꝰ accipiēs elemosinam vbi bonitas partialiter mouebat cōferētē nō tenetur restituere circūstantia accidētaria non variat iustū ritulū intētio collatoris erat cōferre huic cathegoce licet fallaꝫ i vno iudicio accidētali. puta iste est magne sctimonie.secꝰ est de diuite simulāte se inopē suscipiēte elemosinam capit inopibus debitū ꝛ obnoxius est restituere pauperibus.Ex solutione colligitur duo epi cōferūt bñficia duobꝰ quorum alter est melior tñ nō oportet q̃ mereatur in cōferendo illi sufficit q̃ alius putetur melior illo nec credatur more multoꝝ q̃ habitus humilitatis iclinat in falsum iclinat imediate in suum actum elicitū sed in intellectu est vnū iudicium falsum ꝓ tunc fortasse dirigens illum actū humilitatis.Secundo principaliter argumētor nulli idoneo eius tenetur conferre bñficium:ergo cōclusiones ꝑsupponunt falsum.assumptū patet.per inductionē suppono a b c esse tres idoneos. ¶Respondeo p ꝓpositiōes. ¶Prima nulli idoneo de necessitate salutis tenet eius cōferre hoc bñficiū.patet.nō tenetur cōferre a dando ipsi b bñ agit. ¶Scͣ propositio dando b facit illud ad qđ nō tenebatur ꝛ liberaliter agit. ¶Tertia propositio dando aliquid illi cui non tenetur absoluitur a debito. ¶Quarta propositio habitus iusticie inclinat ad dādū bñficium vni istorū si nō ponātur plures idonei dādo bñficiū d istis trib⁹ ꝛ toti multitudini facit iniuriā auferēdo ab eis debitum licet nulli eoꝝ debetur quib⁹ tñ turpe est i causa forēsi mouere actionē cōtra collatorē ne ambitionis labe notentur ꝛ in probatione succūbant facili⁹ quadrabūt circulū q̃ habebūt propositū:sz initi debent quātū in eis est ne cōferat ꝛ in idoneo a suadebit dare b vel c b dare a vel c et c dare a vel b sicut de mensa aurea missa inter septē sapientes quā thales bianti misit ꝛ sic per ordinē ex hoc cū aliis iudi-

riis cognoscet collator quemlibet illorum sufficiētem. ¶Secunda propositio principalis:si debeat peccati esse expers collator alicui istorum conferre beneficium est necesse vt necesse necessitet totam conditionalem.quo fit in isto casu non potest exercere iusticiam quin superimpendat cum minue dādum sit impartibile vt olim contigit de vandis armis achillis asaci thelamonio vel vlixi. Sed dicis collator facit actum liberalitatis dando a beneficium:ergo ei non dādo facit actum illiberalitatis sed omnis illiberalitas est vitium:ergo non dando a vitiose agit.Respondeo liberaliter facit illi cui dat et nego q̃ omnis illiberalitas sit vitium licet computetur vulgariter extremum liberalitatis per hoc discrimen capit a iusticia quod est ad alterum sed non tenetur si teneretur esset actus iusticie.interdū est turpe viro apud homines non dare quando est honestum dare et volens dare illiberaliter agit nec peccat.quo fit illiberalitas non est turpitudo simpliciter cum potest esse actus bonus et meritorius Contra quelibet virtus consistit inter duo extrema vitiosa:sed liberalitas est virtus:ergo consistit inter duo extrema vitiosa:et illiberalitas est alterum extremorum liberalitatis:g̃ illiberalitas est vitiū. Dicis et bene q̃ vitium apud Aristotelem non accipitur pro peccato imo stat alterum extremorum esse bonum quemadmodum de illiberalitate.ꝛc.
Dicis actus illiberalitatis est bonus:ergo habitus ab eo genitus.consequentia tenet vtrobiq; per diffinitionem ꝛ utis est habitus electiuus immedieta te consistens.insuper est habitus qui habentez perficit et eius opus bonum reddit.Si dicas vnus actus non generat habitum. Contra si primus nichil generat nec secundus nec tertius sicut in cauatione lapidis subiectum est susceptiuum habitus nec eget alterius dispositionis.Item hoc non impedit propositum sit frequentia actuum.concedo q̃ virtus virtuti opponitur:minor virtus maiori opponitur quando actus est consilii id verum habet sicut prime ad corynthios septimo. qui nubit bene agit/qui non nubit melius agit:virginitas est virtꝰ nolle seruare virginitatem idētidem:virtutem procreat extremum abstinētie cadit in temperantia regulari quando est de ꝓsilio. Si dicas aristoteles dicit quarti ethicorum primo:aleatores tamen et fures atq; latrones illiberales sunt:et paulo post magis est malum q̃ prodigalitas et homines magis hac ipsa peccant:sed prodigalitas vt constat ē peccatum:ergo illiberalitas est peccatum. Ad ista dicitur non sequitur fures sunt illiberales:ergo furtuz est illiberalitas nec argumentum a coniugatis ibi locum habet. Secundo dico ad intentionem aristotelis ipse loquitur de illiberali mixto fur est iniustꝰ potest dici q̃ aliqua iusticia est liberalitas quando homo tenetur dare et sic illiberalitas aliqua est iniusticia sciungo vnam virtutem ab alia et eius oppositus non est ita sincera liberalitas ac si de suo daret non potest sibi tenere sed alteri elargiri tenetur:nec est penitus simile sicut de famulo dominū dante elemosinam :q̃ulsit magna affinitas cum elemosinario cui ex officio incumbit. ¶Tertio ꝑncipaliter argumentor licet dare parulo octo annorum beneficium et talis est iydoneus:igitur : maior patet de electionibus.ex eo.libzo sexto. Respō deo q̃ licet talis octennis vel septennis excusetur in ecclesia militanti non tamen in ecclesia triumphanti.Istud patet extra de prebendis superinordinata ordinatione.Et infra cum satis.illi satis in ecclesiis ydonei reputandi sunt qui seruire possunt ecclesie et volunt in ipsis consultatiōi cui taliter respondemus q̃ pueri beneficiati qui non possunt in eadem ecclesia disseruire in illa ydonei non debent imputari.istud patet prima questione prima.pueri. ꝛ capitulo.estote. de electionibus.cum in cunctis. minori viginti contingere annis non datur tutela legis dispensatio summi pontificis non sufficit istō non est pure positiuum sed pendet in iure nature et diuino vt iferius latior sermo de hoc euadet. Itez tertio thopicorum. nemo eligit iuuenes in duces quia non constat eos esse prudentes.et primo ethicorum tertio. Iuuenis non est ciuilis doctrie ydoneus auditor est enim rudis actuum vite et homerus primo elyados dicit agamenonem mallem habuisse quinq; nestores licet senes q̃ decem aiaces hinc alexander philippi teste iustino libzo vndecimo creauit duces sexagenarios sic inquit. cum ad periculosum exercitum legerat non iuuenes robustos nec ꝑmo floze etatꝫ sz veteranos plerosq; etiā emerite militie.ordines quoq; nemo nisi sexagenarius duxit vt si principia castrorum cerneres senatum te alicuius psilce rei publice videre diceres cui suffragatur illud iuuenalis decima tertia satyra. Imprebitas illo fuit admirabilis euo. Credebant hoc grande nephas et morte piandum.Si iuuenis vitulo non assurrexerat et si barbato cuicunq; puer licet ipse videret plura dom̃ ferra et maiores glandis acerno tam venerabile erat precedere quattuor annis pulchrum est pro reuerendo in christo patre habere inconstantem puerum sine moribus sine etate. Et licet iuuenes communiter non sunt ydonei non scio per locum a contrario sensu q̃ senes sunt ydonei prestat habere iuuenem vinginti annos vel circiter natum bene institutum q̃ quadragenarium vitiis coinquinatum: Per iuuenem iuueniles mores intelligo qui communiter iuuenibus etate conueniunt et multis senibus.dixi communiter thymotheus iuuenis factus est episcopus sed grandeuus moribus. simile legitur de petro lucemburgensi.et hoc ipsum patet sapientie quarto.et octuagesima tertia capitulo.pozro. ¶Quarto arguitur : habeat aliquis beneficium tempore inydoneitatis scilicet sortes iste veniens ad ydoneitatem non tenetur restituere beneficium:igitur conclusiones false:antecedens patet: habuit a vero collatore et nunc est ydoneus. Preterea hac via cum erat ydoneus tempore quo da-

Universidad de Deusto
Biblioteca

batur et beneficium venīs ad inydoneitatem tenebitur relinquere beneficium quemadmodum solent senes qui dicaces et garruli sunt in ea etate secundum illud Horatianum. Difficilis querulus laudator temporis acti. hinc epytheton adiungitur a beato hieronymo in prologo biblie delirus senex verbosus sophista. ꝛc. non bene retinent secreta in confessione. secundum illud Alani. Utribus antiquis vinum cōmittere noli. Nec senibus sensum quem retinere velis. ¶ Et ratione sic argumentor: homines circa quinquagesimum annuz vel quadragesimum quintum videntur habere statum prudentie et sensim perdere rationem et prudentiam tota est finita: ergo successione temporis tandem extinguetur ad non gradum rationis cum ad alterationem corporis sequatur alteratio mentis sicut erat in cremento a pueritia. ¶ Concedo q̄ sortes non tenetur restituere bñficiū maxime qñ est veniens ad ydoneitatem licet peccauit tempore inidoneitatis cognite et tenebatur restituere non fodio quot peccatis peccauerit quia tenebatur restituere in hoc mense et non restituit: ergo culpabiliter omisit et sic descendendo ad partes minutiores scilicet ad dies et ad horas: nunc cum factus est ydoneus sufficit q̄ penitudine ducatur de iniusta detentione beneficii et de fructibus illo tempore acquisitis vtatur consilio prudentum. ¶ Sed contra hoc arguitur: non firmatur tractu temporis qđ de iure ab initio non subsistit per regulam iuris libro sexto. et. ff. eodem titulo. l. quod ab initio.

¶ Respondeo q̄ erat ex parte collatoris a principio valuit habuit titulum eo modo quo posset habere: sed peccauit tenens hoc in inidoneitate multum facit collatio tituli: alias ydoneitas non sufficeret: sicut sola ydoneitas non dat viro titulum beneficii: sic collatio sola inidoneo nō facit q̄ sine peccato beneficium teneat. ¶ Sed dicis habens ordines non tenetur eos relinquere licet eos suscipere tempore inidoneitatis: ergo nec tenetur relinquere beneficium: consequentia est nulla cum in vno imprimatur caracter sacerdotalis et non potest retrocedere. secus est de alio cui patet alia via: Indoctus capiens ordines sacros tenetur penitere de peccato preterito: et scire illa que suo officio incumbunt: minor litteratura sufficit simplici sacerdoti q̄ curato: male agunt episcopi passim admittentes omnes in sacerdotium in opprobrium cleri non modicum et scandalum laycorum. propterea verificatur illud hieronymi: multi sacerdotes et pauci sacerdotes multi numero pauci sacra docent. Istud patet quadragesima quarta distinctione. capitulo. Multi. Nonagesima tertia distinctione. capitulo. Legimus. in fine. nemo in ecclesia dei nocet plusq̄ cum peruerse agens nomen sacerdotis habet. octuagesima tertia distinctione. nemo. propterea comparatio simie. prima questione prima. si quis inquit. ¶ Ad aliud argumentum de illo qui descendit de ydoneitate in inydoneitatem bonum esset q̄ relinqueret more valerii beato augustino cedentis sancti baldredi/alberti magni/petri damiani/et similium virorum illustrium si aliunde habeat prouisionem sinon habeat nego q̄ tenearur relinquere iam est miles emeritus et fixit arma ad postem herculis: oportet q̄ alatur et quod habeat coadiutorem. illud patet de clericis egrotis. vel debiliter. capitulo. cum percussio. et in capitibus sequentibus de leproso. sed si beneficium non sufficit vtrunq̄ alere alatur de illo deseruiens et episcop⁹ debet alteri prouidere. octuagesima secunda distinctione. capitulo primo. et si ponas episcopum nichil habere vt in grecia: nec habet curatus querati simili casu aliunde prouisionem ille deseruiens videtur esse prelatus beneficii vt dicit glosa. capitulo de rectoribus in rubrica prefata. q̄ rationabiliter conuincit ex illo verbo congruam recipiat portionem: sed isti casus raro contingunt nec illorum solum tendebat argumentū sed ad comēs senes contra quos argumentum non habet locum vt pulchre ostendit tullius in de senectute inquiens. Non enim viribus aut velocitatibus aut celeritate corporum res magne geruntur sed consilio/auctoritate/ꝛ sententia/quibus non modo non orbari sed etiam augeri senectus solet quod explicat per velle per operarios in naui quietus tenens clauum non est minus nauī vtilis q̄ sentiām exhauriens vel ascendens in funibus: et paulopost inquit: maximas res publicas per adolescentulos labefactas a senibus conseruatas reperietis temeritas est flozentis etatis passio prudentia senectutis illa inducta de senibus intelligenda veniunt de ignauis et ingenium non colentibus vt de sophocle declarat qui in suma senecta tragedias fecit et alios compluſculos in medium affert vt hesiodum simonidem/homerꝫ democritum/platonem/zenonem/dyogenem stoicum eius contemporaneum prelati munus potissimum est contionari consulere et precipere et hoc maximopere senibus conuenit. Cui alludit illud homericum primo elyados de nestore qui tertiam viuebat etatem et tamen dicit: ex ore senis melle dulcior fluebat oratio qui in singulis rebus arduis belli troiani erat precipuus omnia secum tractauit agamenon et palamides tempore quo grecis imperitauit: primum patet intuenti seriem elyados: secundum coniecturare licet legenti daretem illud vallare facile possum per viros legis gratie heroicos prenominatis longe prestantiores beatus symon cananeus vigesimum supra centesimuz vite agens annum pro fide christi vitam in mortem commutauit beatus Johannes euangelista: beatus Hieronymus/et ita de aliis innumeris celo dignis qui omnes in senecta corpus christi misti/cum verbo scripto et vite exemplo erudierunt.

¶ Ad punctū argumenti de calculatione dico homo moritur anteq̄ calculatio/rcum obtineat experimur homo a quadragesimo quinto anno non proportionabiliter decrescit in corpore sicut creuit

a primo anno natiuitatis vsq̄ ad vigesimū quartū ergo nō est proportionabiliter mutatio in corpore: et per consequens nec in anima iohannes de temporibus plus q̄titatis acquisiuit in viginti quattuor annis q̄ in tricentis quadraginta amiserit que prohibetur trecentos sexaginta sex annos vitam duxisse in humanis. coniecta mathusalem senex experientiam bonum habitum et deuotionem acquirit. que vite humane plus conducunt q̄ pusilla corporis et anime accidentaria varietas et insultus passionum penitus extirpantur de senibus bene viuentibus intelligimus medicus senex est preferendus iuueni licet minus de theorica medicorum calleat: ergo medicus spiritualis senex citius est consulendus in materia graui conscientie q̄ iuuenis multitudine quisquiliarum pungentium stipatus. morte intuetur in limine hostii finis vltimi memor. et ex psequēti operationes ad illum finem dirigit annalium fidelior recitator q̄ quicunq̄ libri in magno cuo studioso magna colligitur eruditio. ꝛ discedēs molliter sicut candela sensim extincta sine pena cū gratia cum omnibus operationibus meritoriis et cum omni gratia quam habuit in humanis locupletatus discedit secum deferens mercaturam ad patriam quam nec tinea rodit nec erugo demolitur. at contra omnis opposita in iuuene inuenies hec in eo dominātur spes magna aurea vitalis insultus passionum colluuies sordiuz doctrina pauca solida nimirum vna irundo non facit ver nec vna pulchra dies. scientia magna non acquiritur more canis bibentis in nilo: non me fugit quin iuuenis verbosus sophista/exponibilia/obligationes/ꝛ insolubilia habens pre manibus se alium originem hieronymuz aut augustinum existimat rudis actuum vite in discrimine forsasse salutis viam vniuerse carnis ingrediens si predestinatus abeat cum scientia patria digna modica cum bonis operationibus paucis cum immani pena (quia calor naturalis est fortis) discedit violente: nec obstat dictum optimi socratis apud zenophontem q̄ socrates bene voluit mortez obire anteq̄ ingenium obtunderetur prout dicebat hec dixit vt suam mortez ex inuidia illatam flocci penderēt auditores volens vitam in senio clausisse si fata dedissent: hec extremis digitis tetigimus vt nos ab eis distantes eos non aspernemur sed eorū laudabilem vitam pro speculo suscipiamus nec argumentum egrelationis senibus recitamus.

¶ Quito argumento: nullus est idoneus: ergo cōclusiones nulle: assumptuz patet: vel requiritur q̄ homo sit doctissimus: et tunc vnus solus haberet beneficium si affirmatiue capiatur: si negatiue pauca erunt beneficia collata: non requiritur q̄ homo famuletur i propria persona i beneficio curato tunc damnabis omnes prelatos ecclesie in curiis principum quod est preter rationem sufficit prelato ecclesie habere prudentem substitutum et hoc potest paruulus vel indoctus et quilibet alius: ergo nullum dabis idoneum: nec requiritur q̄ sit sacerdos quia tunc peccat. licenciandus proxime in theologia/vel doctor theologus/doctus et prudens/cardinalis/diaconus/capiens curam animaruz sufficit ad sacerdotium conscendere infra vnum annuz beneficio pacifice adepto. de elect. licet canon. lib° sexto. imo dispensante episcopo potest septēnio operam nauare in ocio litterario in aliqua vniuersitate. rubrica eāđ cum exeo. libro sexto hoc adiecto q̄ sint subdyaconi: hoc patet de magistris super specula: ergo ad iuste retinere beneficium coram deo et hominibus sufficit euadere in virum probum in fine septem annorum. Respondeo facilius est extricare nexus lozorum gordii vel egredi a labirintho dedali q̄ responsionē generalē dare huic argumēto et id cause est sermōes vniuersales i materia moruz vix locuz habent raro est hic sicut alexander in breuibus et longis recitat. v. pducta dat exceptio nulla paratur: cuilibet palam est hanc vniuersalem esse veram: nulli inidoneo est dandum beneficium: sed descendendo ad multas singulares: hic est idoneus/ille est idoneus/et sic de multis talibus res est anceps et ex consequenti sub iudice lis est. quis est inidoneus cum per regulam obligationum: qui dubitat de vno contradictoriorum dubitat de reliquo: sicut respondendo per dubito vel omnem assensum secludendo hoc est dubitando sicut opinatiue cum formidine de opposito sed nonnichil conuertentibus oculis dicamus quando dubitatur de alicuius idoneitate consulantur sapientes qui nouerunt circunstantias non alias poterat aristoteles secundo ethicorum diffinire virtutem dicens: virtus est habitus electiuus i medietate cōsistens prout determinat sapiens circunstantie tales esse possunt q̄ qui apparet primo obtutu esse inidoneus efficiatur idoneus. Forsasse pauci sunt boni in patria ob communem malam vitam bellum pestē vt inter pigmeos regnat nanus strabo luscus prudentes patrie consulendi sunt hoc est viri timētes deum et prudentes in agibilibus tales reputo religiosos religiose viuētes plātos eccl'e paucis cōtentos superintendentes suo grege commisso violente extractos ad curias principum pro tempore adhuc particularius frangendo non sufficit deseruire per idoneum ad licite tenere beneficium. probatio: sic laycuz tenere episcopatum esset possibile: voco possibile quod de iure possum. ¶ Secunda propositio: non requiritur q̄ actu sit presbyter.

¶ Tertia propositio: non sufficit q̄ in fine septēnii euadat in virum idoneum: patet: tunc sequitur prima propositio aliqui proluentes labza in fonte cabalino vel somniantes in bicipite monte pernaso repente in doctos viros prodeunt vt de hesiodo legitur saltem in septennio nec pontifex maximus loquitur de illo sensu loquitur de viris iam idoneis dant operā, pfundius alicui facultati vel multis vt in columpnas et ecclesie bases euadant tales inebriati dulcedine studii non caperent forte curam animaruz nisi cuz eis aliquatenus dispensaretur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Quarta propositio non respiciatur ad solam deuotionem pro cathedra animarum regenda nec ad solam doctrinam aliqui tales malt plus nocent malo exemplo vite ꝫ proficiant concionando secundum beatum gregorium cuius vita despicitur restat vt eius sermo contemnatur cū his duobus misceatur dragma prudentie et receptam idoneitatis suauiter redolentis conflabit. ¶Quinta propositio non requiritur ꝙ semper in beneficio resideat ꝑ latus:patet vna pars corporis veri supplet indigētiam alterius pedes pro toto corpore sufferunt ambulando oculi videndo manus sunt organum organorum:sic in corpore mistico membra sibiinuicem suffragari oportet. Fortasse huius prelati consilio princeps vel alius eo inferior eget pro tempore et fortasse mittit eū oratorez in exteras regiones pro salute patrie sufficit in isto casu is est sufficiēter occupatus dummodo virum probum substituit qui loco sui optime ierarchisat sed talem non excuso si sic continuo resideat vbi alii reperiūtur idonei manus non semper mundant oculos vel cooperiunt caput sed recipiuntur interdum in manica. ¶Sexta propositio vltro se offerentes ad curias principum qui parum reipublice proficiunt sed se ingerunt ob beneficia cumulanda sibi et eorum amicis vel vt honorentur culpabiliter omittunt relinquentes gregem commissum:patet:resident extra gregem sine rationabili causa inditium est ambitionis quando se ingerunt sine speciali euocatione esto ꝙ dicant se interesse curtis principum pro salute reipublice et vt protegant res sue ecclesie nunꝯ sceleri defuit excusatio.dicis aliqui eorum domi gregē scandalisarent et peccarent hoc nichil est tales non sunt prelatura digni. Insuper rumor vulgi differt sordidam vitam prelatorum ad extremam ouem oullis lac et lanam gregis non modo aliis sed alibi ꝯ par sit exponunt. ¶Septima propositio:patens ex dictis male facit relinquens curam sibi cōmissam pretextu studii licet id asserat ducit ignaniter dies suos nichil studendo vel tantum domi potens proficere vt multi parisii et in artibus et in superioribus facultatibus graduati qui non est vocatus ad gregem siue publice legat alius siue proficiat in ludo litterario sibi soli est sufficienter excusatus. ¶Octaua propositio videtur ad idoneitatem requiri ꝙ homo sciat facere ea que suo officio incūbunt actu vel equiualens subdiaconus doctor theologus non potest celebrare primo die vel p̄mo mē se scit tamen legere et predicare et facere sibi equiualens idoneitas in cura ex paucis lapidibus vt diximus conflatur lapis angularis et primus est scire predicare discernere leprā a non lepra eunuchus prohibetur ingredi ecclesiam:deuteronomii vicesimo tertio.glosa interlinearis.qui non habet semen verbi. Secundus lapis verus zelus animarum gregis commissi hoc tantum distat a deuotione sicut turcia a parua asia et est secundus lapis angularis quos non presbyter habere potest. Tertius lapis prudētia ꝙ sit ambidexter cum aloth bene se habere secundum exigentiam more aristippi sacerdotium actu est lapis minus in columna replens bis margaritis ornatus in summo est summo episcopatu dignus et sic gradatim descendendo licet non requirantur hec omnia ad simplicem canoniam:tamen his illustrati sunt ceteris preferendi dignum est ꝙ optime meriti primo promouentur vt ceteri ad virtutes animentur et citius est eis opitulandum qui laborarunt vigilantibus ⁊ nō dormientibus iura subueniunt:sciunt episcopo consulere in rebus arduis in capitulo pro salute totius gregis circunstant extrema gregis ne lupi rapaces vulpes ve gregem inficiant. ¶Nona propositio: episcopus inidoneos promouens ad curas animarum cum non potest remouere curas iam collatas tenetur ad maiorem curam et custodiam ꝯ si imposuisset diligentes pastores.patet: tenetur superintendere toti gregi et paruis pastoribus gregis sicut archimandrita habēs imperitos pastores pascētes seipos ⁊ nō gregē tenet solliciti⁹ vigilare circa oues et excitando segnes pastores cū pastores sint eius oues licet arietes respectu communis gregis.dixi idoneus et non melior:non semper melior est magis idoneus.patet:ille est melior vt dicit beatus augustinus in encheridion in quo gratia dei est maior stat aliquem talem vt paulum simplicem nō esse idoneum ad hoc officium:propterea vsus summo termino idoneus et non termino bonus vel melior ad hoc modo non sequitur sortes est melior ad hoc officium ꝯ plato:ergo est platone melior: non credendum est illis dicentibus quod existens in peccato mortali occulto non est eligibilis vel nunꝯ ē bonus ad hoc qui sibi neꝯ est occultus est aliis bon⁹ et sibi interdum.etiam illud ecclesia.decimo quarto intelligitur de auaro qui nec sibi nec aliis ꝓdest. vt quarti ethicorum primo loquitur philosophus de notorio peccatore parum vel nichil proficit tantum frequenter nocet malo exemplo sicut edificat si edificat verbo realiter tamen confert sacramenta et celebrat non contēnatur secundum consilium beati petri obediendum est prepositis vestris licet discolis:est comparatio de vino effuso de vase immūdo. ¶Sexto argumentor:latitudo sufficientie est diuisibilis sicut latitudo virtutis secundo ethicorum.signetur gradus in quattuor ꝙ quattuor gradus scientie/quattuor prudentie/et sic de aliis requisitis sufficiunt vbicunꝙ sit status redit in idem: quāto magis protendatur supra quattuor tanto est melio⁹ sub quattuor: non debet esse idoneitas tunc sic:vel est maxima idoneitas que non sufficit ad capiendam a curam vel minima que sufficit.si p̄mus datur minimum peccatum possibile saltem circa tale obiectum ⁊ talis curam capiens non peccat quia detur pena debita in inferno vel in purgatorio pro volitione capiende a cure. Item pure partibiliter incipiat esse doctior et deuotior immediate post hoc habebit scientiam vltra quattuor et erit in illa latitudine:ergo nunc est idoneus cuz imediate post hoc habebit plus ꝯ requiratur si quattuor sit minimum quod sic immediate post hoc erit inidoneus si aliquo modo retrocedat. Respondetur est status licet pitos lateat quo gradu indiuisibili imaginario terminetur latitudo et sic in quattuor diuisiuctiue dari potest maxima latitudo que non sufficit ad idoneitatem vl̄ minima q̄ sufficit disiuctiue dicerim implicat dare simul minimuz quod sic ⁊ maximum quod non cum secundum a priori excedatur et per nullum impartibile admitto maximam latitudinem que non sufficit ad sufficientiam.scientia vt quattuor non sufficit et quelibet maior sufficit et si profectus pure partibiliter intendatur immediate post hoc instans sortes erit idoneus ⁊ immediate post hoc habebit plus idoneitatis ꝯ requiratur nec in aliquo instanti verum est dicere sortes habet idoneitatem quin in eodem verum erit dicere habet super idoneitatem sicut quando introducitur calor vel albedo ab agente extrinseco pure successiue non datur primum instans quo passum habet talem gradum puta duo vel tres ⁊ non amplius quia cum illa albedo est diuisibilis pars propeagens habebit maiorem albedinem intensiue ꝯ ps remota.dicis albedo est diuisibilis sed est indiuisibiliter in subiecto non insisto quia raptim pro scala nostri dicti hoc in medium citaui:et sic vltimum instans inidoneitatis est vltimum non esse idoneitatis non oportet ꝙ capiens beneficium peccet mortaliter sciens ꝙ habet solum maximam latitudinē que non sufficit ad sufficientiam capiens beneficium in illo instanti statim erit idoneus quando ponit se ad ierarchisandum:nec oportet ꝙ mortaliter peccet esto ꝙ non velit proficere vltra sufficientiaz quam habet sufficit venialiter notabilis interspedo ab idoneitate arguit solum mortale delictuz sorti prohibetur sub pena peccati mortalis occidere hominem percutiens eum peccat venialiter dum percussio est leuis nec est consequens ꝙ mortale ex solis venialibus conflatur nec est minimum peccatum possibile medietas illius actus est minor modicum nichil reputatur in mortalibus et loquutus sum vbi viro constat de inidoneitate non est dabile adequate quantum requiritur ad sane retinendum beneficium huic. ¶Circa hanc questionem dubitatur an quis potest petere honorem.Secundo dubitatur que est potissima causa erroris in collatione istorum beneficiorum. ¶Ad primum respondetur per propositiones. Prima est:quis potest petere beneficium curatum vel non curatum licite:probatio magnanimitas inclinat habentem ad petendos honores quibus nouit se dignum cuz petit materiam exercende virtutis aliquis potest cognoscere se dignum certitudine morali vel non minus dignum ꝯ alii non prouisi:nec valet aliorum ratio ꝙ talis est iniustus vel superbus iudicans se meliorez aliis vel volens eis preponi.nulli nec aliquibus tēptat facere iniusticiam ergo non est iniustus superbia est habitus aliorum cōtemptiuus qō hic nō cōtingit:nec est hic sermo de meliore eorum deo:sed de meliore ad hoc ꝙ potest habere rectum iudiciū in intellectu:patet:aliquis bene iudicat se doctissimum in sua vrbe ⁊ donari talento cuius alii sue vrbis sunt expertes diuisiones gratiarum sunt diuise secundum apostolum. interdum vnus habet plures in duplo vel triplo ꝯ alius.⁊ hoc patēter quarti ethicorum tertio videtur itaꝙ magnanimus is esse qui magnis est dignus ⁊ qui dignum sese magnis censet. Insuper ex parte obiecti caymus non petit plus ꝯ magnanimus:dicente aristotele:lentus autem respectu quidem sui exuperat non tamē ipsum magnanimum:sed difficile est reperire multos magnanimos cum debeat esse optimus vbi supra inquit aristoteles:at qui magnanimus cum sit maximis dignus fuerit optimus sane:sed hoc non obstat scit prope se nullum magis idoneum plato hispanus doctior non est magis idoneus ad hoc officium ꝯ gallus cum non calleat linguam ⁊ dubiuz est an residere valeat scit ꝙ prope se nemo est magis idoneus oportet curam conferre alicui dicit se paratum subire onus illius cure si nemo reperiatur magis idoneus habet propositum laborare in vinea dñi si quis habeat iudicium certum ꝙ nulli in sua vrbe cedit in doctrina sermone quare non potest velle ꝙ ei conferatur ⁊ hoc per litteras vel vocaliter modeste petere scit ꝙ potest facere melit⁹ ꝯ alii quibus non est prouisum non requiritur in omi ierarchisatione esse in gratia talis non videtur latitudinem modestie vel magnanimitatis transcendere ⁊ hoc ex parte actus. ¶Secunda propositio modeste sunt petendi honores quos nostris humeris cognoscimus non esse impares.probatio:credo ꝙ hoc alios scandalisamus vel ex importunitate vel aliqua alia mala circunstantia. Insuper plerunꝙ fallimur in iudicio de nobis iudicam⁹ nos anteire viros quorum corrigiam calciamenti(vt aiunt) sumus indigni extrincare hoc potest ostendi per duo exempla grecorum de dando aliquo egregio munere illi qui strēnius se gessit in bello ꝺ xerxem regē persarum potentissimum quilibet ducū scripto se primum in ara neptuni locauit ⁊ temistoclem.scōz simile contigit inter artifices in tēplo dyane i ephe so de subtilibus simulachris quilibet artifex se primum posuit ⁊ polioletum scōm quare illis duobus date sunt palme aliis postpositis semper tunicam pallio propinquiorem reputabis. Insuper res oblata olet potest quis se idoneum euidenter cognoscens dicere meum casum tue paternitati commēdatum habeo nostrā idoneitatem si qua sit ⁊ inopiā ab aliis qui certius me iudicāt intelligito ꝙ prouisionem habet aliunde non potest sic petere vel qui dubitat se idoneum ad hoc in comparatione aliorum non decenter sic remittit casum episcopo et sic intelligo beatum Augustinum decimo nono de ciuitate dei dicentem.locus superior sine quo populus regi non potest et si administretur vt decet tamen indecenter appetitur.et glosa prime ad thymotheum tertio.hocipsum allegat vel non peta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur indebite vel petatur vt prosit non vt presit plerisq; in diebus istis non petunt pro zelo animarum sed vt vberes fructus colligant salutem animarum subditoꝝ negligentes. secundum illud dictum iuuenalis. protinus ad censum de moribus vltima fiet questio: quot pascit seruos quot possidet agri iugera ꝙ multa magnaq; parapside cenat vir heroici magis eligebant esse abiecti in domo dñi ꝙ habitare in tabernaculis peccatorum sicut oportet frequenter prelatos: satius cesuerunt contemplari cū rachaele et maria sub modio ꝙ se exponere procellis in cathedra: lia habet lippos oculos multitudie curarum non videt vnde arbor in ima valle sita diu stat que in iugo montis borea et crebris impetibus fulminis icta eradicatur nauis in solo scō anacar sidem est tutissima cui quadrat illud alani. Tutior in terris locus est ꝙ turribus altis Qui manet i terris non habet vnde cadat. z de ambitiosis in anteclaudiano. Tolluntur in altum vt casu grauiore ruant. moyses renuit esse dux populi dicēs: rogo mitte quē missurus es. exodi quarto. z hieremyas: ha/ha/ha/dñe nescio loqui quia puer ego sum. hieremi. primo. beatus marcus sibi ipsi amputauit pollicem ne fieret sacerdos. beatus baldredus habenas sancti andree reliquit z heremum coluit in bas. z beatus anselmus cantuariam reacceptare noluit monēte maximo pontifice. ambrosius/augustinus/bñ dictus/z patres aufugerunt ab honoribus: ergo eorum exemplo fugere est congruum. Dicis tales ergo incederunt in extremū magnanimitatis. s. i pusillanimitatē cōstat erāt digni z poterāt melio exercere ꝙ alii. Rñdeo erant celo digni et heroici vir pōt multipharian se habere: vnomō nolēs capere officium quo est dignus qō iudicat vel iudicare debet se posse laudabiliter exercere et fugit ob ocium talis male agit pusillanimis reliquit honores quos debet capere hoc est quibus est dignus et quando est dignus. Ecclia. septi. noli esse nimis pusillanimis tales non erant viri prefati. dicis actus pusillanimitatis indignificat virum: nego sed minus dignificat est peior ꝙ ante tamen forte adhuc est hoc beneficio dignus: aliquis potest iudicare se inidoneum et tunc errat in intellectu solum z talis nō est malus: si quis iudicat se non posse bene viuere in seculo nō debet acquiescere in acceptione prelature sibi est citius consulendū ꝙ omnibus alijs nec multitudo est preferenda michi nisi quando sum pars multitudinis. Aliomodo quis est contentus capere beneficium quo iudicat se de facto dignum dum offeratur more debito et nō fuerit nota ambitiōis pro edificatiōe proximi et in isto membro multi sācti patres includebātur/ambrosius/gregorius/augustinus/martinus finaliter acquieuerūt. hieremie primo. ecce ego dñe mitte me sed erat purgat⁹ per calculum si rēnuat fratri defuncto suscitare semen id est christo domus discalciati vocatur sicut beat⁹ augustinus exponit illud deutero. xxv. de suscitando semine in israel in libro cōtra manicheos. sic habet beatus gregorius in registro: et beatus martinus dñe si sum vtilis ecclesie tue nō recuso laborez qui ante ab hylario noluit ordinari in sacerdotem. habitue humilitatis incliat habētem appreciari pl⁹ proximum ꝙ seipsum in casibus dubijs patres viderunt multos in mūdo bonos z malos nō rati sūt se omnes ante ire propterea ab honoribus caducis fugierūt parati tamē parere si euocarētur modo debito in aliorum edificationem scientes q; cathedra moysi z petri multis est cathedra pestilētie memores dicti dauidici: beatus qui i cathedra pestilētie nō sedit in signum cuius in electiōe episcopi dicitur cum petitur vis episcopari: respōdit nolēs volo nō induētes clamidem petri cū iohāne. xxiij. hoc ātea pleri scz seruatur sine mēdacio nō insisto sed verba forte in tali seruātur ad litteram sicut iudei seruant vetus testamētum z regētes parisius in artibus lecturam textus i vico straminis sed bonum est q; modus loquēdi patrum maneat quidaz vt fertur citi⁹ reliquit episcopatuz ꝙ diceret nolēs volo si homo habeat zelum animarum ad predicandum populo potest religionem mendicātium intrare quoꝝ munus est predicare: id idem potest facere in habitu seculari nec ei deerunt necessaria victus et vestitus. Si dicas prime ad thymotheū tertio. Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Respōdetur hoc non est contra dicta vt primo obtuitu apparet sz B nō admitto vt tā excellētes platuras ꝗs appetat est difficile viro iudicare. xx. vel. xl. i regno suo nō esse ipso magis idoneos nego q; potest petere tamen quādo eligitur per viam scrutinii spiritussancti aut promissi vel aliter plenum titulum in bñficio habz acquisitū pōt acceptare qō nō licuit petere sz capere proformat se iudicio alioꝝ potest tūc humiliter assentire se esse idoneum si nichil obliqtatis incideret et sperare cum mia dei q; faciat illa que illi officio incumbunt. ad auctoritatem apostoli multiplex est responsio primo sicut dicit beatus gregorius in pastorali loquebatur apostolus ꝓ tēpore quo omnes aufugerunt ab episcopatibus primilli vocabantur ad palmam martyrij pro defensione fidei nullus romanus pontifex vt opinor iter beatum petrum z siluestrum diem clausit extremū sine martyrio z. xxxiij. erāt: z est verosimile q; alii episcopi pro maiore parte in alijs locis sic vocabā tur tunc rubea et preciosa colla habebant qui agnū occisum iuuabant in suo sanguine plantare ecclesiā multo facilius est rubeum gestare i cardinalatu galerum. Aliomodo sic vt bonum sit adiectiuum termini episcopatum et sensus est. qui episcopatuz desiderat bonuz/opus desiderat. Tertiomodo sic bonum opus desiderat: forte non bene sicut secundo ethicorum aliquis loquitur grammaticum et non grammatice hoc est excercitatio i epatu est bona: sz indecenter appetitur cui suffragatur illud bri aug. xix. de ciui. Quarto sic: nō dixit apostolus bonū est desiderare epatū: sz dixit qui epatum desiderat desiderat bonā operationē pmisit epatū termino desiderat: non est idē desiderare epatū z episcopatum desiderare nemo assumat honorē nisi vocat⁹ a deo

sicut aaron ille vocatur a deo qui iuste intrat et fm regulas ōdrantes legi diuine. quo fit aliquis petendo vnū bñficiū modeste petit: aliud expetēdo magnanimiter petit: tertiū petendo actum caymotes z magnanimitatis respectu diuersoꝝ bñficioꝝ nō aduersantur. sed dicis si quis eliciat vnū actū caymotes z aliū pusillanimitatis z sic alternatiue i se habebit habitū magnanimitatis hac via qui inclinabit ad prudenter petendū vel accipiēdū nō producetur vnq; magnanimitas ex illis actib⁹ sz duo vicia extrema: magnimitas est i medio fm rationē remēdo z acceptando honorē qñ oportet nec sequitur q; idē habitus ad cōtraria inclinat habit⁹ magnanimitat; ex talibus actibus scatet volo capere solū honores quib⁹ fm rationē iudicoz esse dignus habitus ex talibus actib⁹ emanās inclinat habentē acceptare hanc capellaniā et resilire ab hac magna cura vel hoc epatu. Ipotest insuper habere varios habitus ex tallibus actibus volo capere honorē quo iudicoz esse dign⁹ nolo capere honorē quo iudicoz indign⁹. dicis tūc nō ois magnanimitas oēm magnanimitatē in eodē suppositō intendit. Respondetur hō est magnanimioz ex tēsiue licet nō intēsiue. si ponas fortē magnanimum i gradu temperantie cuius habitus est vt octo sed ocissime iest impedimentum per abscisionem ligue q; celebrare vel cōcionari nequeat an habitus eius inclinabit eum ad petendos vel capiēdos illos honores ꝗbus supra dignus erat z sic actū caymotes per habitū magnanimitat; ꝑexistētis excercebit: q; sic inclinet. pz. habitus suapte natura in sūes actus inclinat actibus a quibus emanauit: sz is habit⁹ ab actibus capiendi a curā emanauit: ergo adhuc inclinat: de hoc in tertio vt nobis occurrebat loquuti sumus. si dicas nemo recte iudicat de seipso falleris septē millia relicta sunt in israel qui nō curuauerūt genua añ baal aliqui min⁹ censent de se ꝙ valeant: socrates dicebat se nichil scire nisi hanc ego nichil scio pōt esse q; quis negans se habere q; patenter insunt actum ipocrisis cōmittit an mentitus fuerit socrates in sic dicēdo nō insisto stat virum iudicare minus de se ꝙ valeat sine peccato stat virū explorare se ad vinguem z esse censorem sui sed vix ille reperitur inter mille fm illud maronis. vir bonus et sapiens qualē vix reperit vllum. Millib⁹ e cunctis boim cōsultus apollo. Judex ipe sui cū se explorat ad vnguē. ¶ Scdo dubitatur q; est potissima causa errois in collatione bñficioꝝ ecclasticorum z mouet dubitatio vt collatores proficiāt sibi z sint oculatiores: q; primo posterioꝝ. scire est rem p causam cognoscere. non me fugit qui oia reprobis cooperantur in malū. ambitio est cōiter grossa radix in hac parte superbus ignarus iprudens in agibilibus cognoscens aliqua que pstasset nescire z si de mediocri domo natus iactat se gen⁹ omne deorum sicut recte de superbia pmo calamitatū dicit baptista. Se superū genus esse putat veterūq; deorum. Semē z a magno se iactat apollie natū quib⁹ bona fortūe augmētū sic existimādi accomodāt fm illud phi. iiij. ethicoꝝ. nō est em facile sine virtute res ferre secundas. Atq; cū equabiliter ferre nō possunt putātq; ceteris ancellere illos quidē despiciunt ipi vero quicquid cōtigerit agūt ad quot mōstra ambitio impulerit nemo est q; nesciat aaron z maria murmurarūt ambitiose cōtra moysen. nūeri. xij. nōne loquut⁹ est nobis sil'r domin⁹ volebāt se ambitiose ingerere i auctoritatē multo min⁹ mirandū de chore z cōplicibus eius. numeri. xvj. ramus sup ligna appetit regnare renuētibus oliua z ficu. iudicū. ix. q; ingreditur mercēnarius instar bubonis in eccliaz extinguentis lumen z querentis oleū imitabitur simiā hoiem imitātem tandē calcificis vel tonsoris practicā intues sibi collum abscidit auaricia est nō numq; causa partialis vel integra ad scelus incitās fm illud maronis. Quid non mortalia pectora cogis. Auri sacra fames. hic est sicut de sepatione bonarum pisaꝝ a malis bone petunt balsim aque vermibus referte supranatāt tranquille viuens q; sibi z suis passionibus impat q; cūq; scientia superaddita prudētia fuerit redimit⁹ irridetur reputatus ipsudens qui suo studio delectatus bona fortune negligit sicut dixerunt de thalete z anaxagora. vi. ethicorum fm illud baptiste. j. calamitatū de suphia. Innocuos miteſq; anios irridet z odit. Quē videt etnis illustrē laudib⁹ altū. Iper virtutes iter veri cōscēdere honoris culmen. hic iacob irridet achitophel Alii multitudine bonoꝝ fortune z honoris ab indocta plebe (que decoꝝ fedū z contra putat) prudētes putantur dato q; cōsanguinitate eis illa venerunt z nō propria industria. Secūdus errorz peior est quia cōmunioz in collatoribus beneficiorum affectio cōsanguinioꝝ z affinitū: hic est alia noticia ꝙ per virtutes: iohāni patuit ingressus in aulā pōtificis z nō petro quia pisces vēdiderat: petro nec patuit ingressus nisi etiā per mulierē ꝙ primū aliquis est in eis promotus accedūt consanguinei proudeas dicentes tali cōsanguineo caritas icipit a suis qui suoꝝ z maxime domesticoꝝ curā non habet est infidelis aut infideli deterioz ecce a prelatum suā parentelā de pulueribus leuātē pene deificatū z factū imortalē quid tibi z huic docto ceruicoso iprudēti agilibilibus ypocrite in multa scientia multa indignatio pacis secū nichil erit deus pacē reliqt apl'is pacem meā inquiēs do vobis: pacē meā relinquo vobis. popul⁹ fastidiū capit i multitudine sermonū cōsciētias hominū sic angustiat q; de nō peccato facit peccatū. Sapiēti pauca incipiēti nulla sufficiūt O bone deus quot excubias z labores ꝓ promotione tua ptulim⁹ est bona indole sortes pro quo rogamus interim eum alendo leuabitis fructus pbēde pastori forte intranti cū abimelech protinus cōcludit ex illis premissis subiungit fiet vt petitur peccant per fallaciā non cause vt cause nec cōsanguinitas nec affinitas est causa conferendi bñficii: sz idoneitas secus est in successione temporali vbi oportz respicere ad leges agnatoꝝ z cognatoꝝ cōsanguineus ratione cōsanguinitatis nō est preferend⁹ extraneo apl'us loquitur de viduis que curā suorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

neglexerunt.patet per glosam nō nego qui ita cito
eꝑus potest suis cōsanguineis bñficiū dare dūmō
sint ita idonei sicut alii si non interueniat scādalum
actiuū est error in manus prelatorū extollentū cō-
sāguineos pauperes supra cedros libani de pīmo
nio crucifixi. Secund⁹ error potissimū apud britā-
nos est in prelatis habentib⁹ magnā familiā nobi-
lium et pompaticā debent talē tenere splendidam
ꝛ egregiam mensā. ecce vitā sardenapali extollunt
in prelatis eccl'ie. vides laudatur pctōr in deside-
riis aīe sue et iniquus bñdicitur. Sext⁹ ārtus ī om
nibus laudatur a posteris de eo scribētib⁹ hoc vno
dempto q̄ nimis cōsanguineis fauerit sic bonifa-
cius non⁹ ꝛ alii indubie ūmici vere domestici eius
dicat collator que vtilitas in sanguine meo dū de-
scendo in corruptionē nescitis quid petitis dando
beneficiū me dānarē ꝛ ille ūdone⁹ cōtrarie vl' ūdo-
neus cōtradictorie. ephebus nolens restituere bñfi
cium se dānabit ꝛ vos mortaliter peccatis rogātes
pro ūdoneo studeat esse idoneus ꝛ q̄s primū fuerit
talis ostensus iudicio timētium deū prouidebit illi
moyses min⁹ filiis caath q̄s reliq̄s dedit licet essent
ei magis sanguine iuncti. nūeri. vij. rogās pro du-
ce idoneo nullū de sanguīe suo petiit nūeroꝝ. xxvij
cum erat de tribu leui petiit ꝑ vno de tribu ephraī
idē fecit iosue in diuisione terre. iosue. xvij. ꝛ cuz q̄
dam diceret saluatori. ecce mater tua. respōdit ma
ter mea ꝛ fratres mei hīi sunt q̄ verbum dei audiūt
ꝛ faciunt nulla pertior responsio nulla sollicior q̄s
illa saluatoris. et vtrozem zebedei rogantē pro filiis
mathei. xx. sedere autē ad dexterā meā vel sinistrā
nō est meum dare vobis: sed quib⁹ paratū est a ꝑre
meo hoc est non possum dare illo titulo quo petit
mater pro vobis ratione cōsanguinitatis: sed q̄bus
paratū est a ꝑre hoc est ratione ydoneitatis et cum
mulier diceret. Beatus vēter qui te portauit ꝛ vbe
ra q̄ tu suxisti cui xp̄us quīmo beati q̄ audiūt ver-
bum dei ꝛ custodiunt illud. legat beatū augustinum
ad fratres i heremo sermone. xxj. videat q̄ beat⁹
bernardus fecit suis fratribus benedictus duode-
cimus nūq̄ a recto tramite in pontificatu deuians
dicebat romanū pontificē nō habere cōsāguineos
o virū summo sacerdotio dignū o decus cistertii o
virum cum beato bernardo luctantē quis eoꝝ pro
ximus accederet ad centrum virtutis bernard⁹ ex
vna parte centri cisternas nouas fodit vt cētro ap-
propinquet at bñdict⁹ nec principū minis nec ami
corū blanditiis flexibilis sed scelerius euro ab his
recedens centrum virtutis indice monstrat nō ca-
piat exemplū per malos. si dicas plurimi apostolo
rum erant de sanguine christi fm humanitatē erāt
maxime ydonei ꝛ bases eccl'e: sz relinquens exem-
plum posteris habenas eccl'esie beato petro mode-
randas reliquit. Iohānes erat discipulus dilectus a
iesu sozs istigante deo (vt putaꝝ) cecidit super ma-
thiā ꝛ non ioseph iustum cognatū irridendi sunt ca
nonīste blandientes q̄ dicūt pontificis maximi est
eligere cardinales cōsanguineos vt pax nutriatur i
eccl'ia dūmō probos timentes deum eligēt omnia
erint pacifica sicut ietro ꝓsuluit moysi. exodi. xviij.
Prouide autē de omni plebe viros sapientes et ti-
mentes deū in quibus sit veritas ꝛ q̄ oderūt auari-
ciā ꝛ constitue ex eis tribunos et centuriones ꝛ q̄n-
quagenarios ꝛ decanos q̄ iudicēt populum omni
tēpore in principio synodi basiliēsis ꝛ habet ī prag
matica sanctione capitulo de numero ꝛ q̄litate car
dinaliū dicitur nō fiant cardinales nepotes ex fra-
tre vel sozore romani pontificis aut alicuius cardi-
nalis viuentis cōsanguinei. at si consanguinei maxi
mi pōtificis fuerint equaliter ydonei cū aliis pos-
sunt eligi vt in fine capituli dicitur. bñdict⁹ duode
cim⁹ vt annales ꝓhibēt semel in toto pontificatus
sui tempore sex cardinales viros egregios creauit
nō ex suis sed vndecūq̄ vocatos. cōsanguinei etiā
ipellūt ad horū caducoruz petitionē ꝛ erit abiectio
plebis inter eos si hīis non inhiet seruitus. ī curiis
principum est alius error ꝛ eorum affectio cogunt
iuite eligere quos volūt ita nōnunq̄ est timor ca-
dens ī cōstantē virū nisi principib⁹ obtēperetur et
occasionē accipiunt principes ex errore prelatoruz
eccl'ie ꝑperā bñficia cōferētium apponere satagūt
eccl'ie vt aiunt manus adiutrices nō nego qui in-
terdū melius prouident bñmeritis de republica q̄s
alii prelati electio est rationabilior: considera vlte-
rius ante statutū lateranense de magistris. cap. q̄
nōnullis apud multos dat cōtemptui in quo preci-
pitur q̄ in qualibet eccl'ia cathedrali ꝛ metropoli-
tana sit theologus qui ceteris legat legem dei hoc
accepit a cōcilio pragmatica sanctio cap. de colla-
tiōb⁹. qō ex ista parte occeani laudabiliter seruat
noui regnū in quo sunt tot graduati in theologia ca
nonici quot serpentes in hibernia vel glires in glas
kelv quo fit elongandi sunt cōsanguinei a collato-
re senes troianoꝝ nō dedignabantur videre hele-
nam. ij. ethicoꝝ. ꝛ circe clamabat circavndā et sinū
longe cōpelle carinā. aranea propria viscera in telā
ozditur ad capiendas muscas sz propriā aīam peri-
mit cōferēs idoneo cōsanguineo bñficiū nō dicam
bñficium sed malificiū hinc nō prebendā sed emen
dam non canonicatū sz peccatum. Si te lactauerīt
petōres nō acq̄escas eis aīa tua in manib⁹ tuis sem
per memor verbi abacuc ve qui edificat sion in san
guinibus iudiciū durissimū hīis preest fiet. scōo se-
quitur q̄ homo volens pie viuere i christo elonget
se in aliā partē ꝑie sue vt ī munis sit a clamore pa-
rentū ad nō presumptuose petēda beneficia. ad ga-
lathas. j. cum placuit ei q̄ me segregauit nō acq̄ei
carni eggredere de terra tua ꝛ de cognatione tua ꝛ
de domo patris tui ꝛ obliuiscere populū tuū ꝛ do-
mū patris tui. Si nunc es alligat⁹ tuis solis pctis
nō tibi alligabis duplicia pro quolibet tibi subdito
peunte ex culpa tua reddes rationē tandē villica-
tionis tue si facies q̄ illi officio incūbunt tibi nō im
putabitur. fm illud poete nō est in medico semper
releuet vt eger. apl'us. j. ad corinth. xv. gl'iabat q̄
omnib⁹ pl⁹ laborauerit ꝛ nō quia plures lucrifecit
q̄ sic est maius peccatū esse negligētē in magna cu-
ra q̄s parua. patet. plures ex eius signa⁹ peunt ꝛ sa-

mulē mutetur eꝑus que circuibat bethel ꝛ galga-
la ꝛ maspbat vt qui eo egerent citius accessum ha-
berent. ꝑmi regum. vij.

Distinctionis vigesime ārte questio tertia.

Notabile

Queritur ante cōferens bñficiū ydoneo pre
termisso min⁹ ydoneo peccat. Sūt duo soz
tes ydone⁹ scīēs facere cia que tali officio
icūbunt plato scit melius facere ꝛ hoc collatozē bñ
ficii nō fugit sez ciceronē. q̄rim⁹ an cicero cōferens
bñficiū sozti relicto platone peccet ꝛ loquor de ma
gis ydoneo ad hoc si plato esset ytalus magis ydo
neus ad ierarchisandū i italia q̄s sortes ī gallia pla
to nō esset magis idone⁹ ad hoc demōstrando cu-
ram in gallia cū nesciat p̄dicare nec ꝓfessiones sub
ditozum audire vel ligua teutonicā ꝛ gallicā simul
nouit talis est magis ydoneus cameraci ꝛ metis q̄s
alterā tantū callens vel si vterq̄ est gall⁹ sorti nulla
est prouisio est morator⁹ apud gregem plato fame
geratus euocatur ad curiam ꝑncipis nec est verisi-
mile q̄ est morā tractur⁹ in hoc loco tunc plato nō
est magis ydoneus ad hoc bñficū q̄s sortes imo cō-
trahat. notaciūcula prelibata pono ꝓclusionē nega
tiuā. Cicero conferens beneficium in illo casu soz-
ti peccat ꝛ idem est iudiciū de quolibet eligente eꝑ
abbatē vel prelatū q̄ in parte vel i toto dat ius vel
dare satagit min⁹ ydoneo pretermisso magis ydo-
neo idētidē est de rogante pro idoneo spreto magis
ydoneo ꝛ potissimū vbi ē verosimile q̄ sue preces
aliq̄d efficatie optinebūt apud illū ad quē dirigunt
probationes tituli questionis si cōclusionē probent
principalē inferunt corrolarie sil'r in istis hanc con-
clusionem tenuit iheronim⁹ leuit ici. viij. ꝛ est aucto
ritas canonisata. viij. q. j. c. licet. inquit q̄ prestātior
est omni populo qui doctior q̄ sanctior q̄ etiā ī cūi
virtute eminentior. ille eligatur non stes in hoc q̄
cōpati⁹ debet esse in duobus superlatiuis in pluri-
bus hoc nichil est ꝛ est solum ipugnatio laurētiana
contra hieronimū. hoc etiā pz. lxxxiij. d. c. metropo
litano. si nec emeritis. lxxv. d. c. vl'e. Rursus quan
do xp̄us erat relicturus habenas simoni petro mo-
randas est scista⁹ est ab eo an xp̄m diligeret ꝛ an
plus his demonstrādo reliquos. Iohānis. xxj. supp
ponens equalē prudētiā ꝛ sapientiam in illo sicut i
alijs ꝛ q̄ plus diligit deū est optim⁹ et alia paria ha
bens maxime ydoneus est volens insinuare q̄ nemo
est eligēdus nisi optim⁹. hoc patet de saule/dauide
moyse/iosue ꝛ electis a deo xp̄i actio nostra est istru
ctio dicit aduersarius has auctoritates esse de con
silio ꝛ nō de precepto licet is preter rationē loquaꝝ
osteudim⁹ cumulatius hoc ordinatū est in sacrosan
cta synodo cōstantiēsi ꝛ basiliēsi ꝛ recitaꝝ ī pragma-
tica cap. de electionibus. ecce formā eligendi opti-
mā a ꝑfectis positā ego talis iuro ꝛ promitto omni
potenti deo ꝛ tali sancto vel sctē puta beate virgini
vel sctō andree sub ei⁹ vocabulo dedicato est hec
eccl'ia eum eligere quē credam futurū eccl'ie in spi
ritualibus ꝛ temporalibus vtiliorē nec illi vocē da-

Conclu° respōsiua

re quē verisimiliter sciuero promissione aut datiōe
alicuius rei tēporalis seu prece p se aut per aliū in-
terpositis aut alias qualitercūq̄ directe vel idirec-
cte ꝑ se electionē procurare hanc cōclusionē osten-
dā esse aristotelis in lumine naturali solū laborātis
iij. ethicoꝝ. iij. atq̄ magnanim⁹ ipe cum sit maxis
dignus fuerit optimus sane: ꝛ sequitur ad proposi-
tum melioz em̄ semper maioza meretur ꝛ optimus
maxima ꝛ ne quis posset tergiuersari per consiliuz
patet. v. ethicoꝝ. iustitia distributiua attēditur fm
ꝓportionalitatē geometricā q̄ ad min⁹ in duabus
proportionib⁹ dependet ꝛ cū sit variozum hominū
ꝛ numerum oportet esse disiunctā proportionalita-
tem vt qualis est ꝓportio inter ꝑsonas talis debet
esse ī munerib⁹ dandis si sortes platonē ī quacūq̄
ꝓportione maioris ęqualitatis multiplici suppar-
ticulari superꝑtiente vel mixta exuperet talis de-
bet esse proportio ihonoribus officiis ꝛ munerib⁹
q̄ sit geometrica. patet. q̄ proportionalitas in qua
totum eodēmō cōparatur ad totum sicut ꝑtes cō-
parantur ad partes est geometrica sz hoc cōtingit
in iusto distributiuo. pz. capiēdo duas proportiōes
similes ꝛ addendo ducē viij⁹ proportionis cū duce
alterius ꝛ cōites illarū proportionū mutuo. pz. exē
plariter vt que est proportio. x. ad. v. talis est inter
viij. ꝛ iiij. vtrobiq̄ est proportio dupla iō ꝑmutati
sicut se hīt. x. ad. viij. ita se hīt. v. ad. iiij. vtrobiq̄
est sesq̄quarta ꝓportio sic adde decē ꝛ quinq̄ que
sunt. xv. viij. et. iiij. sunt t uodecī est ꝓportio sesq̄
quarta q̄ arīmetice nō conuenit si gagamenō equa-
liter honorē achilli ꝛ diomedi imptir⁹ fuisset vel da
uid equaliter vzie cum ioab fuissent incusationes ꝛ
murmura nec seruata iusticia illud est notū intelli-
genti. v. ethicoꝝ. non alias primo iliados dicit ho-
merus. odiū capitale fuisse inter achillem ꝛ agame
nonē nisi qz achillē honore debito fraudasset ipator
modo magis idoneus ꝛ min⁹ idoneus ī bñficiis dā
dis sunt ioab ꝛ vzias ꝛ vbi mun⁹ est imptibile vt in
bñficio dandū est magis idoneo identidē de bñficio
licet collator vel eligens nō sit dīs. Amplius quis
iudicaret hominē cōsulte agere capere nautā erudi
tū relicto ꝑitissimo qui est nauigandum prope vada
affrice vel pontū euxinū. Ꝓterea hoc tenuerunt
doctores omnes famegerati iuris diuini ꝛ humani
theologi se fundātes i lumine nature ꝛ lege diuina
vt altiss'. li°. ij. iij. tractactu quē sequuti sunt alex.
beat⁹ thomas ꝛ hīi patres sanctos ꝛ aristotelē imi
tantes i hoc paucissimi ꝛ quidē obscuri in iure pon-
tificio vt hugo ꝛ apparat⁹ tenuerūt oppositū. Ex
istis facio aliud argumētū. Quicūq̄ exponit se pi-
culo obuenti peccati peccat cōferens ydoneo reli
cto magis ydoneo est hmōi: igit'. minor patet. tunc
est peccatum cōfundens ꝛ obuens qui est equalis
apparentia maioz vel ferme equalis de peccato et
nō peccato: si homo partē securā relinquat vt i que
stione prologi dixim⁹: sz in proposito est ratio natu-
ralis. docti omnes tenent hanc partē (capio vniuer
salem vulgarem) nulla est ratio pauci ꝛ quidē abie-
cti in oppositum: ergo hanc conclusionē relinquēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

et adherens opposito exponit se periculo cõfundẽ
ti peccati. ꝫ cæterea probatur minor aliter ſm hãc
cõclusionem habes modũ certum eligendi vł bñfi
cium conferendi ſm oppositum titubabis iudican
do inydoneũ ydoneũ nec tue conſciẽtie ſatiſfacies
relicto magis bono ꝓ minore bono ꝓ ſpem mali ha
bet ⁊ eſt ſpretus malorũ boni ſaltẽ interpretatiuus
⁊ per ꝑns ſummi boni cũ honor eſt premiuꝫ ꝛtutis
iiij. ethicor: ergo magr ſtudioſo debetur maior ho
nor alioquin diceret ꝑhus fraudatur ſuo premio.

Af.j.ℨ cõ clusionẽ. ¶Contra concluſionẽ argumentor ex eo ſequitur
q̃ habens iuſte titulũ alicuius bñficii ꝓpter ſuper
uenientem magis ydoneũ tenet cedere ⁊ reſignare
ſuũ beneficiũ: cõſequẽs eſt inconuenies: igitur. nũq̃
eſſet ſtabilimẽtũ i bñficiis: igit. cõſequẽtia patet: qr
videt q̃ ſicut peccat collator in illo caſu ſic peccat
accipiens ⁊ ſi peccat i accipiẽdo peccabit detinẽdo
cũ ſecũdũ cõcluſionẽ idẽ eſt iudiciũ de iydoneo i re
ſpectu ⁊ iydoneo ſimpliciter: ſꝫ iydoneus ſimplici
ter tenetur reſtituere ⁊ hoc vbi ei cõſtat vł conſtare
debet q̃ nõ poteſt ſatiſſacere officio aſſumpto da
Rño ad.j uid abiecit arma ſaul que ꝓpter magnitudinẽ fer
re nequibat. ¶Reſpondeo negando cõſequentiaz
licet prima fronte videatur q̃ ydoneꝰ i pñtia magr
ydonei cogniti talis peccet capiẽdo beneficiũ tñ iu
dicio meo nõ oportet ita dicere cũ eſt ydoneꝰ ⁊ hoc
ei conſtat remittit caſum electoribus capit bñficiũ
⁊ nõ peccat capiẽdo nec detinendo ⁊ nullomõ eſt ſi
mile de inydoneo: ſed ſufficit ei ſua ydoneitas ⁊ q̃
vocetur cũ aaron quo fit cicero cõferendo ſorti bñ
ficium peccat i dando ſꝫ ſortes nõ peccat in accipiẽ
do hoc nõ eſt ſtupendũ de ꝓdigo dãte pecuniã ſorti
cuiꝰ eſt dñs ſortes nõ peccat accipiẽdo illud. xvj. q
vł. c. mõaſteriũ. itelligĩ vbi nõ repitur magr ydo
neus. ¶Sed ℨ hoc argumẽtor cicero collator in-
iuſte cõfert bñficiũ a q̃ bñficiũ iniuſte ꝓfertur hoc
eſt verũ iniuſte cõferr a cicerone vnꝰ per actũ iuſ
ticie beneficiũ cõfert ⁊ alius iuſte accipit ⁊ licet col
lator peccet in dãdo cum eſt collatũ non poteſt re-
uocare imo q̃ alter eſſet iydoneus et ſuſceptiuus
ei imputet electio ydonei nõ eſt caſſanda. patet de
electionibus capitibus cũ olim. c. cũ dilecti. c. cum
inter canonicos. ⁊ q̃ eſſet iydoneꝰ nõ caſſat eſt diſ
ficile ſeparare iydoneũ ab ydoneo mlta tenẽt in ec-
cleſia militante q̃ in eccl'ia triumphante iputantur
ꝓpter tranquillitatẽ i populo multa pcta relinquẽ
da ſunt iudicio dei eius forꝺ ⁊ conſcientiis hominũ
Si dicas maior pars capituli eligit minꝰ ydoneum
ſuffragiũ platonis nõ põt ꝓmouere magis ydoneũ
⁊ erit ianꝫ: ergo poteſt in illo caſu deſcẽdere i minꝰ
ydoneũ quicq̃d ſit de illo nõ ſequit q̃ ille i cuiꝰ po-
teſtate eſt cõferre bñficiũ hoc põt ſcẽo nego q̃ de-
beat plato eligere minꝰ ydoneũ nõ debet ſeq̃ turbã
ad maliciã nec velle q̃ minꝰ ydoneus eligat debet
ꝓmouere magis ydoneũ q̃tũ i ſua facultate cadit
vbi nõ põt deſcat fruſtra niti ⁊ nil niſi odiũ querere
extreme demẽtie eſt teſte ſalutio i iugurtha. Si po
nas duo bñficia dãda a maioris ipotãtie ⁊ minoris
cure b ecõtrario quõ dabit collator. Reſpondetur

magis ydoneo dabit bñficiũ maioris cure ⁊ mino-
ris ipotãtie minus ydoneo dabit aliud. ¶Secun
do argumentor: collator cõfert bñficium dãdum et
ydoneo capaci: ergo illi dando cũ dat ei debitũ nõ
peccat alioquin aliquis bñfaciẽs peccabit qđ non
eſt dicendũ. inſuper mediũ virtutis nõ ſtat i idiuiſi-
bili. vt dicit ꝓhus. iij. ethico. ſicut mediũ magnitudi
nis: ſꝫ cũ hõ tenet ſe i medio virtutꝫ nõ peccat iter-
dum minꝰ comedẽdo iterdũ magis ⁊ ita in actib⁹
iuſticie. ¶Ad ſcõm dico q̃ nõ bñ dat nec eſt debi-
tũ ab eo dari nec debito cõgruitatis nec debito ne-
ceſſitatis. aliꝰ tñ bñ recepit. Ad ſcõz cõcedo q̃ nul
lus peccat manẽdo i medio ꝛtutis ꝓ hoc q̃ manet
in medio ſꝫ qñ labiꝰ i extremo deliquit mõ ſi eſſent
duo quoꝝ ſortes eſt ydoneus plato magis ydoneꝰ
nego q̃ cicero collator cõferens ſorti maneꝫ i me-
dio ꝛtutis: ſꝫ i extremo ⁊ quãtũcũq̃ parũ vnus ex
cedit aliũ illi eſt cõferẽdum bñficiũ q̃ aliuꝫ exupat
⁊ ſicut exeſſus eſt puſillus ita peccatũ eſt exile illud
eſt mediũ ꝛtutis qđ nec eſt maius q̃ oporteret nec
minus vnus nõ excedit aliũ iptibiliter ꝙ nõ eſt idi-
uiſibilitas ex parte ꝛtutis bñ tñ ex parte ſubiectoꝝ
i hoc caſu cũ vni ſoli cõuenit ſi eſſent duo vel tres
pares i eis conſiſteret vera ratio mediꝰ q̃ cuilibet
eoꝝ ſine pcto põt cõferri bñficiũ ſi ponãt ꝓter le-
gem infiniti. ſortes habẽs vnũ gradum ydoneitatis
plato duos cicero tres ⁊ ſic cõſequenter i infinituꝫ
ſic q̃ ſequẽs precedẽtẽ exuperet i gradu vel parte
gradus iam nulli iſtoꝝ dandum eſt bñficium qr nul
lus eſt maxime ydoneus affirmatiue vel negatiue
ſorti nõ eſt dandũ plato eſt maius ydoneꝰ eodẽmõ
de platone ⁊ quolibz alio cum nõ dat maxime ydo
neꝰ ex ipoteſi. ⁊ ſi iſtud cõſtaret collatori eſſet impe
ditus quid facere debeat cũ ꝓ poſitionẽ eſt deuictꝰ
dare maxie ydoneo quẽ hic nõ inuenit. Et dicitur i
iſto caſu q̃ prima frõte nulli videtur eſſe dandũ im
plozet opẽ diuinã vtendo cõſilio prudẽtum ſi caſꝰ
cõtingat vel dicitur q̃ i illo caſu dando minꝰ ydo-
neo nõ peccat qui finite tñ diſtat a minime ydoneo
ſecus foret ſi ſolum eſſẽt finiti ſemper ſupponamꝰ
cauſam nõ latere collatorem nõ deſcendo ad offi-
cia ſecularia vbi euidẽter vnus eſt magis ydoneus
⁊ alter minus circa curã animarꝫ vł honorẽ eccl'a-
ſticum magni momẽti eſto q̃ nõ ſit cura opinor q̃
peccatũ eſt mortale hoc nõ oportet in capellania ⁊
in minoribus ſine cura ſufficit eſt peccatum. Si di
cas ꝓ denominationes vniuerſitatũ antiq̃oz eſt pre
ferendus q̃ frequenter eſt minus ydoneus: igitur.
dico ille modus denominationũ eſt multum ratio
nabilis plures promouentur hac via ydonei ⁊ hoc
eſt melius q̃ relinquere oẽm diſpoſitionẽ bñficiorũ
in manib⁹ eꝑorum q̃ cõſanguineis et famulis ydeo
tis frequenter bñficia porrigũt nõ ſolum eſt haben
dus oculus ad inconuenientia pauca que ſequuntur
ad denoiationes ſꝫ ad illa q̃ ſequuntur ad oppoſitũ
que ſunt maiora. Si dicas in eodẽ capl'o cui⁹ debet
eligi ꝓmouend⁹ in eꝑm/abbate vł priore q̃ alius
ſine meritis. xviij. q. ij. abbatem. q̃ non ſemper eſt
acceptãdus maxime ydoneꝰ nego antecedẽs ⁊ cõ-

Af.ij.ℨ ? cluſionẽ.

Rño ad ſcõm.

ſequẽtiã: antecedẽs ſi cognoſcat aliqs magis ydo-
neus extra capitulũ citiue ille eſt, ꝓmouẽdus leges
dantur de hiis q̃ cõiter eueniũt modo regulariter il
li de eadẽ cõitate meliꝰ nouerũt illa q̃ illi cetui incũ
bunt q̃ alius ſicut medꝰ ſagatius dimicat cõtra fu
gientẽ pthũ q̃ aliꝰ ior britannus ⁊ numida contra bi
linguẽ tiriũ q̃ impetuoſior gallus. ¶Tertio argu
Tertio ad idem ar. mẽtor ydoneꝰ ſcit facere oĩa q̃ illi officio incũbunt
pdicando cõfeſſiones audiẽdo cõſulẽdo ⁊ ita i aliis
q̃ nõ eſt opus alio. puerbialiter dicimꝰ nõ eſſe opꝰ
melioze pane q̃ triticeo: ponatur ſortes ydoneꝰ vt
quicq̃ plato vt ſex maxime ydoneus. Arguitur ſic
plato non tenetur facere optimo mõ quo põt face-
re ſicut nec viator aliquis tenetur facere optio mõ
quo põt facere ſicut cõtingit i aliis materiis non eſt
maximũ põdus qđ ſortes põt ferre nec põt curre-
re ita velociter ſicut põt currere cũ medium poteſt
ſubtiliari ⁊ põt eſſe melius diſpoſitus plato nõ te-
netur facere vt ſex ſufficit facere vt quicq̃ ⁊ hoc po-
teſt ſortes facere ex ipotheſi ⁊ vult facere nõ ſemp
ingenioſior eſt doctior vel maturior nec ſemper do
ctior ⁊ prudentior melius facit ſi ſit heroicus euoca
bitur ad curiã principis fortaſſe ⁊ nõ volet reſigna
re bñficiũ alteri: ergo meliꝰ eſt capere minꝰ ydoneũ
¶Ad ttiũ dico argumẽtũ ſolũ colorat. ſortẽ eẽ ydo
rño ad .iij. neũ ad ſubeundam prouinciã illã ſꝫ qr collator ele
ctor vel ſuaſor nõ facit fideliter officiũ dñi ſui, pcu
rando optimũ ⁊ fideliſſimũ miniſtrũ quẽ põt procu
rare pari facilitate cũ alio peccat idẽ ſermoi oze ſa
megerati viri plus mouet q̃ in oze mediocris ſuũ
dictũ eſt reſolutio auctẽtica. hoc patet cũ ariſtote-
les. iij. phi. dixerit equalẽ eſſe itercapedinẽ ab athe
nis ad thebas qualis eſt a thebis ad athenas poſte
ri ad multa ꝓpoſita hoc applicarũt ſi tu abiectꝰ di
ceres interuallũ ab abila ad talpe eſſe ita magnum
ſicut cõtra eſſes irriſus idẽ vides in lectoribꝰ i theo
logia regẽtibus in artibꝰ ⁊ in multis aliis. Si dicas
plerũq̃ exñs i maiori fama minore fama eſt dignꝰ
q̃ alius q̃ tũc licebit dare bñficiũ minꝰ ydoneo ma
gis famato nego q̃ id plerũq̃ cõtingit non gratis
adipiſcitur quis famã ſed quia interdũ hoc in vſu
eſt nego q̃ magis famato minꝰ idoneo cõferendus
eſt bñficiũ ſucceſſu tẽporis aliꝰ ſub modio exñs co
gnoſcetur ꝑſtare minus ydoneo. Si ponas prelatũ
ſcire aliquẽ magne fame iudicio prudẽtũ ⁊ vulgi ꝑ
ponendũ iydoneũ qr laborat pctis occultis q̃tãdẽ
i lucẽ prodibunt quid faciet dico q̃ dabit bñficium
illi quẽ ſcit eſſe magis ydoneũ cõtẽnendo oblocu-
tiones vulgares facit ſicut debet facere quilibet eſt
bonus iudex eoꝝ que nouit tacta erant aliqua i ar-
gumẽto que videntur nõ intelligere modũ hũc ſed
dedita opera ſic obiecimꝰ vt veritas magis eluſce-
ſcat fatemur nõ ſemper ingenioſiorẽ ꝑferendũ. ze-
nocrates calcariũ indigens laborioſo ariſtotele fre
no indigente i lectura philoſophica nõ eſt ꝑferẽdꝰ:
ex imaginatione argumẽti minꝰ ydoneus eſt magr
ydoneus ad hoc fateor q̃ tangitur in argumẽto q̃
homo nõ tenetur optimo mõ deſeruire quo poteſt
deſeruire optimo mõ deſeruit quo deſeruit non eſt
de ineſſe illius ſicut i ſili athlas fert maximũ põdꝰ
q̃ fert nõ metitur veritatẽ huius athlas fert maxi-
mũ pondus qđ poteſt ferre ſufficit viro facere illa
que tali officio incũbunt: ſꝫ conferens fidelioze mõ
quo põt poſt luſtrationẽ debet prouidere de benefi
cio. ¶Quarto argumentor aliqs fundat beneficiũ q̃rto ad iõ
ſuo cognomini vł parẽtele vt in iure patronat⁹ vł
ſimilibus z eſt intẽtio ſua q̃ bñficium cõferatur ta-
libus quilibet eſt arbiter i rebus propriis ergo licet
conferre bñficiũ minꝰ idoneo i illo caſu. Inſup vi-
detur q̃ collator burſaꝝ teneꝫ burſas magis ydo-
neo cõferre ⁊ ſic exteros habebis i nauarra ⁊ i cho
letis qđ tñ nũq̃ fit. ¶Reſpondeo ſi quis det aliqđ rño ad.iiij
eccl'ie oportet q̃ ſubeat leges eccl'iaſticas ⁊ dei nõ
eſt amplius res illius dantis ⁊ vbi habens ius pa-
tronatũ pñtat eꝑo iydoneũ male agit hunc admit
tendo vbi eſt ydoneꝰ prodeſt q̃ eꝑus ei ſuadeat cõ
ferre magis ydoneo qđ ſi noluerit i illa parte mite
eſt procedendũ etiam nõ põt facile tergiuerſari de
ydoneo. Ad aliud de collatione burſarũ nego con-
ſequentiã: nõ ſunt bñficia plures burſe ſunt tẽpora
nee i multis locis habens certos redditus non eſt
capax ⁊ ꝑſonũ eſt q̃ quelibet cõitas prouideat ſuis
pauperibus q̃ alienis pro nauarra oẽs in dñio regꝫ
francoꝝ recipiunt vbi eſt bona multitudo ſufficiẽs
⁊ ydoneitas tales ſunt aſcenſuri ad pdicãdũ ⁊ labo
randũ in vinea dñi i gallia equũ eſt q̃ ceteris ꝓferã
tur ſed pauperes apti ad aſcenſuꝫ theologicũ ſunt
ceteris preferendi ſi poſſunt reperire neceſſaria ad
gradum ſꝫ vbi domꝰ ſunt fundate pro vna pua cõi
tate vel dioceſi cõduxiſſet forte a principio admiſiſ-
ſe vnã bonã multitudinẽ. ¶Quinto argumentor Quinto ad
xꝑus accepit iudam ad apl'atum qui tamẽ nõ erat idem.
maxime ydoneus ſil'r indoctos accepit piſcatores
⁊ rudes ꝙ ℔ licet aliis. ſimiliter beatus mathias ſor
te erat electus. actuũ. j. ſors crebzo cadit ſup minꝰ
ydoneũ: igitur. ¶Reſpondetur aliquibus placet rño ad.v.
q̃ iudas nunq̃ fuit vocatus ad apoſtolatũ: ſꝫ ſoluz
ad officiũ tradẽdi xꝑm ⁊ nunq̃ erat bonus. hoc te-
net venerabilis beda. Aliis autẽ vt beato auguſti-
no rationabilius placet q̃ ad apoſtolatũ: ſꝫ ſemper
malus erat. criſoſtomus dicit. erat bonus interduz
⁊ vocatus ad apl'atum quẽ ſequitur etiã poſtilator
iohãnis. vj. ⁊ michi placet ⁊ bonus erat quãdo erat
vocatus hic aliquid ſalis includitur xꝑus nõ reſpe
xit qualis quis futurus erat ſꝫ in quo ſtatu erat quã
do accepit: patet de ſaule qui erat optimus tempo-
re quo ſors ſuper eũ ceciderat. j. regũ. ix. ſic iudas
erat tunc bonus non reſpiciendũ eſt ſolum ad hoc
qualis quis futurus eſt ſed qualis actu eſt ex preſ
entibus ⁊ preteritis augurari licebit ⁊ nõ ex imagi
nariis futuritionibꝰ. Inſup diu erant apli cũ chri-
ſto optime ab eo moribus ⁊ doctrina eruditi circa
paſſionẽ ſacerdotes ⁊ eꝑi effecti ipe in iſtanti poteſt
infundere ſcientiã maiorẽ q̃ oẽs athenienſes lon-
gis exercitationibus adepti ſunt de ſorte hoceſt, p
me ceperunt duos maxime probos iudicio eorum
quod patet. dicebat beatus petrus actuum. j. opor
tet ergo ex hiis viris qui nobiſcũ ſunt cõgregati in

Universidad de Deusto
Biblioteca

emni tempore quo intrauit ⁊ exiuit inter nos dñs
noster iesus christus incipiens a baptismate iohan
nis vsq; in diem qua assumptus est a nobis ⁊ hoc cō
uincitur cū ioseph berssabas cognitus iustus nō est
electus ꝫ mathias indiciū est q; ceperūt duos opti
mos ⁊ optime instructos i lege gratie ⁊ qz relicturi
erant exemplar ille collumne eccl'e nobis tantā ex
plorationem fecerunt primo facientes qō i eis erat
postea reliquū quod facere nequerāt puta iudicare
vter esset magꝭ idoneꝰ Ꝑ i manu dei reliq̄rūt nō po
suerūt sortē inter iydoneū ⁊ idoneū ꝫ viros heroi-
cos citauerunt in mediū vtinā nostri epi arietes il-
los in hoc imitarentur istud erat licitū cōstat ipi nō
tēptassent illicitum ⁊ beatus augustinus ad honora
tū si inter ministros dei sit disceptatio q̄s eoꝝ ma-
nebit tempore persequutionis q̄s vero recedet pñt
vti sorte hoc patet.xxij.q.ij.queritur sic factū vide
tur fuisse de athan.iosue.iij.sic saul cōprehendit io
nathan.j.regū.xiiij.sors diuinatoria ⁊ cōsultatoria
phibētur agricole vtunt etiā sorte diuisoria i diui-
vj.gadidē. sione feni vel rerū cōium licite. ¶Sexto argumen
toꝝ sint duo sortes ⁊ plato eque ydonei ⁊ optimi ad
hoc officiū dandū cicero habet octo motiua q; sor-
tes est magis ydoneus q̄ plato totidē habeti oppo
sitū.arguitur sic cicero dubitat an sortes est magis
ydoneus q̄ plato ergo dubitare habet an det magꝭ
ydoneo:⁊ per cōsequēs dubitare habet an peccet si
militer pōt cōtingere de duobus q̄ predicantur ab
oppositis esse i extrema necessitate vbi soluꝫ habet
sortes elemosinā ad succurrendū nature vniꝰ.
rñō ad .vj ¶Respondeo in illo casu neutri parti assentit cice
ro.puta nec huic sortes est magis ydoneus q̄ pla-
to aut eccōuerso sicut nō est sitū i facultate viri assen
tire sine motiuo sic q̄i vtrinq; sunt motiua opposi-
ta eq̄librata qz quātūcūq; octo motiua mouēt tantum alia
octo retrahunt ⁊ hoc si motiua equaliter pōderent
ab habēte si equaliter intellectus flectetur ad nutū
maioris pōderis ⁊ est simile i naturalibus si duo pō
dera equaliter distent a lingua statere neutruꝫ alte-
ri cedit si vnū magis elōgetur magis mouebit actu
sic q̄i homo apud seipsuꝫ rationeꝫ parui momenti
extollit ꝫ loquimur de equalitate sicut de duabus
situlis equaliter aqua refertis ꝫ cū est prōptus da-
re illi bñficiū quē nouit magis ydoneū ⁊ explorauit
quātuꝫ potuit vtrū alteri pferendus est ⁊ casuꝫ an-
ticipitē inuenit cuicūq; dat bñficiū ipm bñ agit est
locus gratificationis illi cui dat.ff.de iudi.ꝫ cū am
bo .potꝰ onerationis ⁊ hoc post indaginē et pces
dño effusas vt dignetur illuiare eos de magis ydo
neo vel dirimatur res sorte.xxj.d.cleros. Ad for-
mā argumenti q̄ iacet in hoc cicero dubitat an det
magis ydoneo ergo dubitat an peccat consequen-
tia est nulla antecedēs est ei dubium vt vides ⁊ cō-
sequēs falsuꝫ cognitū tale a prudētibus cicero du-
bitat an sortes est magis ydoneus ⁊ tñ nō dubitat
an illi est dādū bñficium id est potest illi dari homo
est asinus est falsa tñ hec est vera ego dico q; homo
est asinus. Similiter q̄i est ꝓbleuma neutrū in ali-
qua materia vt scite fuerunt,añ egiptios licet neu-
tri parti assentiat tñ assentire pōt huic probabile est
scitas esse vetusliores egiptiis ad veritatē illi⁹ suf-
ficit scire soluere argumenta q̄ egiptii pro sua par-
te extruere solent ⁊ habere motiua scitarum ⁊ hoc
sufficit ad assensum huius probabile est scitas pro-
cessisse niloticos. Dubitatur sunt duo sortes theolo
gus eruditus meus canonista in sua facultate pit⁹
habēt naturalia paria zelū parē ⁊ cetera oīa hoc dē
pto vtq; est perit⁹ i sua facultate q̄s pferet. ¶Pono
ppositiones. ¶Prima est theologus ambidex
ter est preferēdus totum pstat parti non est sermo
de intelligēte pauca in vtraq;. ¶Secunda ppo-
sitio omni modo theologus simplex est pferēdus
ad prelaturā ecclesiasticā canoniste simplici dato q;
leges seculi calleat:etiaꝫ voco eum simplicē.patet
si fuerit locus vbi vigent hereses ⁊ vicia.⁊ tempo-
ralia pacifice possidētur hoc alii concedūt.sec⁹ est
(alūt) vbi bona fortune sunt in lite ꝓ eoꝝ tuitione
melius procedit canonista cuꝫ tricas nouit in foro
exteriore extricare illud nō valet ꝫ est ābitio agar
ancille fertilis cum sarra dña sterili contendentis.
genesis.xvj.potissimū munus in platura est scire
pdicare ⁊ instruere populū ⁊ eum nutrire in fide ⁊
moziḃ⁹ discernere inter lepā ⁊ nō lepraꝫ:iter mor-
tale ⁊ veniale:ministrare sacramēta ista cōueniunt
theologo per se canoniste per accidēs huic q̄ritur a
plato epō si sciat vetus ⁊ nouū testamētū ⁊ nō pon
tificia iura ⁊ leges si de defensione rerum esto q; ca-
nonista hoc nouerit melius q̄ theologus simplex
Ꝑ nō sufficit cū illud est accidētarīū in platura.j.ad
timotheū.iij.nō decet seruum christi esse litigiosuꝫ
sufficit habere aliquē loco sui qō pōt theolog⁹.illō
ꝓbaret q; magis attineret causidico tempore litis
ars fabrilis q̄ fabro scit in iudicio zonas/calices ⁊
alia vasa melius ꝓtegere q̄ aurifaber nouit opor-
tet habere ecclesiam materialē extructā ⁊ reparatā
⁊ hoc dirigere spectat ad epm sil⁹ opus est agrico-
lis ꝓ colēdis agris quis ꝓpterea diceret latomuꝫ
pitū vel agricolā pferendū theologo. Item epi et
curati succedunt apl'is ⁊ discipulis qui solum erant
theologi. Preterea eccl'ia optime profecit in fide ⁊
moribus ⁊ in acquisitiōe possessionū dum per theo
logos regebat dū prodierunt in mediū legiste ⁊ ca-
noniste ⁊ acquisiuerūt epatus post habitis theolo-
gis experiētia docet quo nā pacto regatur eccl'ia
nō insisto ad recitanda argumenta aliquorū i cano-
nibus pitoruꝫ conantiū ꝓbare canones pferendos
theologie.cōpositioꝝ inquiunt sunt pritioꝝ modo
canones cōflātur ex theologia ⁊ legibus mula que
gñatur:ex equo ⁊ asina est vtroq; perfectior vt aiūt
primum argumentū concluderet asinum aia intel-
lectiua angelo ⁊ deo perfectiorē est pulcre dictum
de mula q; sit equo perfectior et pꝰ moze illius
facultatis tanta ratio huic argumento inest sicut di
gestū notatur per.ff.duplicatum vbi dicunt theolo
gos nō distare ab hereticis dicentes non esse de iu-
re diuino soluere decimā quo ad talem quotā alibi
eorum detegitur insticia hec non diximus studiosis
viris detrahens sed vt taceāt maledicere fratri au-

riquiot vel patri sed queso conueniant israel et iu-
da in vnum et dent dexteras dextere in ministeri-
um christi.

¶Distinctionis vigesime quarte questio quarta.

Notabile

QVero ōrto circa hanc distinctionem an
habens plura beneficia per dispensationeꝫ
est securus in conscientia coram deo pre-
mitto q; terminus dispensatio potest bifariam acci
pi: vnomodo dispensare id est reuocare ius et sic q̄-
runt theologi an deus potest dispensare circa pre-
cepta decalogi:hoc est an liceat ei reuocare prece-
pta decalogi. Aliomodo dispensare idem est q; in-
terpretari ius commune et sic inferior crebro inter
pretatur ius commune quonam pacto debet intel-
ligi epykea naturalis equitas apud philosophos
penitus eadem et dispensatio apud canonistas pa-
rum discrepant. pono conclusiones titulo questio-
Pria pcl. nis responsiuas. ¶Prima est:aliquis cum sana cō
scientia tenet plura beneficia per dispensationem.
probatio.aliquis ante prohibitionem pontificis li-
cite poterat plura beneficia tenere:ergo vbi est ea-
dem causa pontifex potest dispensare q; ille habeat
plura retractando suam legem in isto casu commu
nem ius reuocando rationabilis causa est quādo vnū
beneficium est exile pro alimento cuiuscunq; fortas
se ⁊ iste est eminenter doctus vel nobilis et eccle-
sie vtilis tunc est rationabilis causa dispensandi est au
ctoritas in dispēsante ⁊ dispensat nichil aliō ipedit:
q̄ ille sana conscientia in illo casu tenet plura bene-
ficia in titulo duo requiruntur et sufficiunt ad sanā
dispensationem ratio ex parte dispensati ⁊ auctori-
tas et voluntas transiens in actu in dispensante ra
tio vtilitas ecclesie communis sola vtilitas dispen
sati non sufficit sicut vnus lapis in columna tantuꝫ
replet sicut tres minutiores vel duo quare non po-
test vnus laborans in vinea domini non habens p-
mutationē aliūde nutriri in ea dignus est mercēnarius
cibo suo.per cibum omnia necessaria status intelli-
guntur. et prime corinthiorum nono. quis pascit
gregem et de lacte gregis non manducat. istud pa
tet de prebendis de multa prouidentia.§.vltimo.
Circa sublimes tamen et litteratas personas que
maioribus beneficiis sunt honorande cum ratio po
stulauerit per sedem apostolicam poterit dispensa-
ri. hic loquitur in personatibus et in beneficiis cu-
ram animarum habentibus:ergo licet solus papa
in hūs dispensat supponimus q; habeat iste dispen
sationem a papa. Rursus nisi conclusio esset vera
non admitteres filios principum ad duo beneficia
exilia capellanias vel prebendas nec eruditissi-
mum virum ecclesie maxime vtilem pluscq̄ filium
mediocriter doctum huius agricole vel viticole
quod est absurdum. videmus in corpore vero ca-
put et membra principalia plus nutrimenti accipi-
unt q̄ digiti et partes parue: ergo eodemmodo
debet esse in corpore mystico. ¶Secunda conclu- Scda ꝑ°.
sio:idoneus tenens duo beneficia sine dispensatio-
ne peccat si constat ei prohibitio in iure q̄ vix po-
test aliquem nunc latere.patet: sola idoneitas non
sufficit si quis optime meritus haberet dispensa-
tionem ab episcopo de duobus personatibus vel
duobus beneficiis curam animarum habentibus
non habet iustum titulum in eis patet propter irri-
tationem pontificis q; inferior non potest dispensa
re in talibus beneficiis. patet in.§.circa sublimes
personas per locum a contrario sensu: quia quod
de vno conceditur de alio negatur: sicut quod de
vno negatur de alio conceditur. vigesima quinta
distinctione.qualis.et in antiquis de presump.non
ne.olim per antiqua iura bene dispensabant episco
pi vt quis idoneus haberet plura beneficia curam
animarum habentia.septuagesima distinctione. sā
ctorum.sed per hanc constitutionem illud est reuo
catum. Ulterius sequitur q; episcopi possunt circa
alia beneficia dispensare sicut prius vnum negan-
do aliud concedere videtur. dixi si ignorantia inuin
cibilis accideret potest aliquem excusare:nō quili
bet tenetur scire positiuos canones. ignorantia iu-
ris neminem excusat: nullomodo intelligitur de
iure positiuo vt alibi in tertio ostendimus de quo
iure hoc intelligit:quando vnuꝫ beneficiuꝫ ab alio
dependet reputatur vnum: non oportet loqui vbi
nulli alii essent idonei cum iam sunt plurimi littera
ti viri et probi pauca vel nulla habentes. de cōmē-
dis temporaneis nichil nunc loquor. ¶Tertia cō- Tertia ꝑ°
clusio:tenens plura beneficia cum dispensatione ro
mani pontificis vbi non est rationabilis causa dis-
pensandi licet excusetur in ecclesia militante non
tamen in triumphante q; excusetur iure fori. patet:
papa dispensauit circa suam positiuam legem et
non potest illud annullari ab inferiori quia sic esset
recedere a capite ad pedes etiam non videmus stre
pitum forensem in talibus. Secunda pars patet:
da oppositum q; voluntas sola romani pontificis
sufficit dispensare sine rationabili causa tunc pote-
rit cum nepote inutili dispensare q; habeat duo be-
neficia tria quattuor mille sine statu:et sic vnus licite
habet omnia beneficia in europa inutilis etiam ad
vnum presentibus plurib⁹ idoneis et grauibus vi
ris illud est impugnatione indignum. preterea se-
cundum beatum bernardum in libro de dispensa-
tione et prelati sine causa rationabili vel saltem du
bia sed pro sola voluntate dantes licentiam venien
di contra legem sunt dissipatores et non dispensa-
tores vtilitas publica est causa dispensandi. aliquis
est habendus oculus sed exilis ad nutritionem per
sone. illud est patens ex terminis et ab omnibus do
ctoribus iuris diuini et humani approbatuꝫ. in hoc
solent innocentium quartum in suo apparatu taxa
re sed potest intelligi de pure positiuis. vnde infert
glosa in pramatica in materia de collationibus de
quodam bono episcopo parisiensi cum offerretur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ei abbatia: respondit: absit vt cum vxore capiam concubinam. ⁊ de paulo secundo cum pro filio regis sibi supplicaretur vt duos episcopatus concederet etiam inquit si filius dei non concederem ecce responsionem vicario dei in terris dignam bernardus ad eugenium papam non prohibeo dispensare sed dissipare non sum tam rudis vt ignorem vos dispensatores sed in edificationem non in destructionem. deinde queritur inter dispensatores quis fidelis inueniatur vbi necessitas vrget excusabilis dispensatio est vbi vtilitas prouocat laudabilis dispensatio est vtilitas dico communis non propria nam cum nichil horum est fidelis dispensatio sed crudelis dissipatio. ꝓpterea non sine sale addita est particula illa cum ratio postulauerit in capitulo de multa beata clara respondit quibusdaz fratribus minoribus qui priuilegia relaxationis regule impetrauerāt volo inquit absolui a papa a peccatis meis et non ab obseruantiis regule et consiliis ihesu christi que voui: in antiquis de voto capitu. magne. §. ⁊ quidam tria. ponitur bene quid oporteat in illa dispensatione quid liceat secundum equitatem quid deceat secundum honestatem et quid expediat secundum necessitatem vel vtilitatem similem sententiam beati bernardi potes videre ad robertum monachum qui a cistertio exiens intrauit cluniacum. Ex ista conclusione sequitur: tenēs plura beneficia cum dispensatione in qua non est rationabilis causa dispensandi non est in statu salutis. patz tenet beneficium vel beneficia interdum aliis debitum vel debita. Secundo sequitur: si consulat sue saluti debet eniti restituere omnia vno dempto qō suo casui sufficiat secundum suam idoneitatem.

Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur et anime sue detrimentum patiatur. ¶ Quarta

Qrta ꝙ°. conclusio: vnum de pessimis monstris in ecclesia ē illa pluralitas beneficiorum. sunt magna monstra in beneficiis ecclesiasticis: vnuz simonia. Secundū vix illi in malicia cedens promotio euidenter inidonei et potissimum ad curam animarum. Tertium aliquis est etiam idoneus pro vno beneficio sed capit duo quibus est inidoneus. interdum prochdoloz quattuor quinq; vel sex et vlterius. Quartum monstrum est prodige exponere patrimonium crucifixi. Quintum non restituere dissipatum prodige Ista monstra certant inter se sicut gallus et vipera probatio conclusionis quarte ex ea sicut dicit iohānes vicesim⁹ secund⁹ in extrauagante de prebendis. capitulo execrabilis. sequuntur innumera inconuenientia diminuitur cultus in seruitio dei nutritur ambitio crescit cupiditas desinit hospitalitas pulchre domus deserte minantur ruinam docti et timentes deum silent sub modio ferme mendicātes in opprobrium cleri nunquid pulchruz est ī corpore vero q; vnum membrum atrahat sibi nutrimētum necessarium aliis quid dicemus in corpore mystico q; vnus pluralitate beneficiorum ebri⁹ sit aliis multo prestantioribus patientibus extremam famem. ¶ Quinta conclusio: supplicans pro ista pluralitate sibi non cauet a peccato dato q; supplicat pro se vel pro alio. patet contra totam policiaz ecclesie facit est causa suggerens peccatum sic principi vel alius quicūq; existimant se excusatos per dispensationem maximi pontificis. sed cōtingit eis sicut iudeis respectu redēptoris nostri. mathei vicesimo septimo. sanguis eius super nos et super filios nostros. isti cum sinistris informationibus existimant solum fallere pontificem et sub eius vmbra se protegere a peccato sed seipsos misere illudunt. interdum eis licite assentit cum reputantur timētes deum et curare salutem regni sui si princeps vel alius fuerit dicit fiat vt petitur onerans eorum conscientias et suam exonerans et quia essent voces ex tali modo dicēdi dicit forte modo fiat semper intelligens fiat vt petitur. romanus pontifex conformat se consequenti huius cōditionalis si ita sit q; iste sit ita idoneus pro quo talis princeps scribit possum cum illo dispensare sed ita est sicut princeps insinuat: ergo possum cum illo dispensare maior que est conditionalis est licita: ⁊ licet minor sit falsa potest illi assentire pontifex non constat ei de oppositio non tenetur mittere ad scisitandam veritatem in hybernia vel ad vltima thile q; possit assentire. patet: vel interdum potest adhibere fidem litteris principis bene famati vel nunq; secundum est absurdum. si primum oportet te mecuz cōuenire rogantes vt vides opinantes peccatum vibrare in pontificem falluntur ab eius vmbone retorquetur catapulta in emittentem preces si pape constaret q; preter rationem peteret princeps concedēdo non esset excusandus. ¶ Contra tertiam conclusionem et que sequuntur argumēto: sortes idoneus licite capit decies mille scuta in vno beneficio patet in archiepiscopatu rothomagensi: ergo tantum potest capere in quattuor episcopatibus variis et sic potest esse simul parisiensis/meldensis/siluanectensis/et suessionensis/quid refert leuare viginti milia in vno loco vel in variis locis. Sed dicis est latum discrimen et inconuenientia recitata in pluralitate non tamen in eodem loco homo non potest esse simul in pluribus locis sine miraculo et tollitur numerus seruorū dei et deseritur cura gregis nunquid bis mille vel ter mille sufficiunt nutrire ep̄m cum eius familia si paruz habeat parū det pauperibus nemo est deuinciēdus dare plus q; habeat sunt aliqua beneficia parue importantie et magni honoris et sumptus de his non loquor. Sed dicis partitio episcopatuum et aliorum beneficiorum in tanta magnitudine est positiuum humanum quare archiepiscopus toletanus plus habet q; salamanticensis burgensis vel hispalensis non potest dari ratio naturalis saltem si oppositum fuisset factum a principio non fuisset contra rationem ergo licet duobus episcopatibus p̄ficere vnum: consequentia est nulla vt patet stante diuisione si reuniretur tres parui in vnum magnum oporteret il-

lum vni conferre maguntinensis valens decem alices magnos non dividitur pluribus suppositis: non decet vnum corpus habere plura capita: sic nec decet duo corpora habere vnum caput.

Forte dicis inconuenientia eadem sequitur ad primam conclusionem que sequuntur ad terciam paucitas ministrorum dei. et cetera. nego presuppositum sicut ex vero non sequitur falsum nisi sit falsitas innata in consequente. sic ex licito non sequitur illicitum. in prima conclusione est rationabilis causa non autem in tertia sicut superius questione prima huius distinctionis. dixi aliquis non peccat non existens cum suo grege alius autem peccat nunc visitet vnum nunc aliud habendo prouidum tempore absentie loco sui sicut due tunice reputantur vna si requirantur pro statu viri: sic duo talia beneficia reputantur vnum. ¶ Secundo argumento: viri timorati graues canoniste et theologi omnes tenēt plura beneficia sed isti qui debent esse sal et lumen aliis hoc non facerent si esset peccatum: igitur.

¶ Respondetur: eminenter docti proficientes in ecclesia maioribus egent et plus merentur propter ea habent rationabilem causam dispensationis si consummatus theologus laborans pro utilitate ecclesie deberet capere premium laborum a summo pontifice vel alio an debeat capere equaliter cum in erudito inidoneo? rex plus pecuniarum dat capitaneo q; architenenti. videat theologus suum casum. Secundo dico non est intentionis mee excusare omnes theologos vel canonistas sed potius accusare scandalizant alios. interdum active quando tenēt plura q; oporteat nonnunq; est scandaluz phariseorum quando est rationabilis causa tenendi. licet theologorum bidelli ligneas virgas ferant parisii: et aliarum facultarum argenteas oportet: imitantur secundum eorum statum et utilitatē. facit discursum imaginarium inter doctores theologos qui ceteris scientia et moribus communiter prestāt et alios etiam seruata multitudine et minorem errorem in his inuenies q; in aliis semper maius specimen honestatis habent q; reliqui. inidonei capiētes duo beneficia more idoneorum assimilantur simeis affrice homo volens capere simiam in arbore induit caligas in pede eiusdem eas reliquendo eminus recedit post cuius discessum more viri simia induit caligas et uestigio capitur sic ambitio et demon illudunt ambitiosum: ecce sortes theologus habet duo beneficia si non sit sic doctus non refert est nobilis vel prudens in agibilibus alter imprudens quicquid ligauerit romanus pontifex aut soluerit in terris hoc solutum erit in celis interim addisces simia viri induit duo beneficia et moritur in eis inidoneus tandem prochdoloz capitur quis talia fando temperet a lachrymis. Ex isto sequitur homo potest habere duo beneficia licite qui nō potest habere tercium cum illis. patet sicut est status in vno beneficio ita est interdum in duobus.

Secundo sequitur: sunt duo equaliter idonei habētes duo beneficia vnus potest capere secundum et non primus. patet habet sufficientem prouisionem et non alius. Tertio sequitur: est maius peccatum capere quattuor parua beneficia q; duo maiora.

Quarto sequitur: maius est peccatum capere duo beneficia in locis remotis q; propinquis: patz in locis propinquis potest nunc hoc beneficium visitare in eo ierarchisando nunc illud et datur occasio sepius visitandi: secus est in beneficiis remotis.

Quinto patet: habens duo beneficia sine rationabili causa citius acquirit alia duo q; equaliter idoneus vnum videmus hoc verificari habenti dabitur: nichil habenti nichil datur: ratio correlarii qui habet secundum beneficiuz preter rationēvno oculo mentis execatur qui tertiuz addit nichil penitus videt in ratione teste beato augustino deus interdū concedit iratus quod non concedit placatus ad penam peccatorum. crescit insuper auaritia crescentibus bonis fortune: crescit amor nummi quantuz pecunia crescit. quarti ethycoq; primo: senectus etiam auget auariciam: sed causa aristotelis non debet inesse beneficiatis senibus. putant sibi deficere opes in frigida senecta cuz laborare nequeunt hoc non potest contingere nostris senibus beneficiatis est eis prouisum: de uerbio communi dicimus exponat petrus prodige non egebit pecuniarum q; diu ecclesia est sita in cymiterio. propterea mirandum est potius de senibus ⁊ minor venia danda q; impudenti iuuētuti isti sunt deliri senes beati hieronymi qui debent esse speculum viuendi iuuenibus sunt speculum immunduz et tunc patrimonii crucifixi cumulatum exponunt in curtis principuz et in lite forensi quare inhiant beneficiorum multitudini incessant: nimirum vno inconuenienti dato in secundo beneficio multa mala sequuntur modicus error in principio est magnus in fine et quanto plura habent tanto magis torquentur vt habeant more tantali in aquis sitientis. Est obliquorum regimē qō scire laboras. Excessus regit hos. non pō derant verissimam illam sententiam aristotelis et tullii nichil vtile quod non sit honestum solum differunt rōne apud istos. sola iuuāt que lucra ferunt sint cetera q; q; laudibus et precio dignissima cetera sordent. istis ad kalendas grecas eorum sitis habendi satiabitur: tunc dare operam litteris vel alteri actui honesto non possunt cum secundum aristotelem septimo phisicorum: anima quiescēdo fit prudens: ergo per locum ab oppositis in tumultuatione fit imprudens. ¶ Secundo argumento: princeps legibus solutus est. ff. de leg. l. princeps: ergo dispensatio romani pontificis qui est supremus in ecclesia sufficit. constitutio iohannis vigesimi scōi execrabilis nec de multa potest ligare hunc alexandrum sextum vel iulium secunduz illō par parē cogere non potest. ℒ. de legi. l. digna. distinguo q; princeps solutus est vel a legibus pure positiuis suis et sic concedo: vel a lege nature et diuina et sic nego: papa nec est deus nec conditor nature sed eis subiectus: propterea non est solutus ab illis legibus modo est cōtra illud ius nature. non facias alius. ꝛc. q

Universidad de Deusto
Biblioteca

vn⁹ sit ebrius multitudine beneficiorum aliis fame
morientibus equaliter idoneis vel in quadruplo
magis idoneis sufficit allegare rationem natura-
lem ad hoc sine lege. l. finali. ff. de pens sicut sto-
machus recipiens alimentum mittit ad alias par-
tes vel natura attrahit: sic suppremus ecclesie vel
inferior ad quem spectat collatio debet mittere ad
singulas partes sicut ratio dictat. prime corith. iiij
aplꝰ de se petro et aliis loquens. sic nos existimet
homo vt ministros dei et dispensatores misterio
rum dei et nobis data est potestas in edificatio-
nem et non in destructionem: aliquod est pure posi-
tiuum ita q̃ voluntas statuentis est causa ⁊ nulla ra
tio naturalis ad hoc deducens vt q̃ prescripto sit i
decem annis ⁊ non in nouem: vsucapio in tribus et
non in quattuor q̃ nullus sit sacerdos ante vigesi-
mum quintum annum constat vnum duo de vi-
ginti annis natum alium viginti q uattuor esse pru-
dentiorem q̃ illegitimus promoueatur ad sacer-
dotium vel beneficium dummodo alias fuerit ido
neus est vnum positiuum in istis hoc verum habet
quod principi placuit legis habet vigorem. sic vo-
lo sic iubeo sit pro ratione voluntas. fateor q̃ con-
stitutio iohannis vicesimi secundi istum non ligat
sed ante omnem constitutionem papalem et omni
lege humana deposita est contra naturalem ratio-
nem q̃ vnus sine causa superhabundat aliis autem
nichil habentibus ita idoneis contra iusticiam di-
stributiuam policie ecclesiastice. quarti politicorum
vndecimo. vult quidem ciuitas ex paribus ac simi
libus esse ẽctum fieri potest maxime quapropter in
quit bene optat phocilides mediocribus optima
multa mediocres esse volens in ciuitate. ⁊ quiti po
liticorum tertio. fiunt etiam propter incrementum
excessiuum mutationes rerum publicarum vt enim
corpus ex partibus suis constat et oporteat eas si-
mul pro modo q̃q̃ suo crescere vt commensuratio
nes maneat armonia ac nisi hoc fiat corrumpitur
seu quando pes quattuor cubitorum sit ceterum ve
ro corpus duorum ⁊ octauo ciusdem. ℂ Cõmune est
autem in populari et paucorum gubernatione et in
omni republica neq̃ augere nimium queq̃ supra
modum et socrates lege octuagesima nona becco-
tomarum id idem ante eum detegit inquiens. ℂ Cu-
ram insuper ad id adhibeant vt nullus ciuium pe-
nuria prematur neq̃ diuitiis abundet nam figulus
diues factus curam sue artis minus habet pigri
orq̃ et negligentior redditur quare deterior figul⁹
q̃ si indigentia prematur instrumentis et reliquis
quibus ars indiget caret et opera deteriora facit fi
liosq̃ ac ceteros quos docet deteriores artifices
reddit et opulentia insuper delicias desidiam ⁊ re-
rum nouarum studium parit inopia vero cum rerũ
innouatione illiberalitatem et maleficiam gignit
nonne vides vnum mole beneficiorum stipatum
gregem negligere alium industrium et optime me
ritum tanta inopia inclusum vt ei opes deficiant ꝓ
comparandis libris necessariis et cum non habun-
det instrumentis sue artis indoctiores filios spiri-
tuales procreare necesse est. Et licet non cuilibet
studioso viro opus sit tanta librorum congerie quã
tam collegerunt pisistratus atheniensis et phila-
delfus vel pamphilius martyr tamen requiruntur
aliqui secundum materias subiectas. ℂ Tertio ar tertio ar.
gumentor: sortes idoneus pro a decauatu tenet b ⁊
e sine peccato cum a: quod patet nullum eorum te-
netur restituere ponatur pro quolibet eorum idone
us. patet per ascensum nec hoc nec illud et tunc sic
nullum istorum tenetur resignare et habet a colla-
tore vel collatoribus ista quattuor vel sex: ergo om
nia iuste tenet. insuper sortes videt alios malos et
dissipatores bonorum ecclesie tenet quattuor bene
ficia bene viuens devno fructus aliorum conseruat
pauperibus. ℙ Primum argumentum est captiuncu
la sophistica eadem via probabo q̃ quodlibet eorũ
tenetur resignare: sic vnum eorum tenetur resi-
gnare et equa et similis est ratio in omnibus: er-
go omnia. vel sic tenet concubinas cuz propriavxo
re et equalis est ratio de omnibus sed non est omit-
no idem hec conditionalis est necessaria si vult esse
expers peccati beneficia superflua reliquere est ne
cesse. Ad aliud de sorte queso videat ne hispidum
esau adducat sub specie iacob sunt multi boni sor-
te meliores curet q̃ illa ponantur in manibus ido-
neorum cauendo etiam a scandalo et defraudando
intentionem fundatorum. sed rogas an sati⁹ est re
signare beneficia superflua in manu superioris vel
curare q̃ eant in manus proborum secundum est
melius vbi collator inidoneorum est communis, p-
motor opinione mea peccat non procurando si pos
set vt beneficia eant in idoneorum manibus et ra-
tio qui potest procurare bonum publicum et impe
dire ne mala fiant debet: iste est huiusmodi vt sup-
ponimus. ℂ Quarto argumentor: sortes bonis for ẽrto ar.
tune abundat et millesies plus habet q̃ plato sine
peccato. ptz de principe et agricola creso et sophro
nico/meda et crate et multis aliis: ergo ita de-
bet esse in ecclesia militante cum etiam ita est in su-
perna hierusalem nouem ordines angelorum: con-
cedo antecedens princeps licitis titulis vel alius
diues nobilis vel mercator acquirit sua bona et ip
sa retinet et eorum est dominus: non est sic in casu
nostro: etiam concedo cõsequẽs: est maximus põ-
tifex sunt patriarche legati a latere legati natiui pri
mates archipresules antistites et sic consequenter.
ℂ Quinto argumentor: absonum est disputare an ẽnto ar.
dispensatio pape valeat iure poli si valeat iure fori
et non iure poli ipse est deceptor putabas suam vo
luntatem posse te excusare et sic ecclesia te fefellit.
Item non erit hermonia in legibus quid illud est di
ctu valet iure fori et non iure poli est mittere os in
celũ disputare de factis pape decima septima que-
stione quarta. si quis suadente. ℌ committunt sacri-
legium qui de principali iudicio disputant dubitan
tes an is dignus sit quem princeps elegerit.
ℂ Respondetur tenere iure fori nichil aliud est q̃
in hoc mundo non infringetur: sed hoc iure po-
li non valebit coram deo reputabitur ad pecca-

rum fefellisti maximum pontificem sinistre eum in
formando et deniq̃ teipsum fefellisti: non te fefel-
lit ecclesia si existimas papam non posse male age-
re aut errare in quibuscunq̃ ipse te non fallit sed te
ipsum fallis. si ponas eum scienter annuere ⁊ dat ti
bi inidoneo quattuor vel quinq̃ beneficia curata si
cut rex dat alteri regi magna munera sine peccato
⁊ eudes mori in illa fide q̃ quicquid pontifex con-
cedit in hoc mundo valet coraz deo. iuxta illud ma
thei decimo sexto. Tibi dabo claues regni celo-
rum ponis maculam cerui cose in gloriam summi
pontificis non admitto facile casum de facto sz mo
re positionis in obligationibus transeat vis mori in
illa fide non ausim sic tecum mori absit charissime
sic moriaris sed vtere consilio sapientum ⁊ redi ad
sanam mentem rex dat liberaliter de suis non om-
nia bona ecclesie sunt maximi pontificis est summ⁹
dispensator in ecclesia secundum rationem rectam
alibi dictum est quomodo illud matthei debeat in-
telligi. de disputatione. nunquid theologi disputãt
de deo an possit infinitum producere an mundum
ob eterno potuerit vis ne i lege gratie ponere nos
in limitibus spurcissimi machometi q̃ nõ liceat dis
putare de sua abhominabili secta ne veritas com-
periatur sed solo ferro certare si loquaris de regu-
la fratrum minorum. dico de illa licet disputare nõ
tamen cõminisci propter prohibitionez maximi põ
tificis rationabilẽ cum ipse eam adamussim elucida
uerit ⁊ alii sinistre fortasse commentarentur. reuo-
ca in mentem dictum sapientis grecorum in predi-
camentis dubitare de singulis non est inutile id est
dubitatiões formare sic veritas elucescit ⁊ qui me
elucidant vitam eternam habebunt. Ecclesiast. vi-
cesimo quarto. non licet dubitare de principali iu-
dicio ipsum perturbando et eius auctoritatem mo
liendo eneruare nec temere debemus reniti contra
admissum ab eo sic omnia essent in continuo motu
⁊ illud patet per capitulum. nemini. immediate se-
quens: nemini inquit nycholaus papa est de sedis
apostolice iudicio iudicare aut eius sententiam re-
tractare permissum videtur propter romane eccle
sie primatum: sed esto q̃ papa nullum hominez ha-
beat superiorem qui debeat eum corrigere auctori
tative punietur a deo cum male agit hoc dicit sima
chus nona questione tertia. capꝰo. aliorum homi-
num. dicens: nolite existimare eas animas inquisi-
tionis non habere formidinem quas deus pre cete
ris suo reseruauit examini: super quo verbo di-
cit apparatus ymo sine venia debz puniri sicut dya
bolus qui maximus comparatione aliorum creat⁹
est. patet de peniten. distinctione secunda. principi-
um est patet ex dictis bonifacii martyris quadrage
sima distinctione. capitulo. si papa. Si papa inquit
sue et fraterne salutis negligens deprehendit inu-
tilis et remissus in suis operibus et insuper a bono
taciturnus q̃ magis officit sibi ⁊ omnibus nichilo
minus innumerabiles populos cateruatim secum
ducit primo mancipio gehenne cũ ipso plagis mul
tis in eternum vapulaturos hoc patet de anastasio
secundo percusso lepra co q̃ fotino communicaue-
rit. decima nona distinctione. capitulo. anastasius.
vbi etiam vix ferenda est eius sententia obtempe-
randum est decima nona distinctione. capitulo. in
memoria. pondera verbum vix aliquis tamen car-
dinalis vel alius potest eum monere q̃ male age-
ret vbi scio per confessionem vel aliter quempiam
habere dispensationem preter rationem possum et
debeo illi insinuare q̃ non est in statu salutis nisi ali
ter prouideat annuncia peccata populo meo. si po-
nas aliquem cumulare plura vt tandem omnia cõ
mutat pro vno quo dignus est hoc nichil est dictu
romanorum tertio. non sunt facienda mala vt inde
eueniãt bona. ℂ Sexto argumentor: mꝰtiañ̃ adepti sexto ar.
sunt beneficia palam contionando dixerunt prout
assero postea adeptis beneficiis et rerum experien
tia cognita obmutuerunt scõm illud apostoli ꝑme
corynthiorum decimo tertio. cum fui paruulus lo-
quebar vt paruulus sentiebam vt paruulus nũc au
tem factus senex euacuaui ea que paruuli sunt.
ℜ Respondeo iam videbantur infecti nemo bene pre ℜ ad
dicat contra crimen quo inficitur si sit publicum ca sextum.
piunt illud apostoli amphibologicum ⁊ verum pro
ferunt eis iustis sicut cayphas. mathei vicesimo se
xto. Expedit vnum hominem mori pro populo
ne tota gens pereat sic exponitur. cum fui paruul⁹
id est humilis sentiebam vt humilis. per paruum
crebro in scriptura humilis intelligitur nunc euacu
aui ea que humilitatis sunt et factus sum delirus
senex. sicut medicus regulas salutiferas dat alteri
sobrie viuendi et tamen ipse non sic viuit: sic theo-
logus in medicina spirituali. propterea non male
imaginatus est quielongauit penultimam de face-
re ⁊ breuiabit penultimam docere sicut dedita ope
ra interdum maro facit incepit iesus facere et doce
re. actuum primo. At ecce video intuerisaliquẽ na-
sutũ dicẽtem me in extremo exfitem si bificium ha
berem nõ ita cancrẽ sed dulcius plectrum modera
rer: sed quia non potuit indeclinabile manssit inquit
quocirca nec michi nec vni eorum de parte nichil i
beneficiis habentium fidem esse dandam istius sa-
tyrici argumentum euestigio eliditur ex eo subinfe
ram nulli mortali in hac parte tribuendam fidẽ cũ
omnino habet plura beneficia vel non habet plu-
ra quilibet habet beneficium aliquod vl̃ nullum ha
bet beneficium in sensu cathegorico alii tacebunt si
nobis loqui non licebit cum ipi non loquentur nun
q̃ aperietur veritas non me fugit pleriq̃ dicunt se
a principio paucissimis contentos ⁊ si necessaria vi
te in beneficiis haberent quiescerent secundo poli-
ticorum sed secundum poema solonis primo politi
corum: crescit amor diuitiarum in abyssum. secũdũ
illud nasonis creuerunt ⁊ opes ⁊ opum furiosa cu-
pido non eadem volunt et dicunt homines dicunt
autem decoratissimas orationes volunt autem ea
que videntur prodesse: primo elenchorum: sed quic
quid futurum sit dico sicut sentio ⁊ coram deo loquor
ac si rogas quare habentes congeriem bificiorum
innumeram vel bificis quibus sunt indigni non se-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiunt id esse male factum pluſ ꝫ alii lucida est respō
sio qui cepe porrum vinum vel anhelitum fetidu
habet illum errorem in aliis non percipit horum ex
pers eadem sentiendo diiudicat. talpa habens pel
liculam in oculo rodens in terra nichil videt adu
lantes eis ⁊ ambitiosi porrigunt materiam sic opi
nandi narrauerunt michi inique fabulationes ſz nō
vt lex tua. Summatim epilogās patet q tenere duo
bñficia non est de se malū, patet aliquis licite habet
duo est opus indifferens: et sic non omnis pluralī
tas beneficiorum est malum: pluralitas beneficio
rum nichil aliud est ꝫ plura beneficia nec semper ē
malum obiective. Secundo patet: tenere plura be
neficia alicui in casu est malum. ¶Dubitatur cum
diximus pontificem citius velle dispensare cum no
bilibus et eminenter doctis ꝫ cum aliis an sint ali
qui nobiles ⁊ probo q non dum amittas vnam sup
positionem quam premitto que est hec. Nemo est
nobilis nisi qui ex nobilibus parētibus duxit origi
nem sic oēs de nobilitate loquuntur. Hac supposi
tione premissa arguitur sic: vel adam erat nobilis
vel ignobilis: si primum contra suppositionem ⁊ ēt
equale argumentum ducam: vel oēs filii erant no
biles ⁊ sic ducam descendendo ad dies nostros.
Si dicas cayn erat nobilis tunc oēs nobiles sub
mersi sunt in diluuio noe ⁊ cum cayn et tot quot ab
eo descenderūt ibi submersi sunt: venias ad noe pe
tendo an erat nobilis vel non ⁊ breuiter te oportet
venire in hoc: aliquis est nobilis cuius parētes erāt
ignobiles contra modum vulgarem loquēdi de no
bilitate de qua agimus accipe ypotheton indocta
nobilitas. ¶Confirmatur per factum dyogenis
veniente alexandro philippi separantis capita re
gum ab aliis capitibus a quo rex scisitatus ē qua
arte illud dinosceret: at ille: nulla: ergo sanguis no
bilium a sanguine ignobilium cognosci non potest.
Dicis ille est nobilis quem rex nobilitauit / quero
quis eum nobilitauit ⁊ quis nobilitauit primu nō
bilem: ⁊ potest illud roborari per illud vlixis ad aci.
decimo tertio methamorphoseos. Nam genus et
proauos ⁊ que non fecimus ipsi. Vix ea nostra vo
co ⁊ per marcum tullium in inuectiua contra salu
stium quod incipiebat in tullio desinebat in salustio
¶Ad primum notabis q nobilis vt sufficit capi
tur bifariam. Vnomodo ille qui virtutibus est re
dimitus est nobilis ⁊ illa est vera nobilitas: colluvie
sordium et vitiis irretiti sunt ignobiles. scōm illud
primi regum scō. qui contēnunt me erunt ignobi
les. Aliomodo capitur vulgariter sicut vocamus
illos qui descēdunt de sanguine nobilium nobiles
siue illustrati fuerint virtutibus siue non ⁊ illa est ac
ceptio vulgaris veniendo ad formam argumenti
negetur suppositio ea data nunc ꝫ inuenies nobilē
de quo loquimur ꝓsequens est igitur dare primu
nobilem et pater illius erat ignobilis vt de saul et
eius patre erat. primi regum nono. ⁊ decimo de da
uid et eius patre: de marco tullio et eius patre stat
dare patrem nobilem ⁊ filium ignobilem: probatio
sepulta vna domo nobiliū surgit alia que erat ignō
bilis in nobilem: multi sunt in mūdo reputati ignō
biles qui mediate de nobilibus descenderunt / nobi
les hac via a diuitibus progenitorib⁹ vel bonis du
xerunt originem ⁊ communiter illa via procreātur
nichil est habere originem ab illustribus viris ni
si vita fuerit similis: scōm dictum saluatoris iohā.
viij. cum iudei dixerunt se ortos ab abrahām semē
abrahe sumus inquiunt ⁊ nemini seruiuimus vnq
subiunxit christus. si filii abrahe estis: opera abrahe
facite. ⁊ sedulius noster lib. scōo loquens de disci
pulis xpi dicit. Discipulos iubet esse suos tales q
superne. ¶Conciliat vite / quos non ventosa loquēdi
Gloria nec vana de nobilitate superbus. Sanguis
alat / sed fama tacens humilicz refulgēs. Mente ni
tor celo faciat de plebe propinquos. Maz quia stul
ta patens elegit ⁊ infima mundi. Quis nobilitauit
gordium agricolam primum regē frigie: tholome
um filium ligi qui ex milite gregario cepit egyptu
quis emgischam tartarorum: eneas siluius in histo
ria bohemica irridens bohemos volētes altitudinē
sue originis deducere: introduxit dictum platonis
dicētis omnes reges ex seruis / ⁊ omnes seruos ex
regibus originem traxere. ⁊ iuuenalis satyra octa
ua. malo pater tibi sit tersites dummodo tu scis ea
cide similis vulcano q arma capessas ꝫ te tersiti si
milem producat achilles. Etiam diuus iustinian⁹
se denominat alēanicū / goticum frācū / germanicū /
ab hiis quos ipse deuicit in propria persona non vo
cans eum italum ratus est plus glorie ei afferre ha
bere dominium suo marte acquisitum ꝫ a parenti
bus. Ceterum quicquid sit non sunt penitus spe
nendi nobiles vndecunq duxerunt originem sicut
in ecclesia triumphāte sunt angeli inferiores ⁊ su
periores: sic est inter homines nobiles / magis nobi
les / ⁊ ignobiles. non alias poeta duodecio eneidos
introducit eneam hortantem ascanium ad virtutes
hectoris auūculi ⁊ enee patris inquiēs. Disce puer
virtutem ex me verum q laborem. Fortunam ex a
liis: nunc te mea dextera bello. Defensum dabit / et
magna inter premia ducet. Tu facito mox cum
matura adoleuerit etas. Sis memor ⁊ te animo re
petentem exempla tuorum. Et pater eneas ⁊ auun
culus excitet hector. sic ⁊ in prologo iugurthe salu
stius dicit: nam sepe audiui ego quintum maximū
et publium scipionem preterea ciuitatis nostre pre
claros viros solitos ita dicere cum imagines malo
rum intuerentur vehementissime sibi animum ad
virtutem accendi. ⁊ primo officiorum tullius cum
ostendit illud scite et applicatum: cedant arma to
ge concedat aurea lingue. paulo post subiungit licz
enim michi marce fili apud te gloriari ad quem et
hereditas huius glorie ⁊ factorum mutatio pertiet
⁊ baptista primo libro alphonsi. in soboles transire
patris cum semine virtus sepe solet / refertq satus
quo quisq parente est adde quod audite laudes ⁊
clara parentum: facta mouent animos generosaq
corda nepotum sollicitant: ⁊ calcar habent abigūt
q veternum. non aliter putatur pirrus accēsus ad
arma. ꝫ imagine patris. dicente Ouidio. pirrus

achilleides aiosus imagine patris ⁊ ꝫ ꝫ vlixes bi
dixit non gen⁹ ⁊ proauos tū subiunxit se descendis
se de ita nobili domo sicut alter descēderat indens
ſz eni q retulit aiax esse iouis pronepos nr̄i quoq
sanguinis auctor iupiter est / totidē ex grad⁹ dista
m⁹ ab illo. ⁊ que sequuntur: callid⁹ vlixes nūq hoc
in meditū attulisset si nil glorie fuisset descendisse de
nobilibus vl' poeta nomine viri. crebro nobiles san
guine sunt nobiles moribus teste aristotele in phiſo
nomia ⁊ in aīa. aīa insequit corporis cōplexionē
bene eruditur ⁊ sic nobiles mēte ⁊ sanguine eua
dunt fm illud qui viret in foliis venit ab radicibus
humor ⁊ pr̄m in natos abeūt i semine mores ⁊ pri
mi politicor. iiij. putāt enī vt ex boibus hominē ex
bestiis bestiā sic ex bonis bonū generari. j. ethicor.
viij. nō satis ad felicitatē idoneus est qui penit⁹ est
difformis aut ignobilis aut solitarius sine prole nū
q d in vita paule beat⁹ hieronim⁹ de sua ꝓgenie lo
quitur graccis scipione ⁊ agamenone. Scipio quē
genuit paule fūdere parētes grecor. soboles agāe
nonis iclita proles hec iacet in tumulo. ⁊ reliqua et
eccl̄. xvj. beata terra cuius rex nobilis ⁊ luce. xix.
homo quidā nobilis abiit i longiquā regionē accī
pere sibi regnū ⁊ actuū. xvij. dicit beat⁹ lucas ⁊ q
dā ex ipsis crediderūt ⁊ iuncti sunt paulo ⁊ sile ⁊ de
colētib⁹ gētibus ꝫ multitudo maxima: ⁊ sequit ad
propositū ⁊ mulieres nobiles non pauce nobilitas
quātū ꝓcedit i longū tanta est maior p̄m⁹ i genea
logia nobilis / est parū nobilis secūd⁹ maior ⁊ sic cō
sequēter: ecōuerso nō ꝓcedit ignobilitas. ex quo pa
lā est aliq sunt nobiles nobilitate sanguinis ⁊ nobi
litate virtutis: aliqui sanguinis tantū: aliqui virtu
tantū: aliqui sunt ignobiles virtute ⁊ sanguine. Secū
do patet qui sinunt suos liberos in dissutos mores
vagari exponūt eos periculo perdere vtrāq nobi
litatē ⁊ licet dixim⁹ a nobilib⁹ ꝓcreantur nobiles ⁊
a bonis boni nō tñ semper: aristoteles querit i pro
bleumatibus q̄re sapientes generent stolidos. Sz
petes an papa citius dispenset cū vno nobili nobili
tate sāguinis ꝫ cū nobili nobilitate virtutis. Forte
dicis citius cū primo q est eccl̄ie vtilior ꝓ conser
uandis rebus eccl̄ie ⁊ ad eccl̄iam defendendā hoc
est verum sed adhuc hic nō est pūctū rei q̄ nobilis
nobilitate sanguinis i illo casu est magis idone⁹: ſz
ponam⁹ eos equaliter idoneos q ignobilis tot acq̄
siuit ei amicos q eccl̄iam pōt defendere sicut nobi
lis vel nobilis eit electus a rege ⁊ ab amicis ⁊ ap
paret michi citius dispensandū esse cum nobilitate
sanguinis dicente marone. v. eneidos. gratior ⁊ pul
cro veniēs in corpore virtus sic gnoso ꝫ ꝫ nō min⁹
magni ponderē ignobilē gñe nobilē virtute ꝫ nobi
lē vtraq nobilitate coā deo cū a se plura capiat ꝫ
alius ⁊ alius per diuitias ⁊ blanditias habet impe
dimentū crebro: nō imputabis id vitio dari cādide
lector eo q digressiūculam maiorē de nobilitate ꝫ
tibi par videatur esse fecerim⁹ cū tuo arbitrio i om
nibus satisfacere nequim⁹ nec ad hoc laboramus
ſz pondera ad quē potissimū has materias dirigi
mus: et forte nos parum cancellos rationis trans
gressos esse inuenies.

¶Distinctionis vigesime ꝫrte ꝫstio quinta.

Queritur quinto circa hanc materiā an pre
lati eccl̄ie sunt dñi bonorū eccl̄ie. ¶Do- Notabile
no conclusionē platus nullus est dñs bo
norum eccl̄ie. cōclusio pz. xij. questio. j. et sequenti
bus. luculenter. prima questio. prima. exp: dit cum
ꝺs prepositus factus fuerit eccl̄ie olim q̄ habet ec
clesia efficitur dispensatrix vbi querit apparatus
quis est domin⁹ illoz bonoruz recitat tres modos
hincinde i gratiano dispersos. inter quos nō est ma
gnū discrimē vnus modus tenet q deus est dñs bo
norum eccl̄ie ad hoc est capitulū q̄ xpi. ⁊ cap. qui ab
stulit. j. q. ij. alius mod⁹ tenet q pauperes. xvj. q. j.
quicquid. Tertius mod⁹ dicit q eccl̄ia sit dña. xvj
q. iij. inter memoratos pōt dici q deus ⁊ specialius
dñiū hz in eis ꝫ i bonis laicorū sicut specialius dñi
um sibi seruauit in terra ꝓmissionis ꝫ inter psas
vel medes. patet. leuitici. xxv. terra quoq nō ven
datur in perpetuum q̄ mea est ⁊ vos aduene ⁊ co
loni mei estis dñiū gñale deus habet i omnibus re
bus in bonis eccl̄ie speciale pauperes sunt citi⁹ fo
uendi ex bonis eccl̄ie ꝫ ex bonis laicorum ⁊ q̄ pla
tus eccl̄ie tenetur oia dare pauperibus q̄ habet vl
tra suum statū vbi fabrica eccl̄ie nō eget tenet pau
peres alere pauperes possunt dici dñi. Insup pōt
dici q eccl̄ia est dña id est ecclīastici. fm illud treno
rum. j. quomō sedet sola ciuitas facta est quasi vi
dua dña gentium. Volo tenere illos duos modos
indifferenter q eccl̄ia vel deus habet dñiuz in hiis
rebus ⁊ satius est dicere deum dñm istoz bona pre
latorum dicuntur patrimoniū crucifixi ex quocūq
illoz modoz sequitur q prelatus eccl̄ie nō est dñs
ſz solū dispensator ad hunc finē iura oia cōueniūt.
prosequamur cepta de p̄ma cōclusione si prelatus
sit dñs bonoz eccl̄ie sequitur q emens reddit⁹ cal
lide ex bonis eccl̄ie ⁊ dans cōsanguineis dat eis do
miniū ⁊ eccl̄ia nō pōt revocare. cōsequens est flm
ꝫ ⁊ aīs. cōsequētia pz. licet peccet dñs alicuius rei
q prodigalitatē dans potēti suscipere dñiū nō tamē
tenetur restituere q̄ quero cui tenetur flītas cōse
quētis patet ex historia eusebii epi cesariēsis ⁊ reci
tatur. xij. q. ij. c. quisquis. vbi dicit oim rerū eccl̄ia
sticaz epūs habeat sollicitudinē ⁊ dispēset eas tāq
deo cōtemplante nō liceat ei autē fraudare quicq
ex illis vel cognatis ꝓpriis dare que dei sunt q si
paupes fuerint vt pauperibus elargiatur sed nō
sub hoz occasione q̄ sunt eccl̄ie defraudent. Quod
si calliditate vsus excusationē prēderit epūs dānū
facere ⁊ nichil ad profectū agrū vl' locū existere et
sequitur sit irrita venditio ⁊ restituat epō vl' mona
sterio. Epūs vl' abbas hoc facies abiciatur tanq
qui disperiit qui nō collegit. Insup alex. iij. scribēs
epō parisiensi in antiq̄s de donati. c. fraternitatem
dicit prelatos eccl̄ie esse procuratores nō dños sic
inquiēs fraternitatē tuā credim⁹ nō latere q cum
epūs ⁊ quilibet platus eccl̄iasticaz rerum esse pro
curatores nō dños ⁊ que sequuntur. Prelati eccl̄ie

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicuntur cõiter procuratores bonoꝝ eccl'ie qñcꝫ dñi extẽso termino abbas more dñi defendit bona eccl'e.xvj.q.j.tẽporis.quãdoqꝫ defensores.xvj.q.j.in canonibus qñcꝫ patres vt.lxviij.d.quozũ vices.breuiter loco dñi habẽtur cũ bene ministrãt loco predonis cũ male. Sed dicis quõ põt ꝓlatus ecclesie secularis dicere hic equus est me⁹:hec vestis est mea cũ non sit plus dñs illius rei ꝙ religiosus est dñs rei cuius vsum habet.dico nõ luctandũ esse de noibus ꝓlatus nõ religios⁹ habet peculiũ profecticiũ vel quasi castrense et ꝓbabile est q vtitur dñio in portione suo statui sufficienti sit scilicet q illam vl'eius partẽ iutiliter exponẽs nõ deuincit restituere ꝓpterea vocat equũ suũ nec vtitur plurali more religiosi. bona eccl'ie glaſ guẽsis sunt eccl'ie q̃ fundauit eccleſiã in honore dei ⁊ sancti heutigerni patroni illius loci dedit ꝓuentus tales eccleſie glaſ guẽsi boc est ministris illius ecclesie ꝓ eis nutriendis ⁊ qz supponebat eos esse probos cũ essent vocati in sortẽ dñi sicut in illa aurea etate erant maluit relinquere eis curã dande elemosine de superfluis ꝙ aliis laicis bona erant illi⁹ ecclesie addita epõ ⁊ canonices copulati epõ tanꝫ iconomo et dispẽsatori principali postea canonici suas portiones ⁊ episcopus suã accepit dñiũ mansit apud eos dẽ apud quos antea licet cuilibet dabat vsus aliquozũ reddituum nec sic̃ erat eozũ qñ vixerunt in cõi cũ religiosis capaces erant tunc sicut nunc dñi rex. eis datarũ vel aliũde iustis titulis acquisitaꝝ si ponas eos omnes efflare aiam peste vel martirio. Jam petis quis est dñs haꝝ rerũ vel loꝯris de rebus possessis ab vno bñficiato i loco verbi causa petis quis est dñs hozũ bonoꝝ demonstrando bona que leuat rector vallis ⁊ cum ipse solus est in sua rectoria nõ potes currere ad multitudinem ⁊ ipso mortuo añcꝫ dñs habẽs iuspatronatum aliquẽ archiepõ sancti andree ꝓsentat queritur quis iam est dñs illoꝝ bonoꝝ dicebã ꝓpterea a principio omnia melius soluũtur q de⁹ est illoꝝ dñs sz argumentũ ad hoc non vrget dico dñiũ rectore mortuo esse penes ecclesiam cui⁹ curam ⁊ tuitionẽ debet capere epus vbi esset certamẽ spoliandi ecclesiam ꝓpter vnitatẽ ad caput omnes diocesani ptinẽt ad eandẽ cõitatem speciali⁹ ꝙ diocesani diuersaꝝ diocesiũ sicut dãtur decani subcenturione nec licebit eccleſie vel eius ꝓlato spoliare hanc eccleſiam ⁊ inuestiendo alĩ intentio dñi ecclesiam fundantis erat q̃ hec bona darentur deo ⁊ sancto baldredo vel eozum honori ꝓ nutritione ministri i hoc loco q̃uidẽ minister supintẽderet gregi verbo ⁊ exemplo nec eidẽ dño licet sibi id vendicare cũ in vsus dei iam dedit hec bona. Ex isto patet.licet bona eccleſie ad eã ptineãt tãꝫ ad dñium nõ licet transferre bona vni ꝓticulari eccleſie data alteri vbi non est rationabilis causa ⁊ cõsensu eozũ quoꝝ interest ⁊ dico hic sicut in materia collationũ bñficii ⁊ appellationũ ordinarii iudicis proximi est bñficium conferre nec debet esse saltus in appellationibus ad iudicẽ suprem̃ ꝑmo sz ad proximum immediatũ sic in tuitione bonorũ eccleſie vbi opus fuerit imediatus prelatus debet illa bona protegere vt rector dictus de auth bona fue eccl'ie cedente suus ordinarius superior proxim⁹ ⁊ sic gradati ꝓcẽdẽdo. Scõo pz qñ aliq̃d mortificat eccleſie tota eccleſia est ditior. Tertio patet nõ sic habet dñiũ ꝓlatus eccl'ie i bonis eccl'ie sicut laic⁹ i bonis ab eo possessis.patet.laici sibi succedũt iure cognationis prodigi dant et datum est dominium terras vẽdunt ⁊ omnia bona eozum sine ratione dissipãt heredibus nichil relinquẽdo hoc nõ cõtingit de bonis eccl'ie. Quarto patet nõ est penit⁹ idẽ de bonis possessis a cõitate venetozũ ⁊ bonis eccl'ie. probat. veneti possunt cretã vel cipꝛũ ꝓdige dare ⁊ datum erit nõ sic de bonis eccl'ie imo si per possibile vel impossibile ꝓlati eccl'ie consentirẽt dare oĩa bona ecclesie laicis nõ teneret illa datio penes eos remanet dñiũ in edificationẽ ⁊ nõ i destructionẽ non valet eoꝝ donatio nisi qñ est ꝑm leges iuri ꝓsentaneas ⁊ propterea semp magis adhesi mõ dicẽdi q deus est ver⁹ dñs istoꝝ bonoꝝ fundamẽtalis sz argumẽtum p possibile vl' ipossibile nõ cogit cõstat q eccl'ia nunc̃ assentiet q oĩa bona eccl'ie dẽtur laicis.

Quinto sequitur error paupũ de lugduno ⁊ imitãtiũ eos dicẽtiũ eccl'iam nichil debere tenere maledicunt constantino q̃ primo dotauit eccl'iam ⁊ ille error fuit iterũ dãnatus i sacrosancta synodo constantiẽsi cõtra aliquos heresiarchas beat⁹ thomas cãtuariẽs.gl'iosus martir pro rebus eccl'ie ⁊ eius libertatibus conseruãdis vitam in mortẽ probe cõmutauit q̃ altari seruit de eodẽ viuere dz ⁊ si eccl'ia nõ haberet prouẽtus male prouideret a laicis ministris eccl'ie. secus erat i ꝓncipio nascẽtis eccl'ie propter feruozẽ qui tunc erat. vñ beatus augustin⁹ i sermone de cõi vita clericoꝝ dicit. Exemplũ dñi accipite cõuersantes in terra quare habuit loculos cui angeli ministrabant nisi qz eccl'ia ipsius loculos habitura erat. Sexto sequitur q romanus põtifex nõ est dñs bñficiozum eccl'ie ⁊ omniũ fructuũ eius sed est suprem̃ dispẽsator ad quẽ cõfugiẽdũ est in rebus dubiis tãꝫ ad caput eccl'ie ꝓbationes inducte equaliter de eo cõcludũt ⁊ alias quo ad nõ habere oĩm fructuũ eccleſie dñiũ sz est summ⁹ dispensator in eis. Septimo sequitur q quicũcꝫ cõfert bona ecclesie ꝑpetuiter peccat.⁊ pz.xij.q.ij.c.nulli. dicit bonifacius liceat ignorare oĩe qõ dño consecratur siue fuerit homo siue aĩal siue ager vel quicquid fuerit semel cõsecratum sctm̃ sctoꝝ erit dño ⁊ ad ius pertinet sacerdotũ. ꝓpterea inexcusabilis erit omnis qui aufert vastat vel inuadit non valet argumẽtum iohannis vicleffi abutuntur istis bonis ⁊ sunt eis in ruinã:ergo res iste sunt auferende ab eis sicut meritorie eis dabanꝝ qñ eis bene vsi sunt propter vnũ malũ nõ oportet auferre hec bona ab ecclesia succedet alius bonus ⁊ si adhuc malus bona dãtur hinc eccl'ie ⁊ ad eam spectant qui hec bona dedit omne dñiũ a se abdicauit alteri nõ spectant nisi ad hãc cõmunitatẽ vel ministris huius eccleſie quibus cathegorice data sunt ⁊ nõ eam data causa nõ sequuta vl' ob causaꝝ datorũ sicut alter falso existimat sic nũcꝫ

esset tranquillitas in bonis eccl'ie ⁊ qõ deo dicatuz est in vsus humanos reuocari nõ põt non me fugit male vtentibus bona eccl'ie sunt in ruinã ꝑm vulgare dictũ diuitias deuotio peperit sz parentẽ filia suffocauit reprobis omnia cooperantur in malũ sz aliqui semper bñ illa bona exponunt. Forte dicis non põt defendi q de⁹ est dñs omniũ bonoꝝ eccl'ie.qõ patet sic esset dñs oĩm bonorum in mũdo qz dñi est terra ⁊ plenitudo eius ⁊ tũc falsuz esset q aliqua essent in nullius potestate vt de gẽmis in littore maris cũ omnia dei essent. Jnsuper nemo hac via i ecclesia scit qñ dat alteri dñiũ alicuius rei ⁊ qñ nõ.pz. qz nescit voluntatẽ dei i omnibus. Ad primum dicitur deus est gñalis dñs oĩm sicut causa principalis ⁊ si suam causalitatẽ gñalem cõseruatiuã subtraheret ab omnibus bonis ⁊ breuiter creaturis ꝙ vnũ instans in illo desineret esse sicut cõsumpto oleo tabescit candela sic in omnibus rebus possessis dñiũ gñiale habet ⁊ secũ cõdim ⁊ eiusdẽ rei sunt duo dñi sz supremus dñs qui sol⁹ põt transferre dñiũ quãdo ei libet vt israeliticis respectu bonozum egiptiorum alii eo irritante translationẽ nichil cõferre pñt Jlla dicũtur in nulli⁹ potestate q̃ in nulli⁹ hominis creati potestate sunt vel hominũ creatozũ. Ad sczm nego q̃s potest scire ꝙ regulas canonicas humanas ⁊ diuinas quando transfert dñiũ rerũ sicut volũtas dei manifestatur nobis ꝙ interna inspiratione ⁊ scriptura sicut cõcurrit cũ scõa causa vt igne ad calefaciẽdũ sic transfert ⁊ ratificat trãslationẽ dñii cũ domino ꝑticulari. interduz tñ dñs particularis nitit transferre dñium cũ quo deus nõ ratificat licet cõcurrit ad actum dandi interiorẽ vel exteriorẽ exempli causa ꝓlatus dat nepti diuiti mille aureos ex manu ad illum actum interiorẽ volendi dare ⁊ exteriorẽ ad extra deus actiue cõcurrit sed nõ ratificat translationẽ:⁊ propterea trãslatio est nulla dñii in illo casu si deus nõ cõcurrit ad substantiã actus siue sit peccatũ siue nõ ꝓlatus nesciret actum habere ac si diues laic⁹ der histrioni vel meretricule pecuniam deo voluntati signi illud displicet q̃ taliter fiat sz ad translationẽ dñii de⁹ concurit vt nobis cõstat. Sed dicis cũ ꝓlatus nõ est domin⁹ hoꝝ bonorum quomodo transfert translationẽ harũ rerum i alium nemo dat qõ nõ habet. Respondeo frequenter aliquis nõ habẽs dñiũ alicuius rei alteri cõfert dñiũ illius rei nõ possesse ab eo.patet de elemosinario regis qui nõ est domin⁹ illius elemosine date et tamẽ in alium transfert verũ dñiuz .pauper est dñs elemosine date abbas dat laboranti i orto vl' i agris pecuniã pro suo labore ⁊ alter vere suscipit ⁊ palaz est abbatẽ nõ esse dñm illarum rerum sicut cõsens⁹ interpretatiuus veri dñi vel formalis sufficit elemosinario transferendo dñium rex sic in proposito qñ homo dat nõ repugnãter regulis bonozuz ecclesie tũc est cõsens⁹ dei principalis dñi vel eccl'ie ꝑm aliũ modũ qõ sufficit sic homo dat qõ hz ab alio et cõmissa est ei cura dandi. Ex isto patet.ꝓlat⁹ ecclesie nõ est vsufructuarius.patet.fructuari⁹ ex fructib⁹ collectis emit agros ⁊ pro eo manebũt.secus est de ꝓlato ecclesie nec est vsuarius cuz is non põt alienare fructus nec eis vti vltra propriam necessitatẽ nõ refert licet dicatur proprietarius i rebus vsu cõsumptibilibus cũ vsufructuario cõicat q̃ vtit̃ ⁊ fruitur rebus alienis salua rerum substãtia.ff.eodẽ.l.j ⁊.l.ij.i signũ cuius epus vincestrie i anglia primo die epat⁹ eius dat satisdationez pro triginta milleouib⁹ quas recipit cõuenit cum vsuario in hoc q̃ necessaria suo statui solum capere potest:sz qz vsus est ius vtendi alienis rebus salua rerũ substantia sine facultate alienandi per hoc vsuarius est inferior beneficiato.

Distinctionis vigesime ẽrte questio sexta.

Notabile ꝓña pcl'. rinsiua. Scõa ꝑ°. Tertia ꝑ° Qrta ꝑ°.

Sexto circa eandem distinctionẽ vigesimã quartã queritur an prodige exponẽs bona ecclesie teneatur eadẽ restituere. Pono cõclusiones. ¶ Prima est affirmatiua responsiua ad titulũ questionis. ¶ Secunda cõclusio accipiẽs pecuniam a ꝓlato ecclesie sic prodige nõ acquirit verum dñiũ illius. ¶ Tertia cõclusio suscipiẽs tenet illam pecuniã susceptã restituere. ¶ Quarta cõclusio ꝓlatus exponẽs bona ecclesie ꝑm exigentiã status ꝓlati nõ peccat ⁊ transfert bona ecclesie in aliũ ac si sua res esset vẽditione/emptione/donatione/ꝑmutatione ⁊ ita in aliis titulis acquirendi dominia ¶ Prima cõclusio est corrclaria ad cõclusionẽ respõsiuam q̃stionis precedẽtis ⁊ probatur conclusio sic quilibet dans res alterius iuito dño tenet illas dño restituere:sz sic est de ꝓlato eccl'ie prodige bona exponẽte iuito dño:igit̃.dat cõtra regulas canonicas omnes probationes ad cõclusionẽ precedẽtis questionis hanc inferunt omnes doctores iurishumani vt pote canonistẽ illud tenuerunt ⁊ nullus famegeratus theologus qui i meas manus icidit de quo memineri tenuit oppositũ cathegorice alexan. de hales.q.xxxvj.tertie ptis querit an cleric⁹ patrimoniũ crucifixi inutiliter exponẽs tenetur ad restitutionẽ. Respondit aliud non video ac si diceret oppositum nõ intelligo.beatus thomas istud tenet licet aliquibus videatur tenere oppositum.pz.scõa scõe.q.clxxxv.articlo.vij.in corpore questionis dicit vbi bona sunt distincta epus exponẽs bona fabrice vel pauperuz peccat ⁊ restituere tenetur vbi sunt vnica si excessus fuerit in modico qz nõ põt in talibus homo pũctualiter accipere illud qõ fieri oportet nõ peccatur si magnus fuerit excessus nõ põt latere bone fidei videt repugnare ⁊ ideo nõ fit absq̃ peccato mortali amplius de restitutione i hoc mẽbro nõ loquitur sz cũ ante oppositũ arguẽdo auctoritates alegauerit tenẽtes nr̃am cõclusionẽ quã posuim⁹ vult dicere paruus excessus trãsit per ignorantiã iuincibilẽ vbi excessus est magnus ⁊ cognit⁹ homo peccat multũ ⁊ restituere tenetur illud oppositum nõ diceret pater ille sanct⁹ q̃ cõiũctio bonorum i cõmuni daret ei magis dñiũ q̃ eoꝝ separatio ⁊ illud patet scõa scõe i materia de scãdalo.q.xliij. articulo.viij.in corpore q̃stionis petit in illo articlo

Universidad de Deusto
Biblioteca

an temporalia sunt dimittēda propter scandalū sic respondit distinguendū est aut bona tēporalia sunt nostra aut sunt nobis ad cōseruandū pro aliis commissa sicut bona ecclesie cōmittuntur prelatis ꝛc. hoc viri sue scole tenuerunt.ꝑz de archiepo florentino licet de palude interdū vacillauerit cōcludēdo in.xxiiij.d.q.iij.illud tenet ꝛ licet iste cōtēpane⁹ nr̄ gabriel videatur velle vtrāq; partē tenere ,pbabilē in hanc partē descendit istā expresse tenet henricus gādensis.viij.quotlibeto.quest.xxv. ricardus de media villa.d.xlv.doctores iuris humani hoc agminati tenuerūt vt raymūdus hostiēsis panor. et alii hos in mediū citaui vt in materia cōsciētie maior adhibeat fides cū viri eccl'astiaci ,pdige exponētes ꝛ docti accedēte affectione cū pua scītilla in opsitum:istū modū falsuz vl' min⁹ probabilē reputabunt.hic non est sermo de prelatis religiosis qz de eis nūq; erat dubiū qui nullius rei dñiū habent.iohannes gerson solus visus est declinare in oppositum in reb⁹ moralibus ꝛ in sermone cōtra bullam mēdicantiū in ḡrta parte:ſz hoc refellā si ita foret nō redderet positionem oppositā apparentē recitaui multos quorū quilibet est maioris fame ꝛ doctrine apud scolasticos q; ipse sit ꝛ per iura hoc ostendimus declarantia mentes beati august.grego.et p̄m ꝛ facile est videre ex iure. Addo argumētū in hac parte sicut in scda questione addidi qui exponit se piculo peccati cōfundenti peccat nō restituēs prodige expsita est hmōi:igitur:ſz per de gersono cōstat multa sunt in scdo libro nō ab eo cōposita.ꝑz de discrimine dissuto ibi posito inter veniale ꝛ mortale ꝛ de multiplici allegatione raymūdi siue mortale iohannis rec⁹ aliqua sub noie iohis a quodā celesti no scripta vel codices aliquos inter suos libros repertos qz oia in cōfuso eis reliquit prout dicit. Insuper tamē est verosīle q; illas regulas morales cōgregauit:ſz istius regule eum penituit certe in tractatu de tēperantia prelatorum dicit nō audet diffinire an restituere tenetur subiungit tene certum reliquet incertū nolens sibi cōtradicere manifeste: ſz apud prudentes revocauit p̄mo ponēdo nū postea reputando oppositū rationabili⁹.est revocare sibi nō cōtradicēdo manifeste. Forte finaliter p̄sideravit ꝑz codices ꝛ reliquit opinionē quā ante emiserat.probatur.etiā sic nisi cōclusio foret vera archiepus magūtinēsis pōt oia bona illi⁹ eccl'ie(que plura sunt) dare neptiv̄l' nepoti/mobilia calices/libros/vestes ꝛ oia in eccl'ia ꝛ sufficiet finaliter penitere de peccato nichil restituendo quis audebit hoc asserere gerson si audiuisset hoc illatū ꝛ cōcessuz indignato vultu vt opinor dixisset ,pchdolor nō admittam⁹ illud Mirandū est insuper fundamēto cui innitit̄ gerson vbi bona eccl'ie erant diuisa ep̄us exponēs partem aliorum bonor̄ peccādo restituere tenetur. sec⁹ est vbi oia sue fidei cōmittunt.ꝑz de elemosinario: ratio et exemplum sunt balthe⁹ hectoris i suū factorem si vnus rex dat sorti elemosinario cētū scuta ,p suis laborib⁹ ꝛ vt det decē mille scuta pauperib⁹ ꝛ idē rex filii elemosinario daret ſil'ez pecuniā putacentum supra decē mille dicens.accipe tibi necessaria reliquū pauperib⁹ elargire queso quis diceret secūdū elemosinariū ,pdige i impios vsus totū exponētem nō i estringi ad restitutionē plusq; p̄muz. idē cōtingit de abbate bona esse idistincta nō arguūt liberius dñium q; antea vt cōstat intelligenti ꝛ beatus bernardus tractans verba apli.j.ad thimoth. vj.habentes alimenta ꝛ quibus tegamur his cōtenti simus.dicit q; quicquid vltra sustētationē necessariam habent clerici rapina est imo sacrilegiū modo sacrilegiū est furtum mixtū ꝛ restituendū vide cuz in epla ad falconē ꝛ ad henricū archiep̄m senonensem ꝛ hieronim⁹ aliena cōuincitur rapere qui vltra necessaria retinere.,pbatur.xlij.d.ꝟ ordinandus.et xliiij.c.j. Tibi o sacerdos de altari viuere non luxuriari permittitur due alie conclusiones ex hac sequuntur.Scda patet accipiens ab alio nō dño i casu in quo nō potest transferre dñiū nō acquirit illi⁹ rei dñiū sed in casu i quo loquimur oportet restituere:ergo ibi nō acquiritur dominiū.Tertia cōclusio patet:detinēs alienū inuito dño tenetur illud restituere acquirens hec bona est hmōi:igitur. Quarta cōclusio patet ex declaratis ceterū nō est idignum aliaduersione:scz status viri nō crescit per multiplicationem beneficiorum iniuste:ſz ex isto dependet oportet videre anteq; haberet aliquod bñficiū vel post adepta bñficia imaginarie ab eo separare omne bñficium ꝛ videre q; vtilis est reipublice habendo aliqualē respectū ad personā illā ꝛ ex illo cumulabitur status viri declaratur exemplo est doctor ,p fundus ecclesie vtilis legendo in scolis ꝛ cōcionando in populo vel alterū officiū excercens hūs cētū francos i bñficio vno q; vix sufficiūt eū honeste alere cū vno famulo opus est istrumentis sue artis scz libris forte equis tunc talis iudicio meo pōt capere ducentos francos in scdo ꝛ sufficienter ad suuz statum sit sibi iudex qz melius nouit hoc ad perpendiculū volutando q; sum⁹ plerūq; nobis nimis ,pspicit si sit filius p̄incipis mediocris ſfature vl' imperatoris oportet habere oculū ad ei⁹ familiā ꝛ hoc est licitū potest tueri bona eccl'ie plusq; alius pragmatica sanctio ex determinatione cōcilior̄ admittit aliquos tales ad cardinalatū ergo vbi est eminēter eruditus filius p̄incipis ꝛ bonis moribus educatus potest pl⁹ habere nisi sit sic nō erit salus omnis caro ac si sit aliquis cuius frater senior habens omne patrimoniū vix habet tricenta scuta vel q̄dringēta parū potest habere ratione sanguis esto q; remote descenderit de domibus comitū/oportet ad p̄rem ,ppinquū habere respectū in aliquibus partibus habens tricēta scuta vl' quadringēta scuta habebit filiam comitis vel ducis ꝛ pōt cōtingere q; regis vel ex muliere in talē consentiente ex leuitate vl' qz pater est mortuus qui debuit eam dotare ꝛ frater nichil dabit in dotē vel qz spuria est vel vbi i patria diuites ignobiles cōiungūtur cū nobilib⁹ si tales cum filiis regū vl' cōsanguinē cum eis ducū vl' comitū compares oia confundes ſz ex parte dom⁹ comparandus est scdo fratri vel tertio laico qui vix

habet quadraginta scuta p̄m consuetudinē cōmunem patrie vel viginti ipe etiā forte est magister in artibus simpliciter ꝛ forte vix cōgruus palam est hunc indignū pro quacūq; cura i p̄itia tot celebriū virorū nichil habentiū in bñficiis eccl'ie hec dixeri propter aliquos quor̄ abaui ꝛ proaui erāt agricole tam per aliquas terras emptas ꝛ matrimonia cum pauperibus nobilibus cōputant se in sorte nobiliū ad nobilitatē solā modic⁹ est habendus oculus.Si dixerint suam prudētiā preferendā doctrine famativiri palā est eos delirare cū prudentiā solum secuti habent que est stultitia apud deū doctus est mīto oculatior i sua humilitate quiescens ,pterea reputatus apud irrisores imprudens. insuper prudētia in cumulandis diuitiis ꝛ ad circūueniendū ,primū tantū facit ad regendā curā sicut esse pītū fabrū vl' latomū.insuper aduerte ,pbabile est vt opinor q; si tertia pars bñficii p̄lati sufficiat cum alere ꝛ suuz statū q; illam partem dissipās nō tenetur restituere:ergo ibi nō acquiritur dominiū. Tertia cōclusio patet:detinēs alienū inuito dño tenetur illud restituere acquirens hec bona est hmōi:igitur. Quarta cōclusio patet ex declaratis ceterū nō est idignum aliaduersione:scz status viri nō crescit per multiplicationem beneficiorum iniuste:ſz ex isto dependet oportet videre anteq; haberet aliquod bñficiū vel post adepta bñficia imaginarie ab eo separare omne bñficium ꝛ videre q; vtilis est reipublice habendo aliqualē respectū ad personā illā ꝛ ex illo cumulabitur status viri declaratur exemplo est doctor ,p fundus ecclesie vtilis legendo in scolis ꝛ cōcionando in populo vel alterū officiū excercens hūs cētū francos i bñficio vno q; vix sufficiūt eū honeste alere cū vno famulo opus est istrumentis sue artis scz libris forte equis tunc talis iudicio meo pōt capere ducentos francos in scdo ꝛ sufficienter ad suuz statum sit sibi iudex qz melius nouit hoc ad perpendiculū volutando q; sum⁹ plerūq; nobis nimis ,pspicit si sit filius p̄incipis mediocris ſfature vl' imperatoris oportet habere oculū ad ei⁹ familiā ꝛ hoc est licitū potest tueri bona eccl'ie plusq; alius pragmatica sanctio ex determinatione cōcilior̄ admittit aliquos tales ad cardinalatū ergo vbi est eminēter eruditus filius p̄incipis ꝛ bonis moribus educatus potest pl⁹ habere nisi sit sic nō erit salus omnis caro ac si sit aliquis cuius frater senior habens omne patrimoniū vix habet tricenta scuta vel q̄dringēta parū potest habere ratione sanguis esto q; remote descenderit de domibus comitū/oportet ad p̄rem ,ppinquū habere respectū in aliquibus partibus habens tricēta scuta vl' quadringēta scuta habebit filiam comitis vel ducis ꝛ pōt cōtingere q; regis vel ex muliere in talē consentiente ex leuitate vl' qz pater est mortuus qui debuit eam dotare ꝛ frater nichil dabit in dotē vel qz spuria est vel vbi i patria diuites ignobiles cōiungūtur cū nobilib⁹ si tales cum filiis regū vl' cōsanguinē cum eis ducū vl' comitū compares oia confundes ſz ex parte dom⁹ comparandus est scdo fratri vel tertio laico qui vix uicii vel quia pauperes tātū capiūt sicut alii pauperes vl' qz cōsanguineus dat pallafredum et accipit tantūdē vel quia est in sumptibus plati vno mense ꝛ prelatus totidē secū ꝛ sic de eorū famulis illa causa est licita et rationabilis ꝛ dñiū istar̄ rer̄ acquirūt nō acquirūt ratione cōsanguinitatis hoc a prelatis Vlterius sequitur prelatus eccl'ie potest habere cō sanguineos famulos sicut alios eis tantū dās sicut aliis ratione seruicii. Tertio sequitur p̄latus eccl'ie nō debet nec potest plus dare nepti in bonis eccl'ie saltē de partibus pauperibus addictis q; alteri extranee pauperi.ꝑz.illa pars est debita pauperibus ergo dando nepti diuiti nō dat intuitu paupertatis ꝛ per cōsequēs restituere tenet ꝛ alia nō capit dñiū ꝛ eodē mō nec fratri nec spurrio si quē habeat q̄ro quo titulo dat illi ꝛ quo titulo alter accipit tūc est signum q; cōsanguinitas mouet nō paupertas quando dat centū scuta interdū q̄ngenta vel mille nepti vel nepoti ꝛ vix denariū vel duodenū alteri pauperi.Quarto sequitur multi habentes prelatū ecclesie in progenie putantes se esse felices cū augusto i calamitates p̄iami incidūt sunt fures cum iuda. Insuper de male quesitis vix gaudet terti⁹ heres vulgariter dicitur p̄imoniū crucifixi nō diu tales ditat. Quinto sequitur qui nutrit magnā familiam min⁹ potest dare cōsanguineis. patet. tunc magis subtrahit a pauperib⁹ eis debitū ꝛ plus de sua pte vel amplius exponit:ergo minus remanet danduz consanguineis eodēmō de illo qui splendidā mensam tenet min⁹ pōt dare pauperibus. Sexto sequitur q; parum exponit in familia magis potest dare ꝑsāguineis diuitibus.ꝑz.de sua parte probabile est q; illā vel aliquid de illa dans nō tenetur restituere Septimo sequitur q; ep̄us manens vno mēse cum cōsanguineo potest tantūdē dare cōsanguineo i pecunia si alter nō sit tātū capturus ab eo.Octauo patet q; si contingeret casus exponere oēs fructus beneficii in lite honesta pro defensione bonor̄ ecclesie nō tenetur ad restitutionez.patet.honeste exponit. Nono patet q; prelat⁹ ecclesie laborans morbo difficulter curabili egens consilio multorū medicorū vbi exponit oēs fructus huius anni nō tenetur ad restitutionē capit bona suo statui debita qz prelat⁹ alias duas vel tres sibi applicat quia pauper.breuiter quando habet rationabilē causam exponēdi fructus omnes bñficii non tenetur restituere aliq̄d pauperibus.Decimo patet esse cauendum a temporalibus viris ludere cum prelatis ad ludos vetitos citius ludant cum laicis vt superius dictū est i materia ludorum in.xv.distin. Undecimo sequit̄ q; sacrilegus est fur bñficiatus capiens bona eccl'ie alia a sua parte ꝛ emens agros ,p fratribus vl' spuriis vel gentis in legittimo matrimonio ante bñficium ꝛ alter sacrilege cū aīe sue iactura hec bona tenet. Si dicas spurii sunt nutriendi verū est tenuiter more aliorum pauperū sint religiosi ꝛ moniales genituū sequitur casus dandi ꝛ casum auferēdi sequit̄ accusatiuus cū vocaberis in iudicio dicit hec michi sūt lucro addat caudā nobis sunt cetera damno: at di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis mulieri matri puerorũ si contingat aliqđ est dã-
dum pro dote vt que est notata infamia honor etur
vico te non posse illam infamiã abstergere cũ omni
bus redditibus bñficii.apud nostrates est hoim lo-
quendi modus vulgaris vxores presbiterorꝫ sedẽt
post valuas inferni quis magnanimus eas capiet ꝛ
toto tempore matrimonii nõ mõ efficiet vxorẽ im-
pudicam probro sꝫ prelatũ danda est abiecte psone
cũ dote tenui q̃ illam decet ꝛ si abũde eam(vt aliq̃
deliri faciunt)dotauerit pẽsitet q̃ horrendũ esse in
cidere in manꝰ dei viuẽtis dissipare bona crucifixi
ꝛ ex deo datis edificare baal.dicis beatus nicolaꝰ
dedit magnũ pondus auri cuidã vt mulieres duce
rentur matrimonialiter:ergo prelatꝰ id idẽ potest
facere si ista ꝛ filie nõ ducantur incõtinctes mane-
bunt oportet istas pseruare a peccato eodẽmõ de
filiabus. ℜspõdeo beatꝰ nicolaꝰ adhuc non erat
epus. Scõo dico i simili casu põt silr facere modi-
ca dos sufficit ad hoc euitandũ ꝛ magna eã nõ pre-
seruabit potest honestius plus dare filie q̃ impudi-
ce mulieri q̃ non erat in culpa huius generationis.
Sed dicis non culparẽ si prelatus daret paupi ple-
bee mille aureos filia eius vel neptis quare erit de
teriozis cõditionis imo vtrũq culpo. Duodecimo
sequitur nõ potest cũ sana cõscientia plus exponere addens plura bñficia vni qõ suo statui sufficiebat per pluralitatẽ bñficiorũ status viri nõ augeꝫ sꝫ mi-
nuitur ꝛ deterioz efficitur dixi addẽs vnl. bñficiatꝰ potest plus exponere q̃ nõ bñficiatus pauper quando sunt ambo eque idonei. Decimotertio pz:q̃ bene deseruit in cura efficitur semper magꝭ idoneꝰ ꝛ in fine augetur suus status patet secludendo bñficiũ.

Ad.j.ꝑ cõclusionẽ. ℭ Contra predicta argumẽtor stat prelatum eccle sie nichil vel parũ habere forte est degradatus vel si bñficiuꝫ habeat diu ita diu dissipauit bona eccl'ie nõ habet aliũde viuere:non potest restituere modo nemo obligatur ad ipossibile:igitur. Itẽ de ele.nõ resiđen.c.vnico.li°.vj.dicitur q̃ clericus capiens quotidianas distributiones q̃ nõ interest officio nõ acquirit eorũ dñiũ:ergo si interfit per locũ a cõtra-
rio sensu acquirit eorum dñiũ. ℭ Ad primuꝫ dico

Ad.j. argumẽ. argumentum est nullũ solue argumẽtũ furis vl' ra-
ptoris q̃ tota sua vita sic vixit tam est in vltimo an-
no vite sue quẽ subit pentudo fede vite preterite p̃
latus debet ita parce viuere sicut potest ꝛ rogare cõ
sanguineos restituere etiã cõsanguinei tenẽtur resti
tuere si habeant. Sed tũc dicis ponamꝰ q̃ epus de
dit mille aureos fratri suo vel nepti a epus tenetur
illã pecuniã restituere ꝛ b neptis tenetur illa mille
restituere:ergo eccl'ia habebit bis mille scuta. ℜs-
pondeo quilibet eorum obligatur satisfacere : sed
vno sꝫ cõsanguineo soluente alius deobligatur.et
contra.si abbas det de sua portione pro consangui
neo ꝛ non alias habeat a nepte restitutionẽ quã po-
test habere alioquin intimet nepti et qz nõ adhibe-
bitur fides significari faciat per viros famigera-
tos deum timentes quibus dabitur fides restituat
neptis eccl'ie vel pauperibus. Scõm argumentuꝫ
per locũ a contrario sensu est nullus illud probaret
bñdictiuum comedere licite posse perdices ꝛ aues
ꝛ non bouinas vel ouinas cũ comestio quadrupe-
dum eis sit interdicta ī regula locus a cõtrario sen
su iuris cõsultorũ locũ nõ habet quando opposituꝫ
opponitur legi nature vel diuine vt si ꝓhiberetur
adulteriũ nõ propterea admittitur fornicatio sim-
plex. habẽs distributiones vtitur rebꝰ ac si sue es-
sent in licitis.secus est in illicitis. ℭ Secundo ar- ij. ad idẽ.
gumentor sequeretur q̃ peccaret capiẽs aliquid a
prelato ecclesie.patet.nescit an dẽ parte debita pau
peribus dat ꝛ per consequẽs an restituere teneatur
ꝛ sic exponit se periculo peccati. ℭ Respondeo ne rño ad.ij.
gando cõsequentiã plerũq̃ videt q̃ equale dãt pre-
lato eccl'ie vl' seruitũ eidẽ ꝛ non curãt de qua parte
imptiatur.patet in simili si quis vsurarius habeat
multa bona ꝓmiscua vsure ꝛ non vsure ego seruio
illi vel fodio in orto vel facio aliquid q̃ qõ non fiet
pauperior ad restituẽdũ bñ accipio. Item interdũ
ignorantia inuincibilis aliquos excusat: sꝫ frequen
ter est ignorantia crassa ꝛ supina ꝛ tunc tales nõ ex
cusantur argumẽtũ de incertitudine nullatenꝰ mo
uet.patet de bonis acceptis a religiosis. ℭ Tertio Tertio ad
argumẽtor in antiqs de donati.c.ceterũ.dicit alex. idem ar.
tertius rei quãtitas est attendenda ꝛ cõsuetudo pa
trie:sꝫ in aliquibus ptibus est cõsuetudo dare tricẽ
ta scuta cum nepte totidẽ cũ spuria ꝛ sic cũ aliis di-
uitibus:igitur. Insuper pentes esto q̃ satis habeãt
de quo viuere possunt egent maiorũ pecuniarũ:er-
go do intuitu pauptatis. Rursus nõ dicerẽ esse pec
catũ nutrire aliquẽ i studio theologico dãdo ei toto
tempore cursus tricenta scuta sꝫ laudabiliter factũ
ergo licebit dare nepti tricenta scuta vt cõiũgatur
cũ nobili viro in matrimoniũ. Ad tertiũ dicitur ar-
gumentũ relinquit solutionẽ in capite signato dicit
q̃ sacris canonibus nõ obuiet. si dicas cõsuetudinẽ
sensim legẽ humanã abradere:ergo habẽdꝰ est ocu
lus ad consuetudinẽ. ℭ Respondeo hic nõ est con rño ad.iij.
stitutio canonica:sꝫ canones ꝛ doctorũ eccl'ie scri-
pta enucleãt prelatos eccl'ie nõ esse dños fructuum
bñficiorꝫ sed loquitur caput de quãtitate põt prela
tus dare huic diuiti parum ꝛ huic diuiti tñdẽ et sic
copulatim q̃ totũ erit i maius molis sicut ex mini-
mis granis fit maxima sũma caballi:ꝛ sic nõ debet
itelligi caput recitatũ de donationibꝰ sed de re mo
dica vnica vel duabus per magnũ interuallũ distã
tibus sicut de ablatione continua granorũ vel inter
rupta per intercapedinẽ vnius anni vel alteriꝰ ma-
gni tẽporis. vnde latitudo quã epus potest expone
re pro se ꝛ sua familia nõ est impartibilis sed bonã
diuisibilitatẽ habet fm magnitudinem bñficii aliq̃
prudentes dicunt mille ꝛ quingẽta vix ei sufficiunt
pro familia quã alere habet:aliqui prudẽtes dicũt
potest honeste exponere mille et sextingenta aliqui
bis mille:sed nulli hanc summã transcendunt inter
prudentes taceo de sichophantis ꝛ nebulonibꝰ tũc
quando epus videt in fine anni non transcendit il-
los bis mille aureos manet in sua latitudie vbi bis
mille aurei pro familia archiepi glasguensis suffice
rent totidẽ archiepo sancti andree non sufficerent

aliquibus mille et minus sufficit et ita in aliis pzela
tis descendẽdo gradatim secundum magnitudinẽ
beneficii proportionabiliter opinione mea sanissi-
mum esset consilium prelato ecclesie vocare timen
tes deum et prudentes rogando ab eis q̃tum eoꝝ
iudicio potest expenere in sua familia annue et quã
tum ei honeste sufficit si non transcendant bis mil-
le sam potest facere magistrum sue domus tenere
se circa talem latitudinem vel minorem ad quattu
or super mille vel quinq̃ super mille et tunc proba
bile est vt supra bis dixim⁹ q̃ dãdo quingenta vl'
sextingenta de illa parte consanguineis diuitibus
non tenetur restituere et etiam q̃ non peccat restri-
git statum suum pro eis ausim dicere honestatem
episcopi non stare in splendida mensa vel magna
curia nec tempore pacis nec tempore belli episco-
pi non interest se ponere in disturbine nisi vbi potest
consulere vtilitati reipublice. Ad secundum argu-
mentum diues adhuc aliquibus eget si illud tẽdas
nunq̃ habebis finem et tibi concludes oportet ali
qua dare comiti marchioni duci et principi sum-
mo regni si satis habeant secundum consuetudinẽ
talis domus non sunt pauperes et eẽt itez laberyn
thus dedali descendere in particulari relinquo hoc
iudicio prudentum. Ad tertium dico in illo casu po
tes tantum dare consanguineo sicut extraneo vbi
ceteri essent pares. Quarto argumẽtor: ex istis nul- ãrto aF.
lum esset discrimen inter religiosum et prelatũ aliũ
ecclesie episcopum decanum vel curatum conse-
quens est falsum ergo et antecedens: falsitas conse
quentis ab omnibus conceditur et consequẽtia pa
tet: vterq̃ equaliter tenetur ad restitutionem ꝛ neu
ter est dñs fructuum ecclesie. Hoc argumẽtum est rño ad .iiij
ex superioribus dilutum religiosus prelatus non
habet peculium profecticium et quasi castrense et
bona acquisita intuitu persone quorum est verꝰ do
minus et illa prodige exponens non tenetur ad re-
stitutionem et hoc probabile est de parte suo statui
secundum iudicium prudentum sufficienti.secus ẽ
de bonis ecclesie et licet non deceat virum haben-
tem patrimonium sufficiens pro suavita capere be
neficium ecclesie presentibus equeidoneis nihil ha
bentibus tamen dato q̃ beneficium habeat durum
est q̃ teneatur se alere de patrimonio et deseruire
gratis qui altari seruit de altario viuere debet.prie-
me ad corinthyos nono : sumite psalmum et date
tympanum.psalmo octuagesimo. auctoritates in-
sinuantes oppositum sunt de consilio vt decima sex
ta questione prima.qm̃ quicquid. prima questione
secunda.clericos. decima questione tertia. cauen-
dum. At dicis confundo vitam prelatorum per in
certitudinem nesciunt quantum eis sufficiat ꝛ quo
ta pars est debita eorum statui: responsum est ad ꝟ
superius ꝛ adhuc dico argumentum est idem con-
tra factorem sicut contra me:nunquid abbates/pio
res/ꝛ prelati religiosi tenentur restituere prodige
exposita nemo adhuc dixit eos dominos fructuꝫ
receptorum scõo nunquid prelatus excessiue ex-
ponens in sumptibus delicatiorib⁹ q̃ par sit i mul
titudine nimia famulorũ peccat et non in mediocri
nunquid est incertum multis vbi est status quot fa
mulos potest habere et quam delicate potest se et
sues alere/quot frena deaurata et vestes purpure-
as mutatorias potest tenere vide queso ne teipsum
et eos pariter confundas dato q̃ sciant se peccatu-
ros et non deuinctos restituere omnia dissipabunt
cogitantes postea solum penitere. Quinto argumẽ Quinto ad
tor:nemo testatur de alienis clerici testantur.patet idem.
paulꝰ.j.heremita reliquit tunicã anthonio et collo
bium palmarum athanasio:similiter hylarioni esi-
cio saccum cum palliolo reliquit. ℭ Ad primum
dicitur erant heremite. Secundo dico vir leuares
illa legata a solo nisi ob sanctimoniam virorum in
magnis festis anthonius et athanasius illas vestes
que sacros artus angelorum in terris tegebant cuꝫ
omni honore(vt par erat)deferebant. ℭ Potest es
se argumentum non parum ponderandum de testa
mentis prelatorum qui nichil habent nisi de benefi
cio quomodo condant testamenta:soztes habet tã-
tam congeriem pecuniarum quantam habuit iohã
nes vicesimus secundus an potest totam illam pe-
cuniam relinquere in testamento fratri comiti diui
ti et quomodo habet maius dominium in puncto
mortis q̃ in tota vita in vno die non poterat expo-
nere totam hanc summam:non est questio quin in-
tuitu paupertatis vel ratione seruitii honesti exhi-
biti potest dare:sed de hoc remitto ad iura summi
pontificis:sed quicquid sit hoc non infringit nostrã
conclusionem.patet per iura de testamentis ꝛ in a-
liis rubricis hanc materiaꝫ tãgentibus:ꝛ fertur ali
qui religiosi procurant eis a maximo pontifice fa-
cultatem testari et constat q̃ non habent dominiuꝫ
propterea an religiosi hoc repererunt in suis regu-
lis queso videant et prosit eis. sed pro beneficiatis
omnibus consulo q̃ non multa relinquant in mor-
te consanguineis et potissimum diuitibus. At pe-
tis an templarii milites sancti iohãnis baptiste pec
cent exponendo prodige et an teneantur ad restitu
tionem more ceterorum:habent se secundum suuꝫ
statum alere portionem mittendo ad rodum sedeꝫ
capitalem in subsidium vrbis et insule et si non dãt
peccant sicut alii beneficiati fundatores fraudẽdo
si ponas rodum(q̃ absit)in manus othomanni vel
soldani iri quid tunc erit de hiis fructibus eccl'ia ꝓ
uideret.et quia hanc materiam(vt par erat)non cri
bravimus sed summa rerum fastigia sectantes ve-
niam dabis o candidissime lector Quia iam nox
humida celo precipitat suadentq̃ cadentia sydera
somnos.

ℭ Distinctionis vigesime quinte questio vnica.

Circa hanc vigesimam quintem distinctio
nem in qua magister loquitur de simonia
quero an ipsa sit peccatum. ℭ Pro solu- Notabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione questionis pretermittamus diffinitionem termini simonia potest sic diffiniri. Simonia est volitio tenendi vel dandi spirituale vel spirituali annexum non gratuita potest spirituale sic accipi q̃ spirituali annexum imbiberet:de disputatiõe vocali nõ est insistendum:volitio ponitur loco generis: omnis simonia est volitio vel nolitio proportionabilis quando quis non vult ministrare spirituale gratis quando tenetur et qualiter tenetur:dixi loco generis non est quidditatiuum genus eius hec predicatio est indirecta simonia est volitio predicatur minus connotatiuum de magis connotatiuo connotationem termini simonia eius quid nominis explicat.alie particule ponuntur loco differentie.ponitur tenendi vel dandi disiunctim ad includendos eos qui accipiunt pecuniam vel volunt dare:per spirituale potest intelligi secundum aliquos donuz dei gratuitum supernaturale quod ex naturalibus puris haberi non potest cui consonat responsio petri quam dedit simoni mago dicentis: tua pecunia tecum sit in perditionem subiũxit causam quia donum dei existimasti pecunia possideri vt genera linguarum donum scientie de quibus loquitur apostolus prime corinthiozum duodecimo. sacramenta sunt spiritualia ad hunc sensum q̃ in eis datur aliquid spirituale vt gratia nisi fuerit obex in suscipiẽte sed realiter sunt corporalia vt per singula sacramenta explicamus. Jus leuandi fructus in beneficio est spirituale id est conuenit illi qui curam spiritualem habet terarchisare ratione huiusmodi beneficii vt predicare celebrare: sic oratio benedictio sũt spirituales id est ad spiritualem effectum ordinantur non solum est habendus oculus ad spirituale per essentiam sed ad importatuz terminus sacramentum connotationem spiritualem habet:illõ potest vocari spirituale quod est pro vtilitate hominũ vel hominis immediate ad consequendam vitam eternam policia humana est pro tranquillitate pacis immediate vasa presbyteri benedictiones possunt dici spirituales annexum spirituali est fructus beneficii ius patronatus et huiusmodi que annectuntur in his accessozium sequitur conditionem principalis et sic patet non est facile explicare quid dicatur spirituale non respicio ad modum aliozum ponentium spirituale per essentiam causam sequelam et concomitantiam:sicut symon magus a quo hec pestis capit denominationem si in varias species enigmatice se effinxerit:sic est de hoc monstro q̃ non est facile factu vtrobiq̃ simoniam a non simonia. ¶Ex illo sequuntur aliqua ¶Primum est: aliqua est simonia mentalis: imo omnis est mentalis: licet nobis non constet nisi per exteriora.

¶Secundo sequitur:aliqua est simonia actus/aliqua habitus:ex quo tertio sequitur. ¶Aliquis est in simonia sine peccato imputabili:patet de habente habitum post sufficientem detestationem cuius habitus adhuc non degeritur. ¶Quarto sequitur cõtractus vocatur simoniacus qui a simonia emergit et ab ea imperatur. ¶Quinto sequitur:interdũ est simonia sine pacto:patet ex dictis et in casu inter beatum petrum et symonem magum nulla pactio erat:fallitur bernardus in glosa finali huius tituli loquitur de restitutione et non de simonia:simile habet capitulo consulere. et tua.a.f.tua nos.

¶Sexto sequitur:maximus pontifex potest committere simoniam sicut alius:patet.tota hec diffinitio potest ei competere sicut alteri:hinc abhorrebat petrus a symone mago ne in illud incideret.

¶Septimo sequitur:aliqua ẽ simonia que non est volitio nec eius habitus:patet:si quis haberet hoc propositum nolo dare beneficium sine pecunia/talis simonia est nolitio sed equipollet volitioni.

¶Octauo sequitur:preter rationem dicitur studiosa. ¶Nono sequitur: aliqua est simonia conditionalis:patet de hac/vellem emere beneficium si haberem pecuniam/vel si possum habere aliquem vẽdentem:eodem modo dicitur de venditione.

¶Decimo sequitur:stat aliquem iam tenendo beneficium peccare circa ipsum simoniace vel frequẽter circa idem et totiens peccare circa idem beneficium sicut alius circa plura propter repetionem actuum. ¶Undecimo sequitur:non omnis simoniacus tenetur restituere.patet aliquis est simoniacus qui nichil habet simoniace:ergo nõ tenetur restituere volens furari est fur sicut volens mechari et tamen non tenetur restituere cũ nichil habet stat cum frequenter tantum peccare sicut aliquid habens simoniace cum actus exteriozi nichil malicie actui iteriozi superaddat. ¶Duodecimo sequitur non omnis simonia est eiusdem speciei specialissime cum qualibet simonia:patet cum multa obiecta specie differunt multa cadunt in obiecto simonie vt spirituale vel spirituali annexum beneficium sacramentum baptismi sacramentum eucharistie nec vnum est obiectum propinquius reliquo cum stat aliud ita propinque obiici voluntati licet terminus significans vnum potest esse superioz ad terminos specialiter inferiora significantes. ¶Tertio decimo patet q̃ spirituali annexum potest emi sine simonia.probatio. hoc potest emi sine simonia demonstrando hunc pagum vel domũ hoc est vel potest esse spirituali annexum igitur.sic de calice consecrato potest deduci. Ex qua non sequitur q̃ spirituali annexum vnq̃ licite ematur sine simonia.

¶Decimo quarto sequitur hec pestis fuit in ecclesia anteq̃ vocaretur simonia.patet fuit tempore helisei et ante eum etiaz apud malos prophetas z tũc erat ecclesia que incepit ab abel iusto sed nõ habuit istam appellationem nominis ante symonem magum actuum octauo dicẽte baptista primo libro alphonsi volitans q̃ per aera symon Infamis magꝰ et lucri execrabilis autor.citius denominationẽ capit a symone q̃ a gezei quia in lege gratie et voluit emere vt venderet alius autem solum volebat capere temporale pro spirituali. ¶Decimo quinto sequitur interdum est simonia ex pte vendentis tãtũ nõunq̃ ex parte ementis aliquando ex parte vtriusq̃. ¶Decimo sexto sequitur:interdum ponitur

conditio vt do si des vt dabo beneficium si dederis mille interdum sine expressione verborum hoc intelligitur. ¶Decimo septimo patet:aliquis interdum intrat beneficium simoniacus ex sua ignorantia inuincibili vt parentibus pro eo aliquid dantibus sicut solent dicere aliquis est simoniacus:sed non simoniace promotus. Aliomodo diffinitur sic:est volitio emendi vel vendendi spirituale vel spirituali annexum liber et illa que annectuntur scientie hoc est spiritui creato non denominant aliquẽ simoniacum.legens in theologia/iure/vel artibus capit ab auditoribus pecuniam si non habeat sallarium pro lectura vt in italia et i anglia extra de magistris est prohibitio aliquid capiendi pro licentia docendi hoc est ad dandam auctoritatem legendi sic peccaret.cancellarius parisiensis capiens pecuniam a bacchalariis licẽtie munus impartitur gratis aliquid pecuniarum sui capiunt ab artistis pro straminib⁹ z reb⁹ minutis: et parũ refert inter has diffinitiones. ¶Hoc probatur pono cõclusionem Omnis actus simonie est graue peccatum: probatio:omnis actus iuri nature diuine et humane oppositus ad quem sequuntur multa monstra in policia est grande peccatum: simonia est huiusmodi: igitur:qõ prohibeatur iure diuino patet quarti regum quinto.et actuum octauo.q̃ sit contra ius nature:patet:simoniacus vendit rem cuius non habet dominium.secundum illud prime corinthiozuz quarto.sic nos existimet homo.ꝛc. et qõ nõ potest transferre in aliud etiam non est proportio mercis ad precium.vnde sapientie tertio dicitur quod est prestantioz cunctis opibus et alia desiderabilia nõ valent ei comparari:propterea petrus reprehendit simonem quia donum dei putabat pecunia possideri.qõ gratis accepistis gratis date Mathei decimo.dicit glosa hec reprobat simoniam et accipere pecuniam pro predicatione.q̃ prohibeatur lege humana patet in multis questionibus prime cause et in titulis de simonia.propterea comparatur heresi prime questione prima.qui studet.de filiabus que sequuntur dicit baptista tertio calamitatum. Templa sacerdotes altaria sacra cozone ignis thura preces celum est venale deus q̃.secundi machabeorũ quarto antiocho vendenti sacerdotiuz iasoni ignis sacrificii qui durauit septuagita annis captiuitatis babylonice sub aquis extinctus est si ille est sacrilegus qui calicem libruz vel huiusmodi furatur a fortiori iste qui totum beneficium furto capit per longos annos vel saltem hoc propositum habet.quod sit fur patet iohannis decimo. qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est z latro.intrare per ostium est iusto titulo intrare hinc datur cura animarum paruulis in custodiam quibus vix darentur duo poma seruanda z inidonei promouentur munera excecant prudentes et sic postponuntur idonei .inidonei non potentes cõscẽdere ad honores per merita assumũt illõ insane tunonis apud maronem flectere si nequeo superos acheronta mouebo.de quib⁹ dicit psalmista: i quorum manibus iniquitates sunt dextera eozum repleta est muneribus.psalmo vigesimo quinto.

¶Contra conclusiones argumentoz danielis quarto peccata tua elemosinis redime.et gregozius in omelia regnum celozum tantum valet quãtum habes vnus acquirit pro calice aque frigide vidua ꝓ duobus minutis. luce duodecimo. Responsio regnum celozum non emitur cum deus nichil recipiat a nobis bonozum nostrozum non indiget sed illud mercemur bonis operibus sed est methaphorica emptio et non propria. Secundo argumentoz: presbyter celebrat pro sex paruis albis et anniuersarium constituitur pro quattuoz vel sex scutis ibi datur spirituale pro temporali:ergo non omnis datio temporalis pro spirituali vel econuerso est simonia vel innumeri sunt dandi simoniaci. Pro solutione argumenti ad materiam ponitur magistralis distinctio:quis potest celebrare pro sex paruis albis quadriphariam:primo tanq̃ pro fine principali et vltimato:secundo tanq̃ pro precio adequato ac si esset iusticia commutatiua: tertio pro sex paruis albis tanq̃ pro fine minus principali et subordinato vel subordinabili alteri fini vlteriozi: quarto modo vult celebrare pro sex paruis albis et habere pecuniam pro sua sustentatione:prime due intentiones sunt simoniace et illicite secunde due licite et in habente gratiã meritorie z sic h̃ est amphibologia sortes celebrat pro sex paruis albis secundum q̃ pro. potest dicere circunstantiam finalem:et hoc bifariã vel circunstantiam vltimati finis vel finis non vltimi alii duo sensus eluce scunt: ex dictis communiter dicitur et bene canonicus surgit de nocte vt habeat distributiones et propter deum famen non .p. pterea committit simoniam similiter plerique veniunt ad seruitium ea hora qua dant distributiones qui alias non veniunt sine labe simonie. ¶Sed cõtra illud argumentoz:presbyter non celebrabit nisi habeat sex paruos albos: similiter nec canonicus veniet ad horas canonicas si non essent distributiones:ergo pecunia est causa principalis cum ea posita ponitur aduentatio ea secluſa non ponitur: ergo est causa principalis:concedo antecedens et nego consequentiam posita causa minus principali cum causa principali ponitur effectus neutra illarũ sufficit ad positionem effectus quacũq̃ illarum secluſa remouetur effectus.non tamen propterea sequitur q̃ sex paruí albi sunt causa principalis illa causa est magis principalis que plus appreciatiue mouet licet minus gradualiter in forma habeat: vt ad quam alia reducitur: vult habere sex paruos albos vt nutriatur vult nutriri vt deo famuletur et nõ econuerso sicut socrates dicebat se velle comedere vt viueret non autem viuere vt comederet. et beatus augustinus dicit comedamus vt euangelisemus: non autem euangelisemus vt comedamus: q̃ licet danti spiritualia accipere sustentationem:patet prime ad corinthios nono: dicit apl̃us quis pascit gregem et de lacte gregis non manducet:ad hoc citat legem deuteronomi:non alligabis os bouitri

Universidad de Deusto
Biblioteca

turanti dignus est mercennarius cibo suo Mathei decimo.non est eundum ad laborem pro tã paruo labore non tantum ei daretur et esset insuper palliatio simonie. ¶Sed contra illud argumentor: per hoc quadruplex membrum datur palliatio simonie potest emens beneficium dicere non do mille scuta pro beneficio tanq̃ pro precio adequato vl pro causa finali vltimata sed pro fine subordinato Insuper potest vendens beneficium dicere non capio mille scuta pro beneficio sed capio mille scuta ad dandum pauperibus / que si michi dederis dabo tibi beneficium. Ad primum dico licet versipellis potest tergiuersari coram hominibus tamẽ deus est scrutator cordium nego q̃ potest dicere do ei mille scuta.ꝛc.quia non est medium ad hoc subordinatum est simile ac si diceres volo occidere istũ hominem propter gloriam dei aliquod est ordinabile in finem vltimum aliquod autem non capio potest dicere/id est ratiõabiliter potest dicere alias q̃s potest dicere sinum arabicum non esse mare rubrũ Ad secundum dico de verbis non esse curandum propter suum dicere non est vis: beneficium debet gratis dari:ille interpretatiue vendit beneficiũ quãdo in collatione beneficii non habet iustam causam leuandi pecuniam.insuper idem est etiam pecuniã dare episcopo et alicui dare vt pro eo roget episcopum.secus est si det duodecimum hostiario vt pateat ei ingressus ad colloquendum episcopo. Insuper quando ita foret sicut diceret esset species mali:modo apostolus docet ab omni specie mali abstinere.At dicis episcopum posse leuare fructus prebende primi anni pro fabrica ecclesie vel pro aliqua pia causa vel diminuere aliquid de fructibus pro tẽpore:ergo poterit illos fructus capere primo die et ad hoc dirigens intentionem non ꝓmittit simoniaz ergo primo die potest capere mille aureos dando gratis beneficium: nego consequentiam et etiaz antecedens si ducat hoc in pactum cum beneficiando in primo ingressu potest tamen prebenda pinguiva cante dicere se velle anteq̃ vni conferatur intentionis mee est pro duob9 vel tribus annis tollere vnã quartam vel tertiam ab hoc beneficio pro tali rationabili causa reliqua nutriet ministrum: etiam aliud est capere omnes fructus ante tempus leuatos et cum hoc est species mali et negligit suam famam quam debet sub pena peccati seruare et alios scandalizat et dat palliationem simonie non ei credetur quicquid dicat et sic non pie capit deus nõ vult pias causas illa via protegi si sibi reseruare intenditiam turpius est:et licet res modica data non reputatur inducere aliquem ad dandum tamen cozã deo non est discrimen inter magnum et paruum nisi in magnitudine et paruitate peccati. at dicis episcopus potest tenere beneficium ipsum non conferendo duobus vel tribus annis ꝛ sic leuabit ter mille aureos. Forte dicis:in cathedralibus vel regularibus ecclesiis electio debet esse inter tres menses aliter deuoluitur electio ad superiorem proximum et sic ab eo ad alium superiorem vsq̃ ad papam de electione pro deffectu :hoc non satisfacit est ius humanum positiuum de tribus mensibus vel sex mensibus in illo papa dispensat:et sic potest illud beneficium tenere.sic faciunt aliqui principes cum episcopatibus quoꝝ vnus valet interdũ .xx. mille aureos nũmos:ergo idem est isti regi capere sexaginta mille aureos primo die et leuare fructus tenendo beneficium. Respondeo est contra ius nature et diuinum tenere sic beneficia extra manus illorum ad quos debent deputari cuz ecclesia interim fraudetur suo capite vel membro et contra intentionez fundatorum.si liceat episcopo tenere vnam prebendam cum dispẽsatione romani pontificis sic duas et omnes licet peccatum esset maius: sed quando cum dispensatione expectatur ad respiciendum q̃s est idoneus et non est sufficienter deliberatum propter aliquas causas rationabiles que possunt occurrere non est peccatum sed sex menses communiter ad hoc bene sufficiunt non est apparentia tenere duobus vel tribus annis interim colligendo fructus. Secundo argumentor:licet vendere ius patronatum et tamen ius patronatus est quid spirituali annexum igitur:maior patet:si sortes platoni dominium de calõ vendiderit plato acquirit ius patronatum qõ patet extra eodez:ex litteris sicut scribit alexander tertius episcopo berfordensi et abbati de forde tunc sic:sortes omne ius quod habet in calõ vendit platoni ius patronatus est ius quod habet in calõ :ergo illud ius vendit platoni .nego q̃ licet vendere ius patronatum transit cum vẽditione dominii sine venditione nisi fuerit specificatio in oppositum vt in dicto capitulo dicitur et nichil licet dare ratione eius si dominium valeat mille et nõ vltra sicut iure p̃onato nõ lz dare vltra mille ꝛ nego maiorem q̃ omne ius quod habet vendit ius presentandi idoneum prelato non vendit .si dicas plato acquirit ius presentandi idoneum et non dono nec alio titulo ab emptione ergo emit ius presentandi:dico q̃ acquirit ius presentandi alio titulo scilicet colligantie vel accessionis:sicut si q̃s emeret seruum cuius angelus bonus et malus aduenit non per emptionem sed fateor emptionem esse causam sine qua non iuris patronati. ¶Tertio argumentor:quis potest emere omnes fructus huius beneficii vt decimas:et tamen decime sunt annexe spirituali igitur q̃ liceat constat cum decime vt triticũ agni capre ꝛ huiusmodi.Forte dicis:licet istas decimas emere et eas vendere sed non licet emere ius leuandi decimas hoc ad ecclesiasticum spectat habentem titulum in quo fundat ius leuandi. ¶Contra hoc argumentor :ius leuandi decimas est aliquid vel ergo est realiter res decime vel homo leuans decimas.si primum tunc sic argumentor:has decimas licet sorti laico emere hee decime sunt ius leuandi decimas:ergo ius leuãdi decimas licet sorti emere:et eodem modo ꝓbabo q̃ liceat alteri vendere.Insuper laicus capiens fructus ecclesie per triennium de prelato habet ius leuandi decimas;alioq̃n iniuste eos leuaret.si dicas ius leuandi esse sacerdotem sortes habet ius leuandi sicut habet gradum quero a te que res est gradus nõ est aliud q̃ homo graduatus sed ponit q̃ venundetur sicut paulinus nolune vobis episcopus pro liberando filio vidue :tunc sic:plato emit hunc presbyterũ hic presbyter est ius leuandi decimas : ergo plato emit ius leuandi decimas.nego consequentiam: ius leuandi decimas emit qui capit beneficium triennio iuste leuat ꝛ habet ius leuandi sed non ratiõe officii beneficiatus est ius leuandi ratione officii.secus est de capiente abillo ꝛ dato per possibile q̃ sacerdos beneficiatus esset seruus licet sit preter rationem dñs eius non habet dominium in bonis ecclesie non sunt illi9 nec illo modo distrahere licebit si ius ponantur decimi fructus colligendi concedo similiter plato ius leuandi decimas emit: sed non emit ius leuandi decimas ratione officii emere importat actum voluntatis ꝛ sic facit appellationem rationis.hoc complexum ius leuandi decimas ratione officii supponit pro prelato cõnotando q̃ suo officio incumbit hos fructus leuare vel ꝑ decimis ipsis connotando q̃ a tali ratione officii leuari possunt. ¶Quarto argumentor :licet emere sepulturam in loco sacro et tamen est quid spirituali annexum igitur.maior patet:est communis consuetudo curatorum.Insuper abraham patriarcha emit speluncam duplicem in hebrõ ciuitate arbee ab ephrõ filio seor.genesis vicesimo tertio.ꝛ non est dicendũ q̃ locus non fuerit sacer cum in eo erant sepulti adam et eua:igitur. Respondeo negando maiorem patet de sepul.capitulo. abolenda. ꝛ decima tertia questione secũda.queste est . post factum tamen cogere licet sepultorum amicos seruare laudabiles consuetudines sed non ante finem nõ debet esse exactio nec pactio. Forte dicis cõsuetudo habuit malum initium et ex auaricia curatorum processit:ergo propterea nemo est cogendus seruare consuetudinem alioquin vbi esset mala consuetudo vel corruptela potest quis cogi ad implendum. item si bona erat a consilio a principio:ergo nunc debet eẽ de consilio deuotio aliorum me precedentium nõ debuit michi imponere legem obligatoriam. Respõdetur presumendum est q̃ consuetudo habuit bonum initium non constat nobis de opposito :secus est de corruptela nobis constante sed curati nostri sollicitius illud prosequuntur q̃s peccata ĩ subditis apostolus tamen dicebat non quero vestra sed vos Ad aliud non inconuenit aliquid pro aliquo tempore esse de consilio et successu temporis propter eius radicationem esse de precepto. Ad aliud argumentum de patriarcha dicitur emit agros illos in quibus spelũca duplex includitur sicut licet emere pagum vel villam in qua est ecclesia vel petiit dono.littera dicit.date michi:ꝛ licet ephron dicebat se velle dare abrahe tamẽ taxauit precium plus iusto ꝛ sine indignatione eius abraham non habuisset ꝛ necessaria erat ipsi amicitia cum aduena erat redemit suã vexationem tunc mos non erat sicut dicit beatus ambrosius. ¶Quinto arguitur:iacob emit ius primogeniture ab esau fratre suo genesis vicesimo quinto.ꝛ tamen illud erat annexum sacerdotio:primogeniti erant sacerdotes vsq̃ ad dies aaron. Respondetur negando q̃ emit ab eo ius primogeniture sed redemit vexationem expectata oportunitate cum veniret oppido lassus esau a campis ꝛ quasi in edia erat consumptus iacob tunc expectauit oportunitatem promouendi suum negotium debatur ei ius primogeniture a deo hoc sciebat a matre que erat informata.super casu rei dicit littera genesis perrexitq̃ rebecca vt consuleret dñm :qui respondens ait:due gentes sunt in vtero tuo ꝛ populus populum superabit ꝛ seruiet maior minori:hoc habuit vt putatur a melchisedech ꝛ heber prophetis dei non refert si a deo immediate ꝛ hoc significauit filio filius licet simplex sine plica ꝛ dolo tamen prudenter expectauit semper suum tempus pro materia que ad eum attinebat de9 potest dare ius inscio patre vel contrahente.Si dicas quomodo vir ita exemplaris sicut iacob ita modico emisset ius primogeniture et vir gnarus sicut esau sic pro paruo ius primogeniture vendidit cum ei debebatur duplex portio in bonis paternis vt patet de ephraim et manasse filiis ioseph qui portionem duplicem et duarum tribuum prouinciaz susceperunt.de iacob non refert an parum vel multum iacob redemisset vexationem suam licet dixit fratri vende michi primogenita tua intellexit da michi primogenita te iure dice per venditionem preuidens eum tamen incursurum et preparans cibum alter nichilifaciens casum existimans mori si non fuisset auxilium datuz dixit en morior vendidit siue ex intemperantia vel ex despectu iuris primogeniture esau peccauerit vl ne non refert et vt non retractaret sententiam petiit illud iureiurando confirmari iacob licite.

¶Contra illud argumentaris: non licet viro electo a maiore parte capituli dare pecuniam minori parti eiusdem vt desistat et tamen hoc esset pro defensione sui iuris.ptz de his qui fiunt a maiore parte capituli.cum in cunctis.ergo solutio nulla: assũptum patet de simonia.capitulo.matheus.Respõdetur non habuit ius acquisitum simoniacum ẽ dare pecuniam pro iure acquirendo:secus est pro iure acquisito et vbi constat q̃ est plene acquisitum et vbi esset vnus ita idoneus sicut hieronymus et alii essent iidonei nõ deberet aliq̃d ꝓferre ꝑ iure acq̃rẽdo.secus est de casu iacob qui habuit ius acquisitũ a deo qui non eget consensu isaac vel cuiuscunq̃ alterius solus transfert dominia et nemo resistere potest quando vult partim cum alio interdum transfert vt facit de lege communi: sic in baptismo vbi mancus non potest habere aliquem ad baptisandũ puerum eius qui est moriens et vnus malus non vult paruulum baptisare sine pecunia potest pater dare pecuniam nõ pro baptismo quicquid alius dicit sed pro redimenda vexatione quam iniuste patitur et potissimum in sacramento necessitatis huius paruuli. ¶Sexto argumentor:sortes intercedit ꝑ platone quatenus habeat beneficium et sic acquirit

Universidad de Deusto
Biblioteca

in illo casu acquiritur annexum spirituali pro temporali: similiter in obsequio principuz et si tales sūt simoniaci omnes promiscue damnabis. ℜ Respondeo trita est distinctio gregoriana de triplici munere scilicet a manu lingua z obsequio: idem est de sāguine et aliis illicitis causis conferendi est datio non gratuita quando datur inidoneo cōsanguineo Si dicas episcopum nichil recipere certe hoc est verum in multitudine precum prosequamur ceptum primo ex parte rogantis: secundo ex parte conferētis: quis potest licite rogare pro idoneo et interduz tenetur z eum extollere z vt ei prouideatur vt ipse proficiat aliis: quis potest proseipso etiaz modeste rogare vt in distinctione priori dictum est siue pro cura siue non cura dummodo certum est q̄ non petit prouinciam suis humeris imparem nullatenus est simonia: sed si quis dirigat preces pro inidoneo simoniace agit. qō patet: vult q̄ annexum spirituali conferatur non gratis: idem est porrigere preces z potissimum quando iudicat eas efficaces z dare pecuniam. forte preces rogantis tantum valēt apō rogatum sicut mille florenī vt solet dici de precib⁹ principum armatis turpior est pecunia propria dicta: considerent rogātes pro inidoneo queso respō sum beati bernardi ad theobaldum comitem volētem eum rogare vt quidam paruulus eius conseq̄retur beneficium suo modo loquendi vtar scitis q̄ diligo vos sed quāntuz nouit deus melius q̄ vos/ me quoq; a vobis diligi non dubito propter quem si offendero non erit q̄ me diligere debeatis cuz iā non fuerit in causa deus ergo ne offendam deum forte sic nec vobis expedit offendo autem proculdubio si facio quod requiritis: nā honores z dignitates ecclesiasticas non ignoro debere hiis qui eas digne ac secundum deum administrare z volunt z possūt porro eas acquirere paruulo filio vestro meis vel vestris precibus nec vobis iustum nec michi tutum esse noueritis: z paulo post sequitur: sane vt lermulo vestro cupio bene per oia sed añ oia deum hic est q̄ contra deum aliquid habeat nolo ne non habeat deum q̄ si alius sec⁹ voluerit nolo per me habeat ne perdam et ego deum: hec responsio erat tali viro digna: z apostolus. si hominibus placerez christi seruus non esset. de obsequio. quis currit ad tumultus aulicos multiphariam. vnomodo vt succurrat sue inopie si beneficium occurrat videt q̄ citius ei dabitur q̄ alteri. Aliomodo principaliter ꝓpter beneficium: primum est licitum si sit idoneus idoneitas est grossa radix super quam fundandus est titulus beneficii: secundum constat esse illicitum quo ad collatorem dummodo dat idoneo seruo cuius prudentiam experitur in seruiendo beneficium quia idoneus bene agit: si quia seruiuit/ simoniace agit debet aliter eum munerare q̄ cuz beneficio tunc beneficium confert pro seruicio quattuor vel quinq; annorum: et idem est ac si centum scuta reciperet a beneficiando si in duobus annis debuit habere centum scuta: indicium est simonie vbi nichil soluit beneficiando si aliis laicis soluat si habeat beneficium competens secundum eius idoneitatem iam est inidoneus ad hoc ex prima questione distinctionis precedentis tamen non licet pacisci de bñficio habendo ratione seruitii. patet extra de simonia cum essent. non tamen videtur includere simoniam pacisci legere canonicis vel stare legendo in vniuersitate ibi est spirituale pro spirituali vt ora pro me et orabo pro te si moriaris ante me celebrabo ter. p te. idem tidem fac michi vel celebra hodie hora octaua et ego celebrabo hora decima z sic de similib⁹

¶ Septimo arguitur: saul primi regum nono dedit pecuniaz samueli vt iudicaret de asinis dixit puer saul. Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argenti demus homini dei vt indicet nobis viam nostram. idem patet tertii regum decio cārto. de vxore ieroboam que portauit ad abiā prophetā decem panes et trusculam et vas mellis. Preterea romanus pontifex potest vendere canonicatuz cum in curia romana non locum habet simonia sicut lex iulia ambitus cessat in vrbe. ff. ad. l. iuliam. lege vna. Item non est prohibitio venditionis canonicatus in veteri testamento vel in nouo. Ad primum dicitur nō legitur q̄ prophete boni aliud acceperunt pro dono prophetie samuel saul et puerū pauit nō legitur q̄ aliquid acceperit: secūdo potest aliq̄d boni cape ex dono episcopus capit sine pacto palafredum liberaliter heliseus a naaman siro nichil accepit apparet id idem fecisse benadab regi sirie iudei parua etiam munera attulerunt ad ꝓphetas exteri gentiles solum magna. Ad aliud videtur aliquibus romanum pontificem posse vendere canonicatum et dicunt aliqua esse simoniaca q̄z prohibita/ aliqua prohibita quia simoniaca. In primis potest dispensare maximus pontifex: princeps absoluitur a legibus: hec distinctio est inanis: omnis simonia est prohibita quia mala et est contra ius nature et diuinum: ergo cōtra omnē talem peccat pōtifex si committat sicut alius et magis propter personе statum: sed bene verum est q̄ aliqua prohibentur propter aliquam vicinitatem cum simonia sub aliquibus penis humanis quibus simonia prohibetur. patet de rerum permu. ca. quesitum. et ca. cum olim. in illis capitibus dicitur q̄ non debet precedere pactio de permutatione beneficiorum z beneficia perdunt si propria auctoritate ea permutauerit et tamen hic non est simonia video beneficium michi esse vtilius inter aliquos vacillantes in fide vt eos instruem in ea et vt sim remotus a consanguineis vel populus habet me inuisum: alteri potest esse vtilius vbi ego sum/ propter istos fines permutamus si nulla esset prohibitio vel irritatio non videtur hic aliquo modo eē simoniacum sed q̄z frequenter sub vmbza hac pñt homines inhiātes lucro cumulare auare bōa eccl'a ℔ phibuit eccl'a ℔ nō ē simonia dent quesō aliquod propria simoniacū z ostendant papam posse contraueniendo nō ꝑccare. Ad primā rationū inductarū cōcedo papā non incurrere penas canonicas positiuas necille cum quo dispensatur. Ad secundū nego assumptū patet. iij. regum

xiij. q̄cūq; volebat implebat manū suā z fiebat sacerdos excelsoz z propter hanc causam peccauit domus ieroboā z euersa est z deleta de supficie terre qui dedit ei plus pecuniarū acquisiuit sacerdotiū. patet superius de antiocho i probatione cōclusionis capere aliquid pro licentia docendi est simoniacū: ergo a fortiori ꝓ officio eligendi ep̄m z officiando in diuinis. Item est simoniacū aliq̄d capere ꝓ predicatione. mathei. x. ergo a fortiori hic. illud patet ex serie capituli ex diligēti. extra de simonia: vendere officiū laicale videtur perperā fieri et multi abusus fiunt ad colligendā auare pecuniam quā pro officio dedit nec pauperi nec auaro diuiti dandū est officiū narrat valeri⁹ libro. vj. capite. iiij duo contendebant vter eoz mitteretur in hispaniā cū sciam scipionis peterent dicebat neutrū mittendū cum alter dicebat nichil habuit alteri nichil satis erat indiciū est auaricie cū diues se ponit ad hec emenda z egestas ex altera parte virū nō derelinquentem mundum ad multa cogit illicita eligātur iudices sm cōsiliū ietro. exodi. xviij. ¶ Octauo arguētor qñ quis habet apparentē titulū ad bñficium capit aliquos prouētus vt quiescat talis vendit annexū spirituali pro tēpozali et nō dānat illud cū practicatur ab omnib⁹. Preterea pro ingressu religionū aliquid pecuniaz capitur vt vasa z hmōi

¶ Respondetur nō licet transigere ꝓ bñficio. patet de transact. c. super eo licet. si duo tū electi ad aliquā dignitatē cōpromittāt in iudices poterit iudex alterū cōfirmare z alteri pro bono pacis de ꝓuentibus prouisionē facere. p̄z. de prebendis et dignita. c. nisi essēt: sed si vni constaret q̄ ius nō haberet desistere debet nec aliquid capere. Ad scām dicitur pro ingressu religionis nichil est accipiendum de simonia nō satis sz si monasteriū esset tenue pōt ei dici. frater nō possumus plures cōmode alere q̄z habeam⁹ si tibi libeat hanc ingredi cōitatē portionē affer de qua sustenteris. patet hoc. j. q. ij. Si q̄s propter hoc. ¶ Dubitatur de pena simoniacorum.

¶ Respondetur nō curando de penis precise canonicis veniendo ad restitutionē que videtur penalis si quis fuerit promotus in ordine simoniace talis ordinē suscipit quē restituere nō potest caractere impresso licet nō habeat exequutionē ordinis sine dispensatione si sit simoniacus nō simoniace facilioz est dispensatio si sit simoniacus z simoniace est difficilioz licet talis per illicitū meditū acquirat ordines tñ acquisiti sunt vt in multis id gen⁹ cōtingit de cōsequutione beneficiorum grauioz est questio z simoniacis difficilis simoniac⁹ simoniace bñficiū habēs tenetur illud relinquere in manibus i quib⁹ icūbit z habere propositum relinquendi q̄z ꝓmum potest cōmode. tenetur vlterius relinquere omnes fructus relictos dēptis sumptib⁹ quos fecit in eis colligendis z cōseruandis z hoc si fuerit simoniacus simoniace ¶ not⁹ illud patet de restitu. spolia. cap. grauis z. ff. fa. herciscū. fund⁹. q. j. rñso in fi. id est de fructibus collectis in simoniaco nō simoniace, ꝓmoto postq̄z est certiorat⁹ cū iam nō est bone fidei possessoz idē est simoniace habere titulū z non habere titulū ingreditur sicut fur et latro mō fur tenetur restituere que furto habet. illud existimo debet intelligi de illo qui habet per pecuniaz bñficiū si quis ratione sanguinis/ precū vl' seruicii habeat bñficiū a collatore nō tenetur restituere plusq̄z ali⁹ si sit idoneus esto q̄ preces sanguis vel seruit⁹ multū moueat nō tenetur restituere alioquin nō erit salua omnis caro sufficit (videtur) penitere de peccato per quod titulū ꝓcurauit vel q̄ indonee susceꝑit z sic in parte est verum dictū dñoz iurisconsultorum nulla est simonia nisi pactionalis hoc est subiecta legib⁹ canonicis ad restitutionē z intelligo pactionalē formalē vel literpretatiuā exemplū ꝓmi dosi des vel vt des hoc est do mille vt habeā hanc canoniā vel curā. Aliqua est interpretatiua solo vbo ab hac differēs tēpore collationis bñficii dicit sortes collatori dabo tibi mille libras sterlingozū gratis da michi bñficiū gratis habens tamē oculū mētaliter ad beneficium z pariforma collator vel facit sicut intellexi de aliquibus ponā iquiunt collatori sexcentos aureos cōtra totidē non audes conferre beneficiū filio meo vel non conferes: at si ponis aliquem assentire huic do tibi mille gratis in adequato tēpore collationis cū exequutione exteriore beneficii assentire illi propositioni quā ꝓfert dico eū nō posse assentire gratis z quicquid sit ridiculū esse dicere talē simoniā ꝑsumptā nō plecti sub pena simonie formalis z recipiens tenetur pecuniam restituere eccl'ie illi cui iniuria illata est vt epūs recipiens receptum dabit sue ecclesie q̄ si multitudo peccet dandū est totū pauperibus nō explores ad vnguē an magni prelati sint facti simoniace tua nō refert excusare in omnibus per ignorantiā inuincibilē z deus reliqua complet nec vocatur ignorātia invincibilis q̄z vinci nō pōt sed vincere nō teneris sufficit tibi ille recipiā multitudine tāq̄z platus tuus vadas audacter ad ordines habeas dispensationez in voto bñficio matrimonio z in reliquis quādo est rationabilis causa habendi hic rudis certitudo moralis sufficit q̄ ita putatur ab aliis nec tibi cōstat de opposito pauci sunt vel pauciores q̄z existimas qui pecunia acquirunt bñficia nullus habens specimē honestatis illa via ascendit crebro interpretaris casum ꝓmi tui in deteriorē partē etiā cū epatus sit ordo z ip̄imitur caracter nō obstat quo ad hoc simonia licet quo ad exequutionē z dato q̄ nō teneat ordo sufficit caracter impimitur z quo ad hoc proportionatur sacramentis quo ad accipi si loquaris de dño papa dicit nicolaus papa. xcix. d. c. Si quis pecunia eligatur nō aplicus: sz apostatic⁹ habeatur glosa dicit id verū esse quando eligitur a nō cardinalib⁹ z non habētibus potestatē cōstat illā glosaz esse aurelianēsez alii tus nullū eligēdi habēt simoniace vl' nō simoniace z obuiat textui nō amitto q̄ dñi cardinales hoc vitiū admittāt pars sufficiens ad electionē nō corrumpetur puta due tertie z forte omnes z coloratur hoc cū tot religiosi mendicātes z alii electi sunt signum est q̄ pecunia nichil fa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit ꝛ si tot religiosi famigerati essent sicut a principio totidē eligerentur. Item deus illud preseruat nō debes omni spiritui sinistre loquenti i oppositū impartire fidem ꝛ illo dato ignorantia excusaret in seruos vt in aliis prelatis. De annatis cōtinuatis passim a bonifacio nono et partim a iohāne vicesimo scō raro a predecessoribus vtinā essent sepulte ꝓpterea alii prelati faciunt exactiones sub nomine iocundi aduent⁹ poti⁹ aduētus merozis ꝛ tripli cant in subditis qō dāt supremis cōgruum est tū si sufficienter nō sit prouisum pro camera apostolica q̄ alia via ei prouideatur cū romanus pontifex sit caput eccl̄ie ꝛ cōsilio cardinaliū ꝛ ope famulozum egeat cōgruum inq̄ est vt nutriatur ꝑm suū statuz ex bonis eccl̄ie summ⁹ sacerdos euangelicus non debet esse deteriozis cōditiōis q̄ summ⁹ sacerdos mosaic⁹ qui habebat decimas decimaꝝ ꝫ est sufficientem prouisionez. Si inimic⁹ meus dedita opa dedit pecuniam vt promotionē meā impediret non vitiatur titulus acquirendi bñficium. patet in titulo de quo agim⁹. c. nobis. tunc presumit in fraudez mei id fecisse. ¶ Sed cōtra hoc argumentoz consanguinei post litē solent sibūnuicē maxime inimicare ponderāt paruā iniuriā a cōsanguineo illatam ꝛ certant circa idē ergo cū titius est eligend⁹ i epm sempzoni⁹ cōsebimus post litē superficialē potest porrigere mille libras sterlingozum canonicis vt ti tiū eligant in epm simulando q̄ hoc faciat in odiuz sempzonii cū eius amoze id fact̄ū sit. Respondeo vel pecunia data ab iimico est causa quare iste habet beneficiū ꝛ de facto si hoc cōstiterit resignandū est beneficiū iusto titulo intrauit ꝛ lex respicit ad illa q̄ cōiter accidunt ꝛ procedit ex presumptionib⁹ mō cū inimic⁹ cognitus talis porrigit pecuniam ꝓ alio vt eligatur iudiciū est q̄ videt alium maxime idoneū sincere eligendū: ꝛ dato q̄ det pecunias indicium est q̄ est imptinēs adeptioni bñficii de cōsanguineo nō est hec presumptio imo oppositum presumeretur a prudentibus q̄ est lis ficta vel orta a primis motibus est sopita aliqs optat pcutere cōsanguineū vel aliud paruum lesiuum q̄ in eodē tempore optat q̄ haberet epatū vel curā ꝓpter vtriusq̄ bonū. Sed dicis si amicus meus me prohibēte dat pecuniā pro mea promotione nō teneoz resignare bñficiū. ꝑz in cap. sicut tuis litteris. in eodē. et tamē potest esse q̄ pecunia data sit causa mee promotionis dato q̄ dicā id michi displicere. Respōdeo ille de quo est mētio in cap. sicut: iam erat actualiter sincere electus: ꝫ circa confirmationē erat luctamē si fuisset circa electionē prohibitio nichil refert si pecunia erat causa promotionis. ꝫ dicis ius nō erat plene acquisitum: dicā erat presumptio q̄ datio illius pecunie erat imptinens cōfirmationi ꝛ q̄ ḡtis cōfirmabat̄ psumit̄ dabat̄ in fraudē quia pontifex dicit cū nō sit tibi cōsanguinitate iunctus: tertio electio q̄ nō erat simoniaca nō est retractanda: sed confirmatio est simoniaca: q̄rto cū ille sub anathemathe vetuit pecuniā dari cōdescendit ei maxim⁹ pōtifex cōfirmando ius. in isto qō ponit de cōsensu cō firmandi est solum presumptio simoniace si q̄s habuerit sincere vnum beneficiū ꝛ postea dicatur licet false q̄ habuerit ꝓ simoniā licet id velit ꝛ postea cognoscat verū sufficit penitere de actu malo habet titulū nō labefactatū. Sed circa resignationē bñficii simoniace acquisiti est spelūca renūciāt vna manu vt recipiant altera. Si peteret ab eis an resignarent si nō haberēt spem rehabendi nescio quomodo responderent bonū esset forte talibus nūq̄ iterato hec beneficia cōferre dixi forte si non esset ista spes rehabendi fortasse nō resignarent sed cū iactura magna aiarum semper detinerent simpliciter simoniace vbi q̄s resignat i manu illius cui oportet pure et habet ab illo q̄ dispensare ꝛ conferre potest dūmō est idoneus ad faciendū quod illi bñficio incumbit sana cōscientia bñficium accipit iusto titulo iam habet quod añ iuste habuit si barrabas furare tur equū platonis quē iterim plato ei cōfert liberāli dono barrabas iam iuste possidet hunc equū sed fructus expositi toto tempore simonie q̄ ad eū non amplius spectabant q̄ ad vnū quēlibet sunt exponendi in vsus pios si nō extant habēdi sunt similes nō sufficit dicere roman⁹ pontifex tibi hec remittit vt de eis nō sit amplius mentio q̄ nec hoc est sibi cōmissum a christo ꝫ in edificationē nec hoc vnq̄ attemptabit ꝫ conscientiā tuā onerādo sub magno onere abibis. satius est viro formāti cōscientiā pure ꝛ simpliciter hoc bñficiū resignare sinēdo collatorem dare cui vult vt materia sit lucida. ¶ Secūdo dubitatur cōtra predicta habēs bñficiū ꝓ mun⁹ a manu tenetur restituere bñficium in manu superioris ꝫ mun⁹ a lingua alicuius tantū mouet sicut mille scuta interdū idē de seruicio ꝛ sanguine: ergo si vnus resignare tenetur et ali⁹. nego consequentiam nō sunt cetera paria vides recipiens munus a manu ipm restituere tenetur. secus est de munere a lingua ꝛ sanguine de seruitute debet seruo solui proportionabiliter ad labozes imo dando bñficiū ꝛ nichil aliud est vehemēs presumptio simonie. Scō vnū est certum ꝛ fedū ꝛ cōiter plus mouēt munera excecant oculos sapientū. Si quis est idone⁹ seruiendo sanguine vel precibus presumitur in meliorem partem ꝛ propter incertitudinē particularē potest teneri bñficiū ꝫ quando patēter constat aliquē fuisse idoneū tempore quo dabatur ei bñficium et nunc est idoneus sapienter esset factū petere de nouo ab illo q̄ius cōferēdi habet q̄ si nō impetret nescio an restituere tenetur: forte q̄ nō: sed vbi dubiū erat a principio ꝛ nūc est idone⁹ nullaten⁹ tenetur restituere. Si quis conferat bñficiū paruulo vt interim preter rationem pecuniā colligat vides pro spirituali annexo colligit pecuniā ꝛ solutionē habes infortibus nec sufficit q̄ paruulus ei pecuniā remittat cū adoleuerit in eccl̄ia triūphante: ꝫ totū oportet restituere nō vrgeberis in eccl̄ia militāte cū nullus alius ab isto petet a te rationem vocationis tue. Tertio dubitatur an promittēs cū presentatore q̄ nichil recipiet ab eo de assignato ei titulo viuēdi inficiatur labe simonie. Respōdet q̄ presentator capit pecuniam vt spiritualis annexi cū ratione tituli assignat ei viginti vel decē ꝛ dat bñficiū propter officiū leuando summā illā quā dat capit tēporale ꝓ spirituali annexo. illud patet de simoñ. cap. Si q̄s. ꝛ ordinat⁹ est suspensus quousq̄ secū dispensetur a maximo pontifice ꝛ ordinator a collatione ꝛ pīsentator ab exequutione ordinū per triennīū ꝓpterea bñ ordinatum est cap. epus de ꝓbendis. si quis ordinauerit aliquē i diaconū vl̄ pīsbiterum sine titulo tenetur eū alere de suo donec titulū habeat nisi patrimoniū sufficiēs se alendi habeat idē est in subdiaconatu. c. cum ꝑm. nimia multitudo pīsbiteroꝝ sic admissa cū idoneitate ꝛ copia extra religionē facit clerū cōtēptibilē. ¶ Quarto dubitatur an quis teneat ad restitutionē in simonia mētali. Respōdet q̄ non capitulo vltimo huius materie: sed quare ad restitutionē mētalē vsure q̄s teneatur vt recitat. xiiij. q. iij. c. j. ꝛ de vsuris cōsuluit. ꝛ beat⁹ augusti. psalmo xxxvj. ad istud multiplicē differētiam canoniste solent dare quarū nulla valet vtraq̄ est iure diuino vetita non valet qō iohannes andreas dicit i simonia est error ex parte vtriusq̄ ꝛ sic potioz est condītio possidētis. Interdū est error ex parte vnius tm̄ nec valet qō dicit in bñficio dat plus de suo oppositum est verum. Quis poneret discrimē inter istos duos contract⁹ sortes dat epo mille aureos dicēs dñe epe do tibi mille gratis ꝛ alter cōfert bñficium dicens se dare gratis q̄ nullatenus dedisset nisi pro pecuniis plato dicit do si des ꝫ est do mille si des bñficiū semper est pactionalis equiualenter: scōs vt constat nō habet titulū in beneficio ꝫ est fur ꝛ latro ꝛ q̄to diutius tenet tāto magis peccat fur semper est in moza nō proprie resignat titulū quē habet in bñficio ꝫ titulū presumptū ab hominib⁹ si est tū bone fame debet habere propositū q̄m citius potest resignare nō se diffamādo quando est occultū nec requiritur licētia pape in ꝓposito licet sit epus. patet per glosaz in. c. misi. de renuncia. sicut ibi dicitur intrusus ꝛ simoniacus titulū nō habet. ꝑz. j. q. j. ordinationes. simonia mentalis i proposito potest esse multipharian cōmissa. vnomō ego vellē conferre pecuniā ꝛ offero ꝫ epus michi idoneo gratis confert quēadmodū me volente furari equū tuū eū michi dono reddis. aliomō sic si haberē pecuniā vellē emere beneficiū ꝛ alter vellet capere si offerret nō obstante cathegorice dat sine munere aliquo. Insuper est sermo de simonia q̄ prohibita ab hoīe more canonistarū loquēdo in talibus sufficit penitētia nec requiritur restitutio: quo fit idē est de vsura ꝛ simonia quo ad restitu. ꝛ nō restitu. Scō patet aliquis cōfert beneficiū per actum qui est peccatum ꝛ tñ alter vere capit bñficiū ipm idē est in accipiente q̄ simoniacus dicit heretic⁹ est extensio termini vt. j. q. j. c. cū liqueat. frequenter stat rectū iudiciū i intellectu ꝛ simonia i affectu ꝛ i effectu ꝛ hec de simonia a qua nos conseruet qui simoni petro curaz dedit pascendaꝝ ouiū et agnozum.

¶ Distinctionis vigesime sexte q̄stio prima.

Circa distinctionē vigesimā sextā queritur an matrimoniū sit sacramentū noue legis. Pro solutione questionis notabis q̄ matrimoniū tantū valet sicut matris officiū munimē vel munimētū ꝛ bz officiū q̄ ꝓ hoc mulieres ꝓtrahūt officiū esse matres filioꝝ ꝛ q̄ plures sudozes añ ꝓtum post ꝛ in partu habent q̄m patres: dicitur matrimoniū ex opposito diuitie ꝛ bona acquisita dicunt ꝓrimoniū q̄ illud est patrū pro liberis laborare et matris eos i domo custodire. j. economicoꝝ. ꝛ quia feie iuniozes contrahunt q̄m viri ꝛ sunt matres ante multa bona acquisita. fortassis primus contractus in nomen matrimonii pullulauit. ¶ Circa quidditatem matrimonii vlterius est querendum negando respect⁹ ratiōis ꝛ reales quēadmodū facim⁹ oportet dicere q̄ matrimoniū est vir ꝛ femina vel eoruz cōsensus vel verba vel nut⁹ verbis equiualens vl̄ aliqua istoꝝ. Possum⁹ nō incōuenienter dicere q̄ materia i hoc sacrameto est mas ꝛ feia et forma/ eorum cōsensus cū verbis eodēmō quo sacramenta dicuntur materiā ꝛ formā habere vt ab exordio tetigim⁹/ vl̄ q̄ consensus eoruz est materia ꝛ verba vel equiualentia sunt forma nō respicio ad dicētes verba viri esse materiaz ꝛ femine formā. Dicimus sortes cōtraxit matrimoniū cū berta qō bñ q̄drat exponendo de cōsensu ꝛ tunc dicēdū erit matrimoniū supponere pro viri ꝛ mulieris cōsensibus cōnotando q̄ sint legittimi ꝛ cū hoc q̄ illud eis pateat: ꝫ q̄ illi cōsensus nō sunt signū sensibile ꝛ signū sensibile ponitur in recto i diffinitione sacramenti placet aliter dicere q̄ verba vel equalētia siue sint nutus vl̄ huiuscemōi sunt sacramentū matrimonii q̄ sunt signū sensibile ꝛ consensus est quid spirituale ꝛ sic participat rationē forme: esto quo ad aliquas proprietates participat magis rationē materie sed quo ad rationē sacramēti min⁹. Et tunc dicitur q̄ matrimoniū est verba vl̄ equipollens significantia cōsensus viri ꝛ mulieris idoneoꝝ ad perpetuā cohabitationē ꝛ ad corpozum dationē mutuā: ꝛba vl̄ equipollens ponit loco generis: esto q̄ sacramentū sit propriū genus ꝛ quidditatiuū sed q̄ dubiū est q̄ res est sacramētū in recto nō abs re posuim⁹: idoneozū ponitur propter cohabitationē perpetuā viri ꝛ mulieris hoc est dicere ille termin⁹ matrimoniū ꝓ verbis vel huiusmodi signo supponit cōnotādo q̄ sint inter virum ꝛ mulierē cū cōsensu ꝑmo explicanteillū cōsensum perpetuū. Ex quo patet q̄ sunt necessaria ad sacramentū mas ꝛ femina rationales quod intelligo quando dicitur viri ꝛ mulieris personaruꝫ legittimarū hoc est non prohibitarū ab ecclesia vel alia lege naturali vel diuina habentiū cōsensum per signa exteriora ꝛc. q̄ requirūtur ad matrimoniū per sequentia nota euadēt in matrimonio nō requiruntur verba sicut in aliis sacramētis fuit etiam sacramentū legis mosaice in illis sacramentis nō requirebāturverba sufficiebat materia ꝛ hoc est equū rationi lex vetus erat vmbra legis gr̄e et verba in repsentando obtinēt principatū: ergo congruū erat nunc habere verba. ¶ Istis notatis po-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitur conclusio. ¶Matrimoniū est sacramētū nouelegis.hoc probatur per diffinitionē sacramenti est inuisibilis gre visibilis forma hoc est signū sensibile vt i diffinitiōe sacramēti dictū est hoc ipm liquet de hereticis ad abolendam.vbi inter sacramēta a lucio.iij.enumeratur t mathei.ix.approbatur t sic ibi virtualiter instituitur qñ xpūs approbauit illud.gene.ij.respondendo ad questionē phariseorū igitur. ¶Contra hanc cōclusionē arguit:omne sacramentū est collatiuū gre matrimoniū nō est collatiuū gre:ergo matrimoniū nō est sacramentū.cōsequentia tenet i.iiij.ij.t maior patet ex diffinitione sacramēti.probatur minor.xxxij.q.ij.honorantur t sunt verba beati ambrosii de laude parentum rebecce vbi apparatus petit gratia cui⁹ dat pecunia i hoc sacramēto poti⁹ q̄ i aliis reprobata q̄dā opinione dicit q causa est qr i hoc sacramēto nō cōfertur gratia spiritussancti t ad hoc introducit.i.q.j.multi.t alios passus. Idē tenet bernard⁹ i glosa extra de simonia. ¶Ū i eccl̄ie.introducit illos pall⁹ xxxij.q.ij.honorank añ inductū ab appatu t.xxvij.q.j.nuptiarū.xxxij.q.ij.cōnubia.hoc ipm tenet gaufredus t hostiensis. Et cōfirmatur apl's consuluit oppositū matrimonii scz cōtinētiā.j.ad corinthios vij.sz in cōtinētia q̄ est de melicri bono nō cōfertur gratia x̄tute operis operati:igit̄. ¶Preterea sc̄e nuptie nō benedicūtur:ergo signū est q ibi nō dat gratia. Itē sequitur q homo qui habet multas vxores successiue habebit magnā gratiā. Respōdet negādo minorē theologi cōiter tenent partē affirmatiuā t auctoritates sanctorū ad hoc sonāt et ratio est qr alias nō esset sacramentū: i diffinitione sacramenti a capite huius quarti diximus est inuisibilis gratie visibilis forma:ergo si virtute operis operati non conferat gratiā nō est sacramentū:t nego illas glosas quia ad glosatores nō spectabat ista materia nisi habuissent textus rotundos pro se qr crebro i illatione latentis cōsequentie fallunk argumētū qō facit apparatus ex capitulo multi.nulle mō sonat ad propositū ibi beat⁹ gregori⁹ loquitur cōtra laicos habētes vitam ecclīasticoꝝ iuisam ita q existimant eos nō bene cōferre sacramēta oppositū cui dicitur t exemplificatur de baptismo t eucharistia q matrimoniū cōferat gratiā vl' nō conferat iuenies nichil.cap.nuptiarū loquitur de dissolutione vouētū t nichil huic proposito. Eodēmō capitulū ꝓnubia. legittima carent quidē peccato non tū pr̄e illo quo cōiugales actus gerunk illud capitulū est beati hieronimi super matheū loquentis de illo q voluptuose vxorē cognoscit. ¶Ad confirmationē apl'us cōsuluit oppositū veruz est tanc̄ maius bonū illud tū est bonū dūmō seruētur circunstātie debite p̄tereа dicit apl'us ad corinth.vij. Si autē acceperis vxorē nō peccasti t si nupserit virgo nō peccauit: t sequik circa finē capituli:igitur.t q matrimonio suā x̄gine iungit bñ facit t qui nō iungit melius facit. Sed forte dicit hic minor gra virtute operis operati confert q̄ in ceteris sacramētis t hoc si digne suscipiatur. Ad aliud cōcedo q sc̄e nuptie nō bñdicunk t potissimū si mulier erat cōiuncta sed ꝓia est nulla in aliis sacramētis nō est bñdictio t concedit q̄ to qđ habet plures vxores licite successiue añ carnalē copulā ingrediūtur religionē vl' moriuntur cito tanto pl⁹ gratie matrimōialis habet:hoc dicreri stat aliuz virginē in millecuplo plus gratie habere q̄ alius habeat cū est inuolut⁹ circa familiā liberos et vxores que frequenter virū ipellunt ad illicita et impediunt ab his q conducūt ad finē vltimū sed hominē nō necessitāt plerīq vxorati erant optimi et nunc sunt multi boni nō datur pecunia hic pro sacramento matrimonii sed pro nutrienda muliere q plerūq est viro sumptuosior i vestibus t in ceteris id genus q̄ vir t nescit sibi prouidere ꝓpterea decens est q parentes dent pecuniā pro alimēto vxoris t liberoꝝ.si q̄ sint t hoc fm consuetudinē patrie iacob sine vicio seruiuit labā quattuordeciannis.p lia et rachaele t solū sex annos pro magno peculio erat cōsuetudo patrie laban vl' qr iacob venit in baculo suo t laban erat diues sicut crebro est in vsu si paruus nobilis vl' diues colonus ducat filiā magni nobilis parū pecuniaꝝ acquirit t interi dat munera. ¶Secundo arguitur cōtra eādē cōclusionez q male posueri verba vel nut⁹ loco gn̄is in diffinitione matrimonii.j.q.j.detrahe et sunt x̄ba beati augustini.accedat verbū ad elemētū t sit sacramentū q̄ elementū per accessionē verbi ad ipm fit sacramētum qō hic nō contingit. Preterea si matrimoniū esset sacramētū hoc esset ad multiplicandū genus humanū:sed ꝓpter hoc nō est necessariū tale sacramētū:qr si oēs mulieres essent cōes meli⁹ seruabitur genus humanuz qr plures gn̄abuntur nec oportet dicere q hoc est irrationabile qr naturalik loquentes viri graues ita posuerunt.pz.in platone i thimeo circa principiū vbi introducit socratez sic asserentē que idē ante eū opinat⁹ est t ratio eoꝝ est qr melior amicitia seruabitur in ciuitate cōs iuuenes diligent iuuenes sicut fratres qr putabunt vel dubitabunt eos esse fratres ex parte p̄rn qr dubitabunt an fuerint geniti ex eisdē patrib⁹/senes viros salt ē venerabuntur sicut patres qr de quolibet eoꝝ dubitabunt an sint eis patres. Ad primū dicik q illa auctoritas est exposita circa sacramentū baptismi sed ꝓut sufficit in p̄tiaꝝ nō capit verba pro parte qr tunc inter mutos nullo pacto esset matrimoniū cuius oppositū infra dicetur nec capitur elemētū sicut p̄ capiūt pro igne/aqua t̄.sz capitur pro illo qō presupponik quēadmodū mixta elemēta p̄supponūt q̄ ex ipsis cōponuntur per equiualentiaz littere vocantur elementa sic est in propósito ambo rum cōsensus presupponitur t sic accedat x̄buz ad elementū puta verba de presenti vl' nutus vl' hmōi ad elemētū id est ad cōsensuz q̄ presupponitur t fit sacramentū matrimonii. Sc̄o dicitur q illud beati augustini intelligik de baptismo de quo ibi loquik Ad aliud concedit̄ seq̄la t ad ꝓbationē bomines saluarent bñ qñ oēs vxores essent cōes duo dico.primo standoin fide deus p̄cepit oppositū. secundo dico seclusa fide modus socratis t platonis non est bene positus naturaliter quo circa aristote. ij.politicoꝝ.illū reprobat t ostendit multa incōueniēcia sequi ad illū modū meli⁹ est q vnus habeat vnā p̄cise. ¶Arguitur si verba cōiunctoꝝ essent sacramentū tunc abeuntib⁹ verbis desineret sacramētū inter eos t per cōsequēs ,ptin⁹ est diuortium qō nephas est dicere. Item si sint ambo muti et faciunt nutus illi nutus nichil aliud sunt realiter q̄ mēbra mutātia manus caput vel aliud mēbrū et sic cōcedendū foret q manus est sacramētū matrimonii. ¶Reducā argumētū equaliter:si dicas q matrimoniū est cōsensus. Si dicas matrimoniū est homines cōiūcti inferā a deo extranea puta q matrimoniū dormit matrimoniū est sepultū sacramētuz matrimonii capit sacramētū eucharistie. Ad argumētū g̃ respondetur cōcedēdo q abeuntib⁹ verbis sacramētuz abit:sz p illa verba sic cōiungūtur q nō licet eis rursū resilire post verba ,plata cū cōsensu t sic semper verba manēt quo ad effectū qēadmodū si rex instituat dare tibi cētū quotānis ,p quodā bñplacito exilla ,pmissione vl' pacto tu ius nāciseris habendi quotannis centū licet cōtract⁹ t promissio abeāt qr sunt realiter verba .Et ad aliud de nutu cōcedo q nutus vel est hō taliter se habēs vl' mēbrū:sz an debeat dici sacramētū matrimonii qñ deficit ei taliter se habere dicit q nō sicut supra de baptismo t sic matrimoniū semp manet quo ad effectū qēadmodū semel baptisat⁹ semp manet baptisatus.sic qui semel est cōiunct⁹ viuēte vxore est cōiunctus t econuerso nutus sufficit inter illos q̄ loqui nō possunt.xxvj.questi.vj.q recedunt. secus est de baptismo t eucharistia t in aliis in quib⁹ verba requiruntur ,p forma t idē cēseo iudiciū i potēte loqui esto q non loquatur ruboze vel q̄ris alia via dūmō per signa ostēdit se cōsentire vl' dūmō sedet sub veste nuptiali vel vadit ad valuas eccl̄ie : sz securū esset nō intromittere cū tali si sit ei facultas loquendi si nō loquatur sponsalia nec alius minister sunt de necessitate sacramenti bñ tū de cōgruitate. Ex isto sequitur q inter pure ebrios amētes tempoze amētie t paruulos nō doli capaces non cadit matrimoniū.patet in omnib⁹ talibus deest cōsens⁹ qui est necessarius huic sacramēto. Sz pone q mulier aliqua cōsentiat i furiosum titiū . sed titio habēte vsum rationis dissentiat mulier sz titi⁹ cōsentiat an sit verū matrimoniū. Et arguitur q nō ibi non est cōsensus : igitur nō est matrimoniū hac ratione moti aliqui dicūt nō esse matrimoniuz qr nō simul consentiunt. ¶Sed contra hoc arguik nuptie contrahuntur inter absentes qēadmodū fieri solet inter varioꝝ principū filios t filias t tamē nō est consensus mutuus vnus cōsentit nūc in principio anni t altera in fine mensis vel fortassis anni tale matrimoniū tenet:igitur.nō requiritur mutuus consens⁹ hoc argumentū nō vincit diceret consequēter manet idē propositū. Sed cōtra vel idē actuale t hoc est falsuz nec requiritur vel idē habituale capiendo habituale pro illo qō gn̄atur ex actibus sicut morales capere solent t iteruz hoc nō oportet. Si dicas idē propositu⁹ virtuale manet puta titius habuit ,p positum actuale ducendi tibergā nec habet contrarium cōsentiente tiberga post ea sic manet matrimoniū:sz sic est in casu furoris t lucidi iteruallī quo circa teneo ibidē esse verū matrimoniū sz si nō fuerit mutu⁹ cōsensus formalis vel virtualis non est matrimoniū:quēadmodū cōtigebat de amō t thamar.primo amō volebat t postea thamar sz non si mul. At dicis votū mentale sufficit ad obligationē dei:ergo consensus mentalis sufficit ad matrimoniū. Forte dicis t sic dicendū est de⁹ scrutatur corda t renes.secus est de hoie.contra:ponak q angelus dicat sorti q berta in eū consentit t sic berte significet tūc eis patet potes sic ducere casum q erit equipolentia verbis cum cōsensu sufficienti sz hoc est preter legem. Rursus omnis res dissoluitur p illas causas p quas oritur.ff.de reg.iuris.nichil tā naturale si matrimoniū cōtrahitur per cōsensum p dissensum dissoluitur sicut in societate t in aliis contractibus.patet. ¶.qñ licet ab emp.dicit.l.j.transeat maior dūmō omnes ille cause cōcurrant solus consensus explicatus per verba nō sufficit : sed ille prerequiritur t deus contractum ꝓpetuo roborās mō illa pronuntur si dissentirent t deus vellet vel si ne eorum dissensu pōt nō esse matrimoniū dissens⁹ cōiugum nichil facit ad diuortiū. In noua lege cardinales eligūt ep̄m maximū:sz dūmō est electꝰ de⁹ ratificat nec cardinaliū dissensus potest eū deponere a summo pōtifican: qr dicebatur maris t femine Dubitas de hermofrodita. dico forte tales non reperiuntur sed qr.xxj.de ciuitate dei.c.viij.andogeni quos hermofroditas vocāt q̄dq̄ rari sunt tamē temporibus nō desunt:dico talis vel plus percipit de vno q̄ de alio t de illo sexu est/bonū ē tū tali q̄li tercūq; sit ingredi religionē t nō stare in seculo .at dicis pōtifex potest dispensare cū religioso vt egrediatur cenobiū t contrahat ergo potest dispensare q maneat matrimoniū ,p tempoze quo heres regni est generādus qr cessante cā cessat effect⁹. ¶Cōcedo añs t nego p̄iaz cū dispensat cū alio alter realiter est absolutus a religione t matrimoniū est ita perpetuū sicut alioꝝ mō mathei.xix.quos de⁹ coniunxit hō nō separet cessante causa cessat effectus hoc est verum in causis naturalibus qñ effectus dependet ab illa causa vt lumen respectu corporis luminosi potest postea intrare religionem ille sed non tenetur.

¶Distinctionis vigesime sexte questio scōa.

Secundo quero circa eandē distinctionē vigesimā sextā an matrimoniū sit vniuoce sacramentū cū aliis. Respondetur affirmatiue.probatur conclusio per diffinitionē vniuocoꝝ in aſip̄dicamētis.vniuoca dicūtur quoꝝ nomē est cōmune t ratio substantie est eadē hoc est diffinitio mō ratio diffinitionis sacramenti equaliter pricipatur in matrimonio t in aliis.patet.cū est signū sensibile in quo confertur gratia x̄tute operis operati

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ſuuat dicere baptiſmū ⁊ ordinē preſtare ſic homo preſtat aſino ⁊ tñ equaliter conueniunt i aialitate ⁊ diffinitione aialis equaliter participant cū ſint ſube ſenſitiue non valet qđ dicit durand⁹ i aliis diffinitionib⁹ ſcz beati aug.⁊ hugonis nō vniuoce cōuenit cū aliis in fronte huius oſtendim⁹ diffinitiones oēs cōuenire i cōuertibilitate ⁊ in ratione iuoluente diffinita ⁊ ſi alique hugonis vel alioꝝ ab hoc exorbitent abūciende veniūt diffinitiones. ¶Contra hanc cōcluſionē poſſunt fieri rationes mouētes durandū tenere oppoſitū. ¶Prima ſūtur ex pte collationis gratie dicit in matrimonio nō conferr gra virtute operis operati illi argumēto ſufficit dicere q nō eſt verū illud qđ dicit teſtimonio iuriſcōſultorum in hac parte nō eſt danda fides cum theologis aduerſantur ſicut maior fides eſt danda canoniſte i caſibus pure poſitiuis maxime pōtificis cū ſuam etatē in illa parte exponit q̄ theologo ſacris litteris imorantiſic theologus i materia ſacramētorum eſt preferendus canoniſte. ¶Secundo argumētor ſacramenta noue legis tranſcendunt dictamē rationis naturalis cū ſint quedā ſigna ,ptestantia fidē ſicut fides eſt de hiis q̄ rationē naturalē tranſcendūt patet in ceteris ſacramētis ſic nō eſt de matrimonio:igitur. Ad illud ſuppoſita veritate minoris q̄ nichil eſt i matrimonio qđ nō tranſcēdat legē naturalē ,put exiſtimat durandus tunc conſtat ſuā maiorē vniuerſaliter intellectā eſſe falſam ⁊ petitoriā principii etiā multa ſunt i matrimonio q̄ lumē naturale tranſcendunt vt q̄ gratia cōferatur etiā eſt difficile ,pbare i lumine naturali q̄ requirat perpetuitas in hoc ſacramēto.ſi dicas habere gratiā i ſacramento eſt accidentariū ⁊ ſine ea cōfertur ſacramētū. ¶Ridetur ſufficit nī de falſitate maioris in q̄ſto etiā ſi nō ponatur obex i ſuſcipiēte eſſentiale eſt ſacramēto q̄ cōferatur gratia. Si petas qñ cōferr gratia i hoc ſacramēto dicit i fine termini vl' nutus cū cōſenſu i vtroq̄ ſi vn⁹ cōſentiat altero diſſentiēte nulli cōfertur gratia matrimonialis cū nō eſt matrimonium ſi ſint i mortali tempore illo paruo quo cōtrahunt nec tunc confertur gratia nec poſt cōferr gratia matrimonialis. quo fit q̄ plurſes ꝓtrahit plus gratie matrimonialis habet:ſz nō ,ppterea eſt ei melius cōtrahere q̄ nō cōtrahere. Scdo patet ſi duo putāt ſe cōtrahere ⁊ nō cōtrahunt qz eſt aliq̄ impedimētuz eos ihabilitās nō acquirūt gratiam matrimonialē. Tertio ſequitur ſi duo fuerīt in gratia añ iſtans conſenſ⁹ explicati ⁊ in illo i mortali et ſtatim poſt in gratia nūq̄ habebunt gratiā matrimonialē. Quarto ſequitur datur interdū gratia matrimonialis vni parti ⁊ nō alteri.patet.act⁹ actiuoruz ſunt i patiente diſpoſito.ſi.de aia.mō ſtat ſortē eſſe i pctō mortali ⁊ bertā i gratia. Quinto ſequitur ſtat bertā habere gratiā matrimonialē quiq̄nuz vel ſeptēniū poſt verba de pñti i facie eccl'ie.patet ſtat q̄ ſortes cōſenſit a principio ⁊ berta nō quo adlabatur luſtrū annoꝝ ⁊ tūc ꝑmo cōſentiat añ māſit cōcubina ⁊ putabatur eſſe matrimoniū i fine luſtri dabit ei gratia matrimonialis ⁊ etiā tūc ſorti ſi fuerit i gratia ⁊ nō añ. Sexto ſeq̄tur ſtat ſortē dormientem habere gratiā matrimonialē.patet. cōtrahant ſortes et berta i facie eccl'ie cōſentiat ſortes et non berta toto die de nocte ꝓſentiat berta dormiēte ſorte tūc erit verū matrimoniū ⁊ berte cōferet gratia ſortes eſt capax ergo deus tūc cōferet ei gratiā. ſimiliter pz ſi paruulus baptiſaretur dormiēs. Tertio arguitur baptiſmus eſt ianua oiz ſacramentoꝝ eſt matrimoniū eiuſdē rationis cū noſtro i matrimonio iudeoꝝ ⁊ machometiſtaꝝ nō videtur q̄ iudeus peccet:per quēlibet actū quo vxorē eius cognoſcit diſtingr̄ q̄ ſit ianua oiz ſacramētoꝝ vl' oīm diſtributiue ſic q̄ nemo poteſt capere aliquod aliorum ſacramētoꝝ ſine baptiſmo et ſic nego ſortes iudeus capit euchariſtiā plato ſuſcipit gratiā penitentialē ſi credat ſe baptiſatū vl' oīm collectiue ⁊ ſic concedo:collectiue iḡ nemo poteſt capere oia alia ſacramēta ſine baptiſmo qz nō poteſt eſſe ſacerdos cōfirmatus vel habere matrimoniū ratū ⁊ legittimū.matrimoniū ifidelīū eſt ratuz ſed nō legittimū ⁊ ſeparabile añ ſuſceptionē fidei cū venerint ad fidē poſt baptiſmū eſt nouus cōſenſus formalis vel virtualis ⁊ matrimoniū iſeparabile nō cōferr̄ gratia i matrimonio ifidelīū nō ,ppterea q̄ ſint i capaces ⁊ exiſtūt i peccato originali vel mortali vel in vtroq̄ ſed qz nō capiūt ſacrāmtū noue legis ⁊ euacuata ſunt ſacmēta veteris legis vt opinor ifidelis nō peccat i quolibet actu quo ſuā vxorē cognoſcit reddendo debitū vel exigēdo ſm rationē ⁊ hoc in prima vxore dixi i quolibet qz interdū refert i cultuz ſue ſecte actualiter vel ẋtualiter ⁊ tunc peccat ⁊ qz creberrime virtualiter refert plerūq̄ peccat: ſed nō oportet ſemp.Quarto arguitur in quolibet ſacmēto eſt aliquod extrinſecū qđ applicat ſicut in baptiſmo aq̄ ⁊ ita in aliis nec requirunt verba i matrimonio i aliis ſacramētis requirūtur ẋba:igitur. Inſuper motrimoniū cōtrahitur inter abſentes.ſecus eſt de aliis ſacramētis ſortes in gallia non pōt conſecrare panē triticeum in aprobana inſula: ⁊ tñ inter tantū diſtantes poteſt eſſe matrimoniū.hec rationes ſunt inutiles ſacramēta inter ſe habēt diſcrimē eſſentiale ⁊ arguitiuū aliq̄d cōuenit vni ſacramēto qđ nō cōuenit alteri ẽ facilitate dicere poterat omne ſacramētū habet debitū miniſtrū baptiſmus nō habet debitū miniſtrū:ḡ baptiſmus nō eſt ſacramētū i baroco ⁊ cōcludere q̄ nō eſſet ſacramētū vniuoce cū aliis ſacramētis noue legis nō teneo formā eius i quarto/ſcdo vel in aliis rationibus:ſz capto pōdus ſuaꝝ rationuz ⁊ dirigo ſm q̄ mee mēti applicantur in ordine.

¶Diſtinctionis vigeſime ſeptime queſtio ꝑma.

Queritur circa vigeſimā ſeptimā diſtinctionē an ad veruz matrimoniū requirat conſenſus mutu⁹ per ẋba ꝓſenti explicatus ⁊ an hoc ſufficiat ſemp per verba intelligo nutus ſcriptū ⁊ equiualētia. Ridet q̄ ſic requirit ꝓſenſus cū res eſt libera vſiū illius rei nō tranſit in aliū nisi eo conſentiente niſi dīs ſupnus.ſ.deus cōtra ctū talē voluerit ſed in matrimonio vir dat ptātē ſui corporis mulieri et ecōuerſo: q̄ illud ſufficit pz mulier hz dīsium ſui corporis ad hoc officium puta ad multiplicationē ſp̄ei vel citius ad ſacramentū propter ſterilēs et antiq̄s ſic hz vir dīmō contractus non irritat a ſuperiore tenet ad dationē mutuā corporꝝ et non ſufficit conſenſus ſpōtane⁹ niſi eis conſtat qz tunc ſi ſortes ⁊ berta ꝓſone legittime ſibi obuiant in foro ſine explicatione exteriore et in ſeinui cem conſentiunt eſſet matrimoniū et ſic non liceret ſorti ducere aliam nec berte alium et ſic ſp incertitudo eſſet de matrimonio.requirit ḡ q̄ inter ſe conſentiant et q̄ eis hoc pateat per ſigna inter ſe requirunt verba de pñti q̄ promittit aliq̄d de futuro nōdū facit illud.ſi dicas in religiōe hō eſt obligatus ⁊ tñ per verba de futuro ōt ero obediens imo per verba de pñti ōt facio ,pfeſſionem ſz obligatio ad act⁹ futuros ſit per verba de futuro vt promitto q̄ ero tibi obediens q̄ iſtud ſufficiat pz nichil aliud requiritur. ¶Contra hanc concluſionē argumentor:pōat q̄ ſempronius in ſcotia et teberga in extremitate aprobane contrahāt maneāt nuncii diu in itinere tribus annis ab alijs detenti credat ſempron⁹ eos cē mortuos et ēt tibergā ſequit q̄ in fine duoꝝ annoꝝ matrimoniū tenebit q̄ non videt dicendū. Itē ponatur q̄ tpe quo nuncii tranſeunt per franciā ſempronius diſſentiat et rurſus cōſentiat q̄ñ nuncii ſūt in aprobana ſequitur q̄ matrimoniū tunc tenebit. ¶Reſpōdetur difficiliter ille caſus emergeret quoniam ſempronius erit memor de nunciis inter tranſeundum et de muliere:ſed dato caſu concedo concluſionem q̄ matrimonium tenebit et etiam in ſecundo caſu. Et vlterius concedo q̄ ſi titius et ſempronius in ſcotia mittunt nuncios ad extremitatez grecie ꝓ duabus ita q̄ labatur annus anteq̄ pertingant terminum et titius diſſentiat toto tempore quo nuncii tranſeant et conſentit quando nuncii veniant tebergam teberga conſentiente eſt matrimonium quia eſt conſenſus mutuus per ſigna explicatus et ſi ſempronius conſentiat quouſq̄ nuncii eius veniant ad bertam et tunc primo diſſentit non tenet matrimonium. ¶Sed contra illud argumentez non ſufficit conſenſus mutuus de preſenti ſed requiritur q̄ hoc vtroq̄ conſtiterit non poteſt vtroq̄ conſtare quando actualiter conſentiunt naturaliter:ergo non manet matrimonium: non ſufficit poſt conſenſum dicere q̄ interdum inter ſe conſenſerunt:patet de duobus hodie in ſe cōſentientibus q̄bus dicatur in fine anni inter ſe conſenſerunt in principio anni in tali die. Reſpondetur in propoſito eſt conſenſus qui innoteſcit partibus ſortes in ſcotia ſcripto dicit ſe aſſentire cum berta in francia videt litteras ipſa conſentit ibi eſt conſēſus mutuus non requiritur q̄ ſortes actu conſentiat forte dormit ſufficit q̄ conſentiebat et poſtea non diſſenſit. Illud patet de converſione conſuga.capitulo ex parte tua.et patet interrebeccam et iſaac diſtantes ibi eſt conſenſus ſufficienter explicatus exterius.ſed hic non eſt tanta certitudo ſicut in verbis cum poteſt diſſentire et hoc ſufficienter verbo explicare ſed ſi non explicuerit erit conſenſus preſumptus et turpiſſimum eſſet viro in hoc tergiuerſari: propterea ad nodum argumenti dicatur eſſe conſenſus mutuus ſufficienter ſecundum exigentiam materie explicatus. ſi quando ſibi obuiant de nouo contrahant in facie eccleſie hoc eſt ob maiorem ſecuritatem ſolum:at ſi ſortes diſſentit poſt miſſionem procuratoris et non explicat exterius non eſt matrimonium conſentiente muliere ſolum ſed preſumptum ſi alius hoc ipſum explicet anteq̄ berta conſentiat nec eſt verum matrimonium nec preſumptum. ſed pone q̄ berta vltrbone conſentiat hora ſexta in ſortem nec poſt illud nec ante ſortes vero rome hora octaua quid tunc faciendum eſt ad videndum conſenſum mutuum.

Dicitur in primis oportet videre an ſortes et berta habeant eundem meridianum vel varium vt in caſu noſtro: Roma diſtat ab occidente triginta ſex gradibus cum aliquibus minutis/vltrbona forte quinq̄ vel ſex gradibus: ergo neceſſe eſt habere varios meridianos arcus medii diei interceptus inter hos meridianos erit circiter triginta graduum et per conſequens variatio duarum horarum equinoctialium et cum ſol meridianum orientalem prius attingat q̄ occiduum neceſſe eſt eos prius habere diem artificialem et horam octauam et ſic in caſu erit conſenſus mutuus cum in variis orizontibus ſimul ſint octaua et ſexta dies et nox iſta poſſunt facile deprehendi per gradus equatoris interceptos inter varios circulos medii diei et miliaria reſpondentia eis in terra et per eclypſim lune ſi ſit idem meridianus neglecta latitudine duorum locorum tunc nulla prozſus eſt difficultas cum eque cito ſol eorum meridianum attingat vtriq̄ oriatur.

¶Secundo arguitur probando q̄ non requiritur conſenſus:dicat ſortes in facie eccleſie berte/capio te in meam et econverſo non conſentiat tamen introrſum ſortes tam berta eſt ei coniunx:⁊ tamen nō habet conſenſum igitur:qđ ſit matrimoniū probo: quia eccleſia coget eum habitare cum illa. Forte dicis oportet q̄ conſentiat de nouo. Contra volo q̄ ducat matrimonium cum tiberga et habeat conſenſum in eam ſufficientem et econuerſo adhuc eccleſia coget ſortem redire ad bertam et nō faceret ſi non eſſet ei vxor:quod patet quia ſi prima realiter non fuit vxor eius nullū eſt impedimentū quare ſecunda non eſt vera vxor et bigamia eſt prohibita in lege euangelica:ergo non pōt reddere debitum prime et tamē eccleſia coget eū igitur. Ridet ſicut reſponſum eſt arguendo poſt admiſſionem caſus qucuſq̄ ducat aliā.ſ.tebergā/teberga eſt vera vxor ei⁹ et non berta et eccleſia errat in illo facto nec inconuenit hoc qz eccleſia non eſt niſi multitudo hoīm non potēs cognoſcere ſicut de⁹ q̄ falli nō poteſt illō eſt de facto qz non oz iudicare niſi de exte-

Universidad de Deusto
Biblioteca

riozib⁹ ꝛ postꝯ in facie ecclesie ꝓtulerūt verba de
pñti exteri⁹ ecclesia bñ iudicat eos nolle mētiri ha
bere vnū in mente et ꝓferre aliud exteri⁹.sed vl'is
ecclesia in via moꝝ vel in necessariis ad salutē erra
re nedt:ꝫ ꝙd iuris manet pro sorte videt ꝙ satis p
plexus sit tunc patiet fulminationē excōicatiōis si
nō redeat si redeat dādo ei debitū postꝯ est nō sua
peccabit.nullus ei est ita pplexus culpa sua ēt ꝑce-
dēre qui ei pateat via salutis ſm illō ezechie.xviij.
quotiens cunꝙ ingemuerit pctōr.ꝛc.oꝫ in hāc dīsiū
ctiuā incidere/vel ꝙ parendo matri ecclesie nō im-
putabit ei illa fornicatio vel dꝫ adherere scōe et se
cunda ps est capiēda postꝯ nihil obstat dn secūda
sit sua vera vxor.ꝑ ps pōt collozari ħ pacto: si ec
clesia illegittimaret quēcunꝙ et quācunꝙ postver
ba de pñti emissa eis viuentib⁹ non lz cū aliis cōtra
here iā oꝫ ꝙ redeat ad ꝑmā vel cōtineat illo posito
postꝯ ecclesia illegittimat in matrimonio ꝓsonas
q̄ alias erāt legittime vt inferi⁹ dicet.ſꝫ postꝯ illa
illegittimatio nō est iure cauta teneat ꝙ dꝫ adhere-
re scōe nō iuuat fugere ad alienas ptes qz excōica
bit quocunꝙ ierit excōicatio(vt aiunt)adheret ossi
bus:inanis est hic appellatio a ſſita et se inutil'r hac
via fatigabit.ſꝫ si non sit scōa cognita ſꝫ per verba
de pñti ingrediat religionez si eā cognouerit petat
absolutionem excōicaticnis a papa et indicet ei ca
sum absoluit eū conditional'r si dicat vex in occul-
to domi audiat diuina ꝓpter scandalū vbi est in-
cognitus palā si non potest absolui ferat equo aio.
¶Contra illud arg:ecclesia dꝫ ei credere posito ꝙ di-
cat non habuit consensū cū ꝑma qz confessor dꝫ ei
credere alioq̄n non pōt ei iniungi pñia. Itē ꝙd erit
de illa paupe berta in illo casu nunq̄d dabit ei facul
tas contrahendi cū alio.Rñdet negādo ꝙ ecclesia
dꝫ ei credere nūc plusꝯ arg qñ ꝓtulit verba de p-
senti cuilibet tūc passim darēt facultas retroceden
di.secꝰ est in foro conscie ibi confessor credit ei i ta
li foro nō requirit testimoniū et sic plato ꝑsb̄r consu-
let ei adherere scōe ꝛ bñ ꝛ cicero iudex eccl'iasticus
cōsulet sorti ꝛ nedū ħ ſꝫ eū excōibat nisi relinq̄t se-
cundā ꝛ ꝑmē adhereat et sic ābo bñ proceꝺūt in fo
ro suo:ꝛ ſꝫ ꝓcipiāt vel consulāt contraria non tū cō
trarie rōnib⁹ sed bñ cōsonis.Et qñ idē hō esset iu
dex ꝛ ꝑsb̄r ꝙ audiens cōfessionē procedet ꝑ illis viis
in illis duob⁹ sortis.Sꝫ ꝑ ponam⁹ q̄ iudex credit ei
in confessiōe q̄ in eā non consensit tūc ꝓstat eccl'e q̄
scōa ē sua vxor q̄ dꝫ eū absoluere. Rñdeo distiguē⁹
q̄ eccl'e cōstat vel in foro quo eccl'ia procedit et sic
nego:procedit ſm exteriora:vl' aliomō procedendi
trāseat:ꝯ dꝫ ꝓpti eū stare cū scōa nego ꝓsequētiā.
¶Contra suppono ꝙ iudex sciens accusatum esse
innocentem non debeat iudicare secundum allega
ta et probata quo posito sic argumentor:talis secū
dum eos non debet iudicare istum quia esset causa
sue mortis:ergo nec iste iudex postꝯ scit istam non
esse suam. ¶Ad istud respondetur negando ꝙ
sit idem posset enim dici conformiter ad illam po-
sitionem(quam minus probabilem reputo) ꝙ tene
tur euitare mortē proximi:alias faceret contra pre
ceptum hic autem faciendo secundum allegata et
probata non facit contra preceptum: propterea ni-
chil contra positionem. et etiam multa inconueni-
entia ex hoc sequerentur passim maliuolentes vo
res repudiare dicerēt se nō ꝓsensisse a ꝑncipio ꝛ sic
ꝙ mēdacia relinq̄rent sepe suas veras vxores: nec
sequtur ecclesia ꝑcepit sub excōicatione sorti relinq̄
re suā verā vxorē et adherere nō sue:ꝯ eccl'ia male
agit ob ignorātiā inuincibilē et si sortes ex malicia ei⁹
ꝑtim ꝑtial'r ob excōicationē adhereat non sue eccle
sia est in cā illi⁹ non aūt in culpa nec ꝓptereā iudex
dꝫ assensus cōtrarios forte neutri parti assentit mē
dax ħ lucrab ꝙ cū vex enunciat ei non dab fides po
test assentire istis debeo eū excōicare i foro exterio
ri qz rationabilē causā habeo est probat⁹ cōtumax
lz nō debeat parere probatū est in foro exteriori eū
parere debere ꝓptereā a me excōicand⁹:nēo pec
cat auctoritate legis:nec sequtur iudex ꝑcepit exte-
rius sorti adherere illi quā scit esse non suā: ꝯ male
agit:facit iudex qđ pōt facere et oꝫ iudicare scōm
allegata et potissimū vbi ei non cōstat de opposito
in foro in quo pōt illud reuelare nec ꝑuenit sue cō-
scientie.ſꝫ pone ꝙ sortes dixisset duob⁹ titio ꝛ sem
pronio volo ire in facie eccl'ie et ducere bertā ſꝫ ꝙc
quid dixero non credatis:non habeo intentionē eā
ducere : postea contrahit ꝑ verba de pñti in facie ec
clesie ſꝫ hꝫ oppositū in mente.postea contrahit cuꝫ
teberga vt supra ꝙd tunc fiet: rñdet ecclesia dꝫ face
re eū adherere ꝑmē adhuc bñ credit platoni et cice
roni omni exceptione maiorib⁹: ſꝫ debet bene iu-
dicare ꝙ mutauit postea volūtatē et habuit animū
cū berta contrahendi et ꝙ noluit fornicari et menti
ri. ¶Cōtra ēt ecclesia dꝫ iudicare ꝙ noluit mētiri di-
cendo vnū/cogitādo aliud. Si dicas ꝙ vex est ſꝫ iu
dicat ꝙ mutat propositū. ¶Contra ponak ꝙ sꝑ dicat
non placet ei eā capere esto ꝙ ipsā cognoscit et sit
ipsa surda et ceca et nō percipiat.rñdetur ꝙ adhuc
ecclesia eū coget adherere illi mulieri in fauorē ma
trimonii et cā est qz ibi sunt duo cognoscere mulie-
rem fornicarie et mentiri vtrunq̄ est pctm si eccle-
sia iudicaret ꝙ fornicaretur non iudicaret ꝙ menti
retur vel ꝙ mentiret ꝙ non fornicaret et sic frequē
ter daretur occasio decipiēdi mulierē et fauore ma
trimonii dꝫ eā adhuc ducere de scōo mendacio ſꝫ
tunc iudicaret eū mentiri loquendo mulieri.Qñ pe
tis quid erit de paupere berta:distingo: vel ipsa est
cognita a sorte vel non si scōm contineat et ingre-
diatur religionem vel viuat extra continenter:alte
ro viuente nubere non potest:si sit cognita non pōt
religionem intrare nec contrahere altero viuente:
quia ipsa consensit ꝙtum in ea erat et alter verbis
dolosis eam circunuenit ꝙ si ponas ꝙ ipsa etiā mē-
te dissensit potest cozam deo qui scrutatur cozda et
renes religionem ingredi ꝙtum est ex parte ipsius
sed religio eam non recipiet nisi alter velit contine
re cū ecclesia ꝑsumat eaꝫ eē eius.Dicis berta est ꝑ-
sona habilis:ergo contrahens cum cicerone cōtra

hit verum matrimoniuꝫ:ꝯ pōt ciceroni reddere de
bitum.Respondetur concedendo ꝙ realiter ꝑhit
cum cicerone est ꝑsona habilis et cicero prout sup
ponitur nichil impedit dn est vex matrimonium.si
petas ꝙd faciet ecclesia petis vnum de facto potest
esse sortes rāte fidei apud homines ꝑ laudabilez vi
tā ꝙ berta reddet debitum ciceroni ꝛ petet sine pec
cato nec dꝫ formare conscientiam in oppositum.

¶Distinctionis vigesime septie questio secūda.

Queritur scdo circa hāc distin.xxvij.an ma
trimonium soluat ꝑ religionis ingressum.
Rotandū Pono conclusiones.prima:vir vel mulier
ad carnalem copulā post verba de pñti potest intra
re religionem altera ꝑte renitente. ¶Scda conclu
sio:susceptio sacri ordinis non dirimit matrimoniū
de pñti ad carnalē copulā. Prior conclusio patz de
uer.cōiu.c.vex.ꝛ.c.ex publico.Scda cōclusio ꝑz
ꝑ determiationē dñi iohan.xxij.q̄ incipit.antiq̄ con
certationi. ¶Contra ista arg vex est matrimonium ad
carnalem copulā et tāti ligaminis sicut post carna
lem copulā ſz non lz post carnalem copulā intrare
religionem sine alteri⁹ ptis consensu:ꝯ nec ad quid
facit copula ad matrimonium verum erat matrimo-
nium inter beatā virginem et ioseph et nunq̄ inter
eos copula.Rego ꝙ sit tanti ligaminis ad carnalez
copulā sicut post sed non est facile oīdere discrimē
de vocatione beati iohan.euangel'.post matrimoni
um de presenti ad apostolatum non concludit licet
ap'li habeant cōia in cōi non constet ꝙ tria vota emi
serant nec valet dicere ad carnalem copulā marit⁹
non hꝫ possessionem corpis vxoris sue nec econuer
so qñ quis est professus ponit ꝑlatum vicem dei in
ꝓfecta possessione et qz in promissionibus fortior ē
promissio possidentis qz ꝑ ħ ꝙ contraheret cū ber
ta ꝑ verba de pñti sine copula postea cum teberga
eā cognoscendo dꝫ manere cum scōa qđ est falsum
ꝑz:est actualis possessio nec vꝫ dicere religio est ma
ius bonum ꝙ matrimonium qz sic est ꝙ matrimo-
nium consummatum non vꝫ currere ad statutū ec-
clesie q̄ lz legittimat vel illegittimat non tū matrio
nium contractum dissoluit potest dici istud est ex in
stitutione xpi et ita pontifices maximi diffiniuerūt
et patres sancti obseruauerunt: ꝑz de macharto et
alexio.xxvii.q.ii.§.ecce.dñ in.c.vex.qz cum non fu
issent vna caro sil'effecti satis potest vnus ad deuz
transire et alter in scl'o remanere.et in.c.ex publico
.§.sane.dicit pontifex ꝙ dñs in euangelio dicit non
lz viro nisi ob causā fornicationis vxorez suā dimit
tere.interdum est ſm interptationem sacri eloquii
de his quoꝝ matrimonium est carnali copula con
summatum:si ponas vir mulierem cognoscere ip-
sa renitente an ipsa potest intrare religionem et ap-
paret ꝙ nō cū matrimoniū est ꝑsūmatū ꝑ carnalez
copulā ꝛ vir vtit iure suo.rñdet si est ꝑsūmatū per
carnalem copulam vtraq̄ ꝑte ꝑsentiente ipa non
potest alia ꝑte nolente intrare religionem ſz in casu
nostro dico ꝙ ipsa potest intrare esto ꝙ matrimoni
um est consummatum cum altera ꝙ ꝑ tradirit vo
lebat vti iure suo ꝙ legez cōem de intranda religiōe
malus non dꝫ esse melioris conditionis q̄ bon⁹ qđ
esset vex nisi mulieri liceret religionē intrare. si di
cas ad qđ ꝓpositum ipsa contraxit q̄cq̄d sit de cō
tractu placz iā mulieri post matrimoniuꝫ intrare re
ligionem nec opus est ꝙ displiceat matrimoniū iā
contractum sufficit ipsa nonvult complere.ſꝫ dicis
esto ꝙ sortes ingrediat religionem vinculum ma-
trimonii durat adhuc cū non est mortuus et berta
potest cape alium vir vt ꝑz in.c.vex.ꝛ sic berta ha
bebit duos viros vnum in religione alium extra
religionem imo sex in religione:ꝑz si sex post matri
monium de pñti ante carnalem copulā ingrediant
religionem.Rñdetur siue dicatur vinculum matri
monii ruptum vel ne pax refert est certare de noīe
cum ad nouum matrimonium contrahendū est idē
ꝛ dico esse ruptum.ꝑz.xxxi.q.i.quō virginib⁹ de di
uor.gaudemus in aut.de sanct.exis.§. si vero. coll.
ix.dico ergo non inconuenire ꝙ berta habeat duos
viros mortuos ciuil'r vel plures mortuos ciuiliter
et vnum viuentē in seculo.Sed contra ponam⁹ pō
tificem dispensare cum religioso vt egrediatur ce
nobium sicut potest in aliquo casu et inferius pate-
bit tunc berta habebit duos viros i seculo.ſ.primū
maritum q̄ intrauit religionem et ſm vix. Rñdet
hoc non incōuenit post mortem ciuilem vnius cum
ille est resuscitatus si vir est resuscitatus mulier q̄
erat eius non est obligata iterato eū cape si lazarus
habuisset vxorē ipa non obligabak rursus cape laza
rum post resuscitationez.i.corinth.vii.mortuus est
vir soluta est mulier a lege viri in ꝑmo instāti nō ec
viri soluit vinculum matrimonii desinēte altero ex
tremoꝝ tollit illud ligamen:sic in ꝑmo instanti quo
quis est religiosus vinculū matrimonii est solutuꝫ.
sed dicis qñ altera ꝑsona ingredit religionem ꝑso-
ne q̄ vniebant manent et ipse sunt vinculū non po-
no relationē distingui a fundamento et termio. Rñ
deo res q̄ erāt vnite manent ſz non manent ampli⁹
vinculū lz ille ꝑsone non desinant eē desinunt eē vin
culū.ad dicis ad hebre.xi.mulieres acceperunt viros
suos:dico ꝙ poterāt id facere ꝙ nouum consensum
Scōo ħ intelligit de filiis mulieꝝ resuscitatis quos
mulieres acceperūt non est sermo de matrimonio
si sortes qñ carnalem copulā ingrediat religionem
berta est interim vxorata cū platone q̄ est eius ver⁹
coniux non teneb adherere sorti cum ipsa est nunc
vxorata nec teneturvt apparet capere sortem dato
ꝙ ipsa non sit vxorata cum vinculum semel solutū
erat.Si ponas ꝙ dispensatur cum sorte ad egredi-
dum anteꝯ berta est cognita a platone videtur ꝙ
in illo casu teneatur adherere primo scilicet sorti ne
go consequentiam cum vinculum est solutum: se-
cus est vbi non esset solutum. ¶Sed contra:ex
isto sequitur ꝙ quis potest habere duos vel tres
viros post carnalem copulam per cōsensum vtrius
q̄ ꝑtis ꝑsis est falsū ꝯ ꝛ añs:probo ꝑ iam ħant sor

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes z berta post carnalē copulā ambo ingrediāt religionez tunc papa pōt dispensare cuz sorte vt egrediat et ducat mulierem in scō eodemmō cum muliere ergoipsa potest habere alium viz. ℜ Rideo cō stat q si esset moz naturalis vt in lazaro et vxuſana possunt contrahere libere quibus volunt sed an debeat ita dici per mortem ciuilem non constat ex oībus dictis non sequtur cū matrimoniū est ꝓsūmatuz p carnalē copulā cū consēsu vtriusq partis. At dicis si lz itrare religionē añ carnalē copulā sor tes poterit mulierem decipe cū ipa non poterit contrahere quousq ipe sit profess⁹ modo sortes potest stare vno āno in vno cenobio postea volare ad scōz ad tertiū et sic ꝓgr. Sorte dicis eps coget sortē esse ꝓfessū vel redire ad vxorē añ annum nec oportebit tenere legē cōem in illo casu de nouiciatu cū spāle contigit propter continentiā mulieris in scō huandā. Contra lex cōis de intrāda religione añ carnalez copulā non est ob vtilitatē conuersi lz etiā cenobii ad capiendū exprimentū de idoneitate professi. ℜ Ridet tps potest abbreuiari fm arbitriuz epi prudentis in casu statuendo ingressuz certum tps ad pfitendū vel ad rediendū ad scm sub pena excōicationis lz in. c. ex publico sit mētio de duob⁹ mēsib⁹ in breui tpe pñt cenobite videre cōuersationē moy in isto diligenti⁹ aduertēdo q̄ in aliis nouitiis cōibus propter spālem causā. Si ponas viz. ptergredi tps pfixum ab epo puta duos vel tres menses et in fine exclusiue ingrediat an est religios⁹: ōz q sic: qz adhuc non est carnalis copula si mulier nitat cōtrahere matrimoniuz añq̄ iste est profess⁹ in religiōe approbata est matrimoniū nullū. Contra scōaz conclusionem argumentor tunc talis erit sacerdos et p pñs in occidentali ecclesia sacerdos reddit debitum vxori. ℜ Rideo concedendo conclusionē sine scādalo alioy ōz illud attēptare. Insup consulendō est mulieri illi religionez itrare vel al's continenter viuere. si ponas eū dicere q potest reddere debitū vxori more alioy laicoy et q est scādalum soluz acceptū et non datuz cum suā verā vxorem cognoscit saltez in reddendo debito. dico q actiue scādalisat non tenet taliter reddere debitū vxori constat si laicus reddat debitum vxori in propaculo peccat z alios actiue scādalisat cum hoies sint propensi ad veneres p carnem non oz ꝓbere fomentuz extrinsec⁹ in hoc diogenes cenenses reprehensus est ab ethnicis phis sic in proposito ne daret occasio malis sic palliandi z mulieres ducendi et rationabile est talem beneficiis ecclesiasticis priuare vt ceteris cedat ad exemplum pro conseruatione continentie sacerdotalis q̄ est celeberrima cōstitutio et manutenenda.

¶ Distinctionis vigesime septime questio tertia.

Circa eandem distinctionem .xxvij. tertio quero an tps sponsalium sit conuenienter assignatum. ℜ Ridet sponsalia non sunt de essentia matrimonii sunt tū pncipium extrinsecum matrimonii et rationabilia in contractib⁹ difficilibus op⁹ est considerare moꝛes contractus vt in religione dat tps probationis añ professionem min⁹ inconueniens est corrigere errorem (si q̄ sit) in contractu iniciato q̄m consūmato: mō matrimoniuz est contract⁹ difficilis ob ꝑpetuitatem cōicationē mutuā bonoy fortune et proꝑoy corꝑoy et pro educā dis liberis: q̄ congruum est q sponsalia ꝓcedāt matrimonium sz cum hoies pauꝛ rationis vtant añ septēnium in illo posit⁹ est termin⁹ pz de spon. ipubertum. c. litteras. et. ff. de sponsa. l. in sponsalib⁹. z ex illo patet conclusio responsiua ad titulum ōstionis non potest dari magna ratio nisi persuasio quare citius in septennio q̄m in octennio vel septennio quo ad publicationem in eccl'ia quam bāna dicunt seruetur consuetudo loci contrahunt sponsalia p ꝛba de futuro vt capiā te in meā z econuerso si sortes dicat si tibi berte libeat cape me in tuum bibe vel lena indicem: ipa leuāte ibi est equalentia ꝛbis: interdum contrahunt sponsalia cathegorice q̄m conditional'r et ℔ multipharia: vel conditio est honesta vt capiā te si patri meo placuerit: vel si dederis centū et tunc extāte conditione stāt sponsalia ac si cathegorice essent si conditio sit necessaria idē est ac si cathegorice essent ℨctavt capiā te si cras sol oriat super orizontem. si conditio sit inhonesta ℔ dupl'r: vel repugnat intrinsece bonis matrimonii ℔ est alicui eorum. s. bono fidei / bono prolis / et bono sacramenti et tūc repugt sponsalib⁹ vt capiā te si non serues mihi fidē si te prostituas vel si gnationē euites / vel capiā te si vis vsq̄ ad duos vel tres annos z non aplī⁹ et tunc non sūt sponsalia vt hꝫ. c. si conditiones de conditio. in spon. in aliis contractib⁹. sz dicis contrahēdo cum vetula potest quis addere hanc conditionem si gnationem prolis euites cum illō est certuz in hac sine miraculo. ℜ Rideo dz intelligi prolis gnatio p mediā illicita ad hoc q sponsalia sint inania si conditio non repugnat siue impossibilis siue contingēs habebit pro non adiecta vt capiā te si tetigero digito celuz vel capiā te si sim asin⁹: idem est ac si dicerem capiā te. ¶ Sed contra hoc argumentaris duplr: tum primo hmōi verba denotāt non consensum q̄i non consentim⁹ solem⁹ supaddere conditiones impossibilē. Item capiā te si tetigero celum digito sz non tāgā celum digito: g̃ non capiā te: ℔ ꝓna ē bona qz aī cum destructione ꝓntis ad destructionem añtis conditionalis promissiue assentio añti g̃ z ꝓnti stat assentire toti conditionali neutri pti assentiēdo sine cōsensu nō sūt sponsolia igit. ℜ Rideo ex eē de additione conditionis impossibilis cum nolum⁹ absolute assentire adim⁹ disiunctiue necessarium vel impossibile conditional'r sz ecclesia iure optimo ℔ statuit ne iuuenes z ipauidētes fallant si sortes diceret capiā te berta si sortes fingat se eē sophistā vl' sciat se errare extra reflexiua potest bertā hmōi ambagib⁹ circūuenire statuit eccl'ia tales cōditiōes debere esse pro non adiectis si non consentiat non sunt sponsalia sed solum presumpta sed potest assentire de nouo z ad hoc cogi pōt vt assentiat et sint vera sponsalia propter culpam eius preuiam: ex isto patet quō est respondendum ad illas formas. Secundo argumentor: quelibz conditio repugnans trib⁹ bonis matrimonii vitiat sponsalia quelibz conditio impossibilis repugnat bonis tribus matrimonii cum ipossibile cuilibet propositioni repugnat repugnare non est aliud quā copulatiuā ipossibilē constituere cū alia vel sine copula nō posse stare in possibilitate cū alia sed melius per cōiunctionē copulatiuā diſtingo q̄ est repugnātia vel intrinsece et formal'r repudiata impossibilitate et sic nego: vel extrinsece hoc est per ipossibilitatē extrinsecā et sic concedo z hoc non sufficit. ¶ Dubitatur an spōsalia obligant ad contrahēdū matrimoniū. ℜ Ridetur nō sp diriminātur cum alter ingreditur religionem: patet post verba de presenti: ergo a fortiori ratione in spōsalibus vel cum alter suscipit sacros ordines. vicesima septia questio. scōa. ca. ecce. Scō o si superueniat matrius vinculuz vt matrimoniuz de presenti cuz alia spōsalia de futuro etiā iuramento vallata non tollunt prima: iuramentū superueniens non mutat speciez contractus semp vinculum maius dissoluit minus quando est ei icōpossibile: prima sponsalia prestant secundis et si iuramento fuerint vallata non mutāt speciem contractus omnia sponsalia per matrimonii de presenti aperiuntur matrimoniū de presenti cū vna non frangitur dato q̄ carnalis copula ponatur cuz secunda et non cū prima: nec est maius vinculum imo non est vinculum cuziā est vex matrimonium cum prima. Tertio quando mutuo se absoluunt patet de sponsalibus. capitulo. Preterea. Sorte dicis ecclesiā hoc tollerare tanq̄m minus malum ne deterius contingat cuz coacta matrimonia solent hꝫe malos exitus cui l'a satis applaudit cōtra exemplum de societate non currit cū hoc cū sine peccato socii per mutuum dissensum possunt resilire videtur etiā q̄ ille cui aliqua promissio est facta potest remittere promissionē. dicte nō esse oīno sile puta ad peccare vel nō peccare bene tū quo ad hoc q̄ est solui fateor potes sic dicere sed oppositū videtur rationabilius multis aliis modis pñt absolui spōsalia vt per notabilē infirmitatē lepā paralisim de iure iurādo. c. quēadmodū. et de coniugio lepro soy. c. litteras. qñ alter fornicatur post spōsalia male presumitur q̄ seruabit fidē in posteꝝ: vel qñ diu altera persona vadit in rēotas partes extra de spō. de illis autē dicis in istis promissionibus proferūt ꝓpōes fl'as de futuro q̄ nunq̄m aliquas de presenti veras habebunt: ergo mentiuntur ꝓna est nulla proferre fl'm est impertinens mendatio assentiunt promissioni cū promittunt: patet de ap'o promittente visitare hispanos in epistola ad romanos in fine.

¶ Distinctionis vigesime septime questio quarta.

Circa eandem distinctionē quarto quero an licet dispensare cū bigamo. Pro solutiōe questionis notabis Bigamus dicitur a bis et gamus mulier quasi binas habens vxores sicut monogamus vnius vxoris vir bigamia sex modis contrahitur non ponēdo discrimen inter bigamiaz veraz vel interpretatiuā: primo cū quis habuerit successiue duas vxores legittimas et quantūlibet earū cognouit. xviij. q. vlti. c. acutus. Scōo qñ variis tpibus quis habuerit duas vxores vnā de iure aliā de facto. de big. nuper. Tertio qñ quis hz plures vxores simul vnā de iure / alteram de facto cognitas. Quarto qñ contrahitur cum vidua et quelibet corrupta vocatur vidua: qō patet si cōtineat meretrix ipsa est casta non castitate cōiugali nec virginali ergo viduali: qō ibi sit bigamia. xxxiij. d. c. maritum. et extra de biga. c. debitū. Quinto qñ cognoscitur propria vxor cūipsa est cognita ab alio. xxxiiij. d. si cuius. Sexto qñ post votum sollēne continentie cōtrahitur de facto lz non possit de iure. xxj. q. j. quot quot. Quo fit concubinarius cū vna vel plurib⁹ in sacris vel non sacris regulariter vel secularitet nūq̄m fit bigamus cū non est matrionium existens nec apparens hoc est nec verū nec presumptū. extra eodē. c. penulti. nemo est iudicandus bigam⁹ nisi vbi est expresse repertū de spon. cū apud. Scōo patet: velle cognoscere plures vxoratas nisi sequatur effectus non arguit bigamiā. Tertio patet: vnū cognoscere plures non arguit bigamiā: patet cognoscendo nō vxores suas. Quarto patet: quis per eundez actum incurrit bigamiā et contrahit matrimoniuz patet post sponsalia de futuro cognoscendo viduā actu maritali. Quinto pz maioz bigamia venit ex pte mulieris q̄m ex pte viri lz sol⁹ vir bigam⁹ noiet. ¶ His pnotatis conclusiue ñdet: romanus pontifex potest dispēsare cū bigamo vt pcēdat ad ordines. Scōa p⁹: non lz bigamo cape ordines sine dispensatione. i. peccat capiēdo. ¶ Tertia p⁹: baptismus non tollit bigamiā. Prima conclusio pbatur in quolz iure positiuo pure būano potest maximus pontifex dispensare: sz sic est de pmotione bigami qō pz: non est pl⁹ contra ius nature q̄ bigam⁹ promoueat q̄m monogam⁹ nec pncipiū practicū eui dēs ex terminis nec conclusio inde deducibilis nec contra ius diuinū vt dicet in solutione vni⁹ argumenti. ℔ pz. l. ℔. c. q̄cunq̄ penitens. Scōa conclusio pbz ex. de biga. c. de bigamis. q̄lz p bigamiaz efficit irregularis. xxxiij. d. c. maritū. xxxiiij. d. c. cogscam⁹ et. c. seq̄nti. ibi est defect⁹ vni⁹ sacramēti xp̃s vnic⁹ vnice eccl'ie ꝓhib. xxvj. d. acut⁹ ꝓpter suspitionem future incōtinētie. lxxxij. d. ꝓpositi. in fine talis non pōt eē orator castitatis. xxvi. d. vna. ℨ. bigam⁹. ¶ Tertia p⁹ pz. xxxiiij. d. c. si q̄s viduā. xxvi. d. acutius. z. c. vna. xxviij. q. iij. acuti⁹. ℔ cōiter reliquit mod⁹ bti hiero. ¶ Cōtra pmā conclusionē arg sic: nō licet romano potifici dispēsare ꝯ ius diuinū sed bigamū ꝓmoueri ad ordies est contra ius diuinū. j. ad thiothe. iij. oz eꝑm eē irreprehensibilē vni⁹ vxoris viz. g̃ bigam⁹ prohibet promoueri ad ordines. ¶ Insup contra scōam conclusionē argmētor: q̄ duxit mulierē nescit an est virgo freq̄nter hz corruptā putās habere castā: g̃ periculosū est talib⁹ consecrare ad ordines nescitur an sint bigami. Ad primum concedo de reuocatione pōt tū interpretari

Universidad de Deusto
Biblioteca

casum ambiguū in iure diuino in quo sensu debeat intelligiet exponere vnum passum per alium auctoritatiue: sed reuocare non potest inferior legem superioris sed hic non est prohibitio de iure diuino apostolus multa consulit a seipso vt patet prime corinthyorum septimo. dico ego non dñs in proposito a seipso consulit vt patet per illa que sic̄ cōtextu ꝓhibētur q̄ cōstat eē prohibitiōes hūanas nō vinolentum non percussorez et tales nō prohibentur de iure diuino vt liquet: igitur. ¶Sed contra illud argumentor extra de bigamis capitulo scō dicitur non licet dispensare cum bigamo quia hoc esset cōtra apostolum. dico q̄ hoc scripsit romanus pontifex inferiori: patet de lucio tertio: illud capitulū dirigente ad spalensem archiepiscopuz: etiam hoc ponitur propter difficultatem que ponitur in dispensatione raro dispensatur lucius tamen dispensauit cum pannormitano ep̄o nec hoc est proprie contra apl'm dispensare sed solum contra verba apostoli vbi est rationabilis causa dispēsandi annueret apostolus dispensationi cum maximo pontifice spalēsi archiep̄o non est data facultas hoc faciendi z sic vocauit lucius hoc eē cōtra apl'm. Forte cā dispensandi non valuit et sic contra apl'm: etiam ei non erat h̄ cōmissum licet causa erat rationabilis lucius dicit in cap'o super de bigamis q̄ homines sunt spoliandi ordinibus intelligatur ab exequutiōe ordies collati auferri non possunt a maximo pontifice nec ab alio viatore: quando papa dispensat cum bigamo non facit q̄ nunq̄ fuerit bigamus sed tollit illam irregularitatem canonicam. ex isto patet multa superflua recitat et ponit glosa in capitulo super de bigamis. Ad secundum dico sufficere q̄ vir putet suam vxorem esse virginem quando eam ducit nec constat ei certitudinaliter an vxor eius est casta castitate coniugali tpe matrimonii sufficit ei nescire de opposito esto q̄ fama paucorum de ea male loquatur: multi multa loquuntur: non debet promouendus facere explorationem an vxor eius est pudica. ¶Ex isto sequuntur propositiones.

¶Prima est: plerique sunt bigami vel formaliter vl' interpretatiue credunt se monaganos. ¶Secūdo sequitur q̄ aliqui bigami promouentur ad ordines sine dispensatione: patet de illo qui non credit se esse bigamum nec habet motiuum sufficiens credendi. ¶Tertio sequitur: aliquis impeditur ab ordinibus sine culpa eius propter impudicitiam vxoris sed nō sine causa.

¶Distinctionis vigesime octaue questio prima.

PRimo queritur circa distinctionem viceſimam octauam an carnalis copula cū spōsalibus causet matrimonium. Respōdeo per conclusiones. ¶Prima: carnalis copula ante sponsalia nec causat matrimonium verum nec presumptum: q̄ non verum clarum est: q̄ nec presumptum patet: nunq̄ presumitur datio mutua corporum per solam carnalem copulaz q̄z si sic inter omnes personas abiles inter quas esset carnalis copula esset matrimonium presumptum quod est falsū sponsalia sequentia solum indicant consensum de futuro. ¶Secūda conclusio: carnalis copula post sponsalia si assit consensus mutuus facit matrimonium: patet ibi est consensus mutuus sufficiēter explicatus quia per precedentia verba cum copula ꝑ sentialiter que sufficienter indicant consensum presentialem. ¶Tertia cōclusio: carnalis copula post spōsalia siue assit cōsensus matrimonialis siue nō/causat matrimoniū presumptum ecclesia presumit in meliorē partē q̄ nolunt fornicari cū possunt se cognoscere affectu maritali et dato q̄ peccarent ante matrimoniū in facie ecclesie in illo actu tamen peccatū erit multo minus non inconuenit virū peccare cū propria muliere. ¶Confirmatur matrimoniuz quod est presumptū nullū non causat impedimētū matrionio sequenti: sed carnalis copula post verba de futuro prestat impedimentuz matrionio sequenti contra q̄ etiā nō admittatur: probatio patet de spōsali. bis qui fidē. igitur. ¶Contra predicta arguitur: carnalis copula non causat matrioniū verū nec presūptuz nec sola verba de futuro. ergo nec ētaggregatū sed negas consequentiā solus consensus vnius explicatus per verba non causat matrimonium nec solus alterius sed illi simul sumpti causant matrimonium etiam sola verba sine consensu non causant nec solus consensus sine signis exterioribus sed illa simul conflata causant. ¶Contra si sortes contraxit cū vna filiaz titii et postea vnā earuz cognosceret sequeretur q̄ esset matrimoniū presūptū: patet post sponsalia: sed hoc est falsuz equa est ratio cū omnibus cū non magis determinate contraxit cū vna q̄ cū alia. Preterea carnalis copula ante sponsalia et post sponsalia equiualent sicut ducatus et scutū equiualent scuto et ducato: sed carnalis copula ante sponsalia non causat matrioniū. ergo nec post sponsalia causabit verū vel presumptū Ad primū sufficienter responsuz est inter arguēdū vsq̄ ad illud punctuz q̄ cognoscat vnā filiarū titii: dicitur erit presūptuz matrioniuz cū illa: sed si post verba de futuro quis aliquā cognoscens et nō consentiens in eā tanq̄ in vxorem postea ducat aliā secunda est vera vxor eius: qđ patet: vtraq̄ est persona abilis et consentiunt mutuo per signa exteriora vt superius diximus de ficte contrahente. interduz presumptio attenuatur inter personas inequales vt si nobilis post spōsalia clandestina repētine cognoscat pauperē mulierē presumitur q̄ hoc fecerit pro explenda libidine ecclesia non vtitur maxio rigore in illo casu tū potest illuz excōicare et cōpellere per legem cōem adherere mulieri quā cognouit: cauēant propterea tales mulieres presumitur male de eis q̄ hoc faciunt allecte libidine et q̄ alter non cōsentit et quecunq̄ fuerit mulier nō magnā opinionē habebit maritus de ea in posterum. Ad secundum argumentū patet nō esse simile ex predictis. Si dicas nisus copule non suffi[illegible] vt pontifex dicit in capitulo prefato: et tū ecclesia debet presumere i meliorē partē q̄ voluit cognoscere affectu vxorio z non fornicarie. Respondeo per nisum copule nul-

la est ꝓsuppositio ꝓsumitur alterius dissens⁹ z matrimoniū nō claudicat vno pede. At dicis cū requiratur cōsens⁹ mutuus nemo pōt esse certus de consensu alterius: ergo nemo pōt scire an est verū matrimoniū. Rūdeo certitudo moralis ex rudib⁹ cōiecturis ꝓcedit in proposito viro sufficit q̄ ipse cōsentit z mulier dicat se cōsentire nec ei cōstat de opposito z dato q̄ ipsa dicat in lapsu temporis se non cōsensisse a principio nec nunc nulla est adhibenda fides nec vir adulteratur vl' fornicat, ꝓpter dissensuz mulieris imo facit actū castitatis cōiugalis dato q̄ alia nō sit vxor ei⁹ q̄z dissentit sufficit ad hoc q̄ credat sufficiēter aliā esse vxorē eius vocādo suū actū fornicationē dabis fornicationē simplicē meritoriā cōtra modū loquendi p̄m: sed mulier fornicat que nūq̄ consensit nec incōuenit per eundē actū exteriorē virū castitatis actum facere z mulierē actū luxurie si mulier semel consensit z nūc dissentit iā est verū matrimoniū si mulier nūq̄ cōsensit nec dissensit hoc vix cōtingit tamen illo admisso non est matrimonium.

¶Distinctionis vigesime octaue questio scōa.

QUeritur scōo vtrū consensus cōditionat⁹ de p̄senti sufficiat ad matrimoniū. ¶Respōdetur duplex est cōditio: quedā repugnās bonis matrimonii vt in distinctione precedēti dictū est z illa cōtractū vitiat. alia est ꝑditio nō repugnās z illa est multiplex: q̄dā de p̄senti z tūc extante cōditione est matrimoniū idē est si cōditio sit posita in p̄terituz si sit de futuro necessaria idē est dicere capio te si sol oriet̄ cras non videtur requiri necessitas simpliciter dicta: sz necessitas ineuitabilis naturaliter: dato q̄ deus de potentia potest ipedire ortū solis cras: cōditio impossibilis erit pro nō adiecta: si cōditio fuerit cōtingens in futurū nō sufficit ad matrimoniū. dixi contingēs futurū ,ppter cōtingēs ꝓsens qđ est cōtingēs in istanti vel tēpore in quo est. quo fit aliquis consensus cōditionat⁹ est certus aliquis incertus. Sed ponis q̄ sortes contrahit sub hac forma capio te in vxorē si p̄ri tuo placeat z p̄ri placet interim an est matrimoniū: dicit q̄ oportet q̄ eis cōstat de certitudine cōditionis nō sufficit. Sz hic dubitatur cū aliqua verba sonāt pro sponsalib⁹ aliqua pro matrimonio vt volo te capere in vxorē quō ponem⁹ discrimē. Respōdetur oportet ire ad naturā contractus plus q̄z ad verba oportet videre an ex mō faciendi volebāt cōtrahere spōsalia vl' matrimoniū z ad modū loquēdi cōmunē si sortes dicat capio te in meā z berta rursus capio te i meū cogent stare matrimonialiter esto q̄ berta dixit se intellexisse substātiuū seruū z sortes ancillā. ¶Secundo dubitatur quare septē anni sufficiunt ꝓ spōsalibus virorū z mulierū quattuordeci requirūtur in viro quo ad matrimoniū z duodeci anni ad mulieres. ¶Respondet ambo ferme simul incipiunt vti ratione nō valēt sponsalia ante septēniū de spōsali. ipuberū lr̄as in qua duēnio vl' quiquēnio nichil fit de spon. si infantes li. vj. nuptie i mare añi. xiiij. annos nō tenēt in femia añi. xij. nisi malicia suppleat etatē malicia supplet etatē q̄n ex cōplexione individuali huic cōpetit gñari qđ non cōpetit aliis fm legē cōmunē salomō genuit roboā añi vndecimum annū beat⁹ gregorius narrat in libro dialogorum q̄ aliquis in nono anno ipregnauit nutricē: licet aliq̄ vt delira hoc nō credant de salomone sed eoꝝ ratio est nulla hoc beat⁹ hieronim⁹ tenuit ad vitalez presbiterū. Albertus dicit se vidisse puellā nouē annoꝝ cōcepisse z peperisse i decimo anno. z iacobus de forliuio fen prima doctrina q̄rta ꝑmi canonis dicit q̄ quidā fide dignus marsilius de sctā sophia se vidisse papie puellam pregnantem que erat precise annoꝝ octo quare sic nō poterit esse de viro. sz queris q̄d cause est q̄ mulier viro frigidio[illegible] est viri potēs ante virū q̄ sit frigidioz. patet. ipsa raro patitur fluxū sanguinis emoroidaꝝ. pz. iij. de partibus aialiū z. j. de generatione. eoꝝ dē dicitur parti loco mala herba cito crescit. patet de cecuta zizania/vtica z ceteris id genus bona lēte matureſcit vl' tenendo q̄ mulier nō concurrit actiue ad gñationez ,plis ipsa habet matricē z cetera dispōsita ad susceptionez ,plis añq̄ vir mulierē cognoscere potest. tertio cū vir pōt gñare postq̄ mulier desinit parere natura prouidet mulieri vt ipa pere potest añq̄ vir gñare incipiat vū vir vsq̄ ad septuagesimū annū gñrat z nō vltra contingēs rarissimū est de misimissa rege inunday qui cētesimo vite sue anno genuit mulier nō pit vltra quinq̄gesimū aristoteles tū habuit aliū modū opinandi. vij. politicoꝝ: a legibus cesaris z iure pontificio z non absonū q̄ mulier i decio octauo z vir i trigesimo sexto tradatur nuptui vt simul desinat ille gñare z illa parē etiā in iuuenili etate fetus genitus est debilis z nimis parū etatis inter patrē z filiū z nimis plures i patria sterili generantur At forte dicis pigmei gñrant in quito anno z senescūt i octauo ergo leges non sufficiunt oībus. Insuper homines min⁹ z min⁹ viuūt. patet incipiēdo a genesi z ꝑsequendo hist̄orias: ergo tādē vl' deerit homines ad gñandū vel generabūt añ decimū q̄rtuz annū. Ad primū forte negas pigmeos et ꝑterationē. viij. de aialibus. dicit auicēna pigmei sunt vnius cubiti z pugnant cōtra grues nec hoc est aliquod mēdatiū de ebano dicit se aliquos eoꝝ vidisse. patet decima q̄ricula probleumatū tot⁹ mūdus hoc cōfitet si nō credas locū esse vbi nō fuisti quomodo assentis alexandriā esse in egipto hoc patet apud aristotelē. vij. de hist̄oriis aialiuz pigmei non sunt hoies sed bruta nobiscū plus cōueniētia q̄z plura alia vt de simia cōtingit nec verecundiā honestatem vel iusticiā habēt loq̄lā imperfectā dicunt habere hominib⁹ satis vicinā. Ad secundū argumentū nego q̄ semper min⁹ z min⁹ vt argumentū imaginatur nescitur an alii hoies de quib⁹ sacre hist̄orie nō loquuntur ita diu viuūt sicut illi de quib⁹ loquunt z isti erant supernaturaliter ꝓseruati z appareret q̄ sic z hoc dicere oportebit de enoch z helia et sbite homines a principio poterant cōiter plus viue

Universidad de Deusto
Biblioteca

re q̄ nunc viuant primi parentes erant creati eruditi homines tūc temperate vixerunt homines propter aspectū celi i aliquibus ptibus diutius viuunt q̄ i aliis memorie ꝑditū est ꝓpterea bonū esse occidere pfem in trivalis. Etrab⁹.xv.li. dicit Indos cxxx. et seres ducētos viuere aūēzoar cognomēto sapiens teste cōmētatore i colliget ꝓpk medicine pitā vixit cēti ū ꝛ triginta annos epunenides centum quīquaginta terentis ciceronis septē supra centuz plerosq; alios facile est citare i mediū q̄ diuixerūt post historiā geneseos tertiā ꝛ quartā etatē nūquid a bis mille annis preteritis reputabat bona etas habere octuagīta annos imo septuaginta ꝛ ꝑ optime cōplexionatis octuaginta ꝛ vlterioz vita esset labor ꝛ doloz. patet per regiū ꝓphetā. psal. lxxxix. canentē anni nostri sicut aranea meditabuntur dies annoruz nostroꝝ in ipis. lxx. annis. Si autē in potētatib⁹ octoginta anni ꝛ amplius coꝛ labor ꝛ dolor hoīes adhuc ita diu viuūt nō est defiendū de annoruz copgerie sed mala vita.

¶ Distinctionis vigesime none questio vnica.

Circa distinctionē vigesimā nonā quero an cōsensus coactus sufficiat ad matrimoniū supponam⁹ aliqua q̄ alias explicātur luciditus q̄ voluntas nō potest cogi nec ad ei⁹ actū elicitum nec ad actū impatuz si quis quēpiā mea manu percutiat illa percussio nō est a me impata sed a mouēte manū pōt tñ voluntas induci ad aliqua per penas vel blandicias ita q̄ cōsentiat ꝛ actuz eliciat qui eū nō haberet si sibi esset relicta. patet de abscidente pedē ne inficiat reliquū coꝛpus. patet de ꝓiciente merces in mare ad exonerandaz nauī nimis refertā tēpoze piculi incūbētis hic est voluntarium elicui nolito i mixtū vt patet. iij. ethicoꝝ: sz plus est de voluntario q̄ nolito vt dicit aristoteles cū mercatoꝛ res proprias eiicit cuius actus voluntatis imperat mēbris nauī euacuare vocabim⁹ coactionez inductionē ad aliquod siue per metū vt in exēplo tacto siue per blandicias. Supponatur ulteri⁹ duplex est metus quidē cadens i cōstantē virū per virū etiā mulierē cōplectimur eaꝝ aliqne plerisq; virie i animositate ꝓstabāt vt tonuris pantasilea smiramis. Alius est metus cadens in iconstantē viruz id est metus leuis ꝛ floccipendēdus cōstans ab inconstante secernitur qz cōstas sequit rectā rationē per quā scit quid pro quo sit faciēdū vel omittēdū se elongat a magis malo ꝛ adheret minori malo pene q̄n separaī a culpa. scdo quātū ad estimationē piculi leue piculū aspernatur ꝛ nō mouet. quo fit constans pro nullo puro malo pene eligit culpā magna mala pene ꝑ nostro casu i hoc carmine includūtur Stuprū siue status verberū atq; necis ℞ est perdere castitatē. Susanna maluit pdere vitā ꝛ lapidari q̄ castitatē culpabiliter amittere incurrere seruitutē ḡuia verbera vel mortē. ℞ His i epitomate recitatis pono duas conclusiones. ¶ Prioꝛ est met⁹ cadens i cōstantē virū impedit matrimoniū. patet de sponsali. c. cuz locū vbi alex. terti⁹ dicit cū locū nō habeat consensus vbi met⁹ vel coactio intercedit necesse est vt vbi assensus cuiusq̄ requiritur coactiōie materia impellatur hoc patet. c. venies i eoꝝ titulo ꝛ. ff. q̄ metus causa metū nō valet dicere coram deo est matrimoniū sz nō est presumptum ab ecclesia qz ecclesia presumit q̄ nō cōsenserit. Contra ecclesia interpretatur casuz fratris in meliozem partem vbi non cōstat ei de oppositoꝛ ergo interpretatur q̄ homo nō vult mentiri presentialiter dicendo. capio te in meā quin consentiat. Item iustum est q̄ iura subueniāt hiis qui faciunt i discrimine illud qō possunt puta sortes est inter duo vel cōtrahere cū filia tirāni vel occidi min⁹ malū est cōtrahere cū filia tirāni vel occidi min⁹ malū est cōtrahere ꝛ hoc facit sortes rationabile est q̄ fauoze innocentis ꝛ odio nocētis contract⁹ ille irritet alioquin plerīq; cogerent tirānice matrimonia ꝛ multa mala sequerentur. ¶ Secunda cōclusio consensus causatus q̄ timoꝛē nō cadētez in constantē virū nō irritat matrimoniū imo sufficit ad matrimoniū. pz non est intentio eccīe talē cōsensuz irritare sicut leges subuenīūt restituentes i integruz illū qui pass⁹ est iustū metum nō illum qui est nimis miticulosus patet illud de hiis que vi met⁹ ve causa fiūt. c. cū dilectus. Ex istis sequitur q̄ ista irritatio venit ab ecclesia añ oēz ꝓhibitionē eccīe fuisset matrimoniuz ꝛ hoc patet cōsensum esse pure liberū explicatū q̄ signa nec sufficit ad matrimoniū nec inuolūtarium voluntario mixtū impedit matrimoniū. primū pz de cōsensu maris in tertiodecimo anno q̄ ratione vtitur talis cōsensus nō sufficit ꝓpter irritationem maximi pontificis sic̄r in mitticuloso ita impur⁹ est consensus ꝛ non liber ꝑ leui causa sicut in cōstante ex magna causa nouit cōstans nō semper morīūtur aues quibus insidiantur. Contra ista argumentoꝛ sortes dicit capio te in meā vel ita est sicut dicit et sic est matrimoniū vel non est ita ꝛ sic mētit dicēdo falsum. Forte dicis dicere falsum est imptinēs mendatio credit dicere verū. Contra ponatur tim⁹ doctus canonista vel theologus sciēs illum cōtractū inualidū ad matrimoniū videtur q̄ debet pati sed citius occidi q̄ mentiri culpa nō cadit in cōstantē virum citius est ferenda moꝛs q̄ mentiendū venialiter. Respondetur dicit capio te in meā hoc est q̄tū est ex parte mea sic intelligit hoc est facio qō in me est in ista ambage ad te capiendā ꝛ si cogatur a tirā no dicere capio te libere hoc nō videtur cadere i cōstantē virū ostendat tirāno cōsensus quē habet in illo casu est inualidus. ¶ Scdo arguitur blandicie aliquos cerulcosos vel gliosi animi tantū mouent sicut mine nō impediūt ergo nec mine cadētes i illi constantē virū. Insuper cōsensus coactus a deo ti moze peccati sufficit ad matrimonum ḡ in proposito timoꝛ cadēs in constantē virū. Ad primū dico ecclesia nō illegittimauit cōsensum per blandicias q̄ illa nō est regulariter vehemēs nemo est qui nō potest eis obuiare nullomodo tantū mouetur sicut moꝛs vel grandis verberatio. vt dicit aristoteles iij. ethicoꝝ. j. q̄ si quispiā ideo iocunda violenta dixerit esse qz extra sūt et compellūt oia erunt eius ſmia violēta vult aristoteles dicere nō tātuz mouēt iocunda sicut violenta nec demostenis eloquentia nec ciceronis facundia tantū aliquē in consensum flexissent sicut dionisii tiranni alexandri aut hānibalis crudelitas. Ad scdz concedo q̄ timoꝛ de peccato ꝓcipiente deo nō inualidat consensum matrimonialē nec hoc intendit pontifex ꝛ si intenderet deo ꝓcipiente oppositum iā deo parēdū est. sed dicis si qua mulier sic contraxit tempoze raptus vt solet esse alicubi locoruz vbi minus iusticie seruat q̄ hic an est matrimoniū ꝓsumptum per carnalē copulā et an stante timoze valeat matrimoniū dicit consensus quē ipsa habet nō sufficit ꝛ nō debet reddere debitū qz nichil debz / dz oīarīā reniti nec presumitur matrimoniū stante illo casu si non cōsentiat in matrimoniū aliquo modo neget se vltro cōsensisse in copulā sed violentā esse asserat sed sibi ꝑ mittat se cognosci cum restituta est libertati erit matrimonium presumptū. Tertio arguitur cōsensus coactus sufficit ad baptismuz de baptismo et eius effectu. maiozes. ḡ talis sufficit ad matrimoniū. foꝛte dicis vnū est de necessitate salutis ꝛ nō aliud. Contra ozdo nō est de necessitate salutis ꝛ tñ in ordine ꝓsensus mixtus sufficit igitur. dicitur superi⁹ ecclesia vnū illegittimat ꝛ cōtractū viciat nec hoc inconuenit in matrimonio qō ꝓsupponit tēpoze vel natura cōtractū naturalē. Quarto arguitur fortius est vinculū per consenſuz de presenti cū verbis de presenti q̄ per verba de futuro ceteris parib⁹ hinc inde puta coacte ꝛ coacte sed contract⁹ sponsaliuz coactus iuramento vallatus obligat iurantē. pz de hiis que vi metus ve causa fiunt ad aures. ḡ contractus sponsaliū iuramēto vallatus. probatur de renūciatio. capitulo. insuper. Respondetur nō esse simile cū vnus contractus est inualidus et ipso iure nullus vt in proposito. extra de sponsali. cū locum. hoc patet de voto de hiis q̄ vi metus ve causa fiūt c. j. quedā per metum facta tenēt ipso iure quousq; subueniat metū passo auctoritate superioris q̄ suo officio implorato ꝛ metu ꝓbato debet a ꝓmissione absoluere ꝛ datū facere restitui si collatum fuerit.

¶ Dubitatur an requiratur consensus parentū ad hoc q̄ sit matrimoniū. hic martin⁹ de magistris in materia raptus cōclusione sexta facit magnū ꝓcessum ꝛ tenet q̄ nō valet matrimoniū quousq; ipa restituatur ꝛ parentes consenserint ꝛ ipse sit solutus ab excōicatione ad hoc introducit cōciliū meldēse ꝛ gratianū in aliquibus passibus ꝛ in octaua cōclusione dicit nō sufficere mulieris consenſuz sexta et octaua conclusiones sunt false: ꝛ in probatione falsitur leges ciules hoc statuerūt ꝛ aliqui antiqui canones hoc pretendunt licet nō alleget. vide. xxvj. q ij. per totuz ꝛ institu. §. iustas autē nuptias inter se ciues romani contrahunt que fm precepta legum coeūt masculi q̄dē puberes ꝛ femine viri potētes siue patresfamilias siue filiifamilias sint ꝛ consensum habeāt parentū quoꝝ in potestate sunt nā hoc fieri debere ꝛ ciuilis ꝛ naturalis ratio suadet in tñ vt iussus parentum precedere debet si qui antiqui canones fuerint reuocantur per nouos patet de ra ptoꝛ. capite penultio ꝛ añpenultimo cōgruū est habere cōsensum parētū vt rebeca fecit sed nō est de necessitate sacramenti leges ciuiles locū nō habēt in materia sacramentoꝝ.

¶ Distinctionis trigesime questio ꝓma.

Primo quero circa trigesimā distinctionē aliqua que querit magister in littera vel que ad illius elucidationē conducāt. Quero an erroꝛ impediat matrimoniuz supponatur. erroꝛ est assensus falsi⁹ sine formidine vel dissensus veri nō sit nobis cure ipārum siue erroꝛ dicatur falsus intrinsece vl obiective errare est verum ꝑ falso putare vel econuerso. xxij. q. ij. i q̄bus q̄druplex est erroꝛ vt dicit gratian⁹. xxix. q. j. q̄ autē et magister in lra quidē est erroꝛ persone vt quando putatur virgilius est tamen plato nec hic erroꝛ circa nominationē cōtingit sz potius circa rē sub tali noīe significatā. secundus est erroꝛ conditionis vt q̄n aliquis putatur esse liber est tñ seruus erroꝛ qualitatis quando putatur pulcra/casta vel bona ipa tñ est feda impudica vel mala. Alius est erroꝛ fortune q̄n putatur diues est tñ paup vel econuerso ¶ His ꝓmissis pono duas cōclusiones. ¶ Prioꝛ erroꝛ cōditionis ꝛ persone impediūt matrimoniuz ¶ Scda cōclusio alii duo errores nō impediunt. Prioꝛ pclusio probatur quicquid impedit causam alicuius effectus illuz effectū impedit ꝛ hoc quādo talis effectus nō potest produci nisi ab illa causa: sz sic est q̄ erroꝛ impedit noticiā sine qua nō habetur cōsensus. v. de trinitate iuxta diligere possum⁹ incognita vero neq̄q̄. cōsensus est actus voluntatis qui ab actu intellect⁹ puta scientia producit vel eā presupponit nō capio scire posterioꝛistice i nullū cōsentim⁹ vel amam⁹ quēnullaten⁹ cognoscim⁹ dixi in ꝓbatione q̄ille effectus nō potest produci nisi ab illa causa qui impedit ignēa ꝓductione caloꝛis nō impedit caloꝛis ꝓductionē cuzille a radio solis in speculo cōcauo vel alibi produci potest. dicis caloꝛ producibilis ab vna istaꝝ causaꝝ non pōt produci ab alia nō est alius in specie ꝓpterea hoc nō impedit quia illud sufficeret de idēptitate specifica. ꝓpterea dicitur qui errat nō cōsentit. l. si per errorez ff. de iurisdi. oui. nū. idem patet cap̄. de iur. et facti ignorantia. l. cū testamentū errantis voluntas nulla sit. idē patet de seruitute qui credit aliquā liberā ꝛ in eā consentit cū ipsa est ancilla ꝓprie nō cōsentit. ꝛ dato q̄ in hanc demōstrando ancillā cōsentiat hoc nō sufficit ꝓpter ecclesie illegittimationez et errorem ꝑuū cum iugo intollerabili ꝓtus insequit ventrē oportebit habere sobolē seruituti misere subiectā nec ipsa potest reddere debitū ad nutū petentis rationabiliter ꝛ quod acquirit est dñi: igitur: hoc patet de cōiugio seruoruz. c. proposuit. Secunda cōclusio patet remanentibus essentialibus alicui⁹ contractus q̄tūcūq; variantur accidentalia manet

Universidad de Deusto
Biblioteca

contractus ille accidentia nō variāt essentiā rei: ſz
pſupponuntur mas ⁊ femina abiles ꝑ modū ma-
terie consensus explicatus per verba obtinēt simi-
litudinē forme modo secluſa materia vel forma se
cluditur compoſitū integrū ⁊ eis positis oīb⁹ aliis
secluſis ponitur cōpoſitū modo in duob⁹ secūdis
erroribus ponitur mas ⁊ femina ⁊ ꝓsensus diuitie
et bonitas accidunt matrimonio qz si oportet habe
re illa nūcꝫ esset stabilimētū in matrimonio ꝓtinus
diceret maritus cōmotus arbitrabar hāc humilē q̄
more leonino superba est nostrates deuerbio loquē
tes puellis vtūtur sis humilis añ matrimoniū po-
stea erige cornua qđ crebro ipraxim deducūt de di
uitiis min⁹ esset stabilimenti si quis cōtrahit cū cō
ditione expressa de diuitiis vel hmōi alias nō inten
dens contrahere nō contrahit nec est matrimoniū
presumptū ab ecclesia sed si nō cōsentiat mētaliter
si nō sint diuitie ⁊ hoc nō expresse ponat nō est con-
sensus matrimonialis presumīt tñ matrimoniū ab
ecclesia ⁊ cogetur de nouo consentire illā capien-
do subnectuntur aliqua dicta ꝓ explicatione ma-
terie: quoꝝ aliqua sequūtur corelarie aliq̄ vir infe
runtur. ¶Primū dictū contrahens cū muliere q̄
est genita ex libero ⁊ ancilla vbi est cōsuetudo pſie
q ꝓtus sequitur cōditionē patris vere cōtrahit. ꝓz
talis est libera ⁊ hoc etiā patet de cōiug. seruo. c. li
cet. nō capim⁹ seruitutē sicut in gallia vel britannia
sed vocamus illū seruū qui a dño possidetur more
pecudis ⁊ quicquid lucratur dño attinet. ¶Scdo
sequitur si sortes cōtrahit cū berta nesciēs cōditio-
nem eius ⁊ ipa est ancilla nō manet matrimoniū si
recedat cū primū ei cōstiterit. ¶Tertio sequitur si
sortes cōtrahit cū berta ancilla ⁊ dñs berte dederit
facultatē ancille nō est necesse q̄ sortes eā capiat li-
cet ante in eā cōsentiebat ⁊ ipsa nūc consentiat non
est cōsensus mutu⁹ sufficiens sicut inter āmō ⁊ tha
mar. ¶Quarto sequitur q̄ si sortes credit cōtrahe
re cū ancilla et ipsa est libera manet matrimonium
patet. error conditionis melioris nō ipedit q̄ cōsen
tit cū berta que est ancilla cōsentit in eam cū liber-
tate. ¶Quinto sequitur seruitutis cōditio non ille
gittimatur simpliciter hoc est si alter cōsentiat. ꝓz.
cum quis cōtrahit cum ancilla ignorāter vl' ex igno
rantia postea tñ cōsentiens in eam dū hoc sciuerit
est vere maritus illius mulieris: ⁊ hoc si mulier tūc
cōsentiat. secus est si mulier tunc dissentiat. ¶Sex
to sequitur cum ancilla quis scienter cōtrahit ⁊ nō
manet matrimoniū. ꝓz. credat titius tibergā libe-
rā que de facto est ancilla consentiat in eā tūc sic cū
hac tiberga titius sciēter cōtrahit hec tiberga est
ancilla q̄ cū ancilla sciēter contrahit ⁊ tamē matri-
moniū non tenet: sed ts nō cōtrahit sciēter cum an-
cilla sicut in simili regē scio esse ꝓpe me ⁊ nō scio
regem esse in hac pria capio hic contrahere vt tātū
valet sicut nititur contraherevt vides nō luctemur
semp de ẋtute sermonis. ¶Septimo ꝓz q̄ si ancil-
la ⁊ seru⁹ ꝯbunt iuitis dñis nō possunt impediri a
sacramentis eccl'ie. hoc patet de cōiuge seruo. c. ꝑmo
nec propterea separantur a seruicio dñi. patet
in eodē cap'. At ponis q̄ ꝓpetat debitum ⁊ dñs
seruitiū simul cui obtemperandū est. ¶Respondē
tur oportet considerare qualitatē negotii ad quod
vocantur. Forte aliquis venit ad occidendum dñm
tunc deferenda est reddicio debiti sin aūt reddēdum
est. Si ponis dñm vendere seruū vel facere eū ire
i oriētez ⁊ alius dñs ancillā vendit i occidentē. dici
tur cogentur ad oppositū ne sit fraus matrimonio
vendēdo vel aliter disponēdo ad hoc est argumēt'
liiij. d. cap'. fraternitatē. interest rei publice ne quis
male sua re vtatur. institut. de his qui sui vl' alie. iu
ris sunt. ¶Cōtra illud argumētor: iacob nō cōsen
sit in liā sed in rachelez ⁊ tñ erat matrimoniū. patet
geñ. xxix. Insuper aliquis bñdicit illū quē nō inten
dit bñdicere. ꝓz de isaac bñdicēte iacob. geñ. xxvij.
Ad primū dicitur q̄ iacob in crastino ꝓsensit i lia ⁊
sic erat matrimoniū ⁊ si eam illa nocte cognouerit
erat ei ignorantia iuincibilis nō insisto excusare la-
bā ⁊ liā. Ad scdm dico q̄ iacob intendebat bñdice-
re isaac. patet. hunc intēdebat bñdicere demōstran
do illū qui erat cozā illo hic est iacob: igitur. Insup
spiritussanct⁹ bñdicit principaliter. inuocate nomē
meū super filios israel ⁊ ego bñdicā eos ⁊ per hoc
soluitur argumētū de baptismo qui credit baptisa
re sortē sed intēdit hoc baptisare demōstrando pla
tonē. ẋe eū baptisat hoc ex opere operato. ꝑuenit.

Distinctionis trigesime questio secunda.

Secundo circa hanc distinctionē trigesimā
vbi agitur an beata virgo cōtraxit matri-
monium cum ioseph ꝓ maiori intelligen-
tia. Quero an virginitas est virtus ⁊ an viduitati ⁊
cōiugio ꝓestet. ¶Ꝓ solutione huius questionis Notabile
notabis q̄ virginitas bifariā capitur. vnomō ipro-
prie ⁊ sic significat corporis integritatē. corporis in
tegritas nichil aliud est q̄ corpus integrū et totale
corpus dicitur integrū ratione partis que alia est i
vtroz in muliere ita q̄ille termin⁹ virginitas suppo
nit ꝓ tali parte corporis cōnotando q̄ nō corrum
petur per opus libidinosum corruptio solū in mu-
lieribus reperitur. Illa acceptio parum facit ad de
corem virginis. Aliomō capitur ẋginitas ꝓut est
virtus ⁊ tunc est qualitas in anima ⁊ illa est duplex
scz actualis ⁊ habitualis vt in ceteris id gen⁹ acci-
dit. virginitas actualis nichil aliud est q̄ volitio q̄
quis vult seruare suū corpus ne polluatur per op⁹
libidinosum ſm q̄ recta ratio dictat vel nō vult de
serere suā integritatē nisi per opus concessum. Ex
isto ꝓz q̄ martin⁹ indigeste ponit tres acceptiones
virginitatis. quest. ij. de ẋginitate dicit. scdo modo
accipitur ꝓ proposito seruande virginitatis corpo
ralis perpetue ⁊ tñ intelligit ſm rectā rationez vt di
cit ibi i tertia cōclusione ꝯ buridanū quē dicit esse de
ceptum: sed illā acceptionē nō inuenio semper nol-
le et velle circa eandē materiaz sunt actus eiusdem
virtutis nolo comedere pl⁹ q̄ p̄ſ. sit volo comede
re quātū sufficit non dixi illos actus esse eiusdē spe
cieī specialissime spectāt ad ieiunū friuolum est ibi

ponere varias acceptiōes etiā martin⁹ dicit postq̄
dicit buri. esse falsum virginitas ex impositione no
minis dicit totalē abstinētiā avenereis ⁊ hoc potest
esse vicioſe ⁊ sacre littere de fatuis virginib⁹ loqui
tur vt dicit ꝓpterea recte dicit buri. virginitas in
terduz capitur vt dicit totalē abstinentiā avenereis
⁊ sic nō est per se virtus in aliquo est virtus i aliquo
non est vt in fatuis virginibus. aliomō capī ꝓut
diffiniui ⁊ satius est sic diffinire q̄ per integritatem
vt inferius patebit ⁊ talis est duplex. quedā est i nō
cognita qua vult seruare tempozanee qz recta ra-
tio sufficienter dictat q̄ potest cōtrahere ẋginitas
est solum de consilio. patet. j. corinth. vij. ante vo-
tū. alia est ꝓpetua ẋginitas habitualis nō est aliud
q̄ habitus ex hiis ꝓpositis genitus sicut in ceteris
ostendit p̄hs. ij. ethicoꝝ. Secundo notabis q̄ casti-
tas habet tres species que sunt virginitas/castitas
vidualis/castitas cōiugalis. castitas vidualis est ꝓ
positum quo corrupta nō cōiuncta ꝓponit seruare
cōtinētiā sui corporis: non est de ratione viduitatis
seruare ꝓpetuo continētiā. patet hoc nō est de ratio
ne virginitatis que intendit tēpozanee seruare vsq̄
ad vigesimū annū est virgo q̄ si aliqua est ozba viro
ꝓponens caste viuere tempozanee talis debet esse
vidua ⁊ ꝓpterea martin⁹ nō visus est loqui cōse-
quenter in tertia cōclusione scde questionis de vi-
duitate ad ea que dixerat de virginitate q̄libet act⁹
castitatis siue vagus vt volo seruare castitatē siue
specificatus ad determinatū obiectū vel determi-
natū tēpus cadit subaliqua istaꝝ triū specierū vo-
lo seruare castitatē in ea que est corrupta est cōiuga
lis ⁊ eadē numero q̄ mortē viri siue ipsa cōscia siue
iscia incipit esse viduitas. Ex quo patet q̄ alicuius
mulieris maritus est mortu⁹ ⁊ tñ ipsa nō est vidua
patet de beata virgine post mortē ioseph causa ipsa
nō erat corrupta nec ipsa a sanctis cōcedit vidua si
sufficeret ad habuisse virū ⁊ eo esse ozbam siue sit
cognita siue non iā fuisset dicta vidua ⁊ difficultas
esset de termino nec est oino sike de illa cōiūcta per
verba de ꝑſti cuius vir moritur ante carnalē copu
lā cū ipa habuerit ꝓpositū ad reddendū debituz
licet talis nō debet dici vidua etiā stando in hoc q̄
est de statu viduitatis fuisse cognitā vt videtur sa-
tis applaudere modo loquēdi ⁊ q̄ non sufficit eam
habuisse solum actum interiorē. Forte ſe iohannes
euangelista talē actū interiorē habuit ⁊ tñ dicitur vir
go ⁊ nō vidua. Castitas cōiugalis est volitio q̄ con
iunx vult cōicare suum corp⁹ alteri coniugū ſm re
ctam rationē ⁊ nulli alteri vel nō vult ex consensu
vtriusq̄. ¶Istis notatis pono cōclusiōes. ¶Pri
ma est quelibet istaꝝ triū est ẋtus. probatur in gñali
ois castitas est virt⁹ quelibet illaꝝ est castitas ergo
quelibet illaꝝ est virtus. consequētia tenet i primo
mō ꝑme. maior patet qz est species tēperantie q̄ est
virtus. iij. ethicoꝝ. x. ¶Secūda conclusio virgini
tas ꝓstat aliis dꝰabus virtutibus. patet. ij. ethico
rum. virt⁹ est circa difficile ⁊. v. ethicoꝝ. j. per hoc
ꝓbat excellētiā iusticie ex parte operis operati/ nō
alias fortitudo ꝓstaret temperantie: ſz difficilius
est abstiere in toto avenereis q̄ in parte: igit. Secū
do probatur idē auctozitate beati aug. de ẋbis dñi
sermone habet. hoc ꝓbat etiā. xxxij. q. j. nuptie ter
ram implēt/ virginitas paradisum. item beata ẋgo
illum statū accepit. item in apocalipsi. Isti sequun-
tur agnū quocunqꝫ ierit. Rursꝰ ille est stat⁹ patrie
ergo est melioz: animalia multuz coeūtia sunt bre
uioris vite. hoc patet de passeribus coitum hippo-
cras cōitiali morbo comparauit qz mētē q̄ sacra est
q̄utit ꝑsci musas atcꝫ mineruā virgines esse volue
runt valet ad puritatē mentis ⁊ nō ꝓpter se plus
laudata est humilitas beate ẋginis q̄ ẋginitas ⁊c.
¶Contra primā cōclusionē arguitur nulla virtus
per aliā ẋtutē corrumpitur ẋginitas per castitatez
cōiugalē corrūpitur q̄ nō est virtus. maioz ꝓz. ẋtu-
tes nō sunt icōpossibiles sed magis cōnexe quēad-
modū oē vez ẋo cōsonat. ꝑmi ethicoꝝ. viij. ꝓterea
nulla virtus in habente corrūpitur faciendo omne
illud qđ est in eius facultate ſz ẋginitas corrūpitur
⁊ violēte corrupta: igitur ẋginitas nō est ẋtus mi-
nor patet qz alias virgo potest pere cōiter quod est
falsum illud singulariter eccl'ia attribuit dei matri
¶Ad ꝑmā rationē dicit q̄ difficile est reperire vbi
ẋtus ẋtutem adiuuat aliq̄ tenēt q̄ ẋginitas reꝯrit
votū beat⁹ thomas ita dicere videtur et tunc con-
tra eū argumētū nō videt habere pedes sed nō te-
neo: illud dixi videt nō video quin aliqua potest vo
uere aliq̄d tēpozanee ⁊ sic equaliter currit argumē-
tū q̄ aliqua sit tempozanea est castitas nō vidualis
nec cōiugalis ergo ẋginea. ¶Dupliciter rūdeo. ꝑ-
mo negando maiorē ⁊ hoc qñ ẋtus est opus cōsili
potissimū licet vna ẋtus nō corrūpat ẋtutē tñ ẋtu-
tem corrūpit. prioz pars patet qz tūc se ꝑimeret. se-
cunda pars patet de cōnexione ẋtutū. Aliomō re-
spondet concedēdo maiorē ⁊ negatur minor q̄ vir
ginitas ꝓ castitatē coniugalē corrūpitur teberga est
virgo hz ꝓpositum seruandi integritatē ſm q̄ re-
cta ratio dictat postea dictat ratio recta q̄ potest vi
rum ducere potest habere ꝓpositū seruandi casti
tatē coniugalē ⁊ inter illa duo ꝓposita nulla est re-
pugnantia formalis ẋtutes nō sibi repugnant. Se-
cundā solutionē ꝓ nūc nō reꝓbo qz ad materiā
tertii de cōnexione ẋtutū suam sedē habet. Ceterū
si que virgo habēs habitū intensum ẋginitatis re-
pente ducat virū ꝓ verba de ꝑſti ⁊ euestigio red-
dit ei debitū habitus qui erat virginitas non corrū
pitur ſm quālibet partē sui licet accedēte castitate
coniugali non ampli⁹ denominatur ẋginitas ⁊ sic
corrūpitur ẋginitas totaliter licet illa ẋginitas nō
corrumpatur ⁊ sic virtus nō corrumpitur q̄ ẋtutez
q̄q̄ talis denominatio mox extingit ⁊ sic minoz ꝑn
cipalis rationis est interimēda: ſz tunc est difficul-
tas habitus ille ad quos actus inclinat an ad seruā
dū corpus incolume a venereis vt supra vel an de
nominetur ẋtus esto q̄ ex actib⁹ studiosis emersit
quā alibi motā contēplaberis. Ad scōz argumentū
non conuenit omnes aliquibus dicētibus si ẋgo
corrūpatur ipa oīmō renitēte q̄ non desinit esse vir
go aliis oppositum asserentib⁹. ¶Contra illuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

modū arguitur habeat teberga habituz ꝛginitatis intensum vt.ꝛ.cognoscatur a tirio ipsa inscia vl' ipsa sciente ꝛ omnifariā renitente iam suus habitus nō corrumpitur imo multū (si bñ resistat) augetur ꝛ suus habitus est ꝛginitas:igit. Forte dicis ꝛ martinus sic tenet q̄ ille habitus nō corrūpitur ſz nō inclinat in similes actus eiusdē speciei specialissime sicut antea sed in aliquos similes qui equiualēt i merito virginitati integritas corporis exñs cadit i ratione obiecti virginitatis propterea itegritate amissa desinit illud obiectū ꝛ p cōsequens nō potest ꝛginitas haberi nec propositū actuale eiusdem speciei specialissime quēadmodū noticia intuitiua nō manet obiecto absente vl' corrupto ecce pondus totiꝰ materie ꝛ quo nā pacto sustinetur a martino. Ostendam q̄ hec sustentatio a vero deliret. Tū primo nō videt in viro quid corrūpatur. In signaculis si aliquis faciat virū ipso nolente cognoscere mulierez vt in vitis pfm narratur de quodā patre cui inuite supponebatur mulier q̄ ꝓpriā linguā abscidit. Jaz manet eadē integritas vt ipse dicit arguendo cōtra beatū thomā iam habebitur cōtra eū q̄ virgo potest generare i sensu cōposito qō est rātū icōueniēs sicut ꝛginē pere esse possibile. Scdo pono q̄ deus teneat claustra pudicitie integra i muliere cognita q̄ ibi sit penetratio dimēsionū ipa cōsentiēte iā potest habere propositum eiusdē speciei specialissime cū virginitate ꝛ sic meretrix est virgo. Tū tertio sequeretur ex suo modo q̄ qñ illud claustrum ferro esset corruptū i puula qñ ipa est de nouo ꝓducta extra vterū q̄ talis nūq̄ potest esse virgo non potest habere ꝓpositū actuale virginitatis qz obiectum virginitatis actuale nō inest ꝛ ex consequenti habitū sed de actuali certū est. Tū ḡto falsuz est q̄ mulieris integritas corrūpitur ſz solū corrūpitur integritas eadē caro manet q̄ ꝓius erat manet licet ptes distent ꝛ añ non distabāt quēadmodū de baculo fracto dū manet in pñia obiecti de vtraq̄ parte vel que fuit pars manet noticia intuitiua sicut antea de illis partibus. Tū quito ꝛ añ supponatur q̄ quē admodū noticia intuitiua eiusdē obiecti ab abstracti ua differt specie ita volitio vl' quicūq̄ actꝰ volūtatis ab vna noticia dependēs specie differt a volitione ab alia noticia dependēte. Si negetur suppositio sicut a pleriſq̄ negatur quo ad vtrāq̄ partē tūc argumētū est lōge fortius quo ad claritudinē hoc dixerī quo ad claritudinē qz siue hoc admittatur siue nō argumētū currit qñ mulier habet ꝓpositum seruande integritatis nō oportet q̄ illa volitio actualis dependet a noticia intuitiua nec ab auditu nec a visu nec a tactu nō oportet q̄ mulier videat illā partem ꝛ sic dico q̄ mulier nūq̄ habet noticiā ituitiuā illius partis. Si ego ex habitu liberalitatiſ elicio actū dandi huic bono studenti a libꝛū in camera ꝛ continuādo eūdē actū numero p horā gratia exēpli i idē redit.ps.minuta hora. i scda medietate hore liber furto est ablatꝰ me inscio an oporteat propterea q̄ idē propositū actuale pereat certū est q̄ nō.esto q̄ añ habuerī noticiā intuitiuā añq̄ elicieba illū actuz sic dico q̄ si teberga eliciat ex habitu ꝛginitatis ꝓpositum actuale qū venit tirānus eā violare p hoc q̄ ipa violēte cognoscitur a tirāno manet non modo idē habitus ſz actus idē numero.sic ḡ dico manet idē habitus numero ꝛ inclinat i silēs actꝰ eiusdē speciei specialissime sicut añ dūmō mulier cognoscitur ipa renitēte vniuersaliter q̄libet habitus ex actibꝰ genitꝰ inclinat i silēs actus actibꝰ quibꝰ emanauit de habitu emanāte ex noticia ituitiua nūc nō opus est insistere an ille habitū generet ꝛ si sic extra illā nō instabis alias sine lege loqueris ꝛ vl' negabo aliquē habitū inclinare i actus similes actibus a quibus emersit habitus ipe martinus i solutione ad primū cōtra tertiā cōclusionē facit aliquas rationes cōtra sanctū thomā sophisticas beatꝰ thomas dicit q̄ ꝛginitas q̄tū ad formale est repabilis p penitentiā sed nō quātū ad materiale martinus facit aliquas rationes cōtra hoc q̄ si concludant contra beatū thomā cuius positio est defensabilis etiam contra positionē quā teneo concludunt ꝓpterea ꝙ nobis duob9. Respōdeo:arguit eñ sic i quocūq̄ nō potest esse per quācūq̄ penitentiā ꝓpositum seruandi integritatem carnis in eo nō potest per penitentiā reparari formale ꝛginitatis sed in corrupta ꝙ nullā penitētiā potest esse ꝓpositū seruādi integritatē carnis nego minoꝛ certe nullā apparentiā habet corrupta potest habere idē ꝓpositū i specie specialissima essentialiter ꝛ beatus thomas diceret tale propositū esse virginitatē in violente cognita ego dico desinit esse virginitas. Scdo arguit virginalis castitas vidualis ꝛ ꝓiugalis specie differūt ꝛc.antecedēs est falsum ꝛ cōsequētia nulla aliq̄ ꝛginalis ꝛ vidualis ꝛ cōiugalis sunt eiusdē speciei specialissime entitative lz nō sint eiusdē speciei specialissime in gñe moris.habeant tres: quaꝝ vna est virgo/alia vidua/tertia cōiunx ista proposita volo seruare me immunē ab actibꝰ libidinosis certe isti tres actꝰ sūt eiusdē speciei spalissime spalissime sba liter ſz vna vocatur virginitas ꝛ nō alia bene volo q̄ virgo potest habere actus aliquos specie distinctos a vidua sic potest vna vidua respectu alterius quicqd sit pñia sua est nulla. Ad tertiū argumētum de materiali et formali nō est vis formaliter ꝛginitas est actus vel habitꝰ volūtatis caro integra respectu alicuiꝰ actus est materia circa quā respectu aliquoꝝ actuū nō est ista simul cōcedo aliqua amittit ꝛginitatē ꝛ tū nullā ꝛtutē amittit aliq̄ amisit virginitatē qñ nullā ꝛginitatē amisit. sed tunc arguis ergo ꝛgo potest parere naturaliter. Respōdeo ꝙ ꝓpositiones. Prima est ꝛgo potest parere naturaliter.probat.helena peperit naturaliter helena est vel pōt esse virgo ergo ꝛgo pōt parere naturaliter cōsequētia tenet expositorie.minoꝛ pz:helena fuit ꝛgo ergo helena pōt esse ꝛgo pñia tenet a minꝰ amplo ad magis amplū affirmatiue sine distributione magſ ampli ceteris termiꝯ paribꝰ hoc additerim ꝓpter tales cōsequētias nō valentes sortes est homo ergo sortes fuit homo qz licet arguat a nō amplo ad amplū ampliatiōe tēpoꝝ respectu huius termini sortes consequentia non valet propter ly homo aliter acceptum:secus est in alia consequentia ꝛ a fronte ꝛ a tergo ampliat. Secunda propositio:virginez parere naturaliter est possibile est positioni impertinēs adhuc. patet possum eam cōcedere vel respuere igitur primo transeat. Et quādo dicis illud attribuitur laudi singulari beate virgis hoc nego sed ei est hoc preconium singulare q̄ ipsa a viro incognita perperit deum ꝛ hominem nulla alia viri expers (intellige expers viri) peperit siue mansit virgo siue non.incognita nulla alia peperit et sic datur idem in sententia beate virgini quod tu das.idem esset ex parte vtriusq̄ si furiosus furiosā cognosceret ꝛ neuter esset furiosus ex culpa precedenti sed semper ante furiam fuerant virgines quare non manent virgines sed vtendo terminis sicut sancti vſi sunt qui pluſq̄ philosophi vſi sunt vocabulo iuxta sententiam philosophi. secundo de celo.lequendū est vt plures.nego cōclusionē propositam impossibile est virginem parere naturaliter q̄ primum ipsa cognoscitur desinit esse virgo ꝛ corrūpitur tota sua virginitas actualis et habitualis.

Contra dicis ponatur habitus intensus quem teberga habet vt decem:veniat tyrannus ꝛ eam cognoscat iam ille habitus non corrumpitur ille habitus est virginitas ergo virginitas teberge non corrūpitur ꝛ eodēmō de actu: concedo consequentiam ꝛ qñs ꝛginitas teberge nō corrūpit nec actualis nec habitualis sed corrūpit virginitas actualis ꝛ habitualis.virginitas supponit ꝙ ꝓposito actualiue l habituali connotando q̄ habens tale non cognoscit neq̄ cognouit nec est cognita nec in cognoscēdo modo deficiente connotato termini deficit eius suppositio dummodo positiue connotat sicut in proposito. Cōnotatio de corrumpere denotatur cadere in cōnotatum virginitatis quando ponitur a parte predicati.nec hic est conuersio simplex corrumpitur virginitas:ergo virginitas corrumpitur :antecedens est verum ꝛ consequens falsum vti tu vides in generali:in speciali variatur appellatio esto q̄ corrumpitur ampliat a fronte et non a tergo.si petas conuertentem istius corrumpitur virginitas da extrema et ampliationem ꝛ nichil facilius/ et capiatur pro subiecto res qualitas vel habitus sic ergo conuerte:corrupta virginitas est vel fuit habitꝰ ꝛ esto q̄ subiectum conuertētis amplietur predicatum conuerse non.hoc non obstat bona est conuersio homo fuit animal ergo animal est vl' fuit homo nec ibi est mutua inferibilitas quemadmodum hic tantum animal est homo ergo homo est animal. ad de quod est.si libeat hic non insisto. Tertio argumentor q̄ virginitas non est virtus plato vt communiter dicitur sanctificauit se propter virginitatē et filia iepte fleuit virginitatē iudicum vndecimo. dimitte me vt duobus mensibus circumeam montes ꝛ plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.ꝛ deuteronomii septimo:non erat apud te sterilis vtriusq̄ sexus:ꝛ philosophorum princeps habuit vxorem et dicit primi ethicorum septimo sufficiens autem dicimus non ipsi soli qui vitam solitariam agit sed et parentibus natis ꝛ vxori. idem patet de socrate ꝛ ceteris.et primo officiorum non solum nobis nati sumus sed partem patria vendicat et amici ꝛ potissimum liberi. idem dicitur de iohanne andreaviro studioso. Respondetur ad illud de platone putatur q̄ illud fecit vt euaderet penas vulgi quod ꝛginitatem exosam habebat. De philosophorum principe facile esset dicere q̄ vmbratice felicitatem somniauit nec per naturam poterat altius conscendere verisimile satis est q̄ vxoris exps liberius litteris vacare potest q̄s coniugatus sed non omnibus datum est adire corynthum. de socrate nichil restat dicere binas habuit et hoc est cōtra ius nature nec secum dispensabatur sicut cum patribus vt apparet saltem non constat. de ieptevide batur eis esse ignominiosum in mundo non habere proleꝫ. illud deuteronomii septimo:erat promissio eis q̄ abundarēt liberis qō homines maxime desiderant ꝛ eodemmodo in lege euangelica licuit tamen seruare ꝛginitatem semper quando erat sufficiens multitudo hominum in mundo. de abel occisus est iuuenis q̄ licuit ante incarnationem patꝛ de hieremia/de helia/de beata virgine/de ioseph/ de paulo et hec est expressa sententia iohannis damasceni vicesimo quinto capite quarti beatus est suscitans semen in israel.dicit gratiam et timorem dei spiritualiter intelligatur rasias secundi machabeorum decimo quarto commendatur de hoc q̄ propositum continentie tenuit:ꝛ primi corynthiorum septimo:qui sine vxore sollicitus est q̄ dñi sit qūo placeat deo:qui aūt cum vxore est sollicitus q̄ sunt mundi qūo placeat vxori et vellem omnes homies esse sicut meipsum q̄q̄ quis pōt dicere de hiis vltimis q̄ fimbrias noui testamenti attigerunt vide libellum cuiusō nitentis probare apostolus fuisse cōiugatū sed parum refert studuit pulchre inuentioni nec proprie erat maledictio non habere prolem sed videbatur esse benedictio prolem habere sicut dicit psalmista.vxor tua sicut vitis abundans filii tui sicut novelle oliuarum in circuitu mense tue:et sequitur ecce sic benedicetur homo qui timet dominū per locum ḡa contrario sensu q̄ non timet dñm nō sic benedicetur. et baptista de anna loquens huic sētentie applaudere videtur. Venimus ad canos frigescentemq̄ senectaz. Et nostre sine prole dies abiere iuuente. Longa infelicis thalami ꝓsortia sim⁹ Claudim⁹ i fausto vir plurib⁹ exulat ānis. Cōspectꝰ hoiz fugiēs domꝰ ozba magistro. Fluctuat amisso seu nauis i equore clauo. Currimꝰ in fatū tacitis q̄ recedimꝰ ānis. Quod supest expectat hiās iā plena meoꝝ est. Terra cadauerib⁹ ꝓsanguineos q̄ sepulchra Vix capiūt soli steriles seruiamur i oē/dedecꝰ.ꝛc.et in ꝓnci.li.scdi de btā ꝛgi.sicem ſmaz ex āna recitat postq̄ vidit beatā ꝛginē velle fuare ꝛginitatē. Exptes q̄ thoros sobolis suposq̄ deūq̄.ira sci tūc fama fuit dirūq̄ minari.suppliciū in steriles vteros mlto añ maritū.nō aliā ob cām passim puicia notat.semotūq̄.peul tēplo spectātib⁹ ipsis.ciui

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus.sz btā virgo rñdit hec eaō sctōs mouit sententia vates.Et magnos habz auctores temeraria forsam dicerer:et proprie male consuluisse saluti ausa per ignotos calles si prima fuissem vadē et ambiguis solam me credere ventis. Rumpere cz audaci nondum vada cognita gressu. Clara per hos magnus liquet vestigia calles.Elias eliadesqz viri gratissima celo. ¶Quarto arguitur probando q virginitas non est tale propositum quia si sic sequeretur q paruli ante vsum rationis discedentes nō essent virgines hoc est inconueniens igitur:z q sequatur patet de se non habent talia proposita actualia nec habitualia z plereqz mulieres hoc non cogitāt sed in bona simplicitate viuunt z postq̄ non sūt corrupte eis debetur aureola pro integritate corporis seruata z non sunt martires nec doctores: ergo virgines. Item diuisuz castitatis excedit membra diuidentia:ergo diuisio mala:antecedēs patet:meretrix que nunq̄ erat vrgata que nunc continet est casta sub nullo istorum membrorum continetur igitur. ¶Ad quartum respondetur concedendo q tales siue iuuenes siue senes non habentes proposita actualia nec habitualia non sunt virgines quemadmodum nichil est album nisi habeat albedinem/sic nichil est virgo nisi habeat virginitatem. Contra: talis est casta:ergo aliqua istarum specierum casta non vidua nec sponsa: ergo virgo: qō ipsa sit casta patet est mulier incorrupta ergo casta non est dare medium. Respondetur negando q talis est casta nec est casta nec corrupta est dare medium vt patet de illa paruula sed virgo et casta interdum extendūtur hoc est negatiue accipiuntur pro illa que nō est corrupta et hoc modo est casta et virgo. Sed an talibus debeatur aureola virginum dubium est et videtur q non q aureola debeatur illi integritati quā natura dedit sine aliquo actu est extrancum requiritur actus fuisse licet hoc non sufficiat si corrumpatur ipsa renitente habebit aureolam virginum quia non stat per mulierem quin virgo maneat. Et si dicas in apocalypsi dicitur hii sunt qui in mulieribus non sunt coinquinati virgines eñ sunt z loquitur ō innocentibus ergo talibus datur aureolā virginuz. dicitur q deus dat eis quia erāt occisi propter christum quemadmodum dicitur de martyzio talibus gratiam specialem tribuit.sed pone q aliqua mulier habuerit propositum virginitatis z tam actus q̄ habitus sint corrupti z moriatur sequeretur q talis non discederet virgo z sic non haberet aureolaz virginitatis quod non est dicenduz. Respondetur oportet dicere q talis habebit aureolam que virginibus debetur sed an discessit virgo/dubitas videtur suff.cere posse q virginitatem habuerit et non est corrupta mente nec corpore . sed petis quid erit de duobus coniugatis z ambo vouent continentiā ingredientes religionez que castitas seruabitur ab eis.potest dici nulla est illa castitas sunt ambo mortui ciuiliter non est castitas nisi in presupposito sed hoc non sufficit cum sint in rerum natura z idem cōtingeret quando non abrenunciarent seculo.

Dicitur q talis castitas est coniugalis nec est de ratione castitatis coniugalis reddere debitum dato q petatur post votum.Sed pone duos coniunctos per verba de presenti et ingrediantur ante carnalez copulam religionem que castitas erit in eis potest dici tales morientur virgines sicut forte contigit ō iohanne euangelista vocamus castitatem coniugalem post carnalem copulam : ex illo potest habere solutionem de illa coniuncta(que moritur ante carnalem copulam)nolo insistere ob feditatem materie de illo qui non perficit actum carnalis copule sed impeditur inutile est tales cisternas non continentes aquam fodere. Ad aliud de meretricibus que continent:dico q tales sunt vidue corruptevlente non sunt virgines sed habent proposita eiusdem speciei cum virginibus propter defectum connotationis huius termini virgo. ¶Quinto arguitur:omnis virtus amissa est reparabilis:virginitas non est reparabilis:ergo virginitas amissa non est virtus:consequentia tenet in baroco: maioz est clara:minoz patet auctoritate beati hieronymi in epistola ad eustachium:audenter loquar cum deō omnia possit suscitare virginem non potest post ruinā. hoc idem patet tricesima secunda questione quinta si paulus. Respondetur negando minozem virginitatem mentalem amissam deus potest reparare imo virginitatem:mulier naturaliter potest reparare non eādem numero naturaliter sed secundū speciem essentialez:hoc est postq̄ aliqua est corruptio potest habere qualitatem eiusdem speciei essentialis entitatiue cum virginitate sed postea illa qualitas nunq̄ vocabitur virginitas propter connotationem termini.zc.licet meretrix potest habere actuz eiusdem speciei cum virginitate non tamen virginitatem. ¶Secunda propositio:nec deus/nec creatura possunt reparare virginitatem:hoc est si semel sit amissa virginitas post carnalem copulam deus nescit in posterum facere q hec sit vera hec est virgo hoc est propter connotationem termini : virgo connotat q nunq̄ fuit corrupta et si interdum fuit corrupta nunq̄ denominabitur virgo z cum hoc tenendo dictum agathonis quod laudat aristoteles sexto ethicorum:ad preteritum nulla est potentia: z hoc potissimum ante mortem an beata magdalena in patria post resurrectionem vniuersalem erit virgo non insisto pro nunc.Et hoc sic intelligo. Si potest non ampliat ad preterita oppositum non est michi imaginabile q satis innuere videtur beatus hieronymus ad eustachium:audenter loquar cum omnia potest deus suscitare virginem non potest post ruinam.si potest ampliat ad preterita tunc ad preteritum est potentia et tunc sensus huius erit deus potest facere beatam magdalenam esse virginem potest vel potuit z hoc non est dubium. sed de hoc in futuris contingentibus in primo.

¶Sexto arguitur probando q virginitas non est vt9 q2 si sic bonū est habz virginitatē tūc bonū est sorti habere virginitatem bonū est platoni et sic de aliis ergo cuilibet est bonum habere virginitatem consequens est falsum quia est contra preceptum genes. scdo.et genes.octauo.Item tūc nulli essent homines et sic cessaret generatio hominū et sic oēs peccarent:si sequatur bonū est cuilibet homini:q̄ bonū est toti multitudini. Fortasse dicis q non sequitur bonum est cuilibet:ergo bonum est toti multitudini capiendo totum cathegoreumatice quemadmodū non sequitur : quilibet homo est vnus solus homo vel par multitudinis: ergo tota multitudo est vn9 solus homo vel pars multitudinis : quelibet pars solis est minor sole sed non tot9 sol cathegoreu[cc] ē minor sole hoc non soluit licet in aliquibus non sequitur tamen gratia materie in proposito sequitur quod probo da q bonum est ciuilibet seruare virginitatem hoc est quilibet homo meretur seruando virginitatem vel bene facit z ponatur postq̄ illa est de ineſſe nunc q omnes moriantur iam tota multitudo per te negantem consequentiam damnabitur quia tenebatur ad generationem z hoc non adimpleuit : ergo tota multitudo damnabitur sic discedens.Sed contra quilibet saluabitur illius multitudinis quia suppono q non peccet alio peccato.

Et eodēmodo arguam bonum est sorti intrare religionem bonum est platoni z sic de aliis:ergo bonuz est cuilibet homini:ergo toti multitudini.Eōdēmodo bonum est dare hanc terram ecclesie amore dei demonstrando centum z bonum est dare illam eiusdem amore z sic de aliis:ergo quanlibet terram dare ecclesie vel ecclesiis est bonum z sic seculares nichil haberent.pari forma probare poteris q cuilibet est bonum suscipere sacros ordines et sic null9 maneret laycus bonum est isti esse pauperem et illi z illi z sic de aliis sicut corrigeri z sic nulli essent diuites z homines viuerent sicut in statu innocentie hii discursus sunt tediosi.aliqui concedunt bonum esse cuilibet seruare virginitatem sed non sequitur q toti multitudini.Contra quos procedit rèplica ī arguendo martinus reprobat circa huius argumēti solutionem beatum thomam et altissiodo.sed dicit q nulla pars multitudinis obligatur sed bene tota hoc arguendo est reprobatum Item probatur q aliqua pars obligatur signo totam multitudinez per eum sit a .sepo ad intellectuz oñes preter vnū Arguitur sic:hec pars tenetur ad generationē : qō probo quia per hoc q ille vnus statim moritur tenetur ad obligationem et non ratione mortis illius Propterea respondeo ad argumentum q generatio non est de precepto nunc erat interdum propter hominum paucitatem patet circa principium mundi z post diluuium noe ad aliquot tempus tunc quilibet tenebatur ad generationē ad multiplicationez generis humani. Nunc autez postq̄ sunt plures geniti non tenentur z potissimum postq̄ christus consulit virginitatem z qñ ponis q nullus generet hoc ī primis negabitur qō in facultate hoim est cum influentia dei generali qui sunt ita proclives ad ꝟ sp reperietur aliquis generans imo plurimi hoc argumentum concluderet contra aristotelē contingentiam huius homo est animal q tandem erit falsa[v]r saltem non erit vera dato q esset in rerum natura si nullus generaret qō ipse negaret ipse haberet concedere quilibet homo potest non cognoscere mulierem patet per ascensū.sz hāc negaret nullus hō cognoscet mulierē qz opposita ē necessaria sz admisso casu postq̄ ēhoib9 reuelata virginitas z p̄miū eternū pro meritis apparet q omnes possunt continenter viuere collectiue z tunc admitto q nullus generet z negatur q tota multitudo peccabit quia non est amplius in precepto non peccamus auctoritate legis.Si dicas tunc non habebuntur omnes predestinati et sic apostolus male consuleret:prime ad corinthios septimo.dico tunc possimus opinari rationabiliter numeruz predestinatorum esse completū et ignorantia nos excusaret.insuper aliquid precipitur toti multitudini ratione partis z nulli supposito:patet de agricultura sacerdotio z similibus z apostolus intelligit vellem omnes homines esse sicut meipsum hoc est stante lege quam nunc video inter homines de quolibet statu hominum non obligatorum ad matrimoniuz vellem habere virgines si constaret probabiliter sorti q nulli vacarent generationi potest cum prudentibus conferre et implorare auxilium diuinum qui generationi vacarent. Petis si mulier vellet cognosci z non cognoscitur quomodo in ipsa amittitur virginitas cuz adhuc possit eē virgo pōt dici virginitas amittitur recuperabiliter in illa que non cognoscitur sed postq̄ est cognita irrecuperabiliter amittitur de illa que est polluta de nocte non est certuz cui postea in vigilia placet pollutio semper saluatur impossibile esse virginem parere.Ex quo infertur stat dare naturaliter aliquam meretricem que postea erit virgo patz ex dictis.Secundo sequitur stat dare aliquam discedētem meretricem nondum cognitam a viro.Tertio sequitur:stat dare virgines damnatas que discedunt in mortali peccato z virginitate hoc potest cōtingere crebro de lege patet de fatuis virginib9 nō tamen nego quin virginitas est clara virtus z preciosa de iohanne euangelista videtur q virginitatem amisit recuperabiliter nisi dicatur habuit propositum in dationem dominii sui corporis z nunq̄ in vsum quia putatur coniunctus fuisse per verba de presenti ex omnibus elucescit non quelibet virgo ē beatio: cō non virgo nec quilibet habens aureolaz quolibz non habente beatio::patet de paruula duodecim annozum discedente in virginitate:z de beato petro vel magdalena. Sed hic dubitatur de paruula duodecim annozum que habet hoc propositū volo seruare integritatem corporis mei melius volo seruare me ab actibus libidinosis vsq̄ ad vigesimum annum et non vltra. Respondeo talis multiphariam potest se habere / vel habet istum actum volo seruare me a venereis per octo ānos futuros vel vsq̄ ad vigesimum annum et talis actus ē virginitas / vel habet duos actus vnus/ volo seruare me vsq̄ ad vigesimum annum/alius volo dare vsū corporis mei viro quem capiam post vigesimum annum z de illo secundo est difficultas sub qua spe

Universidad de Deusto
Biblioteca

cie continetur non est actus virginitatis nec viduitatis oppositū imbibatur in castitate cōiugali aliōquin diuisum latitudinem membrorum diuidentiū exuperabit cum talis actus est castitas. Forte dicis secundus actus est castitas coniugalis. cōtra ergo non omnis castitas elicita a virgine est castitas virginalis et ꝙ ꝓis nec omnis castitas elicita a coniuge est castitas coniugalis: ꝓz de illo actu in quo ipa placet de virginitate preterita añ matrimoniū hoc est placet michi ꝙ seruauerim virginitatē meā añ matrimoniū scōm illud enee: olim hec meminisse iuuabit. Rñdeo vt vides oportebit nos aliquā hāc partium eligere aut diuisum excedit mēbra diuidēdi: aut aliqua castitas elicita a virgine est coniugalis: aut virginitas est volitio dandi suū corpus alteri et malo in alterꝝ duorum vltimorū incidere et do tertium mēbrum ꝙ vterꝙ actus est virginitatis prior est virginitas melior et magis spectans ad virginitatem: scōs actus est virginitas per accidens ꝫ est ratione subiecti quelibet castitas in virgine est virginitas: vnde potes dare tres gradus virginitatis primus est actus quo quis vel qui vult seruare perpetuo se a venereis qñ par est: secundus actus quo quis vult seruare tēporanee: tertius actus quo ds vult dare corpus suū alteri pro tēpore et loco p̄mus actuū est optimus tertiꝰ infimus. si cuipiā placebit dicere iste actus est castitas coniugalis de quo dubitatur nec inconuenit virginē habere actum castitatis coniugalis is non nimis late a ratione deuiare videtur sed tunc pari ratiōe dicere debebit coniūx habet actum et habitum castitatis virginitatis et est virgo: nec sequitur discedit virgo ergo habebit aureolam qz hoc itelligitur de simplici virgine modo ista est mixtim virgo hoc est ipsa est virgo et coniūx copulatim an copulative non insisto. sed tunc est difficultas de illa an habebit aureolam virginuz sicut discedit puta illa que est infra annos nubiles et habet ꝓpositum tempoz anei vult tamen vxorari ꝓ loco et tempore et potest dici ꝙ sic. sed tunc est difficultas vbi esset idez actus numero quo ꝙ vult seruare se expertem a venereis vsqꝫ ad certum tēpꝰ et tunc habere virum secūdum illa que diximꝰ paulo superius talis erit simpliciter virgo sꝑ manens i latitudine virginitatis tñ ille actus est mixtꝰ ex duobus gradibus virginitatis sicut contingit de vsu et fruitione. si quis voluerit ea tutari ꝙ immediate ante diximus oz concedere eundem actū numero esse castitatem virginalē et coniugalē et sic vidua potest habere eundē actum qui est viduitas et virginitas: vel eundem actum qui est viduitas et castitas coniugalis. Si dicas cognita per violentiam non adhuc perdit aureolam virginum ponatur ꝙ placet ei illa corruptio post carnalē copulā ipa perdit irrecuperabiliter ꝙ quid? dico ipa ꝑdit irrecuperabiliter aureolam per illa duo simul in secundo illorum tunc primo perdit irrecuperabiliter nō inconuenit actū exteriorem impedire aureolam due sunt petentes equaliter carnalem copulam hodie vna cognoscitur non alia cras penitudine ducuntur vna recuperat virginitatem alia eam recuperare nequit. Sed forte petis si aliqua habens habitum intensum virginitatis corrumpatur quomodo habitus eius postea denominabitur si ipsa remitatur habitꝰ ille idez qui ante erat virginitas dico ꝙ erit viduitas si non habeat virum. ¶ Contra secundam conclusionem arguitur continentia viduarum est difficilior ꝫ̄ continentia virginum quia experte sunt delectationez coitus: ergo citius accenduntur vt dicit philosophus in de animalibus. Rēspōdetur stat ꝙ vidua tantum meretur sicut virgo que non habet tantum insultum esto ꝙ difficultas sit intrinseca quia prouenit ex habitu non ei imputabili. Et existo infero ꝙ due vidue continent quarum vna est iuuenis et altera senex et senior plus meretur ꝫ̄ altera si sit magis procliuis ex complexione ad actus venereos ꝫ̄ alia. Secundo infero ꝙ casta castitate coniugali interdum tantum meretur abstinendo ab aliis a suo viro sicut virgo/meritum virginitatis non in infinitum meritum castitatis coniugalis exuperat: ergo potest esse tanta difficultas in coniugata ex complexione et obiecto quia multi eam propter diuitias/ vel pulchritudinem amplectuntur aliam pauci vel quia est frigide complexionis. Et hic semper loquor de actibus qui sunt formaliter viduitas virginitas et castitas coniugalis de aliis actibus meritorijs quis est qui ambigat quin petrus et magdalena multis virginibus sunt multo beatiores sed ceteris paribus hoc est vidua vult seruare castitatem in posterum et illud tempus est minus tempore quod meritur virgo et sic virgo plus meretur et ex illo sequitur ꝙ viduitas in teneris annis prestat viduitati adulte. Excessus istarum castitatum patet per fructus centesimum /sexagesimum/ et trigesimum qui debentur istis tribus tricesimus respondet castitati coniugali est numerus pariter impar eo ꝙ vltra primam partitionem in partes pares amplius scindi renuit sed mox vtraqꝫ medietas se in imparitatem erigit hoc matrimonio competit licet vir et femina ab exordio conuenerunt crebro in animos contrarios prolabuntur. sexagenariꝰ est fructus vidualis in proportione dupla trigenarium exuperans cauet a presentibus et futuris libidinibus: coniugalis castitas a presentibus mortua vxore vel contra non est regulariter maior continētia et hic fructus potissimum conuenit viduitati ꝓpetue si que in anno luctus vel protinus illo extincto virum ducit talem fructum super coniugatam castitatem non promeretur non semper inter fructus viduarum est paritas hic numerus est impariter par cum scindi in partes pares et rursus ille i minutiores non recusat et sic duplicem partitionem in partes pares habet: sed cum diuisio ante vnitatē euanescit aliquid imperfectionis in ea castitate reperitur. centenarius est numerus quadratus ex denario in se ducto numerus multum perfectus studiosum et beatum primo ethicorum aristoteles quadrato coaptat a quocunqꝫ loco ruit super constam solide cadit et sic perfectionem quam habet

a numero pariter impari vel ipariter pari non mendicat. proportio centenaria ad trigenariam est tripla sesquitertia a sedis voluptatibꝰ preteritis/ꝑsentibꝰ et futuris absliet et frequenter tertia pars vite in cō iugatis ordinatur circa sollicitudinem vxoris et familie omnibus his vacat virginitas centenarius numerus ad sexagenarium se habet in proportione superbiptiente continet enī centum sexaginta et duas eius tertias. Potest fieri argumentum ad probandum ꝙ corrupte violenter ꝑdunt meritum virginitatis et aureolam propter illud leonis pape: et recitatur tricesima scōa q̄stio. quinta. Ille autem famule dei ꝙ nō audeant se comparare virginibus dicit doleant se illud corpore perdidisse: illud non est intelligendum ꝙ peccent vel ꝙ non debeant habere aureolam virginitatis: sed quia sunt propensiores propter delectationem in actu venereo expertam: bene facile datur eis in posteruz occasio peccati fortasse consenserunt et pro isto agant penitentiā et multum meretur dum modo omnimodo renituntur sicut dicit beata lucia paschasio: si me inuitam violaueris castitas michi duplicabitur ad coronam et ꝫ esse poterat intēdēdo suam castitatez eliciēdo actū intensiorē aduenient materia tali renitendo multuz augetur habitus castitatis sꝫ talis sic violēte cognita desponsata viro reddit eum bigamum qui mulierem ducit. An castitas coniugalis et virginitas et viduitas sunt eiusdem speciei. Rñdeo clarum est rñdere isti q̄stioni dummodo videas obiecta istorum actuum vel habituum quandocunqꝫ obiectum vniꝰ specie differt ab obiecto alterius habitus et actus specie distingūtur: de idētitate non oz vt de noticia intuitiua et abstractiua respectu eiusdem sed si eodē modo ferantur in idem non appareat ratio quare nō sunt eiusdem speciei specialissime. Ex isto infero ꝙ castitas aliqua virginalis et vidualis sunt eiusdem specie essentialis. Alique diuerse due castitates virginales specie differunt. si teberga habeat hanc volitionem volo seruare meum corpus ne polluatur et ysabella habeat hoc propositū volo perpetuo seruare corpus meum ne polluatur ille due virginitates specie differūt ponitur perpetuo in obiecto vniꝰ et non alterius: prima castitas est virginalis si subiectum non sit corruptum stat vnam viduam habere castitatem eiusdem speciei essentialis cum virgine sed non eiusdem speciei specialissime in genere moris prima non vocabitur virginitas alia vocabitur virginitas. Aliter martinus construunt eis obiecta vltra modum loquendi philosophicum et sanctorū et concludunt sibi solis ꝙ omnes castitates coniugales et virginales specie differūt: et sic licet opinio apparati tricesima scōa. questio. quinta. capitu. primo sit dissuta ꝙ eadem est castitas in coniugata q̄ erat in virgine bonum sensum quo ad aliqua potest habere est tamen falsa: non debuit glosator positiuus suam falcem in messem philosophicaz mittere oēs sunt eedem in specie subalterna. Ex quo patet aliqua virginitas viri identificatur cum virginitate mulieris aliq̄ vero non et sic sine ratione: super hoc cespitat martinus in solutione ad decimum octauum argmentum questionis prime de virginitate.

¶ Distinctionis trigesime questio tertia.

Queritur tertio an fuit verum matrimoniū inter mariam et ioseph. Ponitur cōclusio: beata virgo erat coniunx et virgo simul et mortua est virgo: hoc patet auctoritatibus omni luce clariorib⁹ in questione non ancipite quid opus est testimonio beata virgo: dicit beatus augustinus in libro de vitiis et concupiscentiis: et magister allegat in littera beata maria proposuit se seruaturam votum virginitatis in corde sed ipsum votum non expressit ore luce primo angelo respondit/ quomodo fiet istud qñ virum non cognosco. si ipsa non fuisset actualiter adhuc cognita et non habens virginitatem in mente non fuisset bona responsio archangelo sed volebat dicere ego firmiter proposui in animo seruare virginitatem sed ipsa erat docta a spiritusancto ꝙ poterat habitare cum ioseph et euz capere in virum ei dando suum corpus sed certiorata reddebatur a deo ꝙ ioseph corporis vsuz nunqꝫ peteret. sed radix tunc est in quo consistit matrimonium si in datione actus coniugalis quomō cum illo stat virginitas. Rñdetur ꝙ in datiōe mutua corpoz puta in dando dñium sui corporis et non dādo vsum sui dñii nisi petatur aliquis pōt alicui dare dominiū sui corporis non dādo ei vsum illius dñii qō ꝓz de illo qui iurauit ꝙ contrahet matrimoniū postea intendit intrare religionē alexandꝰ tertius ēpo exoniēsi extra de spon. et matrimo. cōmissum. dicit ꝙ talis potest contrahere et postea intrare religionē et sic contrahit matrimoniū et nunqꝫ intendit dare mulieri vsū sui corpis: sic erat de beata virgine que erat docta a spūsctō ꝙ contraheret. ꝙ ioseph nō peteret debitū ipsa dedit ipsi ioseph sui corpis dñium reseruans sibiipsi vsum sui corpis: nec sequitur ex ista via ꝙ inter fratrē et sororē potest matrimonium contrahi qz non sunt habiles: illud ꝓz totū. xxvij. q ij. beata maria. et si dicas. xxvij. q. j. sunt q̄dā. vouētib⁹ ꝫ ginēb⁹ non solū nubere sꝫ velle nubere dānabile est dicetur ꝙ hoc vez est nisi aliqua esset docta a spūsctō ꝙ alter debitū non exigeret et ꝙ ei ꝑdesset contrahere matrimoniū al's male agit exponendo se discrimini cadēdi a virginitate ꝓpter viri societatē. ¶ Sed cōtra illud totū añ: sequeretur ꝙ esset matrimoniū cū conditione non reddēdi debitū vel cū contrario vnius boni matrionii qō est falsū et contra romanū pontificē. extra de cōditio. appo. in dispensatione vel in alijs ꝫ̄ctibus. ca. vlti. Forte rīdes concedēdo ꝙ est matrimoniū nec illa ꝑditio matrimonio repugnat de nō petere debitū mō honesto sꝫ cōditiones inhoneste ꝫ̄ tria bona matrionii matrimoniū ipediunt vt si ꝑcures aborsiuū vel si nō serues matrionii fidē vel si aliū possū te viuente capere. ¶ contra illud argumtor: exisio sequitur ꝙ mulier non tenetur reddere viro petenti debitum consequens est falsum et cōtra maximū pontificez

Universidad de Deusto
Biblioteca

de conuersione coniugatorū.ex publico.iudex compellet eum vel eam intrare religionem infra spaciū duorum mensium vel reddere debitum vt tibi patet et patet consequentia quia reddere vsum corpis nō est de ratiōe matrimonii imo aduenticiū matrimonio ad qō nemo tenetur. ℜRūdeo replica hec petit venā huius materie ⁊ dico q̄ non sufficit ad matrimoniū dare corporis dīium dissentiendo de vsu saltem ad hoc q̄ sit matrimonium eiusdem rationis cum matrimonio cōi vt replica tangit nec hoc volebat beata virgo sed ipsa dedit dominium sui corporis ipsi ioseph relinquens vsum dispositionis diuine et certiorata erat q̄ ioseph non peteret vsum corpis: nec ipsa petere debebat et hoc stat cum virginitate et forte taliter contraxit iohannes euangelista. Si ponas ioseph petiuisse vsum corporis beate virginis quid ipsa tenebatur facere. ℜRespondeo ponis quintum pedem in ariete et casum preter legē vnde mulier que contrahit potest se bifariam habere: vnomodo volendo contrahere matrimonium ⁊ volendo dare viro dīium sui corporis nichil cogitando de vsu corporis: vel si cogitet relinquens dispositioni diuine et sic fecit beata virgo et hoc propositum compatit virginitatem et verum est matrimonium tale potest fieri inter frigidum et sterilem dūmodo hoc cognoscant. Aliomodo mulier habet propositum dandi suum corpus viro ⁊ vsum cathegorice et adhuc tale propositum vt supra patuit in questione precedenti spectat ad virginitatem anteq̄ sit cognita/licet multum assimiletur castitati cōiugali ⁊ sic non est ita pura virginitas sicut pria quā non decuit beataz virginem habere. Alie mulieres contrahentes communiter/siue habeāt primū propositum/siue secundum tenentur reddere debitum quia hoc ratio et lex statuit pro loco et tempore/nō autem beata virgo/ioseph ab ea nichil petebat q̄ si importunius arguens ponat preter legez ioseph debitum petiuisse vt sit satisfactum sue impudētie cū ioseph etiam mortuus est virgo non parue reputationis erat sanctus ioseph in cōspectu trinitatis cū debebat habere coniugem matrem dei. dico beata virgo non reddidisset ei debitum nec tenebatur: qz ipsa erat certiorata a deo de oppositio fateor q̄ carnalis copula non est de ratione matrimonii inter multos erat matrimonium inter quos nunq̄ erat carnalis copula: si duo contraherent et ambo vouerēt continentiam ante carnalem copulam neuter tenetur alteri reddere debitum dato q̄ alter peteret vl̄ proximius loquendo: si post verba de presenti duo contraherent sortes et berta et de⁹ prohiberet eis reddere debitum/in illo casu neuter tenetur alteri reddere debitum esto q̄ alter petat. ideo non placz michi quod martinus dicit q̄ beata virgo tenebatur reddere debitum si ioseph petiuisset vt patet in solutione quarti argumenti contra tertiam conclusionem. Sed pro amplioze intelligentia dico aliqō est matrimonium in quo est essentiale reddere debitum petenti: patet post carnalem copulam si alter petat pro tempore et loco alter non dans debitum peccat. idem patet ante carnalem copulam lapsis duobus mensibus et illud est matrimonium cōmune. Aliud est matrimonium et non ita commune in quo vnus non tenetur reddere alteri debitum: patz ante duos menses vel cum pacto non reddere debitum vel post votum emissum ab vtroq̄: vel si deus prohiberet reddere debitum modo ille termin⁹ matrimonium vniuoce dicitur de vtroq̄ licet non sit idem in eis/sicut animal dicitur vniuoce de homine et equo/licet inter illa sit magnum discrimen sicut aliquod est animal de cuius essentia est anima rationalis. patet de homine/aliquod est animal de cuius essentia non est necesse habere animam rationalem: patet de boue sed sicut non est necessarium ad animal in communi habere animam rationalez sed sufficit habere animam sensitiuam sic ad matrimonium in cōmuni sufficit dare dīium corporum mutuo vt predictum est. ¶Contra conclusionem arguitur: non licuit mulieribus viris alterius trib⁹ nubere nūerorum vltimo: ioseph non erat trib⁹ marie. luce scō. erat de tribu iuda quia de tribu dauid maria autez erat de tribu leui quia erat cognata elyzabet luce primo: igitur. ℑPreterea probatur q̄ maria non mansit virgo vsq̄ ad mortem. cuā gelista dicit mathei p̄mo. et accepit coniugem suam et non cognoscebat eam donec peperit filium suuz primogenitum: ergo videtur dicere q̄ cognouit eam postq̄ christus erat natus. Ad primum respondetur distingo q̄ non licuit mulieri capere virum alteri⁹ tribus: vel si illa mulier erat heres parentum et sic cōceditur. numeroz. vltimo querimonia filiarum salphaad que erant de tribu ioseph preponebatur coram moyse an licuit eis habere viros aliarū tribuū diffiniuit moyses q̄ non ne esset cōfusio in tribub⁹ par ratio videtur de omnibus mulieribus heredibus et filiabus salphaad vel aliis mulieribus et sic negatur licuit eis capere viros cuiuscunq̄ trib⁹. de beata virgine videtur q̄ erat heres ioachim/erat soligenita licet beata anna habuit alias duas filias ex duobus aliis viris vt patz ex carminibus. Anna solet dici tres concepisse marias. Quas genuere viri ioachim/cleophas/salomeq̄. Has duxere viri/ioseph/alpheus/zebedeus. ℑPrima parit christum/iacobumq̄ secunda minozem. Et ioseph iustum peperit cum simone iudam. Tertia maiozem iacobū/volucremq̄ iohannem. Et pulchri⁹ hec tangit mātuanus primo libzo de beata virgine ismeria erat soroz anne que erat mater elyzabeth. ℑIsmerie sozor anna fuit regalis origo. Et soboles magni venientis dauidis ab alto. Sanguine zacharie cōiunxit sata semine prime. Tres triplici parte marias tribus anna maritis. ℑProgenuit sanctum et summo genus ethere dignū. ℑPrima deo sacros partus dedit altera natos. Quattuor alpheo iudam simona iacobuz. Et qui iusticie clarum cognomen habebat. Tertia de natis tibi quos zebedee duobus/Edidit. Et sic non licuit beate virgini capere virum alterius trib⁹ et sic conuincitur q̄ erant eiusdez tribus elyzabeth erat de tribu leui sed tribus sacerdotalis et regia

erant cōmixte ⁊ sic beata virgo de vtraq̄ tribu descendit: sed tunc est dubiū esto q̄ mathei p̄mo deducatur genealogia ioseph de domo dauid xp̄us non erat filius ioseph sed ex spiritussancto sine patre genitus ex purissimo sanguine beatissime v̄ginis quo ad humanitatē. Forte dicis ⁊ sic dicunt doctores q̄ postq̄ beatus mathe⁹ mathei p̄mo deducit ioseph ⁊ duxit beatā virginē ⁊ ipa erat heres ipa erat eiusdē tribus. Contra ex hoc non habes q̄ ipa erat de domo dauid q: in tribu iuda multe erant domus ⁊ familie a dauid dom⁹ fratrū dauid erant de tribu iuda sicut ipe dauid ⁊ nō cogebātur mulieres duce re viros sue familie ꝛlicuit capere cuiuscūq̄ familie virū dūmō in sua tribu manerēt. ℜRespondetur q̄ credēdū est auctoritati beati mathei quēadmodū credim⁹ ⁊ hebrei credunt moysi dicenti. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. Ad scām argumētuz mathei p̄mo solutio tāgit extra de verbor. sīgatione. ioseph. ⁊ est beati hieronimi. locus a ꝓtrario sensu ibi locū nō habz: donec est modus loquendi scripture ptz in veteri testamēto. Sede a dextris meis donec ponā inimicos ꝛc̄. ⁊ corvus nō reuersus est donec aqua siccauerit. gen. viij. ⁊ tū corv⁹ nō rediebat fm q̄ solet dici cōmuniter in diluuio noe emittebat qui ingratus fuerat nō reuertebat. ꝛc̄. ⁊ nō cognouerant sepulcrū moysi donec in hodiernum diem. deuteronor. xxxiiij. ℑPrimogenit⁹ est ille añ quē nemo nascitur ⁊ hoc ab artistis solet dici dictio superlatiui gradus exponitur negative ⁊ affirmative negative añ quē nullus ⁊ sic capitur hic ⁊ sic nō est terminus relatiuus nō sequit̄ ille est prim⁹ ergo est respectu scōi bene quidē affirmative ⁊ est mod⁹ loquendi i leuitico sacerdotibus debētur p̄mogenita ⁊ cōstat añq̄ alia generātur: sic respondit iohannes damascen⁹ li°. iiij. cap. viij. Aliomō exponit illud ⁊ nō cognoscebat eū donec pepit mox postq̄ concepit relucebat corp⁹ beate virginis q̄ eā vt antea cognoscere nō poterat nimirū cū dīus glorie erat i vtero: moysi resplendebāt radii vt cornua vt populus eū vix cognoscere poterat. ij. cozinth. iij. quare sic nō erat hic ⁊ ꝛ postq̄ pepit saluatorē melius eā cognouit q̄ antea nō est sermo de cognoscere carnaliter sed per visionē intuitiuā. Et si dicas beata virgo fuisset nō cognita ab aliis quēadmodū vniuersus israel nō potuit intueri moysen. ℜRespondetur q̄ deus potuit impedire illā claritatē ne ageret in oculis alioz sed solū in ioseph quēadmodū angeli relicti suis naturis possunt itueri secreta cordis deus id sibi soli reseruat ⁊ illud est rationabile de moyse ⁊ ioseph de moyse quidem vt popul⁹ cognosceret gloriā dei ⁊ pareret moysi eoz legifero qui erat totius populi dux soli ioseph qui dabatur in obsequiū beate virginis ⁊ in testimoniū virginitatis illud apparuit. euangelista dicit math. p̄mo. Cum ioseph esset vir iustus fuisset iniustus si nisus fuisset beatā virginē cognoscere postq̄ sciebat eam deum genuisse ℞ñ euangelista tacuisset iusticiam ioseph hoc argumentū est tibi euidēs sue iusticie q̄ alioquin nō permissum fuisset matrimoniū iter dei matrē preuisam abinitio ⁊ ante secula ⁊ ip̄m sanctū ioseph. Sed an ioseph cognouit eā esse grauidam a spiritussancto añq̄ ei angelus intimauit exploratū nō habeo mathei p̄mo habetur. Cum esset desponsata mater iesu maria ioseph añq̄ cōuenirēt inuenta est in vtero habēs de spiritu sancto: ioseph autē vir eius cū esset iustus ⁊ noluit eā traducere voluit occulte dimittere eā: quidā dicunt q̄ nō reputabat se dignū habitare cū ea ⁊ voluit abire ꝓpter indignitatē añq̄ angel⁹ ei reuelauit. hoc habet origenes in omelia natiuitatis xp̄i: glosa ordinaria sup illo v̄bo inuenta est in vtero habens dicit. inuenit ioseph in vtero habere ꝛ nō de spiritu sancto sciebat esse cū postea vt dubius deliberaret dimittere eā. traducere tantū valet sicut ꝓpalare licet martin⁹ sup hoc ipugnet qui donē carmelitā dicēs apud nullos antiquos doctores terminū in illa sīgatione acceptū ꝛ videat glosam interlinearē ꝓ quidone ⁊ est beati iohannis crisostomi/iohānes crisostom⁹ sup illo verbo desponsata dicit. desponsata id est domi habita et omelia q̄rta super iohannē dicit. in domo ioseph erat añq̄ cōuenirent/exponit glosa añq̄ cōuenirēt ad carnalē copulā et accepit eā in suam nō in domū suam a q̄ eā nō ejecerat ꝛ accepit in affectum.

¶Secundo arguitur christus habuit fratres vt pz mathei. xij. ⁊ nō ex parte patris vt notū est ⁊ per cōsequens nec ex parte vtriusq̄ relinquitur q̄ ex parte matris. Aliq̄ dicūt ad hoc q̄ ioseph habuit ex altera muliere ⁊ ipse reputabatur apud iudeos filius ioseph ⁊ sic illi filii ioseph vocabantur fratres ei⁹ ⁊ hoc in vna solutione tenet martin⁹ nō est verosimile q̄ ioseph vnq̄ cognouit mulierē imo q̄ semp debatur beate virgini v̄go in obsequiū p̄tio sanct⁹ ioseph postea saluatoz matri obsequium prestitit.

¶Tertio arguitur iohannes in passione qui virgo ⁊ filius sozoris beate virginis erat ⁊ hoc dicit beat⁹ hieronim⁹ cōtra elindrū hereticū ex illo satis cōuincit q̄ sanct⁹ ioseph iam mortuus erat esto q̄ aliqui dicant oppositum. ꝓpterea aūt dico q̄ oēs cōsanguinei dicebantur fratres apud hebreos tūc abraham vocauit loth fratrē. gen. xiij. sarram sororē. gen. xx et patet solutio argumenti. pōt esse argumētum de exitu christi extra vterum beate virginis ad ꝓbandū q̄ claustra virginalia dirupta sunt. Ad hoc respondit damascenus. xv. capite sui quarti q̄ beata virgo egressa est q̄ locū cōsuetū licet aliqui fabulantur xp̄m editū per latus beate virginis sed adhuc remanet modus de aptura claustroz virginalium si illa apperuit xp̄s in egressu non semper māserūt integra tenēdo oia que ipse posuit potes dicere corpus xp̄i egressum est per claustra virginalia q̄ integra manserunt ⁊ erat penetratio corporum vl̄ erat in vtero beate v̄ginis nouē mēses ⁊ ampli⁹: postea exiuit vterū deipare virginis ⁊ nō iuit q̄ meditū vt corpus xp̄i idē accedit ad sacramētū eucharī. post verba consecrationis modus alioz nō est oīno reliend⁹ de egressu per latus cū honestatē sapiat ⁊ nō cōstat de oppositio. an ioseph erat iuuenis quādo p̄mo desponsabatur beate virgini vel erat senex vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

pingitur cū glo. dicat esaie.lxij.habitabit iuuenis cum virgine id est ioseph cū beata virgine crisant⁹ cū daria de pictura: dicatur illud horatii pictoribꝫ atqꝫ poetis quidlibet audendi semper datur eq̄ potestas virginitas beate virginis nō est magis suspecta cū iuuene q̄ cū sene fertur ⁊ pie credo q̄ null⁹ ex ea vnq̄ impudice mouebatur deus nō actiue ad hoc cōcurrebat hoc singulariter erat conueniēs dare sue matri.

¶ Distinctionis trigesime prime questio vnica.

Motabile

SIrca distinctionē trigesimā ꝑmā q̄ro an tria bona matrimonii excusant actū matrimonialem ne sit peccatū. Triplex est bonum matrimonii scz bonū fidei hoc est seruare fidelitatē alteri cōiugū nō reddendo alteri vsuz sui corporis ⁊ coniugi reddendo quando par est vt inter vlixez et penolopē inter lucretiā ⁊ suū virū bonū sacramēti indissolubilitas hoc est q̄ vinculū sit indissolubile ⁊ illud in lumē naturali est equū nūcq̄ alias bene cohabitarēt sed alter alterā decipiet cumulādo clāculū bona post separationē ⁊ domus i duas sectas diuideretur et feret egre vir vxorē cius ab alio duci ⁊ ecōuerso ⁊ illud patet ex marone ꝑmo eneidos solum naturaliter loquēte vbi in ꝓsona iunonis ad eolū. ista tria explicabat inquiēs. Sūt michi bis septem prestanti corpore niphe. Quarūq̄ forma pulcherrima deiopeiam. Cōnubio iungā stabili.ꝑpamq̄ dicabo. Omnib⁹ vt tecū meritis.ꝑ talib⁹ annos Exigat ⁊ pulcra faciet te prole parentem. ecce bonuz prolis. per ꝓpriā fidelitatē intelligit. ꝑ omnes annos perpetuitatē intelligit. sic.patet.iiij.eneidos. dū dido imponit enee violasse matrimoniū ob recessum in italiā ob hoc volens eneas se purgare dicens nō esse matrimoniū: ꝓpterea dicit. ne finge fugā vt cōiugis vnq̄ prętendit istidas aūt hec in fedra veni bonū prolis est sancte ⁊ religiose ꝓlem si gñetur educare. ſm illud.ij.ethicoꝝ.j.non parum imo plurimū quin potius totū refert sic an non sic homines ab adolescentia cōsuescant ⁊.iij.cap.eiusdē ob voluptatē inquit res imꝓbas agim⁹ ob dolorē vero res post habem⁹ honestas q̄ꝓpter homines ab ipsa statim adolescentia vt inquit plato ita institutos esse oportet vt iis gaudeant doleantq̄ quibus gaudere dolereq̄ oportet hec eni educatio ac eruditio recta q̄ hoc pōderandū censuit aristoteles auctoritatē platonis in mediū citauit vt illud roboraret. ꝓpterea antiquitus solebant deū timentes ponere liberos in locis sacris vsq̄ ad annos nubiles ⁊ tunc collectis sanctis moribus eos tradere nuptui in ꝓposito nostro de xp̄ifera virgine de qua distinctione precedenti mentionē fecim⁹ beata anna ⁊ venerabilis ioachin studiose obseruarūt q̄ꝫ explicat baptista ꝑmo libro de beata virgine inquiēs Mos erat antiqu⁹ longū seruatus in euū. Ede puellares annos includere sacra. Et atēq̄ deo teneraz primūq̄ dicare ꝛginee florez ⁊ gñare pudoꝝ. Ingenti curā sctōsq̄ inducere mores. Mox vbi vetustū primā lanugine tēpus / venerat in thalamos ibant himeneaq̄ tecta. Cōiunctaq̄ viris proli indulgere solebant. non intelliges hec tria esse essentialia matrimonii carnalis copula ⁊ proles sequunt matrimoniū g̃ nō sunt de essentia eius sz vinculum ligandi illa tria est essentiale in singl⁹ non expectat proles ⁊ tamen contrahunt rationabiliter redeūdo ad titulum questionis ponūtur cōclusiones quādo vir sine peccato vxorem cognoscit. ¶ Prima conclusio quādo vir cognoscit vxorem cā prolis habendi de tēpore loco ⁊ modo debitis nō est peccatum.

¶ Secunda cōclusio quādo vir reddit debitū vxori petenti expresse vel iterpretatiue nō peccat eam cognoscendo ne ipa incidat in fornicationē. iste due cōclusiones sunt lucide et ab oībus admittuntur. ꝓpterea in eis nō adduco probationes. ¶ Tertia cōclusio volens cognoscere vxorē vt euitet luxuria in seipso nō est peccatū. probatur. ex secūda licet reddere vxori debitum vt euitetur fornicatio in ea ergo ab ea petere ad fugiendū adulteriū i ipsomet cum quilibet plus sibi teneatur q̄ꝫ alteri dicit beatus bonauentura semper est veniale peccatū sic beatus thomas dicit illud michi videt ꝓter rationem doctoz seraphicus dicit q̄ ibi est aliqua superfluitas ⁊ per consequēs est peccatū hanc superfluitatez nō intelligo rationabilē si sortes temptat⁹ cū aliqua muliere alloquitur anteq̄ accedat suā ꝓpriam vxorē cognoscat vt adulteriū in ipo euitet videtur q̄ prudenter agat ⁊ nullatenus peccat alias dānabis multos actus i matrimonio senū ꝓter rationē. Itē apostolus dicit ꝓpter fornicationē vnusquisq̄ accipiat vxorē ⁊ vnaquaeq̄ suū virū mulier sui corporis potestatē nō habet sz vir sil'r aūt ⁊ vir sui corporis potestatē nō hz sed mulier. glosa marginalis sup illo passu iohānis crisostomi dicit causa ꝓpter quam cōtrahi debet est procreatio prolis ⁊ vitatio fornicationis nō magis in muliere q̄ꝫ i viro nec i reddēte debitum q̄ꝫ petente idē est si fuerit causa sanitatis habende vl' cōseruāde vl' tristicie expellende i talibus quis vtitur re sua licite. ¶ Quarta cōclusio si quis vult vxorem cognoscere cā ponēdi se in possessionē in primo matrimonio forte in senectā gñande ꝑlis vel fugiēde fornicationis tristicie vl' seruande sanitatis i se vel vxore nō ꝓpterea su⁹ actus est peccatū: dato q̄ voluptas incidat. patet. nō est i potestate eius quin incidat sicut in comestione cibi: sz voluptas incidens i cibo nō facit comestionē illicitā dūmō manet in limitibus rationis.

Itē circunstantia circunstās nō cadēs i ratione obiecti nō vitiat actū bonū voluptas est hmōi i casu: igitur. item est aliqua honesta voluptas sicut aliqua est inhonesta. ¶ Quinta cōclusio si quis cognoscat vxorē suam ꝓpter voluptatē nolēs aliquomodo cognoscere alienā sed volens vti re sua non peccat mortaliter. patet ꝙ glosam. j. corinthioꝝ. vij. q̄ est beati aug. qñ enī causa prolis cōueniūt excusat vt non sit peccatū qñ vero causa cōcupiscentie faciendi de veniale est sicut i comestione cibi. Sed dicis ibi ponitur vl' refrenande: dico q̄ diliūctius ponit tan-

tum alterā partem. dico scōo intelligit refrenat cōcupiscentiā cū mala circunstātia venialī cadēti i ratione obiecti si q̄ auctoritates inueniūtur sonātes esse mortale cū vxore intelligit qñ id idē faceret cum illa qñ nō esset ei vxor ꝓuari a ratione nichil facit patet per sompnū i quo homo ꝓuat. Si dicas apostolus dicit hoc aūt ſm indulgētiā dico ibi est indulgentia de minori bono ⁊ nō de malo. ¶ Dubitatur an contrahens cū muliere ꝓpter pulcritudinem vel diuitias male agit. ¶ Respōdeo si pulcritudo diuitie/castitas/prudētia vl' aliud honestū sit causa motiua hoc q̄ꝫ est licitū si istoꝝ sit causa finalis non tñ vltimata etiā est licitū est finis honestus vlterius subordinabilis si turpe flagitiū sit finis ꝓtialis duz tñ intendit cōtrahere est verū matrimoniū tamē est peccatū. q̄ sit matrimoniū ꝓz. ibi seruātur oia essentialia matrimonii dūmō illud turpe nō intrīsece repugnat tribus bonis matrimonii.

¶ Distinctionis trigesime scde q̄stio vnica.

ꝑ rīsiua.

SIrca hanc distinctionē trigesimam scdam Quero an quilibet cōiugū teneatur alteri reddere debitum. ¶ Cōclusiue rīdebitur qlibet cōiugū tenet alteri reddere debitū ꝑ loco ⁊ tempore nisi rationabilē exceptionē habeat. reddere debitū est preceptū affirmatiuū semp obligans sed nō ꝑ semper sz ꝓ loco ⁊ tēpore. ꝓbatur conclusio qlibet nō reddēs alteri q̄ꝫ suū est nō habēs exceptionē nō dandi iniuste agit ergo ad oppositum tenetur mō. j. corinth. vij. vir nō habet dominium sui corporis sz mulier ⁊ ecōuerso ⁊ iterū nolite fraudare inuicē nisi ad tēpus vt vacetis orationi siue ex presse petat siue occulte ꝓpter verecundiā vt i muliere nō curandū est qua intentione petatur siue ꝑpter libidinē vel fornicationē vitandā siue fuerit impregnata vl' nō nec iuuat currere ad elephantē ⁊ ad bruta impregnata que ampli⁹ fugiūt coitū qz. iiij. de generatione aialiuz mulier ⁊ equa excipiūtur aialia ꝓpriā naturā habēt aliqui in vere coeūt vt asini/cameli/porcus siluester ⁊ aues. v. de historiis aialiuz aliqua i decēbri vt vsi aliqua oī tempore: oues i africa bis pariūt/nobiscū i europa semel propterea defficiūt arguentes mulieres impregnatas preter naturā agere pati coitum ⁊ illud patet. xxvij. q. ij. si tu. ⁊ est aug. in de adulterinis cōiugiis dicit. si tu abstines sine vxoris voluntate tribuis ⁊ fornicandi licentiā ⁊ peccatū illius tue iputabitur abstinētie. dixi cōclusiōe nisi habeat exceptionē nō reddēdi puta qz vergeret i periculū corporis viri vl' mulieris ⁊ hoc ei probabiliter cōstaret est debilis infirmus vel vulneratus vl' extinguet fetus in vtero tunc est alio vinculo astrictus nō reddere pl⁹ ſm ordinē caritatis tenetur sibi suffragari q̄ꝫ mulieri. item natura sibi purissimū alimēti cōseruat ꝓ cōseruatione individui superfluū mittit pro cōseruatione speciei. Si petatur i publico vl' in loco sacro non tenet ei inibi dare nisi diu morati fuerint i ecclia vt tēpore hostili in limitibus hostiū nec valet dicere licet ibi morari fuerint tenentur ad hoc egredi sicut ad egerenda superflua prime digestionis ⁊ scde cōstat nō est sile nec dissimile propter fetorē mane ꝓsequor cuilibet tñ discrimē est paruum ꝓpter illud occultuz non polluitur eccla si vir fuerit ꝑcuss⁹ lepra ⁊ vxor sana licet nō teneatur cohabitare cum viro cōtinuo potissimū interdū partim tenetur ei reddere debituz propter talē actū nō videtur q̄ inficietur lepra videin⁹ plerasq̄ mulieres etiā cohabitātes cū leprosis illa labe nō infectas g̃ in fortiori a redditione illius actus etiā quātūcūq̄ magna fuerit illa lepra vt in leonina i vltima specie lepre ergo a fortiore vbi est parua ⁊ illud patet de cōiugio leprosoꝝ. c. j. ⁊. ij. sz qñ mulier est percussa magna lepra maior est difficultas q̄ vir sanus ibi citius incurrit morbū q̄ꝫ ecōuerso fertur q̄ cognoscens mulierē sanā a leproso cognitā incurrit lepra ergo idē vl' eam cognoscendo hec illatio est apparens licet cōsequentia potest negari cū apparentia sed dedita opera illius apparentiā missam facio: ⁊ qñ ipa est infecta lepra leonina q̄ partes frustratim decidere videnť vir nō tenetur reddere debitū mulieri ne incurrat morbū quādo est probabile q̄ per illū actū i curret sz si iudicio medicoꝝ homo incurrit lepra talem cognoscēdo ad hoc nō tenetur tūc. si dicas vir ⁊ mulier iudicātur ad paria quo ad copulā: verū est qñ cause sunt pares qđ in proposito non contingit. Sed qñ mulier laborat menstruo vt solent mulieres ante senium potest ignorantia virū excusare ⁊ mulierē si nesciat aliqđ detrimētū ad hoc sequi sz si ei cōsteterit ſm iudicium prudentū non est ita certum hieronimus sup illud. esaie. lxiij. iusticie nostre quasi pānus mēstruate dicit tunc concipiūtur membris dānati ceci claudi leprosi vt q̄ parētes nō erubuerūt i cōclaui ꝓmisceri eoꝝ peccatū patēter ⁊ apte redarguatur i puulis ⁊ leuitici. xviij. ad mulierē q̄ patiť menstruū nō accedes nec reuelabis feditatez eius. glosa marginalis dicit vtriq̄ interim iterdicitur accedere ad alterū. leuitici. xx. talis lapidabatur ad mortē. sz forte dicis hoc est cerimoniale. Itē nescitur an tunc generabitur ꝑles ipa est sterilis vel impregnata ⁊ si nō cū semel erit impregnata verisile est q̄ tūc non impregnabitur. item meli⁹ est habere prolē leprosā q̄ꝫ nichil habere idē error cōtingit leproso si error sit sz q̄ vnū est cōtinuū aliud tēporale nō est sile reddere tunc nō videtur ꝑtm ⁊ potest esse q̄ exigere ad maius malū euitandū i petēte vel in alio nō sit peccatū ꝓpter statutū ecclie vt i diebus ieiuniorū et qñ spiritualib⁹ est vacandū reddere petenti debitū nō videtur peccatū hoc est de iure diuino ⁊ ecclesia nō intēdit oppositum. Magister i. iij. capite huius distinctionis itroducit beatū aug. dicentez ꝓpter processiones eni dies ⁊ ieiunioꝝ aliqñ nō licet cōuenire q̄ etiā ⁊ hoc innuit apl'us. j. corinthioꝝ. vij. vacantes oroni ad tēpus a licitis abstinendū est vt facilius impetrari possit qđ postulatur. Si quis tunc magno insultu passionis insurgente debituz exigat nō videtur michi peccare. patet de ieiunio vbi esset opus transcendēs facultatē viri ecclia talē non in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tendit obligare ad iciunīū sic in ꝓposito. Sed cō
tra ista dicis innocentius tertiꝰ ſcribit archiepo cā
tuarensi vt habetur de voto ⁊ vot.redemp.c.ex mꝫ
ta.⁊.in tanta q̄ vir pōt cōplere votū hierosolimita-
num in subsidiū terre ſancte ſine cōſensu vxoris et
tunc non potest reddere debitū:igitur. ℜ Reſpōdeo
vxor potest talē cōmitari ſi voluerit ⁊ ſi noluerit par
est q̄ ipa contineat i illo caſu temporaneo redibit in
fra breue tempus vl' interim occidetur ⁊ sic ipa po-
test habere aliū virū aptus ad bellū in isto caſu tur
pius ageret ſtādo domi ꝓpter vxorē q̄ vlixes no
lens ꝓficiſci ad troiā cū ceteris grecꝭ ꝓpt penelopē
quanto vna pugna est glorioſior altera ex parte fi-
delior ⁊ ſi vir diu moretur in paleſtina nolens redire
habeat ipa dompacientiā ſi eā viſitare noluerit. ac
dicis votū pegrinationis est cōmutabile in votum
religionis tanq̄ i maius bonū ergo ſi vir potest ſi-
ne facultate mulieris miꝰ vouere ⁊ maius .nego
cōſequentiam hic perpetuo a ſe abdicat venerea i
mulieris diſſentientis ꝓiudiciū.ꝓpterea cetera
ſunt imparia poſt partum nō est neceſſe abſtinere a
muliere poſt euacuationē illarū partiū menſtrui in
partu vna pars manet ⁊ elicitur cū ptu ſm auicēnā
de aialibus alia alit fetum in vtero ⁊.iij.ad māmil-
las cōſcendit. Forte dubitas circa dicta dicebamꝰ
licet reddere q̄n nō licet petere contra ſi nabal inde
bite petat abigail iuſte negat ſi iuſte a me peteres
librū meū iuſte tibi illū nego. Inſuper abigail con
ſentit ⁊ coopatur pctō alterius ergo i illo caſu pec-
cat. Ad primū nego conſequentiā. Tū primo pe-
tens ſcit ſe nō habere iuſtā cauſam petendi hoc me
fugit ꝓpter multa licita q̄ poſſunt interuenire et
debeo interpretari caſum dubiū in meliorē partem
Tum ſcō dato q̄ me nō lateat crebro homo iuſte
dat q̄ alter iuſte petit.patet de datione euchariſtie
pctōr occulto petēti i publico vnus iuſte petit ⁊ al
ter iuſte reddit.idē patet de dāte lucrū vltra ſortez
exēplum est de libro meo nullū.petit ille alienū cui
parere nō teneor cum ius excipiendo habeo modo
corpus mulieris est viri ſicut ipſius mulieris nō in
ſeruitute ſicut ſeruus vel ancilla.mulier de coſtavi
ri est formata et nō pede.ꝓpterea ſm ariſtotelem i
poſtꝑdicamentis est alieniſſimꝰ modꝰ habēdi quo
vir habet vxorem ſi ego pecuniā ſortis haberē i cu
ſtodia ipſo pecuniā exigente dato q̄ ſcirē eum abu
ti pecunia ⁊ q̄ peccat ad malū finē debeo ei ſuaz pe
cuniā reſtituere alioquī perturbaretur paꝛ cōmu-
nis ⁊ fingeremꝰ nobis cauſas ſemper tenere alienū
ſic ſi mulieri liceret in his caſibus debitum negare
poteſt impedire virū ſemper aiure ſuo palliando.
ac ſi vir petat nephando modo cōcubitū a muliere
reddere est peccatum. Ad ſcōm nego q̄ abigail cō
ſentiat peccato nabal vel cooperet imo ei diſpliceꝛ
q̄ alter petat ſz debitū reddit.potiſſimū remedium
est viro ⁊ vxori nō ſuperflue dormire nec comede-
re ad hos fetores extiguendos nā ſm ariſtotelē de
cima ꝓblema tū venus comes ſacietatis
est.ꝓpterea dicit porcū ſilueſtrē ſolum i vere ap-
petere coitum domeſticū ſepe plus ſilueſter ꝓvi-
ctu querendo laborat ⁊ nō tantū acquirit et frigus
immenſuz patitur nō habet tale receptaculū ſicut
domeſticus. quo fit agricolaꝝ ⁊ ocio incūbentium
vita est exptior ab iſtis venereis q̄ delicate altorū
multitudo liberoꝝ non arguit oppoſitū imo ꝓpoſi
tum rarus coitꝰ laborꝫ moderatꝰ ⁊ moderatꝰ cibꝰ
⁊ quidē groſſus ad hoc cōducit ſm ſapiētes cul re-
rum magiſtra experiētia affert teſtimoniū. ¶ Sed
dubitatur an tēpore ſumptionis euchariſtie vir po
teſt reddere debitū vxori. Secundo dubitatur de
tempore quo ꝓhibentur nuptie hoc cognito notuz
euadit quādo cōtrahi poſſunt q̄ qđ nō est ꝓhibi-
tum est conceſſum. ¶ Ad primū ponuntur ꝓpoſi-
tiones. ¶ Si quis cognoſcens ſuā reperiat ſe indi-
ſpoſitum in craſtino nō debet ſacramentum eucha
riſtiā capere.hoc patet in aliis pctis ⁊ pfes dicunt
hic esse maiorē illaqeationē q̄ in aliis. ¶ Secun-
da propoſitio bonū est viro abſtinere a propria vxo
re tēpore quo debet capere corpus chriſti alias nō
capit cū reuerentia qua decet. ſi nō licuit immūdꝰ
capere panes ꝓpoſitiōis a fortiori nec carnes agni
edere ⁊ illud patet.xxxiij.q.iiij c.ſciatis.ſed an te-
neatur abſtinere. ¶ Sit tertia propoſitio negatiua
nō tenetur cū nō reperiat ſe cras in mortali qui il-
lud deteſtatꝰ est ⁊ cōfeſſus est tunc probauit ſe ſuf-
ficienter ergo poteſt capere corpus chriſti.patet.j.
corinth.xj.⁊ de cōſecra.d.ij.quotidie mūdicia pa-
nū propoſitionū in noua lege nō probat eſſe male
actū. Ad ſcām dubitationē dicitur nuptie ꝓhibi-
bentur celebrari ab aduētu vſq̄ ad epiphaniā iclu-
ſiue.pz.xxxiij.q.iiij.nō oportet.item a ſeptuageſi-
ma vſq̄ in octauā pache incluſiue.patet de feriis in
cap̄.capellanꝰ. Itē a primo die rogationuz qui eſt
ſcā feria ante aſcenſionē dñi vſq̄ ad octauā pen-
thecoſtes incluſiue qz littera dicit poſt ſeptem dies
poſt feſtū penthecoſtes nō eſſent ſeptē dies niſi dñi
ca includeretur qui hiis temporibus cōtrahit reali
ter cōtrahit:ſed cōtra prohibitionem eccl'ie ⁊ male
ageret ſm verſus quos recitat gloſa in cap̄.prefa-
to. Eccleſie vetitū nec nō tempꝰ feriarū impediūt
fieri ꝓmittūt facta teneri quolibet tēpore dicit glo-
ſa poteſt matrimoniū cōtrahi ſed nuptiarū ſollenni
tas tātum hiis diebus prohibetur ne coniungantur
carnaliter.

¶ Diſtinctionis trigeſime tertie queſtio ꝑma.

Queritur circa diſtinctionez trigeſimā ter-
tiā an liceat per diſpenſationē habere ſimꝫ
plures vxores. ℜ Reſpondeo ſupponendo
illud eſſe licitū ſine diſpenſatione q̄ nec est prohibi
tum iure naturali/diuino vl' poſitiuo humano non
est facile oſtendere cōtra ꝓteruū q̄ ſit cōtra ius na
ture cū ꝑhi ⁊ plures in lumie naturali loquētes vſi
fuerint pluribus ſed cū matrimoniū vt cōiter dicit
habet ꝓ fine principali gñationē ꝓlis ⁊ eius edu
cationē ꝓ fine ſcōario habet cōſocationē operū ne-
ceſſariorū i vita humana.ꝑmū finē nō impedit plu-
ralitas vxorum plures poſſunt gñari per plures q̄

vnam ⁊ vbi vxor ſterilis est proles haberi poteſt q̄
fertilē ⁊ proles genita poteſt religioſe educari ſed
ad pacificā cohabitationē plures vxores nō poſſūt
cōuenire vt dicit. Cattus cū mure nō ſiſtūt ſimul i
ede. Nec glozes hinc ſimul viuūt ſine lite.g̃ a fortio
ri de duabus vxoribus nimirum q̄ mulieres obli-
que fuerint cū prima mulier ex vna curua coſta cō-
ponebat vide ſaraz ⁊ agar nō poterāt cōuenire nec
probe mulieres ſorores germane lia ⁊ rachel anna
⁊ fenēna.idē patet inter zamptippē ⁊ mitio vxores
ſocratis que perturbārt totā familiā optimi ſocra
tis.vt dicit beatꝰ hieronimꝰ ad iouinianū ⁊ diſcor
dia magne res dilabuntur nō valet dictū durandi
hoc prouenit ex malitia vxorū ⁊ nō ex numero de ꝑ
ſe est maior diſcordia cū vna mala quā cū duabus
pacificis hoc inq̄ nō valet leges dātur de hiis que
cōiter euentūt ſed cōius vna tranquillius viuit cū
viro q̄ plures qđ fieret ſi eſſent male vxores ⁊ liti-
gioſe tunc rediret q̄rimonia terre de ſole eſopi ſolo
necor ſolo quid erit ſi creuerit alter nō iuuat dicere
includantur in domo more orientaliū ⁊ meridiona
liū vxorū quid fieret apud britannos/gallos ⁊ ger-
manos. Ire ille interdū preſenti marito cōueniunt
⁊ ipſo veniente ad ſingulas querimonie ⁊ iurgia fie
rent vnus nō ſemp cōſeruat caſtitatē vni quomō
cōſeruabit caſtitatē multaꝝ.dicis recludendo eas
i domibus licet erit ipudice mēte nō autē corpore
hoc nō ſufficit difficile est pauperibus tales ſic con
ſeruare ⁊ eas alere plures ſunt pauperes q̄ diuites
vſque quaq̄ modo lex debet eſſe vniuerſalis ꝫ mi-
nora ſint pericula de caſtitate ſic faciēdo q̄ dando
eis frenū more occidētaliū aliqui erint ipudice cor
pore nituntur in vetitū ſemper cupimꝰ qz negata ⁊
illud patet de illo qui vxorē ſubmerſam poſt mor-
tē queſuit in capite aque cōtra impetū aque ratus
poſt mortē q̄ ipſa aſcēderet cōtra naturā ſicut i vi-
ta adde etiā haberent zelotopiā inter ſe quā haruz
magis diligeret maritus furtum ꝓ varijs earūli
beris alere facerent ſi vir nuncvix poteſt alere vnā
ſm eiꝰ ornatū quid eſſet de multis ⁊ licet vna vxor
ſit ſterilis ⁊ fruſtratio fuerit finis ꝓncipalis i aliq̄o
caſu non oportet tollere de fine miꝰ principali ad
illuz habendē q̄ cōiter vxores ſunt ſteriles ⁊ finis
quē ſcōariū ponis ſcz quieta cohabitatio eſt ita pri
cipalis ſicut alius ⁊ bona fortune ⁊ bona aīe in lite
pereunt citius me deficeret dies aīq̄ oēs abſurdi-
caces ad pluralitatē vxorū ſine diſpēſatione dei enu
merem . illud pz geñ.iiij. de lameth q̄ accepit vxo
res duas nomē vni ada ⁊ nomē alteri ſella vbi glo-
ſa interlinearis dicit primꝰ cōtra naturā ⁊ morē a-
dulteriū cōmittēs q̄ dictū magiſter i littera recitat
illud pz ab innocentio.iij.de diuor.gaudemꝰ.dicit
ſcriptura relinquet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit
vxori ſue ⁊ erunt duo in carne vna nō dixit duo vel
vxoribus ⁊ ſequit nec vlli vnq̄ licuit ſimul plures
vxores habere niſi cui diuina reuelatione est cōceſ-
ſum qui mos etiā interdū phas cenſetur per quam
ſicut iacob a mendatio/iſraelite a furto/ſanſon ab
homicidio ſic patriarche ⁊ alii viri iuſti qui plures
leguntur ſimul habuiſſe vxores ab adulterio excu-
ſantur ergo est cōtra legē nature capto termino ad
omne illud qđ est cōtra rationē bene educatiin mo
ralibus niſi vbi est diſpenſatio in oppoſitū ⁊ hec eſt
vna cōcluſio in hac queſtione. Secūda cōcluſio li-
cuit tñ habere plures vxores diſpenſatione diuina.
patet ad rectā diſpenſationē duo ſufficiūt ⁊ requi-
runtur rationabilis cauſa ad diſpenſandū cōtra le-
gē cōem.ꝓpteres ꝓpter quādā ſtragem atheniē-
ſium lege cautū erat q̄ quilibet haberet duas vxo-
res ⁊ ſic ſocrates duas habuit ⁊ auctoritas i diſpen
ſante auctoritas erat in diſpenſante ſcz in deo q̄ po
teſt i iſto caſu diſpenſare ⁊ in grauioribus ꝓpter
multa ꝓcepta decalogi ſicut romanꝰ pontifex vl'
rex poteſt diſpenſare in ſuis legibꝰ poſitiuis ſic cō
ditor nature deus poteſt diſpenſare cōtra ius natu
re ſic capiēdo terminū ſicut ſupra limitauimꝰ vt au
geatur cultus diuinus tūc pauci erant nec ſtandum
eſt multum in paucitate. vt pz a principio mundi ⁊
ſtati poſt diluuiū ⁊ nunc eſſent pauci ſine diſpēſatio
ne dei ℞ fieri nequit. potiſſima cauſa i hac parte eſt
diſpenſatio dei ſi eſſent omnes i mundo fideles vl'
infiniti poteſt diſpenſare q̄ vnus habeat duas/tres
vl' quattuor de potentia eius ⁊ ſemper eum deceret
ſi faceret nihil dicēter facere pōt nō putatur q̄ ali
quis homo poteſt in hoc caſu diſpenſare ⁊ ſic ſocra
tes nō est excuſandus ꝓpter leges atheniēſiū a to-
to nec a tāto nec lamech cū primꝰ ſine motiuo ꝓpt
libidinē hoc fecerit. ¶ Sed contra ſecundā cōclu-
ſionē argumentor nūq̄ licuit mulieri habere duos
viros ergo nec viro habere duas mulieres cū par
ratio videatur. Inſuper q̄n abraham primo cōtra-
xit cum ſarra erat mutua datio corporū ergo dādo
dñiū corporis ſui ſpi agar fecit ſarrai iniuriā. Ad
primū dico q̄ añs est falſum cū i vtroq̄ deus pōt
diſpenſare de potentia eius abſoluta ꝫ qz vnū eſt
inconuenientius altero apud hoies.nego ꝓnaz vnꝰ
vir poteſt plures vxores fecundare i paruo tempo
re puta vno die vel duobus.ſecus est de duobus vi
ris in ordine ad vnā mulierē ipſa fecū datur ab vno
ſolo etiam eſſet maior incertitudo ꝓlis ſed ſi deus
diſpenſaret in vtroq̄ nullū eſſet inconueniēs nunc
male ago capiendo librū tuū clanculū vel te occi-
dēdo:ſz ſi deus vtrūq̄ preciperet nō facerē preter
rationē.ad aliud forte dicis ſarrai cōſenſit vt abra-
ham caperet agar.geñ.xvj.⁊ recitatur.xxxij.q.iij:
cap̄.dixit ſarrai ad abraham cōcluſit me dñs ne pe
rem ingredere ad ancillam meam ſi ſaltē ex illa ſu-
ſcipiam filios ſiłe rachel forte conſenſit vt iacob ca
peret liā q̄ nō erat cōſuetudo i meſopotamia ſirie
q̄ iunior ꝓlius traderetur nuptui añ ſeniorē accepit
balaz ⁊ zelphā ex cōſenſu lie ⁊ rachaelis. geneſeos
xxx.⁊ ſic inoleuit cōſuetudo tacita vel expreſſa de
conſenſu ꝑme modo ſcienti ⁊ cōſentiēti nulla fit in
iuria.v.ethicoꝝ. Prima vxor ꝓſentit i cōdominiū
perſone abrahe ſed non est neceſſe ad hoc ire deus
poterat ꝑmavxorecōtradicēte dare ſecūde cōdñiū
⁊ ꝓiuare ꝓriorē partiali dñio etiam licet in illis bo-
nis patribus ita legatur q̄ vxores cōſenſerunt non

Universidad de Deusto
Biblioteca

videtur ita fuisse factum sub lege cū consuetudo iā erat introducta. si ponas vtrāq; simul petere debitum habebant sua tempora determinata petēdi. qđ patet. genesis. xxx. p mandragoris quas reperit ruben tēpore messis rachel cōcessit lie q cū ea dormiret vna nocte qua genit⁹ est isachar studuerūt mulieres ille generationi ꝑlis neglecta libidine. si dicas quomō deus dispensauit cū omnib⁹ illis dicit cū abrahā qui duas habuit vxores dispensauit hoc ꝓsumit cū erat perfect⁹ z ambulabat coram domino iacob hoc imitat⁹ est et reliqui in populo dei passim. patet de regib⁹ nō regib⁹ vt helcana z deuteronomii. xxi. de dilecta z odiosa, ꝓhibitū est regibus habere plurimas nō aūt plures z in hoc peccauit salomō q tercētas vxores z septingētas cōcubinas quasi reginas habuit que induxerūt eū ad idolatriā ḃ poterat esse more assueri simul vocata vna nō amplius vocabatur nisi iussu regio an sit saluat⁹ vl ne nobis est incertum. Si dicas tunc ismaelite z alii peccabant habētes plures vxores sine dispēsatione dei conceditur illatū. illud beati aug. cū mos erat crimē nō erat itelligit ꝑ dispensationē dei que passim tunc currebat. Sed dicis agar fuit ancilla abrahe ergo secū adulterabatur abraham. Respōdetur erat realiter vxor sicut sarrai quātū ad mutuā potestatē corporū sed qz nō habebat auctoritatem tantā in domo nec eius heres sic debuit succedere in hereditatē vocabatur ancilla nec abrahe licuit eā a domo eicere ꝓpter monitionē ipius sarre nisi diuinū habuisset mandatū voluit autē deus eos separare ad temp⁹ quo ad cohabitationē z nō quo ad vinculū ad significandū illud ministeriū q explicat apl'us ad galath. iiij. cū dicit abrahā duos filios habuit vnū ex ancilla alīū ex libera qđ de sinai mōte i arabia z hierusalē mistice exponit nec te moueat q cōcubine appellētur etiā sic vere vxores vocantur. patet. iudicū. xix. z. ij. regū. xvj. achitophel cōsuluit absalon igredi ad cōcubinas dauid z tamē erant sue vere vxores. ¶ Dubitatur an in noua lege potest esse licitum habere plures vxores ex dispēsatione ecclesie. Respondeo negatiue qz nullus potest reuocare statutū expressum xp̄i sz xp̄us inhibuit pluralitatē vxorū: igitur. cōsequētia claret cuz maiore. minor patet. mathei. xix. quicūq; dimiserit vxorē suam z aliaz duxerit mechat. si ergo dimissa vxore nō licet aliā ducere: ergo fortiori ratione non licet aliā ducere ꝓtori retenta. Insup xp̄us reduxit statutū matrimonii ad statum ꝓmeue institutionis eius: sz cōtra primā institutionē est pluralitas vxorum cum a principio vna costa viri in feminam est conuersa.

¶ Distinctionis trigesime tertie questio secunda.

Queritur scdo circa hanc distinctionē trigesimā tertiā an libellus repudii erat licitus in lege mosaica de quo habetur. deuteronomii. xxiij. supponatur hec distinctio magistralis aliquid est permissum de minori bono respectu maioris boni sic matrimoniū est ꝓmissuz. Scdo mō aliquid est permissum quia nō punitū et sic solū dicit negationē punitionis z sic deus ꝓmittit peccata fieri in hoc mundo qz hic plerūq; nō punit z dr̄ ꝓmissio simplex tollerantia vel dissimulatio. Tertiomō capit vt duo dicat. si nō punitionē z ꝓhibitionē ipe dimēti vt ecclesia permittit iudeos vti legalibus z ꝓhibet xp̄ianos etiā eos ipedire ab illa obseruatione vt. c. q̄ sincera. xlv. d. Quartomō capit ꝓmissio qñ nō punitur z ꝓhibitionē ipedimenti z cū hoc ꝓstatur fauor z auxiliū facienti et sic vsura cētesima dimidia cētesime bessus silliqua z sportula ꝓmittūtur per leges ciuiles. C. z. ff. vt patet i titulo vsurarum. hos nō puniebant leges z impedientes vetabant z cū hoc ꝓzebant auxiliū tales vsuras exigere z hocmodo duellū apud aliquos admittit duellantes nō puniūtur z impediendo violente ꝓhibētur z victori imo z victo dantur corona ad pugnaz circa titulū questionis. sunt duo modi oppositi vulgares z satis rationabiles qđ cōfirmatur qz visum est sophisma vtriq; rationes habēs. z pharisei ipm xp̄o ꝓposuerit vt quicquid responderet replicarent nō addentes laudabilē consuetudinē sicut dicim⁹ in vico straminis hui⁹ alme vniuersitatis vn⁹ modus tenet fuisse illicitū z ꝓmissum a moyse in lege qz nō puniebantur dātes libellū repudii sz illud nō approbauit tanq; licitū licet dederit eis formaz in libello boni nō leguntur vsi isto libello. Si dicas quare prophete nō dixerūt eis hoc esse malefactuz z quare nō annunciauerūt populo peccata sua ꝑm illud. esaie. lviij. dicitur q ꝓsumēdū est q ita fecerunt et huic modo suffragatur respōsio xp̄i. math. xix. qm̄ moyses inquit ad duritiā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vras ab initio aūt nō sic fuit. oppositū tñ potest deffendi nō cōstat ex scriptura q reprobatur tanq; illicitū repudiū. crisostomus super matheū dicit. sicut apl'i permiserūt secundas nuptias ita moyses permisit libellū repudii sed scde nuptie sunt licite: igitur. dicis forte non est olmoda sīlitudo sz aliqualis. item oēs repudiantes vxores z repudiate ducētes alios viros fuissēt preuaricatores legis qđ alii concederent: sed tenendo libellū repudii licitū videt solum obuiare auctoritas xp̄i. mathei. xix. sz dicitur nō obstat a principio nō sic erat ꝓpter duriciā cordis hoc est ꝓmissum nō sequitur q sit peccatū aliquid permittitur infirmis sine transgressione quod nō admittit sanis accipito analogiā si aliquē delicatuz absolueret roman⁹ pōtifex a ieiunio a diei z nō absoluit alios vel aliquos qui ex intemperantia inciderūt in infirmitates aliquas ecclesia relaxat hos a ieiunio et non alios. Sed an mulier poterat aliū ducere post repudiū sequitur ex hiis duabus viis ꝑm vnum modum postq; erat vxorata ꝓtori nunq; licuit eam capere bene tamē antea ne essent ꝓcliues passim repudiare. lex poterat contractū irritare sicut pontifex mare. lex poterat contractū irritare sicut pontifex maximus aliquas personas illegittimat sed non time-

batur de morte viri ꝓpterea mulier non repudiabat virum sed econuerso.

¶ Distinctionis trigesime quarte questio vnica.

Queritur an impotētia coeūdi ipediat matrimoniū. ḃ aduertendū est q sunt alīq; q̄ impediūt matrimoniū ꝯhendū q non impediunt ꝯctū: aliq; impediūt ꝯhendū et dirimunt iā contractū accipio ḃ fūdamētū et iferā correlaria. Fundamentū est q̄libet ipotentia ꝓpetua cui subuenire non pōt ad reddendū debitū ipedit matrionīū contrahendū et dirimit contractū rō est obligant se ad reddendū actū si petāt sz eis est impossibile reddere. sz qz fortasse dicis non petent sz o3 q sint in potētia ad reddendū si petāt. ¶ Correlariū ꝑmū ꝓpetuo frigidus non pōt ꝯhere: ꝑz non pōt reddere debitū nō req̄rit q pōt gñare sufficit q pōt mulierē cognoscere nec seq̄t q ipsa possit parere sufficit q possit cognosci. Scdm correlariū arta nimis cui subuenire non pōt ꝑtē est inhabilis ad contrahendū. Tertium mēbris necessariis oḃat⁹ aīi matrionīū non potest ꝓtrahere. Quartū: maleficiat⁹ ꝓpetuo non pōt contrahere z ḃ si respectu cuiuslibz sit maleficiat⁹ demon q nouit secreta nature q ingeniosior est homine nec impedit a sensu z nunc multaꝓ reꝛhz expiētias ꝓpter antiq̄tatē a ꝓncipio sue creationis pōt ipedire meat⁹ seminis in hoie vel ipedire materiā seminis ꝓmittēte deo i talib⁹ iura dāt tres ānos si' cohabitādi vbi est dubiū vt vacēt illi opi si nō possint se cognoscere sepentur vbi est manifestū citi⁹ pūt separari. Quintū: sciatbic⁹ de quo ph̄s loquit. iiij. ꝓti cula ꝓbleu. non pōt contrahere intelligas sp i sensu ꝓposito. ¶ Contra dicta instatur probādo q frigiditas illa non dirimit matrimoniū contractū z ḃ sic illud matrionium non contrahebat nec erat integrū g̃ non frangit. Rñdet ꝙ propositiones. ꝓma est ꝓpetuo frigid⁹ pōt ꝓtrahere matrionīū: ꝓbat: sortes potest contrahere matrimonium: ꝓbatur sortes pōt contrahere matrioniū demōstrādo vnū puulū q̄ postea gñabit sortes est vel pōt esse ꝓpetuo frigid⁹: igit. ¶ Scda: ꝓpetuitas frigiditatis non dirimit matrionīū: ꝓbat sua ꝓtradictoria est fl'a q̄a ibi non est matrioniū contractuz qđ ꝑ affirmatiuā denotat. ¶ Tertia ꝓpositio: frigiditas ꝓpetua ipedit matrioniuz contractuz ad hunc sensum matrioniū qđ hoies reputāt ḃ est loq̄ndo vt pīes dirimere matrioniuz contrahēduz z non conctractuz non est aliud q̄ peccare contrahēdo vl' conādo contrahere sz si contrahāt manet matrioniū. ¶ Sz contra illō aī: vxor q̄ putat contrahere cuz frigido non contrahit g̃ volendo ei reddere debituz peccat qz est simplex fornicatio. fortassis dicis q ipsa excusat qz eaz adhuc latet an ipse possit cognoscere et ambo faciunt qđ in se ē ad ḃ q sit matrioniuz. ¶ Cōtra successu tēporis ipsa scit q ipse est frigidus. g̃ circa finē tertii anni reddēdo ei debituz peccat tā ipa scit q non est matrioniuz z ponam⁹ adhuc q ipa rētat ei reddere debituz non est dicendū q ipa peccat secum cohabitās. rñdet esto q habeat aliq̄ motiua q non potest

hāc mulierē cognoscere hz tñ sufficiētia motiua q nō peccet. tuz ꝓmo dubiuz an est frigid⁹ vl' maleficiat⁹ z forte maleficiuz non ap̄li⁹ durat et sic hz probabl'e argumētū q ḃ est vxor ei⁹. Tuz scdo: si ꝓsentiāt i se inuicē dato q ipse est frigid⁹ hoc sufficit ad matrioniū ꝑz de cōtrahente cū ancilla cū ei constiterit talē esse ancillā. insup si non reddat debitū petenti ꝓ loco z tpe quā existiat esse vxorē ei⁹ peccat: g̃ est positus inter duo/inter reddere et non reddere z fauore matrionii et legis auctoritate nō peccat est castitas cōiugalis dato q lapso triēnio separent in fine triennii vel citi⁹ vbi est vehemens ꝓsumptio de frigiditate tūc si vter q̄ proclamat z fatet se dedisse operā opi carnali nec mulier est cognita a viro iurātes ambo ꝓpter piculū colluuionis iurabāt etiaz septz ꝓpinq̄ vel vicini bone fame se credere eos vere iurare tūc sepabunt ḃ frigidis z malefactis. c. laudabilē. si mulier dicat se non esse cognitā a vir dicat oppo^m credit viro qz caput est mulieris. c. ꝓmo eiusḋ titu. z magr̄ ḃ ponit in litte. nisi mulier ꝓbet al'r vir esse mentitū si post sepationē vir cognoscat aliā redibit ad ꝓmā vxorem qz eccl'ia erat decepta si mulier ꝓpter artitudinez a sorte cognosci nō potest ꝙ nullū artificiū tradat platoni z ab eo cognosci tradat sorti quā si adhuc cognoscere non pōt maneat ꝓpetuo cū platone absurdū est q ipsa vaget de viro in virū. sz tunc dicis senes non pūt contrahere negat illḋ sz senes vltra septuagesimū ānū nō generant regulariter ti mulierem cognoscere pūt vl' remediū ad ḃ adhiberi pōt. dixi regulariter misiuissa admunidarū genuit centesimo vite anno vt perhibēt item mulier scienter cū tali cōrahit et illḋ sciebat z ꝓncipio vt abisai sunamitis respectu dauidis. tertii reg. ꝓmo. nec est illegitimatio qz tādem vir desinit gñare: patz successiue deest facultas post q̄dragesimum quintum.

¶ Distinctionis trigesime quinte questio vnica.

Circa istā distin. xxxv. q̄ro an sz vxorem dimittere ob solā fornicationē. rñdet diuersitum ꝓcurat duob⁹ modis: vno ° quo ad solutionem vinculi scdm appentiā hoim vt inter consāguineos affines vel alias personas illegittimas putabāt hoies ibi esse matrioniū sz cū est contractū vere matrioniū ꝙ carnalem copulā ex consensu vtriusq; nunq; dissoluit vinculū. Aliomodo sit diuortiū quo ad thoꝝ inter eos q̄ ꝛe contraxerit z de illo mēbro in p̄sentiaꝝ q̄rim⁹ et affirmatiue rñdet ad titulū q̄stionis q̄ sz ob fornicationē carnaliter vxorem dimittere. pz math. xix. dico āt vobis q̄ q̄cunq; dimittit vxorez suā nisi ob fornicationē z aliā duxerit mechatur tota ꝙ° exceptiua probat ꝙ illḋ dictuz xp̄i iō pz de fornicatione spirituali ḃ est si q̄s labatur in heresim. patz de diuor. c. de illa. xxviii. q. i. idolatria. z ratio hui⁹ est qz talis peccat contra fed⁹ matrionii g̃ merito venit ꝑuand⁹ vel ꝑuanda iure qđ habet in alio frangenti fidem frangetur fides eidem ipsa violat fidem quam debet obseruare erga virum

Universidad de Deusto
Biblioteca

et suum corpus communicat alteri nec sufficit consensus viri ad hoc q ipsa committeatur alteri cuz actus est iure diuino prohibit⁹:ḡ vir non tenet ei seruare fidez et hoc si ipa culpabiliter alteri cōmisceat et congruum est istud vt pena vni⁹ multis cedat in exemplū propterea regia vasti repudiata est ab assuero vt ceteris cederet in exemplū hester primo. istud ptz. tricesima scōa. questione sexta et septima ad longū i isto casu lz viro ire ad religionē vel heremum sic paul⁹ simplex heremita cucurrit ad anthonium. dixi ex culpa si in spe viri ex erroze inuincibili ipsa esset cognita vel credēs viz mortuū contrahere ret cuz alio vel qñ violenter oppmit vel i infidelitate dat vxori libellū repudii redīes ad fidē cogeť suā recipe si ipsa redire voluerit:lz si fuerit vir adulterat⁹ ex altera pte sicut ipsa cogeť eā suscipe quo ad thoz z redditionē debiti. pz de diuor. c. significasti. vl̄ si eā suscepit post fornicationē post diuortiū hoc modo mulier pdit dotē. pz de dona. inter vi. z. vxo. c. plerumq. in diuortio pmo° cuz non erat matrimoniū restituēda est dos z donatio vt clar. est. ¶ Exi° patēt ꝓpositiones. pma. hō repit bonuz modū itrādi religionē z i magnā penā vxozis non potētis hre viz. scōo pz si berta ffica adulteret sortes lune pōt negare ei debitū z si sortes postea adulterať non est ita liber sicut añ cum abusus est suo ꝑuilegio z sit es culpe sili pena mulctād e veniunt lz si vxoris pctm sit publicum et viri occultū male ageret eā relinq̄n dolz in foro eccl'ie pt ad h agere cū mulieri non pz ꝓbatio. Sz dubitať an vir pt sine auctoritate eccl'ie vxorē fornicātē dimittere distinguiť vl̄ q̄tū ad thorum solū z ōz q sic negādo ei debitū quousq; compellať auctoritate eccl'e si añ voluntarie reddat debitū incurrit notā irregularitatis z generat sibi ꝑiu ditium accusationis si autē compuls⁹ fuerit icurrit notā irregularitatis lz non gñat sibi ꝑiudiciuz accusationis non oz dimittere eā quo ad thoz. et cohabitationē sine iudicio eccl'e non oz eē iudex in propa cā z publica pena quēadmoꝺ cōtīgit de illa sepatione. Sz subdubitas an vir oz accusare vxorē: rñdeť vel pctm est occultum et tūc non oz eā accusare q̄a subcūberet in probatione sūme viro euitādum est non hre pro leui motiuo malā suspitionē de vxore ppť mlta mala q̄ ex hoc cōtīgūt. stat eā esse innocētē et sic gtis morbo laborabis a quo oēs medici tue vrbis te curare neq̄unt z si ipsa sit nocēs non min⁹ torq̄beris hereditatē z familiā confundes toti vicinie eris fabula torq̄beris tristicia. quocirca nō facias nimis magnā exploratiōnē de sua castitate nec seruis fidē des leui suspitione ductis qui de ea male loquunť lz hos argue vt desistāt dicas mulieri si ei cōstiterit te nō credere: prouerbial'r ōz ille lauat laterē q̄ castigat mulierē. existimes filios legittime a te productos dato q sit ab alia cognito stat pueros esse tuos eruditanť in mozib⁹ et relīq̄ eis heredi tatē te diligent vt patrē dato q eoz pr̄ non sis in h tu non peccas: ꝓptereanon est magnanimi viri amplius insistere circa mulierem. si potest illō peccatū probare z ipa est corrigibilis pōt illā accusare lz nō tenet si nō videať corrigibilis oz illam corrigere ne fautor crimis videať z sic intelligunť auctoritates ilra. At dicis nō pōt succūbere in probatione ad diuortiū si probet erit sepatio si non probet p legē talionis puniēd⁹ est illa pena q̄ voluit mulierē eē puniendā: ḡ erit diuortiū negetur q̄ erit hec pena taliōis coz̄ iudice qñ agit ad correctionē. ¶ Circa eandē distin. q̄ro an dimittēs vxorē ꝓpter fornicationez pōt aliā ducere. rñdeť negatiue. probatio in noua lege non lz viro hre plres vxores sed istō seq̄reť si viro dimittenti vxorē liceret cū alia cōtrahere viculū matrionii non tollit p ssiaz diuortii. pz. xxxij. q. vij. c. vsq; a deo. insup diuortiū est in odiū nocentis z in fauorē inocēt; lz si p diuortiū separeť viculū matrionii tūc esset eq̄ vel pl⁹ in fauorē nocēt; sicut inocētis ḡ p diuortiū non soluiť matrionii q̄ sic sicut vir nocens pōt mulierē ducere sic mulier fornicās cū viculū esset solutū. Sed contra illud argumentoz ma thei. xix. ōr dns q̄cunq; dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē et aliā duxerit mechaī: ḡ propter fornicationez lz vxorē dimittere z aliā ducere. ōr loq̄bať xps ad phariseos et pro illo tpe fornicatrix lapidabať et sic licuit viro aliā mulierem cape. Scōo pro tpe legis gre ōr erat dimissio quo ad thoz z solum pro fornicatione z nisi non excipit scōam ꝑtem imo simplr q̄ aliā duxerit mechaī et q̄ dimissam duxerit mechaī marci. x. non ponit exceptio. ōr q̄cunq; dimiserit vxorez suā z aliā duxerit adulteriū cōmittit sup eā et si vxor dimiserit viz suū z alteri nupserit mechaī. idem pz luce. xvj. Sz h dubitať an adultera post pñiam pōt dicere se non esse adulterā. Secundo an lz vxorem comptā in adulterio occidere. Tertio dubitaī an vir pōt recōciliare vxorez dimissam. Ad pmum ōr q̄ sic postq̄ penituit sufficienter et constat ei q̄ iā hz bonū propositū castitatis seruāde pōt se negare esse adulterā q̄ nec est actu vel habitu adulta z dato q̄ hitū adulterū habuerit remissum vel itensū cū actuz castitatis cōiugalis oppm habeat non reffert. Scōo ōr non lz liuore vindicte et auctoritate propa sicut ad cirurgicū ptinet ꝑputare membz q̄ reliquū corp⁹ inficit cui est cōmissa cura corporis veri sic in corpe mistico occidere p sonā singularez q̄ est membz cōitatis non lz nisi illa cui est cōmissa cura cōitatis vt psona q̄titur auctoritate publica in politia paterfamilias tū in congregatione iconomica cui psidet potest deffect⁹ emergentes aliavia q̄ p interuetium corrigere si eā reperiat non oz eā occidere lz in aliquo casu liceat secūdū legem humanā vt glo. ōr. xxxiij. q. ij. inter hec. argu. est ad h. ff. ad leg. iul. de adul. l. grace⁹. Tertio dicitur q̄ mod⁹ ille est rigorosus quo adultera probata talis occidiť in foro exteriori. s. ciuili q̄ in foro canonico non lz vt est in multis locis hispaniarum et durum in lege gratie viso q̄ xp̄us liberauit mulierē deꝑhensā i adulterio ioh. viij. lz ex illa nō conuincit q̄ perperam agant vbi est lex statuēs mulieres tal'r debere puniri dūmō proceditur coram iudice ꝓpetente z mediis licitis nec h est iudaisare obligatio non venit a lege mosaica lz a lege scripta

ꝑncipis vl̄ consuetudinis pr̄ie. Ad tertiā dubitationē ōr q̄ aut mulier est corrigibilis aut nō: si scōz nō ē recōciliāda si ē correcta pōt eā recōliare diuortiū est introductuz in fauorem innocentis z iure suo renunciare pōt in casu in quo potest fieri recōciliatio aut vterq; ꝓcordat in recōciliationem aut vterq; discordat aut vnus cōcordat et alter discordat: si primum debet fieri recōciliatio: si secundum nō debet si tertium dupliciter: aut innocens petit recōciliationem et tunc debet fieri cum innocens per diuortium nō amisit ius qō habet in altero aut nocēs petit innocentem et tunc nō debet cogi innocens quia penitentia nō tollit actionem. xxxiij. q. ij. c. admonere. et multo minus exceptionē cū facili⁹ tollit actio q̄ exceptio: aut nocens petit nocentem vt mulier que prius fornicata est petit virum qui post diuortium fornicatus est videtur q̄ vir nō est cogendus redire ad vxorem sed in foro cōscientie videtur q̄ sic nisi eat ad ordines vel ad religionem si velit aliq̄ eorum nō tenetur quia tunc preiudicaret sibi cognoscendo vxorem plus fornicatam.

¶ Distinctionis trigesime sexte questio vnica.

Queritur circa distin. trigesimā sextā an seruitus impediat matrimonium. rñdetur seruitus precedens dūmodo cōtrahitur scienter seruus cōtradicente dño matrimonium cōtrahere potest vt ōr de cōiugio seruoꝝ. c. primo vbi adrian⁹ pōtifex allegat verbum ap'li ad gala. tertio. in christo iesu neq; liber neq; seruus est a sacramentis eccles'e removendus ita nec inter seruos matrimonia debent vllatenus prohiberi et si cōtradicentibus dūis et inuitis cōtracta fuerint nulla ratione sunt ꝓpter hoc dissoluenda dato q̄ dūs prohibeat seruo māducare nō est ei obtemperandū oz cōseruare indiuiduū sic pōt ꝑseruare speciem renitēte dño positiuū ius seruoꝝ nō tollit ius nature et diuinū. Sed cōtra dicis seruus nō pōt ordiari in ꝑsbiteꝝ vel monachū. liiij. di. per totū: et tñ est sacramentū eccl'e ordo: igitur. Insuper pmo politi. tertio. seruus est oio dūi: ergo non potest dare mulieri ptātem corpis sui sine consensu dūi. propterea dicimus q̄ vir non potest abdicare oia venerea contradicente vxore q̄ hz dūū corꝑis viri rñdetur ad primum nō est sile pax seruus impeditur a seruitio dūi: secus est in ordine et religione vbi est emancipatus cultui diuino et voluntati prelati sed si peccet accipiendo ordines real'r manet ordinatus et cps talē ordinans scienter oz ꝓ eo satisfacere si ignoranter tradendus est dño z ponat in opibus honestis scōm suū statum. Ad aliud distīgo q̄ sit dūi vel quo ad seruitia corꝑalia et cōcedo: nō hz tale dūium h corpus serui sicut vxor. dicis ex isto sequitur q̄ vxoratus non habet ita plenum dominium in corpus proprium sicut non vxoratus cōceditur illatū: propterea mortua vxore vir dicitur liberatus a quadā seruitute. potes ponere casū q̄ titius manumutat seruū hac lege q̄ primus cui obuiat dicat veꝝ z nō aliter z obuiet berte cū qua contrahat z añ oīa dicat berta tu es seruus lz de hmōi captiunculis alias dictum est.

¶ Distinctionis trigesime septime questio prima.

Circa distin. xxxvij. queritur an q̄s pōt illā capere in vxorē quā polluit p adulteriū. rñdetur sūt aliq̄ crimia inhabilitātia aliquas psonas ad ꝓhendū inter se lz nō in ordine ad alias z in proposito sunt duo casus de q̄bus loquiť magr i littera. prim⁹ si q̄s ꝓxit cū aliq̄ z eā coḡuerit viuēte propria vxore legittima si ipsa h sciuerit vel ei reddat debitū ꝑsentiēdo cū sciuerit mortua propa vxore nō pōt illā hre in vxorē. h pz. c. finali hui⁹ tituli. quo fit sola fides data de matrionio vel ꝓctus de facto nisi processū fuerit ad copulā nō ipedit: et lz capitulū dicat fide data nō oz intelligere fidē vel iuramētū sed aliā promissionē. Ex isto pz si sortes hns vxorē in britānia ducat tebergā in frācia z teberga q̄ ꝑmū scit recedit ab eodē mortua pma pōt ducere helenā pz inter eū z tebergā non erat matrionii nec est inhabilitas ex pte sortis nec teberge qz non erit matrimonium. c. pti. huius rubrice dicit nō oz ad petitionē sortis fieri sepatio sic oz intelligi male agit lz tenet matrionii cū altera. sz pone q̄ sortes dedit fidē berte viuēte propa vxore sed non coḡuit bertā mortua vxore sua ducit vnā tertiā. s. helenorā et interi bertā coḡscit q̄ris an mortua helenora pōt ducere bertā. forte dicis q̄ non vt pz q̄ dicta cū coḡuit bertā extāte legittio matrionio et ei dedit fidē. h cuz duxit tertiā recessit a fide quā promiserat: ergo nunc solū manet adulterium qō non hz impedire: ḡ nō est ille gittimitas iter has psonas potes ꝓcedere esse veꝝ matrimoniū in proposito nec op⁹ esse dispensatione. lz pone q̄ soz. promisit fidē berte q̄ sibi ꝑsentiret post mortē sue vxoris accipiet illā in vxorem quā teberga sororz berte ꝑsulet postea mortuo viro berte teberga consulet sorti cape bertā quā capit matrimonial'r q̄rik an manet matrimoniū. rñdeť si berta h non fecit in fraudē q̄ sortes eā haberet est matrimoniū nec opus est dispensatiōe putabat berta q̄ teberga sororz eius consuleret sorti de vna prouida muliere de nulla determiate cogitās vl̄ de vna honesta alia a bertha si in fraudē tunc oz interptari prohibitionē pontificis q̄ non teneat matrimoniuz cū fraus nulli oz patrocinari de imunitate ecclesie aduersus. Secundū crimē si quis coḡuit vxorē alicuius viri et machinat⁹ est in mortē viri non tz matrimoniū de eo q̄ duxit in matrimoniū. c. sup eo. et hoc si mors sequuta fuiss lz in effectu. pz. xxxj. q. j. si q̄s viuēte. sed si q̄s interfecerit aliquē in bello nō eo proposito q̄ vellet vxorē eius sumere pōt illā ducere in vxorē. pz de conuersione in fide laudabilē z sic achilles nunc posset cape andromachē q̄ dauid accepit bersabeā vxorē vrie. secundi. reg. vndecimo. hoc precessit hanc prohibitionem ecclesie que est

Universidad de Deusto
Biblioteca

fus positiuū hūanum et quō rationabile ne passim detur facultas occidendi maritos ad habendas eorum vxores. ¶Dubitatur an vxoricidium sit magis peccatum q̄ matricidium. ℜRespondetur q̄ nō homo habet esse a matre cui debetur maior honor hoc non habet ab vxore q̄ imponatur grauior penitentia pro vxoricidio vt patet de aslulpho vxorem occidente. tricesima tertia questione secunda capitulo. admouere q̄ pro matricidio non arguit grauitatē culpe sed quia homo est promptior occidere vxorem q̄ matrem maior penitentia iniūgitur frequenter etiam pro matricidio imponitur decennies penitentia imponitur. tricesima tertia questione scda. latorem. rarissimum est q̄ quis occidat matrez alcmeon aristotelis habebat motiuuz occidere matrē eo q̄ culpabiliter patrez misit ad bellum in quo peremptus est hoc excusauit eum a tanto pro oreste est validum argumentum qui matrem cleteneſtrā iuste occidi erat princeps qui poterat mulierem iubere occidi iuridice cum ipsa grecorum principem insignem agamenonem orestes patrem occidit.

Distinctionis trigesime septime questio secunda.

SEcundo circa eandem distinctionem quero an ordo sacer impediat matrionium. respondetur affirmatiue tales persone inhabilitantur ne contrahere possint: ptz per magistrū in littera capō primo. et tricesima scda distinctiōe placuit. in consilio carthaginensi dicitur/placuit episcopos/presbyteros/dyaconos/subdyaconos secūdum priora constituta etiam abstinere ab vxoribus qō nisi fecerint ab ecclesiastico remoueātur officio ceteros vero clericos ad hoc non cogi. idem patet in capitulo. seriatim. et qui cleri vel vouenter cpō primo illud est rationabile decet hos christi ministros esse puros mente z corpore qō esse non potest si vxores haberent deniq̄ si nunc dant patrimoniū crucifixi nepotibus z neptibus a fortiori darent ꝓpriis filiis in legitimo matrimonio natis. ¶Cōtra conclusionem hanc argumentor vxoratus possibiliter est sacerdos: ergo sacerdos possibiliter est vxoratus: antecedens patet de grecis: respōdetur concedendo illatum potens et possibiliter ampliant a tergo et a fronte. ¶Secunda propositio: possibile est sacerdotem esse vxoratum patet tollendo modū qō reliquum est veritatez habet in greco presbytero sacerdos est vxoratus cum vxoratus est sacerdos per conuersionem simplicem sacerdos est vxoratus sed isti greci primo sunt vxorati et tunc capiunt ordines. ¶Tertia propositio: si quis primo est sacerdos tali nō licet postea ducere vxorem. per sacerdotem intelligo dyaconū et subdyaconū. ac dicis: contrahens matrimonium contra interdictum ecclesie vere contrahit licet peccat contrahendo: q̄ ordinatus contrahens vere contrahit licet peccet contrahendo: quia ordo non impedit matrimoniuz quia ordo quia tunc omnis ordo impediret matrionium quod est falsum nec ratione voti quia si sic nō essent duo impedimenta distincta ordo et votum nego consequentiam q̄ etiam aliquos contractus ꝓhibet sed non irritat eos si fiant vt de interdicto ecclesie aliquos et prohibet et simul irritat et reddit contractus inanes vt in proposito ordo impedit qz sacer ita q̄ ordo sacer est causa sine qua non vel ꝓpinqua irritatio legis est proprie causa in ordine sacro.

Distinctionis trigesime octaue questio prima.

SIrca distinctionem trigesimā octauam q̄ritur vtrū oīe votum obliget et an expediat vouere. ¶Pro solutione questionis notabis votum in presentiarum non sic accipit vt tantum valet sicut arbitrium vel voluntas scōm illud persii. velle suum cuiq̄ est nec voto viuit vno. mille hoīm species et rerum discolor vsus. sed i ꝓposito bifariam accipitur: vno modo proprie z sic diffinitur votū est promissio ꝺliberata deo facta de meliori bono nō necessario ad salutē sic q̄ promittens intēdit se obligare nō irretita a superiore: interdum extenditur ad necessaria ad salutē et illa acceptio nō est peregria. religiosus cōtrauenit precepto decalogi de furto et etiā suo voto de paupertate lz paupertas sit de cōsilio tñ imbibit aliq̄ necessariū nō absonum est quemptā pluribus obligationibus eidem esse deuinctum vt de baptismo de abrenunciatione dyaboli et pōpis eius et iterum illud promittere. ¶Promissio ponitur loco generis. additur deliberata ad secludendas promissiones semiplenas prudentū vel promissiones nō vtentium ratiōe que interdum sunt semiplene interdū minores: ex parte tpis nō cognoscitur deliberatio: cum aliquis hz plenū cōsensum in paruo tpe aliquis semiplenū in magno quilibet est iudex in seipso qñ plene cōsentit qñ semiplene. ℞z deo mediate vel immediate vouens adire scm̄ iacobū facit hoc in honore dei vltimate propter honorē sancti iacobi et vt ipse interdat pro peregrinante ad deū. finis est causa causar. scōo phisico. et scōo metha. de meliori bono quare votū implicat q̄ sit de malo. in turpi voto muta decretum: ibi votum conuertitur cum promisso: quo circa tullius tertio officiorum dicit agamenonē imprudenter exoluisse votum diane per iphigemā hoc ipsum declarat per fabulam solis z phetontis tesei et hipoliti. et non intelligitur q̄ sit de meliori bono vouenti sed ex parte rei plerique emiserunt vota quorum votū ex eoz culpa erat exitiale malū quare ꝓprie nō est votū de nō pectinando capite in die veneris vel nō lauandis manibus in illo die vel faciēdo circulo in cineribus q̄ illud nō est de meliori bono aliqua sic se habent q̄ vnū oppositoz est bonū z aliud malum vt in preceptis decalogi et in eoz oppositis aliqua sic se habent q̄ vtrūq̄ est bonum sed vnum est maius bonum ex respectu vel huic propter circunstantiam aliquam et oppositum est minus bonum. Exemplum habetur de ingressu religionis et suo opposito seruare virginitatem non seruare

virginitatem in illo qui non vouit et hoc ex re ipsa licet interdum ex vitio vouentis vergit in deteriorem exitum. Dicitur ex circunstantia si aliquis nimis gloriaretur in crimbus et in illis dirigendis peccaret huic non est illicitum in illius rei memoriā certo die non pectere et hoc vouere. aliqua sunt sic se habentia q̄ hec et sua opposita sunt indifferentia secundum positionem illam que ponit actus mediōs deliberatos inter bonum et malum vel secundū positionem oppositam non est maior bonitas i vno extremo contradictionis q̄ alio vt pectere in die veneris non pectere facere circulum in cineribus nolle facere circulum in eis in quibus potest esse votuz dum bona circunstantia includatur. dicitur non necessario ad salutem q̄q̄ aliquod necessarium ad salutem interdum sequitur ex voto vt non furanduz est sequitur ex paupertate iacob vouit q̄ dīs esset ei in deū genesis. xxviii. qō tamen est necessarium ad salutem et tale est votum extenso termino q̄q̄ pro illo casu dici potest vouit quodam speciali modo seruire deo qō nō est necessarium ad salutem et hoc patet quia promisit soluere decimas qō z fecit genesis. xxv. modo dare talem quotam non est de iure nature nec apparet q̄ tunc fuisset de iure diuio q̄q̄ erat i lege mosaica postea de iure diuio qō homini pacisc̄imur manet in nomine pacti vel promissi qō deo sub nomine voti votum necessarium a magistro vocatur generale quia a quelibet est suscipiēdum. aliud singulare et illud patet. xvii. q. i. c. i. Ultima particula additur si promittens non intēdit se obligare non est votum. illud patet de voto et voti redemptione. litteraruz. de quodam mortis articulo stupefacto dixit non diu viuam propterea proposuit intrare religionem romanus pōtifex dicit si nō est vlterius processum talis non est obligatus si q̄s concipiat bonum esse intrare religionem et etiā habet propositum quo vult intrare religionem nō ꝓprie adhuc est votum breuiter potissimum in voto est q̄ vouens intendit se ad rem votam obligare dicitur non irretita a superiore impubes habens minus q̄ quattuordecim annos esto q̄ plene consentiat intrare religionem hoc non sufficit. hoc patet i capitulo. ad nostram. et in capitulo. significatum. de regularibus oportet q̄ compleuerit quattuordecim annos mas. z femina duodecim. illud patet capitulo primo de regꝰ. libro sexto. si ante illud tempus intrauerint pater vel tutor potest eos reuocare infra annum vigesimum questione secunda capitulo puella. et extra de regula capitulo secundo. Faciens professionem ante quattuordecim annos potest redire ad seculū permittitur tamen portare habitum et incidere cum aliis paruulis vt instruatur in moribus ante decimum vel octauum annuz. Ex hac diffinitione cum adiectione saltem dictorū nō dubitabiliuz patēt alique propositiones. demētes. ebrii. tempore q̄o sunt tales vel impubes non possunt vouere. similiter nec seruus potest facere votū de quocunq̄ opere in preiudicium dñi patz in cap. relatum. de senten. excom. et capitulo. si seruus sciente. lv. distinctione. secus est de oratione et spiritti alibus que non cadunt in preiudicium dñi in talib⁹ non habet auctoritatem. Secundo patet q̄ non est votum si quis vouet adire sanctum iacobum si potest occidere virum auctoritate propria. patet non est de meliori bono cum non est de bono votum cōditionale non tenet nisi extante conditione que est illicita: ergo ibi non est votum. Tertio patet aliqō est licitum quod non est licita materia voti licitum est non peccare venialiter tamē non est materia voti esset laqueus et nō vtile nemo dz illō vouere qō est verisimile q̄ hoc implere nequit. similiter nō intrare religionem est licitum sed non est licita materia voti cum non est de meliori bono minus bonuz hic comparatum ad maius bonum se habet vt malum vt aristoteles loquitur quinto ethicozum quare si quis voueret non intrare religionem cui a prudentibus esset ostensum melius intrare sine processu intrare potest cum non vouebat nec ad votū est astrictus quando quis vouit aliquid quod potest respicere vtile ad salutem vel inutile obligatur solum in casu in quo est vtile patioz magnam iacturā ex mutuata pecunia voueo q̄ non amplius mutuabo accedit multum indigens possuz ei dare mutuo non sum obligatus ad oppositum. similiter si quis vouet q̄ nunq̄ petet dispensationem in suo voto accedit aliquid in quo nō potest illud bene seruari nō obligatur sortes vouet nunq̄ mercurii comedere carnes cadit in extremam necessitatem non est obligatus ad nō comedendum si aliquid tempore voti licitum successu temporis illicitum inueniatur nō est obligatio. in hac materia est regula cōmunis q̄c quid impediret votum si presens esset aufert obligationem a voto. si quis vouet nō bibere vinum vl non comedere carnes et incidit in debilitatem magnam debet vti consilio medicozum comedēdo patet de obseruatione ieiu. capitulo. consilium. que de nouo emergūt nouo egent auxilio. ff. de interactis le. de etate. ¶Quarto sequitur q̄ nemo potest vouere in hoc quod dependet ex detrimento alterius hoc est de se notum. ex quo sequitur q̄ religios⁹ nō potest vouere facere aliquid pro tempore pro quo vocari potest a superiore quia posuit se in man⁹ superioris sed an potest vouere aliquid aliud quod nō cadit in preiudicium regule intelligendo pro tempore pro quo nō est vocatus a superiore est dubitatio et placet michi q̄ nō faciat et est inutile ampli⁹ superaddere regule quam professus est. de cōtinentia vir nō potest vouere sine consensu mulieris nec econuerso intelligo de coniugato ad hoc sunt pares. gaudemus. de diuortiis. illud est notum z additur de positiua lege que est rationabilis vxor nichil potest vouere sine consensu viri: et licet vir dederit ei facultatem potest reuocare licet forte male faciat sed vxor non peccat: hoc patet in capitulo. manifestum. tricesima tertia questione quinta. capitulo. noluit. videtur tamen q̄ vir potest id facere sine consensu mulieris cum est eius caput secundum apostolum et philosophum primo iconomicozum

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudith ieiunabat omnibus diebꝰ vite sue ꝓter sabbata ⁊ neomenias ⁊ festa domus israel. iudith octauo. manasses non ei prohibuit sic potest alia mulier facere. ¶Quinto sequitur: mater promittens ꝙ filius intrabit religionem vt anna fecit de samaele filius non tenetur seruare promissum matris licet bene ageret hoc faciendo. ¶Sexto sequitur: aliquod est votum cathegoricum aliquod conditionale hoc patet vtriqꝫ istorum diffinitio voti conuenit: igitur. ¶Exem: pluꝫ hudo effudit aliquas preces nostre domine et vouet quolibet die dicere quinquies pater noster si nostra domina det ei lucidum ingenium et docile hoc est rationabile. sed hic notabis esto ꝙ cōditio non ponatur ꝓpter pigritiam vouentis non minus obligatur cum deffectus non prouenit ex alio. Si dicas non intendit se obligare nisi sit doctus hoc nichil est dicere ille esset miser qui intendit habere doctrinam omnino supernaturalem infusam et nullam operam vult adhibere dat deus oñe bonum sed non per cornua taurum sed quando ita foret nescis probare talem esse obligatum. ¶Septimo sequitur: aliquod est votum tacitum soli deo factum quādo nulli mortali alteri a vouente constat: votum supponit ꝓprie pro actu voluntatis votuꝫ est actus bonus et meritorius in habente gratiā merita in radice reducuntur ad actus voluntatis sed terminus votum de materiali significato pro actu voluntatis supponit et formali et connotatione dat intelligere illa que ponuntur in eius explicatiõe ꝺd nominis. ¶Octauo sequitur: aliquis actus quo cōtrauenitur voto est vnus et tamen imbibit duo peccata: patet vbi religiosus habet actuꝫ quo vult vnā cognoscere ille actus est vnꝰ in genere actꝰ ⁊ tamē duabus difformitatibus peccat cognoscit non suaꝫ et sic est vnum peccatum violat suum votum et sic est alia alietas peccati cum identitate actus. Quo fit stat religiosum per vnum actum peccare tantuꝫ sicut laycum per duos et si in sacris ordinibus sit tres difformitates suus actus involuit stat vnum actum includere octo vel decem peccata et plura vt si esset cum aliorum scandalo et ipsa esset coniugata consanguinea affinis ipse est religiosus et presbyter. eodem modo i furto religiosi an ista debeat cōcedi hic actus est octo peccata vt terminus numeralis cadat in connotationem termini peccatum vel vnū peccatum non loquendo de partibus actꝰ alibi dictū est: ꝑz aliquod esse votum perpetuum / aliquod temporaneum / aliquod personale / aliquod reale / sed hec distinctio est communior inter legistas ꝙ theologos tota materia stipulationum est hic vtilis sed non est necesse theologo ita exacte insistere. ¶Istis notatis pono conclusiones. ¶Prima est omne votum obligat vouentem ad obseruandum. ¶Secunda propositio: vouere ꝙtum est ex parte voti multum expedit. ¶Prima propositio probatur deuteronomii viceſimo tertio. Cum votum feceris domino deo tuo non tardabis reddere quia requirit illud dominus deus tuus. et sequitur: si nolueris polliceri absq; peccato eris ⁊ postea sequit: quod semel egressum est de labiis tuis obseruabis ac si diceret vouere consilii est seruare precepti. Et psalmista psalmo. lxxv. vouete et reddite omne ꝑ missum licitum et honestum est seruandum de iure nature est illud omne votuꝫ est huiusmodi: ergo: cō sequentia tenet in barbara et premisse clarent. ⁊ ꝓ vicesimo primo. vota mea reddam in conspectu timentium eum: et psal. lx°. reddam vota mea de die in diem. et. lxiij. et tibi reddetur votum in hierusalem. ⁊. cxv. vota mea domiē reddam in conspectu omnis populi. hieremie. xliij. faciamus vota nostra que vouimus. marcus regulus laudatur a cicerone qui non violauit promissionem factam penis esto ꝙ preuidit mortem eminere et omne votum est promissio celebrius votum est seruandum deo factum. illud patet extra de voto. licet. ¶Secunda propositio probatur: votum omne est de bono: sed firmare aliquem in bono est bene actum: igitur.

¶Contra primam conclusionem argumentoꝛ: ex ea sequitur ꝙ religiosus furans vnum scutum plus peccaret ꝙ̄ non religiosus cum contrauenit suo voto et per consequens non conducit intrare religionem. insuper voueat sortes dare huic cōuentui mēsuram tritici quotannis: sortes non obligatur: igit. probatio: nullam mensuram plenam dare tenetur quia parilis est ratio de omnibus. si dicas dabit mēsuram de qua cogitauit determinate. contra de nulla determinate cogitauit sed confuse de oñibꝰ sicut vouens intrare religionem et de nulla distincte cogitans. Preterea voueat sortes intrare religionem si plato intret et non aliter et contra voueat plato intrare religionem si sortes non intret et non aliter in illo casu neuter istorum obligatur intrare religionē et tamen vterqꝫ istorum vouet: igitur. Ad primum concedo illatum contrauenit precepto diuino ⁊ suo voto ⁊ illud peccatum est duo equiualenter: nō certo an sit precise duplum ad illum laycum qui similem rem furatur ex equali conatu. et quando infers ergo non conducit intrare religionem nego consequentiam ꝙ̄tum est ex parte religionis. si petas an vnum peccatum factum a religioso in quo non contrauenit suo voto sit maius ꝙ̄ peccatum secularis et ꝙ̄ꝙ̄ aliquibus placeat ꝙ sit minus non sic opinor est maius si religiosus sit alio perfectior vel eque ꝑfectus sed hoc est verum peccatum suum est minꝰ periculosum citius resurgit habet meliorem exemplaritatem fratrum. Ad secundum de voto sortis si de nulla mensura cogitauit consideret facultates suas et modum dandi vicinorum et cui debebat dare et secundum illud vtatur ꝓpria vel aliena prudentia determinando de vna certa mensura alias se immodabit. Ad tertiuꝫ forte dicis casus sortis est impossibilis conditionalis est mala consequentia ⁊ omnis conditionalis falsa est impossibilis: hoc non valet non capimus si illatiue sed ꝓmissiue vel votiue tunc illo casu dato peto an ꝓ̄to tenetur intrare religionem vel non tenetur intrare hec disiunctiua est necessaria quia composita ex duabus contradictoriis des quodcunqꝫ volueris plato tenetur intrare. Tunc sic arguo si plato intrabit religionē sortes intrabit religionē ex vna parte casus sortis sed plato intrabit ꝙ te ergo sortes intrabit. Illa consequentia tenet a tota cōditionali votiue vl̄ ꝓmissiue sumpta (qō ꝓ eodē reputo) cum positione antecedentis ad positionē ꝓ̄tis. Et vltra arguo sortes tenetur intrare: ergo plato nō intrabit per casuꝫ platonis: ergo si plato tenetur intrare nō tenetur intrare. Fortassis dicis plato nō intrabit tunc sortes non intrabit per partialē casuꝫ sortis ⁊ ex ꝓ̄tis sortes nō intrabit ergo plato intrabit ꝓ partialē casuꝫ platonis. Isti casꝰ videtur tediosi ⁊ dissute a plerisqꝫ soluuntur. Propterea notādū est ꝙ si capitur duobus modis vno modo illatiue ⁊ sic quelibet cōditionalis ꝓposita esset impossibilis qz cōditionalis mala est cōsequentia. aliqui existimāt illud soluere argumētū sed falluntur. aliomō si capitur ꝓmissiue vel votiue ⁊ idē est in sententia nō differūt iste due acceptiones nisi sicut promissio ⁊ votū easdē ānectunt difficultates. Conditionalis votiua est similea conditionalis illatiue ita ꝙ sicut ista nō ponit veritatez añcedentis aut cōsequentis sz habitudinē ꝓ̄tis ad antecedēs. ita promissiua nō ponit añs nec ꝓ̄ns sed ponit cōsequēs adiecto añte hoc est seruata promissione: si veneris ad me dabo tibi equū nō ꝓmitto tibi equū absolute sed cū hac cōditione si veneris ad me duobus modis solum illa potest verificari. vno modo si venias ⁊ dem tibi equuꝫ. aliomō si nō venias ⁊ nō dem ⁊ tunc est difficile tibi cognoscere an illa est vera qz nō potes scire qui ego fefellissem te veniēdo. Ex isto patet ꝙ sortis casꝰ qui est duplex cōditionalis pōt bipariā verificari. vnomō si ambo ingrediantur religionē. aliomō si neuter ingrediatur et non aliter / patet intelligenti / casus platonis nō potest verificari nisi ꝙ vnius ingressum tantū sz ꝙ sortes tantū ingrediatur vel plato tantū et sic nūq̄ in effectu in positione cū casu sortis ꝓpter qō ex ꝛtute illoꝝ duoꝝ casuū neuter tenetur intrare obligarūt se ad impossibile ⁊ ad impossibile nemo obligatur est casuū incompossibilitas sortes nō obligatur ad votū cōditionale nisi extāte cōditione ⁊ eodēmō de platone modo ille cōditiones simul stare non possunt quare sunt liberi ab omni voto ratione huius cōditionalis voti. Ex hiis dictis potes soluere formā eius argumenti ⁊ similiū sophismatū. Ex illo apparet nicolaū de lira brugēsem et matheū doring simul non bene capere qō tangitur ꝑmi regū. xxiij. in vna ꝓpositione dauid petebat a dño. Si tradēt me viri ceile ⁊ viros qui sunt mecū in manu saul. rñdit dñs tradent. delira dicit stat cōditionalē esse verā ⁊ añs falsum ⁊ etiā cōsequens et exemplificat si homo volat habet alas ⁊ matheus idē in replica dicit: brugensis in additione dicit oppositum cōsequētis est cōpossibile antecedēti. propterea cōditionalis est falsa ista si homo currit baculus est in angulo est falsa vnde infert nō saluatur veritas diuine responsionis ꝓ hoc conditionaliter vt ipostillatore dicitur sz si manseritis i ciuitate ⁊ saul illuc venerit tradent: dat aliā viā: dauid q̄rebat a domino apud quē oia sunt nuda vtrū saul haberet in corde descendere ad ceilā ⁊ an habebāt i corde tradere eum et deus respondit affirmative: brugensis nō respōdit ad punctū ad cōditionalē q̄ ponitur in lra ⁊ sic alii duo multo melius vl̄ minꝰ male respondēt ꝙ̄ brugēsis ista non est conditionalis q̄ ad eius veritatē requirit habitudinē necessariam inter antecedēs ⁊ consequēs sz est ꝓmissiua vl̄ eius conditiones imitans ad cuius veritatē sufficit ꝙ si dauid ibi māsisset illi de ceila dauid tradidissent in manus saul vl̄ fecissent qō in eis erat ⁊ hoc optime deus nouit nec requirit talis habitudo sicut imaginatur brugensis vl̄ alii ad hanc conditionalē esse vera nec oīs talis vera est necessaria cōsequentia.

¶Secundo principaliter argumentoꝛ vouеat sortes intrare a religionē ⁊ a non vult recipere sortem arguitur sic sortes nō obligatur intrare religionem qō probo cū non obligatur ad impossibile. Insup vouеat sortes se intraturū religionem de nullo die determinādo. Arguitur sic sortes in die sequēti nō tenetur intrare religionē nec postridie ⁊ sic de quolibet die futuro ergo nūq̄ tenetur intrare religiōez ergo nō omne votū obligat: igitur. Ad scām dico sortes potest multipharia se habere vel vult intrare a principaliter ⁊ determinat se ad a ⁊ ad nullam aliam vel vult intrare religionē principaliter ⁊ determinat se ex cōsequēti ad a religionē vel cogitat de religione in cōi. Si primū nullā religionē tenet intrare nō ad a qz nō vult hūc recipere nec ad aliquā aliā qz hoc nō intendebat. dico vltima mēbra coincidūt eat per oēs religiones quouscqz reperiat vnā quā ingrediatur. ¶Sed cōtra membum primum argumentoꝛ: sortes vult esse religiosꝰ i a religione ergo vult seruare regulā a religionis sz hoc est possibile extra a religionē ergo tenebit seruare regulaꝫ a religionis. ¶Respondeo nego cōsequentiā absolute sed solū ex ipothesi si recipiatur in a: analogia vado ad ordines occurrit nō epūs quē puto esse epm recedo nō ordinatus ⁊ hoc michi cōstat i fine anni nō tenebor seruare cōtinentiā nolui seruare cōtinentiā nisi ex presupposito sic in nostro negotio Replicatur cōtra hoc vbi dictū est vouens intrare religionē nō sufficiēter adimplet votū quācūq̄ religionē intrando et hoc sic vel sufficit intrare religionē latissimā ⁊ tunc sufficit religio sancti petri vl̄ debet currere ad artissimā ⁊ hoc nō quid debet facere homo potest hic dicere ꝙ capiat latissimā religionē ⁊ artissimā ⁊ consideret q̄ est media inter illa duo ⁊ illam igredi potest ⁊ dare analogiā i ꝓ̄ia de mola fabri que mouetur ita velociter sicut pūctuꝫ mediū semidiametri sed illud est nimis rigidū non sufficit intrare religionē sancti petri: sed capim religionē ꝑ vna de approbatis: talis pōt intrare quācūq̄ voluerit postq̄ disiūctiue ꝛtualiter vouebat puta intrabo vnā de istis religionibus. Ad secundū argumētū de illo qui vouit intrare religionē sed nō determinate de die talis potest multipharia se habere vel stat in sco adhuc vt addiscat ea que nō potest habere in religione vel ꝓ vna rationabili

Universidad de Deusto
Biblioteca

causa ad satisfaciẽdum debito vel sili vt postea sit maior honor deo ⁊ tunc ille nõ tenetur intrare ante cõplemẽtũ ⁊ hoc si cũ salute viuat extra religionẽ illud votũ est affirmatiuũ ꝑ loco ⁊ tempore obligans sicut de precepto affirmatiuo ⁊ si moriẽ interim nõ est preuaricator voti alioquin tenetur itrare q̃ꝑ primũ cõmode potest ſm consiliũ prudentium q̃ libet est malus iudex in re ꝓpria alioꝝ cõsilio i hac parte vtatur. ¶Tertio principaliter argumentor vouear aliquis adire sanctũ ninianũ talis non peccat hoc nõ seruando dũmõ est dispensatio de voto ⁊ voti redemp.cap.ꝑmo ⁊.c.magne.⁊ quolibet die illud videm⁹ ⁊ tñ talis est transgressor voti nec seruat illud quod ꝓmisit. ¶Et cõfirmaꝫ pono q̃ sortes vxoratus habens bertã ingrediaꝫ cenobiũ iscia berta ⁊ emittat ꝓfessionẽ. Arguitur sic talis nõ peccat votuz infringens etiã mortua berta vt patet de cõuersione cõiugatoꝝ placet. forte dicis ⁊ bene nec vxore viuenti potest ibi stare nec ipsa mortua q̃ est persona iabilis ⁊ sic suũ votũ fuit inualidũ. ¶Contra hoc arguitur p.c.consuluit.in eodẽ titu. aliquis intrauit religionẽ vxore dissimulante ⁊ sciẽte postea mortua vxore coact⁹ est stare i religione ⁊ nõ permissus ire ad seculũ ⁊ tamẽ votũ eius per solutionẽ debuit esse iabile:igitur. Ad primũ dicit nõ oportet seruare votũ in ꝓpria forma sufficit in equipollente ꝓmittens tibi duodenũ ⁊ dãs scutũ nõ dat illud q̃ ꝓmisit nõ obstãte satisfacit ꝓmisso. iterdũ cadit in perniciẽ reipublice seruare votum sicut in exemplo q̃ frossardus in hist̃oria inter francos ⁊ anglos ꝓtractat incidentaliter de rege roberto bruſ. q̃ voluit pugnare cõtra infideles ⁊ tñ ꝓpter cõtinuum bellũ cum vicinis nr̃is de anglia differebat vsq̃ ad suam vitã inclusiue nõ opinandũ est prefatum regẽ esse transgressorem voti q̃ cor suũ in testamẽto reliquit mittendũ cũ dño iacobo douglas cõtra machometistas vt ferret semper in bello ostẽdit q̃ affectuose studebat votũ suũ implere ꝑo loco ⁊ tempore. Sed de cõmutatione voti distingo vel est cui dens q̃ cõmutatio est melior hoc est clarũ q̃ do melius q̃ ante voueri ⁊ tunc sufficit petere cõmutationẽ licet nõ obtineaꝫ. si sit cõmutationis ratio dubia vtendũ est cõsilio supioꝝ. hoc ꝑz de voto ⁊ voti.redemp.cap.j.nõ est necesse semper cõmutare i melius sufficit in eque bonum. dũmõ id fiat auctoritate superioꝝ. ꝑz per.c.magne de voto.etiã nõ semp requiritur equiualẽs in vouẽte dũmõ necessitas vl̃ vtilitas id persuadet necessitas.persona est debilis vel habet magnã familiã nutrire vel graue officiũ vtilitas.est magis vtile toti cõitati ⁊ ex cõsequenti huic qui est mẽbrum cõitatis. habere cũmutationẽ cũ rege ludouico q̃ vouerat ieiunare i pane ⁊ aqua diebus veneris tunc nõ bene audiebat causas populi dispensatũ est ꝓpter aliud tãtũ deo acceptũ innocentius terti⁹ epõ trecẽsin.c.magne de voto scribit illa que oportet dispensantẽ cõsiderare. tria in hoc negotio inquit cõsideranda sunt quid liceat ſm equitatẽ quid deceat ſm honestatẽ et q̃d expediat ſz vtilitatẽ exponit alex.terti⁹ i eodẽ titulo.c. primo. cõsideret diligenti⁹ qualitatẽ psone ⁊ causã cõmutationis scz an ex infirmitatate an ex influentia diuitiarũ an alia causa probabili. Si quis emittat plura vota cõpossibilia omnia seruet si ic̃ompossibilia obseruet maius si sint equaliter magna quod voluerit cũ discretione boni viri. Si quis vouet ieiunare ꝓfestum purificationis beate ꝟginis ⁊ violat ieiuniũ nõ ꝓstat q̃ debeat ieiunare alio die sicut de omittẽte dicere horas nec obstat.l.celsus.ff.de arbi.de iusso dare decẽ infra kalendas septembris talis ad duo obligaꝫ ad danda decẽ ⁊ in tali tẽpore i scõo ꝓncipale est de decẽ et de iure naꝫ est ꝑmissio illo die satisfacere alius principal⁹ talẽ diẽ nr̃e dñe hz ⁊ amore nr̃e dñe ad eius purificationẽ dirigit ieiunium peniteat tñ de transgressione voti labefacti quodlibet votũ aliud a religione ꝓius cõmune sine vlteriore dispensatione mutaꝫ i voto religionis de voto.c.Scriptur.talis suũ votũ cõmutat in meli⁹ si vellet esse obligatus ad illa que ꝓius vouit ante ingressum religionis potest manere voto obnoxi⁹ ſz nõ expedit.onus religionis est sufficiẽs in humeris etiã ne homo sit singularis ab aliis fratrib⁹ vouens ieiunare diẽ mercurii anteq̃ intrauit religionẽ vel ire hierosolimã in ingressu religionis absoluitur vota ante ingressum religionis possunt a prelato irritari ad hoc est ar.xxiij.q.v.c.noluit. ꝓpapa ex vsu solet in istis quattuor votis ⁊ nullus ali⁹ dispensare puta in voto religionis/ in voto hierosolimitano/ sancti petri/ iacobi/ de voto simplici castitatis vt quis petat debitũ sicut tenek reddere põt episcopus dispensare post matrimoniũ consummatum. ¶Ex tota solutione patẽt due propositiones ¶Solus doct⁹ et prudẽs est cõsulẽdus in materia dispensationis votoꝝ. ¶Scõa est cõmutatio voti vbi nõ est rationabilis causa est nulla si cecus ceco ducatũ prebet ambo in foueã cadũt ſm illud metri ste vera euangelii imitanti. si cec⁹ cecum conatur ducere secum. Jn foueam ductor ꝑmus cadit inde sequutor. si alexander epus apud sanctũ andream vouet adire sanctũ ninianũ pegre vl̃ sanctũ duchatũ sufficit alterũ implere ⁊ illud adimplẽs facit illud ad q̃ nõ tenetur licet neutrũ illoꝝ locoꝝ teneat visitare virtute illius voti tñ si vult euitare peccatũ sine dispensatione alterũ eoꝝ visitare est necesse ⁊ si vtrũq̃ locoꝝ visitauerit adimplet votuz cũ opere supererogationis. at si alexander esset ꝓtim allect⁹ ratione ꝓfie vel videdi epi rossensis dũmõ vult implere votũ satisfacit. quo fit alexander vouet visitare limina beatorum petri ⁊ pauli de hinc ad tres vl̃ quattuor annos futuros interim vadit paduam ad studium satisfacit voto transeundo a studio patauino esto q̃ votũ erat emissuz in castro sancti andree. ¶Ad cõfirmationẽ dico ꝓmo q̃ vxoraꝫ põt emittere votũ nũq̃ petendi debitũ hoc in eius facultate situ est nec vxori facit ꝓtiudiciũ ſz sine cõsensu mulieris nõ põt vouere cõtinentiã: nec sequitur q̃ impediatur a maiori bono per mulierẽ nõ est bonũ intrare religionẽ cũ iniuria alterius. ¶Scõa propositio si berta ingrediatur religionẽ credẽs suum virum mortuum et ꝓfitetur veniente viro est danda viro quo mortuo licet sit alliciẽda redire ad claustrũ nõ tñ est cogenda. ꝑz. votũ berte nõ tenuit ergo nõ erat ꝓfessa: ergo ꝛtute illius ꝓfessionis puta te nõ est cogenda redire ad claustrũ. ¶Tertia propositio si sortes ⁊ berta post carnalẽ copulã ingrediantur religionẽ puta sortes cõuentũ vtroꝝ ⁊ berta mulierũ post professionẽ absoluũtur ab omni debito licet viculũ matrimonii inter eos maneat neuter põt ab altero petere debitũ vl̃ exigere. ¶Quarta propositio si sortes ingrediatur religionẽ ex cõsensu berte nõ propterea vere ꝓfitetur religionem patet de cõuersione cõiugatorũ.c.ꝑmo.nõ sufficit dicere ipa hoc fecit coacta vel erat iuris insscia licet difficile sit ostendere oppositũ contra sic dicentem talis cõsensus põt irritari a pontifice sicut cõsens⁹ tredeci annoꝝ in vno caldeo sufficit tñ in schita q̃tuordeci annoꝝ qui minus rationis habet si mulier fuerit senex nõ suspecta de adulterio vir põt intrare religionẽ ipa vouẽte i seculo ⁊ votũ viri tenet. ſz dicis vir tenek reddere mulieri debitũ ergo tenetur secum dormire hoc est perdifficile nisi interduz petat nõ omnis est castus vt ysocrates põt dici in illo casu petendo debitũ non peccat cũ quis obligatur ad aliis obligatur ad omne inuolutũ illo. si obligaꝫ dormire cũ sua ⁊ secũ dormiendo nõ peccat stat q̃ petendo puũ est peccatũ vel nullũ forte esset opus ei heroicũ abstinere. si alias peteret debitũ sine dispensatione ꝓperam agit. Sed tunc ad formã argumenti q̃ latitat in duobus capitibus allegatis ad caput cõsuluit multiphariam respondere poteris. vnomõ ipa etiã intrauit religionẽ vl̃ verisimilius ipa erat senex ⁊ ei imptita est facultatẽ vel sic ⁊ melius fortasse ipe cõsensit i religiõe mortua vxore oppositum cõtingit in cap̃.placet. Etiã ad cap̃. cõsuluit dicitur q̃ votuz manet q̃n nõ est irritatũ a potente irritare mõ vxor nõ irritauit. ¶Contra secundam cõclusionẽ argumẽtor securi⁹ est seruare legẽ xp̃iana q̃ est lex amoris q̃ astringere se ad vnã artitudinẽ sub pena peccati facilius est incidere in via lata q̃ in methodo religio ꝓprie dicta est ps religionis xp̃iane ⁊ parua methodus in via: hinc est multi religiosi dãnantur cõtrauenientes eoꝝ votis q̃ fuissent saluati forte in seculo ergo nõ cõducit itrare religionẽ. Respondeo aliquibus est securius puta hiis q̃ nõ seruant regulã ſz dũ ꝓportionabiliter quis vouet hoc q̃ potest complere tutius est intrare religionẽ nemo est cui expedit intrare qui habebit aliquã religionẽ ei propitiã: dixi cui expedit non cuilibet expedit non regi relinquere regnum in turbine ⁊ itrare religionẽ ⁊ multis aliis multi tñ ex eoꝝ culpis sunt fractores regule ⁊ dãnati sed defect⁹ non ꝓuenit a regula analogia est de lege xp̃iana quam multi transgrediendo peccant. et quãdo dicis religio est quedã methodus i medio vie late quã difficilius est tenere q̃ totã viam. Respondeo illa methodus non icluditur in via cõi sed est separata ad partẽ reliquũ vie i magna parte est plenũ vepribꝰ spinis ⁊ tribulis ⁊ ceteris silibus methodus habet

baculos regulantes ex vtraq̃ parte ⁊ socios ⁊ patres vigiles habes te de aquis extrahentẽ hinc precursor dñt ad antra deserti ciuiũ turmis relictis cõfugit/ dicẽte baptista. Noxia multiuole fugias con sortia turbe. Sit tua silua domus terra cubile tuũ. hoc in seculo nõ habes ⁊ ad neruũ argumẽti facilius est incidere ꝙ totum spaciũ itineris q̃ꝑ partẽ distingo si cetera essent pia ⁊ sic conceditur sinautẽ nõ oportet mõ cetera sunt impia. forte dices bonuz est vouere q̃ nolendo vouere homo peccat si vnũ cõtrariorũ est bonũ reliquũ est malũ. Respondetur velle vouere ⁊ nolle vouere nõ cõtrariant⁹ in genere moꝝ sicut mediũ ⁊ extrema in talibus si vnũ est bonũ reliquũ est malũ ⁊ cõtra i contrarietate phisica non oportet ⁊ potissimũ quãdo vnũ est de consilio stat hominẽ mereri ꝙ nolle vouere vel nolle religionẽ ingredi ſz plus meretur volẽdo ingredi vl̃ vouendo. Si dicas quilibet tenetur ad melius bonuz qz tenetur euitare dãnũ q̃ incurrit nõ faciendo melius. Respondetur transeat licet sit falsuz q̃ quilibet tenetur ad melius nõ tñ sequitur q̃ tenetur ad hoc melius vel ad illud. Scõo ad formã nego añs nec ꝓpterea est dãnũ nisi voces dãnũ in bono q̃ cõsequi poterat vt mercator per nõ transitũ ad nũdinas incurrebã dãnũ centũ scutoꝝ qz cẽtũ poterã lucrari. si dicas tũc est bonũ frequẽter vouere i die ⁊ elicere opus a pluribus votis transeat illud bonũ est tuũ aĩm i bono ꝓposito firmare: ſz tunc pete an talis grauius deliquat transgrediẽdo votũ q̃ semel vouendo ⁊ in qua ꝓportione amplius. ¶Dubitat circa ꝑdicta an opus factũ a voto sit meli⁹ q̃ opus factũ sine voto. ¶Scõo dubitatur an vouẽs itrare religionẽ extiẽs ante ꝓfessionẽ satisfacit voto.

¶Tertio dubitaꝫ an sit bonũ inducere iuuenes intrare religionẽ. Ad primũ dicitur q̃ sic ⁊ solẽt magistri adducere tres rationes. ¶Prima opus inferioris ꝛtutis magis est meritoriũ impatũ a superiori ꝛtute q̃ nõ impatũ ſz latria est superior ꝛtus q̃ abstinentia. ¶Scõa opus quãto ꝓcedit a voluntate magis firmata tanto est studiosi⁹: ſz voluntas est firmior i actu elicito ex voto: igitur. ¶Tertia ratio est hec opus illius qui specialius est deo dicat⁹ magis acceptatur q̃ opus illius qui nõ est specialiter deo dicat⁹: religios⁹ est specialiter deo dicatus igitur. Jstud patet per similitudinẽ quã ponit beatus anselmus in libro de silitudinib⁹ in quo cõparat secularẽ illi qui ỏ fructu dat sine arboze: religiosum comparat ei qui arbozẽ totã dat cũ fructu. ꝓma ratio nõ valet opus nõ religiosi põt ꝓmari a latria sicut opus religiosi secularis põt facere ꝓpter deũ actũ sicut religiosus ⁊ habere ꝛtutẽ ex talibus actibus vel ex tali actu genitã ergo impat i similes actus. breuiter nõ oportet religiosũ ampli⁹ actualiter referre suos actus in deũ q̃ secularẽ neq̃ ꝛtualiter vt in.xlj.d.scõi dictũ est. Scõa ratio etiam nõ valet q̃libet actus ꝛtutis debet esse firmatus ⁊ secularis ita firmiter põt exire in actũ ꝛtutis sicut religiosus de ratione act⁹ studiosi est q̃ eliceaꝫ ab habẽte sciendo volẽdo firmiter ⁊ ꝓpter hoc licet ter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia ratio habeat apparentiã. argu̇tur sic secularis faciẽs opus ita intensum sicut religiosus ita ꝫmobiliter quo ad illũ actũ est ita specialiter deo dicatus sicut alius. Si dicas religiosus dat se deo sic secularis dat se deo ⁊ oĩa eius acta refert in deũ sicut religiosus. Jnsuper sequitur ꝙ qui esset in religione magis arta faciẽs sic̃em actũ cũ illo qui est in religione lata magis meretur cũ est magꝭ deo addict⁹ cõsequẽs non videtur dicendũ videtur ꝙ secularis nõ minus meret ꝯ religiosus ceteris paribus hoc dempto ꝙ vn⁹ est religiosus ⁊ alter nõ est. ¶Potes adducere talem rationẽ religios⁹ ꝫueniẽs suo voto magis peccat ꝯ secularis ḡ magis meretur ꝫ implendo ꝓpria valet alioquin esset religiosus i securo de dãno ⁊ nõ de lucro ꝫ hec ratio nõ ꝫ cõcluderet solum vbi esset cõtraueniẽdo voto ⁊ nõ in aliis actibus voto cõtrariis. secundo de ꝑcepto ⁊ ꝓsilio non cõcludit stat hominẽ facientẽ opus cõsilii pl⁹ mereri ꝯ hominẽ faciẽtem opus ꝑcepti ⁊ tamen vni cõtraueniẽdo peccatur alteri autẽ nõ quicquid sit licz religiosus nõ plus meret ꝯ secularis tamẽ religiosus est in melioze statu ⁊ extra ꝓcellã huius mundi Ad scõm dicitur ingrediẽs religionẽ põt multipharia se habere. ¶Primomõ vl̃ est intẽsio ei⁹ stare perpetuo i religione vl̃ est intẽsio eius ꝓbare solũ religionẽ quid põt facere vl̃ est itensio eius intrare et exire vel nichil cogitat. si primũ nõ põt exire ⁊ hoc suppositio ꝙ intendat se ꝑpetuo obligare si ꝛm non cogetur stare in religione debet eniti seruare regulam quam si suis humeris reperiat. impẽ põt ingredi sine peccato nec accedit ad apostitã quare datur ꝛpus ꝓbationis/quare male faciũt sinistre loquentes de talibus si tertiũ vl̃ vouet illud copulatiue et tunc teneat vnã partẽ: scz de ingressu ⁊ pensitet an põt subire on⁹ religionis vl̃ vouet ingressum vt exeat ⁊ tunc est illicitũ ⁊ sic nõ est votum si quartum mẽbrũ ꝛm ius cõmune dabitur illi tempus ꝓbationis. Ad tertiũ dicit ꝙ sic dũmõ nõ nimis inopor tũe ⁊ per falsas suggestiões significãtes regulã esse leuiorẽ ꝯ sit. ¶Pres in egipto tñ solebãt illũq̃ petebat intrare religionem sinere iacere decẽ dies añ ingrederetur ad ꝓbandã eius constantiã. sile iuenies in iohanne cassiano. iiij. libro de institut. cenobioꝝ ⁊ in regula beati benedicti. ¶Respõdes datur tẽpus ꝓbationis sufficiens an velit stare i religione vel nõ ⁊ illud est equum in signũ istius cõsidera quõ neeun dixit ipi ruch nurui sue difficilia legis si dicas bonũ est sorti intrare religionẽ bonũ est platoni ergo cuilibet est bonũ ergo toti multitudini intrare religionẽ. solutonẽ habes bonũ est sorti seruare ẋginitatẽ bonũ est platoni ⁊ sic de singulis ḡ cuilibet est bonũ adde licet nũc quocũq̃ nõ obligatur ad oppositum bonũ est intrare religionẽ nũq̃ tamẽ habebis oẽs distributiue vel collectiue ꝓpẽsos intrare religionẽ ⁊ qñ ita fierct nulli esset bonũ intrare illa via. Si paradisus est in terris est i religione vel studio i religione vtrũq̃ habebis cui plus otii datur vacandi ꝛis ꝯ religioso segregato a tumultu forensi ⁊ tñ hoc ipsimis. iij. georgicoꝝ. elegit maro inquiẽs. me ẋo ꝑmũ dulces ante oĩa muse quarum sacra fero ingenti ꝑculsus amore. Accipiãt celiq̃ vias ⁊ sidera mõstrant. Defectus solis varios lunęq̃ labores. Quarto dubitatur an iuramẽtũ plus obliget ꝯ votum. Quinto dubitat quid debet ẋginitatis cũ illa est corrupta ex culpa eius ⁊ illã recuperare nõ valet. Ad quartũ videtur ꝙ iuramẽtũ magis obligat q̃cũq̃ ratio obligandi reperitur in voto eadẽ reperitur in iuramento ⁊ aliqua alia vterq̃ intẽdit se obligare et iurans inuocat deũ in testẽ. Ad quintum respõdetur ꝙ seruet cõtinẽtiam quã põt viduale. ¶Dubitatur de voto iepte. iudicũ. xj. an tenebatur immolare filiam ⁊ an ita fecerit. dicitur nõ tenebatur eã occidere ipa non erat animal imolaticũ: pulcre respondit quidẽ alexandro cui somno cõtigit ꝙ ꝓm⁹ cui occurreret esset ꝓmẽdus cũ alius intellexit ostendit caput equi vel medietatẽ citi⁹ obuiare regi ꝯ ipse quid de ea factũ est multos latet forte ipsa nõ erat occisa docti ei significasset ꝙ nõ erat deuictus illud votũ in forma adimplere sed eam deflebant i montanis ⁊ ipsa erat mortua ciuiliter data deo sic postil latoꝛ existimat. Et potest illud roborari ꝙ grecos ad aulidã ponẽtes cernã loco iphagenie vt seruus existimat. Sed beatus augustinus cui littera suffragatur. Judicũ. xj. in questionibus vet. ⁊ no. tes. questione. xliij. querit/quare abzaham erat prohibitus occidere filiũ ⁊ nõ iepte filiã oppositũ dicit ⁊ scite questionẽ illã soluit abzaham legittime natus iepte spurrius abzahã cõuersationis optime iepte ꝓnceps latronũ post multa discrimia inter abzaham ⁊ iepte dicit eum fuisse paricidã illud est rationabili⁹ Sexto petis an ille bene ingredit religionẽ ꝙ amissione rei ⁊ tẽporaliũ vel aliqua tristicia absorpt⁹ igreditur religionẽ ⁊ mouetur dubitatio qz aliqui solẽt lacerare famã bonoꝝ religioso⁹ qui a principio intrarunt malo fine. Respondeo dato aliquis tristicia absorptus ingrediat religionẽ bene agit fortasse est calear spũsancti imo qõ fortius sit licet nemo debet intrare malo fine tñ pleriscq̃ postea cõducit talis ingressus sortes ingreditur religionẽ quia berta nõ vult eum capere in actus ipudicos postea penitudine ductus bene viuit ⁊ mutat ꝓpositũ bonũ est illi sicut ẋtus occasionaliter est causa peccati ita peccatũ est causa occasionalis ẋtutis sicut de illo ꝙ ob inanẽ gloriã vult adire romaꝫ in principio itineris mutat ꝓpositũ ꝛ qñ dubitas de fratre tuo an bono siue intrauerit vl̃ non expone in meliorem partẽ aliqui filii belial omnia cõfundentes solẽt dicere talis intrauit religionẽ qz defuerũt ei facultates vel quia nõ potuit cõsequi beneficiũ vel qz non potuit aliunde viuere vel aliquod simile: ac si nichil deuotionis esset in mundo nec essent motiones spũ sancti vel de religione sapiunt cum vicleffo et iohanne husso.

¶

¶Distinctionis trigesime octaue questio ſcda.

Quia solent esse disceptationes de obseruãtiis religiosoꝝ que potissimũ dependent in tribus votis essentialibus pauptate cõtinẽtia ⁊ obedientia. Et non gratis dicuntur ista tria essentialia vota ex quib⁹ salus oĩs i religione dependet qz omne qõ est in mundo est cõcupiscentia carnis cõcupiscentia oculoꝝ ⁊ superbia vite ꝓme. iohannis. ij. ⁊ baptista in vita morbioli ambitios⁹ honos ⁊ opes ⁊ feda voluptas hec tria ꝓ trino numine mundus habet. Hee sunt ꝯcipites furie quibus vritur ardens Orcus: ⁊ in terrã seminat omne scelus. Ad domãda hec tria mõstra introducũtur contraria cũ cõtraria cõtrariis curantur cõtra superbiaz voluntatẽ subdere alteri cõtra cõcupiscentiã oculorum hoc est auaritiaz paupertas/castitas cõtra concupiscentiã carnis de quolibet istoꝝ trium ꝛm tempus oblatũ aliqua ꝓ religiosis dicem⁹ vtinam ad eoꝝ salutẽ intẽdo de quolibet triũ votoꝝ vnã q̃stionem scribere postea vnã de carthusiẽbus an liczeis vesci carnib⁹ in extrẽa necessitate. ¶Et ꝓmo quero hanc questionẽ An religiosus peccat tenẽdo ꝓpriũ capio ꝓprie religiosum vt excludantur heremite q̃ possunt habere ꝓprium. xix. q. iij. §. si aliud vt includantur quattuor religiones scz basilii/augustini/bñdicti/francisci: omnes religiones ex hiis q̃tuor dependent pauci reperiuntur i occidẽtali ecclesia de regula beati basilii omnes isti exemplar helie ⁊ helisei imitati sunt dicẽte baptista. iij. li° ptheices mariane postq̃ descripsit montẽ carmelũ hinc cartusiaq̃ eterna silentia claustris. Hinc varias benedictus oues collegit ab isto. Canobe nodosa tunicas arcere fluẽtes. Lignipedes didicere viri quicq̃ arua colebant. Jnuita ⁊ assidue terras ardoze calentes. Et quos cirtiacus de littoze vexit ibero. Hinc orti sanctũ et summo genus etheredignum. Regula potest capi ꝓ agregato regule ꝓmeue ⁊ constitutionibus ⁊ sic plures essent r̃le ꝯ q̃tuoꝛ cũ agregatũ ꝓdictoꝝ differat a regula beati augustini etiã est alia paupertas in cõi i regula beati dñici ꝯ inter canonicos beati augustini. sic limitato termino pono cõclusionẽ affirmatiuã. Grande est peccatuum ⁊ religionis eneruatiuũ habere ꝓprium. hec cõclusio probatur per innocentiũ tertiuz de statu monachoꝝ ⁊ canoni. regula capite cũ ad monasterium. §. prohibem⁹. prohibem⁹ iq̃t quoq̃ districte in virtute obediẽtie sub obtestatione diuini iudicii ne q̃s monachoꝝ ꝓpriũ aliquomõ possideat ꝫ si q̃s aliquid habeat ꝓpriũ totũ i cõtinẽti resignet ⁊ paucis interpositis sequitur ꝙ si ꝓprietas apud quẽcq̃ inuenta fuerit in morte ipsa cũ eo in signũ ꝓditionis extra monasteriũ in sterquilinio subterretur ꝛm ꝙ beatus gregorius narrat i dialogo se fecisse. idẽ ꝓz in eodẽ capi. sup a clemẽte. iij. de canonicis regularibus et causa est qz illud est vnũ de tribus principalibus votis ⁊ ꝯeneruet religiones patet in dictis. idẽ ꝛz de anania et saphira. actuum quinto dicente baptista in vita ludouici morbioli hic rapuit misero saphirã cũ cõiuge vortex. Terraq̃ mendaces condidit vna duos. ¶Conclusionẽ hanc argumẽtoz implicat cõtraditionẽ monachũ habere ꝓpriũ: ergo cõclusio ꝓsupponit falsum monach⁹ vere potest dicere nichil habeo ꝓprium. ¶Confirmat cenobiũ canonicoꝝ sancti andree habet decẽ mille scuta in redditib⁹ quotãnis cenobiũ ibi nõ accipitur ꝓ pietibus ꝫ ꝓ religiosis sint a b c d ꝓ ordinẽ viginti. Arguit̃ sic a ⁊ b ⁊ c ⁊ d ⁊ consequẽter copulatim habent hec bona demonstrando decies mille scuta ergo a aliquid habet ⁊ b aliquid habet ⁊ c aliq̃d hz ⁊ sic potes argumentari ꝙ arbzoth habet quidecies mille scuta ergo q̃libet eoꝝ aliq̃d habet. Forte dicis isti demõstrãdo oẽs habent hec bona ⁊ null⁹ eoꝝ aliquid habet si sint vigiti religiosi isti habent hec bona ⁊ sunt dñi istoꝝ bonoꝝ et isti demonstrando nouẽdeci nichil habent nec aliquis eoꝝ aliquid habet nec est cõtra regulã ꝙ oẽs collectiue sint dñi istoꝝ bonoꝝ ⁊ quilibet eoꝝ vere pauper est in cõitate venetoꝝ. Contra sint q̃ttuoꝛ i vna religione a b c d hec bona per te sunt ꝓ istis moriatur a ꝙro ꝓ quibus sunt ista bona dicis ꝓ aliis tribus copulatim. Cõtra moriãtur successiue vsq̃ ad vnũ ꝙro ꝓ quo sunt ista bona si ꝓ hoc vno habeo intẽtũ si ꝓ aliquo alio poteras illud a principio dedisse ⁊ nõ impediuisse nos. Forte dicis ⁊ sic ꝓbabiliter dicendũ est sunt huius cõuẽtus vsq̃ ad vnũ exclusiue ⁊ tunc sunt totius religionis ꝫ non licet religioni transferre dñiũ istaꝝ rerũ ab hoc conuentu qz huic cõuentui dantur si ponas nõ esse aliũ cõuentũ hui⁹ religionis i hoc regno vl̃ i mũdo tũc spectant ad totam eccl̃iam ⁊ dñiũ manet in tota ecclesia ⁊ si querendo quintũ pedẽi ariete pones oẽs ecclesiasticos esse religiosos possunt omnes habere dñiũ in cõi nullo aliq̃d habente in particulari omnes ꝓlati pontifex habent dñiũ in rebus ecclesie ⁊ hoc parum differt dicere ꝛpm esse ꝑcialẽ dñm rerum ecclesie etiã vides si rex moriatur et relinq̃ret reginã grauidã cũ fetu nõdũ adhuc aiato nulli licz imponere manus in dñiũ regni quoad ille nascatur cui regnũ succedit ⁊ ita in rebus aliorꝝ dñoꝝ post eoꝝ mortẽ ponendo secũ nõdũ aiatũ. si dicas q̃ erat verus heres añ mortẽ dñi illo tempore est verus dñs ⁊ dñiũ habet in rebus illis assumis dubiuz in incerto dñio cũ ille est aiatus in vtero materno est verus dñs ⁊ nescis qñ incipit esse animat⁹: etiaz sufficit michi analogia quo ad hoc. Jnsuper de bonis que habent fratres mendicãtes nõ potes sic insistere ⁊ potissimũ de fratribus minoribus q̃ in diẽ viuunt nichil habẽtes in cõi vl̃ in ꝓprio vt dicitur in regula. Ad primũ inter arguendũ dictũ est cõceditur qz implicat monachũ habere alicuius rei dominiũ ⁊ vere potest dicere de virtute logicali pr̃ in rei veritate nichil habeo nõ habeo vnuz denarium nõ habeo vnuz scutum ꝫ hec responsio esset sophistica ⁊ inutilis in nr̃a materia: habere ꝓprium i ꝓposito est re vti ac si sua esset ac si haberet verũ dñium in re ⁊ interdum peius. Ad cõfirmationẽ sicut supra responsum est de bonis platoꝝ ꝙ sunt ꝛpi et pauperum vl̃ eccl̃ie ꝛpus est ver⁹ dñs in bñis bonis ⁊ licet in rebus laicoꝝ etiam est dñs principalis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſicut cauſa principalis tamē ſpecialiozē moduz habet in bonis eccl'ie cꝫ in aliis ei dantur z iſti religioſi in hoc cenobio habent vſum harum rer̄ ad neceſſitatē ꝓ ſe eccleſia domib⁹ cōuētus z q̄ reliquum eſt conferendū eſt in ꝓios vſus potes dicere totus cōuentus habet dñiū in hiis rebus z nullus cōuentus ſtante vno in cōuentu bona ſunt totius religionis vel eccl'ie nolo deſcendere ad dñium rerum fratrum minoꝝ ob varias difficultates ibi cōtingētes. Sed dicis in rebus vſu cōſumptibilibus vt in cibo z potu ꝓprietas nō diſtinguitur ab vſu ergo ſi religioſus habeat vſum z vtik hac portione eiuſdē habet dñiū. inſuper in extrema neceſſitate oia ſunt cōia ergo religioſus habet dñium alicuius requiſiti ad ſuā neceſſitatē protegendā illa tangūt nudum vſum facti qđ reꝓbat iohānes. xxij. ꝓpterea de ℔ nichil dico ſufficit inſ̄ſūma cenobiū ſancti andree defendit bona fortune cenobio cōmiſſa z q̄libet cogit ꝓiozē ſuccurrere ſue neceſſitati in victu z veſtitu z pōt et ad hoc tenetur ꝓior hec oia non ſunt ei⁹ plus cꝫ eoꝝ et equalē poteſtatē habent ſecū in iſtis bonis ſm eorum ratam. ¶ Sed cōtra iſtud arguit ex hac ſolutione oēs religiones eſſent eque pauperes cōſequens eſt contra vſum loquendi vulgatuz dicimus calco vz q̄ter mille ſcuta z nō vltra iſte eſt diues abbas dicitur in anglia ſi glaſniberri z ſchaſciſberr eſſent cōiuncti matrimonialiter eſſent magnū z opulentū matrimoniū. dicim⁹ fratres minores eſſe in artiſſima paupertate. Reſpondetur quilibet religioſus eſt eque pauper abbas de arbroch eſt ita pauper ſicut iſte frater minoꝝ q̄libet eoꝝ nichil habet vis ne habere pauperiozē illo qui penit⁹ nichil habet z monac⁹ nō plus habet cꝫ frater minoꝝ ſemp intelligendo de habere dñium ſz vulgatus modus loquendi pullulauit de vſu vel vſufructu rei illud cenobiū dicitur opulentius qđ plures diuitias habet addictas ſibi ꝓ ſuis neceſſariis vl' cui plures diuitie relicte ſunt ad diſpenſanduz. Si dicas q̄ in nullius poteſtate eſt id occupanti conceditur hoc eſt falſuz. patet de bonis poſſeſſis a communitate venetoꝝ z abolim a romanis. in ſuper vbi eſt vnus ſolus in ꝓiozatu vt in houſtolbū ſuper tinā miniſter habet poteſtatē in rebus ſancte trinitatis dat' illi loco z nulli lz res illas auferre pluſcꝫ res huius ſcl'aris vicini licz nō habet dominiū i rebus illis nō nego qui parui tales ꝓorat⁹ interdum meritozie vniunk vt famuli dei ſil' cohabitent i religione z nō macerat vnus oia ſolus vozās z itroducens laicos dūmō nō ſeparetur ab eccl'ia z potiſſimum ab eodē patrono cui ꝓius dabatur res illa. Sed re verea punctum rei non eſt apertū de habere ꝓpziū dicet tibi religioſus nō habeo ꝓpzium hoc nō eſt ꝓo me hec eſt veſtis noſtra hic eſt liber noſter ecce decē ſcuta noſtra quoꝝ ego habeo vſuz nichil certe habeo nec intendo habere quō ꝓbabis eum habere ꝓpzium z eſſe ꝓprietariū. Reſpondeo nō eſt facile illud enodare per regulam generalem z dico ille eſt ꝓpzierarius qui vtik re aliter cꝫ patiatur re gula ſue profeſſionis non vado ad volū tatē ſuperioris non dico ſicut aliqui dicunt ꝓpriū dicitur quicquid celatur abbati ſeu alii ꝓlato. cōter abbas v e ꝓioz eſt maioz ꝓpzietarius cꝫ ali⁹ ſubditus eius ſi habens tria ſcuta meretur ſepeliri in ſterquilinio a fortiozi habens quotannis mille vl' decē mille expoſita. ac ſi ſua eſſent deberet ſepeliri circa cētrum terre adde rñſum pirate dionidis alexandro z corrolarium beati gregorii. c. ij. ꝑme ptis paſtoralis vnde fit z cū paſtor per abrupta graditur ad precipiciū grex ſequatur. ſi vis ire ad voluntatem abbatis addas rationabiliter volentis et hoc eſt coincidere cum regula dicam⁹ q̄ſi abbas nō eſt ꝓpzietarius qz ex illo notū euadet q̄ſi eſt ꝓpzietarius cū oppoſitoꝝ eſt eadē diſciplina. pōt abbas vel ꝓioz capere ſumptus ſecundū ſuum ſtatū z habere ſeruitozes ſm exigentiā prudentum nō habendo nobiles filios cōitum vel magnozum dñoꝝ. niſi vzgeat neceſſitas pōt habere ballinū virū reputatū ad defendēda bona eccl'ie z pauperum vt tempore belli vt in noſtris cenobis in limitibus interdum li cite poterant vt in mekos ꝓpter fures z raptozes de levin in coldigam calco et ſimilibus oportet plures viros fortes nutrire ꝓ defenſione bonoruz cꝫ alibi nunc tempore pacis nō eſt opus eſto q̄ abbates poſſunt recognoſcere eos qui tēporibus preteritis bene meruerunt de cenobiis exponendo i cultu diuino in reparatione domoꝝ cōuentus in dāda elemoſina pauperibus in hiis abbas nō eſt ꝓprietarius inciꝑunt abbates z ꝓiozes in hiis eſſe ꝓprietarii dantes ſuis amicis z cōſanguineis prodige vel abbas eſt de magna domo z diuite vl' debili ſi primū ſui cōſanguinei nō egent. ſunt alii pauperes ferme fame morientes amici abbatis cū magna pompa incidūt z diuitiis. Si dicas aliquos cōſanguineos ſuos eſſe pauperes ſm ſuū ſtatū z maioribus egent cꝫ habeant oia cōfundes equites auratos cōcludes pauperes z reges z teipſum illaq̄ bis indiciū eſt q̄ſi dat pauperi liardū z nepti quigenta ſcuta paupertas nō mouet ſed caro z ſanguis ſi de humili domo ſit abbas vel ꝓioz det tātū ſoroꝛi vel nepti cꝫ daret alii pauperi extraneo abbas exponens in hiis in quibus voco eū ꝓpzietariū peccat et tenetur reſtituere certum eſt apud omnē ſcolam z capientes ab abbatibus vel ꝓiozibus in hiis in quibus regula non patitur tenētur iterum reſtituere religioni in abbate non cadit hic ignoratia iuincibilis ex ſua profeſſione pōt illud cognoſcere vel tenetur raro in recipientibus ab eis cadit ignorantia inuincibilis breuiter quicquid dicebā de bñficiatis poſſunt hic applicari et hic eſt multo maioꝛ rigoꝛ ideo cum iſta dependent ex talibus dictis nō vtoꝛ forma argumenti abbates et ꝓiozes vt ſummati loquar debent procurare bona cenobii z reuocare terras quas predeceſſoꝛes eoꝝ conceſſerūt nobilibus vt crebro eſt videre in britannia nec eos ſuſcipere hoſpitio ſed pauperes z alios religioſos tranſeuntes et ad iſtud tenentur. ſi emant aliquas terras ex bonis cenobii cuz religioſi erāt alia bona habere non poterant vt dent nepotib⁹ vel neptib⁹

religioſi debereht rēuocare ſi callide abbas det pecuniam ſeculari emere terram in nomine alieno iaz hominibus non patet via ſi non cōſitek ſe in vltimo die z reſtituat ꝓ poſſe tenebras exterioꝛes perpetuas nō cuadet deus omnia diſtinctiſſime videt iſti non relinquunt rethe cū petro cum matheo theoloneum cum ioſepho pallium cum homine euangelico ſepulturam patris cū muliere ſamaritana ydriam ſed pauca relinquunt vt plura habeāt oui o huius mali (ſicut ſuperius de prelatis dixi) eſt impulſus conſanguineoꝝ ad iſta et adeptis beneficiis extellere abbates qui de puluerib⁹ parentelam leuaueruntvt iſte ad ſimilia animetur ecce quomodo laudatur peccatoꝛ in deſideriis anime ſue et iniqu⁹ bñdicitur ꝓ ſacrilegio facto in patrimonio cruci fixi ſit memoꝛ prelatus q̄ inimici viri domeſtici ei⁹ z beatus vir qui non abiit in conſilio impioꝝ et in via peccatoꝝ non ſtetit nec in cathedra peſtilentie non ſedit ſed in lege regule quam profeſſus eſt volūtas eius z in lege illi⁹ regule meditetur die ac nocte: conſideret quomodo achoz ꝓ pallio toc cinio z regula aurea fecit anathema i populo z magna pars populi ceciderat conuerſetur iter fratres qui prudentioꝛes ſunt non loquoꝝ de prudentia huius ſeculi que eſt ſtulticia apud deum caueat curias principum niſi vbi neceſſitas eminet petrus in aula pontificis chriſtum negauit nunc̄ tamen in conuerſatione chriſti vel apoſtoloꝝum. Non me fugit qui plerique dicent ſe non poſſe tueri iura cenobioꝝ niſi in tumultibus aulicis viuant z in curiis principū ſed non ſic reoꝛ ſed anhelans ad maioꝛes honoꝛes z vt liberius impertinentibus regule potius pertinentibus repugnantibus vacent ſub vmbra virtutis vitium protegentes ſceleri nunc̄ deſinit excuſatio ſed bene beateq̄ domi viuerent principes eorum bona protegerent quid tibi z ratiocinationi ſi cali quid ad tuam regulam de collectis z expoſitis a rege de expoſitis in tua familia exactam veſpere facis ſupputationem quot panes quot quartas vini in die expoſueris de religioſis z commiſſo grege nichil non audes committere fidem probo chriſtiano quam ioſepho contulerat egyptius ſi nō pro bue quare curam ei committis caſtitatis habitus in cella genitus periclitatur in curiis vis eſſe perfectioꝛ apoſtolo z tamen non erubeſcit dicere video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee z captiuantem me in lege peccati ſis memoꝛ verboꝝ hieronimi pallebant oꝛa ieiuniis z mens deſideriis eſtuabat in frigido coꝛpoꝛe ſola libidinum incendia buliebant. Deſcendēdo ab abbatibus z ꝓiozibus ad ſubditos dans cōſanguineis vel aliis ſine ſcitu abbatis vel preter rationem contra regulam ꝓpzietarius eſt facit an ſi ſua res eſſet interdum expreſſe abbas cōſentit religioſo conferre ſoroꝛi vl' nepti vnam partem pecunie date pro veſtibus interdum tacite dat ei facultatem vt quando eſt in ſtudio itinere vel aliun/de extra conuentum relinquit ei diſpoſitionem omnium que exponit z ſic in generali conſentit: cōſen/ſit huic: quicquid expoſueris illud michi placebit ex iſto conſenſu vniuerſali non poteſt dare conſanguineis niſi ſicut aliis pauperibus cōſenſus vniuerſalis prelati non excuſat te ſi velis impudicis ratione impudicitie impartire aliquid ſemper intelligatur ſecundum regulam ſaltem non contra regulaz z ſi conſentiret prelatus preter rationem nichil valeret conſenſus vnius z alterius. quo fit plericꝫ tenent ymaginariam z mathematicam paupertatem parietes dealbati ſunt. nec iſte conſenſus prelati eſt inanis ſtat virum contradicente prelato vel non cōſentiente peccarevbi ꝓpter prelati conſenſum nō erit peccatum. Sed dubitas an ille eſt ꝓpzietari⁹ qui habet decem ſcuta ad partem ꝓ veſtibus vel quotam mediocrem vel qui habet oꝛtum z vendit fructus z ei relinquitur diſpoſitio ab abbate z iſtud eſt commune in pleriſq̄ religionibus non reformatis. Et argumentoꝛ q̄ talis non eſt ꝓprietarius: ſallararius vel duo tenent pecuniā z emunt veſtes z neceſſaria ꝓ fratribus z quia ſecundum regulā exponunt eſto q̄ pecuniam tangant cuius dominium non habent non dicuntur ꝓpzietarii ita eſt in religionibus non lapſis z in reformatis: ergo poſſunt tres oꝛdiari ſicut duo z parilis eſt ratio de omnibus: ergo quilibet poteſt tenere pecuniam ꝓ veſtibus ꝓ libris z ſuſcipiendis amicis quia vbi amici religioſi ſuperuenirent ſi non eſſet hec pecunia diſtributiua opoꝛteret communitatem facere maioꝛes ſumptus. ¶ Et confirmatur: iſtud eſt rationabile aliq̄ verecundi erubeſcerent adire procuratorē domus ꝓ neceſſitatibus vel ſuperuenientibus amicis et aliqui inuerecundi nimis onerarent procuratorem z communitatem: ergo melius eſt ꝓ tota communitate q̄ quilibet habeat portionem ad partem. Inſuper ſi eſſet vnus procurator ille eſſet nimis inuolutus pro ſe z tota communitate: z eodem modo ſi duo eſſent: ergo melius eſt q̄ quilibet aliq̄d laboris z cure habeat. Duo hic dico primū eſt difficile ē dicere iſtos eē in ſtatu dānatiōis ueſcirē illō probare z nolo illō dicere ſuppoſito q̄ vtāk pecunia ſcōm regulā ħ eſt ſicut ali⁹ bonus ꝓcurator vel abbas. Scōm eſt multo ſati⁹ ē hr̄e oia in cōi. ꝓbatur tū ꝓmo ita ordinarūt pr̄es inſtituētes regulas viri oculatiores cꝫ arg⁹ ad ſil'itudinē apl'oꝝ q̄ habebāt oia in cōi ſicut lectio actuū docet z tu voues tenere eoꝝ regulā. tū ſcōo pauciora ſufficiūt in cōi cꝫ ſic diuidēdo ꝓ portiōes ſcōz illō ſaluſt. in iugur. Concordia que res creſcūt diſcordia magne dilabunk. nūc auaria cōitate oīa ſurripiūt z ſuꝑbi incedūt ſicut ſpōſi de thalamo tot mutatoria in veſtib⁹ hñt ſicut namā ſir⁹. Tū tertio ꝑſidera qđ officiū hēbat iudas iter apl'os loculos alii vacabāt ꝓtēplatōi ecce cꝫ bonū z cꝫ iocūd. ꝛc. frat fere alter formice z apes oia colligētes ponūt in cōi meū z tuū magnā diſcraſiā faciūt inter amicos pr̄es nō abs re docuerūt mutare illa ꝓnoia in nr̄a z vr̄a nihil tuū niſi petrū z meritū hic tollit murmur ꝓ magna pte peſt⁷ nō mō ſurripēs ꝓ clauſtrū ſz dormitoriū. vñ d. aug. in reg. de veſti. loq̄ns. veſtes vr̄as inq̄t in vnū hēatis ſb vno cuſtode vl' duob⁹ vel quotquot ſufficere pñt ad eas excutiēdas ne a tinea ledant. z ſicut paſcēdi ex vno

Universidad de Deusto
Biblioteca

cellario sic induendi ex vno vestiario. ℭ Et si fieri potes ad vos non pertineat q̃ vobis indumẽtū propter decozum cōgruẽtia ꝓferat vtrū recipiat ℌ vnusq̃sq; quod deposuerat an aliud / et que sequuntur. et ita in aliis regulis. regula bene prouidet de superuenientibus fundatores charitatiui erant circa hospites et amicos recipiendos non erubesceret petere a ꝓcuratore mansueto z benigno stupidis imponendum est silentium quando extorquent insolenter. amicozum omnia bona debent esse communia qui sunt magis amici q̃s fratres specialioꝛe fraternitate religiosi omnes sunt fratres q̃s omnes fideles habentes eundem patrem celestem et maioꝛē vnitatē in corpe mistico reddūt z sic q̃dā desecẽdo separādo religionē eoꝝ ab aliis z eoꝝ q̃uctionē ab aliis q̃ctib⁹ vt auguroꝛ: hic mod⁹ i nra facultate a modo loquendi religiosoꝝ pullulauit vocabant professores theologie magistros nostros et plures eozum in illa facultate a principio erant graduati visum est nomen honozificum z cuilibet supposito facultatis datū ẽ magister noster / christus in oratione dominica dans modum ozandi dixit pater noster. ℭ Sed ℌ istud aī : nemo obligatur nisi volens intentio mea est viuere sicut viuitur in hac religione et non aliter vouens intrare religionem laxam propterea non cogitur intrare artam: intentio mea non est alia nisi viuere sicut hic viuunt : ergo ad nichil aliud obligoꝛ. ℭ Et confirmatur: consuetudo deobligat plerosq̃ a multis ieiunijs: ita q̃ non peccant: ergo consuetudo contra regulam deobligat religiosos: probo consequentiam : non minoris ligaminis debet esse preceptum maximi pontificis q̃s beati augustini regula vel beati benedicti. ℜ Respondeo primum argumentum videtur achilles male viuentibus et videtur pannormitano de statu monachoꝝ z canonicoꝝ re. super eo. q̃ argumentum concludit q̃ cozam deo talis non est cogendus seruare aliam regulaz sed hic homo abbas erat forte sua responsio esset suspecta sine replica. ℭ Contra hoc argumentoꝛ ex sua responsione sequitur q̃ machometiste essent in bono statu salutis. patet consequentia: nō est intentio machometistarum viuere aliter q̃s patres eozum vixerunt: z idem patet de omnibus ydolatris. Forte dicis non esse idem habent malum modum z etiam patres eozum ex hoc habeo intentum patres istoꝝ habuerunt damnatum modum viuendi: non loquimur de sanctis patribus qui primo religionem instituerūt sed de his qui lapsi sunt. Forte dicis ydolatra tenetur facere indagiuem z acquirere verum sic erit in proposito soluat pannormitanus. Insuper isti legitur sua regula in principio z plerisq̃ quibus deberent adhibere fidem dicunt istos esse in statu periculoso. ℭ Sed contra istud argumentoꝛ dissimulans contrahere z non consentiens non cōtrahit: ergo iste simulans vouere regulam beati augustini z non vouens nisi regulam seruatam in hac domo non obligabitur ad aliud. ℜ Respondetur si quis simulet se velle esse religiosum z habet oppositum in mente nulla est repugnantia profecto talis non est religiosus sed ecclesia coget eum seruare hanc regulam (et optime) quemadmodum contrahentem per verba de presenti coget adherere mulieri quam illusit: sed intentio istoꝝ religiosoꝝ non est ita dissoluta q̃ nichil intendant trium votoꝝ seruare sed sic volo seruare religionem sancti augustini vel benedicti z viuere tamen sicut hic viuunt. ℭ Et ex ℌ sic replico: obligans se ad impossibile nō obligatur nemo obligat se ad impossibile z eodem modo de voto: ergo vouens seruare regulam beati augustini z viuere sicut isti viuunt demonstrando eos qui infringunt regulam vouet copulatiuam compositam ex partibus incompossibilibus ista nō stat ista est regula sancti augustini paupertas/continentia/z obedientia sunt seruanda a me z viuendum est sicut isti viuunt: sed ista tria includuntur in regula beati augustini z in qualibet alia religione : ergo vouetur aliquod impossibile puta copulatiua impossibilis ꝓpter partium incompossibilitatem ſz vouens impossibile non obligatur : igitur. ℭ Si dicas intentio sua est vouere istā regulam sancti aug. demōstrādo eoꝝ modū quē insequunt. ℭ Contra vnū extremū nō supponit q̃ nō est regula scti aug. q̃ nihil vouent: q̃ ratione illius voti ad nichil tenent vouens nichil comedere in die veneris nisi chimeram non obligatur vel vouens intrare religionem z frā gere celum. ℜ Respondetur q̃ ad impossibile nemo obligatur sed vouens illa vouet copulatiue duo in forma vel in valoꝛe vouet tenere citius religionem sancti augustini z viuere sicut hic viuitur / primum est rationabile/secundum illicitum / primum obligat/secundum vero non z quando intendit viuere secundum regulaz sancti augustini in hoc loco que est categoꝛica hoc totum non supponit regula cōnotat q̃ nichil obliquitatis sit sed illa determinatio facit totum illud predicatum non supponere opoꝛ/tet ergo delere determinationem z viuere instar regule ego volo viuere secundum ordinem sancti augustini obseruatum est in hoc loco est determinatio accepta vnica acceptione cuz suo determinabili secundum grammaticam vel logicam quia dictio recta sequitur dictionem regentem tamen in sen"tia non est imo accipitur non vnica acceptione z dictio recta monachi rectiꝛ vel qui debent esse recti nō sequunt dictionē regētē puta beatū aug. vl' būdic. ℭ Sed contra: si quis vouet duo cōtradictoꝛia vel aliquid ad quod sequitur contradictio ad nichil obligatur vt patet in illo sophismate: sortes vouet intrare religionē si plato nō vult intrare z nō aliter z econuerso nec plato nec sortes obligantur ad aliquid: ergo eodem modo si quis vouet copulatiuā impossibilem propter partium incompossibilitatez quarum quelibet est possibilis ad neutram partem obligat nō potⁱ⁹ ad vnā ptē q̃s ad aliā q̃ rō dari nō pōt. ℜ Ñdetur sic supra responsum est circa tria bona matrimonii que vouet castitatem et obedientiaz in tali religione ad tertium cogetur quod est aliis duobus annexum propter concomitantiam absolute stat q̃ quis vouet castitatem et obedientiam extra religionem tenendo proprium postq̃s vouet esse de hac religione et seruare regulam beati augustini esto q̃ habeat oppositum duozum votoꝝ cogetur seruare regulam et non sufficit penitere sic scilicet q̃ cozam deo potest egredi religionem quē admodum capiens ordines nolens seruare castitatem hoc est tempoꝛe quo capit habet nolitionem seruandi iste talis cogetur seruare q̃ non potest cō trahere iste est interpretatiue vel antecedenter obligatus cum vouet hanc religionem sancti augustini et intendit se ad hoc obligare obligat se ad tria vota qui obligat se ad antecedens obligat se ad cō sequens illius antecedentis nec est querenda illatio logica vbi non voueret nisi conditionaliter argumentum sequens declarabit quid est dicendum tenendo licitum non est obligatus ad impossibile nec ad incompossibilia abscindat caudam distortā parti licite adherendo. ℭ Ad confirmationem de consuetudine gerson in fine prime partis dicit non vouere consuetudinem sed regulam sed hoc nō solu it argumentum dupliciter dico adhuc non est consuetudo nec vnq̃ erat esto q̃ esset ius positiuum ꝓpter obseruantes regulam et reclamantes in oppositum. Secundo dico hic consuetudo locum habere nequit seruare votum et promissum est de iure diuino et nature esto q̃ liberum erat a principio vouere et potissimum circa essentialia voti modo contra ius diuinum non cadit consuetudo sed quia seruare hoc votum demonstrando continentiam vel paupertatem non est de iure diuino sed potius humano si sic argumenteris: omne votum seruare est de iure nature vel diuino hoc est votum ergo seruare. ꝛc. modo minoꝛ non est de iure nature vel diuino z per consequens nec conclusio: sed seruare hoc votum est necessarium vbi non occurrit frangendi ratio fateoꝛ tamen interdum aliquid dependere a cōsensu humano spōtaneo q̃ nō frangi potest ex cōstitutione christi vt in matrimonio vt nobis constat ex scriptura mathei decimo nono. quos deus conjunxit homo non separet. ℜ Potes insistere est modⁱ⁹ in aliquibus partibus vt in hollandia vt religiosus succedat in hereditate an sit proprietarius sed non est ipse heres cenobium succedit hereditati. Si petas an prelati ecclesie sint proprietarii / loquoꝛ de ꝓlatis non religiosis cum vtantur rebus ecclesie aliter q̃s debeant dicitur nomina significant ad placi/tum vtentium non solent homines vocare eos proprietarios q̃s peccent exponendo inutiliter et tenentur restituere sicut religiosi illi proprie dicuntur proprietarii qui omnia bona a se abdicarunt voto tenentes aliquid contra votum. ℭ Secundo principaliter argumentoꝛ: aliqua est religiosa et habet proprium: patet de nobili muliere que professa est religionem sancti augustini cum cōditiōe adiecta de habendis rebus in domo sua qui clerici vouere matri. contrahere possunt. insimuāte. Et confirmatur: papa potest dispensare cum monacho vt ducat vxoꝛem in seculo vt inferius dicetur: ergo potest dispensare cum monacho vt maneat in claustro et lugeat cum ratio termini hoc importat habendo bona in proprio. probo consequentiam : qui potest dispensare in toto potest dispensare in parte : si papa potest aliquem absoluere a tribus votis potest eum absoluere ab vno. Si dicas est essentialis dependentia inter illa vota tria. ℭ Contra nec est essentialis prime intentionaliter nec secunde aliquis potest vouere vnum istoꝝ non vouendo reliquum si quis vouet continentiam talis potest habere diuitias: patet de presbytero vel heremita: igitur. ℭ Ad primum respondeo: talis mulier potest vouere sollenniter tenendo vsum rerum quas olim habuit in domo sua sed non habendo illarum dominium vt de ipsa muliere cōtigit et si ipsa in voto adiecit conditionem de manendo in domo cum rebⁱ⁹ suis oportet illud interpretari in partem illam que religioni non repugnat si ipsa vouisset formaliter cum conditione expresse adiecta vt haberet proprium et non alias non fuisset votum propter conditionem repugnantem vt patet de cōditionibus matrimonio repugnantibus. Ad confirmationem concedo antecedens potest eum liberare a toto pro rationabili causa z facere de monacho non monachū sed ipso existente religioso non potest in ō. capᵗo cum ad monasterium in versiculo nec estimet dicit innocentius tertius nec estimet abbas q̃ super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensare quia abstinentia proprietatis sicut et custodia castitatis adeo est annexa regule monachali vt contra eum nec summus pontifex potest licentiam indulgere illud intelligitur ipso existente monacho licet bernardus in glosa cōi z alit valentes viri dicerent papam non posse dispensare cum religioso vt egrediatur religionem quod non credo illatria fuit monacho essentialia licet monachus dz esse plāctus non tū ois plangens est monachus raro interpretatio conuertitur cū interpōtato. Et q̃n dicis facilius est dispensare cū parte q̃s cū toto hoc est verū ceteris paribus facilius papa dispensat cum illo q̃ emⁱt sit solum votū paupertatis in seculo qui non est monachus vel aliquod vnum istoꝝ trium votoꝝ q̃s cum illo q̃ tria vota emisit vnde hic aduertendū est non est essentialis dependentia inter ista tria vota stat aliquē emittere votum paupertatis vel continentie in seculo et non intrare religionem illud est clarum intelligenti z matheus grabon oppositū et merito reuocauit in sacro sancto concilio cōstātiēsi ℭ Tertio argumentoꝛ: si aliquis religiosus sit episcopus talis non tenet seruare paupertatē et tū non desinit esse religiosus: igitur. ℭ Et confirmatur ꝓ suppositio vno q̃s supra diximus de beneficiatis q̃ non habent dominium reruz collectaz in beneficio ex illo sequitur q̃ vouens pauptatē pōt capere bñficium z stare in seculo q̃s nō videtur esse dicendum Ad tertium nego maioꝛem talis non pōt hre dñiuz rerū plusq̃s q̃ erat in religione ſz cui tenet obedire posteriꝰ erit sermo in voto obedictie de beato augustino canit ecclesia. testamentum nullum fecit q̃ paup xpi vnde faceret non habuit quare non habuit quia religiosus erat anteq̃s episcopatū ascēderat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad confirmationem concedo q̃ vouens pauperta
tem potest capere beneficium et adhuc est vere pau
per et vouens continentiam potest esse presbyter ⁊
stare in seculo. Sed tunc dicis ponamus q̃ aliquis
emisit tria vota talis non erit religiosus ante q̃ sit
professus et etiam vouens intrare religionem nun
q̃ tenetur intrare ista via. dico q̃ emittens illa tria
vota adhuc non vocatur religiosus sed tenetur il
la tria seruare. Ad secundum nego q̃ vouens in
trare religionem non tenetur intrare: non est idem
vouere illa tria vota copulatim ⁊ vouere ingressu
religionis secundum vouens tenetur ad illud ⁊ ad
regulam iste solum ad tria vota et etiam vouens
primum tenetur adimplere suum votum sed nō vi
detur necessarium intrare religionem potest in cō
muni viuere in aliqua honesta societate in secundo
vocando seculu illud quod distinguitur contra re
ligionem non legitur q̃ apostoli actuum quarto vel
quinto emiserunt vota: et tamen seruarunt omnia
in communi non nego quin satius est intrare bonā
religionem q̃ stare periculoso in mundo. ¶ Ex
hiis sequitur q̃ proprietas plus coinquinat religi
osos q̃ opposita aliorum vitiorum extensiue et
creberrime intensiue extensiue ptz plures hoc mor
bo laborant plures caste viuunt et obediunt in aliis
qui nescirent esse contenti de communibus bonis
oppositum paupertatis et continentie infert oppo
situm obedientie sed inadequate in obedientiā im
pugnant in proprietate est furtum sacrilegium vi
de quam conscientiam fecit bonus religiosus ebdo
madarius de tribus leguminibus que eius manus
euaserunt vt dicit Johannes cassianus libro quar
to capitulo secundo de institutis cenobiorum e
rat suspensus ab abbate ab oratione nec culpa di
missa nisi per publicam penitentiam credunt inq̃t
cassianus res cenobii sacras sicut seipsas quis mo
dus acquirendi diuitias nonne bona vita sed deuo
tio peperit diuitias et filie iugularunt matrem sed
caueant religiosi successu temporis necesse est diui
tias diminui cum mala vita q̃ quod non capit chri
stus hoc capit fiscus noli allegare alios religiosos
sic viuentes vt tu: allegare inconueniens non est sol
uere nec minus ardebit qui cum multis ardebit q̃
ille qui cum paucis es vocatus de regula augustini
vel benedicti non sunt aduocati pro te in celis sed
inimici dicentes se te nō cognoscere quia certe has
regulas nō cognoscunt suas sed fodis cisternas no
uas que non continent aquas et relinquis leges
quas coluerunt patres tui. Cui astipulatur illud ba
ptiste egloga decima. hii mores fecere nouos liqueꝛ
priores. Quos dederat riuo veterum prudentia
patrum. Si petas quomodo ergo male viuentes h̄
non percipiunt in promptu est responsio error com
munis facit ius niger videtur pulcher inter ethyo
pes qui inter albos non talis apparet dicente ba
ptista vbi supra. Ethiopes vna quoniam nigredine
sordent Ille color nulli vitio datur omnibus idez.
vultus et alterius si quis reprehenderet ora. et sua
damnaret pecori pecoriq̃ magistris. fex eadem/
scables eadem/cutis et dolor idem. ¶ Existis in
feruntur aliqua. Primū est: plerique religiosi sunt
in malo statu viuendi quibus fuisset multo melius
mansisse in seculo et custodiuisse boues. ¶ Secun
do sequitur q̃ abbates et priores quibus incumbit
alios pascere plus peccāt q̃ alii eis incumbit ex of
ficio et alios regere ⁊ seipsos et minus malum est
male viuere et facere alios bene viuere q̃ vtrunq̃
primo vnum est bonus et ad hoc superiores sub pe
na peccati tenentur nec in hoc excusātur maior pe
cunia esset in communi abbati vel priori dummō
do omnes ponerent omnia in communi et succur
reret cuilibet religioso secundum q̃ egeret. ¶ Ter
tio considera an consulte satisfacit suo voto de in
gredienda religione qui ingreditur religionem in
qua omnes a tramitibus patrum abierunt citi⁹ pau
ci mali inficiunt multos bonos q̃ pauci boni pos
sunt conuertere ad portum salutis multos malos
regulariter homines sapiunt naturam mercurii q̃
cum beniuolo planeta est bonus cum verisimelli si
dere est malus citius vnum pomum infectum cor
rumpit alia bona q̃ contra sed in agente libero nō
est totaliter idem cui astipulatur psalmista. Cū san
cto sanctus eris / et cum innocente innocens eris.
psalmo decimo septimo. Qui tetigerit picem inqui
nabitur ab ea. ecclesiast. decimo tertio. quia per dif
ficile est istos ab ineunte etate dissolute nutritos in
viam veritatis reuocare secundum illud hieremie
decimo tertio. Si mutare potest ethiops pellem su
am aut pardus varietates suas et vos poteritis be
nefacere minus est ponderandū vbi est spes de bo
na informatione infra breue tempus q̃ plerique reli
gionem ingrediuntur non vt deo famulentur sed vt
inopem protegant vitam nemo est qui non nouit so
lent dicere homines est iste in tali cenobio: ergo pa
nis eius est pistus et potest vnum vel duos fratres
nutrire daturus est aliquid sorori vt nubat vbi que
so est nunc alter gregori⁹ qui quarto dyalogorū di
cit se fratris iusti corpus in sterquilinium proiice
re pro tribus aureis sed vtinam proprietarius hui⁹
tempestatis contingeret finaliter sicut fratri iustore
gum et principum est assensum et fauorem istis re
formationibus prebere vt redeāt priora secula mo
nachorum egypti in scithia et in mesopotania sirie
quorum precibus refert beatus hieronymus in p̄
logo in vitis patrum q̃ mundus vsq̃ ad tempora
sua mansit inconcussus nemo nisi infidelis dubitat
quin precib⁹ deotor̄ plus cremēti et glorie capit
religio christiana q̃ pugnantibus militibus vt di
cit beatus gregorius in registro post eversaz a lom
bardis italiam roma meritis sex millium sanctimo
nialiuz arta disciplina omnipotēti deo famulantiū
ab hostili gladio liberata est considera quid legifer
ille moyses precibus populo pugnanti profuerit tā
te reputationis erant religiosi in britānia magna di
cit venerabilis beda lib. tertio ce͛ite vicesimo sex
to hystorie ecclesie gentis anglorum pretereuntib⁹
religiosis populus non abibat sine eorum benedi
ctione: sed nunc proh dolor est puersio per contra

positionem mutatis terminis finitis hoc est regula
bona et finita in terminos infinitos in quibus sine
lege viuunt regula et medium latitudinem finitam
vsurpant sed in extremis contingit in infinitum p̄
labi vt pithagorici tradunt insuper est conuersio in
oppositam qualitatem ex hac pestifera proprietate
tanq̃ ex mare infinite filie iniquitatis proum ¶ Cir
ca ista dubitatur an religio est stat⁹ perfectionis /
et an status prelatorum sit illo excellentior. Dubita
tur secundo quam religionem debet homo citius
intrare et que est perfectior. Dubitatur tertio an sit
meritorie factuz religiones deuias reducere ad tra
mites patrum q̃s nūc communiter homines refor
mare appellant. Dubitatur quarto an grauatus ere
alieno potest intrare religionem non satisfaciendo
creditoribus. Dubitatur quinto an aliquis habens
parentes quos nutrit in seculo qui aliter non nutri
ri possunt nisi per filium an talis filius relictis parē
tibus potest intrare cenobium. Ad primum suppo
natur ex beato dyonisio quinto capite celestis ie
rarchie q̃ perfectio attribuitur episcopis et in sex
to eiusdem dicit etiam perfectio competit religio
sis sed an curatis dicerent aliqui q̃ non vt beatus
thomas secunda secunde centesima octuagesima
quarta. placet aliis oppositum inter quos gerson
contra matheum grabon sic inquit multi tenent cō
tra sanctum thomam q̃ curati sunt i perfectiori sta
tu q̃ religiosi dicendo sicut michi videtur est in par
te certare de nomine perfectionis et cum non om
nes conueniant eamus ad sententiam. ¶ Pono ali
quas propositiones. ¶ Prima est: multi sunt in sta
tu perfectionis et fuerunt quorum anime patiun
tur eternos cruciatus et multi non sunt in statu per
fectionis nec fuerunt quorum anime sunt in celo.
Prior pars patet de malis episcopis et malis reli
giosis. secunda pars est clara ex ista propositiōe cō
sequens est parum gloriandum est de statu perfec
tionis vel imperfectionis cum primum non est an
tecedens ad concludendum in bona consequentia
virum esse perfectum vir per locum a communiter
accidentibus nec secundum infert virum esse imper
fectum. ¶ Secunda propositio: licet seculares so
lent dicere religiosos esse in statu perfectionis ac
quirende et prelatos in statu perfectionis acquisite
hoc eget vna glosa quicquid sit de veritate propo
sitionis in se cum plerique religiosi non sunt in perfe
ctione acquirenda et multi prelati modicam perfe
ctionem habent acquisitam et modicam infusam
vtinam omnes haberent caritatem infusam sed lo
quentes sic intelligunt religiosi sunt in statu perfe
ctionis acquirende sunt in statu eorum qui acqui
runt virtutes hoc est in regula eorum qui virtutem
acquirere et augere satagunt semper sunt aliqui re
ligiosi boni et aliqui prelati boni vel sic prelati sunt
de statu perfectionis acquisite et habent officium in
quo presupponitur virtus acquisita est ars artium
cura animarum secundum beatum gregorium capi
tulo primo in pastorali: illud non conuenit religio
sis inquātū hmōi. si petas pro quo supponit status
prelatorum possum dupliciter respondere. vnomo
do supponit pro homine connotando q̃ sit prelat⁹
et sic sunt tot status prelatorum quot sunt prelati:
vel potes dicere supponit p̄ omnibus prelatis col
lectiue perinde sicut species humana potest capi p̄
vno homine vel hominum multitudine siue curati
dicantur perfectionis status q̃ religiosi: non refert
sufficit religio christiana est necessaria ad salutem ⁊
illam seruans habebit vitam eternam que non est
arta sicut vita religiosorum siue dicatur facticia vl
ne est instituta a sanctissimis patribus religiosi erāt
magni et in deuotiōe ⁊ in litteratura considera scri
ptores ecclesie a diebus quattuor doctorum eccle
sie vsq̃ ad hec tempora: iuuenes religiosos fructū
uberem scripto et verbo adduxisse hoc patet in no
uo et in veteri testamento et vitam heremiticam et
cenobiticam inueniemus hoc seruarunt esseni iude
orum secta non ignobilis identidem videbis in he
lia tesbite et heliseo dicente baptista. Est pater he
lias nobis qui sustulit armis Pastorum genus om
ne malum qui traxit olympo. Flammigeros ignes
qui ascendit in ethera curru cui bembus respondit
Nobile et antiquum genus hoc et clara propago.
nec hoc solum carmelitis conuenit sed aliis ab he
liae heliseo dicere poterat. Pastores alii quotquot
per rura vagantur. Omnia sunt riui nostris a fonti
bus orti. Nos dedimus leges pascendi ostendim⁹
artem. et paulopost sequitur. Tradidit helias cer
tam pastoribus artem. Qua curare greges qua no
xia pabula fas est. Discere et occultos imbres ven
tosq̃ latentes. Quine salutaris fozet et qui pestifer
annus. Signa dedit nichil omisit quod ouilia tan
gat. Sed gerson et aliaco in concilio constantiensi
religiose vite viri loquuti contra matheum glabrō
qui temerarias 2°nes ⁊ p̄bationes posuit p̄pterea vo
cabant noie beati anselmi istas religiones facticias
modus iste loquendi a beato anselmo pululauit vn
de libro de simi. capitulo primo ⁊ quia sic dicit duo
sunt ordinis genera religioso conuenientia vnum
exterius quo religiosus videtur / aliud interius quo
religiosus habetur et illud quidam exterius facti
cii hoc vero interius naturalis ordinis est qui facti
cii sunt consuetudines habent quas homines adin
uenerunt quibusdam de causis rationabilibus na
turalis vero ordinis naturales sunt virtutes vt hu
militas charitas: et paulopost ille itaq̃ factitius or
do sine isto nichil homini prodest sed magis dede
cet iste vero sine illo hominem saluare potest ⁊ pro
dest et decet vt tamen firmius teneatur valde neces
sarius est factitius vides hic religionem factitiam
extollit sed religionem christianam necessariam ap
pellat. iterum non me fugit dictum beati augustini
ad plebem hipponensem inter bene viuentes in re
ligione non repperit meliores inter dissolutos non
repperit peiores: propterea non est multum certan
dum de altiore statu curatorum et religiosorū hoc
sufficit existens in bona religiōe est in ita securo sta
tu sicut curatus sed sicut non omnis qui fuit hiero
solymis erat sanctus / nec omnis magister parisien

Universidad de Deusto
Biblioteca

sis est doctus sic nec omnis in altiori statu est melior vel in meliore studio doctior. Ad secundam dubitationem non est facilis responsio religiosi solent omnes suas religiones extollere et aliqui insensati cum depressione aliarum plus querentes que sua sunt ꝯ que iesu christi: aliqui dicunt se esse in artissima paupertate et per consequens suam religionez perfectissimam quia in aliis duobus votis sunt ceteris equales vel non inferiores aliis dicẽtibus habent opes sufficientes in communi nihil habentes in proprio dicunt ꝙ alii habent magnas sollicitudines pro necessariis et coguntur ire in populo in periculo seruande continentie. alii se dicunt in medio in quo residere solet virtus. Mendicantes forte dicent habentes omnia in communi habent necessaria ad nutum et superflua que frequenter prebent occasionem ruine perinde est habere dominium viginti scutorum et eius vsum cum nemo illius vsus capiet curam. hinc murmura pro officiis lucratiuis in claustro delicatius fouentur ꝯ in seculo hoc non est domare carnem nutrire duos de eorum portione in tota britannia et more secularium colligere pecuniam in pluralitate vestium habundantia pecuniarum in multitudine seruitorum est materia superbie nõ ita apud eos paupertas nuditas materie patientie cum aluntur elemosinis fidelium coguntur in vtroq; homine tenere honestatem alias diuites subtraherẽt eleosinas non est eis causa murmuris pro diuitiis nec peccant dissipãdo nec restituere tenentur cum non habeant est eis materia humilitatis si paupertas a christo consulitur maior paupertas est melior et maxima optima tenuiter eis ministratur portio foris coguntur in conspectu eorum cum quibus conuersantur tenere temperantiaz cũ in estimatione magna sint tam in plebe ꝯ in populo paupertas si leta venit ditissima res est et cantabit vacuus coram latrone viator. et dyogenes in epistola ad platonem: quis enim contra tam tenuem et paucis contentum hominem hostili animo pugnare aggrederetur: et non propterea blandiebatur diuitibus sed admirationi fuit toti grecie: patet in epistolis eius ad alexandrum macedonem olympiadem perdicam ante patrum in epistola ad olympiadem rationem dat vilium vestium manebat contẽtus pallio donato a socrate si bene viuamus a nobis omnis sollicitudo temporalium exuitur nobis sufficienter a deotis prouidetur. ¶Ceterum habentes in communi dicunt argumenta illa concludere solum contra hos qui dissolute viuunt vt in religiosis lapsis a patrum traditibus minus curat quilibet de rebus cõibus ꝯ propriis: tertio politicorum dicit aristoteles prohibetur ingressus feminarum vt in melros non est egressus time societate et semper assistit comes frater testis castitatis sicut in mendicantibus non querit lucrum nisi animarum de honoribus certatur inter mendicantes eadez est materia patientie et impatientie in vilihabitu interdum murmur et superbia sed nec ille medicus nec iste habens in commum statum perfectionis atte-

gerunt sed ambo in via morum nouicii licet longe ui in habitu bonus mendicus et bonus habensi cõmuni se inuicem mutua charitate prosequuntur sũt varia membra eiusdez corporis mistici diuersa calle ad beatitatem tendentia nec mendicantes aliis prefero nec contrauniuersaliter irridendi sunt dicẽtes homines non dant pura voluntate mendicantibus sed ob verecundiam vel honorem quicquid sit de illo alii iuste capiunt cum egeant et hoc solum arguit peccatum in dantibus et non in accipientibus approbo melrosenses qui egerrime admiserunt aliquas nobiles mulieres meridionalis britannie eorum conuentum intrare etiam precipiente pluries ꝯ semel serenissimo rege. si dicas si frater minor sit episcopus non descendit in pfectione et tamen impo nit se in multitudine rerum: fortasse sterilisset ita deuote in religione etiam non nego quin plerisq; habẽtes in communi imo et in proprio prestant et presta bant mille mendicantibus: patet de abraham/iob/dauide/sancto ludouico/sancto edmundo/osualdo dauide filio malcolmi cãmor/z ita de innumeris ethere dignis. ¶Propterea dicendo sicut capio quelibet religio habet bonam et solidam institutionem et omnes religiosi in tribus votis essentialibus conueniunt que sunt contra tria in quibus tota vita nostra versatur. sed iudicio meo multũ accedit ad bonitatẽ religionis ꝙ illa religio debet dici melior ꝙ plures in equali numero saluat in qua pauciores lapsi sunt debet esse perfectus instrumentum religionis (pace ceterorum dicam) cuz quelibet religio sit michi indifferens et equaliter dilecta: reputo carthusiam cum primis me mouet illa religio incepit diu ante quattuor mendicantes z adhuc stat nunq; ab eius institutione vt opinor reperta est vna dom⁹ integra lapsa integra dixerim de vno viro non est mirandũ cũ iudas inter duodecim lapsus est quot alie lapse sunt notum est consideranti sed hoc dato ꝙ ipsa sit optima non tamen cuilibz est optima nec cuilibet volenti intrare religionem consulerem esse carthusiensem nam intrantium religionem aliqui sunt eminenter docti predicatores et prudẽtes in agibilibus aliqui indocti aliqui debiles iudicio meo indoctus vel mediocriter doctus potens sufferre regulam citius debet intrare regulam carthusie quam quamcunq; aliam religionem: hoc patet quia ibi securius viuitur nec hoc est carthusiensibus ignominiosum cum indocti rapiunt celum et scientes mergimur in abyssum dicebat beatus augustinus et hoc satis patet circa primum ingressuz brunonis. Ex quo seqtur ꝙ aliqua religio est multum conueniens que habet plura bona in communi patet de carthusiensibus celestinos cum carthusiensibus includo non multum differunt. si quis est doctus eminenter iterum distingo: vel est prudens et continens vel doctus et deficit in aliis duobus si primum videtur bonum intrare regulam mendicãtium quorum officium est predicare verbo et opere. si secundum bonuz est illi esse in regula sancti benedicti vel beati augustini vt alios doceat et quie-

scat i claustro humana est regula z perpulcra tradita a beato augustio quã nõ est difficile saluare ꝺ nõ potest ire ad montem saluet se in segor z ego semp intelligo de regula obseruata vbi cõtingeret vna regula seruata z alia non seruata de quocũq; ordine sit ad seruataz eundum est licet erat latior a primeua institutione sicut nõ vides nõ potest dari vnica responsio cũ nõ voto viuẽ vno est vnũ non silentio dandũ ꝙ tangit seraphicus bonauẽtura in quadaz epla data parisii dũ ghalis erat multitudo talis nõ est suscipienda ad ordinẽ z districtissime vult illud seruatũ iri omne rarũ est pciosũ nõ est diminutio cultus diuini imo augmentũ habere i cõpetenti numero bonos z plus ꝑdest ꝯ habere plures malos ffita mea ista facilis receptio passim aptorum z ineptorum inficit et dedecorat ipam religionẽ. Si dicas recipiendi sunt illi qui anhelãt ad salutẽ anime z multi sunt tales dico punctũ nõ stat in illo elaborant alios attrahere qui plerũq; a spiritussancto nõ vocantur ceterum nõ mireris ꝙ tot sunt religiosorum varietates in ouili iacob erant oues nigre polimite z albe in rethi petri varia gña piscium in spõsa xpi non est absona varietas cũ ipsa est circũamicta varietatibus in variis proportionibus tonoruz vt in diapason diapẽte et diatasseron z in variis cordis lire sit dulcis melodia in celo stellato est varietas stellarum et in corpore vero sunt membra varia colligantiã habentia ad vnuz finẽ sic in corpore mistico tendentia ad beatitatẽ vnus autẽ sic alius autẽ sic. Ad tertiam dubitationẽ patet responsio ꝙ sic. ¶Sed contra hoc arguitur reformantes religiones sunt in causa quare multi desperãt sunt apostate et egrediuntur oẽz religionem qui dat causam peccato peccat: igitur. Isti argumẽto initũtur aliq contra deuotos viros zelo zelantes cũ phinees vidi ego tempore quo grauissimi viri vt de heroico nro stãdonk z fflib⁹ reformare conati sunt cõuentũ fratrum predicatorum z minor parisius ignobile vulgus bellua multorum capitum putabat patres facere grande nephas et morte piandũ ad istos reformandos sed isti erant tonsores caupones vl' alii qui iniuste cum antiquis mercati sunt vel eorũ amici carnales. Ad argumentũ distinguitur ꝙ sunt in causa vl' in causa occasionali quare alii peccant pl⁹ soluto z sic concedo sic crebro est superior castigãs inferiorem vel in causa culpabili culpe z sic nego sz isti cum bembo baptiste dicere satagebant. Ferte p antiquos patrem vestigia gressus. Et veteres seruate vias/reuocate vagantes. Per valles z saxa greges per lustra ferarz. Figite in antiquis itez magalia campis. ¶Ad quartã dubitationẽ est difficultas z fuit mota in sacra facultate theologie parisien si de quodã milite debitore multoz bonoz qui intrauit carthusiaz circa partes hollandie in diebus iohannis gerson et petri de nonigento in primis aliquod certũ est ꝺ debens creditoribus et nõ sufficienter huis satisfaciens anteꝯ ingreditur religionez male facit vbi põt satisfacere. Sed punctum est in hoc membro sortes omnibus bonis suis cedit que nõ sufficiunt satisfacere creditoribꝫ an tenetur stare in seculo vt satisfaciat laborando hac arte vl' ista industria sanctus thomas in questione finali secunda scde videtur tenere ꝙ nõ obligatur stare in seculo qz persona liberi hominis ꝓpter pecuniã nõ obligatur sed respotest dici ꝙ nõ tenetur stare extra religionẽ vt alteri soluat illud quod deficit sed tũc est argumentum: ergo seruus obligat⁹ ratiociniis publicis potest religionẽ profiteri vel ꝓmoueri ad ordines ꝙ tamẽ oẽs negant nõ est idẽ. dicis de persona liberi hominis z persona serui hoc fit in preiudicium dñi. secus est de libero homine: sed stati dices etiã ingressus istius est in preiudiciũ creditorũ. hoc negas nullus facit aliquid i preiudiciũ meũ dũmõ facit qõ potest debite facere licet patiar detrimentum. Sed reuera adhuc est difficultas sortes debet michi centũ scuta vel totidẽ a me furto abstulit cedit oĩbus bonis suis que valent precise quadraginta scuta ipse est bonus artifex in tribus annis futuris potest lucrari pecuniam ad michi satisfaciendũ apparet michi religiosi tenentur pro illo satisfacere si eum recipiant scientes casum et ipse male agit intrando adhuc religionẽ si nõ sit eiusmodi simile ꝙ nõ possit satisfacere in religione. Sed ponis ꝙ ingrediatur an tenetur michi satisfacere et videtur ꝙ nõ qz iam est impotens z ponit se in voluntatẽ prelati qui precipiet ei facere aliqua incõpatibilia sue arti z est simile si vnus bonus scriba vl' citharedus michi deberet cẽtũ scuta z solũ haberet ꝯ dragita scuta dat illa z voluntarie abscindit ei manũ ne cogat satisfacere cũ ei postea est impossibile satisfacere.

¶Respondeo nõ est simile hic abscindens manũ ne detineatur ad satisfaciendũ multũ peccat i hoc sed detestetur suum peccatũ z religionẽ ingreditur si nõ est ei verisimile ꝙ põt michi satisfacere in seculo habens tamẽ propositũ michi satisfacere quãdo occurrit materia. secus est de isto qui ingreditur religionez prelatus debet eum absoluere a multis aliis que alii religiosi faciunt vt restituat debitũ et hoc non faciẽs abbas peccat ꝓceptũ abbatis ad fodiendũ i orto vl' aliqd aliud faciẽdũ semp intelligẽ saluo iure alieno z sic iste nõ cogek redire ad sclz. si ponas abbatẽ nõ velle dare huic facultatẽ laborãdi i claustro vl' satisfaciẽdi creditori an iste põt egredi religionẽ z aliũde laborare quouscq; creditori satisfaciet ponis quintũ pedẽ in ariete ꝙs abbas erit ita obstinatus iste nõ tenetur egredi si non potest satisfacere in claustro z potest i seculo nec abbati est parendũ oportet deo plus parere ꝯ hominib⁹ cũ sit de iure nature z diuino restituere alienũ z ante ingressum erat obligatus per nullum votũ deobligat religiosus magis debet implere ꝓcepta legis nature z dei ꝯ nõ religiosus z p cõsequẽs procurare solutionẽ z per hoc est magis religiosus mente ꝯ stando in claustro in casu imo esset religiosus habitu z hoc si alter nõ volet remittere debitũ vbicũq; locorum fuerit est religiosus z solutione procurata tenetur reintrare. si dicas vouebit in manu abbatis seruare hanc regulam z per cõsequẽs cerimonias

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicitur oportet intelligere saluo iure alieno cui est magis deuinctus absurdū esset q̄ per votum quis potest se deobligare a preceptis dei licet sit mortuꝰ ciuiliter viuit in ipletione p̄ceptorū etiā ex hiis ferme patet solutio ad quintā dubitationē ꝫ ad eā respondeamus in forma. Ad quintā dubitationē distingo vel talis filiꝰ potest procurare in cenobio vt parentes nutriantur ac si esset in secl'o ꝛ tūc intrare potest si nō potest nō debet intrare religionē ꝛ causa est q̄ est p̄ceptum legis nature et diuine nutrire parentes intrare religionē solū est de cōsilio nullatenus de precepto i isto casu semper cōsiliū est de meliori bono q̄ hic accidere nō potest implicat p̄ceptū esse de vno et cōsiliū de opposito ꝛ idē est penitus post religionis ingressum vbi parētes nō possunt aliter nutriri nō apparet q̄ per aliq̄ q̄ a principio fuit voluntariū homo deobligatur a iure diuino et nature nec tunc videtur deobligatꝰ vt dictuꝫ est. ¶Sed contra hoc argumento: sequeret q̄ volens ingredi religionē male agit q̄n videt parentes affectos tanta tristicia q̄ morientur si ipse ingrediatur tunc videntur declinare ad extremā necessitatē Insuper sequitur q̄ religosus tenetur exire ad succurrendum cuicūq̄ alteri exīti in extrema necessitate q̄ videtur incōueniēs. amplius mathei. x. qui amat patrem aut matrem plusq̄ me non est me dignus ꝛc. idē patet. marci. viij. luce. ix. ꝛ. xiiij. Ad p̄mum nego sequelā nō est michi certum tanta certitudine morali q̄ morient tristicia sicut defectu necessarioꝝ tristicia tandē euanescit ꝛ cōuertet tandē in leticiā ꝛ filius erit causa ingressus alioꝝ sicut plerīq̄ patres fecerunt ꝛ bernardus suis fratribus. Si ponas casum q̄ deus reuelet huic parentes morietur tristicia si iste ingrediatur iam extra legē fabricas ꝛ solutionē habes pre manibus si non sis lippis oculis. Ad secundū dicitur nō est simile maiorē cura debeo sucipere de parentibꝰ q̄s aliis etiā sunt multi alii a me qui de aliis curā suscipiunt sed vbi nulli succurrerent ꝛ ego essem propinquus ad succurrēdū possum ꝛ teneor abbas p̄hibet michi egredi claustrū video sortē p̄iectū sub equo si nō succurram morietur teneor egredi et alteri succurrere nec infringo preceptum superioris cū precepto diuino vrgeor esse adiumēto isti pauperi q̄ debeo egredi ad eos cōsolandos succurrere parentibꝰ est preceptum affirmatiuū obligans pro loco ꝛ tempore q̄n egent ꝛ aliūde nō potest eis ministrari auxilium ꝛ ego possum hoc cum salute anime mee hoc est nō exponor periculo obuenti peccati in scl'o xp̄s non descendit de cruce ad consolandā matrē sciebat q̄ non moreretur tristicia ꝛ q̄ nō erat perturbata preter rationē: erat stipata fortitudine ꝛ aliis x̄rutibus in gradu heroico etiā agebat salutē humani generis si ponas aliquē habere duos filios in eadē religione vel in variis debent inter se cōuenire de subuentione parentū religio presupponit legē nature ꝛ diuinā seruare silētiū post ꝑpletoriū vl' facere alia cerimonialia religionis cedūt legi diuīe vbi nō possunt simul seruari dicis ergo qui nō potest viuere i religione tenetur egredi cū citius tenetur sibi succurrere. ponis nodū in cirpo. Ad auctoritates dico q̄ intelliguntur de illis qui nō cōuertuntur ad fidem vel eā reliquunt ꝓpter pentes. q̄ꝫ q̄ math. x. premittitur qui autē negauerit me coꝝ hoiḃ negabo ꝛ ego eum coꝝ p̄re meo breuiter ille auctoritates intelligūtur cū p̄ p̄cipit vnū ꝛ deus aliud vt glosa ordinaria marginalis. mathei. x. dicit vel de religiosis sic expone q̄n pater habet necessaria in seculo pro suo casu ꝛ dissuadet ingressum religionis tunc verificatur illud beati hieronimi pcalcatū per ge patrem percalcatā pge matrem ꝛc. Sed ponamus parentes in magna necessitate ꝛ filiū qui cū salute anime sue non potest viuere in seculo ꝫ bene in religione si daretur talis casus citꝰ esset cōsulēdū saluti anime sue ꝛ deserere inorē corporalē parentum q̄ꝫ propriam vitā spiritualē. ¶Sexto dubitatur an votum plus obliget q̄ꝫ preceptū. Respōdeo vel loqueris de materia circa quā est preceptū diuinū vt decē p̄ceptis decalogi ꝛ talia sunt de iure nature vt alibi dictū est q̄ꝫ q̄ aliqua eoꝝ a deo sunt dispensabilia ꝛ sunt de bono esto q̄ non esset preceptum plus peccat contraueniēs iuri nature ꝛ diuino q̄ꝫ iuri diuino positiuo etiam aliqua sunt mala q̄ prohibita solum iure humano positiuo ꝛ trangressio est minus grauis inuidere ꝛ superbire ꝓptereā est multo maius peccatū q̄ꝫ loqui i claustro post cōpletoriū aliqua transgressio voti ibibit transgressionem precepti diuini vt cognoscēdo mulierē contrauenit suo voto ꝛ cognoscit nō suam ꝛ sic patet q̄ secludendo preceptū diuinū a voto transgressio p̄cepti est maior ꝛ ex parte obiecti cōsiderando magnitudinē ꝛ ex parte p̄cipientis etiā videt q̄ trāsgressiones vniuersalis eccl'ie ꝛ superioꝝ sunt grauiora peccata q̄ꝫ labefactatio votoꝝ ceteris paribꝰ verbi causa frater minor habet ex sua regula ieiunare diem veneris ex precepto eccl'ie ieiunare ꝑfestū sancti andree. Sꝫ si duo superiores p̄cipiāt opposita maior ꝛ minor quoꝝ vnus est alteri subditus et neuter p̄cipit cōtra preceptū dei aliūde extra casum pendū est superiori ista regula sequitur de deo ꝛ hoīne ergo eodēmō de maiore ꝛ minore x̄bi causa abbas p̄cipit tibi stare in claustro rōanus pontifex te vocat in subsidiū eccl'ie cui vtiliter deseruire scis pendū est maximo pontifici ꝫ non est semp talis ordo inter eꝑos alios iferiores ꝛ abbates nec exemptos nec non exemptos q̄ꝫ abbates et religiosi sint i multis suis eꝑis subditi: ad hoc est glosa romanoꝝ. xiij. et est beati augustini si aliud imperator aliud deus iubeat ꝛc. ꝛ mathei. xxij. redde cesari que cesaris sunt ꝛ deo que dei sunt.

¶Distinctionis trigesime octaue q̄stio tertia.

Quero tertio de secundo essentiali voto religioꝝ ꝫ continentia et est tertia questio in ordine votorum ꝛ erit questio vniuersalior ad existentes in sacris erit ergo hic titulus que stionis An omnes existentes in sacris ordinibꝰ teneantur ad continentiā pariter ꝛ religiosi ꝛ an romanus pontifex in voto continentie pōt dispensare ꝓ rationabili causa. ¶Pro solutione q̄stionis ꝫ continentia sicut et castitas pōt cōpetere castitati coniugali sicut et virginali ꝛ viduali vt supra in. xv. distinctione huiꝰ dictum est nō tñ sic capimꝰ sed per continentiam intelligimꝰ aliquē debere se seruare imunem venereis. ¶Isto notato pono cōclusiōes ¶Prima est quilibet exīs in sacris ordinibus in occidentali eccl'ia pariter ꝛ religiosus tenetur sub pena peccati seruare continētiā. ¶Secunda conclusio: romanus pontifex potest pro rationabili causa dispensare cū religioso in voto cōtinētie et eum absoluere ab omni voto. ¶Tertia cōclusio votuꝫ simplex impedit matrimonium contrahendū sed nō impedit contractū. ¶Quarta cōclusio votum sollēne dirimit matrimoniū cōtractū ꝛ impedit cōtrahendū. ¶Probatur prima cōclusio q̄libet sub pena peccati tenetur caste viuere. probatur qui nō caste viuit transit in extremū ꝛ ꝑ consequens vitiose agit: ꝫ nec exītes in sacris in occidentali eccl'ia nec religiosi possunt vti matrimonio ꝓpter votum sollēne sunt inhabiles ergo tenentur seruare continentiam. ¶Confirmaꝫ quilibet cognoscēs vl' volens cognoscere nō suam peccat ꝛ cōtrauenit precepto diuino ꝫ quilibet de quo loquitur p̄ma conclusio aliquā cognoscens vel volēs cognoscere cognoscit non suā vel vult nec ibi cadit ignorantia invincibilis ergo q̄libet talis peccat. ¶Secū da conclusio patet ita fecit romanꝰ pontifex cū rege aragonū erat religiosus cū dispensatione egrediebat claustrū et genuit prolē nec est verisīle q̄ dīs papa attemptasset sine concilio doctoꝝ viroꝝ. Forte dicis cū altiss. in. xxij. tractatu sui tertii tenente oppositū nō legitur q̄ vnq̄ papa dispēsauerit bñ tñ dissimulauit hec euasio nō est verosimilis quō credendum est illum regē egredi sine dispensatione vel filium eius esse legittimū vel alia nobilis mulier voluit eum capere sine patēti dispensatione imo historici ꝛ reliqui eum apostatam posteris denūciassent ¶Secundo arguitur ad idē papa potest dispēsare in voto simplici q̄ et in sollēni tenet cōsequētia vnū tantū obligat sicut aliud. p̄z. qui clerici vel vouent matri cōtrahere possunt. c. rursus. dicit celestinus tertius q̄ cū simplex votū apud deū nō minꝰ obligat q̄ꝫ sollēne. Forte dicis cū bernardo in glosa nō minus id est nō minore tēpore vel nō minus in genere peccati vtrūq̄ obligat sub pena peccati mortalis. ¶Contra stat virū in voto simplici diutiꝰ deliberare ꝛ intensiorē actum habere q̄ꝫ in voto sollēni ꝛ ita actualiter dat se deo sicut vouēs sollēniter nec discrimē est nisi per cōstitutionem eccl'e que illegittimauit vnā personā ꝛ nō aliā mō q̄ eccl'ia instituit destituere potest ergo papa pōt in voto sollēni religionis dispensare q̄ sollēnitas est introducta solum ab eccl'ia. ꝛꝛ. de voto ꝛ voti redemp. c. q̄ō votū. li. vj. Sed dicis in voto simplici est ꝓmissio facta deo ꝛ nō ponitur in possessione ꝓpterea peccat vouens voto simplici cōtinētiā ꝛ postea ducēs vxorem ꝫ cum post ꝓmissionē ponit mulierē i possessionem deobligatus est ab alio analogia est si tu ꝓmitteres titio pallafredū p̄mo postea illum eundē ꝓmittēs seio peccares: ꝫ ipso dato seio i possessione reuocare nō potes sic est i ꝓposito ꝛ licet dicas do me deo ex nunc i possessionē hoc nō sufficit non est receptio actualis que requirit ad dationē i possessione i voto sollēni est actualis receptio vl' a prelato religionis vl' ab eꝑo cōferēte ordines sacros. Tertio si papa nō potest dispēsare hoc est q̄ seruare votū est de iure diuino vl' cōtinētia nō pōt habere aliq̄ melius fm dictum sapiētis. Eccle. xxvj. Dispōderatio nō est digna aie cōtinētis q̄ꝫ continētiam homo triūphat de ītimico hoste ꝫ carne ꝛ deo assimilatur mēte ꝛ corpore vl' q̄ꝫ est datū sel' deo nō pōt amplius i vsus humanos reuocari fm illud leuitici vltimo. secūdo motiuo initur. altiss. iij. beatꝰ thomas. Primū nō valet q̄ tūc in voto abstinētie nō pōt esse dispēsatio q̄ nōdū cōcessum est a quoꝫ docto ꝫcōm nō valet vl' nichil pōt reperiri ita bonum sicut cōtinētia ipsi vouēti vl' toti cōitati neutrū istorum est verum sunt multe alie virtutes excellētiores: cōtinētia nō valet nisi ꝓpter puritatē mētis mō finis est pfectior hiis que sunt ad finē ꝫ circa orationē ꝛ cōtēplationē pōt fieri dispēsatio ergo circa continentiam potest fieri dispensatio. dictum sapientis intelligitur de bonis fortune castitate cōiugali ꝛ silibus. Insup q̄n nō esset ita vtilis vouenti dispēsatio sicut cōtinētia nō cōcluditur qui dispēsatio est rationabilis sufficit q̄ꝫ sit ita vtilis rei publice nō oportet respicere ad solū vouētē ꝫ etiā ad totū corpus xp̄i misticū cuius est pars vouēs cōtinētiā sicut abscinditur in corpore x̄o vna pars viua ꝓpter infectionē alterius partis ne totū corpus tabescat similiter qui pentē habet alere cui nō pōt fieri, puisio aliūde nisi p filium esto q̄ filiꝰ staret melius in religione in illo casu tenetur differre ingressum Amplius prudens videns casum i fortibus vtilem toti rei publice x̄piane vt sortes nō voueat cōtinentiā potest ei cōsulere vt nō ingrediat esto q̄ sorti sit melius ergo si ille casus veniat inopinate pōt cōsulere iusste eidē vt egrediat non valet currere ad seruādū, ꝓmissuꝫ q̄n occurrit causa nō seruādi nec valet illud de re data deo actualiter que non pōt reuocari. p̄z de panib⁹ ꝓpositionū a laicis dicatis et tū in extrema necessitate dauid laicus eis vescebat vt p̄z. j. regū. xxj. similiter calix deo dicatus fractis lateribus potest vendi laico ꝛ in extrema necessitate bibere potes in calice cōsecrato vbi nichil aliud occurreret. Quito ꝑ te potest dispensare cū p̄sbitero ergo cū religioso dicis nō esse simile religiosꝰ est mortuꝰ q̄ꝫ quo ad volūtatē bona fortune abnegauit ꝛ quo ad corpꝰ p̄sbr̄ est solū mutilatꝰ. ꝯ p̄sbr̄ est ita mortuꝰ ad corpus sicut religiosus ꝛ equaliter secū obligatus ambo viuunt i rerū natura est solū mors methafora votū paupertatis est imptinens castitati ꝛ sic de obedientia potissimū p̄cipiēte superiore Sexto q̄ſcunq̄ aliquis est obligatus ad aliud sine voto ꝓpter q̄cunq̄ votū precedēs adhuc manet

Universidad de Deusto
Biblioteca

obligatus:cartusiēsis obligatur comedere carnes i casu quo obligaretur sine voto z hoc solū est in extrema necessitate pōdera quare dixerim obligatus Septimo videtur q̄ isti sibi repugnāt est vna regula cōis i materia de voto quā alij approbāt cū aliis q̄cunq; quis vouet aliq̄ indifferens i eventū bonū vel malū nō est obligatio seruare i oēm euētum ſz in bonū solū.p̄z de iepte z eius filia ſz sine voto i hac causa ardua de vtilitate magna totiꝰ rei publice malum z iniquū esset nō parere summo pōtifici ergo post votuz iniquum est nō parere cū i malum euentū transit si curras ad speluncā q̄ semel datū est deo nō potest in vsus humanos revocari quero quid est revocari in vsus humanos cōuersari cum hominibus vl̄ relinquere illud q̄ cōiter est melius certe in isto casu nō est meliꝰ q̄ sufficit multi saluātur i cōtinētia cōiugali z apud euāgelium sunt fatue ꝟgines quis vocaret virū trāsgressorē voti q̄ illud adimplet in melius castitas abrahe ſm beatū aug. nō fuit minus data deo q̄ celibatus iohannis. Tertia cōclusio in dicto cap̄. rursus z in cap̄. insinuante z q̄rta cōclusio patet. ¶Contra primā pclusionē arguitur p̄sbiteri latini tenentur seruare cōtinētiaz vel ℞ est ex voto et hoc nō: nō vouent capitēres ordines vel ex statuto facto i cōcilio sexto z illi nō poterant nos obligare. ¶Confirmatur sequit hac via p̄sbiter cognoscens mulierē abilē faceret maiꝰ peccatū q̄ simplicē fornicationē z sic esset casus reseruatus sicut adulteriū. Preterea ista cōtinentia est causa multorum malorum vt p̄sbiteri viuant incōtinēter vbi si propias vxores haberēt caste viuerent ergo nō est bene cōstitutū imo sic apli q̄ p̄sbiteri erant vixerunt i primitiua eccl̄ia vt petrus z alii. Ad primum dico q̄ p̄sbiteri nō vouēt cōtinētiam ſz est ex statuto matris ecclesie z illi patres i cōcilio carthaginēsi nos nō obligant ſz ipsi nos obligamꝰ patres nr̄i statuerunt vt nullus subdiaconatꝰ esset diaconꝰ p̄sbiter vl̄ epūs nisi ille ꝓmitteret seruare continētiam z hoc cōstat nobis vel constare debet q̄n vadimꝰ ad ordines nos transientes ad ordines z volētes eos capere ꝓmittimꝰ aſicedēter cōtinentiam hoc est dicere ꝓmittimꝰ aliquid ad q̄d sequitur continētia p statutū p̄m vt supra dictū est de factis in ebrietate q̄ occidēs tēpore ebrietatis antecedenter vult homicidiū cū vult aliquid ad q̄d sequitur homicidiū sic est in ꝓposito idē est in sententia dicere est promissio antecedenter tacite vel ꝟtualiter siue dicatur promissio aſicedēter vl̄ votū ꝟtual̄r parū refert dicimꝰ votum sollēne z susceptio sacrorum ordinū impediūt matrimoniū g̃ signū est q̄ nō conuertuntur:sed alibi dicimꝰ votū bifariā sollēnisatur ſz per sacrozum ordinum susceptionē z professionem de nōibus nō est certandū sed rebus. Ad confirmationem concedo sequelā est sacrilegiū vel adulterium:sed de hoc in materia luxurie et trāscat q̄ est casus reseruatus cp̄o nō sp grauius peccatū reseruatur et minꝰ graue nō reseruatur hoc a volūtate reseruātiū dependet. Ad tertiū argumētū aliq̄ notāda veniūt deinde ad formā argumenti descendā

propositū erat in concilio niceno de cōtinentia presbiteroꝝ surgens autez pānutiꝰ pfessor ex parte grecorum dissuasit talem legez grauez esse imponendā humeris ecclesiasticorū. illud patet i triptita historia et. xxxj. distinctione. c. nicena sinodus. postea z cirilio papa ad q̄draginta annos et in secundo concilio cartaginēsi vbi erat aurelius fuit admissum in episcopis presbiteris et diaconib⁹ vide in plerisq; capitibus. xxxj. z. xxxij. distinctionib⁹ z in. lxxxiij. distinctione cum in preterito. i quo capitulo dicitur cū peteretur ab omnib⁹ approbatū est ab omnib⁹ hoc est a non grecis sed greci nō susceperūt postea de subdiaconatu idem constituit greg. xxxj. distin. cap̄. ante triēniū. xxviij. d. cap̄. nullū. greci illud nō receperunt sed petit apparatus. xx. distinctiōe cap̄. de libellis an peccent et licet ibi dissiute. respondeat q̄ non cōtēnunt hoc parum valeret dicit secūdo et hoc in parte sufficit papa approbat eozum consuetudinē. Forte nec papa nec concilij intendebat eos obligare et si sic non peccant et illud est rationabile continentia suaderi potest imperari autez non pōt xxxij. q. j. c. integritas. Secundo notabis q̄ greci primo existentes in sacris ordinibus non possunt contrahere sed primo contrahunt et postea capiūt ordines illud clare patet in. xxxij. distinctione. c. si quis. in sexta c. est paruū ecce suaꝟba. Si quis eoz q̄ ad clerum accedunt voluerit nuptiali iure mulieri copulari hoc ante subordinationē subdiaconatꝰ faciat vbi apparatꝰ dicit. illud caput est euidenter contra eos qui dicunt q̄ greci possunt contrahere i sacris ordinibus nec hoc erat licitū a tempore apostolozum dicit cui suffragat illud caput cum in preterito credo matrem ecclesiam nūq̄ sanctiorez cōstitutionem iposuisse et vtilez ecclesie si sacerdotes veteris legis abstinebant sb vxoribus suis in septimana qua ministrabant et postea vacabāt generationi et ita oportuit propter sacerdotes qui erāt de tribu aaron cū nostri presbiteri de omni tribu sint et quotidie famulari possunt imo cōgruū erat sem per abstinere. Insuper leuitici. xj. sancti estote quia ego sanctus sum in istis actib⁹ omia feda sunt etiā castitas coniugalis non caret verecundia vt beatꝰ augustinus dicit i libro de bono cōiugali vide iquo honore scolastico sunt greci cū eoz scole ad partes occiduas volarunt dicente baptista in scō libro dimonisit. Et tua de gratis migrās achademia cāpis. Ibit ad occasum vacuasq; relinquet athenas Grecia post illos semp tenebrosioz annos. Fiet in pzedem scithicis data gētibus ibit. In nemora intentes obscura in lustra ferarum. Insup cū episcopi sunt nunc sacrilegi ad succurrendū nepotibus z neptibus imo ad succurrendū illi q̄ existit in quarto gradu cōsanguineitatis quid propriis facerent filius spoliarent crucifixū si possent ad eis succurrē dum vbi est vnꝰ filius prelati nunc tūc centū essent tertio filii prelatozum ecclesie viuente patre essent in triumpho z reputatiōe moztuo p̄re in miseria cū laboze nescirent viuēre p̄re moze nobilium educati artem lucratiuā addiscere erubescerēt ibi nostratū

adagium ꝟificaretur bene est illi z male est illi q̄ habet antistem in progenie tē. Quarto bñficia p fas z nefas irent in eozum manus nō obstantibus canonibus in oppositum nemo est (nisi cecutiens) nō intelligens nūc erubescunt de spuriis tunc nō plꝰ q̄s laici z nobiles de suis filiis. Feditas luxurie trahit multos a peccatis vbi alia vitia nō trahūt. Ex hac solutione infer q̄ inscite piter z irreligiose respōdit panormitanꝰ ad vnā questionē quā petit de ista continentia de clericis cōiugatis cū olim dicit bonum fuisse q̄ quilibet fuisset sibi relictus qui vellet cōtinere cōtineret qui nollet vxorē duceret pulcra resolutio in religioso habitu. Tunc ad formā argumenti respondeo. ista continētia in sacerdotibus est causa quare multi sunt trāsgressozes dico q̄ nō est causa per se sed malū regimē viri sed q̄z in radice non est satisfactū dicamꝰ nō solum respiciēdum esse ad ista incōueniētia pauca que sequūtur ex cōtinentia sed ad plura incōuenientia que sequūtur ad oppositum z incōuenientibus vtriq; i equilibero cumulatis vnā congeriā petere terram alia mota celeriter sursum intueberis. Adde quinto presbiteros expositos discrimi bigamie cognoscētes vxores suas post adulterium sed hec ratio est tenuis. ¶Secundo principaliter argumētoz ponā vnā que vouit votū ꝟginitatis. Arguit sic posito q̄ talis fuerit cognita ipa consentiēte nō est incōtinēs scōo cognita cū non est possibile seruare ꝟginitatē cū est amissa ergo tal nō obligatur seruare votū puta ꝟginitatē cū est ei impossibile. Respondetur talis nō obligatur postea seruare ꝟginitatē cū hoc est ei ipossibile sed obligatur illud q̄ est ei possibile cōseruare puta viduitatē. Sed contra dicis tūc aliquis ex culpa sua deobligat se a voto. p̄z de ista ꝟgine: distingo vel q̄ non teneat votū i suis terminis et in propria forma et sic cōcedo vl̄ q̄ non obligatur tenere illud quod potest imposterum tenere z sic nego: sed replica esset melioz de ea que emisit votū ꝟginitatis simplex sed contraxit matrimoniū talis tenetur reddere debitum viro z primo dans debitū peccat q̄z potest intrare religionem sed postq̄ dat debitū deobligatur dico q̄ talis post votū simplex elaborās ꝑhere de facto cōtrahit ſz peccat in contrahendo. Insuper ipsa primo reddendo debitū peccat q̄z adhuc poterat seruare suū votuz intrando religionē ſz cū matrimoniuz est cōsummatū ipsa obligatur sicut ꝑus nō petere debitū et hoc est ei possibile reddere tamen tenetur q̄z realiter alter vir est eius z positus i possessione. ¶Arguitur contra scōam cōclusionez per determinationē romani pontificis de statu monachoꝝ. cū ad monasteriū. ¶Rñdetur ad illud caput cum ad monasterium itelligitur sine magna z causa ardua vt pro pace rei publice cum pontifices hic dispensarunt esset impingere in eum negando eum posse dispensare et potissimū vbi ratio est pro eo. scōo hec est distinguenda romanꝰ pontifex nō potest facere q̄ monachꝰ habeat proprietatem vel in sensu cōposito z sic concedit et sensus est hec est impossibilis ille est monachus et habet propriū

est repugnantia in adiecto quēadmodū diceres ille est albus et non habet albedinem monachꝰ supponit pro aliquo cōnotādo q̄ nichil habeat in proprio q̄ vouerit obedientiā et cōtinentiam mō deficiente connotato termini positiui deficit suppositio bene sequitur habet proprium ergo nō est monachꝰ: sed contra q̄z per illam solutionem q̄n religiosus capit vnum scutum nesciente prelato desineret esse monachus q̄z iam est ꝓprietariꝰ. Similiter postq̄z foricaretur desineret esse monachꝰ q̄z nō est amplꝰ continens. Si dicas potest facere q̄ iste non vouerethoc est falsuz ad preteritū nulla est potentia. vj. ethico. ij. nemo enī eligit illion expugnasse neq; enī de eo consultat q̄ factuz est. ¶Respondetur per propositiones. ¶Prima est monachus habēs centum scuta i archa inscio prelato potest vere dicere nō habeo ꝓprium. patet est vna negatiua cuius extrema nullomō supponūt p eodem ego monachꝰ habo ꝓprium est repugnātia in adiecto. ¶Secūda ꝓpositio dicendo pater nō habeo vnū scutū vere dicit probatur sicut et altera. ¶Tertia propositio ille terminus monachus nō cōnotat q̄ nō formicetur sed cōnotat q̄ emisit votū cōtinētie nichil habendi siue sit habitu indutus siue sit nudus post illa emissa semper est monachꝰ ante dispensationem. ¶Quarta proꝰ licet papa non potest facere qui ille vouit potest eū absoluere ab istis tribus votis p rationabili causa et q̄ mutentur in deo magis acceptō q̄n magnus turcꝰ vellet dare suā filiā et heredē filio regis francie et ea lege omnes machometiste vellent capere fidem catholicam in tali casu potest eum absoluere q̄ nō amplius teneatur ad illa vota et sic ille terminꝰ monachꝰ cōnotat q̄ vota illa tria sunt emissa z nō cōmutata in aliud z toto illo tēpore non pōt facere q̄ ille habeat proprium post absolutionē potest z hoc est in sensu diuiso pōt facere monachū habere proprium hoc est pōt facere q̄ aliquis qui erat monachꝰ nō amplius maneat monachus z sic omnes tales auctoritates soluentur. ¶Tertio arguitur contra eandē cōclusionem si papa pōt dispensare cū religioso vt egrediatur religionem z nubat sequitur q̄ pōt dispensare cum presbitero vl̄ subdiacono ad hoc q̄ capiat vxorem cōsequens est falsum z de iure diuino est postq̄z homo est i sacris nō licet ei capere vxorem vt superius allegatuz est licet nō cōtineatur i biblia nec sequitur ex contentis in his in bona ꝑsia tū hoc habemꝰ a traditione apl̄oꝝ hoc nō tentarunt p̄res ergo signum est q̄ ex cōstitutione xp̄i. ſm illud iohānis vltimo. multa quidē signa fecit ihesus que nō sunt scripta in libro hoc. consequentia patet: quia videtur religiosus tantū obligari ad cōtinētiaz ſz sicut presbiter. Et confirmatur qui nō pōt dispensare in minore non pōt dispensare i maiore ſz papa post matrimoniū de p̄senti aſi carnalē copulā nō pōt dispensare cum viro q̄ ducat aliam mulierem ipa remanente in seculo sed si ipsa ingrediatur religionem solutus est vir ergo ingressus religionis soluit aliquid quod papa solvere nequit. Ad tertium argumētū est difficultas nō-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum cōcessum est qō suggerit argumētum loquut⁹ sum adhuc de religioso nō presbitero ſz an debeamus de vtroq; concedere nō est planū. beat⁹ thomas in scōa scōe. q̄stione. lxxxviij. cōcedit papam posse dispēsare cū presbitero nō autē cū religioso ratio fm eū est qz cōtinētia nō est annexa ordini sacro nisi ex ꝓstitutione eccl'ie: sed stati diceret pars opposita cōtinētia est ānexa ordini sacro ex statuto ecclesie puta si quis ꝓmus sit vxoratus z postea ꝑs biter exequēs officiū sicut in grecia sed nō est statutum ecclesie q; quis ꝓmus sit in sacris ordinibus et postea vxoratus sicut superius allegatū est per canones. Insuper tenetur immobiliter in hoc studio concilium esse supra papam fm diffinitionez sacro sancte synodi cōstantiēsis z inferioz non potest reuocare legem superioris. Si dicas cōsiliū ꝓ talibus casibus nō potest semper congregari ergo reliquit ꝓuinciam illam in manu pōtificis. ¶ Respōdetur verum est q; papa est supremus respectu cuiuscūq; alterius hominis viatoris z ei a multis diffinitionibus cōcilii dimittitur facultas dispensandi ꝓ rationabili causa in aliquibus requiritur maioꝛ i aliq̄bus requiritur minoꝛ i aliquibus minoꝛ si sit constitutio ecclie solum q; sacerdos non ducat vxorez est magna z vniuersalem ecclīam visceraliter tangēs ꝓpterea añq; dispensaretur requiritur magna deliberatio sapientū. Si dicas paruulus pōt ordinari i presbiterū ponatur malus epus ordinās delphinū i cunabulis i sacerdotem z regi nullus sit ali⁹ liber z si delphinus nō suscipiat ꝓuinciā regnādi erit tumultatio i regno i pniciē rei publice nūquid cum illo potest dispēsari. Respondeo nescis probare cōtra negantez q; sit presbiter dicetur tibi reqritur cōsensus ſz hoc admisso q; est presbiter cum nō cōsensit i continētiā formaliter vl' interpretatiue cum illo potest esse dispensatio nō tū sequitur cum adulto et potissimū vbi nō fuerit causa patēter vtilis vni magne rei publice. Ad confirmationem: forte diceres sortes nō potest volare z tū potest in mai⁹ papa potest dispēsare in spiritualibus z non in temporalib⁹ z sic nō oīs potens in minus potest etiā i maius hoc nō valet in rebus equaliter pape subiectis vl' nō cōstat de oppōsito. glosa extra de cōuer. cōiugato. c. ex publico. i fine tenet papā posse dispensare ſz probationē nō video licet plerīq; illud dicant transeat q; nō potest dispensare nō est simile per ingressuz religionis homo est mortu⁹ ciuliter potest esse argumentum de beato matheo q; nō cōsuluit eufagemie capere hirtacū virū imo dissuasit z tamē erat apparens lucrifactio vnius regni sed huic dicetur beat⁹ matheus z apli sciebant vti aliis mediis ad cōuertenda regna ad cultū diuinū ꝓpterea nō erat tunc necessariū. Insuper omnes in ciuitate nadabor et ethiopia tunc erant xpiani z sic argumentum nō est ad propositum. Tertiam z quartam conclusiones nō impugnabo: sed quersam aliqua q̄d est votū simplex z quid est sollēne. Scō dubitatur an moniales sint cogende hoc est an possunt cogi manere in claustro ad seruandā cōtinētiam. Ad ꝑmū respondit bonifacius octauus biterensi epo de voto z voti redemp. c. q; votum. li. vj. soluz votum est sollēne per susceptionē sacroꝝ ordinū aut q; professionem expressam vl' tacitaz alicui⁹ religionis approbate a romano pōtifice. Est professio tacita qñ quis ingerit se i actibus solis religiosis cōuenientib⁹ vbi act⁹ religiosoꝝ distīguūtur ab actib⁹ nouicioꝝ vl' vbi q̄s capit scīēter habitū religiosoꝝ relicto habitu nouitioꝝ z extra annū ꝓbationis triduo pseuerat. hoc patet de regulari. c. cōstitutionē. li. vj. nulla professio valet añ quattuordeci annos. patet de regula ad nostrā et hoc i mare: i femina nō valet añ duodecimū annū/ pfessio monachozū i insulis nō valet añ plenā pubertatez hoc est decē z octo ānos. ꝓz de regula/ q̄ i insulis. z hāc ꝓhibitiōem aliqui itelligūt esse seruādā i fratribus ꝑdicatoz⁹ z minoz⁹ et videtur eadē ratio. ¶ Exhis patēt alique ꝓpositiones. ¶ Prima est nō est idē votū publicū z sollēne. Si quis emittat votū cozā cētū mille de eūda roma vel itrāda religione est votuz simplex. sīr si q̄s cozā paucis vt puta cozā illo qui potest aliquē icorporare fuerit professus est votuz sollēne z tñ est coram paucis aliquod votū sollēne est publicū quare illi termini sunt ipartinētes. Scōo sequitur p locū a cōtrario sensu. si quis emittit votuz i illo loco quē credit eē approbatū a pōtifice sed nō ē/ nō est votū sollēne. patet. non est in domo approbata. Tertio sequitur q; nouitius sine peccato potest exire et nō plus obligatur ad vota religionis q̄ laic⁹. Ad secū dū dicitur q; sic: sed in primis notabis. Forte existimāt se i bono statu viuētes more maiorum nō sunt docte more viroꝝ magnū meritū est eas iuuare et cogere ad obseruātiam regule et multoz peccāt superiores q̄ remediū nō adhibēt trāsgredientes ꝓceptum bonifacii octaui saluberrimū de statu regularium piculoso et detestabili. li. vj. q̄rūdā monialiuz scītur i textu presenti cōstitutione ꝓpetuo irrefragabiliter valitura sancim⁹ vniuersas et singl'as moniales pītes atq; futuras cuiuscūq; religionis sint vl' ordinis in quibuslibet mūdi partib⁹ exītes sub perpetua i suis monasterlis debere de cetero permanere clausura et paulop⁹ sequitur nulliq; aliēte nus ihoneste persone nec et honeste nisi rationabilis et manifesta causa extiterit ac illius ad quē ptinuerit speciali licentia ingressus vel access⁹ pateat ad easdē vt sic a publicis et mūdanis cōspectibus separate oīno deo seruire valeāt liberius et lasciuiē di opportunitate sublata eidē corda sua et corpora i omni sctimonia diligentius custodire. Et sequit i eodem capitulo in. §. et qñ parum. etiā pīarchis primatibus archiepīs epīs vniuersis districte i xto tu te sancte obedīētie sub obtestatione diuini iudicii z iterminatione maledictionis eterne ꝓcipiēdo mandam⁹ quaten⁹ prouideant eis subiectis mulierib⁹ de sufficiēti clausura si sint exempte auctoritate romani pōtificis id efficiant. Forte dicis sicut glosa super illo capite dicit. hec decisio nō fuit recepta in gallia z senatus parisiensis nō admisit quare quedam moniales exceperunt contra archiepiscopum

brudegalen̄ inītentes dicto iohannis andree i nouella z decisioni parliamentee parisiensi illud non valz non occurrit michi statutum circa religiosas salubrius et magis obseruatione dignum saltem i britānia et i aliis regnis a gallia debent prelati ecclesie dare hoc statutum exequutioni pondera verbuz qō dicitur nulli persone datur facultas itrandi ad eas dato q; causa sit rationabilis nisi sit manifesta non debet cum eis loqui nisi coram multitudie. si dicas non coguntur seruare artiozem regulam quam profesſe sunt sed ex professione z regula non tenentur i cludi. Cōtra q̄cunq; obligatur ad aliquem actū obligatur eadem lege ad euitandum omne illud sine quo prīcipale seruari non potest: modo non est facile possibile mulieribus hoc modo seruare xginitatem non capio possibile pro illo qō nō implicat sed possibile morale capio id est non est xsimile secūdū iudicium prudentum q; possunt hac via qua viuūt in multis cenobiis si viuant bñ secundum regulam non incluse non ausim eas damnare non quilibet tenetur meliozi modo viuere quo potest viuere sufficit seruare illud ad qō est obligatus: indubie multum conduceret istis mulieribus. ecce abbatissa habet tres vel quattuoz filios nobilium ei seruientes qui sub se plures habent curialistas iuuenes triginta vel quadraginta viros comedentes in eadez domo cuz abbatissa z monialibus regulariter ita q; h est discrimen abbatissa cum filiis nobilium sedet ad partem viri de vno latere z moniales de latere opposito postea mulieres z viri promiscue vagantur per curiam z claustrum: taceo de propīetate eī erubescant se vocari moniales sed dñas ita ignobilevulgus existimat peccare contra honestatem eas aliter appellando q̄ dñas plures bursas de bisso faciunt q̄ sint pili in filiciis earum qō dicitur de senatu parisiensi saltem nunc presenti vidimus q; fauozem z brachium seculare prebet ad cenobium regale pusiaci q̄ etiam sunt incluse vtinam in scotia et anglia sic regerentur sicut pusiaci siviri a tramitib⁹ patrū abierunt multo plus mulieres i fragiliozi sexu si cenobia mulierū dotanda z fundāda venirent opinoz reges z principes illa bona alia via exponerent. Pensitēt vlterius vbi i diebus istis vnum cenobium monialium cātebrigie est mutatum in collegium pauperum scolasticoꝝ sub epo heliacensi etiā consilio doctoris anglici chubs q̄ hoc i anno viā vniuerse carnis ingressus magnus tuz i litteratura tū in vite sanctimonia caueant ne eis sic contingat.

¶ Distinctionis trigesime octaue questio quarta.

Circa hāc distinctionem q̄rto quero de obedientia an sit optima inter tria vota z ad q̄ se extendit. ¶ Pro solutione q̄stionis nota, q; obediētia prīcipalius est conuenit actibus vl' habitibus interioribus q̄ exterioribus cum omnis virtus intrinceſe sit volitio diffinimus sic obedientiam. obediētia est actus vl' habitus quo quis paret superiori hoc est vult facere aliquid qz placet superiori actualiter vl' habitualiter non semper obediens facit actum quia actualiter placet superiori sufficit virtualiter vel habitualiter quos terminos ꝓ nūc capio pro eodem licet actus sit habitu melioꝛ modus philosophicus est habitum appellare virtutez z non actum licet vterq; potest dici virtus sed i hoc non est luctandum. ¶ Ex illo sequuntur propositiones. Prima est: aliqua obediētia est iustīcia: probatur: omnis actus quo redditur altert debitum et quando z qualiter est debitum est iustīcia; aliqua obedientia est huiusmodi: igitur. ¶ Secunda propositio: aliqua obediētia est fortitudo: patet. posito q; superioꝛ precipiat fozti inferiori expectare in bello pro defensione patrie nunc sortes facit actum obedientie z fortitudinis simul ymo suus actus idem est obediētia fortitudo z iustīcia: non existimes quālibet fortitudinem a qualibet iustīcia realiter distingui sufficit distinctio rationis interdum nonnunq; realis. ¶ Tertia propositio: aliqua obediētia non ē iustīcia: patet quādo quis paret vbi non tenetur parere congruum est tamen parere an illa obedientia sit liberalitas vel ad eam reducibilis non iīsto.

¶ Quarta propositio: aliqua obediētia non est virtus: patz de obediētia contra deum z equitatem capitur i bonam partem z i malam sicut xginitas.

¶ Quita propositio: non omnis inobediētia est peccatum: patz de nolle obedire quando quis non tenetur q; aliqua iobediētia sit peccatum non est questio z q̄to amplius quis parere tenetur: tanto inobedientia est maioꝛ: an iobediētia pure negatiue capiendo sit peccatum ex secundo dependet an sit pura omissio vbi tenemus q; sic. ¶ Sexto sequitur q; multe sunt obedientie specie distincte: patet: multi sunt actus quozum quilibet est obedientia specie distincti z tanta est distinctio habituum acquisitoꝛum quot actuum: igitur. ¶ Septimo sequitur: aliqua obedientia respicit preceptum: aliqua consilium: aliqua monitionem: aliqua prohibitionem.

¶ Octauo sequitur: licet omnis paupertas z omnis continentia sit obedientia non tamen omnis obedientia est paupertas vel continentia. paupertas est actus vel habitus quo quis a se abdicat omnia bona fortune propter deum: hoc est quia est preceptum in illo qui vouit: vel est consilium christi in illo qui non vouit: z sic est obedientia. eodem modo ostendi potest q; continentia sit obedientia. Secunda pars patet q; non omnis obedientia sit continentia vel paupertas in sensu diuiso: clarum est in sensu composito patet de ieiunio et aliis innumeris actibus et habitibus. obedientia se ad multos actus studiosos potest extendere et vt videtur ad omnes actus voluntatis. loquutus sum de paupertate virtute et non de carentia diuitiarum sunt plerīq; pauperes qui ſz nichil possident non tamen habent paupertatem virtutem qui libenter haberent et non habent paupertas in talibus est carentia di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uitiarum. Si petas que res est talis paupertas: dico q̃ est homo pauper licet diuitie sint bona fortune. ¶Pauper tripharie accipitur: vnomodo p̃ illo qui nichil habet. Aliomodo sicut dictum est et illa acceptio est illa de qua dicitur paupertas si leta venit ditissima res est. de qua saluator noster taliter loquutus est mathei. xix. Si vis perfectus esse vende omnia que habes ⁊ da pauperibus numquid diogenes pera pro cellario suo doleolo contentus mãserat quid crates aristedeus plautus⁊ athenienses philosophi famegerati diuitias contempserũt paupertas dicit lucanus quinto pharsalie est munus a diis datum non satis a mortalibus intellectum allegans quid amiclas dixit de sua casa in aduentu cesaris inquiens. Securus belli predam ciuilibus armis. scit non esse casam o vite tuta facultas. paupertis angustiq̃ lares: o munera nondum intellecta deum philostratus primo libro de vita apolonii dicit dauus solet audire apolonium sic orantẽ. O dii concedite michi pauca habere ⁊ nullius indigere. Idẽtidem patet de iarca ⁊ bragmanis phis libro tertio licet homerus omniũ esset pauperrim⁹ plures tñ ciuitates gloriabantur eum fuisse in eis oriundũ. ¶Pastores abrahe ⁊ loth cum effecti sunt diuites nõ poterant simul cohabitare nec ipsi venerandi patres: genesis. xiij. Et si dicas prouerb. iij. mẽdicitatẽ et diuitias ne dederis michi: ergo sapiẽs rogauit deũ ne p̃meretur tali pauptate. ¶Respondeo sapiẽs subiungit solutionem statim sequitur ex littera tribue tantum victui meo necessaria ne forte satiatus alliciar ad negandum ⁊ dicam quis est dñs aut egestate compulsus furer ista non contingũt in religiosis bñviuentibus siue habeant in cõi aliquid siue nichil nec deniq̃ in quocũq̃ alio bono paupere qõ pulcre declarat suus pater regius prophꝫ psal. xxj. Edẽt pauperes ⁊ saturabuntur. xpsal. ix. Tibi derelict⁹ est pauper ⁊ patientia pauperum non peribit in finẽ Tertiomodo capitur pauper pro illo qui spẽ nõ ponit in diuitiis sed vtitur tanq̃ bonus artifex suo instrumento in subleuationẽ pauperũ secundum consilium psalmiste psalm. lxj. si diuitie affluant nolite cor apponere. ⁊ math. v. beati pauperes spiritu ali qui tales sunt boni diuites ⁊ pauperes nec est oppositio aliqua: ptz de abraham diuite/beato ludouico ⁊ plerisq̃ aliis nõ repugnat aliquẽ affluere diuitiis cum creso lidozum ⁊ in eis non iactare cogitatum. Et si dicas math. xix. dicitur facilius est camelũ p foramẽ acus transire q̃ diuitẽ intrare in regnũ celozum: hoc exponit xp̃us mar. x. q̃ difficile qui pecunias habẽt in regnũ dei introibunt. ⁊ sequitur discipuli autẽ obstupebant in verbis eius. glosa interlinearis. non poterant intelligere ⁊ adhuc eis exposuit. filioli q̃ difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei itroire. glosa interl'. non dicit habẽtes sed in eis confidentes ille confidit i eis qui omnem spem i eis ponit relicto auxilio diuino loquebatur xp̃us de similibus diuitibus illi de quo loquebatur sed simpliciter melioz conditio est mediocriter bona fortune possidere q̃ affluere diuitiis vel p̃mi io pia ⁊ magis eligibile licet iob equanimiter se habebat i diuitiis et egestate ⁊ erat sicut tetragonus quomodo est felix sicut aristoteles loq̃tur p̃mo ethicorum et pauci alii bene vsi sunt diuitiis tamen plures alii i eis perierunt: non dico bonos religiosos vel voluntarie pauperes pressos iopia. ex quo sequitur prudens citius deberet eligere mediocres diuitias q̃ affluentiam pecuniaꝝ sed non est hic mediũ ⁊ extrema sicut in ✠tutibus ⁊ i vitiis de q̃bus loquitur aristoteles in ethicis ⁊ magnis moralibus: sz de hiis que sunt instrumenta ✠tutum i pluribus ⁊ etiã secludamus oñs voluntarie paupes: vel si vis de eis loqui dico eos habere mediocritatez. Si petas an penuria sit magis fugiẽda q̃ excessiue diuitie. dz q̃ simpl'r plures in prosperitate cadere videntur q̃ in inopia: vide casum dauidis in vexatione ⁊ in prosperis dicente psalmista eoꝝ. cadẽt a latere tuo mille a dextris tuis decem milia. per latus vexationẽ: et dexteram prospera intelligere potes. ⁊ tertio patheni ces. vt se sale conspersos longos seruantur in vsus Viscera: necledi sanie nec tempore possũt. sic duris animi rebus formantur ⁊ oẽm Abiciunt pestis causam: sors aspera tecum prebet iter via fedeas hec ducit in arces. ⁊ decimo eneydos. Nescia mens hoim fati sortis q̃ future. Et seruare moduz rebus sublata secundis. ⁊ lucanus in primo pharsalie. Mores rebus cessere secundis. ꝓpterea eccl'ia. vij. dicitur: melius est ire ad domũ luctus q̃ ad domum conuiuii. prouerb. xxix. virga atq̃ correctio p̃buit intellectum atq̃ sapientiam. Et saye vicesimo sexto. domie in angustia quesierunt te minus i quãtitate aq̃ salse superfert aliquod graue q̃ aque dulcis: ouũ descendit in aqua dulci qõ supernatat i salsa: sic in dulcedine prosperitatis cadit qui i salsa amaritudine superfertur multe tribulationes iusto. psalmo trigesimo tertio / ⁊ decimo quinto. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. et psalmo decimo septimo. Castigans castigauit me ⁊ morti non tradidit me. signum est damnationis habere omnia prospera ad nutum legitur in legenda sancti ambrosii cum in hospitio quesiuit de statu hospitis qui dixit ei omnia dextere succedere noluit pernoctare beatus ambrosius ⁊ ipso abeunte terra deuorauit hospitem cuz suis: quinto moralium sanctus gregorius declarat per similitudinez de medico qui sinit patientem de cuius vita desperatur comedere ⁊ bibere quicquid libuerit quem putat curare prohibet a tali comestione cuz bos impinguatur ⁊ stat in ocio signum est q̃ statim ducetur ad macellum sicut agaso asinum cedit vt ad viam redeat sic quos deus diligit flagellat vt ad viam veritatis redeant. ¶In vita sancti thome cãtuariensis legitur q̃ quidam presbyter ei deuotus et quondam familiaris laborans morbo petiit a beato thoma incolumitatem quam consequutus est et ad sereditus dicebat nõ expeto sanitatẽ si mee saluti non conducat et iterum in infirmitate m incede-

bat legitur in vitis patrum de quodam vehementer tentato vitio carnis cuius abbas fecit socios eũ vehementer accusare ⁊ vexare interrogatus in fine anni quomodo faceret cum tẽtationibus. ¶Respondit non datur michi viuere cum fratribus sum plenus tribulationum quomodo possuz immorari circa tentationes carnis secundum illud ecclesiast. vndecimo malicia sicut afflictio vnius hore obliuionẽ facit luxurie: maxime ⁊ quia idem est obiectum patientie ⁊ impatientie qõ vni est vita alteri est mors sol indurescit lutum ⁊ liquefacit ceram.

¶Istis notatis ponuntur conclusiones. ¶Prima ẽ: obedientia inter tria vota est potissima. ¶Secunda conclusio: vera obedietia non vult q̃ inferior in omnibus pareat superiori. ¶Probatur prior conclusio preciosius deo offertur per obedientiam q̃ per alia duo primo ethicorum: tria habet homo/bona fortune/bona corporis/bona anime: duo prima abdicat homo per alia duo vota tertium ⁊ potissimuz scilicet propriam voluntatem per obedientiam. Ex illa probatione sequitur q̃ paupertas est min⁹ bonum q̃ continentia sicut paupertas in vno ẽ melioz q̃ in alio quia difficilioz difficilius est multa relinquere q̃ pauca. Secundo probatur eadem conclusio primi regum decimo quinto: melioz est obedientia q̃ victima: quia per victimam dicit beatus gregorius vicesimo quinto moralium aliena caro per obedientiam propria caro mactatur. ⁊ hoc idez patet octaua questione prima. sciendum insuper. et genesis vicesimo secundo: in semine tuo benedicentur omnes gentes quia obedisti voci mee. ⁊ eadem sententia habetur genesis vicesimo sexto. amplius habet ipotetum sanctum est modus loquendi in virtute sancte obedientie. ¶Preterea infert alia duo et illa claudit non autem contra bene sequitur hic religiosus est obediens: ergo est pauper: ergo est continens: oppositum consequentis iterimit antecedẽs: probatur conclusio testimonio cuiusdam patris sicut recitatur in vitis patrum in fine i laudibus obedientie. dicebant fratres inquit quia narrauit quidam patrum vidisse se quatuor ordines in celo quorum primus erat hominum infirmorũ gratias deo agentium: secundus hospitalitatem sectantium instanter mistrantes eis: tertius in solitudinem commorantium ⁊ non videtium homines: quartus ordo erat que ad obedietiam patribus spiritualibus se subiiciunt propter dñm videbatur autez ordo obedientium torquem auream habere ⁊ multo maiorem q̃ alii gloriam habebat subiungit causam pater qui narrat alii secundum propriam voluntatem faciunt hic omnia dedit propter deum ⁊ voluntatem propriam ⁊ pendet ad voluntatem spiritualis patris ⁊ concludẽdo dicit genitrix est omnium virtutum obedietia regni celozum inuentrix est celos aperiens hominem de terra leuat obedientia cohabitatrix est angel'um ⁊ sanctorum omnium cibus est. Ex hac enim abluti sunt ⁊ per hanc ad pfectionem veniunt. Secunda conclusio probatur: posito q̃ superior precipiat contra legem dei sed hoc dato q̃ precipiat conformiter ad legem dei. probatur conclusio: nemo obligatur nisi ad illud ad quod se intendebat obligare dummodo rationabiliter intẽdit sz profitens vnam regulam non intendit aliud nisi obligare se ad regulam quam profitetur: igitur ¶Rursus p te sortes religiosus tenetur parere i omnibus superiori non precipienti contra deum: ergo si superior precipiat ei tota die facere circulum i cineribus vel ieiunare diem dñicam vel intrare carthusiam sequitur q̃ ad illud tenetur: consequẽs est falsum hoc non habz ex sua regula: igitur. Illud patet p beatum bernardum in libro de precepto ⁊ dispẽsatione dicẽtem nichil me prohibeat prelatus horum que promisi nichil plus exigat q̃ promisi si tamen obediat mandatis dumtaxat licitis bene facit ⁊ est obedientia non necessaria sed perfecta si etiaz obediat in omnibus etiam illicitis fatue facit ⁊ est obedientia temeraria. Si dicas tenetur in omnibus tenere castitatem ⁊ paupertatem seruare: ergo in omnibus parere consequẽtia est nulla prima duo habent determinatam materiam obedientia latiorem materiam. secundo dicitur ⁊ melius non tenetur seruare castitatem ⁊ paupertatem qualemcunq̃ sed secundum regulam non tenetur seruare ita artum vsum bonorũ fortune sicut frater minor nec virginitatem sed si eam habeat tenetur eam seruare hoc est de per accidens. ¶Confirmo id idem per casum iocosum sed artificiosum cuiusdam presbyteri in partibus meis dummodo ruri erat conductus cum quodam domicello vocauit hic domicellus presbyterum ad colligendum fenum in campis cum aliis qui cucurrit ad archam ⁊ litteras ostendit in quibus contractus erat inter eum ⁊ domicellum petens si inueniretur in litteris de colligendo feno in campis ⁊ tamen officium non dedecebat p̃sbyterum nec erat contra legem diuinam: igitur. sicut hic presbyter dicebat se non esse obligatum ad omnia imposita a suo magistro sic potest religiosus dicere se non esse obligatum ad omnia que precipit superior. ⁊ illud intelligi volo quando est certum q̃ nec continetur in regula nec annexum conseruationi regule constat michi q̃ facere triangulum in cineribus non conducit mee regule nisi quia in omnibus obedire licitis est bonum sed vbi est dubium rationabile non excuso inferiorem q̃ non debeat parere superiori alioquin eneruaretur oñis rigor religiosorum ex altera parte caucat superior imponere iuguz difficile inferiori ⁊ ei aliquid iungere qõ nec i regula ꝓtinetur nec p̃supponit nec etiã annectitur alioq̃n inquietabit religiosuz iponẽdo onus qõ nec ipse nec alii portare possunt. ¶Contra istas duas conclusiones simul argumentor virtus ⁊ ars sunt circa difficile secundo ethicorum: sed difficilius est bona fortune abdicare q̃ propriam voluntatem ponere i manus supioris vt patz de iuuene q̃ venit ad christũ math. xix. q̃ libẽs parebat sz acceptare paupertatem nõ poterat. ¶Et confirmatur vl'obediẽtia est in infinitũ melioz q̃ pauptas vel finite est melioz non primum et si secunduz difficilius est relin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quere mille q̃ centum dabitur aliquis relinquens tot bona q̃ sua paupertas obedientiam exuperabit ¶Ad primum concedo maiorem ceteris paribus hoc addiderim dilectio dei super omnia in habitua to non est ita difficilis sicut multi alii act⁹ minoris meriti sed nego minorem difficilimum est in omnibus vbi obediendum est obedire et non recalcitrare prouerbiorum decimo sexto. qui dominatur animo suo melior est oppugnatore vrbium. ¶In hoc laudatur religiosus qui sic superiori paruit cum eum vocaret a scriptura et incepit facere o vocalez et aliquam partem littere protraxit non compleuit litteram sed protinus patre vocante omnia dimisit multo difficilior est obedientia q̃ alia duo et alia includit. ¶Ad confirmationem de paupertate dico q̃ illa est obedientia z fateor secundum q̃ homo relinquit plura vel pautiora est signum q̃ sua paupertas est melior stat illum qui parum habet relinquẽdo illa tantum mereri sicut illum qui plura habz vt de petro: ecce nos reliquimus omnia. si petrus fuisset ita diues sicut presbyter iohannes content⁹ erat omnia relinquere pro christo: aliqua est tamẽ paupertas aliqua obedientia melior sed optima obedientia est omni paupertate melior vt volitio qua quis vult omnia relinquere et continenter viuere et parere superiori et quando secluderes paupertatem et continentiam adhuc vnus actus obedientie est melior optimo actu paupertatis simplicis vt volo meam voluntatem subdere in omnibus superiori vbi decet propter christum. ¶Ex isto patet: homo potest multum mereri exeundo in actus paupertatis continentie et obediẽtie cum sint actus optimi. Secundo patet: paupertas habitus est pulchra virtus siue in diuite siue in nichil habente qui quidam habitus ex aliis et aliis actibus est genitus. ¶Tertio sequitur q̃ ille qui vult seruare suam regulam bene debet elicere frequentes actus circa ista tria et potissimum obedientiam: patet: habitus inclinant in actus et faciunt hominem habentem habitum resistere corruptioni istorum trium. ¶Forte dicis aliqua obedientia est viro inutilis: patet sit sortes oraȝs et susurrans in angulo sue cellule cum deo abbas vocat eum ad fodiendum in orto tunc relinquit melius propter minus bonum. ¶Respondetur negando q̃ acquirit minus bonum duo acquirit vnum est vnum actum sancte obedientie aliud etiam diligit deum fodiendo in orto et quando vocaretur ad colloquium vbi de deo non potest cogitare adhuc pl⁹ meretur sanctum propositum istius acceptat deus in multo plus q̃ orare istud facit propter deum actualiter vel virtualiter et hoc est iterum deum diligere et hoc intelligo etiam quando esset consilium abbati parere si esset preceptum peccatum esset ibi manere in tali oratione et elongat se a sancta obedientia oportet religiosum nunc esse martham nunc vero magdalenam et ambidextrum cum aioth.

¶Secundo principaliter argumentor: vel vera obedienta inclinat inferiorem ad obediendum superiori in omnibus vel solum in his que continentur in regula: si primum intentum: si secundum tunc dicam superiori precipienti michi mundare claustruȝ hoc non continetur in regula / iohannes mundabit claustrum / iohannes sedebit cum infirmis z eis seruiet non continetur in regula. ¶Et confirmatur: postq̃ iohannes cassianus libro q̃rto de institut. cenobiorum tria exempla iohannis heremite posuerit capitulo vicesimo septimo exempluȝ recitat me morabile quo mutius proprium filium precipiente superiore precipitare in flumẽ volebat / z iohannes heremita oleum necessarium vsui patrum precipiẽte abbate effudit ex vitis patrum z aliis hystoriis multa exempla similia adduci possunt. Ad tertium dicitur vel prelatus precipit aliquid contra regulã in hiis in quibus dispensare non potest z tunc ei parendum non est plus deo q̃ hominibus parendum est: vel abbas precipit aliquid quod continetur in regula vel sine quo regula seruari non potest z tunc ei parẽdum est / iohannes debet mundare claustruȝ non sequitur ex omnibus contentis in regula in bona consequentia: sed sequitur ex regula cum adiunctione propositionum verarum rationabilium quibus iohannes assentire debet iohannes emisit obedientiam secundum regulam hanc in regula vel cõstitutionibus continetur q̃ fratres visitẽt infirmos z eis inseruiant z iuniores mundent claustrum / pulsent campanas vel huiusmodi / iohannes est idoneus de iunioribus pro hoc officio: ergo precipiente abbate vel priore debz parere. Si ponas tres equaliter idoneos ad hoc officium si iohannes precipiẽte prelato nõ tenetur illud exequi: eodem modo nec aliquis alius per similem rationem z sic erit eneruatio regule z iohannes contrauenit sue professioni vel regule / vel abbas precipit aliquid impertinens regule vt facere circulum in cineribus z tunc licet sit bonum ei parere non tenetur religiosus ei obedire vt apparet: vl' precipit superior aliquid cõtra regulam vbi potest abbas dispensare z ptz causa dispensandi z tunc superiori credẽdum est z vtrobiq̃ cum dubitat an superior potest dispensare vel non transgreditur limites suos ei parendum est sicut supra dictum est de inferiori vocato a superiore ad bellum si superior imponat aliquam penam inferiori pro transgressione rationabilem vel dubitatam talis acceptanda est oppositum dicere eẽt cõfundere regulam z eam euertere si superior precipit aliquid contra regulam in quo dispensare potest: sed constat michi q̃ non est rationabilis causa non debeo ei parere si dubito parendum est.

¶Ad confirmationez dico q̃ obedientia est bona in impertinentibus ad regulam z est virtus vel ei⁹ actus sed homo ad hoc non tenetur quemadmodum ingrediens religionem bene agit sed ad hoc ante votum non tenetur sed de iohanne de quo iohannes cassianus libro quarto prefato loquitur dubitas an bene fecit effundendo oleum vbi tanta penuria erat inter fratres z dico q̃ bene egit vt patet de magdalena mathei vicesimo sexto effundendo liquorem iohannes obediuit superiori pl⁹ debebat

credere patri precipiẽti q̃ sibi. edificauit alios z se si stat in matrimoniis regum z in primis introitib⁹ effundere vinum per lauachra a fortiori pro isto casu et vtrunq̃ est rationabile: sed de mutio z eius casu est magis dubitandum de abraham q̃ bene egit non est dubium hoc erat precipiente deo qui est auctor vite et mortis in hoc pater filium occidere z cõtra potest. de aliis non tantum constat sed mutius vel credidit q̃ erat comminatio et abbas erat reuocaturus preceptum vel instinctu diuino hoc habebat patres illi claruerẽt miraculis et probabile erat aliis q̃ hoc a deo habebant et nichil illiciti precipiebant quare poterat ei parere sine peccato in diebus istis vbi superiores sunt dissolutiores vite q̃ inferiores precipiente superiore adducere leenam ligatã vel precipitare fratrem in aquam non est parendũ. ¶Tertio arguitur: posito q̃ aliquis religiosus eligatur in prelatum talis non tenetur obedire cum sit episcopus. Si dicas pape obediendum est ponam⁹ eum esse electum in maximum pontificem. ¶Insuper ecclesia. vicesimo sexto. omnis ponderatio non est digna anime continentis: ergo continentia ẽ melior q̃ obedientia. ¶Ad tertium dicitur talis tenetur parere sue regule et nulli superiori quia nullum habet et non potest esse dominus aliquarum rerum plus q̃ antea est dispensator bonorum ecclesie non dñs. duodecima questione prima. expedit. dictũ est supra bona ecclesiarum sunt bona pauperũ vel crucifixi vbi non est magnum discrimen. duodecima questione secunda. indigne. decima sexta questiõe prima. capitulo. vniuersale. vicesima tertia questione septima. q̃ autem. sic tenebitur hic religiosus factus episcopus ad continentiam z q̃to assumitur ad maiorem gradum tanto peccatum est maius sz ad constitutiones vt seruare silentium post completorium z ad similia ieiunia qualia seruant in religione non tenetur cum non potest illa cum suo officio in quo laborat ꝓ re publica sue dyocesis pati habituȝ tñ deferre debet. ¶Ad confirmationem dicitur q̃ obedientia ibi comparatur bonis fortune vel castitati coniugali vl' viduali sicut dyaletica dicitur ars artium nõ simpl'r sed comparatiue ad alias triuiales. ¶Dubitatur vtrum omnia contenta in regula vl' constitutionibus obligant sub pena peccati mortalis. ¶Secundo dubitatur quomodo se hñt religio z deuotio. ¶Tertio dubitatur si superior p̃cipiat inferiori nolle parere an inferior nullum actũ habens paret superiori. ¶Quarto dubitatur cum dixi non tenetur inferior parere superiori i impertinẽtibus regule z cum dubium erit non mediocre q̃d est impertinẽs quid est necessarium ad conseruationẽ regule quomodo inferior hoc cognoscet. ¶Quinto dubitatur an apostoli portabant calceos. ¶Sexto an religiosi peccent portantes p̃ciosas vestes. Ad primum duplex est modus dicendi aliquibus dicẽtibus q̃ sic aliquibus dicẽtibus q̃ nulla alia a trib⁹ votis neutrum horum credo verum si primum eẽt verum religiosi essẽt in periculosiori statu q̃ layci qõ falsum est. Insuper illud non credẽdum est de discretissimis patribus sicut erant institutores religionum: igitur. Rursus iuramẽtum non minus obligat q̃ votum iurant magistrandi pere dño rectori z procuratori nationis absit tñ q̃ homo non sp̃ venient ad congregationẽ peccaret vt in fine tertii dixi mus sic i proposito amplius iudei non peccabant mortaliter saltẽ i qualibet transgressione legis mosayce cum ibi erant ociosa verba z iocosa prohibita q̃ nunc reputantur venialia: g̃ a fortiori nec nũc magis q̃ tũc z tñ iudei ꝓmiserunt z se astrinxerũt seruare legem freq̃nter patet in sichem sub ducatu iosue. xxiij. eiusd̃ iosue deuter. xxix. z. xxxj. z i pluribus locis aliis: z dato q̃ homo equaliter cogitauit z voluit se obligare ad omnia regule oportet interp̃tari secundum equitatem qui formal'r intẽdit se obligare ad q̃libz statutum regule sub pẽa peccati mortalis stulte promittit: ergo votũ nõ est. gerson in quarta parte dicit fatuum est credere q̃ bene dictin⁹ peccet eo q̃ comedat carnes z h̃ non est preter rationẽ. Secundum etiam neq̃ credo z oppositum est determinatum ab ecclesia in regula bti frãcisci: Exiui de paradiso z exiit q̃ seminat de ꝓbor. sigtione libro sexto. z in clemẽti. sicut in lege euangelica aliqua sunt precepta sub pena peccati mortalis: aliqua sub pena peccati venialis: aliqua sub consilio vt exhortationes: sic est in regulis institutis a sanctis patribus et sicut non est facile semper exercitatis theologis cognoscere discrimen inter mortale et veniale: sic erit in proposito et difficilius cuz pauciores laborarunt ad ista eneruanda q̃ illa que traduntur in lege euangelica et lex euangelica est la tayna pars aliam exponit hoc non semper contigit in istis paruis regulis vtamur modo ecclesie in capitibus datis exiui et exiit. cognoscere vel ex modo dicendi et forma verborum regule vel ratione materie vel ratione vtriusq̃: sed motus primo primus nec secundo primus non est mortale peccatum etiã circa tria vota essentialia vt contingit circa precepta diuina videant fratres minores in locis allegatis que obligant sub pena peccati et similiter videant alii proportionabiliter. nolo insistere sed hoc dato ad ymaginationem fundatoz alicuius regule vel let suos obligatos esse sub pena peccati ad quamlibet regule transgressionem et sortes vouet hanc regulam adhuc non est consequens q̃ in qualibet preuaricatione regule sortes peccat sortes solum vouet rationabiliter secundum iudicium prudentum et potest conformare se iudicio prudentum in hac materia. ex hoc patet oportet credere interpretationi intentionis fundatoris a prudentibus sic in hac difficultate acri summa sequens rerum fastigia pertranseo. sed difficultas est bona non ponendo actuȝ medium inter bonum et malum an aliqua trãsgressio erit meritum et aliquis iuste punietur pro actu meritorio vel ponendo actum indifferentem paulo minus videtur q̃ quis puniatur pro non delicto aliqua sunt q̃ non obligant sub pena pcti vt est in principio regule fratrum predicatorum et hoc penderet a voluntate superiorum q̃ p̃supponitur recta in

Universidad de Deusto
Biblioteca

talibus propzie non est preceptum potest esse obligatio sub disiunctione q nullus loquatur post completoꝛium: vel si quis loquatur dicat psalmum miserere mei deus: si quis tunc loquens dicat psalmū illum adimplet preceptum vel potest esse prohibitio sub pena si inferatur ꝛ nō aliter sicut in furto manifesto vel non manifesto non requiritur restitutio dupla vel quadrupla nisi petatur . sic potest eē deloquela post completoꝛium q homo obligatur non loqui vel pati talem penam si ei inferatur. etiaz aliqui vtuntur termino prohibeo vel precipio qui nō habent intentionem nec potestatem obligandi sub pena peccati: nec absonum est q quis puniatur sine noua cꝛpa sufficit noua causa: ꝛ vt homo sit cautioꝛ in posterum castigamus carnem ne incitet nos ad peccatum ꝛ non solum propter peccatuz perpetratum. ¶Carmelite ex regula habent vt intellexi capere disciplinam in capitulo aliquotiēs in ebdomada dato q nulla culpa precessit. Si dicas christus dixit iudeis mathei. xxvj. Si autem male loquutus sum testimoniū perhibe de malo si autem bene cur me cedis insinuans neminez debere cedi pro bono vel non malo. Respondetur iudei non habebant iustam causam puniendi christum. si dicas contrauenies minime constitutioni in regula infringit regulam ꝛ contrauenit suo voto: ergo mortaliter peccat tu vides consequentiam nullam apparentiam habere sicut non pro qualibet transgressione humana infligitur vltimum supplicium sed interdum mioꝛ ita in lege diuina distingo antecedens q quis cōtra uenit sue regule: vel in hoc vbi regula obligat sub pena peccati mortalis et tunc consequentia est bona: vel vbi obligat sub pena veniali vel ad solam penam ꝛ sic nulla est apparentia. Non est idez si quis laycus vouet adire sanctum iacobum cum intēdat se particulariter ad hoc obligare votum distincte cadit super vnuz. secus est in inclusis in regula. Itē equitas naturalis exponit estum esse astrictum quo usq̃ dispensatur vel adimpleatur ꝛ epykea exponit regulam sicut dixi. idem est vouere seruare hāc regulam ꝛ ducere mozes secundum hanc: oportet eodem modo interpzetari ꝛ licet aliqui dicant aliquos cautius profiteri intelligas secundum formā verboꝝ ad rem idem est. accipe analogiam si aliquis voueret seruare regulam euangelicam intelligitur secundum intentionem dei obligantis: sic in proposito dedita opera institutozes regularum dixerunt hec est regula quam obseruabitis ad insinuandum q libenter vellent omnia in regula contenta esse obseruata et ne daretur occasio peccati nihil dixerunt quando non est obligatio sub pena peccati. ¶Ad secundum dicitur q religio est habitus genitus ex talibus actibus volo seruare illa que religionis mee sunt qui quidem habitus inclinat hominem ad seruandos actus religionis ꝛ ille habitus mediante actu suo elicito et ratione recta inclinat in actum obedientie vel aliozum duoꝝ vel ꝛ um deuotio est supioꝛ ad terminum religio deuotio nichil aliud est q̃ habitus vel actus quo quis vult prompte exequi illa que dei sunt et hoc competit laicis et religiosis ꝛ sic non omnis religiosus habet religionem virtutem nec omnis deuotio est religio sed omnis religio est deuotio: et sicut religiosus multiphariam accipi solet sic etiaz solet iste terminus religio. video aliquos aliter loquētes de istis quoꝝm modus michi non placet. Ad tertiuz forte dicis nullum actum habendo paret. ¶Sz cōtra hoc arguitur inferioꝛ paret superioꝛi: ergo eius mandatum adimplet et facit quod ei est preceptuz precipitur ei non parere ergo non paret ergo si paret non paret. ¶Ad quartum dicitur est reflexio in proposito in parere an aliquis pure negatiue se habendo in illo casu mereatur non oportet: plura reꝙruntur ad bene agere q̃ male agere secundo ethicoꝝm etiam pro tempoze quo aduertit et nullum actum elicit aliqua tamen est pura omissio vt in secundo diximus. ¶Ad aliud consultet cum aliis ꝛ quando post consultationem hesitauerit obediat superioꝛi. dixi consultet indubie non oportet in multis in diebꝰ nostris parere superioꝛi forsasse aberrat in principiis. ¶Circa quintum paulus burgēsis ꝛ postillatoꝛ in euangeliozum expositione digladiantur sed michi videtur postillatoꝛ magis accedere ad sensum littere mathei decimo ꝛ marci sexto ꝛ ante eos seraphicus bonauentura hoc tetigit in quodam libello nolite poꝛtare calceum vel perā absonum est dicere cum burgense: nolite poꝛtare in zona expresse marci sexto precipitur apostolis vti sandalis: q beda in glosa marginali dicit vt pes neq̃ tectꝰ sit neq̃ nudus ad terram ꝛ sic grāmatici omnes vocabulo vtuntur sunt solee integre ꝛ superiꝰ aperte sed prelati succedentes eis ad hoc non obligantur nec aliqui nisi hoc habentes ex regula videbitur tibi non consideranti q parum est in dilatiōe sandaliozum: sed in probleumatibus philosophus sciebat habere pedes optime coopertos accendit venerea ita sapienter patres instituerunt suas regulas q nichil sine ratione ab eis stabilitum est surgere de nocte/parum doꝛmire/parum cenare/non induere multitudinem vestium conducunt ad immunitatem venereoꝝm habere magnas hozas ꝛ alia opera ne demon eos inueniat ociosos secunduz cōsilium hieronimi ad rusticum monachum semp aliquid facito ne demon te ociosum inueniat hoc voluit iupiter ad fugiendum veternū in suo regno primo georgicoꝝm dicente marone. ipse colēdi haud facilem esse viam voluit primusq̃ per artem. Mouit agros curis acuens mortalia coꝛda. Metempoꝛe grani passus sua regna veterno. quocirca fodere in oꝛto ꝛ multa alia ad propulsandam segnitiē imposita sunt sedere solitarie in cellula ad fugiendum stultiloquium ꝛ in ea sic doꝛmire societas ab aliquibus peccatis retrahit societas castitati nocet secundum cassianum qui parum comedit eget minoze sōno non reperitur superfluitas ꝛtie digestionis in frugaliter viuente versus extremum insensibilitatis manendo tamen semper in medio rex indoꝛum putabat apollonium parum doꝛmire eo q aquā bi

beret vt philostratus libꝛo secundo recitat. Propterea iohannes cassianus non sine ratione posuit tres vl' quattuoꝛ hozas sufficere, p sōno quia loquebatur cōsequēter ad comestionē vtaꝝ dixit duobus paximacijs in die nō satis aque bibat sedeat solus nec in se speret sz in mia diuina doꝛmitet tres vel quattuoꝛ hozas ꝛ sciat se multū i cōtinētia profecisse. ¶Ad sextū dicit quilibet pōt poꝛtare vestes ꝑm modum sue religionis preceptum habēt coꝛdigeri habere vestes viles ꝑm cōsuetudinē ꝓie in q̃ sunt et in hoc est magnus erroꝛ in magna bꝛitannia per vtrūq̃ regnū ex ista pte maris oēs de religiōe sancti francisci parū peccāt i exteriozi habitu nō sufficit habere vestes i eq̃li ꝓcio sz in tali coloꝛe abiecto considerēt aliqui minoꝛes an pꝛouētus sufficiētes in cōmuni habeant ꝛ perpetuos sicut in non mendicantibus ꝛ an sint ꝓpꝛietarii. Si dicāt se nō posse habere ex elemosina sufficiēt̄, pulsionē satisfaciant tunc huic questioni quomō sunt plures bene viuētes ꝛ tñ eis optime deus ꝓuidet ꝛ populū edificāt Sed arguitur q minoꝛes ꝛ mēdicātes omnes possunt habere redditus eis sufficientes in cōi possunt habere vnuz oꝛtum cētū pedū possunt habere vnū iuger terre adde pedale illi iugero possunt hoc totū habere per hoc demōstrando iuger cū pedalitate adde aliud pedale ꝛ sic consequēter possunt tantum habere sicut cluniacus. si dicas multa pedalia reddent vnū aggregatū quod capere nō possunt tu nescis deducere argumentū semp i fine pedalitatis petatur an vsuz illius licite fratres tenēt vl' si acriꝰ vis deducere accipe pisalē quātitatē ꝛ in fine cuiuslibet quātitatis pete an licite vsum illiꝰ tenēt si mēdicantes gloziētur in hoc sophismate sophismate inq̃ q nichil concludit. Reduco argumentū cōtra eos sub alia forma capio latissimū cāpū circūiacentem oꝛtū quē habent. ꝛ sic arguo hoc totum nō possunt tenere hoc est perpetuū vsum huius totius nō possunt tenere postea tollamꝰ digitalis latitudinis circūferentiā illius totius quero an hoc totolicite vtuntur ꝛ sic veniam vsq̃ ad parietes aule ꝛ ecclie q nichil possunt tenere ꝛ si in scōo discursu repiant solutionem quā dabūt reformatis dabitur eis solutio eoꝝm argumēto. ¶Septimo dubitatur an vouens nō nubere cognoscēs aliquā cōtraueniat suo voto. ¶Dubitatur octauo an vouēs nō bibere vinū pōt capere vinū in missa. ¶Nono an male agit et peccat cui displicet vouisse vel si nō vouissem nō vouerē. ¶Decimo an quis potest obligari ad opꝰ supererogationis. ¶Undecimo de obligatione facta per metum. ¶Duodecimo dubitatur de illo q̃ vouet adire limia petri ꝛ pauli ea cōditiōe q possit occidere platonē ꝛ occidit platonē an teneꝫ postea adire romā. ¶Tridecimo de illo qui vult ire romā ꝛ pegre ꝛ visitare fratrē si frater non sit rome. Ad primum dicitur q talis cognoscēs solutā nō cōtrauenit suo voto ꝛrecte q̃ cognoscit solutā facit actū oppositū voto cōtinētie an per cōcōitantiā suo voto obuiet ꝛ duplici peccato peccet vl' vno actu duplici peccato equiualeuter nō insisto. Ad octauum dicitur q sic ꝛ argumētum est de celebratione missarum. c. ex parte. vbi precipit semp pontifex manus ꝓfundere vino ꝛ illud sumere ꝛ sic suuz votū debz interpzetari quēadmodū si mediciillud cōsulerent ob debilitatem stomachi. Ad nonū multiphariam potest religiosus se habere. vnomō sic si nō vouissem nō vouerē hoc est si essez liber sicut ab exordio nō vouerē sz postq̃ vouī huabo votū si sit solū vnꝰ actus totalis in isto postq̃ vouī seruabo votum ille actus est bonus vt constat etiā alius actus non est malus sicut erat liberū a pzincipio vouere sic est liberū post votū velle nō vouisse nec iste mittens manū ad aratrū retro aspicit cum vult seruare votum licet placere i malū sit peccatū nō oportet q nolle bonum ad quod nō tenebaris sit maluz volo hominē occidere si nō esset ꝓhibitū a deo nō videt actꝰ malus licet velle occidere hominē auctoꝛitate ꝓpꝛia sit peccatuz nō videtur q hoc totū sit peccatū si nō esset ꝓhibitū a deo non oportet respicere ad illa que sunt mala qz ꝓhibita solū ꝛ non ad illa que prohibentur qz mala sed cauendū est in aliquibus imozari vt vellē talē cognoscere si non esset ꝓhibitum potest esse inflāmatio ad peccatū carnis ꝛ quāto quis facilius succūbit tanto est periculosius imorari qñ vis videre an volitio cōditionalis sit licita vel nolitio respicitur ad totale cōplexū hic est actꝰ voluntatis cadens super cōplexum cōditionatum vel explicatū per ipsum sicut in aliis simpliciter volitis velle comedere si haberem est actus voluntatis cadens super comestionē si haberē. quo fit aliq̃ est volitio cōditionalis meritoꝛia velle dare elemosinā si haberez nolle furari si possem aliqua demeritoꝛia velle furari si possem nollem restituere alienuz si haberē. Ad decimū dicitur impossibile est aliquem obligari ad opus supererogatiōis. pz. si obligatur nō est opus ei cōsilii ꝛ superogationis. Secūda ꝓpositio soꝛtes ad opus superogationis potest obligari. pater. ad hoc soꝛtes potest obligari demōstrando paupertatē ꝛ hoc est vel potest esse opus supererogationis: igitur. Tertia propositio soꝛtes impossibiliter obligatur ad opus supererogatiōis. pz ꝙ de inesse sui contradictoꝛii. Quarta ꝓpositio opꝰ superogationis post votū desinit esse superogationis sz nō desinat esse cum hiis tū stat aliq̃ est opus ꝑcepti q̃ soꝛtes nō potest implere quin faciat opꝰ superogationis. pz. qñ diligit deū qñ tenetur ad nullum gradū intensiue tenetur: sed quecūq̃ intensio gradualis sufficit sz non potest habere actum dilectionis quin ille plures partes habeat: igitur. ex q̃ ꝓpositione sequitur ꝙ eundē actuz quis satisfacit ꝑcepto et adimplet ꝓilium ꝛ nemo oia ꝑcepta dei adimplere potest sine opibus cōsilii sz hic potes insistere quelibet tertia huius actus vl' quelibet ūrta est opꝰ consilii ꝛ sic' quelibet secūda ergo due partes sunt opera consilii ille due partes sunt ille actꝰ totalis q̃ ille actus totalis est opus consilii: quicq̃d sit ꝓsequutio est nulla concludēdū est solū iste actꝰ est opera consilii. Ad vndecimū metꝰ incussus ab homine non sufficit ad votū nisi quis ratū habuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

post metū.secus est de metu incusso a deo qui est actor vite ⁊ mortis.ꝑmū patet de hijs que vi metu ve causa fiunt.c.j.de nobili muliere q̄ vt euaderet mortem ingressa est religionē.secus de scḋo iinfirmitate periculo maris vl̄ huiusmōi fortasse est mortio spūssancti ad bonū ⁊ hoc si homo intendebat se obligare. Ad duodecimum respondet talis nō est obligatus nō loquor quin sit bonū adire sanctū iacobum gratis post votū cōdictionale vl̄ vouere de nouo honesto motiuo ſz sermo est de vi illi⁹ ꝑmissionis talis nō intēdit se obligare nisi conditionaliter dato q̄ cōditio fuerit posita i esse puta hōicidiū talis tenetur resecare illud ꝓpositū volo adire sanctum iacobum q̄ hominē occidi iste actus est mal⁹ ergo nō cadit sub voto nec acceptat a deo cū odiat iniquitatē ⁊ tūc sic totus ille actus est mal⁹ ⁊ nō est votum nec tenet adire sanctū iacobū aliūde ex ypothesi ergo nullo mō obligatur ꝑditio repugnās cōtractui ipm reddit irritū ⁊ inanē sicut ante pōnē cōditionis inesse debet resecare actū sic posito homicidio inesse duplex est cōditio.quedā inhonesta nō solum ꝑm se ſz etiā in habitudine ad illud q̄ ꝑmittitur vt i exēplo dato. quedā est cōditio ihonesta solitarie capta ſz nō i habitudine ad ꝓmissum exemplum vt si peccē mortaliter ieiunabo duos dies in detestationē illius sceleris tota ista cōditionalis est licita sicut stat cōditionalē esse verā ⁊ añs vl̄ consequens esse falsum sic stat cōditionalē esse licitā ⁊ añ cedens illicitū tunc cōditionalis est licita q̄n est licita illatio est votū in scḋa cōditione ⁊ si homo labat tenetur seruare suū votū ⁊ nō alias. Ad tridecimū distingo de isto vel intēdebat se obligare copulatiue ⁊ tunc dato q̄ ei constiterit q̄ frater nō sit rome non minus obligatur si intēdat se copulati amore dei ⁊ fratrē alloqui fratre non existēte non obligat ꝑmissio vl̄ obligatio q̄ totaliter consurgit ex mera voluntate ꝑmittētis nō excedit limites voluntatis excederet autē si non itēderet se obligare nisi positis illis duabus conditionib⁹ q̄ teneatur proficisci ꝑegre altera deficiente si ipse dubitet de sua intentione an copulatiue vel copulati itēdebat a fortiori alii dubitabūt ⁊ vtatur i eo casu consilio prudētis detegēdo suam mētem sicut potest. Quartodecimo dubitatur an religios⁹ irreligiose viuēs ⁊ deferens habitū peccet ꝑ ypocrisim. Et arguitur q̄ sic dicens vnū exteri⁹ vl̄ simulans vbi est oppositū interi⁹ est ypocrita lubric⁹ audiēs de vicio carnis loquelam screans i contētū vel indignabūdus loquenti est ypocrita/religiosus est huiusmōi defert habitū sanctitatis ⁊ religionis ⁊ in exterioze homine ondens se esse aliū q̄ est non stem⁹ in tritis logicalibus sortes apparet esse ali⁹ q̄ est in tertio i materia de mendatio hoc tangitur pone duos quoruz vterq̄ vouet non bibere hodie vinū sortes toto die sedet pitissando ⁊ bibēdo plato cēties bibit iterrupte vel vigesies vter eoz graui⁹ delinquit plato si nichil aliud ponit in casu cum pluries deliberat et aduertit si ponas sortes tantū aduertere et deliberare plus peccat licet bibitio ⁊ actus exterior reputatur vnus est continuatio actus mali.

Distinctionis trigesime octaue q̄stio quinta.

Quinto specialiter quero an carthusiensis in extrema necessitate potest vesci carnib⁹ ꝓ huius questionis elucidatione pono conclusionem. Habilis est casus in quo carthusiensis non vescens carnib⁹ male ageret. probatur conclusio. posito q̄ carthusiensis potest succurrere sue vite per esū carniū ⁊ non aliter.ptz.quilibz tenetur non esse homicida sui talis qui nollet comedere in illo casu sui esset homicida. Si dicas non occideret se ſz sua regula esset causa sue mortis. Contra regula non pl⁹ obligat q̄z lex nature ⁊ diuina de seruāda vita si teneor eggredi claustrū vbi pater esset in domo dormiens q̄ nunc icineratur ⁊ succurrere illi domui vbi abbas ꝓciperet oppositum vl̄ vbi vouerē non eggredi bibliotecā isto die et in medio die biblioteca est incēsa nemo diceret me trangressorem voti eggrediēdo imo me tondelē homicidā ꝓclamarent si in domo morarer quo ad flāmis corrumpar ergo si essem in casu vbi nō possum viuere nisi per esum carniū possum ⁊ debeo vesci carnib⁹ si ponas vitella ouoz̄ sufficere vt ozn oldus de noua villa rat⁹ est hoc rationē non eluit.tum ꝓmo ponamus medicos dicere licz fallantur non interest huic nō pōt adhiberi remediū aliud nisi per esum carnium. Tum scḋo ponam⁹ vitella ouoz̄ esse magno nocumēto morbo quē hic patitur sunt calida ⁊ hic febre calida ⁊ acuta est corzeptus mō contraria ꝑ̄tis curant insup pone q̄ oua abhozreat. Tum tertio ponatur cas⁹ talis q̄ nichil aliud haberet q̄ aptū comestioni.est in nemoze vl̄ in obsesso castro tūc comedere potest ne fame pereat ꝓceptum legis nature ⁊ diuinū est seruare vitā modo rationabili q̄ō facit nullū scandalisat nec aliquis ab eo scādalisatur Contra cōclusionem argumentor talis cōtrauenit suo voto ergo male agit: cōsequentia est plana ⁊ antecedēs patz q̄ cōtinetur in sua regula. forte dicis non formalius vouet nō comestio carnium in carthusia q̄z in regula beati benedicti vel in aliis religionibus nō vescentibus carnes. Rursus machabei.ij.machabeoz.vij.laudantur qui nolebant comedere carnes suillas ⁊ hoc erat i extrema necessitate ergo idē erit de carthusiensi q̄ in secreto nō deberet comedere carnes. Ad ꝓmū nego añcedens in omni voto alique cōditiones ginales ⁊ necessarie includuntur.ff.de solutio.cū quis.⁊ de iure turādo quēadmodū etiā qui mutat promissuz votū vel iuramētum in melius nō est violator voti sicut gregori⁹ terti⁹ scripsit regi frācoz.ꝑz de iure ꝓuenit ⁊ sū matim pro rationabili q̄cūq̄z causa.ff.qui satisda. cogn.l.vltima causa rationabilis est hic extrema necessitas nec oportet vouētem illā explicare quia recta ratio sufficienter illam concludit ⁊ caderet in luem regule sciret quilibet doct⁹ illam conditionē exceptam ⁊ fabricaret de nō extrema necessitate extremā licet veritas de se sit bona multis nocet alias veritates cognoscere q̄n eis male abuuntur nec votum. ꝓptereā est conditionale esto q̄ per conditionē exponatur in argumēto accipiebatur nō cadit illoz votum super nō esum carniū. dico tibi idē est vouere hanc regulā ⁊ vouere vnā copulatiuam ex oib⁹ membris regule voueo nō comedā carnes voueo a vouco b ſz obligatio est ad intentionē legislatoris ⁊ equitatem. si dicas ergo aliquis contrauenit suo voto ⁊ nō peccat.patet de constitutionib⁹ q̄ solum obligant ad penā ⁊ hoc cōcedo. si dicas ad falsitatē cop'atiue affirmatiue sufficit falsitas vni⁹ partis principalis ergo ad fractionē toti⁹ voti sufficit fractio vni⁹ partis conceditur vt superi⁹ patuit nō ita stricte ꝓhibetur esus carnium in regula beati būdicti vt patet per caput famosuz cū ad monasterium. ⁊ ꝓ regulaz beati benedicti nō putet carthusiēsis se nō peccare si cōedat carnes extra necessitatem vl̄ rationabilem causam imo peccat non opus est insistere super hoc. De machabeis dicitur q̄ antiochus illud coegit i detestationē legis diuine quā machabei ⁊ bona mater heroice seruarunt i perpetem memoriam posteris etiā nō comedere carnes suillinas tunc erat de iure diuino. secus est de voto q̄ ptim ex actu spontaneo nr̄o dependet ꝓptereā nūq̄ simpliciter incipit esse de iure diuino stricte est seruandū ius diuinū q̄z humanum. Secundo argumentor sequeret q̄ si aliquis esset in extrema necessitate qui ad partē sol⁹ comederet carnes nō teneretur se cōfiteri de illo: ꝓns est falsum q̄dā carthusiensis semimortu⁹ defectu potus descendit de equo ⁊ cū gladiolo traxit sanguinem de tibia quem hausit ad refocillādos spūs post penitudine duct⁹ hoc crimē publice cōfessus est. concedo q̄ talis nō tenetur se confiteri de illo q̄n cōstat ei q̄ aliter euadere nō potest deberet tenere secretum ⁊ nō dicere alijs si dubitet an erat in tali necessitate vel habeat cōscientiā erroneā confiteatur se. Tertio argumētor licet carthusiensi i extrema necessitate vesci carnibus ad succurrēdū sue vite ergo licet ei mulierem cognoscere in casu quo docti dicerēt eū mortē oppetere nisi mulierē cognoscat ꝑ doctos medicos intelligo prudētes q̄ casus est cōtingibilis. patet ex aristotele in ꝓbleumatibus. Forte dicis est contra ius diuinū cognoscere nō suam. cōtra i extrema necessitate a pānis est meus ad succurrēdū vite: ergo b mulier soluta vl̄ ligata incipit i illo casu esse mea nec amplius vocabitur fornicatio sicut auferēs extra necessitatē facit furtū tantūdē tēpore necessitate aufferēs nō cōmittit furtum sic erit in proposito. Ad tertium nego cōsequētiā nō est sile cibus est necessari⁹ ad succurrēdū idiuiduo q̄ntio vl̄ cognoscere mulierē nō est nec intelligo illud esse vite necessariū q̄cūq̄z humor fuerit potest extrahi vl̄ purgari ⁊ sic nō admitto casuz ſz illo admisso nec de vno pōt cōstare sicut de alio. vnū est contra ius diuinū non aliud cognoscere nō meā nullate⁹ hec potest esse mea nisi ꝑ matrimoniū si ipa sit mulier soluta ⁊ ego solutus possum eā ducere ad succurrēdū mee vite si finaliter dicas te nō capere nec satisfactū iri quare panis in extrema necessitate icipit esse tuus qui ante erat alienus ⁊ hec mulier etiā aliena añ quare non incipit esse tua iā responsuz est vtcūq̄z ampli⁹ superadditur sic pr̄es nr̄i annūciauerūt nobis ⁊ ferme nobis insitum a natura videm⁹ viros erubescere de copula carnali si repertātur nō de comestione etiam in publico huic aristoteles i ꝓbleumatibus dat causam quare de vno verecundamur ⁊ nō alio q̄ cibus est necessarius ⁊ nō de se fedus de diogene cinife vel erroze nicholotaruz loqui nō oportet cuz bestiales erant. Quarto argumētor saltē ex isto apparet q̄ ꝑpiter pōt mulierē ducere i vxorē soluta etiam sine dispēsatione ad succurrēdum sue vite huic argumēto est responsum etiā est ꝑsona ihabilis. dicis ꝓhibitio ecclie nō subtrahit ius diuinum de fuanda vita solutionē habes nō admisi casum ⁊ in hoc steti sed egre casum admittendo alie vite tanguntur.

Distinctionis trigesime octaue questio sexta.

Queritur circa hanc distinctionē trigesimaz octauā an omne scandalū sit peccatū ⁊ ꝓpter scādalum omittēda sunt aliq̄ alias facienda. Pro solutione questionis ꝓnotabis sicut dicit glosa marginalis.mathei.xv. scandalū vel scandalon grece nos offenditculū vel ruinā dicim⁹ latine. Duplex est scandalum quoddā est actiuū: alias scandalū datum: aliud est scandalum passiuū/acceptum vel phariseoz̄. Isti tres termini cōuertūtur interdum est scandalum actiuū cū passiuo vt quis ex dicto vl̄ facto actualiter aliū ducit ad peccatum Interdū est actiuū sine passiuo q̄n factū est scandalum sed alius ex perfectione nō scādalisat nōnūq̄z est scandalum passiuum sine actiuo scādalū. Interdum capitur ex malicia persone sicut iudei ex facto xp̄i.mathei.xv.interdū ex ignorātia vel infirmitate diffinitio scandali est hec. Scandalū est dictū vl̄ factū alicui prebēs occasionē ruine hic diffinit scandalū actiuum. Scandalū passiuum est ruina capta ex dicto vl̄ facto alteri⁹. quo sit licet scandalū passiuum non est sine culpa scandalisati cū est ruina in ruente. nec actiuum est sine culpa scandalisantis tm̄ passiuum est interdum sine culpa scandalisantis et actiuū sine culpa scandalisāti. Istis notatis ponuntur cōclusiones. Prima omne scandalū actiuum est pctm̄ ipi scandalisanti. Scḋa cōclusio omne scandalū passiuuz est peccatū. Tertia conclusio licet nullum op⁹ ꝓcepti sit ꝓpter scandalū vitandū opus cōsilii vl̄ act⁹ indifferēs est relinquēduz vl̄ differendus ꝓpter scandalū. Prima conclusio probatur. mathei.v. Quod si oculus dexter scādalisauerit te erue eū et proice abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū mēbroz tuoz̄ q̄z totū corpus tuum mittatur in gehennā ignis. Non intelligit saluator q̄ a nobis remoueatur organū corporis sed eius actus quando i malū tēdit indiscrete ferit origenes ei abscidēdo mēbra genitalia quāq̄z magnus ardor castitat̄ eum adhoc ipulit. Et mathei.xviij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui autez scandalisauerit vnū de pusillis istis qui i me credūt expedit ei vt suspēdatur mola asinaria i colo eius z demergatur in ꝓfudū maris.illud pz. x.q.iij. Lauēdū.grauiter peccat q̄ ꝓ peccatū scāda lisat z dantes occasionē scādali sunt rei eoꝝ q̄ peūt j.q.j.hii quoscūqꝫ vtraqꝫ illaꝝ cōclusionū patet ratione qz icluditur peccatū loco gñis qui actiue scā dalisat facit factū vl dictū indebite. Et qui scādali satur accipit ruinā in peccatū ergo peccat. Tertia cōclusio est copulatiua duas hñs partes.prior pars est clara si est ꝑceptū affirmatiuū vel negatiuū tūc transgrediēs peccat ſz homo deberet citius fugere peccatū in se q̄ in quocūqꝫ alio cū fm ordinē caritatis plus debz se diligere q̄ alios si nō sit tēpus z locus ad faciēdū ꝑceptum affirmatiuū iam nō est actus ꝑcepti ſz cōsiliū vl act⁹ indifferens. Scōa ps patz.xj.q.iij. inter x̄ba.xcv.distinctiōe ꝑbyteros.

¶ Contra primā conclusionē argumētoꝝ nulla peccata necessario eueniūt aliqua scandala necessario eueniūt q̄ aliqua scandala nō sunt peccata:cōsequētia tenet in festino z maior est clara omne peccatuz est voluntariū z liberū nichil necessario futuruz est voluntarium z spōtaneū z minor pz.mathei.xviij. necesse est vt veniant scandala.z mathei.xvj.Diis dixit petro scādalū michi es.Ad primū dicitur minor est falsa,ꝓpositio beati mathei est modalis composita quā stat esse verā diuisa exīte falsa sicut aristoteles diceret necesse est hominē esse animal z qui libz homo possibiliter nō est animal z videtur illa modalis cōposita vera necesse est vt veniāt scāda la vt iacet cōsiderata ꝓpter uitate hominū ad illicita licet nulla scandala de necessitate eueniūt semp ali qui alios scādalisebūt licet nulli semp alios scādalisent.Sed dices per breue tempus añ diem iudicii omnes cōuertētur z tunc nō est necesse fieri scanda la bene.intelligatur vsq̄ ad illud temp⁹ vl dicatur q̄ illa cathegorica ponitur loco vniue cōditionalis si homines viuāt vt nūc viuunt necesse est vt scāda la veniāt vt necesse cadat in totam conditionalem Ad aliud.mathei.xvj.licz beatus petrus quodaz affectu pietatis mouebatur tñ videt indiscrete ꝓcessisse ad resistendum volūtati diuine z inferioruz nō est superiorū arguere sine causa illud scandaluz nō erat graue peccatū. ¶ Secundo arguitur vl oē peccatū est scādaluz vl aliqd sic z aliquod nō si sc̄ūduz da b peccatū qd nō ponis scādaluz. Arguit sic si aliquis assisteret b scādalisaret illuz quātuz est ex pte peccati ergo est scandalū actiuuz dato q̄ nul lum scandaliset tenet cōsequētia qz actiuū ampliat dictiones terminātes in tiuus ampliāt saltē ad formale significatuz sicut flebile risibile. Forte dicis nō sic capitur ſz ꝓ peccato actualiter scādalisante z ꝓ nullo alio. Contra ex illo sequitur q̄ scandalum z nō scandalū sunt eiusdē speciei specialissime aductus alterius nō mutat actuz in aliam rem. Respondetur inter arguēdum sufficiēter vsq̄ ad finē scandalum z nō scandalū sunt eiusdē speciei specialissime:scādalū actiuum est termin⁹ cōnotatiu⁹ supponēs ꝓ peccato cōnotando q̄ illud peccatuz sit causa ruine in alio q̄tum est de se hoc est peccatum factum coram aliquo siue alter ruinā capiat siue ne ad esse scādali nō requiritur ruina cognoscētis hoc peccatum ſz requiritur q̄ alius a peccante hoc cognoscat alius inq̄ viator. Et concedo consequēter q̄ per hoc q̄ quis respicit per fenestrā z videt peccatum alteri⁹ peccatum incipit esse scādalū q̄ añ non erat scādalū vt cōtingit de furto imanifesto q̄ recipit latēter in furti manifesti ſpem transire. Sz contra hoc argumētoꝝ tunc act⁹ exterior aliq̄d malicie superaddit actui interiori cui⁹ oppositū dictū est in scōo.pz.faciat sortes vnū peccatū nullo presente iam illud nō est scādalum actiuuz q̄ nullum scādalisat. Si dicas ipm est aptuz natū scādalisare tūc habebis quodlibz peccatū scādalū cōtra modū loquēdi superueniat plato peccatuz erit graui⁹ q̄ incipit esse scandalū z ꝑbet occasionē ruine vidēti. Respondeo negando q̄ act⁹ exterior aliq̄d malicie supaddit actui interiori iste facies peccatū per hoc q̄ alter respicit per fenestrā non magis peccat q̄ antea licz peccatū nunc sit scandalum z añ non erat scandalū. Sz si quis in occulto incipiat facere vnum peccatū vbi nemo est vl solū vnū suppositū z supueuit vn⁹ vel plures iam cōtinuatio est maior q̄ inchoatio z exemplificem⁹ in terminis p̄dicatoꝝ vl prelatus incipit cenare in die ieiunabili i cōclaui ingrediuntur alii z occasione illa etiā infringāt ieiunium iam cōtinuatio est maius peccatū q̄ erat inchoatio hec comestio est maius peccatū cum est coram multis q̄ erat a principio nunc scādalisat iputabiliter z noua imputabilitate post q̄ ei constat de aliis supueniētibus nec sequitur q̄ act⁹ exterior aliquid malicie superaddit interiori actui qz volitio interioꝝ imperās illam comestionez exterioꝝ est peioꝝ q̄ interioꝝ imperās comestionē occultā. Si ponas istū inchoasse comestionē in occulto ſz cōtinuat inaduertēter vt frequenter cōtingit in motu locali iam comestio exterior est mala z nō habet actū interiorē malū q̄ actus exterior est malus.patz .scādalisat ꝓprimuz et fuit inchoatus ex culpa sua. Ire spondetur non probatum est q̄ act⁹ exterior est malus nous malicia in illo casu cū non est actus humanus licz sit hominis hui⁹ inchoātis culpabiliter ſz tūc q̄ cōtinuatur p modū nature nō imputatur ꝓ toto illo tempore:sed faciens actum in loco vl tempore quo homines solent cōgredi plus peccat qui exponit se periculo maioris scādali actiui q̄ i loco occulto vl tempore quo nulli solent superuenire.

¶ Tertio principaliter argumentoꝝ si dicta essent vera et conclusio sequitur q̄ scandalum quanto est cozā pluribus tāto est maius peccatū cōsequēs est falsum ergo z antecedens. consequentia pz.qz pluribus prebet occasionem ruine falsitas consequentis.ptz.qz tūc est duplex peccatū scādalisare duos ad scādalisandū vnū triplū ad scādalisandos tres Et sic sine statu z multoplus peccaret male viuens in vrbe q̄ ruri per vitā homines scādalisantur sicut per actū vita ex actibus colligitur z sic scādalū coram infinitis esset infinite malicie.ptz calculāti.

Preterea nulli virtuti speciali cōtrauenit scandalū ergo nō habet specialē rationē malicie. Ad tertium cōcedo cōsequentiā z cōsequēs z nego falsitatē cōsequētis nō oportet q̄ peccatū sit duplum qd duos scādalisat ad peccatū vnū scādalisans:vt pz de illo qui vult occidere duos homines vnica volitione modo hic est vn⁹ act⁹ scādalisatiu⁹ duoꝝ sicut vni⁹ z fateoz quāto actus est cozā plibus tāto peccatuz est maius nō sequit q̄ aliqd scādalū erit infinite malicie nō dātur de lege infiniti homines z q̄ni darent calculatio nō cōcludit.vt pz si infiniti hoies essent penetratiue mutuo volēdo eos omnes occidere et eos occidēdo. Ad aliud argumētū dico q̄ cōtrauenit caritati fraterne cū homo deberet bene edificare fratrē scādalisans oīa peruertit.aliqui dicunt q̄ scādalū per se hoc est intentū est speciale peccatuz per accidens scādalū hoc est illud qd est preter intentionē nō cōstituit speciale vitiū qz qd ē per accidens non cōstituit speciē illud nō placet si quis frāgens ieiunū imputabiliter cozā aliis ſz nō intendit alios scādalisare nō obstāte scādalisat z ibi est vera ratio scandali ſz peccatū nō sit ita grāde sicut quādo intenditur ruina proximi sicut intendēs solum amputare vnā tibiā a sorte z eū occidēs realiter est homicida ac si intenderet eū occidere ſz min⁹ peccat. Et q̄ni dicis q̄d est per accidēs nō variat speciē dictuz est non scādalū esse eiusdē speciei specialissime entitatiue cū scādalo. Scōo dico qd est accidentale vni speciei est essentiale alteri albū z nigrū non faciunt differētiā essentialē respectu hominis bene tñ subly colozatū qd est per accidens nō variat speciem hoc est illud qd est alicui accidētale nō mutat speciem respectu illi⁹ respectu cui⁹ est accidens ex illo sensu non potes habere quin peccatum non intentum sit scandalum. ¶ Quarto arguitur sequeretur q̄ aliqua intemperantia esset scādalū similiter homicidiū esset scādalū cōsequēs est falsum qz tūc vnū peccatū esset duo peccata et per cōsequēs due pene ei respōderent potest esse argumētum q̄ aliqd habz speciē mali qd nō est peccatū ſz ibi dicetur q̄ni aliquid habet speciē mali imputabiliter tūc est peccatū et scādalum. Ad quartū cōcedo q̄ intēperantia est scādalū z nego q̄ vnū peccatum est duo peccata nisi sit sermo de ꝓtibus itentionalibus peccati qz fm hoc cōceditur vnū pctm̄ est duo pcta tria peccata z sic sine statu cū in quolibet actu sunt infinite partes sincathec⁹ z cathec⁹ nō cōicātes z cōicātes loquendo ergo de peccatis totalibus nego q̄ vnuz peccatū est duo pcta ſz equalet duob⁹ peccatis hic actus demōstrādo volitionē qua quis frangit ieiunium q̄ni obligatur est intēperātia et est scādalū q̄ni est cozā aliis z hic actus interdū est maioz intemperantia q̄ scādalū q̄ni solum vn⁹ puer scādalisatur interdū maius scādalum q̄ intemperantia licet sit eadē res numero sicut idē homo qui est logic⁹ z rethoz est peritioz vl maioz rethoz q̄ logic⁹ vl econuerso. ¶ Contra scōam ptem tertie cōclusionis argumentoꝝ ꝓbādo q̄ homo nō debet differre opus consilii ꝓ scādalo z hoc sic nemo tenetur cedere suo merito ſz per opus consilii quis potest mereri interdū tantum sicut p preceptuz ergo nemo tenet differre aliqd tale opus propter scādalum fratris Insuper interdum aliquis scādalisatur per hoc q̄ aliquis homo deuotus petit ab eo bona sua ergo in illo casu licet exigere debitum. Ad primum concedo q̄ nemo tenetur cedere suo merito qz voluntarie actum meritozium reliquendo ꝓ tempore meretur propter amorē fratris ac si opus fecisset vbi nō fuisset materia scādali ſz hic non differt meritus peccasset nisi sic faceret .vñ notabis in actibus consilii vl indifferentib⁹ debeo adire fratrem z ei significare qua intentione facio et reddere rationē facti mei quā si non audit ſz procedit in scādalo tunc est scādalum acceptum et nō datū et ex malicia procedit si hoc cōstat michi a principio q̄ ex malicia scādalisatur vt pharisei de xpo z apostolis.mathei.xv nō oportet eos adire si ex infirmitate capit scādalū debeo ei reddere rationez nec debeo actum facere quouscqꝫ super hoc reddidi eū certiozatū tale scādalum vocatur pusillozum.de hoc scādalo dicit apl's prime corinthioꝝ.viij.Si fratrē meū scādalisauero nō mādducabo carnes in eternū declaratur exemplo nichil comedi hodie icessi tota die venio vesperi ad hospitium ceno hoc est comedo sero omnes in domo scādalisantur teneoz añq̄ comedā dicere hoc vl equipalens fratres mei nō sitis in me scādalisati nō duz pransussum oportet nutrire istū asinuz vl saltem prebere sufficiēs fomentū vl laboro mozbo non possum ieiunare vel aliqd simile et si illud non facio pecco .a bono oia ista indifferentia interpretantur in meliozē partē. ¶ Ad cōfirmationē dico q̄ aut bona temporalia sunt cōmissa fidei nostre ad dispensandū vni cōitati vl pauperibus et tūc ꝓpter nullū scādalū sunt relinquenda vsurpātib⁹ ſz sunt repetēda saluis debitis circunstantiis hoc nobis incūbit ex precepto z preceptum nō est omittendum ꝓpter scādaluz aliozum ſz p'limi essent scādalisati contra beatum thomā cātuarienſez eo q̄ studiose et bona ecclesie et ei⁹ libertates tuebatur nō desistebat. Si bona nostra sint si scādalū oriatur ex malicia volentis retinere ꝓter rationē alienuz illud est pensandū qz noceret bono cōi daretur malis occasio rapiendi aliena z noceret rapientib⁹ detinere iniuste aliena q̄ni scādalum oritur ex ignorantia qd dicitur scādalum pusillozꝫ potest differri ad tempus quouscqꝫ fuerit informatio qd est licitum.

¶ Distinctionis trigesime none q̄stio vnica.

Circa trigesimā nonā distinctionē Queritur an dispar cult⁹ impediat matrimoniū.

¶ Pro solutione questionis pono conclusionem. ¶ Inter infideles legittimuz est matrimoniuz licet nō ratū qd pz de diuoꝛtiis.gaudem⁹.hoc pz.j.corinthioꝝ.vij. Si quis frater habet vxorem infidelem z hec cōsentit habitare cum eo nō dimittat eā in eodē titulo.c.quāto Quersi ad fidē possunt sil cohabitare nisi cōtraxerint cōtra legē dei vl na-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ture.Sed si vnus cõuertatur ad fidē et altera non vult secum cohabitare cum contumelia creatoris vl' eũ inducit ad peccatũ tunc fidelis põt aliã ducere. ¶Contra hoc arguitur vl' deus tenet matrimonium infidelium legittimũ z approbat vl' nõ si primum ꝑm illud mathei.xix.Quos de⁹ cõiũxit homo non separet.Insuper vel cõuersus ad fidē eo q̃ quers⁹ z ꝓprimũ est cõuersus est liber capere aliã mulierē fidelē vl' non.Si ꝑm quomõ dissoluitur in illis casibus si primũ.¶Contra si ipsa reclamet añq̃ ipe cõiungitur ipe cogetur eã capere. ¶Respondetur matrimoniũ infideliũ est legittimum z quo ad hoc deus approbat ipm.illud mathei.xix.Intelligitur de matrimonio rato qõ fidē presupponit hoc est sacramẽtuz fidei.¶Ad aliud ndeꝯ q̃ si cõuersus est alter cõiugũ an matrimoniũ tunc primum desinit esse sunt due positiões oppposite sicut glosa tãgit in.c. gaudem⁹.vna tenet q̃ matrimoniũ dissoluitur ad ueniẽte quacũq̃ istarũ cõditionũ.Sed si cõuersus ad fidē velit aliã ducere infidelis potest reclamare iure postliminii ar.xxxiij.q.ij.cum per bellicã.sicut heretico reuerso restituũtur alia bona.¶.de hereticis.z licet nõ sit matrimoniũ inter eos tñ eã recipere cõpellitur ex cõsequẽtia ꝓtis matrimonii i fauorẽ fidei sicut post spõsalia homo cogitur capere mulierẽ. Opinio opposita est q̃ matrimoniũ nõ corrumpitur cũ infideli quousq̃ fidelis cum altera cõtrahit vl' ingreditur religionẽ vl' frugẽ meliorez vite.et causa est q̃ roman⁹ pontifex diffinit q̃ ipa potest añ matrimoniũ cũ scõa reuocare suum maritum et ipse tenetur eam suscipere ꝑ in cap.gaudemus.Forte dicis fidelis nõ potest habere infidelez vxorem.distinguitur vel si ipm matrimoniũ fuerit cõtractum tẽpore infidelitatis z sic nego:vel vnus fuisset fidelis z alter infidelis cõcedo propter illegittimationẽ eccl'ie.vt ꝑ.xxviij.q.j.c.caue. in primitiua eccl'ia passim iudei z gẽtiles cõuertebãtur:z sic verisil'e erat q̃ fidelis lucraretur ifidelem ad fidem ꝓcessu temporis iudei erant obstinati nõ autẽ gentiles tũc licuit manere cũ scõis nõ ꝑmis postea et hii et illi sunt obstinati q̃re nunc est illiçitũ cũ quocunq̃ infideli cõtrahere hic est ius positiuũ humanũ qõ pontifex potest reuocare z validare.Sz ex toto isto non sequitur q̃ si alter cõiugũ ad heresim labatur altero manẽte fideli matrimoniũ dissoluitur imo oppositum qõ tangitur in.c.quanto .Et sic fidelis sine sua culpa vxore ꝑabitur q̃ iter illos est matrimoniũ legittimũ et ratum postq̃ vterq̃ est baptisatus.Sed dicis ponamus q̃ vnus credit se esse babptisatum et tamen non est vel vterq̃ coniunx an inter eos potest esse diuortium similiter an eccl'ia potest cogere illã que labitur in heresim ad virum redire.Respondetur q̃ postq̃ tales non habent caracterem baptismalem si postea altera auertat se a fide alter potest contrahere cum altera.De alio dicitur q̃ eccl'ia potest illã q̃ labitur in heresim cogere reuerti cũ est heretica z tradere curie seculari.¶Sed contra illud arguit moyses habuit vxorem filiã ietro infidelis.exodi.ij.z ioseph filiã phutifaris sacerdotis heleopoleos.gene.xlj .q̃ erat infidelis et tertii regũ.ij.salomon accepit filiam pharaonis z hester nupsit assuero.hester.ij. Preterea probatur q̃ nunc fidelis põt cõtrahere cũ infideli fidelis est persona habilis.infidelis est persona habilis q̃ sũt persone habiles.Ad ꝑmũ de illis patrib⁹ ante legem responderet aliquis nõ erat vetitus sed q̃ apparet oppositũ postq̃ abrahã noluit q̃ ysaac caperet mulierem de terra canaam nec ysaac iacob ibi sinebat capere vxorem sz misit eum ad mesopotamiam sirie esau inter suos capiẽs vxorẽ peccauit deuteronomii.vij.legitur cũ precepit dñs delere septẽ gentes sequitur nõ iubis cũ eis fedus nec misereberis earum neq̃ sociabis cũ eis cõiugia filiã tuã non dabis filio eius neq̃ filiã illi⁹ accipies filio tuo q̃ seducet filiuz tuũ ne sequatur me z vt magis seruiat dis alienis populus ille erat obstinatus in malo voluit illum attenuare dñs patres instinctu ꝓpus sancti hoc seruabant ante legem iacob consensit deuina suppositio q̃ mas circũdi vellet dicitur specialissime erãt interdicte mulieres cananee nisi ꝑ magna valde cã poterãt iudei ꝓhere cũ eis vt naason contraxit cum raab de qua genuit boos.vt dicitur mathei.j.que saluauit nũcios iosue cũ aliis mulieribus alienigenis poterãt cõtrahere cũ rationabili cã z minori q̃ cũ pmis sicut obeth cõtraxit cũ ruth. ruth vltimo.et salomon cũ filia pharaonis ꝑpace sui regni.iij.regũ.iij.nõ adhuc videtur ꝑuaricator de alienigenis admonitarũ z moabitarũ z egiptiorũ quas abiecit esdras.esdre.ix.q̃si populus reuersus est de captiuitate dicit causa fuit irrationabilis q̃ vxores eorum iudee mulieres erant turpes ex redditu de itenere eas abiecerunt. Ad scõm cõcedo añs fidelis est persona habilis z infidelis est persona habilis puta ad contrahendũ cũ infideli:z nego cõsequentiaz:ergo fidelis et infidelis sunt persone habiles est relatio intrinseca in consequente et extrinseca in antecedente.

¶Distinctionis quadragesime q̃stio prima.

Circa istam quadragesimaz distinctionem Queritur de gradib⁹ consanguineitatis. Pro solutione notandũ est licet cõsanguineitas per vinculuz vel per habitudinẽ diffiniatur nolo tñ sic diffinire q̃ fortassis te latebit que res est vinculuz vel habitudo propterea sic diffinio.¶Consanguineitas est hominum ab eodẽ stipite ꝓpiquo descendẽtes in hac diffinitione homines lz non sit verum gen⁹ hui⁹ termini cõsanguineitas tñ est terminus cõior z ponitur loco generis et facit diffinituz ab aliquibus differre puta a brutis duo boues ex eodẽ patre descẽdentes in cõi sermone non vocantur cõsanguinei licet bene fratres si tibi placet vocare eos ꝓsanguineos noia significãt ad placitũ non est michi cure.Alii termini ponũtur loco differẽtie dicitur ab eodẽ stipite ꝓpiquo alioquin nos omnes essemus cõsanguinei q̃ descẽdim⁹ omnes ab adam et ab enoch omnes descendentes a caym submersi sunt in diluuio.noe carnali ꝓpagatiõe ad

excludẽdos ãgelos q̃ oẽs erãt facti a deo.sz nõ per carnalẽ ꝓpagationẽ.ꝓ hꝫ excludim⁹ euã q̃ facta ẽ ex costa ade q̃ nõ carnali ꝓpagatiõe sz miraculose pro creata ẽ.¶Cõsãguineitas est termin⁹ ꝓnotatiuus ꝓ pluribus supponens connotando illa que ponũtur in ratione nominis puta q̃ ex eodem sanguine descenderunt sed consanguineus concretum ꝓvno supponit est terminus relatiuus sicut vicinus vicini vicinus:sic consanguineus consanguinei consanguineus vt est de predicamento relationis consanguineam importat:sicut pater filius si sint de predicamento qualitatis ꝓut important sexum ꝓ solis masculis accipiuntur plebs et populus ꝓ pluribus non facientibus hoc aliquid supponunt populares plebeus ꝓ vno illius multitudinis non q̃ sit idem sanguis numero in diuersis.Sed bene secundum diuersas partes consanguineitas diuitur in lineas hoc est iste terminus consanguineitas diuiditur in inferiora eius ꝑ tam denominatiue linea est de predicamento q̃ntitatis non quidditatiue inferius et sic connotatio eius est impertinens connotationi huius termini consanguineus.¶Consanguineitas diuiditur in lineam rectam et lineã collateralez accipe pre oculis arborem porphirianam homo animal corpus animatum et sic ascendendo de linea recta:linea recta est persone quarum vna ab alia descendit carnaliter extendimus lineam rectam vsq̃ ad prothoplaustum:sic potes istum terminum consanguineitas extendere.et quia rectum diffinitur ab euclyde cum medium non exit ab extremis sic quando persone descendunt de seinuicem methaphorice est linea recta/vt ab abraham/isaac/iacob iudas tota illa coordinatio recitata mathei primo cap.secundum q̃ linea accipi potest ꝓ totali z partiali.Linea collateralis est consanguinei quorũ nullus ab alio descendit vt ysaac et ysmael esau et iacob/iacob z ismael.et q̃.j.de ais.rectũ est index sui obliq̃:linea collateral' ꝑ lineã rectã dinoscit.gd⁹ supponit ꝓ sanguineis:hoc est iste terminus gradus ꝓ hominibus supponit connotando q̃ gressi sunt de seinuicem vel ab eodem tertio propinquo. Et vt omnia hec sint tibi peruia oportet ire ad lineam rectam qua cognita facile collateralis linee doctrina scatet.Linea diuiditur in ascendentem et descẽdẽtẽ.sed ea pars linee que supra nos erigitur vocatur ascendens reliqua vero descendens eadem linea respectu diuersorum est ascendens et descendens abraham ysaac iacob et iudas sunt iudas iacob isaac et abraham :quemadmodum aristoteles tertio phisicorum eadem est distantia a thebis ad athenas que est ab athenis ad thebas primus gradus est quando vnus immediate ab alio descendit. Secundus gradus q̃si vn⁹ ab alio descendit solum mediate vno. Tertius q̃si mediãtibus duob⁹ et sic ꝑ ir:hoc est dicere hoc cõplexũ primus gradus supponit ꝓ duobus hoibus cõnotãdo q̃ vnus immediate gradiatur ab alio abrahã et isaac sunt primus gradus vel ista propositio de actu exercito loco vnius de actu signato accipitur abraham et ysaac sunt in primo gradu id est seruantur per primum gradum sicut dicitur omne a est b:omne c est a.ergo omne c est b eẽin barbara.¶Ex isto ifero corelaria. Primum:due persone requirũtur ad hoc q̃ dicãt gradus patet nihil graditur a seipso sed ab alio.¶Secundum corelarium est:iacob nepos abrahe est cũ abrahã in secundo gradu.ꝑ:mediãte vno ab eo descẽdit. Et eodem modo sequitur q̃ iudas et abraham sunt in tertio gradu:patet mediãtibus duob⁹ vna gñatio semper facit vnum gradum: primus gradus nõ iepte supponit ꝓ primo qui graditur z sic ꝓ vno sed cõnotat aliuz a cuius femore graditur scõs gradus ꝓ nepote:tertius supponit ꝓ pronepote ꝓ iuda.¶Tertium corelarium: quot sũt p sone tot sunt gradus vno min⁹ probatur corelarii ex dictis patet hoc complexum primus gradus vel supponit ꝓ duobus cõnotãdo q̃ vnus immediate descẽdit ab alio vel supponit ꝓ vno cõnotãdo q̃ immediate ab alio descẽdat:et sic semper ꝑ duobus accipitur in recto vel obliqno:et sic due prime persõe faciũt vnum gradum secũda cuz tertia vnũ gradum q̃ tertius a secũdo graditur primus genit⁹ est secũdus i ordie semper secũda persõa est ꝑmus gradus vel pars primi gradus vel significatur per primum gradum redit i eãdem sũtiam tres persone faciũt duos gradus:q̃ttuor persõe tres gradus sicut due colũne requirũtur ad fenestrã postea tñ superadditio vnius colũne addit aliã fenestrã:sed vna columna nõ sufficit ad primã fenestrã abrahã et aminadab qui erat ab eo octauus faciũt septimum gradum. Pro lineis collateralibus aduerte q̃ dinosci non potest inter eos nisi per respectum ad stipitem communem quia eorum consanguineitas a stipite procedit.linee non dicuntur collaterales sicut in arbore porphirii habentes lineam rectam in medio: sed due lince recte mutuo comparate sunt collaterales:idem homo numero vt iacob est in linea recta ad abraham auum eius ad ismaelem i linea collaterali. Pro istis videatur an illi duo de quibus q̃ritur equaliter distãt a communi stipite vel inequaliter. pro primis ponitur hec regula . Quoto gradu aliqui in linea collaterali distant a communi stipite toto gradu distant inter se toto non capitur cathegoreumatice vel sincathegoreumatice sed ẽ nomen ordinis.hic pro secundis ponitur hec regula: Quoto gradu distat remotior a cõi stipite toto gradu distant ille persone inter se.illud patet de consãguineitate:vir qui a stipite.ille due regule in vna sic ponuntur.Quoto gradu distant aliqui a communi stipite toto distant inter se :et respiciendum est ad maxime distantem.Ex omnibus his dictis probari non potest q̃ respiciendum est ad maxime distantem nisi assumpta determinatione iuris qõ est rationabile.¶Ex hac regula infero corelaria:iudas et ioseph sunt in primo gradu consanguineitatis.probatur:vterq̃ in ordine ad abraham est i primo gradu:et toto ordie distãt inter se ꝙ regulã:z sũt i ꝑmo

¶Secundum corelarium:manasses filius ioseph z phares filius iude sunt in secundo gradu: loquor

Universidad de Deusto
Biblioteca

ac si essent vt omnes apostoli dei sunt duodecim: p batur: stipes ex quo descenderunt scilicet iacob est in secundo gradu cum quolibet eorum ꝛ sunt ī gradibus equalibus: ergo illi sunt in secundo gradu inter se. ¶Tertium corelarium: manasses ꝛ iudas patruus eius sunt in secundo gradu. ꝓbatur: communis stipes est iacob iudas est in primo gradu in ordine ad iacob: oportet respicere ad remotiorem gradum: ergo corelarium verum. ¶Quartum corelarium: aminadab abnepos iude ꝛ manasses sunt in quinto gradu: probatur corelarium: iacob est communis stipes non potest esse iudas quia ab eo non descenderunt ambo eas semper ad immediatum quem inuenies a quo ambo mediate vl' immediate descendunt aminadab est fortus ab abraha mathei primo: q̃ in quinto gradu secum per tertium corelarium linee recte: ꝛ manasses est tertius a iacob: ergo in secundo gradu secum: ergo comptum est q aminadab est in quito gradu ꝛ manasses in secundo: ergo ex regula linee collateralis sunt in quinto gradu quo ad matrimonium. ¶Quintum corelarium: primus gradus cōsanguineitatis est secundus consanguineitatis: probatur: iudas est ꝑm⁹ gradus in ordine ad iacob ꝛ scōs in ordine ad isaac auū eius in primo gradu ad hunc sensum q signific atur per primū in octauo edēmodo. potes concludere primus gradus cōsanguineitatis est septim⁹. ¶Sextum corelariū: hec ꝓña est bona: ego ꝛ tu sumus in hoc gradu equali ꝛ ego possum capere filiā tuam: ergo tu filiam meam. eodēmodo inferēdo cōsequens negatiuū ego nō possuꝫ cape tuā ergo nec tu meā in linea inequali ꝓña est nulla. ℣Preterea notabis alium esse modum supputandi ex legibus q̃ talis est in linea recta seruetur idē modus sicut ī iure pontificio in linea collaterali est discrimen. ¶Collateralium in linea equali quoto gradu distat quis a cōi stipite toto duplicato distāt iter se. quo fit duo fratres sunt in secundo gradu consāguineitatis secundum leges ꝓtamus ꝛ hector faciunt vnum gradum/ꝓtamus ꝛ alexander alium ꝛ per ꝓñs hector ꝛ partes sunt in scō gradu: sicut partisuꝫ a corbolio est distans septē leucis: a pontisare totidē: ergo pōtisaris a corbolio distat q̃tuordeci leucis inter se. sed tunc secundū leges dabis scōs g̃dū ꝛ q̃rtū ꝛ nō primum ꝛ tertiū solū est discrimē in modo loquēdi sz modū canonis seruare oportebit in hac materia sacramentoꝝ in linea inequali quot sunt persone stipite dēpto tot sunt gradus. computatio scōz leges fit ob aliud ꝛ aliud vt pz. xxxv. q. v. c. ij. ꝛ per consequens neuter modus est reꝓbādus in sua via vn⁹ ꝓpter hereditatem et successionem alter ob matrimonium procedit.

¶Distinctionis quadragesime questio secunda.

¶Circa hanc distinctionem quadragesimaꝫ quero secundo an consanguineitas impediat matrimonium. ¶℣Pro solutione questionis pono conclusionem ypoteticam: licet aū dies innocentii tertii non poterat contrahi matrimonium citra septimum gradum post eū matrimoniū est licitum supra quartum gradum ꝛ non citra: prima pars patet per ysidorum ethimologiaruꝫ libro xj. c. vj. ꝛ hoc pz. xxxv. q. v. per totum. beat⁹ greg. dispensauit cum anglis et non tenuit legē cōmuneꝫ quia de nouo erāt conuersi ad fidē vt citra septimū contrahere possint. scōa pars pz de consāgui. ꝛ affi. c. non debet. vtrūq; erat rationabile in principio nascentis ecclesie homines diutius seruarunt amiciti am q̃ postea: ideo tempore innocentii ampliata est materia matrimonii a generali concilio de consanguinei. ꝛ affi. c. non debet. non semper conueniunt eedem leges. Sed petis si duo contraxissent in q̃nto gradu per annum ante determinationem concilii. An post determinationem fuisset verum matrimonium: dicitur q sic si de nouo consensissent ante cōstitutionem sine dispensatione non erat matrimonium si disensissent vel horum alter non fuisset matrimonium ista prohibitio personarum est rationabilis cum consāguinei satis se diligunt pro augenda amicitia in policia oportunum erat contrahere cuꝫ aliis etiam fuisset confusio consanguineorum vt nō esset auunculꝰ et pater vt fertur de karolo magno et rollando: moab ad filiam loth erat frater quia ex eodem patre filius nepos et filiꝰ ipsi loth et hoc patet secundum questionem carminis. Salue nepos frater filio dixit sua mr̃. Itē esset excessiuus amor vnitus scilicet per sanguinem et copulam. ¶Contra hanc conclusionem argumento: pauce sunt persone excepte leuitici decio octauo capite: ergo omnes alie erant relicte idonee ad contrahendum matrimonium: ergo ecclesia non poterat illam materiam sacramento: um artare quia pari ratione potest facere q non sit consecratio in vino subrubeo vel non sit baptismus in aqua puteali vel fontali. ℣Rursus iudei contrahunt in secundo gradu et i tertio in linea collaterali nec est dicēdum q in hoc peccant: patet de diuoꝝ. gaudemus. ergo christiani contrahere possunt. ℣Respondetur negando q pontifex non potest inhabilitare hunc viruꝫ in ordine ad hanc mulierem: et distingo q materiam sacramentalem restringere potest: vel dummodo illud depē det ab vno cōtractu naturali anteq̃ sacramētum cōpleatur et sic conceditur vt est in matrimonio in aliis sacramentis a christo institutis non dependentibus ab vno contractu naturali non potest impedire quin homines sacramentum perficiunt licet interdum male agūt materia baptismi cōfirmatiōis eucharistie sacerdotii extreme vnctiōis nō dependent ab vno contractu naturali: aliquis est sacerdos in cunabulis vt communiter dicitur licet dilē sus ipedit ordies in adulto in sacramento penitentie pōt subtrahere materiā vel quo ad ℔ petrū et si panis triticeus fuerit subtractus consecrare ne-

quit presbyter et illud est rationabile cum totum corpus christi misticum a matrimonio dependeat relicta est cura ecclesie de dispositione illius. Ad secundum conceditur aīs ergo xp̃iani cōsequntia est nulla: nos illegittimat illos aūt non scōz illud ap'li prime corith. q̃nto. quid ad me de his que foris sūt ¶Sed contra illud argumento: ducat isaac iude⁹ annā iudeā in secundo gradu et conuertantur ad fidem tū dabis duos christianos in scō gradu cōsāguineitatis cōiunctos sine dispensatiōe. ℣Rursus q̃libet non christianus rationis cōpos tenetur suscipere legē xp̃ianaz: q̃ tenetur suscipere oē illud qō sequitur ad legē christianā: sz talia statuta humana sequuntur ad legez christianā: igitur quicunq; obligatur ad aīs non deobligatur a consequente. ¶Respondetur concedendo cōclusionē q̃n illi contraxerunt aīs xp̃iani nois susceptionez: nec propterea datur occasio aliquibus non venire ad fidē vt habeāt consanguineas vxores. ¶Ad confirmationē fateor quilibet ꝛc. tenetur suscipere legē christianā. Et distingo q tenetur ad omne cōsequens ad legē christianam vel ad omne illud quod seq̃tur in bona consequentia materiali vel formali et sic concedit vel ad illud qō est superadductum ab hoibus et sic nō oportet sicut sunt multe constitutiones. non tū nego quin iudei pariter et machometiste obligant̃ solue vectigalia principibus more christianoꝝ et de cimas tenentur seruare proximos indēnes in eorū locis esse boni christiani: sed aliud est de iure diuino qō eos obligat si aliquis iude⁹ repudiauerit vxorem quam duxit in iudaismo et superinducat aliaz tebergam veniendo ad fidem cogetur cape primā si ipsa redire voluerit nullatenus scōa est vxor eius vel si habeat duas vel tres vxores more eoꝝ cogetur omnes relinquere preter primā. Et si ponas q̃ sit contraxit cum duabus vel tribus quarum quelibet erat habilis tpe contractus seorsum nulla illarū est ei vxor. Si ponas q dicat iudeus copulative capio te in vxorem te ꝛ te ꝛ vna respondeat ꝛ cōsentiat sola illa est vera vxor sed dices ergo mutuꝰ clamor ꝛ consensus non impedit quin aliqua eaꝝ est eiꝰ vxor cum est mutuus cōsensus explicatus per verba qō ad matrimoniū sufficere videtur ꝓña est nulla cum equa sit ratio de oībus nulla est eius vxor vt illi⁹ cōtractus. Ex isto sequitur q quilibet infidelis dans libellum repudii sue vxori et cognoscens aliā adulteratur cum secunda scō sequitur habens plures successiue inductas cognoscendo secundam vl' tertiam adulteratur non tamen oportet q peccet primam cognoscendo. ¶Secundo principaliter argumento: nulli sunt consanguinei: ergo questio falsum supponit: aīs pz: vel oēs qui descenderunt de eodem patre vel matre sunt consanguinei. ꝛ si sic sū consanguineus enoch ꝛ helye contra modū loq̃ndi ¶℣Pro solutiōe argumēti pono duplicē modū opinandi: elige quē volueris: ꝛ quo ad ꝓmū pono ꝓpositiones. ¶Prima est: oz ponere statū in aliquo gradu in quo saluatur ratio cōsanguineitatis vltra quē desinit esse consanguineitas. ¶Secunda propositio dabiles sūt duo consanguinei: et tamē filii eoꝝ vel filius vnius cum alio non est consanguine⁹ hec propositiones clarent. ¶Tertia propositio cō sanguineitas insequitur ordinationem eccl'ie sicut solsequum solē: pz interdū transit in plures grad⁹ sicut ante innocentium tertium post suam constitutionem in pautioꝝ rationabilius est ponere statuꝫ in termino matrimonii q̃ in aliq̃ alis ꝓsona ꝛ cū ali qui ponunt in linea recta esse statum sicut in collaterali abauus meus est michi consanguineus proau⁹ auus ꝛ pater tritauus non est michi sanguine iūct⁹ habent dicere: sz ratiōabiliorꝝ ꝛ cōioꝝ est positio quā insequor consanguineitas protēditur in linea recta in abyssum. patz de nup. ℣. scō. ff. de ritu nup. l. nupte. quo fit si adaz ꝛ enoch essent nullā mulierē possunt habere in vxorem. ¶Quarta ꝓpositio: aliqs est michi consanguineus aīs meridiē ꝛ post meridiē desinit michi eē consanguineus: ꝛ tū tota die est: pz si innocentius ponat statutum in meridie. ¶Quinta propositio: aliquis mulierē cognoscēs aīs meridiem facit incestum: ꝛ tū post meridiē illa cognoscēs non facit incestum. pz de illo qui cognoscit mulierē aīs meridiē vl' post distātē in q̃nto g̃du cōsāguineitatis. ¶Sexta propositio: stat aliquē esse heredē vn⁹ qui non est consāguineus eius per legez cōem sine adoptione vel alio contractu: patet inter tritauum ꝛ vnū multum distantē. ¶Septīa ꝓpo°: aliqui sūt in gradu consanguineitatis q̃ non consanguinei.

¶Octaua propositio: potest dici cum est dispensatio pro ducibus in scō gradu desinunt esse consanguinei: sed illud non est valde rationabile ꝓstat dicere tales ante dispensationē ꝛ post sunt consanguinei prohibiti contrahere p legem cōem sunt consāguinei admissi per legē cōem non sunt ꝓsāguinei. secus est p dispensationē ꝛ si eccl'ia tunc ordinaret q̃ hoies ꝑñt contrahere in quarto per legē cōem tl'es destinerent esse consanguinei. Sed dices tunc ante omnē prohibitionē ecclesie stādo in ꝓcepto diuino nulli essēt consanguinei in tertio gradu nec in scō gradu in linea collaterali ꝛ descendenti sz ista apparent in parte extranea. Dicas secundo et forte rationabilius: cōsanguinei dicūtur illi supra nos quos possumus probare eundo a parentibus immediate eodem modo in linea collaterali ꝛ descendente et tunc reges qui deducunt genealogias a nembroth vel ab alexandro sunt consanguinei. ¶Tertio principaliter arguitur contra eandem conclusionem: tl cius in quarto non potest ducere tebergam in quarto vt patet ex dictis quia est gradus prohibitus: ergo sempronius in quinto non potest ducere bertaz in secundo gradu: consequens est falsum ergo ꝛ antecedens: falsitas consequentis patet ex dictis: et probo consequentiam quia maiori vinculo constringuntur et sunt plus consanguineitate coniuncti in secundo gradu primo vel quito q̃ duo in quarto qz ex vtraq; parte si ille due linee simul adderent q̃q; et vnum facerent sex vel quinq; et duo faciunt septem quattuor et quattuor faciunt octo et hoc patet in philosophia: si esset vnum lignum latum duo

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus pedibus et vna medietas haberet in longitudi ne decem pedes / altera octo illud lignum non est ita longum sicut latus longius puta decem pedum eadem ratione essz ita breue sicut latus breui⁹ opoz tet ergo reducere ad vniformitatem remouēdo pe dem ad ymaginationem a latere longioze et addere coste breuioꝛi et sic totum esset lōgum nouem pe dibus et per consequens nō erat maius longum an tea: ergo debemus tollere quintum gradū ad yma ginationem et superaddere secundo gradui et tunc erunt in tertio et in q̄rto et magis propinqui q̄s alii illud potest colozari de qualitate diffozmi et de mo bili cuius partes diffozmiter mouentur propter ar gumentum probabile esset dicere nisi quia deteria tio romani pontificis et loquentium in hac parte es set ad oppositum q̄ argumentum persuaderet ra tionabiliter q̄ quintus et primus essent i tertio gra du copulatim remouendo ad intellectum duo a q̄n q̄ et addendo primo et exponere oīes decretales epistolas oportet respicere ad remotiozem quādo vnus est in quarto z alter in quinto quia ibi poterat esse dubitatio quid faciendum esset an esset quart⁹ gradus computandus vel quintus in aliis si esset i gradibus equalibus et tunc res est clara vel in ine qualibus et sic superaddere per calculationem vel remouerem secundum q̄ gradus se offerrēt sed te neo oppositum: nolo opinatiue restringere materiā Dico ad argumentum duo: primo oportet respice re ad gradum remotiozem non habendo respectuz ad alium: et causa est. quia rediosum essz vulgarib⁹ sic calculare. Et fortassis romanus pontifex illam calculationem euadere volens illud ordinauit. Se cundo dico q̄ illud lignum cuius vna medietas est longa decem pedibus et alia longa octo est tota ca thego^ce longa decem oportet respicere ad partem longiozem: quia ab illa totam denominationem in longitudine accipit z in latitudie duoꝝ pedū z p̄ir concedo q̄ si pes digitalis latitudinis essz lōga decē et totum residuum nisi vno pede totū est lōgū decē pedibus z celuz saturni ita velociter mouetur sicut superficies conuexa eius: z nego q̄ oportet metiri velocitatem motus penes punctum medium eius diametri vsus obtinuit q̄ velocitas motus localis mēsuratur per pūctū in eo velocissime motū cui ra tio suffragatur sicut penes hoiem mēsuratur nobili tas oīm aīaliū collectiue et si esset lignū decē pedū cuius p̄ma pedalitas est lata vno pede: et quelibet alia pedalitas lata digitaliter totum lignum est la tum pedaliter: et istud colozatur reducendo ad vni fozmitatem dabitur linea nullius latitudinis de po tentia dei absoluta q̄ nō videtur admittenduz: pa tet signando vnam ligneam terminatam in porta sā cti victoris que protenditur in infinitum ozientem versus et pars interiecta inter romā et parisium sit latitudine vnius leuce equalis pars extra romam epheſum versus sit latitudinis subduple puta vni⁹ miliaris et sic consequenter in infinitum decrescen do geometrice. Si oportet reducere ad vniformita tem quero quante latitudinis est hec linea si nō eas ad partem latissimam. si dicas nulli⁹ latitudinis est linea data auferatur excessus latitudinis p̄mi inter ualli super secunduz in prima p̄te proportionali ho re future in secunda parte ꝓportionali hoze capiat excessus duozum interuallozum supza tertiū: z sic p oīs partes proportionales hoze future tunc linea remanens erit alicuius latitudinis z magna latitu do est ablata: ergo p̄ius erat latioꝛ q̄s nūc. dicis ar gumentū hoc est contrafactoꝛē querendo quanta ē latitudo in fine a me mea pzonūc non interest de ve ritate illius dicti phisicalis sed impedire argumētū qō nostro proposito obuiare videtur: sed i pūtiarū hec missa faciamus. Petis an absolute duo quo rum vnus est in quarto et alia in tertio sunt i quar to gradu: dico perinde erit de eoruz matrimonio ac si essent in quarto: et sic debet regula intelligi de vir tute sermonis sunt in tertio et quarto copulatim sz reputantur in quarto et petenda est dispensatio pro quarto. ¶Quarto arguitur probando q̄ duo in primo gradu possunt coniungi accipio rebeccam z ysaac Arguitur sic ex dictis secundus gradus est primus: ergo rebecca z ysaac erant in primo gra du. quod probo: bene sequitur: ysaac erat in primo gradu ad abrahaz / z rebecca ad bathuelē: ergo erāt in primo gradu: et eodēmodo arguam de rege et re gina. ¶Rñdetur negando p̄iam in añte est relatio intrinseca in p̄nte extrinseca quēadmodum non sed tur: cayn erat frater abelis / z ysaac frater ismaelis: q̄ ysaac et cayn erāt fratres: in p̄nte denotatur q̄ erāt fratres inter se in aficedente q̄ erant fratres ad ali os: et hoc patet qñ sequitur obliquus. ¶Quinto ar guitur: ticius in quarto gradu potest ducere bertaz in quinto: esto q̄ ex parte patris et matris descēde runt et maioꝛ est coniunctio sanguinis in eis in illo gradu q̄s duoꝝ in q̄rto gradu ex vna parte tm̄ puta vel patris vel matris negat minoꝛ ecclesia nō curat siue ex vna parte descendant vel duabus. ¶Sex to arguitur: sortes potest contrahere cuz sozoze sua ergo male dictum est nō dubitas p̄iam. probat ascē dens: sortes et plato contrahunt cum sozoꝛib⁹ su is: posito q̄ sortes capiat sozoꝛez platonis z ecōuer so. ¶Respondetur sortes est frater berte / z plato frater teberge: ergo sortes et plato sunt fratres ista rum: eodēmodo berta et teberga sunt sozores istoꝝ cum vna est sozoꝛ vnius et alia sozoꝛ alterius.

¶Tertia propositio: duo viri habent sozores suas sine dispensatione in vxores. ¶Quarta propositio: due mulieres habent fratres suos i legittimos coniuges. ¶Quinta propositio: nulli licet in lege gratie habere sozozem eius in vxorem / nec cum dispensatione / nec sine dispensatione loquoꝛ humana hic ecclesia dispensare nequit: nūc sortes cognoscit mulierem et generat mulierem occulte et non con stat alis: stat q̄ filius eius ducat illam: ergo tūc fra ter habet sozozem in coniugem: nego q̄ sit eius cō iunx: sed ignorantia inuincibiles eos excusat vel il lum quem latet si solum alterum fugiat.

¶Septimo arguitur: thamar dixit suo fratri am mō pete me a patre et dabit me tibi: ergo non ē pro

hibitum iure diuino ducere sozozem. Respondetur q̄ thamar erat genita ex alio viro q̄s dauid. z sic dauid non erat pater naturalis eius. secundo potest dici q̄ in hoc thamar aberrauit. Dubitatur an papa potest dispensare in omnibus gradibus prohibitis contrahere. Respondetur: aliqui sunt gradus pro hibiti a iure pure humano: et in talibus papa dispē sare potest. Alii sunt gradus prohibiti iure nature iure diuino et illi termini conuertuntur prohibitio nulla est nunc in iure diuino alia a iure nature aliq̄ persone prohibentur contrahere leuitici decimo oc tauo capitulo: sed illa prohibitio nunc robur nō ha bet inquantum iudiciale vel cerimoniale sed quan tum innititur iuri nature plerisq̄ visum est q̄ om nes persone que prohibentur leuitici decimo octa uo que sunt duodecim prohibentur de iure nature et per consequens papa non potest dispēsare in gra dibus ibi numeratis sed quia i iure nature sunt gra dus et in eozum aliquibus certatur an sint de iure nature inter doctos nec facile est descendere in ra dicem difficultatis: propterea in hoc pullulant posi tiones de linea recta superius dictum est probabili oꝛ est sententia q̄ non potest papa ibi dispensare. et si adam nunc esset vxoꝛem nullam habere posset in ter patrem et filiam est contra ius nature et magis filii ad matreꝛ: refert aristoteles octauo de anima. quidaz camelus igeiat⁹ qui matrem cognouit frau de detecta occidit ingeniatoꝛem et cū bruta hoc ab hoꝛrebant hominib⁹ illud abhoꝛrere debere explo ratum est: simiramis erat peioꝛ bruto et penas a fi lio cōdignas pro scelere meruit iste persone prohi bētur mater nouerca / sozoꝛ siue ex parte patris / ma tris / vel vtriusq̄ neptis / amita vxoꝛ patrui q̄ est tibi affinis nur⁹ sozoꝛ vxoris tue filia vxoris tue: p̄babile est pōtificē posse dispensare cū vno viro qui succes siue ducet duas vxores: sic fecit alexander sext⁹ in diebus istis cum rege lusitanie emanuele qui duas filias ferdinandi regis aragonie duxit. Eodemmo do videtur q̄ duo fratres possunt eandem mulierē ducere successiue alter post moꝛtem alterius: ioh̄ nes dicebat herodi: non licet tibi habere vxoꝛez fra tris tui fratre viuente dicit glosa interlinearis: z vi detur equa ratio in istis duobus casibus: secundus est licitus: ergo et primus: tu negas vtrunq̄ licituz patet genesis tricesimo octauo de thamar que ha buit her primogenitum iude et postea onā: idem pa tet deuteronomii vicesimo quinto: quando habita uerint fratres simul et vn⁹ ex eis absq̄ liberis moꝛ tuus fuerit vxoꝛ defuncti non nubet alteri sed acci piet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui ꝛc. Rursus sara erat filia fratris abrahe scilicet arā et iacob habuit duas sozores hec argumenta nō cō cludunt: dicetur q̄ deus dispensabit cum patribus sicut de vxoꝛum pluralitate: similis casus erat in diebus martini quinti et sapientibus congregatis contrarie sapiebant sed propter scandalum q̄ iam erat matrimoniuꝫ admiserunt cum non sunt vrgē tes rationes in oppositum et a summis pontificib⁹ est attentatum non est facile reprobandum nec quo q̄s pacto nisi pro causis arduissimis admittendum vt pro componenda pace inter castellanos et lusita nos qui inter se crebro belligerabant vt inter vici nos plerumq̄ fit et vt vnitl expeditius inuaderent agarenos in africa. Ex quo sequitur q̄ pontifex po test dispensare in secundo gradu in linea collaterali et per consequens in tertio et in quarto patz. ille p sone non reperiuntur prohibite leuitici decimo oc tauo et omnes prohibende videntur ibi prohibite vel saltem non constat tibi de opposito ius ciuile ꝺ admittit sed illa probatio non est efficax tibi cū ius ciuile interdum obuiat iuri diuino et iuri nature vt de concubinatu sufficit non constat tibi de opposito patet: potest dispensare cum duobus in linea descē denti vt inter filium iacob et filiam esau non tamen q̄ manasses haberet dinam amita et matertera lo co matris habentur etiam citius potest esse dispen satio q̄ esau habeat dinā q̄s manasses eam habeat li cet sit idem gradus: mulier est subiecta viro: ergo non debet esse in linea ascendente et mas in descen dente. othoniel habuit axā filiam fratris sui: iudicū primo. ¶Dubitatur an prescriptio locum habeat in matrimonio dicitur q̄ non prescriptio datur ex constitutione hominum et secundum eozum inten tum ius redet: modo casus matrimonialis exemi tur a prescriptione. patet de consang. et affi. capi tulo. non debet. ¶Dubitatur secundo: berta est co gnita a sorte: postea ipsa contrahit matrimonium cum platone fratre sortis iuris ignara vel aliter ex malicia ipsa ad coz rediens confitetur peccatum ci ceroni curato eius an berta tenetur reddere debitū platoni vel prodere suum peccatum occultum. Re spondetur non est verisimile q̄ secum dispensabi tur cum principibus pro pace communi illud reuo catur in dubium an papa possit: dicitur q̄ non de bet reddere debitum scit alium non esse virum eius fingat aliquod incompossibile reddendi debiti ipsa non habebit aliam pacem quouscq̄ casum officiali et viris grauibus et secretis ostendat cogetur redi re ad virum nisi excipiat per affinitatem.

¶Distinctionis q̄dragesime p̄me questio p̄ma.

Quia magister capitulo vltimo huius. xlj. distin. loquitur de distinctione specierū lu xurie Queritur an sex species luxurie cōi ter enumerate sufficiunt. ℙro solutione q̄stiōis no tabis luxuria duob⁹ modis capitur: p̄mo modo ca pitur ꝓ oi habundantia z sic capit a virgi. j. georgi. dicente. luxuriā segetū tenera depascit in herba. lu xus grece ꝺr solutio latine: luxus luxuries luxuria pro eoꝺ capiunt. Aliomō capitur in theologia pro excessu in venereis: adhuc in modo loquendi stric tius accipitur pro excessu in venereis siue in mate ria instrumento vel modo vt excludatur excessus cum propria vxoꝛe. ¶Isto notato pono conclusio nem: species luxurie communiter enumerate suffi ciunt patet trigesima sexta questione prima. ℣ non omnes. hoc patet auctoritate magistri quadragesi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ma prima distinctione capl.iiij. tacet tamen sodomiticū ꝓpter horrorem et iste species vt facilius memorie hereant significantur per litteras vni⁹ dictionis fassir/per f fornicatio simplex/per a adulterium/per s sodomiticum/per s scōm: stuprum/per i incestum/per r raptum. ¶Contra hāc conclusionē arguitur: idem peccatum est adulterium et incest⁹: patet si quis cognoscat consanguineam vxoratam similiter idem peccatum est raptus z incestus: ergo membra coincidunt: ergo illa diuisio est mala. consequentia tenet per vnam conditionem bone diuisionis. Rursus cognoscens dicatam deo peccat et facit actum luxurie et tamen tale peccatum sub nulla istarum specierum continetur: ergo diuisum excedit membra diuidentia: consequentia tenet per aliā conditionem bone diuisionis. Ad primum concedi tur q̄ idem actus numero est incestus et adulteriuz et distinguitur q̄ coincidunt: vel in suppositione et sic conceditur puta idez terminus supponit ꝑ vtro q̄ omnis luxuria est actus voluntatis actus exteri or est imperatus ab actu voluntatis vl̄ q̄ coincidāt secundum rationes formales et sic negatur: non po no formalitates more aliquorum sed solum penes connotata terminorum vel sic non est eadem ratio quare aliquis actus est incestus et quare est adulterium. Ad secundum concedo q̄ cognoscens dicatam deo peccat et de eius grauitate futurus est sermo sed dico q̄ tale peccatum est incestus cognoscit homo filiam patris eius puta sororem talis est filia dei aliter tamen q̄ alie mulieres magis ꝓprie est adulterium quia cognoscitur sponsa christi sicut vo uentes solent dicere q̄ habent christum ꝓ sponso Hinc baptista libro secundo de beata katherina introduxit beatam virginem respondentem p̄cib⁹ et petitionibus beate katherine. Tolle manum tibi perpetuo te copulat infans. Connubio christ⁹ nurus est mea pone timorem. Tertio dicere potes tale peccatum includitur sub alia specie innominata dicamus sub sacrilegio carnis z sic species date nō sufficiunt conclusio intelligit de speciebus communibus vel que communiter erāt ante ista vota a p̄n cipio vel ante incarnationem pauce vouebant z tamen alie species carnis erant cōes siue ille species senarie seruentur siue p̄cisione siue non parum refert. ¶Secundo principaliter argumentor habeat sortes hunc actum volo luxuriare non cogitādo cū qua muliere nec quomodo talis actus est luxuria z tamen sub nulla istarum specierum continetur non sub simplici fornicatione quia eadē ratiōe sub adulterio. forte dicis si est solutus est simplex fornicatio Contra solutus cognoscens coniuctam vel monialem consanguineam vel affinem non facit simplicem fornicationem: igitur. ¶Et confirmatur: habeat sortes hanc volitionem volo cognoscere has duas demonstrando solutam et coniunctam talis actus sub nulla specie luxurie continetur: igitur.

¶Ad secundum respondetur: illa luxuria sub nulla istarum specierum continetur oportet dicere diuisum non est luxuria in communi hoc est iste terminus luxuria non restrictus sed totuz hoc luxuria cadens super materiam determinataz sed tunc oportet hominem inuoluere se de ratione materie determinate vel fateri diuisum latitudinem specierū trāsgredi secundum est melius talibus actibus nomen imponatur a vel b potes hic capere plura genera in proposito volo luxuriare z volo fornicari vl̄ adulterari volo incestum vel raptum disiunctum includens plures species est superius ad disiunctum includens pautiores species et sic procedendo ad fornicationem simplicem vel ad adulterium tantum et est simile sub termino coloratuz qui est gen⁹ sub alternum potes dare multa genera superiora ad album et inferiora ad coloratum. ¶Ad confirmationem dico talem actum esse fornicationem et adulterium copulatim sed actus quo volo cognoscere hanc vel hanc demonstrando illas nec est adulterium nec simplex fornicatio sed est indiuiduum termini significantis disiunctim fornicationē vel adulterium. ¶Tertio arguitur: osculans aliquam vt ipsa inducatur ad adulterium est actus oppositus castitati: ergo est luxuria: et tamen sub nulla istarū specierum includitur: igitur. ¶Et cōfirmatur: cognoscens vxorem impudice puta contra bonam valitudinem corporis vel anime luxuriatur et tamen talis actus sub nulla specierum nominatarum continetur igitur cum propria vxore non est simplex fornicatio nec adulterium: et sic de aliis speciebus: igitur. Si dicas: nullus talis actus cum propria vxore nomen specierum suscipit: ex hoc sequitur q̄ diuisio est inualida cum membra diuidēria excedant latitudinem diuisi etiam est peccatum contra naturam cum propria vxore sicut cum aliena. potest esse argumentum de illo qui cognoscit cōmatrem vel filiam cōmatris: hic non est fornicatio simplex: potest dici q̄ est incestus illegittimatio ecclesie facit incestum sunt spirituales consanguinei: potest etiam dici q̄ est sacrilegium ista parētela est spiritualis ex sacramentis prouenientes. ¶Respondetur aliquod osculum est non peccatum: amici solent quando primo occurrunt seinuicem osculari sine peccato: sz si osculum fiat causa inducende mulieris ad illecebrā aliquod tale est simplex fornicatio aliquod tale est adulterium: volo hanc osculari vt eam inducaz ad fornicandum demonstrando solutam tale osculum est simplex fornicatio demonstrando coniugatam ē adulterium sicut adulterium est actus volūtatis sic est osculum volo hanc inebriare vt fornicetur talis actus sub duobus generibus subalternis intemperantie includitur scilicet sub ebrietate et luxuria et idem actus numero est luxuria z ebrietas in actu luxurie quis interdum facit oscula indeliberata vel si deliberata et ob voluptatem durum est dicere talia oscula esse mortalia peccata: aliqua sunt anteceden tia vt turpiloquia et visus impudici ad luxuriam et talia spectant ad luxuriam et sic de talibus dummodo continuantur multa talia spectantia ad luxuriaz satis bene includuntur in luxuria capiendo luxuriam vt sit luxus in venereis. Ad confirmationem

dicitur q̄ ibi est luxuria sed terminus ꝓprius capit quando diuiditur ꝓ luxuria i materia instrumēto vel mō sed clarius est dicere luxuria non vxoria est diuisum sodomiticum est luxuria nō vxoria ad vxores nullatenus attinet plus q̄z ad alias vel sic ibi ponitur alia species dicatur b. Ex omnib⁹ p3 q̄ multe sunt species luxurie sed qz plericz istorū actuum sunt rari non est opus ponere nomina sufficit in re intelligere multos actus quoz quilibet est luxuria Dicam⁹ fassir cuius f fornicatio a adulteriū s sodomiticū s stuprum i incestus r raptus c luxuria communis v luxuria vxoria viri cū sua s sacrilegiū sed bene intelligē illam cōmunē luxuriā adulteriū non est luxuria cōis nec fornicatio simplex sz actus tacti in solutione scōi argumēti per i impudicicia ouā cum thamar. genes. xxxviij. est inaturalis z sodomiticū scelus z sic est actus quo quis cogitat de venereis vt polluatur in sōno cū extra vas debituz z sic datur actus sodomitic⁹ sic capiēdo veniale saltem nō cōstat esse mortale sz nō reddēs debitū vxori petenti peccat circa venerea per insensibilitatez nō est luxuria luxuries vero tendit ad excessuz z se elongat a defectu q̄ non est crebro in vsu sed ex illo sequitur q̄ nō omnia peccata carnis dantur. dicas fassir cusin p n non reddēs qñ tenetur siue tentione venia li siue letali. Dubitatur que sunt filie luxurie. Scōo dubitatur quō homo se debet fuare a luxuria. Ad primuz suppositō q̄ dictum est in scōo quid requiritur ad hoc q̄ vnū peccatū dicatur filia alteri⁹ nō refert de numero dato a sanctis vl̄ a doctoribus de filiab⁹ luxurie cū vltra filias datas plures dari possunt z varie a doctoribus dantur beat⁹ grego. xxxi. moralitū aliquas filias eius noiat z isidorus in lib⁹ ethimologiaꝝ alias beatus grego. has filias nominat cecitatē mētis incōsiderationē p̄cipitationē inconstantiam amorē sui/odiū dei/affectū p̄sentis seculi/desperationē futuri scī ab isidoro iste filie enumerantur. Turpiloq̄a scurrilia ludicra/stultiloq̄a/iste filie interdū generātur ex aliis matrib⁹ nōnūq̄z ex luxuria nō tū credendū est q̄ ex qualibet luxuria generetur desperatio vl̄ odiū dei sed qñ gradatim descēditur de vicio in vicium. puerbioz. xviij. impi⁹ cū in profundū peccatoz venerit cōtēpnit z sequit eū ignominia de p̄cipitatione. patet per terentiū in eunucho que res in se neq̄z cōsiliū neq̄z modū habz vllū de inconstantia patet per dictuz eiusdē comici loco allegato de quodā iuuene qui dicebat se discessurum ab amica dicit vna falsa lacrimula restringit te de filiab⁹ numeratis ab isidoro clarū est. mathei xij. ex abundantia cordis os loquitur audit z videt ex isto patet responsio alicui⁹ luxurie due sunt filie alicuius luxurie tres sunt filie alicui⁹ quatuor sunt filie z adhuc possunt esse plures filie q̄z enumerētur a doctoribus q̄z q̄z ipi enumerāt multas earum que sequuntur ex quacūq̄z luxuria sz regulariter sequūt hee filie ebrietas. pdigalitas turpiloquiū mēdacia p̄iuria rixe inuidia zelus inordinatus nō inconuenit vnū vitiū capitale ab alio habere originē interdum vnū vitiū est causa naturalis alteri⁹ vt excess⁹ vini respectu luxurie nōnūq̄z vnū peccatuz est causa occasionalis alteri⁹ sceleris z mediū acquirēdi aliud hic abissus abissum inuocat vnū viciū suo pondere ſm beatuz gregorium aliud trahit. Ad scōam dubitationem in primis dicitur q̄ illud viciū est maxime fugiendū. patet. p̄tm qō labefactat hominez z a statu bois maxime deiicit est maxime fugiendū sic est de luxuria: igitur: cōsequētia est clara cū maioze. minoz patet ſm aristotelē. iij. ethicoꝝ. Intemperantia facit nos coincidere cum voluptatib⁹ brutalib⁹ cum bruta sicut ipse detegit nullo sensu delectantur nisi gustu z tactu mō luxuria fit per hos sensus. Insuper cato luxuriā fugito simul z vitare memento. Crimē auaricie nam sunt contraria fame. Auaricia ꝑ millesima ꝑte nō tm deiicit hominez a fama vide quā famā sardanapalus inter scorta nēs acquisiuit vide si assiriozū imperiū a nembroth bello z nino ichoatū qō durauit mille tricentis annis i eo extinctum est z suus mulebris mod⁹ viuendi fuit occasio luxuria rei militari plurimū nocet z ducem exercitus attenuat plus fecit mulier achilli q̄z hector vl̄ troilus holofernes qui vinci ab hostibus non poterat luxuria quā desiderabat occidebat fama p̄sbyterorū/religiosoꝝ/scholasticoꝝ non solū denigrat sed lacerat z eradicat tot inconuenientia ex ipsa sequunt vt ea numerare possit nemo hic nō est certandū cū mulieribus sed oīno ab eis fugiēdū dicente baptista i calamitatibus Hanc contra certare caue contendere vinci est. Vincere terga dare z retro vestigia ferre. De eius deceptione z sophisti catiōe dicit. Dre nitēs aio maculata similima sordo Quod nitido tristes claudēs i cortice succos. Decipit ignaros morsuq̄z venenat amaro. Illecebris z fraude potens astu q̄ dolisq̄z dimicat z vultu pacē ꝓtendit amico z post dicit. Mira hui⁹ natura fere non ense nec hasta Vincitur. prima arma hui⁹ pugne est fugere cōsortia mulierū. Exemplo ioseph q̄ reliquit pallium. genes. xxxix. z. j. corinth. vj. precipit apostol⁹ fugere a fornicatiōe. Scōa arma sunt excessus i cibo z i potu. ezechielis. xvj. hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbia saturitas panis et habundantia et otium et comicus sine cerere et bacho friget venus. Tertia arma sunt otiuz secundum illud dictum nasonis. ocia si tollas periere cupidinis artes otium sine litteris mors est et viui hominis sepultura ſm senecam. Quarta arma sunt excessiua dormitio z potissimū delicate. cōtra illud catonis. Plus vigila semper ne sōno deditus esto. Nam diuturna quies vicijs alimēta ministrat. Quita arma sunt turpiloquiū visio mulierū tactus z hmōi. ꝓpterea dicit aplus. j. corinth. xv. Sepe bonos mores corrūpunt colloquia praua nō audiantur cantus impudici nec verba amatoria admittantur claudere oportet portas ciuitatis nostre ſm illud iob. xxxj. pepegi fedus cū oculis meis. ꝑ per dinā. genesis. xxxiij. z. xxxix. de ioseph de dauid z bersabea. ij. regum. xj. patet de holoferno capto a pulcritudine iudith senes arserunt in visu susanne. danielis. xiij. vñ beatus augustī. in libro de

Universidad de Deusto
Biblioteca

agone xp̃iano ⁊ similē sentētiā ponit in libello suo de honestate mulieꝝ inter oia xp̃ianoꝝ certamia durioza sunt prelia castitatis vbi est quotidiana pugna ⁊ rara victoria. Et isidoꝛ in libꝛo de sūmo bono q magis per carnis luxuriā humanū genꝰ subditur dyabolo q̃s per aliquid aliud q difficilius est vincere vehemētiā hmōi passionis ⁊ qz xp̃us ⁊ ars sunt circa difficile decorum est ibi cōsequi victoriaz et in temptatione inuocare deū qui nō ꝑmittit nos temptari vltra id quod possumꝰ. j. cozinth. x. apponamus nos ipsi opem ad reluctandū qz qui creauit nos sine nobis nō saluabit nos sine nobis dat deus omne bonū sed nō per cornus taurū ad i pudicoꝝ cetu ocissime pedibus alatis voles sicut a colubꝛo de cohabi. cleri. ⁊ mulie. ex cōcilio magūtinēsi. c. inhibendū. vetitū est clerico habere mulierē suspectā in domo intellige cohabitantē vel crebꝛo venientē et nominat matrē sozorē amicā si ille haberi nō possunt nec aliq̃ . bernardus in glosa dicit clericos posse habere feminas vsq; ad scām gradū in linea collaterali alias vsq; ad quartum in linea recta manifeste repugnat cap. signato. ⁊ btō augustio vbicūq; de hac materia loquitur lege libellū eius de honestate mulierum si hō nō vincatur a muliere fortasse denigratur eiꝰ fama candela ꝑpe parietē albū euz nō consumit sed tñ parietē denigrat. legitur de quodā fratre in vitis patruz qui volēs cū matre transire flumē manus suas ꝛuoluit pallio ⁊ eam portauit vltra flumē. interrogatus ab ea cur hoc faceret. respondit. cozpus mulieris ignis est ⁊ eoipo q cōtingebaz te venit michi in mentē memoria aliaꝝ mulieruz. iuxta illud ꝓuerbioꝝ. vj. nūqd pōt homo abscondere ignē in sinu suo vt vestimēta eiꝰ nō ardeāt aut ambulare sup pruinas ⁊ nō cōburātur plāte eiꝰ Sic q̃ igreditur ad vxorē ꝓximi sui nō erit mundꝰ cū tetigerit eam cū luxuria sit ignis cozpus inflammās. triplex est iterū remediū gñale hunc ignē extinguēdi sicut i igne materiali ne hō cōburatur. triplex adhibetur remediū ꝑ aque effusionē ꝙ lignoꝝ vl̃ alterius materie subtractionē vl̃ ꝑ elongationez ab igne sic facimꝰ olle bulienti i igne infundendo aquā frigidā subtrahendo ligna vl̃ potiꝰ elongando ab igne: sic aduenientē igne luxurie ad litterā iterduz ꝓiciatur aqua sup cōbustuz. de sancto esvaldo ⁊ multis legitur q̃ aduenientē passione se mittebant i aquam hō tñ non debet esse homicida sui vbi hoc ei constat licet eius vita abbreuietur nō refert melius est vitā breuez ⁊ bonā habere q̃s longā ⁊ sordidam: legitur i vitis patrum de quodā sene q̃ cū tēptaret de quadā muliere quā receperat i hospicio accendit lucernā ⁊ cōbusit ei digitos merito perdit domū suam q̃ eam icensaz videt ⁊ nō laborat ꝑ aq̃ ad extiguēdū sic est hic . scōz est de subtractiōe materie ⁊ de illo pri⁹ dictum est. tertiū fugere ab hoc morbo ⁊ non secū luctari ei: ⁊ ad hoc ē ratio luxuria est ignis homo fenū. Esaie. xl. oīs caro fenū vel stipula. Eccesia. xxj. stupa collecta synagoga precātiū nō est securū stupe esse in circūferētia ignis luxuria est peccatū sordidū non est sanū luctari cū homine lutoso quē si ꝓsternas coinquinaberis. Eccle. xiij. qui tetigerit picē coiquinabitur ab ea. Insuper non est securū pugnare cū hoste qui ex propīquitate sumit vires sed sic est de luxuria añ belluz cozꝰ transquillū isurgit contra nos tempoze belli: quēadmodū si sint multi traditozes in exercitu alicuius non est pugnādū sz protinꝰ abeundū: modo caro aduenīente hoste est traditrix nostri.

¶ Distinctionis quadragesime ꝑme q̃stio secūda.

Secundo q̃ritur circa hāc materiā an fornicatio simplex sit magnū peccatuz. Pro solutione notabis fornicatio dicit simplex ad discrimē fornicationis q̃ interdū extēditur vt cū luxuria cōuertat ad significādū discrimē addit simplex. Dicitur etiā simplex ad sepandas alias ꝑes luxurie ab actu ⁊ quia solent esse hic alique difficultates vna an naturaliter potest ꝓbari q̃ fornicatio simplex est peccatuz mortale. secūda difficultas an potest hoc ostendi ex sacris litteris. tertia de eius magnitudine i ordine ad furtū: de oibꝰ istis pauca tangā. In primis videt michi difficile ostendere q̃ fornicatio simplex est peccatū mortale i lumine naturali hoc est seclusa fide ⁊ sit illa prima conclusio. Secūda cōclusio pōt ꝓbari q̃ est fornicatio simplex ꝓhibita de iure diuino. In primis ista declarabūtur ⁊ demū descendam i tertiā difficultatē rationes alioꝝ nō concludūt q̃ ois talis concubitꝰ est cōtra ius nature saltē ex argumētis eoꝝ q̃ ꝓles relligiose educabit hoc non vincit. patet i muliere sene vel q̃s cōueniūt pater et mater q̃ puer bene educabit. Si dicas peccat mulier senex sinendo se cognosci hoc fateoꝛ qđ nobis constat per ius diuinuz sz nō ꝓbatur hoc naturaliter non est cōtra vitam hoīs nascituri possunt tñ adduci rationes apparentes q̃ fornicatio simplex est cōtra ius nature i quibus nō iisto cum non sit necesse. Secūda cōclusio est fornicatio simplex est ꝓhibita iure diuino i vtro q̃s testamento, in veteri pz deuteronomii. xxiij. non erit meretrix de filiabꝰ israel. in nouo patet in p̄ceptis ⁊ ꝓhibitionibꝰ decalogi per mechiā. si dicas q̃ mechiā intelligitur adulteriū etiā per fornicationez intelligitur adulteriū vt pz per illud. mathei. xix. q̃cunq; vxorem dimiserit excepta causa fornicatiōis ibi fornicatio valet adulteriū: sed hic dicit beatꝰ augustinꝰ: an oīs fornicatio potest dici mechia non occurrit ei exemplū ⁊ est difficile ei ostendere vbi simplex fornicatio ꝓhibeatur i p̄ceptis decalogi si non mechia oñs sit simplex fornicatio postea dicit per furtuz ꝓhibetur ois cōtrectatio rei aliene rapina i furto includitur sic simplex fornicatio icluditur in adulterio ⁊ statim dicit nō esse sil̃e bene ad ꝓhibitionē minoris ꝓhibetur maiꝰ ꝛtualiter in illo inclusum quēadmodū est inter furtum ⁊ rapinā non tñ ecouerso vt est iter mechiā ⁊ fornicationez simplicē fateoꝛ probatio esset iefficax sed ea ꝓ probatione nō adducit sz aliqualē sil̃itudinē oñdēs ⁊ videꝰ probationē iefficacē cōcludēdo dixit. michi videtur q

mechiā intelligit ois cōcubitus non vxoriꝰ prohibitus considera vlteriꝰ nō dixit non occurrit michi i scriptura sed i p̄ceptis decalogi vbi prohibeat sunt alia loca que ego introducam. vt. j. cozinth. vij. ꝓpter fornicationē aūt vnusquisq; suā vxorē habeat ⁊ vnaquęq; suuz virū ergo ibi prohibetur simplex fornicatio. Forte dicis per fornicationē adulteriū intelligit hoc est cōtra intentionez illius capitis manifeste paulo post sequitur q̃ si se nō cōtinēt nubant ⁊ cōstat simplicē fornicationē nō vocat cōtinētiā et melius est nubere q̃s vti profecto cuilibet constat si reputasset simplicē fornicationē licitā nō fuisset opus vti cuicūq; neq; nubere per fornicationez simplicē daretur remediū si ipsa esset licita. Insup ꝑme cozinthi. vj. nolite errare neq; fornicari neq; idolis seruientes neq; adulteri neq; molles regnū dei possidebunt nō adiūxisset cū adulterio si nō ꝓ simplici accepisset. hoc patet ad galath. v. ad ephes. v. et ad tessa. iiij. patet cōsideranti fram qz gētiles existimabāt aliquā licitā crebꝛo vetuit apostolus nō est opus introducere determinationes humanas est erroꝛ centesimꝰ octuagesimꝰ sextꝰ i articulis pisiensibus dicere simplicē fornicationē non esse peccatū. Existo ifero q̃ greci tenētes icōcusse simplicem fornicationē nō esse peccatum sunt heretici hoc corrolariū est cōtra martinū. questi. iij. de luxuria. probo corrolariuz omnis tenēs heresim cū ꝓtinacia est hereticus: oīs grecus tenēs simplicē fornicationē nō esse peccatū tenet heresim cū ꝓtinacia: g̃ omnis grecus tenēs simplicē fornicationē non esse peccatū est hereticus: cōsequētia est i barbara ⁊ maioꝛ est clara qz i ea p̄dicatur diffinitū de diffinitione heresis est dogma falsum fidei orthodoxe cōtrariū nō quilibet tenēs heresim est hereticus sz rectitur ꝓtinacia: tunc est ꝓtinacia q̃s homo tenet illud qđ deberet nō tenere postq̃ est grecis oñsum rationabiliter q̃ simplex fornicatio est peccatū ergo tenentes oppositum sunt pertinaces q̃ sit dogma falsum fidei orthodoxe contrariū. patet ex locis allegatis martinꝰ nititur euacuare aliquas rationes guidonis carmelite vide eū i hoc non videtur martino q̃ pōt accipi vnus locus in sacris litteris i quo probaretur contra grecū vel gētilē q̃ fornicatio simplex est peccatū qđ est falsum. Insuper ostēdam q̃ parum vel nichil i eadē questione martinꝰ distat a cōtradictione icōpossibilia coadunās martinꝰ postq̃s nulla ei occurrit ratio ex sacris litteris ad probādū q̃ simplex fornicatio est peccatum accipit vnam q̃ fornicatio est peccatum mortale sic arguit. Nam non solū illa de necessitate fidei sunt credenda que sunt expressa in sacris scripturis sed etiam que sine scripturis per successiuaz relationem p̄m vsq; ad nos peruenerunt sz a xp̃o vsq; ad hec tēpora p̃fes eccl̃ie semper posterioribus fornicationē simplicez iter mortalia peccata tradiderūt ⁊ illa semper in ecclesia ꝓ certo z indubitato habitū est: igit: si i hac ratione quieuisset nō luctatus fuisse cū viro sz videquid dicat i solutione ad quartū guidonis carmelite ⁊ quas fingit equiuocationes ⁊ ad tergeneri san-

dum fornicationē simplicē nō esse peccatū vel dato q̃ sit peccatū greci nō sunt heretici. dirigā suū q̃rtū argumētū i forma ⁊ maioꝛe fortitudine vt nichil roboris amittat sz potius acq̃rat. non solū illud est de iure diuino qđ cōtinetur i sacris litteris vel ex hīs sequitur sed etiā omne illud qđ accepimꝰ a deo indubitanter ꝙ apostolos ⁊ patres nostros. fm illud iohānis vltimo. multa quidā signa fecit ihesus q̃ nō sunt scripta in libꝛo hoc ille est secūdꝰ gradus iuris diuini fm alios quitus quoꝝ multiplicatio est ianis sed in hoc nō multū refert est vnus gradus iuris diuini quicquid sit sz nullꝰ i eccl̃ia latina tenuit q̃ fornicatio simplex nō est peccatū et cum homines sint ꝓclives ad illecebrā signū est manifestissimū q̃ hoc venit a xp̃o ad apostolos ab apostolis ad patres nostros et maioꝛes et ab eis ad nos: ergo illud est de iure diuino. de gāmionibꝰ nō instanduz est dicerent ipsi adulterium nō esse peccatū nec de grecis refert vt patet ex eoꝝ erroꝛibus q̃s pl̃imis oīa ista martinus concedere habet et per cōsequēs tenēs oppositum huius gradꝰ tenet heresim ostensaz ei esse talem ergo est ꝓtinax tenens heresim ergo est hereticus qđ erat probandū qđ parū vel nichil a cōtradictione differebat. ¶ Sed cōtra hanc cōclusionē argumentoꝛ ꝓbando q̃ simplex fornicatio nō est peccatuz. Tum ꝓmo ius ciuile admittit cōcubinatum. Tum secūdo deus ꝓcepit osee fornicari. pz osee ꝑmo. sume tibi vxorem fornicariā et fac tibi filios fornicationū. Tum tertio enumerat cū hiis que nō sunt peccata. patet actuū. xv. Ad ꝓmū dicitur ius ciuile admittit aliqua contra ius diuinū vt est vsura incantatio contra vētos ⁊ nubes. pz in lege eoꝝ ff. de male. ⁊ mat. de prescriptione male fidei sz ex illo coloꝛatur q̃ simplex fornicatio nō est peccatuz cōtra legē nature dixi coloꝛatur nō ē sufficiēs argumentū. Si petas an dīs iustinianꝰ erat ꝓpterea hereticus. dico q̃ non esto q̃ xp̃ianꝰ erat ipse libꝛos iuris non cōposuit sed approbauit supponens eos q̃ eruditi erant i legibus bene cōposuisse. Et si dicas supponitur q̃ omnes leges sunt i corde principis. Ad hoc duo dico primum est vix cortex legum est in archa eius. Secundum est sunt in corde eius id est in corde assistentium qui etiam possunt dici eius coꝛ supposito q̃ bene regat. Ad secundum negatur q̃ deus precepit prophete fornicari: sed deꝰ ꝑcepit ei capere mulierē fornicariā hoc est idolatrā vl̃ fornicatricē carnaliter ⁊ illā caperet i vxorem ⁊ acciperet ei p adoptionē filios illius mulieris. Ad tertiū dicit q̃ illa ibi enumerata nō enumerantur ꝓpter culpā sed ꝓpter discidiū inter gētes ⁊ iudeos gētiles putabāt simplicē fornicationē esse licitā cuiꝰ oppositū tenuerūt iudei ⁊ abhominabāt vsuz imolaticii cruoris. ꝓpterea apl̃us ista iterdicit gentibus vt iudei ⁊ gētiles pacifice cohabitarēt sz aduerte q̃ cōcubine iterdū in scriptura loco veraz vxoꝝ accipiūtur vide iudith. xix. ⁊. ij. regū. xvj vbi architofel cōsuluit absaloni ingredi ad cōcubinas dauid ⁊ tñ erant vere vxores dauid licet minꝰ principales sicut erāt ancile abrahe ⁊ iacob. De ter

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia difficultate beatus thomas dicit fornicationem simplicē esse maius peccatum q̄ furtum martinus tenet oppositū nō est facile i peccatis distictis semper ostēdere qō est maius qō vero min⁹ z sic arguo Furari turonum est minus peccatū q̄ cognoscere hanc solutā demōstrando solutā honestā mulierez ergo furtū aliqō est minus peccatū q̄ hec simplex fornicatio tu hoc cōcedis sz cetera sunt impia. q̄ro a te quid vocas hic cetera pia. si dicas maximū idiuiduū furti cōpare oz ad maximū idiuiduum fornicationis peto a te vt des michi pessimū idiuiduū fornicationis simplicis z pessimū furti i istis nō pōt dari regula generalis de cremēto vni⁹ peccati sup aliud. Rursus qñ habes q̄ pessimū indiuiduū vni⁹ peccati est pei⁹ pessimo idiuiduo alteri⁹ non potes aliud cōcludere nisi vnā totā multitudinē cathego reumatice esse alia peiorē cū qua cōclusione dabis m'ta idiuidua fornicatōis m'tis idiuiduis furti peiora z econuerso z sic remanebis dubi⁹ an hoc peccatū est illo maius min⁹ vel equale i omnibus talibus cōsiderande sunt circūstātie et ſm hoc theologus cōsideret: quare opus est theologo i audienda cōfessiōe nec regule generales satisfacīūt sicut i medicina nō omnes regule date a galieno vl' principe abohali sufficiunt curare hunc patientē nisi medic⁹ cōsideret z patriam z complexionē z multa alia sic crebro est i theologia nō nego quin sint regule tenētes i multis p quas cognoscere poteris vnū peccatum aliud excedere regule moralis phie currūt pari passu cum dant hic in vs facta. sz q̄cquid beatus thomas dicat de fornicatione multe fornicationes pluribus furtis sunt peiores hoc est verū nec martinus sufficienter hoc ꝓbat capiaz potissimas rationes suas quibus hoc astruere elaborat argumentatur sic martin⁹ expressius ꝓhibetur furtū i ꝑceptis decalogi datis moysi q̄ simplex fornicatio q̄ est ꝓhibita p quādā sequelā q̄ nō valet nisi aliqd addatur: igitur. huic argumēto rñdetur cōcedendo ais z nego cōsequētiam si dixisset sic nō est fornicatio simplex ꝓhibita expresse in iure diuino antecedens est negādum argumētuz illud probaret q̄ furtum esset mai⁹ peccatū q̄ rapina que nō est ꝓhibita nisi per sequelā sil'r i decem ꝑceptis decalogi nō ꝓhibetur peccatū cōtra naturā i forma sed est multo maius scelus q̄ furtum. ¶ Scdo argumentatur q furak facit contra ꝑceptū diuinū z cū hoc iniuriā proposito certo z determinato z toti reipublice i q̄ntum turbat statum eius pacificū ꝫ nō cōtingit i fornicatione. ¶ Respōdetur fornicatio est cōtra ꝑceptum dei sicut furtuz z violatur tēplum spiritussancti sz homo z iniuria fit mulieri z mulier viro facit iniuriā: esto q̄ ambo cōsentiāt. Si dicas. v. ethicoz. cōsentienti nulla fit iniuria verū est causis superioribus z inferioribus cōsentiētib⁹ adde multa alia mala iuoluuntur vt mendacia cōmessatiōes z huiusmodi. facit aliquas alias rationes ad ꝓbādum fornicationē esse peccatum eo q̄ non fit cōtra vitam hois generandi ille currūt viis suis nolo dicere fornicationem omnē esse peccatū eo q̄ est contra vitam hominis nasciturī. Ulteri⁹ dicit furtum nullā vtilitatē dicit/fornicatio vtilitatē interduz ponit qz vitā hois nasciturī ponit hec ratio dependet i falso nūq̄ vtile separatur ab honesto ſm aristotelem z tullium omne bonū vtile est honestuz. si petas q̄ fornicatio simplex est minus mala opinor q̄ vaga cū vilibus ꝓsonis z cōmunib⁹ ꝓpter minorem voluptatē pauca alia peccata iuoluuntur licet maioz sit allectio ex ꝑte obiecti cū pulcra q̄ cū feda z minor libido cū turpi ꝑmum est multo periculosius secūdo cui i remedio amoris astipulat poeta cōsulens habere plures citi⁹ q̄ vnā vt amor diminuat. Si dicas plus peccat sortes cū trib⁹ q̄ cū vna: distīgo vl' plus extensiue cōcedit itensiue negatur qō dixi de remedio amoris bene intelligas male dat remediū ad fugiēdū ab vno peccato saltādo in aliud meliora remedia superius data sunt. Si dicas iudas. genes. xxxviij. non horruit fornicationē z tñ horruit mēdaciū: ergo mēdacium est maius peccatum q̄ simplex fornicatio sz aliqō mēdaciū est veniale peccatū: ergo aliqua fornicatio simplex est veniale vel nō peccatum. Respondetur horrere vnū peccatū plus q̄ aliud non arguit vnū esse maius saltem in male horrente ex illa littera nichil habet nisi q̄ iudas noluit esse mendax respectu hedi quē promisit ipsi thamar etiam aliqua sunt mēdacia mortalia grandia vt pniciosa iuenes aliquos facere cōscientiā de rebus minutis et tamē de magnis nullam formabunt prelati ecclesie non facīūt conscientiam dare sorori vel consanguineo mille aureos mi

nūmos z tamen faciunt cōscientiam amittendi ius leuandi decem ab vno paupere.

¶ Distinctionis q̄dragesime ꝑme q̄stio tertia.

Circa hanc materiam q̄ritur tertio de duabus specibus sz stupro z raptu an sint pecata mortalia z species luxurie. ¶ Pro solutione questionis notabis stupzum proprie captuz est volitio qua quis vult cognoscere x̄ginē vel volitio qua quis vult x̄ginē cognoscere addo secūdū pleriq̄ stupzū cōmittunt qui nō volunt cognoscere x̄ginē nō suam sed sufficit q̄ x̄ginē voluerit cognoscere non sto in appellatiōe rationis de cognoscere qz hec notio cognosco vt carni attribuit nō facit terminū sequentē ꝓpriam rationē appellare z q̄q̄ secunda partic'a diffinitionis sufficiat tamē pro maiori intelligētia diffinitionis hoc toruz adieci q̄ difficile est diffinitionē euellere ob excessum dūmō partes eius detegūt archana diffiniti. Scdo notanduz venit raptus est volitio qua quis aliquā violenter cognoscit vel vt alius eam cognoscat suffragatur hoc additur ꝓpter satellites qui sunt auxilio ipi raptozi. Dicitur cognoscit qz si quis iuuēculā vi abstulerit vt eius hereditatē vendicet vel aliud impti nens luxui nō est species luxurie si petas an isti termini quidditatiue cōtineātur sub luxuria vel denominatiue sicut britannus sub termino homo. Respondeo nō est magna vis potes tū saluare veram rationem generis q̄ hii termini distincte connotant qō luxuria sub disiunctione z in cōfuso importat vt de colorato z albo homines dicere solent. Ex hiis scatent alique ꝓpositiōes. ¶ Prima est stupzū z fornicatio sunt eiusdē speciei essentialis. pz. sortes vult hanc cognoscere demonstando bertā x̄ginē plato hanc demōstando tebergā nō x̄ginē solutā illi duo actus voluntatis nō differunt specie z alter eorum est stupzū alter vero simplex fornicatio differunt tñ in specie vicii. Secundo sequitur idē actus numero est primo stupzū z postea simplex fornicatio. pz. habeat sortes actum quo vult bertā cognoscere cōtinuatū p vnā horā z in scda medietate horе sit berta cognita z nō in ꝑma: igitur. eodēmō probatur q̄ idem actus erit stupzum. postea simplex fornicatio tertio adulterīū z incest⁹ si berta cognoscatur i ꝑma quarta horе i tertia cōtīgit cū cōsanguineo sortis cōtinuātis volitionē. Tertio sequitur ꝑtinens est raptui q̄ rapta sit x̄go vel vxorata. Quarto sequitur q̄ adulterīū est raptus sed nō omne adulterium est raptus. ¶ Istis notatis ponuntur cōclusiones. ¶ Prima est stupzum est species luxurie et graue peccatum. ¶ Secunda conclusio raptus est graue peccatū sub luxuria contentuz. ¶ Prima conclusio ꝓbatur quo ad primā partē quicquid distincte cōnotatur per stupzū hoc cōfuse importatur cō notatiue per luxum nec aliquod requisitū ad verā superioritatē dēnit ergo est species lux⁹. z sic probatur ꝑor pars secunde cōclusionis. Scda pars pz q̄ sit graue peccatū est causa ꝓpinqua multoꝝ ma lozū vt ista reddatur inubilis/vt min⁹ cōtineat/cū amissus est pudoz q̄ si dicas dūmō peccatū est secretū hec incōueniētia nō sequuntur tū mediate cōmuniter sequūtur ipsa post experta venerea est proclivioz i libidinē z tandē scelus occultū euadet aptum ipsa magnam ignominiā domui reddit pentes reddit cōtemptibiles facit argumētū de impudicicia matris. qui eā cognoscit nūq̄ de ea habebit bonā opinionē z siue eam ducat (qō raro est) siue nō de ea nūq̄ bene sperabit amisso mulierū pudore frenū seruande castitatis est amissuz. Ex quo patz cū tot mala ex hac tetra labe sequūtur pentes debēt procurare q̄ hee bene seruentur aquā bibant z parū comedant sine cerere z bacho friget ven⁹. mulier i hispania añ matrimoniū vinū bibēs seclusa infirmitate est notata ipuditicie z in partibus australib⁹ pulcher est modus vinū z bach⁹ sunt sotiarii. iij. libro ꝓbleumatū z venus ciborū z potuū dea. xxviij. li° eiusdē viuāt cū pudicis super eas habeatur oculus ne dom⁹ tota cōtaminetur z iuuēcule nomē labefactū a vicinis euadat ostendat iuuēcule quot icōmoda sequūtur ex violatiōe castitatis q̄ decoz est x̄gi nitatē seruare q̄ virum habeat qui eā in reputatiōe habebit hac via ꝑpense iuuencule illecebrā ab illicitis cohibebūtur. Secūda cōclusio probat quo ad secūdā partē multa mala sequunt ex raptu totidem z plura q̄ ex stupzo si rapiat x̄go sequunt inconuenientia enumerata z cū hoc difficiū inter parentes et perturbatio in re publica z a fortioze si vxorata rapiatur. Secūdo ibi est actus magne iusticie auctoritate, ꝓpria rapiendo mulierē alienā cū aufferre res vicini sit magnū peccatū a fortiori aufferre mulierem vicini vel que est tibi vicina nō capiē vicina vl' proxima hic vt est de ꝑdicamēto relationis pro illo qui prope te manet ꝑsbyter iohānes modo quo capio est tibi parisii vicin⁹ hic in penā a legib⁹ supplicīū capitale iferē. C. de rapt. x̄gi. l. vnica. et hoc si non ꝑcesserit consens⁹ de matrimonio vel fuerit meretrix pro tam vili persona non esset infligēda illa moze lex posit de honestis personis quare iferacursius de meretricib⁹ hec lex intelligit michil. posunt poni cōclusiones clare que non egēt ꝓbationibus ¶ Una stupzū i femina est m'to mai⁹ pctm̄ q̄ in viro. pz. plura mala sequūt ipse nō totā domū fedat nec est minus nubilis q̄q̄ sit muliere prudentior. non sequit qōlibet peccatū ei⁹ peccato mulieris esse maius oportet cetera esse paria. Scdo pz q̄to vir magis decipit iuuēculā tanto peccatuz est mai⁹ et q̄to ipsa min⁹ intelligit maius inq̄ in viro Tertio patet non sufficit consens⁹ vtriusq̄ partis ad actū illum nec parentum aut tot⁹ rei publice nullus contractus robur habet si deus contractum non ratificet. Quarto patet licet quis rapiat iuuenculam et eam cognoscit anteq̄ ipsa consentiri matrimoniū est rapt⁹ tamen postq̄ ipsa consentit non est raptus tūc cognoscit suā. Quito sequit q̄ leges in matrimonio cedūt iuri pontificio cū est sacramētum ecclesie licet non requirat cōsens⁹ parentū ad matrimoniū: noli iuuenculā excusare a peccato et

Universidad de Deusto
Biblioteca

ab ingratitudine si virū ducat sine consensu parentum ipsa est ingrata domui dedecus et vir eam sic abducens male agit communiter. Septimo sequitur q̄ principes et habētes auctoritatē in re publica debent acriter hoc peccatū raptus punire vt ceteris cedat i exēplū hoc dico solent nobiles in aliquibus partibus mulieres diuites heredes vl̄ non heredes violēte abducere illud scelus qđ est reipublice perturbatiuū nō debet manere inultū ⁊ capitali supplicio cōiter est piandū potissimū si sine consensu mulieris fiat. ¶Contra primā cōclusionē argumentor cognoscēs ꝟginē facit simplicē fornicationem ergo stupr̄ū nō est graui⁹ peccatuꝫ q̄ꝫ simplex fornicatio imo est simplex fornicatio realit cū mulier est soluta et solutus eam cognoscit vt supponitur. ¶Preterea plereq̄ mulieres putātur esse virgines que non sunt ꝟgines ergo talē cognoscēs non cōmittit stupr̄ū cum ipsa non credit esse virgo. Ad primū nego añs ⁊ ad probationē que in hoc latet ipsa est soluta in primis nego soluta est illa que est cognita vl̄que capitur a proprio viro i matrimonium Secūdo dico ⁊ cōformi⁹ nō sufficit ad simplicē fornicationē q̄ solutus solutā cognoscit ſz requiritur q̄ neuter sit ꝟgo si vterq̄ sit ꝟgo vel alter q̄ꝫ incipiunt est stupr̄ū non minus est stupr̄ū q̄ꝫ mas ꝟginitatē amittit q̄ꝫ q̄ femina licet scelus ipm̄ sit minus ꝑm aristotelē in ꝓblematib⁹ vir nō diligit eā vnq̄ cū qua amisit ꝟginitatē culpabiliter ⁊ tangit causaz vnā qz amisit aliquid magni momenti. ¶Sed cōtra illud arguit sequitur q̄ medietas actus p̄mi ⁊ plus q̄ꝫ medietas est simplex fornicatio qz iam ipsa desinit esse ꝟgo imo q̄ꝫ ipsa cōsentit corruptori ipa desinit esse virgo ⁊ incipit esse meretrix ergo nūq̄ꝫ cognoscitur impudice ꝟgo sed in principio cognitiōis p̄me ipsa est realiter meretrix. Ad primū nego consequentiā stupr̄ū est actus voluntatis ⁊ totus ille actus exterior est impetus ab vno actu qui erat i principio stupr̄uz ⁊ ille voluntatis act⁹ nō amplius manet sed si idē act⁹ cōtinuat dico q̄ actus pro aliquo tempore vocat stupr̄ū ⁊ pro alio tēpore quo ipsa est cognita idē act⁹ desinit esse stupr̄ū ⁊ incipit esse simplex fornicatio i hac materia feda nolo venari si ipse sit frigid⁹ vl̄ maleficiatus vel ipsa sterilis an ipa desinit vel ipe cōmittere stupr̄ū ne nimis in hac materia imorem̄ur sed q̄ tāgis ante principiū p̄mi act⁹ ipsa est meretrix et desinit esse virgo ergo nō est stupr̄uz. nego cōsequentiā q̄diu ꝟginitas est recupabilis adhuc est stupr̄ū ex quo palam est stat cognoscere meretricē solutā a soluto ⁊ tamē nō est simplex fornicatio. Si petas quare totus act⁹ citius denominabitur stupr̄ū ab vna que est ꝟgo q̄ꝫ ab alio q̄ amisit ꝟginitatē qua non dicit ex parte viri simplex fornicatio. ¶Respondetur vsus obtinuit q̄ solut⁹ cōiunctā cognoscēs dicit adulter ⁊ sic in proposito tot⁹ act⁹ cathegorumat⁹ ⁊ in eo ⁊ i ea denoiabit a stupro cum vna cuius ꝟginitas non est amissa irrecuperabiliter cognoscit. Ad aliud argumētū de illa que putat esse virgo in aliq̄b⁹ regionib⁹ est mod⁹ ferre signū quo virgines distinguūtur a nō virginib⁹ vt ferre circulū laneū vel hmōi et dico debes reputare tales virgines siue fuerint virgines siue nō nisi tibi cōstiterit de oppositō ⁊ talem cognoscens dato q̄ ipsa ante fuerit cognita peccat peccato stupro ⁊ aliqui dicerēt q̄ nō facit stupr̄ū imo simplicē fornicationez ⁊ peccat peccato stupro illud est partim de termino cōtendere potes dicere q̄ talis facit stupr̄um ⁊ peccat peccato stupro de ratione stupri sufficit cognoscere illā quā rationabiliter debes putare esse virginē vbi nō est discrimē vestib⁹ q̄ rumorem noticiā ⁊ alia potes cognoscere nō possum⁹ cognoscere virgines sicut popul⁹ israel cognouit virgines madiamitaꝫ. nūeri. xxxj. vbi rabi salomō dicit fecerunt mulieres precedere archā federis et p signū a deo datū hoc cognouerūt. idē patet de mulieribus repertis i iabis galaad. iudicū. xxj. per signuz a deo datuz apparat⁹ dat vnū signum hoc cognoscēdi naturaliter sed est fedū ⁊ nō tenēs i pluribus noe est nūc intendū talib⁹. Sed petis an illa q̄ nō est ꝟgo ferēs signū distinctiuū ꝟginū a nō virginibus peccet per ypocrisim ofidens se meliorem q̄ꝫ sit. dico q̄ nō oportet illud signū est satis inefficax quēadmodū religiosus irreligiose viuens nō peccat ferens habitū sue religiōis nolo negare qui peccet cōtrauenīēdo regule sed nō oportet ꝓpter latonem habitus. Secūdo arguit⁹ p̄mo mulierē cognoscens plus peccat q̄ꝫ scōo qz i primo actu est stupr̄ū in secūdo simplex fornicatio si putatur ante esse cognita: ergo pari ratione eam tertio cognoscens minus peccat q̄ꝫ secūdo cognoscēs ⁊ quarto eā cognoscens m̄in⁹ peccat q̄ꝫ eā tertio cognoscens ⁊ sic sine statu qō incōuenit. Rursus raptus est species iusticie ergo nō est species luxurie tenet cōsequentia diuersorum generū ⁊ non subalternati positoruz diuerse sunt species ⁊ differentie: iusticia ⁊ tēperantia sunt genera nō subalternati posita: ergo nichil erit species vtriusq̄ eoꝝdēmō nichil cōtinebitur sub opposito temperantie et oppositō iusticie. Ad primuz conceditur q̄ scōo mulierē cognoscēs non tantuz peccat sicut ipse vel alius eā p̄mo cognoscēs plura bona auffert ⁊ plura mala affert primo cognoscēs q̄ꝫ secūdo sicut primo frangēs sepē ⁊ auferens racenū aliis dat occasionē auferēdi sed nō oportet propterea q̄ tertio cognoscēs mulierez plus peccet q̄ꝫ eā scōo cognoscēs sicut de fractione ieiunii ꝑm multos tertio comedēs nō peccat ⁊ tū secundo comedens peccat nec hic est oīno simile inter secundā cognitionē ⁊ primā vtraq̄ est peccatū mortale ſz hoc est verum q̄ mulier est vilis vt meretrix post m̄tos actus nō est tantū peccatū eā cognoscere sicut aliā nō cōem secūdo vel tertio nō fit tanta iniuria vili p̄sone nec calculatio hic locū obtinet cū nulla eadē ꝓportio pōt repiri inter secundā ⁊ tertiam iter tertiā ⁊ quartā. Ex quo patet q̄ mulierē p̄mo cognoscēs nō debet solū se cōfiteri q̄ mulierē solutā cognouit ſz iudicio suo que tunc erat virgo ⁊ ꝓfiteri se de stupro. vlterius patet q̄ cognoscēs mulierē q̄ est bone fame ⁊ peccatum ꝓpalās occultū iterū mortaliter peccat si sit nubilis eā multū dāmificat ⁊ qualiter=

cunq̄ est eius famam lacerat extra confessionez intellige et si tibi constat q̄ sortes habuit rem cum tali non debes illud occultum aliis dicere. vlteri⁹ patet vir debet eniti q̄ non sit malus rumor de sua filia cum aliquo quia cum est rumor falsus minus ipsa curat de seruanda castitate cum non est in celebri fama. ¶Ad aliud argumentum an idem actus est iniusticia et luxuria pono propositiones. ¶Idem actus numero est iusticia et temperātia: patet: si berta a suo viro petit debitum quando vir eius tenetur ei reddere tunc reddendo et facit actum iusticie quia redditur mulieri quod suum est et facit actum temperantie. ¶Secunda propositio ex hoc sequitur q̄ non omnis iusticia realiter distinguitur a temperantia patet ex dictis cum hoc tamen stat ⁊ verum est quelibet iusticia a temperantia realiter distinguitur et quelibet temperantia a iusticia realiter distinguitur et quelibet iusticia distinguitur ratione a temperantia actus vocatur temperantia q̄a vsus est venereorum licitus et iusticia quia redditur alteri quod suum est: ex quo patet q̄ille actus vel potius illum actum significans ponitur sub diuersis generibus non subalternatim positis ſz hoc est diuersis rationibus. ¶Tertia propositio: idem actus est intemperantia et iniusticia patet de raptu est excessus circa venerea: ergo intemperantia ⁊ aufertur alienum vel rei aliene vsus: ergo est iniusticia: ex quo patet q̄ raptus in communi est superi⁹ ad raptum vt est species carnis. Secundo patet: raptus habet multas species interdum est rapt⁹ muliere consentiente ad vitium carnis sed non ad hoc q̄ ipsa educatur nonnunq̄ ad omnia hec consentit sed tutor vel parentes contradicunt et non vocatur proprie raptus semper est aliquis cui vis et iniuria est illata vel parentibus tutoribus vel rei publice sed si mulieri non inferatur violentia non est raptus.

¶Distinctionis quadragesime prime q̄stio q̄rta.

Nō. quid adulteriū

Circa hanc materiam quarto queritur An adulterium sit grande peccatum. In primis notabis. Adulterium est volitio qua coniunctus coniunctam vult cognoscere: coniunctus solutam: vel solutus coniunctam. Dicitur enī adulterium quia est excessus ad thoruz alterius pono hanc conclusionem. ¶Adulterium est grande peccatuz: probatur: est species prohibita de iure diuino: ergo est peccatum: consequentia est nota: antecedens patet exodi vicesimo moralia veteris legis manent etiam in noua lege prohibetur qui viderit mulierem ad concupiscēdam eam iam eam mechatus est in corde suo mathei quinto et prime corynthoruz sexto: nolite errare neq̄ fornicari neq̄ ydolis seruientes neq̄ adulteri. ¶Insuper pro adulterio in lege mosayca erat magna pena infligit⁹ moz patet genesis tricesimo octauo de thamar: producte eam dixit iudas vt comburatur: ergo peccatum erat magnum: consequentia tenet in lege qualibet siue diuina siue humana et potissimum in diuina sicut in veteri lege vel noua. Forte dicis hoc argumentum non vincit: ipsa nondum erat tradita sola debebat comburi quia filia sacerdotis vt patet leuitici vicesimo primo: contra illud est littera deutero nomii vicesimo quinto: sed hoc non obstat: probatio est clara leuitici vicesimo. si quis mechatus fuerit cum vxore proximi sui et mechus occidatur et adultera. ¶Confirmatur q̄ sit magnum peccatum a posteriore per inumera mala que inde sequūtur nutritio falsi heredis vxor manebit vallata scrupulis an viro scelus ipsum pandet vt verus heres hereditatem habeat pro purganda conscientia vel seruabit famam quam habet abortus homicida dissipatio domus eneruatio bonorum fortune pro nutrienda familia ipsa dedecus progenici coinquinat apud vulgus hunc virum innocentem fortasse magnanimum exponit ludibrio sine eius culpa apud hyspanos depingunt cornua in limine domus eum paruuli sequuntur in vico cornitis digitis illudentes vsq̄quaq̄ ipse est fabula hominibus apud prudentes sola mulier est lues non autem vir non est situm in facultate sua si non fuerit in causa tabescit super terram mauult filiam pollui q̄ꝫ vxorem ⁊ vxorem mauult occidi q̄ꝫ filiam: ergo a fortiori mauult vxorem occidi q̄ꝫ pollui. hunc discursum virtualiter facit glosa marginalis Amos septimo vbi pro magna pena propheta dicebat iudeis viderent suas vxores pollutas ante se: preterea adulterans violat fidem quam promisit alteri in facie ecclesie et suum promissum irritat: ergo est fidefragus vel ipsa fidefraga: secundi regum duodecimo: non recedet ait gladius de domo tua vsq̄ in sempiternum eo q̄ despexeris me et tuleris vxorem vrie.

¶Secunda conclusio: non omne adulterium est equalit graue: patet: si coniunctus coniunctam cognouerit ibi est adulterium: similiter si coniunctus solutam cognouerit ibi est adulterium: primum est maius: patet: quia vxori proprie facit iniuriam et ē ei fidefragus dans corpus suum alteri viro vxoris cum qua commiscetur facit iniuriaz: ergo in illo actu est maior difformitas q̄ꝫ in alio actu: similiter mulier adulterans grauius peccat q̄ꝫ vir adulterꝫs patet: plura damna sequuntur ex adulterio mulieris q̄ꝫ viri et maior est infamia talis virtus est magis propria mulieri q̄ꝫ viro seruare castitatem secundum illud quod dicit quintilianus: pudicitiam in milite quid laudem feminaruz magis est ista virtus. ¶Tertia conclusio: crebro vir est causa quare vxor sua est impudica: quod patet cum vir est caput vxoris debet eam dirigere in via salutari non dando mulieri occasionem ruine turpia proferendo verba enim mouent animos non alias dido enee adherebat que ante eius aduentum mortuo marito cicheo viduitatē suā dicauerat. nō intro

Universidad de Deusto
Biblioteca

ducendo eos quos existimat impudicos saltem in magna familiaritate non loquatur impudice nec signa vnc̄z impudicitie ei ostendat ei fidem seruando hec conclusio est viri vxorati aristotelis.experto (vt aiunt) credam⁹ roberto et conformis rationi primi economicorum quarto in quo capite ponit quinq̄ doctrinas inter virum et mulierem seruandas. ¶Prima vt iniuria cesset sic enim nec ipse iniuriam patietur ad hoc scientiam pythagoricorum ad auctoritatem casum in medium citat inquiens.hoc enim et communis lex inducit vt pythagorici dicunt quemadmodum seruam ab lare ductā quā minime decet videri afficere iniuria apud nostrates britannos est dicterium super pontem lōdoniarum verbum malum pro alio habebis hoc idem patet de musca et formica esopi dulcia p̄ dulci pro turpi turpia reddi verba solent. Secunda doctrina est:caueat se ab externo concubitu. Tertia: non vtatur impudice vxore vt non curet de venereis in viri absentia. Quarta ducat virginem:ad ħ notandum hesiodum in medium affert inquiens. recte vero se habet et illud hesiodi puellam accipere oportere vt gratis moribus imbuere possis diuersitates enim morum nequaq̄ ad dilectionem sunt. Quinta:non sit vxor superba et exuperans in vestibus et secundi economicorum primo aliquas leges addit in infortunis sic viro faueat et eum diligat sicut in fortuna secunda si vlixes non pertulisset dura quis modo laudasset penelopen secundum illud ouidii:durus videsset vlixes penelope felix s̄z sine laude foret nec tantam gloriam inquit aristoteles adepta fuisset. Aliud secundi economicorum secundo p̄cipit capiat bonam mulierem non decet hominem sane mentis vbicunq̄z semen dispergere etiam p̄oli facit iniuriam : sitq̄ pudor in verbis in operib⁹ vero phas et honestas parua peccata ignoscat nec metum incutiat sine verecundia et pudore hec cum meretrices ad mechos pati decet et tertio eiusdem introducit homerum q̄ amor inter eos nō valet sine verecundia et timore p̄pterea introducit helenam de priamo sic dicentem. O metuende michi semperq̄z tremende chare socer et vlixes ad nausitam. Te mulier quidam valde ammiror ꝛ metuo nam nemo deteriorem se ammiramur et reueretur. ¶Ex his sequuntur aliqua:vnum:non seruans fidem vxori frequenter habet fidem violatam frangenti fidem frangetur fides eidem vide de agamenone et cletemuestra:et a contrario sensu seruāti fidem ei crebro fides seruatur:patet de vlixe qui noluit habitare cum athlantis filia immortalitatem p̄mittente nec cum circe salutem sociorum p̄mittente qui in porcos conuersi erant secundum illud carminis. Circe socios mutauit vlixes per porcos illos non intelligo aliud q̄ socios vlixes luxurie deditos et eum castum. ¶Sequitur secundo delirus est senex qui ducit iuuenculam impares sūt mores cum ipsa iocunda p̄pter sanguinem sit ipse p̄pter eius diminutionem tendens ad melancoliam non bene cohabitant : gaudia semper amat et ludicra verba iuuentus.opposito modo de senecture. ¶Tertio sequitur:homo non debet nec propter nobilitatem nec diuitias nec pulchritudinem capere mulierem notam de impudicitia:patet si aliquid leticie habet a principio extrema gaudii luct⁹ occupabunt. ¶Quarto sequitur:debet eniti capere caste mulieris filiam cum talis p̄sumitur bene erudita ab vnguiculis et teneris annis filia impudice mulieris malum exemplum matris fortasse imitabitur. ¶Quarta conclusio:aliquis solutus solutam cognoscens committit adulterium .probatur conclusio : sortes credit cognoscere vxoratam et vult talem cognoscere:in illo casu sortes facit adulterium:patet:non peccat peccato simplicis fornicationis nec aliqua alia specie luxurie: ergo peccat adulterio. Forte dicis et sic dicit martinus:sortes in casu peccat peccato adulterii sed non adulteratur cum non cognoscat coniunctam nec ipse est coniunctus in hoc est apparentia et videtur q̄ secū certandum est de termino post q̄ conuenit in ratione peccati sed hoc non sufficit:quod probo : si omnis copula viri coniugati cum non sua esset adulterium sequitur q̄ aliquod adulterium erit meritum et p̄o aliquo adulterio aliquis p̄miabitur in celo hoc inconuenit omne adulterium est peccatum liberis verbis loquuntur philosophi nobis est dat⁹ certus limes loquendi:probo consequentiam:pono q̄ sorti egredienti lectum ingrediatur non sua ex eius nescientia tunc talis actus erit non peccatum nec in differens:ergo meritum capiatur casus iacob q̄ ipse consenserit in rachaelem et contra et in tenebris lia erat supposita tunc iacob cognoscendo liam p aduersarium adulteratur sed non peccat peccato adulterii sed iacob meruit in illo actu si fecit p̄pter deum. Si dicas hic non cadit ignorantia inuincibilis vt dicit guillermus parisiensis hoc non habet apparentiam p̄pter hoc missum facio.

¶Contra primam conclusionem argumentor p̄o bando q̄ adulterium non est peccatū:patet de ruth que ingressa est ad pedes boz suadēte noemi ruth tertio similiter hester que intrauit ad assuerum p̄cipiente mardocheo per libellū repudii regina vasthi non desinebat esse vxor assueri non erat libellus repudii licitus nisi dispensante deo secundum quācunq̄ positionem modo deus non dispensauit cum gentilibus. ¶Et confirmatur:est aliqua que non cognoscitur a sorte qui putatur esse frigidus vel est maleficiatus vxor relinquit sortem et ducit platonem postea plato potest illam cognoscere in illo casu plato et vxor illa faciunt adulterium et non peccant.simile argumentum potest esse de eis qui p̄o bant an possunt seinuicem cognoscere p̄o tempore et postea est diuortium. Ad primum dicitur quicquid sit argumentum non p̄obaret ibi esse adulterium cum neuter erat ligatus s[ed] an ipsa peccauerit acquiescens socrui non est opus ruth excusare a peccato veniali vl' mortali argumētum de hester

est ad p̄positum non est opus hester excusare in illo facto si dicatur q̄ ista facta sunt instinctu diuino cum questio est de facto non satago illud impugnare tempore legis mosayce gentes contrauenientes legi mosayce non peccabant nisi simul contrauenirent legi nature.q̄z ad illam nō tenebantur. ¶Ad confirmationem dicitur in talibus non est adulterium ignorantia inuincibilis impedit ne dicatur adulterium. ¶Contra secundam conclusionez et eius probationem sic argumentor: coniūctus cognoscens solutam non adulteratur: ergo conclusio et probationes falsum p̄supponunt : antecedens patet querendo quare citius dicatur adulterium a coniūcto q̄ simplex fornicatio ab alio. ¶Et confirmatur:vel vxoratus plus peccat cognoscendo solutam vel solutus cognoscendo coniunctam neutrum est dicendum.simile argumentum potest esse an vir vel vxor plus peccat. ¶Ad secundum nego antecedens:et quando queris quare citius dicatur adulterium q̄ simplex fornicatio ratio est facilis: quandocunq̄z est copula culpabilis cum aliena vel alieno est adulterium et sic est ibi non habeo p̄o inconuenienti q̄ actus vnius dicatur adulterium et alterius simplex fornicatio:vt si sortes credat bertam esse solutam et berta credat sortem esse coniunctū et hoc non intimat et sortes peccat peccato simplicis fornicationis ꝛ fornicatur:berta adulteratur et peccat peccato adulterio. ¶Ad confirmationez in qua duo puncta tanguntur semper mulier peccat plusq̄ vir virum habere plus prudentie non arguit eum grauius delinquere q̄ mulierem: quia illud probaret adam plus peccare q̄ euam : prudentia est circunstantia augens plura inconuenientia sequuntur ad adulterium mulieris. Ad aliud an coniunctus plus peccat cognoscens solutam:vel solutus cognoscens coniunctam.martinus dicit q̄ pl⁹ peccat:ratio est secundum eum quia ipse contrauenit promissioni quam fecit in facie ecclesie solutus nullum simile fecit illud habet apparentiam: videtur michi oppositum solutus plus peccat:quod patet:mulier plus peccat adulterans q̄ vir secundum martinum et veritatem : ergo consentiens peccato mulieris et eam instigans ad peccandum plus peccat q̄ vir mulierem solutam instigans etiam non tot mala sequuntur ex copula cum soluta muliere a viro coniuncto sicut soluti cum coniuncta.

¶Contra quartam conclusionem argumentor:vl' quelibet copula inter solutos alienos est adulteriū et hoc non:vel aliqua et aliqua non et detur ratio. ¶Et confirmatur vbi ex ignorantia inuincibili vir cognoscens vt supponamus inter iacob et liam in principio noctis est vtrinq̄z adulterium vel in altero est non peccatum vt puta in iacob et cum est act⁹ circa venerea et non castitas vidualis vel virginalis est coniugalis:ergo sunt coniuges. ¶Ad primum do secundam partem quelibet copula cum aliena culpabili est adulterium puta cum scit mulierem esse coniunctam vel credit vel econuersoyl' non inquirit sufficienter an talis est coniunctus vel coniuncta.Dixi sufficienter ꝛ non culpabiliter quia si sortes transiens ad prostibulum reperiens bertā coniugatam:sed hoc fugit sortem q̄ ipsa est alicui alligata et ipse facit magnam indaginem nolens eā cognoscere si esset vxorata iam peccat illam cognoscens ꝛ fornicatur fornicatione simplici q̄ q̄ det operam rei illicite non videtur adulterari post indaginem si nullam feciſſet vel insufficientem non nego quin tunc adulteratur et peccat peccato adulterio. ¶Ad confirmationem dico iacob non commisit aliquem actum luxurie sed actum castitatis coniugalis nec ad hoc requiritur coniugium sed putatum ex ignorantia inuincibili et sic iacob facit actū coniugalem siue petens debitum siue reddens altera autez adulteratur . de iacob gratia exempli sit dictum capiantur alii si volueris si aliquis veniens a remotis partibus vxoratus in gallia duceret bertam in vxorem insciam criminis berta facit act⁹ castitatis coniugalis toto tempore quo eam latet super casu sortis sortes adulteratur et ita breuiter expers peccati in hoc actu nec facit adulteriuz nec fornicationem et sicut non peccat peccato fornicationis adulterii vel incestus ita nec fornicatur adulteratur vel facit incestum nec ex his sequitur q̄ adulterium sit fornicatio vir habet vnum actum qui frequenter est adulterium et actus exterior adulterium tanq̄ actus exterior ab interiori adulterio imperatus dummodo mulier in vtroq̄ actu et interiori et exteriori habet castitatem coniugalem q̄ q̄ nō habeam illud consequens p̄o inconuenienti q̄ idē actus numero interior simul est fornicatio simplex et adulterium vt in fronte huius materie meminimus de illo qui vult has cognoscere demonstrando solutam et coniunctam scitas esse tales fidē nullam dabis scio'is asserentibus omne adulteriū specie essentiali differre a fornicatiōe simplici imo nec doctis viris qui frequenter hoc per constructionez obiectorum satagunt roborare cognoscere hanc cōiugatam demonstrando solutam quam scio esse talem est simplex fornicatio et volo cognoscere hanc solutam demonstrando coniugatam scitam esse talem est adulterium:ex quo palam est berta reddēs debitū sorti vxorato post q̄ q̄ ei cōstat de vxore sortis icipit adulterari vbi ad̄ fecit act⁹ castitatis coniugalis.

¶Sed contra illud argumentor:proles genita inter sortem et bertam est illegittima:ergo ex nephario concubitu ipsa est procreata. Respondeo illud argumentum non est ponderandum licet ille coit⁹ sit nepharius ex parte vnius est licitus ex parte alterius et p̄pter castitatem mulieris virum cognoscentis non debet dici illegittima esse legittimum non arguit peccatum in prole:sed si sortes de facto credidisset vxorem eius defunctam que tamen est superstes ex ignorātia inuincibili sorti ex parte vtriusq̄ sortis et berte ille actus est castitas coniugalis et proles est legittima p̄pter bonam fidē vnius si matrimonium contraxerint in facie ecclesie;

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel qđ putabatur ab altero esse matrimoniuz licet realiter non sit:hoc patet qui filii sunt legittimi ex tenore. q̄to fortiꝰ si ābo habeāt ĝrantiā inuicibilē ¶Quarto sequitur:stat sortem in adulterio et ex concubitu adulterino esse genitum et esse doctorez parisiensez.p3: facultas aduertit ad legittimā ꝓlē et non ad adulterium:lex presumit semper filium esse genitum a coniuge vxoris licet interim ipsa adulteratur. ¶Quinto sequitur:adulterium nō diffinitur per cognoscere coniunctam vel non coniunctam:sed per hancvelle cognoscere quam credit esse coniunctam vel non habet rationem credēdi opposito. ¶Sexto sequitur:aliquis est adulter qui nullam cognoscit:ex quo patet inscicia aliquorum dicentium virum non teneri ad confessionem de tali circunstantia coniuncta vel soluta cum vnum peccatum est adulterium in specie culpe distinctum a fornicatione simplici. ¶Istis suppositis descendo ad vnum argumentum quod facit martinus in hac questione de adulterio.dicit ipse:non est possibile q̄ aliquis credat se velle adorare dyabolum et credat se adorare dyabolum et deum adorez:non stat ipse in appellatione rationis nec ego stabo. Et si dicas cum istis potest poni deus loco dyaboli talis adorat deum q̄uis dyabolum credat adorare hoc negat:ille non adorat ante quem quis flectit genua:sed ille in quem orationes diriguntur flectens genua ante simulachrum diue virginis ymaginem non adorat sed beatam virginem:sed non omnis credens et volens adorare istum adorat istum non adoro hunc nisi credo hunc esse dyabolum:et propterea si non sit dyabolus non adoro hunc facit mistice vnum sillogismum practicum sed fiat sic nullus non dyabolus est a me adorandus hic demonstrando deum est non dyabolus:ergo hic a me non est adorandus.vel sic nullum non dyabolum intendo adorare:hic est non dyabolus:ergo hunc non intendo adorare:ecce sum matim suum modum dicēdi ista disputatio et pars quam martinus fouet fuit socii holkot qui secum intrauit in licentias patet ex eius tertio non videtur michi pars illa vera sed holkot quo ad aliqua contra socium visus est michi dicere verum non moueris in hoc q̄ parum soliditatis erat in holkoto tempore quo scripsit sententias non sto pro holkot sed in ea parte que michi vera apparet supponamus per possibile vel impossibile casum argumenti qui de facto valet nobis in materia eucharistie et aliis hec stare videntur in compossibilitate credo adorare dyabolum et volo adorare dyabolum et deum adoro et qui vult adorare hunc efficaciter hunc adorat:si aliqui pharisei vel scribe dixissent sorti:iste est christus et messias promissus in lege per iste demonstrando iacobuz alphei quos sortes credebat eē fide dignos videtur q̄ sortes poterat cadere pronus in terram et adorare cultu latrie iacobum poterat velle adorare hunc:quia hūc adoro hic est iacobus ergo iacobum adoro:aliquis vt apparet tunc poterat cum minore motiuo credere hic est christus tempore quo incedebat in terra q̄ nunc:sed si aliquis suscitatus a sorte quem adorasti dixisset christum messiam promissum in lege et non intendebam alium tali cultu adorare hoc videtur sufficere ad saluandum sortem ne peccet sillogismi quos feci non iuuant martinum:nullus nō dyabolus est adorandus.ꝛc.maior est falsa siue adorandus exponatur per dignum adorari siue per futurum adorabitur et sic est conclusio falsa de isto sillogismo:nullum non dyabolum intendo adorare:potes concedere totum discursum et conclusionem:tu adoras quem non intendis adorare si dirigas tales sillogismos:nullum non dyabolum adoro:hic est non dyabolus:ergo hunc non adoro: conclusio est falsa et sic maior:et est simile de illo q̄ dat elemosinam ditissimo qui fingit se esse pauperez coloz nullus est de diua virgine et eius effigie:sed essz ad propositum exemplum si martha fuisset credita ab aliquo esse beata ẏgo qđ volo. de facto holkot non est explodendus in suo modo q̄ stat de facto sine peccato:vel stabat quando christus erat christꝰ in terris q̄ aliquis adorasset iacobum cultu latrie sine peccato argumentor sic.Quilibet quem inuincibiliter credo esse christum est a me adorādus cultu latrie:sortes est huiusmodi:igitur:vel iacobus alphei est huiusmodi:ponatur q̄ sortes venisset ab extremo terre promissionis a bersabea vel dan visurus christum et rogasset ab aliquo apostolorum de statu et forma christi postea veniens sortes hierosolymam et petens a viris multis duobus vel tribus grauibus vel sic apud populum reputatis est ne ille christus demonstrando iacobum illis mentientibus et dicentibus q̄ sic sicut fallaces pharisei z scribe crebro fecerunt:nūquid sortes credere poterat et adorare iacobum cultu latrie:dicis deus eum illuminasset et hoc non permisisset de hoc ego nō curo siue casus holkot veniat exhibilandus vel ne sufficit michi de hoc quod dicebam in sacramento eu charistie et q̄ nunc si aliquis diceret se esse deum non est adhibenda fides quouscq̄ sufficienter ꝑ fuerit ostensum solum pro illa parte fecimus argumētum. ¶Dubitatur an mulier potest occidi pro adulterio si in illa reperiatur. Respondetur licet in veteri lege leuitici vicesimo comprehensus in adulterio occidebatur et secundum leges ciuiles tamen i lege gratie hoc videtur durum: christus iohannis octauo pepercit mulieri reperte in adulterio non insisto an sit peccatum eas occidere vbi est consuetudo patrie vt fertur esse in yspania illa lex est bene rigorosa.

¶Distinctionis quadragesime p̄me questio quinta.

Circa hanc quadragesimam primam distinctionem circa materiam carnis Queritur quinto an incestus et peccatum sodomiticum sint grauia peccata:et quis est ordo horum peccatorum inter se. ¶Pro solutione huius questionis notabis q̄ incestus est luxuria ob consanguineitatem vel affinitatem prouenientes siue cognatio fuerit carnalis vel spiritualis in quibus gradibus consanguineitas et affinitas ortum habent superius patuit de peccato sodomitico non multum immorabor in particulari sufficit aliqua tangere in vniuersali:peccatum enim sodomiticum diuiditur in multos gradus quorū primus est bestialitas qui fit inter hoiez et bestiā si sit copula iter aliquos eiusdez speciei dicitur sodomiticum ab illa vrbe sodoma vel si sit inter aliquos diuersorum sexuuz ac si esset eodem sexu vt in vase indebito perinde est ac si esset cum duobus eiusdez sexus si est pollutio sine alterius cōmixtione est mollicies peccatum contra naturam est superius ad hec oīa et ad aliquos alios actus quos vir potest exercere cuz muliere et impudice nec hic conduxit fodere cisternas remitto ad alios in hac parte si de fetore erubuit alexander loqui in proprio vocabulo quod turpe sonat fit in edi a fortiori sicut hoc flagitiū sceleſtū nepharium et nephanduz est sic pariter est infandum hic tacenduz est casus ouan erat sodomita:vel quādo homo dormit vt polluatur ille actus est sodomia et minimuz peccatuz sodomie secunduz in malicia est mollicies vel paruz ab eo differens sodomia est peior et bestialitas pessimus gradus et maxime innaturalis:non sto in multis gradibus in quibus homo potest impudice cognosere suaz mulierem vel aliaz. ¶Istis notatis pono conclusiones. ¶Prima est:incestus aliquis est magnuz peccatū ¶Secunda conclusio:sodomia est graue peccatuz capio sodomiaz ad omnes species quia sic loquentes crebro vtunt in hac feda specie nec curo de modo impropio nec alios impugnare esto q̄ dissute procedant.probatur aliquis incestus est sic peccatum q̄ est contra ius nature propriissimuz veritum hominibus et bꝛutis dormire cuz propria matre vt supra suasum est de consanguineitate:ergo aliquis incestus est horribilis aliquis tamē incestus est modicuz mortale super simplicez fornicationez vt cognoscere aliquam in vltimo gradu consanguineitatis vel affinitatis vbi est maior propinquitas naturalis et ibi incestus est peior ceteris paribus ita q̄ hic potes dare gradus simplex fornicatio incestus in quarto gradu incestus in tertio in secundo et potes ire prius in linea descendenti et postea ad ascēdentem patrez cognoscere filiaz filium cognoscere matrē qđ est basiliscus i ista coordinatiōe q̄ cognoscit aliquaz in quinto gradu non committit incestū Ex quo patet incestus vno tempore non est incestꝰ in alio tempore.tempore beati gregorii erat incestꝰ cognoscere mulierem in sexto gradu tempore innocentii desinebat esse incestus:incestus sequitur ordinationem ecclesie vbi non est cōtra ius nature. Secundo sequitur:aliquis cognoscit consanguineam eius in tertio gradu consanguineitatis vel in secundo:et tamen non committit incestum: patet post dispensationez. Tertio sequitur:male dicunt homines et inscite ecclesiaz non posse prohibere aliquid sub pena mortalis noxe :patet : quia sic incestus in tertio et in quarto gradu non esset maior q̄ fornicatio simplex. Quarto sequitur:licet incestus non sit duo peccata totalia realiter est tamen duo equiualenter:hoc est equualz duobꝰ mortalibus:sint duo sortes et plato quorum prior cognoscit bertam in quinto solutaz inter illos est simplex fornicatio plato cognoscat vnaz in tertio gradu consanguineitatis alias solutam plato magis peccat q̄ sortes dicatur excessus eius super peccatū sortis b et illa pars que equiualet peccato sortis a. Quinto sequitur aliquis incestus non excedit simplicez fornicationem in proportione euuolia aliqua non excedit vnaz fornicationez simplicez in proportione sexdoctaua aliquis incestus fornicationem simplicem excedit in proportione vicena vel tricena vt incestus cuz matre potes cognoscere incestum in affinitate vel cōmaternitate vel in filia illius qui te de fontibus leuauit.dicitur incestus ab in q̄ est non et castus quasi non castus sed interpretatio non conuertitur cuz interpretato:hec interpretatio cuilibet speciei luxurie est communis et nulli vni addicta : martinus in questione de incestu dicit aliqua non satis digesta vt pote in quinta conclusione incestus non extendit se de iure diuino ad affinitatem:sed quero ab eo an filius potest habere nouercam et patet q̄ non leuitici decimo octauo et est hoc in noua lege stabulei fine eiusdem questionis cespitat an cognoscere aliquam vbi est cognatio spiritualis sit grandioris culpe q̄ pure absolutam cognoscere constat q̄ sic abutitur in illa quinta conclusione ponit cognationem spiritualem in sacramento penitentie in fine septime conclusionis cum post canonistas aliquas rectas species enumerauit z in calce subnectit et hoc si inueniatur in istis specialis prohibitio si non bis quos imitatur fidem impartitus est quare non vidit canones in fine octaue ꝯclusionis bene dicit q̄ incestus non est species specialissima sed dando tale discrimen essentiale in speciebus creberrime a vero deuiat cum okam et aliis multis.

¶Secunda conclusio p̄cipalis probatur q̄ sodomia est grāde peccatum:probatur.propter peccatū sodomiticum deus destruxit sodomam gomorraz et alias tres ciuitates a sene vsq̄ ad pueros inclusiue genesis.xix.ergo magna pena a deo pro hoc scelere sequitur q̄ scelus ipsum est nephandum et ista non erat species pessima huius vicii quod baptista in de calamitatibus tāgēs sic inquit. Hec fera adulterium parit incestusq̄ nephādos. Stupraq̄ et igne scelus dignum quo barbara quōdam. Abstulit inmixtis sulphur quiquurbia flammis. Hic lacus est vbi tunc homines errare solebāt. Et q̄ petapolis regio fuit equoze lentus. Pigra liquoz vescit q̄ mortua corpora sorbet. Vina gerit tergo sce

Universidad de Deusto
Biblioteca

leris monimēta vetusti. ¶Pro tali vicio in galaad bē iamin iudicum. xix. viginti quinq; mille viri robusti educētes gladium occisi sūt. iudicum. xx. et leuitici. xx. Qui dormierit cum masculo coitu femineo vterq; operatus est nephas morte moriatur: sit sanguis eorum super eos neq; masculorum concubito res regnum dei possidebunt. p̄me corinth. sexto. de bestialitate leuitici. xx. Qui cum iumento et pecore coierit morte moriatur: pec⁹ quoq; occidatur mulier que succubuerit cuilibet iumēto simul interficietur cum eo sāguis eorum sit super eos genesis decimo septimo super illo verbo: accusault suos fratres crimine pessimo: dicit glosa vna interlinearis q̄ commiscebātur cum pecoribus: sed quicquid sit h̄ consistit in facto de quo nō multum cōstat nec glosa illud cathegorice tenet sufficit q̄ omnis ratio culpe que est in sodomitico proprie dicto est in bestialitate et cum hoc adulterinus sexus licet cognoscere sororem vel matrem sit cōtra naturam et potissimū de matre tū sine addito sodomiticum scelus vocatur peccatum cōtra naturam propter eius maliciā secūdum leges pro illo scelere homo est occidēdus vt in auten̄ti. colla. sexta vt nō luxuriētur cōtra naturam. ¶ oīm̄ hoibus. sic inquit imperator q̄m̄ quidem dyabolica instigatiōe comprehēsi et grauissimis luxuriis semetipos inseruerūt z ipsi nature cōtraria agūt et istis intūgimus in sensibus accipere dei timorem et futurum iudicū sed p̄ius tales sūt monēdi dicit imperator et si nō abstineant z acquiescāt cum monti fuerit occidātur. de compatione istorum peccatorum inter se videtur peccata sic se habere per ordinem primum locum i malicia obtinet sodomia quo ad istas duas species bestialitat; sodomia est grauius peccatum q̄ adulterium. vnde beatus augustinus de adulterinis cōiugiis libro primo de istis pctis et eorum ordine sic loquitur adulteri malum vincit fornicationem vincitur autē ab icestu peius est em̄ cum matre q̄ cum alienavxore cōcūbere sed oim horum est pessimum quod cōtra naturam fit vt si vir membro mulieris non ad h̄ cōcesso voluerit vti vsus em̄ inaturalis si vltra modum probabitur in vxore quid̄ veniale est peccatuz in meretrice dānabile sed istud quod cōtra fit execrabil'r fit in meretrice sed execrabili⁹ i vxore. Ex isto patet licz sodomia a toto genere sit grauius peccatum q̄ cetera carnis vitia propter duas species eius tū est aliquod peccatum sodomie de quo dubium est an sit mortale peccatum: martinus dubitat i quarta conclusione de pollutione an pollutio aliq̄ sit mortale peccatum si quis bibit excessiue vt polluatur et tū est vna species sodomie. si dicas eum intelligere de actu exteriore secum nō opinor vt superius patuit talis pollutio non est nouum peccatum nec veniale nec mortale: quicquid sit de actu interiore illo vel de multis actibus molliciei non scirē ostēdere illa peccata grandiora adulterio q̄ q̄ nomen igne dignum habeat sodomiticum nemo opinatur simile vitium accedere ad icestum cum matre. Insuper aliquis icestus videtur peior sacrilegio apparet maius crimē cognoscere matrem q̄ virginem vestalem q̄q̄ dicatur sponsa dei vnum est alio inuralius est ita difficile interdum magnitudinē vni us ab alio separare sicut nobis occiduis cognoscere an dūium regis tartarorum dūium presbiteri iohānis excedit hic aduerte potes comparare vnum vitium ad aliud simplex vel ad vnum mixtum ex duobus vel tribus peccatis per equiualentiā: similiter potes comparare infimum vnius supremo alterius. similiter consideres diuturnitatem peccati et impulsum et iuuentutem vel si modicus erat is ultus septimo ethicorum dicit philosophus. Nō est em̄ mirū si quis a vehementibus et superātibus aut voluptatibus aut doloribus vincitur quin ignoscendum est si resistens vincitur tādē vt theodocti poete philoctetes a serpente morsus aut tercini cercyon in halope et vt homines ii qui detinere risum enitētes acumulatum illuz effundūt vt accidit zenophā to in istis remitto ad alios. si petas an loth peccauerit volēdo tradere suas filias cogīscēdas ad saluādos hospites ab hoc scelere nephādo: et an leuites et eius hospes in casu vbis galaad excusātur: et dicitur q̄ nō: nō sunt facienda mala vt ide eueniāt bona ad romāos tertio. Et si dicas: de duobus malis minus est eligēdum. xiij. distictiōe. duo mala. Dicitur hoc nō potest intelligi de malo culpe nullū tale est eligēdum nisi expenas per contrarium z abusiue vt melius est perdere digitum q̄ manum est minus malum. Dliomodo sic de malis pene et non culpe iuxta accipitrem et columbos espi. ferre mi noza volo ne grauiora feram. Tertio dico loth poterat habere duos actus: vnus erat quo volebat liberare hospites et ille actus erat bonus licet nō meritorius quia simul erat in mortali volens tradere filias et argumētum efficax est q̄ volebat eos multum' ab illis spurcissimis viris liberare cum propzi as filias in tale flagitium dare non omisit vel saltez id velle si ponas q̄ per eundem actum volebat tradere filias vt hospites liberaret ille actus totalis erat malus z mortale peccatuz non a fine qui bon⁹ erat sed a medio quod erat vetitum. Ex quo intue rilicet aliqua peccata carnis superbiā et inuidiam in malicia anteire nec semper peccata spiritus sūt maioris culpe q̄ carnis vt in secundo dictum est.

¶Distinctionis quadragesime p̄me questio sexta.

Circa hanc quadragesimam primam distinctionem de ratione affinitatis et eius impedimento loquendum est z est sexta questio huius distinctionis: affinitas est persone propinque ex copula carnali omnis parentele expertes affinitas leges consanguinitatis imitatur inter fratrem meum et eius vxorem non est affinitas quia tūc eā habere non potest illi sunt affinitatis vinculum id est claudentes duas parentelas illa vxor est michi in primo gradu affinitatis quia semper ipsa vxor

fratris mei dz computari in toto gradu affinitatis vni de parentela fratris mei in quotolle est i gradu cōsanguinitatis fratri meo si illa vxor moriatur frater meus nō potest habere vnā mulierē citra quitū gradū cōsanguinitatis illi⁹ mulieris q̄ ipse est eis cibus affinis z sic eius vxor est oibus cōsanguineis fratris mei affinis nec vnū consanguineū frīs mei habere potest. filius pidis erat in secundo gradu affinitatis cū andromade vxore hectoris. p3. filius pidis erat i scdo gradu cōsanguinitatis cū hectore: q̄ i eodē gradu affinitatis cuz vxore hectoris z ita in aliis gradibus cōsanguinitatis grad⁹ affinitatis inuenies proportionabiliter impedit matrimoniū contrahendū z dirimit iam cōtractū si matrimoniū antecedat sed si supueniat matrimonio contracto per verba de presenti nō cōsummato nō dirimit. patet in capitulo primo de consangui. z affini. z a fortiori si est cōsummatū et peccās potest reddere debitu vxori et tenetur petenti petere nō potest: sed aī carnalem copulā primo reddens peccat potest intrare religionē nec aliter euadere potest peccatū cognoscendo primo illā mulierez saltē sine dispensatione sed eam secūdo cognoscens nō peccat reddens debitum. ex quo sequitur duo vel tres fratres possunt habere totidē sorores: vel pater et filius ei⁹ possunt habere duas sorores: vel si sortes habeat sororem platonis mortua vxore, prīa z platone potest capere vxorez platonis. patet. nulla est, phibitio. Aliud est impedimētuz publice honestatis iusticia impedimētum inq̄ positiuū humanū in quo pōtifex potest dispensare per totū z oritur ex sponsalib⁹ z q̄ bonifacii octaui littera i hac parte pspicua sufficit nudaz litterā afferre de sponsali. z matri. c. ex sponsalibus. libro. vj. Ex sponsalibus iquit puris z certis etiā si cōsanguinitatis affinitatis frigiditat; religionis aut alia quauis ratione sint nulla dūmō nō sunt nulla ex defectu cōsensus oritur efficax ad impediē dum et dirimēdū sequētia sponsalia vl' matrimonia non autem ad precedētia. Ex isto textu sequunt' alia conditionalia anteq̄ cōditio extat nō inducūt publice honestatis iusticiā contrahens cū berta cōditionaliter postea ducit cōsanguineā berte. Scdo sequitur si quis cōtrahit cū vna per verba de futuro cathegorice z cum cōsanguinea illi⁹ postea per verba de futuro prime adhersbit z secundā habere nequit ob publice honestatis iusticiā sed si contrahat cū secunda p verba de p̄nti z eā cognoscat neutram habere potest nō primā ppter affinitatem aī contractū matrimoniū nec secūdā ob publice honestatis iusticiā cōsensus per verba de p̄nti explicat⁹ ante carnalez copulā citius videtur causare affinitatem q̄ publice honestatis iusticiā z quia sponsalia aī septēnium nichil valent propterea ibi non est publice honestatis iusticia nec sponsalia contracta ante septēniū valent post septēnium nisi ambo consentiant nec dato q̄ parentes paruulorum pro ipis contrahant nisi ipi si consentiant. propterea ibi non est publice honestatis iusticia. hoc patet in eodem titulo. Si infantes.

¶Distinctionis q̄dragesime p̄me questio septima.

Queritur septimo circa hanc distinctionem q̄dragesimā primā an sint aliqui filii illegittimi. ¶Respōdet filiorū aliqui sunt legittimi nō naturales vt adoptiui arrogati leges hos admittunt. alii sunt naturales z legittimi vt in matrimonio geniti vl' qui legittimi approbātur ab ecclesia. tertii sūt naturales z nō legittimi vt q̄ nascuntur ex cōcubinis quarti sunt nec naturales nec legittimi vt geniti ex icestu vel adulterio vt spurii dicunt nō naturales q̄ cōtra legē nature matrimonii hoc est iter illas personas nō potest esse matrimonium illegittimi q̄ preter legez ambitio preter rationē impellebat alexandrū reputare iouē hamonē patrez z nō philippū z forte fuit vna causa q̄ antepatrū iusti gans in eius necē q̄ nō esset dignus regno macedonico q̄ erubesceret habere in patrem regē regni cui succedere debebat. Si dicas demōstrando q̄ttuor legittimos cū vno spurio verū est dicere hii sunt filii et sub nullo horū mēbroꝝ includūtur ergo diuisum excedit mēbra diuidentia. respondeo sunt illegittimi cōtradictorie. p3. nō sunt legittimi nec sed⁹ isti quiq̄ sunt illegittimi ergo quilibet eorū est illegittim⁹ z sic plures sunt illegittimi in illo casu q̄ legittimi licet sit vnus singulariter legittim⁹ hoc modo plures sunt illegittimi in francia q̄ legittimi demōstrando eos omnes. hec est vera isti sunt illegittimi id est nō legittimi s3 capiendo vulgariter reducas ad singulare vel supaddas sufficiēcia membra ad cuadendā sophisticationē fm rem satis plura secundū cōmunē modū numerādi posuim⁹ ista distinctione p̄missa cōclusiue. respondetur aliq̄ filii sunt illegittimi. p3. qui filii sunt legittimi p totū. filius legittimus est ille qui nascitur in matrimonio approbato vl' q̄n proles est genita iter personas idoneas tempore generationis z mulier postea ducit i vxorem. patet. qui filii sunt legitti. c. p̄mo. hoc p3. c. tanta vis. spurii vero nō legittimātur. patet. ibidē etiā habens vxorē contrahens cū berta in facie ecclesie ignara illius vxoris facit prolē legittimā. p3. c. ex teore. idē est si fuerit separatio. c. hui⁹ rubrice. scdo idē est ex clādestino matrimonio dum approbatur per ecclesiam. Ex isto patet q̄ ex aliquo coitu q̄ est peccatū gignatur proles legittima patet. si sortes habeat vxorez in anglia z ducat mulierē in gallia imo quādo est peccatum ex vtraq̄ parte. patet i cōcubinatu nec hoc inconuenit inter cōiuges vt si vterq̄ voueret cōtinētiā z intrarent religionē gemebald⁹ laudunēsis eius habuit neptē sancti remigii causa religionis se mutuo absoluerunt ex ea tū postea filiū genuit occulte qui propterea latro diceba[illegible] q̄ in patru ei successit nec inuenit dispēsatio vl' q̄ nunc oporteat cū vinculū matrimonii adhuc non est solutum peccatum precedēs nō arguit sufficienter illegittimationē. ¶Sed contrasta arguitur leges nō possunt legittimum illegittimare ergo nec illegittime natū legittimare sed natus in concubinatu aī matrimonium est illegittimus: ergo per nullam

Universidad de Deusto
Biblioteca

cōstitutionē pontificis potest legittimari. ℜ Respondetur iura sunt prouisa ad absoluēdū q̄s ad condēnandū. Si dicas si rex cognoscat mulierē solutā et generat prolē per hoc q̄ ducitur mater in vxorem proles sit legittima z habebit hereditatē si non ducatur mulier ꝓles non habebit hereditatē: g̃ fraudatur iure suo: nego q̄ fraudetur iure suo ante matrimoniū huic nichil debetur in regno vel ducatu parum distat a iure habendo nō incōuenit propter peccatū parentis q̄ filius careat hereditate nō propterea portat iniquitatē patris hoc est peccatū vel penam peccato debitam. ¶ Dubitatur an romanꝰ pontifex potest legittimare omnē legittimū ad promotionē spiritualem et temporalem. Dubitatur an filiꝰ tenetur imptire fidē matri dicēti eum esse spurium. Ad primū dicitur q̄ sic in spiritualibus ad ℏ q̄ habeat ordines beneficium vel officiū potest tollere impedimētū iuris canonici ius statuit tales illegittimos taliter puniri modo penā inflictā a cano ne potest remouere non tñ potest facere qui ille est illegittime natus sed facit ne puniat pena cōi debita illegittimis nō potest hoc facere in terris ecclie non subiectis in temporalibus ad hoc q̄ succedant in temporalibus esset i ꝓiudiciū regū. ꝑz. xxxij. q. iiij. c. dicat. xxxv. q. vij. c. vnico. Quo fit hec consequentia est nulla papa legittimat sortem gallū vel scotū spuriū ad promotionē ordinū ergo potest legittimare ad hoc q̄ sit comes merchie nō omne potens in maius potest in minꝰ nisi quando minꝰ includitur in maiore q̄ hic nō cōtingit hō rōcinatur er non volat nec est legittimatio per cōsequentiam. ¶ Petis an rex potest legittimare dicitur q̄ñ quis habet ius acquisitū z habet terram tā actu non potest legittimare illegittimū q̄ habeat hanc terraz de iure acquirendo videtur q̄ potest cū cōsensu ad quos spectat est dñs talis cognominis habēs filiā z illegittimū consentientibus parentibus puelle ꝓuidendo mulieri vt habeat bonū matrimoniū potest rex dispensare annectitur frequenter terra cognomini post genitam mulierez ipsa cōtradicēte z datur fratri vel alteri cōsanguineo sine peccato est in istis cōstitutio humana que tollit ius z ipsum ponit q̄ sufficit in scotia z i castella mulier est heres regni i multis aliis locis nō sed solū mas in vtroq̄ regno britannoruz primogenitus succedit in tota hereditate quo ad immobilia nō autē in francia z aliis regnis istud sufficit sed primogeniti i toto succedentes tenentur alios alere ꝑm eorum statum z facultatem leges antique esto q̄ parum oblique videantur nō sunt facile repudiande vl̄ eneruande per dispensationez ꝓpterea reges non possunt sine peccato dispensare cū spuriis vt succedant in hereditate nisi vbi est rationabilis causa daretur materia procreādi spurios z eneruandi leges antiquas per facilem dispensationē hoc nō cōtingit in dispēsatione ad ordines nulli fit iniuria multi tales sunt ita bone vite sicut alii legittimi z cū habeant animū seruiēdi deo cū aliis sunt admittendi sicut quidā petēs dispensationez dicebat quāuis peccātes me progenuere parentes. Culpā nō merui nec reus inde fui. ¶ Ad secundā dubitationez dicit si aliqua mulier sēl tenuit me pro filio legittimo z sum putatus talis ab aliis nō adhibebo fidē matri michi postea dicēti q̄ sim il legittimus quare citius est ei adhibēda nunc fides q̄s antea cū tūc ꝑsumebatur verax nūc autē fidefraga possum dicere matri facile annuo q̄ sis ipudica mulier et malorum mox sed nō assentio tibi q̄ talis dñs nō est michi pater qui habet te in vxorem z ad hoc est argumentum. ff. de hiis q̄ sui vel alie iur. in. l. filium. z. C. de nuptiis. l. Si vicinis. irridetur filius qui reliquit regnū pro verbis matris maior fides adhibebitur prime depositioni testis deponētis cōtraria i iudicio q̄s scde etiā fauore matrimonii presumetur legittimꝰ filius z i vndecimo mēse post absentiā cōiugis nō autem in duodecio aliqui diutius stant i vtero matris q̄s alii. ¶ Dubitatur tertio si sortes cognouit mulierē habilē bertā ex qua genuit a sobolē ducit tebergam in vxorem ex qua genuit b rursus mortua teberga ducit bertaz in vxorem quā ꝑius cognouit: queritur an b erit heres dñii vl̄ a z loquimur de portiōe hereditaria vbi tota terra datur primogenito vl̄ maior portio. credo q̄ b est heres cū est primꝰ legittimꝰ ex vxore secꝰ est si quis generat ex catheria c prolem de hinc ad duos annos vl̄ tres futuros ducit katherinā in vxorē ex q̄ generat d sobolē legittimā iam ꝓ matrimoniū c legittimatur añq̄ generatur d si ponas q̄ in eodē instanti quo contrahitur matrimoniū nascatur d tūc c nō est proles legittima añ d sufficit q̄ nascatur añ d z d nō citius est legittima q̄ c.

¶ Distinctionis q̄dragesime scde questio vnica.

Circa hanc distinctionē quadragesimā secundam i qua magister loquitur de cognatione spirituali adoptiōe z arrogatiōe sue cincte materiam tangemꝰ pro horum intelligentia aduertendum est. Aliud est impedimētum i cognatione spirituali z illud impedimētuz declarat boni facius papa de cogna. spūa. c. nedū. li. vj. cōtrahit hec cognatio spiritualis i duobus sacramētis scz baptismo z cōfirmatione baptisare i necessitate nichil ꝓhibet patri licet suuz filiū baptisare i necessitate z viginti persone simul ꝓhibētur decē i baptismo z totidē i cōfirmatione. ꝓpterea decez declaratis i baptismo mox relique decē patefiunt i cōfirmatione patrinus vocatur leuās q̄ antiquitus baptisans imersit filiuz i aquā z patrinus leuabat euz de aqua propterea vocatur leuās z licet ꝓpter periculū mortis i paruulo hoc abiit i dissuetudinē nomē leuantis adhuc est in honore prime persone ipedite i ꝓposito sunt leuās z baptisatus. Secunde sunt inter leuantē z parētes leuati. Tertie inter baptisatū z filios leuantis. Quarte inter leuatū z vxorē leuantis ꝑius cognitā. Quinte inter vxorē ꝑius cognitā leuantis z parētes leuati. Eodēmō quinq̄ persone prohibētur inter baptisantem z baptisatū totidē persone iter confirmantē z confirmatū z quinq̄ in

ter confirmatū z leuantē in cōfirmatione z sic ꝓhibētur vigiti persone cōputādo vnū leuantē solū sz qz solent esse tres leuātes duo mares z vna mulier respectu masculi due feie z vnus vir respectu femine ex cōsuetudine ꝓportionabiliter multiplicentur persone. Ex quo palā est ego non possum habere filiam sortis leuātis me de fontibus sz frater meꝰ potest illaz habere z omnes filii sortis meā sororē possunt habere. Secundo sequitur sortes z berta leuātes possunt cōtrahere inter se filꝝ vir z vxor. Certio sequitur filia mea spiritualis pōt cōtrahere cum filio filii mei cuz hic nō sit processus i gradibus sic pater potest cōtrahere cū illa quā filius eius leuauit. Quarto sequitur filius epi carnalis nullam pōt habere in vxorez quā epūs cōfirmauit cū baptismꝰ sit ianua multoꝝ sacramentoꝝ nō baptisatꝰ nō ista icurrit cū sit ianua ad istam cognationē spiritualez z cōiter putaf. secus est si baptisatus filiū nō baptisati leuauerit hic sunt paternitas cōpaternitas z fraternitas leuans respectu leuati est pater spūalis sue pater carnalis istum genuit ita patrinꝰ euz regenerat vl̄ ille qui baptisat vterq̄ eoꝝ regenerat patrinus respectu patris carnalis vocat compater id est simul pater vnus est carnalis aliꝰ est spūalis baptisatus respectu filioꝝ leuātis vocatur confrater inter leuātes simul nō est cognatio spūalis ꝓpterea nichil obstat q̄ vir z vxor leuēt eundē puerū addebatur ꝑius cognita de vxore qz nō incōuenit viruz habere duas cōmatres successiue. Est autē cognatio legalis que impedit de cogna. lega. c. vnico. sed ista cognatio legalis est prava pauci arrogant vel adoptant sibi filios ꝓpterea parum ibi iſisto etiam post emancipationē cū filiis vel filiabus adoptātis contrahitur matrimoniū. secus est inter adoptantē z adoptatū pontifex potest hic dispensare ꝓ totum est ius positiuū humanū pape relictum.

¶ Distinctionis quadragesime tertie q̄stio prima.

Circa q̄dragesimaz tertiam distinctionē de resurrectione Queritur an idē corruptum numero potest resuscitari. ¶ Pro solutione questionis qr termini sūt satis clari nullū terminuz tituli explicabo. Sed quia titulꝰ questionis potest intelligi naturaliter vl̄ de potentia dei absoluta ꝑm vtrūq̄ mēbrū respondebo. Et qz circa ꝑmū membrum sunt varie opiniones vna platonis q̄ omnia naturaliter redibunt in. xxxvj. millibus annorum. illud tēpus vocatur magnus annus platonis ita q̄ tunc diceret redibit idē plato z eadez achademia z idez aristoteles z idē alexāder macedo z sic de aliis Et ratio platonis erat q̄ñcūq̄ redeūt eedē cause redeunt idē effectus sz in. xxxvj. mille annis redibūt eedez cause. ꝓbatur. suppositio q̄ firmamentū moueatur i cētuz annis vno gradu cōtra motū diurnū q̄ ptholomeus i almagesti post platonē insequitur tunc cōsequēs est q̄ in fine. xxxvj. mille annoꝝ erit cōpleta circuitio z hoc ꝑz cū i quolibet. xij. signoꝝ sint. xxx. gradꝰ multiplica. xij. per. xxx. et prodibunt ccc. lx. in ducto cuadent et rursus. ccc. lx. multiplica per centum et euestigio triginta sex mille emergunt. ¶ Hec ratio platonis in lumīe naturali parum apparētie habet q̄s ꝓbaret plato hoc esse verū de motu octaue sphere q̄ tñ reprobare nititur thebit filius choze cuiꝰ modū ad longū georgius pirbachius in theoricis ꝓsequitur sz i hoc non est magna vis non sufficit ꝓbare hoc de celo stellato sz de omnibus aspectibꝰ oportet ipm ꝓbare simile aspectū futurum in fine. xxxvj. mille annorū quorū cūq̄ planetarum et stellaruz qualis est hodie q̄ nemo potest ꝓbare. etiam dato q̄ mūdus sit perpetuus a tergo z a fronte z q̄ñ hec omnia ei cōcederētur nemo potest ꝓbare cōsequētiā redeūt vel redibūt silles aspectꝰ i fine. xxxvj. milliū ānoꝝ aspectibus quos nūc habemus ergo hic effectus redibit i aliis causis secundis quaꝝ causalitas est nobis notioz hoc nō habet apparentiā q̄to fortius i causis vniuersalibus celestibus z occultis sicut dictum est circa principiū huius bos ita cito gñatur sole exīte ex altera parte equatoris i signis meridionalibus sicut ipo exīte in cancro vel leone a sole potest negari esse causalitas respectu brutoruz experientiaz vel historias habere non poterat mūdus adhuc nō durauit septē mille annos est aliquid dictuz sine ratione q̄ aristoteles z naturaliter loquētes respuebant. Aliis opinātibus q̄ idē numero naturaliter potest redire sed non oia redibūt sz q̄ñ manet eadē materia nūero z eadē causa efficiens vt in igne iclusoi vnali extincto potest idez ignis nūero redire naturaliter. Aliis opinātibus si deus non impediret naturaliter oia possunt redire z hoc differt a platone plato posuit q̄ redibunt hic modus nō dicit ℏ sed possunt si deus nō impediret. Aliis opinantibꝰ q̄ nichil corruptū potest idē numero redire de quolibet ꝓria opinionibus opināte sollicitū esse stultuz est ideo qualibet opinionē ad longuz ipugnare tediosum foret. propterea sicut sentio ponaz conclusiones. ¶ Prima cōclusio nichil ꝓprie corruptum potest naturaliter reproduci. ¶ Secunda cōclusio qualibet rem corruptaz ꝓprie vl̄ improprie permanentez deus potest reproducere. ¶ Prima conclusio probatur auctoritate aristotelis. ij. de generatione expressa quoꝝ substātia periit nō redibūt z. v. phisi coꝝ non redit eadē sanitas z in postpdicamentis a ꝓpatione i habituz impossibilis est regressus ratiōe arguo nichil debet naturaliter loquens ponere contra experientiā vel cōtra illud qō semper appet nisi rationez cogētez ad hoc habeat vel auctoritatez sz sic est q̄ canis corruptus nō redit nec bos corruptꝰ z ita in aliis corruptis nulla est ratio ad probandus opposituz nec auctoritas imo auctoritas ꝓhi est in oppositum positio platonis est heretica ꝓ illaz positionē. psalmista. psamo. xj. dicit. Tu dñe seru abis nos a generatione hac in eternū z i circuitu ipii ambulant z licet psalmista platonez precesserit ꝓphetice de futuris sicut de preteritis loquutꝰ erat. Item aliqui fortassis añ platonez illaz opinionē tenuerūt ꝑm sententiam philosophi in de celo infinities re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deunt opiniones Nec respiciendū est ad virgilium sexto eneidos canentē. Tū pater anchises anime ꝙ bus altera fato Corpora debenk lethei ad fluminis vndam. Securos latices ⁊ longa obliuia potant. et paulopost. has omnes vbi mille rotā voluere p annos letheū ad fluuiū deus euocat agmine magno scz̄ memores supa ⁊ cōnexa recusant rursus ⁊ incipiant i corpora velle reuerti hoc ꝑz̄.iij.li° philostrati de iarca ⁊ apolonio si danuti ⁊ apolonio credere dignū est virgilius i sexto insequitur platonē ⁊ neuter i hac parte naturaliter loquendo habet apparentiam mirandū est quō aliqui sunt ita deliri prepositiu⁹. vt ōt altiss.in.ij.diu disputauit cū manicheis ⁊ paruz profecit erat quidā eoꝝ reputatus dū canē cauda blandientē videret dicebat aiam cito eripiēdam ab illo cane. ⁊ ouidius.xv.methamorphos.pā theodis euforbus erā cui tēpore quōd ⁊c. de pithagora patet mādaulus britānus simile modū narrat adhuc in regno manchi ad vnā leucā ad ciuitatem camisay nutriunk pauones delicatissimis cibis i quibus dicūt aias nobiliū includi ecce tecū gen⁹ hoim sine coloze aliquo delirantiū ſm illud.j.metha^cc. Nam miranda canunt ſz nō credēda poete.

¶Secunda cōclusio nulli debet esse dubia qz quā do deus ꝑmo produxit illaz rē habuit ante non esse negatiue nō magis habuit esse ꝙ quādo est corruptum ergo si ꝑmo creare poterat ⁊ reproducere oino corruptū potest cui nō repugnat esse hodie ⁊ heri ei non repugnat fieri hodie ⁊ heri fieri ordinatur ad esse sed sortes est duobus diebus vl' plurib⁹: igitur. Itē deus isto mūdo annichillato potest similez mūduz ſm speciem reproducere: ergo potest angelos reproductos reproducere ſz nō possunt esse plures i eadē specie: ergo annichillatū angeluz pōt reproducere hec ratio ꝓcedit cōtra aliquos apud me nullus pōderis est deus pōt vt opinor creare mul os angelos in eadē specie. illud tenet beat⁹ augu. xxij. de ciuitate dei dicit ꝙ si illa materia de qua homo factus est decidisset i oīno nichillū ⁊ nō māsisset i vllis nature latebris adhuc potest deus eundē numero reparare. ¶Contra primā cōclusionē arguitur sortes pōt diuidere pintā aque ⁊ rursus reunire ptes ergo idē corruptū numero potest reparari naturaliter. capim⁹ naturaliter in proposito vt distinguitur cōtra supernaturaliter: qō illa pita corrūpatur patet. ꝓus erat ens nūc nō est ens igr̄: ⁊ argumentum melius potest fieri de digito sortis amputetur digitus sortis iam ille digitus corrūpit si ebuliatur ⁊ detur sorti ad comedendū redibit idē quia eadem materia ⁊ eadē forma ⁊ ptes simul sumpte sunt totū vt infra videbitur: igitur: Forte dicis ⁊ sic dicendum est aliquid duobus modis corrumpitur vnomō proprie qñ desinit esse vnū ⁊ ante erat vnū ⁊ vna pars eius vl' ꝙ erat pars eius desinit esse in rerum natura ⁊ sic bos desinit esse aia que erat bouis nō est i rerum natura corrupto boue. aliomō aliqd corrumpitur ipropie qñ desinit esse aliquid vnum ſz nulla pars eius desinit esse simpliciter talia possunt naturaliter reuniri ⁊ reuertuntur de talib⁹ nō intellexit philosoph⁹ nec intelligim⁹ exempla sunt digitus ⁊ pinta aque in proposito. ¶Sed contra illud argumētor qz corruptionē largo mō dictā cōcedo qz ex illo sequik ꝙ libet homo naturaliter potest resurgere qñcūqz ei libet. consequēs est iconueniens ⁊ reputam⁹ miraculū ⁊ probo consequentiā qz aia nō desinit esse simpliciter ⁊ talia possunt redire per naturā vniat aia se cū eadē materia quā ꝑus informabat tunc redibit idē compositū quod ꝑius erat. ¶Respondetur ꝙ aia suapte nature relicta potest se facere presentē eidē materie quā ꝑius informabat ſz nō potest informare eā ⁊ causa est quia deus ex pacto qñ materia est organisata ⁊ disposita creat animā ⁊ facit eam informare materiā qñ latitudo complexionis bone est dissoluta aia desinit eandem materiā informare nec materia pōt ampli⁹ ab alio agente creato disponi nec aia ex sua natura informare sicut a solo deo creatur ita a solo deo informat. Et ꝙ ꝙ potest se facere pntez materie informare nō potest. Si petas quid informare ponit si ipsa inhereret. Dicitur nō est facile explicare ſz mō aristotelis respondēdo informare est reddere hoc vnū et qñ inheret sicut angel⁹ corpori assumpto non constituit aliquod vnum dicere ꝙ aia nō potest informare qz tunc causa efficiens coincidit cū forma nichil valet nec aliorum ratio tunc cā erit vilioz effectu nō est absonū dare causam partialez effectu iperfectorez solutio hec quā dedi est soluz credita vel saltem probabilis difficile est ostendere contra aduersariū ꝙ anima intellectiua sibi relicta nō potest naturaliter corpus viuificare si materia esset disposita.

¶Contra hoc arguitur aia naturaliter desinit materiam informare agens naturale hoc facit vt patet de achille qui occidit hectorē ergo achilles fecit ꝙ aia hectoris materiam nō informet. Item demon potest disponere materiam cū oibus accidentibus requisitis ad hoc ꝙ aia informet ergo ex pacto tūc deus facit animā informare eandē materiaz quam ꝑius informabat ⁊ sic redibit idē compositum naturaliter cū resurrectio ſm damascenū. xxvij. capite q̄rti est scōa eius que interit statio resurrectio inquit erit cōiunctio anime ⁊ corporis ⁊ scōa iterata ꝙ eius qō dissolutum fuerit ieritqz pessuz animalis restitutio sed hoc erit anima corpus informante: igitur. Item separet deus formā bouis ⁊ cōseruet extra materiam ⁊ relinquat eā sue nature iam potest eandē materiam informare. quo facto naturaliter redibit idē cōpositum. Respondetur ꝙ est dubium an naturaliter anima rationalis potest desinere informare materiā licet agēs naturale faciat aliquid ad qō sequitur animā nō informare materiā quēad modū agens naturale peccator facit aliquid ad qō sequitur gratiā nō esse i anima null⁹ peccator tamē corrumpit gratiā ſz solū demeritorie ⁊ si grā maneret extra animā idē esset dubiū etiā dubia est illatio Et qñ dicis demō potest disponere materiaz. dico ꝙ deus nō pepegit ꝙ aia informet materiam semper ſz qñ disponitur in vtero ⁊ sic si esset materia disposita extra vterū non ei infunderet animā. etiam illo

dato hoc nō contingit naturaliter. Si dicas demon vel angelus bonus potest disponere materiā i vtero mulieris sterilis ⁊ sic naturaliter generabit proles i muliere centum annoꝝ ⁊ sic nō esset miraculū qz sarra q̄ q̄ antiqua haberet isaac nec qz elisabeth haberet iohānē baptistā nec qz anna haberet dei matrē cuius oppositum dicitur et baptista mātuanus Anna diu steriles secuz plorauerat annos. argumētum potest colozari de gigantibus. geñ.vj.ⁿ.xv. de ciuitate dei.c.xxiij. Respondetur ꝙ angelus bon⁹ nō intromittit se de talib⁹ de demōe argumentum ponderandū videtur ⁊ respondeo ꝑmo demō q̄ q̄ habeat naturalia maxima nō intelligit oēs qualitates ⁊ omnia accidentia requisita ad hoc qz materia bene disponatur. esto qz angel⁹ bonus secū eiusdez speciei essentialis cognoscat post peccatū naturalia eius sunt obfuscata quēadmodū adā in tēpore nature integre intellexit meli⁹ q̄ abel incōparabiliter ⁊ tamē erant eiusdē speciei essentialis. Contra demō potest capere semē a viro decisum ⁊ ponere i antiquā vel in sterilem. et si dicas requiritur menstruū mulieris potest hoc capere ab alia muliere vt fertur fuisse de merlino britanno sed hec materia tractatur in.ij. Quod tangitur de forma bouis potest dici qz nō pōt illā materiam informare quā informauit nec quāuis aliam sicut albedo in sacramēto eucharistie nulli subiecto pōt inherere ⁊ si suuz subiectum crearetur iteruz a deo videtur qz nullatenus illi substātie inherebit postq̄ semel desinebat materiā informare naturaliter. Secūdo arguitur pono casuz qz deus ꝓduxisset istū bouem quē bos a ꝓducet a principio mūdi per creationē ⁊ iste bos fuisset corruptus nō minus a bos producet eundē bouem quē produxisset. esto qz deus diu ante cōseruasset et hoc naturaliter ergo idē corruptū numero reproducetur. Respondetur qz si deus creasset vnū bouem puta eundē nūero quē a bos produxisset qz i illo casu idem corruptū numero reproduceretur ⁊ hoc est naturaliter sed miraculo presuppositio hoc est miraculo iuuante ad illud concludendū nec hoc est inconueniens. Si dicas nō minus a bos ꝓducet eundez bouē numero quē b bos abzabe ꝓduxit si fuisset corruptus dico qz casus non contingit naturaliter.

¶Contra quando agens est idez et materia eadē effectus erit idē. viij. metha^cc. dico qz hoc est verum de idēptitate specifica nō numerali. Aliter dicit qz hec verba non sunt ar[i]^te: sed si agens aliud et materia alia effectus erit alius sed loc⁹ a cōtrario sensu parum soliditatis hz i philosophia quēadmodū de noticiis cōtingit qñ obiecta specie distinguñt etiā notice sed non oportet qñ obiecta sunt eiudē speciei qz semper noticie sint eiusdē speciei. ꝑz de noticiis intuitiua ⁊ abstractiua. Preterea si agens agat nunc in a instanti causabit aliquid sit illud b. Si non agat sed cesset vsqz ad vnū aliud instans causabit idem ergo esto qz effectus corrūperetur in tempore iter medio causabit idē aliud est argumentum de radio si sol causet in a instanti radiū ⁊ cōtinuet ꝙ tempus eundē radium vsqz ad b instans erit idē radi⁹ ergo si corrumpatur in tempore inter medio pōt reproducere eundē radiū. Respondetur ad primū negatur qz reproducet eundē nūero si corrumpatur vt patet ex dictis. Ad aliud de radio dicit si sol producat lumē in hoc instanti potest cōseruare illud lumē per horā sed si lumē fuisset corruptū nō produxisset idem numero nulle cause possunt effect⁹ ꝓductos cōseruare que nō possunt reproducere eosdē si essent corrupti hoc nulli creature cōuenit. Forte nullus effectus potest in pluribus instantib⁹ ꝓduci ſz sufficit si est productus in vno instanti nō est ampli⁹ producibilis nec a pluribus causis effectus effectū attingētibus. Si dicas qz beata barbara poterat generari ab alio q̄ ab eius patre qz si adā non peccasset soli electi geniti fuissent. Respondetur difficile est probare naturaliter qz beata barbara poterat generari ab alio ab eo qui eā genuit ⁊ fortassis ab alio q̄ ab eo qui eam genuit nō poterat generari isti debent dicere qñ ignis corrumpitur in aere ⁊ postea ille aer in ignē qz redeat idē ignis qui ꝑius erat qz ſm eos qñ materia est eadē numero ⁊ agens idē in specie redit idē effect⁹ numero qō falsuz est. Si dicas deus impedit sic dicā qz albedo potest ꝓducere calorem ⁊ asinū ⁊ de⁹ tñ ꝓpedit. Si dicas quidā serpētes ⁊ aialia annulosa semel diuisa qui viuiscūt postq̄ sunt corrupta sicut ferk de irundine p quasdā herbas visuz amissum recuperat de muscis apibus ⁊ similibus animalib⁹ frigidis hoc sentire videtur philosoph⁹. ꝛ. ꝓcula ꝓbleumate vltimo ⁊ in libro de inspiratione ⁊ aspiratione. Respondeꝯ tales serpentes nō proprie corrumpūtur anima sensitiua est extēsa ⁊ vna pars manet i vna parte materie diuisa ⁊ alia ꝑs in alia ⁊ postea ptes continuāntur hoc i aliquibus aialibus cōtingit ⁊ reuniūtur ptes q̄ fuerūt diutius durāt q̄ aliquoꝝ aliorum animaliū ptes si homo esset diuisus in initāti nō apparet qui anima itellectiua vtrāq̄ partē informabit saltē ꝑ paruo tēpore hoc nō concluditur qñ nunc successiue caput amputatur licet caput quo ad aliquas ptes moueri videatur hoc est ꝓpter aliquos spūs vitales inclusos i venulis de yrundine qō referk nescio qd veri cōtineat sed dicit qz ibi est priuatio solius actus et nō aptitudinis ⁊ i talibus a priuatione i habitū possibilis est regressus exemplū de sedente qui postea stat nichil corrūpitur in irūdine nichil est corruptū qō reproducatur visio est accidēs quod corruptuz nūq̄ reproducitur potētia visiua est aia que nō corrumpitur oculus indisponitur q̄ postea curatur et anima exit in actus in quos ante exire nequibat ſm illud vulgare aristotelis in de aia si senex haberet oculū iuuenis videret vt iuuenis hoc est si oculus disponeretur alia aialia corrupta nō redeunt eadē numero si penit⁹ erant extincta. Sic potest dici de pellicani pullis resuscitatis in sollitudine nili ꝓducuntur muſce similes corruptis ſz non eedem numero ⁊ ita in quibusdā aliis animātibus. Si dicas maro q̄rto georgicoꝝ docet reparare apes corruptas inquiens. ſz si quē proles subito defecerit oēs. Nec genus vñ nouet stirpis reuocet habebit. Re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

spondetur non recitat modū reproducēdi apes extinctas sz ꝓducere nouas de reparatione arche nō est difficultas cū fm me res artificialis non est distincta a re naturali z rebus naturalib⁹ solū corrūpitur archa z nichil corrūpitur nec substātia corrūpitur nec corrūpitur substantia eodēmō de accīte. Si dicas cōseruare est reducere ad aliqō gen⁹ cause z nō nisi ad efficientē ergo cū vna causa cōseruat effectuz ꝓductuz ab alia causa pōt effectum ab alia causa de nouo producere. ℜ Respondeꝯ consequētia est nulla z antecedēs videtur expiētia a ignis videꝯ conseruare calorez i aqua productū a b igne cū nō remittatur calor vt experientia docet. sec⁹ est i noua productione dixi videꝯ potest defendi q a ignis nō cōseruat illū calorē qñ apponeꝭ aquā calidā vt viij. a b calefactam ipi a remittit tot⁹ calor vt. viij. successiue q̄ ꝓducebatur a b et a ꝓportionabiliter tot grad⁹ caloris introducit de nouo z i fine a conseruat caloꝛē quē a agens ꝓduxit de nouo z ita i ceteris q̄litatibus primis. Illud nō oportet i aliquibus effectibus dependētibus a suis causis z i ꝓductione p̄ma z in cōseruatione vt de lumine. Amplio sic argumētor noticia intuitiua a oui remanet z cōseruatur iterū de nouo p subtractionē a oui a b ouo ergo idē corruptū reproducīt. ℜ Rursus ponatur minimū naturale stupe inter duos ignes iā ibi producitur ignis ab vtroq; illoꝝ duoꝝ igniū ergo effect⁹ productus ab a causa producitur a b causa vel ponātur duo ignes penetratiue. Ad primuz negatur assumptum licet homo existimat habere eādem noticiā est alia tñ sicut aliud obiectū. Ad scōz dicitur illa stupa icinerabitur ab vtroq; igne copulati nec hoc inconuenit qō dictum est trāseunter nichil producitur i variis instantibus potest impugnari idem puer nascitur i nono mēse z in octauo. Et si dicas nō viuit natus in octauo qz tūc dñatur saturn⁹ hoc non impedit propositū capiatur non⁹ mēsis z decimus etiā natiin egiptoī octauo mēse viuūt: sz istud argumētū nō cōcludit deus creat animā z pōt crea re eandē aiam in quocūq; instāti voluerit si maneat eadē materia nūero per duo instantia redibit idem cōpositum nichil aliud req̄ritur de forma asini nescis ꝓbare q̄ sit eadē semper reputabil̄ z de facto erit fili⁹ brunelli p̄is eius licet producatur in a vel in b sz nō erit idez filius product⁹ in vtroq; instanti potest accipi maior apparentia de noticia ad probā duz q̄ noticia intuitiua sortis platonē repzesentabit z hoc sic noticia intuitiua quā habeo de sorte terminat̄ p̄mo ad eius colorē color p̄mo est obiectuz vis⁹ i corporibus coloratis nō video sortē coloratū nisi qz eius colorē video hoc est de p accidens sicut tinctinabulū audit gra soni si color qui est in sorte seruata figura eadē ponatur in platone videt q̄ eadē noticia nūero q̄ sortē repzesentabit platonē suapte natura significabit huic argumēto dicat hoc non inconuenire q̄ significatio per accidens intuitiua varietur. Secunda conclusio nō est michi dubia q̄q̄ eā aliqui visi sunt negare implicat dicunt q̄ de⁹ reproducat aliquid ipso exīte ergo implicat ꝓducere aliquid ipso corrupto: huic argumēto dico q̄ nulla est apparentia añs iplicat ex termis z consequēs vtiq; est deo possibile quēadmodū multa fuerūt bruta reproducta a deo precibus sanctoꝝ. p3 de boue resuscitato a siluestro z tñ aie illoꝝ boū erant corrupte. Si dicas q̄ de⁹ erat reproducturꝰ boue ꝑcib⁹ beati siluestri cōseruauit aiaz est glosa aurelianēsis vel alia animā in simili figura produxit tunc nō erat resuscitatio eiusdē bouis. ¶ Tertia cōclusio tenendo q̄ tēp⁹ est mot⁹ localis z sint res successiue sicut plerīq; tenēt probabilius est oppositū q̄ nullum tale de⁹ potest reproducere. probat. da oppositū de⁹ potest reproducere instās i quo adā erat z sit nūc tunc in a instāti adā erat z in a instāti adā nō erat. Item deus nō potest reproducere tempus ꝓteritum. probo qz si reproducere pōt pōt quamlibet ptē tpis reproducere in hoc istāti a principio mūdi z sic nō esset res successiua ex natura rei qz sic temp⁹ mille annoꝝ esset in hoc instanti vl̄ sic probando duo contradictoria vera ista erat vera in a instāti adā est et nūc reproducat de⁹ a instās: hec erit vera in a instāti adā nō est qz bene sequitur adā nō est ergo adam nō est i a instanti q̄ ille contradicāt. p3. per omnes cōditiones ꝺdictoriaꝝ sunt singulares oppositē q̄litatis demōstrando vtrobiq; idē istās vel tempus z sic ille due sunt simul vere sim̄l'tate instātanea. hoc argumētū vix vinceret aduersariuz diceret negatiuā esse falsaz vel forte diceret nō esse idē instās ineqatiua pequalentiā capiēdo instās veruz vl̄ magistrariū potes deductiones i mediū afferre de tempore posito q̄ de⁹ tēpus mille annoꝝ faciat esse in hac hora an mille anni sint vna hora z pōt facere q̄ vna hora vel instās duret in eternuz sz dicit aduersarius de⁹ potest horā creationis ysaac reproducere q̄ nūc durat p vnā horā z tū cōtradictio eodēmō ostendetur in vno sicut i reliquo. Insup est eadem ratio de hora z quātolibet tēpore preterito: igitur. Sz isti negabitur assumptum tenendo tempus esse celū z motuz localez mobl'e qō mouetur vt est probabile nō cadit difficultas qui tēpus pōt reproducere corrupto celo tēpus abzabe deus pōt reproducere sed non reproducetur idē tempus vel eadem mensura etatis.

¶ Distinctionis q̄dragesime tertie questio scda.

QUia est difficultas inter pḥos an totuz est tertia entitas a ptib⁹ distincta z q̄ m'ri tenent q̄ sic vt beatus thomas z realistes z hic ab aliquibus theologis mota est questio z nō imptinēter an ad resurrectionē partiū redeat compositum intrinsece ꝓpterea succincte fm exigētiā materie qz est methaphisica magis q̄ ad theologiā ptinens Quero hunc questionis titulū an totum dicat tertiā entitatē a suis partib⁹ realiter distinctam z est questio secūda huius distinctionis. Pro solutione questionis ponitur cōclusio. ¶ Totū est sue partes simul sūpte z per consequens negatiua est responsio ad questionē nō stam⁹ in talibus totū est

entitas a partibus distincta totum est entitas distincta a partibus ꝓtoz est vera de virtute sermonis sz non stemus in talibus anfractibus: probatur cōclusio aucto. arist. iiij. phisico. dicentis: totū nichil est preter partes. idē cōmentatoz textu cōmenti. xvij. z secundo de aia ōt sicut pupilla z visus sunt vnus oculus ita actus z potentia sunt vnū. s. corpus z anima: ad hoc potest adduci cōparatio ap'li p̄me corinth. xij. de corpore vero z mistico: preterea ratiōe argumentoz nisi cōclusio esset vera sequitur hec cōclusio q̄ due semilibre tantum ponderarent sicut due semilibre z vna libra ab eis distincta hoc est inconueniens: igitur. p̄ia p3 ponēdo duas semilibras separatas in vna lingua statere z vnā libram in alio extremo equal'r distante: dicis non inconuenire qñ illa libra cōponitur ex illis partibus. ¶ Cōtra hoc argumentoz: due semilibre in toto tñ pōderant sicut due semilibre separate z libra aliquid ponderat z sicut tertia entitas distinguitur a partib⁹ copulatim sumptis: ita pondus totius a ponderibus partium ¶ Confirmat probatio totū per aggregationē non distinguitur a partibus simul sumptis nec totū per accidens: ergo nec totum essentiale: p̄ia tenet quia parilis est ratio: assumptū p3 demonstrando totum aurum sancti marci venetiis aggregatū ex ducatis variis scutis z talibus si tota illa congeries est aliquod vnū distinctum a ptibus q̄ro qō vnū q̄ sba et ponat in erario aur z argentū non est aur nec argentum nec aliqō tale de toto per accidens: p3: sortes z eius albedo si ꝓponant tertiā entitatem ab ipsis distinctā illa non erit sba nec accidens nec suba pōt accīs componere nec accīs s'bam. Dicis ad p̄mum lz totum distinguatur a partibus tñ non distinguitur a pondere partium. Ad secundum dicis nō esse simile sed tibi relinquimus dare dissimile.

¶ Secundo argumentoz: qñcunq; sunt aliqua duo sic se hñtia q̄ quicquid est ps vnius est ps alterius z econuerso illa idētificanť: sz sic est de toto z binario ptium: igr. Dicis hoc concludere totū esse suaz ptem: p3: significet a tñ sicut hoc cōplexum ps brunelli tunc quicquid est ps brunelli est ps a z econuerso da aliqd qō ē pars brunelli. s. materiā illa est ps partis: p3 est pars medietatis forme z materie eoō modo de forma cum brunelli nō det maxima pars tunc forme⁹ argumentū: qñcunq; aliq̄ sic se hñt q̄ quicqd est ps vnius est ps alteri⁹ z econuerso illa sūt eadē realiter: brunell⁹ z a sunt hmōi: igit. Amplius vel tota entitas brunelli est diuisibilis vel imptibilis: si p̄mum est aliq̄ qro que sunt illa non materia z forma copulatim per positionē nec cop'latiue vt cōstat qro q̄ alia tertia si totū est indiuisibile tota sphera terre non est in ꝓportiōe dupla maioz sua medietate cū non ē magna nec i proportione q̄drupla maioz sua q̄rta ꝑ oēs mathematicos argumentū assūptū non concludit ptem esse totū subsumēdo mioz est falsa: p3 p veritatē sui ꝑdictoꝛii: sz hāc concedo qcqd est ps brunelli est pars partis brunelli z econuerso potes replicare ad probationē veritatis mio ris ponēdo signū confusiuū ad terminū a sz illō est logicale propterea non insisto. Ad aliud concedis brunellū eē indiuisibilē intrīsece sz p̄supponit diuisibiles ptes z sic totū nec est partes sil'sumpte nec a liud a partib⁹ sil'sumptis nec alia: scda pars p3 per scdaz exponentē partes sil'sūpte non sunt aliquid: alie due partes elucescunt. ¶ Tertio argumentoz due medietates brunelli sunt tres tertie vel q̄ttuoz quarte eiusdē: q̄ totū est sue partes: p̄ia p3: eadē est ratio ponere totū idētificari cū oibus partib⁹ z duas medietates cū trib⁹ tertiis vel q̄ttuoz q̄rtis assūptum patet: alioquin nulle essent omnes partes totius qō inconuenit: patet: due medietates non sunt omnes quia pari ratione alique distincte a duabus medietatibus essent omnes puta tres tertie et eodemmodo quatuoz quarte distincte ab hiis et illis essent omnes: sed due medietates non sunt tres tertie: ergo non sunt omnes: eodemmodo tres tertie non sunt quattuoz quarte non valet dicere alique includentes omnes sunt oñes quia quero que sūt ille cum terminus stet determinate oportet dare vnam singularem veram. Amplius si brunellus sit tertia entitas distincta a partibus et indiuisibilis: eodemmodo medietas materie brunelli et medietas forme reddunt vnam tertiam entitatem et sic currendo per omnes partes proportionales brunelli et sic sunt infinite tertie entitates. Ad primum concederet hic modus nulle sunt omnes partes totius: nec sequitur omnes partes huius sunt partes capiendo omnes distributiue in antecedente et copulatim in consequente secundum conclusionem quam posui alique partes sunt omnes partes huius due medietates brunelli sunt omnes partes brunelli. ¶ Quarto arguitur ex positione sequitur q̄idem corruptuz potest reproduci naturaliter qō est reprobatum in questione precedenti. probatur consequentia per ablationem vnius gutte a mari corrumpitur tertia entitas per appositionem eiusdem redit eadem entitas igitur. Dicis hoc argumentum est equale contra aduersarios cum in corruptione improprie dicta nullum est inconueniens Amplius argumentoz: non est petenda pluralitas sine necessitate: ergo si sint due positiones quarum vna omnia saluat facilius cum paucitate et rationabilius vel ita rationabiliter sicut alia que res multiplicat illa est acceptanda: sed sic est q̄ maiores sūt difficultates contra partem illam que ponit totum tertiam entitatem distinctam a partibus q̄ contra aliam et auctoritates sonant cum rationibus: ergo illa pars est eligenda. Dicis totum distinguitur a partibus: ergo deus potest partes conseruare vnitatiue absq; hoc q̄ totum fiat negabunt hanc consequentiam quando est relatio intrinsecus aduenies vel quando est essentialis dependentia vnius ad aliud sicut de toto et partibus cum vna pars informatur ab alia. idem dicūt de hoīe z risibilitate. Jam contra conclusionē quā putamus magis ponendam obiciem⁹ paucis ratiunculis arguitur: si

Universidad de Deusto
Biblioteca

hee partes cõponunt hoc totum hee partes sunt ℏ totum g̃ hoc totum cõponit hoc totũ vtrobiq; idez demonstrando: maior p3 hoc totũ cõponitur ex aliquibus causis intrinsecis et adequate non integrantibus materia non integrat adequate totũ nec forma nec ille simul copl'ate igitur. Amplius sequitur q̃ subiectum propositionis singularis ess3 termin9 cõis scõm acceptionẽ scõm quã capitur hoc est inconueniens: ꝛ ꝓña p3: hoc cõplexũ iste ptes est terminus supior ad terminũ sortes bene sequitur sortes est ergo iste partes sunt ꝛ non ecõuerso. Ad primum 9̃ q̃libet ps cõponit totũ cõponere est simul ponere et quelibz ps partialiter ponit totũ sed pro discursu ꝓntie 9̃ q̃ nichil valet ẽ paralogism9 male concluditur 03 concludere: hoc totũ est cõponentia totũ et hoc est verũ cũ est hoc cõponens totũ et illõ componens totum. Ad scõm nego sequelã concedo q̃ sortes est inferior illatiue ad terminũ iste partes sed hoc non probat terminũ capi cõiter. Scõo argumentor: sequitur ex hac positiõe q̃ sortes ꝛ plato erunt post mortẽ sortis et platonis natural'r hoc est inconueniens igitur: p3 sequela: hee partes erũt post mortẽ sortis et platonis hee partes sunt sortes et plato igitur. sed dicis sicut dicendum est licet cõcedatur illa conclusio non sequitur sortes et plato erũt sortes ꝛ plato post mortẽ sortis et platonis naturaliter contra de inesse prime conclusionis scõz infert. Jnsuper sequitur q̃ sortes ꝛ plato sunt cicero et petrus ꝛ q̃ currunt q̃ petrus et cicero dormiunt hoc est inconueniens igitur: ꝓña p3 si ex aia sortis et materia platonis in alio loco fiat cicero et sic proportionabiliter de petro. Ad primã nego q̃ de inesse prime infert scõam hec est de inesse prime hec sunt post mortem sortis et platonis que est vera ꝓpter ampliationẽ de post. Ad aliud admitto casum q̃ ex duobus hoibus fiant q̃ttuor et quilibet illorũ distinguitur ab alio et cicero et petrus currunt sed petrus non currit nec mouetur saltem non 03 ꝛ ps eius mouetur non tñ vt est vnita in eo. ¶ Tertio argumentor: ex hac positione sequitur q̃ humanitas christi non fuit dimissa a verbo in triduo hoc est falsum: probo ꝓnam: hee ptes nõ fuerũt dimisse a verbo demõstrando materiã et aiam rationalẽ: hee ptes sunt humanitas igitur. Jnsuper cõtrarie opposita verificantur de eodẽ scõm hanc positionem copulatiue p3 signato scuto cuius vna medietas est alba et alia nigra secundũ quãlibet superficiem diuido scutum per ptes proportionales minoribus terminatis in parte nigra vocetur prima pars proportionalis a ipsa est alba secunda includit duas p̃mas partes proportionales ipsa est alba sic c pars que includit tres primas partes proportionales est alba et sic consequenter: hoc scutũ est ista pars et hec pars alba et illa pars alba et sic de singulis copulatim: ergo hoc scutum est partes albe: oppositomodo diuidendo ꝓbabitur q̃ est partes nigre: ergo albe et nigre verificantur de eodẽ copulatiue. Ad tertium 9̃ 03 concludere humanitas non erat partes dimisse a verbo q̃ est verum: ad scõm transeat q̃ albe et nigre copulatiue verificenk de eodem album ꝛ nigrum tñ non verificank diuisim de eodẽ. ¶ Quarto argumentor septimo metha. circa finem 3 ꝛ b manet q̃ ab non manet ergo distinguitur: similiter secundum ph̃m bis tria nõ sunt sex. Amplius ex hac positione sequik hee quattuor partes rident ꝛ nulla illarum potest ridere q̃ videtur implicare patz demonstro ptes essentiales zenophanti ꝛ zoastis. Ad quartũ dico q̃ argumentũ non iuuat aduersarios cũ ibi est sermo de toto ꝙ aggregationẽ 03 dare solutionem vtriq; parti cõem illud argumentũ ꝓbaret totũ distingui a sedenti sed de hoc alias dictũ est bis tria sunt sex si coniunctio inclusa in aduerbio capiatur copulatim si dicat interruptionẽ nõ 03 bis tria esse sex cum simul tria in indiuisibilib9 non sũt sex duo sunt tria in continuis due medietates cõtinui sunt tres tertie ꝛ centum centesime ꝛ mille millesime ꝛ numerus par est numer9 impar sufficit ad numerum imparem secundum aliquam animi discretionem habere imparitatẽ non sequik hic numerus est impar g̃ non est numerus par. eodẽmõ ptes cõicantes sunt partes non cõicantes ptes essentiales sunt ptes integrales plural'r sortes ꝛ plato sunt hic non hõ ꝛ hic non hõ quadruplicãdo demonstrationẽ demonstrando q̃ttuor partes essentiales eoꝝ quelibz illaꝝ partium est non hõ nõ tñ sequik sor. ꝛ pla. sunt nõ hoies imo sor. ꝛ pla. sunt hoies medietas superior ꝛ inferior brunelli se penetrant: p3 hee partes se penetrant demonstrando materiam ꝛ formam asini hee partes sunt medietas superior ꝛ inferior huius asini: g̃ duo corpora de predicamento substantie sunt res se penetrantes tamen non sunt corpora se penetrantia capiendo terminum corp9 vt limitauimus omnia hec sunt peruia intelligenti naturas propositionum de copulato solebam tueri q̃ ꝛ capitur diuisiue in sensu cathegorico: ꝓpteres nisus sum defendere modũ cõem de veritate taliũ parisius ꝛ rome venditur piper in sensu copulato ꝙ suppositionem ꝓfusã tñ: sil'r sortes ꝛ brunellus est animal placuit sp amplius mee menti q̃ capik diuisiue facit ypoteticam ꝛ sic in talibus nulla est difficultas si capiak complexiue terminus stat determinate ꝛ tales sunt false si cuipiã placeat positus de ꝛ diuisiue sumpto opinetur vt libet.

¶ Distinctiõis quadragesime tertie questio tertia.

Queritur tertio circa hanc distinctionem an resurrectio mortuorum generalis sit futura ꝛ de modo resurgendi. ¶ Pro solutione questionis pono conclusiones. ¶ Prima est: quemadmodum christus primitie dormientium resurrexit: ita quilibet alius resurget: huius prime conclusionis: prior pars patet prime ad corinthios quinto: nunc autem resurrexit christus primitie dormientium: secunda pars patet per symbolum apostolorum nicenum et athanasii et in capite allegato si autem resurrectio mortuorum non est neq; christus resurrexit probat consequentiam ex oppositio consequentis ad oppositum antecedentis si in hac vita essemus tantum sperantes miserabiliores essemus omnibus hominibus hec conclusio nulli fideli est anceps in lumine naturali ponebatur a multis theologorum de hac resurrectione nõ dubitauit idem tenuerunt cleantes crisippus zeno empedocles et cato vt refert lactantius tertio institutionuz capite decimo octauo. Rursus addamus suasionẽ naturaliter loquendo non est malum assentire resurrectionem mortuorum esse et si sic assentiatur ꝓpterea taliter assentiens non punietur siue fuerit resurrectio siue non fuerit si non assentiatur vel contrarie dissentiatur ad vnum extremum sequitur punitio: ergo prudens in lumine naturali assentit nolumus dicere intellectum propterea posse assentire alicui complexo ineuidenti siue motiuo. ¶ Secunda conclusio licet non quilibet homo in tota quantitate quam habebit resurget quilibet tamen in etate perfecta resurget. prior pars huius patet da oppositum quilibet resurget in tota quantitate quam posterius habebit sed magnus diu viuens habebit multas partes resolutas et alias loco earum succedentes: ergo talis erit immense magnitudinis si resurgat cum tota quantitate quam habebit. Secunda pars patet per apostolum ad epheseos quarto donec occurramus omnes in vnitatem fidei ꝛ agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuraz etatis plenitudinis christi vt iam nõ simus paruuli fluctuantes glosa illud exponens dicit vnusquisq; resurget in etate qua christus resurrexit tunc putatur status hominis sicut dicit beatus augustinus vicesimo secundo de ciuitate dei capitulo decimo sexto et licet aliqui moriantur paruuli resurgẽt in illa etate hoc est in mensura respondente illi etati sine vitio nature hoc additur propter nauos et orbatos membris sicut adam erat creatus in etate adulta ℏ est in quantitate debita etati adulte nõ oportet omnes resurgere in equali quantitate sed secunduz bonum statum sue complexionis et forte secunduz colores et habitudines patriarum vt ethyopes nigri multum distantes ab equatore vltra citraq; albi licet sit plena armonia beatorum spirituum cum deo non tamen oportet in figura vel colore sicut nec in quantitate vel complexione. ¶ Tertia conclusio: licet mortui primo resurgent postea viui omnes tamen in ictu oculi resurgent. prima pars patet p̃me ad thessalonicenses quarto: mortui qui sunt in christo resurgent primi: deinde nos qui viuimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera non est sermo de primitate dignitatis quoniam multi viuentes circa iudicium erint ita boni sicut multi qui ante dormierunt. Secunda pars patet ex eadez littera viui celeriter mo

rientur et postea resuscitabuntur rationabile est q̃ moriantur beata virgo mortua est. Jtem multi discedent cum peccatis venialibus que purgabuntur per mortis tollerantiam vel per modicum temp9 imperceptibile post mortem: hoc ipsum tenent ambrosius et augustinus vt patet in glosa capite allegati. statutum est hominibus semel mori: ad hebreos nono. Tertia pars patet vbi supra. quo fit licet quilibet viuus resurget in eodem instanti similiter ꝛ quilibet mortuus non tamen omnes resurgent in eodem instanti cum mortui prius resurgent.

¶ Contra primã conclusionẽ arguitur: multi erãt resuscitati in veteri testamento: patet ab helia et helyseo: ergo xp̃s non est primitie dormientiũ. Si dicas in nouo testamento id intelligi. Contra lazarus erat resuscitatus in nouo testamento ante resurrectionem iohan. xi. Forte dicis lazarus erat resuscitatus ad vitã mortalem xp̃s autem ad immortalitatem de qua resurrectione ap'lus intellexit. Contra dicitur math. xxvii. q̃ xp̃o passo multa corpora sanctorum resurrexerunt. Nõ ad illud mathei. xxvii. multa corpora post resuscitationem xp̃i resurrexerunt et exeuntia de monimentis venerunt in ciuitatem sanctam. ¶ Contra scõam partẽ argumentor iob. xiiii. homo cum dormierit non resurget donec atteratur celum non euigilabit sed celuz nunq; atteretur. ꝛ ecc'iast. iii. vnus est interitus hoim ꝛ iumentorum: iumẽta non resurgent: ergo neq; hoies. beatus gregorius quarto dyalogorum capite quarto dicit q̃ loquebantur loco concionatorum interõ et potissimum salomon vice stultorum iob loquitur de resurrectione naturali. ¶ Secundo argumẽtor ad idem: ibi binarius non resurget demonstrãdo materiam ꝛ formam hominis impinguati imo per secundam conclusionem: non quilibet in tota quantitate quam habebit resurget: signetur vnum pedale materie q̃ habeat nunc sortes q̃ non resurget arguitur sic: hic binarius non resurget demonstrãdo materiam quam nunc sortes habet et animam eius hic binarius est sortes ex questione precedẽti: ergo sortes non resurget. Jnsuper vel aliqua pars materie resurget et non alia et assigna rationem illius. dicis pars purior sicut humidum radicale cum humidi cibalis parte et alia pars impurior non resurget et si ita contingeret q̃ omnes partes essent eque pure q̃ non contingit illa portio quam deus capiet q̃ sufficit quantitati humane resurget. Contra: ex isto sequitur q̃ corpora brutorum piscium et cocodrillorum resurgent quod non est dicendum: patet: stat talia bruta comedisse homines in quorum naturam purior pars conuertitur alimentum conuertitur in naturam aliti primo de generatione et tunc sic: hoc resurget demonstrando illas partes hoc est vel erit corp9 brutorũ vel bruti: g̃ corp9 bruti resurget: vel corpa brutoꝝ resurgent et sic corpa cocodrillorꝝ et piscium resurgẽt. Ad primũ põt hõ concedere p̃missas illius silloglismi et conclusionem logice loq̃ndo scilicet q̃ iste homo non resurget et sortes non resurget et cum hoc stat q̃ sortes resurget nec iste

Universidad de Deusto
Biblioteca

contradicūt cū sortes hec suppositiua equiuoce significat et sic ꝑ aduentū noue quātitatis et depditionē antique eq̄uocabīt sortes in significādo cū hec vox mediantibus diuersis ꝓceptibus totalib⁹ nō sinonimis hanc rem vel res sibi succedentes sig̃t sed ly de virtute sermonis logicalis ita videak rūdendū satius est coaptare logicā vsui loquendi et liberis verbis loq̄ūtur ꝓbi nobis est datus cert⁹ limes loq̄ndi etiā philosophice loquendo oz tueri ptes heraclti et crastilli q̄ raro contingit eundē equū bis intrare fluuiū nego maiozē illius sillogismi puta hic bia rius non resurget dico q̄ hec pars et illa demōstrādo materiā et formā erint aliq̄d resurgens in sensu cathegozico ad veritatē illius sufficit q̄ aīma informans hanc materiā vel partē eius vel aliquā eandē tertiomō identitatis redeat informādo nego hanc consequentiā hec pars et illa ps resurgit: g̃ hec ps resurget et illa ps resurget capiendo aīs in sēsu cathegozico et ꝑīs in sensu ypotetico: sicut non sequitur: h̄ ps et illa ps est aliq̄d equale huic toti ꝙ hec ⁊ illa demōstrādo duas medietates: g̃ ps hec ⁊ pars illa est equalis huic toti in sensu ipotetico: vel si hec ps et illa sunt sortes in sensu cōpōsito non aūt diuiso. non sequit ex hac solutione q̄ sortes et hec tunica resurgent cū aīa non hz sil'em habitudinē ad tunicā sicut ad materiā quā informat. ad scām argumentū rūsum est interarguendū vsq̄ ad vltimā replicā q̄ intendit probare hanc conclusionē corpora brutoꝝ resurgēt capiendo corp⁹ de pdicamēto q̄titatis: aliq̄ propter hoc argumentū formidabāt admittere q̄ alimentū conuertak in subam aliti: albertus ōt in. xliij. dist. isti falluntur ꝙ fallacīā figure dictionis ꝑīa est nulla et alb. et alii opinione nr̄a falluntur consequentia est euidens nec aliquo pacto fallatia: patet intelligenti logicam et fallacias nec nunc intendimus hoc logicam ignozātibus suadere concedo istas cōclusiones de virtute sermonis corpora brutorum resurgēt in extremo iudicio corpora piscium resurgent in iudicio corpus tantū valet sicut materia et pars materie est materia sed iste sunt negande: resurgent in iudicio corpora brutoꝝ resurgent in iudicio corpora piscium tempore resurrectionis non erint corpora brutorum: corpora brutorum resurgent corpora hominum: dicis pari ratione debemus concedere corpus patris mei comedi: corpus hominis comedam ista sunt absurda et patet adiuncto vno vero de communi modo loquendi dicimus pisces comedi boues comedi quia eorum materias comedi tempore comestionis non erant pisces sed cadauera piscium vel pisces per sinodochen solum materias piscium qui fuerunt comedi et illa materia informabatur anima castoris vel pollucis submersi in mari et istud melius coaptatur illi difficultati de materia que informabitur successiue duabus animis sicut contingit de aliquibus scitis vescentibus carnibus humanis vt antropha gis vel in casu nostro. Respondetur: admittimus tales comedi pisces quia cadauera proxima piscium comedimus non sic de carnibus humanis licet materias hominum comederimus de difficultate in quo resurget illa materia que informatur variis animabus successiue quam mouet beatus augustinus in. xxij. de ciuitate dei capitulo duodecimo prope finem inter cetera vocat illam difficultatem dicit in primo resurget quia erat purior in illo deus supplebit in reliquo potest etiam in vtroq̄ resurgere si deo placuerit cum idem potest esse circūscriptiue in duobus locis vel in vltimo et deus supplebit in primo. Sed contra istud argumentor: corpus habebit beatitudinem ei competentem in suis dotibus et habens maiorem beatitudinem in anima maiorem habebit in corpore stat q̄ secundo comedens illam carnem sit primo sanctior si ponatur in vtroq̄ proportionabiliter beatificabitur beatitudine corporali secundum animas tenēdo alias duas solutiones beatitudo corporis propie non est beati tudo: hermofrodite secundum naturaliter loquentes plus participant de vno sexu licet discrimē nō bene damus et in illo redibunt si sint due anime in monstro redibunt duo homines vbi est vna redibit non monstrum potissimum in beatis. ¶ Contra tertiam conclusionem argumentor: aliqui relinquētur viui in aduentu ad iudicium secundum illō similudicare viuos et mortuos contra illam partem in qua ōr: resurgent in ictu oculi: g̃ in istāti ⁊ p ꝑīs erit vacuū naturaliter vel duo corpa de predicamēto sbe in eodē loco vtrunq̄ est inconueniens et reprobatū ab aristo. iiij. physico. igitur. ꝑīa. pbāt acceptis puluerib⁹ in sepulcro vel minozē locū occupabunt cū informabunt aīa intellectiua ⁊ tūc vel aer ingredietk in instanti et h̄ non q̄ motus non pōt esse in istāti si successiue dabīt vacuū eodēmō si corpora dōt esse maiora illis puluerib⁹ et alia corpa nō pūt in instanti recedere duo corpa erint in eodē loco prop̄o. Ad primū ōr illi vocank viui q̄ superfuerunt aīs aduentū iudicii: bea. hiero. ad marcellinam tenet oppositū. Ad aliud dico q̄ in resurrectiōe mk ta erint qñ hō mozk aīa desinit informare corp⁹ et partes materie informank aliis formis variis erim⁹ esca vermibus serpentibus et ceteris id genus vñ ōt eccl'ia memēto hō q̄ cinis es et in cinerē reuerteris: et in sancto victore in epitaphio petri cōestoris ōr petrus erā quē petra tegit fact⁹ q̄ comestor nūc comedor. O bone de⁹ hic non est materia ris⁹ et superbie sed recolligenda est nostra vita cū frequenti memoria mortis et plus tibi cōducit q̄s scire explorare nodos latentes materie quā querim⁹ de mutatione instantanea sed vnū facere aliud non omittere opere preciū est ad fugiendum in nobis ociū cōsus: g̃ accedendo partes istas recolligere oportebit et hoc erit misterio angelo⁹ scām illud math. xxiiij. mittet āgelos suos cū tuba ⁊ voce magna ⁊ ꝙgregabūt electos ei⁹ a q̄ttuor celi vētis istō g̃ fiet tēpanee et si angeli nescirent sp ista corpa inuenire sibi relicti vt ꝑ de corpore iohannis huꝝ etc. alis incineratis et i aqua dispersis deo adiuuāte colligūt illas ptes vbicunq̄ fuerint: rursus collectis corporibus deus facit dispositionē et illa actuat aīa intellectiua corrumpendo formas priores: nec est certandū an corpora sint principaliora ps et ab eo incipiat vel caput hic nō oz dare prioritatē tpis: istud pōt esse in istāti q̄ primū instans informationis aīe erit primū instans nō esse forme p̄cedētis et demus q̄ materia hois erit densior q̄ materia preiacens fuerit nego q̄ vacuus propterea sit natural'r aer subito insequik miozatio nē illoꝝ corporum est mutatio ⁊ non motus natura sic abhorret vacuū q̄ ipsum non pmittit durare p tps vel instans rebus stantibus vt nunc constat nec est difficultas de mutatione subita cū res successiue diminuunk et de loco mutenk: non alias aīa ascendit i culmo nisi ad fugiendū vacuū te bibente et aerem attrahente: propterea aīa non descendit per foramina clipsedre in ozto foramine supioze clauso sed būapto vt aliud corp⁹ ingredi possit nō propterea q̄ aer resistit aque ne descēdat ꝑ foramina q̄ remoto pollice rimā supmā claudēte protinus descēdit aīa et tū est idē aer eq̄liter vt antea resistens fuit ipsa aīa suapte natura non inclinata ad descensū in illo casu et si doliū q̄tūcūq̄ magnū sic poneret⁹ superi⁹ clausum alio extremo sublato nichil liquoris descendit q̄ō ꝑs per foramina pua vel magna in clipsedra vel si cauares totā basim clipsedre supmo foramīe obstructo nisi aer inferius ingrediak vel ad alias ptes si costā terebres vasis aīa per foramīa basis exibit ⁊ si vitr⁹ repleris aīa orificio in aqua inferius extrahēdo subtil'r vitr⁹ extrahēdo quousq̄ medietas vl'na quinta ps vitri maneat in aqua vel vitrū non potes extrahere vel aqua ascendit ad basim fiole nisi aliquis aer ingrediak inter digitos tuos et vitrū cum hiis experimentis cōstet naturā sūme vacuū abhorrere palā est vacuū esse naturaliter est impossibile nō nego quin vacuū pōt esse natural'r et non repugnat aeri mutari subito q̄re non intrabit in instanti nulla est resistentia intrinseca cū forma aeris ad h̄ inclinatur resistētia extrinseca non impedit nec valet dicere est agens limitatū et finitū: g̃ non pōt agere in instanti: ꝑ scām istos cosdē aīa pōt suos actus producere in instanti. Sed contra dicis: ponamus totā sphērā aeris aque et terre corruptā tunc ignis p me ibit subito ad euitandū vacuū et sic erit mirabilis raritas. Rideo hoc argumentū erit eq̄lis pōderis q̄ te si ponak successiue moueri q̄ro vbi erit istatus successiue in raritate mouendo ad fugiendū vacuū si nulli⁹ habetur inconueniēs q̄ cōtra nos infers si sit status ꝙ te in maxima raritate h̄ nobis sufficiet. ¶ Ez de resuscitatione corpoꝝ dubitak an resurgēt in eoꝝ sepulchris et tūc cū in vno sepulchro sunt multa corpa vt in arbee corpora p̄triarcharum multa corpora erunt in eodē loco prop̄o ēt stat varias partes in variis locis sepeliri ēt eque principales vt medietas capitis vel medietas cordis cum equali portione corporis colligenk vbicunq̄ fuerit aiatio erit vbi deo placebit et resurrectio forte adducentur oēs ptes ad vallē iosaphat in q̄ erit iudicū secundum iohelē in tertio capite sullibri q̄ dies iudicii veniet sicut fur in media nocte in ordine ad terrā promissionis scām illud psalme ad thessa. v

vel in media nocte et est inopinate et hoc est rōnabil⁹ q̄ veniat ad iudiciū in die sicut ascendit actuū primo et christus surrexit in die oēs possunt stare in valle vel prope vallem in aere.

¶ Distinctionis quadragesime tertie questio q̄rta.

Quarto ꝑseqūnter circa hanc distinctionem quadragesimam tertiam quero an corpora mortuoꝝ resurgent cum omnibus suis partibus et adminiculis earum. ¶ Pro solutione questionis pono conclusiones. ¶ Prima est: electi resurgent cum omnibus suis partibus sufficientibus ad eorum complexiones naturalem natura nō errante: probatur cōclusio: beatus habet quicquid vult et nichil mali vult sed hoc est rationabiliter volendum vt corpora decentia habeant. ¶ Secunda conclusio: non solum partes essentiales hominis resurgent sed humores sine quibus partes illenō bene conseruantur: patet: sanguis/colera/flegma/et melancolia requiruntur ad conseruationem naturalem istarum partium ⁊ non sunt partes hominis in homine non est ponendum vacuum: nec videtur aliquid commodius includi quam illi humores sine quibus homo conseruari naturaliter nequit. In super vinum in eucharistia conuertitur in sanguinē christi: ergo est sanguis in corpore christi hoc habetur ex beato augustino libro primo retractationum cap. xvj. et libro scdo cap. iij. ¶ Tertia conclusio: non modo resurgent partes essentiales humane et partes sine quib⁹ naturaliter ille conseruari nō possunt sed etiam partes ad decorem compositi faciētes vt capilli/palpebre/et huiusmodi: patet: beatitudo perficit naturā accidentaliter et non inficit: ergo partes nō minus disposite resurgent q̄s hic sint. Et istud confirmatur luce vicesimo primo: capilli⁹ de capite vestro non peribit. et mathei decimo: vestri capilli capitis omnes numerati sunt sicut folia in arboribus sunt ad decorem earum nichil erit indecorum secundum beatum augustinum enchyridion quinto capitulo: ergo vngues/pili/debitus color/⁊ figura resurgent in beatis. de dānatis dubitat beatus augustinus et secum dubie transio.

Prima conclu.

Secunda conclusio

Tertia cōclusio.

¶ Contra ista argumentor: isti resurgent: isti sunt claudi: ergo claudi resurgent. eodemmodo argumentabor q̄ ceci et gibosi resurgent et inuidi cum oculis concauis/et iracundi cum frontibus rotundis/et stolidi cum latis frontibus et facile est deducere expositorie. Insuper martyres resurgent cum cicatricibus: patet iohannis vicesimo: videbunt in quem pupugerunt. preterea ex costa ade plasmatū est corpus eue partialiter vel totaliter et illa resurget in eua alioquin non resurget integra et tūc adā non resurget integer. Respondetur ceci resurgent claudi resurgent/gibosi resurgent beati: hoc probatum est expositorie. Secunda propositio: beati non resurgent ceci nec resurgent claudi: hoc patet

Universidad de Deusto
Biblioteca

per conclusiones. Tertia p̄opositio: ceci resurgēt videntes/claudi resurgēt erecti. p̄me ad cozinthi. decimo quinto: moztui resurgent incozrupti. Ad aliud de martyzibus non est eis dedecori habere cicatrices sicut non reputatur turpe achilli q̄ semel lederetur ab hectore et semel a troilo. sed cōtra dicis: si cicatrices hoc modo resurgāt sanctus dionysius resurget cum capite in pectore: et ita de aliis martyzibus. ℟ñdeo vt opinoz habebunt solū aliq̄ vestigia parua vulnerum iob. xx. dixit thomas: nisi videro in manibus eius fixurā clauoz et mittā digitum meū in locū clauoz et mittā manū meā in latꝰ eius non credā: non resurgent illo mō quo occidebantur vel ledebātur. Ad tertiū de costa dz q̄ resurget in eua non erat superflua p̄ tota specie creabatur in adā nō q̄ maneret finaliter ps eius sed ad repsentādā vnitatē q̄ est inter viz et mulierē. ¶ Secundo argumētoz: si non p̄teribit capillus de capite imensa erat multitudo capilloz in colerico et in calidis et magna longitudo in septētrionalibus: idez de vnguibus et ad q̄d deseruiunt alii hūozes. ℟ñr non redibunt oēs capilli quos hō habuit quo ad lōgitudinē sed aliq̄ ptes viz oznantes capientur que nunq̄ augebunt cū in hoie nō erit aliq̄ superfluitas post resurrectionē non erit crementū piloz, caloz resoluit aliquos hūozes terrestres vnctuosos ad poros q̄ infrigidant a frigiditate cutis et aeris circumstantis z rursus alie ptes sequunt et crescunt in longitudinē sicut videmus istud post resurrectionē nō continget oēs pili quos hō hz in resurrectiōe sp tenebit vnifozmiter nō augebunt vt dictū est nec diminuent ab aliquo ꝛ̄rio q̄z cū sint in termino deꝰ nō concurrit ad cozruptionē eoz et per ꝑs nunq̄s mutabunt in albedinē vel i colorē senilē et sic de vngui bus: et dato q̄ aliq̄ moztui fuerint calui dabunt eis pili sufficientes et resurgent non calui sicut paruuli morientes post baptismū habebunt materiā superadditā de fecibus et talibus hūozibus non redibūt nec vnq̄s erunt nūc caloz naturalis i nobis z natura digerit cibū et separat ipuꝫ a puro et mittit ad partes fetales superfluū tertie digestionis seruat ꝑ cōtinuatione speciei q̄ō non erit in p̄fia viri et mulieres redibūt in p̄priis sexibus: p̄z p rñsionē christi ad saduceos neq̄ nubent neq̄ nubent hoc nichil est dictu si oēs redirent in sexu masculio mēbza corporis sunt de integritate redibunt et non ad aliud officiū et non erit erubescentia in aliquo mēbzo nec eorum motꝰ contra rationē sicut adā añ pctm̄ non fecit sibi perizomata: q̄ a fortiori non erunt superflua p̄me et scōe digestionis cū nullus cibus assumit: nec erit menstruū in muliere ad nutriendū fetuz in vtero nec lac ad nutriēdū extra vterū nec ros/ nec cambiū cū nullū erit nutrimētū in beatis beati erit in optima dispositione quo ad figurā colorē vivacitatē in mente venustatē in mēbris oēs perpetuo durabunt si nunc cā p̄ma non cōcurrit ad cozruptionē cū causis scōis nulla cā scōa pōt aliq̄d cozrūpe.

¶ Distinctionis q̄dragesime quarte questio p̄ma

Circa quadragesimam quartam distinctionem Queritur an infernus sit sub terra: nō loquimur p̄o inferno vt nominet cruciatū sed vt locum cruciatus dicat ponitur conclusio affirmatiua: probatur conclusio per glosam esaye decimo quarto infernus subtus conturbatus est: dicit q̄ infernus est sub terra: hoc patet per glosaz super illud ione secundo: p̄oieciſti me in p̄fundum i coz de maris: dicit sicut coz est in medio animalis sic infernus in medio terre perhibetur. Insuper augustinus libro secundo retracta. capitul'. vicesimo quarto retractans illud q̄ō de inferno dixerat duodecio super geneſim inquit: magis mihi videoz dicere debuisse q̄ sub terris sint q̄s rationem reddere cur sub terra esse credantur. z ad hoc est ratio sicut spiritus beati premiantur in loco eminentissimo et in circūferentia circuli: sic decens est q̄ dānati puniantur i loco abiectissimo scilicet in centro vel circa ipsum. ¶ Choze datan et abyron terra absozpsit. nume. xvj. hoc est ad infernum descenderunt. et secundo metheozo. aristo. ponēs opiniones de generatiōe maris allegat sextum modum platonis q̄ circa medium mundi est copia aquarum et vocatur certaries et sexto eneydos. Bis patet in preceps tantum tēditq̄ sub vmbzis: quantus ad ethereum celi suspectus olympum. ¶ Contra hanc conclusionem argumentoz: plures sunt dānati q̄s saluati secundum illud mathei vicesimo secundo: multi sunt vocati: pauci vero electi. et vicesimo de trinitate capitulo vicesimo primo: plures homines erūt in penis q̄s i gloria. simile dicit ca. vndecimo eiusdem: et lata est via que ducit ad perditionem et multi ingrediūtur per illam cui suffragatur maro sexto eneydos. Facilis est descensus auerni. Noctes atq̄ dies p̄z acri ianua ditis. Sed reuocare gradum superasq̄ euadere ad auras. Hoc opus hic labor est pauci quos equus amauit. Jupiter aut ardens euexit ad ethera virtus Dii geniti potuere. ad hoc est ratio: plurimi erant a principio infideles et sunt heretici et male viuentes christiani: sed cum cozpoza erint assumpta post iudicium nō omnia illa cozpoza possunt esse in terra etiam oportet assignare vnam partē terre p̄o limbo puerozum. ℟espondetur: admisso antecedente p̄o prima parte quia est rationabilis sed negetur minoz: omnia cozpoza dānatozum possunt esse in terra per compzessionem ad motum rote: secundum illud psalm̄. lxxxij. deus meus pone illos vt rotam: et sicut oues in inferno positi sunt psalm̄. quadragesimo octauo. vnde oues in estate compzimuntur p̄opter ardozem solis euntes agminatim ad vmbzam in hyeme gregatim vt mutuo anhelitu et caloze se muniant. Secundo deus potest conuertere speram aque in parte vel in toto in terram et rarefacere alias ptes vel augere aeris vel ignis ne sit vacuum quousq̄s sit locus sufficiens. Tertio dico: potest deus ponere omnia cōpoza dānatozū sine condensatione in fozamine acus hoc ostensum est in decima distinctione huius. Quarto dico: terra hiis omnibus sufficit si oēs homines essent in

supficie terre habitate parū occuparēt et cū ꝫ sunt montes ⁊ uli et plana terra difficulter inhabitata in plerisq̄ locis p̄opter calozes frigus z imanes bestias z isulas forte repibiles. Si ẏa sit opinio theodosii/ambzosii/macrobii z crastotenis q̄ cuilibet ḡ dui in celo rideant septingenta stadia i terra tā terre circuitus ducēta quinq̄gita duo millia stadia cōtinebit. p̄z. ducendo tercēta sexagita i septingēta cuius diametr⁹ facile reperitur supponēdo ex geometria practica regulā ifallibilē q̄ circūferēte ad diametrū est p̄portio tripla sesq̄ septima sicut viginti duozū ad septez partire ambitū terre p̄ xxij. z in nūero quotiēte exibit vndeci millia quadringenta quiquaginta quattuoz vna scōa z vna vicesima secūda quem vicesime scōe partis numerū subtrahe a numero ambitus terre z relinquūtur ducēta quadraginta millia quingenta quadraginta quiq̄ z de cē vicesime scōe huius residui quere tertiaz partez ipm per tria diuidēdo et erit octuaginta millia centuz octuaginta vnū semis et septēvicesime scōe et habes diametrū terre que si i duas partes seiungatur habebitur terre semidiameter scz quadraginta millia nonaginta z viginti vigesime scōe crassitudo a superficie terre vsq̄ ad cētrum et si vellis habere milliaria partire hunc numerū p octo z sic p̄ofunditatē imensam habebis in terra et magnū erit interuallū vtendo modo ptolomei q̄ō potes simili terdeducere. vnde hic imaginemur pedē circini immobile in centro terre ducatur alius pes trahendo circulū paruū fm illā petitionē primi euclidis super centrū q̄libet circulū quātūlibet occupando designare dicatur iste circulus a rursus eodē pede in cētro imobili expādatur alius vltra piferā circuli a ad aliqualē distantiā ducatur circulus b z sic deinceps pessimꝰ est in centro vt diabolus tanq̄ pessimus i suo carcere ꝑpetuo alii ꝑimi et im malitia accedūt in circulo a vt mali demones machometꝰ arrius/nero/iudas z similes z sic p ordinē. sed dicis tūc exītes in circulo b habebūt pedes super capita exītiuz in circulo a nā qui existunt in circulo a non tendunt vlterius cū sint ex oi parte centri si nulluz esset impedimētuz nō progrederentur vlterius cuz ibi sit maximꝰ descēsus exītes i circulo b appetunt descendere habēt resistentiā ab alijs qui existūt in circulo c vtroq̄z deprimūt quēadmodū equus fert ybernicū z pondus in suo collo ac si esset imediatū equo z sic exītes p̄ope centrum deprimūtur ab oibus superioribus z sic tandē suffocabūtur z ꝑibūt Dicitur q̄ nō suffocabūtur deus eos ꝑseruabit non morient querēt mortē z fugiet ab eis ꝓpterea penalius erit. an purgatoziū sit vicinꝰ inferno q̄s limbꝰ puerozum incertuz est limbꝰ patrū p̄o tēpoze quo erat fuit suprem⁹ p̄opterea inter abrahā z diuitez epulonē fuit magnū chaos probabile est q̄ purgatoziuz sit in superficie inferni nūc z limbꝰ puerozum super augebitur post diem iudicii infernus imbibēdo purgatozium z limbus puerozum erit circa superficiē terre in terra vt opinoz.

¶ Distinctionis q̄dragesime quarte questio scōa.

Secundo circa eandē q̄dragesimaz quartā distinctionē Quero an ignis inferni sit eiusdē speciei cū igne nr̄o. ℟espōdeō affirmatiue ꝓbatio ignis est species specialissima z quilibz cū quolibet idēi specie sicut de aere aqua et terra. insuper iane est volare ad alietatē specificā nec auctozitates sanctoꝝ ad hoc sonāt ergo conclusio est vera. ¶ Contra quā arguitur sit iohannes damascenus li. iiij. cap̄. xxviij. dicit ille ignis nō est materialis qualis est apud nos ꝫ q̄lis sit nouit deus cū ibi nō sit ponēdus ignis nisi spiritualis ergo nō est eiusdē speciei cū igne nostro nō loquimur de specie subalterna. ¶ Et cōfirmatur assumptū de diuite epulone. luce. xvj. qui dicebat linguā suam cruciari flamma cuz cōstat illū nō habuisse linguā cozpozalē sed spiritualē videt q̄ methaphoice de vtroq̄z loquit Ad primū dicit cōcedēdo assumptuz vt ꝑdicatū sit hoc totū materialis q̄lis apud nos sicut achilles nō fuit homo talis qualis tersites ignis apud nos eget fomētis nō autē ille. Ad scōm nego q̄ ignis inferni sit solum methaphoicꝰ. vnde. iiij. dialoguz dicit beatꝰ gregoriꝰ ignē gehēne cozpozeū esse non ambigo licet diues epulo vel eius aīa q̄ō p̄o eodē ibi accipio nō habebat linguā ꝓpriē dictā nec cozpus non sequitur ex illo q̄ in inferno nullꝰ est ignis ¶ Secundo argumentoz: ignis apud nos est cozruptibilis ille autē est icozruptibilis. mathei. xxv. Ite maledicti i ignē eternū modo cozruptibile z icozruptibile differūt fm genꝰ. x. metha⁰⁰. Insup ignis nr̄ suapte natura appetit ascendere ille nūq̄s ascendit similiter nō augetur ex materia. fm illud ꝑuerbioꝝ. xij. ignis nūq̄s dicit sufficit. Ad secundū dicit eandē cozruptibilitatē habent nec oīs ignis appetit ascēdere. p̄z de igne imediato cōcauo lune si fuerit hic infernus appetit adire suā spherā etiā nō apparet q̄ ignis ꝓpe spherā lune quoquā pacto cozrūpatur dūmō ibi est nō est cōtrarietas intrinseca cū caliditas z siccitas ei nō aduersantur nec est contrarietas extrinseca licet aliqua influentia saturni vl lune sit frigefactiua i illa parte nō poterit frigefacere vel saltē cozrūpere ignē z si sic q̄ nō esset contrarietas extrinseca agens cōtinuo maneret. dicitur q̄ in inferno deꝰ nō concurrit cū aliquo ad cozrūpendum ignē inferni q̄re perpetuo manet nō opus est q̄ noua materia ministretur siue sit i materia intrinseca vel extrinseca beatus augustinꝰ dat manuductiones. xxj. de ciuitate dei. c. xlv. et. vj. de monte ethna z chimera mōte ꝫ pondus in his est reducēdum ad dei actionē. at sub dubitas quare ignis i nostro foco nō euestigio cōscēdit cū suapte natura appetat transcēdere fastigiū aeris. dico sic facit ꝫ continuo nouus procreatur qui ꝫsequitur nec instantanee ascendit ꝓpter aerez resistentem si nullꝰ ponatur aer z relinquatur sue nature iam habes maiorē causam dubitandi. Si dicas vehemētius ignis calefacit euz qui est super ignē pedaliter quā illū q̄ est ad latus pedaliter tendentiam impetuosam surſuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

de hoc erit sermo statim ignis in variis materis mirabiles habz naturas ignis sulphureus penetrat ossa carne molli cōseruata. ex isto patet q nūq̄ calor cordis in dānatis remittet frigus vel ecōuerso qui semper manebūt dānati propter nō cōcursum dei ad illud. Tertio arguitur sequitur q corpora damnatoruz erūt calefacta in summo z prope summuz post diem iudicii z sic nō erit qualitas cōueniēs ad vitam. z cōsequētia patet si ignis inferni sit eiusdez speciei cū igne nostro. Respōdetur partita est positio in hoc argumēto beato thoma z mltis aliis opinantibus q ignis nō calefaciet corpora dānatorum post mortē sola intentionalis actio sufficit ad penā patet nūc in animis separatis et demonib⁹. ali⁹ est mod⁹ oppositus cui magis assentim⁹ q ignis agat in corpora dānatorum ipa calefaciendo. ratio ignis est agens naturale corpus humanū passum dispositum ad susciptendū auctoritates sanctoz ad hoc sonant nec rationes aduersantes mou.. ergo ista ps est rationabilior nō propterea inferas aliā partem ex dictis nostris rationabilē tanq̄ a copulatiua virtualiter affirmatiua ad alteram eius partem cū in modo loquēdi interdū vulgariter et nō logice vtimur cōparatiuo nō valet ratio beati thome cessāte celo nō erit actio ipsius ignis cū causalitas causaz secundaruz a celo dependeat hoc inq̄ nō valet z reprobatur i articulis parisiensib⁹ z etiā tūc nō esset actio intentionalis nūquid ad preces iosue sol stetit z ezechie et si ceteri celi nō stetissent non fuisset armonia in aspectibus celorū z tñ iosue mouebat. insup celū agit in hec inferioza p influentiā aliter quā per motū nec valet q alii dicunt illud iob non pōt saluari hoc mō ibunt de calore nimio ad frigus nimium z tñ hoc potest saluari per actionē intentionalem. actio intentionalis nō est calor nec frigus. dico transire possunt vicissim de calore ad frigus vt maior sit pena opposita iuxta se posita magis apparēt z sic simpliciter sunt penalioza z magis cruciatiua z apparet vicissim ex verbo ibūt. Secūdo dico possunt bīis penis simul cruciari fm varias partes sicut cerebruz est frigidum et cor calidū. Dico tertio nulla est repugnātia caloris z frigoris i summo fm oēm positionē z potissimuz apud tenentes oppositum cū calor z frig⁹ se cōpatiūtur i gdib⁹ remissis quid obstat qui simul sint de potentia dei quicquid dicaī sunt miracula facile possum⁹ ostēdere tot miracula ad oppositū sicut ad hoc q̄ tenem⁹ z quādo plura essent ad hūc modū argumētuz est debile possumus negare in omnibus istis esse miraculū cum ipm debeat esse insolitū vltra vires causaz naturaliū illud q̄ fm communē legē fit per diē iudicii nō debet dici miraculū sicut nūc esset miraculuz ponere duo corpora i eodēloco adequato post diē iudicii in corporibus btis nō est miraculū sz hoc est determino procedere. ¶Sed cōtra illud argumētoz sequitur q cruciatus dānandoruz hominū augebīt post diē iudicii hoc est incōueniēs cū nō sit sic i beatis augmētatio glie trāseat illud q cruciatus ,pueniens ex parte corporis augebitur sicut post diem iudicii habebunt corpora assumpta dānate aie z nō ante z dato q corpora dānandorum nūc multuz calefient nūc multū frigefiāt nō oportet q aliquid removeatur ab illis corporibus. Sed petis an omnia corpora dānandoz equaliter calefiant vl frigefiāt z an tantū calefiāt primo instanti in quo sunt i inferno vl in vltimo in quo nō sunt z tunc ignis nō producit illū calorem ex sua natura cū est agēs extrinsecuz citius calefacit partes vicinas q̄ remotas et citius introducit gradū vt vnū q̄ vt duo citius vt duo q̄ vt tria z sic cōsequenter ergo successiue erit calefactio z sic de frigefactione. Respondeo sicut paulo post dicim⁹ questione vltima hui⁹ distinctiōis licet oēs aie equaliter detineātur in orco tñ inequalit puniuntur possum⁹ id tdē dicere de calore z frigore deus permittit ignē introducere aliquos grad⁹ caloris fm demerita neronis z ille calor nō amplius augetur nō cōcurrit cū igne ad amplius calefaciendū. cum vno iudeo vl machometista mediocriter malo cōcurrit ad pautiozes gradus hoc est cū igne punīēte eos z stat q ille calor remittaī gradualiter per frigus qñ ,pliciunt corpora in frigus nimium de isto cruciatu corporeo nō inconuenit q varietur et nō est necesse dicere q cūprimū dānatus est i inferno ita rigide cruciatur sicut vnq̄ cruciabitur i corpore deus pmittit agentia naturalia suis dispositionibus quo ad hoc ad calefaciendum vl frigefaciendum vsq̄ ad vnū certum graduz vt dixim⁹ z cum probabile est q calor interdū remittitur a frigore q re nō postea calor ,ducit successiue z si sic i primo tempore quo erat in inferno augebitur calor de calore frigore et huiusmōi penis nō inane poete gentilium cecinerunt dicebant apud inferos esse stigen acherontem lethen cochytū phlegetōtez stix est aq̄ prope nouacrim archadie regionē tam imense frigiditatis vt nec vas argenteū vel ereum in ea subsistere possit sz frangetur lucanus de lethe loquēs dicit. Quā iuxta lethes tacit⁹ plabīt amnis infernis vt fama trahens obliuia venis poete vmbratice dixerūt illud qō in lucē abiit primo a sanctis patrib⁹ ignis inferni debet esse fumosus propter terrestrietates z clausuraz fm illud. math. xxij. ligatis manibus z pedib⁹ ,iicite eū in tenebras exteriozes gregozius illud exponēs dicit. parū luminis est vt penas videant idem dicit nono moza. exponens illud iob. x. sed sempitern⁹ horroz inhabitat.

¶Distinctionis quadragesime ārte questio tertia.

Grit ergo tertia questio huius q̄dragesime quarte distinctionis ,pbando q corp⁹ dānati nō pōt calefieri. patet si sic hoc est per introductionē caloris sz hoc nō/nō pōt habere vnū gradū vel duos caloris. patet. vel hoc est per pmū instans quo corpus machometi habebit calorez vt quattuor supponam⁹ pro ipsa difficultate q habebit calorem vt octo z q ille calor pure partibiliter introducek ab igne circunstante z probatur q nūq̄ habebit calorem vt quattuor. patet. vl datur pmuz

instans quo hoc corpus habebit calorē vt quattuor vel vltimū in quo nō habebit calorem vt quattuor cū incipiat esse oportet q per alterum istoz instantiuz hic calor capiat exordiū nō primū qz sit a istās quo corpus machometi habebit calorē vt quattuor ille calor est diuisibilis z nō est extra subiectuz ergo alicui subiecto diuisibili inheret sil illud diuisibile digitaliter medietas illius digitalitatis ,ppe agēs citius habuit calorez vt quattuor q̄ tota ista digitalitas cū agens extrinsecus citius agat in partē vicinā q̄ remotā equaliter dispositā non est hic sermo de minimo naturali in suo toto: ergo nō dedisti a instans in quo hoc corpus habet calorē pmo vt quattuor nec scōm puta nō datur vltimum instans quo nō habet calorē vt quattuor signetur illud instans z sit b tunc in b instanti hoc corpus nō habet calorē vt quattuor ergo distat a caloze vt quattuor z nō in diuisibiliter z immediate post hoc acquiret calorē vt quattuor ergo subito acquirit illū gradū. hoc argumento dicit vnus medic⁹ dictus simō de lendinaria cōcluserat fratri paulo de venetiis parme tēpore floridi studii z multis aliis qui multo melius itelligebāt nec repperit virum qui ei hoc argumētū diluerit argumentuz est cōmune z cuilibet prima frōte occurreret venātimateriam de intentione. Respondetur negando q nūq̄ habebit calorē vt quattuor per vltimū instans nō esse introducitur calor vt quattuor hoc est in b incipit calor vt quattuor esse in hoc subiecto p remotionē de pūti z positionez de futuro z cōcedo q quilibet calor nō terminatus ad agens quē habet hoc corpus in b instanti excedit tur a caloze medio diuisibiliter sz nō propterea sequ tur q calor vt quattuor subito introducetur cū in nullo excessu diuisibili grad⁹ vt quattuor quēlibet calorē qui est in b instāti in hoc corpore excedit nulla eni pars illius caliditatis terminata ad extremū versus ignē excessu diuisibili excedit a gdu medio in hoc instanti b quilibet gradus citra mediū est in hoc subiecto gradus medius est remississim⁹ q̄ non est in hoc subiecto q nullus sit excessus quo q̄libet caliditas in hoc corpore exceditur a gradu medio quē supponim⁹ vt quattuor. pz in proportione dupla non quelibet caliditas in hoc corpore exceditur a gradu medio. patet. hic est caliditas vt tres calor vt tria cum duabus tertiis gradus super tria cum tribus q̄rtis super tria cū septē octauis cū nonaginta nouē cētesimis super tria sicut in nulla proportione hoc totū est maius sua parte quātitatiua nō stes in hoc q vndiq̄ caliditas circūstet corpus huius pseudo prophete eadē est difficultas eundo ad partes cētrales corporis sz ponam⁹ ignē ad vnū latus solū vt res sit lucidior pro nūc supponamus latitudinē vniformiter difformē terminatā ad aliquē graduz ad ipsuz terminari exclusiue et nō inclusiue vt latitudo caliditatis a nō gradu vsq̄ ad octo vniformiter difformiter nō habet octo sed quēlibet gduz citra octo si oppositū tenerem⁹ iam dicēdū esset q datur primū instans in quo habet calorem vt quattuor z ille calor est in subiecto diuisibili sed indiuisibiliter vt corp⁹ sphericū tangit pfecte planuz pūctualiter sz nō in puncto negādo indiuisibilia in continuo. ¶Sed contra istud argumentoz i b instāti hoc corpus nō habet caliditatē vt quattuor et immediate post hoc instans b habebit calorem supra quattuor z prius habebit calorez vt quattuor q̄ caliditatem supra quattuor ergo grad⁹ medi⁹ non introducitur per vltimū instans nō esse q immediate post hoc instans hoc corpus habebit caliditatē supra quattuor. ,pbatur. añ qōlibet instās futurū erit caliditas vt quattuor i hoc corpore z illa caliditas per solutionē habebit subiectū diuisibile z medietas illius partis ,ppe agens habebit caliditatē sup quattuor añq̄ medietas remotior habebit q̄ttuor q̄ pus habebit calorem vt q̄ttuor q̄ calorez supra quattuor. patet. cū omnes gradus successiue introducuntur z ordinate introducetur calor vt quattuor ante calorem supra quattuor. Forte dicis z sic dicē dum est immediate post hoc corpus habebit calorem vt quattuor immediate post hoc istud corpus habebit calorem supra quattuor i nullo instanti habebit calorē vt quattuor quī in eodē habebit calorē vltra quattuor quocūq̄ gradu vltra medium dato citi⁹ habebit gradū medium. Contra ,pbatur q citius graduz mediū habebit q̄ gradū vltra mediū z hoc sic cito habebit gradū mediū z cito habebit graduz vltra mediū z nulluz gradū vltra medium ita cito habebit sicut graduz mediū ergo citi⁹ habebit gradum mediū q̄ gradū vltra mediū. cōsequētia patet ab exponētibus ad exponibilē ratiōe cōparatiui gradus oēs exponētes clarēt nō debet esse dubiū in illa nullū gradū mediū ita cito habebit sicut gradum mediū qz da oppositū aliquē gradū medium ita cito habebit sicut gradum mediū signet ille gradus sit vt quicq̄ cōtra in quocūq̄ instanti est quinq̄ in hoc subiecto qui excedit diuisibiliter graduz medium prius erat gradus medius in hoc subiecto q patet iste quitus gradus successiue acquiritur ergo medietas eius prius acquirebatur z q̄licunq̄ erat quattuor cū dimidio erat gradus medius z adhuc nō acquirebatur grad⁹ vt quicq̄: eodēmō probare potes q nō acquiritur caliditas vt quattuor cuz dimidio ante quattuor inter arguenduz respōsum est vsq̄ ad vltimā replicā. dicitur ratiōe termini stantis determinate oportet dare singularē z nō inchoare expositionē a cōparatiuo vt aliqua pars cōtinui est maior parte cōtinui illa est falsa z eā exponendo vt tacet exponētes essent vere gradū medium i vltimo loco distribuitur ratione cōparatiui z dictionis q̄ in primo loco stat determinate dem⁹ hāc singularem hunc gradū mediū ita cito habebit sicut gradū vltra mediū. mō hec est falsa in quocūq̄ instanti hoc corpus habet hunc gradū mediū ille est extensus per subiectū z cū est iste gradus medi⁹ in hoc subiecto demonstrādo medietatem subiecti remotiorem ab agenti tunc est grad⁹ vltra medium prope agens z prius fuit gradus vltra mediū. propterea istū gradum tā datuz nō ita cito habebit sicut graduz vltra mediū. eodēmō hec est falsa istud

Universidad de Deusto
Biblioteca

corpus ita cito habebit gradū mediū sicut gradum mediuz patet per idē fundamētuz potes dicere sic debet exponi vt iacet sortes cito habebit gradū mediuz t cito habebit gradum vltra mediuz et non ita cito habebit graduz vltra medium sicut gradū medium modo tertia exponens est falsa ſz quia possunt esse intricature logicales ex parte expositiōis et suppositione de ita sicut q cōfundat cōfuse tātū imebiliter in q̄tus nō est insistendū i ꝓsequutione nostri negotii t licet nō sit actio ab extrinseco i parte propinqua qui aliqua erit in remota tū intentioz erit i parte vicina q̄ remota et q̄cūq; remota data citius aget in propinquā loquuti sum⁹ hic de agente extrinseco si agens fuisset intrīsecum sicut fozma aque respectu frigoris ꝓducēdi bene dabit ꝑmū instans frigoris vt quattuoz vel duo cū omne agēs equaliter agit in plura passa equaliter applicata. ſz stante casu questionis principalis est vna alia difficultas querendo q q instans cozp⁹ machometi habebit caliditatem fm se totum capio totū sincathegoc'' hoc est qñ habebit caliditatez fm se t q̄libet sui t arguitur q nō potest sic habere caliditatē quia vel hoc est per primū instans esse vel vltimū instāns nō esse neutrū est dicendū igitur oīs res incipiēs incipit per primū instans esse vl' vltimū instans nō esse nec aliquo pacto occurrit instātia extra casum de productiōe c angeli in istis formis hoc vtrobiq; tenet q neutrū est dicendū. ꝓbatur. sit corpus machometi ꝓfundū tribus pedibus t ignis applicat⁹ pectori vel dorso illa dimentio est ꝓfunditas cū est minima inter tres maxima est lōgitudo t media latitudo patet ꝑ dimentiōes arche noe. geneseos. vj. trecētoz cubitoz erat longitudo arche quinquaginta cubitorum latitudo t tringinta cubitoruz altitudo hoc est profunditas si dimentiones fuerint eq̄les has denominationes nō sic inuenies tūc sit vel datur primū instans quo hoc corpus habet caliditatem fm se totam vel vltimū in quo nō habet caliditatem fm se totū si primū vel hec caliditas i extremo remotiori est alicuius certe intentionis vl' infinite remissionis fm non est dandum quelibet caliditas habet partes graduales ergo illa erit alicuius certe intēctionis ergo eius dimedietas quo ad intentionē prius producebatur in fine t sic a instās est primū instans in quo hoc corpus habet caliditatē fm se totū supponam⁹ a instans esse presens nūc i quo nos sum⁹. insuper tota ista caliditas tripedalis fm extētionē vel habet partes fm intentionē vl' nō puta duas medietates si des fm iam aliquis calor nō habet partes graduales si primū iā vna medietas fuit producta ante aliā q ponim⁹ pure successiue illum calorē fuisse genitū. Si dicas a esse vltimuz instans i quo hoc cozp⁹ nō habet caliditatē fm se totū tūc nunc nō habet caliditatē fm se totū ſz aliud restat calefiendū signet illa pars sit b in hoc instanti b non est calefactū t imediate post hoc erit calefactuz ergo subito calefiet q est falsuz cū ponimus calorem pure partibiliter esse productū. forte dicis a est vltimū instans in quo nō habet caliditatem vt octo t aliud restat sic calefiendū t imediate post b totuz erit calefactū ſz nō sequitur q subito calefiet q cuiuslibet partis calefiende datur vna ꝑs calefacta fm extremū intēsius sunt infinite partes calefiē de fm se totas. ꝓz de illis que terminātur ad extremū remissi⁹ ſz nulla est pars terminata ad illud extremū qui aliqua pars ei⁹ habet calorē imo medietas eius habet calorem due tertie habent calorē ſz se totas quattuoz quinte nonagita nouē millesime habent caliditatez fm se totas nec de⁹ potest separare partē calefactā fm se totā a nō calefacta quia nulla talis est non datur subiectū adequatuz illius caloris t si dividatur corpus hoc fm partes ꝓportionales maioribus prope ignem ꝓportione dupla tripla vel alia quacūq; numerali q̄libet pars ꝓportionalis est calefacta fm se totā sed nō sequit q quelibet pars est calefacta fm se totā vt patet de vltia quarta sic respondit robertus holkot in determinationibus. ¶ Sed cōtra istud arguitur quelibet ꝑs ꝓportionalis fm hanc diuisionē saltē est calefacta tunc prima pars proportionalis est calefacta ſz pedale cū semis que est equalis aggregato oīm partium ꝓportionabiliū sequētiū ergo partes sequentes reddūt pedale cū dimidio ergo tripedale est calefactū fm se totum nō est fuga nisi dicere primam idiuisibiliter excedere reliquas que parū valet q sic dabitur vnū pōd⁹ q indiuisibiliter excedit aliud t sit a minimū pondus q sortes non potest portare indiuisibiliter exuperans b tunc b erit maximū pōdus q sortes potest portare sed dicet aduersarius hoc nō incōuenire. patet. dando cozp⁹ bipedale nigrū planū t cadit corpus ꝓfecte sp̄icum album et albefactiuuz vt creta t cōseruet deus cretam ne minutatim frangatur cadat illud sp̄icum super alterum pedalium ip̄m solum albificiendo in pūcto cōtractus tunc altera medietas alia imptibiliter exuperabit sed de hoc alias ꝓinde teneamus q cozp⁹ datum habet caliditatem fm se totum per primuz instans esse t ita de quolibet alio corpore q pure ꝑtibiliter calefit ſz tunc restat respondere argumēto in oppositū qñ sic arguitur i extremo remotiori ab igne calor erit ifinite remissionis vl' loqueris de pūcto terminatiuo illius tripedalitatis t dicitur q nullus calor illi inheret si de aliquo pūcto intrinseco illius tripedalitatis t dico q in illo est calor vel cum illo imaginemur puncta t calorē ei inherere quoꝝ vtrūq; min⁹ rationabile cēseo ſz calor in quocunq; puncto intrinseco est alicuius certe intētionis ſz in infinituz remissus est calor in hoc subiecto q quācūq; remissione data datur remissior calor i ꝑ subiecto. ex quo nō sequitur q aliquis calor hui⁹ subiecti est infinite remissus. Ad scām argumētum quo dicis tota ista caliditas tripedalis vel habet partes fm intentionez et cetera dicitur q totus ille calor est diuisibilis fm intentionē si totus ille calor sit ab octo vsq; ad nō gradū poterit dividi duas medietates fm intentionē ſz ab q̄ttuoz vsq; ad nō gradū t nego q vna illaꝝ medietatū producebatur ante aliā nūc primo vtraq; illaꝝ medietatū est ꝓducta

et sic hic calor diuidatur in duas medietates fm intensionē t illarum medietatū quelibet diuidatur in partes proportionales quo ad extentionē maioribus terminatis versus agens t quelibet pars vni⁹ producitur añ partē proportionalē alteri⁹ ei respōdentem non sequtur q vnus totalis calor ꝓducitur ante alium sicut in achille zenonico quālibet partē ꝓportionalē spatii ptransit mobile tardū añ mobile velox et tū in eodē instanti primo illud spaciū est ab vtroq; mobili pertransituz. quo fit licet nō cuiuslibet gradus qualitatis ex vna parte ad nō graduz terminate successiue ꝓducte dantur duo grad⁹ per totū extensi vnus ante aliū product⁹ tū cuiuslibet qualitatis ad gradū ex vtraq; parte terminate dantur duo gradus q totū extensi vnus añ aliuz ꝓductus. Eodēmō conceditur q dabitur primū instās quo cozp⁹ machometi habet calorez vt q̄ttuoz fm se totū calorē vt tria fm se totū dabitur primū istās i quo quelibet pars ꝓportionalis erit calida vt q̄ttuoz puta in instanti quo in extremo remotiore erit caliditas vt quattuoz t in illo instanti ꝑmo quelibet ꝑs proportionalis erit calida supra quattuoz. qđ patet da vnā partē proportionalē nō calidā super q̄ttuoz t cū quelibet pars ꝓportionalis habet infinitas post se versus partes minutiores nō prius calefiet pars ꝓpinqua agēti q̄ remota qđ est falsū quelibet pars proportiō alis fuit calida supra quattuoz añ b istās ista stāt q̄libet pars ꝓportionalis fuit i aliquo instāti añ b istans calida sup q̄ttuoz t i nullo instanti ante hoc instans q̄libet pars proportionalis fuit calida super quattuoz nec sic incōuenit dare ꝓpositiones de ꝓterito t ꝑsenti simul incipientes esse veras sicut si deus in qualibet parte proportionali hore ꝓterite produxit vnū angelū t nos sum⁹ i instanti terminate illā horā iam verū est dicere ꝑmo quilibet istoꝝ angeloꝝ est demonstrando infinitos t quilibet istoꝝ prius fuit imo sine signo distributiuo hoc patet alibi i insolubilibus dixim⁹ has simil' icipere esse veras sortes animal est t sortes animal fuit cū aial est ꝑdicatū t ampliat ad ꝓteritū sub disiunctione ad ꝑsens. Sed petis quomō stabit cozp⁹ datū calidū diffozmiter q in parte propinqua erit maioz calor q̄ in remota. ſz dicis calor partis propinque calefacit partez remotā que erat citra octo scda calefacit tertiā t sic per totū erit calor vt octo q effectus hic iuuat suam causam stat i parte propinqua esse statum q agens cū influentia dei generali nō concurrit ad intensiorē gradū q̄ vt octo vl' decem nō semper producit calorē gradualiter maiorē t maiorē ſz cōseruat calorē iā productū in vno tempore dato erit ita magnus calor intensiue sicut vnū post hoc erit i hac aqua super ignē nec carnes vel pisces stant prope ignē vt intensiorē calorez suscipiant ab igne ſz vt cōseruetur calor qui excoquere cruditates potest in magno tēpore quas nō pōt in paruo t si ignis i infinitū gradualiter posset producere suapte natura deus nō concurrit vltra calorem qui sufficienter aliquē cruciat fm sua demerita. at si ponas hūc ignē cū influētia dei generali nō sat⁹ posse calefacere ꝑditissimos peccatores deo pl⁹ suffragāte possunt intensiorē calorē producere. Si calor vt octo in corpore denso putat producere posse calorē supra octo propter eius actualitatē si deus ergo coagat potest producere in corpore denso vel raro vltra octo sicut si sortes potētia portatiua terminatur in minimū pondus q̄ non pōt leuare sine ope alterius non tamē terminatur in illud pondus aliis suffragantibus.

¶ Distinctionis quadragesime ārte questio q̄rta.

Reliquū est quarto loco circa hanc distinctionez inquirere de modo quo anime cozporibus exute cruciētur similiter de demonibus t circa hoc varii extant mōi opinandi aliquibus tenentibus penā hoc modo esse. anime nūc i inferno sciunt se habituras corpora post diē iudicii q quidē corpora ab igne patientur t ꝓpterea nūc hoc considerantes habent magnā penā sicut videns patibulum latro magnā penā habet añq; ei mors applicatur illud nō valet cū nō datur mod⁹ de punitione demonū t vno inuento pro demonib⁹ ille ꝑ aiabus separatis sufficit nō valet dicere est quedā qualitas infusa a deo animabus t demonib⁹ ꝑ quā possunt pati q est eadē difficultas eis t aliis vl' illa qualitas est corporea inherēs demoni t anime t sic pari facilitate dicere possunt calorem posse eis inherere a quo resiliunt si i corporea possunt hoc ponere ꝑ essentias animarū nec iuuat dicere cū aliis ignis agit in animas vt instrumētum dei licet nō ex natura sua q scim⁹ ignem esse instrumentū dei: sed questio remanet an calor aie possit inherere qđ nō admittitur est quedā antiqua fictio q species ignis quam de aliaco tueri satagit reprobata ab antiquis t merito quā videtur ponere guillerm⁹ altiſ. currētis ad duas facies anime. difficultas in hoc iacet pres nostri cōsequenter ad doctrinā aristotelis nō admiserunt q anima possit suscipere essentiā caloris repugnat anime calefieri. ꝓpterea auicēna. ix. sue methaᵉ. c. vltimo t algazel. v. phisicoꝝ habebāt peculiares modos de pena malorū nō admittentes corpus agere in spiritū et augustin⁹. xij. super genesim boetius de duabus naturis t vna persona xp̄i. ꝓpterea vt dicit albertus hic beatus augustin⁹ vt ab hoc discederet posuit demones corporeos t habere corpora aerea vt magr̄ allegat in littera ſz illud de demonū corporib⁹ nō recipimus posteriores in hoc steterunt vt beat⁹ thomas domin⁹ doctor subtilis beat⁹ bonauētura licet dicat aliq̄d in solutione questionis q deus facit aias trepidare timore vbi non est timor qđ nobis nō placet nō alias posuerūt potentias sensitiuas cū aia separata ad patiendum a calore. Itē nostri mali angeli t demones temptātes nō habēt ignem cū eis t tū semper puniunt. restat deuenire ad modū doctorū qui nobis apparet rationabilis t euz explicare ꝓout poterim⁹ mod⁹ est iste demones t anime sepate realiter erunt i igne post diē iudicii t nūc sunt ibi plurimi nō opinamur

Universidad de Deusto
Biblioteca

cū eis asserentibus spiritus nō esse in loco nisi per operari spiritus isti appetunt libertatem ꝛ esse vbicūq; locoꝝ vbi eis placebit nō possunt deus hos detinet in illo loco nō q; locus eis repugnat ex natura loci ignis ex sua natura nō magꝭ discōuenit illis spiritib⁹ q; aer habent nolle detineri nitimur i vetitu semper cupimusq; negata si aristoteli est voluptuosuꝫ libere stare in bibliotheca tñ si esset sibi vetitum sub pena mortis stare in illa esset penosuꝫ et potest dari exemplū de semei.iij.regū.ij.cui vetitū erat ꝙ transire torrentē cedron ad nolle naturaliter sequit tristicia.xv.de ciuitate dei cap.xxv.tristicia est de hiis rebus que nobis nolentib⁹ accidūt nolūt deū esse ꝛ eum odiunt qz eos punit ascēdit superbia eoꝝ qui te oderunt semper.psalmo.lxxiij.ꝛ vt apparet seipm odit sicut hanibal vel catho. apocalipsis.ix. querent homines mortē ꝛ non inuenient et mors depascet eos.psal.xlviij.iste nolitiones ꝛ tristicie sequētes naturaliter illas nolitiones sunt pena inferni.pena inferni potest capi pro omnib⁹ istis copulatim vel aliquibus istorum assumptis corporib⁹ post diē iudicii patientur dolores in corpore calefient ꝛ frigefient vt superius dixim⁹ ꝛ nō mō ab vno elemento sed ab omnibus.sapiētie.v.pugnabit cū illo omnis orbis terrarum. Ite sulphur ꝛ spiritus procellarum pars calicis eoꝝ et pluet super peccatores laqos ignes.psalmo.x.ꝛ sapi.v.ibūt directe emissiones fulgurū ꝛ tanq; bñ curuato arcu nubiū exterminabuntur ꝛ ad certū locū insilient et ad petrosa ira plene mittentur grandines ꝛ scādescit in illos aq maris ꝛ flumia cōcurrent duriter ibi erit fletus et stridor dentiū.mathei.viij.hoc est cōmotio capitis ꝛ oculoꝝ nihil enī resoluetur ab oculis deus gentilibus intelligere dedit istos cruciatus infernales hinc vgilius.vj.eneidos sententias homeri pitagore platonis ꝛ veterū isequēs dicit.respicit eneas subito ꝛ sub rupe sinistra.Menia lata videt triplici circundata muro.Que rapidus flāmis ambit torrentibus amnis.Tartareus phlegetō torquet q; sonancia saxa.Porta aduersa ingēs ꝛc. et paulopost hinc exaudiri genitus ꝛ scena sonare verbera tū stridor ferri tracte qz cathene ꝛ demū cōcludendo de penis inferni recte dicit.Non michi si lingue centū sint ora qz centum.Ferrea vox omnes scelerū comprēdere formas.Omnia penaꝝ pcurrere noīa possuꝫ vt adiscant illud maronis discite iusticiā moniti et non tempnere diuos cuilibet vtenti ratione per inspirationem mētis internā palam est tirannos et malos puniri post hanc vitā. ¶Ex omnibus predictis pono conclusionem. ¶Demones ꝛ aie puniuntur eomō quomō dictū est per nolle ꝛc. Probatur ꝓclusio certū est eas perpetuo puniri.math. xxv. Ite maledicti i ignē eternū qui parat⁹ est dyabolo ꝛ angelis eius:ꝫ nullus mod⁹ reprobatus est cōuentis ꝛ oia bene saluantur ꝙ istū modū quē insequimur non sufficit theologo dicere puniūtur ꝫ nescim⁹ explicare quomō licet frequēter aliq̄d scim⁹ i contracte ꝛ tñ illud cōtracte nos fugit sed theologi est aliis dare modū de fide spe et caritate.

¶Contra hanc conclusionez argumentoꝝ sic si demones ꝛ anime separate habeant penā per actū voluntatis ꝛ tristiciam sequentē possunt omnē penam ab eis remouere cum nichil est maius in nostra potestate q̄ ipsa voluntas ꝛ potētie rationales valent ad oppositā.ix.methaᵉᵉ ꝛ.ij.periarmenias.ꝛ sic redīret peior error q̄ origenis cū mox possunt omnē penā euadere.insuper cū infernus vt ignis nō repugnat spiritui ex natura sua plus q̄ flozida tempe. spūs possunt velle stare in igne ꝛ sic non erit eis penosuꝫ.pro primo argumēto oham ꝛ aliqui alii volunt hanc penā causari a solo deo ꝛ nullaten⁹ a dānato sed hoc reprobabim⁹ in materia de perpetuitate beatitudis vbi eadē materia iterū occurrit sed dico q; causatur ab ipsis dānatis ptialiter nec est situꝫ in eoꝝ facultate illos actus deserere vel remittere potentie rationales valent ad oppositā causa ꝑma cōcurrēte cū influentia ghali vti nūc cōcurrit sed si specialiter moueat volūtatē ad eliciēdū actuꝫ vel continuādū non est situꝫ in facultate voluntat⁹ suos actus deserere quid aristoteles sēserit in hac parte mea nō refert ꝫ si tenuisset ista que nos tenemus ꝛ scim⁹ eē certa per reuelatioēz dei puta i hiis que fidei sunt mutasset propositum volūtas potest necessitari nō autē cogi secūduꝫ argumētum est ex hiis solutū nō potest habere velle stand i igne tū q; haberet cōtraria cū cōtinuo habeat nolle q̄ est penale valde dānato cōtra libertatē qua vtebat in via q; nō potest actum deserere.tū scdo deus nō cōcurrit ad velle stare in igne si nulla esset cōtrarietas in voluntate. ¶Secundo argumētoꝝ sequit q; non esset eis displiciblius puniri in inferno q̄ in celo vt aere.insuper dicunt puniri ab igne quare alias vocatur pena sensus.rīdetur vbicunq; locoꝝ dānati sunt habēt suū infernū q; nolunt in illo loco detineri in aere ante diem iudicii demō nō minus punitur intensiue q̄ in inferno sed vnus loc⁹ est fetulentus post diez iudicii eis ꝓpter peccata fedida datus. Ad secūdum dicit magis ꝓprie puniūtur spiritus in igne q̄ ab igne etiā potest dici puniunt ab igne ꝙ quāto cōcurrit ad noticiā quā habēt spirit⁹ ab igne ꝛ cōtinuo nec ab illa vnq; spūs euelli possunt ꝛ considerant se non posse descedere ab igne corpora reprobozum hoim patientur ꝛ in igne et ab igne post diem iudicii. ¶Tertio argumētoꝝ noticia potest inherere lapidi ergo calor potest inherere spiritui nō est maius inconueniens in vno q̄ in alio.antecedēs patet aia informat corpus ꝛ angelus inheret loco diuisibili sil'r noticia sensitiua ꝑm m'tos inheret anime ꝛ organo ꝛ illa noticia est extensa inheret parti subiecto non extenso ergo idem erit in proposito. Preterea sequitur q; omnes spiritus equaliter puniantur cōsequens est inconueniens cum inequaliter peccarunt.patet cū equaliter detineantur. Ad primum nego antecedēs consequētiam ꝛ cōsequēs licet non possit dari magna ratio prima froute de negatione consequētie extra motū patrū ꝫ potest addi hec ratio deducēdo consequens ad inconueniens q; quilibet spiritus infinite punietur gradualiter si calor vniformis inherens subiecto corporeo pedali vel digitali anime inhereat erit infinite intensus si calor extensus per vnum pedale intensus vt vnum vniformiter ponatur in medietate illius pedalitatis erit intensus vt duo et si in octaua parte illius pedalitatis erit intensus vt octo et si ponatur in millesima parte illius pedalitatis erit intens⁹ vt mille et sic sine statu:ergo si ponatur in spiritu erit infinite intensus cum sint infinite partes equales nō communicantes huic gradui vel illi et sic proprie vnus spiritus non magis cruciabitur ab igne q̄ alius:non sequitur vt apparet aliquod absonuꝫ ad antecedens cum qualitas spiritualis non extenditur sed erit tota in toto et tota in qualibet parte vnius subiecti vt angelus est in loco.non videtur tamen repugnantia q; deus capiat primam partez proportionalem scientie sortis et ponat in prima parte ꝓportionali huius pedalitatis et secundam partem huius scientie ponat in secunda parte subiecti ꝛ sic de omnibus si ponimus scientiaz posse subiecto pure extenso inherere:et licet albedo hec potest eē tota in toto hoc pedali et tota in qualibet pate non tamen potest esse in anima.etiam licet anima sit indiuisibilis non potest esse in loco indiuisibili cum nullus talis sit antecedens potest negari bene fide habem⁹ q; forma substantialis impartibilis materiaz informat de accidente non habemus de noticia sensitiua a pleris q; negatur sed hoc non sufficit cuz docti virtid admittant imo omnes ferme tenentes cōclusionem nostram.dicitur totale tale subiectuꝫ est diuisibile sicut tot⁹ homo cathegozeumatice est diuisibilis. Ad secundum nego consequentiam qui plus peccarunt habent intensius nolle hic detineri et intensiozem tristiciam secundum proportionem peccatorum nec possunt istos actus vel passiones sequentes remittere vermis conscientie eos etiam mozdet displicet peccasse non quia deo displiceāt sed quia cruciantur torquentur inuidia nō tenem⁹ cum eis qui tenent odium dei esse impossibile istud amplius patebit per illa que ponemus in.xlvi.dist. et in materia beatitudinis cum oppositorum est eadem doctrina.Sz dubitas quomodo anime i purgatorio puniuntur:dicitur vellēt habere btitudinez et liberari a purgatorio si deo placeret et displicet eis eoꝝ pctm̄ pro quāto est dei offensiuū ad qd̄ sequitur tristicia ꝛ scdm multitudinē pctoꝝ maior est tristicia de loco cōi purgatorii prius loquuti sum⁹ licet interdū pōt esse pena extra locū illū ad tps patet quarto dialogoꝝ refert gregor⁹ quēdā virꝝ sanctū retulisse q; vidit theodoricū post mortē inter iohannē papā et symachū patriciū dissinctū atq; discalciatū deductū in vulcani ollā tactari eodē libro refert germanū capuanū epm inuenisse pascasiū diaconē q̄ erat defunctus stantem et obsequētē in balneis.

¶Distinctiōis quadragesime ḋnte questio ꝑma.

Circa.xlv.disti.huius q̄ro quib⁹ prosint suffragia ecclesie. ¶Pro solutiōe questionis pono cōclusiones. Prima:suffragia ecclie non prosunt dānatis:probat.iij.de ciui.dei. si scirē patrē meū in inferno non plus orarē pro eo q̄ pro diabolo.iij.calami.ſz neq; rex erebi quēq; tranare palludē:nec supis itez reddi sinit. ¶Scōa:suffragia eccl'ie non prosunt existentibus in celo:pz: t'es sūt in termio quoꝝ gl'ia non augek sicut nec pena existētiū in inferno diminuek.illud pz enchiridiō.lxv.c.ꝛ de cele.mis.c.cū marthe.iuriā facit martyri q̄ orat pro martyre:propterea vt innocen.tert⁹ archiepo lugdunēsi dt:mutata ē ofo scti leōis vt nob⁹ oraret pro quo oli orabat. ¶Tertia:suffragia eccl'ie aliq̄d prosunt ꝛ aliquib⁹ alicq̄n frustra oraret pro defunctis ꝛ sic erraret q̄ nephas est dicere.illō pz.ij.macha.xij.sctā et salubris est cogitatio orare ꝓ defunctis.q̄ tāgit bapti.iij.li.alphōsi.propterea ceso rediens machabeus ab hoste imensū solimas argēti pondus ad arces misit opē socijs q̄ cū virtute supā:clausissent pro lege diē.et paulo ante in eodem hec hoies quotiēs iterant libamia vel cū:ere iuuāt inopē vel pneumia sctā precant.aut auido mīn⁹ indulgent obsonia ventri.sic deus edirit tali pfundimur aura diuinā sentimus opē miteſcit auern⁹.exiliū decrescit hīt fessi ocia manes. ¶Quarta ꝑ:suffragia eccl'ie prosunt existentibus in purgatorio pz aliquibus prosunt scōm tertiā p̄missā nec existentibus in celo vel in inferno scōm p̄mā et scōam:ergo prosunt existibus in purgatorio a sufficienti diuisione reputam⁹ defunctū in purgatorio vbicunq; locorum fuerit q̄ non discessit in originali vel mortali et est debitor pene tpanee. ¶Contra p̄mā conclusionem argumentoꝝ per argumentum commune de traiano q̄ liberabat precib⁹ bti grego.q̄ tñ erat i inferno cū beatū ignatiū discipulū bti iohis euāgeliste et aliquos alios morti tradidit iniuste. Ite ecclesia canit a pena inferi erue aias eoꝝ. Insup in vitis patꝝ legit q; beatus machari⁹ liberauit quēdā gentilē presbyteꝝ q̄ asseruit se esse dānatū. Preterea in vita scti brādani legit:et altiſſ.in fine sui ḡrti allegat ex prepositiuo q; beatus brandanus vidit iudam incedentē ꝓrata et cū q̄reret ab eo quare nō esset in inferno rndit qz ad tps refrigeriū habebat ꝓpter bona q̄ fecerat. Ad p̄mū nescio vñ venit ozi gō illi⁹ hystorie cū attribuat iohanni damasceno q̄ diu ꝓcessit beatū grego.solutio cōis est non erat finaliter damnatus sed cum erat liberatus hoc palā est:satius est dicere precibus beati gregorii fuit vite restitutus et meruerat et discessit finaliter in gratia.Ad aliud non recipio illud de beato macharioꝝ nisi aliunde doceatur certius nec capio illud q; narratur in vita illius sancti patris beati brandanis aliqui ineruditi interdum putantes sanctos exrollere falsa asserunt in eoꝝ vitis pia inserendo hic sanctus pater flozens multis miraculis pater fere trium mille monachozum vt memozie proditum est non ista dicebat vt opinoꝝ: sed quidam alius asseruit hoc esse ab eo dictum per penam inferi

Universidad de Deusto
Biblioteca

intelligitur purgatorium lymbus patrum interdu3 reputatur infernus vnde iacob genesis quadragesimo secundo:deducetis canos meos cum dolore ad inferos.et tricesimo septimo:descendam ad filium meum lugens in infernum:iob decimo septimo.in tenebris strauī lectulum meum infernus domus mea est:insiste tuipse de hiis qui resuscitati erant in veteri et nouo testamento forte aliquorum eorum anime erant in purgatorio alique in celo et discesserunt forte in mortali hoc non est directe cōtra nostram conclusionem. ¶Secundo argumentor:anima christi descendit ad inferos et redemit animas que ibi fuerunt:sed alique erant in inferno: igitur. Insuper per distinctionem beati augustini in enchiridion. et recitatur de celebratione missarū capitulo.cum marthe.quidam sunt valde boni quidam mali his non prosunt suffragia / quidam mediocriter mali z illa membra non coincidunt ad qō propositum quadruplicasset augustinus quattuor membra si essent triaī re:ergo per mediocriter malos intelligit existentes in paucis peccatis mortalibus sicut multi intelligunt. Respondetur concedēdo q̄ anima christi descēdit ad inferos sed nego q̄ omnes animas ibi existentes liberauit sed soluz debitrices pene sicut beatus gregorius dicit in quadam omelia ifra festa paschalia de electis suis nullum apud inferos reliquit purgatoriuz est infernus inferior ad hos qui puniuntur hic superi⁹ et sic nō obstat illō psalmi psalmo octuagesimo quinto.eruisti animam meam de inferno inferiori. Ad secundum dico q̄ permediocriter bonos intelligit existētes in venialibus et in eorum penis per mediocriter malos intelligit existentes in venialibus et debitores pene pro mortalibus de quibus erat penitentia in hoc mundo et quando illa membra coinciderent non esset inconueniens in vulgari modo loquendi idem intelligimus per mediocriter bonos et mediocriter malos et sue intentioni potest sufficere tergiuersatio glose in capitulo marthe. nichil valet q̄ suffragia tollunt geometrice et non arismetice cum secundum suffragiuz est vel esse potest ita bonum sicut primum et secundum ita bonum sicut secundum pure voluntarium est dicere posteriora non tantum tollere sicut priora melior esset discretio de illo qui discedit cum mortali et veniali cū veniale punietur solum temporaliter vt putamus et videtur q̄ tali quo ad diminutionem pene venialiū prosunt suffragia et tales forte vocantur mediocriter mali a beato augustino qui cum mortalibus et venialibus discedunt:sed dicis illi pro quib⁹ iudas machabeus misit pecuniam erant damnati cū habebant pecuniam ydolorum sub tunicis.presumebat q̄ penitebant de peccato. ¶Contra secundam conclusionem argumentor:sequitur q̄ superflue quis orat tunc cum illi non prodest. Respondetur oratio mea tunc in sinu meo conuertetur intentio mea interpretatiua est q̄ ad me redeat si illi non prodest:et sic licet dicamus missam pro paruulo baptisato hoc est vt nobis prosit et ad commendandum mysterium redēptionis et ad incorporandum talem in ecclesia cum aliis si est baptisatus statim euolat si non est protinus itur ad lymbum puerorum et iterum ei non prodest et disiunctiua est certa certitudine infallibili licet altera pars certa certitudine solum morali: petis an talis certitudo sit fides cum est assensus firmus et ineuidens dicitur q̄ sic. ¶Contra duas posteriores conclusiones simul argumentor per illam viam contraniti-mur iusticie diuine liberando aliquem de purgatorio quem deus vult punire et sic malum erit impunitum. Insuper tunc actus exterior aliquid boni super actum interiorem addet:patet: si sortes relinquat heredi vel legatario celebrare triginta missas pro eo et plato totidem nichil fit pro platone sed,p sorte tunc sortes citius liberabitur alioquin suffragia non prosunt. Ad primum nego q̄ orans pro defunctis contrauenit iusticie diuine de⁹decreuit hāc animam purgari per ignem nisi aliquis pro ea oret nec malum erit impunitum iste orans patitur penam pro amico non potenti sibiipsi subuenire.
Ad secundum nego de p̄mio essentiali de acceleratione ad gloriam et ad habendam gloriam essentialem et sic concedo z quo ad hoc conditio diuitis est melior q̄ pauperis et habentis multos amicos pro se orantes secundum illud iob:miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei quia manus dei tetigit me:iob decimo nono. ¶Contra dicis tunc non sufficit velle celebrare pro aliquo ad liberandum illum de purgatorio vel de parte eius sire quiritur q̄ sit exequutio quo ad hoc tunc sequitur hec conclusio:melius est habere sacrificium presbyteri celeriter celebrantis vt in gallia q̄ diu celebrātis vt in scotia vel hyspania cum in fine misse solū iste liberabitur:ponamus q̄ celebratio vnius misse liberabit aliquem de purgatorio. Insuper melius est habere statim post mortem trecentas sexaginta quinq̄ q̄ habere presbyterum celebrantem per annum:patet si tot misse hunc liberabunt omnes celebrate mox post mortem eum liberabūt que si successiue fiunt non ita cito liberabunt. Respondetur concedendo q̄ requiritur actus exterior et ceteris paribus missa impigre celebrantis est melior ſz crebro cetera sunt imparia deuotius alter celebrat et plura dicit:propterea neutrum modum reprobamus dummodo bene fiat secundum consuetudinē patrie. Ad secundum dico argumentum concludere quo ad liberationem a pena sed non oportet esse melius cum stat mereri plus de premio essētiali celebrando per annum vel obitum fundando in maiorem gloriam dei neutrum istorum alteri preferimus vtrunq̄ est bonum suo modo. ¶Secundo arguitur apocalipsis decimo quarto:opera illorum sequuntur illos:ergo non iuuantur alienis operibus Item ecclesia.ix.dicitur de mortuis q̄ non habent partem i opere qō sub sole geritur. Insuper mala opera viuorum nō possunt nocere mortuis quia nichil punitur bis:ergo nec bona opera eis prodesse. Ad primum dicit beatus augustinus et magister allegat in litteris opera facta pro mortuis dicuntur opera eorum inquantum meruerunt in vita vt pro eis fierent et hoc nichil aliud est q̄ discedere in gratia et in debito pene. Ad secundum dicitur hoc est verum ad augmentum glorie vel gratie. Ad tertium dicitur deus promptior est ad miserendum q̄ ad puniendum. ¶Contra tertiam conclusionem adhuc argumentor: si suffragia prodessent sequeretur q̄ per suffragiorum applicationez summus pōtifex posset liberare omnes animas existentes i purgatorio: consequens est falsum ergo et consequens. falsitas consequentis probatur: summus pontifex non potest applicare thesaurum ecclesie illis quinō fuerunt de ecclesia christi vel apostolorum:sed multi sunt in purgatorio qui non fuerunt de ecclesia illa scilicet qui in lege nature discedunt in gratia et multi iudei tempore apostolorum ad quos non peruenit euangelium christi: q̄ ad hoc pt3 responsio ex dictis et dicendis.

Prosequendo materiam suffragiorum secundo queremus an sacrificium vel missa dicta pro pluribus tantum cuilibz eorum prodest ac si pro paucioribus celebraretur. Respondetur negatiue probatur conclusio:valor misse est finitus modo quando finitum diuiditur in plures partes equas tanto quelibet illarum partium est minutior q̄ si diuideretur in pauciores patet exemplariter partiendo continuum: q̄libet quinta qualibet quarta eiusdem continui ē minor et sic de sexta respectu quinte. forte dicis virtute operis operati valor misse est infinitus et indeficiens pelagus et sic equaliter applicatur pluribus et paucis vt si esset vnus cumulus infinitus lapidū pedalium multi et pauci capiunt portiones equas nunq̄ finiti possunt illos lapides omnes auferre et infiniti homines si essent possunt auferre q̄ semper remanebunt infiniti et quicquid sit de ablatione lapidum infinitoz licet infiniti homines possunt aliquo modo auferendo omnes tollere non erit idem in proposito si essent infiniti mundi vel homines infiniti in eodem mundo quilibet paruulus baptisat⁹ mundaretur ab originali et haberet gratiam baptismalem similiter si essent infiniti adulti venientes ad baptismum oīm illoz pene post detestationem essent purgate et ita in infinitis sicut cum paucis qui vult dicere hoc pacto q̄ missa virtute operis operati et sacramenta tantum prosunt multis et paucis: difficile est illud clare euacuare. ¶Secundo arguitur ad conclusionem si missa dicta ,p duobus tantum valet ac si ,p vno illoz diceretur tunc periret ħ deuotio faciens celebrare qō est inconueniens et contra consuetudinem ecclesie patet cum centum vel mille conuenirent ,p celebratione vnius misse

et tantum valet cuilibet multitudinis sicut vni soli q̄ te et sicvnus nunq̄ faceret celebrare,p se.dicis hec ratio concludit q̄ valor rei operate minus prodest multis q̄ paucis si sit infinitus vt dictum est equaliter prodest multis et paucis. dicitur licet ille valor esset infinitus ex parte rei operate tum cuilibet finite applicatur sicut deus qui est infiniti vigoris ,p ducit finite effectum et non secundum extremum sue potentie z patet in sacramentis de collatione finita gratie et remissione pene citius in collatione gratie:quia si per possibile vel impossibile sortes infidelis esset in infinitis mortalibus volendo baptisari cum contritione quantuncunq̄ pusilla peccatorum per baptismum tollitur tota pena debita omnibus suis peccatis dices totam penam esse finitaz cum per contritionem eterna est mutata in temporaneam non sufficienter excludis infinitatem intensiuam:ergo adhuc habemus licet valor misse ex parte rei operate equaliter prodest multis z paucis cū valor operantis est finitus scilicet deuotio que minus valet partita pluribus q̄ paucis melius est habere missam pro vno q̄ paucis adiunctis et meli⁹ est cuilibet paucoruz habere missam pro eis q̄ cuilibet magne multitudinis et sic modus prepositiui est ficticius q̄ vna missa celebrata pro sorte tantum valet sicut sorti nisi quia est ei maior bonor adhibitus vt de diuite habente candelam in lectione cum qua alii equaliter opplicati candele eque bene videnti/et de lectione lecta vni quam alii eque presentes equaliter capiunt sua analogia in agente naturali nichil valet ad lumē spirituale qō dependet ex acceptatione diuina. ¶Contra hanc conclusionez argumentor:ex ea sequitur q̄ melius foret esse de parrochia sancti hyllarii q̄ sancti pauli vel stephani et sic conduceret citius quo ad hoc esse de parrochia sancti baldredi in aldhamē q̄ in parrochia sācti egidii edimburgi hoc est inconueniens consequntia videtur lucida ex conclusione cum missa applicata paucis cuilibet eorum plus prodest q̄ applicata multis:modo due harum parrochiaruz sunt exigue et tres grandes. Respondetur negando consequentiam plures sunt contiones ad populum et plura suffragia i magna parrochia q̄ parua meliores forte homo habet vicinos et melius facit casū suum sed quia argumentum tāgit quo ad illud bonum qō prouenit parrochiano ex valore misse parrochialis:adhuc non sequitur forte in talibus deus equaliter applicat valorem.secus est in missis non institutis pro communitate et hoc si presbyteri cōmunes eque deuote celebrant:et licet valor ex parte operantis esset finitus quantum est de se tamen deus supplet hic apposuimus salem dubitatiue si concederetur cōclusio quo ad illud bonum non inconuenit erit in aliis diminutio sicut diues:ergo ad aliqua est melioris conditionis q̄ pauper. Sed dicis quanto fratres minores vel religiosi plures accipiunt in eorū societatem tanto eorum suffragia minus cuilibet eorum prosunt concedim⁹.illud nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

valet q̄ aliqui dicunt de radice charitatis plurib⁹ applicata hoc solum prebat q̄ bene agunt orantes et non minus merentur sibiipsis de primo essentiali. ¶Secundo arguitur ad idem sequitur q̄ si aliquis oraret pro infinitis q̄ sua oratio nichil vni pro desset:patet dicat sortes septem psalmos pro infinitis si essent vel pro infinitis possibilibus vel sua oratio cuilibet prodest equaliter et sic redit positio prepositiui quam explodere sategimus. Forte dicis et sic ad ħ dicendum est si aliquis oraret aliqua li oratione que non est sacramentum vł ipsum ministerialiter efficit dummodo applicatur infinitis equaliter illa oratio nulli prodest eorum si deus nō aliter applicet q̄ iste intendit applicare : patet cum valor septem psalmorum vel psalterii est finitus nō est possibile dividere in infinitas partes equales nō communicantes. Dixi equaliter si geometrice applicaret vel diffromiter potest cuilibet illorum aliquid valere applicando sorti primam partem proportionalem meriti platoni secundam partem proportionalem illius valoris ciceroni tertiam et sic sine statu quia tunc in infinitum parum vni istorum applicabitur valor.dixi si deus non aliter applicet stat sacerdotem applicare missam vni cui deus non applicabit si esset aliquis mal⁹ sacerdos a cure nolens vnq̄ applicare valorem sue orationis alicui parrochianorum sed sorti cōsanguineo vel regi numidarum deus non sic applicat presbyter est instrumentalis applicator et deus principalis quando ꝑ sbyter rationabiliter applicat:deus secum applicat ꝫ nō semp applicat si ꝑbyr tortuose applicat. propterea nō male orat sic dicēs dñe applica orationē hāc illi cui magꝭ obligor tu nosti illō t es essētialis illius noticia ego domine non noui sed quando promittit vni orare pro eo ex rationabili promissione tunc potest illi determinate applicare suam orationem cum scire potest causam ꝑmaz vł motorez ꝑncipalem velle illud sic applicari et insequitur vt ita dixerim determinationem interdum voluntatis nostre vt sunt duo quibus equaliter possum applicare orationem hanc scilicet a et b applico a et non b quia michi placet deus mecum applicat ita q̄ nostra voluntas est causa partialis quare deus sic applicat semper tamen deus est precipuus et architectonicus applicator a quo dependet applicatio hominis. ¶Sed contra istud argumentor duobus sortes potest applicare valorem psalterii equaliter tribus potest applicare illū valorez equaliter t q̄tuor et sic sine statu: ergo infinitis potest applicare equaliter hoc est cuilibet eorum equaliter. Respōdetur concedendo q̄ ifinitis potest applicare equaliter capiēdo infinitum sincathegorematice ꝫ nō est possibile q̄ applicet illum valorem finitum infinitis equaliter nec potest applicare illum valorem finitum infinitis equaliter. ¶Tertio arguitur.sequeretur q̄ capiens sex paruos albos a sorte et totidem a platone non satisfacit vtriq̄ eorum dicendo vnam missam pro eis hoc est faliz cum dat eis melius q̄ acceperit secundum q̄ dicitur centuplū accipies et vitam eternam possidebis in offertorio misse.Dicis forte debet tenere promissum cum promisit dicere pro quolibet vnam missam. contra nichil promisit forte sed accepit sex paruos albos nichil ei dicebas.Insuper si tibi promittam turonuz dando tibi liardum tibi satisfacio et non obseruo tibi promissum cum in liardo nullum turonum inuenies sed solum equivalenter vel fac de auro et argento modo oratio est aurum tua pecunia argentū vix stagnum comparatiue.respondetur concedendo q̄ non satisfacit vtriq̄ ymo vtriq̄ non satisfacit et licet non promittat semper verbotenus promittit interpretatiue a consuetudine populi que consuetudo parisius est dare presbytero sex paruos albos pro celebratione supponit dans presbyterum debere pro eo celebrare et hoc videt presbyter ex consuetudine non sufficit dare melius sed promissum oportet seruare nec est simile de turono et liardo argento et auro cum vnum est resolubile in aliud et vtriq̄ parti placet secus est in proposito.

¶Sed contra istud argumentor:sequeretur quando aliquis nobilis vel notabiliter dives vt iohannes crab aberdonensis olim erat daret presbytero scutum in fine orationis vel in principio presbyter tenetur quaterdecies celebrare cum totiēs sex parui albi continentur in scuto. Insuper dent sortes et plato ciceroni presbytero quinq̄ duodenos in eodem die vterq̄ sex paruos albos pro vtroq̄:cicero illo die dicit missam et similiter pro illis copulati in crastino dicit vnam missam iam pro neutro dicit missam:et tamen satisfacit:igitur.Respondetur ad primum negando consequentiam ex circunstantia casus et modo faciendi presbyter interpretabitur q̄ ei dedit amore dei vel puro dono vel propter honorem coram aliis vel vt presbyter cum extollat nisi aliunde doceatur de opposito.Ad secundum dico q̄ cicero presbyter pro neutro dicit vnā missam sed virtualiter tamen facit vt de sorte audiente duas missarum medietates. ¶Sed contra istud replicatur ponamus q̄ bina recitatio psalterii sufficit ad liberandam vnam animam de purgatorio et sortes et plato mutuo recitent psalterium iā sortes dicendo medium psalterium satisfacit pro integro psalterio:ergo cicero presbyter satisfacit vtri q̄ per eandem missam. Insuper per obitus satisfit duobus per vnam missam in ecclesiis cathedralibus quando duo vel tres obitus cadunt eodem die non pro quolibet dicitur vna missa tunc nimis impediti essent canonici.si dicas eis licere et non pauperibus querentibus suas missas vt aiunt sic videberis fauere diuitibus et habentibus prouisionem neglectis i opib⁹ . Rursus vnus potest deuotius celebrare q̄ alius :ergo valor talis presbyteri per deuotionem potest esse tantus q̄ est equalis duob⁹ aliis sacrificiis:ergo talis presbyter satisfacit duobus per eandem missam.Ad primum patet solutio superius distinctione duodecima questione tertia.

Ad secundum non laudamus eos qui tot missas cumulant cum redditus sufficientes habeant videtur q̄ male agant capiendo excessiue obitus citius debent dari egentibus q̄ diuitibus canonicis :sed vbi habent obitus fundatos ab ipsis canonicis capituli / vel episcopo / vel aliquo vicino / vel aliquo alio concedo q̄ satisfaciunt per eandem missam et causa talis scit eorum consuetudinem vel ei dicitur vel rationabiliter non potest petere vltra eorum consuetudinem:modo non est consuetudo de presbyteris missas querentibus.ecce analogiam : in hyspania vel alia patria celebratur pro karolo:venit parisium mercator hyspanus:det ticio presbytero tres karolos dicens celebrate pro me credens q̄ presbyter dicet tres missas:cui satisfactum est per vnam missam.Ad vltimum de deuotione non est magn⁹ color in argumento eo q̄ non tenetur promissum t occulta res est deuotio. ¶Quarto arguitur ex ista conclusione sequitur q̄ non licet alium capere i meēro ab illo pro quo capio sex paruos albos ad celebrandum hoc est inconueniens ꝓia videtur plana. Insuper videtur q̄ prudentius agunt in patria in qua parum dant presbytero celebranti q̄ vbi mł tum dant:patet sex paruis albis habebis nisi celebrationem vnius misse pro te parisius alibi tres : ꝫ plus prodest habere tres q̄ vnam igitur . Ad primum dicitur triplex est valor celebrantis vna portio attribuitur omnibus ecclesie qui egent et est portio generalissima. Alia est portio specialissima sibiipsi applicata:charitas incipit ab habente de valore medio scilicet speciali:iam est questio an potest multos includere et dicunt aliqui q̄ sic dummodo principaliter oratur pro dante sex paruos albos.sed cōtra tunc potest duos/tres/quattuor aut quinq̄ includere in memento minus principaliter et sic dans sex paruos albos fraudabitur a sua intētione ex tribus minus principalibus conflatur vnū principale:ergo pari facilitate per eandem missam quis potest satisfacere duobus vel tribus non dubitamus quin quis potest adiungere collectam pro anima patris et matris vel vnam pro defunctis q̄ tam apponit aliud q̄ de regulari missa sed bonum est cauere vt apparet capiendo plures in memento quo ad valorem specialem quando celebratur pro pecunia.quo fit homo includitur in duabus portionibus valoris eius pars valoris generalissimi et valet cum est membrum ecclesie et portio specialissima sibi applicatur:sic de dante sex paruos albos q̄ in valore speciali t ġnalissimo includitur. Ad aliō nego consequentiam parum non sufficit alere istos presbyteros:propterea est opus honestum eis dare vnde ali possunt etiam in vna patria tantum habebis vno karolo sicut in alia patria tribus apō ochades insulas habebis bonam gallinam vno liardo quam egre habebis parisii duobus duodenis ob raritatem pecunie interdum res vili foro venerunt.Sed dicis non extinguit difficultatem : videtur q̄ melius est conuenire cum presbytero vt celebret duobus karolis quia sic quattuor solidis parisiensibus habebis tres missas vbi nunc habes solum duas erit equale meritum ratione dati cū vtrobiq̄ sunt quattuor solidi et cum hoc melius est habere tres missas q̄ duas:igitur.Respondeo videtur aliquid coloris in argumento : sed non demus ei locum ne inopibus noceat.dico cetera sunt imparia scilicet honestas pro vita ministri :licet aliqui q̄ titulos ymaginarios promoti sunt oportet nutriantur:turpe est q̄ incedant pannosi in obprobrium cleri. ¶Quinto argumentor:supposito modo faciendi qui fit alicubi vbi sunt peregrinati oues cōmunes vt in alba ecclesia in laudonia martis in eb domada paschatis penthecostes vel alias dum ꝑsbyter celebrat aliquis petit pecuniam pro celebrante:sequitur q̄ sortes debet impedire alios ne dent aliquid:patet:quanto plures aliquid dant tanto minor est valor misse applicatus sorti. Dicis non debet facere cum iniuria aliorum contra sibi solū prudenter prodest si sit collector imponens turonum habitis duobus karolis redit nichil amplius petendo. Item hieronymus et recitatur de consecratione distinctione quinta.non mediocriter.dicit quotiens pro centum animabus psalmus vel missa cāntatur tantum prodest cuilibet quantum si pro quolibet caneretur.Ad primum non est difficultas.Ad secundum dicitur q̄ recitatiue loquitur vel nichil aliud vult nisi vna oratio dicta ꝓ multis deuote cuilibet eorum tantum prodest ac si esset pro paucis et indeuote:vel intelligit de missa sacerdotis communis vt curati vel eius vicarii pro tota parrochia:vł loquitur de valore proueniente ex opere operato. Ex isto sequitur q̄ totum q̄ celebratur a bono sacerdote prestat celebrationi mali sacerdotis :licet idem sit ex parte operis operati nō est idem ex parte deuotionis modo si equalibus inequalia addas remanentia erunt inequalia.

¶Distinctiōis quadragesime ̄nte questio tertia.

UTrum tertio circa eandem materiam quero an suffragia existentis in mortali peccato prosint defuncto de sacramentis t opere operato nō est questio sed de aliis orationibus communiter distinguitur : vel faciens orare est in peccato et tunc nichil valet t cetera.respice eos quia ita communis opinio dicit michi autem non sic apparet:sed oratio existentis in peccato mortali generalis vel specialis dummodo attente et deliberate fit valet alteri pro quo fit. probatur conclusio:supponamus vnum q̄ opinor sufficienter ostensum superius i distinctione quarta questione tertia q̄ nemo meretur alteri gratiam siue suo actu proprio ad sensum ante declaratum et quando illud falsum esset respectu viatoris tamen certum debet esse respectu illius:sed faciens orare pro se meretur per actum proprium qui non est in statu sibi merendi vt est existens in purgatorio nec sua

Universidad de Deusto
Biblioteca

gratia augebitur per actꝰ proprios bonos nec beatitudo sicut nec in beatis q̄ sunt in termio finali suffragia ecclesie aliquid valent defunctis ex prima q̄stione huius distinctionis sed non ad augmentum gratie vel glozie non videtur aliud nisi ad liberationem pene in toto vel in parte:sed existens in peccato mortali potest satisfacere pro seipso et satisfactū erit in peccato mortali vt supra dictum est distictione quinta decima questione prima:ergo eodemmodo pro alio possunt applicari omnes rationes ad ħ recitate in decima quinta distinctiõe que equaliter probantvnum z aliud:z quia opinio opposita est cõmunis q̄ existens in peccato mortali non potest ꝓ seipso satisfacere consequenter ad illam in hac parte dicunt sed illam positionem minus rationabilez putamus. Insuper si sortes promitteret dicere ter vel quater psalterium pro anima platonis in peccato mortali non satisfacit z quando dubitat se fuisse in peccato mortali tempore quo dixit debet iterare psalteria z sic de presbytero celebrãte missam quia licz valoz rei operate equaliter valz deuotio z opꝰ operantis existentis in mortali per te nichil valz qđ non est dicendum. Insuper iste existens in purgatorio conditionaliꝫ meruit vt magister ex bea.augustino in lra dicit z hoc non est nisi discedere in gra z esse in pena z ozationem fieri pro isto qđ est in proposito. ¶ Ex ista conclusione sequitur q̄ non minꝰ mereꝫ ozans pro multꝫ q̄ pro paucis:pz:solum mereꝫ sibi gratiam z gloziam que non diuidiꝫ aliis siue sit pro multis vel paucis : sed de liberatione pene minus sibi mereꝫ cū vna portio illius valoris aliis applicaꝫ illud verbum iohannis nono : peccatozes deus non audit est verbum ceci illuminati a christo z reprehensum a beato augustino omelia.xliij. sup iohannem dicente adhuc inunctus loquitur si enim deus peccatozes non exaudiret frustra ille publicanus diceret:dñe propitius esto michi peccatori nõ audit eos ad vitam eternam tempore quo sunt in tali statu solent alii dicere nõ audit eos de cõdigno bñ tamen de congruo. Ad illud commune beati gregorii in postozali cum is qui displicet ad intercedendum mittiꝫ semper iratus animus ad deteriora prouocaꝫ intelligiꝫ de intercedente ad hominẽ vel in ordine ad deum si iniuste petat puta vindictam z non emendam pro ffe prouocaꝫ deus contra ozantem:alii dant exemplum de dño faciente famulum dare elemosinam z non apte.dico si dñs precipiat famulo dare elemosinam z ei det z tunc est in peccato mortali:dato q̄ seruus det in gratia vel postea quando dñs est in gratia dño nichil sciente amplꝰ de elemosina vel cogitante dñs nichil merebiꝫ de gratia vel vita eterna ymo siue famulus det vel nõ det nichil amplius merebiꝫ de vita eterna si dominus z famulus sunt in gratia vterq̄ mereꝫ dñs magis quia dat/famulus quia bonum opus exercet z sic si essẽt plures serui mediate. ¶ Circa istam questionem dubitatur sortes habz trecentas sexaginta quinq̄ animas liberãdas z pro qualibz sufficit vna missa ozat pro eis oibus copulatim quolibz die huius anni:plato habz totidem liberandas primo die celebrat pro vno scilz a anima/secundo die pro b/z sic quolibz die pro vna anima/z sic per totum annũ vter eorum melius facit celebrando pro suis z cui multitudini est melius. Respondeꝫ:parum refert licz a sit melius q̄ alicui supposito prime multitudinis b est melius q̄ alicui eiusdez multitudinis tamen transeundo post quinquagesimum cuilibz eorum est peius:z ratio quia tota multitudo prima remissius puniet post primam missam q̄ aneam z remissius post secundam q̄ post primam z sic consequenter. Sed contra hoc arguiꝫ argumento alicuius doctoris in suo quarto tenentis oppositum de incarceratis:vide de palude. dico rationem illam nullam cum non remittitur pena incarceratorum secus est in proposito q̄ aliqui remissius puniantur q̄ alii in purgatorio non cadit dubium. ¶ Sed cõtra hoc replico supponendo qđ tãgitur in casu secundi argumenti principalis huius questionis z cũ hoc addendo q̄ infiniti ozent pro infinitis more sortis illi non liberant vnam animam sic ozando sed si quilibz ozaret pro vno isti liberarent eas omnes ergo non erat idem in casu sortis z platonis q̄ infiniti ozantes pro infinitis nullum liberant:pz:sortes nullum liberat ex solutione secundi plato nullum liberat per idem z sic de quolibz alio:ergo illi infiniti nullum liberant. Respondeꝫ replica est impertinens solutioni precedenti in qua erat sermo de finitis z transeat q̄ sortes nullum liberat z q̄ sua ozatio esset inanis z q̄ quilibet ozando pro vno liberabit totam multitudinem modus applicandi et auferendi in infinito multum facit:si essent hic infiniti z a hic existens ozaret pro secundo in numero ymagi nario in purgatorio z b pro quarto et sic per ordinẽ nullum superstitem pretermittendo et alternatim capiendo partes in purgatorio infiniti liberabũtur et infiniti manebunt in purgatorio:secus est si omnes cepissent per ordinem etiam dici potest in casu nostri argumenti quando infiniti ozant pro infinitis eos liberant et cuiuslibet valoz applicatur ad aliqđ quando sunt infiniti adiuncti:secus est quando adiunguntur finiti et ratio quia in infinito sunt infinite partes equales vni certe parte date ymo huic vel isti certe parti date sed ne extra materiam labi videamur non citemꝰ plures angulos de infinito ad casum nostrum. ¶ Dubitatur secundo an isti curati male agant capientes sex paruos albos ad faciendum celebrare pro parrochiano dantes presbytero inopi quattuoz paruos albos vt iterdum fit: distinguo : vel curati distribuunt totam pecuniam quam habent sacerdotibꝰ puta faciunt celebrare tres missas pro quinq̄ duodenis vbi parochianus haberet precise duas et tunc non oportet q̄ peccent curati parochiano non faciunt iniuriam nec presbytero faciunt eum celebrare hora tarda quando non potest habere aliud si pro se teneant partem pecunie date male agunt :quęritur quo titulo illud tenent. Insuper dubitatur an omnes anime in purgatorio equaliter gaudent de suffragiis porrectis vni. Simili-

ter dubitatur ad quid valet ista pompa inhumãdo mortuos. Ad primũ dicitur q̄ quilibet regulariter plus gaudet de bono proprio q̄ alieno fm ordinez caritatis vel ei magis placet sz nõ multuz gaudent in purgatorio sz an aliquod gaudiũ habeãt cũ eorũ tristicia nõ perquiro impresentiarz. Ad secundũ dicitur valet ad mouẽdas mẽtes hominũ ad ozandũ pro defuncto z ad occultanda cadauera que horro rem generarẽt etiã multa ibi dantur eccl'ie in honorez dei z pauperibus rogantibus pro defuncto de equo phalerato z homie armato qđ fit apđ mꝰtos nobiles dicẽdo q̄ tales mortuũ liberant a purgatorio videtur esse cõmentitiũ licet sit aliquis colorꝫ q̄ vnus põt vltro subire totã penã pro alio.petis quid est missa dicitur corpus christi oblatum a deo patre cuz tali cerimonia qua vtitur eccl'ia si offeratur in pixide post meridiẽ nõ vocatur missa:et illa ozatio est optima inter ceteras sed quia nõ acceptaꝫ infinite ꝓ sorte.potest sortes procurare equalẽ valorem multiplicãdo alia multa bona opera.

¶ Distinctionis quadragesime q̄nte questio q̄rta.

Nam quarto loco ꝓñiter petamus an anima separata cognoscat aliqua que cognouit in hoc corpore z an sãcti ꝓ nobis ozẽt qđ magister tangit in vltimo capite huius distinctionis.

¶ Pro solutione q̄stionis notabis nõ est facile ostẽdere quomõ aia separata cognoscat illa per memoriam que i hoc mortali corpore cognouit licet scientia sit noticia intellectiua tñ videmꝰ ad alterationẽ corporum perit sciẽtia.patet.in egritudine longeua frenesi ebrietate vl'lesura cerebri si ledatur occiput perit memoria senes z iuuenes ꝓpter alteratio nem carnis z morbo laborantes vel multũ flegmatici nõ sunt fecũde memorie propter supfluos humores. Aliqui celeriter recipiunt z receptũ ociſſime amittunt vt multi ingenioſi. Aliqui tarde imbibunt z bene imbibitũ tenaciter memorie heret non nulli praue recipiunt z receptuz mox effundũt ergo indiciũ est q̄ z memoria hoc est habitus memorandi nõ est pure intellectiuꝰ sz potius sensitiuꝰ et sic de sciẽtis diceret z ceteris noticiis in hoc mortali corpore cõgestis hoc nõ obstante iste rationes non cõuincũt abrahам dicebat diuiti epuloni recordare bona que recepisti i vita tua z beatus hieronimꝰ in prologo biblie discamꝰ in terris quoruz scientia manet in celis.insuper alias iane esset studere si qñ homo excedit e vita tota sciẽtia ꝓ tot excubias z lucubrationes cõgesta in ita breui tempore tabesceret.propterea hic duo sunt.vnũ q̄ anima separata potest acquirere noticias intuitiuas et abstractiuas nouas formare cõplexuz z incõplexũ vanum est ire ad influxos dei sicut nõnulli faciunt oĩs ratio contra illud cõcludꝫ angelos nichil posse intelligere si sue nature relinquanꝫ potest candidꝰ intelligere q̄ in hoc mortali corpore sed nõ q̄ i corpore beato. si dicas ergo quare deus facit animaz esse corporis formaz dicitur ordinauit vt totũ cõpositũ mereretꝫ vel demereret dedit ei carnẽ sociã ad exercitandũ se in virtute z vicio. Ad rationes adductas dicitur non concludunt bene verũ est pro hoc statu alterato corpore scientia alteratur et perit vt aristoteles dicit i predicamentis z hoc docet experiẽtia de memoria que tẽpore infirmitatis z paulopost deprauatur propter humores cõplexionẽ bonã impediẽtes habẽtes magnũ occiput sunt bone memorie sz hoc est soluz pro isto statu sicut dicere oportet in aliis corpus nunc patitur ab igne corrumpendo nõ post diẽ iudicii peccatũ primi parẽtis erat huiꝰ nebule causa fm illud sapiẽtie.ix.corpus qđ corrũpitur aggꝫuat aiam. Exisio potes respondere ad formas rationũ antetactaruz:sz cõtra sciẽtia cũ qua q̄s ab hac luce emigrat in patria euanescit habitꝰ nõ solũ corrumpiꝫ a cõtrario formali vel ☞tuali sed a causa cõseruãte vt lumẽ lune a sole sz etiã ꝓ decisionẽ actus vt in nobis intuemur. Item vel q̄libet sciet omnia que sciebat vnq̄ vel solum illa q̄ scit tẽpore mortis si fm grande detrimentuz erit cuz senes et decrepiti sunt multo minꝰ docti q̄ erãt in florida etate salez in theorica z multis aliis desipiscunt. Rursꝰ ex isto dabis minus beatũ plura sciẽtez q̄ magis beatũ qđ videtur incõuenies rationabile videꝫ q̄ magis beatꝰ semp plura cognoscat cum infinita deus cognoscat z beata ☞go plurima z sic de aliis per ordinem. Itez quid ꝓdest hec scientia dãnatis cũ ea vti nequeant. Ad primũ dicik nũc scientia corrumpitur a cõtrario in celo nõ est hec cõtrarietas volo a obiectũ nũc cum nolitione illud volẽdi alio tempore nõ cõtrariatur nec ibi est deceptio z error prauе dispositionis nõ incõuenit beatũ habere ignoraz tiam pure negationis de aliquo quod nõ spectat ad suam beatitudinẽ. Alioqui dabis quẽlibet beatum sil'infinita scire actu vel habitu ꝓpter dicto qđ non opinoz nũc corrumpitur habitꝰ quia nõ cõseruatur hoc est fortasse est aliqua qualitas corporea q̄ amota vel posita habitus fluit vel manet vl' sic deus in isto statu i quo sumꝰ nõ vult nos esse inertes z torpere segniꝫ cũ sardanapalo sed laborare fm illud maronis primo georgicoz.labor omnia vincit improbus z duris vrgens i rebus egestas. Remittit habitũ vt nos simꝰ propensi illũ fouere z augere nõ erit ita cũ anima viã vniuerse carnis itrabit deꝰ nõ cõcurrit ad corruptionẽ quoruũcũq̄ habituũ saltez in beatis de actibus apparet q̄ btũs nõ semper equales habet. Ad secundũ an q̄libet sciet oĩa illa q̄ vnq̄ sciebat hercule me latet vtrũq̄ potest deffẽdi dico sciet oĩa que vnq̄ sciebat saltẽ vbi non erat corruptio a cõtrario z de illis dubiuz est z suasio est cũ habitus naturaliter ipsius intellectꝰ nõ corrumpatur nisi a cõtrario z nos improbo labore ꝓ illis bonis habitibus laborauimꝰ videꝫ q̄ illos det oẽs multi erant habitus in pria q̄ nõ exibunt i actus vt de temperãtia fortitudine castitate cõiugali ꝓpter soluz ornatũ manebunt apparet idẽ esse i habitibus bonis speculatiuis dixi bonis nõ est ☞simile q̄ habitus inutiles vel saltez pegrini ad bene btẽq̄z viuendũ maneant citꝰ impediunt a tramite recto ta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

les in patria remanere non videtur eo tendit btūs hieron⁹ Discamus in terris quoꝛuꝫ sciētia manet in celis tales ꝺ̄squillie hominis a asin⁹ non est asinus omnis homo ꝓter sortē inquātū rationalis incipit differre a platone relinquaꝝ apud manes i erebo. Ad vltimū argumentuꝫ vbi dicis min⁹ beatus plus sciet q̄ magis beatus ſm q̄ aliquis min⁹ beatus in terris habet plures euꝫ rogantes q̄ vn⁹ magis beatus beatitudo nō cōsistit in isto malo habere beatitudiez pauli ꝑmi beremite cū sciētia sua q̄ cū paruulis circūcisis sedere in equali beatitudine ꝛ eripe de manu ozphei citharā a pithagoza calculū ab albumasar hoꝛoscopū ab enclide circinū a campano perpendiculū a ptolomeo astrolabiū. Si dicas beatus hieronim⁹ introducit ad paulā illud danielis.xij.fulgebunt iusti sicut firmamentū. Et dico q̄ illa auctoꝛitas est aliena nostro ꝓposito ē ꝓ magno hieronimo vl̄ similib⁹ q̄ milies vicerūt carnem ꝛ mundū ꝛ sua doctrina rediuina alios ad dei gloriā erudierūt. Si dicas aristoteles in suo libello de memoria ꝛ reminiscētia videt dicere memoriam esse potentie sensitiue. Respondeo ratio magis tendit ad hoc q̄ memoria est partes intellectiue peccatoꝛez subit penitudo de actibus voluntatis a se cōmissis quos recoꝛdatur se perperā ꝑmisisse alioqui se cōfiteri nequiret diceretur vlteri⁹ bruta nō habere memoriā capaā sel̄ visitasse granū ꝛ postea ocissime granū adire non cōcludit memoriā nec moꝛdere percutientē vsuꝫ vel lupū post iniuriā repercutere hoc nō cōcludit dicetur hoc esse a virtute fantastica vel influentia vel natura cōi sicut de ape vel foꝛmica.colligenti grana ante expertā hiemē sicut hiberno frigoꝛe sensato sꝛ qz aliqua aialia parū de ꝓterito cōsiderant dicim⁹ illa vel nullā vel prauā memoriā habere depono cattū a lecto ꝛ eū verberibus ꝓcutio ter vel quater semper redibit ac si verberū ꝓteritoꝛū esset imemoꝛ fastiga canē vix cum blanditiis redibit ergo aliqua animalia videnť habere memoriaꝫ. Propterea dicam⁹ duplex est memoria quedā sensitiua q̄dā intellectiua de ꝓioꝛe loquitur aristoteles. Potētia memoratiua principalis est ipsa aia sed suā sedē tenet in parte postica capitis in quodā vētriculo qui speciē⁹ est conseruatiuus conseruatio illius partis multū facit ad bñ memoꝛādū sicut etiā aliqua alia vt lotio pedū ꝛ capitis ad expellēdos humoꝛes superfluos memoriā ꝑpedientes actus memoꝛādi ꝓsupponit actū ꝓcessisse vt visionē auditionē vel volitionē ꝛ q̄ maneat habitus ex talibus genitus tūc act⁹ recoꝛdādi sup hoc cadit ꝛ super vnū cōplexum tanq̄ in obiectum vt recoꝛdoꝛ me vidisse talē audiuisse talē. Istis suppositis pono conclusiones. Prima est licet sancti in celo ex eoꝛuꝫ naturis oꝝones nr̄as nō cognoscant tñ deus ostendit ꝓeces eoꝝ deprecantiuꝫ Secunda cōclusio sancti ꝓ nobis ad dominuꝫ intercedūt ꝓioꝛis cōclusionis.ꝓioꝛ pars patet est immoderata distantia a celo ad terrā modo beati nō possunt cognoscere oꝝones p̄ moderataꝫ distantiā igitur. Et cōfirmať per illud esaie:sed abraham nesciuit vos ꝛ israel ignoꝛauit vos.glo.interlinearis dicit.moꝛtui nesciūt quid factū viui.scḋa pars patet qō hoc est cōgruū qz oꝛam⁹ sanctos vt intercedant ꝓ nobis ꝛ est cōis cōsuetudo matris ecclesie ergo nō est dubitādū qui ꝓ nobis oꝛent sꝛ nō oꝛarēt nisi cōstaret eis q̄ eos oꝛam⁹ plusq̄ ꝑ aliis ꝛ naturaliter scire non possunt nostras oꝝones oꝛtet dicere q̄ deus eis reuelat. Scḋa coucluſio patet eccl̄ia hoc impetrat patet in letaniis ꝛ in aliis oꝝationibus et bene habēdo semper vnū sanctū generatur fastidiū in nobis queadmodū de vno cibo ciboꝝ pluralitas fastidiū euisceraꝛ sic i ꝓposito de oꝝationibus. Scḋo vni sancto est cōcessa aliqua virtus ab aliquo moꝛbo curare vt dicūt sancte apollonie de moꝛbo dentiū curare datū est sancto anthonio de igne sancto anthonio de padua ad succurendum de perditis.diua genouesa nūc pluuiā ꝓcreat nūc suis precibus iundationibus aquarū stabilitatem imponit ergo ꝓdest varios oꝛare. Cōtra tertiā conclusionē arguitur vel sancti videt deū vel le exaudire eos ꝓ quibus sunt oꝝaturi vel nolle si ꝑmū superuacanee oꝝant qz nichil omin⁹ sine eoꝝ intercessionibus haberent illud ꝓ quibus oꝝāt si videt deum nolle nūq̄ eū oꝛabāt qz nichil per eoꝝ intercessionē vel rogationē impetrabūt. Et confirmatur nō possunt mereri sibiipsis ergo neq̄ aliis ꝓ terea sunt sufficienter ꝑmiati ꝓ eoꝝ meritis ergo essent ingrati plus ꝓmii ꝓ se vel aliis petere. Respondetur q̄ sancti neq̄ vident deū velle exaudire istos oꝝantes neq̄ nolle saltē nō oportet ꝛ tunc intercedunt quouscq̄ videant eius voluntatē etiam si cōstaret eis de volūtate dei q̄ vult eos exaudire nō est inane q̄ intercedant ꝓ viatoꝛibus quādo ꝑma rius scolasticis tempoꝛib⁹ cōstituť solet refrigerii cāpestrale imptiri vult etiā q̄ intrantes q̄ de littera tura bene meruerunt intercedāt. Ad cōfirmationē nego ꝓiam quēadmoꝺ strēnuus miles qui meruit toto tēpoꝛe quo militiā exercere potest nūc qñ venit ad senectā incipit esse veteran⁹ ꝛ emerit⁹ p̄miabitur ꝓ oībus suis meritis licet nō magis exaltabitur in curia regis a rege.

Distinctionis quadragesime sexte q̄stio prima.

Magister in hac q̄dragesima sexta distinctione loquitur de iusticia ꝛ mia an sint in deo ꝛ an distingantur inter se ꝓ illo succincte ptransiens dico tales qualitates non esse in deo nec virtutes morales ei inherere nec aliquod accidens ꝛ nō modo ſm fidē sed philosophos est hoc veruꝫ ꝑ.x.ethicoꝝ.ridiculuꝫ est laudare deum ſm virtutem moralē siue secundum eaꝝ actus sed quia deus in premiando ꝛ puniendo iuste agit ꝛ vtitur clementia cū iusticia dicit habere iusticiam ꝛ misericoꝛdiam ſm scripturam. quo sit mia dei est iusticia dei..Scḋo patet iusticia et misericoꝛdia dei nō distinguntur essentialiter:sed alia ratione deus vocať iustus alia ratione misericoꝛs hec missa faciens petā aliquas q̄stiones. Circa ma-

teriam penaꝝ ꝛ p̄mioꝝ tangēdo de ꝓpoꝛtione pene ad culpā ꝛ premii ad meritū eadē est difficultas Et quero an deus equaliter punit intēsiue i eodem foꝛo equaliter peccantes ꝛ constat q̄ sic ſm mensuram delicti erit ꝛ plagaruꝫ mod⁹ ꝛ quātū se glorificauit i delitiis tantū illi date tormenti ꝛ luct⁹.deuteronomii.xxv.ꝛ apocalipsis.xviij.hoc est equalib⁹ peccatis dabuntur equales pene gradualiter in eodē foꝛo ꝛ equis meritis paria ꝑmia. Contra hanc conclusionē argumēToꝛ sic vna culpa excedit aliam indiuisibiliter ꝛ nulla pena alia excedit indiuisibiliter ergo ſm legez nō punit equaliter peccantes equali pena gradualiter.assumptum patet.sint nunc in hoc instanti inchoatiuo hoꝛe future sortes ꝛ plato in peccatis equalib⁹ vl̄ in nō peccatis et in hoꝛa sequenti demereanť vniformiter sic sez q̄ sortes in instāti terminate hoꝛā futuraꝫ (qō dicať a) habeat demeritū vt quattuoꝛ ꝛ tunc in a instanti p̄mo plato nō sit vel de meritis loquamur ꝛ redit i idem isti equaliter punientur.ꝑ.vtriusq̄ totaleꝫ penam deus videt ꝛ nullo excessu diuisibili pena sortis penā platonis exuperat ꝛ nulla est pena indiuisibilis ꝛ nō minoꝛi pena puniet sortes q̄ plato vt cōstat ergo equali pena puniuntur.q̄ inequaliter peccāt patet sortes erit in maioꝛe peccato in a instanti q̄ plato erit post a instans vel in a instanti vel añ a instans ergo sortes erit in maioꝛe peccato q̄ plato erit consequētia est lucida.assumptū patet qz nec plato erit in a instanti nec post a instans ad demerēdū i resurrectione nō demerebitur iputabil̄r nec plato erit in maioꝛe demerito ante a instās q̄ sortes erit ia instāti cum semper ante a instans ex ipotesi erāt in pctis equalib⁹ eodēmō potest duci argumētū de merit; ꝛ est argumentū cōe in materia intensionis de albedine. Aliq̄ cōcedūt q̄ indiuisibil̄r pctm̄ sortis est maius peccato platonis ꝛ eodēmō eius pena est in diuisibiliter maioꝛ alia sꝛ cū nō ponim⁹ latitudinez cōflari ex indiuisibilibus dicam⁹ bipharīā ad argumentū ꝓportionabiliter ad argumētū tactū in.xvj distinctione hui⁹.in primis dico q̄ equaliter peccāt ꝛ equaliter puniunť ꝛ plato habebit tot peccata sicut sortes habebit in a instāti qz plato in tēpoꝛe terminato ad a instans habebit tātuꝫ peccatū sicut sortes habebit in a sed in nullo instāti vite sue habebit tantū peccatū plato sicut sortes habebit in a ꝛ eodēmō si albedo esset successiue ꝓducta. Aliomō dicit q̄ sortes habebit maioꝛē culpā q̄ plato habebit:sed cū aia platonis manet in a instanti habebit tantū demeritū sicut sortes in a ꝛ sic equaliter puniuntur sicut si sortes ꝛ plato cōtinue albefiant vniformiter per hoꝛam sequētem ponēdo de albedine sicut de culpa licet sortes habebit maioꝛē albedinē in a instanti q̄ plato habebit nō tamē habebit maiorem albedinē q̄ materia platonis habebit vel albedo sortis nō erit intēsioꝛ in a instanti q̄ albedo platonis erit in a instanti cū albedo est in instāti terminanti hoꝛā.sec⁹ est si tūc ꝑmo nō esset.i ꝑma mediate hoꝛe future ꝛ i quolibet instāti itriseco hoꝛe future sortes ꝛ plato habebūt eq̄les albedines ꝛ erūt equaliter albi.nō ꝓpterea seq̄tur q̄ sortes excedet platonē in albedine indiuisibil̄r imo diuisibil̄r ꝓ totā albedinē cathegoꝛeumatice quā habebit.sed nō est separandus excessus adequat⁹ albedinis quā habebit sortes sup albedinē quā habebit plato. Contra illud arguitur ptranseāt sortes ꝛ plato vnū pedale vniformiť sic sez q̄ qñ sortes est ꝑmo in pūcto terminatiuo sue pedalitatis tūc ꝑmo plato nō sit arguiť sic totaz illā lineā pedalē pertransiuit plato ergo tantā albedinē habuit plato sicut sortes ꝛ sic de peccato vel merito cōsequentia tenet cōuenienti si militudine.añs patet qualibet partē ꝓportionaleꝫ huius linee pertransiuit plato capiendo partes minoꝛes versus extremū remotius si neges ꝓpter secundā medietatē linee q̄ est pars ꝓportionalis ſm aliam diuisionē saltē qualibet partē ꝓportionalem ſm illā diuisionē pertransiuit plato ergo oēs ptes ꝓportionales ptransiuit sed ille partes ꝓportionales sunt hoc pedale ergo hoc pedale ptrāsiuit. foꝛte dicis male cōcluditur vl̄ nō sequiť qualibet partem ꝓportionalē pertransiuit plato q̄ omnes sicut nō sequitur quelibet pars ꝓportionalis solis est aliquid min⁹ sole ergo iste partes ꝓpoꝛtiōales sunt aliquid minus sole omnib⁹ demōstratis cōtra saltem ponatur mediū lutosum vl̄ aliud non refert a diuidendū a b nouacula q̄ i fine hoꝛe b sit ꝛ mediuꝫ diuidatur ꝛ cōplete sit diuisuꝫ ponať aliud mediuꝫ oīno simile diuidēdū a c nouaclā vniformiter mota sicut b per totā hoꝛā ꝓteritā sim⁹ nos i fine hore ꝛ tunc primo c nō sit queritur an mediū cōplete sit diuisū a c nouacula vel aliq̄d remanet diuidēdū non scḋm qz vnū mobile obtusū nullā reperiet resistētiaz in medio qō diuidebat c nouacula si aliquā reperiet dabitur longitudo sine latitudine ꝛ ꝓfunditate in substātia coꝛpoꝛea si cōcedas totuꝫ mediū esse diuisum a c nouacula qz medietates separanť a seinuicem ꝛ sunt i instāti terminate hoꝛā qō sufficit cōtra hoc mediū est ꝓplete diuisum ergo ab aliquo agente est cōplete diuisuꝫ nō a c cū i instāti terminate hoꝛā nō est sil̄e pōt fieri de calefactiuo qō ꝓducit successiue caloꝛē vt quattuoꝛ ꝛ i instāti quo caloꝛ vt quattuoꝛ ꝑmo est calefactiuū nō est iam caloꝛ vt quattuoꝛ est ꝓductus cōplete petaꝛ a quo cōplete est ꝓduct⁹ si ibi tergiuerseris q̄ caloꝛ ꝓpe agēs producit vnū alium caloꝛem ꝛ scḋs caloꝛ producit tertiū ꝛ sic cōsequenter capiať vnū albefactiuū vbi effectus nō coadiuuat causam ad producendū reliquū effectum. Respondetur sufficit q̄ effectus sit i instanti terminate tēpus nō requiriť existētia ipi⁹ agentis et cōceditur q̄ illud mediū est diuisuꝫ complete ꝛ c ipsum diuidebat.nō tamē sequitur q̄ vnq̄ plato habebit albedinez vt quattuoꝛ iformatiue vl̄ q̄ habeat meritum vel demeritū vt quattuoꝛ.

Distinctionis quadragesime sexte q̄stio secūda.

Secundo ꝓbādū est q̄ ine qualiter ꝑmiet eq̄liter merentes posito casu q̄ in hoc instāti sortes incipiat mereri per remotionē

Universidad de Deusto
Biblioteca

de presenti z positionē de futuro z plato immediate post sortem incipiat mereri z continuo mereantur vniformiter per vnā horā dempto principio mereri decedant in fine hore.arguitur sic sortes et plato inequaliter merentur qz sortes incipit mereri ante platonem ex ipotesiz tñ equaliter premiabuntur qō patet si inequaliter hoc est propter excessuz meriti sortis super merituz platonis sed hoc non si sortes mereatur pure successiue cum platone ambo incipiunt mereri per idem instans i quo sum⁹ idem est si subito mereantur forte negas vnuz posse mereri post aliū sz q̄stio proposita dependet ex vno an vn⁹ angelus potest imediate post aliū produci q tangitur ab aliquibus doctoribus i primo illud apperiemus qz erit scala capiende q̄stionis mote postea ad titulū questionis descēdem⁹ aliqui existimāt implicare cōtradictionē vnā rem posse produci ipartibiliter post aliā propterea negant beatā virginē posse stare in peccato originali p vnuz instās et imediate post illud gratiā posse infundi z peccatū dilui si gratia raptim infūdatur hoc tenet okam in quotlibet quere eum alii rati sunt possibile vnū angelū posse produci post alīū imediate sz nō est possibile q tres producātur post seinuicē sic opinat⁹ est gregoz⁹ i suo primo volum⁹ probare duas cōclusiones cōtra illa dicta si poterimus.prioz cōclusio possibile est deo producere vnū angelū post alīū imediate z p consequens nō implicat cōtradictionē beatā virginē stetisse i peccato originali per vnum instans z gratiam ei infundi subito. Scōa cōclusio de⁹ potest tres angelos producere post seinuicē. Prioz cōclusio probat producat deus i hoc instanti corp⁹ luminosū qō ponat in medio bene disposito ad susceptionē luminis suscipiendi z nō cōcurrat deus cū sole in hoc instanti ad productionē luminis sz imediate post hoc instans cōcurrat tūc añ qlibet instans sequēs producetur lumē z hoc subito supponim⁹ creaturā posse actionē habere in instanti z ita tenet vir iste contra quē obicim⁹ ergo imediate post productionē corporis luminosi producit lumē i mediū z eodēmō b fieret si deus annichilaret totale lumē solis i hoc instanti per vltimū instās sui esse relinquendo solē cōcursui solo naturali z imediate post hoc cōcurrēdo cū sole ergo si agēs naturale hoc potest cū cōcursu dei generali a fortiore hoc deus potest facere.insuper nichil est negandū a potētia dei absoluta nisi cōstet illud ipossibile vel auctoritate irrefragabili scripture vel ratione sed neutrū ostendi potest de scriptura.patet.adducat illā aduersarius rationes non affert afferem⁹ que nobis occurrunt que oēs soluētur. Secunda cōclusio probatur producat deus in hoc instanti angelū a immediate per aduersariū potest producere angelū b ita q primū instās angeli a sit vltimū instans nō esse angeli b z nō est maior ratio q potest deus producere angelū post a imediate q̄ potest producere c angelū imediate ante hoc instans in quo suppono nos esse q̄ habent tres angeli producti post se imediate. Contra prioz conclusionē sic argumētor scōs angelus in nullo instanti imediate post hoc instans d producit cū nullū tale sit quolibet instanti hui⁹ hore dato post d instans in quo sum⁹ verum est dicere b angelus i aliquo instanti prioze fuit ergo cōseruaī soluz cū cōseruatione per hoc a productione separatur q̄ pīsupponit rem pfuisse. Insuper si des vnū instās in quo producit cū prius fuerit b angelus debes dicere q ego nunc ,produco cū nō obstat pfuisse ad me nūc ,produci. Ad primū dico q b instātanee ,producitur sincathegoreumatice hoc est in infinituz propinque d instanti z in nullo instanti producit de nouo z in quolibet instanti in quo est cōseruatur:sz dato q̄ i nullo instāti producatur vt tu capis habeī i ista q añ qlibet instās futurū post productionem a angeli b angelus erit z sic producitur imediate post hoc z cū nō habeat partes non potest successiue produci sz anima intellectiua successiue potest materiā informare z angelus ptibiliter pertransire hoc spacium nec mirū cū tam materia q̄ spaciū habent ptes z sic habem⁹ propositum non est luctandū i terminis aliqs doctoz putat illud euadere difficultatē sed nō satis cōsiderat ex hoc patet.solutio ad scām. Scōo argumētor ad idē producat deus b angelū imediate post a vel potest producere c angelū imediate post b vel non si tu dicas primū quero vel c producitur imediate post a z sic nō producitur post b contra casū si non potest.contra potest producere scām angelū imediate post primū sed exīa tertii angeli nō impedit: igitur. Jusuper post b potest producere c z non est dabile instans post b qui inter illud instās z b potest ,producere e igitur: Respondeī non est possibile q ,producat e imediate post b stante productione b immediate post a vt argumētū tangit nō potest producere tres angelos qualitercūq̄ post seinuicē vt opinor ,productio tertii angeli nō est causa vt pz i probatiōe scōe cōclusionis sed qz nulla esset prioritas secundi ad tertium imediate post b potest producere c angelum sz nō est possibile q a producat in hoc instanti vel illo z imediate post a z e immediate post b vt possibile modificet illam totā. Sed contra dicis ponatur q hora futura diuidatur i partes proportionales minoribus terminatis versus d instās in quo sumus z i prima parte proportionali ,producat deus vnum angelum in scōa aliū i tertia tertiū et sic per omnes partes ,proportiōales hore future iā de⁹ post a qui producitur i hoc instāti d producit duos post se z idē potest poni si b z c angeli sic se habeant q b producatur in maxima parte proportionali in subdupla ad illā annichiletur z producaī e i tertia parte ānichiletur b z recreetur e z sic per omnes ptes proportionales vni⁹ hore iam imediate post a producitur b z imediate post b producitur e.patet per exponentes de imediate. Respondetur cōcedendo illas propositiones quilibet imediate post a producit deus tres quattuor z infinitos argumētū est sophisma b nō magis precedit e q̄ Contra cui⁹ oppositum intendim⁹. Contra secundaz cōclusionez argumētor ,producat deus c angelū imediate ante a probo q hoc implicet iam in d instanti verū est dicere c angelus incipit nō fuit ab eterno sed hoc non q: nec per primū instans sui esse cū fuerit ante d instans nec per vltimū instās nō esse q illud dari nō potest patet intelligēti imo sequitur q c angel⁹ fuit in aliquo tempore z in nullo instanti illi⁹ temporis qō videī mirabile imo mirabili⁹ videī q aliquid fuit et nunc̄ erit in aliquo instanti nec fuit nec erit patet si c desinat per p̄mū instans sui nō esse i hoc d instanti z eodēmō b angelus potest esse z in nullo instanti esse z tunc petitur quomō precessit c z sic angelus desinit z nec per vltimū instās esse nec p̄mū nō esse.patet.de c et b. Respondeī concedēdo q c angelus incipit esse sed p nullus instans nec illa diuisio instantiū cuiuslibet rei possibilis originē includit cū nō separatur adequatū tēpus nō existentie a fronte a tpe existētie in hora p̄cedenti c angel⁹ incipit esse z habuit vnā de presenti verā vt diximus in xvj. distin. de amissione gratie sz si manet postea d instans est primū eius esse instantaneū sz nō primū simpliciter z cōcedo hanc cōclusionē c angel⁹ fuit in hac hora z in nullo instanti illius intrinseco vl' extrinseco nec desinit per vltimū instās esse vel p̄mū non esse hoc non est magis inconueniēs q̄ de inceptione hoc contingit in corruptione forme sm vnū modum si calor partibiliter producatur p totā horam preteritam m z iam sim⁹ in d instanti i quo frig⁹ maioris actiuitatis q̄ calor sit resistētie applicetur d nō est vltimū instās huius totalis caloris z sic hic calor non desinit per vltimū instans nō esse cū erit in tempore sequenti terminato ad hoc instans sicut erat de productione nec datur primū instās non esse in d instanti an possit deus sic facere cū b angelo incertū est an potest corrūpere sicut c z michi interdū visū est q necesse est cōditionaliter hoc est stāte casu eū conseruare p tempus sic legendo i artibus in vtroq̄ cursu ratus sum sed cum sint duodeci hore dici oppositum videtur rationabili⁹ si teneam⁹ hoc qō dictū est de c q id idē tenere debeam⁹ in b cum omnis ratio cōtra vnum est cōtra aliud. nunc redeūdo ad argumētū principale a principio questionis motū dico q sortes z plato discedunt in meritis equalibus z equaliter p̄miabuntur qz ex casu in hoc instanti neuter meretur sed immediate post hoc vterq̄ merebitur eodēmō potest solui argumētum si fiat si a b et c tres angeli creati imediate post seinuicē moueātur super hanc lineam eque velociter z quā primū creātur mouere incipiant super lineam eque cito hec linea p transibitur ab illis trib⁹ mobilibus qz licet c angelus fuit ante hoc instans per aliqō tēpus tñ illud nō est separabile sez sz nō potest dari spaciū ab eo pertransitū i illo tēpore vl' in instanti illi⁹ temporis cū i nullo istanti illi⁹ temporis erat z in hoc instāti in quo sum⁹ scz d nō moueatur imo d instans erit vltimū instās non esse motus istoz trīū mobiliū a b c et sic de merito si pure partibiliter mereāt̄ur si instantanee mereantur non est idē inter a z b q̄ meretur in suo instanti in quo est vel mereri potest añ b sed est idē instās meriti c angeli cū a.qō patet in nullo instanti ante a c angelus fuit ergo nō poterat habere meritū i aliquo instanti ante a sed dicis c fuit in tempore ante a licet nullo tempore adequato c poterat in illo tempore rapiz mereri hoc concedimus z tunc verū est dicere c meruit z in nullo instanti illius tēporis erat i merito sz subito meruit in tēpore terminato ad hoc instans.

Distinctionis quadragesime sexte q̄stio tertia.

In hac tertia questione adhuc istabim⁹ aliquibus argumētis cōtra dicta in principio hui⁹ q̄dragesime sexte distinctionis z hoc sic aliqui sunt homines qui nec saluabūtur nec dānabunt ergo pro meritis z demeritis eis non dabit p̄miū z supplicīū.añs patz demōstrādo p̄destinatū z p̄scitū. Et confirmatur p̄m legē discedens cum quocūq̄ mortali debet puniri ifinita pena intensiue z hoc nō fit:igitur.assumptū patet peccās cōtra socīū aliquali ḡuitate peccat cōtra regentē plus peccat p eundē actū q̄ contra socīū cōtra p̄marīū plus peccat q̄ contra regentē z sic gradatim cōscēdēdo per cancellarium/epos/reges/z infinita media possibilia modo qlibet tale creabile deus excedit ergo peccans cōtra deū hoc est suuz p̄ceptū transgrediens infinite peccat q eundē actū faciēs cōtra maiorē plus peccat q̄ ip̄m faciēs cōtra inferiorem .p3 v.ethicoz.v.,pterea nititur penā talionis pitagoricoz reprehēdere p̄hus nō valet dicere si sint extrema finita media erint finita.j.posterioz infinito magnitudine.hoc verū habet nō tñ in multitudine Respondetur cōcedendo q aliqui nec saluabūtur nec dānabuntur diuisiue ista est vera isti nō saluabūtur est vna negatiua nō p̄gnās cuius extrema nō supponūt pro eodē vel eisdē ergo vera. Insup ad veritatē huius negatiue sufficit q iste vl' ille nō saluabitur disiunctiue.qō patet ad veritatez affirmatiue req̄ritur q iste z iste saluabitur copulatiue demōstrando eos omnes modo sicut copulatiua affirmatiua z disiunctiua cōposita ex partibus cōtradicentibus cōtradicūt in forma vel in valore sic si vna ,propositio requirit copulatiuā que sufficit ad eius verificationē alia disiunctiuā cōcōtratur.isti tamē saluabuntur z dānabuntur copulatim.dicis ex isto sequitur q plures sunt nō dānati q̄ dānati cuius oppositum ante innuim⁹.p3. demōstrando oēs mortuos ista est vera isti nō sunt dānati z isti sunt pl'res q̄ dānati.dico plures sunt nō dānati q̄ dānati sz nō sunt plures homines saluati q̄ dānati sufficit qlibet hō est saluatus vel dānat⁹ vl'erit in sensu cōposito. Ad aliud argumētū conceditur q semper peccans contra maiorem plus peccat sz quia non semper inter quoscūq̄ duos seruatur equalis latitudo nō cōcluditur q pctm̄ cōtra deū est infinite malicie i deacceptibilitate sic scz q infinita pena in gradu tali peccato respondeat. Insuper peccatū cōtra socīū est cōtra deū z quelibet transgressio inferiorum est cōtra deum.hac via cōcludetur qlibet cōtinuū est infinitum accepta vna parua parte datur vna pars maiorilla z quacūq̄ demōstrata datur maiorilla z to-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuz qualibet est maius hac via cõcludã circulũ quẽ libet esse infinite cõtinẽtie qz ex eisdẽ lineis equalibus tetragonꝰ plus cõtinet q̃ trigonus z sexagonꝰ plus q̃ pentagonus z sic ascedendo p figuras poligonias ex multitudine angulorum ꝛsus circulũ augetur capacitas ex hijs nõ cõcluditur figura agona infinite capacitatis accipito analogiã in noticia dei que est finita entitas z tamẽ inter deũ z hanc formicam creabiles sunt infinite substãtie impfectiores deo z formica perfectiores inter illas substãtias nõ datur pfectissimarũ noticia loquor de noticia substantiaruz creatarũ z tñ qualibet earꝫ noticia dei est pfectior que non ꝓpterea est infinite pfecta et sicut illa ꝓña non tenet in rebus specie distictis sz hic est distinctio accidentaria sufficiẽs in discrimẽ pctorũ Insuper est difficile signare equalẽ excessum ifinitoꝫ i alijs rebus cõparabilibus ꝓña est bona vt nõ datur maxima quãtitas i hac multitudine demonstrando pedale bipedale tripedale quadrupedale z sic sine statu z quolibet istoꝫ a est maius ergo a est infinite magnũ. sic ꝓbabo q̃ dabis michi libũ tuũ in fine quattuor annoꝫ cũ vno scuto i fine primi anni defalcabis libã partiẽsez i secũdo tantum z sic cõsequẽter z sic dabis librum gratis cũ pecunia si proportionabiliter decrescat preciũ nõ nego quin deus potest ifligere iuste infinitã penã in gradu ꝓ quolibet peccato sz ex sua misericordia z lege posita hoc non facit. at dicis est magna pena infligere penã infinitã extensiue pro pctõ momẽtaneo. ad ħ respondit beatꝰ gregoriꝰ i moralibus super illo ꝛbo. iob. xli. Estimabit abissuz z allegat de pen. d. j. voluissent. peccatũ ppetuo manet cũ nõ dimittitur in hac via z sic pro perpetuo peccato infinita pena extensiue infligitur. rursus pro vno actu momẽtaneo inter homines hõ mittit in exiliũ perpetuo z si semper viueret ita maneret. sic dicit beatꝰ augustinus. xxj. de ciuitate dei. xj. octo gña penaruz ex tullio allegãs dãnum vincula carceres talionẽ ignominiam exiliũ mortem seruitutẽ nullũ eoꝝ nisi mors potest in ita breui tempore ifligi sicut peccatũ erat factũ vtraq; solutio est bona. ¶ Secundo argumẽtor ꝓ quolibet mortali peccato erit infinitꝰ cruciatus. Arguitur sic quelibet pars huius mortalis est peior hoc veniali dato vel sic cuiuslibet partis proportionalis pena huius mortalis est peior q̃ pena huius venialis. sed huius venialis pena est alicuiꝰ cruciatus ergo pena totalis huius mortalis est infiniti cruciatus siue in gradu siue non. parũ refert nitimur probare q̃ infinite crucietur. q̃ cõsequentia valeat patet i omni materia si a est aliculus quãtitatis z quelibet pars huiꝰ cõtinui est maior a iam cõtinuum est infinite magnũ. dico cõsequẽtiaz principalem nichil valere in rebus diuersarũ specierum hoc nõ tenet sicut nõ sequitur quelibet pars ꝓportionalis huius albedinis hac nigredine demonstrãdo nigredinẽ in pupilla oculi cui est pfectior et hec nigredo est alicuius pfectionis ergo totalis albedo est infinite perfecta. si dicas tunc eneruo vnã rationẽ in materia de ebrietate in infinitũ parũ aliq̃s istorum peccat z hoc peccatum quolibet aliorũ est minus ꝛẽ. non putabã illam rationẽ insolubilẽ sed casum vtcũq; munire cũ aliis rationibꝰ curauimꝰ. dicis tunc si in ifinitũ pua pena respondet alicui partihuius mortalis z quelibet pars peccati mortalis secundũ intensionẽ est peccatũ mortale pena peccati venialis erit equaliter intensa qõ incõuenit: nego ħ incõuenire sicut stat dare nigredinẽ in vngue ethiopis esse equaliter intensaz in gradu cũ albedine sui dentis sz nõ equaliter perfectã sz aiaduersione non indignũ est nõ quelibet pars pene huius in purgatorio plus cruciat q̃ pena huius viatoris puta colica passio patet in infinituz parua est aliqua pars huius pene purgatorii sufficit q̃ totalis pena purgatorii istã colicã passionem in acerbitate exuperat nec oportet de totali si vnꝰ pbiter diceret ꝓ centum sit quolibet die vnã missaz ꝓ eis omnibꝰ z cuilibet sufficeret vna missa pena totalis istoruz ante finẽ multum remittetur. ¶ Exisio pz stat dare penã debitam furto simplici esse equalez in gradu cũ pena alicuiꝰ odii dei. pz. cum vna parua parte odii z etiaz in cruciatu et in acerbitate alioquin totalis pena odii erit infinite acerbitatis: sed dicis differũt in specie. ꝓpterea non sunt cõparabiles. Respõdet stilus et acetũ cõparant in perfectionẽ entitatiua nõ tamen in acutie. quo fit stat aliquẽ discedentẽ in mortali et veniali puniri equaliter in gradu cum duobꝰ mortalibus. ¶ Tertio argumentor alicui peccato fin legem statutam respondet ifinita pena intensiue sz illa nõ infligetur: igitur. assumptuz patet. odiat deũ sortes ꝓ tẽpore quo tenet euz diligere z plato omittat tunc sic peccato platonis respondet aliqua pena i inferno z est alicuius malicie i infinitum peius est peccatum sortis. quod pz. sit suum odium intensum vt quattuor ponantur infiniti ad imaginationẽ quoꝫ quilibet odiat deũ sortes vt quattuor cicero vt duo petrus vt vnũ z sic in abissũ geometrice tũc sic quodlibet istoꝫ odiozuz est peius omissione platonis sortes peccat vno peccato oia hec includẽte igitur vel non est opus ponere infinitatẽ hominum sed sic ducatur argumẽtum quelibet pars proportionalis huius odii est peius q̃ hec omissio qz eam includit z aliquid aliud z omissio est alicuius certe malicie ergo hoc odium est infinite malicie q̃ sit alia qua pura omissio alibi ostensum est. ¶ Ad ħ argumentum respõdetur negãdo assumptũ z nego q̃ q̃libet pars illius cõmissionis sit peioz hac omissione segregando omissionẽ imbibitã i cõmissione sz quilibet illoꝫ cõmittẽs ꝓ odium dei grauius peccat q̃ omittens sz hoc non solũ ortũ habet a cõmissiõe cũ quilibet odiens omittit hic põt esse replica omissio naturaliter inuoluitur i commissione ergo nõ imputatur. cõsequentia patet nõ alias dicimꝰ cõtinuationem naturalem actus mali elicitii in instãti non esse imputabilem. Respondeo si hoc probare niteris argumentum principale attenuas si omissio culpabilis non inuoluatur in quolibet actu odiendi non habebis quãlibet partem illius odii peiorem hac omissione.

¶ Distinctionis quadragesime sexte questio q̃rta.

Quarto circa hãc materiã ꝓbare enitemur aliq̃d petitũ eẽ infinite paruitatis imo de omissione nunc actu: patet: nullus tenetur diligere deum vno gradu dilectionis nec duobus: ergo omittens infinite modicum peccat: consequentia clarere videtur et patet per simile: precipiat deus sorti diligere eum quattuor gradibus dilectionis et platoni quattuor et vltra et omittat vterq; tunc sic: plato plus peccat q̃ sortes et plus punietur in inferno pro suo peccato q̃ sortes et non diuisibiliter: quod patet: sit ita q̃ sortes puniatur quattuor gradibus pene tunc quero de gradibus pene platonis. Si dicas quinq; gradibus punitur vel quattuor cum semis: ergo cicero potest puniri plꝰ q̃ sortes et minus q̃ plato cum est excessus diuisibilis sed hoc non quia tunc deus non punit peccatores proportionabiliter ad eorum peccata palam est q̃ deuinctus deum diligere intensius et omittẽs plus peccat q̃ deuinctus diligere eum remisse sed cum nunc in nullo gradu dilectionis viatoz tenetur diligere deum omittens eum diligere infinite parum peccat. Respondetur concedendo q̃ viatoz ad plus obligatus omittens magis peccat q̃ alius ceteris paribus sed pondus solutionis in hoc michi latitare videtur: licet in nullo gradu homo tenetur diligere deum tamen omissio illa est alicuius certe malicie secundum q̃ deo placet et pena est alicuius certe intentionis licet nos fugiat: sicut secũdum eos tenentes facta in ebrietate imputabilia et sic occidẽs ex ebrietate veniali forte venialiter peccat: sed secundum q̃ peccatum veniale venanduz est non sufficit ire ad veniale ebrianti: similiter scimus vndam nonam vel decimam maris ceteris esse maiorem licet causa nos fugiat. Quo fit hoc argumentum est nullum homo in nullo gradu tenetur diligere deum: ergo illam dilectionem omittẽs in nullo determinato gradu malicie peccat. ex hoc potest argumentum elui de platone: licet deus i nullo gradu vltra quattuor precipiat diligere tamẽ habet certam penam et determinatam qua eum punit si transgrediatur vt diximus iam de dilectione dei et eius omissione et sic forte punitur plato quattuor gradibus pene et semis et tunc deuinctus diligere vt quattuor cum dimidio omittens pro illa omissione forte quinq; gradibus punitur. Arguitur paucis rationibus q̃ aliqua forma aliaz imparitibiliter excedit: ergo hic non inconuenit in penis z peccatis. assumptum patet de duabus latitudinibus: sit a latitudo vniformis vt octo in calore vel albedine per totum b latitudo vniformiter difformis a non gradu terminata in octo in extremo intensioze iam arguitur sic: b forma terminatur in octo exclusiue: ergo non habet albedinem vt octo sz quamlibet citra octo a corpus habet albedinem vt octo: ergo a exuperat b indiuisibiliter: quia si diuisibiliter sit medius gradus vel quarta pars gradus patet q̃ non cum quilibet gradus citra octo est in b forma. Forte dicis b non terminatur in octo exclusiue sed inclusiue. Contra tunc redibit q̃ euitare intendis q̃ dabitur aliqua albedo in subiecto indiuisibiliter diuidamus partes proportionales in b et suo subiecto intentionem forme versus in nulla parte proportionali b est albedo vt octo i aliquo puncto intrinseco subiecti b forme quia si sic vel nõ esset vniformiter difformis vel ibi esset albedo supra octo cum post illud punctum vel partem proportionalem esset albedo supra octo si erit ibi albedo vt octo dabitur longitudo sine latitudine.

Insuper signetur vnum medium vniformiter difformiter in resistendo paludosum a non gradu terminatum in quattuor et ponatur vnum mobile actiuitatis vt quattuor incipiens a non gradu resistentie iam quodlibet punctum intrinsecum illius medii illud mobile pertransibit et non mouebitur continuo: ergo tandem erit quies et non nisi in latitudine vt ita loquar impartibili: quod patet cum ante punctum terminatiuum totius non est resistentia vt quattuor: ergo ante non stabit si ad illud deueniat erit actio a proportione equalitatis contra philosophum septimo phisicorum et rationem. Respõdetur cõcedo q̃ latitudo vniformiter difformis terminatur in aliquo gradu exclusiue et transeat q̃ a forma excedit b sed non per aliquam formam impartibilem ymo per latitudinem diuisibilem quia per totam a formam sicut tota linea pertransita ab hoc mobili a est maioz linea pertransita a b mobili et eam excedit excessu diuisibili si vniformiter mouebantur per horam preteritam et iam a sit et non b potest etiam dici non minus apparẽter q̃ ille due forme sunt pares in intensione hoc est equalem intẽsionẽ habent licet vnum subiectum denominetur album vt octo et aliud vt quattuor secundum communiorem modum dicendi cum latitudo vniformiter difformis respondit gradui medio illius latitudinis si dicatur q̃ vnum subiectum denominetur a gradu de octo qui est remississimus qui non est in hoc subiecto in idem redit. Si dicas ponatur subiectum b forme bipedale vniformiter difformiter album et capiatur medium punctum inter illas duas pedalitates querendo an in illo est albedo vt quattuor vel citra illud non gradum versus vel vltra quocunq; illorum dato: eodemmodo dicere habebas albedinem vt octo esse in illo subiecto. Insuper si addatur alia albedo vniformiter difformis ad b oppositio modo sic scz q̃ gradus intensioz addatur non gradum versus et non gradus supra extremum intensius iam totum erit album vt octo z nichil additur prope non gradum: ergo prius erat albedo vt octo in illo subiecto. Nisi q̃ in puncto medio nulla est albedo cum ipsa non inheret puncto non est albedo punctalis sed ante punctum medium est quilibet gradus albedinis citra quattuor et vltra illud punctum albedo vltra quattuor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad secundum dico consequentia est nulla.
Ad aliud argumentum dico q̄ si illud mobile medium et resistentia conseruentur vniformiter sicut a principio continuo mouebitur illud mobile et q̄libet punctum intrinsecum illius medii pertransibit et infinita tarditate quia semper finem versus maioz erit resistentia: et per consequens tardioz descensus. ¶Tertio argumentoz ponendo duos sortem et platonem qui per horam preteritam sic meriti sunt q̄ quantum sit meritum sortis in fine prime partis proportionalis tantum sit meritum platonis in fine secunde partis proportionalis et quantum fuit meritum sortis in fine secunde partis proportionalis tantum fuit meritum platonis in fine tertie partis proportionalis ꝛ sic consequenter per omnes partes proportionales vnius hore: sit a instans terminatiuum huius hore preterite i quo nos sumus et ponatur q̄ sortes et plato equaliter meriti sunt ante principium hore preterite discedāt ambo sortes et plato post hoc instans sine vlteriore merito iam argumentoz sic: meritum sortis est maius merito platonis et non per aliquem excessum diuisibilem: igitur. q̄ sortes plus meruit q̄ plato: patet. in q̄libet instanti intrinseco hore preterite sortes erat i maiori merito q̄ plato et sil'r dicēdū est i qualibet parte proportionali illius hore: ergo per totam illam horam: q̄ si concedas contra: q̄cunq; meritum sortes acquisiuit in fine partis proportionalis precedentis plato ex ypothesi acquisiuit vel equale in fine partis proportionalis sequentis et nō datur vltima pars proportionalis hore: ergo sortes non acquisiuit plus meriti q̄ plato et argumentum potest applicari contra conclusionem principalem a principio q̄ inequaliter merentes equaliter premiabuntur in eodem foro sicut multa istorum argumentoz possunt mutari sub aliis et aliis terminis ad varias materias. ¶Respondetur q̄ sortes et plato nunc in a instanti habent equalia merita: et concedo q̄ in q̄libet instanti intrinseco hore preterite sortes erat in maiori merito q̄ plato similiter in qualibet parte proportionali hore preterite sed non sequitur q̄ ita sit in hoc instanti exemplum in achille zenonico si vnus mobile pertranseat primā partem proportionalem ante aliud sic q̄ a sit in fine secunde partis proportionalis b erit in fine prime et quando a erit in fine tertie b erit in fine secunde partis proportionalis huius spacii et ita mouendo per omnes partes proportionales continui per vnam horam continuo: iam in q̄libet instanti intrinseco vnius hore a erit ante b ꝛ sic in qualibet parte proportionali et tamen in instanti termt nante horam erunt ambo eque cito extra spacium b mouetur velocius circa finem hore q̄ a / cum a p totam primam partem proportionalem hore pertransiuit primam medietatem spacii b q̄ subduplu tempus pertransiuit tantum spacium lineale medio quiescente et concedo q̄ in a instanti terminā te horam sortes est in maiori merito q̄ plato erat similiter in a instanti plato est in maiori merito q̄ sortes erat si non curramus ad tempus vmbraticum tempus inadequatum. ¶Potes dari alia analogia q̄ non inconuenit aliquid semper precedere aliud in motu merito vel similibus et equaliter esse in fine de partibus equinoctialis et zodiaci in materia de ortu signorum vel de duabus vmbris: sint due vmbre a et b causate a duobus corporibus opacis et corpora lucida que has vmbras causant ascendant vniformiter ad zenith corporum opacorum: sit vna hora: verbi causa in instanti terminante horam vtrūq; corpus lucidum erit in zenith corporis opaci et cum hoc ponatur q̄ vnum corpus opacus diminuatur continuo ad paruam quantitatem scilicet c d manente vniformiter: iam a vmbra in paruitate continuo exuperauit b vmbram: et tamen in eodem instanti vtraq; vmbra erit eque cito extincta et pone si libet sortem et platonem continuo eq̄liter motos in vmbris secundum q̄ decrescūt et p portionabiliter merentes. At dicis: ascens⁹ corporum lucidorum ad zenith corporum opacorum eq̄ vmbras diminuunt quantum est ex parte illorum et sunt agentia naturalia et cum hoc diminutio corporis opaci diminuit vmbram: ergo vna vmbra citius euanescit q̄ alia. alioquin non semper maiorata causa maiorabitur effectus: non iuuat dicere ascensus corporis opaci prope zenith non tantum diminuet sicut quando multum distat idem est ex parte ascensus corporum lucidorum. Dicitur concedendo q̄ non semper maiorata causa maiorabitur effectus.

¶Distinctionis quadragesime sexte q̄stio quinta.

OBicitur quinto contra principale sic dabile est aliquod peccatum pro quo deus non potest infligere penam: quod patet: est aliqua pena ita parua q̄ non potest immutare volūtatem sine ope alterius pene ostenditur hoc per minimum naturale secundum extensionem non visus est vnq̄ elephas vel equus ita paruus sicut culex vel formica et hoc nō nisi quia repugnat forme elephanti informare ita paruam materiam seorsum sicut est formica: igitur. ¶Forte dicis datur minimum secundum extensionem et non secundum intentionem. contra per te datur minimus calor secundum extensionem qui subito producitur signetur et sit a per te a subito producitur: sic in hoc instanti vel calor est alicuius intensionis certe vt vnum vel duo ergo datur minimum secundum intensionem si detur secundum extensionem quia si non detur minimum secundum intensionez quare producitur gradus vnus cū medietas illius gradus sufficit si duo gradus producantur subito quare non solum vn⁹ gradus producitur in instanti cum non detur minimū naturale caloris vel alteri⁹ q̄litatis secundū i

tentionem per te ꝛ quare non producitur vnus gradus in quolibet instanti sequenti sicut vnus gradus supra partem gradus sufficientis ad extensionem minimi naturalis: hic dicit gregorius de ari. in decima septima distinctione primi non datur remississima forma bene tamen minimū naturale secundum extensionez vel maximum q̄ non citius dicit. primum probat per lumen q̄ producitur per corpus luminosum non datur remississimum lumē illius corporis ymo in infinitum remissum est lumē illius corporis. contra illud lumen non est extra sum totum: ergo nichil est illud dictu. dicis licet cōtinuatur aliis partibus prioribus non tamen in subiecto adequato contra propterea non debes concludere propositum sed istud prouenit quia corpus luminosum a remotis producit remissius lumen q̄ a propinquis et si maneret in illo situ corpus luminosum nunq̄ amplius produceret sed de caloze p ducto prope corpus calefactiuum quare illud conuenit et cum successiue producit quare produxit duos gradus secundum intensionem vel vnum prope agens si non detur minimum secundum intentionē vnuz est rationabile q̄ tenet commentatoz in quo beatus thomas et gregorius conueniunt q̄ detur minimum naturale secundum extensionem apparet q̄ eodemmodo debet dici secundum intensionem. ¶Rursus non valet q̄ gregorius dicit rationabilius est dare maximum q̄ nō potest per se existere quia illud non potest per se existere vt constat intelligenti terminos et sit maximū q̄ non ignis gratia exempli pedale illud non producitur subito sine addito naturaliter non potest esse seorsum quare comproducitur octaua pars pedis vltra vel septima vel alia pars in instanti si vna octaua pars pedis producitur cum illa pedalitate in instanti iam quare producitur vna sextadecima pars pedis puta medietas illius excessus in illo instanti citius q̄ alia tanta pars in instanti sequenti: propterea non est satius dare maximum quod non sicut putat gregorius id sine proteruia defendi nequit sed cum cōmentatoze eundum est vel negandum est minimuz naturale. si ponas illud produci in hoc instanti queris an producetur equalis forma remote ab agente et propinque si terminetur ad non gradum queritur quare citius denominabitur forma tota vt vnū q̄ vt duo vel econuerso vel an producetur caloz equaliter intensus in partibus propinquis et remotis. ex hoc non probatur q̄ datur remississimus actus intellectus vel volūtatis sed opus est inniti specialibus mediis cum multum intereat inter actus anime intellectiue et accidentia extensa et arguitur sic: datur maximus actus quem anima potest habere sine habitu cum influentia dei generali: ergo minimus tenet ꝓportionem quare citius debet esse status in vno extremo q̄ in alio et cum natura omnium constantium est status certus crementi et decrementi: dicis propositio philosophi intelligitur in rebus extensis in actibus anime est status in summo alioq̄n anima esset infinite capacitatis actiue si concurrere potest ad comproductionem cuiuslibet intensi actus possibilis cum auxilio dei generali sine alia ope hoc non requiritur ad habendos actus remissos experimur facilius esse habere actum remissuz q̄ intensum et hic nullam experientiam possumus habere sicut in aliis rebus extensis vt superius diximus de elephante vel equo non occurrit michi ratio ad ponendum minimum secundum intensionem in anima vel in angelo. Quo fit anima potest pure partibiliter elicere suum actum intendendo vel remittendo et sic negatur assumptum argumēti et si daretur minimum secundum intentionem sine ope speciali diuina. dico q̄ de⁹ potest anime suffragari q̄ quamlibet penam quantuncunq; pusillā in gradu habeat non est necesse dicere q̄ erit vna pua pena causata totaliter a deo sicut aliqui existimant illud minus rationabile ostendemus inferius in materia de beatitudine hic multas rationes difficiles circa hanc materiam possum exaggerare quas in aliis libris in quibus suum locum habent tangimus vt puta ego volo esse peior te et tu similem volitionem habes de illo qui actum elicit in instanti et continuat vel intendit per tempus sequēs et ita de talibus quas nunc missas facio perinde q̄ ad alia festino

¶Distinctiōis quadragesime septie questio p̄ma.

HIc magister in quadragesima septima distinctione loquitur de generali iudicio et de noticia que fiet in illo et quomodo mūdus est purgandus per ignem. ¶Circa istam distinctionem quadragesimam septimaz quero aliquas questiones: primo quero: an in generali iudicio erit disputatio vocalis. questio hec vnum supponit et aliud querit supponit generale iudicium futurum et querit an erit disputatio vocalis: propterea respondetur ad vtrunq; conclusiue. ¶Prima conclusio: generale iudicium est futurum. ¶Secunda cōclusio: probabile est q̄ aliquid vocale erit in iudicio ¶Tertia conclusio: multa mentaliter fient in illo iudicio. ¶Prima conclusio est certa iohannis quinto: procedent hii qui bona fecerunt in resurrectionem vite qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii: et beatus augustinus vicesimo de ciuitate dei capitulo primo tenet omnis ecclesia dei christum de celo esse venturum ad viuos et mortuos iudicandos. Secunda conclusio patet per litteram mathei vicesimo quinto. ¶Insuper deus iudicabit vt deus et homo: ergo iudicium eius non solum fiet diuino modo sed etiam humano hoc est vocaliter. ¶Item sicut nunc in sententia particulari fit sententia mentalis circa animas pure spirituales a corporibus exutas: ita debz esse parti spūalis parti corporalis contra animas corporibus reassumptis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item gregorius vicesimo sexto moralium dicit de reprobis q̄ illi verba iudicis audient qui eius fidez saltez verbo tenuerunt sed hoc non commode intelligitur de verbo mentali igitur. ¶Tertia conclusio patet vicesimo de ciuitate capitulo vicesimo q̄r to: simul omnes et singuli iudicabuntur: sed si cum quolibet esset particularis disceptatio requireretur magna temporis intercapedo ad iudicandum: modo vigesimo de ciuitate capitulo vicesimo sexto deus conscientias reprobozum conuincet sine vlla sermonis prolixitate. et sapientie quarto: dirūpet illos inflatos sine voce romanozum secundo. testimonium reddente illis conscientia eozum z inter seinuicem cogitationum accusātium in die quā do iudicabit dñs occulta hominum. ¶Contra primam conclusionem arguitur iohannis duodecimo nunc iudicium est mundi: ergo non est futurum. et naum primo: non iudicabit bis deus in idipsum. Ad primum dicitur q̄ illud intelligitur de iudicio qō fecit christus quando per suam mortem iuste liberauit genus humanum de seruitute dyaboli: sic exponit augustinus omelia quinquagesima secunda super iohānem qō probat ex sequenti littera cū dicitur nunc princeps huius mundi eiicietur foras Secundum intelligitur q̄ non puniet idem peccatum duplici pena sed vnica ei respondente. ¶Cōtra tertiam conclusionem argumēto: : vel quilibet omnia sua peccata preterita cognoscet vel aliq̄ sic et aliqua non: si sic cum multa dātur obliuioni hoc non erit naturaliter. dicis deus iuuat memoriam contra saltez non poterit habere tot peccata simul presentia propter finitatem actiuam anime que ad illos actus concurrit et hoc saltem erit difficile respectu omnium peccatozum aliozum a peccante. Insuper peccata deleta in confessione non ostenderentur quia sic multi de peccatis occultis verecundarentur. Ad primum transeat q̄ quilibet omnia sua peccata cognoscat deus potest supplere actiuitatem anime: q̄ omnia cognoscat et omnia aliena probabile est q̄ si anima sue nature relinquatur potest cognoscere secreta cordis alterius et aliquorū peccatorum potest habere noticiam distinctam et deus potest supplere actiuitatem anime q̄ infinita cognoscat sortes non plus facit ferēdo mille libras cum mille hominibus membrosis q̄ ferendo vnā libram sine ope alterius sed non est opus q̄ quilibz cognoscat in particulari cuiuslibet omnia peccata: sufficit in generali q̄ cognoscet per separationem bedozum a sinistris et ouium a dextris: secus est de peccatis propriis. Ad aliud probabile videtur qō peccata confessa non innotescent aliis.

¶Dubitatur an solue christus iudicabit propter aliquas auctozitates opus est ponere varias acceptiones iudicis iohannis quinto dicitur: pater omne iudicium dedit filio: et mathei decimo nono dicitur de apostolis q̄ erunt iudices duodecim trib⁹ israel. et iob tricesimo sexto: iudicium pauperibus tribuit propter ista et similia dicitur multipharian potest iudicium alicui conuenire scilicet ordinaria potestate et sic iudicabit tota trinitas ex delegata potestate et sic iudicabit dñs inquantum homo. Quo fit licet deus iudicabit in natura humana non tamen iudicabit secundum naturam humanam: vl accessoria dignitate et sic perfecti iudicabunt nō vt consulant sed assistent propter eozum honorem vel comparatione et sic minus mali iudicabunt magis malos secundum illud luce vndecimo: viri niniuite surgēt in iudicio cum generatione hac et condēnabunt eam. Dices ex his sequitur q̄ damnati videbunt corpus christi in gloria z sic habebunt delectationem conceditur antecedens sicut ascendit in gloria: sic in glorioso corpore apparebit actuum primo: hic iesus qui assumptus est a vobis in celuz sic veniet quemadmodum eum vidistis euntem in celum: secundum illud luce vicesimo primo: videbunt filium hominis venientem in nubibus cuz potestate magna et maiestate: non debet esse vilioris conditionis in aspectu q̄ iudicandi modo sed predestinati habebunt corpora gloriosa sed consequentia est nulla sicut gloria amici est delectabilis ita illius qui eum odit est tristabilis: nec sequitur q̄ habebunt beatitudinem: quia illa est in visiōe dei quā non habent. hic paululum respira ponderans verbum: ite maledicti in ignem eternum: non dictum ē per tres annos/nec per quattuor annos/nec millionem annozum tunc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo conturbabit eos: horrendum est incidere in manus dei viuētis ad hebreos decimo: et duo decimo eiusdez: non inuenit penitentie locum q̄q̄ cum lachrymis inquisiuisset eam cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum z ab ira agni apocalipsis sexto. Hic potest fieri argumentum preuideri puniri vno die est penale puniri duobus diebus penalius tertio penalius adhuc et sine statu sic dies addendo ergo infinite tristabitur reprobus videns se puniendum per infinita secula Dicis non habet distinctos actus super singulos dies latos et non est ita penale respicere ad totale tēpus simul saltem sequitur q̄ quo ad hoc discedēs cum vno paruo mortali qō cōtingit frequenter delege tantum punietur sicut iudas nero vel machometus. Respondetur non sequitur videt se puniendum mitiori pena qui preuidet se habiturum morcolicam passionem per tres dies magis turbatur q̄ ille qui videt se laboraturum lenta febriculavno mense magnam misericordiam deus facit damnatis: alioquin cum paruo mortali discedens potest sibi relictus seipsum cruciare per modum insanientis sicut videmus idem morbus in acrimonia virū impacientem plus exagitat q̄ pacientem deus non concurrit cum illo qui cum vno mortali paruo discedit ad inquietem maiorem plus q̄ culpa meretur fateor quelibet pena inferni est dolorosa sed deus magnam misericordiam eis facit.

¶Distinctionis quadragesime septie questio scōa

Secundo circa hanc distinctionem quadragesimam septimam quero an ignis conflagrationis erit eiusdem cum igne presenti: sicut in questione precedēti quo ad suppositum et quo ad quesitum conclusiue respondebitur. ¶Prima conclusio: mundus purgabitur per ignem conflagrationis. ¶Secunda conclusio: ille ignis erit eiusdem speciei specialissime cum hoc igne quez habemus. ¶Prior conclusio patet prime corinthiozuz septimo: preterit figura huius mundi vbi glosa pulchritudo huius mundi mundanozum ignium conflagratione peribit. idem vicesimo de ciuitate dei capitulo. xvj. et glosa super illud secunde petri tertio. et secunde petri vltimo. elementa ignis ardore tabescent. et congruentia est ad hoc secundo physicozum. nos sumus quodammodo finis omnium: ergo homine innouato post generalem resurrectionem congruit munduz innouari et purgari qō maxime fit per ignem: apocalipsis vicesimo primo: vidi celum nouum et terram nouam. videmus insuper nunc post aliqua peccata locum ante consecrationem esse vetitum quousq̄ purgetur: sic decens est q̄ locus peccatozum purgetur. Secunda conclusio probatur super illo verbo geneseos primo: requieuit deus die septimo ab omni opere qō patrarat: secūdum multos sic exponitur: cessauit a creatione nouarum specierum in rebus: dicis multa sunt individua in mundo quibus nulla fuerunt similia in specie specialissima: patet tu potes habere vnam noticiam de sorte hac formica et hac arena copulatim et forte nullum tale individuum precessit. idem potes facere capiēdo plura obiecta disiunctiue vel cōditionaliter. ¶Secundo arguitur ad idem: aqua que purgauit mundum erat eiusdem speciei cuz vera aqua: ergo ignis cum igne. insuper gratis ē multiplicare ignem alterius speciei vel aliud calefactiuum ab igne. ¶Contra priozem conclusionem argumentoz: : vel ignis precedet iudicium vel erit tempore iudicii vel sequetur iudicium non vltimum secundum illud psalm̄. ignis autem ante euz precedet et inflammabit in circuitu inimicos eius non duo prima tunc comburet viuentes. Respondetur q̄ precedet secundum illud allegatum et stabit tempore iudicii nec ledentur electi qui stabunt in parte aeris super ignem sicut dicit beatus augustinus secundo de ciuitate dei capitulo decimo octauo. possumus inquit dicere electos futuros esse in superioribus partibus quo ita non ascendet flāma illius incendii quemadmodum nec vnda diluuii et illud de eis intelligitur qui mortui sunt et nichil purgabile habent de viuentibus possunt mori ab igne pro eozum pena purgatozii si debitozes pene sint et magis vel minus puniri secundum eozuz demerita quia ignis ille est instrumentum diuine iusticie si nichil purgandum habeant possunt homines mori in illo igne sine dolore magno sicut deus conseruare potest hominem in igne perpetuo absq̄ hoc q̄ ignis in eum agat videtur q̄ mali cruciabuntur in illo igne et tandem eos inuoluet in fauces inferni. ¶Secundo arguitur: vel deus creat nouum ignem et tunc necesse est alia corpora condensari extra eozum naturalem ordinem vel plura corpora esse in eodē loco qō natura abhorret si corrumpat partem aeris in ignem idem sequitur incōueniens cum ex vno pugillo aeris fiunt decē ignis. Respondetur de condensatione et rarefactione necesse est si aliquid condensetur aliquid rarefieri et econuerso nunc naturaliter loquendo tamen deus potest facere oppositum potest corrumpere magnā partem aeris vel terre proportionabiliter ad magnitudinem ignis creati.

¶Distinctionis quadragesime octaue q̄stio vnica.

Circa quadragesimam octauam distinctionem de qualitate luminarium capite quinto loquitur magister circa hoc quero an celi cessabunt a motu post diem iudicii: responsio affirmatiua q̄ sic ratione naturali hoc probari nō potest apocalipsis decimo habetur angelus iurauit q̄ viuentem in secula seculozum q̄ tempus non erit amplius capit hanc diceret ille qui tenet celum esse tempus tempus non erit tempus post diem iudicii hoc celum erit post diem iudicii hoc celum est vel erit tempus: ergo tempus erit post diez iudicii secundum aliam positionem tempus non erit post diem iudicii ad hanc conclusionem adducitur abachuc decimo quarto. et erit dies vna que nota est domino non dies neq̄ nox et in tempore vesperi erit lux: potest adduci glosa marginalis esaye sexagesimo: si sol circundaret terram tunc illuminaret damnatos qō est inconueniens: hec glosa est ysidori non penitus ridenda si damnati punirentur ex altera parte terre et essent nobis antipodes esset apparentia in ratione sed hoc est falsum propterea ratio non est ponderanda. preterea tunc non erunt generationes et corruptiones: ergo inanis esset circulatio solis cum secundum aristotelem secundo de generatione: sol in obliquo circulo est causa generationis et corruptionis: licet tamen non absonum esset dicere q̄ licet sol nunc in obliquo circulo sit causa generationum et corruptionum tunc tamen non habebit illam actiuitatem: nec valet dicere celū est omnibus inferioribus perfectius vel nos homines sumus finis extrinsecus secunduz illud aristotelis secundo physicozum nos sumus quodammodo finis omnium celum non est animatum omne animatum quolibet illo qō non est animam includens deum vel angelum est perfectius propter nichil aliud ordinatur motus celi: q̄ celum potest quiescere nō est dubium fideli: sed arguitur ad aristotelem celuz mouetur ab agente libero et nullatenus ab egente naturali: ergo ei⁹ motoz mouere potest desinere cō sequutio liquet nudatur antecedens si celum mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uetur vel mutatur in instanti consequēs experimur esse falsum istam conditionalem probo: mobile positum in vacuo mouetur in instanti quarto physicorum et causa est: quia ibi nulla est resistentia extrinseca nec intrinseca resistens cum in celi motu nulla est resistentia nec motus celi est innaturalis circuitio et rotatio est apta sphere. Forte dicis celum habet resistentiam cum hoc q̄ vn⁹ orbis mouetur ab oriente occidentem versus super polos mundi idē celum eodem tempore mouetur ab occidente oriētem versus super polos obliqui circuli. contra capto primo mobili q̄d habet vnuz motum in illo curit deductio. et si dicas celorum inferiorum contranitentia impedit primum mobile contra isti motus super varios polos non contrariantur: ergo non est contranitentia quecunq̄. Dixi circuire non est celo innaturale ob auicennam qui nono methaphisice asserit motum celi esse naturalem ab oriente ad occidentem quia tunc violente ab occidente ad orientem moueretur: sed hec ratio non est magni ponderis bene concluderet de his que mouentur motu recto motus vni spere conueniens a naturali philosopho debet dici naturalis ab a ad b et contra. Ex ista conclusione sequitur post diem iudicii non erit motus in epiciclo nec erit motus octaue sphere describitur in duobus paruis circulis in principio arietis et libre et quando principium arietis ascēdit caput libre descendit et econuerso. Secundo sequitur non semper dies est quando sol est super terraz patet quando non est eius latio et eodemmodo nō omnis existens in vmbra terre habet noctem: patz si non sit dies post diez iudicii: ergo pari ratione neq̄ nox. Item si post diem iudicii sit nox erit post diem iudicii tempus. Tertio sequitur: tunc luna non erit gironaga nec custos arimantidos vse tingetur occeano nec elice nec cinosura arcton circuibūt Quarto seq̄t non iunat currere ad augē et oppositū augis reddendo causā quare plaga terre est habitabilis inter tropicum cancri et circulum articum et non ea que est inter tropicum capricornii et circulum antarticum ista corrolaria de se elucescunt.

Sed contra istud argumentor: solem diutius stare super vnum orizontem non arguit non esse diez: patet de longissimo die artificiali qui erat viginti q̄tuor horarum vbi sol stetit ad preces iosue/iosue decimo. simile patet in casu ezechie quarti regum vicesimo: et prope polum articum homines habēt diem artificialem duobus mensibus et trimestrem diem habent et medium annum: ergo longa mora solis in orizonte non prepedit denominationem diei nec eius quies. patet in casu iosue. Preterea beati perpetuo stabunt in requie: ergo vno anno et vno die non est possibile durare per totum quin duretur per partem. Insuper multe cogitationes beatoruz et damnatorum erunt volubiles: ergo tunc erit tēpus talia mensurans. Respondetur solem circumferri requiritur ad tempus vel esse natum in potentia propinqua moueri in gyrum q̄d cōtingit in diebus iosue post diem iudicii nunq̄ amplius mouebitur et hoc voco natum girari in potentia propinqua vna reuolutio solis nunc circa terram cum tanta parte quantum sol pertransit contra motum firmamēti nobis metitur nunc tempus cum quiescat sol amplius nichil metitur tempora nee. Ad aliud si perpetuo intelligatur perhenni tempore negatur sed perpetuo sine fine conceditur. Ad aliud de cogitationibus et earum cremento et decremento conceditur et sic concluditur potest capi aliqua mensura alia a sole sicut est michi diale vel horale ex casu arene cognosco horam vel ex latere scripto sed tempus cōmune sol non amplius mensurabit de illo tempore intelligim⁹: si dicas solē non retrocessisse vt ezechie regis hoc est vnum cōmentum mere gratis dictuz

¶ Secundo argumentor: celi desinunt moueri vel in illo aspectu quo creati sunt vel in aliquo alio neutrum dici potest quia detur ratio. Rursus tuncvna pars terre excessiue calefiet illa que est soli et planetis calefactiuis subiecta et reliqua nimis frigefiet et sic vna pars terre desiccabitur et erit cauernosa vt pueri in lymbo exire possunt et videre: alia pars condensabitur hoc est absonum igitur. Item genesis octauo: cunctis diebus terre estas et hyems nox et dies non requiescent. Ad primum dicitur q̄ non quiescent in illo aspectu quo creati sunt et hoc supposito q̄ mundus non duret triginta sex mille annos vt est verisimile sed hoc soli deo est cognitum an in martio creabatur vel septembri dictum est in duodecima distinctione secundi. Ad secundum argumentum nunc illud non concludit de aliquibus partibus remotis a via solis prope articum et antarticum verosimile est q̄ nulla mixta postea erunt nisi elementa cum damnatis et saluatis et eorum partibus et accidentibus ad quid deseruirent elephanti tigrides vnicornis oues et boues et vniuersa pecora campi tūc non deseruirēt: nec pisces. omnia conuertentur in elementa: sole influentie celestes non producunt pisces aqua circundabit terraz et quando ita esset de causalitate deus non concurrit cum celo ad affectus inanes producendos elementa manebunt ne sit vacuum et ad decorem vniuersi nunc autem deus mari dedit terminos quos preterire nequit secundum illud iob tricesimo octauo: quis conclusit hostiis mare cum erumpebat q̄si de vulua procedens circundedi illud terminis meis et posui vectem et ostia et sic non concluditur q̄ tandem mare desiccabitur vel q̄ aqua erit profundior in vna parte q̄ alia dato q̄ sol vni parti supponatur et non alteri ibi danubius suam denominationem amittet nec per varia ostia mare ponticum petet: nec nilus irrigabit egyptuz dñi vel iordanis terram promissionis illud geneſis octauo intelligitur ante iudicium.

¶ Distinctionis q̄dragesime none questio prima.

PRimo quero circa hāc distinctionē q̄dragesimam nonam de essentia beatitudis Circa q̄stionis expeditionē notabimus aliquos dicentes beatitudinē solū consistere in actu intellectus. alios dicentes eam esse in actu voluntatis. tertiiv troq̄ impugnāt dicētes beatitudinē p multis solum debere accipi. Sed dicimus beatitas bipharian accipiť. vnomō pro beatitudine increata vel obiecto beatitudis. alio modo pro beatitate formali. prior acceptio patet. psal. lij. Tu aūt dñe susceptor me⁹ es gl̄ia mea et. mō gloria et beatitudo coincidunt et primo confessionum ꝯsus principiū inquietū est cor nostrū donec requiescat in te. scōa acceptio patet q̄ aliqua est actus intellectus aliqua voluntatis tertia gaudiū ex his sequens. pz iohannis. xvij. hec est vita eterna vt cognoscant te et. j. de ciuitate dei. c. pe. loquēs de vnione dicit augustin⁹. est summū premiū q̄ cōsistat in actu voluntatis. patet. j. de doctrina xp̄iana. vñ vltra mediū dicit augustin⁹. hec est sūma merces vt ipso perfruamur. hoc patz per diffinitionē bti quā ponit. xiij. de trinita. c. viij. beatus est qui viuit nec vult nec male aliq̄d vult et cicero li. v. tus. hos existimo beatos qui sunt i bonis nullo adiūcto malo. de gaudio patet. gaudium vr̄m nemo tollit a vobis. ioh. xvj. Insuper dicam⁹ terminus beatitas pōt bipharizaz accipi collectiue et diuisiue potest. p his omnibus supponere vl' eorum aliquib⁹ sicut logica capitur pro scientia vni⁹ cōclusionis logicalis vel pro scientia multarū. quo fit indecor est dicere in talibus geminā esse positionē et alios impugnātes non sese intelligunt. Istis p̄missis pro terminorum significantis pono conclusiones. ¶ Prima conclusio aliqua beatitas est deus. ¶ Secūda cōclusio aliqua beatitudo est creatura. pz de actibus datis. ¶ Contra priorē conclusionē argumentor ex ea sequitur q̄ aliqua beatitudo est beata. cōsequens est falsum implicat albedinē esse albā ergo beatitatez esse beatā. consequentia est lucida de essentia diuina. ¶ Contra secundā cōclusionē argumentor melior est habitus q̄z actus beatitudo debet esse q̄d optimū. j. ethicor. in hoc oēs cōuenerūt licet eam in variis rebus ponebāt modo habit⁹ est melior actu iij. topichor. bonū permanenti⁹ est melius modo habitus est diuturnior actu ex p̄dicamētis. Ad primū conceditur sequela et nego falsitatē cōsequētis nō est simile de albedine et albo cuius vnū est subiectum susceptiuum alterius interdū cōcretū et abstractum res differentes importāt nō modo in numero sed in specie. interdū eandē rem in recto ponunt. Ad secundū nego assumptū nō semper pmanentiora prestāt nisi cetera sint paria corruus/cerui et querc⁹ longeua nō prestant homini. insuper beatitudo est perpetua tam visa essentia beatitatis reliquum est ad secundū quesitum accedere.

¶ Distinctionis q̄dragesime none q̄stio secūda.

QUeritur secundo circa hanc distinctionez quadragesimā nonaz an beatitudo totaliter causetur a deo duo sunt hic modi opinandi vnus est q̄ aīa partialiter ad suā beatitudinē cōcurrit. alius recitatus ab antiquis et cōiter repudiatus quē frater guillerm⁹ okan et cardinalis cameracēsis defensant q̄ deus est totalis causa beatitudinis nostro more illi positioni adherem⁹ que nobis rationabilioz apparet aliquas rationes occurrentes faciem⁹ contra modū quēreprobare intendimus postea ad eoz motiua rūdebim⁹ vt oppositum magis elucescat. Et sic argumēto: beatitudo causatur a solo deo per te quia alioquin nō ppetua esset beatitudo hoc est inconuenientes et cōsequentiam probas q̄ voluntas a quolibet suo actu pōt cessare et sic potest facere se nō esse beatā sz hec ratio deficit. q̄d patet. beatitudo quo ad actuz intellect⁹ et voluntatis intellectū et voluntatē vitaliter immutat ergo ab eis ptialiter causat. p̄ma tenet ex terminis si dilectio dei i p̄ria est actus voluntatis voluntas per illā agit et illā partim efficit alioqui potes dicere habitū esse beatitudinē a solo deo vt' a voluntate et actu causatum. dicis sufficere q̄ volūtas per illum actuz tendit in obiectum diligēdo deuz et eum cognoscendo absq̄ vlla efficientia aīe modo per habitū aīa nō actu tendit in obiectū. Sed contra hoc te mouet ne voluntas potest se nō bñficare propter suam libertatez sed hoc cōcludit contra te ipm si volūtas per actū a solo deo creatū tendat in obiectum potest nō tendere hoc est ei ita liberū sicut p̄ducere vel nō producere si fingas aliquā necessitatem tendendi in obiectum eā fingere potes i continuatione actus imo ponere sine fictione.

¶ Secundo argumentor hac via quilibet beat⁹ potest se magis beatificare q̄z meruit in via. pz. sit a to ta beatitudo lini creata a deo vt' lin⁹ potest diligere deum clare visuz ex puris naturalibus vt' cum luie glie vel nō. scōm nō est dicendū cū est potentia libera et potissimū apud te: igitur. dicis potest deū diligere sed non erit aliquomō beatitudo cū a volūtate causatur et interdū illum actuz habet interdū nō habet vel in gradu remisso habet nōinconuenit habere duos actus respectu eiusdē obiecti simul quorum vn⁹ causatur totaliter a deo et alter partia voluntate tunc saltē habens meliora naturalia potest deū clare visum magis diligere et habere pl⁹ gaudii de deo. ¶ Tertio arguitur pi ratione debes dicere penas dānatoz et odiū dei a solo deo causari ꝺ est absurdū et horridū q̄ deus se solo in oibus dānatis penā sensus causat totaliter odiū dei et ceteros actus difformes. et q̄d sequatur patet p te volūtas est libera ergo potest oēm suum actum derelinquere. ¶ Quarto argumentor deus potest necessitare voluntatē ad continuandū et ad eliciendū suū actū ergo nō debes ad saluādā ppetuitatē beatitudinis et miserie currere ad potentiā pure passiuā. añs pz. si voluntas eliciat suū actū in istanti oportet q̄ actū cōtinuet de necessitate naturali per temp⁹ in eadez intensione graduali vel in gradu remissioze alioquī

Universidad de Deusto
Biblioteca

solue tulpse quare nō meretur infinite continuando illum actum per temp⁹ vel demeretur das voluntatem posse actū elicere in instanti. dicis q non cuz okan dicat omne q est in illo instanti in quo est esse de necessitate ꝛ per cōsequēs aliud negat. cōsequētia est nulla: sed solum sequitur q cōsequēter negādum erat et q inscite illa simul ponebat q creatura possit actū elicere in instanti qz in illis duob⁹ simul sibi repugnauit. dicis nō oportz si quis actū eliciat in instanti q de necessitate cōtinuet sed potest cessare ab actu elicito in illo instanti imediate post tēp⁹ elicitionis nec sequitur q in cōtinuatiōe libera act⁹ per vnū tēpus q homo infinite peccat. p3 in sil'i agēte naturali si corpus luminosuz producatur in hoc instanti producit certū gradū luminis in illo instanti in pedalitate distāte ꝛ si imediate post illud instās moueatur illud pedale versus semper intendit lumen i illo pedali nō tñ sequitur q in fine mot⁹ erit infinitū lumē gradualiter i illo pedali hoc non suffi cit si continuatio huius act⁹ i aliquo instāti sequenti est libera sic scilicet q imputatur act⁹ ad nouam culpā in illo instanti scza ꝛ equa est ratio in quolibz instanti sequenti illius temporis quo act⁹ cōtinuat et in quolibet tempore sunt infinita instātia ergo infinite grauiter talis peccabit sed super hoc ꝓ nunc nō insisto michi sufficit si voluntas cōtinuat actū p tempus puta per vnā horam exempli causa q de⁹ illū actū poterit sic semp cōtinuare. forte dicit addi ctus sue positioni/potest deus illud facere sed nō sequitur qui deus pōt aliud facere ꝛ aliud est ꝓbabile vel forte deus non potest necessitare ꝓpter istas rationes teneo oppositum q volūtas cōcurrit actiue ad suam beatitatem et sic soluem⁹ alioꝝ rationes q semper min⁹ apparebūt. potest fieri argumentum de idēptitate specifica actus ꝓducti a solo deo ꝛ a beato ꝛ q tristicia demonis ꝛ sua pena essentialis interdū remitteturnō nūq̄ intēdetur per actus malos quos libere elicit vl'intensius nolle ꝛ ita de quolibet dānato. ¶ Sed cōtra istuz modū arguit sic voluntas est libera ergo si cōcurrat ad beatitudinem potest se nō beatificare ꝛ illud potest ꝓbari per aristotelē .ij. peryarmenias ꝛ .ix. methaphisice potētie rationales valēt ad oppositā. ad illud dico hoc verū esse cū influentia dei gñali in hoc mundo sed si deus velit necessitare voluntatē ad eliciendū ꝛ ad continuandū suum actū nō est situ in facultate voluntatis suū actū deserere q ostendim⁹ per casum balaam volentis ad instantiā regis balac male dicere populū dei. nume. xxij. xxiij. ꝛ. xxiiij. adductus erat a rege moabitarū vt malediceret israelit qō facere nequibat sed necessitabatur bñdicere. p3 cōsideranti litteram ꝛ hoc balac gentilis intellexit ꝓpterea magū fecit locū variare cōmētū esset volare ad ꝓlationē exteriorē bñdicēdi in balaam sicut de asino nō autē ad actum volūtatis volēdi benedicere potest de⁹ vtrūq̄ facere. hoc idē putabat maro. vj. eneidos de vate cumana q necessitabat proferre obscura ab appoline inçens. Cumeaq̄ sibilla horrendas canit ambages antroq̄ remūgit. Obscuris vera inuoluens ea frena furenti. Concutit ꝛ stimulos sub pecctore vertit apollo. ¶ Contra hoc arguit okan quādocūq̄ sunt aliqua duo supernaturalia ꝛ min⁹ pfectū ꝓpter suaz perfectionē nō potest partialiter produci a creatura nec magꝭ pfectū sed sic est q gratia est minus perfecta q̄ beatitudo prioz producitur totaliter a deo ergo et secūda. dico illud argumētum pluripharias deficere in p̄mis nego presuppositum beatitudo nō est quid supnaturale cum a voluntate partim producitur cui⁹ oppositum dicimus. Si dicas te capere hāc propositionem quādocūq̄ sunt aliqua duo ꝛc̄. relinquēdo supernaturalia iterū presupponis falsuz non est ꝓpter perfectionē asinus producit asinū ꝛ non caritatem ꝛ sic non est ꝓpter pfectionē cū aliquādo magis perfectū potest produci ab vno agēti ꝛ non minus perfectū hoc creberrime est in vsu. ¶ Secundo arguitur meritum est merēte ergo ꝓmiū debz esse a solo ꝓmiāte. hoc argumētū est cōtra actozē actus meritorius est parti ab eliciēte ꝓtim a deo sic est de ꝓmio. petis an actus ille de necessitate cōtinuatus est spōtane⁹ vl'mere naturalis hoc est nobis ꝛ eis difficultas cōis de cōtinuatione actus et dico q est actus voluntarius ꝙ si deus suā necessitationē subtraheret voluntas potest illū actū deserere apponam⁹ alias rationes. ¶ Propterea tertio argumentoz cōtra modū positū ex illo sequitur q aīa xp̄i nō habet decenter beatitudinē hoc est inconueniens: igitur. cōsequētia p3. decet q maiozes habeat q̄ aliquis alius vel alii mille: sed ꝓbo q nō ex hac positione aīa concurrit ad suā beatitudinem sed actiuitas aie christi est finita sicut est finita entitas in perfectione ergo ad aliquā portionē beatitudinis potest cōcurrere ꝛ nō ad maiozem que est forte minoz q̄ deceat. Respondeo negādo consequentiam aīa xp̄i vt in. xiij. distinct. tertii dicimus habet infinitam gratiam modo gratia actiue cōcurrit ad actū meritoziū ex .xvij. distin. p̄mi. ḡ cū influentia dei gñali aīa christi potest habere infinitaz fruitionem volūtas cū eodez conatu ꝛ maiore gra maiorem fruitionē elicit ꝛ cū infinita infinitā alioqui finita gratia cū illo conatu tantā fruitionē produceret sicut infinita. Item deus pōt ampli⁹ cōcurrere cū aīa sine gratia vt infinitā fruitionē habeat ꝛ sic pōt concurrere cum visione infinita diuine essentie.

¶ Quinto arguētoz ex isto modo sequitur q eq̄liter merentes inequaliter premiabuntur de p̄mio essentiali hoc est inconueniēs: igitur. cōsequētia patz de duobus quoꝝ alter habet melioza naturalia q̄ alius si tales discedant cū meritis eqs q̄ habet splē didioza naturalia potiozē actuz potest elicere. forte dicis ꝛ sic dicendū est cōsequētia est nulla de⁹ iuuat habentem tardioza naturalia vbi op⁹ est ꝛ nō cōcurrat cū illo qui habet melioza naturalia ad gradū vl' partē gradus premii vltra merita. cōtra sequitur q deus impediret beatū ad diligendū deū quantum potest cum influentia dei gñali hoc est inconueniens cū nō impediat in via. responsuz est sufficienter inter arguendū vsq̄ ad vltimā replicā q deus aliquē impedit ne diligat eum plus q̄ meruit nō cōcurrit ad hoc si paulus simplex heremita discedat cū decē meritis ꝛ plato octo meritis hīs lucidioza naturalia nō cōcurrit cū platone vltra octo gradus premii et plato nō exoptat intēsiozes actū p̄mii nec ad maiozē deus cōcurrit discrimē est in pria ꝛ invia cū dilectio p̄rie est premiū hic autē solū meritū nisi loquamur de p̄mio cōtracto sicut peccatū dicit pena a beato augustino sic meritū dicitur p̄miū ꝛ dulcedinē involutā habet. at dicis nō erint imparia naturalia in patria cum ex parte animarū non est discrimē ex parte corpoꝝ nichil interest nūc molles carnis sunt apti mente ꝛ aliqui sunt rudiozes carne et per cōsequens inaptiozes tū post resurrectionē in beatis quilibet habebit corpus spirituale relicto aiali Respondeo hoc nō euitat propositum de homine ꝛ angelo ꝛ de angelis inter se specie distinctis ꝛ licz quilibet beatus habebit corpus longe optimum tñ stat q varie erint cōplexiones hoim ꝛ aliqua varietas accidentaria. ¶ Sexto argumētoz sequitur q aliquis erit beatus in via hoc cōsequens est falsum ergo ꝛ aīs. probo consequētiā aliquis potest habere dilectionē dei in via eiusdē speciei specialissime cū dilectione dei in patria ergo hic aliqs potest esse beatus de lege communi nō valet dicere in via erit minoz dilectio dei q̄ in patria iuxta illud qui minoz est i regno celoꝝ maioz est illo. matb. xj. ꝛ luce. vij. ergo minim⁹ i regno celoꝝ est maioz iohāne baptista. forte hoc non intelligit q in quolibet est maioz dilectio dei vel caritas sed est maioz in securitate ꝛ iflexibilitate a recto qz est actualis semp tendentia in deū nō autē i via. Item quelibet ps beatitudinis est beatitudo ergo si quelibet pars beatitudinis lini in patria est maioz in gradu hac dilectione dei i via totalis fruitio lini in patria est infinite intensa. Ad argumentum respondetur negando cōsequentiam saltem ꝑm legem communē de qua argumentū loquitur ꝛ nego q dilectio dei in via ꝛ in pria sint eiusdē speciei specialissime sicut noticia intuitiua ꝛ abstractiua eiusdē obiecti specie essentiali differunt sic dilectio dependēs a noticia intuitiua specie distinguit a dilectione dependēte a noticia abstractiua an requiratur lumē glie ad hoc q quis potest beatificari teneo q nō de potentia dei saltē absoluta si de⁹ potest facere q beatitudo suscipiatur in aīa cū lumine glie potest facere q in eadē suscipiat sine lumīe glie qualitatiue dispositiones de potentia dei absoluta non requiruntur ad hoc q forma substātialis informet materiam ꝛ q amplius est nō ponerē lumē glie nisi qz pontifex maxim⁹ illud ponit clemētina ad nrm de hereticis. est quintus error begardoꝝ ꝛ beguinarum vt ibi patet dicit littera quito q quelibet intellectualis natura i seipa naturaliter est btā qd̄q aīa non indiget lumie glie ipam eleuante ad deū videndū et eo beate fruenduz licet illi littere pōt dici per lumē glie intelligitur caritas ꝛ erroneuz est dicere aīam naturaliter i seipa esse btām littera super hoc enigmatice procedit. ꝛ glosa iohānis andree nō intelligit litteram. Sed contra solutionē principalez dicis apostolus in hac vita vidit deū sicuti est vt dicit beatus augustinus in questionib⁹ ad orosiū ergo aliquis est beatus in hac vita. forte dicis beatitudo omnē miseriā excludit sed illa in hac valle lacrimarum non eluitur. Item illud iob. xiij. Homo nat⁹ de muliere breui viuens tēpore repletur multis miseriis. contra xp̄us scōm aiam erat beat⁹ a principio esse xp̄i et tamē patiebatur penas lāguores nostros ipse portauit nisi voces miseriā in culpa ꝛ tunc non conuenit cuilibet homini. p3 de diua virgine trāseūdo ad nomē nego q apostol⁹ erat beat⁹ in via hoc q non erat beatitudo perpetua. j. ethicoꝝ. vij. ver enim nec vna irundo facit nec vnus dies. Et beatū eodēmō felicē ve nec vnus dies nec breue efficit tēpus ꝛ si de potentia dei absoluta dilectio dei quam habet beatus petrus in patria desineret esse non esset beatitudo imo si per breue tēpus desineret esse vel q instās ꝛ postea inciperet esse. quo fit beatitudo ꝛ nō beatitudo sunt eiusdem speciei specialissime essentialis. Secundo sequitur due sunt qualitates eiusdē speciei specialissime a ꝛ b a durat in supposito per maius tēpus q̄ b ꝛ non est beatitudo ꝛ b est beatitudo. p3. si a significet dilectionē quā habet bonus latro ꝛ illa dilectio desineret esse ꝙ tempus vel instās ꝛ b significet dilectionē quā habebit vn⁹ p̄destinatus circa diē iudicii. Sz petis an securitas est de essentia beatitudinis dicitur q non securitas nichil aliud est q̄ iudiciuz reflexū qō habet quis de aliquo potiūdo mō nō oportet de lege semp beatuz habere tale iudiciū ego cōtinuo bñficabor sufficit de illo nō timere ꝛ posse elicere qū vult sicut bñficiatus videt q nūq̄ carebit beneficio ſz nō semper reflectit se super tale iudiciū sicut de beatitudine dixim⁹ sic de penis inferi dicere poteris. dicis aliqs producit partialiter noticiā dei ergo totaliter noticiā creature. nego cōsequentiam licet primū sit perfectius secundū est aie multo difficilius. sed petis quare homo nō habet beatitudinē in via si ad hoc cōcurrere valet. respondeo deus ad hoc non cōcurrit ꝓ statu vie experimur q nullū idiuisibile aliud ab anima ꝛ eius accidentib⁹ cognoscim⁹. secus est ꝓ statu patrie forte requiritur ali⁹ concursus ad generationē beatitudinis q̄ sit cōcurs⁹ dei gñalis.

¶ Distinctionis quadragesime none q̄stio tertia.

Quero tertio circa hanc distinctionē an fruitio sit potioz actus beatitudinis q̄ visio super hoc digladiantur viri: thomistis asserētibus intellectū esse nobiliorē potentiā q̄ voluntatem ꝛ per consequens dicunt optimū actum intellectus optimo actui voluntatis prestare alexander halēs. questiōe .xcij. q̄rte partis oino i fine tenet oppositum quē imitātur ricardus de media villa ꝛ doctoz subtilis in hac distinctione nō sunt fortes rationes hinc inde allegande facile est vtrinq̄ respondere. ꝓpterea icassum est diutius īmorari sed dicendo sicut capio. dico q voluntas est nobilioz potentia q̄ intellellectus nō dico voluntatē esse meliorez

Universidad de Deusto
Biblioteca

entitatē ꝫ sit intellectus cū hec est vera voluntas est intellectus nec distinguntur realiter nec formaliter licet isti termini itellectus et voluntas nō coincidunt formaliter. ꝓbatur cōclusio volūtas est regina in regno anime ſm anſelmū de cōceptu virginali. c.iiij. maior horū caritas. j. corinth. xiij. xv. de trinitate cap. xix. i donis dei nullū est maius donū caritate et impat alijs potentijs per eius actū sumū boni z sua opposita mali quare odiū dei est peiū infidelitate. Insuper caritas ꝑstat fidei ergo optimū voluntatis habitus est melior optimo habitu intellectus. dicis forte intellectū est impatrix z licet per actus volūtatis sumus boni in gñe moris per hoc nō ꝓbatur ꝙ actus voluntatis sunt meliores entitatiue ꝫ actus intellectus z dicis lumē gl'ie inherere itellectui qō est melius caritati inherenti volūtati nō in hoc laboro ꝓpter inutilitatē cuꝫ materie nō habebitur finis. ¶ Contra conclusionē argumēt̄ intellectus dirigit voluntatez ergo est nobilior potentia. Item actus intellectū causat actū volūtatis ergo est nobilior. tenet ꝑia quia i causis equocꝭ semp causa prestat effectu. z assumptū patet nichil est volitū niſi cognitū. x. de trinitate. c. j. Ad primū dicitur sic volūtas dirigit intellectū z liberius etiā cōsequētia est nulla. Ad secūdū dicitur cōsequētia est nulla in causis equiuocis ꝓtialibus modo volūtas est partialis causa sed an actus intellectus concurrat actiue ad productionem actus volūtatis nō est lucidū plerisqꝫ placet ꝙ est solum dispositio ad actum voluntatis ita tenet alex. halenſ. qſtio. xcij. i fine corporis qſtionis z in solutionib⁹ argumētorū et multi illius religionis magistri sic putant placet alijs oppositum ſz nūc pertrāsio recitatiue. Dubitatur cū gaudiū distinguatur a visione dei an possunt inuicē separari sil'r a fruitione. respōdeo de potentia dei absoluta gaudiū z visio dei possunt separari ꝓbatio distinguntur z neutra est pars alteri⁹ nec deus ergo deus potest quācūqꝫ illaꝫ rem cōseruare alia corrupta tristicia summa potest stare cum visione dei. ꝑz. aia christi clare vidit essentiā diuinam ante mortem z in passione z tñ tristabatur z poterat deus corrūpere gaudiū ꝙ nullū ibi fuisset sil'r supponendo cū cōiter loquentibus ꝙ gaudiū est passio suapte natura sequēs dilectionē idez ē dicēdū ergo stat tres esse beatos quorū vnus habet noticiā intuitiuā dei solū. alter dilectionē ꝑfite nō habēdo visionem dei si deus cū visione potest ꝓducere fruitionē patrie in hunc potest sine visione id idē ꝓducere gaudiū sine bijs duobus pōt ꝓduci ſz venare cui eorum esset melius aliqui seriose insistūt an beatitudo potētijs aie insit vl' nude essentie eiusdē sed hec questio apud me est de lana caprina ꝓinde nō insisto. Si petas an visio dei in pria est intensior ꝫ dilectio eius hoc nos latet in via saltē me fugit.

¶ Distinctionis quadragesime none qstio quarta.

Circa hanc distinctionē quadragesimā nonam queritur quarto an oēs beati sunt eq̄liter beati. respōdetur negatiue. probatur cōclusio iohānis. xiiij. in domo patris mei mansiones multe sunt dicit glo. c. diuersa ꝓmia meritorū. z. j. corinth. xv. Stella differt a claritate sic resurrectio mortuorum. z ꝑz ratio ꝓmiū debet respondere merito ſz non omnes beati equaliter meruerunt: igitur.

¶ Contra conclusionem argumentor quilibz beatus videt deum sicuti est. j. iohannis. iij. ergo oēs equaliter vident z patet hoc ipm de denario diurno quos singuli acceperunt. matth. xx. Ad primū dicitur cōsequentia est nulla z patet de duob⁹ quorū alter limpidius videt idē obiectū ꝫ ali⁹. Ad aliud dicitur idē est bonū in quo omnes beatificantur.

¶ Secundo argumentor de lege multi angeli discesserunt cū equalib⁹ meritis cū multis hominibus capiam⁹ michaelē et sanctū petruꝫ quos supponamus habuisse merita paria iā visio michaelis est alterius speciei a visione petri de eodez obiecto cum ille due noticie causent̄ a causis specie distinctis dicis calor causatur a sole z ab igne differentib⁹ specie z tñ calor est eiusdē speciei alioqui dabis octo ꝙlitates primas cōtra doctrinā ꝑri de gñatione eadem est ratio de tribus alijs qualitatib⁹ ꝓmis z calore. cōtra licet ita sit ꝙ ignis et sol specie differentes ꝓducāt eundē calorē in specie tñ aliquos effectus speciuoce distinctos producunt vel producere possunt z ita vtrobiqꝫ i agentibus diuersis specie ſz nō videtur quos effect⁹ angelus z hic homo possunt ꝓducere distinctos si nō noticias nō alias ab obiectis distictis specie causātur noticie ꝓticulares specie distincte. Rursꝰ visio equi z hominis de eodē subiecto specie distigūtur ergo hominis z angeli negas cōsequētiā vna illarū noticiaꝫ. est extensa altera non extensa qz aie intellectiue inherens et hoc potissimū ponēdo vnā aiam in homine. Itē nō videtur ꝙ noticia quā habuit aplus i raptu de deo distinguatur specie a noticia quā aia sua vel q̄ fuit sua nunc habeat z tñ cause z subiecta specie distinguntur homo distinguitur specie a sua anima tunc vltra noticias michaelis z petri specie distinguntur ergo eodēmō de fruitione sicut dicim⁹ de dilectione vie z patrie ꝙ distinguntur ꝓpter dependentiaz a noticijs specie distinctis ergo sunt inequaliter ꝑfecte ſz noticia michaelis debet esse altioris speciei ergo quilibet gradus vi°nis michaelis erit melior vno gradu vi°nis petri z ita de dilectione ergo michael magis beatificabitur ꝓ suis quattuor actibus meritorijs vl' mille ꝫ petrus z argumētū pōt dirigi cōtra cōclusionē scōe questionis huius distinctionis ad ꝓbandū ꝙ beatitas causat̄ a solo deo. Respondeo licet vix sit in radice ostēsuꝫ ꝙ visio petri z michaelis specie distinguntur dem⁹ illud concedo tunc ꝙ vnus gradus quinimo q̄libet ꝑs beatitudinis michaelis est melior entitatiue ꝫ tota beatitudo petri sed hoc parum est cum mus sic ꝑstat caritate vel est melior habenti z sic nego petrus plures gradus habet beatitudinis ꝫ michael esto ꝙ in equalibus meritis discedant vt reddatur equiualētia i valore z ad satiandū volūtatē z intellectū anagloga de auro et argento potes capere magnū frustuꝫ argenti quouisqꝫ valeat vnū pusillū frustū auri licet quelibet pars auri hoc totali argēto sit melior entitatiue nō tñ in foro dicis tūc beatitudo michaelis erit perfectior entitatiue beatitudine aie xp̄i cōsequenter dicēdo nō haberem ꝓ incōueniēti sicut substantia michaelis est ꝑfectior aia xp̄i sed infinite melius est anime xp̄i cū sua beatitudine ꝫ michaeli cū beatitatē aie xp̄i ponim⁹ infinitā in gradu. Secundo dico ad argumētū nō semper oportet noticiā superioris subiecti esse perfectiorē noticia inferioris subiecti. patet de eodē obiecto idē subiectum ꝓpter variam appropinquationē z radiationē varia habet iudicia cōplexa ergo varias noticias simplices specie distictas sed dicis accidētalis noticia varia causat iudicia cōplexa varia fateor i hoc esse colorē sed oppositum non est reprobandū ꝓmo iudicam⁹ hominē a remotis i iugo mōtis esse caput alicuius ꝓmō tolli postea eūdez iudicam⁹ equū tertio hominē q̄rto sortem z nō niſi ꝓpter varias noticias sic sicut aia eadē cū eodē obiecto cōproducit varias noticias z hoc patet de noticia intuitiua z abstractiua potest aia in eodē instanti obiecto equaliter ꝑtato deo aliter cōcurrente cōcurrere ad varias noticias specie distinctas de potentia dei absoluta. item nō repugnare videt ꝙ si noticia beati petri poneret̄ in michaele qui michael potest vitaliter imutari ab illa noticia est indiuisibilitas extēsiua noticie ꝓportionabl'r ad michaelez nec iuuat currere ad productionē qz michael cōproducit cōseruādo quādo noticia est in illo z deus potest vnā noticiaꝫ similiter ꝓmo facere esse in michaele de aliquo obiecto ergo nō iconuenit duas noticias esse eiusdem speciei specialissime a diuersis causis specie distinctis de obiecto eodē potissimū de potēna dei absoluta istud non contingit nunc de lege. dicis michael limpidius cognoscet per tres gradus noticie ꝫ petrus per eosdē responsum est ad hoc supra. ¶ Contratotū illud arguitur sequit ꝙ beatitudo siue intellectus siue voluntatis nō est optim⁹ act⁹ possibilis patet deus pōt creare ꝑfectionē z ꝑfectionē beatitudinē concedo illud de beatitudie creata aliqua beatitudo est infinite ꝑfectionis. s. de⁹ ꝙ nulla sit beatitudo optima possibilis patet non est stat⁹ in subiectis beatificabilibus ſz quolibet angelo dato deus potest infinitos iter illuz et deū ꝓducere z non erunt duo eiusdē speciei nō ꝙ putē deū nō posse ꝓducere duos angelos eiusdem speciei hoc reputo falsum ergo illa via nō dabitur optim⁹ actus possibilis nec visio dei nec dilectio semp loquor de creata ſz loqmur ſm legē qñ admittim⁹ beatitudinē esse optimū actum possibilem. ¶ Tertio argumentor quilibet beatus habet infinitū gaudiū modo nullū infinituz est alio maius ꝓprie ergo nullus ꝓprie loquendo est alio beatior. assumptū patet supponēdo vnā ꝓpositionē anſelmi ꝓ solo. xv. ꝙ quilibet tantum gaudebit de gaudio alterius sicut ꝓprio tunc sic ſigno duos beatos sortē z platonē nūc sibi obuiātes nunc sortes videt gaudiū platonis. dicatur illud a gaudet de a gaudio ac si ipe sortes hoc haberet et habet nouū gaudiū super a dicatur illud gaudium b qō sortes habet de nouo b gaudiū i platone gñat nouū gaudiū dicatur c et rursus sortes de c gaudio habet d gaudiū z sic sine statu. Respōdeꝫ pluripharia illud gaudiū nichil facit ad beatitudinē cū est deriuatū a creatura imediate est alterius rationis a gaudio causato a fruitiōe dei. Scōo dico illa gaudia sunt alterius z alterius speciei z sic nō se intendunt quēadmodū in notitijs reflexis vt noticia sortis z noticia illi⁹ noticie ſz ponēdo gaudiū passionē nō est penitus idē. Tertio dico intellect⁹ est finite capacitatis actiue et stat in aliquo gaudio sicut est cert⁹ numer⁹ noticiaꝝ reflexarum quē aia pōt habere. Quarto dico ꝙ anima nō fertur distincte in ista gaudia. Quinto dico nō oportet vnū beatū cognoscere gaudiū ꝓticulare alterius. Sexto dico sortes plus gaudet de suo gaudio z beatitudie ꝫ de beatitudine platonis ordo caritatis quo ad hoc nō mutatur i ꝑria sufficit ꝑ ꝓpositione bti anſelmi ꝙ i patria pallidus cū ꝓfundis oculis zoil⁹ nō inuideat homero i ꝑria nec poeta poete nec claustralis claustrali nec cōpetitores huius honoris sicut i hac valle miserie per hoc facile respondere potes ad tl'es formas est gaudiuz esse in beatitudine vno die duplum gaudiū habere beatitudinē duobus dieb⁹ triplū tribus diebus z ifinitū gaudiū beatificari ꝓpetuo nō est reflexio super singulos dies i particulari sed vna cōfusa super totale tempus vides etiā anhelans ad bñficia nō tantum gaudet adepto secundo equalis valoris cū primo nō in tertio sicut in secundo cū in primo est ei iam prouisum de vita z ponitur iudicio suo i honore sic est in proposito.

¶ Distinctionis q̄dragesime none questio quinta.

Modo quito restat querere an beatitudo sit perpetua. Respondetur affirmatiue beati qui habitant i domo tua dñe in secula seculorū laudabūt te. psal. lxxxiij. et misericordias dñi in eternū cātabo. psal. lxxxviij hoc patet. mathei. xxv. per locū a cōtrario sensu de dānatis. ¶ Contra conclusionem argumētor noticia dei intuitiua est beatitudo habeat lin⁹ illam noticiā postea lin⁹ potest habere noticiam dei z beate virginis simul vel dei et duoꝝ angeloꝝ agmiatim z sic illa visio est beatitudo ergo lin⁹ erit magꝭ beatus qz per plures actus imo tūc potest deserere noticiā ipsius dei adequate repzesentatiuam z habere noticiam repzesentatiuā dei z beate ꝟginis que erit beatitudo ergo nulla beatitudo est ꝓpetua. ꝓterea ex isto sequitur ꝙ visio vni⁹ creature est beatitudo patet da quācūqꝫ creaturā volueris cū deo in ꝑsentia obiectiua sit ps celi. arguitur sic omnis visio dei est beatitudo visio huius creature demōstrando ptem celi est visio dei ergo est beatitudo. cōsequētia tenet in tertio ꝑme. minor ꝑz qz est eadē visio q̄ representat deū z creaturā. Forte dicis ad has rationes distinguendo ꝙ aliquis est magis beat⁹ vl' ex-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tensiue ꝛ sic concedis ꝙ plures habet beatitates intensiue negatur non se intendunt cum actus specie differant ¶Et cōcedis ꝙ nulla beatitudo est perpetua sed hec est vera ꝓpetua est beatitudovna euanescente succedit alia. Ad tertiū concedis ꝙ visio creature est beatitudo dū illa visio est etiā visio dei negas ꝙ noticia adequata creature vl' creaturaruꝫ sit beatitudo. ¶Sed contra istud argumentor ꝑ te aliquis interdū erit magis beat⁹ interdū minus beat⁹ extensiue licet nō intensiue sed q̄libet beatitudo fruitio gñabit suū gaudiuꝫ qō etiā est beatitudo ergo realiter quilibet talis erit magis gaudens et forte licet fruitiones specie distinguātur nō tū oportet gaudia ergo sese intendūt g̃ magis gaudet intēsiue. Rursus pono sortē ꝛ platonē discedentē cum equis meritis quoꝫ quilibet p̄mo die quo beatificantur habet octo gradus beatitudis cōtinuet sortes suos octo gradus in die sequenti imo ꝛ anno sequenti habeat plato alias ꝛ alias beatitudines habeat visionē vnā adequatā dei aliā dei ꝛ xp̄ifere virginis tertiā dei ꝛ duoruꝫ angelorꝫ ꝛ sic vsq; ad octo vel decem dicatur visio p̄ma sc̄z dei a sc̄da b tertia c ꝛ sic per ordinē litterarꝫ ita bene est platoni p b sicut per a cum est visio dei eque intensa sicut a q̄ si neges cum a est purior noticia dei q̄ꝫ b cōtra saltē ita bene erit platoni p b c ꝛ d sicut per solū a sorti g̃ duplabitur eius beatitudo. Itē si nō ita bñ erit platoni per b sicut sorti p a tunc relinquēdo a ꝛ acquirendo b plato erit min⁹ beatus. Preterea q̄ a definit in platone vel in alio beato alia beatitudine succedente vl' a remittitur ꝛ sic erit min⁹ beat⁹. dicis sicut a remittitur b intenditur ꝛ .xv. de trinitate cap̄. xvj. fortassis etiā volubiles non erūt cogitationes ab aliis in alias euntes ꝛ redeuntes sꝫ oēm scientiā nostrā vno simul cōspectu videbim⁹ nō valet dicere ibi ponitur aduerbiū dubitandi ꝛ si posuerit magis declinat in hoc ꝙ beatitudo nō est volubilis cui etiā ratio suffragatur ergo illud est tenendū videt beatus augustin⁹ satis sonare ꝙ oē qō reuelabitur alicui beatorum iposterū ei tunc sil' reuelabitur sed de hoc inferius tangem⁹. ꝓpter has rationes ꝛ si miles que occurrere possunt sati⁹ cēsui modū illuꝫ deserere ꝛ aliter dico ꝙ primo die imo instanti quo quis est beat⁹ habet vnā visionē que deū adequate repzesentat i aliqua intentione graduali sil'r vnam dilectionē ꝛ vnum gaudiū que nunq̄ intēdunt nec remittuntur sꝫ perpetuo manēt. ¶Sed cōtra hoc arguitur nō euitatur illud qō reputo inconueniēs contra p̄iorez modū. pꝫ. habeat michael suā beatitudinē sc̄z visionē dei cū illa potest habere vnam visionem que deū intuitiue ꝛ beatā virginē repzesentat alioquin non erit tanta libertas in p̄ria ꝛ in via. preterea arguit cōtra vnū qō dicebā ꝙ esset vna noticia dei ꝛ beate virginis obiectoꝝ specie distincto rum diuerse sunt noticie specie ergo nō potest esse eadē noticia numero repzesentans deū ꝛ beatā virginem cum specie distinguātur. Ad primū nego ꝙ possit habere vnū actū qui repzesentat deū ꝛ beatā virginē de noticia intuitiua loquor bñ potest habere noticiā non beatificā deus nō cōcurrit ad illum actum sicut superi⁹ dixim⁹ si angelus supme ierarchie equaliter mereatur cū paulo simplici heremita isti duo equaliter p̄miabūtur ꝛ dato ꝙ capacitas actiua illius angeli nō satietur ꝛ possit vlterius concurrere quātū est ex se cū influentia dei deus nō vlterius concurrit ne beatificetur plus q̄ꝫ meruit sic oportet dicere de multis i p̄ria deus non concurrit cū actu malo i patria nec cū agēte corruptiuo extrinseco vel intrinseco ꝛ sic nulla causa sc̄da cōcurrere potest cōditiones p̄rie sunt aliene a cōditionib⁹ vie Ad sc̄z dico ꝙ est verū de noticiis adeq̄tis modo hic est vna numero homogenea cuius q̄libet pars repzesentat hoc aggregatum distincta specie a noticia adequata dei ꝛ a noticia adequata beate virginis. Sed dicis beatitudo successiue ꝓducitur ergo non inconuenit eaꝫ augeri ꝛ minui de lege et male dicebam in hoc modo quē sustinere elaboro. assumptum patꝫ aliqs imo multi discedunt nō debitores alicuius pene. patet de nouit baptisatis ꝛ multis adultis diu morbo laborantibus qui morbos patienter ferunt ꝓ eorū peccatis tunc capto vnū illoruꝫ gratia exēpli sortem eadem est ratio de aliis oibus sortes moritur per primum instans sui non esse sit illud a sortes non habet in a instanti totū p̄miuꝫ qō postea habebit forte nō est in celo creatura secūduꝫ multos non potest ꝓducere actū i instāti. Respō detur negando assumptū in a instanti anima sortis vel que fuit sortis habet tantā beatitudinez essentialem sicut vnq̄ habebit male opinantur dicētes nullā creaturā posse effectum ꝓducere in instanti et temerarie cōcedunt animā xp̄i in primo instanti nullam beatitudinē habuisse sed successiue fuisse augmentatā esse in celo est esse beatū in proposito sicut hodie mecū eris in paradiso. luce .xxiij. etiam aia sibi relicta potest istantanee esse i celo realiter ꝛ mutari subito ex sua natura absq; hoc ꝙ iuuet ab angelo dixi de p̄mio essentiali aie de p̄mio accidentali non loquor illud potest augeri vl' minui sicut vltra p̄miū actui bono debitū confertur honor ꝛ vltra supplicii culpe debitū datur infamia primū patet exemplariter de vxoribus beluacensib⁹ que bellouacum tueabāturab hoste ꝛ ꝓpterea ante viros in templo offerunt sil'r ignominie notā incurrerūt incole ville noue sancti georgii, ppe parisiū eo ꝙ simulacrum beati georgii in secanaꝫ proiecere ob vites suo die cōgelatas sicvltra supplicii essentiale noua infamia machomet⁹ ꝛ arri⁹ ob per eos destructos notanꝫ sicut beati nouuꝫ gaudiū accidentale acquirunt ꝓpter illos qui ex eoꝝ doctrina venīūt ad patriā. ¶Secundo arguitur contra hunc modum noticia dei repsentat aliquas creaturas alioqui quomodo beatus intelligit obiectū remotū. dicis alie res videntur in deo sicut i speculo quid est illud dictu an creature reluceant i deo sicut i speculo ꝙ reflexionē specierum vel de⁹ qui est sibi noticia creaturaꝝ sit noticia repzesentās beato res alias ꝛ tunc quilibꝫ beat⁹ oēs res intelligit stante cōcursu dei si aliquas ꝛ aliquas nō da rationē, Respondet mul-

ti hūt vnū modū de visione in verbo q̄ michi non placet; ꝓpterea illū relinquo de⁹ causat noticiā in btō de h̄ obo vel illo sc̄m q̄ sue bonitati placz de⁹ pōt causare noticiā intuitiuā perfectā in me parisii de caucaso vel tauro mōte ac si prope illos essē q̄a q̄cq̄d pōt facere cū cā sc̄a pōt facere se solo si pōt cāre noticiā cū obo pōt illā causare sine obo ꝛ eius causalitatē supplere ꝛ si spes ꝛ noticia intuitiua possunt causare noticiā abstractiuā mōtis oreb de⁹ se solo id pōt efficere alioq̄n egeret ope sc̄a ad causā dos oēs suos effect⁹ ꝛ sic non esset tante potentie sine eis sicut cū eis cōplexe vel incōplexe pōt repsentare btūs hz noticiā in verbo id est a verbo hoc est verbū causat illā noticiā non totaliter si intellectus beati cognoscat ad illā noticiā cōcurrit. Oz noticia i v̄bo qz cuz illis noticiis sp cogñscit v̄bū. Si dicas quō aia sortis in patria pōt cōcurrere ad productionē noticie in britānia vel aia mea nunc parisii ad ꝓductionē montis sinay i arabia iā rīsum est deo supplente vicē ꝛ causalitatē obiectiuā deus tm̄ cuilibꝫ beato reuelat sicut ei placet ꝛ sicut btūs decz nec oz de oi creatura btūs h̄e noticiā in noticia creaturaꝝ non est beatitas sed in deo sc̄m illud b. augu. v. cōfess. infelix hō q̄ scit illa oīa te aūt nescit beat⁹ autē q̄ te scit etiā si illa nesciat q̄ vero te ꝛ illa nouit non ꝓpter illa beatior sꝫ ꝓpter te solū beat⁹ est. sic i telligo visionē in verbo. Quo fit visio dei q̄ est btūdo non repsentat vnā creaturā sꝫ creatura hz suam visionē distinctā ꝛ plures creature p̄es noticias et an ille sint inuolubiles incertū est nunc q̄n adoro sc̄ā petrū deus ei reuelat ꝛ hoc est beatū petrū illō scire in verbo. At dicis quō btūs petrus vel linus p̄t habere tot noticias actuales sil' si oia cog̃scat q̄ vnq̄ cognouerit vel cognoscet. Rūdeo non adhuc illud dixim⁹ lꝫ b. aug. ad illud sonare videt vt superi⁹ allegauim⁹ ex .xv. de trīi. lꝫ q̄cq̄d sit est deo possibile lꝫ intellectus cū influentia dei gñali sit finite actiuitatis tū deo supplente quocūq; numero noticiarū dato pōt maiorē numeꝝ noticiaꝝ actualiū h̄re. Quo fit nulla est apparētia in hoc argumēto lin⁹ intelligit rosam ꝙ aliā noticiā a verbo: g̃ noticia verbi remittitur pluribus intētus minor est ad singula sē sus hoc intelligitur pro statu isto ꝛ cū auxilio dei generali possum eque facile concurrere ad lationem mille libraꝝ cū magno auxilio sicut ad lationē duarum vel vnius cū exigua ope nec magis ad vnū conor q̄ ad reliquū. nec p̄is est ꝙ tot noticias actuales habeat sicut aia xp̄i qz hoc nō decet q̄libꝫ btūs est sūme cōtent⁹ de noticia ꝛ gl'ia quā hz ꝛ est sufficiēs sacietas ꝓpterea de quolibꝫ btō oz satiabor cū apparuerit gloria tua sciēs illud roma. viij. estio ei q̄ non sunt cōdigne passiones hui⁹ tp̄is ad futurā gloriā q̄ revelabit in nobis. j. cozi. xj. q̄ oculꝰ nō vidit nec auris audiuit nec in coz hoīs ascendit q̄ ꝑparauit deus hiis q̄ diligunt illū ibi spūs angelici iocunde dei laudē ꝓponūt dicētes osāna filio dei aia nostra in tribus potentiis nunq̄ satiatur nisi in suo creatore trino ꝛ vno in valle lacrimaꝝ m̄tis replemur miseriis; ꝓpterea ꝓpulcre dicebat b. augu. fecisti nos domine ad te ꝛ inquietum est cor nostruꝫ donec quiescat in te. beatus bonauentura ꝛ multi doctores illius temporis ꝛ eorum sequaces tenent q̄ noticia verbi ad verbū terminatur tanq̄ ad obiectum primariū ꝛ nunc ad vnaꝫ creaturam nunc ad duas nunc ad plures ꝓpter alios respectus sed hoc tangimus in decima quarta distinctione tertii non opinor cum eis noticia dei intuitiua que deum repzesentat nullomodo repzesentat creaturā ꝛ noticia q̄ vnam creaturam repzesentat non repzesentat aliam: noticia sortis non potest repzesentare brunellum: quia eodēmodo noticia vnius formice potest repzesentare deum ꝛ esse beatitudo esse noticia specifica ꝛ generica noticia intuitiua ꝛ abstractiua cōplexa ꝛ incōplexa q̄ inconuenit. Sed ꝓ hoc modo qz apud multos est cōmunis faciam aliquas rationes noticia reflexa noticie repzesentantis sortem significat sortem: ergo noticia dei sortem significans repzesentat platonē ꝛ ita quālibet rem mundi ostēdo p̄iam ꝛ añs p̄iam primo deus sibipsi ostia repzesentat ꝛ cuiuslibet rei est noticia: ergo noticia dei ē noticia reflexa cū est noticia noticie: ꝛ antecedens patet conceptus non vltimatus termini sortes sortem repsentat si cōceptus vocis rem significatam per vocē repsentat cuz est naturalis sil'itudo vocis q̄re conceptus reflex⁹ concept⁹ directi non repsentabit rē significatā ꝓ conceptū directū. Et cōfirmatur cōcept⁹ albedis repsentat panē triticeū qz tūc dicor videre hūc panē consecrat clāculū me inscio sacerdos illū panē tūc trasbat panis ꝛ nō est amplius ꝛ manet cōcept⁹ albedinis ibō q̄ prius. Ad p̄mū nego añs qz sic vides noticiā intuitiuā q̄ est btūdo in lino essꝫ btūs cū habeat noticiā reflexā vni⁹ noticie sub̄am repsentātis quā directā vocam⁹: ꝛ lꝫ pure reflexā appelitem⁹ non refert qz si noticia p̄ma reflexa significet illud qō sig̃atur ꝓ noticiā directā: eodēmō sc̄a noticia reflexa sig̃abit oē illō qō sig̃atur ꝓ p̄mā reflexā ꝛ ita sp posterior reflexa ibibit priores qō vī inconueniens: tunc cognitionē dei habēs cognosceret q̄cq̄d de⁹ cognoscit cū habeat noticiā dei q̄ oia repsentat: noticia visionis beatifice dei est ipsa perfectior noticia vnius culicis ꝛ tamen noticia dei est perfectissima possibilis ex parte obiecti hoc addiderim quia potest deus in infinitum sui ꝓfectiores noticias causare sicut superius ostendimus per varios angelos creabiles vel sine eis creando similes noticias. Si dicas tunc platonis non est perfectissima noticia possibilis et tunc aliqua noticia platonis erit perfectior noticia dei intelligo noticia dei adequata erit perfectior concedo añs et nego p̄iam principalis argumenti non est simile cum conceptus non vltimatus significat rem significatam per vocem significatione ad placitum sicut ipsum scriptum sed melior esset comparatio q̄ conceptus conceptus non vltimati vocis ipsam vocem repzesentaret. Sed dicis quicq̄d repzesentat exemplar repzesentatiuum alicuius rei repzesentat illam rem sicut quicquid est causa cause est causa causati. Insuper videns ymaginez

Universidad de Deusto
Biblioteca

suam in speculo mediate videt faciem suam. Insuper somnians freneticus vel illusus videns species alicuius rei eo ipso videt res illarum specierum quia sic iudicat. Ad primum nego antecedens et propositio assumpta pro similitudine est falsa terra est causa herbe venenate hominem intoxicantis et tamen illius necis terra non est causa. Ad aliud dicitur talis videt suam faciem per lineam reflexam in corpore polito frequenter homo videt per reflexionez radiorum q̃ non videt per lineam rectam sicut experiẽtia et perspectiua docet homo videt an sua corona est bene rasa ponendo vnum speculum in vertice capitis et añ faciem. Ad aliud dico talis noticia terminatur ad res ipsas existentes vel non existentes et non ad ipsas species.

¶Ad confirmationem dico non inconuenire conceptum significare nunc vnum nunc aliud per accidens per hoc q albedo inheret variis subiectis de potentia dei que est obiectum per se illius conceptus illa varia subiecta per accidens significarentur per eũdez conceptũ. Secundo arguitur ad idẽ eadem cognitio numero nunc concurrit ad dilectionem sortis nunc ad odiuz sortis: ergo si idem agẽs naturale concurrat ad contraria respectu eiusdem passi quare habes inconueniens q̃ noticia nunc repzesentat vnum nunc repzesentet aliud. ¶Et confirmatur: conceptus actualis quem sortes habz de a obiecto potest esse intellectu sortis et non repzesentare a: ergo pari ratione potest aliud repzesentare. pariforma si oculus continue videat aliquid prius motum et postea quiescens eadem visio que prius repzesentabat motum nunc repzesentat quietẽ. Ad primum dicitur committitur fallacia non cause vt cause argumentum eo dirigitur si sit ad propositum q̃ idem agens potest producere contraria Ad confirmationem nego antecedens si est conceptus actualis alicuius obiecti intellectui actualiter repzesentat: quia si potest non repzesentare existens in intellectu potest eodem modo repzesentare aliud obiectum cum hoc est ei contingens hoc obiectum repzesentare nec ponetur discrimen inter habitum et actum hac via: insuper tunc intellectus fieret intelligens de non intelligente sine noue rei additione. qõ tangitur de motu et quiete accidit visioni q̃ eius obiectum moueatur vel quiescat etiam eadez res numero primo est motus localis et postea q̃es et sic nichil contra propositum non tamen nego q̃n mediante visione potest euidenter iudicari q̃ res visa moueatur. ¶Tertio si intellectio qua sortes experitur se intelligere angelũ ponatur i platone plato non experitur sortem intelligere angelum sed seipsum. ¶Confirmatur: si dilectio qua sortes diligit se ponatur in platone per illam dilectionem plato non diligit sortem: quod patet: quia sit act9 quo sortes vult temperate viuere posit9 in platone tũc per illum actum plato vult seipsum temperate viuere: ergo eodem modo de noticia. Ad tertium negatur antecedens nisi lucteris terminis de experiẽtia. Ad confirmationem iterum nego antecedens

ymo per illam dilectionem plato diligit sortem et vult platonem temperate viuere et generat in platone habitum ad hoc: si dicas ergo quis habet in se habitum temperantie et nõ inclinat ille habitus habentem ad temperate viuendum conceditur illud quando actus est elicitus circa alium qui huiusce modi habitum procreat. Quarto arguitur: deus p vnicum actum omnia videt: ergo hoc conuenire potest intellectui creato. Insuper cõceptus entis omnia repzesentat: igitur. Ad primum consequentia ẽ nulla: substantia dei est eius intellectio an propterea sit idem de intellectu creato. Secundum argumentum non tangit propositum nostruz loquimur de noticiis distinctis.

¶Distinctionis quadragesime none q̃stio sexta.

SExto queramus an omnes homines summe z de necessitate appetant beatitudinez hoc tangit magister in littera ex beato augustino decimo tertio de trinitate. ¶Pro solutiõe questionis supponatur distictio communis duplex est appetitus scilicet naturalis z electiuus: z differunt isti duo appetitus secundum rationem z suos actus an sit discrepantia realis alibi tactum est: appetitus electiuus habet velle vel nolle actus spontaneos an appetitus naturalis habeat velle z nolle naturale que apud aristotelem vocatur prosequutio vel fuga incertum est: z probatur q̃ non: q̃ da oppositum sequitur q̃ qualitates 3rie essent in eoꝫ sbo primo 3fis est falsum ḡ z añs: falsitas 3fitis elucescet: probatur tñ 3fia: voluntas prout est natura appetit sibi conueniens z appetibile qõ frequenter voluntas vt ratio refugit z econuerso voluntas vt est natura appetit cibũ delicatum i quadragesima prohibitũ qõ volũtas rõnalis rẽuit natura abhorret mortẽ z martyriũ ratio hꝫ 3sequitur: ḡ si sit vn9 actus q̃ est nolle naturale erit alius actus elicit9 .s. velle sit: ḡ due qualitates 3rie sunt in eodẽ sbo primo qõ erat probãdũ. dicis volũtas naturalis z rationalis non repugnãt: bñ velle naturale z nolle naturale/vel velle rõnale z nolle rõnale sicut iudiciuz sensus q̃ sol est minor terra z intellectus q̃ sol est maior terra sit stant. ¶Contra si volũtas eliciat vnũ nolle in istanti illud cõtinuat natural' illud nolle naturaliter continuatũ tñ repugnat velle sicut nolle spõtaneum: ergo non inconuenit actum naturalem contrariari actui spõtaneo q̃ ille actus naturaliter continuatus contrarietur cum actu spontaneo patz actus spontanei scilicet velle z nolle mutuo pugnãt respectu eiusdem obiecti sed idem actus qui erat liber q̃n primo eliciebat postea efficitur naturalis secundũ cõmuniter loq̃ntes qõ semel alicui cõtraria tur semper illi contrariatur rebus mutantib9 3rietatis: puta in actibus vitalibus respectu eiusdem obiecti et in eodem subiecto ad aliud tactum de nolle et velle: dicis non esse idem cum isti actus

sunt eiusdem potentie: alii actus sunt diuersarum vel eiusdem rei ac si due potentie essent.

¶Preterea materia appetit formam tanq̃ imperfectum suum perfectibile: sed appetitus materie non distinguitur a materia: ergo nec appetitus voluntatis distinguitur ab ipsa. Insuper inconueniens ẽ ponere nobilissimos habitus in nobis et illos nos latere sicut dicit philosophus secundo posteriozuz contra platonem et hoc verum habet potissimum de operationibus non experimur tales actus in nobis: ergo non sunt ponendi: amplius omnia possunt saluari non ponendo nolle et velle naturale superaddita ipsi volũtati vt natura est: ergo incassuz est ponere talia accidentia quia hoc esset res gratis multiplicare loquendo de isto appetitu. Dicitur affirmatiue ad questionem q̃ de necessitate patet quelibet res imperfecta nata perfici ab aliquo perfectibili naturali appetitu ex necessitate appetit illud per qõ perficitur talis appetitus non sequitur cognitionem sine qua non est libertas q̃ summe patet eadem via in cuius potestate non est appetere in eius potestate non est remisse appetere sz sicut necessario appetit ita toto conatu appetit per remisse non intelligo remissionem graduales de voluntate libera increata non est questio quin deus necessario vult suam beatitudinem nec de illa querimus in titulo questionis loquendo de voluntate libera creata: dicitur q̃ voluntas vie potest non velle et nolle beatitudinem de non velle non est difficultas patet de nolle quicquid intellectus dictat esse nolendum voluntas potest conformare se dictamini intellectus licet non semper requiritur sed intellectus potest credere nullam beatitudinem esse possibilem vt patet de multis infidelibus et hereticis: ergo voluntas potest beatitudinem nolle.

Item quicunq̃ potest efficaciter velle antecedens potest velle consequens scitum vel opinatuz sequi ad illud antecedens: aliquis efficaciter potest velle non esse occidendo seipsum vt hannibal achitophel et ceteris qui sibi mortẽ cõscisciunt. Dicis illõ esse verum si non credat beatitudinem esse possibilem contra siue sit siue nõ sit quicquid potest esse dictatum a recta ratione potest cadere sub actu volũtatis. sed recta ratio potest dictare q̃ sortes carebit semper beatitudine: igitur damnatus si sue nature relinquatur potest se conformare in hoc cum videt voluntatem diuinam ad hoc determinatam.

Vlterius dicitur si aliquis clare videret deum hoc est haberet noticiam intuitiuam essentie diuine talis potest nolle fruitionem stante influentia dei generali hoc est stante concursu sicut in via concurrit superius diximus q̃ deus potest necessitare voluntatem ad aliquid et hoc est verum tam in via q̃ in patria: sed loquimur nunc stante influentia generali q̃ ista simul stant sortes clare videt deum et eum non diligit si voluntas sibi relinquatur ita q̃ dilectio non est consequens ad visionem: et arguitur sic hec voluntas sortis potest se conformare voluntati diuine: sed voluntas diuina potest velle q̃ stante visione iste non diligat põt velle pri9 sine posteriore ergo volũtas potest non diligere. non voco visionem priorem dilectione beatifica omnimodo deus potest aliter facere q̃ quis habeat dilectionem beatificam et non noticiam intuitiuam ymo q̃ cognoscat deum abstractiue vel intuitiue voluntas est libera: ergo respectu dei clare visi potest suspendere omnem actum suum et respectu miserie non habendo nolle et respectu dei clare visi non habendo velle: non sequitur nulla apparet ratio mali in deo clare viso: ergo voluntas non potest non diligere egre sequitur q̃ non potest hoc stante deum prosequi odio sed omnem actum suum potest suspendere et q̃ amplius ẽ si relinquatur sue libertati semper stante dei influentia generali potest deum clare visum odire et nolle: patet: voluntas potest exire in omnem actum circa suum obiectum volendo vel nollendo alias non est suum obiectum omne incommodum verum vel putatuz potest esse obtectum voluntatis nolendo sicut commodum verum vel estimatũ potest esse obiectum voluntatis volendo sed stat de potentia absoluta dei de qua loquimur sortem clare videre deum et puniri pena sensus et hoc potest apparere sorti incommodum ergo potest si sibi relinquatur nolle eum esse qui est punit q̃ pena et visio dei clara simul stant patet de christo in via sibi non capitur peua vt dicit culpam in ipso. Item quicquid voluntas potest nolle alicui individuo alicuius speciei hoc potest nolle sibi sed sortes potest nolle beatitudinem platoni: ergo sibi nolle potest. Ad auctoritates beati augustini in variis capitibus decimo tertio de trinitate q̃ omnes appetant beatitudinem: et similiter anselmus de casu dyaboli capite quarto dupliciter intelligũtur de appetitu naturali et etiam elicito communiter et de facto quilibz appetit sibi bene fieri et commodum et resilit ab incommodo sicut pulcre declarat augustinus decimo tertio de trinitate capitulo tertio de mimo qui proposuit in crastino dicere omnium voluntates in foro/et dicebat emptores velle emere bono foro et venditores velle care vẽdere et tamen stat fm oẽs ex libertate voluntatis oppositum. Sed circa predicta sunt aliqua dubia primum est circa libertatem voluntatis voluntas demonstratis minore bono et maiori incompossibilibus non potest preacceptare minus bonum relicto maiore quando habet plenum iudicium q̃ hoc est magis bonum et illud minus saltem pro illo tẽpore: ad hoc videtur esse aristote. tertio ethicorum capitulo secundo inquiens. et eligimus quidam q̃ maxime scimus esse bona: ergo voluntas non potest suspendere omnem actum circa beatitudinem Insuper de odio in deo nulla est ratio mali: ergo non est odibilis nichil est obiectuz volũtatis in nolendo nisi malum dicis malum apparens cõtra nec est malum verum nec apparens in deo. Rursus eodemmodo quis potest velle miseriam con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tra beatum augustinum nemo potest velle malum. Ad primum respondet buridanus in questionibus tertii ethicorum et aliqui alii voluntas pro tunc nō potest acceptare minus bonum sed potest omnem actum suspendere quousq; fiat vlterior inquisitio ḃ est reprobatum in articulis parisiensi. ꝛ littera p̄hi est ad oppositum videtur (inquit p̄hs) preterea nō idem homines eligere optima atq; etiā opinari ꝛc. Dico q; ex libertate sua pro tunc potest acceptare minus relicto maiore dignificanda est natura vbi non constat de opposito scō de generatione et ad hoc est experientia. Si dicas si quis habeat maiorem et minorem in prima figura circa agibilia voluntas de necessitate conformat se illi iudicio patet septimo ethicorum. Omne dulce est gustandum ḃ est dulce hoc intelligitur quando voluntas est conformis dictamini maioris dicentis omne tale esse agendum vel respuendum cui concordat cōmentator sexto ethicorum capitulo vndecimo quando vita concordat cum ratione experientia est ad hoc q; voluntas ex sua libertate potest resilire a iudicio intellectus. Ad secundum fateor in deo nulla est ratio mali nec apparēs hoc est q; cum colore apparet sed a ratione et errante taliter iudicatur sufficit ē sorti displicibile sortes p̄t nolle omne illud qō si bi displicet. Ad tertium dico quancunq; rez ponis miseriam culpam penam vel aggregatum dūmodo voluntati apparet aliqua ratio bonitatis vere vl̄ sophistice in eo voluntas potest illud velle multi dicunt se velle esse suspēsos vel damnatos ea lege q; de inimico vlciscerentur: ſz dicis ꝛ recte si viderent cruciatum inferni retractarent sententiam presentia periculorum millies plus mouet q̄ absentia ḃ non euitat propositum multi volunt aliquid qō sciunt eis oberit plurimum vt audaces vt in ore populi reputentur vt de illo qui combussit templum diane in epheso sufficit q; sit quecunq; scintilla apparentie ad velle dato q; absolute sit malum sed si esset aliquid voluntati ostensum in quo nulla est ratio boni veri vel sophistici nec boni vtilis honesti vl̄ delectabilis voluntas non potest diligere vel velle illud transcendit obiectum voluntatis ad volendū potest tamen ob libertatem eius omnem actum suspendere et sic beatus augustinus intelligit miseriā eodemmodo si esset vnum obiectum in quo nec est ratio mali veri vel sophistici et nichil prorsus in illo displicibile voluntas non potest exire in suum actum qui est nolle vt apparet licet sit magna apparentia q; voluntati vt voluntas est nichil est displicibile ex natura rei ꝛ potest velle illō vel istud ꝛ tūc est conueniens: vel nolle ꝛ sic est disconueniens. ex natura rei locus inferni non disconuenit angelo dānato sed solum quia nolitus secundum istud volūtas sibi relicta quicquid potest velle potest nolle ꝛ econuerso sed in hoc non insisto in presentiarum alias loqui proponens. ¶ Dubitatur secundo quia dictum est q; appetitus naturalis rei non distinguitur a re ipsa. ¶ Contra hoc arguitur inclinatio forme distinguitur a forma: p̄z habitus non inclinat dormientem ad intelligendum inclinat tamen vigilantem ad intelligendum ibi est transitus de contradictorio in contradictorium ꝛ per consequens aliq̄d est in intellectu quādo vigilat qō non est in eo quā do dormit ꝛ hoc non potest esse nisi actus. Similiter graue in loco proprio non inclinatur ad actum quia inclinatio est respectu rei absentis non habite sed quando est extra locum proprium tunc inclinatur ad actum: sed grauitas manet vtrobiq;: ergo inclinare est actum causare: propter istas rationes okam in tertio quodlibeto tenet inclinationem habitus distinctam ab habitu non autem inclinationem materie: propterea equiuocat de inclinatione non ē petenda pluralitas gratis nec aliqua ratio huius viri vincit oppositum teneo vtrobiq; inclinationem rei esse rem inclinatam quando argumentatur habitus non inclinat dormientem verum est nec vigilantem inclinare in morali philosophia tantum valet sicut agere vel facere habitus inclinat in actum habitus nullum actum alium causat in habente a suo actu habitus non producit actū se solo sine anima homo facilius exit in actum cum habitu q̄ sine habitu. Sed dicis citius cum habitu q̄ sine habitu vnde hoc emergit dicitur quia habet causam exeūdi in actum quā non habet nō habituat⁹ quia quero quid producit aliud ab actu vnigeneo qui erat ꝓductiuus habitus q̄ accidens producit alteri⁹ speciei ab actu elicito concedo q; est transitus de cōtradictorio in contradictorium per actum elicitum ſz certe per nichil aliud quando arguit de trabe. Dico q; graue in loco naturali non exercet suam grauitatem licet fuerit aqua in sua sphera nichil actualiter ponderat vt patet imponenti pedem manū vel humeros sub aqua alias descendens ad basim oceani non resiliret cuius oppositum experimento nouerunt nauigantes sed cum graue ponitur sup trabem sensim debilitatur trabs non debilitata grauitate corporis suprapositi vel minus attennuata tandem erit proportio maioris inequalitatis et trabs frangitur quemadmodum si sortes haberet in humeris vel capite pondus equalis resistentie vl̄ pauo minoris cum potentia portatiua sortis pro tempore resistit sed cum est potentia debilitabilis succumbit ab agente maioris equalitatis q̄ sit sortes resistentie. Si petas quid frangit vel debilitat trabem: dico q; grauitas que trabem indisponit si sic agit dum quiescit debes dicere habitum agere in dormiente.

¶ Distinctiōis quadragesime none questio septia.

Nunc septimo de quattuor dotibus loquendum est scilicet de dote impassibilitatis/agilitatis/subtilitatis/et claritatis que tanguntur ab apostolo prime corin-

thiorum decimo quinto seminatur inquit in corruptione surget in incorruptione seminatur in ignobilitate surget in gloria seminatur in infirmitate surget in virtute seminatur corpus animale resurget corpus spirituale ita vt surgere in incorruptionem referatur ad impassibilitatem surgere in gloria ad claritatem surgere in virtute ad subtilitatem surgere spirituale ad agilitatez: iuxta illud decimo sexto de ciuitate capitulo vicesimo septimo: imperabit deus anio animus corpori tanq̄ obedienti ibi erit suauitas et facilitas quanta regnandi viuendiq; facilitas erit. necessarium erat ad complementum beatitudinis has habere dotes non q; sic necessitas simpliciter dicta. dubitaret aliquis quomodo corpus compositum ex contrariis perpetuo duraret ab intrinseco et extrinseco et quomodo corpus potest esse cum celo impio: et an tarde ibi corpora moueantur sicut hic et an sint terrestria: propterea ponuntur quattuor dotes inane est ponere tentionem vnam dotem sicut multi antiquorum posuerunt loquēdo in particulari de dotibus quero per q̄d corpora beatorum erunt impassibilia hoc est querere essentiam dotis impassibilitatis. ¶ Circa titulum questionis duas positiones repio: vna tenet q; est quedam qualitas fluens a beatitudine anime in ipsum corpus reddens corpus impassibile. alia positio nullam talem qualitatem ponit cui adhereo in primis non est facile captu quomodo vna qualitas frigori calori et omniū corruptiuo intrinseco et extrinseco resistit nec quomodo anima talem qualitatem que naturaliter omni corruptiōi resisteret causaret. Insuper corpora damnatorum perpetuo durant sine corruptione intrinseca vel extrinseca ꝛ ibi est solum assistentia diuina non concurrens ad corruptionem corporum dānatorum ꝛ quare non erit sic in proposito: etiam non sunt multiplicande res gratis. dico ergo q; dos impassibilitatis supponit in recto pro corpore beati connotando q; deus ratione actuum meritoriorum in quibus discessit conseruat ipsum corpus ne patiatur aliquod lesiuum ab intrinseco vel extrinseco. per istam connotationem seclu duntur elementa ꝛ corpora dānatorum que non dicuntur sic dotata. dixi aliquod lesiuum corpora beatorum visionem et accidentia perfectiua recipiunt et sic augustinus in epl̄a ad dioscorum intelligit. Tam potentem fecit deus animam vt ex plenissima beatitudine que in fine temporum sanctis promittitur redundet in inferiorem naturam vult deus. deus istud facit ratione beatitudinis et hoc est vere de communi lege nisi propter aliquod speciale iterdum fiat oppositum vt erat de redemptore nostro tempore sue peregrinationis secundum corpus in via corpus eius erat passibile pro generis humani redemptione. Sed contra luce vltimo: dūs post resurrectionem dixit discipulis suis: palpate ꝛ videte vbi gregorius in omelia super illud iohannis vicesimo. infer digitum tuum huc: corrumpi necesse est q; palpatur. Insuper nullum violentum est perpetuum: sed corpus illud cum sit mixtum habet quatuor elementa in se quorum quodlibet est extra regionem suam. Ad primum dicitur non est necesse recipere dictum beati gregorii vl̄ potest dici est corruptibile et sic de corpore beati celo et similib⁹ palpabilibus sed non corrumpetur. Ad secundum potest esse difficultas circa maiorem: mare in zelandia et in aliquibus locis flandrie per aggeres et valla impeditur ne exeat in āridam et si mundus et homines durarent perpetuo sicut putabat aristoteles quid cause est quare hoc non potest fieri perpetuo: nisi dicas mare vnam plagam terre sensim amittere aliam lucrando et tunc erit idem de omni parti terre. secundo admitto maiorem minor est falsa non sunt elementa in mixto per realem existentiam et quando essent nego q; ibi detineantur violente si lapis detineretur in aere semper a deo licet esset cōtra naturalem inclinationem grauitatis particularis esse super leue tamen non est contra inclinationem totius vniuersi et cause supreme que res ad suum nutum mouet sicut cum quis bibit in arista extrahendo aquam de fonte ipa aqua ascendit ne fiat vacuum in vniuerso et non est hoc pure violente. At dicis secundum ista dos impassibilitatis nō erit maior in magis btō q̄ in minus beato concedo omnes equaliter conseruabuntur ne lesiuum patiātur differunt tamen sicut stella a stella in beatitudine et forte in claritate vel magis beatus pluries meruit hanc dotem impassibilitatis quia ratione cuiuslibz actus meritorii in quo discessit. Sed dicis christus post resurrectionem comedit: ergo cibus conuertebatur in suum corpus et sic erat passibilitas conceditur q; comedit accepit per os et stomachum sed postea resoluebatur in preiacentem materiam vel deus fecit q; esset statim post comestionem a remotis non transeundo per corpus vel eius poros qui statim euomit vel qui magnum profluuium vētris habet in quibus crebro nichil conuertitur in substām aliti realiter comedere dicitur.

¶ Distinctionis quadragesime none q̄stio octaua.

Octauo quero de alia dote scilicet dote agilitatis: supponatur in homine esse duplex motus/vnus secundum exigentiam elemēti predominantis vt est terra: alius est ei conueniēs ratione anime scilicet motus progressiuus isti motus differunt: motus qui sequitur animatum ratione corporis non sequitur cognitionem sed appetitum naturalem illius corporis et ideo est ad vnum locum sicut appetitus naturalis ad vnum determinatur motus qui est ratione anime sequitur apprehensionem que est respectu alterius ideo appetitus animalis sequens cognitionem nō est respectu vnius situs propter q; ille motus non est semper secundum eundem situm nec semper ad eundem locū: ſz quoquouersū est progressio etiaz in hoc motu mobile se sistit per intrinsecum vt brutum occurrē

Universidad de Deusto
Biblioteca

te impedimento non procedit vlterius per principium extrinsecum licet non moueatur libere sed in alio motu non potest se sistere:patet de cadēte e turre isste motus qui est ab anima nec est naturalis nec violentus est progressiuus et medius sed acceden do ad agilitatem dicimus illum agilem qui prōptitudinem habet celeriter monere suuz corpus vt de ascendentibus in fune vel cirogrillo qui non organice mouetur sed omnes partes simul mouentur: idem contingit in irundine et in aliis auibus homo organice mouetur vna pars mota alia quiescit quādo sortes leuat vnum pedem alter calcat terraz sic in equis et aliis in quibus videtur ieptitudo ad motum celerem.sed quomodo est dos agilitatis dicā sicut imaginor pro meo captu probabiliter sit anima sibi relicta et separata potest mouere se vbilibz instantanee ad quancunqz differentiam positionis vt patet ex secundo:grauitas est accidens corporis grauis secundum communem philosophiam non videtur illud accidens necessariuz ad hoc q̄ anima corpus informet de necessitate simpliciter dicta nō dubito ymo nec de congruitate tūc seclusa hac grauitate anima potest hoc corpus mouere vbilibz ad nutum eius cui suffragari videtur beatus augustin⁹ vicesimo secūdo de ciuitate.capitulo vndecimo dicit q̄ deus a corporibus beatis auferet graue pondus:idem dicit in questionibus de resurrectione.

Si petas an illud corpus est leue peto a te eandem questionez si tota grauitas separetur a corpore grauis vt a gleba terre quid erit de illo corpore non erit leue.et quero si ponatur illud corpus in aere quid erit de illo cum non habeat grauitatem inherentez si dicas formam substantialem producere grauitatem accidens sicut forma aque in se producit frig⁹ reducendo se ad frigiditatem post calefactionem sufficit nobis deus potest impedire ne fiat si nō ponas aliud a grauitate extrinseca res est paruia tūc anima mouet corpus vbi vult q̄ si curras ad grauitatem innatam forme substātialis:vel dicis animā non posse bene informare corpus sine grauitate accidente tunc deus supplet actiuitatem anime i mouendo suo corpore omnem terrestrietatem superuacaneam auferendo et anima ad illum motum agit et deus coagit multum vel parum ad nutū anime volentis successiue vel subito moueri. vel deus facit q̄ grauitas non plus resistit motui anime q̄ grauitas elementi in suo loco naturali si deus faciat hoc aque in loco suo non dubium est quin id facere potest aque extra locum naturalem aque:et h̄ cōuenit anime ratione sue beatitudinis:propterea auctoritates sanctorum dicentes ex beatitudine anime redundat quedam promptitudo in corp⁹ z dos agilitatis sic exponende sunt propter illam beatitudinem de⁹ coassistit et coagit illi motui ad nutuz anime moueri scholasticorum virorum dicta non recipimus dicentium dotem hanc esse quēdam qualitatem corpori inherentem causatam realiter a beatitudine nō est facile captu quomodo beatitudo accidens impartibile producat illam dotem corpore-am et quomodo illa dos monet corpus ad omnem differentiam positionis scilicet sursum deorsum et circulariter instantanee vel successiue sicut ascendit corpus christi hierosolymis q̄ subito beat⁹ mutetur:patet vicesimo secundo de ciuitate dei capitulo tricesimo dicit vbi volet spiritus ibi erit protinus corpus.et sapientie tertio dicitur tanq̄z scintille in arundineto discurrent.et esaye quadragesimo:qui sperant in dño mutabunt fortitudinem assument pennas sicut aquile current et non laborabunt ambulabunt et non deficient. rursus nulla est resistentia extrinseca resistens beatone instantanee mutetur et nulla est intrinseca:ergo instantanee mouetur.patet quarto phisicorū non alias mobile simplex positum in vacuo mouetur in instanti sicut dicit ibi aristoteles et ad hoc pulchre argumentatur quia nisi sit graue simplex positum in vacuo tardi⁹ mouetur q̄z in pleno.patet si successiue mouetur et cuiuslibet finiti ad quodlibet finitum est aliqua proportio sic q̄ mouetur velocius vt octo in vacuo q̄z in pleno tunc per subtiliationem mediorum dabis duo mobilia equalis grauitatis et figure equaliter mota in pleno et vacuo sed hoc dici non potest cuz omnis resistentia in vacuo est in pleno et aliqua alia non valet more aliquorum currere ad incomposibilitatem locorum oppositum illius ostensum est in decima distinctione huius: nec iuuat currere ad finitatem agentis vt patet per aristotelē et eius rationem dum bene ducatur. Dicis illud concludit me posse proicere in vacuo graue ad celum quia si per finitam distantiam alius in pleno equalis vigoris agens poterit per subtiliationem mediad tām tam distantiam proicere:non est simile cum hic est resistentia intrinseca et oportet vtramq̄ resistentiā diminuere intelligo mobile simplex intrinsece et p equivalentiem si vnum mixtum participās de grauitate aeris et terre poneretur in vacuo aqueo moueretur partibiliter cum grauitas aeris resistit descensui non incōuenit tale mobile in vno vacuo moueri successiue et in alio in instanti si illud mixtū poneretur in vacuo igneo descendit in instanti in vacuo aqueo successiue cū ita est q̄ graue simplex movetur subito in vacuo eo q̄ nulla est resistentia extrinseca nec intrinseca et per dotem subtilitatis beato nullum corpus non beatum resistit ymo nullū quia non intendit se mouere per beatum et sic non ei resistit et nulla est resistentia intrinseca per dotez agilitatis quare preter rationem est negare motum instantaneum a beato hic terminum: moueri extendimus ¶Sed contra istam conclusionem argumentor ex eo sequitur q̄ linus potest mouere se circa celum in instanti et facere circulum in eo et sic in eodem instanti erit in oriente et occidente et in pluribus locis naturaliter. Insuper vel illa mutatio incipit per vltimum instans non esse sicut contingit de motu proprie dicto et sic non dabitur instans quo mouetur ab a ad b immediate post hoc instans vel vnum instans immediatum alteri instanti.sed i hoc instanti.cōtra in hoc instanti est in termino ad quez

et in termino a quo z q̄cūq̄z mobile est in termino a quo et ad quē quiescit ergo simul quiescit z movetur extendo terminū mot⁹ ad imitationē instantaneam. Ad primū cōceditur nec hoc est incōueniēs Ad scōm dicitur vtrūq̄z pōt dari ꝓmo admittam⁹ q̄ mobile incipiat mutari per vltimū instans nō es se mutationis q̄ est vltimū instans esse quietis:sed illa mutatio subitanea nec desinit p vltimū instans esse mutationis nec primū nō esse post mutationez dando aliud membrum dico q̄ in hoc instanti describit circulū circa celum vel ascēdit vl descendit z est in termino ad quē z a quo z nego q̄cūq̄z est in termino a quo quiescit si quiescere opponatur moueri z mutari si solum motui cōcedit simul idē mutatur z quiescit:si intelligat in quocūq̄z tempore vl instanti.at dicis ille beatus manet semper in eodez loco in quo prius erat ergo nō mutatur quia nunq̄z transit extra hunc locū. ℟Rideo cōsequētia est nulla sorte manente parisii si de⁹ ponat eū rome z moueatur vel mutetur aīs est verum z pīs falsum.

¶Secundo argumentor sit lin⁹ in occiēte z cletus i occidēte qui velint sibi subito obuiare in pūcto medio intersicitii inter illos q̄ signo centum leucarum queritur in quo puncto sibi obuiabunt dicitur obuiabunt sibi in pūcto in quo volunt si linus velit in pūcto pedaliter ab eo distante mutari z cletus per reliquā partē in illo puncto sibi obuiabunt ita facile potest beatus z ita cito mutare se per magnam intercapedinem sicut paruam dices beati cupient esse prope christum ergo non mutabuntur nec mouebuntur. ℟Respondeo christus est vbiq̄z z per totum celum et licet christus non sit vbiq̄z xp̄us tñ potest de⁹ supplere causalitatem obiectiuā humanitatis eius. Item mouendo in instanti manebit in loco in quo est.

¶Distinctionis quadragesime none q̄stio nona:

¶Queritur an corpus beati potest naturaliter esse cum corpore nō glorioso q̄ potē subtilitatis supponamus q̄ subtile dicitur a virtute penetrandi.ij.de ḡiatione tripartiā res est penetratiua aut ꝑpter quātitatis acutiez vt in lancea vel acu aut propter raritatem aut materie paucitatē vt i aere vl igne aut propter actiue virtutis magnitudinē z sic vinū aliquod est magis penetratiuū q̄z quecūq̄z aqua qua ꝑpter aqua cū modico vino bibita magis refrigerat q̄z si per se bibatur cum vinū facit aquā ad loca corporis penetrare ad que per se penetrare non pōt licet subtilitas non cōueniat beatis ꝓmis duobus modis conuenit tertiomō vel translatitie dos subtilitas non est qualitas aliqua data corpori beati sed h̄ complexū dos subtilitas supponit ꝑ beato vl deo vtrūq̄z dici potest sed capiamus pro ipso beato parū discrimis cōnotando q̄ ratione btitudis dat corpori illō q̄ quoq⁹ uersū pōt se mouere p qōcūq̄z medium. ¶Isto notato pono ꝓclusionē affirmatiuā ꝑbatur conclusio ostensum est in questione p̄cedenti q̄ corpus beati potest moueri z subito z cū i celo non est vacuū nec cedit corpori beati sicut aqua pisci vel aer aui volanti per medium.Iob.iij.celi solidissimi quasi ere fusi sunt. Item quomō alias corpus x̄pi ascēdit ad celos z intrauit ad discipulos ianuis clausis.Iohannis vltio.exiuit vterū beate virginis claustris virginalibus integris surrexit de sepulcro monimēto clauso nō valet dicere celi diuisi sunt et ascendenti quia tunc oporteret totiens habere celū diuisū quotiēs beatus mouetur p celū q̄z q̄ vni deseruit omnibus deseruit nō valet fictio aliquorum clausit secrete ianuas vel fecit corpus suū sub pua quātitate q̄ pre rima intrare poterat reliquo tales ieptias aliquorū. Item materia z forma substātialis sunt in eodē loco adequato nulla est repugnātia q̄ omnia corpora mūdi sint in loco vni⁹ fabe ostendat hoc incōuenire aduersarius. ¶Contra conclusionem argumentor vel naturaliter oia beata corpora erint cum alio corpore nō btō vel miraculose nō ꝓmz patet.iiij.phisicor.c.de vacuo si scōm i quo libet motu beati erit nouū miraculū. ℟Respōdetur aliquid est naturale id est competens nature ꝑ vno tempore q̄ nō reputatur naturale ꝑ alio tempore est preter naturā febricitāti bibere purū vinū z forte non aūt bene complexionato sano nūc esset miraculū duo corpora de p̄dicamēto substantie esse i eodem loco nec possunt simulesse ꝑ cursum cōem in corporib⁹ glorificatis dabitur eis ꝑm legem cōem q̄ poterint esse cū corporibus nō gl̄iosis etiam miraculum debet esse isolitum cū illud erit cōe nō erit miraculū. ¶Sed contra illud argumentor ad motū instātaneū sequitur penetratio corporum naturaliter.patet.quādo lin⁹ mutatur per ynā leucā i instanti pars posterior dorsi z anterior pectoris diametraliter respondēs erint in eodē loco ꝑpter:igit dicis illatio est nulla nisi in stabilitate simul starent Insuper si corpora possent esse naturaliter ꝑm illā legem mutuo nichil ad b sed q̄ non decet esse cōfusionē corporū gl̄iosum in eodēloco ad hoc nō concurrit deus ꝑz tenet circa illud legē cōem vie nec sequitur q̄ vnus beatus aliū impediet poterit subito actualiter se mutare circa aliū sicut mouēdo per lineam rectam:ꝑz dicis naturaliter nūc corpora de predicamento substantie se penetrant ergo corpora beatorum possunt se penetrare suapte natura nō dubitam⁹ qui deus potest facere corpora gloriosa se penetrare sed non decet.assumptum patet.i ferro ignito est ferrum z ignis simul cū stupā incendit sil̄r in pane vino itincto vinū z panis sunt in eodez loco non valet dicere vinū est in poris panis quelibet pars panis est vino hūectata ergo vinum et panis simul sunt alioquin humiditas vini migrat in panem q̄ est preter naturā. Ad primū dicitur in poris ferri includit ignis eodēmō in poris panis imbibitur vinū cōstat panē frangēdo immitatim aliqua pars interi⁹ alba z alia rubea a vino: humiditas vini potest successu tēporis siccitatē panis corrūpere ꝑpterea non sequitur q̄ humiditas migret de sub-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fecto in subiectum etiã illatio est nulla per locũ intrinsecum sz per locũ extrinsecũ ad principale sed nobis ptinens in materia quã tractam⁹ adhuc probatur añs cõdẽsatio est possibilis naturaliter ꝙ corporum penetratio añs claret ꝑbatio ꝑne capiẽdo a corpus bipedale z locũ propriũ eius post condẽsationẽ vtrasq; pedalitas est in eodẽ loco ergo est penetratio corporũ qz duaꝝ medietatũ. ℜ Respondeť consequentia est nulla a post cõdẽsationẽ minorem locũ occupat ꝙ ante p iuxta positionẽ partiuꝫ mediatarum nõ ꝙ sit idem locus ꝓprius vtriusq; medietatis sed solũ qz partes remote magis appropiquant ꝙ ante appropinquauerũt. patet de lacte bulliente rarefacto infrigidationi sue relicto. si petas q̃ res gñatur in rarefactione z q̃ corrũpitur in cõdẽsatione. dico ꝙ nulla dixim⁹ superi⁹ in .xij. distin. huius duas esse positiones ꝑbabiles an quãtitas distinguiť a re quãta tenẽdo idemptitatẽ iam p solum partium elongationẽ z motũ localẽ nullã entitatez nouã acquirendo densum efficiť rarũ z dicitur motus ad quãtitatẽ ꝓpter nouum dicibile de predicamẽto quãtitatis ꝙ incipit verificari de pronomine hoc augmentatum demõstrante si quãtitas ponatur res alterius speciei a substãtia z qualitate iã dico eodẽmõ aliquid rarefit per hoc ꝙ partes eius magis distant q̃ ante distabãt z cõdẽsatur per hoc ꝙ partes mediate magis approꝑiquãt z nulla quãtitas generatur vl' corrumpitur de nouo. Sz dicis si duo corpora possunt esse in eodẽ loco due medietates eiusdẽ cõtinui possunt esse in eodẽ loco sz hoc est ipossibile ꝙ patet in prima parte propositionali hore ponat deus duas medietates a cõtinui in loco vnius medietatis tũc totũ erit subduplũ ad precedens in scõa parte propositionali hore per positionem mutuo partiũ sit totũ sub quadruplũ in tertia parte propositionali hore sub octuplũ z sic cõsequẽter per omnes partes ꝓportionales vni⁹ hore iam i infinitum parum erit hoc corpus añ instans extrinsecum terminatiuũ hore z in illo instanti erit indiuisibile ꝓpter istud aliqui nõ audẽt admittere ꝙ due medietates eiusdẽ corporis se penetrent bene tñ in variis corporibus sz hoc nichil est. cõcedo ꝙ i infinitum parum erit hoc corpus ante finẽ hore sed in instãti terminatiuo hore erit penetratio partiũ sicut superi⁹ in .x. distinctione huius diximus fm vnam imaginationem de existentia corporis xpi et licz ab illo modo nos elongauim⁹ tñ fatemur illum deo esse possibilẽ z sup hoc nõ est difficultas vel oportet deum reducere corpus ad certã quãtitatẽ fm ꝙ ei placet si ipsum conseruat z nõ hoc mõ penetratiuo si poneretur infinitum frig⁹ in a glatie bene applicatum huic cere nõ ponendo minimũ naturale forte ita fieret sicut argumẽtũ imaginatur. Sed dicis si non sit status i cõdẽsatione nec in rarefactiõe erit z sic inter puncta finita claudeť infinitũ ꝙ alibi reputatur impossibile. patet. capiendo a z b pũcta terminativa a corporis pedalis rarefiat totũ in prima pte propositionali hore per pedale in scõa medietate ꝑ bipedale z sic cõsequenter per omnes partes proportionales vni⁹ hore iam inter illa pũcta claudeť infinitũ. ℜ Respondeť ad misso toto casu ꝙ nõ deť status in raritate cõsequẽtia est nulla vt dictũ est i questionibus de infinito per elongationẽ duoꝝ lapiduꝫ ꝑ pedale i singulis partibus ꝓportionalibus vni⁹ hore. Sed cõtra dicta de rarefactione arguis si extensio ptiũ mediatarum sufficiat ad rarefactionem tunc aliq̃ corpus rarefiet in vno tempore certo in quo manebit equale de materia sub equali quãtitate hoc est falsuz illa res dicit rara q̃ sub paruꝫ de materia habet magnã quantitatẽ z illa dicit rariorꝫ que sub minore materia habet tãtum de quãtitate sicut alia vel maius vt accepto pedali aque et aeris aer est rarior eo ꝙ fm ꝑm ex vno pugillo aque possũt esse decẽ aeris ergo ex vno pedali aque fieri possũt decẽ pedalia aeris z si nõ in proportiõe denaria cõstat ex vno pedali aque possunt fieri plurima pedalia aeris ergo aer sub equali quãtitate cũ aqua minus habz de materia z opposito mõ illa res dicitur densa q̃ sub parua quantitate multũ habet de materia. ꝓbatur cõsequẽtia ponendo a corpus octo pedale diuisum ꝑ partes proportionales ꝓportione dupla z bozã futurã sic ꝑtire matoribus ꝓtibus v̄ſ⁹ nos terminatis z i prima ꝑte proportionali hore raresiat ꝑma pars ꝓportionalis a corporis versus secundũ eam cõdẽsando ad subduplũ z in scõa parte ꝓportionali hore sequentis scõa pars corporis rarefiat tertiã vers⁹ ipsam tertiã condẽsando ad subduplum z sic consequenter iam ex ipotesi quelibet pars ꝓportionalis a corporis rarefiet. ℜ Respondetur a corpus i casu illo nõ rarefiet z totale corpus nõ erit maius in fine hore q̃ nũc est quia quãtũ de quãtitate acquirit ꝑma pars proportionalis in prima parte proportionali hore tãtũ in eadẽ deperdet scõa pars ꝓportionalis a corporis z quãtum scõa pars proportionalis acquirit in scõa parte proportionali hore tantum depdet i eadẽ parte hore tertia ꝑs ꝓportionalis illius corporis z licet ꝑma ꝑs proportionalis illi⁹ corporis in ĩstanti terminatiuo hore erit maior q̃ nunc sit z nulla alia ꝑs ꝓportionalis erit tantuz minor q̃ nunc est sicut ꝑma erit maior q̃ nũc est. non sequitur ꝙ totũ corpus erit mai⁹ qz aggregatũ ex omnib⁹ aliis a prima erit ꝑ tantaz quãtitatẽ min⁹ ꝑ quãtã prima erit maior cui⁹ supputatio facile iueniri potest i ꝑma parte ꝓportionali hore prima ꝑs proportionalis a corporis acquirit vnũ pedale p̃cise z tantũ scõa perdit tũc in scõa ꝑte proportiõali hore scõa pars proportiõalis a corporis deperdit semipedale q̃ est medietas partis ꝓportionalis a corporis modo qualis est proportio scõe partis proportionalis ad tertiam talis est oim dẽpta ꝑma in ordine ad scõam qz vtrobiq; est proportio dupla secunda pars proportionalis a corporis i secunda medietate hore acquirit semipedale ergo oẽs sequentes tantũdẽ acquirent sc̃z aliud semipedale ergo omnes partes ꝓportionales sequẽtes primã tantũ amittunt quãtũ ꝑma acquiret ergo totale corpus nec condẽsatur nec rarefit. quo fit hec cõsequẽtia est nulla binarius duarum ꝑmarum

partium proportionalium rarefit trinarius trium primarum partium proportionabiliũ rarefit z sic i abissum ergo hoc totũ rarefit añs est verus z consequens falsum demõstrando qualscũq; finitas ptes proportionales cũ prima sed sicut ꝑma sola rarefit quelibet alia condẽsatur.

¶ Distinctionis quadragesime none q̃stio decima.

Decimo querẽdũ est de dote claritatis que res est dos claritatis supponam⁹ illud aut cẽne. vj. naturaliũ lumẽ lux z color habent diuersa passa susceptiuũ lucis est opacũ z densuz ꝑ pterea stella est dẽsior pars sui orbis nec aliud põt ꝑ eam videri exñs post se eclipsat susceptiuũ luminis est corpus perutũ z diafanũ z fm hoc nõ essent beatoꝝ corpora lucida z peruia susceptiuũ coloris est densuz ꝓpter ista aliqui egre admittũt ꝙ beatorum corpora sint lucida colorata z luminosa sed hec rationes nõ mouẽt. ¶ Tũ primo naturaliter materia prima vt opinoz est subiectuz ihesionis accidentiuz materialiũ. Insuper opinabile est materiã celi esse eiusdẽ speciei cũ materia in ĩstis inferioꝝib⁹ si materia sortis sit colorata nõ repugnat materiaz celi suscipere in se colores licet nunc nõ habeat color causatur ex varia actione qualitatũ primaruꝫ quas celuz non suscipit sed nõ video repugnantiaz quĩ celũ suscipere põt qualitates ꝑmas de potẽtia dei de qua loquimur sed densior pars celi est aptior ad susceptionẽ lucis q̃ rara corpus densuz potest rarefieri nec protinus totã suaz lucẽ ꝓpterea amittit. item lux iberet cãdele que non videť alteri⁹ speciei a susceptio luminis semp loquor de materia multi non ponentes species colozis intẽtionaliter i medio ponunt colores aeri inherere z dicũt qñ radi⁹ solaris transit per vitrũ rubeuz causatur vera rubedo i aere hoc sensus iudicat qui nõ debet dici in hac parte decipi cũ actiuũ z passiuũ debite applicanť z nullũ cadit impedimẽtuz. ℜ Rursus nulla repugnantia videť ꝙ eadẽ noticia specie inhereat aie intellectiue z angelo z angelis specie distinctis ergo eodẽmõ accidẽtia eiusdez speciei possunt materie celi inherere fm eos qui ponũt materiam illaz alterius speciei a materia in ĩstis inferioribus ergo nulla repugnãtia est ꝙ corpora beatoruꝫ sint colorata lucida z luminosa. iuxta illud sapiẽ. iij. fulgebunt iusti z tã q̃ sc̃i tille z̃. z mathei. xiij. fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ z ad philippenſ. iiij. Saluatorez expectam⁹ dñm nostruz ieſuz christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratuz corpori claritatis sue. j. corinthioꝝ. xv. alia claritas solis alia claritas lũe z alia claritas stellaꝝ. stella enĩ a stella differt claritas a claritate sic z i resurrectiõe mortuoꝝ postillatoz hoc exponẽs dicit per claritatẽ solis z lune intelligitur claritas christi z beate ỽginis z mathei. xvij. in transfiguratione. Et resplenduit facies eius sicut sol qõ cõfirmatur auctoritate beati gregorii. xviij. moraliũ sup illo ỽbo. iob. xxviij. non equabitur ei aurũ. quo fit dos claritatis est terminus collectiuus supponẽs pro bono coloze z decente luciditati et luminositati et addit aliquid supra ipsuz beatuz. ¶ Sz contra illud arguitur vel huiusmodi dos causatur a beatitudine aie vel ab aliquo alio sz nec ℔ nec illõ: igiť. nõ a beatitudine quomodo beatitudo formalis, pducit huiusmõi dispositionez i corpore nõ ab alio qz queritur a quo alio. Insuper vel omnes beati habebunt equalez dotẽ claritatis in corpore qui habent equalem beatitudinez in anima vel non fm videtur ꝓter tationẽ videtur ꝙ sicut equalibus meritis dabuntur equales beatitudines sic equis beatitudinibus formalib⁹ anime dabuntur similes dotes corporis aliud membrum ꝓbatur ethiopes z indi habent colorez nigrũ potius nigredinẽ septẽtrionales vt rutheni habebunt albedinẽ modo albedo nigredini prestat: igitur.

Ad primuz dicitur ꝙ beatitudo aie non causat dotem in corpore proprie sed deus causat z beatitudo aie est causa sine qua non vel dispositio ad hoc req̃sita. Ad secundũ concedo ꝙ omnes equaliter beati in anima habebunt equales dotes in corpore vbi tangitur de indo z rutheno nõ palaz est an omnes beati colorabuntur albedine qui est primus colorũ nunc autez exñtes sub equatore z inter tropicos vl' prope eos sunt nigri ꝓpter ardorem solis sol enĩ denigrat corpora humida licet calor dealbet sicca vt patet in ossibus cõbustis in igne z in dente ethiopis extremales prope polos sunt albi ꝓpter frigus qõ est mater albedinis sz post diem iudicii beati erunt omnes in celo quos calor solis nõ denigrabit ꝛoẽs homines promiscue se habebũt ad loca sicsz ꝙ non oportet ethiopes magis accedere ad circulum equinoctialem q̃ alios z si omnes ibi essent septẽtrionales z meridionales sol eos non alterabit. si dicas sol calefacit circa se superius z inferius in passa dispositia z si celi nõ sunt susceptiui coloris tamen homines in celo suscipere possunt et celum empireum est ita vicinum celo solis sicut sũt ethiopes modo eos alterat ergo tunc alterabit. ℜ Respondetur licet sol ponatur in quarto celo tñ ponendo multitudinem celorum de qua loquimur in secũdo z celi superiores sunt maiores sol magis ab eis distat q̃ ab ethiopibus z si esset vicinior deus ad hoc non cõcurrit etiam est probabile ꝙ ethiops beatifi cabitur in corpore nigro sicut tartarus in corpore albo fm dispositionem optimi corporis in via coloz nigredo est nobilis color z decẽs ethiopez sicut albedo septẽtrionalem sicut qõlibet indiuiduũ habet complexionem quã nõ habet aliud et impossibile est aliud ei associari simile fm auicẽnam doctrina. iij. fen. j. ꝑmi canonis sz equiualenter deus totũ suplet in ratione dotis de⁹ põt facere ꝙ dos claritatis non percipiatur a videnteꝫ vt fecit post resurrectionẽ. luce vltimo. qñ apparuit sub specie peregrini qz ad illud non concurrebat.

¶ Distinctiõis q̃dragesime none q̃stio vndecima.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vndecimo querit an corpora dura possunt se tangere & querim⁹ ꝓpterea quationē qz qñ corpus beati penetratiue se habet cū alio corpore stat os beati se habere cū silice vel alio osse mō os est durissima pars corporis ꝑm auicennā doctrina quarta loci allegati dicit ꝑmū mēbrorū similiū est os qꝫ durū est creatū qñ ipsum est corporis fundamētū & sustentaculuz motiuū mō ꝑm aristotelē corpora dura nō possunt se tangere cōtemplatione illius q̄rim⁹ hanc q̄stiōez ad cuius enucleationē aliquas ꝓpositiões subiungemus. ¶Prima est duo corpora dura possunt se tangere.pz.hec duo corpora mollia possunt se tangere hec duo mollia sunt vł possunt esse duo corpora dura:igitur. ¶Secunda ꝓpositio duo corpora dura plana manētia dura possunt se tangere.patet. vt prius hec duo corpora possunt se tangere demōstrando duo corpora mollia hec sunt vel possunt esse corpora dura plana manētia dura:igitur. ¶Tertia propositio possibile est duo corpora dura se tangere de potētia dei absoluta ad hoc nulla sequitur cōtradictio. ¶Quarta propositio possibile est naturaliter duo corpora dura se tangere.pz de duabus medietatibus huiꝰ scilicis vł cuiuscūqz alteriꝰ petre. ¶Quīta ꝓpositio possibile est naturaliter duo corpora dura nō constituentia vnū se tāgere.pz de annulo argento deaurato qñ se teteger ūt erāt mollia vel alterum molle vt in prima liq̄factione & sensim fiunt dura nichil penetrando auruz ingreditur inter ipm et argentum. ¶Sexta propositio duo corpora dura plana varia sine hac mollificatione se contingunt naturaliter.patet.si mollaris planꝰ cadat super molarem planū quid obstat quī molaris superior tangat inferiorem.dicis aer cōtra ille aer parue est resistentie ergo nō potest superferre molarem cum molaris positus in suprema regione aeris discendit & totū interstitiuz aeris inter terminū a quo motus & terre non impedit discensuz illiꝰ molaris ergo a fortiori nec ille puus aer interiectꝰ hic non video aliam ter giuersationē nisi hanc molaris superior nō tangit aliū non qꝫ aer possit ex sua resistentia quātū est de se resistere molari.puta si ponerētur cū corpore molli resistere illi discēsui ſz sicut natura cōis abhorret vacuū & ꝓpter graue ascendit contra inclinationem ꝓpriā sit natura totius vniuersi hic aer inclusꝰ resistit ne molaris superior alium tangat. ¶Sed contra illud argumētor vnꝰ lapis cōtra aliū pulsus eum frangit ergo euz tāgit similiter ensis tangit craneū.dicis illationē nullam de tactu immediato si poneretur vestis inter duos lapides stat alterū minutati frangi.ꝓpterea argumētor aliquis aer includitur inter molares planos ne se tangant ꝓpter naturā cōmunē tuncille aer est alicuius ꝑfunditatis diuidamꝰ illū aerē ꝑm ꝑfunditatem i duas partes a superiorē & inferiorē. Arguitur sic molaris pōt descēdere per totū a qō patz qz si nō hoc esset ꝓpter naturā cōem totiꝰ vniuersi nolentis admittere cōtactū corpoꝝ duoꝝ. Sed contra hoc argumētor hoc bene euitabitur ꝑ b aerē si dicas b aerē sufficere resistere & non requiri a eodēmō ꝓbabo partiēdo b in duas medietates ꝑm profunditatez hic dicere potes datur minimū naturale ꝑm profunditatē qꝫ minꝰ illo existere nequit naturaliter ꝑm illaz dimensionē.contra licet det minimū naturale simpliciter nō datur minima profunditas naturalis i suo toto sicut non dat remississimū lumē cōiunctū alteri.patet de lumine vniformiter diffozmi ꝓpterea nec est ratio nec auctoritas propter quā debeamꝰ admittere aerem posse impedire diſensuz molaris i proposito imo videtur pegrinū illa via incidere & contra pbiam.secus est de vacuo ergo hoc nō est admittendum:ergo sexta propositio vera. ¶Sed contra hoc argumentor ponatur vnus molaris a super molarē b per contactū vt dicit sexta propositio tunc ponantur quattuor vel quinqz funes in extremis a & sint quinqz mouētes a ꝑpendiculariter sursum & vniformiter & sit h vltimuz instans non esse illius motus tunc sic immediate post hoc a molaris separabitur a b molari ergo immediate post hoc erit aliqua distantia inter a & b licet nulla intercapedo sit inter a & b imediate post h instans ergo erit vacuum circa partes centrales illozum molariū qz citius aer intrabit ad partes extremales q̄ centrales ſz impossibile est dare vacuū naturaliter vt patet.iiij.phisicoꝝ & ratio ad hoc suffragatur cum clipsedra plena aqua obstructo orificio superiori nō descendit aqua & hoc nō nisi ad fugiendum vacuū:igitur.si impossibile est naturaliter dare vacuū implicat corpora plana posse se ptingere. Respondetur nulla agentia possunt molarē naturaliter leuare & vniformiter natura abhorret vacuū. Secundo dicitur admittendo casum cū succes siue leuatur a molaris superior successiue aer ingreditur & ante qōlibet instans futurū erit aer in cētro illoꝝ molariū sed ꝓximitate quadē ille aer erat i ptes extremali q̄ cētrali & sic nō habebis vacuū. Sz cōtra vel ille aer est in parte extremali illozū molariū in instanti aliquo vel tēpore quo nō est in centro et sic est vacuuz i medio si non ergo nulla est ꝓximitas Tertio dicitur subito aer ingredietur ad centrum molarium nec motus ꝓpterea fit in instāti ſz mutatio subita qꝫ est possibile naturaliter ꝑsuppositō illo facto.Quarto dico nunc difficulter dant corpora perfecte leuia etiaz sunt multi pozi in superficiebus in quibus icluditur aer sed dicis illi pozi nō sūt imediati qz tunc esset vnus soluz pozꝰ da aliquā intercapedinē paruā vbi nulli sunt pozi. dicit aer adhuc rarefiet qui est in pozis & rarefit subito loca nō porosa occupans ergo ad alius aer ingrediatur circunstans pure partibiliter facile aer rarefit. patet per clipsedram ꝓ media parte refertā aqua et pro media aere obstructo orificio descendit aqua propter aerē rarefactū insequentē.secus est de clipsedra aqua plena. ¶Secundo arguitur cōtra sextaz ꝓpositionē que est conclusio huiꝰ questionis argumento aristotelis cōiūgantur duo corpora dura in aqua quantūcūqz artificiose fune vł clauo vt faciūt qui ligna super tayim ad sanctū iohannē deferūt cū

multitudine ouium iam ibi est humiditas et illa nō migrat de subiecto in subiectū ergo aque inheret ḡ inter illa duo ligna mediat aqua sed aer est mlto rarioz aqua ergo citius aer mediabit inter illa corpora dura. ¶Respondetur difficile est inuenire corpora leuia & polita & qꝫ nichil asperitatis sit in actibus illoꝝ corpoꝝ sed casu dato aer includebatur in poris vel inter illa corpora qñ vtebantur q̄ quidē aer ab aqua condēsatur & infrigidatur & gñatur aq̄ de nouo vt ꝑm doctrinā metheorologicā fit de gñatione fontiū fortasse adhuc est humiditas aquea aristoteles intelligit vt in pluribus vł cōter de corporibus quibus vtimur.dicis ꝓbi ne esset vacuum nō admiserunt contactum corpoꝝ duroꝝ videt idē esse in contactu mollis et duri forte hoc negas duz subtrahitur durū a molli insequitur molie & relinqt post se vestigiū.cōtra qñ quis trahit cerā a lapide aliqua pars manebit plana non erit infinita acuties Respondetur si ita foret qꝫ nō essent pozi sed esset vniformis nisus ad segreganda illa corpora extremum illius cere esset infinite acutū stat ceram esse finitā entitatem & infinitā acutiem dato qꝫ eadez res numero sit acuties & entitas. ¶Tertio argumētor si istud esset verum sequeretur qꝫ duo circuli super idem centrū constituti essent eq̄les consequens est falsum & contra euclidē.iij.elementoꝝ ꝓbam ꝓbo omnes circuli habentes diametros equales sunt equales est cōis aīmi conceptio premissa ab euclide in principio tertii elementoꝝ:sed sic est si corpora sic se tangant.patet de locante & locato . ¶Respondetur hoc argumentū est nulluz cōstat nec aer nec aqua nec corpus molle mediat inter celū lune & mercurii & argumentū equaliter concludit qualitercūqz dicatur siue corpora dura se tangāt siue nō & patet ducendo diametrū per totuz corpus locatū vsqꝫ ad eius superficiē ꝑ exam ad concauā corporis mollis locantis dico cōclusio.vj.tertii elementoꝝ euclidis intelligitur de circulis eccētricis & nō cōcentricis & hoc patet ꝑ theonis demōstrationez que est hec sint duo circuli a b c & c d e se inuicē tangentes in c signo sit f cētrum cōe ꝑ primū postulatum: cōnectatur f c & extendatur vtcūqz f c b qñ:igit f signum centrum est circuli a b c equalis est p.xv. ꝑmi diffinitionē f c ipi f b. Rursus qñ f signū centrum est circuli c d e equalis est f c ipsi f e per eandē diffinitionē patuit aūt qꝫ f c ipi f b est equalis:igitur f e ipsi f b est equalis minoz maiori qꝫ est impossibile:igitur f signū non est centrum orbiū a b c & c d e ꝓpterea infert theorema quītū sexte cōclusionis si bini igitur orbes se ad inuicē tetigerint eoꝝ non est idē centrum id idē ꝑz lucidius in cāpano centrū terre est centrum sphęrarum celestiū sperarū inqz totaliū nō loquor de eccētrito ptiali hec demōstratio locum non habet in cōcentricis nec potest aliqs applicare eis hanc demonstrationē pūctum idem numero tangens superficiē cōcauā locati & diametrū terminans diametrum locantis terminat i superficie cōuexa ex quo ꝓcludere nō vales partē toti esse equā.si dicas eadē est diametrus duoꝝ circulorum concentricoꝝ q̄ trium q̄ truoz & sic sine statu status est in secundo non pono longitudinē latitudinis exptē diametrus que ducitur ad superficiē conuexaz tertii circuli includit vnā portionem latitudinis secundi circuli & alia diametrus hoc non includit sed idem est iudicium de diametro ducta ad conuexuz secundi circuli & concauā tertii si longitudinē latitudinis imunē admittas ad imaginationē, ꝑficiscere.

¶Distinctionis q̄dragesime none q̄stio duodecia.

Duodecimo queritur circa hanc distinctionem an sensue beatorum in patria erint in actibus suis. Respondetur per conclusiones duas. ¶Prima est aliqui sensus non exibunt in actus suos,pbatio gustus non exibit in actꝰ suos in celo odoz apprehenditur cū quadā vaporali euaporatione que a corpore odorifero resoluitur q̄ nō erit in patria qꝫ sit talis resolutio patet nō alias pomū vel aliquid multū odoriferum diu in manu detentum tabescit & aliqui pereunt odore venenoso qō non est facile captu si odor tantū intentionaliter fiat si quis contendat qꝫ nulla est euaporatio per mediū quia non videtur qꝫ tigrides & aquile venirent ad centum leucas vel quingentas solo odore duce & sicut erat tēpore belli grecoꝝ que aues nūq̄ alias erant vise in grecia odor nō tantū multiplicatur illud non euitat propositum forte non est adhibenda veritas illi narrationi forte qꝫ aīalia rapacia sunt acutissimi visus vt a remotis habeant predam in altis iugis mōtiū viderūt ad magnā distantiā vt fertur de aquila alte volāte capiente piscē in mari vel forte ventus differebat illo tēpore odorē ad tāta distantiā etiam quid cōducit exire in actū gustus in patria cum ibi nec comeditur nec bibitur.

¶Secunda ꝓclusio aliquis sensus exit i suas operationes.patet de visu.apocalipsis.v.videbit eum omnis oculus.hoc patet de sensu auditus vt glosa & interlinearis & marginalis tenet super illo verbo psalmi.Exultatiões dei in gutture eoꝝ.psal.cxlix.

¶Sed cōtra hanc conclusionem argumētor vox non fit nisi mediante aere.vt ꝑz in de anima.modo non est aer in celo:igitur. Insuper si sensus exeant in suos actus ipediunt voluntatē et intellectū exire in suas operationes.ꝓpterea cecus melius aduertit q̄ videns & magnus dolor i vno mēbro facit dolorē paruū in alio apparere nullū . Ad primū dicit non requiritur aer ad vocez nisi ꝓ hoc statu sicut requiritur aer ad viuendū ad inspirationē & respirationē & per hoc etiam causatur loquela deus hoc totum supplet si deus potest producere vocem cum aere potest sine aere aer nec est materia nec forma vocis materia scz ex qua ergo deus potest supplere vicem aeris deus potest facere qꝫ homo loquat & viuat semper in vacuo ꝓter rationē est dicere qꝫ celum frangitur more aerꝝ in loquendo. Ad secundum nego qꝫ se impediant vt supra crebro dictum est deus omnem defectū supplet. ¶Sed forte dubitas cuz beati dotentur suis dotibus videtur per

Universidad de Deusto
Biblioteca

subtilitatem transeant pre celis ⁊ non superferunt ¶Respondetur concedendo corpora beatorū erunt cuz celo penetratiue in celo non est vacuuz nec est verosimile q celuz cedat corpori beati sicut aer hic nobis dat locum sed cū agilia corpora habeant stāt vbicūq; locoꝝ voluerint sicut angeli manēt in hoc loco vel illo. ¶Dubitatur an beati post diez iudicii erint beatiores q̄ nunc sint. ¶Respondetur non intensiue puta nec erit intensior visio dei nec dilectio ⁊ sic de gaudio. qō p̄z vel hoc p̄uenit a maioritate gr̄e vel lumine gl̄ie vel roboratione potentie vl̄ ex presentia obiecti vel ꝓpter aliqō impedimentū in anima ante corpus resumptuz nullū istoꝝ est dicendum: igitur nec gratia nec lumē gl̄ie augebunt obiectuz est nunc presens sicut tunc est eadem potentia nūc sicut tunc erit ⁊ nulluz est impedimentū in aīa ¶Preterea tunc erit mutatio boim a suis ordinibus detur nūc angelus equaliter beatus cū sancto petro michael palā est hūc angelū non esse magis beatificandū ⁊ petr⁹ magis beatificabitur ⁊ sic de aliis hoibus et cuz hoies assumuntur ad ordines angelorum variabunt suas sedes post diez iudicii amplꝰ da q̄ petrus ⁊ iohannes euangelista discesserunt in paribus meritis tunc vsq; ad diem iudicii iohānes magis beatificabitur intensiue q̄ petr⁹. patet. supponendo id qō vulgo dicitur q̄ nūc est in celo i coꝛpore et aīa. ¶Contra istud argumētoꝝ dānati erūt miseriores post diez iudicii q̄ nunc q̄ tūc punient corpore ⁊ aīa nūc aūt anima ergo sic erit de beatis. Insuper beatitudo moysi ⁊ pauli erit maioꝛ post resurrectionez q̄ fuerunt ergo beatitudo petri et andree erit maioꝛ q̄ nunc sit. Ad p̄mū dicitur argumentuz a simili frequenter claudicat quarto pede etiaz tristicia causata a visione diuine essentie nō augebitur in dānatis post diez iudicii sicut visio illius essentie ⁊ dilectio nō augebitur ⁊ ad hoc est simile si sit sermo de doloꝛe coꝛporis ⁊ illo cruciatu quo ad aliqd est simile cū beatis q̄ beatoꝝ coꝛpora erūt dotata suis dotib⁹ ⁊ habebunt beatitudinē quā possunt habere cōceditur reassumpto coꝛpore erit maioꝛ beatitudo extensiue licet non intensiue ⁊ sic intelligitur glosa apocalipſ. vj. vidi sub altari dei aīas interfectoꝝ que dicit q̄ anime sanctoꝝ modo sunt in minori dignitate q̄ future sunt post resurrectionem ⁊ hieronim⁹ vt p̄z in littera qui dicit pacto finali iudicio deus ampliozem gr̄az monstrabit sanctis. Ad scām argumentuz de moyse ⁊ paulo si tibi negetur antecedens difficulter ip̄m probares s̄z cōcedo antecedēs et nego consequentiam plura habebant merita in morte q̄ tempore illo quo deum viderunt.

¶Distin. quadragesime none questio tridecima.

¶Eliquum est tridecimo loco loqui de premio accidentali ⁊ pro illo quero hunc questionis titulū an sit aliquod p̄miū accidentale. ¶Pro cui⁹ intelligentia p̄termittamus duplex esse p̄miū s̄z essentiale ⁊ accidentale. p̄miuz essentiale nichil aliud est q̄ beatitudo de qua superius loquuti sumus. aliud est premiuz accidentale nō q̄ est accidens q̄ sic est premiū essentiale s̄z q̄ est adueniciū p̄mio essentiali ⁊ non de eius essentia vt p̄mium circa creaturā premiū accidentale diuiditur in aureolam ⁊ nō aureolā aureola est gaudiū de bonis operibus anime factis rationē victorie habentibus in tribus potissimis hostibus contra nos habemus demonē carnē ⁊ mūduz qui ab istis conculcantur vt per castitatez vincitur coꝛpus ⁊ ei⁹ insultus p̄ martiriū vincitur mūdus id est mali hoies mūdani ⁊ tiranni qui bonos prosequūtur demō p̄ doctrinā vincitur qui intendit falsa suggestione inocētes decipere gaudiū qō habetur a beato de aliquo alio ab istis tribus vel coꝝ aliquo est gaudiuz accidentale sed non est aureola premiuz essentiale est aurea que datur victoribus coꝛona legittime certantibus debetur s̄m illud maronis omnibus his niuea cinguntur tēpora victa tunc creatura est deo totaliter subiecta cui seruire regnare est methaphorice est illud sicut coꝛona linea circulari attribuitur que ita perfecta est vt ei nō potest fieri additio nisi accidentalis sic illud p̄miū est ita perfectuz q̄ ḋcquid superadderis accidentale est ⁊ sicut circul⁹ in eodē puncto a quo incipit terminatur sic est in ꝓposito beatus p̄mo p̄incipio a quo accepit esse coniungitur. ⁊ illud patet. exodi. xxv. de descriptione tabernaculi de tabula que ponitur super archaz facies illi labiū aureū per circuitū ⁊c. sed hoc est solū methaforicū isto p̄misso dicitur affirmatiue ad questionem. patet est aliqō gaudiū de creatura ⁊ illud est premiuz accidentale: igitur. ¶Contra conclusionē argumentoꝝ si sit aliqō premiū accidentale sequeretur q̄ equaliter merentes iequaliter premiabuntur in eodē foꝛo hoc est inconueniens q̄ ⁊ illud ex quo sequitur. consequētia p̄z discedant magdalena ⁊ katherina stat eas discedere in equalib⁹ meritis ⁊ tū iequaliter premiabuntur. qō p̄z. habebunt equales beatitudines essentiales ⁊ iequales accidē tales q̄ katherina habebit aureolā virginū non aūt magdalena modo si equaliuz vni addas ⁊ nō alteri erunt inequalia. ¶Rursus si aureola est dāda ꝓ difficiliori actu adhuc magdalena habebit aureolā ita bene sicut katherina qō supponitur falsū ⁊ patet difficilius est magdalene cōtinenter viuere post exptam libidinē q̄ katherine. ꝓpterea coꝛrupte etiā violenter difficilius cōtinent q̄ integre. Ad p̄mū distinguitur vel de p̄mio essentiali ⁊ sic nego vel accidentali ⁊ sic concedo vel nego aīs iequaliter merentur totali merito katherina dupliciter meretur scilicet essentialiter ⁊ accidentaliter ⁊ sic habet premium respondēs ⁊ meli⁹ est katherine per hūcynū actū q̄ magdalene ꝓ sil'z similitudine p̄mii essentialis alias non stat duos actus in eis esse similes omni similitudine. Si petas an premiū accidērale magnū equiualet essentiali paruo dicitur q̄ non minimus gradus premii essentialis exūperat totū p̄miū accidentale q̄ equale premiuz essentiale detur vni actui virginitati ⁊ viduitati in magdalena nō est dubium illa premia sunt eiusdem rationis et ꝓ actibus equaliter bonis data. Ad secundum de difficultate nego antecedens et consequentiam antecedēs difficilius est abdicare omnia venerea licita et illicita ꝓ omni tempoꝛe q̄ in augusto tempoꝛe etiam que non est cognita forte magis mouetur q̄ cognita interdum desideramus magis rem vilem nondum visam q̄ magnam q̄ vidimus et forte putat rem esse magis voluptuosam q̄ sit nec scit de feditatibus et tristiciis que solent hic contingere q̄ cognita preceps ruat in illecebram non est a solo experimento venereoꝝ sed iam bonoꝝ iudicio suo est amissus modo bonos est alioꝛ castitatis: et esto q̄ in aliquo casu sit difficilius huic vidue continere q̄ huic virgini ducere vitam celibem: non sequitur hec habebit aureolam ergo et alia debetur aureola huic actui heroyco ex parte operis operati in communi specie modo communiter virginitas est difficilioꝛ dicis in principio mundi non poterant homines seruare virginitatem volebant si fuisset licitum ergo per actum licitum perdidissent aureolam virginum non inconuenit per actum bonum perdere aureolam virginum. patet de illo qui vult contrahere non peccat in contrahendo et tamen aureolaz sic amittit interdum. sine actu quis habet aureolaz licet non admiserimus illud de paruulis communiter in virginitate tamen in martyrio hoc admittēdum est de his qui ꝓ christo occisi sunt et q̄ forte etiam habeant aureolam virginum. si petas quando debebatur eis hec aureola vel illa an ante moꝛtem vel post eam. Ad hoc potest dici consequenter ad illa que inferius tenemus in materia de martyrio tunc debetur aureola quando vulnus letale infligitur sic q̄ moꝛs sequetur hic currere nequis ad actum voluntatis in presentis periculoꝝ sed habendus est obruitus ad moꝛtem et eius causam: ac ēt de virginitate dicas. ¶Secūdo argumētoꝝ: si virginitati debeatur aureola tunc angeli omnes beati habebunt aureolas virginum cum castitatē seruarunt poterant habere tales actus volumus seruare nos innexios ab omnibus venereis modo tale propositum generat in vno angelo habitum qui est virginitas. patet: est actus bonus ad nullam virtutem aliam spectans q̄ ad temperantiam et circa venerea: ergo est castitas: non valet dicere non possunt excercere venerea vt patet de sicubis et incubis: sed dicis tales propte non excercent nec istud est beatis angelis ascribendū hoc non impedit nec datur virginibus huiusc̄modi obscena excercere. Insuper vel cuilibet actui quam virgo habet debetur aureola vel alicui sit et alicui non si des p̄miuz ratione vnius actus eutrapilie habebit aureolam virginum: ergo eodem modo alius eutrapilis non virgo ratione talis actus similem aureolam habebit. sed dicis et sic dicendum est non habebit aureolam ratione cuiuslibet actus quem habebit sed solum ratione virginitatis ceteri actus sunt virginitati et sue aureole impertinentes. Contra rationem

actus virginitatis katherina habebit aureolam et qua ratione habebit ratione vnius actus virginitatis eadem ratione habebit ratione alterius actus. Dicis dabitur ei causa primi actus et nō potest bis illam mereri. Contra si pure partibiliter eliciat primum actum habebit aureolam gratia illius totius actus et causa secunde medietatis actus sicut prime. Insuper quis meretur per quemlibet actū meritorium aureā: ergo et aureolam. amplius eodē modo dicere potes q̄ nemo habebit tres aureolas habendo virginitatem non habebit aureolam doctoꝝ qō est falsum. Ad primum nego consequētiam dato q̄ habeant virtutes non est difficile angelo tales actus habere ⁊ consequenter se seruare immunes a venereis: sed an habere possunt tales virtutes videbitur in tertio. Sed tunc dicis beate virgini non debetur aureola virginum non erat ei difficile continere a venereis cum non erat concepta i peccato originali nego consequentiam: difficultas erat ex parte obiecti communiter licet non ex ipsa potentia quemadmodum materia fortitudinis in statu innocentie fuisset difficilioꝛ q̄ materia temperantie et ipsa erat eiusdem speciei penitus cuz aliis virginibus quibus est perdifficile: secus est in angelis. Ad secundum dico q̄ cuilibet actui virginitati debetur aureola virginum et sic vna meretur aureolam virginum centies vel millies et aureola erit maioꝛ q̄ si solum semel vel raro meruisset vt contingit de premio essentiali. Forte dicis aliqui virgines damnantur. patz de fatuis virginibus: ergo nō habent aureolam debitam virginibus. Insuper si aureola virginum sit in mente non innotescit aliis beatis. Ad primum istoꝝ concedo antecedens ⁊ consequens cum consequentia: sed nō sequitur q̄n tales meruerunt aureolam virginum quemadmodum superius diximus aliqui meruerunt vitā eternam qui eam nunq̄ habebunt. Ad secundum dicitur q̄ erit signum in carne et in exteriore parte coꝛpoꝛis respondens gaudio mentis nec huiusmodi signum exterius causatur a gaudio mentis effectiue sed a deo vt superius diximus de dotibus aureola de materiali significato significat et supponit pro tali gaudio mentis connotando q̄ sit signum respondens in coꝛpore vt doctori in oꝛe martyri in loco i quo passus est et sic de virgine. Tertio argumentoꝝ naturali necessitati non respondet meritum: sed aliqui sunt frigidi et castrati in iuuentute: ergo talib⁹ continentibus non respondit aureola virginum. ¶Respondetur concedendo assumptum: sed tales possunt habere propositā virginitatis libera que nō sunt naturalia: modo talibus propositis debetur aureola paruulis hec propositā non habentibus non respondet huiusmodi aureola nec requiritur q̄ aliqua discedat cū hitu vel actu virginitate sufficit semel habuisse in vita et nō habuisse oppositum et discedere in gratia superius loquuti sumus in tricesima distinctione de paruulis ab herode occisis.

¶Quarto arguitur ponēdo q̄ berta habuerit pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

positum nubendi sed interim moritur que castitatē tamen seruat vel ipsa habebit aureolam vel non si tu dicas primum sequitur q̄ illa que non vult contiⁿere per vnum diem quinimo per vnam horam habebit aureolam virginum q̄ non vr̄ dicendum. Si dicas q̄ non habebit: cōtra: omnis castitas quā adhuc habet est virginitas vt patet ex dictis superius et ipsa discedit in gratia. ℜ Respondetur transeat q̄ propositum eius sit virginitas cū ipsa hz oppositum de quo non penitet non oportet q̄ habeat aureolā virginū: dixi de quo penitet si quis voluerit habere mulierē postea mutat propositū penitēs de priori proposito añ corruptionem tali debetur aureola virginū vt putatur de iohanne euange. dicis nemo tenetur penitere de actu bono propositum quo sortes vult ducere bertā est bonū: ergo non tenetur penitere de illo: verum est non tenetur quis penitere de bono sed si vult habere hanc aureolā opz formaliter vel virtualiter penitere. sed ponis bertā fuisse corruptā per tyrannū ipsa dissentiente an ei debeatur aureola virginū si non ergo aliq̄ faciens q̄ i ipsa est spoliabitur premio debito si tu concedas q̄ sic iaz aliqua corrupta t mater prolis p propagationem seminis erit dotata aureola virginuz. Dico talis habebit aureolā virginū postq̄ ipsa facit q̄ in se ad virginitatē seruandā. et ex illo concedo q̄ alicui non virgini debetur aureola virginū est corelariū sequens ex dictis in hac parte t in tricesima distin. propter feditatem materie non loquor de illa q̄ est in actu sed ille non completus est propter superuenientes quia clarum est illud ex dictis sed ex gentalibus secunduz naturaliter loquentes triplex stillat humor vrina semen et quidam medius quando est sermo de turpibus vel per solum tactum diffunditur huius humoris emissio non perdit irrecuperabiliter virginitatem: sed ponis q̄ aliqua sinit se cognosci a frigido eo modo quo potest et postea peniret an recupat virginitatem non insisto in hoc. Sed potes replicare si aliqua consentit in corruptorem post factum et de illo actu penitet postea an discedit virgo: potes dicere q̄ non t hoc lucidum est si actus exterior fuisset imperatus ab interiore quo ipsa volebat cognosci et est cognita tunc virginitas ē amissa irrecuperabiliter hic autem in nostro casu actus exterior corrumpendi non fuit imperatus ab aliquo actu interiore huius mulieris desinentis habere virginitatem quam irrecuperabiliter perdit licet ei debeatur aureola virginum adhuc videtur q̄ si consenserit in corruptorem vel alium dato q̄ postea peniteat non recuperabit virginum aureolam.

¶ Sed contra dicis ponis duas bertam corruptā a tyranno ipsa renitente tebergam non corruptam sed ipsam voluit corrumpere tyrannus postea ambe consentiunt in tyrannum et ambe postea penitudine ducuntur iam teberge debetur aureola virginū ergo et berte: consequentia est nulla sicut si vna ante corruptionem actualem haberet centum proposita corrumpendi et totidem penitentias corundem propositorum talis semper recuperat aureolam virginuz vel virginitatem et centies desinit esse virgo et centies incipit esse virgo: aliqua tamen potest incipere esse virgo tali gradu virginitatis q̄ non incipit esse virgo: patet de intendente vel continuante proposita virginitatis sine deperditione: sed si qua semel fuerit corrupta ex consensu quantuncunq̄ penitеat nec virginitatem nec virginum aureolam recuperabit nec inconuenit actum exteriorem hoc mali vel boni actui interiori superaddere quo ad premium accidentale. si quis curiose contendere voluerit si que fuerit cognita a tyranno ipsa dissentiente t ipsa postea consentit in corruptorē vel alium et penitet ante carnalem copulaz q̄ ei debeatur aureola virginum non multum insisto cum illo: t sic potest dicere de polluta in somno que consentit in vigilia et postea penitet. Sed pone bertam habere hoc propositū in duodecimo anno volo seruare virginitatē meā toto hoc anno vel tota hora sed quid factura sim in posteruz me fugit postea deliberabo quidnam agam ipsa interea spiritum vitalem efflat an hec habebit aureolam virginum. dicitur q̄ sic exiguam tamen hic contingit dare magnam et paruam aureolam vt superius meminimus. dicis si que fuerit corrupta a tyranno ipsa renitente hec habebit aureolam virginum per me: ergo habebit signū cognoscitiuum illius integritatis sed contra non est integritas hoc argumentum est nullum concluderet pariter q̄ corrupta ferro non haberet aureolam virginum dicis secunduz me superius vidua potest habere propositum eiusdē speciei in genere rei cum virgine: ergo si virginitati debetur aureola t viduitati: dico nullam apparentiaz esse in hac illatione sed pone q̄ vna cognoscatur ipsa nec consentiente nec dissentiente sed omnem actum excludente an perdit aureolam virginum. dicitur si non resistit quantum potest t leui eloquio et rigore secundum q̄ potest ipsa perdit aureolam et est mala meretrix si nullomodo resistat non sufficit in hoc casu habuisse virginitatem et nō habuisse propositum et discedere in gratia ipsa omisit habere actum quem tenebatur elicere potes etiam insistere de illa que resistit sed non tantum quantum potest an habebit aureolam virginuz potes dicere q̄ sic aliquam habebit non requiritur q̄ ipsa extreme obluctetur cum egre ipsa potest tantum reniti quantum potest.

¶ Distin. quadragesime none questio decia q̄rta.

Dquuti sumus questione precedenti de aureola virginum: supereſt de aliis duabus aureolis scilicet martyrum et doctorum loqui: sed in primis et ante omnia de ista aureola martyrum loquendum est sed de illa teiune loqueremur si nichil de martyrii essentia diceremus:

propterea pauca secundum materiam subiectaz de ea loquemur propterea quero hunc questionis titulum pro decima quarta questione huius distinctionis an mors est de ratione martyrii. pro intelligentia questionis supponatur terminus martyrium biphariam accipitur: vnomodo extenso termino et tunc sic diffinitur: est volitio non deserendi op⁹ secundum dictamen recte rationis non obstante conditione mortis in presentiarum ostensa siue sit contrapugnatio siue non hoc modo strennui milites p fide christi morientes in bello dicuntur martyres: idem est velle non et nolle in proposito hoc modo in vsu loquendi martyꝝ non vtimur termino: secūdo modo accipitur martyriū diffiniendo vt prius ponendo sine contrapugnatiōe vt petrus andreas contrapugnare est viribus t armis resistere oz ad ī cludendos paruulos ab herode peremptos superaddere vel aliquis occisus loco christi nec mireris de talibus diffinitionibus cum secundum legē dei ordinataz procedere opz. premissis acceptionibus termini notabis hic geminum esse modum dicendi vnus tz q̄ requirit mortis ꝓpassio actual'r ad ℔ q̄ aliquis dicatur martyr multi antiquoꝝ illud imitati sūt vt b. thomas alii q̄ nō requratur mortis actualis perpessio t hūc modū insequtur martin⁹ qui cōtra primū modū facit aliās rationes t videam⁹ q̄d roboris habeāt: in ꝑmis postea q̄ aliū modū paululū instabimus demū in illū modū descendem⁹ qui nobis rōnabiliоr videtur et af' sic. Si de ratiōe martyrii esset actualis perpessio mortis pro xpo sequeretur si essent duo oīno eq̄les in proposito grauissimoꝝ supplicioꝝ suscipiendoꝝ pro xpo in hoc solū differentes q̄ furor tyranni in vnū seuit et nō in alium q̄ vnus esset martyr t non alius sed ꝑis est falsum qđ probatur sic: quozuncūq̄ actus interiores sunt eiusdē rationis q̄ ī vtroq̄ est volitio sustinēdi grauissima terribilia ne deseratur fides aut ne idola colantur q̄ volitio in vtroq̄ est formal'r imperatiua exequtionis suppono ei q̄ vteraq̄ admoneatur a tyrānovt neget fidē t colat idola aut q̄ ḡuissimis supplicijs afficietur q̄ vteraq̄ respondeat se nequaq̄ negaturum fidem sed ad quecunq̄ grauissima supplicia paratissimum q̄ vteraq̄ preterea ducatur ad locū tormentoruz et cum cruciatur vn⁹ si ex ipsa ꝑpassione augeat voluntas martyrii in eo q̄ patitur q̄ etiam augeatur in alio videndo socium patientem addatur casui q̄ cum ille prim⁹ inter tormenta emittit spiritum tunc aut propter euidentiā miraculorum aut propter mortem tyranni relinq̄tur alius tunc nō videtur quid desit isti qđ ad martyrium requiritur. Ad hoc argumentum concedit sequela et sequens et quando improbas falsitatem consequētis quozuncūq̄ actus interiores sunt eiusdem rationis ꝛc. distingo q̄ actus interiores sunt eiusdem rationis vel entitatiue et sic conceditur accidentaliter et in denominatione martyrii et sic nego: deest vni mors qđ aduersarius dicit esse requisitum ad martyrium. ¶ Secundo arguitur tunc per aliquid mere naturale qđ non est in potestate studiose operantis aliquis de non martyre fiet martyr hoc concludit contra arguentem de virginitate si aliqua cognoscatur ipsa renitente et proposito continuante castitatis perditur virginitas per aliquod qđ non est in potestate mulieris: similiter ebrius occidens ex culpa prima peccat per aliquid mere naturale qđ nō est in eius potestate pro tunc secundum euz. Tertio pauper non habens q̄d dare potest est vel esse potest liberalis: ergo fidelis non habens illum qui eum cruciat potest esse martyr: ꝓña est nulla et eodēmodo concluditur de virginitate. facit duas alias rationes in questione ꝑma huius materie ad quas non respondeo nō sunt magne molis intelligenti positionem facit tamen vnā rationem questione quarta que videtur maioris acrimonie et est hec. Si ad rationem martyrii exigatur de necessitate tolerātia mortis aut actus martyrii erit post mortem et hoc non quia actus martyrii est meritorius post mortē nō est actus meritor⁹ aut in instanti aliquo precedente instans mortis et hoc non q̄ inter tale instans et instās mortis est tp̄s medium: ḡ potest naturaliter aut supnaturaliter nō cōsequi mors ponatur q̄ non sequatur mors per potentiā diuinā tunc vel ad martyriū non exigitur actualis tollerantia mortis vel actus iste qui concessus est esse martyrium non est martyrium q̄ nō cōcederet opinans. Ad hoc argumentum dicitur q̄ actus martyrii est ante mortem in a instanti vel b t ponatur q̄ est vna hora adhuc vsq̄ ad mortem. dico q̄ repugnas posito ponis enim actum martyrii esse vna hora vel duabus ante mortem t posteavis q̄ non moriatur ad viginti annos vel sic t tibi lucidius erit qñ petitur an iste actus est martyriū: dico dependet ex vna propositione de futuro. s. ex hac an iste morietur ex hac plaga et si illa fuerit vera act⁹ datus est martyrium sinautem nunq̄ fuit martyriū et vbi martinus dicit opinantem non velle dicere hoc modo: sed dico nulla est alia via dicendi ipi opinanti et ita videtur dicere scōa scōe quest. cxxiiij. Iz tenebrose loq̄tur super hoc sed q̄quid sit ꝓ me ita dico et q̄ ita dicere sit rationabile arguitur contra aliam positionem et hoc sic: nisi hic mod⁹ sit verus dabitur martyr damnat⁹ ymo multi martyres dabuntur damnati consequens est inconueniens ergo et antecedens: probo consequentiam: stat plerosq̄ qui habuerunt actum martyrii et habitum viuere viginti annos vel triginta post martyrium de lege communi videtur q̄ stat dare multos tales dānatos de lege hoc concedere est inconueniens iniuriam facit martyri qui orat pro martyre de celebratione missarum capitulo cum marte. propterea vbi orabatur pro sancto leone mutauit modum vt sanctus leo pro nobis ik cederet dicit illō esse ex sacris litteris maximus pontifex. Sed dicis hoc argumētum est contra me arguentem: stat virum mori ad duos dies vel tres ex vulnere illato post vulnus inflictū, et sic dabit martyr dānatus sz nō ē sic cōit in

Universidad de Deusto
Biblioteca

campo occiditur martyr nec datur tempus amplius viuendi ꝛ rarissime datur alicui tempus viuendi extra vulnera inflicta vel cruciatus illatos ꝛ sic nō est tantus color ymo non est color q̄ martyr aliqs dānabitur qui moriuntur pro fide in die illo vel sequenti vt dubitatur de sācto mathia in feruore martyrii perdurat ꝛ specialiter adunatur a deo ꝛ h̄ meretur cū corpus ꝛ animā pro deo obtulit non est ita verosimile q̄ sibi sic suffragabitur ꝛ q̄ in tali proposito perdurabit si viuat triginta annos. Item videt q̄ origenes q̄ aduersarios debeat dici martyr q̄ patri consuluit perpeti et confiteri nomen x̄pi ꝛ patrē accessisset in crastino si non clāculum mater eiusve stes abstulisset et eum impediuisset iam sc̄m ymaginationem origenis erat presentia periculoꝝ ꝛ ad huc volebat confiteri nomen christi et ad hoc ꝓponebat: ergo habebat actū heroycū volendo confiteri nomen x̄pi vsq̄ ad mortem: ꝛ tñ a multis reuocatur in dubium an est saluatus ꝛ hoc potest vallari p eusebium cesariensem tanta erat multitudo in egypto se offerentium morti pro defensione fidei circa dies origenis q̄ fessi erant carnifices et coacti eos relinquere vbi ergo tot venerunt in presentia periculoꝝ quis scit quin aliqui eoꝝ ymo multi in hoc tēpore vel alio dānati sunt. propterea idem est martyr ꝛ testis fidei ꝛ talez putari ab ecclesia: modo nemo est putandus talisañ inflictionem mortis aliq̄ confitentur nomē x̄pi in absētia qui in presentia negant: p3 de beato petro math. xxvi. ꝛ aliqui confitētur in principio q̄ adhibitis cruciatibus resiliūt sic tempore paruoꝝ cruciatuum et in principio durorum aliqui persteterunt qui postea retrocesserūt ergo quousq̄ mors inferatur ecclesia non habet signum efficax iudicandi talem esse martyrem nec tēpore quo torquetur nec antea quando dico idē esse martyrem ꝛ talem putari ab ecclesia intelligo facit signa ratione cuius si ecclesia militans ess3 deberet per talia iudicia iudicare hunc esse martyrem aliquis pro amore christi moritur inter mahometanos vbi nullus est christianus iste est martyr ꝛ a nullo viatore putatus talis ad iudicium martyrii req̄ritur q̄ signa sint efficatia quare loquela de volendo pati in absentia et in principio cruciatuum nō est signum efficax. Preterea sic argumentor: velle pati mortem vel potius tueri fidem non obstante conditione mortis oblata in absentia non sufficit ad martyrium per te requiritur presentia queramus de illa presentia non est localis quia sic tyrānus vel alter speculatorum esset martyr non requiritur visio securis quia tunc cecus non esset martyr nec habens pannum ligatum super oculos tempore mortis infligende q̄ dicere est absurdum et per quem sensum oportet habere noticiam intuitiuam q̄ causat iudicium ego patiar mortem. Si dicas per auditum et sufficere q̄ sit iudicium in isto q̄ patietur mortem hoc est presenti an periculozum esse presentem secundum eius iudicium et adhuc perseverat in confessione fidei: plurimi tales euadunt et false iudicant quorum multi forte damnantur. Item iohannes euangelista secunduz te debet dici martyr q̄ negas questione secunda huius materie cum habuerit in presentia periculozum propositum confiteri nomen christi q̄ non deseruit. Rursus tēptatiue arguendo posito q̄ quis habeat iudicium opinatiuum q̄ patietur mortem ꝛ noticiam in oppositum non obstāte confitetur nomen christi quero an talis est martyr cum assentit se moriturum ꝛ est presentia periculozum secundum eius estimationem. Fortasse dicit aliquis euacuando pondus rationis cui initoz si quis discedat in mortali non est martyr nec sequitur iste habuit martyrium ꝛ moritur: ergo moritur martyr: et sic non habeo q̄ martyr damnabitur: quēadmoduz multe mulieres que pro aliquo tempore erant virgines mortue sunt meretrices finaliter et damnate hoc non enervat rationem non quelibet que habuit virginitatem discedit virgo q̄ habet oppositum virginitatis vt ponitur in illo casu: nec similiter quilibet qui habuit martyrium proportionabiliter mortuꝰ est martyr si postea pati noluit vel cui displicuit suum velle finaliter: sed si q̄s simul habuit martyrium ꝛ nunq̄ postea oppositus talis discedit martyr: quemadmodum si quis habuerit propositum virginitatis simul ꝛ postea moritur non habendo oppositum discedit virgo. diceret aliquis forte terminus martyr ꝓnotat q̄ homo discedat in gratia et sic non quilibet habens propositum patiendi in presentia periculozum est martyr vt patet de illo qui discedit in mortali: hic nichil dicit stat solum in terminis et sic capiendo terminum non esset questio nec esset ad intentionem aliozum: sic dicam de virginitate et fingam acceptiones peregrinas terminozum vbicunq̄ vrgeoz ratione. itē martinus fatetur martyrem damnatum a quo recedimus repente sicut inopinate premens pede colubrum. Item maximus dicit in quodam sermone de martyre q̄ vincit pro fide moziendo qui vincere tur sine fide viuendo si ponis aliquē cui placet peccatum mortale et vult pati mortem pro christo per alium actum non do casum quis est ita insensatus volens vitam in mortem pro christo commutare actualiter et placens in mortali noxa. Teneo ergo conclusiue q̄ est de ratione martyrii pati mortē pro christo ſz ex alia pte dico q̄ interdū aliquis habebit aureolā martyꝝ qui non est martyr sicut ille qui vocatur coram tyranno in presentia periculoꝝ paratus sustinere fidē vsq̄ ad mortē inclusiue si talis discedit in gratia habebit aureolā martyrū quemadmodum distin. xxx. diximus aliqua habebit aureolam virginum que non discedit virgo: patz de corrupta a tyranno ipsa renitente talis vt superius diximus non est amplius virgo sed moritur non virgo et habebit aureolā virginū. sic in proposito q̄ nō occidit habebit aureolā virginū cū martyre ſz nō martyr si discedat in mortali vt pōt postea non habebit illā aureolā vt de virgine que discedit cum mortali nec abhorremus admittere virginem dānari cū sacre hystorie mentionem faciunt de fatuis virginibus: et eodem modo admittunt martyrem dampnari:

interdum tamen methaforice vocātur martyres q̄ non patiuntur mortem vt apud hieronymum in sermone de assumptione diue virginis dicentez recte dixerim q̄ dei genitrix x̄pi ꝛ martyr fuit: sic de beato martio et q̄ amplius est de iohanne euangelista qui dolium feruentis olei euasit ꝛ de tribus pueris qui ab igne babylonis euaserunt: danielis tertio et talibus. Si petas quibus debetur aureola martyrum: dico his qui in gratia discedunt ꝛ habuerūt iudicium firmum q̄ occiderentur si persisterent in actu honesto non obstante persistebant. Sed ad huc argumentoz probando q̄ stat martyrem damnari ꝛ hoc sic: stat aliquem subito vocari coram tyranno qui erat in peccato anteq̄ veniret q̄ non cogitat amplius de suo peccato ꝛ sic non detestatur et per consequens talis patiens damnabitur. Amplius stat dare tartarum gentilem vel mahometanum mori cum actu martyrii sed tales damnabūtur: igitur. minoz patz: potest proponi vni mahometiste q̄ neget deum esse vel deum creasse mundum: hic mahometanus mauult sustinere mortem anteq̄ neget hanc: deus est vel deus creauit mundum ꝛ sic sustinet: ergo talis damnabitur martyr. q̄ sit martyr patet: q̄ damnabitur patz: non est christianus ꝛ adultus audiens loqui de fide nostra quam floccipendit: igitur. Ad primum dicitur talis detestatur sua peccata in generali ꝛ non habet oportunitatem se confitendi nemo obligatur ad impossibile sed si nō detestetur formaliter sufficit virtualiter hunc casū in materia penitentie excepimus ꝛ statim euolat ad patriam in primo instanti non esse eius est beatus. Ad secundum nego q̄ stat dare mahometanuz vel gentilē martyrē si patiatur mortē pro hac deus est vel deus creat celū ꝛ terrā refert hoc actualr vl virtualiter in suā sectā ꝛ in honoreꝫ sue secte ꝛ sic actꝰ suus est malus ꝛ per ꝓns non est martyriū cū martyriū est actus virtutis: q̄nimo virtutis heroyce si esset vnus natus gentilis non baptisatus baptismo fluminis qui vellet pati pro x̄po ꝛ circūstationare recte suū actū talis erit martyr ꝛ x̄pianus q̄z baptisatus baptismo sanguinis.

Distin. quadragesime none questio decia q̄nta.

Secundo circa hāc materiā de martyrio q̄ritur q̄ñ quis dz pati martyriū ꝛ erit q̄stio huius dist. xv. ꝛ pro quibꝰ causis. Rñdet supponēdo triplicia eē p̄cepta: queꝺ negatiua vt nō furtū facias nō sis hōicida. alia affirmatiua vt colere deū reuereri pentes. Tertia sunt p̄cepta mixta q̄ affirmationē ꝛ negationē includūt vt colere vnū deū includit hāc negatiuā non colere plures deos q̄ vnū celebrare sabbatū facere cultū dei ꝛ non facere opa fuilia. Sōdēmō de isto ctio mēbro dicēdū est sicut de aliis duobꝰ: ꝓpterea si loquuti fuerimꝰ sufficienter de duobꝰ ꝓxib9 mēbris sufficiēter dictū erit de tertio. Rñdet ad titulū q̄stionis q̄ ꝓ nes. ꝓma est: anteq̄ ꝑueniamus ꝑceptis negatiuis sp debemus pati mortē: probatur ꝑcepta negatiua sp ꝛ pro sp obligant: ergo quicunq̄ contrauenit eis peccat: sed hō citius dz pati mortem anteq̄ peccaret: igitur. Secunda cōclusio: hō non sp tenetur pati mortem pro fide aut pro impletione preceptorum affirmatiuozum: probatur: precepta affirmatiua non obligant pro semper sed solum semper obligant homo obligatur implere actum precepti affirmatiui pro loco ꝛ tempore non semper homo tenetur actu diligere deū vl reuereri parētes: ergo ꝓ omissione talium preceptoꝝ quādo homo ea nō tenetur iplere homo non peccat: modo non est semper necesse confiteri fidem. si quis esset inter infideles ꝛ videns ex sua confessione occidetur non in aliozum edificationem sed in irrisionem talis non deberet pati mathei septimo: nolite sanctum dare canibus neq̄ margaritas spergere ante porcos: modo in illo casu confiteri fidem est dare sanctum canibus. Insuper stat aliquem esse re ipublice valde vtilem ꝛ parum vtilitatis erit nunc ex sua morte magna sequetur ex sua vita talis nunc non debz pati vt fecit apostolus qui aufugit per sportam a damasco actuum nono: sed etiā verū est q̄ persequutio apl'i erat personalis ꝛ non fidei: quod patet cum non tetigerunt alios x̄pianos sed petebāt eū ꝛ tunc licet fugere de vna ciuitate in aliā. Tertia conclusio hō non tenetur pro cōcessione propositiōis fidei ꝛ moribus ipertinentis pati mortē ymo delire agit: probatur homo debet custodire suā vitā scōz legē nature ꝛ diuinā nisi vbi hz ꝑceptū aliunde ꝙ qō ab illo deobligetur: ſz hoc hic nō hz igitur: etiā dato q̄ sciat illā veram probet ꝛ suadeat eis veritatē illius dicti q̄ si persuadere neq̄at desistat: relinquendo eos in errore suo cū talis noticia non est necessaria ad salutē eatvia sua. Quo fit delire agunt illi q̄ se offerunt patos ad mortē pro veritate vniꝰ propositionis mathematice. Quarta: non pro q̄lz veritate catholica est patienda mors in quocūq̄z tpe: probatur de multis catholicis: dubitatur in quo sensu debeant capi aliq̄s exponit in vno sensu aliꝰ in alio forte contradictorio vt p3 in apoca. alter sensus est catholicus ſz nos fugiat. probatur cōclusio: q̄ patiē mortē prebz testimoniū certū pro re pro qua moritur vt q̄ x̄ps est deus bta virgo genuit x̄pm modo i casu nostro iste non hz sufficientē certitudinē: igitur. Quinta necessariū est in aliquo tpe cōfiteri publice fidem: probatur q̄ñ iudicatur q̄ erit magna vtilitas tā in fide si fortes confiteatur publice fidē nec ē verosimile q̄ tñ vtilitatis erit in posteꝝ ex dilatione mortis tunc hō tenetur fidem intrepide confiteri: sil'r q̄ñ videt aliquos retrocedere vel titubare in fide si non confiteatur fidē. probatur math. decimo omnis qui me confitebitur coram hominibus confiteboꝛ et ego eum coram patre meo qui in celis est qui autem negauerit me coram hominibus negabo et eum coram patre meo qui i celis est non solum negando verbo sed facto per taciturnitatem: ꝛ probatur ratione secundum ordinē charitatis deꝰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

est plus diligendus q̄ vita nostra sed hic tangitur gloria dei in casu nostro agitur solum de vita corporali nostra quam si negligamus diligimus nos pl⁹ q̄ deum:propterea dicit saluator in littera allegata nolite arbitrari quia venerim pacez mittere i terram hoc est non debemus nos seruare in illo casu: propterea in tali casu et bases ecclesie prosilierunt in medium publice confitentes nomen christi non sufficit hic recte credere in animo sed ipsam crudelitatem verbo explicare oportebit secundum illud romanozum decimo:corde creditur ad iusticiā oze sit confessio ad salutem.pharisei bene volebant q petrus et iohannes crederent dummodo non dogmatisarent resurrectionem actuum quarto. ꝓpterea apparet q nichodemus et ioseph ab arimathia peccabāt ioh.xij.multi ex principibus crediderunt in eū sed propter phariseos non confitebātur vt de synagoga non eiicerentur dilexerunt ei gloriā hoiz magis q̄ gloriā dei:q beat⁹ petr⁹ peccauerit mortalit nō est dubiū cū xp̄z negauit z iurauit se nō nouisse hoiem:modo mendatiū in fide est maximū secundum augustinū. ¶Sexta q°:non solū pro fide tolerāda est mors ſz pro aliis actibus studiosis ptz de iohāne q̄ pro p̄dicatione gladio occubuit agnes pro castitate thomas cātuarien̄.pro cōseruādis libertatibus ecclesie.ſz dicis isti fecerunt cōformiter ad legē non lz tibi habere vroreꝫ fratris tui erat de lege h̄ non obstat in aliis duob⁹ z i multis aliis casibus nō nego q̄n nunq̄ aliquis dz pati mortē nisi patiatur conformiter ad legē diuinā nullus dz pati nisi conformiter ad dictamē recte rōnis mō nulla est recta ratio legi diuine repugnat oē vez. oi vero cōsonat. ¶Septima cōclusio:non solū pro opere precepti sed pro ope consilii patiendū est martyriū iterdū. probat martinus hanc cōclusionē sic ponāt q⁹ aliquis videt vitā quā ducit turpē et nō pōt sic bene viuere in seculo sperat dei gratia q̄ bū viuet in religione talis potest pati mortē anteq̄ ipediatur a tyranno ingredi religionē z tū intrare religionē est de consilio probat hoc de integritate et castitate corporis vbi probabiliter timeretur in corruptione cōsensus z in consensu petrū ponit tertiam probationem de periurio vide eum: questione quinta huius materie sed iste probationes non valēt in primo casu nō est de consilio intrare religionez sed de precepto cū non potest viuere cum salute in seculo bene tamen in religione eodēmodo de integritate carnis et eodemmodo de suo tertio argumento de assueto intrare procliui ad periurium: probatur aliter conclusio per multos martyres qui se iniecerunt coram tyrāno quando non tenebantur qui in hoc laudantur.

¶Contra primam conclusionem argumentoz: ḋa tunc anteq̄ homo peccet venialiter debet pati martyrium hoc est falsum et consequentia patet:quia p hibetur mentiri venialiter:si dicas veniale esse preter legem et esse in cohibitione et non in prohibitione hoc non impedit propositum est solum de termino luctari sic dicendo vel q̄ prohibeatur sub pena peccati venialis:sed probo q̄ homo citi⁹ debet mē tiri venialiter anteq̄ patiatur mortem: citius debz pati penam debitam peccato mortali anteq̄ patiatur mortem:ergo citius debet peccare venialiter anteq̄ patiatur mortem. ℜRespondetur concedendo citius homo debet pati mortem anteq̄ peccet venialiter quicquid sit de latione pene peccato veniali debite consequentia est nulla:martinus in fine questionis quinte in solutione ad vnum argumentum aliqua dicit:opinione mea erronea dicit nō cōstat an peccatum veniale sit diuine legi contrarium nec constat an omne peccatum sit veniale vel mortale.tertio dicit licet mendacium secluſa circunstātia alicuius excessiue tristis et dolorosi sit peccatuz mortale vel veniale multa tamen sunt que nec mortalia sunt nec venialia posita circunstantia alicuius excessiue tristis z dolorosi sicut grauium cruciatuz aut incommodozum aut mortis primum non facit ad rem siue veniale dicatur cohibitum vel prohibitum nichil refert.secundum nichil valet omne actuale(de quo ipse loquitur)est veniale vel mortale et videtur q̄ illa peccata dentur per imediata vel peccato actuali debetur pena eterna sensus vel temporanea.si primum vocatur a theologis mortale peccatum:si secundum veniale:tertium est falsum z alibi illud magis deducitur. ¶Contra tertiam conclusionem argumentoz per me citius homo debet pati mortem anteq̄ mentiatur:sed quicunq̄ assertiue dicit non super lineam datam contingit triangulum equilaterum collocare mentitur et sicut ita contingit in prima conclusione primi euclidis contingit in qualibet alia mathematica:igitur. ℜRespō detur concedendo maiozem cum minoze sed hoc non est pro propositione mathematica sed quia facit actum inhonestum in lege diuina prohibituz scilicet mendacium non tenetur defendere veritatem huius super lineam dataz vbi tyrannus diceret occidam te si teneas hanc veram super lineam dataz stultū est veritatē illius tueri sed añq̄ asseraz illam falsam citius debeo mortem pati quia hoc esset mētiri.Sed dicis vetula potest pati pro herese dogmatisata a suo prelato cuius opposituz non tenetur scire:ergo pro propositione fidei impertinenti.

ℜRespondetur licet vetula potest assentire sine peccato tamen nunq̄ hoc eueniet q̄ ipsa vocabitur pati quin ei a sapientibus ostendetur veritas et tunc ipsa patietur citius pro opposito sed illo casu admisso cōstat q̄ ignorantia inuincibilis multos excusat tantum meretur dans diuiti elemosinam quem inuincibiliter credit pauperem sicut ille qui dat realiter pauperi:alique mulieres excusantur ob ignorantiā que saltabant in aquas ob seruandam castitatem que submerse sunt nesciebant an sequeretur ad illū saltū mors non dabatur eis tempus sufficiens ad considerandum pro tunc non tenebantur scire.Dicis homo pati potest pro hac quantitas distinguitur a re quanta: non est de fide et tamen illa propositio est pure physica vel pure methaphisica ad h̄ dico illā ꝓpositionē spectare et pertinere ad fidem tribuendo peregrina fidei que non sunt fidei

spectat ad fidem sicut auferendo illa que fidei sunt ab ea plerumq̄ dubitandum erit an actus est rationabilis ad sustinendam mortem pro ea vt mulier hesitabit an potest saltare in aquam vel se precipitare in foueam pro seruanda castitate a tyranno licet prudens diceret ipsam debere pati z non se interimere vbi scitur mors sequi z est verosimile q̄ ipsa non ampliue propterea erit procliuior ad peccādum:interdum sapientes dubitabunt an pro tali causa tolerāda est mors sed tunc vtendum est consilio sapientum. ¶Circa secundam conclusionem forte petis si sortes esset inter mahometanos si petatur ab eo an mahometus pseudo ille prophe ta esset verus propheta:dico non debet illud concedere nec negare hanc christus est deus quia sic peccaret mortaliter vt petrus in negatione christi sed potest tacere de illo pseudo mahometo nō omnis questio est geometrica nec cuilibet questioni dāda est responsio:aliud est tacere aliud falsum dicere.¶Contra vltimam conclusionem argumentoz preceptum est de conseruatione vite consilium de patiendo martyrio vt dicit conclusio modo nunq̄ preceptum cedit consilio igitur. ℜRespondetur argumentum imaginatur falsum q̄ preceptum z consilium pugnent:consilium est de meliore bono z ad preceptum homo tenetur:modo nunq̄ precepti oppositum est bonum:sed dicis omnibus modis licitis homo tenetur seruare suam vitam licitum est non pati igitur. ℜRespondetur maior est falsa quando deobligatur ab illa tentione vt in proposito per opus consilii:at ponis actum martyrii vel cui debetur aureola martyrii in sorte qui non acquisiuit actum in presentia periculozum queris an sortes est martyr vel ei debeatur aureola martyrii cum ponis casum preter legem de⁹ potest facere sicut vult sed ei non debetur aureola secundum legem communem si illa via acquisiuerit aliquis actus in vno subiecto alteri inherens ipsum nō denominat si virginitas berte ponatur in corrupta non denominabit eam virginez:simile est de actu spei si in alio ponatur non tamen vnq̄ de specie essentiali in speciez essentialem.

¶Distin.quadragesime none questio decia sexta.

Quero tertio an actus quilibet cui debetur palma martyrii sit actus magne perfectionis et est questio huius distinctionis decima sexta:hic autem non quero an martyrii actus sit magne perfectionis sed generalius queſuī de quolibet actu cui debetur palma martyrii: cum ex questione prima hui⁹ materie cuilibet actui martyrii debeatur palma martyrii sed nō cuilibet actui cui debetur palma martyrii est martyrium:hic autem sufficienter excludemus martyrium extēſo termino q̄ sit cum contrapugnatione quia tali non debetur aureola. ¶Pro solutione proposite pono aliquas conclusiones. ¶Prima conclusio:quilibet actus martyrii cum contrapugnatione est act⁹ magne perfectionis. ¶Secunda conclusio:quilibet actus cui debetur aureola martyrii prestat actui martyrii cum contrapugnatione ceteris paribus.

¶Tertia conclusio:regulariter quilibet actus cui debetur aureola martyrii prestat actui qui non est aliquomodo martyrium:non stemus in hoc q̄ negatio distribuat terminum martyrium pro solis suis significatis que significat vniuoce accipe ad nostram intentionem. Prima conclusio probatur: quelibet fortitudo est actus magne perfectiōis q̄libet martyrium cum contrapugnatione est fortitudo:igitur.maior patet tertio ethicozum z obiectuz fortitudinis bellice facit actum difficiliozem q̄ obiectum temperantie. Insuper si extollantur a sapientibus qui gloriose pugnarunt pro defensione patrie a fortiori laudandi veniunt qui et pro patria et dei gloria pugnant tollendo illa que perturbant exaltationem dei nominis.propterea machabei godofridus bullensis et balduinus z similes eternitati dantur a posteris et gloriose triumphant in celis Secunda cōclusio patet fortitudo prestat tēperātie propter maiorez difficultatem vt dictum est in p̄cedente sed est multo maior difficultas in actu cui debetur aureola martyrii q̄ in actu cui non debetur: igitur.minor patet quando est contrapugnatio est spes euadendi creberrime magna et furor arma ministrat et minus aduertit ad vulnera calefactus in impetu nō percipit ictus quos percipit facile nō contrapugnans nulla est spes vel tenuissima euadēdi in illo cui debetur palma martyrii credit tamen si et in mentem occurrit deum posse euz liberare ſz nescit an conducat saluti patientis et quia videt frequenter deus sinit bonos flagellari a malis non habet spem. Rursus pati martyrium est actus heroycus vel ex parte facientis vel ex parte obiecti sine contrapugnatione non est actus heroycus pati contrapugnando modo actus heroycus prestat actui non heroico circa eandem materiam q̄ sit actus heroycus patet: transcendit communem facultatem hominum presentia vnius ensis plus mouet q̄ centum absentium:eusebius libro sexto capite tricesimo dicit:multi obtulerunt se ad martyriuz qui martyrio oblato resilierunt. Insuper mauritius et sui socii vitro abiecerunt sua arma vt martyres sine resistentia reperirentur. ¶Tertia conclusio probatur iohannis decimo quinto: maiozem charitatem nemo habet vt animam suam ponat quis pro amicis suis:sed per actū martyrii quis ponit animā suam pro amicis suis. Item cuncta que homo habet dabit homo pro pelle sua iob secundo:sed per martyrium homo dat pellem pro deo igitur. Dixi regulariter:stat dare heroycam dilectionem beate virginis prestare vni martyrio in cleto vel clemente.

¶Contra secundam conclusionem argumentoz: non licet alicui seipsum sine auctoritate dei interimere:ergo nec se prebere alteri ad occidendum. Forte dicis et sic dicēdum est nemo prebet se alteri

Universidad de Deusto
Biblioteca

principaliter vt occidatur prebet se principaliter ad dicendam veritatem fidei quam non vult relinquere dato q̄ sequatur mors: contra ex illo sequitur q̄ alteri prestat occasionem peccandi quia occidendi hominem. Insuper maior vtilitas sequitur in religione christiana ex contrapugnatione cum ibi magis roborentur fides q̄z ex sola tollerantia: igitur.

Ad primuz sufficiēter interarguendū responsum ē vsq̄z ad calcem argumenti nego q̄ alteri det occasionem culpabiliter id faciendi ymo potius dat ei occasionem facere opus virtutis vt secum confitetur nomen dñi vel aliud simile sicut superius diximus in decima quinta distinctione de petente pecuniam mutuo ab vsurario is dat alteri occasionē bene agendi sed altera malicia capit occasionem malefaciendi. sed dicis sanctus cyprianus reliquit vigintiquinq̄ aureos spiculatori: ergo petebat mortē consequentia est nulla sed ostenditur magna tranquillitas animi et constantia in taliter patienti gaudebant apostoli et ad mortem ibant gaudentes q̄n digni habiti sunt pro nomine christi contumeliam pati: sicut beatus andreas salutauit crucem cū gaudio vt ostenderet se paratum eq̄nimiter ferre mortem pro confessione fidei. Ad secundum nego antecedens et consequentiam antecedens plus fecerūt apostoli et martyres ad plantationem fidei q̄z in cētuplo plures contrapugnatores viderunt incredūli tantum constantie non posse prouenire naturaliter vt patuit per laurentium vincentium bertholomeum et similes celo dignos: frequenter interpatiendum occurrebant miracula etiam in contrapugnatione frequenter hostis est victor vt diximus in questione prologi prima et causam super hoc dedimus tūc hostis ascribit suo putato deo vl' suo pseudo prophete et plerumq̄z vltra causas quas superius dedimus est exercitatior multitudo sicut fertur sub turco iuuenes in re militari eruditur sicut nostri in ocio litterario: idē est de malmalucis sub soldano et plerunq̄z deus sinit causas secundas habere suam actionem etiām nego consequentiam per actum minus meritorium interdum sequitur maior vtilitas reipublice q̄z per actum magis meritorium. ¶ Secundo arguitur plus meretur ille qui vult pati quoscunq̄z cruciatus citra mortem anteq̄z fidem deserat q̄z ille qui facit opus honestum et nescit an sequetur mors vt est de multis predicantibus propositiones catholicas nescientibus tamē an pro illa predicatione infligetur mors: et idez forte patet de illo qui vult pati mortem non curando de eius acerbitate. Respondetur talis potest habere multiplex propositum vnum volo sustinere q̄ deus creauit celum citra mortem sed non mortem ℔ totale est malum prior pars est rationabilis sed nō est propositum cui debetur aureola martyrum: secus est de illo qui vult pati mortem in presentia periculorum dato q̄ non cogitet actualiter de magnitudine cruciatus sed non debetur aureola martyr illi vt opinor qui predicat aliquid honestatis nesci⁹ tamen an infligeretur mors. postea tamen determinatum est a tyranno q̄ occidetur equanimiter mortem tolerat hoc ad genus patientie pertinet et non proprie ad martyrium cum est equanimis tolerantia aduersorum que non sunt pro tunc in potestate tolerantis sed si talis eliciat actum spontaneū quo vellet adhuc illud opus honestum facere si esset faciendum dato q̄ sciret mortez esse illatam sicut nūc infertur multum meretur forte illi proposito nō debetur aureola martyrum cum non est in presentia periculorum sic scilicet q̄ liberum sit resilire: iohānes baptista vt est verosimile prescibat mortē esse ei infligendam pro sui predicatione tamen noluit desistere nevicia extirparet et sic noluit desistere ab actu honesto in presentia periculorum et erat prope martyr: si quis dicat dabitur corona martyrum illi qui fecit actum honestum cui mors infligitur ipso inscio a principio non tamen tante altitudinis sicut proprissimo martyri non insisto ad hoc impugnandum. ¶ Tertio arguitur: vel est de ratione martyrii pati quancunq̄z mortem illatam vel sufficit eligere mortem non secundum quia secundum hieronymum seneca non est martyr qui elegit sibi mortē vt in balneo dulciter animam efflaret: si primū tūc decollatus sicut apostolus et excoriatus sicut bertholomeus vel assatus cum laurentio in craticula et positus super carbones ardentes cum vincētio eq̄liter merebuntur in illis penis: patet cum habebāt actus interiores eq̄les patiendi quantuncunq̄z mortem pro fide videtur q̄ equaliter merebantur i hoc Respondetur q̄ volens eligere mortem faciez vt minus sit penale non est martyr sicut erat in seneca etiam cum determinatum erat a perditissimo nerone q̄ preceptor mortem oppeteret erat actus patientie et non martyrii. Si dicas beatus petrus elegit sibi mortem et non esset martyr hac via respondetur: non elegit vt mitius mortem ferret: ita pena le est crucifigi pedibus in altum erectis et capite demisso sicut econuerso: sed quia non decebat famulum mortem obire eadem via cum dño vt dicebat propterea sic passus est: sed vbi tangitur in argumēto de martyribus qui passi sunt cruciatus impares vt paulus et laurentius qui parati erant omne genꝰ mortis pro christo perpeti an equaliter in hoc meruerīt. hic dico aliq̄. ¶ Stat non martyrez esse hoc martyre sanctiorem quia plures bonos actus fecit sed loquimur de vno actu paulus et laurentius habebant hec proposita non negabimus fidem nō obstante quacunq̄z conditione mortis oblata et ista sūt equalis meriti si in equali intentione graduali et ceteris paribus fiant. ¶ Secunda propositio: laurentius plus meruit per hunc actum volo sustinere veritatem huius christus est deus non obstante craticula in qua torqueor q̄z sortes per hoc propositum volo sustinere q̄ christus est deus non obstante decollatione quam protinus exequ[illegible]cur si non resiliā dato q̄ actus sint equaliter intensi: patet actus laurentii erat difficilior quia in prospectu terribiliorꝭ obiecti q̄z actus sortis. insuper aliqui martyres pas si sunt mortem mitiorem qui forte resiliissent a tam terribili nisi deus speciali⁹ eos iuuisset non tñ nego auxiliū speciale dei in velle sic pati cū oibus bonis circunstantiis est opus multū heroicum. ¶ Contra tertiam cōclusionez argumentor dilectio det super omnia prestat martirio ergo male dictū est. Insuper quilibet actꝰ qui est martyriū prestat actui q̄ non est martyriū regulariter sz quelibet pars ꝓportionalis actus qui est martyriū est martyriū ergo q̄libet pars ꝓportionalis actꝰ qui est martyriū pstat actui qui non est martyriū conclusio est falsa et minor vera et ꝓña in barbara ergo maior est falsa.

¶ Respondetur argumētuz p̄supponit falsuz actꝰ martyrii est dilectio dei et actus heroicus caritatis fm illud superius allegatū. iohannis. xv. maiorez autez caritatē nemo habet ecce actuz martyrii volo sustinere veritatez huius x̄ps resurrexit a mortuis ꝓpter deuzvsq̄z ad mortez inclusiue fides in intellectu quo assentit huic x̄ps resurrexit non est martyrium. Ad secunduz dicitur q̄ terminꝰ p̄stat confundit distributiue datiuū ab eo rectuz sicut cōparatiuus ablatiuū et sic conclusio est falsa et maior sed intelligo de actu totali sed dūmō terminus actui stāte confuse tantū conclusio cōcederetur vt quelibz pars ꝓportionalis actus que est martyriū actui q̄ non est martyriuz prestat. ¶ Sed dubitas cum dicebam de dilectione virginis gl'iose q̄ illa est heroica vnde hoc ꝓuenit ex istis duobus potissimū ex intenso actu g̃dualiter ex relatiōe actuali in deum.

¶ Distin. q̄dragesime none q̄stio decia septima.

Restat decimo septimo inquirere cuius virtutis sit actus martirii vel ille cui debetur aureola martirū. Circa hāc questionē varii variomō opinātur aliquibus dicentibus oē martirium est actus fortitudinis aliis dicentibꝰ nullus martyriū esse actū fortitudinis sz soluz spectare ad illā virtutē gratia cuius actū facit: sed pono conclusiones. ¶ Prima cōclusio aliq̄ martyriū spectat ad iusticiam. ꝓbatur aliquis est actus martyrii quē homo tenetur facere sed talis actus est actus iusticie. ꝓbatio habitus iusticie inclinat habentē ad dandum cuilibet q̄ suuz est deo que dei sunt et cesari q̄ cesaris sunt sz interduz homo tenetur reddere deo honorem exteriorem et eum cōfiteri coram hoibus et ad hoc inclinat habitus iusticie si non fuerit in voluntate talis habitus voluntas in primū actū iusticie exit mediante dictamīe ꝓudētiali dittante nūc dandū esse deo honorē coram aliis. ¶ Secunda conclusio aliq̄ martyrium spectat ad tēperantiam ꝓbatur si aliqua habeat ita firmū ꝓpositū q̄ permittit se occidi añq̄z consentiat in adulteriuz in presentia piculoū iam talis habet actuz temperantie habet proposituz circa venera que cadunt in obiecto temperan[illegible]e. ¶ Tertia conclusio aliq̄ martyrium est actus caritatis. ꝓbatur de caritate infusa quia ad omnē actū meritorium cōcurrit caritas infusa martyriū est actus meritorius: igitur ymo aliquod martyriū est actus caritatis acquisite patz ex questione precedenti. ¶ Quarta conclusio aliquod martyrium est fortitudo. probatur aliq̄ martyrium est actus quo quis nō vult relinquere opus honestum non obstante morte actualiter illata ergo aliquis actꝰ martyrii est fortituto. patet. fortitudo est circa pericula mortis in bello. Insuper per illud ciprianī in epl'a ad martyres et confessores. O beati martyres quibus vos laudibus p̄dicem. O milites fortissimi robur corporis vestri quo p̄conio votis explicez hoc tenet leo papa et illū modū ecclesia obseruat de martyribus. forte dicis ad has auctoritates martyres non habent bellū cū nō cōtrapugnāt hoc non obstat falsuz est q̄ requiritur cōtrapugnatio manibus et viribus corporis ad belluz q̄n autores ponunt fortitudinē bellicaz esse virtutem cardinalez sufficit expectare tēpore mortis et in presentia periculozuz fm dictamē recte rationis cōtrapugnādo ratione vel sustinendo vt cōtingit de martyribꝰ sed nō curamus de illo fortitudo vt est circa arduapte est virtus cardinalis ergo licet martyres nō p̄stiterunt in bello non habes negare eos esse fortes et habuisse actuz fortitudis ꝓprie dicte nisi aliud occurrat. Contra hanc q̄rtā conclusionē obiicitur rationibus martini et in solutionibus ponentur replice contra eum probatiue huius quarte cōclusionis in primo argumento vult probare aliq̄ martyriū esse iusticiam q̄ cōcedim⁹ et aliq̄ esse liberalitatez q̄n martyriuz est opus consilii. ¶ Secundo arguitur volitio cū contemptu mortis et cruciatuū ne desera iusticia impatiua formaliter exequitōis aut ptinet ad iusticiam tantū aut ad fortitudinē tantuz aut ad vtrūq̄z si primū intentū vel secūdum q̄ virtus fortitudinis non inclinat in actū iusticie per se et imediate ille autem actꝰ est actus iusticie nec potest quod ad vtrūq̄z. Tū primo q̄ ille actus est vnus g̃ ptinet ad vnū genus virtutis et non ad duo. Tum secundo ois actus qui fertur in aliqua duo in vnū tanq̄z in substantiā actus et in alterū tanq̄z in circunstantiā ille pertinet ad illud genus virtutis ad q̄ ptinet substantia actus sed ista volitio que dicta est fertur in opus iusticie tanq̄z in substantiam actus et tanq̄z in obiectū p̄mum et principale et fertur in mortem et cruciatꝰ tanq̄z in circunstantiā actus quia vt ponitur in casu facienti iusticiam proponitur condicio mortis et cruciatuū ergo iste actus non ad fortitudinē sed ad solam iusticiam pertinet. maior patet q̄ alias idem actus potest ratione substantie eiꝰ ptinere ad vnū genus virtutis et ratione huiꝰ circūstantie ad aliud et ratione alterius ad aliud q̄ est oīno absurdū et contra omnem doctrinā p̄ȳ moralium et sanctoruz qui in doctrinis suis declarāt manifeste actū virtutis per nullas circunstantias variare genus virtutis. Ad hoc argumētū respōdeo q̄ partinet ad vtrūq̄z et ille actus est fortitudo et iusticia realiter et concedo q̄ habitꝰ fortitudinis inclinat in actū iusticie p̄ se quādo ille habitus est realiter iusticia nō inclinat in actum iusticie q̄ fortitudo sed q̄ iusticia hic habitus iusticie per se inclinat in actum iusticie hic habitus iusticie est fortitudo: igit

Universidad de Deusto
Biblioteca

consequentia est lucida nisi fugias ad modalem cō
positam vel ad aliqd qđ nō impedit ꝓpositū ꝛ quā
do dicis ille actus est vnus ergo ꝓtinet ad vnū ge
nus virtutis ꝛ nō ad duo genera nego consequētiā
vna res significatur per varia predicabilia ꝛ predi
camenta idē actus numero spectat ad varias ſpes
luxurie vt superi⁹ dictum est ꝛ sicut incestus est ge
nus sic est fortitudo ꝛ temperantia neutrū est gen⁹
ġialissimuz ꝛ q tu habes hoc cōcedere ꝓbo q vn⁹
actus numero spectat ad duas virtutes cardinales
capio hunc actū volo expectare in acie belli quia di
ctatū est a recta ratiōe expectare ꝛ qz teneoz da mi
chi finez iusticie ꝛ finē fortitudinis et ordino vnum
actū ꝓpter illos duos fines quero a te quare citius
denominabitur ab vno partiali fine q̄ ab alio si ha
beas rationē in promptu edissere similiter idē act⁹
numero est iusticia ꝛ tēperantia.qđ patet.volo ho
die comedere solū semꝫ vt seruē ieiuniū ad qđ obli
goz ꝛ vt tēperate comedā ille actus est tēperātia et
iusticia qz in ratione finis cadunt iusticia ꝛ tēperātia
sufficit distinctio rationis hoc est dictu alia est ratio
quare vocatur temperantia alia quare denominat
iusticia qñ sc̄o argumētat ois actus qui fertur in
aliqua duo in vnū tanq̄ in substantiā actus ꝛc̄. okā
quē insequit ꝛ ipse abutunt in mō loquēdi de circū
stantiis qz circūstantia propie actū circunstat ꝛ nō
cadit in ratione obiecti sed hoc est luctari ad nomē
loquar cū loquentibus veniēdo ad rez distīgo illaz
maiorē vl'in circunstantiā cadentem in ratione ob
iecti ꝛ sic negatur vel in circunstantiā circunstantē
ꝛ sic cōceditur hic aūt obiectū fortitudinis cadit in
ratione obiecti sicut obiectum iusticie vtrūq̄ ptiali
ter cadit ꝛ sic capiendo concedo q idē actus nume
ro potest esse tēperantia fortitudo ꝛ iusticia vbi di
cit illud esse contra omnem moralem pħiam ꝛ doc
trinā sanctoꝝ demiroz quare hoc dicat cū moza
les loquētes de hiis materiis vtunt oppositō tanq̄
eis trito ꝛ sancti vocāt martyres fortes q̄re volūta
riū est ꝓpter aliqua sophismata dicere sc̄os cape
re methaforice terminos. Tertio ois actus qui est
circa duo circa vnū tāq̄ circa finē ꝛ circa aliud tāq̄
circa id qđ est ad finē ꝓtinet ad illud genus ✠utis
ad qđ ꝓtinet act⁹ ille qui est circa finē vt velle adul
terari causa diuitiaꝝ acquirēdaꝝ qđ ꝓtiet ad auari
ciam ꝛ velle furari vt intēperate viuatur ad intēpe
rantiā cōcedo q ꝓtinet ad illud gen⁹ ✠utis ad qđ
ꝓtinet actus ille qui est circa finē sed nō tantuz dili
go sortem ꝓpter deū eodez actu ille actus realiter
est vsus ꝛ fruitio bñ volo q potius denominet frui
tio q̄ vsus tanq̄ a nobiliore vel a pricipaliore intē
to sicut aristoteles dicit de illo q̄ mechatur ꝓpter
lucrum q potius est dicendus auar⁹ q̄ mec⁹ cum
illud principaliter intendat tñ non sequitur qui ille
actus realiter est mechia ꝛ auaricia cum est act⁹ cir
ca venerea partialiter ꝛ non est castitas ergo ē luxu
ria ꝛ qz cū cōiugata ergo est mechia non potes ha
bere refugium nisi curras ad nomē currēdo ad cau
sam finalem q̄ denominabit totū actuz sed hac via
abire nequis vt supza oñsuz est etiam sic null⁹ act⁹
dicetur vsus ꝛ fruitio cuius oppositum clamat to
ta scola copulatim ꝛ copulatiue saltē ponēdo actū
vnū vt martin⁹ facit cū cōiter loquentibus ꝛ ratio
nabilius.Quo fit licet q̄s patiatur pro actu fidei tñ
martyrū non est actus fidei ꝑmū est actus intelle
ctus/sc̄m est actus voluntatis. ¶Dubitatur q̄ au
reolaruz est suprema dicitur martyrū debeꝫ operi
heroico ꝛ beatus augustin⁹ in libro de sancta virgi
nitate dicit.nemo quā puto ausus fuit ꝓferre virgi
nitatē martyrio. Itez in letania martyres aliis pre
feruntur de aliis duabus possunt se habere sicut ex
cedentia ꝛ excessa sed cōiter doctoꝝ videtur maioz
iuxta illud ad ephesios.vj.nō est nobis colluctatio
aduersus carnē et sanguinē sz aduersus potestates
pugna tñ virginū est periculosa ꝛ victoria gloriosa.

¶Distinctio.q̄dragesime none q̄stio decia octaua.

DEcimo octauo querit an doctorib⁹ debea
tur aureola. Rñdetur affirmatiue. probat
oclusio ſm glo.can.vlt.ephe.j.danie.xij.
Qui autē docti fuerit fulgebunt quasi splendoz fir
mamenti ꝛ qui ad iusticiā eruditū mltos quasi stel
le in perpetuas eternitates. conclusio hec intelligit
de hiis qui discedunt in gr̄a ad habere aureolā sz si
dānent meruerūt aureolā quā nunq̄ habebunt sic
ut multi dānati meruerūt vitā eternā ꝛ non intel
ligit hec conclusio de graduatis in theologia multi
hoꝝ alios non docēt ꝛ multi nō graduati alios eru
diunt ꝛ intelligit istud de doctoribus qui docuerūt
vel efficaciter docere propōebant siue scripto siue
verbo. ¶Contra conclusionē argumentoz vel hec
aureola datur omnib⁹ doctorib⁹ aliis erudientib⁹
in q̄cūq̄ facultate vel tñ hiis q̄ legūt scribūt in the
ologia vel contionant ad populū si sc̄m nō dabit
doctorib⁹ qui q̄stiones peregrinas scribūt i theolo
gia ꝛ circa illas insudant saltem ratione illaꝝ. q̄stio
nū qđ videtur inconueniēs stat tales questiones in
terdū cōducere ad intelligentiā theologie .si dicas
eis debetur aureola doctoꝝ sic regentibus in arti
bus in grāmatica dūmō illam doctrinā ordināt ad
salutē proximi non obstat q capiant pecuniā ꝓ la
boribus sic facit curat⁹ capit decimas et oblatiōes
Respondetur datur omnib⁹ doctorib⁹ ordinanti
bus doctrinā in ꝓmi edificationē qz nisi sic si vn⁹
scriberet vnā breuē questionē theologicā in primo
vel secundo sententiaꝝ ꝛ oia physicalia ptractaret
illi debetur aureola doctoꝝ ꝛ non scribenti in phisi
ca qui magis theologicale forte ptractat vt an de⁹
potest facere vacuū an pōt facere infinitū qđ est ꝑter
rationē. ¶Sed contra istud argumētoz vel cuilibz
docēti respōdet hec aureola ad salutē ꝓmi ꝛ tūc
faciens anthetema cū parua doctrina duoꝝ ✠bo
rum habebit hanc aureolā ꝛ eodēmō faciēs vnū ar
gumentū ꝛ eruditus aliū in veritate huius nō tan
tū chimera non est chimera. Insuper ponat q q̄s
ob inanē gliam p̄dicaret vel doceret ꝛ postea talis
discedit in gr̄a petitur an habebit aureolā doctoꝝ.
Ad primū dicitur vnus martyr habebit maiorem

aureolam q̄ alius sicvnus virgo habebit maiorem
aureolā q̄ alius sic erit de aureola doctoꝝ q multū
erudit magnā aureolā doctoꝝ habebit qui parum
proportionabiliter habebit aureolā. Ad secundum
dicitur vel inanis gl'ia cadit in ratione obiecti et ra
tione illius actus tl'is nō habebit aureolā nullus ha
bebit aureolam nisi ratione boni act⁹ dato q della
p̄dicatione peniteat nichil habebit ratione ill⁹ act⁹
mali si fuerit inanis gl'ia venialis circūstantia soluz
circunstans ꝛ nō cadēs i ratiōe obiecti ratione ill⁹
actus dabitur aureola semper ratione melioris do
ctrine dabitur maioz aureola propterea parū aureo
le vel nichil dabit pro eruditione tricaꝝ hoies ip̄e
dientiū a solida doctrina vt sunt multe q̄stiōes steri
les tractate ꝛ in logica ꝛ i theologia q̄ auditores nō
eruditū sed a veritate vtili impediūt ad titū.ij.stul
tas autē questiones ꝛ genealogias ꝛ cōtentiones ꝛ
pugnas legis deuita sunt eñ inutiles ꝛ vane. ¶Se
cundo argumentoz vel soli docēti dabitur aureola
doctoꝝ vel cuilibet volenti docere si sc̄m aureola
doctoꝝ dabitur laico cum is forte libētius vult do
cere q̄ homo erudit⁹ cātat qui nescit qui scit cāta
re quiescit.si primū cōtra volenti pati mortē dabit
aureola martyrū ꝛ corrupte violēte cū faciat qđ in
se est ad habendā virginitatez ergo eodēmō volēti
predicare dabitur aureola doctorum. Respōdetur
aureola doctoꝝ nō dabitur cuilibet habenti volun
tetem p̄dicandi tūc dabitur ignaro ꝛ mulierculis sz
dabit cuilibet habenti scientiā ꝛ volenti exire i actū
exteriorē efficaciter nisi impediat vl'qz nō mittitur
ꝛ est religiosus cuius voluntas a superioris volun
tate dependet vl'qz impeditur a tyranno vl' aliūde
de indocto forte nō potest habere actū voluntatis
predicandi eiusdē speciei cū docto vt paup nichil
habens non habet sil'e ꝓposituz in specie ad dandū
scutū cuz diuite sz habet vnū ꝓpositū conditiona
le si scirē predicare ego p̄dicarē ꝛ si cathegoricū ha
beret est preter rationē illud propositū ꝛ requiritur
q habeat scientiā p̄dicandi nunc in potentia propin
qua alioquin septēnis habēs ꝓpositum cōtionādi
in trigesimo anno etatis sue habebit aureolā docto
rum si homo sit elinguis vl' in pria in qua nescit lo
qui idē est ac si non haberet scientiā apud illos iter
quos est bona sua ꝓpositā cōditionalia p̄dicādi ali
bi nō erunt irremunerata potes insistere q modica
scientia sufficit interduz aliqui dicunt aliquos ſmo
nes memoriter bono aio qui nesciunt cōgrue loqui
sz hii non vacabunt ꝑmio aureole dūmō vtiliter in
sistunt non semper doctiori dabitur maioz aureola
sed plus ꝛ vtilius laboranti siue conuertat ad fidez
ꝛ bonos mores siue non qz hoc nō est situz in facul
tate eius. ¶Tertio arguitur vel dabitur aureola
pro actu docendi falsum vl' solū pro actu docendi
verum nō primū qz tunc pro hereſi dabitur aureo
la qđ est absurduz non ſm si vn⁹ in materia ꝓbabili
credat dicere verū vt puta si adā non peccasset xp̄s
fuisset incarnat⁹ ꝛ vn⁹ p̄dicando oppositū alter p̄
dicat vez ꝛ alter falsum ꝛ nō est maioz ratio q da
bit aureola ꝓ actu p̄dicādi verū q̄ p̄dicandi falsuz
cū non constat vter eoꝝ p̄dicat verum. ¶Respon
dek dūmō homo habet rationes apparentes pro se
et non cōstat de opposito habebit aureolā pro tali
dogmate est ignorantia ei iuincibilis sz si quis pre
dicet min⁹ ꝓbabile qđ pauciores teneant ꝛ minores
sunt rationes ꝛ cū hoc relinquendo certū nō appa
ret q ratione tl'is cōcionis dabit aureola nec illi da
bitur aureola qui plebiculeidocte tractat subtilia q̄
a plebe capi nequeūt ſm exigentiā auditoris debet
esse sermo docētis ſm illud apl'i.j.corinth.iij.Ego
fratres nō potui loqui vobis q̄si spiritualib⁹ sz q̄si
carnalib⁹ tanq̄ puulis in xp̄o lac dedi vobis nō es
cā nōdū poteratis. Dubitat primo an licet petere
graduz i theologia vl' in alia facultate.Sc̄o dubi
tat quid cause est quare vocantur doctores i theo
logia phisica ꝛ in vtroq̄ iure ꝛ tñ in artib⁹ magister
ꝛ non doctores appellant. Tertio dubitat an magl
conducat viro legere in vniuersitate vel cōtionari
populo. ¶Ad primū respondetur p ꝓpositiones
¶Prima est bene factū est studere theologie patz
hoc prima contione prologi inter apl'm ꝛ discip'los
eius titū ꝛ thimotheū. ¶Sc̄a ꝓpositio licet pete
re gradum in theologia et in quauis alia facultate
dūmō q̄s est gradu dign⁹ ꝛ debito mō petat probat
magnanimitas iclinat hūtem ad petēdos honores
quibus est dign⁹ ꝛ quib⁹ quis se dignū cēset sortes
vt supponitur est huiusmōi igit̄.Insuper licet i ca
su ꝓ seipo petere bñficiū vt superi⁹ dixim⁹ i.xxiiij.
distinctiōe ergo ꝛ q̄dum qui est multo min⁹ pericu
losus.Tertio licitū est petere debite oē illud qđ cō
ducit ad gloriā dei ꝛ ad exaltationē ei⁹ nominis sz
sic est q ḡdus conducit crebro ad gloriā dei maioz
fides dat cōcionāti populo si cognoscat admissus i
vniuersitate in q̄ solet esse examē rigoris ꝛ sic popu
lus auidius sermonē talis audit ꝛ auditū tenati⁹ cō
seruat. ¶Sed contra illud arguit beat⁹ benedict⁹
volauit sponte ad antra deserti nolens addiscere ꝛ
curiositatē discendi reprobat beat⁹ frāciſc⁹ i regl'a
ꝛ adhuc apud minores(quos de bulla vocāt)fuat
ne capiat ḡdus i theologia .amplius i istis ḡibus
sunt multi abusus ꝛ incidit superbia in petitione lo
corum interdū vnus querit ꝓponi alteri multo eo
eruditiori nō modo in artib⁹ ꝛ ceteris facultatib⁹
sed i theologia vt pz de ꝓmo licēciādis mētiunt
de socīs dicunt eos indoctos cōscientia tñ remur
murante constat eis de opposito vel si assentiāt ita
esse hoc est ꝓpter prauā affectionē quā hūt de socio
ꝛ nimis affectā de seipsis fiūt preces ꝓ idoneo ꝛ a
pud cācellariū qui claudit ꝛ aperit i hac pte ꝛ apud
theologie professores/fiunt cōbinationes maioze p
ticulari in prima figura pro prop̄is bachalariis.
Respondet beat⁹ benedict⁹ vidit multos malos
in studio quoꝝ cōuersatio eū retractabat a bono ꝓ
pterea volauit ad heremū vt sue saluti succurreret
sic adhuc dicimus vbi quispiā nō potest stare bene
cum salute anime in studio ꝛ videt q et prodest se
elongare a studio probe agit abeundo pater franci
scus loquebatur de laicis ꝛ prohibuit curiositatem
hoc sonat in malā partez sz sc̄tus bonauētura ꝛ alii

Universidad de Deusto
Biblioteca

valentes pres regule obseruatores t doctrine t ḡ-
dibus curā impenderūt t in graduatos viros able
re q nunc aliqui eoꝝ gradū in theologia relinquāt
non reprobo sufficit q nō male agāt alliꝰ illi quos
de familia vocāt accipientes gradū dūmō a supe-
rioribus mittātur vel si ostendant se superioribus
dicētes ecce pater t mea doctrinā t prudentiā quā
dñs cōcessit (quā melius tu t alii nouerūt q̄ ego) si
videar idone⁹ vellē admitti si mihi suppeterēt fac'
tates pro gradu vel a parentib⁹ vel a tali dño nō re
probam⁹ illud si videāt se idoneos t faciāt probos
viros pro eis intercedere ad superiores vt admittā
tur dūmō non sit in preiudiciū alioꝝ magis idoneo
rum qz i vna licētia duo solū minores ad licētie mi
nus i theologia admittunt t quattuor p̄dicatores
tunc min⁹ idone⁹ nō debet intercedere sz vocatus
a superiore potest locū capere a superiore oblatum
sine peccato sicut in .xxiij. distin. superi⁹ dixim⁹ de
min⁹ idoneo respectu magis idonei de secularib⁹
maioꝝ est latitudo ꝓcedēdi dātur oib⁹ i theologia
examinatores añ q̄ ad p̄mū cursū admittāt t postea
in scola bachalarii si ab hiis admittātur p̄supponū
tur idonei ad hunc gradū t ꝑperā agunt ūdoneos
admittētes i facultatis sacre ignominiā t impedi-
mentū grāde doctoꝝ gradū petunt vt potiāt bene
ficiis. ad aliud argumētū in quo tangunt icōuenien
tia que herent ossibus graduum q̄ egre euelluntur
ab omnib⁹ dicit id verū esse q aliqua incōueniētia
regulariter reuoluunt sz hoc est de per accidēs ab
ambitione t non a gradu ipso sequunt sz hoc nō suf
ficienter eneruat obiectionē transeat q sequātur in
conueniētia aliqua sz ex altera parte metiri oportet
vtilitatē emergentem ex gradu t doctrinā que col-
ligitur ex locatione t nō desistendū a magno bono
qō sequitur per se ex gradu t locatiōe licentiādoꝝ
ꝓpter pauca incōueniētia q̄ per accidēs sequunt ex
ambitione si locarentur eo ordine quo ꝯceperūt es-
se bachalarii vt oronie t alibi vel vt de legistis t ca
nonistis cōtingit minoꝝ esset excercitatio t minus
studiū non alias duo cōcurrētes in italia legūt eadē
hora nisi vt lectori calcar currendi porrigat i theo-
logia raro excessu⁹ error cōmittit stat indoctū pre
poni se doctiori sine peccato min⁹ doctus forte est
magis ostensiuus vl prudētior in agibilibus t i ml'-
tis aliis nō habetur respect⁹ ad solam doctrinā sz
ad prudētiā si sint duo pares in doctrina t alter pru
dentior ille est preponendus vel equaliter sunt pru
dentes t doctivnus habet donū cōcionādi t docen
di non alius ille est preponēdus sz si sint duo equali
ter docti t prudentes et alter bene p̄dicat sz de alio
nescitur qz est alienigena t lingue ignar⁹ non est ꝓ
pterea ꝓponēdus nisi in quantū certuꝫ incertū exu-
perat si ponas duos equales theologos prudētes
t cōcionatores sz alter est multitudine sciētie stipa-
tus peritior rethor mathematic⁹ vl legista q̄ alius
plura habens est ꝓponēdus vt opinor licet in oppo
situꝫ sit aliquid ratiōis i theologia cōferr gradus ḡ
nō respiciēdū est ad extrinsecū qz sic peritū grāma-
ticū doctiori theologo preponeres qō est absurduꝫ

respondetur nō incōuenire q̄ perit⁹ rethor doctio-
ri theologo i paruo excessu ꝓponatur sz si fuerit no
tabilis excessus negatur potissimū cōsiderādū hic
est theologia dūmō cōstat de bonitate vite hoc est
nō constat tibi de oppositō paul⁹ simplex heremita
hic non est preponēdus theologo erudito rotunde
vite vt aiūt spes futuri profect⁹ nō colligitur ex fu
turis tenebrosis sz ex iam presentibus t ꝑteritis nō
presumēdū est q is qui ignauā vitā in ocio ptrāsiit
hactenus q vnq̄ exuperabit i profectu laboriosum
t eruditū virū. Sed dicis ponam⁹ duos quoꝝvn⁹
paruo excessu alīū superat an tenetur iudex doctio
rem ꝓponere t est dubitatiōis causa in .xxiij. distin
ctione huius dixim⁹ iudicē deuictū esse cōferre be
neficiū magis idoneo alio relicto ergo eodēmō te-
netur cōferre altiorē sedē optime merito vt contin
git i isto casu. sz in oppositum arguitur latitudo me
dii non est imptibilis de duobus equalibus pōt iu-
dex preponere quē vult sz qñ iudicia magistrorum
nostroꝝ sunt equalia pōt pro quacūq̄ parte iudica
re cancellari⁹. forte dicis nō respiciet ad equalita-
tem suffragiorū sz equalitatē ponderis suffragioꝝ
viginti deuoti sunt ꝑferēdi. xxiij. ideuotis i p̄mis
hoc non euitat ꝓpositū nr̄m sed cū in illud incidi-
mus loquamur quis erit iudex vtra pars est sanior
videatur ne iudex nō fallat affectione sicut de aliis
dicit pro vtraq̄ parte reperiet bonos t forte quos
reputat meliores nō sunt. si dicas vocādos esse ba
chalarios in illo casu oia confundis t nouissim⁹ er-
ror erit peior ꝓioze faciunt inter se ꝓbiatiōes ex pu
ris particularib⁹ ꝓpter cōmodo insudantes m'to
magis i ꝓpria causa sunt excecati q̄ eoꝝ magistri
t nimirū horū honor tāgitur mediate illoꝝ imedia
te t iureiurādo bis astricti fidele testimoniū presta
re de bachalariis magistri non sunt ad hoc addicti
bachalarii nec assistens vulgus nō tñ nego vbi oēs
reputati boni qui cōiter sunt boni essent in vna par
te t alii rotundi (qō nūq̄ cōtingit sīia mea i nostra
facultate) ex altera t esset paruus excessus nō debz
esse deliberatio ꝑ maiore parte quicquid sit de plu
ralitate suffragioꝝ in electionibus eꝑoꝝ et aliorum
prelatorum sz vbi reputati meliores sunt permixti
vt semper contingit cuz viris rotundioꝝib⁹ vt aiūt
debet esse conclusio pro maiore parte t sic sīia mea
sue cōscientie satisfaciet cancellari⁹ t euadet mur-
mur t maliuolentiā licētiādoꝝ dicēdo publice co-
ram deo t hominibus se a maiore parte magistroꝝ
nostroꝝ cōclusisse cum alioꝝ depositio est secreta t
eius sīia ab eis depēdet nec illi nec magistris nr̄is
aliq̄d imputabiť redeūdo vñ digressi sum⁹ dicam⁹
ad dubitationē ꝓpositā cōsiliū esset ꝓponere illum
cui⁹ aggregatū quātūlibet alterius ꝓgeriē exupat
Scdo dicitur forte homo non tenetur ꝓponere do
ctiorē altero in paruo excessu dūmō excessus ma-
net i medio sz sicut de duob⁹ equalibus pōt iudex
vnū alteri preponere ad eius arbitrium sic q̄ñ sunt
duo quoꝝ alter iudicatur alterū assūre paululū pōt
min⁹ doctū ꝓponere sine mortali pctō t forte sine
pctō sicut i p̄ma q̄stiōe hui⁹ dixim⁹ iudicē posse ad

arbitrium cōcludere inter duas partes pares q̄ruꝫ
vtraq̄ dicit partē oppositā erroneā sz nō propriam
t sint vtriq̄ octo t adhuc per ablationē vnius pōt
id idē facere nec est idē de cura aiaꝝ t loco in gradu
aliqui tenent hominē nō posse petere curā aiarum
sz posse petere gradū t vlteri⁹ multi tenent mōstra
tis duob⁹ minus idoneo t idoneo iudex nō tenetur
cōferre bñficiū nō curatū magis idoneo sufficit cō
ferre ipm idoneo. insuper si sit hic peccatū non vi-
detur esse mortale dicūt alii secus est vbi esset bñfi-
cium curatū. rursus apud aliquos vt in .xxiij. dist.
dixim⁹ sufficit q̄cūq̄ bñficiū cōferre idoneo nec
homo tenetur ꝓferre magis idoneo ꝓpter multas
fractiones que hic sunt forte nescis ꝑbare q̄ in ca-
su proposito q̄ homo deuictiatur dare priorē sedem
doctiori de quo loquuti sum⁹ q̄ exiguo excessu aliū
exuperat t sic interdū erit locus gratificatiōis iter
q̄ttuoꝝ vel quinq̄ imo inter sex vl̄ septem primos
interdū est notabile discrimē inter duos et tūc grā-
de esset peccatū preponere indoctiorē tollitur cal-
car a studio t daretur fomētū volare ad amicos in
tercessores relicto studio: sz q̄ probatiōes quas su
perius citauim⁹ videtur hic equaliter ꝓcludere q̄
si honor est premiū virtutis more phi hoc dixerim
aliud premiū a deo expectam⁹ maiori virtuti ma-
ius premiū debetur iste cognoscitur aliū exuperare
vt supponit: gitur: t sic esset apparentia adherendū
fore in paruo excessu partiū oppositaꝝ. dixi dūmō
cognoscitur non me fugit frequēter erit tenebrosa
aqua in nubibus aeris iudicare inter quintū sextuꝫ
vl̄ septimū t primū nec ꝓña est aliqua iste est prim⁹
vel secundus iste sextus vel septimus ergo ille est
doctior isto vidim⁹ aīs veruꝫ t consequens ambi-
guum t cū isto toto t magistri nostri t cancellarius
equissime iudicauit locus erat gratificatiōis ob va
rias circunstantias bachalarios extollētes t depri-
mentes. ceterū non est idez de prepositione vni⁹ re
spectu alterius i calce t in fronte inter vltimū t pe
nultimū summa debet esse indago reputarē solum
veniale vel nō peccatū preponere sortem platoni i
primis sedibus mortalē noxā inter penultimū t vl
timū existimarē est act⁹ in gradu temperātie vl̄ he
roico eñimiter id ferre sz pōderet q̄ nouissimum
locuꝫ habēs crebro nō est min⁹ vtilis reipublice q̄
multi eum precedētes t inter multos pares sub iu-
dice lis est quis eoꝝ est doctior vnū dare vltimū ne
cesse est quid profuit andree q̄ ante petrū vocaret
ad apl'atū quid nocuit paulo q̄ oīm erat nouissim⁹
non minus aliis laborauit in vinea dñi sic de voca-
tione in licentiis frequēter contingit. Sed dicis po
nam⁹ titū primo loco indignū est ꝑ tertio loco vel
quarto dignus t hoc constat deponenti de eo testi-
moniū an deponens tenetur dare ei quartū locum
supposito q̄ videat si det ei certū locuꝫ cū suis ad-
herentibus q̄ preter rationē habebit primū locum
respondetur i casu apparet q̄ tenetur dare illi q̄r-
tuꝫ locū ratio debet cū est partialis iudex suffraga-
ri optime merito t tollere omne impedimētū me-
dio licito ne optime meritus suo iure fraudet t ini-

doneus promoueatur sz hoc medium est licitū sicut
in sili casu superius in .xxiij. distin. dixim⁹ de bñfi-
ciatis de illo qui est beneficium relictur⁹ debet pro
curare q̄ idoneus habeat t nō reliquere on⁹ col-
latori et etiam deponens est partialis iudex. Sed
dicis quid cause est q̄ bachalarii ꝓmo licentian-
di sic inhiant ad primas sedes t videť q̄ nullum est
specimē honestatis ad sic faciendū cū sint hoies iaz
prouecte etatis quoꝝ aliqui duos cursus in artib⁹
iam compleuerūt. ¶ Respōdeť a multis mouenť
videť bonā equitatē cōiter in theologia seruatam t
eam ob rem magis anhelant ad sedem altāt loco
eminēti digni iudicenť q̄s est qui honorez assignatur
ꝓtrū fouet honor ad studiū incendimur glia t ho-
nos alit artes ꝑm ciceronē t magis in senibus q̄ iu
uenibus circa passiones corporeas laborātibus aīi
diem clauso cōponet vesper olympo q̄ historias vi
rorum illustriū recitē q̄ preclara facinora gesserunt
honore illecti tēpus senectutis ad hoc insudat me-
mini me apud iacobū forliniēsez in primo canonis
auicēne legisse q̄ hoies circa quinquagesimū annū
iam studēt honoribus hoc declarauit per bētiuolā
qui bononiensib⁹ in tali etate imperare studebat id
idem in nostris bñficiatis t aliis videm⁹ nec in hoc
nostros bachalarios singulares opineris si esses in
prima licentia cū eis non minus laborares multi i
tertia licentia stupebāt de modo faciendi p̄me t re
putabant extremā dementiā postea conscendentes
gradatim multo impetuosiores erant p̄mis ꝑm il-
lud comici facile egrotis dum bene valem⁹ consi-
lium damus. Insuper multos eñimes eorum vi-
des preficiētes eis quādam latitudinē inter p̄mos
octo vel i scōa ierarchia senaria vel quinaria q̄ mo
re taxilli nō possūt oblique cadere rationib⁹ cadu-
cis quibusdā mouetur iohannes vicleffus q̄ nō licz
petere gradum qui tñ graduatus erat dicit beatuz
augustinū non acceptasse gradū t quercus t fagos
docuisse bernardū pitagoras sapiēs appellari eru-
buit sz sufficiebat amatoꝝ sapiētie vocari q̄ nomen
phī importat quom⁹ socrates vocatur magister in ar
tibus plato doctor theologus fatemur aliquos nō
graduatos eruditos interdum sz rarius q̄ gradua
tos nō modicā excercitationē habebat augustinus
t si gradum nō ceperit nō sequitur q̄ alii idigne ac
ceptant. ad secundum magister non est nomen ven
tosum prout vicleff t eius dogmatistes putat dicti
sunt magistri qz magis ceteris possint vl̄ q̄ magis
q̄ ceteri diligentiam rebus quibus presunt habere
debent nec ad esse magistruꝫ i artib⁹ requritur scire
oīa que occurrunt in artibus dicebat saluator iohā
nis .xiij. vos vocatis me magister t dñe t bñ dicit⁹:
sum etenī t dixit nichodemo. iohānis. iij. loquendo
de baptismo. Tu es magister in israel t hec igno-
ras t ita de doctore sicut apl'us erat doctor gentiū
in fide t veritate. j. ad thimotheū. ij. t xps sedebat
in medio doctoꝝ. luce. ij. ¶ Dubitatur scdo quare
in artibus non vocātur doctores sicut in ceteris fa
cultatibus dicitur interduz sic vocantur alicubi est
vsus in opposituꝫ t quia solent graduati in aliis fa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cultatibus esse in maiore hoim reputatione vl'a scientia vl' ex diuitiis nomẽ doctoris celebri⁹ apparet cũ maioribus attribuatur theologi ꝛ phisici doctores artes viderunt ꝛ sic eruditiores regulariter sũt simplicib⁹ artistis legiste si doctiores nõ extiterint pluribus bonis fortune habũdant ꝛ sic apud vulg⁹ preferuntur. Ad tertiũ dubiuꝫ quo querebatur an magis cõducat legere in studio q̃ cõcionari populo. ℟ndetur aliquis est aptior ad legendũ q̃ ad cõcionandũ aliquis econuerso: g̃rarũ diuisiones sunt seiuncte aliquis est equaliter apt⁹ ad vtrũq̃ officiũ interduꝫ pauci legunt in studio ꝛ multi p̃dicãt interduꝫ ecõuerso pi⁹ forma aliquis habet bñficiuꝫ curatuꝫ aliquis nullũ habet. ℟m hoc respondeꝫ per propositiones. ¶ Prima propositio male agit q̃ relinquit continuo bñficiũ extra vniuersitatẽ si nullũ habet in vniuersitate dato q̃ in illa legat vbi sunt sufficientes lectores talis relinquit curã ei cõmissam ꝛ ponit se in imptinẽs suo officio dãs thura sabeo. dixi non habens bñficiũ in vniuersitate ꝛ cõtinuo nemo potest semper residere in suo bñficio ꝛ ex hac propositione sequitur q̃ nõ bene agit qui cõtinuo residet in vniuersitate nõ habẽs beneficium in illa ꝛ alibi vnũ habẽs non legẽs stat virũ stare ꝓ tẽpore vt disponat de reb⁹ suis añq̃ adeat bñficiũ suũ. ¶ Secunda propositio habens bñficiuꝫ curatũ licet i ꝓncipio videatur esse minus idoneus ad predicanduꝫ q̃ ad legendũ debet se ponere ad predicandũ vir stat dare virũ eruditũ ꝛ prudentẽ qui successu tẽporis bene p̃dicabit scit discernere lepꝛaꝫ a non lepra scit peccata regnãtia in subditis ꝛ qua via ones sũt scabie purgande ꝛ ad pascua salutaria ducẽde ꝛ hec dicens est peritus cõtionator ꝛ pl⁹ fidei et dabitur q̃ centuꝫ recitantibus cõpositos sermones memoriter. ¶ Tertia propositio vbi hõ esset in patria in qua pauci essent lectores in vniuersitate melius facit relinquẽdo pro maiore parte curã ꝛ legendo q̃ econuerso. ꝑz. talis creat theologos ꝛ alios docet p̃dicare oportet vnã paruã ptẽ corporis mistici pati vt bene sit toti corpori ꝛ potioribus mẽbris et sic dicendũ est q̃ homo est aptus ad vtrũq̃ ꝛ sunt sufficientes ꝛ ad predicandũ ꝛ ad legenduꝫ ꝛ nullum beneficiuꝫ habet eque sentiũt scl'ares interdũ i aliq̃bus ptib⁹ soli religiosi pro maiore pte theologie insistunt ꝛ talẽ legunt scl'arib⁹ qualẽ ipsi nouerunt et sic scl'ares ꝛ religiosi alia ꝙ religionuꝫ interdũ capiunt hanc doctrinã et non illam.

¶ Distinctionis quinquagesime questio prima.

Queritur circa distinctionẽ quinquagesimaꝫ an dãnati post diẽ iudicii peccẽt ꝛ pro eorũ peccatis infligetur pena. ¶ Pro solutione questionis ponã aliquas assertiones. ¶ Prima dãnati habebũt actus diffformes recte rõm post diem iudicii ꝛ eiusdẽ speciei cũ peccatis q̃ hic habuerunt ꝛ alterius speciei habere possunt. ¶ Scõa veritas est deus põt pro quolibet actu malo quẽ faciũt infligere penã talẽ qualẽ infligit pro peccatis i via cõmissis. ¶ Tertia ꝙ deus ex mia actus dãnatorum nõ imputabit ad aliquã penã distinctaꝫ a pctis que faciunt hoc est licet erit pena cõtracta nulla tñ erit inflicta. Prima cõclusio est ꝓspicua sẽper sunt i actibus malis in odio dei ꝛ in aliis malis actibus ergo semper sunt i peccatis ꝛ de nouo faciũt peccata ad verificandã hanc sortes de nouo peccat sufficit sortes elicere actũ malũ ꝛ male q̃ ꝛ dãnati faciunt vel actus malos male cõtinuare. Scõa cõclusio patet nullũ est scelus in hac valle miserie cõmissuꝫ non in ultũ ergo id idẽ põt deus post diez iudicii cõsequutio est lucida. Jtez si deus ꝓlongaret diem iudicii mille annis põt pro quolibet crimie iligere penam ꝛ eodẽmõ si prorogaret diẽ illuꝫ bis mille annis sꝫ ꝓpter diez iudicii nõ coartatur ad aliud. Tertia cõclusio patꝛ auctoritate beati augustini de fide ad petrũ ꝛ magister citat. l. distin. cap. j. non sunt amplio⁹ viatores ꝛ sic nõ demerentur. ¶ Cõtra primã conclusionẽ argumentor ex ea sequiẽ q̃ inequaliter peccantes equaliter punient qõ est absonũ in foro dei vel q̃ equaliter delinquentes ꝛ equales sortient penas. ꝑz faciat sortes tria peccata añ diẽ iudicii plato vnuꝫ peccatũ añ diez iudicii ꝛ duo post diẽ iudicii sortes ꝛ plato iam equaliter peccãt ꝛ tamẽ ineq̃liter puniũtur. nego q̃ viatores equaliter peccãtes inequaliter intensiue puniũtur ꝓ tẽpore vie si intelligas vt accepisti in argumẽto nõ est absonũ sacris eloq̃is imo cõsonũ. ¶ Contra secundã conclusionẽ argumentor ex ea sequitur q̃ deus potest iputare actus dãnatoꝝ semp ad nouã ꝛ nouã penã cõsequens est falsuꝫ necessitãtur cõtinuare suos actus ꝛ non est situ in eoꝝ facultate illos actus deserere. Tum secundo sequitur q̃ infinite peccarent continuatio peccati est peccatũ sicut eius ꝑma elicitio ꝛ si puniret proportionabiliter ad peccatũ tunc infinitam penã quilibet dãnatus pateretur sꝫ ꝓbo q̃ non qꝛ tunc tantã penã pateretur dives epulo sicut machomet⁹ vteriq̃ habebit infinitã. Ad primum concedo illatũ illa necessitatio ꝓuenit ex culpis eorum et quando mere libere continuarẽt ꝛ interduꝫ resurgerent et iterum caderent in oibus peccatis in quibus erant sicut resurgens ad g̃ram recuperat priorem q̃ vtiq̃ deus de potẽtia absoluta facere potest nõ loquor ꝛm legẽ que nunc est imaginare aliquem cadentem in demẽtiã ex culpa sua qui perpetuo manet in illa talis resurgere nequit ꝛ si infinite duraret ꝛ torqueretur ad penã est idẽ cũ nostro casu quo ad robur argumẽti. ad illud argumẽtũ dicitur vbi est cõtinuatio mere naturalis cõtinuando actuꝫ ꝛm se vel aliquid eius in via nũq̃ est peccatũ sꝫ quando est continuatio libera ptialiter vl' ex culpa ꝓuia de⁹ põt facere q̃ actus sit nouũ peccatũ vel dãnatus semp viuens potest habere ifinitos actus successiue malos ꝛ spõtaneos ꝛ ꝓportional'r puniri et tũc pro forma argumenti locẽtur ꝓpositiones sequẽtes.

¶ Prima est infinitã penã quilibꝫ dãnat⁹ habebit patꝫ infinita pctã qlibꝫ dãnatus habebit ꝛ pena rñdebit peccato ex ipotesi g̃ infinitaꝫ penam quilibet dãnat⁹ habebit. maioꝝ ꝑz duo peccata qlibꝫ dãnatus habebit tria quattuor ꝛ sic in abissuꝫ: igitur.

¶ Secunda maioꝝ penã habebit dives epulo q̃ nunc habeat mahomet⁹ imo infinite maiorẽ patet per crementũ peccatoꝝ. ¶ Tertia ꝓpositio semp mahomet⁹ erit in maiori pena q̃ dives epulo ꝛ tñ infinitaꝫ habebit epulo ꝛ nũq̃ mahometus erit in pena infinita hec propositio est lucida ponam⁹ eos proportionabiliter ꝓcedere in pctis ꝛm q̃ discesserunt. ¶ Quarta propositio infinitã penã quilibꝫ dãnatus habebit ꝛ tñ in nullo tempore finito verũ erit dicere hec pena est infinita cuiuscũq̃ dãnati penaꝫ demonstrando. ¶ Quinta ꝓpositio infinitã penã in aliquo die sequenti dãnat⁹ habebit. ꝑz p ascensum ꝛ mensurem⁹ diem naturaleꝫ vel artificialẽ p aliud q̃ motũ solis p circuitionẽ sortis beati semel circa terram in. xxiij. hoꝝ vel per motũ solis si libet cũ hac stat hec sexta in quolibet die sequẽti dãnat⁹ finitã penã habebit. ¶ Septima ꝓpositio i toto isto tẽpore cui⁹ quilibet dies est futurus nõ maiorẽ penã habebit machometus q̃ epulo.

¶ Distinctionis quinquagesime q̃stio secunda.

Jrca hanc distinctionẽ quinquagesimã ꝛ finaleꝫ queriẽ secũdo an dãnati possunt velle aliquẽ actũ bonũ nõ intendim⁹ inquirere de bonitate entis nec de bono meritorio illa duo mẽbra sunt lucida q̃ primã bonitatẽ habere possũt ꝛ non posteriorẽ cum finaliter sunt sine gratia si ergo questio debet esse ambigua sicut debet ex sua ratione esse ois q̃stio dꝫ intelligi de bonitate morali ꝛ super hoc ꝓcita est positio vna tenẽs eos nullũ actũ bonũ habere posse. ℟m illud ¶ Esaie. xiij. surrexerũt de solis suis dicit glosa. Solatiũ est dãnati socios habere sue miserie. ꝛ Ezechiel'. xxxij. de nuptiis dicitur q̃ cũ armis suis ad inferna descenderũt more vehementer iuuenoꝝ in hac via. Jtem ex mala voluntate non potest exire nisi malus actus sꝫ dãnati carere nõ possunt mala voluntate ergo omnes eoruꝫ actus sunt mali: hee rationes non cõcludũt ex duabus p̃mis auctoritatibus non cõcluditur illa negatiua nõ possunt aliquẽ actũ habere moraliter bonũ de inuidia restat ꝓbare q̃ in quolibet actu inuideat quẽ eliciũt. ad vltimũ dicit ex mala voluntate inq̃ huiusmõi ꝓcedit actus mal⁹ alias exiis in mortali peccato in via nullũ actuꝫ moraliter bonũ habere potest qõ est falsuꝫ. ¶ Contra hanc posionẽ argumẽtoꝝ dives epulo luce. xvj. voluit habere fratres suos liberatos ꝛ ille actus est bon⁹: igitur. cõsequẽtia lucet cũ maiore probatur minoꝝ illud erat bonũ reddere eos certioratos ne peccarẽt ꝛ descẽderent ad inferos. dices hoc non erat cũ oibus circũstantiis debitis volebant illud nõ ratione honesti sꝫ simpliciter volebãt oẽs esse dãnatos sꝫ si aliqui debeãt nõ dãnari malũ illud accidere suis consanguineis q̃ aliis. cõtra il'. sunt multi actus quorũ vn⁹ est bonus sꝫ nolle fratres esse dãnatos ꝓpterea dives epulo rogabat abrahã mittere lazarũ ad fratres inquiens: rogo ergo te patervt mittas eũ in domo patris mei habeo eñ quiq̃ fratres vt testeꝫ illis ne et ipsi veniãt in hũc locuꝫ tormentoꝝ. dicis hoc volebat dives epulo ratione cõmodi ꝓpii ne ipse esset magis cruciat⁹ noua pena accidentaria quia forte erat eis occasio pcti. cõtra hoc totũ adhuc est bonũ ꝛ non ificiat actũ. Preterea põt velle actũ bonũ ex genere cũ duab⁹ bonis circũstantiis ꝛ nõ est necesse iduere tertiam circũstantiã vel q̃rtã malã. dicis nõ esse simpliciter dãnato necessariũ sꝫ si actũ illuꝫ eliciat oportet vnã circumstantiã esse malã. secus est qñ est malũ ex gñe magister tenet i lra q̃ nõ possũt habere actũ bonũ sꝫ hoc nõ sufficiẽter cõcludit cũ magister i multis relinquatur. ¶ Tertio argumẽtoꝝ nec ratione põt ostendi omnes actus dãnatorũ esse malos moraliter nec ex scriptura ergo illud nõ est asserendũ longe videꝫ alienũ a mia dei attribuere dãnatis plura q̃ possum⁹ oñdere ex eoꝝ peccatis ꝓpterea nisi aliũde doceaꝫ. ℟ndeꝫ affirmatiue ad titulũ questionis cũ hoc cõcedo istas propositiones semp sunt in actib⁹ malis nec situ est i eoꝝ facultate posse a se separe oẽs actus malos q̃ tũc eoꝝ penas circũscriberẽt q̃ est hereticũ cõiter habẽt multos alios actus malos ab eoꝝ penis essentialib⁹ sicut cõtingit de obstinatis sꝫ non est necesse de lege oẽs eoꝝ actus esse moraliter malos. ¶ Sed cõtra istud argumẽtoꝝ nemo põt habere actũ moralẽ bonũ sine auxilio ꝑali dei sꝫ demonib⁹ ꝛ dãnatis pdi tissimis hoibus nõ datur auxiliũ speciale dei: igitur ℟ndetur a mi'tis negatur suffragiũ speciale dei ad actus moraliter bonos sꝫ illo admisso nõ est opus negare speciale auxiliũ dei a dãnatis quo ad actus moraliter bonos sicut in via solẽ suũ oriri facit supbonos ꝛ malos ꝛ multis gẽtilib⁹ dãnatis dedit motiones speciales ad bonũ. Et dicis hac via dãnati possunt detestari sua pctã ꝓpter deũ ꝛ randẽ liberabunt ab omni pena. dico illationẽ nullã nõ oportet si aliquos act⁹ moraliter bonos elicere possunt q̃ omnes elicere valeãt. ſcõo de⁹ ad tales act⁹ nõ cõcurret. tertio qñ t'les act⁹ haberent nõ sequit q̃ haberẽt g̃raꝫ vl' remouerẽt oẽs cruciatũ sũt nũc i ſmino in quo non est locus penitẽtie. Sꝫ dicis beati nõ possunt habere actus malos de lege g̃ neq̃ dãnati possunt habere actus bonos. cõcedo añs beat⁹ habet quicq̃d vult ꝛ nichil mali vult ꝛ nego ꝓiam vt ꝑz ex dictis nõ sto semp de ☧tute ſmonis sꝫ solũ loquor vt plures alioquiste ꝓpositiões essent ꝓcedẽ de btũs põt habere act⁹ malos dãnat⁹ põt habere act⁹ meritorios btũs manẽs beat⁹ põt habere act⁹ malos idẽtidẽ de dãnato manẽte dãnato i sensu diuiso. ¶ Dubitaꝫ hic an dãnat⁹ mauult nõ esse q̃ ꝑpetuo cruciari ꝛ queriẽ q̃ eoꝝ est eligibilius nõ esse vl' esse ꝛ dãnari. Scõo dubitaꝫ an btũ ꝑpatiãt penis dãnatoꝝ vl' in eis cõplaceãt. dicit cruciari ꝛ puniri est ꝑceptãdũ annichilationi ſm rationẽ rectã iustuꝫ est puniri ꝛ cruciari ꝓ culpa ſm ordiationẽ diuinã velle nõ esse est peccatũ si cõpares non esse ad culpam neutrũ est eligendũ sꝫ fugiendũ ꝛ semp maius malũ est magis fugiẽdũ põt esse ſmo de aliquo pctõ q̃ min⁹ esset fugiẽdũ q̃ nõ esse ꝛ de aliquo q̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

esset magis fugiẽdus ſz si darek optio dãnato de nõ esse vl̃ esse ꝑpetuo in flãma sicut est reor q̃ ꝓtimus eligeret nõ esse ꝑbatio.math.xxvj.de iuda loquẽs saluator dicit bonũ est illi si nat⁹ nõ fuisset q̃ sentit hieronim⁹ super illꝫ v̄bo.marci.x.meli⁹ est eni nõ esse q̃ ad tormẽta esse.dicis meli⁹ est illi si nõ fuisset nat⁹ extra vtꝝ vl̃ si nõ fuisset nat⁹ z vocat⁹ ad apl̃atum sicut glo.marginalis.mathei.xxvj.sonare videt quãuis hoc sit verũ opinor sicut littera sonat z id idẽ quẽlibet i se expiri opinor plerisq̃ credẽtes nõ esse post hanc vitã sese interemerũt.si dicas hoc esse ꝓtra beatũ augustinũ.xij.de libero arbitrio negat disputatiue ibi ꝑcedit in principio ſz cõclude re videt q̃ nõ esse nõ est eligibl̃e simpliciter z fm se bñ tñ ad fugiẽdũ aliud sicut nemo eligit ferre grossas petras toto die simpliciter ſz bñ vt capiat quisq̃ duodenos moze ari⁹ᵗᵘˢ.ix.ethicoꝝ.ix.cap̃.esse z viuere z huiusmõi fm se sunt diligibila dicit antiqua translatio viuere autez eoꝝ q̃ fm seipm bonoꝝ z delectabiliũ determinatũ aut determinãt eñ ei⁹ que bone nature natura aũt bonũ z epichet bonũ ꝑpter q̃ videbik oĩb⁹ delectabile esse: ſz postea subiungẽs se nõ intelligere de bñs q̃ vitã calamitosaz z in erũnis constitutã degũt inq̃t non oportet aũt accipere malaz vitã z corruptã neq; in tristiciis z argiropil⁹ non oportet aũt vitã sumere prauã atq; corruptam neqz i doloꝛib⁹ cõstitutã i definita nãq; est talis quẽ admodũ ea q̃ i sunt ipsi si ponas quẽ corrũpi ꝑtes ꝑportionales successiue ita q̃ quolibz die auferat vna pars ꝑportionalis ita q̃ deus vitã cõseruet in relicꝭtã talis nũq; desinit esse nec est ad ꝓpositum Ad scdaz dubitationẽ i qua dubitabaꝫ an beati condoleãt penis dãnatoꝝ.rñdetur explicando vnũ q̃ supponik scz q̃ bti cognoscãt penas dãnatoꝝ q̃ potest esse mꝫtipharĩã in ꝑmis de his quos nouerũt esse dãnatos põt eis esse etiã relatũ.Tertio possunt hoc videre oculos corporis z mẽtis habẽt optime dispositos possunt mouere vl̃ mutare se vbilibz successiue vl̃ instãtanee vt i distinctiõe ꝓcedẽti dictũ est q̃d obstat q̃ penas dãnatoꝝ itueantur nichil ꝑfectiõis subtrahendũ est a beatis q̃ ꝑducit ad laudẽ dei ſz bris nõ nocet cognoscere ꝑfecte penas dãnatoꝝ ex hoc magꝭ suã bꝛitudinẽ diligũt z deũ glorificãt q̃ eos a penis tꝫibus ꝑseruauit.fm illud apocalip.xxij.iust⁹ iustificetur adhuc isto ꝑlibato dicit bꝛi nõ cõpatiũtur penis dãnatoꝝ.ꝓz.vl̃ est ꝑassio dicta fm passionẽ est mot⁹ appetit⁹ sensitiui ꝑuenies rationẽ ꝑ quã quis cõdolet alteri q̃si simul dolẽs cũ illo passio fm electionẽ dicta est act⁹ volũtat⁹ rationẽ sequẽs ꝑ quẽ ꝺs vult alteri⁹ miserie succurrere tollendo illud q̃ miserĩã infert neutra istaꝝ cõpassionũ est i beat⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ est plene subiect⁹ rationi si ita erat i statu innocẽtie a fortiore ita erit i statu gl̃ie nec cõpatiũtur passione fm electiõez q̃ hmõ soluz cõpatimur illis quoꝝ malũ repellere volum⁹ modo bti nolunt repellere cruciatus damnatorum placent beatis non placent beatis pene damnatorum ratione vindicte sed diuine iusticie quam vident in eis impleri.secunũ illud psalmi. letabitur iust⁹ cũ viderit vindictã man⁹ suas lauabit i sanguie pctoꝝ psal.lvij.dãnati circa suos cruciat⁹ itenti parũ de statu bꝛoꝝ vl̃ quoꝛũcũq; aliorꝝ suis penis ꝑtinentiũ vacabũt :a quorum erũnoso statu nos ꝑseruet qui viuit vnus i essentia z trin⁹ in ꝑsona: reliquũ est aliquibus versiculis ꝓut poterimus balbutiendo finem imponere oneris instituti.

¶ Finis.

¶ Tendimus in portum pereat ne nauis in vndis
Iamiam collisa est scopulis compagine rupta:
Sed precor o lector veniam impartire nequibam
Singula cribrare cum tempore multa coegi.
¶ Hoc opus in lucẽ missum est: dũ sceptra teneret
Magnanimus quartus scotorum rex Jacobus.

¶ Impressum atq; exaratum est hoc opus Parrhisiis per me Philippum Pigouchet: cõmorãtem in vico cythare Anno dñi millesimo ḋngẽtesimo nono: die penultia mẽsis Junij.

¶ Dauid crenston in sacra pagina bacchalarius ad lectores.

Et si diis parentibus preceptoribusq; (vt ille nature prodigium aristoteles testatur) ecq̃ ualẽs reddere valemus minime. Id tamen equum ducere non dubitaui: si aliquantulum benefaciendi occasio olim oblata foret/pro virium tenuitate meo preceptori obsequium prestare valerem. ¶ Cum igitur michi preclarum elaboratumq; opus in quartum sententiarum ingeniosissimi preceptoris mei de me apprime meriti ac conterranei magistri nostri Maioris / sub cuius vexillo primis pueritie stipendiis merui in manus deuenerit nostras: quo profecto nunc practice modo speculatiue sententiam examinatam septuplo probatam purgatamq; singulis super materiis eiusdem quarti deprompta curauit: quo nulla alter me ingratitudine accusare valeret: pro viribi mea lectoris manuductioni consulens tabulam alphatico ordine contextam putassem adiici/si temporis angustia regentie prouincia (qua profecto plurimum distrahor) virium q; debilitas nõ a voto animum cohibuissent. ¶ Verum id partim consulto faciundum censui: si non quod necessitas exigit tamen quod administrant vires exequi cupierim. q̃m librum raptim lectitando non ad amussim castigatum ab omniq; erroris labe expurgatum comperti/nouam castigationem expectantes temporis habita ratione alium indicem paulo strictiozem/distinctiones/questionesq; certo tenore enucleantem adiiciendum curauimus qui nempe lectoris directioni conducere poterit: cum singulis in questionibus doctoris resolutionem sub paucis detegere non neglexerimus: folium columnãmq; certis quotationibus assignare studuimus. haud secus nostrum dirigere processum valuimus vbi calchographoꝝ incuria alphabeticos caracteres (qui ceterorum librorum marginibus et.§.exordiis adiungi solent) iniectos inuenimus minime. ¶ Proinde alphabeticam tabulã libro paulominus fuisse aptam ambigit nemo. Attamen secundum virium oportunitatem castigationi operam dantes necessarium quid (annuentibus superis) imposterum omittemus nusq̃. Hanc ergo tantarum rerum copiositas cui minus nostre sufficiunt vires exigit opellam. Quod si minus digestum exactum ve quid notauerimus benignus lector. lectori veniam dabit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prologi vnica Cui parti adherendum est in materia opinionum: folio primo:columna prima.
Plitas opinionū p pctīn introducta ē. fo.r co.ciſō.
Dupl'r contingit opinare ꝺria in materia moꝝ vel fidei. fo.eo.co.ea.
Doctori theologo lz inſerere ſciētias pegrinas duobus modis neceſſarias r imptinentes.f.co.co.ea.
Non obſcenū eſt introducere phīam r alias ſcientias ſine q̄bus theologia nō pōt capi fo.eo.co.iij.
Scientias ipertinentes decori theologie cōducentes lz introducere. fo.eo.co.ea.
Quilibz liber in ipertinentib⁹ fidei ꝺz amplecti poſitionē q̄ rationi eſt conformior. fo.eo.co.iij.
Qui aſſentit cōtradictorio propoſitionis quā tenet ſcire explicite peccat lz nō peccet aſſentiendo cōtradictorio propoſitionis catholice quā non tenet ſcire explicite fo.eo.co.ea.
Non ſp in materia moꝝ ſecurior ps eſt acceptāda ſic q̄ oppoſitū non ſit probabile fo.eo.co.iiij.
Citi⁹ illā opinionē ꝺz q̄s ſequi quā plures expti tenēt quā eā quā pauci inſequuntur f.co.co.ea.
Hieronimus conſilio aquil grani ſe oppoſuit.folio ſecundo:co.prima
Si cozā iudice ſūmo innocēs probetur nocēs quācunq; partē inſequendo non peccat co.ea.
Scribentes p ar.ſic clarius q̄ antiq̄ patres materiā ipſā delucidāt fo.eo.co.iij.
Non approbo hoꝝ ſīām q̄ dicūt theologos auctoritatibus ſolū debere vti in eozum argumentis ſozbonicis ea.co.
Secras imitātes male edificant in eoꝝ p̄dicationibus affirmātes eoꝝ doctorē bñ dicere r alterū aberrare q̄z viciſſim ſuccedit alteri oppoſitū aſtruens,p ſua affectione fo.iij.co.prima
Oñ ſunt equales apparentie vel plures pro parte certa q̄ pro incerta ſtultū eſt partē certā relinquere.eadem co.
Judex cognoſcēs innocētē probatū tñ nocentē ꝺcquid facit facit q̄ non ꝺz non tñ peccat ſiue illā ſiue iſtā partē amplectatur fo.eo.co.ij.
Machometiſta nō excuſat ab hereſi propter multitudinē illoꝝ q̄ aſſerunt ſuam ſectā eē verā. co.ea.
Non minoꝝ eſt numerus xp̄ianoꝝ q̄ quozūcūq; cuiuſcunq; ſecte ea.co.
Propter nr̄a pctā multa amiſim⁹ ſicut propter ſimilia populus iudaicus fuit in captiuitatē ductus. colum.tertia
Juſti a principio mundi ab iniuſti s premebantur. colū.eadem
Mirandū non eſt grecos in has erūnas merito illa queatos vt cōſtātinopolim amitterēt fo.iij.co.iiij.
Scripta b.augu.r hier o.non recipiunt ab eccleſia tanq̄ omnino vera ſed tanq̄ vtilia et ſalutifera.folio.iiij.co.prima
Soli⁹ ſacre biblie r determiatiōes ſctē matris eccleſie recipiunt tanq̄ ſimpl'r vere co.eadē
Doctrina aliqua trifariā admittitur fo.eo.co.ij.
Oñ b.aug.r hiero.ꝺicunt inter ſe videndū eſt q̄s eoꝝ rationabilius loquit et ille eſt imitād⁹. ea.co.
Errare in via pedum erroꝛe ſpeculatiuo nō obſtat obeſt autem erroꝛ in via moꝛum. fo.eo.co.iiij.
Judex qui inititur veritati irrationabiliter hoc ē ſecundum fantaſiam propriā relicta opinione aliozū probozum peccat colūna eadem
Judex poteſt vtriq; parti contradictionis lz non ſit' et ſemel aſſentire q̄n bz rōnes eq̄ fortes vtriq; occurrente impio voluntatis columna eadem
Judex pōt iuſte proferre ſīam mortis eſto q̄ non iudicet reū condēnandū. fo.v.co.j.
Duo iudices dant contrarias ſīias circa eandē materiā et ambo bñ iudicant colū.eadem
Si putaueris inuicibiliter mortale eſſe veniale deteſtatio cōis ſufficit ad ſui deletionē ſicut ad deletionē peccati obliti colum.eadem.
Si tot ſint apparētie pro parte ſecura ſicut pro parte incerta de neceſſitate ſalutis inſequenda eſt pars certa fo.v.co.ij.
Rex francozum non tranſit ſuper pontem ſancti clodoaldi nec rex anglie ingreditur exouiam.folio quinto.co.ij.
Certitudo moꝛalis eſt conuenientia in ea parte quā homines vnanimiter dicunt eſſe peccatum folio eodem colūna tertia.
Secundum conſilium prudentum cum paucitate apparentiarum eſt inſequenda et eſt dabilis minimus numerus vel maximus que non apparentiarum ſufficientium ad hoc q̄ inſequatur certum iuncto relicto colū.iij.
Non valet dictum martini de magiſtris.v.cōclu.que.vj.in de temperā.dicentis q̄ non quilibet exceſſus a regula temperantie facit hominem intemperatum ſed oportet q̄ ſit exceſſus notabilis.colūna q̄rta.
Omnis receſſus a medio eſt culpabilis eadē co.
Aliquis tenetur dare ſuum alteri diuiti in caſu ibi poſito folio.vj
columna prima
Non oz credere potius mortuis q̄ viuis niſi ab eccleſia probatis nec illis oībus vbi apparentie magne ſunt in oppoſitum co.eaꝺ.
Petentes conſiliū ꝺñt conſulere reputatos viros timentes deum non inuolutos in cauſa quam querit.co.ij.
Mulier faciens cōſcientiā q̄ ſit cōiuncta marito in aliquo gradu conſanguinitatis prohibito non pōt petere debitum ſz pōt reddere in fauoꝛe matrimonii veri vel preſumpti colūna eadem
Realiter plato et ariſto.ſibi contradixerunt in pleriſq; et non luctati ſunt ad nomen.fo.vj.colum.iij.

Diſtinctionis ſcōe questio prima.

Utrum creatura poteſt creare.folio ſexto colum.quarta
Creari in propoſito eſt produci ab agēte quod paſſum non preſupponit folio ſeptimo.
columna prima.

Eadem res numero creatur et generatur a diuerſis cauſis eadem co.
Auicenna ꝺicebat creaturam poſſe creare: et ſimiliter magiſter ſententiarum diſt.v.hui⁹ q̄rti. ea.co.
Doctor ſubtilis nititur concludere varijs argumētis nullam creaturam poſſe creare tres precipuas ſuas probationes refellit liber co.ij
Refellit argumentum okam ad iō propoſitum.co.ea.co.ij r.iij.
Reſolutorie tenet q̄ nulla creatura poteſt creare. columna.iij.
Nulla creatura poteſt calefacere hoſtiam conſecratam vel frigefacere:lz deus hoc facit ad p̄tiaz cauſe vt fides habeat meritum co.iiij.
Nō poſſumus ſaluare oia fieri per actionē agentiū naturaliū circa hoſtiā q̄ poſt longā conſeruationez generantur vermes et hoc deo producente nouam materiam eaꝺ.co.
Si in inſtanti quo ignis ꝺeberet formā ſtupe minime corrūpere deus annichillet materiā ſtupe protunc ignis non aget in illam formā fo.viij.co.j
Si deus annichilaret aerem ſol non conſeruaret lumen ſuum ſed per idem inſtans deſineret lz oppoſitum ſit ei probabile ea.co.
Equus equum et non muſcaz poteſt producere ſic nec equus nec aliqua creatura pōt producere materiā p̄mam lz ſit equo imperfectioꝛ co.ij.
In infinitum difficilius eſt producere fidē infuſam q̄ acquiſitam ea.co.
Iſte terminus materia quadrifariā accipitur ſz ,p paſſo in propoſito eaꝺ.co.
Probabile eſt q̄ deus pōt producere creaturas q̄ pñt creare.et ſil'r annichillare fo.eo.co.iij.
Non eſt colligendū pro erroꝛe dictū magiſtri ſīiarum quo ꝺixit creaturā poſſe creare q̄z ꝺe rōne erroꝛis eſt q̄ ſit indubitatū falſū ea.co.

Queſtio ſcōa eiuſdem diſtinctionis.

Utrum hec ſit bona ꝺiffinitio ſacramenti: ſacramentum eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma.fo.viij.co.tertia
De ꝺiffinitione nichil ꝺr q̄z materia eſt logica.folio octauo:columna quarta
Sacramentum eſt relatio rōnis que eſt vnum puꝝ nichil ſecundū magiſtros realiū ea.co.
Sacramenta ꝺñr conſtare ex materia et forma eq̄uoce hic et in phīa q̄z hic ꝺūtaxat metha^c^.iiij.co.
Impugnat olzā ꝺimittens iſtā particulā ſenſibile i ꝺiffinitione ſacramenti co.ea.
Approbatur ꝺiffinitio magiſtri poſita in titu.queſt. et declaratur fo.ix.co.j.
Sacramentū eſt cā gr̄e ad hunc ſenſū q̄ deus ꝺat gratiā acceptanti tale ſignū virtute opis opantis:r ſic excluꝺitur contritio genuflexio ꝛc. c. ea
Dato q̄ act⁹ exteriꝛ bonitatē interiori adderet tñ vltra gratiā vtriq; actui ꝺebitā adhuc rōne ſacramti aliqua gratia confertur co.eadem
Non ſp contraria contrarijs curantur ſed doloꝛ eſt medicina doloris ꝛc. co.ij.
Aliquod ſacramentū eſt rememoratiuū r pnoſticatiuū ſil'r vt euchariſtia baptiſmus co.eadem
Diffinitio propria: ſacramētū eſt ſignū ſenſibile ad cuius acceptionem in diſpoſito virtute opis opati a deo confertur gratia co.eadē

Queſtio tertia eiuſdem diſtinctionis.

Utrū ſacramēta noue legis cālitatē aliquam habeāt reſpectu caracteris vel ornatus in anima. folio nono:co.tertia
Doctores añ alexandrū de hales tenuerunt ſacramēta nullā cauſalitatē habere:alex.de hal'.thomas oppoſitum fo.eo.co.ea.
Caracter i tribus ſacramētis eſt ipſeſſus in q̄ttuoꝛ ornatus ſcōm vltimoq; poſitionē co.ea.
Impugnat poſitionē et argumenta ſoluet. ea.co. et ſequenti
Primā poſitionē tz cū antiquis q̄ ſacramēta non cauſant gratiam niſi tanq̄ cauſa ſine qua non.folio decimo:columna prima
Sacramenta noue legis non diſtingunk a ſacramētis antiq̄ legis p cauſalitatē ſz p maioꝛē gratiā r aptionem ianue. co.ea.
Nulla virtus recipitur in ſecure dū mouet ab agente ſz q̄z coꝛpus duq; eſt ſecuris minutati aliō coꝛp⁹ a ſuo loco expellit ea.colū.
Si adā non peccaſſet deus creaſſet iuſticiā originalē in aiam ex pacto et nō fuiſſet tranſfuſa ab adā in ſemine co.ij.
Illa q̄ ſunt per accīs r vt plurimi cōtingūt bñ ſūt diffinienda mō gratia ſp ſeq̄tur ad ſacramenta i diſpoſito eaꝺ.co.
Gratia non ſeq̄tur ex natura rei ad p̄ñiam aq̄ verborum r intentionis ſicut germinatio terre in p̄ñia ſolis et ſterilitas in abſentia ea.co.
Non pōt nobis euidenter conſtare q̄ aliq̄ ſit cā ſecūda propē dicta q̄z fozte deus opatur ſolū ad preſentiā cauſe r ſubtrabit q̄n vult ſicut fecit de igne in camino co.iij
Gabriel p̄ma queſt.q̄rti ꝺt q̄ nulla eſt cauſa ,p̄pe dicta ex natura rei ſz ſolū ex volūtate diuina. ea.co.
Ignis ex natura rei calefacit alias oīs cauſalitas remoueret a cauſis ſcōis ꝑ gabrielē ea.co.
Sacramentum non ex natura rei cauſat gratiam q̄z deus ab eterno ad preſentiā aque verboꝝ et intentionis non ꝺediſſet gratiā:ergo ſi nunc ꝺat libere:et cetera. ea.co.
Propter rationes validas conceꝺitur q̄ angelus relictus ſue nature ſecreta coꝛdis cognoſceret ſed fide nobis conſtat q̄ deus eos impedit. co.q̄rta.
Deus miraculoſe curauit ezechiam per ficus.eadē columna.
Bene poſſumus negare naturaliter omnem cauſalitatem ſolis reſpectu animalis ſed non reſpectu herbarum eadem co.
Diffinitioni cauſe ꝺebet addi iſta particula et ratio negande cauſalitatis eſt ab iſto.colum.prima:fo.xj

Universidad de Deusto
Biblioteca

Difficile est concludere aliquid esse causaz propie dictam respectu alterius: sed diffinitur sic illo posito ponitur aliud et hoc semper eternaliter si non sit impedimentum z ipso non posito non ponitur aliō quocunqz alio posito fo.xj.co.j.
Vale dicit magister q circuncisio delebat culpam et non conferebat gratiam eaō.colʼ.
Nunqz fuit aliquis post peccatum primi parentis quin fieret in gratia peccato originali vel mortali. columna secunda
Parus gratia conferebatur per circuncisionē i respectu et per illam tunc non promouebantur ad regnum celorum sicut per baptismum co.ea.
Doctor subtilis non est diffidendus sic q circuncisio non conferebat gratiam puta quando conferebatur magnam gratiam habentibus quia hoc non est verum. Item sic baptismus non conferret gratiam quia non contribuit anime christi. eadem colʼ.

¶Questio ūrta prime distinctionis.

¶Utrum pro cuiuslibet legis tempore debent esse alia et alia sacramenta fo.xj.co.iij.
De entitate temporis due sunt famose opiniones. folio.ij.co.iij.
Opinio nominaliū tenet q tempus et instans sunt idem primo mobili eadem co.
Alia opinio tenet q tempus est accidens celo inherens diuisibile extensiue sicut subiectum identificatum motui celi harum opinionum vtraqz est probabilis co.quarta
Tempus legis nature durauit ab adā vsqz ad moysen vel quousqz accepit tabulas in monte. eadē co.
Triplex est tempus/scilicet legis nature/legis moysce/et legis gratie.iiij.co.eo.fo.
Primum tempus ab adam vsqz ad moysen durauit/secundum a moyse vsqz ad aduentum christi/tertium ineternum durat.fo.eo.iiij.co.
Duplex est lex scilicet creata et increata et aligando dicitur eadem co.
Diffinitur lex obligatoria sic. lex obligatoria est signum rationi conforme creaturam rationis capacē ad aliquid agendum vel non agendum obligans. eadem columna
Triplex est ius naturale gentium et ciuile folio.xij columna prima.
Jus naturale est instructus nature conueniens toti speciei. eadem columna.
Jus naturale duobus modis accipitur: communiter et proprie. secūdo° diffinitur sic: Jus naturale est assensus propositionis practice euidentis ex terminis vel ipsamet propositio practica vel que potest ex tali vel talibus deduci ea.co.
Lex nature potest capi collectiue et non collectiue eadem columna
Jus nature proprie idem est q ius gentium. co.ea.
Jus naturale habet tres gradus. co.ij.eo.fo.
Jus ciuile est ius positum ab aliqua communitate vel principe ea.co.
Lex diuina est propositio vel assensus in sacro canone contenta nunc robur habens ligandi vel i bona consequentia sequens vel tradita a christo p alios. tertia columna. fo.eodē
Duo sunt gradus iuris diuini co.eadē
Aliquid est de iure diuino: et tamen ipsum contractum est de iure humano co.eadē
Juris humani quoddam est canonicum: quoddaz ciuile co.eadem.
Pro cuiuslibet legis tempore post peccatum erant aliqua sacramenta vel vicem sacramentorum supplentia co.quarta
Pro alia et alia lege congrue fuit habere aliud et aliud sacramentum et ita factum est ea.co.
Nec in statu innocentie nec in statu patrie erant vel erunt aliqua sacramenta ea.co.
Medicina preseruatiua non capit nisi quando timetur de morbo co.iiij.fo.eodē
Matrimonium tempore innocentie non erat sacramentum quia tunc non erat contra morbuz vel forte tunc non contulit gratiam ea.co.
De sacramentis tempore legis nature duplex ē positio scilicet q sola fides sufficiebat: alia q requirebatur signum sensibile approbatur secunda positio eadem columna.

¶Eiusdem distinctionis questio quinta.

¶Quid est circuncisio et que eius obligatio. folio.xiij.co.prima.
Circuncisio est signum diuidens israel a gentibus folio.xiij.co.prima.
Dabatur abrahe ante legem fo.xiij.co.ꝑma.
Soli masculi de domo abrahe tenebantur ad circūcisionem co.ea.
Non omnes que descenderunt ab abrahaz tenebā tur ad circuncisionem ea.co.
Licet non erat de essentia sacramenti circuncidere in octauo die necessarium tamen erat de necessitate ministri eadē.co.
Gemine saluabantur per aliqua signa sensibilia sicut ante legem et in fide parentum sicut gentiles et paruuli ante octauum diem ea.co.
Vernaculi et multi extranei circuncidebantur licz non tenebantur ea.co.

¶Distinctionis secunde questio vnica.

¶Quid est baptismus z de ipsius materia z forma. fo.xiij.co.iiij.
Multiplex est modus loquendi de entitate baptismi tangitur vnuz amplectitur q est aqua ꝑfter ad hugonem fo.xiij.co.iiij.
Baptismus est sacramentum mundatiuum a peccato originali fo.eo.co.ea.
Non requiritur q aqua benedicatur pro baptismo folio.iiij.co.prima.
Tenet apparatus super capitulo detrahe que.j.q per solum instans aqua est baptismus.co.ij.co.fo.
Aqua est baptismus pro toto tempore prolationis verborum co.tertia.
Vtraqz istarum est probabilis/scilicet tota aqua in qua baptisatur paruulus est baptismus vel aliqua certa pars propinqua baptisato. f.xiij.co. iij.
Ego te baptiso in nomine patris et filii et spiritussancti est forma apud latinos: et baptisetur seruus christi in nomine patris et filii et spiritussancti apud grecos co.ūrta.
Copulatiue proferens formam vel conditionaliter dummodo existat est baptisatus: secus est si disiunctiue proferat fo.xv.co.ij.
Ex actibus humanis aliis iudicandum est que interruptio sufficit ad hoc q verba forme interrupta formam constituant co.eadem
Requiritur intentio actualis vel virtualis ad baptismum fo.eo.co.iij.
Circa formam baptismi potest esse additio substractio corrupta locutio terminorum: transpositio. folio.xvj. vide quomodo et qualiter ibi
Aqua rosacea/vinum/cerusia/medo/vrina/et salua non sufficiunt pro materia glacies vel nix sufficiunt de iure carnium est dubium. eodem folio.co. eadem: et similiter co.iiij.
Ea que sunt necessitatis in sacramentis non recipiunt diuisionem. co.iiij.
Dubium est si nunc nomine christi baptisans baptiset. folio.xvj.colū.prima
Veritas forme non requiritur ad hoc q quis baptisetur. eodem fo.co.prima.
Decedens ante prolationem verborum perfectam non est baptisatus: secus est si decedat in instāti terminatiuo co.ij.fo.eodē
Non requiritur q forma sit vera vel falsa patet de forma grecorum co.iiij.
Quantulacunqz parua pars extra vterum sufficit ad baptismum eadē co.
Conditio inexistens non impedit formam baptismi: secus est de non inexistente fo.xvij.co.ij.
Episcopi et prelati debent mouere presbyteros vt distincte proferant formam verborum. folio eodez columna tertia
Summus potifex nullomodo potest dispensare cōtra expressam christi sententiam colum.iiij.

¶Distinctionis tertie questio vnica.

An institutio baptismi euacuet circuncisionem legalia z cerimonialia per mortem christi mutata sūt sed non moralia. co.iiij.
Tempus certum institutionis baptismi non deducitur ex sacris litteris certi sumus tamen baptismū esse institutum.
Approbatur sententia augustini q petrus peccauit sed solum veniaaliter quia tunc erat confirmatus in gratia. fo.xviij.co.iij.
Circuncisio quattuor tempora habuit secundum aliquos. colū.iiij.
Probabile est q ad aliquos insulares/scilicet moabar et madagastar non peruenit verbum dei. folio decimo nono. colū.ij.
Multiplex expositio huius auctoritatis/in omnem terram exiuit sonus eoz. fo.eodē.c.iij.z.iiij.

¶Distinctionis quarte questio prima.

¶Utrum virtutes infunduntur in baptismo. folio. xx.co.j.
Ratione naturali nō potest ꝓbari q in nobis sunt virtutes infuse sed fide debem⁹ credere. f.eo.c.ea.
Adultis et paruulis in baptismo datur gratia. folio eodem. colum. eadem.
Probabile est virtutes morales saltem quattuor cardinales in nobis infundi. fo.eo.co.ij.
Sola aia est subiectum virtutū. fo.eo.c.ea.
Probabile est dei (lege secluſa) nullos esse ponendos habitus. fo.eo.co.eaō.
Actus et habitus secundum albertum magnū sūt eiusdem speciei. fo.eo.co.iij.
Dubium est an habitus infusi aliquem actuitatem habeant tamen distinguūtur specie ab acquisitis. folio eodem: colūna eadem.
Habitus infusi sunt perfectiores habitibus acquisitis. fo.eo.co.quarta.
Fides infusa siue acquisita licet fuerit infinita (sed non econuerso) agere non potest. fo.eodem.co.ūrta. et folio.xxj.colū.prima.
Justicia infusa ad omnes actus iusticie (sicut fides infusa ad omnia credibilia) inclinat. fo.xxj.colū.j.
Virtus acquisita cum nuda potentia actum producere posset sed non potest infusa cum motiuo infusa siue acquisita primum actum credendi producere potest. fo.eo.co.i.

¶Distinctionis quarte questio secunda.

¶Utrum non volens et fictus recipiant sacramentum. fo.xxij.co.j.
De discrimine suscipientiū baptismum. f.eo.c.ea.
Anni discretionis citius incipiunt in vno ꝯ in alio folio eodem: colūna eadem.
De discrimine existentium extra vsum rationis. folio eodem: colūna eadem.
Duplex est fictus. fo.eo.co.iij.
Amens perpetuus est sicut puer baptisandus non differendus. fo.eo.co.ea.
Actu furiosus prius habens volitionem baptisandi et non post nolitionem est baptisandus: secus est si prius non habuisset volionem. fo.eodem: co.eaō
Volēs simpliciter baptisari nolens tamen metus gratia baptisatur fo.eo.co.iiij.
Nolens simpliciter baptisari non baptisatur. folio eodem columna quarta
Capax rationis si non habeat volitionem baptisandi licet prius habuerit non est baptisandus. folio eodem: columna eadem
Si supra puerum proiectum de ponte in aquam ꝓferantur verba baptisatur fo.xxij.co.j.
Refellūtur rationes doctoris subtilis z ricardi dicē

Universidad de Deusto
Biblioteca

tium talem non baptisari fo.eo.co.ea.
Wancus potest baptisare fo.eo.co.ij.
Si quis añ dormitionem habuerit volitionem baptizandi si in dormitione baptisetur licet postea reclamet est baptisatus fo.eo.co.ea.
Si per tempus prolationis prime medietatis forme baptismi discentiat et per tempus prolationis secunde consentiat est probleuma vtrum sit baptisatus fo.eo.co.ea.
Coactus baptisari (sed non coactus contrahere cõtrahit) baptisatur fo.eo.co.iij.
Si dubitatur de aliquo an sit baptisatus est conditionaliter baptisandus. fo.eo.co.ea.
In baptismo delentur omnia peccata in adulto si precesserit interior penitentia. fo.eo.co.iiij.
Judeis baptisandis imponitur ieiunium quadraginta dierum. fo.eo.co.iiij.
Rate accidenti ad baptismum dimittuntur peccata ante baptismum. fo.xxiij.co.j.
Ficte accidenti ad baptismum non datur gratia si post de illo penituerit dabitur eidem. fo.eo.co.j.
Non omnis existẽs in peccato originali tenetur ad baptismum fo.eo.co.ea.
Sortes habens decez peccata mortalia tenetur solum confitere tria fo.eo.co.ea.
Non est de essentia baptismi habere patrinos: nec patrini semper si puer postea labatur i heresim pecant. fo.eo.colũ.ij.
Quando sacerdos actualiter baptizat non requiritur q̃ habeat volitionem actualem baptizandi. folio eodem: columna tertia.
Voluntas parentum non sufficit ad puerorum baptismum fo.eo.co.ea.
Incidens ex culpa mortali amentiam perpetuam licet baptizetur peccatuz non deletur. fo.eo.c.iiij.

Distinctionis quarte questio tertia.

Utrum omnes baptisati suscipiant equalem gratiam fo.xxiij.co.iiij.
Multiplex est baptismus fo.eo.co.ea.
Triplex status pueri sicut intrantium terram promissionis fo.eo.co.ea.
Non omnes baptisati sicut nec omnes recipientes gratiam suscipiunt equalem fo.eo.co.ea.
Probabile est q̃ magis predestinato datur maior gratia i baptismo datur tamen minima gratia que cuilibet indifferenter ratione operis operati datur folio.xxiij.colũ.prima.
Ex multiplicatione miraculorum non concluditur maior sanctitas fo.eo.co.ea.
Nullus potest alteri mereri primam gratiam sicut nec augmentum gratie fo.eo.ca.ij.
Paraliticum euangelicum propter fidem propteram secundum animam sanabit christus propter fidem aliorum secundum corpus fo.eo.co.iij
Mereri dupliciter potest intelligi vnum alteri. folio eodem: colũna eadem
Nullus pro paruulo nec dormiente meretur. folio eodem colũna quarta
Paruulus de lege cum maiori gratia discedit q̃ adultus fo.xxv.co.j.
Volens baptisari et non potens tantum meretur sicut baptisatus fo.eo.co.eaꝫ.
Baptisatus baptismo sanguinis vel flaminis si superuixerit tenetur ad baptismum flaminis folio eodem columna eadem
Ponitur opinio armacani tenentis occisos p̃ christo circũcisos saluari incircuncisos vero damnari. folio eodem colũna tertia.
Non omnis occisus pro christo est baptisatus baptismo sanguinis nisi non dissentiret esse baptisat⁹ folio eodem colũ.eadem
Paruuli occisi pro christo habent maiorem gratiã q̃ paruuli baptisati fo.eo. co.iiij.
Si anima baptisati infundatur in nouam materiaz adhuc eadem remanente in materia antiqua illud compositum nouum (si ipsum lateat) est baptisandum fo.eo.co.iiij.

Distinctionis quinte questio vnica.

Utrum liceat suscipere sacramentum a malo ministro fo.xxvj.colũ.prima.
Dupliciter est aliquid malum fo.eo.co.j.
Duplices sunt ministri mali. fo.eo.co.ij.
Nullus a scismatico heretico vel precisso debet capere sacramentum nisi in necessitatis articulo. folio eodem colũ.eadem
A ministro publice malo (si non sit notorius et precisus) capiendum est sacramentum fo.eo.co.iij.
In necessitate quelibet potest baptisari. f.eo.co.ea.
Petens sacramentum a malo ministro non est directa causa peccati eiusdem fo.eo.co.ea.
Non licet emere baptismum ab aliquo in extreme mortis articulo fo.eo.co.iiij.
Simoniace habens beneficium tenetur reddere no tamen simoniace baptisatus est rebaptisandus. folio eodem colũ.eadem
Duplicia sunt credibilia a nobis fo.eo.co.ea.
Dissentire propositõibus quas tenemur scire implicite (secus est de hiis que tenemur scire explicite) non est peccatum fo.co.co.ea.
Petula assentiens dicto prelati heretico non est heretica. fo.xxvij.co.j.
Diffinitio heresis beati hieronimi ponitur. folio eodem: columna eadem.
Duplex est crimen notorium fo.eo.co.ij.
Abstinere possumus ab officiis mali ministri trib⁹ modis fo.eo.co.ea.
Sinendi sunt a nobis fornicarii ministri q̃diu sinũ tur ab ecclesia. fo.eo.co.ea.

Distinctionis sexte questio prima.

Utrum caracter sit causa initeratiõis baptismi: et que pena debetur initerantibus baptismum. folio. xxvij. columna tertia

Caracterẽ esse ponendũ non habem⁹ patenter ex sacra scriptura sz debemus credere sanctis doctoribus ipsum ponentibus. fo eo.co.ea.
Diffinitio caracteris cuz eiusdem declaratione ponitur. fo.eo.co.ea.
Initerationis baptismatis saltẽ a posteriori caracter est argumentum. fo.eo.co.ij.
Quicq̃ sũt caracteres specifice dicte. fo.eo.co.ea
Probabile est circuncisuz t postea baptisatũ duos habere caracteres. fo.eo.co.ij.
Iterans baptismũ scienter (sicut percutiens clericum) incurrit penã canonicam. fo.eo.co.ea.
Baptisatus dubitans se esse baptisatum iterando baptismũ non incurrit penã canonicã. fo.eo.co.ea.
Aliquis a pluribus baptisatur sed non pluries. folio. xxvij.co.prima.
Si multi simul conentur baptisare que prius finiuerit formã baptisat t non alii. fo.eo.co.ea.
Presentantur sorti duo pueri sortes intendit alterum baptisare non se determinando nullum baptisat. fo.eo.co.ij.
Si de monstro sciatur q̃ est vnum est cathegorice baptisandũ si nesciatur baptisetur p̃ma pars cathegorice altera vero conditionaliter. fo.eo.co.iij.
Puer a phitonissis impositus loco alterius est conditionaliter baptisandus. fo.eo.co.iiij.
Dubium est an paruulus occisus pro xpo et iteruz resuscitatus an debeat baptisari. fo.eo.co.ea.
Duo sacerdotes hãc formã conditionalẽ ego te baptiso si nullus te baptiset super baptisandũ proferentes nullus baptisat. fo.eo.co.ea.
Si deus creet vnũ hominẽ qui non descenderit ab adam non debet baptisari vt ab originali mundet sed vt gratiam ad implendum precepta habeat. folio eodem co.eadem.

Distinctionis sexte questio secunda.

An catheciſmus t exorcismus sint necessarii ad baptismũ. fo.xxix.co.prima.
Quid significant catheciſmus t exorcismus declaratur. fo.eo.co.ea.
Catheciſmus t exorcismus nõ sunt de necessitate baptismi sed solum de sollẽnitate. fo eo co.ea.
An patrini respondẽtes credo pro puero dicãt falsum multiplex ponitur responsio. fo.eo.co.ij.
Non necessitatur patrinus paruulum in articulis fidei instruere. fo.eo.co.ea.
Ad votum (sed non ad baptismum) ꝓprius requiritur consensus. fo.eo.co.ea.
Exorcismus non naturaliter sed solum ex pacto diuino effugat demonium. fo.eo.co.iij.

Distinctionis septime questio vnica.

Utrum confirmatio sit sacramentum initerabile. fo.xxix.co.iij.
Multipliciter capitur iste terminus confirmatio. folio eodem co.eadem.
Diffinitio cõfirmationis ponit. fo.eo.co.iiij.
Forma confirmationis cũ quibusdẽ corrolariis pronuntur. fo.eo.co.iiij.
Confirmatio est sacramentum ab aliis distinctum non iterabile. fo.xxx.co.ij.
Licet non legitur locus in quo sacramentum confirmationis fuit institutum debemus tamen credere ipsum fuisse institutũ. fo.eo.co.ea.
An solus episcopus vel sacerdos põt consecrare discutitur. fo.eo.co.iij.
Expositio cuiusdam auctoritatis beati hieronimi sonantis oẽs sacerdotes in primitiua ecclesia fuisse episcopos. fo.eo.co.iiij.
Confirmatio est sacramentũ a solis episcopis dandum. fo.xxxj.co.j.
Parentes debent procurare (sicut episcopi dioceses visitare) vt paruuli confirmentur. fo.eo.co.ea.
Cõfirmatio quo ad venerationẽ maior est baptismo nõ aũt simpliciter. fo.eo.co.ea.
Iterans confirmationẽ sicut baptismũ incurrit penam canonicam. fo.eo.co.ea.
Non necesse est q̃ omnes confirmati sint ieiuni. folio eodem co.scõa.
De tẽpore institutionis apostolor⁹ in eꝑos duplex datur opinio. fo.eodem.co.eadem.
De tempore suspensionis iude duplex ponitur opinio. fo.eodem co.iij.

Distinctionis octaue questio vnica.

An sit ponenda forma i sacramento eucharistie sicut in aliis. fo.xxxj.co.iiij.
Premittũtur quedã ad laudem t congruitatẽ materie hui⁹ sacramẽti. fo.eo.co.iij.
Non oportet formã methaforicã manere cum materia q̃diu materia est sacramentum. fo.eo.co.iiij.
Duplex ponitur eucharistie diffinitio cũ earũdẽ declarationib⁹. fo.xxxij.co.ꝑma
De forma adequata sanguinis bipartita est opinio. fo.eodem co.ij.
Ad formas sufficere nõ requiritur sinonimitas nec conuertibilitas. fo.eo.co.iij.
Forma sanguinis non est ita certa sicut forma baptismi fo.eo.co.eadem.
Duo sunt sacramenta eucharistie specie distincta. fo.eodem.co.eadem.
Species panis t vini vnũ constituunt sacramentũ eucharistie. fo.eo.co.iiij.
Reprehenditur gabriel in ista materia dissute loquens de confirmatione. fo.eo.co.ea.
Ly est in ista ꝓpositione hoc est corpus meũ nõ capitur pro erit vt ait okam. fo.xxxij.co.j.
Quintuplex ponitur mod⁹ de demõstratione hui⁹ pronominis hoc in ista ꝓpositione hoc est corpus meum. fo.eo.co.ea.et.ij.
Duplex potest esse signum falsum. fo.eo.t.co.iij.
Probleumatice tenetur vox esse aer vel accidens inherens aeri. fo.eo.co.iij.
Quando aliquod continuatiũ ptiuz alicui⁹ rei suc

Universidad de Deusto
Biblioteca

cessiue vt temporis est tota res successiua est. folio eodem co.iiij.
Cet b sunt ꝛ tñ c nō est ꝛ b non est. fo.eo.co.ca.
Differentia inter rem permanentem ꝛ successiuam ponitur. fo.eo.co.iiij.
Si duo sic se habeant q̄ p totam horam consecrāt vnus desinat esse in instanti terminatiuo Et alter non equaliter consecrant. fo.xxxiiij.co.ij.
Bilinguis vel mutus nō potest consecrare vel baptisare. fo.eo.co.ea.
Una propositio(licet non quelibet sinonima)sufficit ad consecrationem.

¶Distinctionis none questio prima.

¶Utrum quis indigne hoc sacramentū recipere posset fo.xxxiiij.co.iij.
De multiplici modo suscipiendi sacramentum. folio eodem co.eadem.
Quis indignus vel idoneus huius sacramenti receptor censendus est enucleatur. fo.eo.co.ea.
Accipiens sacramentū in peccato mortali(licet nō in veniali venialiꝫ)mortaliter peccat. fo.eo.co.ea.
Faciens diligentiam ſz non sufficientem ſm posse cōicans peccat mortaliter. fo eo.co.iiij.
Licet nō ieiunus nec penam canonicā habēs nō debet cōicare que sufficientem fecit indaginem communicare licite potest. fo.eo.co.ea.
Liborum reliquie in dētibus remanētes si cū saliua descenderint non impediūt cōmunionem. folio eodem colo.eadem.
Sortes plus aque potauit q̄ plato tñ post potū sortes potest cōmunicare ꝛ non plato. fo.xxxv.co.j.
Scōm ꝓportionē ignorantie maiorem vl minorez suscipiens eucharistiam maius vel minus peccat. folio.eodem co.eadem.
Sortes in peccato mortali suscepit sacramentum non indigne. fo.eo.co.ij.
Sortes vnam partem hostie consecrans in gratia et aliam in peccato mortali mīº merꝫ q̄ si totam hostiam in gratia consecrasset. fo.eo.co.ea.
Sortes committens centum peccata solum recordatur nonaginta post sufficientem indaginē et detestationem omnia delebuntur.si tñ occurreret centesimum peccatum memorie tenetur detestari. folio eodem colo.iij.
Que indago sufficit et que non vertitur in dubium. folio.eodem co.iiij.
Aliquis fracto ieiunio(extrema necessitate exclusa)licite potes cōicare. fo.xxxvj.co.ij.
Aliqua dupliciter dicuntur diuidi. fo.xxxvj.co.j.
Nullus tenetur adhibere tantam diligentiā quantum potest nec minimam diligentiā quam non potest nec qualibet citra minimam quam non potest folio eodem co.iij'.
Si homo faciat q̄ in se est deus dimittit ei reliquū folio eodem colo.eadem.
Quilibet accedens ad eucharistiam debet esse certus(non certitudine demōstratiua)sed morali solū q̄ est in gratia fo.eo.co.iiij.
Sorti occurrunt omnia peccata memorie ꝛ confitetur illa ꝛ tamen indigne sufficit sacramentum.folio eodem colū.eadem.
Sortes rimatur sua peccata vna horā et plato in duabus et tñ sortes bene cōicat et non plato. folio xxxvij.colū.prima.
Habens peiora naturalia maiorem debet facere indaginez peccatoꝝ quā habēs meliora.fo.eo.co.ea.
Longam faciens indaginez peccatorum ceteris paribus plus meretur q̄ faciens breuiorem.folio eodem colū.eadem.
Duo facientes contraria quelibet ob suum actum meretur. fo.eo.co.ea.
Puero non est danda eucharistia/nec ei data confert illi gratiam. fo.eo.co.ij.
Si quis petat eucharistiam et anteq̄ deportetur ei incidat in amentiam post ei dari. fo.eo.co.ea.
Multipliciter quis incurrit pollutionē nocturnam tamen principaliter duplex soluz ponitur pollutio folio eodem colū.eadem ꝛ.iij.
Pollutio ex infirmitate vel illusione procedens nō est peccatum. fo.eo.co.iij.
Soluuntur rationes martini de magistris et eiusdem opinio reprobatur. fo.eo.co.ea.ꝛ.iiij.
Non oīs pollutio orta ex causa culpabili est peccatum. fo.eo.co.ea.
Cōmunicare post pollutionem licet sit vetitū a patribus non est mortale peccatuz. fo.xxxviij.co.j.
Existens in peccato mortali potest hostiam consecratam de terra sine peccato leuare. fo.eo.co.ij.
Quedam precepta a pollutione hoīm custodientia ponuntur. fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis none questio secunda.

¶An liceat alicui ministrare corpus dñi illi quē scit esse in peccato mortali. fo.xxxviij.co.ij
Dupliciter dicitur aliquis peccator scz publicus vl occultus. fo.eo.co.ea.
Occulto peccatori petenti tempore debito eucharistiam in occulto est ei neganda danda tamen si publice cū aliis tempore debito petat. fo.eo.co.iij.
Notorio peccatori vt meritrici ꝛ vsurario petenti eucharistiam licet non sit in peccato negandum est sacramentum. fo.eo.co.ea.
Dans peccatori occulto publice sacramentum non est causa peccati eius principalis. fo.eo.co.iiij.
Medicus corporalis dans egroto petenti medicinam quam scit esse malam peccat non tamen medicus spiritualis si alter petat. fo.eo.co.iiij.
Reuelare peccatum auctoritate iuris notoriū non est peccatum. fo.xxxix.co.j.
Si sacerdoti celebranti occurrāt aliqua peccata debet detestare cū proposito confitendi. fo.eo.co.ea.
Notorie peccatori si michi constet ꝰ sua penitentia dandum est sacramentum. fo.eo.co.ij.
Aliqua est notoria peccatrix que in nullo peccato est.fo.eodem.co.eadez.

Negans meretrici sacramentum publice petenti non ipsam infamat sed ipsa seipsam. fo.eo.co.ea.
Occulto peccatori quid faciendum sit si conquerat tur prelato superiori q̄ ille curatus sacramentum non dederit insinuatur fo.eo.co.ea.
Peccator credens capere hostiā consecratā et nō capit tantū peccat sicut caperet consecratam. folio eodez co.iij.
Minus maluz est comedere carnes die veneris in quadragesima q̄ capere corpus christi in peccato mortali. fo.eo.co.iij.
Butum sacramentuz pōt capere. fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis decime questio prima.

¶Utrum corpus christi natū de virgine sit in eucharistia. fo.xxxix.co.iij.
Bifariam aliquid dicitur esse in loco. fo.eo.co.ea.
Christus nobiscum est vsq̄ ad consummationem seculi non solū ſm diuinitatem vti dixit vicleff sed etiaꝫ ſm humanitatem. fo.eo.co.iiij.
De modo existendi corporis christi in eucharistia multiplex ponitur opinio. fo.eo.co.ea.
Opinio scoti est q̄ est idem ordo partium corporis in eucharistia sicut in toto in ordine ad ptes sed nō in ordine ad hostiam. fo.eo.co.ea.
Distinctio inutilis alexandri de hales de aliqb⁹ existentibus in eucharistia reprobatur. fo.xl.co.j.
Ratione naturali probat corpus longuz septem pedibus posse stare sub hostia digitali. fo.eo.co.ea.
Pes distat a capite in ordine ad totū sed non in ordine ad eucharistiam. fo.eo.co.ij.
Corpus christi nec sedet nec stat in hostia licet in hostia sedeat vel stet. fo.eo.co.iij.
Ad aliquid videri in cōi modo loquendi sufficit videre aliquid cū quo illud habet colligantiaz. folio eo.co.iiij.
Approbatur modº doctoris subtilis de modo existendi corporis xpi. fo.xli.co.j.
Argumenta ad ꝓbandum coloratuz posse negari de mixto cum eorum solutionibus ponuntur. folio eodem co.eadem.
Datur aliquod corpus nec album nec nigrum nec coloratuz et aliqō corpus est albuz et nigruz cuius nulla pars est alba nec nigra. fo.eo.co.ij.
Albedo corporis christi si esset separata esset infinite intensa. fo.eo.co.iii.
Ad aliquod esse infinituz non sufficit habere infinitas partes equales nō cōicantes. fo.eo.co.ea.
Aliquid nunc est finite albū ꝛ fiet infinite albū nulla qualitate addita nec deposita. fo.eo.co.iiii.
Triplex ponitur motus localis. fo.eo.co.ea.
Aliquod pōt transire per mediuz non transeundo per extremuz sicut idem pōt ire de extremo i extremum non transeundo per mediuz. fo.xlii.co.ꝑma.
Aliquid dupliciter dicitur moueri corpº xpi in hostia est longius hostia. fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis decime questio secunda.

¶An implicet contradictionem idem corpus numero esse i diuersis locis circunscriptiue. folio xlii.co.ii.
Duplex ponitur opinio circa titulū questionis vna affirmatiue altera negatiue rñdens. fo.eo.co.ea.
Non implicat contradictionē idem corpus esse in pluribus circunscriptiue. fo.eo.co.ea.
Ponitur opinio doctoris subtilis tenentis vnū corpus in pluribus locis non esse maioris actiuitatis q̄ in vno/et si caleſiet in vno in altero frigefieri nequit. fo.eo.co.iiii.
Contra istam positionē ponunt alique rationes cū earum solutionibus. fo.eo.co.ea.
Scōm doctorem subtilē calor rome impediret frigus parisius si applicarentur eidem subiecto. folio eodem co.eadem.
Opinio opposita tenens in diuersis locis idem corpus posse frigefieri et caleſieri/et in pluribus locis maioris esse actiuitatis q̄ in vno. fo.eo.co.ea.
Propositiones affirmatiue composite ex terminis contrariis nō inferunt ꝓpositiones contrarias vel cōtradictorias. fo.xliii.co.j.
Esse vbiq̄ non est proprium deo omnibus modis proprii. fo.eo.co.ii.
Potentia sortis in plurib⁹ locis positi non est terminata qz in infinitis locis positus infinite esset actiuitatis. fo.eo.co.j.
Una faba totum mūdū(sicut vna gutta aque subiungere)sciare potest. fo.eo.co.iij.
Probabile est deum qui ex quiq̄ panibus quinq̄ millia saciauit illos quinq̄ panes in multis locis posuisse. fo.eo.co.ea.
Refellitur dictum gregorii dicentis corpus eue nō fuisse precise ex costa ade factuz cū tunc fuisset valde rarum. fo.eo.co.ea.
Unum scutum in mille locis positum valet mille scuta. fo.eo.co.iiij.
Si sortes et plato habeant idez scutum realiter in duobus locis positum si reperit illud sortes a platone tantuz peccat sicut vnum aliud cepisset. folio eodem co.eadem.
Sortes non est cecus alicubi tamen est cecus rome folio.xliij.co.j.
Sortes existens athenis habet scientiam a ꝓpositionis est doctus existens aūt in tracia eodez tempore habens opinionem eiusdem propositionis est ignarus. fo.eo.co.ea.
Peccans in vno loco in alio bene viuens an dānabitur vel saluabitur est in acceptatione diuina scōz de aliaco. fo.eo.co.ij.
Non est inconueniens eundē dānari ꝛ saluari simul ꝛ semel ꝛ esse in gra ꝛ in peccato. fo.eo.co.ea.
Diffinitio peccati data ab augustino ponitur.folio eodem.co.eadem.
Anima sortis in manu existens potest dānari eadē saluata in residuo corporis manente. fo.eo.co.ea.
Videns clare deum potest puniri pena dāni ꝛ sensus. fo.eo.co.iij.
Homines iudicantur diuersi ꝓpter diuersas pira-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mides specierū ad oculos delatar. fo.eo.co.iij.
Anima sortis in infinitis locis posita si mereatur in quolibet loco in quo est infinito premio donabitur sicut anima xpi si autez in quolibet demereatur infinitam penam patietur. fo.eo.co.iiij.
Dupliciter aliquid potest esse album vt decē scz extensiue et intensiue. fo.eo.co.ea.
Aliqua pars est longior suo toto. fo.xlv.co.j.
Non est dabilis longissima linea fm nominales. folio eodem co.eadez.
Aliqua pars est intentior suo toto. fo.eo.co.ij.
Probabile est quodlibet longum esse ita longuz sicut longissima pars eius. fo.eo.co.ea.
Ista consequentia non valet a est in duplo longius b in duplo latius b et in duplo ꝓfundi9 b ergo a est solum duplū ad b. fo.eo.co.ij.
Totū est semper plus entitatiue (sed non quantitatiue) cz̄ sua pars. fo.eo.co.ea.
Infinitū finitum et infinitum de eodem verificabuntur simul. fo.eo.co.iiij.
Altissimū potest ascendere tam in sensu composito q̄ diuiso. fo.eo.co.iiij.
Non oportet q̄ si a in vno loco patiatur q̄ in quocūq; loco patiatur in quo est contra altissimodozensem. fo.xlvj.co.ij.
Angelus potest esse in locis discontinuis sicut continuis dūmō non excedant suum maximuz locum supernaturaliter vero potest esse in infinitis. folio eodem co.eadem.
Aliqua consequentia est bona cuius antecedēs est dubium consequens tamen est negandum. Folio eodem co.tertia.
Si xpus tempore passionis fuisset in duobus locis tantum peccassent iudei eum occidēdo in vno loco sicut occidendo in duobus. fo.eo.co.ea.
Quid sit vulnus declaratur. fo.eo.co.iiij.
Reprobatur aliquoꝝ solutio dicentium relativam oppositionem impedire ne idem producat seipsuz folio.eodem co.eadem.
Negantes idem posse esse in duobus locis circunscriptiue si non teneant pertinaciter non sunt heretici. fo.eo.co.ea.

¶ Distinctionis decime questio tertia.

¶ An corpori christi eidem ꝓprietates insunt in eucharistia z in celo. fo.xlvij.co.prima.
Corpus tripliciter capitur. fo.eo.co.ea.
Proprietas capitur duob9 modis. fo.eo.co.eaꝫ.
Non oportet q̄ omne accidens inherens corpori christi in celo inhereat et in eucharistia dubium est tamen an ita sit. fo.eo.co.ea.
Non quilibet terminus accidentaliter vere predicabilis de corpore xpi in celo vere predicabitur de eodem in eucharistia. fo.eo.co.iij.
Recitantur quozūdam argumenta volentiū ꝓbare q̄ omnia accidentia inherentia corpori christi in celo inhereant ei in eucharistia et refutantur. folio eodem co.eadem.
Christus in eucharistia audit vidit sacerdotem. et seipsum in infinitis partibus illius hostie videt. folio eodem co.eadem.
Si deus concurreret nobiscum specialiter corpus eius in eucharistia videremus. fo.xlviii.co.j.
Sensibile positum supra sensum aliquando causat sensationem. fo.eo.co.ea.
Si corpus xpi relinqueretur suis puris naturalib9 positum sicut est infinitam multitudinem specierū ꝓduceret. fo.eo.co.ij.
Relinquitur vnum argumentum insolutum volēs probare q̄ idem diuideretur in omnem suam partem. fo.eo.co.iij.
Ad fractionem hostie nō frangitur corpus xpi contra berengarium hereticum. fo.eo.co.ea.

¶ Distinctionis decime questio vltima.

¶ Utrum aliqua creatura pōt mouere corpus christi ꝓut existit in sacramento. fo.xlviij.co.iiij.
Reprobatur opinio cōis tenens q̄ corp9 christi in eucharistia nō potest leuari. fo.eo.co.ea.
Aliquis sacerdos quantūcūq; debilis corpus xpi potest leuare fo.eo.co.ea.
Alia christi ad motum corporis eiusdem actiue concurrit. fo.xlix.co.j.
Leuans hostiam ab altari est causa sine qua non q̄re corpus christi mouetur. fo.eo.co.ea.
Soluuntur rationes durandi volentis ꝓbare corpus christi non posse moueri ab aliquo in eucharistia. fo.eo.co.ea.
Quandocūq; hostia circulariter mouetur super suum centrum corpus christi sub ea contentum non mouetur. fo.eo.co.ea.
Quelibet pars hostie aliquando mouetur/et tamē tota non mouetur. fo.eo.co.j.

¶ Distinctionis vndecime questio prima.

¶ An panis transsubstantiatur in corpus dominicum. fo.xlix.co.ij
Duplex est acceptio istius termini transsubstantio et eius diffinitio ponuntur fo.eo.co.ea.
Quelibet substantia creata in qūlibet aliam non cōmunicantez secum potest transsubstantiari. folio eodem co.tertia.
Licet albedo nigredini desinenti esse succedat non est transsubstantiatio. fo.eo.co.ea.
Conuersio aeris in aquam non est transsubstantiatio. folio eodem co.eadem.
Panis per nullam potentiam pōt esse corpus xpi licet in illum transsubstantietur/materia non mutatur in corpus christi sicut alimentum in substantia aliti vt durandus dicit. fo.eo.co.ea.
Soluuntur rationes ambrosii quibus volebat probare panem posse esse corpus xpi. fo.eo.co.iiij.
Ista duplicem habet sensum ex pane fit corp9 xpi folio.l.co.ij.
Ista potest cōcedi per communicationē ydiomatū

christus est panis si assumeret panem. fo.eo.co.ea.
Veniale et mortale non differunt specie entitatiue sed solum malicia. fo.eo.co.ea.
Aggregatum ex sorte et brunello non est eiusdem speciei cum platone z fauello cū sub nulla specie cōtineantur. fo.eo.co.ea.
Adhoc q̄ aliquid annichiletur oportet q̄ totaliter corrumpatur Et nichil loco eius succedat. folio eodem co.eadem.
Quicquid instantanee corrumpitur per vltimum instans esse corrumpitur. fo.eo.co.iij.

¶ Distinctionis vndecime questio secunda.

¶ An possumus cathegorice adorare corpus christi sub speciebus panis et vini. fo.l.co.iij.
Duplex est modus adorandi corpus christi. folio eodem co.eadem.
Non est nobis euidens corpus christi cōtineri sub hostia nec sacerdoti celebranti. fo.eo.co.ea.
Adorans corpus christi quod inuincibiliter credit esse in hostia non peccat. fo.eo.co.iiij.
Non omnis attribuens cultuz soli deo debitū creature est ydolatra. fo.eo.co.ea.
Isti non stant volo z credo adorare dyabolum et adoro deum Isti tamen stant volo adorare dyabolum et deum adoro volo adorare deum et dyabolū adoro. fo.lj.co.prima.
Adorans illud tanq̄ deum q̄ rationabiliter non potest credi esse deus est ydolatra. fo.eo.co.ea.
Duo adorant vnus corpus christi cōtentum sub hostia alter corpus christi non realiter existens sub hostia sed q̄ credit inuincibiliter esse sub hostia equaliter merentur. fo.eo.co.ij.
Assignatur ratio q̄re non adoram9 xpi corp9 in stomacho assumentis. fo.eo.co.ea.
Assignantur propositiones gñales quibus quilibz tenetur in vniuersali assentire. fo.eo.co.iij.
Non est danda hostia non consecrata petenti cōsecratam vt ait altiss. fo.eo.co.ea.
Sat creaturā esse materiale obiectum latrie nō autem formale. fo.eo.co.ea.

¶ Distinctionis vndecime questio tertia.

¶ An solus panis triticeus sit cōueniens materia huius sacramenti et vinū de vite. fo.lj.co.iiij.
Solum panem triticeum esse debitam materiaz nō habetur ex euangelistis sed pie debemus credere. folio.eodem co.eadem.
Dupliciter capitur mixtio. fo.lij.co.j.
Adhoc q̄ totus panis cathegoreumatice sit triticeus oportet q̄ maioꝝ pars sit triticea. fo.eo.co.ea.
Sub qualibet parte hostie cōsecrate mixte in qua magis est de tritico q̄ de siligine est corpus christi fo.eodem co.eadem.
Corpus christi est sub qualibet parte hostie consecrate quantumcūq; parua Et nō precise sub toto sicut dicit altiss. fo.eo.co.ij.
Consecrans pro pecunia (sicut baptisans pro pecunia baptisat) cōsecrat. fo.eo.co.iij.
Datur a deo parua pars panis tritici q̄ seorsuz existens sentiri non pōt. fo.eo.co.ea.
Partibus nō sensibilibus hostie consecrate separatis sub nulla earum nec sub omnibus remanet corpus christi. fo.eo.co.ea.
Corpus xpi est sub aliqua parte hostie q̄ si separaretur a toto desineret esse sub illa. fo.eo.co.iiij.
Hostia taliter diuidi potest q̄ sub nulla parte corpus christi remaneat. fo.eo.co.ea.
Utrum detur minimum sensibile vel visibile perscrutatur. fo.eo.co.ea.
Datur maximum sensibile quod nō pōt sentiri. folio.liiij.co.prima.
Multa pulcra de compositione visionis tanguntur folio eodem co.ij.
Sicut in infinitum parua est aliqua pars continui sic in infinitū remissa est aliqua visio. fo.eo.co.ea.
Infinite lapidis partes vnam noticiam ꝓducunt que omnes representat. fo.eo.co.iij.
Si essent infiniti lapides penetratiue positi in vnaz animam nullā noticiā producere possunt sed si essent infinite anime in debita distantia multas ꝓducerent. fo.eo.co.iiij.
Si angelus esset alternatim in quadrāgulo infinitas haberet noticias. fo.eo.co.ea.
A potentia adiuta vt centum nō dicitur virtutis vt centum licet pondus vt centū portet. fo.liiij.co.j.
Intentior est visio totius q̄ partis nō tñ intentius videtur totum q̄ pars. fo.eo.co.ea.
Aliquid videtur cuius nulla pars videtur. folio eodem co.eadem.
Habens nouem hostias ante se intendēs solum cōsecrare octo nō determinando ad istas vel illa octo nullam cōsecrat. fo.eo.co.ij.
Volens cōsecrare totam hostiam et nullam partez nichil cōsecrat. fo.eo.co.ea.
Si sacerdos intendat cōsecrare vnam medietatez hostie solum nō se determinando nichil consecrat. fo.eodem co.eadem.
Sacerdos pōt facere infinitam multitudinē rerum separataꝝ esse in mundo. fo.eo.co.ea.
Si sacerdos cōsecret tantūmō partes impares hostie minoribus versus pedez calicis terminātis nō est magis ꝓpinqua pars nō ꝓsecrata q̄ corpus dñi nec ecōuerso. nulla pars tangit calicem sed infinite folio eodem co.ij.
Si sacerdos in casu pretacto moueat calicem sup partes minores hostie tunc immediate post B erit super corpus christi et immediate post B erit super partem nō cōsecratam fo.eo.co.iij.
Si sacerdos intendat cōsecrare a hostiam et ipso inscio aufertur a et ponitur b hostia b cōsecratur. fo.eo.co.ea.
Si sacerdos velit cōsecrare omnes ꝓeter vnam nichil cosecrat. fo.eo.co.ea.
Si sacerdos super panem vtatur forma debita vino vl' econuerso nichil facit. fo.eo.co.ea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Distinctionis duodecime questio prima.

¶An omnia accidentia possunt esse sine subiecto.fo.liiij.co.iiij.
Accidens capitur duobus modis. fo.eo.co.ea.
De distinctione quātitatis a re quāta bifurcata ponit opinio vtraq; ab auctore diffinit. fo.eo.co.ea.
Multorum realium solutiones refutantur. folio.lv.co.prima.
Dupliciter aliq̄d dicitur discontinuū. fo.eo.co.ea.
Aliqua sunt equalia et tamen si ab eis separentur equalia non remanent equalia. fo.eo.co.iij.
Aliq̄ quātū nō est maⁱ⁹ sua parte. fo.eo.co.ea.
Soluitur ratio buridani tenentis quantitatē distingui a re quanta. fo.eo.co.ea.
Nec cadauer sortis nec asini est duplum ad sortem vel asinum. fo.eo.co.iiij.
¶Plura corpora de predicāmēto quātitatis naturaliter se penetrant. fo.eo.co.ea.
Bine expositiones nominalium super ista auctori. si s̄ba et quantū sunt duo sunt que sunt ⁊ nō vnum est quod est ponuntur prima illarum reprobata.fo.eodem co.ea.⁊ fo.lvj.co.prima.
Aliqua est quantitas scōm nominales que nec est substantia nec accidens nec subtantie nec accidentia. fo.lvj.co.p̄ma.
Continuū p̄t esse quando non erit continuum.fo.eodem co.secunda.
Aliquid est quantū scōm noiales cuⁱ⁹ altera pars non est quanta. fo.eo.co.ea.
An accidentia separata possint agere et pati a seinuicem discutitur. fo.eo.co.ea.
In causis equiuocis nō oportet q̄ causa partialis sit perfectior affectu. fo.eo.co.iij.
Auce apud scotos generantur in arboribus ⁊ mures in pellibⁱ⁹ in littore maris. fo.eo.co.ea.⁊.iiij.
Caritas infusa inclinat ad cōtraria. fo.lvij.co.j.
Accidens ad corruptionem et generationem substantie actiue concurrunt. fo.eo.co.ea.
Humiditas separata cōcurreret ad productionem forme aeris et aque principaliter tamen ad formaꝫ aeris qui habet humiditatē in summo.fo.eo.co.ea.
Si aqua imisceatur speciebus vini cōsecrati si magis sit de aqua deus corrūpit species. fo.eo.co.ij.
Dupliciter capitur mixtio. fo.eo.co.iij.
Oleum non sacratum mixtū sacrato totū fit sacratum nō autem vinum nō consecratum mixtum consecrato. fo.eo.co.ea.
Quodlibet accidens potest esse sine subiecto.folio eodem co.eadem.
¶Paternitas nullomodo a patre distinguitur.folio lviij.co.prima.
Non citius in hostia incaute cōseruata ꝓducitur noua substantia q̄ vermes. fo.eo.co.ea.
Non corrumpuntur species vini vel panis ab agentibus naturalibus sicut alexander de bales et innocentius dixerunt. fo.eo.co.ij.
Vna gutta aque potest totum vinum mundi corrumpere. fo.eo.co.iij.

¶Distinctionis duodecime q̄stio scōa.

¶An pluries i die celebrādū est. fo.lviij.co.iiij
Duplex ponitur esse dies cum cuiuslibet membri diffinitione. fo.eo.co.ea.
Licet de nocte consecrans vere cōsecrat nō licet in nocte preterq̄ natiuitatis domini consecrare.folio eodem co.eadem.
Non licet communiter celebrare pluries preterq̄ in natiuitate dñi. fo.eo.co.ea.
Cause speciales quare sacerdos p̄t pluries celebrare recitantur. fo.lix.co.j.
Licet nullus tenetur quotidie celebrare melius tamen est celebrare q̄ non celebrare. fo.eo.co.ea.
Non est vere dies apud aliquos quousq̄ sol ascendat super eoꝝ hemisperiū. fo.eo.co.ij.
Ecclesia non vtitur die philosophice sꝫ ꝓ diluculo ip̄m accepit. fo.eo.co.ea.
Aliquis hora quarta post meridiem licite celebrat. fo.eo.co.ea.
Citius in estate q̄ in yeme possumus celebrare. folio eodem co.eadem.
De cōmorantibus inter tropicum cancri et circulū articum/et de cōmorantibus inter tropicum capricorni et circulum antarticum quo ad celebratiōem missarum idē est iudicium. fo.eo.co.iij.
Standum est in secunda celebratiōe et nō vlterius ꝓcedendum. fo.eo.co.ea.
Nullus i die parasceues p̄t celebrare sꝫ quocūq̄ alio die potest. fo.eo.co.ea.
Licet sacerdotes nō semper teneātur celebrare rarissime vel nunq̄ celebrātes peccant. fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis duodecime q̄stio tertia.

¶Utrum quilibet clericⁱ⁹ quolibet die tenetur dicere horas. fo.lix.co.iiij.
Multiplices dicunt esse clerici. fo.eo.co.ea.
Omnes in sacris et beneficiati tenentur quolibet die dicere horas fo.eo.co.ea.
Duobus preceptis scz audire missam et legere horas vnico actu non satisfacimⁱ⁹ fo.eo.co.ea.
Ad hoc q̄ quis audiat missam nō oportet q̄ quālibet partem audiat imo stat q̄ nullam partem audiat. fo.lx.co.p̄ma.
Laici impediti ante finem misse egredientes non peccant fo.eo.co.ea.
Non oportet q̄ quis in sua parrochia quolibet die audiat missam. fo.eo.co.ea.
Aliquis punitur sine culpa non tamen sine causa folio eodem co.ij.
Licet bonum sit quolibet die dicere horas nostre domine nullus studens nō beneficiatus nec in sacris positus obligatur dicere preterq̄ in diebus festis ⁊ dñicis fo.eo.co.ea.
Episcopi itinerantes super altare portatile vbiq; possunt celebrare fo.eo.co.iij.
Scolasticus nō beneficiatus fm nullum vsum tenetur dicere horas beneficiatus vero fm vsum ecclesie cuius fructus recipit.folio eodē colūna tertia
Ad dicere horas requiritur vnam partem audire ⁊ aliam dicere vel totū dicere folio eodem. colum.quarta
¶Presbyter perdens vel ludens breuiarium si pertineat non tenetur dicere horas folio eodem columna eadem
Illapso isto die non dictis horis nō teneor amplⁱ⁹ pro illo die dicere folio eodem: columna eadem.
Omittens in festo pasche cōicare tenetur postea cōmunicare fo.eo.columna eadem
Habentes titulum beneficii licet non recipiant fructus tenentur dicere horas pro illo beneficio vel recipientis fo.lxj.columna prima.
Homo ad idem pluribus de causis potest teneri folio eodem:columna eadem
Omittens dicere horas ante prandium non deobligatur post prandium dicere fo.eodem: co.eadez
Secundum multos tot quot quis habet beneficia totiens debet dicere horas. fo.eodem: colūna eadem
Maior est difformitas tenere tria beneficia q̄ vnuz illis equiualens. fo.eo.co.ij.
Si quis se dubitet psalmos pretermisisse non opⁱ⁹ est q̄ reincipiat sed prosequatur. folio eodem: co.eadem.
Homo non semper tenetur nō euagare in horis dicendis folio eodē:co.eadē
Stat aliquem tantum peccare volens vnum psalmum omittere sicut alter totas horas omittens fo.eodem.co.iij.
Cantans in choro si fratres vnum psalmum dixerint non tenetur reincipere: secus est si multum dixerint. folio eodem:colum.eadem.
Ad horas celebrandas requiritur oratio vocalis ⁊ non sufficit mentalis fo.eodem co.quarta.
Aliqua propositio de preterito datur vera que nō habet aliquam de inesse veram folio eodem: columna eadem
Oratio communis debet esse vocalis fo.eodem co.eadem

¶Distinctionis.xiij.questio prima.

¶Utrum christus consecrauit in pane azimo. folio.lxij.co.prima
Scotozum episcopi aliquando circa celebrationez paschalis festiuitatis errauerunt non tamē ob hoc peccauerunt vt testatur beda fo.eodez colū.eadem
Christus comedit cum discipulis agnum paschalem decima quarta luna ad vesperam mensis primi folio eo.co.ea.
Christus confecit in pane azimo folio eodē columna eadem
Soluuntur et ꝓponuntur rationes grecozum cōfidentium in pane fermentato. folio eodem: colūna scōa
¶Pascha multis modis capitur. folio eo. colū.eadem
¶Refelluntur dicta burgensis videlicet regula quā dicit apud iudeos communem folio eodem co.eadem
¶Ponitur modus iohannis crisostomi de manducatione paschatis fo.eo.co.tertia
Variantur lune nomina secundum augmentū vel decrementum eius fo.eo.co.iiij.
Eclypsis solis naturaliter causare non potest nisi in nouilunio fo.eo.colū.eadem
Concordātur opinio hyeronimi et dyonisii de eclypsi passionis christi. folio sexagesimo tertio: columna prima.
Soluuntur argumenta burgensis et eiusdem refelitur opinio fo.eo.co.ea.
Varius modus computandi a pascha vsq; ad pentecostem est inter christianos et iudeos.fo.eodez: columna scōa.
Utrum greci consecrantes in fermentato sint heretici an non multiplex est modus dicendi. fo.eo. columna eadem
Non minus est heresis dicere aliquid quod non est de fide esse de fide q̄ negare aliquid de fide esse de fide.folio eodem:co.iij.
Qui capit corpus christi sub vna specie concomitāter capit sub alia fo.eo.co.ea.
Non est licitum laycis sub vtraq; specie communicare. fo.eo.co.iij.

¶Distinctionis decime tertie questio scōa.

¶Queritur de modo celebrandi. folio.lxiij. columna quarta
Multa requisita ad consecrationem ponuntur. folio eodem:co.ea.
Jacobus frater domini primus instituit consecrationem fo.lxiiij.co.prima
Si maior pars stole vetustate consummatur tota est iterum benedicenda:secus est si pars solum.fo. eo.co.ea.
Si anima vnius presbyteri ponatur in corpus alterius presbyteri et contra quilibet adhuc est sacerdos fo.eo.co.ea.
Eadem hostia realiter potest consecrari a duobus sacerdotibus. fo.eo.co. secunda
Posito q̄ sacerdos consecrat solum quamlibet ꝑtem non terminatam ad a punctum deus non videt nec potest videre quamlibet partem consecratam secundum se et quodlibet sui non omnes tamē partes sunt consecrate folio eodem: columna eadem
Intentio consecrandi quamlibet partez non terminatam ad a punctum non est sufficiens pro consecratione hostie. folio eodem: columna tertia.
¶Distinctionis decime quarte questio p̄ma.

Universidad de Deusto
Biblioteca

An peccati post baptisma commissi necessaria sit penitentia folio.lxiiij.co.iij.
Multipliciter capitur reatus sub se multa habens membra fo.eo.co.eadem
Multa concreta verificantur de rebus nō propter rem eis inherentem folio eodem. co.ea.
Multipliciter capitur iste terminus penitentia cuz eiusdem diffinitione fo.eo.co.iiij.
Multipliciter quis potest peccatum detestari. foī. eodem:co.eadem
Multe penitentie distinguntur specie. folio.lxv. co.prima
Odium peccati est dilectio dei fo.eo.co.eaō.
Penitens gaudet z tristatur fo.eo.co.ea.
Licet tristicia naturaliter sequatur nolitionem alicuius disconuenientis tamen voluntas crebro potest impedire ne fiat fo.eo.co.ea.
Nulla penitentia simpliciter nec de lege dei ordinata ad delendum peccatū requiritur. fo.eo.c.ea.
Ista conditionalis non est necessaria si sortes q̄ est in peccato mortali habebit vitam eternam opus est penitentia. fo.eo.co.iij.
Necesse est existenti in peccato mortali specialiter et de eodem conscientiam habenti vel habere debenti de potentia dei ordinata habere penitentiam formalem vel virtualem fo.eo.co.ea.
Martyr a tyranno captus et occisus licet non detestetur peccata sua tunc saluabitur si vero dimittat propter miracula tenetur detestari peccatuz suum folio eo.co.tertia
Sine penitentia sacramento deletur peccatum. fo.eo.co.iiij.
Opinio ricardi et doctoris subtilis de distinctione attritionis a contritione dicētium certum tempus et intentionem anteq̄ detur gratia reprobatur. fo. eodem columna eadem
Nullus est ita perplexus ex quacunq̄ culpa precedenti quin euitare potest nouum peccatum. folio lxvj.columna prima
Quicunq̄ gradus detestationis peccati rite et circunstantionatus in quātuncūq̄ paruo tempore sufficit ad deletionem peccati quo ad culpam. fo.eoō colum.secunda
In primo instanti in quo datur gratia ille actus est contritio et non solum immediate post vt dicit gabiel.folio eodem co.eadem
De attritione multiplex ponitur opinio quibusdaz reprobatis fo.eo.co.iij.
Attritio non fit contritio / sicut fides informis fit formata vt de palude dicit fo.eo.ea.co.
Non est inconueniens effectum alicuius esse causā sine qua non eiusdem cause fo.eo.co.ea.
Facilius est voluntati contritionem continuare q̄ inchoare fo.eo.co.eadem

¶Distinctionis.xiiij.questio scōa.

¶An per sacramētū pñie deletur peccatū mortale fo.lxvj.columna.iiij.
Pñia adhuc duob⁹ modis ꝓ virtute et sacramēto capit et quid sit exprimitur fo.eo.co.ea.
Pñia sacramētū a pñia virtute distinguitur folio lxvij.co.prima
Contritio nō est ps integralis sz solū presuppositiua pñie. fo.eo.eadem co.
Homines vel peccata nō sunt materia ex qua sed circa quā ipsius pñie sic non hz materiā z formam vt alia sacramenta fo.eo.co.ea.
Frequenter est sacramentum penitentie sine gratia fo.eo.co.ij.
Vere penitens añ sacramentū pñie acquirit remissionē suoz peccatorū fo.eo.ea.co.
Virtute pñie sacramenti eūti ad confessionē ꝓ ẋba sacramentalia cōfertur gratia pñialis. f.eo.co.ea.
Sacramentum penitentie nullomodo delet peccatum. folio eodem: columna eadem
Aliquod opus bonuz aggrediens dz prius sua peccata plangere folio eodem:colūna eadem.
Si peccatū perpetratū deletur opus est contritiōe formali vel virtuali folio.eoō columna tertia
Oēs act⁹ eq̄liter boni eq̄le premiū essentiale habebunt non autē accidentale. folio eodem:colūna ea.
Non sp illud quod tollit maius tollit minus. folio eodem co.eadem
Detestans pctā propter deū non tñ intendens cōfiteri pctm̄ non conteritur proprie fo.eo.co.iiij.
Equalis doloz debetur furto et homicidio non secundum speciē essentialem sed secundum intentionem folio eo.columna eadem
Ex distinctione specifica causarum non sequitur distinctio specifica effectuum fo.eo. columna eadem
Unūquodq̄ facilius mouetur a proprio motore q̄ extraneo. fo.lxviij.co.ꝑma.
Non opz ad nolle cause sequatur effectus nolitio fo.eo.eaō.co.
Actus anime non iniunguntur nobis pro penitentia.folio eodem.co.eaō.
Deus equaliter peccantes (non i eodem foro) ieq̄liter punit fo.eo.co.ij.
Non semper teneo detestare peccata mea folio eo.ea.colū.
Detestari peccata cum semel dimissa sunt est precep tum affirmatiuum semper obligans sed non pro semper fo.eo.ea.co.
Licet beato petro vel alicui beato occurrant peccata preterita ad memoriam licet nollet illa nō tristabitur folio.eoō.co.iij.
Abbreuians vitam sensibiliter propter puritatem mentis in aliqua laudabili administratione nō peccat quando non constat ei folio eodē co.eadē
Sortes vtilis reipublice si morbo magno grauetur licite potest ob peccata non tristari folio eo.ea.columna
De peccato finalis impenitentie sortes potest penitere licet non potest impenitere de peccato finalis impenitentie fo.eodem.ea.co.

Aliqua consequentia est bona rationabiliter sortes potest velle antecedens et consequētiam potest velle non rationabiliter non potest tamen licite velle consequens fo.lxix.colū.prima
q̄q̄ primum penitet peccatum non est. folio eodez eadem columna
Tenendo ad preteritum non esse potentiam conditionaliter debeo velle peccatum non fuisse folio eo.co.eadem
Alicuius actus meritorii peccatum est obiectuz totale.folio eodem colum.ij.
Idem actus numero est iusticia amicitia et odium peccati folio eodem colūna eadem.
Non omnes virtutes christus vel beata virgo habuit.eadem columna folio eodem.
Peccator habet aliquas virtutes quas non habet qui nunq̄ lapsus est fo.eo.co.iij.
Penitētia sacramentū est secunda tabula post naufragium quo ad diminutionem pene et augmentū gratie et non aliter fo.eo.co.quarta
Confitens pluribus sacerdotibus eadem peccata licet a quolibet absoluat̄ non maior infunditur gratia q̄ si vni solum confiteretur fo.eo. columna quarta
Actus exterior malus est confitendus fo.eo. co.eadem
Crimen crescit secundum magnitudinem obiecti offensi non tamen proportionabiliter. fo.lxx. co.secunda

¶Questio ꝑma distinctionis.xv.

¶An quis potest satisfacere in peccato mortali existens. fo.lxx.co.ij.
Diffinitio satisfactionis cum eiusdem declaratione exprimitur ea.co.fo.eo.
Pro omnibus diuitiis cresi ablatis sola volutio efficax satisfacere potest fo.eo.co.ea.
Adimplens frequenter penitentiam iniunctam nō satisfacit in toto pro pena debita fo.eo. columna tertia
Ieiunium oratio et elemosina et opera exteriora vt peregrinare percutere pectus pro peccato vsq̄ ad effusionem sanguinis non sunt satisfactiones proprie.fo.eo.ea.co.
Titulus questionis duos habet sensus secundum theologos de cuius secundo sensu diuersi sunt opiniones:prima tenet penitentiam in mortali peccato factam nil valere fo.eo.co.ea.
Si ticio imponatur tempus octo dierum ieiunii et frangat in quarto in subduplo minus punietur q̄ si nichil impleuisset folio eodem. columna quarta
Duo equaliter peccantes vnus tamen acceptans penitentiam et complens in mortali et alter non eq̄liter punientur fo.eo.co.ea.
Aliqua sunt opa extra charitatem facta relinq̄ntia penales effectus et aliqua non.fo.eodem co.ea.
Alia opinio tenens penitentiam factam in mortali sufficere fo.lxxj.co.prima.
Opera facta in mortali de per accidens accelerent ad gloriam fo.eo.co.ea.
Male negatur ista propositio a sophistis neutrum oculum habendo eo potes videre folio eodem colū.secunda
Opera facta in peccato mortali non conducunt ad vitam eternam sed solum ad liberationem pene debite.folio eodem colūna eadem
Differentia est inter opus mortuum et mortificatū et viuum et viuificatum fo.eodem: columna tertia
Volens ieiunare propter vanam gloriam et penitentiam non satisfacit folio eodem columna quarta
Actus mortalis non sponte continuatus non imputatur ad mortale fo.lxxij co.prima.

¶Distinctionis.xv.questio scōa.

¶An opus satisfactorium sit ita meritorium sicut opus non satisfactorium fo.lxxij. columna prima
Quod opus sit factorium dicitur folio eodem: columna eadem.
Opus satisfactorium in gratia est meritorium vite eterne fo.eodē:colūna eadem
Opus satisfactorium est ita meritorium sicut opus non satisfactorium fo.eo.co.ea,
Satius est peccatori capere magnam penitentiam dum potest adimplere q̄ paruam. folio eodem columna secunda
Primus actus meritorius secundum holkot ē melior q̄ quilibet sequens illa tamen opinio reprobatur.fo.eo.co.ea.et tertia
Primus actus non est semper melior secūdo ymo aliquando subduple bonitatis ad secundum.folio eo.columna tertia.
Duplex est premium essentiale scz et accidentale. fo.eo.ea.co.
Ita meritorium est opus precepti sicut consilii fo.eo.co.iiij.
Equaliter merentibus equale datur premium essentiale sed non concomitans seu accidentali. fo.eo.co.ea.
Duo decedentes cum equalibus meritis inequaliter premiabuntur extensiue vnus tamē propie nō magis premiatur q̄ alter. fo.lxxiij. columna prima
Orans pro se et pro aliis tantum meretur pro se de premio essentiali licet non de diminutione pene sicut pro se solo oraret. fo.eo.co.ij

¶Distinctionis.xv.questio tertia.

¶An contraueniens ieiunio de precepto peccet mortaliter. folio septuagesimo tertio columna secunda

Universidad de Deusto
Biblioteca

Multipliciter capitur iste terminus ieiunium. folio eodem:co.ea.
Non omne ieiunium ecclesie (sicut nec virginitas seruata) semper est virtus fo.eo.co.iij.
In excessiuo potu frangitur latitudo temperantie sed non ieiunium ecclesie fo.eo.co.ea.
Actus habens deum et peccatum pro obiecto non equiualet duobus quorum habet deus pro obiecto et alter peccatum fo.eo.co.iiij.
Quid sit ieiunium ecclesie dicitur fo.eo.co.ea.
Aliqui cibi in vno tpe frangunt ieiunium et non in alio. fo.co.co.ea.
Aliquis solum semel cõedens in die frangit ieiunium. fo.z co.eisd.
Cibi quo ad fractionem ieiunii sequuntur voluntatem ecclesie. fo.eo.co.ea.
Tempus quo lz coedere in die ieiunii est hora duodecima. fo.eo.co.ea.
Nouẽ apl'oꝝ vigilie sunt ieiunande hoc tamen non obseruatur in gallia nec ob hoc peccãt. fo.lxxiij. columna prima.
Non vouens non comedere carnes in die veneris si festum natiuitatis in tali die venerit potest comedere carnes fo.eo.co.ij.
Inter pascha et penthecosten nullũ cadit ieiunium fo.eo.colũ.eadem
Aliquis licite secundum hiero. vel augu. potest die dñico ieiunare fo.eo.co.ea.
Frangens ieiunium in vno die quadragesime totã cathegoreumatice frangit folio eodem cocolum.eadem.
Cenans die iouis ebdomade sancte peccat. folio eodẽ:colũna eadem
Pluribus causis obligatus ieiunare non ieiunans plus peccat folio eo.ea.co.
Cause excusantes a fractione ieiunii ponuntur. fo. eo.columna eadem
Ecclesie precepta sunt obseruanda sub pena peccati mortalis non obstantibus aliquorum dictis reprobatis fo.eo.colum.quarta
Leges humane non obligant ad penam eo q̃ exiure diuino non procedunt. fo.lxxv.columna prima
Summus pontifex non potest pro semper me obligare non comedere carnes. folio eodem: colũ.eadem
Non solum summus pontifex potest obligare sub pena peccati mortalis sed multi superiores regula et seculares fo.eo.co.ea.
Consuetudo deobligat a precepto humano. folio eodem:co.eaꝺ.
Quando michi constat legem superioris diuine vel nature tunc nõ obligor ei obtemperare quando solum dubito ne scisma excitem debeo obtemperare fo.eo.co.eadem
Minus peccat transgrediens legem humanam q̃ diuinam non tamen in ea proportione quia hoc modo est inferior deo fo.eo.colũ.eadẽ
Nemo cognoscit quante grauitatis peccatum sit o .eo.eadem co.
Dupliciter exponitur diffinitio augustini de peccato. fo.eo.colum.tertia
Comedens fabas in quadragesima licet in eis sint animalia non peccat folio eodem:colũna eadem
Transiens versus occidentem potest diutius vesci carnibus q̃ transiens contra ortum solis. fo.eodez co.eadem
Danda est minima interruptio vel maxima que nõ sufficit ad hoc q̃ per interruptionem frangatur ieiunium. fo.lxxvj.co.prima
Seruitores dominorum interscalariter comedentes non frangunt ieiunium fo.eo.co.ea.
Mendicantes et ille cui ignoranter porriguntur cibi vetiti frangunt essentiam ieiunii sine peccato. fo. eodem columna secunda
Dare decimam non est de iure diuino quo ad quotam. folio eo.co.co.
Mediolanenses non ieiunantes primas quattuor dies quadragesime non peccant folio eodẽ columna eadem
Quamlibet legem humanam consuetudo abrogare potest fo.eo.co.iij.
Sacerdotes greci apud latinos reddentes debitz vxoribus pro loco z tempore si non oriatur scandalum non peccant fo.eo.co.ea.
Locus particularis religiosus non facit sufficientẽ consuetudinem fo.eo.ea.co.
Non omnis contraueniens consuetudini peccat mortaliter nec venialiter fo.eo.co.iiij
Transiens per patrias extraneas non tenetur morem proprie patrie obseruare fo.eo.co.ea.
Ad ieiunium quadragesime iuuenes non tenentur nisi fuerint viginti et vnius annorum ad alia vero ieiunia non tenentur nisi in decimo quarto. folio lxxvij.columna prima.
Sententia ypocratis de ieiunio iuuenum et senum exponitur fo.eo.co.secunda
Ieiunium sancti niuiani licz sit laudabile est nimis indiscretum fo.eo.co.ea.
Habens carnem petulantem debet ieiunare/licet vitam sensibiliter sciret abbreuiari. fo.eo.co.ea.
Aliquis faciens lautam cenam in die precedenti vt bene ieiunet in die sequenti sine corporis discratia non peccat fo.eodem:co.eadez
Inhonestum est vesci ranunculis limacibus et boletis folio eodẽ:co.eadẽ
Si homo comedat plusq̃ sufficit bone armonie corporis sed ignorat adhuc est infra temperantie limites fo.eodem:co.quarto.
Duo in die ieiunabili petentes cenam vnus acquirans et alter non ceteris aliis paribꝰ equaliter peccant fo.eodem.eadẽco.
Quia ieiunium est de iure humano homo potest licite facere collationem si consuetudo sit patrie. fo. eodem:columna eadem
Regentes in artibus et in gramatica pro discipulis laborantes non tenentur ad quadragesime ieiunium. fo.lxxviij.co.prima
Pauperes possunt parum panis loco specierũ accipere fo.eo.co.ea.
Incidens in morbum ex culpa sua non tenetur ad quadragesime ieiunium. folio eodem:colũna eadem
Infringens ieiunium vno die non tenetur alio die ieiunare pro illo fo.eo.co.ij.
Latitudo ieiunii includitur in latitudine abstinentie et latitudo abstinentie in latitudine temperantie. fo.eo.co.ea.
Reprobatur dictum martini impugnantis sanctũ thomam de ieiunio et abstinentia. folio eodem: columna tertia
Duo equalem partem panis comedunt tamen vnꝰ peccat per insensibilitatem et alter non ymo virtualiter agit per temperantiam. folio eodem: columna eadem
Doctrina auicenne ad cognoscendum aquam bonam ponitur. fo.eo.co.quarta.
Habens nolitionem ieiunandi totam quadragesimam non tantum peccat sicut habens quadraginta nolitiones pro qualibet die vnam folio lxxix.co.prima.
Habens volitionem cenandi in die ieiunabili licet nõ apponetur ei frangit ieiunium. folio eo.columna eadem
Secunda volitio comedendi est fractius ieiunii nõ irrecuperabiliter sed post realem comestionẽ perditur. fo.eo.co.ea.
Tabernarii porrigentes cibos in die ieiunabili intrantibus sine rationabili causa peccant. folio.eoꝺ columna tertia
Clouentes non comedere carnes possunt ius carnium cum sanguine absorbere. folio eodem:columna eadem.
Nõ quilibet peccans per intemperantiam frangit ieiunium. folio eodem co.eadem.

Distinctionis.xv. questio quarta.

An tertio comedens frangat ieiuniũ sicut secundo fo.lxxix.co.iij
Circa titulũ questio. due volitant opiniones probleumatice. fo.eo.co.ea.
Tertio comedẽs cibũ licitũ non peccat tũ si tũc comederet carnes peccaret fo.eo.co.iiij.
Anteq̃ hõ exterius comedat frangit ieiunium. fo. eo.co.eadem
Actus interior post comestionẽ continuatus (sicut nec actus exterior cõtinuatus) non est peccatum. fo.eo. co.eadẽ
Idẽ actus exterior a duobus actibus quoꝝ vnus ẽ peccatũ et alter non impari põt. folio.lxxx. columna pma.
Reprobat solutio martini data duobus argu. ꝺbꝰ dantur alie. fo.eo.eadem co.
Contrabẽs post votũ simplex reddẽdo debitũ primo peccat postea vero potẽs reddere et non expetere fo.eo.co.ij.
In consuetudinibꝰ penalibꝰ positis hũmanis non totiens incurrit penã quotiens transgreditur preceptum. fo.eo.eaꝺ.co.
Reprobatur opinio martini et godofredi de fontibus. fo.eo.co.iij.
Soluũtur rõnes durãdi z marti. tenentiũ cõedẽtẽ in die ieiunabili nõ quotiẽs cõedit post ꝑmã comestionẽ totiẽs peccat fo.eo.ea.colũ.
Pro secꝺa cõestione totali hõ peccat sz nõ pro ꝙlibz parte eiꝰ distincto pctõ fo.lxxxj.co.j.
Magis peccaret frãgẽs ieiuniũ in festo pasceues q̃ in vigi. oim sanctorum fo.eo.co.ij.
Nõ oz ieiunantẽ sp habere distinctã volitionẽ ieiunandi in tali die. fo.eo.co.iij
Bruta nõ gaudẽt aliis sensibus q̃ gustu et tactu ꝓ prie sz bũ p accns fo.eo.ea.co.
Tã stimulis carnis q̃ castrimergie in nobis põt distingui fo.eo.co.eadem
In diebus dñicis possumus licite ieiunare. folio eodem.co.eaꝺ.
Dubiũ est vtrũ in die pasche liceat ieiunare. folio lxxxij.columna prima.

Distinctionis.xv. questio quinta.

Utrum elemosina sit necessario danda indigenti fo.lxxxij.co.ij.
Diffinitio elemosine declarat fo.eo.co.ea.
Elemosine spirituales prestant corporalibus. folio eodem:co.eadem
Aliq̃ est elemosina et tũ nichil est cõe in dãte et accipiente fo.eo.ea.co.
Quilibet non existens in extrema necessitate cuilibet existenti in extrema necessitate tenet de necessitate salutis subuenire. fo.eo.ea.co.
Unde necessariis alteri q̃ non est in extrema necessitate nec est de precepto nec de cõsilio. f.eo.ea.co.
Elemosina est danda de iuste possessis. fo.lxxxiij. co.tertia
Mulier lucratiua vel habens parafernalia põt elemosinam tradere contradicente marito. folio.eoꝺ eaꝺ.co.
Dans elemosinã pauperi extremo nõ dat pauperi proprium sed solũ ei debitum fo.eo.co.ij.
Diuiti de necessitate salutis danda est elemosina i aliquo casu sicut extreme pauperi est neganda. fo. eodem. co.ea.
Preceptũ iudeoꝝ de non habendis medicantibus est ad mozale et non ligatiuum. fo.eo.columna.iiij.
Intelligentia istius auctoritatis: non vidi iustũ derelictũ nec semẽ eiꝰ querẽs panem exprimitur. fo. eodem.ea.co.
Diues capiens elemosinam intuitu paupertatis tenetur reddere non illi qui tribuit ei. folio.lxxxiij. columna prima
Habens pecuniam iniuste dans illam pauperi existenti in extrema necessitate non sufficienter satisfacit. fo.eo.co.ij.
Duo dãtes elemosinam vnus hylariter et alter cũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

quadam tristicia non oportet q̄ hylariorꝫ magis mereatur fo.eo.co.iij.
Habens pro penitentia iniuncta dare pauperibus dans pauperi non extremo et non dans extremo deobligatur a penitentia sed peccat. fo.eodē: colū na eadem
Extreme pauper vbicunq̄ potest capiens non peccat co.iiij.eo.fo.
Omnes homines in mundo (collective capiendo) sunt equaliter diuites f.eo.c.ea.
Quanto pauperes sunt pauperiores/ tanto diuites sunt ditiores co.j.fo.lxxxv.
Sortis extreme pauperis omnia bona nō sunt quolibet tamen capiendo non peccat. folio eodem. columna eadem.
Sortes capiens rem alterius si dñs illius rei peruenerit ad extremam necessitatem prius q̄ ipse vl' cum ipso tenetur illi dare fo.eo.co.eaḋ.
Quattuor existentibus in extrema necessitate habens solum panem sufficientē pro vno nulli tenetur dare: nulli tamen dans peccaret. f.eo.c.ea. et secunda.
Probabile est q̄ teneor dare panē alicui cui non teneor dare co.ij.eo.fo.
Maius malū est negare elemosinā indigenti q̄ auferre ab habente. eadem columna folio eodem.
Non dans extreme indigentibus cuiuslibet est homicida solum tamen imputatur ei ac si vnum occidisset. folio eo.co.tertia
Memo vitam suam cū iniuria alterius saluare debz. fo.eo.co.quarta
Licet tyrannus michi mortē minetur nisi platonez occiderem non debeo co.ea.fo.eoḋ
Duo extreme pauperes quilibet habens medium panis nō sufficiens pro se si vnus nō dat alteri vter q̄ est homicida fo.eo.co.ea.
Excusatio ionathe de comestione faui mellis. fol'. lxxxvj.columna prima.

¶Questio sexta distinctionis.xv.

¶An rerum dominia fuerint distincta iure nature diuino vel humano. fo.lxxxvj.co.j.
Idem est proprium et vsus. co ea.fo.eo.
Dñium ciuile impertinenter se hz cum fide et charitate. fo.eo.ea.co.
Papa propter hereſim occultā non desinit esse caput ecclesie fo.eo.co.ea.
Multipliciter acquiritur dominium. folio eodem. colūna scḋa.
Conueniens erat q̄ omnia in statu innocentie fuissent cōmunia sed disconueniens in statu nature lapse. fo.eo.co.ea.
Rerum appropatio in particulari introducta est de iure humano fo.eo.co.ea.
Habere oīa cōia expedit parue cōitati non tñ toti orbi. fo.eo.co.tertia
Rerū prima diuisio fuit ab hominibus introducta fo.eo.co.iiij.
Princeps debet se exponi morti pro defensiōe rei publice eo.fo.co.ea.
Multomelius est patriā regi pynum q̄ per cōitatē fo.lxxxvij.co.prima.
Regnū prestat timocratie z aristociatie: fo.eodem eadem columna
Non est bona policia vbi coloni solum per quattuor aut quinq̄ annos habent terram locaticiā. folio eodem:co.ea.
De laude agriculture ea.co.fo.eo.
Omnes dñi tenentur consentire de danda terra agricolis perpetuo pro annuo censu fo.eo.ea.co.
Soluitur ratio tulli probare volentis artes mechanicas esse viles et abiectas fo.eo.co.iij.

¶Distinctionis .xv. questio septia.

¶Utrum homo tenetur restituere illa que acq̄siuit per prescriptionem vel vsucapionem. folio lxxxvij. co.quarta
Diffinitio prescriptionis z vsucapionis ponitur.fo. eodem:co.ea.
Quantum tempus requiritur ad prescriptionē absentium et quantum ad prescriptionem presentiuz requiritur enucleatur fo.eo.co.ea.
Quattuor conditiones requiruntur ad prescriptionem fo.lxxxviij.colū.prima
Fructus soli citius vsu capiuntur q̄ terra prescribatur fo.eo.co.ea.
Habens malam fidem ante finem temporis ꝓscriptionis in foro anime tenetur restituere lz non pōt cogi in foro ciuili. fo.eo.co.ea.
Multis modis iuste amittitur dñium sine domini consensu fo.eo.co.eadem
Aquirens dominium per prescriptionem vel vsucapionem sana conscientia tenet acquisitum. folio eodem colum.ij.
In instanti terminanti tempus prescriptionis sortes incipit est dominus plato incipit esse dominus fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis .xv. questio octaua.

¶Quomodo conueniunt et differunt vsufructus z vsus fo.lxxxviij.co.ij
Quid sit vsufructus exponitur. folio eodem:colūna eadem.
Creditor non debet vti pignore. folio eodem colū na eadem.
Non est essentiale vsufructuario dare cautionem. fo.eo.co.ea.
Vsufructus in omnibus rebus constituitur q̄ non consumuntur vsu fo.eo.co.ea.
Vsufructus terminatur in morte fructuarii quando est consolidatio duabus capitis diminutionib⁹. fo.eo.co.ea.
Sortes in tribus locis habens vsum in vno illorū in quo vult potest capere vsufructū aliis faciendo gratificationem folio eo.co.iij.
Usufructus legatus ciuitati durat spacio centum annorum legatus vero pupillo vsq̄ ad etatem cōpletam. fo.eo.co.ea.
Usufructus legatus sub incerto tempore durabit per totam vitam vsufructuarii.

¶Distin.decime quinte questio nona.

¶An lucrans in ludo acquirat dñium rei lucrate.folio.lxxxviij.co.iij.
In aliquibus ludis fortuitis victor acquirit dñium rei lucrate si cōtra artem ludi nō luserit vl' cum illo qui dñiuz rex transferre potuerit. fo.eo.co.ea.
Filiusfamilias et religiosus nō habent dñiū transferendi notabilē summā pecunie. fo.eo.co.iiij
Probabile est lucrans ad taxillos debite ludēdo acquirit dñium rei lucrate. fo.eo.co.ea.
Canones vetant luduz taxillorum sed non irritant fo.eodem co.eadem.
Rex francie nō habet superiorem. fo.eo.co.ea.
Religiosus pōt aliquid ludere z lucrans acquirit dñium. fo.lxxxix.co.j.

¶Distinctionis decimequite q̄stio decima.

¶An ludere ad ludos sit hōestū.fo.lxxxix.co.ij
De multiplicitate ludorum et eorum inuentoribus folio.eodez co.tertia.
Aliquis ludus est alicui statui honestus alteri autē inhonestus fo.eo.co.ea.
Religiosos et clericos non decet haste ludere nec venari fo.eo.co.ea.
Aliquis ludus est honestus in vno tempore que nō est honestus in alio queḋ autem omni tēpore et omni statui inhonestus fo.eo.co.ea.
Publicus aleator ꝓpter ludū illicitum remouetur a promotione non tamen oportet semper restituere folio eodem.co.iiij.

¶Distin.decime quinte questio vndecima.

¶An proximi lacerans famaz teneṫ restituere. fo.lxxxix.co.quarta.
Imponens alicui falsum crimen tenetur illud revocare coram illis q̄libet dixerat. fo.xc.co.ꝑma
Magis curandum est restituere famaz q̄z diuitias captas. fo.eo.co.ea.
Lacerans famā fratris verum crimen sz occultuz inponendo teneṫ revocare fo.eo.co.ij.
Duo sibi inuicem famaz lacerantibus non sufficit inter ipsos solum facta recōpensatio. fo.eo.co.ea.
Si parcerem viro rem meaz furanti nō possum ei dimittere emendam cōmuni iusticie debitam.folio eodem co.eadem.

¶Distin.decime quinte q̄stio duodecima.

An accusatus de aliquo crimine tenetur illud ꝓpalare. fo.xc.co.iij.
Ubi casus est occultus nullus tenetur crimē suum propalare. fo.eo.co.iiij.
Religiosus secretum peccatuz non tenetur dicere prelato in capitulo. fo.eo.co.ea.
Judice querenti crimen si neget suuz occultuz peccatum nō mentitur. fo.eo.co.ea.
Querenti innocentem occidere possum licite vbuz amphibologicum dare. fo.xci.co.j.
Si homo in tortura cōcedat se crimen commisisse qō non cōmisit peccat sed metus in parte excusat. fo.eodem co.eadez.
Fama nō est necessaria homini ꝓpter seipsum sed ꝓpter ꝓximi edificationez. fo.eo.co.ea.

¶Distin.decime quite q̄stio decima tertia.

¶An dissuadens alicui intrare religionez tenetur intrare religionez altero nolente postea intrare folio.xci.co.prima.
Dissuadens sorti intrare religionez si sortes postea noluerit debet aliuz habere qui intret si non potest aliū habere debet intrare. fo.eo.co.ea.
Ordinans seruū alicuius in sacerdotez sciēter ignorante dño teneṫ ad serui estimationē. fo.eo.co.ea.
Impediens idoneū a beneficio acquirendo nō tantum peccat sicut ipediens ab acq̄sito. fo.eo.co.ea.
Religiosus tenetur facere repensam de licite consumptis arti⁹ viuendo vel p amicos. fo.eo.co.ea.
Si mulier habeat spurium primogenitū quē vir credit esse heredez quid faciet innucleat. fo.eo.co.ea.

¶Distin.decime quinte q̄stio decima q̄rta.

¶An homicidiū sit magnuz peccatum/et que restitutio homicidio debetur fo.xcj.co.iij
Homicidiuz est scelus plurio contra deuz scienter cōmisso maius fo.eo.co.ea.
Appropinquāte homicida occisi cadaueri vulnera occisi sanguine ꝓfluunt. fo.eo.co.ea.
Homo qui fm legez occiditur pro homicidio satisfacit equanimiter ferendo mortem pro morte. fo. eodem co.quarta.
Penam legis princeps potest remittere non occidendo homicidā. fo.eo.co.ea.et.xcij.co.prima.
Non semper inclinat clementia ad remittendam penā in aliquo imo ad infligendam. fo.xcij.co.j.
Moyses occidit egiptiuz instictu spiritussancti.fo. eodez co.eadem.
Dominus faciens famulum occidere hominem vterq̄ est homicida sed magis dñs q̄z seruus.folio eodem co.eadem.
Multi vulnerantes platonē nullius tamen est vulnus letale sed omnium quilibet illorum est homicida. fo.eo.co.ij.
Mulier pro castitate seruāda intrans in aquā quaz non credit esse profundam se submergens ab homicidio excusatur fo.eo.co.ea.
Beatus petrus amputando auriculā malci z etiaz moyses occidendo egiptium fm augustinum pec

Universidad de Deusto
Biblioteca

cauerunt. fo.eo.co.ea.
Aliquē vulnerans tenetur ad expensas cirurgicorum et etiam ad illas quas alter poterat lucrari.folio eodem co.iij.
Occidens aliquem tenetur alere parentes occisi. folio eodem co.eadem.
Plus peccat occidens nobilem q̄ innobilem plus tñ tenetur innobili q̄ nobili. fo.eo.co.ea.
Si duo equaliter se ledant nullus alteri tenetur si inequaliter minus lesus tenetur ad recompensam proportionatā. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quinte q̄stio decima q̄nta.

An licet occidere et rapere in bello. Folio xcij.co.quarta.
Impertinens est viro forti esse robustum corpore vel viribus. fo.eo.co.ea.
Aliquis actus est vni fortitudo qui alteri est audacia et temeritas. fo.xciij.co.prima.
Non sequitur iste est fortior isto ḡ debet quicumq; iste aggreditur aggredi. fo.eo.co.ea.
Fugere cunctari ꝛ aggredi actus sunt fortitudinis folio eodem co.eadem.
Non est actꝰ fortitudinis se occidere propter quā cūq; tristiciaz idcirco saul et lucretia fm augustinū reprehensibiles sunt. fo.eo.co.ij.ꝛ.iij.
Mutilans se membro nō est promouendus nunc sine dispensatione. fo.eo.co.iij.
Refellitur ratio vulgaris dicēs repercutientē ꝛ nō primo percutientez facere belluz.fo.eo.co.ea.ꝛ.iiij
Voluntas patiendi martiriū in absentia piculorū nō sufficit ad martyrium. fo eo.co.iiij.
Habens fortitudinez militarez soluz frequenter in bello vtilior est viro forte. fo.eo.co.ea.
Surripiens res in bello iusto in quo meritoriuz est bellare secunduz exigentiam culpe non tenetur restituere. fo.xciiij.co.j.
Principes in bello iniusto pugnātes ꝛ ipsis nō subditi peccant subditi vo minime. fo.eo.co.ea.
Non omne ablatuz in bello iniusto est restituenduz licet suscipiens peccat. fo.eo.co.ea.
Defensio ecclesie patrie vel innocentū est causa iusta belli. fo.eo.co.ij.
Inferior sequēs preceptum superioris dū nō sciat oppositum esse iustuz non peccat. fo.eo.co.iij.
Non repercutere vel dare maxillaz percutienti non est de precepto. fo.eo.co.ea.
Si sit persecutio personalis non inquātū fidelis potest licite fugere.secus est si inquātū fidelis vbi non pōt fieri fuga sine scandalo. fo.eo.co.ea.
Ille qui pace vti debet armis vtens vl' vtēs aliter q̄ debens a fortitudinis latitudine deluat. folio xcv.co.prima.
Licitum est cuilibet clerico q̄ laico inuasorem si nō potest aliter euadere occidere. fo.eo.co.ea.
Nobilis non debet fugere a vili. fo.eo.co.ea.
Sortes sacerdos debet citius paruulum in mortis articulo exīstem baptisare q̄ ob tyranni minas dimittere. fo.eo.co.ij.
Curatus non dans sacramenta subditis in tempore pestis nō excusatur. fo.eo.co.ea.
Homines limitanei duozum regnoruz scientes depredātes si alter capiat aliquando bona illius que sua non diripuerat nō tenēt restituere. fo.eo.co.ea.
Represalie sunt licite. fo.eo.co.iij.
Idem bellum respectu aliquozum est iustum ꝛ aliorum iniustuz. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite questio decima sexta

An duellū sit licitū simpliciter.fo.xcv.co.iiij
Tam princeps facultatez certandi in duello p̄bēs q̄ certantes peccant. fo.eo.co.ea
Ille temptat deum qui vult occultum reserari non adhibens omnē diligentiā quā potest. fo.eo.co.ea.
Vinci non arguit virum habere causam iniustam. folio.xcvj.co.j.
Prohibitum est tēplariis in liuonia iudicium ferri candentis. fo.eo.co.ea.
Deus ob causas latentes sinit iustos puniri. folio eodem co.eadem.
Quando duo exercitꝰ dispositi congregantur tūc licet duobus pro totali lite dirimēda habere singulare certamen. fo.eo.co.ij.
Judex duos condēnatos nō pōt licite facere seipsos in duello p̄imere. fo.eo.co.iij.
Tunc aliquid pmittitur quando non potest adhibere remedium. fo.eo.co.iiij.
Gratia recreationis regum licet basti ludere capitibus obtusis. fo.xcvij.co.j.
Verba legis humane nō semper obseruanda sunt folio eodem co.ij.
Licet aliqua falsa in legibus inuentātur nō debent totaliter sperni. fo.eo.co.ea.
Non cuilibet sanctorum in imptinentibus fidei an maior fides adhibenda q̄ aristoteli. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio decia septima.

An homo dānatus ad mortem licite potest offugere fo.xcvij.co.iij
Juste cōdēnatus potest offugere licite alteriꝰ salus iniuria. fo.eo.co.ea.
Licet cōdēnatus pōt offugere nō debet carcerē infringere vel custodē occidere. fo.eo.co.iij.
Regna vicina raro se mutuo diligūt. fo.eo.co.ea.
Inter regna vicina est maxime causa dispensationis in omnibus gradibus nō ꝓhibitis in iure Nature. fo.xcviij.co.j.
Habens manū vel pedē in cōpedibus fixuz potest illum abscindere licite si non potest alter euadere. folio eodem co.eadem.

Distin.decime quite q̄stio decima octaua.

An homo tenetur restituere acquisita per furtum. fo.xcviij.co.prima.

Si rem meam capto quā alienā puto furtum committo. fo.eo.co.scda.
Aliquis peccat peccato furti et nichil furatur ꝛ sic non omnis fur tenetur ad restitutionē.fo.eo.co.ea.
Existens in extrema necessitate capiens pro nutrimento non est fur. fo.eo.co.ea.
Qui alienum capit vt largietur elemosinam est fur folio eodem co.eadem.
Non omne furtū est peccatū mortale. fo.eo.co.ea.
Aliquis actus est primo furtum et postea meritorius. fo.eo.co.iij.
Omne oblatum p furtuz qualitercūq; capiatur est restituendum. fo.eo.co.ea.
Fur tenetur alteri satisfacerte de dāno proueniēte ex carentia rei fo eo.co.ea.
Quis satisfacere potens et non faciēs sed ex discolia vtitur p̄uilegio non excusatur coram deo.folio eodem co.quarta.
Stat virum per detentionem duodeni tantū peccare sicut per furtum scuti. fo eo.co.ea.
Non oportet detenentē rem alienā in qualibet parte temporis detentionis nouo peccato peccare. folio eodem co.eadem.
Multi aliquē notabiliter dānant quorum quelibet vnum solum racemū capit. fo.xcix.co.prima
Si successiue grana auferentes de se inuicē sciant quilibet tenetur restituere non insolidum. folio eodem co.eadem.
Suadens aliis furari tenet insolidū. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio decima nona.

Quando furtum sit venialevel mortale quando successiue solū granū causatur. fo.xcix.co.ij.
Dabile est vltimū instans in quo nō est notabile dānum ablatum alias daretur minimum mortale. folio eodem:co.tertia.
Quando maximū nō dānificans ablatum quantūcūq; parum postea auferetur est mortale peccatum folio eodem:eadem co.
Dandum est maximum non dānificans citra venia le sicut maximū non dānificans citra mortale.folio eodem:co.quarta.
Ablatio prime partis proportionalis vndecimi grani est peior ablatione omniū alioꝝ. fo.eo.co.ea.
Minus auferens aliqñ plus peccat q̄ magis auferens. fo.c.co.p̄ma.
Si viginti sint quorum quilibet aufert granū scientes postea p̄familias lesum eorum quilibet tenetur sub pena peccati mortalis restituere. folio eodem:co.eadem.
Auferens a pauperiore ceteris paribus plus peccat. fo.eo.co.ij.
Undecima volitio auferendi excedit decimā in malitia ī proportionabiliter sed nō duodecima vndecimam. fo.eo.co.ea.
Nullus peccat peccato omissionis nisi quando nō habet actum quē debet habere. fo.eo.co.iij.

Distin.decime quite questio vigesima.

An emens rem furtiuā tenetur illaz vero domino sine redditione p̄cii restituere. fo.c.co.iij.
Emens rem scitam esse furto ablatam tenetur ad restitutionem fm statum in quo erat et fructꝰ quos alter poterat habere. fo.eo.co.ea.
Si sit bone fidei possessor non tenēt restituere/etiaz si res perierit q̄diu manet in illa fide. fo.eo.co.ea.
Aliquod furtum ꝛ aliqua rapina(sicut multe rapine)specie differunt. fo.eo.co.ea.
Aliquod furtum ꝛ aliqua rapina sunt eiusdem speciei. fo.eo.co.ea.
Species furti ponuntur. fo.cj.co.prima.

Distin.decie quite q̄stio vigesima p̄ma.

An iuste pro furto infligat mors nec lex moysaica nec cesaria nec ecclesiastica nec p̄cipit euangelium aut pro simplici furto infligatur mors. folio eodem:co.eadem.
Pro furto simplici vbi p̄sumitur fur incorrigibilis infligitur mors. fo.eo.co.ea.
Consuetudo vbi est stabilita legez positiuā humanam tollit. fo.eo.co.ea.
Non semper maiora peccata in foro humano grauius puniuntur. fo.eo.co.ea.
Contra iusticiam faciunt qui homine p̄ p̄mo furto interficiunt. fo.eo.co.ij.
Ante cōdēnationem sufficit restituere ablatum cū tota iactura sed post cōdēnationem oportet restituere triplū vel quadruplū. fo.eo.co.iij.

Distin.decime quite q̄stio vigesima scda.

An tenens columbaria tenetur ad restitutionem dāni illati a colūbis eius. fo.cj.co.iij.
Non sufficit ad excusanduz tenentem columbaria dicere q̄ tenet columbas pro venditione vel pro patria. fo.eo.co.ea.
Conditiones quibus excusantur columbaria tenentes ponuntur. fo.eo.co.ea.
Male agunt in locis columbarū pisa melle intincta ponentes vt capiant columbas aliorum. folio eodem:co.eadem.
Tenens rem inuentem non derelictam est fur. folio eodem.co.quarta.
Licet nauis frangatur in solo cuiusdem domini nichil dominii in illis bonis habet dominus soli.folio eodem:co.eadem.
Thesaurus repertus in solo proprio sit possidentis solum reperti autez in alieno medietas est pro domino soli altera pro reperiente. fo.eo.co.ea.
Capiens pecuniaz mutuo et non reddens potens tamen reddere peccat pctō rapine. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio vigesima tertia.

An vsura sit peccatum. fo.cj.co.iiij.
Aliquis est vsurarius qui non habet in se vsuram. folio.cij.co.prima

Universidad de Deusto
Biblioteca

Stat aliquem esse bis vel ter vsurariuz circa eandem pecuniam. fo.eo.co.ea.
Sortes eliciens decem volitiones vsurarias circa eandem pecuniam tantum peccat ceteris paribus sicut habens volitiones circa pecunias distinctas folio eodem:co.eadem.
Mozalia veteris legis(sed non cerimonialia vel iudicialia)vigozem habent. fo.eo.co.ij.
Prohibitio vsure est mozale ꝓceptū. fo.eo.co.ea.
Sacerdos capiens oblationes vsurariox scienter tenetur reddere ꝛ suspendetur ab officio per tempus. fo.eo.co.ea.
Mutuans potest ex beniuolentia aliquid sperare vltra sortem non tñ deducere in factū. fo.eo.co.ea
Mutuans ob beniuolentiā et fert suam beniuolentiam in vlterius lucrum est vsurarius.fo.eo.co.iij.
Mutuans ratione dāni potest capere vltra sortem folio eodem:co.eadem.
Rapiens instrumenta artificis tenetur de tempore perdito. fo.eo.co.ea.
Mutuans ratione interesse potest capere vltra sortem. fo.eo.co.iiij.
Pro quattuoz scutis possum in aliquo casu capere sexaginta. fo.ciij.
Industrius mercator potest plus leuare vltra sortem cū ignarus. fo.eo.co.ea.
In vsura non cadit dispensatio. fo.eodem:co.ij.
Capiens suum debitibus sub nomine vsure peccat licet nō teneat̄ restituere. fo.eo.co.ea.dez.
Multiplex ponit expositio sup illa auctozitate non funerabis fratri tuo sed alieno. folio eo.co.ea.
Regens mutuans scolastico et capiens vltra pro labore cursus non est vsurarius. folio eo.co.tertia.
Non potest mutuans leuare ꝓportionabiliter precium secundum q̄ emptoz est malus solutoz vel secundum proportionem anxietatis. fo.eo.co.iiij.

Distin.decime quite q̄stio vigesima q̄rta.

An iste casus sit vsurarius habeo chozum tritici valentem decem seruo ad tempus in quo anno na est carioz tūc capio magis cꝫ decē. fo.ciij.co.iiij.
Si tūc qñ chozꝰ valebat decē eram venditurus et non expectaturus sum vsurarius ꝛ econuerso minime.folio eodem:co.eadem.
In eodem foro vendo duos chozos tritici et pro vno licite capio viginti ꝛ ꝑ alio trigita.fo.ciij.co.j
Magnam gratiam quis aliquando facit alteri pro vno chozo tritici capiens duos. fo.eo.co.ea.
Propositurus totum triticum vno die vendere nō potest licite duos dies statuere. fo.eo.co.ij.
Si fozum in eodem die mutetur tenens medium inter precium rerum prime medietatis fozi et secū de recte facit. fo.eodem:co.ea.
Non excusatur ab vsura transcendens lucrū verisimile. fo.eo.co.iij.
Quis potest emere bladū in agris vel granū de nouo seminatum licite. fo.eo.co.ea.
Oportet defalcare precium bladi empti ſm exigētiam laborum. fo.eo.co.iiij.

Distin.decime quite q̄stio vigesima quita.

An iste casus sit licitus campsoz pro aureo dat albā pecuniā vltra sortē capit albū. fo.ciiij.co.iiij.
Campsoz capit lucrū vltra sortem non vi mutui ſz contractu permutationis. fo.cv.co.ꝑma.
Vasa locaticia non sunt recipientis ſz remanent in dominio locantis secus est de mutuo. fo.eo.co.ij.
Vsus rei in aliquibus distinguitur a domino. folio eodem:co.eadem.
In re que non requirit diligentissimam curam tenetur cōductoz soluz locatoi de dolo in lata culpa sed in re que eget magna cura tenetur de leuissima culpa. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite.q̄stio vigesima sexta.

An iste casus sit vsurarius sortes dat platonl bis mille libras mutuo capiens pagum valentem annue centum scuta in pignoze et tenet pagū et fructus recipit et demū acquirit sua bis mille scuta.folio.cv.co.secunda
Licitum est capere cirographū in securitatem.foeodem:co.tertia.
Si pignus non sit meum et fructiferum teneoz cōputare fructus in partem solutionis. fo.eo.co.ea.
Gener recipiens fundū a socero non tenetur computare fructus in partem solutionis. fo.eo.co.ea.
Capere pagū expectando solutionez mutui nō est vsura. fo.eo.co.ea.
Si pagus pereat incursione hostiū capiēs pignus nō tenetur ad restitutionem. fo.eo.co.iiij.

Distin.decie quite q̄stio vigesima septia.

Utrum licet suscipere vltra sortem ratione periculi. fo.cv.co.iiij.
Contractus quo quis mutat alteri pecuniam vt suscipiat in se periculum et non aliter est illicitus. folio eodem:co.eadem.
Contractar barchinonēsiuz exp̄mit. fo.eo.co.ea.
In contractatu barchinonensiū est peccatum sed non tenetur restituere lucruz quia vsurari non est folio.cvj.co.prima.

Distin.decie quite q̄stio vigesima octaua.

Utrum cambiuz burse sit licitū. fo.cvj.co.j.
Quid sit cambiū burse et quomō crescit et decrescit ſm abundātiā et defectū pecuniar. f.eo.co.ea.
Intendens mercari licite potest suā pecuniā sic cōcedere ad cābiū burse. fo.eo.co.ij.
Ad ꝟ q̄ aliquis ratiōe interesse possit lucrari oportet q̄ intendat actualiter mercari. fo.eo.co.iij.
Mercator deberet velle libentius mercarii cꝫ mutuare. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio vigesima nona.

An liceat recipere ad vsuram.fo.cvj.co.iiij.
Existēs i extrema necessitate potest capere ad vsuram secluſa necessitate minime. fo.eo.co.ea.
Quilibet potest dare ad vsuram recipere minime. folio eodem:co.eadem.
Possumus suscipere iuramentuz ydolatrie p ydola ad confirmandam veritatem. fo.eo.co.ea.
Adiens viruz quē scit non daturum nisi ad vsuram peccat. fo.eo.co.ea.
Reformatozes religionum sunt causa occasionalis multozum peccatozum nō tamen peccant. folio eodem:co.eadem.
Multaꝝ ꝓnarum bonarum antecedens multiplici ter est volitum ꝓnis tñ minime. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio trigesima.

An aliquis potest aliquid vendere vsurario ꝛ en tenetur restituere lucrum de iure. fo.cvij.co.j.
Usurarius non est dominus lucri vsure sed mutuarius ſm multos. fo.eo.co.ea.
Mutuatarius tenetur restituere mutuū cuius erat dominus per tempus. fo.eo.co.ea.
Scōm multos vsurarius non est deuinctus redde re lucrum vsure. fo.eo.co.ea.
Non potest quis vendere vsurario aliquid habenti solum vsure lucruz. fo.eo.co.ea.
Si plato liberaliter det vltra sortem potest sortes retinere si coactus dederit et hoc sozti cōstet minime. fo.eo.co.ij.
Ad titulum donationis requiritur ita bene libera collatio donatozis sicut acceptio donatarii. folio eodem co.eadem

Distin.decie quite q̄stio trigesima ꝑma.

An mercatura sit licita. fo.cvij.co.iij.
Peccant mercatozes multi ꝑmo verbo petentes vltra latitudinē precii. fo.eo.co.ea.
Ars institutoria rite circunstantionata est licita. fo.eodem:co.quarta.
Errozem manifestum non tenetur emptoi venditoz referare si vero nō sit manifestus in multis licet referare in aliquibus minime fo.eo.co.ea.
Signa quibus cognoscuntur boni equi numerant folio eodem:co.eadem.
Peccant vendētes in tenebris vbi merces emptoz discernere nequit. fo.cviij.co.ꝑma.
Multa sunt honesta honestate mozali q̄ tñ sozdida a populo vocantur. fo.eo.co.ea.

Distin.decime quite q̄stio trigesima scōa.

An contractus in quo est deceptio vltra medietatez iusti precii sit rescindendus ꝛ an acceptuz vltra iustum precium sit restituendū. fo.cviij.co.j.
Precium rei non consistit in indiuisibili ſz in q̄dam latitudine ptibili. fo.eo.co.ea.
Quicūq; alium decepit emedo vel vendendo acceptum vltra iustuz precium tenetur restituere. folio eodem:co.secunda.
In fine contractus vnus non debet esse ditioz vel pauperioz cꝫ erat a principio ſm iudicium prudentum. fo.eo.co.eadez.
Decipiens vltra medietatem iusti precii tenetur lucrum restituere iure poli sed iure fozi cogi non pōt folio eodem:co.tertia.
Quando dolus dedit causam contractui venditoz tenetur satisfacere emptozi. fo.eo.co.quarta.
Facienti rem vēdi pro tanto si alter magis acq̄rat manendo in latitudine precii si non sit seruul⁹ vendentis non tenetur restituere lucrum. fo.eo.co.ea.

Distin.decie quite q̄stio trigesima tertia.

Quomodo cognoscitur medium iusti precii folio.cviij.co.quarta.
Aliquarum reruz precium est statutū per leges municipales non tamē scōm entitatiuā perfectionem. folio eodem:co.eadem.
Prodest per leges municipales imponere preciū potabilibus et cōestabilibus transgressozes puniendo. folio.cix.co.prima.
Non licet vendere res secundum dānum quod ꝺꝙ passus est. fo.eo.co.ij.
Primus veniens ad fozuz habeat considerationez ad fozum precedēs. fo.eo.co.ea.
Mercatoz transeundo de patria ad patriam emendo merces potest capere moderatū lucrum ꝑ se ꝛ pro sua familia ꝛ pro aliquibus diuitiis liberis congregandis. fo.eo.co.ea.
Collegiozum primates non peccant dātes inuenibus vinum limphatuz. fo.eo.co.tertia.

Distin.decime quite q̄stio trigesima q̄rta.

An licet emere reddit⁹ pecuniarios et fructuarios. fo.cix.co.iij.
Quadruplex ponit diuisio redditū. fo.eo.co.ea.
Redditus pecuniarii sunt pecunia sicut vini vina. folio eodem:co.eadem
Refelluntur rationes probare volentium reddit⁹ pecuniarios non esse pecuniam. fo.cx.co.j.
Licet emere redditus ppetuos siue fructuarios siue pecuniarios dūmō datur precium conueniens. folio eodem:co.eadem.
Sortes et sui heredes post se recipiūt bis mille scuta pro centum scutis licite. fo.eo.co.ea.
Licet emere vitalicium et redditus temporaneos folio eodem:co eadem.
Licet emere redditus cum conditione adiecta tali q̄ emens reuendat quando vendenti placuerit.folio eodem:co.tertia.
Homo potest tantū lucri habere licite sicut vsurarius illicite. fo.cxi.co.j.
Reprobantur aristoteles et plato pro obiectione

Universidad de Deusto
Biblioteca

pauperum ꝛ claudorum. fo.eo.co.ea.
Soluitur ratio henrici gandensis probantis ꝙ non licet emere pecuniam. fo.eo.co.ea.
Non in proportione arismetica magis debet dare puo vitalitio iuuenis ꝙ senex. fo.eo.co.iij.
Vendens vitalitium si desideret vel procuret mortem ementis peccat. fo.eo.co.iij.
Emens aliquā rem cū cōditione adiecta tali vendi tori reuendere minus debet dare ꝙ si non adderetur conditio. fo.eo.co.iiij.

¶Distinctionis decime sexte q̄stio vnica.

¶An peccatum mortale et gratia sint simul in eadem anima. fo.cxj.co.p̄ma.
Non citius introducitur forma introducēda ꝙ eiciatur expellenda fo.cxj. co.iiij.
Martyrium est virtualis detestatio. fo.eo.co.ea.
Peccatum mortale et gratia cohabitare non possunt. fo.cxij.co.p̄ma.
Scōm multos si deꝰ precipiat sorti diligas me añ a instans et omittat peccat ante a instans. folio eodem.co.secunda
In qualibet parte huius hore sortes erat in gratia et in aliqua parte eiusdem erat in peccato mortali folio eodem:co.eadem.
Sortes in aliqua parte fuit in peccato in nulla tamen parte caruit gratia. fo.eo.co.ea.
Si sortes in instanti terminatiuo hore conteratur p babile est ꝙ non corrumpitur gratia hore precedentis et sic nō quodlibet mortale aufert gratiā.folio eodem co.eadem.
Sortes in quolibet instanti vite fuit in gratia et tñ dānabitur. fo.eo.co.iij.
Sortes incepit peccare nec per primum nec per vltimum non. fo.eo.co.ea.
Multi tenent sortem qui omisit ante a instans solū in instanti terminatiuo hore primo peccare.folio eodem:co.eadem.
Peccatum omissionis est homo vel anima omittens. fo.eo.co.iiij.
Tenendo volitionem non posse produci in instanti fm multos dandū est minimuz tempus in quo pōt vel maximum in quo non potest elicere volitionez. folio eodem:co.eadem.
Res permanens incipit esse per vltimum non esse folio.cxiij.co.secunda.

¶Distin.decime septime q̄stio prima.

¶An oīs vtriusq; sexus fidelis existens in annis discretionis tenetur tantum semel in anno omnia sua peccata proprio sacerdoti confiteri. folio cxiij.co.secunda.
De quo iure sit confessio peccatorum est deceptatio. fo.eo.co.ea.
Non semper homo tenetur ad melius eligendum. folio eodem:co.tertia.
Sicut baptismus est ex iure diuino contra originale sic penitentia cōtra mortale. fo.eo.co.ea.
Adultus ratione vtens tenetur sua peccata semel in anno proprio sacerdoti confiteri. fo.eo.co.iiij.
Anteq̄ medicus corporalis introducatur ad infirmum debet confiteri. fo.eo.co.ea.
Alique circunstantie mutant speciem peccati.folio cxiiij.co.prima.
Indocti non tenentur circunstantias confiteri nisi interrogentur. fo.eo.co.ij.
Venialia non sunt de necessitate confitenda. folio eodem:co.eadem.
Detentus in carceribus absoluitur a confessione. folio eodem:co.eadem.
Qui in nullo mortali est tenetur centum mortalia confiteri. fo.eo.co.quarta.
Non de quolibet mortali requiritur distincta detestatio. fo.cxv.co.p̄ma.
Prestat nō gradum contritionis habere ꝙ materiam intentionis forme scire. fo.eo.co.ea.
In extremo iudicio peccata semel confessa nō proponentur. fo.eo.co.scōa.
Per vtrūq; ɔdictoꝝ possuz mēriri. fo.eo.co.iij.
Curatus audiens confessionem debet audire tam reseruata q̄ nō reseruata reseruata postea sunt episcopo confitenda. fo.eo.co.ea.
Nec approbatur nec reprobatur modus b̄dictinorum dicentiū se debere omnia peccata totius anni in quadragesima confiteri. fo.eo.co.iiij.
Non oportet ꝙ si ⁊tute penitentie deleatur aliqua portio pene debita mortali ꝙ remittatur tota pena debita venīali. fo.eo.co.ea.
Volens restituere alienum non est absoluendus.folio eodem:co.eadem.
Actus quo volo occidere et mētiri iocose est de necessitate confitendus. fo.cxvj.co.ij.
Aliquod mortale alterum mortale solū venialiter excedit. fo.eo.co.ea.
Veniale creditum esse mortale est velle confitendū pro loco et tempore ꝫ simpliciter confiteri non tenemur. fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis decime septie q̄stio scōa.

¶An dementes et plene ebrii tenentur ad confessionem et an peccent tempore quo sunt tales. folio.cxvj.co.secunda.
Illicitus est modus potandi ad hauſtꝰ equales. folio eodem:co.iij.
Clerico sufficit ter biberei prādio. fo.eo.co.ea.
An peccata in ebrietate facta sint imputabilia duplex ponitur opinio. fo.eo.co.ea.
Ebrietas ex ignorantia inuincibili causata non est peccatum nec imputabilis. fo.eo.co.iiij.
Incurrens furiā ex culpa sua quicq̄d facit in furia nō peccat. fo.cxvij.co.j.
Incurrens ebrietatez ex culpa quicq̄d facit tēpore ebrietatis nō peccat. fo.eo.co.ea.
Soluuntur rationes martini tenētis peccata i ebrietate facta esse imputabilia. fo.eo.co.ij.
Minus habens de ratione mínꝰ peccat ꝙ habens maius. fo.eo.co.ea.
Multis rationibus nititur auctor ꝓbare peccata i ebrietate facta esse iputabilia. fo.cxvij.co.iiij.
Non propter auctoritatē aristotelis sonātē ebrios duplici pena esse puniendos est tenenduz ebrios in

ebrietate peccare folio.cxviii.columna prima.
Loth propter incestum non peccauit fo.eodez columna tertia
Penitentia imponitur interdum sine culpa sed nō sine causa fo.eodem co.quarta
Furiosus et ebrius in festo paschatis non tenentur ad confessionem folio eo.co.ea.
Ebrietas est vinum vel anima non absolute magis tamen proprie est actus vel habitus folio cxix.columna prima
Non est dandum minimū vinum quod simpliciter potest inebriari sed minimum cum circunstantiis folio eodem:columna eadem
Minus potentes contra iusticiam ꝓximum corpus proprium et animam et deum peccant folio eodem:co.ea.

¶Distinctionis.xviij.questio vnica.

¶An excōicatio ligat excommunicatum ne loquatur cum aliis fo.eodē :columna secunda
Excommunicare quid sit et quotuplex. fo.e.c.ea.
Excommunicatio ligat excommunicatum euitare aliorum consortium sicut obligantur alii vitare eū folio eodem:co.iij.
Pro sola contumacia inferenda est excommunicatio.fo.eo.colū.eadem
Casus in quibus possumus cum excommunicatis conuersare ponuntur fo.eodem co.quarta.
Male agunt citantes peremptorie vnico contextu simpliciter virum honestum fo.eo.co.ea.
Maledictio que consistit in optatione pene est illicita secus est de illa que in optatione pene in ordine ad correctionem consistit fo.eoō:co.eadē
Dupliciter aliqua sententia dicitur iniusta folio. cxx.colum.prima
Aliquis innocens est legittime excommunicatus fo.eo.co.ij.
Innocēs excōicatus si sit in loco vbi sunt testes cōtra eū testantes nō tenet se ab eis elongare. f.e.c.e.
Cōicans cū excōicato non tñ punitur sicut excōicatus fo.eodem:colūna tertia
Non quilibet discedens excōicatus damnatur. folio eodem:columna quarta
Nemo potest licite excōicare cōitatē.fo.eo.co.ea.
Epi abbates priores rectores p̄nt excōicare et soluere.folio eodem:columna eadem
Duo excōicati non p̄nt adinuicē colloqui folio cxxj.columna prima
Non oz q̄ colloquēs cū centū excōicatis nō ꝙ tot peccatis peccet fo.eodem.c.eaō
Metus cadens in constantē viz excusat ab excōicatione fo.eodem:co.eadez
Frequens locutio cum excommunicatis potest esse mortalis vbi prima vel secunda esset venialis folio eo.colū.eadem
In humanis negotiis fidelis cum infidelibus communicare potest folio eodem:colūna scōa
Duplex ponitur excommunicationis effectus folio eodez columna eadem

¶Distinctionis.xix.questio prima

¶An sacerdos potest vti claue in quolibet fo.cxxj.co.secunda
Clauis et ordo non sunt nisi sacerdos. f.e.c.tertia
Successiue suscipere gradus in scientiis nichil aliud est ꝙ successiue habere denominationes folio eodem columna eadem
Triplex ponitur potestas folio eodē:c.ea.
Persona que non potest promouere ad ordines nō potest excommunicare fo.cxxij.co.prima
Secundum armacanum quilibet sacerdos quemlibet penitentem absoluere potest folio eodē columna eadem
Quilibet sacerdos quemlibet panem triticeum potest consecrare non tamen quemlibet penitentem absoluere fo.eo.co.secunda
Voluntas penitentis non sufficit ad hoc ꝙ absoluetur folio eodem co.ea.
Quis centies capere potest licite sacramentum eucharistie sine penitentia sacramentali fo.eo.co.ea.
In extrema necessitate non possum confiteri laico folio eodem:colum.eadem.
Sacerdos sub pena peccati non tenetur(licet curatus sit)subditorū quotiens velint audire confessiones fo.eodem:co.tertia
Quocunq; morbo instāte curatus tenetur ministrare sacramenta subditis fo.eo.colum.quarta

¶Distinctionis.xix.questio scōa.

¶An fraterna correctio sit de precepto folio cxxij.co.quarta
Fraterna correctio est preceptum affirmatiuū obligans pro loco et tempore folio eodē co.eadem
Sortes malus nec a platone nec a sorte corripitur sine vtriusq; peccato. folio.cxxiij.co.j.
Nullus debet esse explorator vite aliene f.eo.c.ea.
Multa mala sequuntur ex corrosione fame aliene. fo.eo.co.secunda
Quomodo differunt detractio et contumelia fo.eo.columna tertia
Peccator occultus non deobligatur a correctione fraterna sed bene publicus folio eodē:co.eadem

¶Questio prima distinctionis.xx.

¶An ille est totaliter liberatus qui adimplet penitentiam iniunctam a sacerdote fo.cxxiij. columna tertia
Adimplens penitentiam iniunctam (claue non errante)etiam in peccato est absolutus a pena totali. folio eodem columna quarta
Hereticum est dicere pertinaciter papā posse omnia facere siue phas siue nephas licite. fo.cxxiij. columna prima
Aliquis tenetur adimplere maiorem penitentiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̃ culpa demereatur folio eodē:co.eadem
Aliquis discedens antiquum complementum penitentie statim euolabit fo.eodem: columna eadez
Non semper sacerdos si non iniungat penitentiaz sufficientem pro penitente punietur fo.eodem colūna scōa
Aliquod opus consilii est ita meritorium sicut opꝰ precepti folio eodem columna eadem.
Aliquis pro alio satisfacere potest. fo eodem.c.iij
Extrema penitentia licet sit periculosa est frequēter satisfactoria fo.eodem.co.eadem

¶Distin.xx.questio scōa.

¶An valeant indulgentie fo.cxxiiij.co.iij.
Indulgentie valent ad diminutionem pene dummodo dentur claue non errante fo.eodem columna quarta
Quid sit thesaurus ecclesie et quid continet folio eodem columna eadem
Que requiruntur ad hoc q̃ indulgentie valeant folio eodem:columna eadem
In anno iubileo veniens a loco propinquo tantum indulgentiarum consequetur sicut veniens a remoto licet non tantum mereatur fo.eodem columna secunda
Frater minor potest lucrari indulgentias si q̃s det pro eo fo.eo.c.eadem
Ubi est taxa de scuto dando vel aquiualenti dando simpliciter malum scutum quod credit esse bonum non lucratur indulgentias fo.eo.c.ea.
Indulgentia nichil valet ad deletionem culpe fo.eo.co.eadem
De sensu istius propositionis damus quadraginta dies indulgentiarum multiplex ponitur modus dicendi.fo.eo.c.quarta
Modicum est dare centum annos indulgentiarum fo.cxxvi.co.prima
Indulgentie beati dionysii licet non roborentur a pontifice non sunt prohibende fo.eo.co.ea.
Indulgentie tantum quantum sonant claue non errante in augmentum deuotionis dande sunt fo.eo.co.eadez
Que indulgentia plena et que plenaria declaratur folio eodem:co.eadem

¶Distin.xxj.questio prima

¶An aliqua peccata dimittantur post hanc vitam.fo.cxxvi.co.secunda
Descedenti cum solis venialibus dimittuntur peccata post hanc vitam fo.eo.co.eadem
Descedenti cum mortali et veniali veniale(mortali non dimisso)dimitti potest fo.eo.co.eadez
Non detestatio peccati venialis occurrentis nō est peccatum mortale sicut nec consensus eiusdem fo.eo.co.eadem
Descedens cum culpa et debito pene non diutius stabit in purgatorio q̃s descedens cum debito pene solum fo.eo.co.eadem
Alicui dimittitur culpa cui nec augetur gratia nec gloria.fo.eo.co.eadem
Secundum multos veniale iunctum mortali delere non potest fo.eo.co.ea.
Descedens cum originali et veniali semper punietur pena damni et pena sensus fo.eodem columna q̃rta.
Deus aliquando iuste plus punit duo venialia q̃ tria eque intensa folio eodez eadem colūna

¶Distinctionis.xxj.questio secunda

¶An sigillum confessionis sit tenendum in omni casu fo.cxxvii.co.prima
Seruare secretum in confessione est de triplici iure folio eodem:co.eadem
Nemo debet suum peccatum occultum extra confessionem reuelare fo. eodem columna eadem
Quilibet reuelans confessionem plus peccat q̃ reuelans secreta extra confessionem folio eo. co.secunda
Si quis dicat tempore confessionis se occisurum hominem vel esse hereticum est tamen celandum fo .eodē:colūna eadem
Romanus pontifex non potest de reuelatione secreti dispensare folio eodem columna tertia.
Veniens prope locum confessionis tenetur sub pena peccati mortalis tenere secretum fo.eodē colūna eadem
Audiens verba secreta ebrii tenetur celare folio eodē:co.eadē
Contraueniens plurium preceptis plus peccat q̃ paucorum contraueniens folio eodem columna quarta
Ab excommunicato in confessione non est recedendum.fo.cxxviij.columna secunda
Platoni in tempore confessionis pecuniam capacienti confessoris confessor potest ei suadere reddere et si noluerit quiescat

¶Distin.xxij.questio vnica

¶An opera bona mortificata redeant in resurgente:et an semper resurgens resurgit ad maiorez gratiam folio.cxxviij columna tertia.
Peccata in recidiuāte non redeunt quo ad imputabilitatem folio.eodem co.iiij.
Bona opera in resurgente omnia coram deo resurgunt folio eodem colū.eadem.
Quilibet resurgens ad gratiam resurgit ad maiorem gratiam q̃ vnq̃ prius habuit. folio eodem columna eadem.

Peccatū est causa occasionalis gratie f.cxxix.c.j
Aliquis tantum premiabitur sicut alter qui nullo īstanti vite sue tātā habuit gratiam fo.eo.c.ij.
Prothoplaustus plus peccauit cadendo a statu innocentie q̃ alius propter sīle crimē fo.eo.co.iiij
Aliqui homines deterius puniuntur q̃ demones sicut aliqui plus premiantur q̃ angeli. f.cxxx.c.j
Peccans cui peccata dimissa sunt grauius postea delinquit folio eo.columna eadem
Equaliter peccantes equaliter penitentes resurgētes inequaliter suscipiunt de gratia. fo.eo.co.ij
Reprobus per actum meritorium licet mereat vitam eternam non habebit nisi conditionaliter fo.eodem.ea.co.

¶Distin.xxiij.questio vnica.

¶An extrema vnctio sit sacramentum noue legis.fo.eo.co.iij
Contra quod malum vnūquodq̃ valeat sacramētum exprimitur folio eodem co.eadem
Solus infirmus est capax extreme vnctionis fo.eo.co.eadem
Duo decedentes in equalibꝰ meritis plus premiatur extremam vnctionem habens q̃ illa carens folio eodem:colūna eadem
Beatus iacobus erat soluz promulgator extreme vnctionis et non institutor fo.eo.co.ea.
Unctio sancte genouefe qua iungebat homies nō conferebat gratiam fo.eo.co.quarta
Oleum non consecratum mixtum consecrato totū consecratur fo.eo.co.iiij.

¶Distin.xxiiij.questio prima

¶An ordo sit sacramentū noue legis.f.cxxx.c.iiij
Ordo duobus modis capitur fo.eo.eaō.co.
In quolibet ordine imprimitur caracter specie differens a caractere alterius ordinis. f.cxxxj.co.ij
Caracter episcopalis si ponatur distinguitur a caractere sacerdotali fol.eodem:co.eadem
Quis potest esse sacerdos non diaconus diaconus non subdiaconus episcopus non sacerdos folio eo.co.tertia
Quis non potest esse sacerdos ante vsum rationis. folio.eoō columna quarta

¶Distinctionis.xxiiij.questio scōa

¶An excipiens personas in beneficiis ecclesiasticis peccat. fo.eo.co.quarta
Episcopus preferens alterum equalium alteri nō est acceptor personarum folio eodē co.eadē
Volens veri principis gerere officium bonos prelatos debet instituere folio eodem co.eadem
Inidoneus sciens se esse talem tenetur idoneo beneficium resignare fo.eo.co.eaō.
Episcopus inidoneo dans beneficium in presentia idoneorum aliquando non peccat fo.eo.co.iij
Non sufficit episcopo habere noticiam vagaz idoneitatis illius cui dat beneficium fo.eo.co.ea.
Nulli idoneo de necessitate salutis dandum est beneficium fo.eo.co.ea.
Non omnis illiberalitas est vitium folio.cxxxiij co.prima.
Virtus virtuti opponitur fo.eo.co.ea:
Inidoneus suscipiens beneficium veniens ad idoneitatem non tenetur resignare nec quando de idoneitate descendit in idoneitatem fo.eo.co.iij.
Non sufficit deseruire per idoneum ad licite tenere beneficium fo.cxxxiiii.co.secūda
Pro cathedra animarum regenda non sufficit sola deuotio vel doctrina fo.eo.c.iij
Prelati vltro ad curiam principum se gerentes et non in beneficiis residentes peccant fo.eo.ea.co.
De tribus lapidibus angularibus ex quibus sctā conficitur ecclesia fo.eo.columna eadem
Non semper melior est magis idoneus folio eodem columna quarta
Quis potest licite beneficium f.cxxxv columna prima
Modeste sunt petende honores fo.eodem columna secunda
Hec auctoritas qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat multiplicem patitur expositionem folio.eoō.co.iiij.
De multiplici causa erroris in collatione beneficiorum.fo.cxxxvj.co.j.

¶Distin.xxiiij.questio tertia

¶An conferens beneficium idoneo pretermisso magis idoneo peccat fo.cxxxvii.co.j:
Dans beneficium idoneo pretermisso magis idoneo peccat etiam consentiens cum dante folio eo.columna eadem
Idoneus tenens beneficium superueniente meliori non tenetur ei dare folio eodem:co.tertia
Episcopus peccat dando beneficium sorti vbi sortes capiens non peccat f.eo.ea.c.
Magis idoneo est dandum beneficium minoris importantie et maioris cure econtra de minus idoneo folio eodem: columna quarta
Magis famato minus tamen idoneo non est dandum beneficium relicto idoneo minus famato folio.cxxxviij.co.prima
Burse collegiorum non sunt beneficia folio eo.columna secunda
An iudas fuerit ad apostolatum vocatus multiplex est opinio folio eodem. co.ea:
Non solum theologus ambidexter sed etiam simplex quilibet canonista simplici est preferendus in prelatura ecclesiastica folio eodem columna eadem

¶Distin.xxiiij.questio quarta

¶An habens plura beneficia per dispensatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem est securus in conscientia coram deo folio cxxxix.c.prima
Tenens plura beneficia cum sana conscientia licite tenet per dispensationem fo.eo.ca.co.
Tenens duo beneficia sine dispensatione aliqñ nō peccat fo.eo.co.ij.
Tenens plura beneficia cum dispensatione nō excusatur iure poli 1ziure fori fo.eodem co.ca.
Quattuor monstra sunt in ecclesia quoꝝ caput est pluralitas beneficiorum fo.eo.co.iij.
Magis absonum est tenere duo beneficia q̄ vnum illis equalens fo.eodem:columna quarta
Magis peccatum est capere duo bñficia in locis remotis q̄ propinquis fo.cxl.co.secunda
Magis culpādi sunt senes mali q̄ iuuenes.f.e.c.c.
¶Princeps solutus est a suis legib⁹ pure positiuis: nō aūt a lege nature aut diuina fo.eo.co.ea.
Sepe nobiles sanguine sunt nobiles moribus fo.cxlj.co.quarta
Nobilitas q̄tum procedit in longum tanto est maior.fo.cxlij.co.prima
Ceteris paribus pap⁹ dz magis dispensare cū nobilitate sanguinis q̄ morum fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis.xxiiij.questio quinta

¶An prelati ecclesie sint dñi bonorum ecclesie folio.cxlij.co.secunda
Null⁹ prelat⁹ est dñs bonoꝝ ecclesie. fo.eo.co.ea.
Bona ecclesie tres habent dños fo.eo.co.ea.
Episcopus ex bonis ecclesie emens et dans nepotibus tenetur restituere folio eodem colum.ea.
¶Probabile est q̄ prelatus non religiosus vtik dñio in portione suo statui sufficienti fo.eo.co.iij
Non licet ab vna ecclesia capere et alteri dare folio eodem:co.eadem
Quicunq̄ confert bona ecclesie aliis peccat fo.eodem:co.q̄rta
Aliquis non habens dominium alicuius rei dat alteri dominium fo.cxliij.columna prima
¶Prelatus ecclesie non vsufructuarius nec vsurarius.fo.eo.co.eadem

¶Distinctionis.xxiiij.questio sexta

¶An prodige exponēs bona ecclesie teneatur ad restitutionem folio.cxliij.co.ij.
Capiens ab episcopo prodige dante non acquirit dominium et tenetur reddere fo.eo.co.eadem
Filius principis eminenter doctus potest plus habere q̄ filius alterius fo.eo.co.quarta
Habens beneficium cuius tertia pars sibi sufficit ad victum illam partem prodige exponens non tenetur restituere folio.cxliij.co.prima
Episcopus non potest plus dare de bonis ecclesie nepotibus q̄ aliis pauperibus fo.eo.co.secunda
Si contingeret exponere omnes fructus ecclesie i lite honesta pro bono ecclesie vel pro morbo prelati non tenetur ad restitutionem f.eo.c.eadem
¶Pauperibus maritandis non est danda nimia dos ex bonis ecclesie folio eodem co.tertia
Cognati prelati tenentur bona ecclesie restituere si prelatus non poterit fo.eo.co.eadem
Argumentum a contrario sensu parum vigoris habet folio eodem columna quarta
Melius est dare parum pluribus q̄ multum vni fo.eo.co.eadē
¶Prelatus religiosus non habet peculium profectitium et castrense fo.cxlv.columna prima
An episcopi possunt testari discutitur fo.eodem columna secunda

Distinctionis.xxv.questio vnica

Vtrum simonia sit peccatum fo.cxlv. columna scōa
Quid spirituale quid simonia sit explicatur folio eodem:columna tertia
Omnis simonia est mentalis vel actualis vel habitualis fo.eodem co.eadem
Aliquis est in simonia sine peccato imputabili fo.eodem:columna quarta
Stat aliquem peccare totiens simoniace circa idē beneficium sicut alter circa plura fo.eo.co.ea.
Non omnis simoniacus tenetur restituere folio eodem:columna eadem
Spirituali annexum potest emi sine simonia. fo. eodem:columna eadem
Emptio regni celorum que ponitur in euangelioē metaphorica f.cxlvi.c.secunda
Quadrupliciter pōt sacerdos se habere circa sex albos ꝓ quibus celebrat fo.eo.co.eadem
Causa magis principalis est qui magis appreciatiue mouet fo.eodem:columna eadem
¶Cōtra ius nature est vltra tempus determinatum tenere beneficia extra manus illorum quibus debent deputari fo.eodem:columna quarta
Nō licet emere ius patronatum f.e.c.ea.
Bene possumus emere decimas sed nō ius leuandi decimas.f.e.c.eadem.
Aliquid primo est de cōsilio postea per successum temporis efficitur de precepto f.cxlvij.c.prima
Jacob nō eruit primogenita ab esau / sed redemit vexationem suam f.e.c.secunda
Nō licet dare pecuniam ꝓ iure acquirēdo licet bene pro acquisito f.e.c.eadem
Intercedens pro inidoneo vt beneficium acquirat est simoniacus f.e.c.eadem
¶Pro licentia legendi aliquid capere est simoniacum.f.cxlviii.colū.prima
¶Pro ingressu religionis nichil est accipiendum folio eo.eadem co.
Simoniace ordinat⁹ ordinē quē suscepit retinet nō tñ hz executiōem sine dispensatiōe. f.e.c.eadem
Recipiens beneficium per munus q̄ manu restituere tenet:sec⁹ de acq̄rēte p mun⁹ a ligua. f.e.c.iiij
Nullus tenetur ad restitutionem in simonia mentali bene tamen in vsura f.cxlix.c.prima
Simonia mentalis multipliciter committitur folio eodem:eadem columna

¶Distin.xxvj.questio prima

¶An matrimonium sit sacramentum noue legis. fo.cxlix.colum.secunda
Verba et cōsensus vel eis equiualentia sunt sacramentum matrimonii f.eo.co.eadem
Tenendum est cum theologis matrimonium conferre gratiam nō tantam quantam alia sacramenta relicta glosatoꝝ decreti opinione. f.eo.co.tertia
Secunde nuptie nō benedicuntur fo.eo.co.iiij
Illō totiens quotiens ꝓtrahit licite totiens hz gratiam si ponat obicem folio eodē:co.eadē
Reprobatur opinio socratis z platonis de vxorib⁹ cōibus tanq̄ rōni naturali discōueniens. fo.cl.co.j
Inter pure ebrios et amētes z pueros nō cadit matrimonium fo.eodē colūna ea.
Solus cōiugum dissensus non sufficit ad diuortiū fo.eo.co.secunda
Hermofodrita de sexu de quo magis participat ē. fo.eodem:columna eadem

¶Distinctionis.xxvj.questio secunda

¶An matrimonium sit sacramentum vniuoce cum aliis fo.cl.co.secunda
Matrimonium est sacramentum vniuoce cū aliis fo.eo.co.eadem
Refellit dictuz durādi dicentis diffinitiōes hugonis et augu.non concordare fo.eo.co.iij
Maior est dāda fides canoniste in puris positiuis summi pontificis q̄ theologo in materia vero fidei econtra fo.eo.co.eadem
Aliqñ datur vni parti gratia matrimonialis et nō alteri fo.eo.co.eadem
Aliquis dormiens suscepit gratiam matrimonialē fo.eo.co.quarta
Baptism⁹ est ianua oīm sacramentoꝝ non distributiue sed collectiue fo.eo.co.eadez
Matrimonium infidelium est ratum sed non legitimum separabile qñ alter vel vterq̄ ad fidem venit non tñ peccat quotiens vxorē cognoscit.f.eo.c.ea.

¶Distin.xxvij.questio prima

An ad vez matrimoniū conferatur consensus verboꝝ de p̄sti et an sufficiat. fo.cl.co.quarta
Si inter principes mittantur nuncii pro matrimonio contrahendo si qñ nuncii venerint ad alterꝝ cōsenserint est matrionium fo.clj.co.ꝑma
Scriptum sufficit ꝓ p̄sensu mutuo fo.eo.c.ij
Si sortes ꝓtrahat cum berta z non p̄sentiat cuz teberga contrahat et consentiat cogēt ecclesiastico iure tebergā relinq̄re et bertā ducere fo.eo.co.ea.
Duo contraria iniungunt non contrarijs rationib⁹ sed consonis fo.eo.co.tertia
Berta cum qua sortes contraxit et non consensit si fuerit cognita non potest religionem ingredi nec alteri nubere sorte pluente fo.eo.co.eadem

¶Distin.xxvij.questio secunda

¶An matrimonium soluatur per religionis ingressum fo.clij.co.prima
Vir vel mulier añ carnalem copulā post verba de p̄senti potest intrare religionem altera parte renitente: secus est si fuerit cōsummatū fo.eo.co.ea.
Susceptio sacri ordinis non diripit matrimonium per verba de p̄senti contractū añ carnalem copulam.folio eodem:colū.eadem.
Matrimonium post carnalem copulā magis ligat q̄ ante folio eodez eadem colūna.
Mulier cuius vir mortuus est simpliciter vel ciuiliter si resuscitetur vel cum eo dispensetur non tenetur illum reaccipere f.eo.co.ij.
Tps probationis in religiosis pōt maiorari vl̄ minorari scōm decretū ep̄i fo.eo.co.iij.
In occidentali ecclesia sacerdos pōt reddere debitum vxori fo.eodē colūna eadem

¶Distin.xxvij.questio tertia

¶An tps spōsalium sit conuenienter assignatū fo.clij.columna tertia
Sponsalia non sunt de essentia matrimonii f.e.c.iiij
Multipl⁹ cathegorice et cōditional⁹ ꝟruntur spōsalia fo.eodē:colūna eadem
Impossibilitas ꝓditiōis extrinseca (sz bñ intrinseca) nō impedit matrimoniū fo.cliij.co.prima
Spōsalia non obligant sp ad matrimonium folio eodem:co.eadem
Falsū est ipertinens mendatio fo.eo.co.ea.

¶Distinctionis.xxvij.questio quarta

¶An lz dispensare cū bigamo. fo.cliij.co.j.
Bigamia sex modis ꝟhitur fo.eo.c.ij.
Concubinari⁹ cū vna vel plūbus sacra vel sacris nō est bigamus folio eodem colūna eadem
Lz vir sol⁹ dicat bigam⁹ maior bigamia ex parte mulieris solum fo.eo.c.eadem
Roman⁹ pōtifex pōt dispensare cū bigamo vt suscipiat ordines fo.eo.co.eadem
Baptism⁹ nō tollit bigamiā fo.eo.co.eadem
¶Papa nō pōt ius diuinū reuocare sed solum interpretari folio eo.columna tertia
Multa paulus consuluit q̄ non erant de iure diuino folio eodem:co.eadem
Aliq̄ bigami promouenk ad ordines licite sine dispensatione fo.eo.co.eadem
Aliquis impeditur ab ordinibus sine culpa sua sed non sine causa folio eodem columna eadem

¶Distin.xxvij.questio prima

¶An carnalis copula in sponsalibus causat matrimonium.folio centesimo quinquagesimo tertio co.tertia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Carnalis copula ante sponsalia non causat matrimonium verum vel presumptum: secus de carnali copula post sponsalia cum consensu fo.eo.co.iiij.
Sortes contrahens cum vna filiarum ticii non se determinans si vnam cognoscat essz inter illos matrimonium presumptum folio eo.co.ca.
Certitudo moralis sufficit haberi de consensu mutuo. folio. cliij. co. quarta
Per eundem actum exteriozem mulier fornicatur et vir facit actum castitatis coniugalis. f.eo.c.eaō

¶Distinctionis .xxviij. questio scōa.

¶Utrum cōsensus conditionatus de pīti sufficiat ad matrimonium fo.cliiij.colum.prima
Conditio impossibilis erit pro non apiecta contingens vero conditio (sed bene necessaria) ad matrimonium non sufficit fo.eoō:co.eadē
Quomodo cognoscentur verba sponsalium a verbis matrimonii folio eodē:co.eadem
Sponsalia incipiunt in septimo anno quo ad virū et mulierem: matrimonium quo ad mulierē i duodecimo quo ad virum in decimo q̄rto nisi malicia suppleat etatem fo.eodem co.ij
Beatus gregozius dicit quēdā ipregnasse nutricez in nono anno fo.eodem:colūna secunda
Salomō genuit roboam añ. xj. ānū fo.eo.co.ea.
Albertꝰ ōt se vidisse puellā concepisse z peperisse in decio ānoz: z de foslineo i octauo fo.co.co.ea.
Reddit rō q̄re mulier cū sit viro frigidioz citiꝰ est apta viro q̄z vir mulieri folio eodem:co.ea.
Probat modꝰ dicentiū pigmeos nō esse dubiū tū est an sint hoies vel bruta fo.eo.co.ea.
Nō oz q̄ hoim etates decrescāt kz q̄ hoies magis a mundi exordio recedunt fo.eo.co.ea.
Secundū strabū hoies indi viuunt centū z trigita annos et seri ducētos viuūt fo.eo.co.iij.

¶Distinctionis .xxix. questio vnica.

¶An consensus coactus sufficiat ad matrimonium. folio. cliiii. co.iij.
Volūtas pōt ad aliq̄ induci p penas vel blādicias ad q̄ aliter non induceretur fo.eo.colū.eadem
Metꝰ cadens in cōstātē virū ipedit matrioniū: secꝰ de metu nō cadenti i cōstātē virū folio eo.co.eo.
Inuolūtariū voluntario admixtū non impedit matrimonium fo.eodem co.quarta
Non tm̄ mouent blanda sicut violēta fo.eo.co.ea.
Si mulier post raptū restituat libertati z omittat se cogi sci tūc est matrioniū plumptū fo.eodem co.prima
Quedā p metum facta tenent ipo iure quousq̄z superior ,puideat folio eodem:columna eadem
Reprobat opinio marti. de magistris dicentis raptozē nō posse raptā ducere sine consensu parentuz fo.eodez colū. eadem
Leges ciuiles in materia sacramentoꝝ locum non habent fo.eodez:columna scōa.

¶Distinctionis trigesime questio prima

¶Utrum error impediat matrimonium folio clv.co.ij
Quid sit error z q̄d errare insinuat. folio eodē:c.ea.
Quadruplex contingit esse error circa matrionium folio eodē columna eadem
Error ꝑditionis z psone impediunt matrionū error q̄litatis vel fortune minime: folio eodez:co.ea.
Sortes ꝫhens cū muliere genita ex libero et ancilla vbi est consuetudo patrie q̄ partus seq̄tur conditionē patris vere contrahunt folio eodem:co.iij.
Sortes contrahens cum berta ignozās cōditionez berte si postq̄ sciuerit recedit ab ea dirimitur matrimonium folio eodem:colum.eadem.
Si seruꝰ et ācilla ꝫhāt inuitis dīis non ipediuntur a sacramentis ecclesie folio eo.colū.eadem
Si a seruo vxor petit debitū et dīs seruituz cui parendum est insinuatur fo.eo.colum.quarta

¶Questio scōa distinctionis.xxx.

¶An virginitas sit virtus: z an coniugio viduitati prestat fo.clv.co.iiij.
Approbat sīia buridani reprobata sīia marti. buridanum ipugnantis fo.eo.columna eadem
Non est de rōne viduitatis ꝑpetuo seruare continentiam folio eodem columna eadem.
Virginitati coniugali et viduali castitati prestat fo.clvj.colūna eadem
Coitꝰ fm apparatum morbo conuiciali cōparatur folio eodem:colūna scōa
Virginitas non requirit votum cōtra thomam folio eodem:columna eadem
Aliq̄ virtus virtutē corrūpit fo.eodem:co.eadez
An virgo violenter corrupta remaneat virgo vl̄ nō multiplex ponit opinio folio eodē:co.eadem
Soluunt rōnes marti. cōtra beatū thomā dicentez virginitatem esse repabilem quo ad formale sz nō quo ad materiale fo.eodem.co.iij.
Reprobatur opinio martini dicentis habitū virginitatis i corrupta nō iclinare in sīles actꝰ post corruptionem sicut ante fo.eodem:co.eadez
Quid sit formale virginitatis quid ve materiale insinuatur folio eodem:columna eadem
Virginem parere naturaliter est possibile folio clvij. columna prima.
In veteri testamento videbatur esse benedictio habere prolem fo.eo.co.secunda
Nullus n on habens propositum actuale vel habituale seruandi virginitatem est virgo folio eodē columna tertia
Meretrices continentes sunt caste castitate viduali folio eodem:columna quarta
Violenter corrupta non est virgo fo.eodem columna quarta
Nec deus nec creatura possunt reparare virginitatem si sit corrupta folio eodem columna eadem

Reprobatur solutio martini dicentis totam multitudinem hominum obligari ad generationem nullo tamen homine obligato fo.clviij.co.j.
Generare olim erat de precepto nunc vero de consilio. folio eodē co.eadē
Expositio huius auctoritatis apostoli vellem vos omnes esse sicut meipm̄ declaratur. fo.eo.co.ij.
Virginitas amissa (non per corruptionem) potest reparari folio eo.columna eadem
Aliqua est meretrix naturaliter q̄ postea erit virgo et aliqua morietur meretrix q̄ nunq̄ fuit cognita viro. fo.eo.columna eadem
Nō quelibet virgo est beatior q̄ non virgo. folio eodem: columna eadem
Quelz castitas in ꝺgine est virginitas fo.eo.co.iij.
Actꝰ quo virgo vult dare dīlū corpis viro quē capiet post. xx. annū est actus virginitatis. f.eo.ea.c.
Cognita ꝑ violentiā si placeat postea sua corruptio ꝑdit aureolā virginitatis irrecupabiliter. f.e.c.ea.
Vidua senex cōtinens aliq̄n plꝰ meretur iuuene cōtinente vel virgine folio.eoō.co.iiij.
Casta castitate coniugali interdū tm̄ meretur abstinendo ab aliis a suo viro tm̄ meretur sicut virgo folio eodem: colūna eadem.
De excessu quo vna castitas aliam excedit. folio eodem.co.eaō.
Expositio auctoritatis leonis pape sonantis violēter corruptas non tm̄ mereri sicut virgines fo.clix. colū. prima
Reprobat opinio marti. tenentis oēs actꝰ triū castitatū specie differre folio eo.ea.columna
Reprobatur opinio apparati dīntis q̄ eadē est castitas in cōiugata q̄ erat in virgine fo.co.co.ea.
Aliqua virginitas viri est ciusdē speciei cū virginitate mulieris folio.eoō columna ea.

¶Distinctionis .xxx. questio tertia

¶An fuit vez matrimoniū inter mariam et ioseph. folio. clix. co. scōa.
Aliq̄ coniūx pōt in mr̄imonio dare dīlium corpis z non vsum fo.eodem.ea.co.
Non petere debitū non repugnat bono matrimonio. fo.eo.ea.co.
Bta virgo dabat ioseph dīlū sui corpis vsū vero relinq̄ndo dispositioni diuine fo.eo.columna.iij.
Reprobatur opinio marti. dīntis mariā ꝺbuisse tradidisse vsū corpis si ioseph petiuisz fo.co.co.ea.
Nō licuit mulierbꝰ vniꝰ tribus si fuissent heredes nubere viro alteriꝰ tribꝰ. folio eo. columna quarta
Credēdū est euangeliste dicēti mariā esse de domo dauid fo.clx.co.ꝑma.
Sup ista auctoritate nō cogscebat eā donec peperit primogenitū duplex ponitur expositio folio eo.eadem co.
Probabile est sicut iudei móysen propter radios i spicere nō poterant sic nec ioseph mariam tempore partus fo.eo.co.ea.
Guido carmelita gratis impugnatur a martino su per istius termini traducere expositione. fo.eo.c.ij
Omnes consanguinei apud iudeos vocabanꝰ fratres. folio eodem co.eadem
De modo quo christus exiuit de vtero virginis duplex ponitur opinio fo.eo.co.ea.

¶Distin.xxxj.questio vnica.

¶An tria bona matrimonii excusāt actū matrimonialē ne sit peccatū folio.clx.co.tertia
Tria ponunt eē bona matrimonii fo.eo.ea.co.
Quando vir cognoscit vxorē cā prolis habendevl̄ vt in vxore fornicationē inuitet pro loco z tpe non est peccatū fo.eo.co.iiij.
Reprobatur modus sctōꝝ bonauenture et thome dicentiū cogscentem ,ppriam vxorē vt in seipso euitet fornicationē peccare venialiter fo.eo.eaō.co.
Cognoscens propriam vxorem vt ponat se in possessione vel vt fugiat tristiciam non peccat. fo.eoō co.eadem
Cognoscens vxorem propriam causa voluptatis nolens alienam cognoscere non peccat mortaliter folio eodem. co.ea.

¶Distin.xxxij.questio vnica

¶An quilibet coniugum teneatur alteri reddere debitum fo.clxj.co.j.
Quilibet cōiugū tenetur alteri reddere debitū pro loco et tempore nisi rationabilem causam habeat folio eodem co.eadem
Si petatur debitū in loco sacro vel publico non tenetur dare fo.eo.co.eadem
Si mulier fuerit lepzosa lepza leonina non tenetur vir reddere debitū sed si vir fuerit mulier tenetur fol.eodem:co.eadem
Vir potest votum hierosolymitanū proficere sine consensu mulieris fo.eo.co.iij.
Mulier potest iuste reddere debitum q̄n vir iniuste petit fo.eo.co.ea.
Bonū est ea nocte abstiere a venereis in cuiꝰ crastinū corpus xp̄i ꝺz sumi non tñ tenetur abstinere fo.eo.co.ea.
Cōtrahēs in tpibus q̄bꝰ prohibenk nuptie vere cōtrahit sed contra prohibitionē ecclesie. fo.eo.c.iiij.

¶Distin.xxxiij.questio prima

¶An liceat per dispensationem habere sīl̄ plures vxores. fo.clxj.co.iij.
Dē illō est dispensabile q̄ nō repugnat iuri naturali diuino vel hūano positiuo folio eodem:co.ea.
Ad pacificū cōuictū habēdū pluralitas vxoꝝ z nō solū eaꝝ malicia est repugnās fo.clxij.co.j.
Licuit habere plures vxores dispensatione diuina fo.eo.co.ea.
Duplex posita causa dispensationis folio eodem:columna eadem
Habere plures vxores est contra ius nature

Universidad de Deusto
Biblioteca

folio eodem columna eadem
¶Per dispensationē diuinā vn⁹ vir duas vxores habere poterit: sic etiam per dispensationem vna mulier duos viros folio eodem:co.eadem
¶Papa in lege noua de pluralitate vxoꝝ dispensare non potest folio eo.columna tertia
¶Distin.xxxiij.questio secunda
¶An libellus repudii erat licitus in lege mosayca.fo.clxij.co.tertia
Quadrupliciter aliquid dicitur esse permissum.fo.eodem:columna quarta
Circa titulum questionis due ponuntur oppositeopiniones probabiles fo.eo.co.ea.
Secundum aliquos mulier repudiata non poterat alium ducere fo.eo.co.eadem
¶Distinctionis.xxxiij.questio vnica.
¶An impotentia coeundi impediat matrimonium. fo.clxiii.co.prima.
Aliq̄ impediunt matrimoniū contrahenduz q̄ non impediunt contractū et contra fo.eo.co.ea.
Quilibet in potētia perpetua cui subuenire nequit impedit matrimonium fo.eodem co.ea.
¶Perpetuo frigidus et arcta nimis et mēbris debilis orbatus et perpetuo maleficiatus cōtrahere nō possunt fo.eo.columna ea.
Mulier volens reddere debituz marito frigido nō peccat folio eodem colum.ea.
Si post separationem vir cognoscat aliam tenetur redire ad suam folio eodem:co.ea.
¶Distin.xxxv.questio vnica
¶An licet vxorem dimittere ob solā fornicationem folio.clxiij.co.ij
Duobus modis procuratur diuortium.fo.eo.c.ea.
Ob solā fornicationē licet carnaliter vxorem dimittere folio eodem colūna eadem
Si vterq̄ coniugum adulteretur non cadit tunc diuortium. fo.eo.co.iij.
Vir nō pōt dimittere vxorē fornicātā ꝑm thoꝝ et quictū sine iudicio eccl'e ꝛ bñ ꝛ thoꝝ solū.f.e.c.e.
si fornica⁹ vxor ſ sit occlta nō dz eā accusar.f.e.c.e.
Vir succūbēs in pbatiōe crimis sue vxoris nō puniet tali pena q̄li voluit vxorē punire.fo.eo.co.iiij.
Non licet virum occidere mulierem in adulterio deprehensam auctoritate propria fo.eo.co.ea.
¶Distinctionis.xxxvj.questio vnica.
¶An seruit⁹ impediat mrimoniū.fo.clxiij.co.j.
Seruit⁹ ꝓcedēs mrimoniū ꝑctū ꝛ ēt subseq̄ns scita nō dirimit mrimoniū ꝑctū ꝛ impedit ꝑhēdū.f.eo.c.ea.
Si seruus et ancilla contrahāt inuitis dñis matrimoniū non est dissoluendum fo.eo.co.ea.
Ep̄us scienter ordinās seruū contra voluntatē dñi peccat tenetur dño satisfacere. fo.eo.co.eadē
¶Distin.xxxvij.questio prima.
¶Utrum quis pōt capere illam in vxorez quā poluit per adulterium fo.clxiij.co.secunda
Aliqua crimina sunt inhabilitātia personas iter se contrahere et non inter alias fo.eo.co.ea.
Si q̄s ꝑxit cū aliq̄ ꝛ eā coḡuit viuente vxore ꝓpa si vxor ꝫ sciuerit nō pōt illā ducere post mortē vxoris sed bene aliam fo.eo.co.ea.
Sortes viuente vxore promittit fidē berte p⁹ mortem vxoris ducit helenā et tunc coḡscit bertā post mortem helene pōt bertā ducere fo.eo.co.ea.
Si q̄s coḡuerit vxorē alicui⁹ ꝛ machiat⁹ē illi mortē propter eā p⁹ mortē viri nō pōt eā ducere.f.e.c.e.
Uxoricidiū (lz pro eo maior iſligat pena q̄ pro matricidio) nō est maiꝰ pctm̄ matricidio.f.eo.co.iij.
¶Distinctio.xxxvij.questio secunda.
¶An ordo sacer impediat mrimoniū.f.clxiij.c.iij.
Sacerdotes in ecclesia latina sunt inhabiles ꝓsone ad contrahendū matrimoniū fo.eo.co.ea.
Sacerdotē eē vxoratū est possibile. fo.eo.co.ea.
Greci sūt ꝑ⁹ vxorati ꝛ postea capiūt ordies.f.e.c.e.
Si q̄s ꝑmo ē sacerdos post tali non licet cape vxorem. fo.eodem:co.eadem
¶Distinctionis.xxxviij.questio prima.
¶Utrum oē votū obliget et an expediat vouere.folio.clxiiij.co.iiij.
Votū nō pōt esse de malo. folio eodem:co.eadem
De essētia voti est intentio obligandi.fo.clxv.co.j.
Faciens professionez añ quatuordeci annos potest redire ad seculum fo.eo.ea.co.
Votū cōditionale non est licitū si non habeat conditionē existentē licitam fo.eo.co.ij.
Nō oē licitū est materia licita voti fo.eo.co.ea.
Quicq̄d impediret votū si prelēs esset auffert a voto obligationem fo.eo.ea.co.
Mulier sine consensu viri nec vir sine consensu mulieris continentiā potest vouere fo.eo.co.ea.
Ob votū matris vouentis puez religiosum facere non obligatur puer folio eodem columna tertia
Vouere ē de cōsilio iplere votū ꝺ ꝑcepto.f.e.c.iiij
¶Peccatū religiosi quo non contrauenit voto ē grauius pctō secularis simili fo.eo.co.quarta.
¶Conditionalis votiua est simia conditionalis illatiue folio.clxvj.columna prima
Reprobantur expositiones de lyra ꝛ mathei dozig super quadā auctoritate libri regū et bzugēsis illos impugnantis fo.eodē colūna eadem
Si sortes venerit a religionē (q̄ ipsū recipe renuit) deobligatur a voto folio eodem:colū.secunda
Votū non ſp est in ꝓpa forma tenendū ſz aliquādo in meli⁹ vel eque bonum mutādū. fo.eo.co.ea.
Quodlibet votum in religionis ingressum ꝓ dispensationem mutari potest fo.eo.co.iiij.
Mutatio voti sine rōnabili cā nulla ē. fo.eo.ea.co.
Uxorat⁹ pōt votū emittere non petēdi debitū (sed nō cōtinentie) sine vxoris cōsensu. fo.eo.co.ea.
Sortes et berta post carnalē copulā ingredictiū religionē null⁹ tenet alti reddere debitū.f.clxvij.c.j.
Multiplex ponitur risio ad casū tactum in capitlo consuluit eadem columna folio eodem.
Velle vouere et nolle vouere non opponunt in genere moꝝ fo .eodē: colūna eadem
Opus factum a voto est magis meritoriū q̄ factū sine voto folio eodez eadem colūna.
¶Cuilibet homini bonum est intrare religionem nō tamen omnibus. fo.eo.co.tertia

Juramētū magis obligat q̄ votū.fo.eodē:co.iiij.
Vouens seruare virginitatem si violenter corrumpatur seruet castitatē vidualē. fo.eo.co.ea.
¶Jepte non tenebatur occidere suam filiam ſz vtrū occiderit est dubium. fo.eo.co.ea.
Tristicia absorptus in seculo bene facit intrādo religionem. fo.eo.co.ea.
¶Distin.trigesime octaue q̄stio secunda.
¶An religiosus peccat tenendo ꝓpzium.folio.clxviij.co.prima
Tria vota religionis sunt contra tria mundi commissiua peccata. fo.eo.co.ea.
Grande peccatum in religionis eneruatū est habere ꝓpzium. fo.eo.co.ea.
Bona religionis decedentibus suppositis sūt vniuersalis ecclesie fo.eo.co.secūda.
Quilibet religiosus est eḡpauper. fo.eo.co.iij.
Utens re aliter q̄ regula sua dictat ꝓprietari⁹ est. folio eodem:co.eadem.
Reprobatur modus aliquoꝝ dicētiū illud esse ꝓpzium qō abbati celatur. fo.eo.co.iiij.
Abbas pōt habere balliuū ꝛ seruitores ob deffentionē bonoꝝ religionis. fo.eo.co.ea.
Abbas de bonis religionis non debet dare sorori plusq̄ alteri paupercule mulieri. fo.eo.co.ea.
An tenentes aliquē pecunie summaz ꝓ vestibus emendis sit ꝓprietarius vel ne multiplex ponitur opinio. fo.clxix.co.scōa.
Reprobatur modus panormitani dicētis q̄ intrās religionem ratam nō pōt cogi intrare strictiorem. folio eodem:co.tertia.
Simulans se velle esse religiosum onera religionis cogetur portare licet non sit religios⁹.fo.eo.co.iiij
Cōtra ius diuinū nō cadit ꝓsuetudo. fo.clxx.co.j.
In hollandia religios⁹ succedit in bonis paternis nō tñ est heres ſz cenobiū. fo.eo.co.ea.
Mulier potest vouere religionis ingressum tenendo vsum suarum rerum sed non dominium. folio eodem:co.eadem.
Reprobatur opinio bernardi in glosa dicentis papa cū monacho non potest dispensare vt religionez egrediatur. fo.eo.co.scōa.
¶Papa potest religiosum ab omnibus votis absoluere ſz nō ī ꝑpetate dispēsare. fo.eo.co.ea.
Religiosus episcopus nullaꝝ rerum habet dominium. fo.eo.co.ea.
¶Ꝫ solum episcopi (scōm thomā) sunt in perfectiori statu q̄ religiosi sed etiam curati fm alios solum magni ꝓlati. fo.clxxj.co.prima.
Quare status religionis dicitur factitius enucleatur. fo.eo.co.secunda.
Inter omnes precipue religiōes ꝓcipuum graduz obtinet ordo cartusiensium. fo.eo.co.tertia.
Susceptio tm̄ aptoꝝ q̄ inaptorum dedecorat religionem. fo.clxxij.co.j.
Bonum est cōuentum nō reformatum (vt stādouk heroicus minorum ꝛ predicatorum ꝓfessiū ꝓuentus fecit) reformare. fo.eo.co.ea.
Reprobatur opinio thome dicentis debitorem peccuniaꝝ itimacē religionem a debito absolutimo si nō pōt satisfacere tenetur exire. fo.eo.co.tertia.
Si filius parentes pōt alere cum religionis ingressu pōt ingredi sinaūt minime. fo.eo.co.iij.
Transgressio precepti (secludendo votū a ꝓcepto) est peioz q̄ transgressio voti. fo.eo.co.iiij.
¶Distinctionis.xxxviij.questio tertia.
¶An omnes existentes in sacris tenētur ad cōtinentiam. fo.clxxij.co.iiij.
Quilibet existens in sacris et religiosus in occidentali ecclesia tenetur ad ꝓtinentiam. fo.clxxiij.co.j.
Romanus pontifex cum religioso de voto cōtinentie pōt dispensare. fo.eo.co.ea.
Votum simplex impedit matrimoniū contrahendum ſz nō ꝛctū sollenne vtrūq̄. fo.eo.co.ea.
Reprobatur opinio altis⁹ dicentis q̄ nō legitur papam de voto continentie dispensasse sed solum dissimulasse. fo.eo.co.ea.
Quando quis vouet aliquod indifferens in euentū bonum vel malum non est obligatio. fo.eo.co.iij.
Duobus consiliis niceno et cartaginensi ꝓcludebatur sacerdotes non posse habere vxores dissentientibus pannutio. fo.eo.co.iiij.
Reprobatur opinio apparati dicentis sacerdotes grecorum post ordinum susceptionē vxores posse capere. fo.eo.co.ea.
Reprobatur panormitanus dicens bonuz fuisse q̄ quilibet fuisset sibi relict⁹ et qui vellet cōtinere cōtineret. fo.clxxiij.co.p̄ma.
Vouens seruare virginitatē postea contrahens in primo instanti in quo reddit debitum vel petit peccat postea deobligatur. fo.eo.co.ea.
Hec est impossibilis monachus habet ꝓpzium. fo.eodem:co.eadem.
Monachus nō cōnotat q̄ nō fornicetur ſz q̄ emiserit votū cōtinentie. fo.eo.co.ij.
Scōm thomā papa cū sacerdote laico et nō cū religioso de cōtinētia dispensare pōt. fo.eo.co.iij.
Quid votum sollēne quid publicum enucleatur.folio eodem:co.iiij.
Nouici⁹ sine peccato pōt religionē exire nec plus tenetur ad vota religionis q̄ laicus. fo.eo.co.ea.
Moniales sunt cogende in claustro manere. folio eodem:co.eadem.
¶Distin.trigesime octaue questio quarta.
¶An obedientia sit optima inter tria vota ꝛ ad quid se extendit. fo.clxxv.co.j.
Quid sit obedientia an actus vel habitus enucleatur. fo.eo.co.scōa.
Aliqua obedientia est fortitudo aliqua iusticia aliq̄ non virtus. fo.eo.co.ea.
Non ois inobedientia est pctm̄ fo.eo.co.ea.
¶Paupertas tribus modis capit. fo.eo.co.iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Habere omnia prospere signum est dānationis. folio eodem co.quarta.
Obedientia inter triavota est potissima nec semper vult obedientia inferiorem superiori parere. folio clxxvj.co.prima.
Aliqua paupertas aliqua obedientia est melior sed optima obedientia omni paupertate est melior. folio eodem:co.tertia.
Abbati aliquid difforme vł repugnās regule preci pienti nō est parendum. fo.eo.co.iiij.
Obedientia in imptinentib⁹ religionis est bona ſz nō obligatoria. fo.eo.co.ea.
Religiosus factus summ⁹ pontifex parere sue regule tenetur sed nulli illius religiōis prelato. folio clxxvij.co.prima.
Non omnia regule mandata nec etiā tria religiōis vota sub pena peccati mortalis semper obligant. folio eodem:co.secunda.
Benedictinus comedēs carnes ſz de gersono peccat. f.eo.co.ea.
Carmelite ſm regule institutu in capitulo capiunt disciplinam sine culpa. fo.eo.co.iiij.
Approbatur expositio postillatorie (expositiōe burgensis neglecta) super ista auctoritate nolite portare peram ꝛc. fo.eo.co.ea.
Vouens non nubere cognoscens solutā nō frangit votum. fo.clxxviij.co.prima.
Vouens nō bibere vinū capiens in missa nō cōtra uenit voto. fo.eo.co.ij.
Nullus pōt obligari ad opus supererogationis qz post votum incipit esse preceptum. fo.eo.co.ea.
Metus causatus ab homine nō sufficit ad votū ſz bene causatus a deo. fo.eo.co.tertia.
Vouens adire sanctum iacobū vt occidat platonē occiso platone nō tenetur adimplere. fo.eo.co.ea.
Aliqua cōditionalis est licita cui⁹ añs est illicitum folio eodem:co.eadem.
Vouens adire romaz et alloqui fratrem ibidez existentem si frater non sit nō tenetur adimplere. folio eodem:co.eadem.
Distin.trigesime octaue q̄stio quinta.
An cartusiensis i extrema necessitate pōt vesci carnibus. fo.clxxviij.co.q̄rta.
In aliquo casu cartusiensis nō comedens carnes peccaret. fo.eo.co.ea.
Reprobatur sententia arnoldi de villa noua dicentis vitella ouorum sufficere in extrema necessitate loco carnium. fo.eo.co.ea.
Cartusiensis secrete carnes i necessitate comedēs nō tenetur illud revelare. fo.clxxix.co.p̄ma
In extrema necessitate panis alienus efficit meus uxor vero aliena nūq̄ mea efficitur nisi per matrimonium. fo.eo.co.ea.
Distin.trigesime octaue q̄stio sexta.
An omne scandalum sit peccatū et an ꝓpter scandalū aliqua sunt omittenda alias facienda. folio.clxxix.co.secunda.
Tā scādalū actiuū q̄ passiuū est pctm̄. fo.eo.c.ea.
Nullum opus preceptī (ſz bene cōsilii) est propter scandalum dimittendū. fo.eo.co.ea.
Exponitur ista auctoritas necesse est vt veniāt scādala. fo.eo.co.tertia.
Faciens actum in loco i quo homines solent cōuenire si sit malus plus peccat q̄ faciens in occulto. folio eodem:co.quarta.
Distin.trigesime none questio vnica.
An dispar cultus impediat matrimonium. fo.clxxx.co.secunda.
Inter ifideles est legittimū matrimoniū sed nō ratum. fo.eo.co.ea.
Si alter infidelium recipiat fidem et mulier nō an vir aliā cape pōt duplex ꝟsak opinio. fo.eo.co.iij.
Si vn⁹ labatur in heresim et nō sit baptisatus pōt uxor alium ducere. fo.eo.co.ea.
In testamento veteri fuit dispensatum cum aliquibus vt infideles caperent uxores. fo.eo.co.iiij.
Distin.quadragesime questio prima.
Qui sunt grad⁹ ꝓsanguineitatis. f.clxxx.co.iiij.
Quid sit ꝓsanguinitas ostenditur. fo.eo.co.ea.
Consanguineitas in duas lineas diuiditur in rectas tres habentē gradus et obliquā. fo.clxxxj.co.j.
Jacob et abraaz in eodem gradu cōsanguineitatis fuerunt. fo.eo.co.ij.
Quoto gradu distant aliqui a cōi stipite tāto distāt inter se. fo.eo.co.ea.
Fratres sunt in primo gradu filii fratrum in secundo. fo.eo.co.iij.
Frater ꝛ filius fratris sunt i scdo g̃du. fo.eo.co.iij.
Filius fratris ꝛ filius filii fratris sunt in quito gradu. fo.eo.co.ea.
Modus cōputatiōis graduuz cōsanguineitatis ſm iuristas ponitur. fo.eo.co.ea.
Distin.quadragesime questio secunda.
An cōsanguineitas impediat matrimonium. fo.clxxxj.co.quarta.
Nunc supra quartum gradū sed nō citra (olim nō citra septimū) ꝺhik matrimoniū fo.eo.co.ea.
Papa materiam sacramenti dependētis ex cōtractu naturali arctare pōt. fo.eo.co.ea.
Judei possunt cōtrahere in secundo gradu nō aūt xpiani. fo.clxxxij.co.j.
Quilibz infidelis dans libellū repudii uxori super inducens aliam adulteratur. fo.eo.co.ea.
Duo sunt cōsanguinei quoz filii nō cōsanguinei. folio eodem:co.eadem.
Aliqui sunt i gradu cōsāguineitatis qui nō sunt cō sanguinei. fo.eo.co.ea.
Sortes ꝛ plato sine dispensatiōe licite ducunt quas sorores in uxores. fo.eo.co.iiij.
Papa i linea recta dispēsare nō pōt. f.clxxxiii.co.j
In matrimonio nō cadit ꝓscriptio. f.eo.co.ij.
Distin.quadragesime p̄me q̄stio prima.
An species luxurie cōiter enumerate sufficiant. fo.clxxxiii.co.scda.
Species luxurie cōiter enumerate et per litteras huiꝰ dictiōis fallair itellecte sufficiūt. f.eo.co.iij.
Cognoscens dicatā deo cōmittit incestuz et adulterium. f.eo.co.ea.
Cognoscens cōmatrem vel filiam cōmatris facit incestum. f.clxxxiij.co.iiij.
Osculum ad inducendum mulierē ad luxuriā dati denominatio attenditur ſm ꝓportionem mulieruz quibus datur. f.eo.co.ea.
Multe filie luxurie a gregorio et ysidoro numerantur. fo.clxxxiiij.co.j.
Reprobat opinio bernardi glosatoris dicētis clericos posse feminas habere vsqz ad quartum gradū in linea recta et vsqz ad scōm in linea collaterali secum cohabitantes. fo.eo.co.tertia.
Distin.quadragesime scde q̄stio scda.
An fornicatio simplex sit magnum peccatuz fo.clxxxiiij.co.quarta.
Non potest probari simplicem fornicationem esse cōtra ius nake sed bñ cōtra ius diuinū. f.eo.co.ea.
Error parisiensis est dicere fornicationem simplicem non esse peccatum mortale. fo.clxxxv.co.j.
Greci tenentes fornicationē simplicē nō esse peccatum sunt heretici. fo.eo.co.ea.
Jus ciuile admittit fornicationem q̄ est cōtra ius diuinum. fo.eo.co.scda.
An fornicatio deterior sit furto vel contra duplex versatur opinio. fo.eo.co.tertia.
Distin.quadragesime p̄me q̄stio tertia
An raptꝰ ꝛ stupz̄ sint pctā mortalia. f.clxxxvj.co.j
Idem actus primo stupz̄ postea fornicatio simplex postea adulteriū ꝛ demū incestꝰ. fo.eo.co.ea.
Leges in matrimonio nō cedunt iure pontificio. folio eodem:co.scda.
Non requiritur ad hoc q̄ raptor raptā ducat cōsensus parentum. fo.eo.co.ea.
Ad fornicationē simplicem nō sufficit solutū solutā cognoscere. fo.eo.co.iij.
Peccatum raptꝰ sine cōsensu mulieris est acriter puniendum. fo.eo.co.ea.
Ad stupz̄ sufficit cognoscere mulierē quā rationabiliter credit esse virginem. fo.eo.co.iiij.
Distin.quadragesime p̄me q̄stio q̄rta.
An adulterium sit grāde pctm̄. fo.clxxxvij.co.j
Non omne adulteriū est eq̄liter graue. fo.eo.co.ij.
Quinq; doctrine aristotelice inter virum ꝛ mulierē seruantur. fo.eo.co.iij
Frangenti fidem fides sepe frangit. fo.eo.co.ea.
Solutus solutā cognoscēs cōmittit aliquādo adulterium. fo.eo.co.iiij.
Solutus plus peccat cognoscendo cōiunctā q̄ cōiunctus cognoscendo solutā. fo.clxxxviij.co.j.
Jacob cognoscendo liam nō peccauit. fo.eo.co.ij.
Aliquis est adulter q̄ nullā cognoscit. fo.eo.co.iij.
Reprobat martinus tenens opinionē socii holkot fo.eodem:co.eadem.
Approbatur modus holkot dicentis aliquā posse adorari creaturā sine peccato. fo.eo.co.quarta.
Distin.q̄dragesime p̄me q̄stio quita.
An incestuꝰ et sil'r peccatū sodomiticū sint grauia peccata. fo.clxxxix.co.j.
Quibus modis icluditur icestus ꝛ etiā sodomiticū exprimitur. fo.eo.co.ea.
Aliquid est incestꝰ modicā grauitatē super simplicem fornicationem habens. fo.eo.co.ea.
Ecclesia pōt aliquid prohibere subpena pctī mortalis. fo.eo.co.ea.
Licet incestus non sit duo peccata duobꝰ tamē equalet. fo.eo.co.scda.
Peccatuz sodomiticū a toto gñe grauꝰ ē quocūq; alio peccato carnis. fo.eo.co.tertia.
Non excusatur loth a pctō volens tradere filias sodomitis vt hospites saluaret. fo.eo.co.iiij.
Distin.q̄dragesime p̄me questio sexta.
Quō ꝟbitur affinitas. fo.clxxxix.co.quarta.
Quoto gradu cōsanguineitatis aliq̄s cōiūctꝰ est viro toto gradu affinitatis cōiungitur cū eiusdē vxore. fo.cxc.co.prima.
Frater et uxor fratris sunt in primo gradu affinitatis. fo.eo.co.ea.
Affinitas impedit matrimoniū cōtrahendum ꝛ dirimit cōtractum. fo.eo.co.ea.
Si quis contrahat cum vna per verba de futuro et postea cū cōsanguinea illiꝰ primā habebit et nō secundam si scdam cognouerit nullā. fo.eo.co.ea.
Distin.quadragesime p̄me q̄stio septima.
An aliqui filii sint illegittimi. fo.cxc.co.scda.
Multiplices sunt filii naturales adoptiui spurii. folio eodem:co.eadem.
Ex coitu q̄ est pctm̄ gñale ples legittia. fo.eo.co.ea
Filius regis spurius si mater nō ducatur a patre in uxorem nō habebit aliquid in regno. fo.eo.co.iij.
Papa pōt spuriū legittimare vt capiat sacros ordines ſz nō vt capiat dñiū tēporale. fo.eo.co.ea.
Distin.quadragesime scde q̄stio vnica.
Quō cōtrahit cognatio spūalis. fo.cxc.co.iiij.
Cognatio spiritualis in duobus sacramentis acquiritur. fo.eo.co.ea.
Decē persone ꝓhibentur a matrimonio ob baptismum ꝛ decē ob cōfirmationē fo.eo.co.ea.
Sortes nō pōt habere in uxorem filiam leuātis ipsum de fonte baptismi ſz bñ frater eius nō ab ipso leuatus. f.cxcj.co.j.
Leuātes puer possunt ꝺhere. f.eo.co.ea.
Filia sortis spiritualis filio filii sortis cōiungi pōt. folio eodem:co.eadem.
Filius epi carnalis nullā quā epus cōfirmat ducere pōt. fo.eo.co.eadez.
Distin.quadragesime tertie q̄stio p̄ma.
An idem corruptum numero potest resuscitari. fo.cxcj.co.j.
Circa titulum questionis plures recitantur opiniones precipue platonis dicentis oīa redditura eiusdem rationē reprobata. fo.eo.co.ea.
Michil ꝓprie corruptum naturaliter pōt reproduci ſz quelibet res permanens ꝓprie vel improprie corrupta pōt a deo reproduci. f.eo.co.ij.
Anima separata sue nature relicta nō pōt illud corpus qō pr⁹ informabat informare. f.eo.co.iiij.
Demō nō cognoscit oēs qualitates requisitas ad generatiōem ꝓlis ſz bon⁹ angelus cognoscat. fo.cxcij.co.prima.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aliquo miraculo presupposito idē numero naturaliter reproduci potest. fo.eo.co.ea.
Nullam rem pure successiuam corruptiue deꝰ pōt reproducere. fo.eo.co.iiij.

¶Distin.q̄dragesime tertie q̄stio scḋa.

¶An totum dicat tertiam entitatē a suis partibus realiter distinctam. fo.cxciij.co.iiij.
Totum est sue partes simul sumpte. fo.eo.co.ea.
Licet totū scōm reales a partibus distinguitur pōdus tamen totius a pōdere partium nō distinguit. fo.cxciij.co.prima.
Totū essentiale(sed non totū per accidens nec per aggregationem)scōz reales distinguitur a suis partibus. fo.eo.co.ea.
Quicquid est pars bzunelli est pars partis bzunelli et contra fo.eo.co.ea.
Bzunellus scōm reales est indiuisibilis intrinsece diuisibilis vero presuppositiue. fo.eo.co.scḋa.
Nulle sunt omnes partes bzunelli fm reales.folio eodem:co.eadem.
Licero et petrus currunt ꝛ tū petrus nō currit nec licero currit. fo.eo.co.iij.
Alba et nigra de eodem obiecto verificantur.folio eodem:co.eadem

¶Distin.q̄dragesime tertie questio tertia.

¶An resurrectio mortuorum generalis sit futura. f.cxciij.co.q̄rta.
Sicut xp̄s resurrexit q̄libz aliꝰ resurget.f.eo.co.ea
Multi philosophi posuerunt resurrectionem futuram. f.cxciij.co.j.
Quilibz resurget in etate christi cū coloribus quos habuit in hoc mūdo sed nō cuz tota quantitate quā habebit f.eo.co.ea.
Resurgent tam mortui q̄ viui in ictu oculi. folio eodem:co.eadem.
Corpora btōꝝ resurgent. f.eo.co.ea.
Par hominis comesta ab alio resurget in p̄in°. fo.eo.co.quarta.

¶Distin.xliij.questio quarta.

An corpora mortuorum resurgent cū omnibus suis partibus et adminiculis eay. f.cxcv.co.ii.
Electi resurgent cum omnibus suis partibus sufficientibus ad eorum cōplexionem et cum humoribus vitam cōsequentibus et partibus decorem cōcurrentibus f.eo.co.ea.
An dānati resurgent cū omnibus partibus dubitat auctor cum augustino. f.eo.co.ea.
Ceci resurgent videntes claudi recte ambulantes fo.eo.co.iij.
Martires resurgent cum cicatricibus et capillis sed nō cum omnibus quos in via habebant nec in patria augebuntur. f.eo.co.ea.

¶Distin.xliij.questio prima.

¶An infernus sit sub terra. fo.cxcv.co.iiij.
Infernus est sub terra circa centrū eiꝰ.f.eo.co.ea.
Modus cognoscendi magnitudinem dimentionū terre astrologicus ponitur. f.cxcvj.co.prima.
Peiores pctōres et demones sunt ꝓpinquores centro fm ꝓportionem f.eo.co.ea.
Post iudicium infernus includet purgatorium ꝛ limbus pueroꝝ erit in terra vel in superficie terre. fo.eodem:co.eadem:

¶Distin.xliiij.questio secunda.

¶An ignis inferni sit eiusdem speciei cum igne nostro. f.cxcvj.co.ij.
Ignis inferni est eiusdem speciei cum nostro nō solum est methaforicus sz realis. f.eo.co.ea.
Nō omnis ignis appetit ascēdere. f.eo.co.ea.
Calor corpis dānatorum nūq̄ remittet frigus alterius partis. f.eo.co.iij.
Soluuntur ratiōes thome tenētis ignē nō agere in corpora dānatorum. f.eo.co ea.
Calor in corporibus dānatorum successiue introducetur et remittetur. f.eo.co.iiij.

¶Distin.xliiij.questio tertia.

¶An corpora dānatorum possunt calefieri. folio.cxcvj.co.quarta.
Soluitur argumentū simonis de lēdenaria quo dicit se concluisse paulo veneto. f.cxcvi.co.j.
Nō citius corpus habebit gradum medium q̄ gradum vltra medium. f.eo.co.scḋa.
Per qō instans corpus machometi incipit habere calorē extensum per totum discutitur. f.eo.co.iij.
Soluuntur ratiōes holkot tenentis qualitatē incipere extendi per totum per vltimum nō esse. folio eodem:co.iiij.
In eodem instanti verū est dicere q nūc p̄mo quelibet pars ꝓportiōalis est calida vt quattuor ꝛ q̄libet fuit calidior q̄ quattuor. f.cxcviij.co.j.

¶Distin.xliiij.questio quarta.

¶Utruz anime puniend in iferno. f.cxcviii.co.ii.
Multi modi de punitione aiarum i inferno reprobantur vz de aliaco et altiss. f.eo.co.ea.
Augustinus dixit demones habere corpora aerea in quo nō tenetur f.eo.co.ea.
Reprobatur modus thomistarum dicentiū spiritꝰ nō esse in loco nisi per operatiōez. f.eo.co.iii.
Demones et anime puniuntur per nolitionem quā nō possunt nō causare f.eo.co.ea.
Qualitas vero spiritualis in subiecto poni pōt corporea qualitas vero corporalis in spirituali minime. f.cxcix.co.p̄ma.

¶Distin.xlv.questio prima.

Quibus ꝓsunt suffragia ecclesie. f.cxcix.co.ii.
Suffragia ecclesie nec dānatis nec saluatis sz solū existentibus in purgatorio ꝓsunt. f.eo.co.ea.
Infernus p multis locis in sacra scriptura capit. fo.eo.co.iii.
Distinctio augustini de valde bonis et valde malis mediocriter bonis et mediocriter malis exponitur folio eodem:co.eadem.
Missa sacerdotis celeriter celebrantis prevalet ceteris paribus misse viu celebrantis f.eo.co.iiii.

¶Distin.xlv.questio secunda.

¶An missa dicta p pluribus tm̄ cuilibet eoruz ꝓdest ac si p paucioribus celebraret. f.cc.co.p̄ma.
Missa dicta pro pluribus nō tantū ꝓdest ac si pro paucioribus fieret. f.eo.co.ea.
Reprobatur opinio prepositiui. f.eo.co.ii.
Fratres minores quāto pl'es capitū eorum cōfratria tanto cuilibz min° ꝓsūt orationes. f.eo.co.ea.
Missa aplicata infinitis oīnibus equaliter arismetice nulli bonum facit. fo.eo.co.tertia.
Promittens ꝓ duobus celebrare ꝓ quolibz missam vnam:vnā solam celebrando nō satisfacit. fo.eodem:co.quarta.
Triplex ponit portio valoris misse. f.cci.co.p̄ma.
Missa celebrata a bono sacerdote ꝓualet misse celebrate a malo sacerdote. f.eo.co.ii.

¶Distin.xlv.questio tertia.

¶An suffragia existentis in mortali pctō ꝓsunt defunctis f.cci.co.scḋa.
Missa dicta in pctō mortali valet defunctis. folio eodem:co.eadem.
Nō minus meretur orans ꝓ multis q̄ orans pro paucis. fo.eo.co.tertia.
An curati capientes sex albos ꝓ missa dantes alteri quattuor albos vt celebret peccent vel ne discutitur. fo.eo.co.iiii.

¶Distin.xlv.questio quarta.

An anima separata cognoscat aliqua q̄ priꝰ cognouit et an sancti orant pro nobis. f.ccij.co.prima.
De discrimine recipientium et retinentium doctrinam fo.eo.co.ea.
Anima separata melius pōt cognoscere q̄s quādo est in corpore fo.eo.co.ea.
Probleuma est vtrum beatꝰ scit oia q̄ vnq̄ sciuit. fo.eo.co.iij.
Duplex est memoria. fo.eo.co.ea.
Sancti anteq̄s orent nō vident deum velle vel nolle eos exaudire. fo.eo.co.iiij.
Deus reuelat sanctis hominis ipsos adorare. folio eodem:co.eadem.

¶Distin.xlvi.questio prima.

¶An deꝰ punit equaliter intensiue in eodem foro equaliter peccantes. f.cciii.co.prima.
Equalibꝰ peccatis debuntur equales pene gradueles.fo.eo.c.ea.
An sortes et plato per totam horā equaliter mereātes altero desinente in instanti terminatiuo hore ꝓ primum non esse equaliter mereantur duplex ponitur opinio fo.eo.co.ea.
Ad aliquid ab alio ꝓduci nō oportet in instanti terminante actionē agens esse sz effectū. fo.eo.co.ij.

¶Distin.xlvj.questio secunda.

¶An equaliter merentes inequaliter premiantur. f.cciii.co.ij.
Deus pōt vnum angelum immediate post aliū ꝓducere fo.eo.co.iij.
Non implicat cōtradictionē mariam stetisse in originali per vnum instans cōtra okam. fo.eo.co.ea.
Tres angeli immediate post seinuicem possunt produci. f.eo.co.ea.
Aliquis angelus immediate post hoc ꝓducetur et tamen in nullo instanti ꝓducetur. fo.eo.co.iiij.
Aliquis angelus incipit esse nec per primum nec ꝓ vltimum nō et idem desinit esse nec per primū non nec per vltimum. f.cciiij.co.j°

¶Distin.xlvi.questio tertia.

¶An omnes homines saluabuntur vel dānabūtur. f.cciii.co.scḋa.
Aliqui homines nec saluabuntur nec dānabuntur licet quilibet saluabil vel dānabitur. fo.eo.co.ea.
Peccatum cōtra maius obiectuz est maius graue nō tamen ꝓportionabiliter. fo.eo.co.ea.
Deus iuste pro quolibet peccato mortali pōt infligere infinitam penam intensiue et extensiue. folio eodem co.tertia
Ratio beati gregorii quare pro peccato momentaneo infligitur pena infinita extēsiue. fo.eo.co.ea.
Inter gravitates peccatorum specie distinctorum non est cōparatio.
Stat dare penam debitam furto simplici esse maiorem pena debita odio dei. fo.eo.co.iiij.
Non quelibet pars peccati cōmissi(secluſa omissione imbibita)est peior omissione. fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlvj.questio quarta.

An possit dari peccatum infinite parue gravitatis fo.ccv.co.prima.
Licet homo in nullo gradu tenetur diligere deum omittens tamen peccato certe malitie peccat.folio eodem:co.eadem.
Quelibet latitudo vniformiter difformis terminatur exclusiue. f.eo.co.secūda.
Probabile est quālibet latitudinē vniformiter difforme a nō gradu vsq̄ ad octo esse intensam cūlatitudine vniformi ad similem gradum terminatā Gratia sortis in qualibet parte ꝓportionali hore p̄terite excedebat gratiam platonis iam in instāti terminatiuo hore nulla additione alicui facta sunt eq̄les. fo.eo.co.tertia.
Non semper maiorata causa maioratur effectus. fo.eodem.co.quarta.

¶Distin.xlvj.questio quinta.

¶Utrū pōt dari pena infinite qua. f.eo.co.iiii.
Reprobatur opinio gregorii dicentis q̄ dabile est minimum naturale quo ad extensionē sz nō quo ad intensiōem f.ccvi.co.j.
Satius est entia naturalia quo ad minimū q̄s q° ad maximum q̄ nō terminari licet dei maximus actꝰ aie nō tamen minimus fo.eo.co.secūda

¶Distin.xlvij.questio prima.

An in generali iudicio erit disputatio vocalis. foccvi.co.secunda.
Probabile est q̄ multa iudicia vocalia et mentalia in extremo examine erunt. fo.eo.co.ea.
Exponuntur due auctoritates vna iohannis alteranaum sonantes iudiciū nō fore. fo.eo.co.iii.
Probabile est animā relictā sue nature secreta eorum cognoscere. fo.eo.co.ea.
Licet xp̄s iudicabit in natura humana nō tū scōm naturam humanam. f.eo.co.quarta.
Dānatus videndo deum nō gaudebit. f.eo.co.ea.

¶Distin.xlvii.questio secunda.

An ignis cōflagrationis erit eiusdem speciei cum igne presenti. f.ccvii.co.p̄ma.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mundus purgabitur per ignem cōflagratiōis qui est eiusdem speciei cum nostro f.eo.co.ea.
Ignis conflagrationis p̄cedet iudicē nec ledet electos. fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlviij.questio vnica.

¶An celi cessabunt a motu post diem iudicii. folio.ccvij.co.scda.
Celi post diem extremi examinis nō mouebuntur. fo.eo.co.ea.
Reprobatur glosa ysidori super vna auctoritate ysaie. fo.eo.co.ea.
Reprobatur opinio aucenne de motu celi. fo.eo.co.tertia.
Reprobatur modus burgensis dicentis solē nō retrocessisse in diebus egiptii. fo.eo.co.iiij.
Celi nō quiescent in aspectu in quo creati sunt. fo.eo.co.ea.
Post diem iudicii nulla erunt mixta sed solum elementa. fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio prima.

¶Quid est beatitudo. f.ccvlij.co.j.
Circa consistentiam beatitudinis triplex versatur opinio.f.eo.co.ea.
Aliqua beatitudo est de⁹ et aliqua est creatura. fo.eo.co.eadem.
Non semper permanentia sunt meliora ceteris paribus. fo.co.co.ea.

¶Distin.xlix.questio secunda.

¶Utrum beatitudo solum causetur a deo. fo.ccviij.co.scda.
Circa titulum questionis duplex ponitur opinio p̄ma approbata secunda reprobata. f.eo.co.ea.
Beatitudo non est quid supnaturale. fo.eo.co.iiij.
Deus in patria iuuat tardioza habentem naturalia vt magis diligat scōm ꝓportionem meritorum. fo.eo.co.ea.
Dilectiones dei vie z patrie specie distinguntur. fo.ccix.co.prima.
Ad aliquē beatificari non requiritur lumen glorie. f.eo.co.ea.
Paulus in raptu nō erat beat⁹. fo.eo.co.ij.

¶Distin.xlix.questio tertia.

¶An fruitio sit potioz actus beatitudinis q̄ visio.f.ccix.co.ij.
Circa titulum questionis duplex versatur opino. scda ab autore approbatur. fo.eo.co.ea.
Voluntas est nobilioz potentia q̄ intellectus.folio eodem:co.eadem.
An cognitio actiue concurrat ad productionē volitionis est probleuma. fo.eo.co.ea.
Gaudium de potentia dei absoluta a visione separari potest. fo.eo.co.iij.

¶Distin.xlix.questio quarta.

¶An omnes beati sint equaliter. f.ccix.co.iij
Non omnes beati sunt equaliter beati licet idē sit in quo omnes beatificantur. fo.eo.co.iiij.
Visio angeli et hominis in patria distingūtur.fol. eodem:co.eadem.
Non oportet semper noticiam obiecti superiozis etiam perfectiozez noticia obiecti inferiozis nec noticias eiusdem obiecti esse eque perfectas. folio ccx.co.prima.
Reprobatur opinio dicentiū deum non posse producere duos angelos eiusdez speciei. fo.eo.co.ea.
An vnus beatus gaudeat de beatitudine alterius multiplex ponitur opinio. fo.eo.co.ij.

¶Distin.xlix.questio quinta.

¶An beatitudo sit perpetua. f.ccx.co.ij.
In primo instanti in quo quis est beat⁹ habet vnā visionem que deum adequate repzesentat et vnum gaudium que nunq̄ intenduntur. fo.eo.co.iij.
Sortes nō pōt habere noticiam beatificā q̄ repzesentat deum z beatam virginem. fo.eo.co.ea.
Non semper diuersozum obiectozum diuerse dantur noticie. f.eo.co.quarta.
Uxozes beluacenses offerūt in ecclesia ante viros qz vrbem ab hostibus deffenderunt. fo.eo.co.ea.
Incole ville noue prope parisiuz protiecerūt ymaginem sancti geozgii in secanā qz in die eius vites cōgelabantur. fo.eo.co.ea.
Quid si videre in verbo exp̄imitur. fo.ccxj.co.j.
Reprobatur modus bonauenture ꝓbantis noticiam verbi terminari ad v̄bum tanq̄ ad obiectum primarium et ad creaturam tanq̄ ad obiectum secundarium fo.eo.co.ij
Non est dabilis perfectissima noticia platonis possibilis fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio sexta.

¶An omnes homines summe et de necessitate appetant beatitudinem. fo.ccxj.co.quarta.
An appetitus naturalis habeat velle vel nolle incertum est. f.eo.co.ea.
Deum clare visum aliquis pōt odire. f.ccxij.co.j.
Aliquis potest non velle habere beatitudinem. fo. eodem:co.secunda.
Reprobatur modus buridani dicentis voluntatez nō posse minus bonum maiori bono delicto velle. fo.eo.co.iij.
Reprobatur modus okam dicentis inclinationem rei a re ipsa distingui. f.eo.co.iiij.

¶Distin.xlix.questio septima.

¶Utrū sint ponēde q̄ttuoz dotes. f.ccxij.co.iiij.
Reprobatur modus antiquozum dicentiū tentionem esse dotem. fo.ccxiij.co.prima.
Circa titulum questionis duplex versatur opinio quarum scda approbatur. fo.eo.co.ea.
Non est necesse quodlibet dictū beati gregorii recipere fo.eo.co.scda.
Dos impassibilitatis non est magis in beatiozi q̄ in minus beato. fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio octaua.

¶An sit ponenda dos agilitatis. fo.ccxlij.co.ij.
Anima beata potest vbilibet corpus mouere.folio eodem:co.tertia.
Reprobatur modus dicentiū dotez agilitatis esse qualitatem productam a beatitudine. fo.eo.co.ea.
Mobile in vno vacuo positum successiue et in altero positum in instanti mouetur. fo.eo.co.iiij.

¶Distin.xlix.questio nona.

¶An corpus beati naturaliter potest esse cuz corpore nō glorioso. fo.ccxiiij.co.j.
Aliqua res penetrat tripliciter. f.eo.co.ea.
Aliquid est cōpetens nature ꝓ vno tempore quod non cōpetens pro alio. f.eo.co.scda.
Nulla qualitas in rarefactione vel condensatione acquiritur. f.eo.co.iij.
Hec ꝓña non valet aggregatum ex prima parte et scda rarefit et ex prima scda et tertia rarefit et sic p̄ūr ergo totum rarefit. fo.ccxv.c.p̄ma.

¶Distin.xlix.questio decima.

Que res est dos claritatis. fo.ccxv.co.p̄ma.
Lux lumen color diuersa habent subiecta proportionata. f.eo.co.ea.
Reprobatur opinio nō admittentiuz corpora gloriosa esse lucida luminosa et colorata. f.eo.co ea.
Indus beatificabitur cū nigredine rubeus albus cum albedine.

¶Distin.xlix.questio vndecima.

¶Utrum corporatura possunt se tangere. folio.ccxv.co.tertia.
Duo corpora dura sicut z plana possunt se tangere fo.eo.co.eadez.
Stat ceram esse finitam entitatem et infinitam intē siue. fo.ccxvj.co.j.
Quomodo illa ꝓpositio euclidis duo circuli super idem centrū cōstituti sunt inequales intelligitur ex primitur. fo.eo.co.ea.
Demonstratio theonis super eadez ꝓpositione ponitur. f.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio duodecima.

¶An sensus beatozum erunt in patria in actib⁹ suis. fo.ccxvj.co.j.
Aliqui sensus sanctozum nō exibunt in operatiōes aliqui vero sic. f.eo.co.ea.
Corpora beatorum erunt penetratiue cum celo.folio eodem:co.tertia.
Tristicia in dānatis nō augebitur sicut nec gaudiū in beatis. f.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio decima tertia.

An sit aliquod premiū accidentale.fo.ccxvj.co.iij
Premium accidentale magnū non equiparatur p̄mio essentiali paruo. f.eo.co.iiij.
Non inconuenit per actum bonum perdere aureolam. fo.ccxvij.co.j.
Angeli licet possint habere actum virginitatis non habebunt aureolam. fo.eo.co.scda.
Aliqua non virgo habebit aureolam virginum.folio eodem:co.tertia.
Ex genitalib⁹ triplex distillat humor. f.eo.co.ea.
Aliqua naturaliter centies potest incipere esse virgo et centies desinere esse virgo f.eo.co.iiij.

¶Distin.xlix.questio decima q̄rta.

¶An mors sit de ratiōe martyrii. f.ccxvii.co.iiij.
Dupliciter capitur iste terminus martyrium. folio eodem:co.eadem.
Circa titulum questionis duplex versatur opinio quarum altera reprobatur. fo.ccxviij.co.j.
Duorum volitiones eque intensas patiendi habentium vnus est martyr et non alter. f.eo.co.ea
Impugnatur opinio martini de magistris.folio eodem:co.tertia.
An origenes sit saluatus vertitur in dubium. folio eodem:co.eadem.
Mors secundum thomam est de ratione martyrii. fo.eo.co.iiij.
Martyri existenti in tormentis peccatorum sufficit detestatio cōmunis. fo.ccxix.co.prima.

¶Distin.xlix.questio decima quinta.

Quando quis debet pati martyrium pro preceptis negatiuis (sed non pro affirmatiuis) añq̄ negentur est sustinenda mors. f.eo.co.ij.
Non pro qualibet ꝓpositione v̄a bonis moribus impartinenti sicut nec pro qualibet ꝓpositione catholica est sustinenda mors. f.eo.co.ea.
Non solum pro opere precepti sed etiam pro opere consilii est sustinenda mors. fo.eo.co.iij.
Citius homo debet sustinere mortem q̄ peccare venialiter. f.eo.co.iiij.
Reprobantur quedam dicta erronea martini. folio eo.co.ea.
Anteq̄ homo dicat propositionez necessariam esse falsam est sustinenda mors. f.eo.co.ea.
Vetula moriens pro deffensione propositionis heretice predicate a prelato est martyr. fo.eo.co.iiij.
Mūq̄ oppositum precepti bene fit. fo.ccxx.co.j.

¶Distin.xlix.questio decima sexta.

¶An actus quilibet cui debetur palma martyrii sit magne perfectionis. fo.ccxx.co.p̄ma.
Quilibet actus cui debetur aureola martyrii p̄stat actui martyrii cum contrapugnatione. f.eo.co.iij.
Volens sustinere quācunq̄ penā citra mortem pro deffensione fidei et non mortem nō habebit aureolam martyrii. fo.eo.co.iij.
Volens eligere mortem facilem vt sit minus penale nō est martyr. fo.eo.co.iiij.
Actus martyrii est dilectio dei. f.ccxxj.co.j.
Prestat distribuit datiuum post se rectū sicut cōparatiuus ablatiuum. fo.eo.co.ea.

¶Distin.xlix.questio decima septima.

Cuius virtutis sit actus martyrii. fo.ccxxj.co.j
Aliquod martyrium pertinet iusticiam aliquod ad temperantiam aliquod ad caritatem et aliquod ad fortitudinem. f.eo.co.scda.
Soluuntur rationes martini probantes martyriuz nō pertinere ad fortitudinem. fo.eo.co.ea.
Idem actus realiter pertinet ad duas virtutes cardinales. fo.eo.co.ea.
Aureola martyrum est excellens doctorum suprema. fo.eo.co.quarta.

¶Distin.xlix.questio decima octaua.

¶An doctoribus debeat aureola. f.ccxxj.co.iiij.
Omnibus doctoribus in quacūq̄ facultate docentibus ad honorem x̄pi dabitur aureola non omnibus equaliter. fo.eo.co.ea.
Non dabitur aureola cuilibet docere volenti sz volenti et potenti. fo.ccxxij.co.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Predicans falsuz vbi nō constat de opposito cum rationibus apparentibus habebit aureolam. folio eodem: co. secunda.
Predicans plebeculis subtilia non habebit aureolam. fo.eo.co.ea.
Duo minores et quattuor predicatores in vna licē=tia theologica solum admittuntur. fo.eo.co.iij
Male agunt admittentes inidoneos ad gradū doctoratus in facultatis ignominiam. fo.eo.co.ea.
Indoctus aliquis doctiori aliquando preponitur sine peccato. fo.eo.co.ea.
Preponere vnum alteri in primis sedibus esset forte veniale vbi in vltimis esset mortale. f.ccxxiij.co.j.
Soluuntur rationes vicleff ꝓbantis ꝙ non sunt petendi gradus. fo.eo.co.ij.
An magis prosit legere vel contionari discutitur. folio eo.co.iij.

¶Distin. I. questio prima.

¶An dānati per diem iudicii peccabunt et pro eorum peccatis infligetur pena. fo.ccxxij.co.iij.
Dānati habebunt actus diffōrmes recte rationi ꝓ quorum quolibet deus potest infligere penam. folio eodem: co. eadem.
Viatores equaliter peccantes equaliter punientur intensiue. fo.eo.co.q̄rta.
Cōtinuatio naturalis libera partialr vel ex culpa prima est imputabilis. fo.eo.co.ea.
Infinitam penam aliquo die sequenti quilibet dānatus habebit. fo.ccxxiiij.co.j.

¶Distin. I. questio secunda.

¶An dānati possunt velle aliquem actum bonū folio.ccxxiiij.co.prima.
Reprobatur opinio tenentium cuz magistro dānatos non posse actum bonum producere. folio eodem: co. eadem.
Non est negandum speciale auxilium dānatis quo ad actus moraliter bonos ꝓducendos. f.eo.co.ij.
Preacceptandum est cruciari in penis q̄z non esse folio. eodem: co. eadem.
Licet beatus non possit actum malum facere dānatus potest bonum facere. fo.eo.co.ea.
Beati nūq̄z condolent dānatis. fo.eo.co.iiij.

¶Finis tabule.

Universidad de Deusto
Biblioteca